

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཅུས་པོད་ཟེང་། ༢༡

དཔལ་དགེ་ལྷན་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་
གཅེས་བཅུས།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དཔྱད་ཁང་།

1997

དཔལ་དགོ་ལྷན་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་
གཞུང་གཅེས་བརྟམ།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཆིབ་དབྱེད་ཁང་།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅིས་བརྟམ་བོད་ཐེང་། ༢༡

དཔལ་དགེ་ལྡན་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་
གཞུང་གཅིས་བརྟམ།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དཔྱད་ཁང་ནས་དཔར་བསྐྱོན་བྱས།

© Institute of Tibetan Classics, 2006
All rights reserved.
Compiled, edited and published by the Institute of Tibetan Classics
www.tibetanclassics.org

དཔེ་དབང་འདི་མ་དཔེ་རྩི་བཞེས་སྐྱུར་དུ་དཔར་སྐྱུན་མཛད་རྒྱུར་དགག་བྱ་མེད།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བུ་པོ་དེ་མེད། ༢༡

དཔལ་དགེ་ལྡན་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་གཅེས་བུ་སྤྲུལ།

བཙུན་བླ་ སློང་དང་གཏན་ཚིགས་ཚད་མའི་རྣམ་གཞག

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དཔྱད་ཁང་ནས་ཕྱོགས་བསྐྱིགས་དང་དཔར་བསྐྱུན་ཞུས།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་ལྷོ་ལོ་དཔར་ཐང་སྤྲུལ་དང་པོ་བསྐྱུན།

Series title: *bod kyi gtsug lag gces btus* vol.21
Volume title: *dpal dge ldan pa'i tshad ma rig pa' gzhung gces btus*
Author: Selected anthology

1. Tibetan Buddhist logic and epistemology-Sautrantika and Cittamatra schools-Prasangika epistemology-Geluk School-mtshad ma sde bdun gyi rgyan yig kyi mun sel-'gal 'brel gyi rnam gshag-tshigs gsal stong thun gyi tshad ma'i rnam bshad
2. Dignaga-Dharmakirti-Sakya buddhi-Devaindra buddhi-Dharmottara Candrakirti-mkhas grub dge legs dpal bzang-rgyal tshab dar ma rin chen-'jam dbyangs bzhad pa ngag dbang brtson 'grus

ISBN 81-89165-19-4

Printed in New Delhi, India



THE DALAI LAMA

༡། བོད་གངས་ཅན་གྱི་ཡོངས་སུ་མི་ལོ་ཉིས་སྟོང་བཅུ་ལ་བའི་རྒྱུན་ནས་སྐད་ཡིག་གིས་མཆོག་པའི་རིག་གནས་དར་འཕེལ་གིན་ཏུ་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། ལྷག་པར་བཅན་པོ་ཆོས་ཀྱི་ལོ་པཎ་ནམས་ཀྱི་བྱགས་མེ་བཀའ་དྲིན་ལས་སྟོན་པ་སངས་ཀྱིས་གྱི་ཆོས་ཚུལ་དཔལ་ནུ་ལྷའི་མཁས་པའི་བཞེད་རྒྱུན་ནང་དོན་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཅ་བ་བཏན་པོ་ཆུགས་ཏེ་སྟེ་རྒྱ་གངས་ལས་འདས་པའི་འདི་ཕྱི་ལོ་ལྷོ་ལོ་སྟོང་བྱུང་པ་བྱུང་ཡོད་པ་ནི་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དེ་བཅེར་ནང་གསལ་བ་ལྟར་ཡིན། དེར་གོ་དུས་སུ་འདྲེན་མི་རིགས་དང་། དེ་མཆུངས་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་བོད་ཀྱི་ནང་ཆོས་རིག་གཞུང་ཁྲབ་གདལ་ཆེན་པོ་བྱུང་བའི་ཆེན་པོ་དོན་གྱི་ཡུལ་དང་། རུ་སུའི་ཁོངས་ཀྱི་བྱ་བ་དང་ཀལ་སྟག་སོགས། དེ་བཞིན་ཆེན་པོ་རྒྱ་ཡུལ། རྟོགས་མཆུངས་རི་བོ་ཉི་མ་ལ་ཡའི་རྩོུ་རྒྱ་དུ་ཆགས་པའི་འབྲུག་འབྲས་དང་ལ་དགས། ཁུ་ལུ། སྤྱི་ཉི་མོགས་ཀྱིས་མ་ཆད་པར་འཛམ་གླིང་གི་ས་ཁུལ་དུ་མར་བོད་ཀྱི་ནང་ཆོས་ལྟ་བུ་ཀྱིས་སྤྱིར་འགྲོ་བ་མིའི་བདེ་དོན་དང་། ལྷག་པར་ནང་མེས་ཀྱི་ཞི་བདེའི་ཐོག་ཁབས་འདེགས་གང་འཆོམས་བརྒྱབས་དང་སྤྱབ་མུས་སུ་ཡོད་པར་མ་ཟད་སྐད་ཀྱི་ཕྱི་ཆོན་རིག་དང་བྱུང་དུ་འབྲེལ་བའི་སྟོན་སྲུང་ལྷག་ཁབས་འདེགས་སྤྱབ་བྱུང་རྒྱ་ཡིན་པ་གདོན་མི་ཟ།

རྒྱ་མཆོན་དེ་ལྟར་ལ་བཏེན་ནས་ད་ལམ་ཁོ་ན་༧་མོན་གྱི་ཡལ་བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁྱབ་དཔྱད་ཁང་གིས་བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས་ཞེས་པ་བོད་ཀྱི་རིས་མེད་མཁས་གྲུབ་ཆད་ལྡན་དུ་མས་བརྩམས་པའི་བཞུན་བཅོས་པོད་ཕྱིར་སྤྲུལ་རྒྱ་ཐམ་པ་རྟོགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་ཏེ་ཞུས་དག་ཇེས་འདྲོངས་སོང་བ་དང་རབས་ཀྱི་སྟོལ་དང་མཐུན་པ་དེ་བཀའ་བྲུགས་ཐོག་དཔར་སྤྱན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པར་སྟོན་ནས་ཡི་རང་བཞུགས་བཞིན་བྱེད་པ་དང་ཆབས་ཅིག་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས་འདིས་བོད་ཀྱི་སྟོབ་གཉེར་གྱི་བཞུག་གནས་མང་པོར་གལ་ཆེའི་བོད་ཀྱི་བཞུན་བཅོས་འདི་དག་བརྩོུ་ཡོང་རྒྱ་དང་། ལྷག་པར་རང་རིགས་ཐོ་གསར་གཞིན་རྒྱ་ནམས་སོ་སོའི་མི་རིགས་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་རྒྱ་ཆེ་གཏོང་ཟབ་འདི་ལ་དོ་སྣང་ཆེར་བསྐྱེད་དང་གཞུང་དོན་སྟོབ་གཉེར་བྱ་རྒྱུའི་ཆ་རྒྱུན་དང་གོ་སྐབས་གསར་པ་ཞིག་ཐོབ་རྒྱུའི་རེ་སྟོན་བཅས། ཏུ་ཡའི་སྐྱེ་མར་འབོད་པ། འཁྱུའི་དགེ་སྟོང་བཞུན་འཛོན་རྒྱ་མཆོས། རབ་བྱུང་བཅུ་བདུན་པའི་རྩྭ་གསར་ཏེ་ཟླ་ ༡༠ ཆོས་ ༡༥

ཕྱི་ལོ་ ༡༠༠༡ ཟླ་ ༡༡ ཆོས་ ༡༠ བཟང་པོ་ལ



༥ བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བུས་པོད་ཐེང་ཆ་ཚང་ཕྱོགས་སྒྲིག་དང་དཔར་སྐྱོན་གྱི་རྒྱ་འགོའི་
མཐུན་རྐྱེན་ཡོངས་རྫོགས་ཨ་རིའི་མི་རིགས་སྐྱེ་ཞབས་སྤེའི་ཉེར་གཞི་དང་། Barry J.Hershey
ལུ་མ་སྐྱེ་ཁོ་ནི་ཉེར་གཞི་ Connie Hershey ཉེར་གཞིའི་བྱིས་ཚང་གི་དགེ་ཅན་ The Hershey
Family Foundation བཅས་ནས་སྐྱར་བར་དད་གཏོང་སྤྱོད་བདག་ནམས་ཆེ་ལྷག་དོན་ལྷན་
ཐོག་འདི་ཕྱིའི་ལེགས་ཚོགས་བསམ་དོན་བཞིན་ལུན་གྱིས་བྲུབ་པའི་སྒོན་འདུན་ལྟ།

ཕྱོགས་སྒྲིག་པའི་གྲུང་བརྗོད།

དེ་ལས་འདིར་རིས་མེད་བོད་ཀྱི་མཁས་གྲུ་བ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དུ་མས་བརྩམས་བསྒྲིགས་མཛད་པའི་གཞུང་གལ་ཆེ་བ་བརྒྱ་ཕྱག་གཉིས་ལྷག་ཙམ་ཞིག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་ཏེ་བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅིས་བཏུས་ཞེས་པའི་བོད་ཐོངས་གསར་དུ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཀྱིས་དཔར་བསྐྱུན་ཞུ་བ་ནི། གཙོ་བོ་རང་རེའི་བོད་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་རིག་གནས་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་ནང་དོན་རིག་པའི་གནས་ཟབ་མོ་རྣམས་ཆ་ཆར་བ་བོད་གངས་མི་མང་བ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་དེར་རབས་སློ་གསར་པའི་ཡིད་ལོར་ལེགས་པར་མཆོན་ཐུབ་པ་དང་། དེ་མཆུངས་སློ་གསར་དོན་གཉེར་ཅན་རྣམས་ནས་གལ་ཆེའི་བསྐྱེད་བཅས་འདི་རྣམས་ལ་ཐོས་བསམ་བཞིན་པའི་གོ་སྐབས་བཟང་པོ་ཐོབ་པའི་དམིགས་ཡུལ་གྱི་ཆེད་དུ་ཡིན། དམིགས་ཡུལ་གཞན་ཡང་ཁྱེད་པས་གལ་ཆེའི་བོད་ཀྱི་བསྐྱེད་བཅས་འདི་རྣམས་དེ་ཕྱི་ཡིག་སོགས་འཛམ་གླིང་རྒྱ་དྲུག་གི་གཞན་དུ་ཕབ་སྦྱར་གྱི་ལམ་ནས་ནམ་ཞིག་གཞུང་རྩོམ་པ་བོའི་བོད་ཀྱི་མཁས་གྲུ་བ་ཆེ་ལག་རྣམས་ཀྱི་མཆོན་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ལ་གྲགས་ཐུབ་པ་མ་ཟད་དེ་རྣམས་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་སྐུ་ལ་ཆེའི་གཞུང་རྣམས་ཀྱང་འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་སྤེལ་གཏོག་གི་གྲུ་བ་སྤེལ་གཏོག་སྤྱི་གྲུ་མང་པོར་ཡན་ཐོགས་ཡོང་བའང་སྤྲོད་སྟེ།

བོད་ཐོངས་འདི་ཉིད་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཞུ་ལུ་ནི། ཕ་བ་ཁོ་བོ་ཐུབ་བསྐྱེད་སྤྱིན་པས་ལག་ཁུར་གྱིས་ལོ་གསུམ་པོར་དཔེ་མཛོད་ཁང་མང་པོར་དབྱེད་ཞིབ་ཀྱིས་བོད་ཐོངས་འདི་ནང་རི་བཞུགས་ཀྱི་ཕྱག་དཔེའི་མཆོན་ཐོའི་གཞི་མ་བཀོད་བསྒྲིགས་ཞུས་ནིང་། ལས་དོན་འདིའི་ཐོག་ལྷི་ཞོར་གོང་ས་ལྷུ་བས་མགོན་ཆེན་པོས་དབུས་རིས་མེད་སྤྱེལ་ཁག་དང་དེ་མཆུངས་བོད་ཀྱི་མཁས་དབང་ལག་ལའང་བཀའ་སློབ་ཞུས་ཡོད། དེ་ཡང་སྤྱིར་རང་ཅག་བོད་ཀྱི་རྒྱ་དྲུག་ཡིག་ནང་སྟོན་གྱི་གསུང་སྟོན་ལ་ལོ་རིག་གནས་ཆེ་བ་ལྷ་དང་རྩེད་བ་ལྷ་ཞེས་གྲགས་པ་ལྷར་ཆོས་དང་འཛིན་ཏེན་གྱི་ལམ་ལུགས་སྤྱོད་ཆོས་སྟོན་པའི་བསྐྱེད་བཅས་ཁྱི་ཕྱག་བཀའ་བ་བཞུགས་མོད། འདིར་ནི་གཙོ་བོའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་དུ་ས་རབས་བདུན་པའི་ནང་ད་ལྷ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་འདིའི་སྟོན་ལ་གཏོད་པ་ནས་བཟུང་དུ་ས་རབས་ཉི་ལུ་པའི་སྟོད་ཆའི་བར་གྱི་དུ་ས་ཡུན་མི་ལོ་ཆིག་སྟོད་སུམ་བརྒྱ་ཙམ་འདིའི་ནང་དུ་བྱུང་པའི་མཁས་དབང་ཆེད་ལྷན་གལ་ཆེ་བ་རྣམས་ཀྱི་རྩོམ་གཞུང་གནད་ཆེ་བ་ལག་མང་ཙམ་ཞིག་བོད་ཐོངས་འདི་ནང་གཅིས་བཏུས་ཞུས་ཡོད། དེ་ཡང་གཙོ་བོ་བརྗོད་བྱའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་ཐོག་མར་བོད་དུ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ནང་བྱུང་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཆེན་པོ་ཐོ་བོ་བཀའ་གདམས་པ། ས་དག་བཀའ་རྟིང་རྩོན་པོ་ནང་བཅས་པ་སོ་སོའི་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མན་ངག་སྟོན་པའི་གྲུགས་བཅའ་ལག་བསྐྱེད་པ་ལ་འཇུག་པའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་སྟོན་པའི་གཞུང་གཅིས་བཏུས། དེ་ནས་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྟོད་པའི་རྒྱོད་ལྷོད་སྟོན་པ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་སྤྱི་མེད་ཀྱི་བསྐྱེད་རིམ་དང་རྫོགས་

མེམ། དཔལ་དུས་ཀྱི་ལའོར་ལོའི་རྣམ་གཞག་ དེ་ནས་མཚན་ཉི་ཤེས་ཚན་ལམ་ཕྱིན་དང་། ཟབ་མོ་དབུ་མའི་ལྟ་བུ།
ཚད་མ་རིག་པ། མཛོན་པ་གོང་ལོག་གཞིས། བྱུང་མཐའི་རྣམ་གཞག་བཅས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ལྷགས་བཤད་ལུགས་ཀྱི་
བསྐྱབ་བྱ་སོགས་སྟོན་པའི་མཁས་པ་དང་བྱུང་བ་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲིའི་གཞུང་གཅེས་བཀུས་སྒྲ་ཚོགས། གཞན་ཡང་གསོ་བ་
རིག་པ་སྒྲན་གྱི་གཞུང་། སྒྲ་སྒྲོལ་གྱི་རྩིས། བརྟ་དང་ཐ་སྟོན་རིག་པའི་གཞུང་གཅེས་བཀུས། བོད་ཀྱི་རྩོམ་པ་གཞུང་ཚན་
ཁག་ རྒྱལ་བབས་དང་ཚོས་ འབྲུང་རྟོང་རིགས་གལ་ཆེ་དཔེ་མཚན་བཅས་སྟེ་ཚན་འདི་ཆ་ཚང་བོད་གྲངས་སོ་གཉིས་
ཀྱི་ནང་ལེགས་པར་མཚན་བྱུང་བ་ཞུས་ཡོད།

བོད་སྐད་འདི་བཞེན་ཞུ་སྒྲིག་དངོས་གཞི་ཞུ་སྒྲིག་པས་བོ་ག་མར་གཞུང་སོ་སོ་ཀ་མ་སྤྲའི་ནང་འཇུག་དུས་
མ་དཔེ་བོད་དཔར་རྟོང་པ་ཚད་ལྡན་ཞིག་ལྷ་རྩུགས་ཀྱིས་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་ཏེ་དེ་ཕྱི་མོར་བཟུངས། དེ་ནས་གཞུང་དེའི་
མ་དཔེ་བོད་དཔར་མི་འདྲ་བ་ཇི་བཞུགས་པན་རྩུ་ན་ཞིབ་བསྐྱར་བྱས་ཏེ་མ་དཔེ་མི་འདྲ་བའི་ནང་དཔར་ཡིག་
མཐུན་མིན་ཇི་ཡོད་དོས་ལེགས་པར་བཟུང་སྟེ་མཚན་བོ་བཞོད་ཏེ་མ་དཔེའི་ནང་མཛོན་གསལ་ཅན་གྱི་ནོར་རིགས་
རྣམས་བཅོས་ཤིང་གཤམ་དུ་མཚན་ནང་དེ་དོན་གསལ་བཤད་དང་། གཞན་དྲོགས་གཞི་ཡོད་པ་རྣམས་རང་སོར་
བཞག་སྟེ་འོག་གི་མཚན་ནང་ནོར་བཅོས་ཇི་ལྟར་དགོས་མིན་གྱི་བསམ་འཆར་ལུ་ལ་ཡོད་པ་ལས་རྩ་བའི་མ་དཔེ་བོད་
དཔར་གང་ལ་གཞི་བཅོལ་བ་དེ་ཚད་ལྡན་རང་དུ་བྱས་ཏེ་ཞུ་དག་གཅང་ངེས་ཐེངས་དུ་མ་སོང་བ་ཞུས་ཡོད། དེ་དང་
ཆབས་ཅིག་ཀློག་པ་པོ་དོན་གཉིར་ཅན་རྣམས་ནས་ཁུངས་བཅོལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཁག་ལ་དབྱད་ཞིབ་གནང་བའི་སྒྲིང་
ལུང་གཞུང་སོ་སོའི་ནང་ལུང་འབྲེན་ཇི་ཡོད་གང་བྱུང་བ་དོས་འཛིན་གྱིས་བཀའ་བསྟན་དང་གསུང་འབུམ་སོགས་གང་
ཡིན་ཚད་ལྡན་དཔར་མ་ཞིག་གི་སྟེང་ནས་བྱུག་དཔེ་སོ་སོའི་མཚན། དཔར་མ་གང་ཡིན་གྱི་དོས་འཛིན། བོད་ཨང་
གྲངས། ཤོག་བྱ་དང་ཡིག་སྐད་གི་ཨང་གྲངས་བཅས་གསལ་བོ་བཞོད་དེ་གཤམ་དུ་ཞུ་སྒྲིག་པའི་མཚན་ཞེས་པའི་
ནང་བཅུག་ཡོད། དཔེ་དེབ་ཀློག་སྐབས་གཞུང་གི་ཚན་པ་གལ་ཆེ་རྣམས་དོས་འཛིན་སྒྲིབ་དང་། བྱུག་དཔེ་གཞིགས་
བའི་བོ་ཡོང་ཆེད་གཞུང་དོན་གལ་ཆེ་བརྣམས་དེབ་ཀྱི་དབུར་དཀར་ཆག་ལོགས་སུ་བཞོད་པ་ལྟར་ཚན་པ་སོ་སོར་བཞོས་
ཏེ་འགོ་རྩ་བཅད་ཆེ་ཁག་གང་ཡིན་བཞོད་པ་མ་ཟད་ནང་དོན་རྣམས་ཀྱང་དེང་རབས་ཀྱི་དཔེ་དེབ་སྒྲིག་ལུགས་ལྟར་
དུ་མ་སྤྲ་སོ་སོར་བྱས་ཏེ་སྤྱིའི་དབྱེ་མཚམས་གསལ་བོ་དོས་འཛིན་བྱུང་བ་བྱས་ཡོད། གཞན་ཡང་བོད་སོ་སོའི་ནང་ཇི་
བཞུགས་ཀྱི་གཞུང་གང་ཡིན་རུང་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་དོན་གནས་དཔེར་ན་རྩོམ་པ་པོའི་ལོ་རྒྱུས་སྟོང་དོན་དང་། གཞུང་སོ་
སོའི་དོན་རགས་རིམ་ཅུམ་འབྲེལ་བཞེད་སོགས་གསལ་བའི་སྟོན་སྒྲིང་དོ་སྟོང་གྱང་བཞོད་ཡོད་པ་བཅས་སྤྱིའི་ལས་
དོན་མཐའ་དག་ལ་གང་ཤེས་ཀྱིས་དམ་དོན་ཅི་རྩུས་ཞུ་ཞུས་ཡང་ད་དུང་ཡི་གེ་ཆད་ལྷག་དང་། གཞུང་མཚམས་སྤྱི་
ཕྱེ་རྩུལ་སོགས་གང་ཐད་ནས་ནོར་འབྲུལ་གྱུར་ཡོད་ངེས་པས་མཁུན་ལྡན་རྣམས་ནས་བཞོད་པར་མཛད་འཚལ།

དེ་བཞིན་དུ་རང་ཚོ་ལྷ་སྒྲིག་པ་ནུམ་ས་གཞུང་མཐོང་རྒྱ་ཞུ་པ་དང་། ལྷག་པར་མ་དཔེ་ལག་སོམ་མ་གྲུབ་པ་
སོགས་ཀྱིས་ཤོད་ཐེང་འདི་ནང་དེས་པར་བཞུགས་སུ་འོས་པའི་དཔེ་གཞུང་གལ་ཆེད་དུ་སྒྲིག་མཉམ་པོ་ཞིག་ལྷན་ཡོད་
དེས་པས་མང་ཐོས་མཁས་པའི་མ་དུ་ན་སངས་བཞེད་གསོལ་ཞུ་བ་དང་ཆབ་སྲིད་གསུང་འཕྲིན་པས་ཤོད་ཐེང་
འདིར་ཤོད་གྲངས་གསལ་པ་བསྟོན་པའི་གོ་སྐབས་ཀྱང་འོད་སྤྲིད་ན་དེར་སྒྲུབ་པའི་བཀའ་སློབ་དགོངས་འཆར་ཡང་
ལྷག་སྟེ་ལ་ཡོད་པ་ཞེས་ཤེ་བསྐྱེད་པ་ཡང་ཁྱུ་ལྟ།

དཀར་ཆག

སྒྲིབ་སྒྲིབ་འོ་སྒྲིབ།.....xv

དཔེ་སྒྲིབ་གསལ་བཤད།.....lv

ཚད་མ་སྤེ་བདུན་གྱི་རྒྱན་ཡིད་གྱི་ཕྱན་སེལ། མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་།

བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་མཚན་དོན་དང་མཚོན་བརྗོད་སྟེགས།.....3

གཞུང་དོན་གཏན་ལ་ཕབ་པ།.....4

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་གྱི་དགོས་པ་གཏན་ལ་དབབ་པ།.....4

དགོས་པ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པ་དགག་པ།.....5

ཡང་དག་པའི་དགོས་པ་བསྟན་པ།.....9

དགོས་པ་དེ་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་ལ་རག་ལས་པའི་ཚུལ།.....12

དགོས་པ་དེ་ལྟ་བུ་གྱི་བསྟན་བཅོས་ལ་གཅེས་པར་གཟུང་བར་གདམས་པ།.....12

བསྟན་བཅོས་གྱི་བརྗོད་བྱའི་ལུས་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལས་དང་པོ་ལུས་ངོས་གཟུང་བ།.....13

གཞུང་དོན་དངོས་རྒྱས་བཤད།.....15

རྩ་བའི་ས་བཅད་དང་པོ་ཤེས་བྱ་ལུས་གྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ།.....15

རྣམ་གངས་བཤད་པ།.....15

མཚན་ཉིད་བཤད་པ།.....20

དབྱེ་བ་བཤད་པ།.....21

མངོན་གྱུར་དང་སྒྲོག་གྱུར་བཤད་པ།.....22

རང་མཚན་དང་སྤྱི་མཚན་བཤད་པ།.....31

རང་གི་མཚན་ཉིད་གཏན་ལ་དབབ་པ།.....32

སྤྱི་མཚན་ཉིད་གཏན་ལ་དབབ་པ།.....	52
ངོ་བོའི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ།.....	65
ཡུལ་ཅན་སྒྲོའི་འཛིན་ཚུལ་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ།.....	78
རྩ་བའི་ས་བཅད་གཉིས་པ། ཤེས་པར་བྱེད་པ་སྒྲོའི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ།.....	84
ཚད་མིན་གྱི་སྒྲོ་བཤད་པ།.....	85
རྟོག་པ་བཤད་པ།.....	85
རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་བཤད་པ།.....	88
ཚད་མའི་སྒྲོ་བཤད་པ།.....	89
ཚད་མའི་སྒྲོའི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ།.....	100
ཚད་མའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།.....	102
མངོན་སུམ་ཚད་མ།.....	103
དབང་བོའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་བཤད་པ།.....	107
མདོ་སྤེལ་པའི་ལྷགས་གྱི་རྒྱུན་གསུམ་རྣམ་པར་གཞག་པ།.....	111
རྣམ་རིག་པའི་ལྷགས་གྱི་རྒྱུན་གསུམ་རྣམ་པར་གཞག་པ།.....	127
ཡིད་གྱི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་བཤད་པ།.....	147
རང་རིག་མངོན་སུམ་ཚད་མ་བཤད་པ།.....	157
རྣལ་འབྱེད་མངོན་སུམ་ཚད་མ་བཤད་པ།.....	166
ཚད་མའི་འབྲས་བུ་རྣམ་པར་གཞག་པ།.....	184
རྗེས་དཔག་ཚད་མ་བཤད་པ།.....	202
རང་དོན་རྗེས་དཔག་བཤད་པ།.....	203
གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་བཤད་པ།.....	204
གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་དངོས་བཤད་པ།.....	205

ཆོས་མཐུན་དང་ཆོས་མི་མཐུན་སྒྱུར་གྱི་སྒྲུབ་དག་གཉིས་བཤད་པ།.....	208
ཡན་ལག་གཅིག་ཁོན་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་དག་ཡང་དག་ཡོད་མེད་དཔྱད་པ།.....	211
གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་དངོས་གྱི་བསྟན་བྱ་གཏན་ཆོག་ས་བཤད་པ།.....	218
གཏན་ཆོག་ས་ཡང་དག་བཤད་པ།.....	218
རྒྱལ་གསུམ་སོ་སོ་དོས་བརྒྱུད་ཞིང་འགལ་མི་འགལ་དཔྱད་པ།.....	219
བརྟོས་གཞི་གསུམ་དོས་བརྒྱུད་ཞིང་ཆོས་ཅན་གཞི་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་མེད་དཔྱད་པ།.....	224
སྒྲིལ་བ་གང་གི་དོར་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་མིན་དཔྱད་པ།.....	231
རྟགས་ཡང་དག་གི་རྟགས་ཆོས་དོན་གསུམ་དོས་བརྒྱུད་པ།.....	232
རྟགས་ཡང་དག་གི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།.....	234
འབྲས་བུའི་རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ།.....	234
རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ།.....	238
མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ།.....	241
རྟགས་ཡང་དག་ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ།.....	253
དངོས་པོ་སྒྲོ་བས་ཞུགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ།.....	253
ཡིད་འཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ།.....	253
གྲགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ།.....	262
རྟགས་ཡང་དག་སྒྲུབ་རྒྱལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ།.....	266
དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ།.....	266
ཐ་སྙད་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ།.....	266
ཕྱོགས་ཕྱོགས་ཀྱི་གཏན་ཆོག་ས་ལྷན་སྒྲུབ་བཤད་པ།.....	272
མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་བཤད་པ།.....	272
འགལ་པའི་རྟགས་བཤད་པ།.....	276

མ་ངེས་པའི་ཏྲགས་བཤད་པ།.....	286
གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ཤུགས་ཀྱི་བསྟན་བྱ་བསྐྱབ་བྱ་བཤད་པ།.....	291
རང་དོན་གྱི་ཏྲགས་ཡང་དག་གི་བསྐྱབ་བྱ་བཤད་པ།.....	291
གཞན་དོན་གྱི་ཏྲགས་ཡང་དག་གི་བསྐྱབ་བྱ་བཤད་པ།.....	293
སྐྱབ་པའི་གི་ལམ་སྦྱོར་བ་བཤད་པ།.....	311
སུན་འབྱེན་བཤད་པ།.....	311
ཐལ་འགྱུར་གྱི་ལན་གདབ་ཚུལ་བཤད་པ།.....	313
ཞར་ལ་འོངས་པའི་དོན་དབྱད་པ།.....	314
རྩ་བའི་ས་བཅད་གསུམ་པ། ཤེས་པ་ཡུལ་ལ་ཇི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ་བཤད་པ།.....	317
དགག་པ་དང་སྐྱབ་པ་བཤད་པ།.....	318
འགལ་བ་དང་འབྲེལ་བ་བཤད་པ།.....	320
བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྱེད་གཏན་ལ་དབབ་པ།.....	325
སྤྱི་དང་བྱེད་པ་བཤད་པ།.....	331
སྐྱབ་པ་དང་གཞན་སེལ་བཤད་པ།.....	331
རྗེས་དང་ལྷོག་པ་བཤད་པ།.....	333
གཅིག་དང་ཐ་དད་བཤད་པ།.....	334
མཚན་མཚན་བཤད་པ།.....	334
དུས་གསུམ་བཤད་པ།.....	335
མཇུག་བྱང་།.....	336
འགལ་བ་འགལ་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིག་ཆེན།.....	339

ཚོག་གསལ་སྟོང་ཐུན་གྱི་ཚད་མའི་རྣམ་བཤད། འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་དག་དབང་བཙོན་ལྟུང་།	
ཐལ་འབྱུང་བ་ལ་ཚད་མ་མི་རུང་བར་འདོད་པའི་གཞན་ལྟུངས་དགག་པ།	356
ཐལ་འབྱུང་བའི་གཞུང་ནས་བཤད་ཚུལ་འབྲུལ་མེད་དུ་བཞག་པ།	358
རྟོག་གེ་བའི་ཚད་མ་དགོས་པའི་ཚུད་པ་དགོད་པ།	358
རྟོག་གེ་བའི་ཚད་མ་དགག་པ་ལས་ཚད་མ་སྦྱིར་དགག་པ།	365
རྟོག་གེ་དང་རང་རྒྱུད་གྱི་བསྟན་བཅོས་དགག་པ།	366
ཚད་མ་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་ལྟུངས་བཀག་པ།	367
དང་པོ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ལ་བརྟེན་པའི་གྲངས་ངེས་དགག་པ།	367
མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་བྱེད་སྒྲུབ་པ་འདོད་པ་དགག་པ།	368
མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་ལས་སྒྲུབ་པ་འདོད་པ་དགག་པ།	368
བྱེད་སྒྲུབ་བཀག་པའི་ཚུད་སྟོང་།	378
ལུང་དོན་དགག་པ།	386
རྟོག་གེའི་ཚད་མ་དགག་པ་ལས། མངོན་སུམ་བྱེ་བྲག་ཏུ་དགག་པ།	390
མངོན་སུམ་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་བྱུང་པའི་སྟོན།	390
བདེན་པ་གཉིས་ཆར་དུ་མི་འཐད་པ།	393
སྒྲ་བཤད་དགག་པ།	394
སྟོན་གྱི་ལྷོ་མ་ཁན་དང་ཚད་མ་བའི་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་བཤད་དགག་པ།	397
སྒྲ་ཡུལ་གྱིས་བརྗོད་ཅིགས་པ།	398
སྟོན་པས་མ་བྱུང་པའི་སྟོན།	405
མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་རྟོག་བྲལ་དུ་མི་འཐད་པ།	409
བརྒྱ་པའི་འབྲེལ་པ་ནས་བཀག་ཚུལ།	411

ཚོག་གསལ་འདི་ནས་ཉོག་བྲལ་དུ་འདོད་པ་བཀག་ཚུལ།	415
རང་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མའི་རྣམ་བཞག་ལ་འཐད་ལྷན་བཞག་པ།	417
ཚད་མའི་གྲངས།	419
དབང་པོ་མངོན་སུམ་བཤད་པ།	423
ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་བཤད་པ།	425
རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་བཤད་པ།	429
རྗེས་དཔག་ཚད་མ་བཤད་པ།	432
ཚད་མའི་ཡུལ་བཤད་པ།	440
ཚད་མ་དང་གཞུང་གྲུ་འགྲུབ་ཚུལ།	444
ཁྱེད་ཀྱི་པའི་མཚན།	449
ལུང་འདྲེན་ཕྱག་དཔེའི་མཚན་གཞུང་།	483
ཁྱེད་ཀྱི་པའི་ཁྱེད་པའི་བཅོལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཁག་	489

སྟོན་སྒྲིང་དོ་སྟོན།

སྟོན་བཤད།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བུས་ཀྱི་བོད་ཐེང་ནང་སྟེགས་བཅ་འདི་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་སྟོན་པའི་བོད་གཉིས་པ་ཡིན་ལ། བོད་དང་བོད་དཔལ་ས་སྐྱ་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་གཅེས་བུས་ཞུས་ཡོད། འདིར་ནི་དཔལ་དགེ་ལྡན་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་གལ་ཆེ་བ་ཁག་གསུམ་སྟེ། མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོའི་(༡༩༥༥-༡༩༩༩)གསུང་«ཚད་མ་སྟེ་བུམ་གྱི་རྒྱུ་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ་»དང་། རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན་(༡༩༤༤-༡༩༩༩)ཀྱི་གསུང་ལས་གཏན་ཆོག་མ་རིག་དང་སྟོ་ཚད་མ་གཉིས་ཀར་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་འགལ་བ་དང་འབྲེལ་བའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབབས་པའི་བསྟན་བཅོས་«འགལ་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་»དང་། མཐུག་ཏུ་དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཚད་མའི་རྣམ་གཞག་སྟོན་པའི་གཞུང་«ཆོག་གསལ་སྟོང་ཐུན་གྱི་རྣམ་བཤད་ཟབ་རྒྱས་ཚད་མའི་འོད་བརྒྱ་འཕྲ་བ་སྐལ་བཟང་སྟོང་གི་ཐུན་སེལ་»ཞེས་བྱ་བ་ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་ངག་དབང་བརྩོན་འགྲུས་(༡༩༤༩-༡༩༩༩)ཀྱིས་མཛད་པ་བཅས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བུས་ཏེ་དཔར་བསྐྱབ་ཞུས་ཡོད།

དེ་ལ་སྟོན་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པ་ནི་འཕགས་ཡུལ་དུ་དར་བའི་ནང་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་དར་བའི་སྟོ་མ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་བརྗོད་མི་དགོས་ཤིང་། རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་ཚད་མ་རིག་པ་སྟོན་དང་ལྷག་པར་ནང་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པ་དར་རྒྱས་ཅི་ལྟར་བྱུང་ཚུལ་རགས་ཙམ་ཞིག་བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བུས་བོད་ཐེང་«དཔལ་ས་སྐྱ་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་གཅེས་བུས་»ཀྱི་སྟོན་སྒྲིང་དོ་སྟོན་དུ་ཞུས་ཟིན་པས་དེར་གཟིགས་འཚལ། འདིར་གཙོ་བོ་བོད་དུ་ཚད་མ་རིག་པ་ཅི་ལྟར་དར་ཚུལ་དང་། ལྷག་པར་རྟོག་ལུགས་རྗེས་འབྲངས་དང་བཅས་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་གཏན་ལ་འབབས་པའི་སྐྱེས་ཆེན་གང་བྱོན་དང་། དེ་རྣམས་སོ་

སའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བཞེད་པ་གང་ཡིན་དང་། ལྷག་པར་སྤྱི་ཚུན་དེ་རྣམས་ཀྱི་མཛད་རྗེས་གལ་
 ཆེ་གང་ཡིན་སོགས་རགས་ཙམ་ཞིག་ཞུས་ན་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཚུན་མཐོའི་རིག་གནས་སུ་བརྩི་བ་མ་
 ཟད་ཁྱད་པར་མཚན་ཉིད་ཀྱི་རིག་པར་ཉི་བར་མཁོ་བའི་ཚད་མ་རིག་པ་བོད་དུ་ཆེས་གིན་ཏུ་དར་བའི་
 ལོ་རྒྱུས་ལ་ངེས་པ་དང་ཡི་རངས་ཡང་སྤྱོད་བར་གདོན་མི་ཟ་བས་དེ་ལྟར་དུ་ལས་ལ་འཇུག་པར་བྱའོ།

བོད་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པ།

བོད་དུ་བསྟན་པ་ལྟ་དཔེ་གི་དུས་སུ་ལོ་རྩ་བ་ཀ་ཙམ་ཞང་སོགས་ཀྱིས་ནང་པའི་ཚད་མའི་
 བསྟན་བཅོས་དཔལ་ལྷན་ཚོས་གྲགས་(དུས་རབས་བདུན་པ་)ཀྱིས་མཛད་པ་«ཚད་མ་རྣམ་ངེས་»དང་། «
 གཏན་ཆོག་གི་གསུང་པ་»དང་། འདུལ་བ་ལྷན་མཛད་པའི་དེའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་སོགས་གཞུང་འགའ་
 ཙམ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ཅིང་། ལྷག་པར་བོད་དུ་ཐེབས་པའི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་བརྗེད་ཆེན་པོ་མཁན་
 ཆེན་ཞི་བ་འཛོལ་(དུས་རབས་བརྒྱད་པ་)དང་། ཀ་མ་ལ་ཤྲི་ལ་གཉིས་ཀ་ཚད་མ་ལ་གིན་ཏུ་མཁས་པས་ཁོང་
 གཉིས་ནས་བོད་དུ་ནང་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་སྒྲོར་འགྲེལ་བཞེད་གནང་ཡོད་ངེས། འོན་
 ཀྱང་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རྩ་བ་དངོས་གཞི་བསྟན་པ་བྱི་དཔེ་གི་སྐབས་ཚུགས་པར་
 མངོན་ལ། དེ་ཡང་བྱི་ལོ་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་གི་ནང་ཞུས་སེང་རྒྱལ་གྱིས་ཐོགས་སྐྱེད་(དུས་རབས་ལྔ་
 པ་)གི་«ཚད་མ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པ་»རང་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་བསྒྱུར། དེ་བཞིན་དུ་ནག་ཆོ་ལོ་རྩ་བ་
 རྒྱལ་ཁྲིམས་རྒྱལ་བས་(༡༠༡༡-༡༠༤༤)ཐོགས་སྐྱེད་གི་«དམིགས་པ་བརྟག་པ་»རྩ་འགྲེལ་དང་བཅས་པ།
 ཐོ་བྲང་ཞི་བ་འོད་(དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པ་)ཀྱིས་ཞི་བ་འཛོལ་ཆད་ཆེན་དུ་གྲགས་པ་«ཚད་མའི་དེ་ཁོ་ན་
 ཉིད་བསྟུས་པ་»དང་། ལོ་རྩ་བ་གྲགས་འབྱོར་གཤམ་རབ་(༧༥༥-༡༠༡༤)ཀྱིས་«དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྟུས་པའི་
 དཀའ་འགྲེལ་»སྒྲོབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ཤྲི་ལས་མཛད་པ་བཅས་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར། ལོ་རྩ་བ་མ་དག་
 བའི་བློ་གྲོས་(༡༠༤༤-༡༠༥༤)ཀྱིས་དཔལ་ལྷན་གྱི་གྲགས་པའི་ཚད་མའི་གཞུང་ཀུན་གྱི་རྒྱལ་བོ་ལྷ་བུ་«ཚད་
 མ་རྣམས་འགྲེལ་གྱི་ཆོག་ལུང་བྱས་པ་»དང་། དེའི་འགྲེལ་བ་ལྷ་དབང་སྒྲོ་(དུས་རབས་བརྒྱད་པ་)དང་།
 ལྷ་ཀྱུ་སྒྲོས་(དུས་རབས་བརྒྱད་པ་)མཛད་པ་རྣམས་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ཅིང་། ཁྱུང་ཐོ་སྤྱི་སོགས་ཀྱིས་

བཤད་པ་སྤེལ་བ་ལས་པོད་དུ་ཆད་མ་རྟེན་པ་ཞེས་གྲགས་པའི་སློལ་དང་། རྩོམ་ལོ་རྩེ་བ་སློལ་ལས་ཤིས་
 རབ་(༡༠༧༩-༡༡༠༩)ལ་ཆེ་ཀླུ་འཛིན་ཏེ་ག་གོ་བ་སྤེལ་ལས་ཆད་མ་རྟེན་པ་ཞེས་ཆད་པ་ཤིས་དང་། བསྐྱེད་
 གཞན་པ་ལ་བཟང་པོ་ལས་རྩམ་པའི་གསལ་ཅིང་མ་དག་པའི་སློལ་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་གཞན་རྩམས་ལ་
 རྩོམ་ལོ་ཆེན་པོས་ཞུས་ཤིང་དག་པར་མཛད་པ་མ་ཟད། དེའི་སྤྱིང་ཆད་མ་རྟེན་པའི་ཆད་པ་ཞེས་ཆད་པ་ཤིས་ཆད་པ་
 «རྩམ་པའི་སྤྱིང་གི་འགྲེལ་བཤད་»སོགས་ཆད་པའི་བསྐྱེད་བཅོས་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཞིག་པོད་སྤྱིང་དུ་
 བསྐྱེད་ཅིང་གཏན་ལ་ཕབ་པ་དང་།^༡ རྩམ་པའི་གྱི་དཀའ་གནད་ལ་དོགས་པ་དཔྱད་པ་«ཆད་མ་རྩམ་
 པའི་གྱི་དཀའ་གནད་རྩམ་པའི་ཆད་པ་»^༢ «འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་ཁྲི་ཀློང་»བརྩམས་ཤིང་། དེ་བཞིན་དུ་རྩམ་
 པའི་སྤྱིང་གི་སྤྱིང་དང་། «རྩམ་པའི་སྤྱིང་གི་ཁྲི་ཀློང་» «འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་ཁྲི་ཀློང་» «ཆད་མ་བརྩམ་པ་» «གཞན་
 སེལ་བའི་རབ་དུ་བྱེད་པ་» «སྤྱིང་ཅིག་མ་འཛིན་པ་བྱུང་པ་» «སེལ་བ་བྱུང་པ་» «རྩམ་པའི་སྤྱིང་གི་སྤྱིང་
 པ་»སོགས་ཀྱི་བསྐྱེད་པོ་ལ་བཅས་མཛད་ཅིང་གསལ་ཡུལ་ཆད་པའི་འཆད་ཉན་རྩམ་པར་སྤེལ་བས་
 ཆད་མ་འགྲེལ་བའི་གཞན་ལུགས་ཀྱི་ཕྱི་བ་བརྩམ་པོ་བཙུགས།

ལོ་རྩེ་བ་ཆེན་པོར་སློབ་མ་ཤིན་ཏུ་མང་བ་བྱུང་བ་ལས་གྲགས་ཆེ་བ་འབྲེལ་ཤིས་རབ་འབར་
 དང་། གོ་ལུང་པ་སློལ་པའི་འབྲེལ་གནས་^༣ གངས་པ་ཤིས་སློལ་བྱེད་ཆུབ་གསུམ་ཡིན་ལ། གོ་ལུང་
 པའི་སློབ་མ་འགྲེལ་བའི་དབང་ལྷན་པ་ཆོས་ཀྱི་སེང་གེས་(༡༡༠༩-༡༡༤༩)གངས་པ་ཤིས་སློབ་མ་གྱི་
 དམར་བ་བྱེད་ཆུབ་གྲགས་ལས་དབང་ཆད་པའི་འགྲེལ་བཤད་ཀྱིས་པར་བསྐྱེད་པས་ཆད་མ་འགྲེལ་
 པའི་གནད་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པའི་འགྲེལ་བཤད་དབང་ལྷན་ཏེ་རྩོག་ལུགས་ཀྱི་ཆད་མ་སྤྱིང་ཆད་མ་
 གསལ་པར་གྲགས་པའི་སློལ་འགྲེལ་པ་དང་བཅས་པའི་སློལ་གཏན་ལ་ཕབ་པར་མ་ཟད། ལྷན་པར་
 «ཆད་པའི་བསྐྱེད་པ་ཡིད་ཀྱི་ལྷན་སེལ་»ཅུ་འགྲེལ་དང་། «ཆད་པ་ཡིད་ཀྱི་ལྷན་སེལ་»བཅས་རང་
 རྩོམ་ཀྱི་ཆད་པའི་གཞན་པ་མཛད་དེ་བོད་རང་གི་ལྷན་སེལ་པའི་ཆད་མ་འགྲེལ་བའི་སློལ་ལེགས་
 པར་བཏོད།^༤ དུས་ཕྱིས་ཁ་ཆེ་བའི་ཆེ་ལྷན་པའི་དང་ས་པའི་ལྷན་པའི་སྤྱིང་གི་སྤྱིང་(༡༡༤༩-༡༡༧༩)ཀྱིས་
 ཆད་མ་རྩམ་པའི་སྤྱིང་ལ་ཞུས་བཅོས་ལེགས་པར་མཛད་ཅིང་། ལྷན་པར་ས་པའི་སྤྱིང་ཆད་མ་
 རྩམ་པའི་སྤྱིང་གི་དོན་ལེགས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པས་པའི་བསྐྱེད་བཅོས་«ཆད་མ་འགྲེལ་བའི་གཏོར་»ཞེས་

བྱ་བ་མཛད་དེ་བོད་དུ་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པ་ཆེས་ཆེར་སྒྲེལ། ས་པའི་གྱི་
 རིགས་གཏེར་འགྲེལ་བ་དང་བཅས་པ་ས་སྐྱའི་ཕྱོགས་ལ་མཛད་སྤོན་གྱི་ཆེ་ཞིང་། དེ་བཞིན་དུ་
 བཀའ་བརྒྱུད་དང་། རྟོན་མའི་ཕྱོགས་ལ་འདྲ་ཚད་མའི་འཆད་ཉན་གཙོ་བོ་རིགས་གཏེར་ལུགས་གཞིར་
 བཞག་མཛད་པའི་སྒོལ་དར་བར་སྤྲང་། ས་པའི་གྱི་རིགས་གཏེར་དང་དེའི་ལུགས་འཛིན་པའི་ཚད་མ་
 སྤྲུ་བའི་མཁས་པ་རི་ལྟར་བྱུང་ཚུལ་རགས་ཙམ་ཞིག་དཔལ་ས་སྐྱུ་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་
 གཅེས་བཀུས་ཀྱི་སྒོན་སྒྲིང་དུ་ཞུས་ཟིན་ལ། འདིར་གཙོ་བོར་རྟོག་ལུགས་སུ་གྲགས་པ་གསང་སྤྱིའི་ཚད་
 མ་སྤྲུ་བ་རྣམས་ཀྱི་བཞེད་སྒོལ་གྱི་ཚད་མའི་ལུགས་དང་། ལྷག་པར་དུ་དེའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་དཔལ་
 དགེ་ལུན་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་སྐོར་རགས་ཙམ་ཞིག་ཞུ་བ་སྐབས་སུ་བབས་སོ།།

རྟོག་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མ་དང་། ལྷ་པའི་བསྐྱེས་གཞུང་གི་རིགས་ལམ་གསར་བ།

དེ་ཡང་རྒྱ་གར་དུ་དཔལ་ཚོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་བསྐྱེས་བཙུག་ཚད་མ་སྤྱི་བདུན་སྟེ་དང་ལྷག་
 པར་རྣམས་འགྲེལ་ངེས་གཉིས་ལ་འགྲེལ་བ་བྱེད་པ་གྱི་ཆེ་ཞིང་བ་བྱུང་ཞིང་། དེ་རྣམས་ནས་གྲགས་ཆེ་
 བ་ནི་སྒོལ་དཔོན་ལྟ་དབང་སྒོ་དང་། ལྷ་སྟོ། རྒྱ་མཁན་པོར་གྲགས་པ་གཤེས་རབ་འབྱུང་གནས་
 སྤྲུ་བ། དེའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ཡ་མ་རི། སྒོལ་དཔོན་ཚོས་མཆོག་དང་། འདུལ་བ་ལྷ་བཅས་ཡིན་པ་
 མ་ཟད། ལྷག་པར་བྱི་ལོ་དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་ནང་སྒོལ་དཔོན་ཞི་བ་འཚོ་ཡབ་སྤྲུ་བ་ཀྱིས་«ཚད་མའི་
 དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྐྱེས་པ་»ཙུ་འགྲེལ་བཅུ་མས་པ་སོགས་བྱུང་། གསང་སྤྱིའི་ཚད་མའི་འཆད་ཉན་མཛད་
 སྐབས་ཚོས་མཆོག་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་དང་། ཞི་བ་འཚོ་དང་ཀ་མ་ལ་གྱི་ལའི་བཞེད་པ་རྣམས་
 གཙོ་བོར་མཛད་པར་མངོན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ཚད་མ་སྤྱི་བདུན་ལས་རྣམས་ཀྱི་ཚད་མ་འཆད་ཉན་
 གཙོ་བོར་མཛད་པའི་སྒོལ་དར་བར་འོག་ལོའི་དེབ་སྒོན་སོགས་ལས་རགས་ཙམ་དཔལ་ཞུས། ལྷ་
 པར་དུ་ལྷ་པ་ཚོས་ཀྱི་སང་གས་«ཚད་མའི་བསྐྱེས་པ་»ཙུ་འགྲེལ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་«ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་
 ལུན་སེལ་»གཞུང་རང་རྒྱུད་བཅས་བཅུ་མས་ཏེ་ཚད་མ་བསྐྱེས་པ་སྤྱི་བདུན་གྱི་རིགས་ཀྱི་རིགས་
 པའི་གཞུང་ལུགས་བཅུ་གས་ཏེ་སྒོ་ཚད་མ་དང་ལྷག་པར་གཏན་ཚིགས་རིགས་པ་དང་འགྲེལ་བའི་དོན་

གནས་དཔེར་ན་གཅིག་དང་ཐ་དད། འགལ་བ་དང་འབྲེལ་བ། སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་ཚད་མ་དང་གཞལ་བ། ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་སོགས་མང་པོ་ཞིག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་ཏེ་དགག་གཞག་སྤོང་གསུམ་གྱི་ཐོག་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་ཅིང་། ཚད་མ་རིག་པའི་གནད་དོན་དེ་རྣམས་མཁས་པ་བསྟན་བཅོས་སྒྲུབ་སེལ་རང་གི་གྲུབ་པའི་མཐའ་གཏན་ལ་འབབས་པའི་ཚུལ་ཙམ་མིན་པར་རིགས་པ་སྒྲུབ་པས་ཚོས་རར་ཆེད་དུ་རིགས་ལམ་ལ་རྩལ་སྤྱོད་དུ་ཡོད་པའི་རིགས་ལམ་སྒྲོ་འབྲེད་གྱི་ཚུལ་དུ་འང་གཏན་ལ་ཕབ་པས་བོད་དུ་ཚད་མ་བསྐྱུས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རིགས་ལམ་རྩལ་དུ་བཏོན་པའི་སྒོལ་གིན་ཏུ་དར་བའང་གཙོ་བོར་རིགས་པའི་དབང་ཕྱག་ཕྱུ་པའི་བཀའ་བྱིན་དུ་སྤྲང་།

ཕྱུ་པའི་བསྐྱུས་གཞུང་དང་«ཚད་མ་ཡིད་གྱི་ཐུན་སེལ་»ནང་རྒྱ་གར་གྱི་ནང་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་བསྐྱར་བསྐྱོས་ཙམ་མིན་པར་བོད་རང་གི་རྒྱ་ཡིག་དང་གིན་ཏུ་སྤྱོད་པའི་ཐ་སྟོད་གསར་བ་མང་དག་ཅིག་སྒོལ་བཏོད་པ་མ་ཆད། ཐོན་གྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་དོན་གནས་མང་པོ་ཞིག་ལ་གོ་དོན་གསར་བ་སྟེར་བྱུང་བ་དང་། འཕགས་ཡུལ་གྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ཆེ་ཁག་གི་རྟོག་གའི་ཆོག་དོན་རྣམས་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། ཤེས་བྱེད་གྱི་སྒྲིའི་རྣམ་གཞག་སྒོས་ཡུལ་རི་ལྷར་ཤེས་པའི་རྣམ་གཞག་སོགས་དོན་ཚན་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་ནང་དུ་བསྐྱུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་དང་། ལྷག་པར་གཏན་ཆོག་སེལ་པའི་རྣམ་གཞག་ནང་ཚན་གཞན་གྱི་འདོད་པ་ལ་ནང་འགལ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་སྒོ་ནས་འགོག་པའི་ཐལ་འགྲུར་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་ཐལ་འགྲུར་གྱི་རྟགས་དང་བསལ་བའི་དབང་རྗེས་འགོ་དང་ལྷོག་འགོའི་བྱུང་བ་དེས་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་བྱུང་བ་སྒོ་བརྒྱད་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ས་པར་གྱི་རིགས་གཏེར་དུ་སྟོན་གྱི་བོད་གྱི་རིགས་པར་སྒྲུབ་རྣམས་ཐལ་འགྲུར་བཅུ་བཞིའི་ཐ་སྟོད་མཛད་པར་གསུངས་པའང་ཕལ་ཆེར་སྒོལ་དཔོན་ཕྱུ་པའི་ལུགས་ལས་ཐོན་པར་དེས།

སྒོལ་དཔོན་ཕྱུ་པའི་བཞེད་ཚུལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་མང་དག་ཅིག་དེས་མཛད་པའི་བསྐྱུས་བཅོས་«ཚད་མ་ཡིད་གྱི་ཐུན་སེལ་»ལས་གསལ་བར་ཐོན་ལ། འདི་ནི་བོད་གྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་རང་ཅོམ་གྱི་སྤྱོད་ཤེས་སྤྲང་བ་མ་ཟད་ཚད་མ་རིག་པའི་བསྐྱུས་བཅོས་ཡུལ་དུ་བྱུང་བ་འཛམ་གླིང་ནང་དོམས་སུ་རུང་བའི་བོད་གྱི་སྤྱོད་ཤེས་ཡིན་པ་གདོན་མི་ཟ། བསྐྱུས་བཅོས་འདི་ལུ་ལུ་འདི་བདག་ཉིད་

ཅན་དུ་བཞུགས། ལེའུ་དང་པོ་སྒྲོའི་དབྱེ་བ་ངེས་པ་ཞེས་པས་སྒྲོའི་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ། ཡུལ་གྱི་
 རྣམ་གཞག་སོགས་གཏན་ལ་ཕབ་ཅིང་། ལེའུ་གཉིས་པ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དབྱེ་བ་རྣམ་པར་ངེས་པ་
 ཞེས་པས་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ལས་འཕྲོས་ཏེ་མཚན་མཚོན་གཞི་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། བྱེ་བྲག་
 ཏུ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དང་། རྣམ་དབྱེ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ། ལེའུ་གསུམ་པ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་
 མ་རྣམ་པར་ངེས་པ་ཞེས་པས་མངོན་སུམ་གྱི་ངོ་བོ་དང་དེའི་དབྱེ་བ་བསྟན། ལེའུ་འདི་བསྟུས་ཤོས་
 ཡིན། དེ་ནས་ལེའུ་བཞི་པ་རྗེས་སུ་དཔག་པ་རྣམ་ངེས་པ་ཞེས་པ་ལེའུ་རྒྱས་ཤོས་ནང་རང་དོན་རྗེས་
 དཔག་སྟེ་གཏན་ཚིགས་ཚད་མའི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་ཅིང་། ཞར་བྱུང་དུ་གཞན་དོན་
 རྗེས་སུ་དཔག་པ་སྟེ་སྒྲུབ་དག་གི་རྣམ་གཞག་ཀྱང་བསྟན། ལེའུ་ལྔ་པ་ཚུད་པའི་དག་གི་ཚུལ་རྣམ་པར་
 ངེས་པ་ཞེས་པས་སྒྲུབ་པ་དང་སྟན་འཕྱིན་གྱི་རྣམ་གཞག་སྟེ་དང་། ཁྱད་པར་ཐལ་འགྱུར་གྱི་རྣམ་གཞག་
 ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་རིགས་པས་གཏན་ལ་ཕབ་པ་བཅས་ཚད་མ་རིག་པའི་གནད་མཐའ་དག་བསྟུས་པའི་
 བསྟན་བཅོས་ངོ་མཚར་ཅན་ཞིག་ཏུ་མཆིས།

འདིར་ལྷ་པའི་«ཚད་མ་ཡིད་གྱི་སྟན་སེལ་»ལས་སྒྲོབ་དཔོན་འདིའི་ཚད་མ་རིག་པའི་སྒྲོར་
 བཞེད་ཚུལ་གནད་ཆེ་བ་འགའ་ཞིག་རགས་ཙམ་སྟོས་ན། ཐོག་མར་སྒྲོའི་དབྱེ་བ་འཆད་སྐབས་སྒྲོ་ལ་
 གཟུང་ཡུལ་ལ་བལྟོས་ནས་རྟོག་པ་དང་། རྟོག་མེད་མ་འབྲུལ་བ་དང་། རྟོག་པ་འབྲུལ་བ་བཅས་
 གསུམ་གྱི་རྣམ་དབྱེ་དང་། གཞན་ཡང་ཡུལ་རིག་པའི་རྣམ་པའི་ཆ་ནས་རང་གསལ་བ་རང་རིག་དང་།
 གཞན་གསལ་བ་གཞན་རིག་མེད་པ་གསལ་བ་རྟོག་མེད་ལོག་གེས་བཅས་གསུམ་དུ་འང་འཛོག་དགོས་
 པ་དང་། ལྷག་པར་གཟུང་ཡུལ་དང་འཇུག་ཡུལ་གཉིས་ཀ་ལ་བལྟོས་ནས་ནི་སྒྲོ་ལ་སྒྲོ་རིག་བདུན་དུ་
 འཛོག་པ་མ་ཟད་དེར་གྲངས་ངེས་པའང་བསྒྲུབས་ཏེ། འདི་ལྟར།

སྒྱིར་དོན་ཡོངས་སུ་གཙོད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ་དངོས་འགལ་ལས་ཐ་དད་དུ་མ་བྱེད་པ་

སྟོགས་པའི་གཞི་ཡིན་པར་གཙོད་པ་དང་། ཐ་དད་པར་གནས་པ་སྟོགས་པའི་གཞི་ཏུ་གཙོད་པ་ལོ། །

དང་པོ་ནི་ཐེ་ཚོམ་ཏེ་མི་རྟག་པར་དོགས་པ་ཉིད་ན་རྟག་པར་ཡང་དོགས་པས་དེ་ལས་ཐ་དད་དུ་

མ་ཕྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ལའང་གཉིས་ཏེ། ཤེས་བྱ་མི་མཐུན་པར་ཡོངས་སུ་གཙོད་པ་
 དང་མཐུན་པར་གཙོད་པའོ། །དང་པོ་ནི་འོག་ཤེས་སོ། །གཉིས་པ་ལའང་ལྷོག་པའི་ཞེན་པ་དང་
 མི་འགལ་བ་དང་འགལ་བ་གཉིས་ལས་དང་པོ་ནི་སྣང་ལ་མ་ངེས་པའོ། །གཉིས་པ་ལའང་
 རྟོགས་ཟིན་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་སྣང་མ་རྟོགས་པ་ལ་འཇུག་པ་གཉིས་ལས་དང་པོ་ནི་གཙང་
 པའི་ཡུལ་ཅན་ནོ། །གཉིས་པ་ལའང་རང་གི་མཚན་ཉིད་མཐོང་བས་སྒྲོ་འདོགས་པ་ལ་གཞོད་པ་
 དང་མ་མཐོང་བས་གཞོད་པ་གཉིས་ལས་དང་པོ་ནི་མངོན་སུམ་ཚད་མའོ། །གཉིས་པ་ལའང་
 རྟགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པར་མ་འབྲངས་པ་གཉིས་ལས་དང་པོ་ནི་རྗེས་དཔག་ཡིན་ལ་
 གཉིས་པ་ཡིད་དཔྱོད་ཡིན་ཏེ་དེ་ལྟར་ན་ཚད་མ་མ་ཡིན་པའི་སྒྲོ་ལྡེ་ཚད་མའི་སྒྲོ་གཉིས་ཏེ་སྒྲོ་
 བདུན་གྲངས་ངེས་པ་ཡིན་ནོ།། །ཞེས་བྱུང་།

གཞན་ཡང་ཚད་མ་མ་ཡིན་པའི་སྒྲོ་ལྡེ་བྱེད་བྱུང་གཏན་ལ་དབབས་པ་ཞེས་པའི་ས་བཅད་
 དུ་སྒྲོ་རིག་བདུན་པོ་ནང་ཡན་ཚུན་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྒྲོར་གསུངས་ཤིང་། འདི་ཐད་སྣང་ལ་མ་ངེས་པའི་
 མཚན་ཉིད་དུ་དོན་རང་གི་མཚན་ཉིད་སྣང་བ་དང་སྒྲོ་འདོགས་དང་མི་འགལ་བ་ཞེས་དང་། མཚན་
 ཉིད་དེའི་ཁྱད་ཆོས་གཉིས་ཀྱིས་སྣང་ལ་མ་ངེས་དང་མངོན་སུམ་གྱི་གཞི་མཐུན་སེལ་ཞིང་། དེ་བཞིན་དུ་
 སྣང་ལ་མ་ངེས་དང་ཚད་མ་དང་བཅད་ཤེས་གང་ཡང་གཞི་མཐུན་པ་བཅད་པར་གསུངས། བཅད་
 ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ལ་སྒྲོ་འདོགས་བཅོད་ཟིན་གྱི་དོན་ལ་བསྒྲོག་པའི་ཞེན་པ་དང་འགལ་བའི་སྒྲོ་
 འཇུག་པ་ཞེས་དང་། བཅད་ཤེས་ལ་མངོན་སུམ་འཛོག་ཅུས་ཀྱང་། རྗེས་དཔག་ལ་ཚད་མས་བྱུང་བས་
 རྟོག་པ་བཅད་ཤེས་རྣམས་རྗེས་དཔག་གི་རྗེས་སུ་སྒྲིམ་པའི་ངེས་ཤེས་སུ་འཛོག་གི་རྗེས་དཔག་དུ་
 འཛོག་ན་ངེས་ཤེས་རྣམས་རྟགས་འཛིན་གྱི་སེམས་ལས་དངོས་སུ་སྒྲིམ་པར་ཐལ་བའི་ཉེས་པ་བྱུང་
 བར་གསུངས། ཡིད་དཔྱོད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་སྣང་མ་རྟོགས་པའི་དོན་བདེན་པ་རྟགས་ཚད་མས་ངེས་པ་
 ལ་མ་བརྟེན་པར་ངེས་པ་ཞེས་དང་། དེ་ལ་ནང་གསེས་རྒྱ་མཚན་མེད་པ་དང་། འོག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅན་
 དང་། རྒྱ་མཚན་གཏན་ལ་མ་ཐང་པའི་ཡིད་དཔྱོད་བཅས་རིགས་གསུམ་གྱི་དབྱེ་བ་མཛད། འོག་ཤེས་

གྱི་མཚན་ཉིད་ལ་དོན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པ་ཞེས་དང་། དེ་ལ་ནང་གསེས་སྒྲ་བ་གཉིས་སྒྲ་སྐད་སོགས་ཏྲུག་མེད་ལོག་གིས་དང་། སྒྲ་ཏྲུག་པར་ཞེན་པ་སོགས་ཏྲུག་པ་ལོག་གིས་བཅས་གཉིས་སུ་དབྱེ། ཐེ་ཚོམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ནི་མཐའ་གཞན་དུ་སྤྱིད་པའི་དོགས་པར་བཅས་པ་ཞེས་བྱུང་བ་བཅས་སྤྱིའི་དབྱེ་བ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་ལས་ནང་ལན་ཚུན་གྱི་འབྲེལ་བ་གསལ་བར་ཐོན་ཅིང་སྤོ་རིག་བྱེ་བྲག་པ་སོ་སོའི་གོ་བ་ཡང་གསལ་བར་སྟེར་བྱས་པ་བཅས་མཚན་ཉིད་འཛོག་ཚུལ་ལའང་རིགས་ལམ་ཆེས་གསལ་བའི་རྣམ་འགྲུར་ཐོན་བྱུང་བ་འབའ་ཞིག་ཏུ་སྤྱང་།

ཚད་མ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གཏན་ལ་ཕབ་སྐབས་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ་གྱི་ཆོག “ཚད་མ་བསྐྱེད་མེད་ཅན་གྱིས་དང་།”ཞེས་དང་། “མ་གྲོགས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་།”ཞེས་པའི་དོན་ལ་རྒྱན་མཛད་པས་དེ་གཉིས་ཆོགས་པ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གསུངས་པ་དང་། ལྷ་དབང་སྒྲོས་དེ་གཉིས་གང་རུང་དང་། སྒྲོབ་དཔོན་ཆོས་མཚོག་གིས་མི་བསྐྱེད་པ་མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་པ་རྣམས་བཀག་ཅིང་། རང་ལུགས་བྲམ་ཟེ་ཆེན་པོའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་མ་གྲོགས་དོན་གསལ་གྱི་གོ་བ་དོན་བདེན་པ་ཏྲོགས་པ་ལ་སྐྱར་ཞིང་། དེ་ཉིད་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་འཐད་པར་བསྐྱབས།” གཞན་ཡང་ཚད་མ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གཏན་ལ་དབབས་པ་ལས་འཕྲོས་ཏེ་རྣམ་པར་འཛོག་བྱེད་གྱི་མཚན་ཉིད་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། མཚོན་བྱ། དེ་མཚོན་པར་བྱ་བའི་གཞི་ཞེས་མཚོན་མཚོན་གཞི་གསུམ་དུ་བྱེ་སྟེ་རིགས་པའི་ལམ་ལས་གཏན་ལ་འབབས་པས་དེ་ནི་སྒྲོབ་དཔོན་སྐུ་པས་བོད་དུ་རིགས་ལམ་གྱི་ཚུ་ཚད་མ་ཐོན་པོར་མཛད་པའི་གནས་གསལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་དེར་དུས་གྱི་ཕྱི་རྒྱལ་ཚད་མ་རིག་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་བརྟག་པ་བཞུག་པ་འགའ་ཤས་ཀྱིས་བཤད་པ་ལྟར་དོན་ལ་གནས་པར་མཛོན། འགའ་ཤས་ཀྱིས་བཤད་པ་ལྟར་ན་སྤྱིར་རྣམ་པར་འཛོག་བྱེད་གྱི་མཚན་ཉིད་དེ་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ཕྱི་ནང་གི་རིགས་པ་སྒྲོབ་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་སྟོན་གྱི་ཁྱི་རིག་གི་མཁས་པ་ཨ་རི་སྟོན་ལ་ལྟ་བུ་བྱུང་གྱི་རིགས་པར་སྒྲོབ་པ་མང་པོས་ཀྱང་རྒྱ་དུ་སོ་སོའི་བསྟན་བཅོས་སུ་བཅུད་མཛད་ནའང་རྣམ་པར་འཛོག་བྱེད་གྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གོ་དོན་རིགས་པའི་ལམ་ནས་གཏན་ལ་འབབས་པ་འདི་འཛམ་གླིང་ནང་ཕྱི་མཚོས་ཀྱི་སེང་གོ་དང་པོར་སྤང་བར་བཤད་པས་འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་ཆེ་མཐོའི་རིགས་གནས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ནའང་མཛད་རྗེས་ཅན་ཞིག་

ཏུ་ཐུ་ར་པར་མཐོང་།¹⁹ དེ་ལ་སྤྱིར་བསྟན་བཅོས་མཛོད་ཏོགས་རྒྱུ་སྐབས་བཞི་པར་གཤམ་པ་དང་།
 བྱེད་པ་དང་། རོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་གཞུང་ཆེན་མོ་རྣམས་སུ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་
 རྣམ་གཞག་ལ་མེད་ཆ་བ་ལྟ་བུ་རང་ཉིད་གཞན་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་མཚན་པ་རང་གི་མཚན་ཉིད་
 བདག་མེད་པ་དང་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་ཆོས་དེ་དང་དེ་མ་ཡིན་གཉིས་ཀ་ལ་བྱེད་པ་སྤྱིའི་མཚན་
 ཉིད་། དངོས་པོ་གཅིག་ལ་ཡང་ལོག་ས་ལ་ལྟོས་ནས་ལྟོག་པ་དུ་མ་དང་ལྟན་པའི་ལྟོག་ཆ་ནི་རྣམ་པར་
 དབྱེ་བའི་མཚན་ཉིད་། གཙོ་བོར་དོན་ལ་མ་བྱེད་བྱེད་ཆེས་གཙོད་པ་སྐྱེས་མི་མཐུན་སེལ་བའི་མཚན་
 ཉིད་། དོན་ལ་མེད་ཀྱང་སྤོ་རོར་དོགས་པ་སེལ་བའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་དུ་བཀོད་པ་ལོག་ཏོག་སེལ་བའི་
 མཚན་ཉིད་སོགས་ཡོད་པར་གསུངས་ཤིང་།²⁰ དེ་རྣམས་ལས་ཚད་མ་རིག་པ་ལ་ཉེ་བར་མཐོ་བ་ནི་
 རྣམ་པར་འཛོག་བྱེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དེ་མ་བྱེད་པ་དང་། བྱེད་ཆེ་བ་དང་། མི་སྤྱིར་བ་གསུམ་གཙོད་པ་
 རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ལ། དེའི་རྣམ་གཞག་དབྱིས་ཕྱིན་པ་ནི་སྤྱོད་
 དཔོན་ལྟ་བུ་པས་རིགས་པས་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ཕྱིས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྣམ་པར་འཛོག་
 བྱེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་བཀོད་དེ་གཤམ་བྱའི་དོན་ལ་རིགས་པས་དབྱོད་པ་མཛད་པ་འདི་བྱུང་ངོ་།

སྤྱོད་དཔོན་ལྟ་བུ་པའི་བཞེད་ཚུལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ནི་སྤྱི་བྱེད་བྱེད་གི་རྣམ་གཞག་ཏུ་ཐོན་
 ཅིང་། དེ་ཡང་ཕྱོགས་སྒྲུང་ཆོས་གྲགས་ཀྱི་གཞུང་ཚད་མ་མདོ་དང་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་ཆོག་ཟེན་ལ་དོན་རང་
 མཚན་གྱི་དངོས་པོ་ནི་མཛོད་སུམ་གྱི་ཡུལ་དང་། བཏགས་ཡོད་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ཏོག་པ་རྗེས་དཔག་གི་
 ཡུལ་དུ་གསུངས་ལ། རང་མཚན་གྱི་ཆོས་རྣམས་ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མ་འདྲེས་པར་
 གནས་པ་དང་། སྤྱི་མཚན་བཏགས་ཡོད་རྣམས་དེ་ལས་ལྟོག་སྟེ་ཡུལ་དུ་ས་འདྲེས་པར་གསུངས་པ་
 སོགས་ལ་བརྟེན་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་སྤྱོད་པ་འགྲེལ་གས་ཀྱིས་རང་མཚན་ལ་བྱེད་བྱེད་གིས་བྱེད་པ་དང་། སྤྱི་
 ལ་དངོས་མེད་ཀྱིས་བྱེད་པར་བཞེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྤྱི་དང་བྱེད་བྱེད་གི་དོན་མཛོད་སུམ་དང་ཏོག་
 པའི་དངོས་ཡུལ་དུ་ཐུར་མ་ཐུར་གྱི་སྒྲོ་ནས་འཛོག་པ་སོགས་བྱུང་མོད། སྤྱོད་དཔོན་ལྟ་བུ་པས་སྤྱི་བྱེད་
 གི་དོན་སྤོའི་འཇུག་ཚུལ་ཁོ་ནའི་སྒྲོ་ནས་མ་ཡིན་པར་རང་གི་རིགས་ཡོད་པ་ཅན་གྱི་ཆོས་ལ་བྱེད་བྱེད་
 དང་། རང་གི་བསལ་བ་ལ་རྗེས་འགྲོ་བྱེད་པའི་ཆ་ནས་སྤྱི་ཞེས་རིགས་པའི་སྒྲོ་ནས་ཀྱང་རྣམ་པར་བཞག་

ལ།^{༡༥} ཤིང་ལྷ་བྱ་རང་གི་འབྲས་བུ་བསྐྱེད་པའི་བྱ་བ་བྱེད་པས་དོན་བྱེད་ལྷས་པ་དངོས་པོའི་ཚོས་ཡིན་པ་
 དང་། རང་གི་བསལ་བ་བྱུག་པའི་ཤིང་ལྷ་བྱ་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བས་སྒྲི་ཡང་ཡིན་པས་དོན་བྱེད་ལྷས་པའི་
 དངོས་པོ་རང་མཚན་གྱི་ཚོས་དང་སྒྲིའི་གཞི་མཐུན་འཛིག་ལྷས་པས། སྒྲིའི་རང་ལྷོག་སྒྲི་མཚན་དངོས་
 མེད་ཡིན་ཀྱང་དེའི་གཞི་ལྷོག་ལ་རང་མཚན་གྱི་དངོས་པོ་འོང་བར་འགལ་བ་མེད་པ་སོགས་ཀྱི་རིགས་
 བ་ཕྱ་མོའི་རྣམ་དབྱེགས་ལ་བར་མཛད།

གཞན་ཡང་ཕྱ་བའི་ཚད་མའི་བསྐྱས་པར་“གཞུང་གི་གནད་ལོགས་སུ་བཀོལ་ནས་ལས་དང་
 པོ་བ་འབྲུག་པ་བདེ་ཞིང་འདུམ་སྒྲ་བར་བྱས་ཏེ་བརྒྱལ་ཞིང་བརྟག་པའི་སྒོལ་བཏོད་པར་སྡེ་བདུན་གྱི་
 རིགས་པའི་གནད་ཕྱོགས་གཅིག་ཀྱི་བསྐྱས་པའི་གྲ་ཡིན་པས་ན་བསྐྱས་གྲ་ཞེས་གྲགས་གི་ར་མཚན་
 བསྐྱས་སུ་ཕྱ་བསྐྱས་ཀྱང་ཟེར།”^{༡༦} ཕྱ་བའི་བསྐྱས་རར་གྲོང་དོལ་དག་དབང་སྒོ་བཟང་གིས།

ཁ་དོག་དཀར་དམར་རྩ་ཚོས་ལྷོག་ཚོས་གཉིས། རྗེས་སུ་འགོ་ལྷོག་རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་
 གཉིས། རྩ་བཅན་བར་བཅན་བྱི་བཅན་མཚན་མཚན་གཉིས། རྟགས་མང་བསལ་མང་
 དགག་པ་ཡར་རྒྱར་གཉིས། རྩོམ་འགལ་བརྒྱད་འགལ་བྱེད་མཉམ་རྣམ་པ་གཉིས། ཡིན་
 གྱུར་མིན་གྱུར་ཡིན་ལོག་མིན་ལོག་གཉིས། ཡོད་རྟོགས་མེད་རྟོགས་རྟག་རྟོགས་དངོས་
 རྟོགས་གཉིས།^{༡༧}

ཞེས་བསྐྱས་ཚན་བཅོ་བརྒྱད་ཡོད་པར་གསུངས་གིང་། ར་བསྟོད་བསྐྱས་རར་བསྐྱས་ར་ཆེ་
 འབྲིང་རྒྱུད་གསུམ་དུ་བསྐྱས་ཏེ་བསྐྱས་ཚན་ཉེར་གཅིག་ཏུ་བྱེད་པ་དང་། དེའི་ཞར་བྱུང་བདུན་བསྐྱན་ཏེ་
 བསྐྱས་ཚན་ཉེར་བརྒྱད་བརྩི་སྒོལ་ཡང་ཡོད་པར་གསུངས། བསྐྱས་ཚན་དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་རིགས་ལམ་
 ཅུལ་སྒྲོང་འབའ་ཞིག་ལ་དམིགས་པའི་དབྱེད་པའི་སྒོ་ཡང་འགའ་ཤས་ཡོད་པར་སྣང་སྟེ། དཔེར་ན་
 ཚད་མའི་གཞུང་ཆེན་མོ་རྣམས་སུ་དོན་རང་མཚན་གྱི་ཚོས་ལ་རྗེས་ཚོས་དང་། རྟོག་པས་བཏགས་ཅམ་
 གྱི་ཚོས་ལ་ལྷོག་ཚོས་ཞེས་པའི་རྣམ་གཞག་མཛད་ནའང་། བསྐྱས་གཞུང་དུ་རིགས་པའི་སྒོ་ནས་ཚོས་
 གང་དང་གང་ཡིན་རུང་རང་གི་ཐ་སྙད་ཀྱི་ལྷོག་པ་ནས་ངོ་བོ་འཛིག་ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་རིགས་སོ་སོ་ཡོད་

པར་ངོས་འཛིན་སྤྲད་རྒྱུ་ལྟ་བུ་གི་ནུས་དབྱེ་འཛིན་ཚུ་ལ་གསར་པ་ཞིག་གཏན་ལ་ཐབས་ཤི། དེ་ཡང་
དཔེར་ན་བུམ་པ་ལྟ་བུར་མཚོན་ན། ༡ སྤྱིར་ཤེས་བྱ་ལ་ཡོད་པ་དང་། ༢ བུམ་པ་བུམ་པ་ཡིན་པས་རང་
ཉིད་རང་ཡིན་པ་དང་། ༣ བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་བུམ་པ་མ་ཡིན་པས་རང་མ་ཡིན་པ་རང་མ་ཡིན་པ་སོགས་
ཀྱི་བྱུང་ཚུ་ལྟ་བུ་པས་དེ་འབྲེལ་རིགས་ལ་རྒྱས་ཚུ་དང་། མཚོན་བྱ་ལྟ་བུ་ནི་ ༡ སྤྱིར་ཤེས་བྱ་ལ་ཡོད་
པ་དང་། ༢ མཚོན་བྱ་ལ་མཚན་ཉིད་ཡོད་པས་མཚོན་བྱ་མཚོན་བྱ་ཡིན་པ་དང་། ༣ མཚོན་བྱ་མ་ཡིན་
པ་ལ་འང་མཚན་ཉིད་ཡོད་པས་མཚོན་བྱ་མ་ཡིན་པ་མཚོན་བྱ་ཡིན་པ་སོགས་ཀྱི་བྱུང་ཚུ་ཚང་བས་དེ་
འབྲེལ་རིགས་ལ་རང་ཡིན་ལྟ་བུ་ཚུ་དང་། ཡང་མཚན་ཉིད་ལྟ་བུ་ནི་ ༡ སྤྱིར་ཤེས་བྱ་ལ་ཡོད་པ་
དང་། ༢ མཚན་ཉིད་ལ་མཚན་ཉིད་ཡོད་པས་མཚན་ཉིད་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པ་དང་། ༣ མཚན་ཉིད་
མ་ཡིན་པ་འང་དེ་བཞིན་དུ་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པས་དེ་འབྲེལ་རིགས་ལ་རང་མ་ཡིན་ལྟ་བུ་ཚུ་ཞེས་ཐ་
སྟོན་སྒྲུབ་ཏེ། མཐའ་དོན་དུ་ཐ་སྟོན་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་དེའི་རང་ལྟ་བུ་དང་གཞི་ལྟ་བུ་སོ་སོའི་ནུས་
དབྱེ་ནུས་སྒྲོས་བདེ་སྒྲུག་ཏུ་རྟོགས་ཐུ་བ་པའི་སྤྲད་རིགས་པའི་ནུས་གཞག་མཛད་པ་སོགས་ཀྱིས་
རིགས་ལམ་གྱི་འབྲུལ་གསར་པ་ཞིག་གཏན་འབེབས་མཛད། མདོར་ན་བོད་དུ་སྤྱིར་ཚད་མ་རིག་པའི་
གཞུང་ལུགས་ཅུ་བ་བརྟན་པོ་ཚུགས་པ་དང་། ལྷག་པར་བོད་རང་གི་བྱུན་མཛེས་མ་ཡིན་པའི་ཚད་མ་རིག་
པའི་རིགས་ལམ་གྱི་སྒོལ་གཏོད་བྱུང་པ་དང་། ཕྱིས་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཚུ་གྲུ་ཁག་ལ་བསྟུས་པའི་རིགས་
ལམ་གྱི་ཚུ་ཚད་ཤིན་ཏུ་མཐོན་པོར་སོན་བྱུང་བ་སོགས་ཐམས་ཅད་གཙོ་བོ་རིགས་པའི་དབང་
ལྷག་ལྷ་པ་ཚུ་གྱི་སེང་གའི་སྤྱི་རྒྱ་དུ་སྤྲད་བས་བོད་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་རིག་གནས་ལ་སྒྲོབ་དཔོན་འདི་
མཛད་རྗེས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་གོ།^{༡༧}

དགེ་ལུན་པའི་ཕྱོགས་ལ་ལྷག་པར་སྒྲོབ་དཔོན་ལྷ་པའི་བསྟུས་གཞུང་ལ་བརྟེན་པའི་བསྟུས་
རར་གྲགས་པའི་རིགས་ལམ་གྱི་སྒོ་བརྒྱ་འབྲེད་པའི་བསྟུན་བཙོས་ཆེ་ཆུང་མང་དག་ཅིག་སྒྲུ་རྗེས་དར་
བ་ལས་གྲགས་ཆེ་བ་ནི་འཇམ་དབྱངས་མཚོག་ལྟ་འོད་ཟེར་(དུས་རབས་བཙོ་ལུ་པ་)གྱིས་མཛད་པ་«ཚད་
མ་ནུས་འབྲེལ་གྱི་བསྟུས་གཞུང་ཤེས་བྱའི་སྒོ་འབྲེད་རྒྱལ་རན་སྤྲང་པོ་འཛོམས་པ་གཏོང་ལྟའི་གད་
གྲངས་རྒྱ་ཚུ་ལྟེ་མིག་»ཅེས་པ་མཚན་བསྟུས་སུ་ར་སྟོད་བསྟུས་རར་གྲགས་པ་དེ་དང་། དེའི་དཀའ་

གནད་ཚུགས་གཅིག་ཏུ་བཀོད་པ་«གཞུང་བཟང་སྟོང་གི་སྒོ་འབྲེད་ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་ལྷ་
མིག་»ཅེས་པ་སྟོང་ལའོར་ཞབས་བྱང་འཇམ་དབལ་དགེ་ལྷན་གྱི་མཆོས་མཛད་པ་དང་། ལྷན་པ་སྒོ་
གྲོས་རྒྱལ་མཚན་(རྟམ་རབས་བཙུག་པ་)གྱི་བསྟུས་ར། དེ་བཞིན་དུ་ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི
བསྟུས་ར། བསེ་རག་དབང་བཀྲིས་(༡༩༢༥ ལོར་འབྲུངས་)གྱི་བསྟུས་ར། གྲུང་ཐང་སྒོ་གྲོས་རྒྱུ་མཆོའི་
(༡༩༣༡-༡༩༣༠)བསྟུས་ར། ལུ་ལྷོག་ཡོངས་འཛིན་བྱམས་པ་གྱི་མཆོའི་(༡༩༣༧ ལོར་འབྲུངས་)«ཚད་མའི་
གཞུང་དོན་འབྲེད་པའི་བསྟུས་གྲའི་རྣམ་གཞག་རིགས་ལམ་འབྲུལ་གྱི་ལྷ་མིག་»སོགས་བསྟུས་རའི་
གཞུང་ཆེ་ཆུང་གིན་ཏུ་མང་བ་ཞིག་དར་ལ། གཞུང་དེ་རྣམས་སུ་ཚད་མའི་བསྟུས་དོན་རྣམས་རིགས་
ལམ་ཆེ་ཆུང་གསུམ་ལ་སྒྱུར་ཏེ་སྒོ་རྩིས་ཀྱིས་རིགས་པར་རྩལ་སྒྱུར་བའི་གོ་རིམ་མཐར་ཆགས་སུ་བསྒྲིགས་
པ་དེར་དུས་ཀྱི་སྒོ་བ་གྲའི་རིམ་པ་བཞིན་ལོ་ན་ཆུང་དུས་ནས་རིམ་གྱིས་གོང་མཐོར་སྒེལ་བའི་ཐབས་
ལམ་མཚན་རིག་དང་ལྷན་པ་ལྷ་བུའི་ལུགས་སྒོལ་དེས་འབྲེལ་ཡིད་སྒྲོན་བྱ་འོས་པ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་རྩ་
བ་སྒོ་བ་དཔོན་ལྷ་པའི་སྒྲུབ་ཀྱིན་ལས་བྱུང་བ་གོང་དུ་ཞུས་ཟིན།

བསྟུས་གར་དཔེ་སྒྲུངས་ཏེ་ཕྱིས་ཚད་མའི་གཞུང་ལུགས་ལས་སྒོ་ལ་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གྱི་
རྣམ་གཞག་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྒོ་ཚད་མ་གང་ལ་ཆེན་པའི་གཏན་ཚིགས་ཚད་མའི་རྣམ་གཞག་
གཏན་ལ་ཕབ་པ་རྣམས་ལས་དང་པོ་བའི་སྒོ་དོར་འཇུག་པ་བདེ་བའི་ཆེད་སྒོ་དང་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་
རྣམ་གཞག་སོ་སོར་བྱེན་ས་དོ་སྒོད་པའི་གཞུང་སྒོ་རིག་དང་། རྟགས་རིགས་བཅས་བརྩམས་སྒོལ་དར་
བ་ལས་གྲགས་ཆེ་བ་ནི། ལྷག་ཚད་རྟོད་གཙང་ཐུག་འདེབས་པོ་སྒྲུབ་མས་གྲགས་པ་བཟང་པོའི་
སྒོ་བ་མ་དུང་ཆེན་ལེགས་བཟང་(རྟམ་རབས་བཙུག་པ་)གི་སྒོ་རིག་ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་
སྒོ་རིག་དང་། རྟགས་རིགས། ཅོ་ནེ་གྲགས་པ་བཤད་གྲུབ་(༡༩༢༥ ལོར་འབྲུངས་)གྱི་སྒོ་རྟགས། བསེ་
རག་དབང་བཀྲིས་ཀྱི་སྒོ་རིག་གི་ཆོས་སྒྲོར། དེའི་རྟགས་རིགས། གྲུང་ཐང་སྒོ་གྲོས་རྒྱུ་མཆོའི་རྟགས་
རིགས། དབལ་མང་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་མཚན་(༡༩༤༤-༡༩༤༥)གྱི་རྟགས་རིགས་ཀྱི་ཟུར་འདེབས། བྱང་
ཆེ་སྒྲིན་པ་དར་རྒྱས་(༡༩༤༥ ལོར་འབྲུངས་)གྱི་སྒོ་རིག་དང་རྟགས་རིགས། ལུ་ལྷོག་ཡོངས་འཛིན་བྱམས་པ་
གྱི་མཆོའི་སྒོ་རིག་དང་རྟགས་རིགས། ཨ་ཀུ་ཡོངས་འཛིན་དབྱངས་ཅན་དགའ་བའི་སྒོ་གྲོས་(༡༩༤༠ -

༡༤༩) གྲི་སྒོ་རིག་གི་སྒྲིམ་ཚིག་དང་རྟགས་རིགས་གྲི་སྒྲིམ་ཚིག་སོགས་ཤིན་ཏུ་མང་བ་བྱུང་བ་དུས་དེར་གི་བར་དུ་འང་དགོ་ལྷན་པའི་ཚོས་གྲུ་རྒྱུ་སྒྲིམ་སྒྲིམ་མཛད་ཐོན་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་ཤིང་གནས་སོ།།

རིགས་པའི་དབང་ཕྱུག་པས་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་གང་མཛད་པ་འགོ་སྟོན་ལོའི་«དེ་གི་སྒྲིམ་»དུ་གསལ་བ་ལྟར་ན། ཚད་མ་རྒྱུ་ཤེས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་དང་།^{༡༥} «ཚད་མའི་བསྟན་པ་ཡིད་ཀྱི་སྒྲིམ་སེལ་»ཙུ་འགྲེལ། གཞན་ཡང་«ཡིད་ཀྱི་སྒྲིམ་སེལ་»རྒྱུ་དང་། «ཤེས་བྱ་གཞི་ལྡེ་བཤད་པ་»བཅས་བཞུགས་ཤིང་།^{༡༦} འདི་རྒྱུ་སྒྲིམ་སྒྲིམ་སྒྲིམ་པའི་ཆེར་མཛད་དཀའ་བར་གྱུར་པས་ཨ་ཁུ་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཚོའི་དཔེ་རྒྱུ་དགོན་པ་འགྲེལ་གྱི་ཐོའི་ནང་འཁོད། སྒྲིམ་དཔོན་འདི་དཔེ་མ་ལའང་ཤིན་ཏུ་མཁས་ཤིང་གཙོ་བོ་རང་རྒྱུ་ཤེས་གསུམ་སྟེ། སྒྲིམ་དཔོན་ཡེ་ཤེས་སྟོང་པོ་དང་། མཁས་ཆེན་ཞི་བ་འཚོ། ཀ་མ་ལ་ཤི་ལ་གསུམ་གྱི་རྒྱུ་སྒྲིམ་ཤིང་དེ་རྒྱུ་སྒྲིམ་གྱི་རང་ལུགས་བཅོལ་དུ་བཏོན་པའི་བསྟན་བཅོས་དཔེ་མ་ཤེས་གསུམ་སྟོང་ཐུན་དུ་གསལ་བ་«དཔེ་མ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་སྟོང་པོ་»ཞེས་བའི་གཞུང་མཛད་ཅིང་།^{༡༧} དེར་དཔེ་མ་ལྷན་སྟེ་བ་གསལ་བ་ལ་དགག་པའང་རྒྱས་པར་མཛད། དེ་བཞིན་ཏུ་སྒྲིམ་གྱི་མཁས་པའི་གསུང་སྟོན་ལྟར་ན་ཕྱི་དང་ཁ་ཆེ་ཀ་སྟོན་པའི་སྒྲིམ་དཔོན་ཇ་ཡ་ཨ་ཁུ་གཉིས་དབར་ཁུ་མདོ་སྟེ་འབར་གྱིས་ལོ་ཙུ་བྱས་ཏེ་བཙུང་བ་ལས་ཇ་ཡ་ཨ་ཁུ་སྟེ་ཕྱི་དང་ཐུང་ལ་ལན་མ་ཐེབས་པས་དཔེ་མ་ལྷན་སྟེ་བའི་རང་ལུགས་ལ་ཚོད་སྟོང་གནང་མ་བྱུང་བ་བྱུང་བར་གསལ།^{༡༨} ཕྱི་དང་ཚོས་ཀྱི་སེང་གེར་དེ་དུས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་སྟེ་སྟོང་འཛིན་པ་པལ་མོ་ཆེ་འདུས་པར་སྟངས་ལ། སྒྲིམ་མ་གསལ་ཆེ་བ་ནི་གཙང་ནག་པ་བཙུན་འགྲུ་ས་སེང་གེ་སོགས་སེང་ཆེན་བརྒྱུད་དང་། གཞོན་ཇོ་སྟེ་ཕེ་བོ་སོགས་ཇོ་སྟེ་བཞེ། འགར་དབང་ཕྱུག་སོགས་ཤེས་རབ་ཅན་བཞེ་རྒྱུ་རྒྱུ་སྟེ་དུས་གསུམ་མཁུན་པ་དང་། བཀ་མོ་གྲུ་བ། གསལ་སྟོན་ཤི་སྟོན་བཅས་གྲུ་བ་ཐོབ་གསུམ་བཅས་དང་། གཞན་ཡང་སྟེ་རྒྱུ་རྒྱུ་སྟེ་བཙུན་བཙུན་ལས་ཕེ་མོ་སོགས་བོད་ཀྱི་མཁས་གྲུ་བ་ཤིན་ཏུ་མང་བ་ཞིག་བྱུང་ངོ་།^{༡༩}

བཙམ་ལྷན་རིག་པའི་རལ་གྱི

རྫོག་ལོ་ཚུ་བ་སློ་ལྷན་གཤམ་པ་དང་། རིགས་པའི་དབང་ལྷན་ལྷན་པ་སོགས་གསང་ལུ་འེ་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་གསང་པའི་སློ་ལེགས་པར་བཏོད་དེ་ཚད་མའི་བསྟན་པ་སློ་ལ་བ་ལས། རིམ་གྱིས་དབུས་གཙང་ཁུལ་གྱི་ཆོས་གྲ་རྣམས་སུ་ཚད་མ་རིག་པའི་འཆད་ཉན་གིན་ཏུ་དར་བ་བྱུང་། བཀའ་གདམས་པའི་མཁས་གྲུབ་ཀྱི་ནང་ནས་དཔལ་སྒྲར་ཐང་གི་གདན་སའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་བཙམ་ལྷན་རིགས་རལ་(དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པ་)ནི་སྤྱིར་རྫོག་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཀྱང་ཚད་མའི་སྒྲོར་ལ་བཞེད་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་མང་ཙམ་ཡོད་པ་མ་ཟེད། ཚད་མ་རིག་པའི་གནས་མང་པོ་ཞིག་ལ་སློ་བ་དཔོན་ལྷན་པ་དང་འབྲེལ་བར་རང་སྟོབས་ཀྱིས་བཤད་པ་མཛད་པའི་རིགས་པར་སློ་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་སྒྲར་བས་འདིར་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པ་ལ་དོན་གཉེར་ཅན་རྣམས་ཀྱི་དཔྱད་པའི་སྒྲོར་མཁས་པ་དེའི་བཞེད་པ་འདྲ་སྟེ་བསྟན་ཙམ་བཀོད་པ་ལ། བཙམ་ལྷན་རིགས་རལ་གྱི་རྣམ་ཐར་ཞིབ་པར་མ་བརྟེན་ཅིང་རགས་བསྟན་གིག་འགོས་ལོའི་«དེ་བ་སྟོན་»དུ་གསལ་བ་ལྟར་ན།⁹³ རྒྱུ་དུས་ཀྱི་ནད་ཀྱིས་བཏབ་པའི་སློ་རྟོག་བྱུང་བར་སྒྱེ་སྟོན་པས་«ཚད་མ་རྣམ་རིམ་»ཆར་སྟོང་ཙམ་བཀྲགས་དགོས་གསུངས་པ་ལྟར་མཛད་རྗེས་སྒྲར་ཐང་ཆོས་གྲུང་ཞུགས་གིང་གཞུང་ལུགས་རབ་འབྱམས་ལ་མཁས་པར་གྱུར། ཁོང་སྒྲར་ཐང་གི་གདན་ས་མཛད་སྒྲུབས་བོད་ཀྱི་སྡེ་སྟོན་འཛིན་པ་གསུམ་གཉིས་ཙམ་སྒྲར་ཐང་དུ་འདུས་པར་གྲགས། སློབ་མ་མང་དུ་བསྐྱེདས་པ་ལས་གཙོ་བོ་མཁས་པ་ཆེན་པོ་དབུས་པ་སློ་གསལ་(དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པ་)དང་། མཆིམས་མཛོད་མཛོད་པོ་མཆིམས་འཇམ་པའི་དབྱངས་(དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པ་)སོགས་བྱུང་ལ།⁹⁴ བཙམ་ལྷན་རིགས་རལ་གྱི་གསུང་ཚོམ་བོད་བཅུ་དྲུག་ཙམ་ཡོད་པར་གྲགས་ཀྱང་དེང་ལའ་ཆེར་མཇལ་དུ་མེད།⁹⁵ རིགས་རལ་གྱིས་བཀའ་བྱུང་ལོག་དབུས་པ་སློ་གསལ་དང་། ལོ་ཚུ་བ་བསོད་ནམས་འོད་ཟེར། རྒྱུ་རོ་བྱང་རྒྱལ་འབུམ་གསུམ་གྱིས་བཀའ་འགྱུར་དང་བསྟན་འགྱུར་གྱི་མ་དཔེ་རྣམས་བཙལ་ཏེ་ལེགས་པར་བཞེངས་པ་ལས་བཀའ་འགྱུར་བསྟན་འགྱུར་དུ་གྲགས་པ་ཐོག་མར་བྱུང་བས་བོད་བསྟན་པ་སྤྱི་དང་ཆེས་མཐོའི་རིག་གནས་ལ་རིགས་རལ་ལུ་སློ་བ་

དང་བཅས་པ་རྣམས་བཀའ་བློན་ཆེ།^{༡༥}

རིགས་རལ་གྱིས་ཚད་མ་རིག་པའི་ཐོག་བཞེད་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་གཤམ་ཆེ་བ་འགའ་
 ཞིག་དེས་མཛད་པའི་«ཚད་མ་སྟེ་བདུན་རྒྱུན་གྱི་མེ་ཏོག»ཅེས་པའི་བསྟན་བཅོས་དེ་གཞིར་བཞག་
 གིས་རྣམ་གྲངས་ཙམ་དུ་སྒྲིམ་ན།^{༡༦} སྤྱིར་རྟོག་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མའི་རྟེན་སུ་འབྲངས་ཤིང་རིགས་པའི་
 དབང་ཐུག་ཐུ་པའི་རིགས་ལམ་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ཐ་སྟོན་སོགས་ཀྱང་བཅུད་སྟོན་ཐུག་པར་མཛད་
 བྱུང་། ཐུ་པའི་ལུགས་ཀྱི་སྟོ་རིག་བདུན་གྱི་རྣམ་དཔྱེ་མི་མཛད་ཅིང་། རིགས་གཏེར་གྱི་ལུགས་བཞེད་
 ཡིད་དཔྱད་ཀྱང་འགོག་ལ། སྟོ་ལ་དཔྱེ་བ་བཅུད་སྟོན་བཅས་པའི་ཤེས་དང་། དྲན་པ། འཕྲུལ་ཤེས་དོན་
 མཐུན་བཅས་ཚད་མ་དང་འདྲ་བ་གསུམ་དང་། དེའི་སྟེང་སྒྲུབ་ལ་མ་དེས་པ་དང་། འོག་ཤེས། ཐེ་ཚོམ་
 བཅས་གསུམ་སྟེ་མ་རྟོགས་པ་སྟོ་འདོགས་ཀྱི་སྟོ་གསུམ་བཅས་སྟོ་རིག་དུག་གི་རྣམ་གཞག་མཛད།^{༡༧}
 གཞན་ཡང་རིགས་གཏེར་གྱི་ལུགས་ལྟར་མཛོན་སུ་མ་ལ་ཡུལ་མ་དེས་བསུ་བྱེད་པར་བཞེད་པ་དང་།
 འཕྲུལ་ཤེས་ལ་ཡུལ་མེད་པར་འདོད་པ་སོགས་ཆེད་གྱིས་བཀའ།^{༡༨} སྟོ་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་འཆད་
 སྐབས་སྟོ་གཅིག་ལ་སྒྲུབ་འཇུག་དང་སེལ་འཇུག་གཉིས་ཀའི་ཆའོད་པ་དང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་སྟོ་ཐེ་
 ཚོམ་ལྟ་བུ་ལ་ཡུལ་ལ་དགག་སྒྲུབ་བཅུ་བའི་རྣམ་གཞག་འཛོག་ཏུ་མེད་པས་སེལ་འཇུག་དང་སྒྲུབ་
 འཇུག་གི་རྣམ་དཔྱེ་མི་རུང་བ་སོགས་སེལ་འཇུག་དང་སྒྲུབ་འཇུག་གི་གོ་དོན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་
 པ་ཞིག་བྱུང་། སྤྱི་བྱེད་བྱ་གི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་སྐབས་སྟོན་གྱི་བོད་ཀྱི་མཐས་པའི་བཞེད་
 པ་ལ་འགའ་ཞིག་གིས་བསལ་བ་དང་ཐ་དད་པའི་སྤྱི་གཅིག་མི་རྟག་པར་ཡོད་པར་འདོད་པ་དང་།
 ཡང་ལ་ལས་དོན་རང་མཚན་གྱི་དངོས་པོ་རྣམས་བྱེད་བྱ་ཁོ་ན་དང་། སྤྱི་ནི་རྣམ་པ་ཀྱུན་ཏུ་མེད་པར་
 འདོད་པ་བཅས་གཉིས་བཀོད་དེ་རེ་རེ་ནས་བཀའ་ཅིང་། རང་ལུགས་སུ་སྤྱི་ལ་གཞན་བཅད་པའི་སྤྱི་
 དང་། གཞན་ལས་ལྟོག་པའི་སྤྱི་སྟེ་རིགས་སྤྱི་དང་། རྟོག་པའི་གཟུང་དོན་དུ་གྱུར་པ་དོན་སྤྱི་བཅས་
 གསུམ་དུ་བྱེད་ནས་གཉིས་པ་རིགས་སྤྱི་ལ་དངོས་པོའི་ཚོས་མེད་མི་རྟག་པ་སོགས་ཀྱང་འཛོག་ཏུ་ས་པ་
 སོགས་སྟོན་དཔོན་ཐུ་པ་ལྟར་བཞེད་པར་སྒྲུབ་།^{༡༩}

གཞན་ཡང་དགག་པ་དང་སྒྲུབ་པའི་རྣམ་དཔྱེ་གསུངས་སྐབས་སྒྲུབ་པ་མཐའ་དག་དངོས་པོ་

དང་། དགག་པ་མཐའ་དག་དངོས་མེད་དུ་བྱིས་མཁས་གྲུབ་རྗེའི་«སྟེ་བདུན་གྱི་རྒྱན་ཡིད་གྱི་ཕུན་
སེལ་»དུ་བྱུང་བ་རི་ལྟ་བུ་བཞེན་རིགས་པས་བསྐྱབས།³¹⁾ འགལ་འབྲེལ་གྱི་ཐད་དངོས་མེད་གྱི་ཚོས་
ལ་བདག་ཉིད་གཅིག་པའི་འབྲེལ་བ་འཐད་བ་སྟོབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ལྷོ་ལས་བཞེད་ཀྱང་རང་ལུགས་ལ་
མི་འཐད་བ་དང་། སྦྱར་ནས་གཅིག་དང་ཐ་དད། བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་སོགས་གྱི་རྣམ་གཞག་ནི་དོན་
དངོས་པོའི་ཚོས་ཁོན་ལ་འཛོག་པ་ལས་དངོས་མེད་ལ་མེད་དགག་འབའ་ཞིག་ཡིན་པས་དེར་གཅིག་
ཐ་དད་སོགས་གྱི་རྣམ་དཔྱེམ་རིགས་པ་དང་། རྒྱ་འབྲས་ལ་དུས་མི་མཉམ་པ་མདོ་སྟེ་པ་ཁོན་པའི་ལུགས་
སུ་རེས་ཀྱང་རང་ལུགས་ལ་དུས་མཉམ་པའི་རྒྱ་འབྲས་འཛོག་རུང་བ་སོགས་དེར་སང་གི་ཚད་མ་སྦྱ་བ་
ལ་མ་གྲགས་པའི་རིགས་གསར་མང་ཙམ་ཞིག་ཐོན་པ་རྣམས་སོ་སོའི་འདོད་པ་བཀོད་པ་ཙམ་མིན་
བར། རིགས་པར་སྦྱ་བའི་ལུགས་བཞེན་དགག་གཞག་སྟོང་གསུམ་གྱིས་ལེགས་པར་གཏན་ལ་ཐབ་
འདུག་པས། བོད་གྱི་ཚད་མ་རིག་པར་དོན་གཉེར་ཅན་རྣམས་ལ་སྟོ་སྟེས་གསར་བ་བསྟེར་བའི་བཞེད་
པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་མང་ཙམ་ཞིག་མཆིས་པས་བཙོམ་ལྷན་རིགས་རལ་གྱི་ཚད་མའི་བསྟན་བཙོས་
རྣམས་བོད་གྱི་མི་རིགས་ཀྱི་ལེགས་བཤད་དུ་བཟུང་སྟེ་བདག་གཅེས་དགོས་པར་མཐོང་ཞིང་། ལྷག་
པར་མཁས་མཆོག་འདིའི་བཞེད་པ་རྣམས་དེར་རབས་གྱི་བོད་གྱི་ཚད་མ་སྦྱ་བ་ས་སྒྱུ་དང་དགེ་ལྷན་
གཉིས་ཀར་སྟོ་འབྲིས་མེད་སྟབས་འདིར་མཁས་པ་དེའི་ཚད་མ་རིག་པའི་སྟོར་བཞེད་ཚུལ་ཐུན་མོང་མ་
ཡིན་པ་འགའ་ཤས་ཤིག་དཔེ་མཚོན་གྱི་ཚུལ་དུ་བཀོད་དོ།

དགེ་ལྷན་པའི་ཚད་མ་རིག་པ།

དཔལ་དགེ་ལྷན་པའི་ཕྱོགས་ལ་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས་(༡༣༧༧-༡༤༡༩)མེད་མའའ་བ་ཆེན་
པོ་དང་། ལོ་རྒྱུ་བ་དོན་བཟང་སོགས་ལས་ཚད་མ་གསན་ཙོང་།³²⁾ རྟོག་ལུགས་གྱི་ཚད་མ་དང་། ས་
པར་གྱི་«རིགས་གཉེར་»ཙུ་འབྲེལ་དང་བཅས་པའི་ལུགས་སྟེ་དང་ཁྱད་པར་ལུ་ཡུག་པའི་(༡༣༧༩ ལོར་
འདས་)«ཚད་མ་རིགས་པའི་མཛོད་»ལ་ཞིབ་པར་སྦྱངས་ལ། དེ་བཞིན་དུ་«རྟོགས་བརྗོད་འདུན་
ལེགས་མར།»

ཁྱད་པར་ཚུལ་ལོ་མཐོང་བའི་དངོས་པོ་ཡི། །དེ་ཉིད་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་སྒོ་གཅིག་ལ།

ཡང་དག་རིགས་པའི་གཞུང་གི་དཀའ་གནད་ལ། །འབད་བ་དུ་མས་ཡང་དང་ཡང་དུ་སྒྱུངས།^{༩༩}

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཆད་མ་སྒྲིབ་དུན་མདོ་དང་བཅས་པ་རྣམས་གྲང་ལེགས་པར་བསྒྲིགས་
ཤིང་། མདོ་དང་སྒྲིབ་དུན་གྱི་འགྲེལ་པ་རྒྱ་གཞུང་ཆེ་ཁག་རྣམས་ལ་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་པས་ཆད་མ་རིགས་
པའི་གནད་རྣམས་ལེགས་པར་བྲགས་སུ་ཆུད་པར་མཛད་ལ། རིགས་པའི་དབང་ལྷན་རྣམས་གཉིས་ཀྱི་
གཞུང་རྣམས་ཆད་མ་རིག་པ་ཙམ་མིན་པར་ནང་དོན་རིག་པའི་གཞུང་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡིན་པའི་དོས་འཛིན་
ཡང་གསལ་བར་མཛད་པ་དང་འབྲེལ་གཞུང་དེ་རྣམས་ཀྱིས་སྟོན་པ་དང་བསྟན་པ་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་
རིགས་པའི་ལམ་ནས་ལེགས་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པ་དང་། མཐར་ཐུག་གི་གནས་ལུགས་འཁོར་ལོ་
ཐ་མའི་དགོངས་པ་གཙོ་བོར་འགྲེལ་བའི་ནང་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་ཁོངས་སུ་བཅུ་
བར་མཛད་པ་མ་ཆད། «ཆད་མའི་བརྗེད་བྱང་ཆེན་མོར་»^{༡༠༠}རིགས་པའི་དབང་ལྷན་དཔལ་ཆོས་ཀྱི་
གཤམས་པས་ཆད་མའི་བསྟན་བཅོས་«ཆད་མ་རྣམས་འགྲེལ་»སོགས་བརྒྱམས་པའི་དགོས་པ་དང་།
དགོས་པ་དེ་བསྟན་བཅོས་དེ་དག་ལ་རག་ལས་པ་དང་། དགོས་པ་དེ་ལྡན་གྱི་བསྟན་བཅོས་ལ་གཅིག་
པར་བཟུང་བ་བཅས་དོན་ཆེན་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་ཐོག་ནས་ཆད་མའི་བསྟན་བཅོས་དེ་རྣམས་བྱི་རོལ་
པའི་བྱ་བ་མཐའ་འགོག་པའི་ཆེད་ཙམ་མིན་པར་གྲོ་ལ་བ་དོན་གཉིས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བ་རིགས་པའི་
ལམ་ནས་རྒྱས་པར་བསྒྲུབས་པ་སོགས་རིགས་པའི་དབང་ལྷན་རྣམས་གཉིས་ཀྱི་ཆད་མའི་གཞུང་ལ་
གཟིགས་ཚུལ་བུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་སྤེལ་བ་དུས་ད་ལྟའང་དགེ་ལྡན་པའི་ཁྱོད་དུ་ནང་པའི་ཆད་
མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ནང་དོན་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་སུ་བཅུ་བསྒྱུང་ཆེན་པོ་བཞི་བའི་ལམ་
སྒོལ་འདི་བྱུང་།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་རང་ཉིད་ཀྱིས་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ཆད་མའི་བསྟན་བཅོས་ཆེ་ཁག་ལ་འགྲེལ་བ་
དམིགས་བསལ་མ་མཛད་མོད། ཆད་མ་རིག་པའི་བསྟན་དོན་གྱི་ཚུལ་དུ་«ཆད་མ་ལ་འཕྲུག་པའི་དོན་
གཉིས་ཅན་གྱི་སྒོ་སྒྲིབ་དུན་ཡིད་ཀྱི་སྟན་སེལ་»བྱ་བ་མཛད་ལ། ལྷག་པར་གོང་དུ་སྒྲོས་པའི་«ཆད་མའི་

བརྗེད་བྱང་ཆེན་མོར་»གྲགས་པ་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་ལ་ཟིན་བྲིས་སུ་བཏབ་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་
 རྒྱལ་ཚབ་རྗེ་དང་མཁས་གྲུབ་རྗེ་རྣམས་གཉིས་སོ་སོས་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་ཟིན་བྲིས་སུ་མཛད་པ་རྣམས་འགྲེལ་
 མཛོན་སུམ་ལེའུའི་ལྷོ་ལྷ་ཁག་གཉིས་བཅས་ད་ལྟ་གསུང་འབུམ་དུ་བཞག་ཤིང་གཞུང་འདི་གསུམ་གྱི་
 བཅའ་ཚད་མ་རིག་པའི་དཀའ་གནད་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཞིག་ལ་དབྱད་པ་གཏིང་ཟབ་མཛད་དེ་རྗེ་རང་ཉིད་
 གྱི་བཞེད་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་རྣམས་རིགས་པས་གཏན་ལ་ཕབ། ལྷག་པར་དུ་མདོ་སྤེལ་པའི་ལུགས་
 གྱི་བཞེད་གཉིས་ཀྱི་རྣམས་གཞག་འཛོག་ཚུལ་ལས་བརྒྱུམས་ཏེ་ཚད་མ་རིག་པའི་དཀའ་གནད་སྤྱི་ལྟ་བུ་
 རང་སྤྱོད་ནས་ཏྲག་པ་དངོས་མེད་ཡིན་མོད། དེའི་གཞི་ལྷོག་ལ་བྱས་པ་ལྟ་བུ་དངོས་པོའི་ཚོས་འཛོག་
 རུས་བས། བྱས་པ་སྒྲིམ་ཏྲག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཏྲགས་སུ་བཀོད་པའི་ཆེ་དེའི་མཐུན་ཕྱོགས་བུམ་པ་སོགས་
 ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བ་འཐད་པ་དང་། རང་མཚན་ཡུལ་དུ་ས་མ་འབྲེས་པར་གསུངས་པའི་དོན་ལྟ་བུའི་
 དངོས་པོ་དེ་ཉིད་ཕྱི་དྲོ་ལ་ཡོད་པ་དང་། ཤར་ལ་ཡོད་པའི་དངོས་པོ་དེ་ཉིད་རྒྱབ་ལ་ཡོད་པར་མི་འཐད་
 པར་སྟོན་གྱི་བུམ་པ་ལྟ་བུ་སྤྲུལ་ཡོད་ན་ཕྱི་དྲོར་མེད་དགོས་པ་དང་། ཤར་ལ་ཡོད་ན་རྒྱབ་ལ་ཡོད་
 པར་མི་འཐད་པའི་དོན་མ་ཡིན་པར་རིགས་པས་བསྒྲུབས། དེ་བཞིན་དུ་རང་མཚན་གྱི་དངོས་པོ་རྣམས་
 སྤྱིའི་དངོས་ཀྱི་བརྗེད་བྱང་མ་ཡིན་ཀྱང་། སྒྲས་རང་མཚན་བརྗེད་བྱར་བྱེད་རུས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་
 རང་མཚན་གྱི་ཆོས་རྣམས་ཏྲག་པའི་གཟུང་དོན་དུ་མི་རུང་མོད། དེའི་དངོས་ཡུལ་དུ་འཛོག་རུས་པ་
 སོགས་རིགས་ལམ་ཕྱོད་མོའི་རྣམ་དབྱེ་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཞིག་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པར་མཛད།

རྗེའི་དངོས་སྤྱོད་སྒྲས་ཀྱི་ཐུ་བོ་རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན་དང་། མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་
 དཔལ་བཟང་གཉིས་ཀ་རྗེའི་ཞབས་ལ་མ་གཏུགས་གོང་ས་སྐུ་དང་བཀའ་གདམས་ཀྱི་གདན་ས་ཁག་
 ལ་སྤྱོད་གཉེར་མཛད་དེ་ཚད་མ་རིག་པ་ལ་མཁས་པའི་གོ་འཕང་མཐོན་པོར་སོན་ཟིན་ནའང་རྗེ་ཙོང་
 ཁ་པའི་ཆེན་པོའི་ཞབས་ལ་གཏུགས་རྗེས་ཚད་མ་སྒྲིམ་པའི་དཀའ་གནད་མང་པོ་ཞིག་ལ་གཟིགས་ཕྱོགས་
 དང་དགོངས་པ་ལེན་སྤངས་འཇུག་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་བྲེཐས། རྒྱལ་ཚབ་རྗེས་ཕྱོགས་སྒྲུང་གི་ཚད་མ་ཀུན་
 བཀུས་ལ་རྣམ་བཤད་དང་། དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས་ཀྱི་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ་གྱི་«རྣམ་བཤད་ཐར་
 ལམ་གསལ་བྱེད་»དུ་གྲགས་པའི་ལེགས་བཤད་དང་།³⁴ ཚད་མ་རྣམས་ཤིང་ལ་«ལྷོ་ཆེན་དགོངས་པ་

རབ་གསལ།» «ཚད་མ་རིགས་ཐིག་གི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ།» དེ་བཞིན་དུ་«འབྲེལ་བ་བརྟག་པའི་རྣམ་
བཤད།» «ཚད་མའི་ལམ་བཟང་།» «འགལ་བ་འགལ་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་»བཅས་ལྟ་བུ་གཞིས་
དང་ཚོས་མཚོག་གཙོ་བོར་མཛད་དེ་བཀའ་བའི་བསྟན་བཅོས་མང་བོ་མཛད། དེའི་ནང་ནས་«རྣམ་
བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་»འདི་དག་ལྟར་པའི་ཚོས་གྲུ་ཆེན་པོ་གདན་ས་དགའ་འབྲས་སེ་གསུ་
དང་། གཙང་བཀྲིས་ལྟར་བོ། ལྟག་ཚང་ར་བསྟོད་པ། དགས་པོ་བཤད་བྱུང་གིས་། མདོ་སྤངས་སྤྱོད་
བཀྲིས་འབྲེལ། ལྟ་འབྲུམ་སོགས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སོག་ཡུལ་དུ་གདན་ས་དུ་ཁྱེད་པའི་དང་། བཀྲིས་
འབྲེལ་སོགས་མང་བོར་ཚད་མ་རིག་པར་བོས་བསམ་བཞི་བའི་སྤངས་གཞིའི་བཅའ་ཡིག་ལྟ་བུར་གྱུར་བ་
དུས་ད་ལྟར་དག་ལྟར་པའི་བཤད་བྱུང་མང་བོ་ཞིག་ལ་དེ་བཞིན་དུ་གནས་པ་དང་།³⁶ རྒྱལ་ཚབ་རྗེའི་
ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལ་ཟུར་རྒྱུ་ལྟ་བུར་གདན་ས་གྲུ་ཆེན་སོ་སོའི་ཡིག་ཆའང་དུ་མ་བྱུང་བ་ནི། འཇམ་
དབྱངས་དགའ་སྟོ་འམ་མཚན་གཞན་ལེགས་པ་ཚོས་འབྲོར་(༡༩༩༩-༡༩༩༩)ཀྱིས་«རྣམ་འབྲེལ་རྣམ་
བཤད་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོའི་དོན་གསལ་»དང་བསྟུན་གྱི་སོགས་མཛད།³⁷ དེ་བཞིན་དུ་ཀུན་མཁྱེན་
སྟོ་གོས་རིན་ཆེན་གྱིས་«ཚད་མའི་སྟོང་བྱུང་མཁས་པའི་ཡིད་འཕྲོག་» སེ་ར་རྗེ་བཙུན་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་
མཚན་(༡༩༩༩-༡༩༩༩)ཀྱི་རྣམ་འབྲེལ་མཐའ་དབྱེད་ཟུར་བཀོལ་དང་བཅས་པ། པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་
གསལ་པའི་(༢༠༠༡-༡༩༩༩)«དཀའ་འབྲེལ་དགོངས་པ་རབ་གསལ་»³⁸ མཁས་གྲུབ་བསྟན་པ་དར་
རྒྱས་(༡༩༩༩-༡༩༩༩)ཀྱི་རྣམ་འབྲེལ་མཐའ་དབྱེད། ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་(༡༩༩༩-
༡༩༩༩)རྣམ་འབྲེལ་མཐའ་དབྱེད་སོགས་ཡིག་ཆ་རྣམས་བྱུང་། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རྩ་བའི་རང་ལུགས་
གཙོ་བོ་རྒྱལ་ཚབ་རྗེའི་རྣམ་བཤད་«ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་»རྗེ་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ་མཛད།

མཁས་གྲུབ་རྗེས་«རྣམ་འབྲེལ་གྱི་རྒྱ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་»བརྩམས་ཤིང་། དེའི་ནང་
རྒྱལ་ཚབ་རྗེའི་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་དང་བཞེད་པ་ཅུང་མི་མཐུན་པའང་འགའ་ཅམ་ཞིག་ཐོན་ལ།³⁹
གཞན་ཡང་«ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཆེན་མོ་»དང་། ལྟག་པར་ཅུང་ལྡོག་གྱི་གསུ་སྤྱོད་གསལ་
ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་«ལྟ་བུར་གྱི་རྒྱུན་ཡིད་ཀྱི་སྟན་སེལ་»ཞེས་བྱ་བ་མཛད།⁴⁰ གཞུང་འདི་རྒྱ་
གཞུང་གི་བྲག་པ་ཞིག་གི་རྣམ་བཤད་མིན་པ་རང་རྩོམ་གྱི་བསྟན་བཅོས་ཡིན་སྟབས་འདིའི་སྤྱི་སྟོན་དེ་

ལྷ་པའི་«ཚད་མ་ཡིད་གི་མུན་སེལ་»དང་། ས་པའི་གི་«རིགས་གཏེར།» རིགས་རལ་གི་«ལྷ་བདུན་རྒྱན་གི་མེ་ཏྲག་»ལྟར་ཚད་མ་རིག་པའི་དོན་གནས་རྣམས་ས་བཅད་དོན་ཚན་ཆེ་ཁག་འགའ་ཞིག་སྟེ། ཤེས་བྱ་ཡུལ་དང་། ཤེས་བྱེད་གི་སྟོ། སྟོས་ཡུལ་རི་ལྟར་རིག་པའི་ཚུལ་དུ་བསྐྱས་ཏེ་རིགས་པའི་ལམ་ལས་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཡབ་ཡོད་པས་བོད་གི་ཚད་མ་རིག་པའི་སྟོབ་གཏེར་ལ་འཇུག་སྐབས་ཤིན་ཏུ་འཇུག་པ་བདེ་བ་སོགས་གི་དགོ་མཚན་ཆེ། གཞན་ཡང་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་དངོས་སྟོབ་རྗེ་དགོ་འདུན་གྲུབ་(༡༣༩༡-༡༤༣༤)གིས་རྣམ་འགྲེལ་གི་ཆོག་འགྲེལ་«ལེགས་པར་བཤད་པ་»དང་། དེའི་ཚད་མའི་སྟོན་དོན་«ཚད་མ་རིགས་པའི་རྒྱན་»ཞེས་བྱ་བ་མཛད་ཅིང་། བྱི་མ་དེའི་སྟོན་ཁོག་མཁས་གྲུབ་རྗེའི་«ལྷ་བདུན་གི་རྒྱན་ཡིད་གི་མུན་སེལ་»ལྟར་ཡོད་ཀྱང་ཅུ་བའི་རང་ལུགས་རྒྱལ་ཚབ་རྗེའི་བཞེད་པ་གཙོ་བོར་མཛད་པས་རིགས་རྒྱན་འདི་དགོ་ལྷན་པའི་ཆོས་གྲུ་ཁག་ལ་ཚད་མའི་སྟོན་ལྟ་བུར་ཆ་འཛིན་ཆེ་བར་བརྟེན་སྟོབ་དར། གཞན་ཡང་གྲུང་རུ་རྒྱལ་མཚན་བཟང་པོས་(༡༣༩༣-༡༤༥༠)ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་«ལེགས་པ་དགའ་བ་སྟེད།» ཞང་ཞུང་ཚོས་དབང་གྲགས་པའི་(དུ་ས་རབས་བཙོ་ལྷ་པ་)རྣམ་པེས་འཐད་ལྷན་གི་འགྲེལ་བཤད། རྗེ་སྟོན་གོས་བཏན་པའི་རྣམ་འགྲེལ་གི་ལམ་བསྐྱིགས། ལྷ་ལྷོ་པ་སྟོན་སྐྱེལ་མཚན་(དུ་ས་རབས་བཙོ་ལྷ་པ་)གི་རྣམ་འགྲེལ་རྣམ་བཤད། ག་རྒྱུང་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་འགྲེལ། དུང་ཆེན་ལེགས་བཟང་(དུ་ས་རབས་བཙོ་ལྷ་པ་)གི་རྣམ་འགྲེལ། གཙང་སྟོན་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གི་ཚད་མ་མདོའི་ཁྲི་ཀླ་རྗེ་སྟོན་ལམ་དཔལ་བའི་(༡༤༡༤-༡༤༩༡)རྣམ་འགྲེལ་གི་ཁྲི་ཀླ་མར་ཁམས་པ་གྲགས་པ་བཟང་པོའི་«རྣམ་འགྲེལ་སྟོན་དོན་ལུང་རིགས་སྟོན་མེ།» ལྷ་སྟོན་ཀུན་དགའ་བཟང་པོའི་(༡༤༩༤-༡༥༠༤)རྣམ་འགྲེལ་གི་སྟོན་ཁྲི་ཀླ་རྣམ་འགྲེལ་གི་དཀའ་འགྲེལ་ཆེན་མོ་བཅས་དང་། ཏན་ག་དགོ་འདུན་སྟོབ་བཟང་(དུ་ས་རབས་བཙོ་ལྷ་པ་)གི་རྣམ་འགྲེལ། ཀུན་མཁྱེན་ལེགས་པ་དོན་གྲུབ་གི་རྣམ་འགྲེལ་ཁྲི་ཀླ་«སྟོན་གསལ་མགུན་རྒྱན་»སོགས་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གི་འགྲེལ་པ་ཆེ་རྒྱུང་ཤིན་ཏུ་མང་བ་བྱུང་།^༧

གོང་དུ་ལྷ་པའི་བཞེད་པ་བཀོད་པའི་ཐད་ལྷ་པས་རྣམ་འགྲེལ་དུ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་རི་ལྟར་འཛིན་ཚུལ་ལ་རྒྱ་གར་མཁས་པ་རྣམས་གི་བཞེད་པ་ལ་དགག་བཞག་སྟོང་གསུམ་གི་ས་རང་ལུགས་གཏན་ལ་ཡབ་པ་བཞེན། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཡབ་སྐུས་གི་གཞུང་དུ་འདར་རྣམ་འགྲེལ་གི་ཆོག་ «ཚད་

མ་བསྐྱེད་མེད་ཅན་གྱིས་པ།” ཞེས་དང་། “མ་གྱིས་དོན་གྱིས་གསལ་བྱེད་ཀྱང་།” ཞེས་སོགས་ཀྱི་གོ་
 དོན་ཞིབ་ཏུ་དབྱེད་པའི་གྲུབ་དོན་དུ་ཆད་མ་ཡུལ་ལ་མི་བསྐྱེད་པར་གསུངས་པའི་དོན་ལ་ཆད་མ་བྱུང་
 ལུན་གྱི་སྒྲིམ་བྱ་དེའི་མངོན་པར་འདོད་པའི་འཇུག་ཡུལ་ལ་མི་བསྐྱེད་པར། དཔེར་ན་མེ་འཛིན་མངོན་
 སུམ་གྱིས་སྒྲིམ་བྱ་འི་འདོད་དོན་ཅུ་བསྐྱོད་ལ་བ་ལ་སོགས་པར་མི་བསྐྱེད་པར་འདྲེན་པ་ལ་གོ་བ་དང་།
 གཞན་ཡང་མ་གྱིས་དོན་གསལ་ཞེས་པའི་དོན་ལྟར་སྤར་མ་རྟོགས་པའི་དོན་ལ་བཅད་དོན་ཐོབ་པ་འཇུག་
 གྱི་འདོགས་གཅོད་པ་ལ་འང་གོ་བས། མི་བསྐྱེད་པ་ཞེས་པའི་གོ་དོན་ལ་ཆ་གསལ་གཉིས་ཡོད་པར་
 བསྐྱབས་པས་ཆད་པའི་མཚན་ཉིད་ལ་གསལ་དུ་མི་བསྐྱེད་པའི་རིག་པ་ཞེས་པ་ལུང་རིགས་གཉིས་ཀྱིས་
 འཐད་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱབས།^{༤༩} གསལ་རྟོགས་སམ་མ་གྱིས་དོན་གསལ་གྱི་དོན་ལ་ནང་གསེས་རྒྱུ་
 ཚབ་ཆེ་དང་མཁས་གྲུབ་ཆེ་གཉིས་ཅུང་དགོངས་པ་མི་གཅིག་སྟེ་སྤེལ་སྤེལ་གསལ་རྟོགས་ཞེས་པ་སྤྱི་
 བཞིན་ཏུ་སྤར་མ་རྟོགས་པ་གསལ་དུ་རྟོགས་པའི་དོན་དང་།^{༥༠} མཁས་གྲུབ་ཆེས་མ་གྱིས་དོན་གསལ་
 གྱི་གོ་དོན་རང་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་པ་ལ་བཞེད་དོ།^{༥༡}

དེ་བཞིན་དུ་རྒྱལ་ཚབ་ཆེའི་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་དུ་རྟོག་པས་བཏགས་ཙམ་ཡིན་ན་གཞལ་
 བྱར་རྫོམ་པ་ཙམ་ལས་གཞལ་བྱ་དངོས་སུ་མི་འཐད་ཅིང་གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་བྱུང་
 པར་སྤྱོད་པ་ནི་ཆད་མ་མངོན་སུམ་གཅིག་ལུང་འདོད་པའི་རྒྱུ་འཕེན་གྱི་ལུགས་ལེགས་པར་འཇུགས་
 པས་སྤྱར་འདེབས་སུ་གྱུར་པ་དང་།^{༥༢} གཞན་ཡང་སྤྱི་དང་སྤྱི་མཚན་དོན་གཅིག་པ་དང་། རང་མཚན་
 དང་གསལ་བ་དོན་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་རྣམས་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྣམ་གཞག་འཛིག་ཚུལ་མང་པོ་
 ཞིག་ལ་རིགས་པའི་སྒྱུར་ལྷགས་པ་ནི། དཔེར་ན་སྤྱི་མཚན་དངོས་པོ་ཡིན་པ་བཀག་པ་ན་ཡང་དངོས་པོ་
 ཉིད་ཀྱང་ཞིགས་ལ། ཡང་དངོས་པོ་ཁས་ལེན་ན་སྤྱི་མཚན་ཡང་དངོས་པོར་ཁས་ལེན་དགོས་པ་སོགས་
 ལུགས་འདིའི་ཀྱན་རྫོབ་ཙམ་དུ་ཡོད་པ་དང་དོན་དམ་དུ་ཡོད་པ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་འཛོལ་བར་གྱུར་པ་
 དང་། རང་མཚན་རྟོག་པའི་ཡུལ་དུ་ཁས་སྤངས་ན་རྟོག་པ་སྤྱོད་འཇུག་ཏུ་སོང་ནས་མངོན་སུམ་ཆད་མ་
 དོན་མེད་དུ་འགྱུར་བ་དང་། ཡང་སྤྱི་དང་རྟོག་པ་སེལ་འཇུག་ཏུ་ཁས་སྤངས་ན་དེ་དག་རང་མཚན་
 དངོས་པོའི་ཆོས་ལ་ཡེ་མ་རིག་པར་འཇུག་ཚུལ་རྫོམ་པ་འབའ་ཞིག་གོ་སྤྱོད་པའི་ལོག་རྟོག་འཆར་ཚུལ་

གསུངས།^{༤༤} རང་ལུགས་ལ་མདོ་སྤེལ་པའི་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆ་མེད་ལྟ་བུའང་རང་མ་ཡིན་པའི་རང་གི་
ཆ་རྒྱུ་ཐ་དད་དུ་མ་དང་མི་ལྷན་པས་ཆ་མེད་དུ་འཛིག་རུང་ནའང་།^{༤༥} རང་ཡིན་དུ་མ་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་
བས་སྒྲིའི་ཆ་དང་ལྷན་པས་སྒྲིར་འཛིག་དགོས་པ་སོགས་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་ཚད་མའི་བརྗེད་བྱང་
དུ་བྱུང་བ་བཞིན་ཡུལ་ལ་རང་ལྟོག་དང་གཞི་ལྟོག་གི་སྒྲོ་ནས་རྣམ་དབྱེ་བྲུ་མོ་མང་ཙམ་ཞིག་རིགས་པས་
འབྱེད་པར་སྤྱང་།

སྒྲིར་ནང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་ལུགས་ལ་གསལ་བ་ལས་དོན་གཞན་གྱི་སྒྲི་དངོས་མེད་མི་
བཞེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྤྱི་ལོ་གྲངས་ཅན་ལྟར་གསལ་བའི་ཆོས་རྣམས་གང་ལས་རྣམ་འབྱུང་དུ་
འཆར་བའི་རྗེས་གཅིག་པའི་སྒྲི་གཙོ་བོ་ཡང་མེད་དོན་པ་ལ་ཚད་མ་སྤྱི་བ་རྣམས་ཞལ་མཐུན་མོད། འོན་
ཀྱང་སྒྲི་དང་དོན་བྱེད་རྒྱ་ས་པའི་དངོས་པོའི་གཞི་མཐུན་འཛིག་མི་འཛིག་ལ་མཁས་པ་རྣམས་བཞེད་
ཚུལ་མི་འདྲ་བ་མང་ཙམ་ཞིག་བྱུང་ཚུལ་རགས་ཙམ་ཞིག་གོང་དུ་རིགས་པའི་དབང་ལྷན་པ་ལྟར་བ་དང་།
བཙམ་ལྷན་རིགས་རལ་དང་། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་བཞེད་པ་བཀོད་པའི་ཐད་སྒྲོས་པ་ལྟར་ལ། བོད་
དུ་ནི་སྒྲོ་བ་དཔོན་ལྟ་བུ་རྗེས་འབྲངས་དང་བཅས་པས་དེ་འདྲའི་གཞི་མཐུན་འཛིག་པ་མ་ཟད། དེ་ཡོད་
པར་རིགས་པས་བསྐྱབས། རིགས་གཉེར་རང་འགྲེལ་རྗེས་འབྲངས་དང་བཅས་པས་ཕྱོགས་སྤྱང་ཆོས་
གསལ་གྱི་ལུགས་ལ་དེ་འདྲའི་གཞི་མཐུན་འཛིག་པ་མི་འཐད་པར་བཞེད། དེ་ལྟ་ནའང་རིགས་པའི་
དབང་ལྷན་དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གསལ་པའི་གཞུང་དུ་ནི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པའི་གསལ་ཁ་མི་བྱུང་བ་མ་
ཟད། ཞིབ་མོར་བརྟག་ན་ཕྱོགས་གཞིས་ཀ་ཐོན་པ་ལྟ་བུའང་སྤྱང་སྟེ། དཔེར་ན་རྣམ་འགྲེལ་དུ་རང་དོན་
རྗེས་དཔག་གི་ལེའུར་སྒྲི་སྒོ་འཇུག་ཚུལ་བརྟག་སྐབས་གསལ་བ་ཐ་དད་པ་ལ་སྒྲི་སྒོ་འཇུག་པ་ནི་
གསལ་བ་རྣམས་ལ་སྒྲི་བྱུང་ཏུ་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་སྒྲི་གཅིག་ཡོད་པས་མིན་པར། གསལ་བ་ཐ་དད་པ་
རྣམས་ལ་འདྲ་སྒོ་སྒྲི་བའི་སྒྲོ་ནས་ཡིན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དེ་འདྲའི་འདྲ་སྒོ་སྒྲི་བའང་གསལ་བའི་
ཆོས་ཐ་དད་པ་རྣམས་འབྲས་བུ་འདྲ་བར་བསྐྱེད་པའི་དོན་བྱེད་པས་ཡིན་པར་བསྐྱབས་པར་སྤྱང་ལ།
ཡང་རྣམ་འགྲེལ་གཞན་དོན་ལེའུར་ནི་བྱས་པས་སྒྲི་མི་རྟག་པར་སྐྱབ་པ་ན་སྒྲིའི་བྱས་པ་དང་མཐུན་

གྱི་དང་གྱི་མཚན་དོན་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་ལྟམས་ཀྱི་ལྷ་ར་ན་ཚས་མཚོག་གི་ཚད་མ་བརྟག་
 བར་བཞོད་པའི་དྲོགས་པ་ལྟར། བྱས་པས་རྒྱ་མི་རྟག་པར་རྒྱབ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ལ་རྟགས་
 རྒྱ་བཞོད་པའི་བྱས་པ་དེ་ཚོས་ཅན་རྒྱའི་བྱས་པ་འཇམ། ཡང་ན་མཐུན་དཔེ་བུམ་པའི་བྱས་པ་གང་ཡིན་
 ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་རྒྱ་བརྒྱབ་བྱའི་ཚོས་སུ་གྱུར་པའི་མི་རྟག་པ་དེའང་རྒྱའི་མི་རྟག་པ་འཇམ་བུམ་པའི་མི་
 རྟག་པ་གང་ཡིན་ཞེས་སོགས་འདྲི་བ་ལ་ལན་དོན་མཐུན་ཐེབས་དགའ་བ་དང་། ཡང་ན་བྱས་པ་དང་
 མི་རྟག་པ། དངོས་པོ་སོགས་རང་ལྟོག་ནས་རྟོག་པས་བཞག་པ་ཅམ་གྱི་གྱི་མཚན་གྱི་ཚོས་སུ་ཐལ་བ་
 དང་། དེ་བཞིན་རྒྱ་ཀ་བ་དང་བུམ་པ་སོགས་ལའང་མཚུངས་པས་ཀ་བུམ་སོགས་མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་
 བྱར་གྱུར་པའི་གཟུགས་མིན་པར་ཐལ་བ་དང་། ས་བོན་ལས་སུ་གྱུ་གྱེ་བ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འཛིག་
 བར་ཐལ་བ་དང་། གཞན་ཡང་ལྷན་མིན་འདུ་བྱེད་དང་གྱི་མཚན་དངོས་མེད་ཀྱི་བྱུང་པར་འབྱེད་དགའ་
 བ་དང་། རང་མཚན་ལ་བྱེ་བྲག་འབའ་ཞིག་གིས་བྱུང་ན་རང་མཚན་དངོས་པོའི་མཚན་གཞི་ལ་རྟུལ་
 ཡུན་ཆ་མེད་དང་། ཤེས་པ་རྒྱད་ཅིག་ཆ་མེད་སོགས་མ་གཏོགས་འཛིག་ཏུ་མེད་པར་ཐལ་བ་དང་། དེ་

ལྷ་ན་རང་མཚན་དངོས་པོའི་ཚོས་རྣམས་རྟུལ་དང་ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་ཆ་མེད་ལས་མ་ལུས་སྟབས་སོ་
 སྟེའི་རྒྱད་ལ་རང་མཚན་གྱི་ཚོས་འཇལ་བའི་ཚད་མ་འཛོག་མི་བྱུང་བའོ། ཡང་ན་དུས་མཐའི་སྐད་
 ཅིག་མའི་ཚོས་མངོན་སུམ་དུ་ཉོག་པའི་སོ་སྟེ་འཛོག་དགོས་པར་ཐལ་བ་སོགས་བྱུང་བས་དགེ་ལྷན་
 པ་རྣམས་རིགས་པའི་དབང་ལྷན་ལྟ་བུའི་རྗེས་སུ་འཇུག་སྟེ་སྟེ་དང་དོན་བྱེད་ཅུས་པའི་དངོས་པོའི་གཞི་
 མཐུན་བཞེད་པར་མཛད། དེ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པར་སྟེར་སྟེ་ཡོད་པར་བཞེད་མི་བཞེད་ལའང་བརྟེན་
 པ་བྱུང་བར་སྟངས་སྟེ། རིགས་གཉེར་རང་འགྲེལ་སྒྲ་བཞེན་པར་བཞེད་པ་རྣམས་ཚད་མའི་གཞུང་གྱི་ལ་
 རང་མཚན་གཅིག་ལུ་འཛོག་ལ། དེ་ལྷ་ན་སྟེ་མཚན་གྱི་ཚོས་རྣམས་གཞུང་གྱི་རྒྱུ་ལ་ཅམ་ལས་གཞུང་
 བྱ་དངོས་མིན་པར་གྱུར་པ་དང་། ཡོད་པ་དང་དངོས་པོ་དོན་གཅིག་པར་གྱུར་པས་དོན་བྱེད་ཅུས་པ་
 ཡོད་པའི་དོན་ལྟོག་གམ་མཚན་ཉིད་དུ་འཐད་ཅིང་གཞི་གྲུབ་པ་ལ་བྱེད་བྲག་འབའ་ཞིག་གིས་བྲུབ་པ་
 སོགས་གྱིས་སྟེ་མེད་པར་འདོད་དགོས་པར་སྟངས་། དགེ་ལྷན་པའི་ཚད་མ་སྒྲ་བ་རྣམས་ནི་སྟེར་སྟེ་དང་
 བྱེད་བྲག་ཅེས་པ་ནི་བསྒྲུབ་བྱ་དང་སྒྲུབ་བྱེད་ལྟ་བུ་ཉོག་པའི་རོང་འཛོག་པའི་རྣམ་གཞག་ཡིན་པས་སྟེ་
 རང་གི་ལྟོག་པ་ནས་སྟེ་མཚན་དངོས་མེད་ཡིན་ལ། དེའི་གཞི་ལྟོག་གམ་མཚན་གཞིར་དོན་བྱེད་ཅུས་
 པའི་ཚོས་བུམ་པ་ལྟ་བུ་འཛོག་ཅུས་ཅིང་། དེ་བཞེན་དུ་སྟེ་མཚན་དངོས་མེད་རྣམས་ཡུལ་དངོས་པོའི་
 དོས་ནས་གྲུབ་པའི་རང་མཚན་གྱི་ཚོས་མིན་མོད། རི་བོང་གི་རྩ་ལྟ་བུ་མིན་པར་ཚད་མའི་གཞུང་གྱི་
 འཐད་པས་སྟེར་ཡོད་པ་ཅམ་དུ་འཛོག་དགོས་པར་བཞེད།

«ཚད་མ་སྟེ་བདུན་གྱི་རྒྱན་ཡིད་གྱི་ཕུན་སེལ།»

མཁས་གྲུབ་རྗེའི་«ཚད་མ་སྟེ་བདུན་གྱི་རྒྱན་ཡིད་གྱི་ཕུན་སེལ།»ནི་རང་རྩོམ་གྱི་ཚད་མའི་
 གཞུང་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། ཚད་མ་རིག་པའི་གནད་རྣམས་ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། ཤེས་
 བྱེད་གྱི་སྟེའི་རྣམ་གཞག་སྟོས་ཡུལ་རི་ལྟར་ཤེས་པའི་རྣམ་གཞག་སྟེ་ས་བཅད་ཆེ་ཁག་གསུམ་དུ་
 བསྟུས་ཏེ་ཚད་མའི་གཞུང་དོན་མཐའ་དག་ལག་ཏུ་སྒྲུང་བདེ་ཞིང་། རྩོམ་གྱི་གཤིས་ཀྱང་ལྷག་པ་སོགས་
 གྱིས་བསྟན་བཅོས་གོ་བདེ་བ་ཅམ་དུ་མ་ཟད་བསྐྱུག་ན་ན་བར་སྟན་འཛེབས་ལྷན་པའི་བྱེད་ཚོས་ཅན་

གྱི་ལེགས་བཤད་དུ་ཡོད། བསྟན་བཅོས་འདི་ནང་ཚད་མ་རིག་པ་འདི་དཀའ་གནས་མང་པོར་འཕགས་
ཡུལ་གྱི་ནང་པ་འཛིན་མ་སྒྲིབ་ཀྱི་ལུང་ཤེས་བྱེད་དུ་བཀོད་པ་ཙམ་མིན་པར་རིགས་པ་འདི་དབྱེད་
པ་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་བརྗོད་བྱ་རྣམས་གཏན་ལ་འབེབས་པས། བོད་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པར་དོ་སྣང་དང་།
ཐོས་བསམ་གྱིས་འཇུག་པར་འདོད་པའི་སྒྲེབ་པ་རྣམས་ལ་རྒྱུན་ཁྱེར་གྱི་ལག་དེབ་ལྟ་བུར་བཞུགས་ནས་
འོས་པ་ཞིག་ཏུ་ཡོད། དེ་ཡང་རྒྱ་གར་གྱི་ཚད་མ་འདི་བསྟན་བཅོས་ཆེ་ལག་གི་རྣམ་བཤད་རྣམས་ལ་སྦྱོར་
སྒྲུབས་གང་ལ་འབྲེལ་བ་བཞི་པའི་རྒྱ་གཞུང་ཙམ་བ་དེའི་གཞུང་སྤྱི་ཚུལ་ཙམ་ཞིག་སྤྱོད་དུ་ཁོང་དུ་རྒྱུད་
མེད་ན་གཞུང་དེ་ར་ཚད་མ་རིག་པའི་གནས་རྣམས་གོ་རིམ་རིམ་ལྔར་གཏན་ལ་འབེབས་མིན་བསྟན་
བཅོས་བྱེད་བྱས་པ་དེར་འཇུག་ཁྱིད་ལྟ་བུ་ཞིག་མ་ཐོབ་ན་བདེ་སྒྲུག་ཏུ་རྟོགས་དཀའ་ཞིང་། དེ་ལ་བལྟས་
ན་མཁས་སྒྲུབ་ཆེ་འི་གཞུང་འདི་ལྟ་བུ་རང་ཙམ་གྱི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་ལ་བརྟེན་ནས་ཚད་མ་རིག་
པའི་གནད་རྣམས་བདེ་སྒྲུག་ཏུ་དབྱེད་ཞིབ་བཞུགས་ཅུ་ས་པ་སོགས་དགེ་མཚན་ཆེ་བས་དེར་དུ་ས་ལྟ་བུ་
ཡན་ཚུན་ཐམས་ཅད་མི་ཆེ་བྲེལ་བའི་རང་ནས་བསྐྱེད་པ་དགོས་ཀྱི་དུ་ས་སྒྲུབས་འདི་ལྟ་བུ་ར་བསྟན་
བཅོས་འདིའི་རིགས་རྣམས་རང་རིགས་སྒོ་གསར་བ་རྣམས་ལ་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་
ལ་སྒོ་སྒོ་བྱེད་པར་ཤིན་ཏུ་ཡན་ཐོགས་ཆེ་བར་འོང་ངེས་སྟེ།

བསྟན་བཅོས་འདིའི་ནང་མཁས་སྒྲུབ་ཆེ་རང་ཉིད་ཀྱི་བཞེད་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་གངས་
མ་ཉུང་ཙམ་མཆིས་ལ། དེ་ཡང་ཐོག་མར་ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཐད་
ཤེས་བྱ་དང་། གཞུང་བྱ། གཞི་བྱ་བ་པ་དང་། ཡོད་པ་རྣམས་དོན་གཅིག་ཏུ་གསུངས་ལ། ཡུལ་ལ་ནང་
གསེས་གྱིས་མངོན་གྱུར་དང་ལྟོག་གྱུར། རང་མཚན་དང་སྤྱི་མཚན་གཉིས་སུ་དབྱེད་པ་དང་། རོ་བོའི་སྒོ་
ནས་ཀྱན་རྒྱུ་དང་དོན་དམ་གྱི་བདེན་པ་གཉིས་སུ་དབྱེད་པ། དེ་བཞིན་དུ་ཡུལ་ཅན་ལ་འང་ནང་གསེས་
འཛིན་སྟངས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སྒྲུབ་ཡུལ་དང་། གཟུང་ཡུལ། འཇུག་ཡུལ་སོགས་ཀྱི་དབྱེད་བསྒྲུབ་བྱེད་དང་
བཅས་པས་གཏན་ལ་འབེབས། ལྷག་པར་རིགས་གཉིས་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པས་རང་མཚན་གྱི་དངོས་
པོ་ལ་ཆ་མེད་འབའ་ཞིག་འཛིན་དགོས་པས། ཐུམ་པ་དང་ཀ་བ་སོགས་དངོས་པོར་མི་འབྲང་ལ་རྟོག་
པས་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་པས་སྤྱི་དང་དངོས་པོའི་གཞི་མཐུན་མི་སྤྱིད་པར་འདོད་པ་རྒྱས་པར་བཀག་

སྟེ་སྤྱི་དང་དངོས་པོའི་གཞི་མཐུན་འཛིན་དགོས་པར་རིགས་པས་རྒྱས་པར་བསྐྱབས།^༩ ཅ་བའི་ས་
 བཅད་གཉིས་པ་ཤེས་ཀྱི་སྤོའི་རྣམ་གཞག་འཆད་སྐབས་ལྷ་པའི་ལྷགས་ཀྱི་སྤོའི་གཞི་བཟུང་གི་རྣམ་དཔྱེ
 མ་སྤོའི་པར་ཚད་མིན་གྱི་རྟོག་པ་དང་། རྟོག་མེད་ཀྱི་སྤོའི་གཉིས་དང་། ཚད་མའི་སྤོའི་མངོན་སུམ་དང་།
 རྗེས་དཔག་གཉིས་བཅས་ཅ་བའི་དཔྱེ་བ་བཞིར་མཛད་ཅིང་། ཡིད་དཔྱོད་ལ་དམིགས་བསལ་དགག་
 པ་མ་བྱུང་ནའང་དེའི་ཐ་སྙད་མ་མཛད་པ་དང་། མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་དཔག་ལ་ཚད་མས་བྱབ་པ་
 དང་དེ་གཉིས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་རྣམས་དབྱེད་ཤེས་མིན་པར་རིགས་གཏོར་གྱི་ལྷགས་བཞིན་དུ་
 བསྐྱབས།^{༡༠} དེ་བཞིན་དུ་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་འཆད་སྐབས་སོསྤྱེའི་རྒྱུད་ཀྱི་གཟུགས་སྐྱོ་སོགས་འཛིན་
 པའི་ཡིད་མངོན་དུ་ས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མར་འདོད་པ་«ཚད་མ་རིགས་གཏོར་»ཀྱི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་
 པར་བསྐྱབས་ཤིང་དགག་པའང་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་མཛད་དེ་རང་ལྷགས་སུ་མངོན་སུམ་བཤོས་གསུམ་
 པའི་ལྷགས་དེ་འཐད་ཕྱོགས་སུ་བཞེད་པ་སོགས།^{༡༡} རྒྱལ་ཚབ་རྗེའི་བཞེད་པ་དེར་སང་དགེ་ལྷན་པའི་
 ཚད་མ་སྤྱི་བ་པལ་ཆེ་བས་ཞལ་གྱིས་བཞེད་པ་རྣམས་དང་མི་མཐུན་པའི་བྱ་བ་མཐའ་མང་ཙམ་བྱུང་།
 རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་བཤད་པ་ལས་འཕྲོས་ཏེ་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་སྟེ་སྐྱབ་ངག་གི་རྣམ་གཞག་
 དང་འབྲེལ་རྗེས་དཔག་གང་ལ་བརྟེན་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་གི་རྣམ་གཞག་ཀྱང་རྒྱས་པར་གཏན་
 ལ་པབ་པས་མཐས་བྱུང་རྗེའི་གཞུང་འདི་སྤོའི་གཞི་དང་རྟོགས་རིགས་གཉིས་ཀ་གཞུང་གཅིག་གི་ནང་
 དུ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་ཚད་བལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་ཡོད། ཅ་བའི་ས་བཅད་གསུམ་པ་ཤེས་པ་ཡུལ་ལ་རྗེ་ལྷ་ར་
 འཇུག་པའི་ཚུལ་འཆད་པའི་ཐད་དགག་པ་དང་སྐྱབ་པ། འགལ་བ་དང་འབྲེལ་བ། བརྗོད་བྱ་དང་
 བརྗོད་བྱེད། སྤྱི་བྱེད་བྱ། སྐྱབ་པ་དང་གཞན་སེལ། རྗེས་དང་ཕྱོག་པ། གཅིག་དང་ཐ་དད། མཚན་ཉིད་
 དང་མཚན་བྱ། དུས་གསུམ་སོགས་སྤོའི་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གཞན་མང་པོ་ཞིག་རེ་རེ་ནས་
 བསྐྱབས་པར་གཏན་ལ་པབ་སྟེ་བསྐྱབ་བཅོས་མཇུག་བསྐྱབ་པར་མཛད།

གཞུང་འདིའི་བྱད་ཚོས་དམིགས་བསལ་ཞིག་ནི་འདི་ནང་ཤེས་བྱ་ཡུལ་དང་། ཤེས་པར་བྱེད་
 པ་ཚད་མ་དང་། དེའི་ནང་ནས་རྗེས་དཔག་གི་ཚད་མ་གང་ལ་བརྟེན་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་
 བཅས་དོན་གནས་ཆེ་ལག་གསུམ་གྱི་ཐོག་སྐབས་མང་པོར་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་སྤྱི་རྗེས་ཀྱི་བཞེད་པ་ལ་

བཀའ་བཏག་གི་ནུ་མང་བ་བྱུང་བས་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་རིགས་པའི་སྒོ་རྒྱ་འབྲེད་པར་ཕན་འདོགས་
 ཆེ་བར་མ་ཟད། ལྷག་པར་ཚད་མ་རིག་པ་དང་འབྲེལ་བའི་དཀའ་གནད་མང་པོར་སྒྲིལ་གྱི་བོད་ཀྱི་
 རིགས་པ་སྤྱོད་བཀའ་སྤྱོད་ཀྱིས་དབྱེད་པ་ཞིབ་མོར་རི་ལྟར་མཛད་ཚུལ་གྱི་དོ་སྤྲོད་ཀྱང་ཐེབས་པ་དང་། དེ་
 བཞིན་དུ་དཀའ་གནད་རྣམས་ལ་རྒྱ་གར་མཁས་པའི་བཞེད་པ་མཐུན་མིན་དང་། དེ་དག་ལས་འཐད་
 ཕྱོགས་རྣམས་རི་ལྟར་གཏན་ལ་འབེབས་ཚུལ་སོགས་རྣམ་གཞག་མང་པོ་ཞིག་ལ་སྒོ་སྒོ་འབྲེད་ཐུ་བ་
 བར་འོང་བར་མཐོང་། མཁས་གྲུབ་རྗེས་ཚད་མ་སྤྱོད་པ་དུན་གྱི་རྒྱུ་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ་དུ་བཀོད་པའི་ཁ་
 ཅིག་གི་འདོད་པ་གལ་ཆེ་བ་རྣམས་སྒྲིལ་གྱི་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་སྤྱོད་པ་དག་གིས་མཛད་པའི་གཞུང་རྣམས་
 ཡིན་མོད། མང་པོ་ཞིག་ནི་མཁས་གྲུབ་རྗེ་ཞལ་བཞུགས་སྐབས་བོད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བཤད་བྲུ་ཁག་
 ལ་ཡོངས་གྲགས་སུ་གྱུར་པའི་འདོད་པ་ཡིན་པའི་ལ། གཞན་ཡང་མི་ཉུང་བ་ཞིག་དྲོགས་པ་ཞིག་སྤྱོད་
 གིས་དབྱེད་པའི་མཐའ་ཚོད་པའི་ཕྱིར་བཀོད་པའང་ཡིན་སྟེ། གཞུང་གི་ཚུལ་གྱི་གཤིས་ལ་བཏག་ན་
 ལལ་ཆེར་རྩོམ་པ་བོ་སྤྱོད་ན་གཞོན་པའི་སྐབས་ཡིན་པར་མཛད་ཅིང་། ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་དག་རྒྱུན་ཞིག་
 ལ་རྩ་བའི་གཞུང་གི་དབྱེད་པ་ཤུགས་ཆེ་བ་རྣམས་བོ་དོང་པའི་ཆེན་ཕྱོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་ས་པའ་
 གྱི་ཚད་མ་རིགས་གཏེར་བཀག་པ་ལ་མཁས་གྲུབ་པ་རྗེས་ཚུ་ད་སྤྱོད་མཛད་ཅིང་ལྷག་པར་བོ་དོང་པར་
 ཉིད་ཀྱི་བཞེད་པ་ལ་བཀའ་བཏག་གི་ཐལ་འགྱུར་མང་དུ་འཕེན་པར་མཛད་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ལྟ་བུ་
 ཡིན་པས། གཞུང་འདིའི་ནང་། ད་ནི་ཁ་སྤྱོད་བཏོག་པའི་བྱ་བ་ལ་བརྩོན་པར་གྱིས་ཤིག་ཅེས་སོགས་བྱུང་
 བའང་རྒྱ་མཚན་དེས་ཡིན་པར་བཤད། གང་ལྟར་ཡང་རྩ་བའི་གཞུང་འདི་རྣམ་འབྲེལ་ལྷོ་ཆེན་ལས་
 སྤྱོད་པ་ཡིན་པར་གཞུང་རང་ཉིད་དང་ལྷོ་ཆེན་གཉིས་ཀ་ལས་ཤིག་ལ། འོན་ཀྱང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་
 མཐུག་བྱེད་གི་སྤྱད་དེ་ལྷོ་ཆེན་རི་ལྟར་བཞེད་བྱུང་བས་གཞུང་དངོས་གཞི་བསྒྲིགས་དུས་ནི་རྗེ་ཙོང་ཁ་
 པ་ཆེན་པོའི་ཞབས་ལ་གཏུགས་ཐོན་པའི་རྗེས་ཡིན་པ་གསལ་བར་རྟོགས་ནུས།

ཐལ་འགྱུར་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མའི་རྣམ་གཞག

སྤྱིར་བོད་ཀྱི་མཁས་པའི་ནང་དབུ་མ་དང་ཚད་མ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་དོ་བོ་གང་ཡིན་ལ་

བཞེད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་མང་ཙམ་ཞིག་བྱུང་བར་སྒྲུང་ལ། ལྷག་པར་དུ་དཔལ་ལྷན་ལྷ་བ་གྲགས་པའི་
 ལུགས་ཀྱི་དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བ་དང་རིགས་པའི་དབང་ལྷག་སྟོགས་སྤྱང་ཚོས་གྲགས་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་
 པའི་དཔེར་འགལ་བ་དང་མཐུན་སྟོགས་ཅི་ཡོད་སྟོར་ལ་དེ་བས་ཀྱང་བཞེད་པ་མི་མཐུན་པས་དབྱེད་
 གཞིའི་གནས་སུ་གྱུར། བོད་དུ་དཔལ་ལྷན་ལྷ་བའི་ལུགས་ཐོག་མར་ཆེད་དུ་སྤེལ་མཁན་ཇོ་བོ་རྗེ་
 དཔལ་ལྷན་ཨ་ཉི་ཤ་དང་། ལྷ་བར་དུ་ལྷ་བའི་གཞུང་རྣམས་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བར་མཛད་པོ་པ་
 ཚབ་ལོ་ཙུ་བ་དངོས་སྟོབ་དང་བཅས་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་སུ་དཔལ་ལྷན་ལྷ་བའི་ཐ་སྟོད་གཙོ་
 བོར་མཛད་ཅིང་། ལྷ་བའི་དགོངས་པ་བཀུས་སྤྱད་པས་དཔལ་ལྷན་ཚོས་གྲགས་ཀྱི་ཚད་མ་པའི་གཏན་
 ཚིགས་དང་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ཚད་མའི་ཐ་སྟོད་དམིགས་བསལ་སྒྱུར་བར་མི་སྒྲུང་ལ། ལྷག་པར་བ་
 ཚབ་ཀྱི་དངོས་སྟོབ་ཞང་ཐང་སག་པ་སོགས་ཐ་སྟོད་ཚད་མས་གྲུབ་པ་དངོས་སུ་འགོག་པ་དང་། ཚིག་
 ཟེན་ལ་ཚུལ་གསུམ་གྱི་གཏན་ཚིགས་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དབག་སོགས་ཞལ་གྱིས་མི་བཞེད་
 པ་ལྟ་བུ་བྱུང་བར་མཛོན། འོན་ཀྱང་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་ནི་སྟོགས་སྤྱང་ཚོས་གྲགས་ཀྱི་ཕ་བའི་རང་
 ལུགས་སེམས་ཙམ་དུ་གནས་པས་སྟེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པར་མཐར་ཐུག་ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་
 ཐོགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ལུགས་བཞིན་བཟུང་འཛིན་གཉིས་མེད་ཀྱི་རྣམ་རིག་ཙམ་དུ་སྒྲུབ་དང་། དེ་
 བཞིན་དུ་མདོ་སྟེ་པའི་ལུགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐར་ཐུག་མོང་མ་ཡིན་པ་དུ་ལ་ཆ་མེད་བསགས་པའི་ཕྱི་དོན་
 བདེན་པར་གྲུབ་པ་དང་། མདོ་སེམས་ཐུན་མོང་དུ་མཛོན་སུམ་གྱི་སྒྲུང་ཡུལ་རང་མཚན་དོན་དམ་བདེན་
 པར་བཞེད་པ་དང་། ཤེས་པ་རྗེས་ཡོད་དུ་འདོད་པ་སོགས་ཆེད་དུ་བཀག་ཅིང་། ཕ་བའི་ཚད་མ་རིག་
 པའི་རྣམ་གཞག་གི་སྒྲིང་བོ་ནི་རིགས་པའི་ལམ་ནས་ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་གཏན་ལ་ཐབ་པ་དང་། དེ་
 ལྟར་གཏན་ལ་ཐབ་པའི་གནད་རྣམས་སྟོས་ཅི་ལྟར་ངེས་པའི་ཚུལ་དང་། དེ་ལྟར་ངེས་པའི་དོན་རྣམས་
 མཐར་རང་གི་ཁྱོད་བ་ལ་གཏུགས་ནས་གོ་མས་པས་མཐར་ཐྱིན་ཏེ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་སུ་
 འགྱུར་ཚུལ་སོགས་གཞི་ལམ་འབྲས་གསུམ་ཀའི་རྣམ་གཞག་རྟོགས་པར་གྱིན་ཏུ་ཐན་པའི་གནད་མང་
 པོ་ཞིག་ལ་རིགས་པའི་དབང་ལྷག་རྣམ་གཉིས་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པས་དབྱེད་པ་ཞིབ་མོར་མཛད་
 པའི་གྲུབ་དོན་རྣམས་གཞིའི་ལྟ་བ་གང་ལ་འདྲ་སྒྱུར་ཏུ་རུང་བའི་རིགས་པའི་ལམ་ནས་སྒྲུབ་པའི་སྟོལ་

ཐུན་གྱིན་ཏུ་ཟབ་པར་གནས་པས་དཔལ་ལྷན་སྒྲ་བའི་ལུགས་ཀྱི་དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བ་ལའང་ངེས་
པར་ཁྱེད་ཆོག་པ་ཞལ་གྱིས་བཞེད། ལྷག་པར་«ལམ་རིམ་ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོར་»དགག་བྱ་ངོས་
འཛིན་ཏུ་ཅང་ཁྱབ་ཆེ་བར་ཐལ་བར་འགོག་པའི་ཐད་ཚད་མས་གྲུ་བ་མ་གྲུ་བ་བརྟགས་ནས་འགོག་
པས་སུན་འབྱིན་པར་མི་རྒྱས་པ་ཞེས་པའི་ས་བཅད་ནང་། དཔལ་ལྷན་སྒྲ་བའི་རང་ལུགས་ལ་སྤྱོད་ལ་གྱི་
གཟུགས་སོགས་ཚད་མས་གྲུ་བ་པར་བསྒྲུབས་གི་ང་། དེ་དག་འཇལ་བའི་སློ་ལྷན་སྒྲིམ་འཕམ་གྱི་
འབྲུལ་རྒྱས་མ་བསྐྱེད་པ་རྣམས་ཚད་མར་འཛོག་དགོས་པ་དང་། མདོ་ལས། “མིག་དང་རྩ་བ་སྣ་ཡང་
ཚད་མ་མིན།”^༡ ཞེས་པ་དང་། དབུ་མ་འཇུག་པའི་གཞུང་། “རྣམ་ཀྱན་འཛིག་རྟེན་ཚད་མིན་དེ་ཡི་
ཕྱིར།” ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་འཛིག་རྟེན་པའི་མིག་གེས་སོགས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་ཚད་མར་མི་རྒྱུ་བར་
སྟོན་གྱི་དེ་རྣམས་ཡུལ་ཐམས་ཅད་ལ་ཚད་མ་ཡིན་པ་བཀག་པ་མིན་ཚུལ་སོགས་གིན་ཏུ་རྒྱས་པ་
གཏན་ལ་ཐང།^༢

དེ་ལྟར་འདུང་དཔལ་ལྷན་སྒྲ་བའི་ལུགས་ལ་རང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་གྲུ་བ་བརྒྱལ་ཙམ་ཡང་
མི་བཞེད་པས་གཞལ་བྱ་དང་ཚད་མའི་འཛོག་ཚུལ་སོགས་གནད་དོན་མང་པོ་ཞིག་ལ་རིགས་པའི་
དབང་ལྷག་གི་གཞུང་བྱུང་བ་རྣམས་རང་ལྷགས་སུ་མི་འཐད་པ་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས་སྐབས་དུ་མར་
གསལ་བར་གསུངས་པ་ནི། དཔེར་ན་རིགས་པའི་དབང་ལྷག་རྣམས་གཉིས་ཀྱི་ལུགས་ལ་གཞལ་བྱ་
འཛོག་པ་ཚད་མ་ལ་བསྟོས་པ་དང་། ཚད་མ་འཛོག་པ་འཛིན་རྣམས་རང་རིག་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མ་འབྲུལ་
བ་ཞིག་ལ་བསྟོས་ལ། དེ་འདྲའི་འཛིན་རྣམས་དེ་རང་གིས་རང་གྲུ་བ་པས་དེ་འཛོག་བྱེད་གྱི་སློ་གཞན་མི་
དགོས་པས་ཐུག་མེད་གྱི་ཉེས་པ་མི་འབྱུང་བར་བཤད་དེ་ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱའི་རྣམས་གཞན་མཛད་
མོད། དེ་ལྟ་བུའི་ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱ་འཛོག་ཚུལ་མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ་གྱིས་ཅོད་བསྐྱོག་ཅ་འགྲེལ་དུ་
རྒྱས་པར་བཀག་པས་དཔལ་ལྷན་སྒྲ་བའི་ལུགས་ལ་ཞལ་གྱིས་མི་བཞེད་ལ། རང་ལུགས་ལ་ཚད་མ་
དང་གཞལ་བྱ་ཕན་ཚུན་བསྟོས་གྲུབ་གྱིས་འཛོག་པ་མ་ཟད། ཕྱིས་ཡུལ་ཅན་གྱི་དྲན་བསྐྱེད་འདུང་སྐྱར་
ཡུལ་རིག་པའི་སྐབས་དུས་དེ་ག་རང་དུ་ཡུལ་ཅན་རིག་པའི་སློ་འཛིན་རྣམས་རང་རིག་ཅེས་པ་ཁ་ནང་
བལྟ་འབང་ཞིག་ཅིག་ཡོད་པས་མིན་པར་ཕྱིས་ཡུལ་དྲན་པ་དེ་ཉིད་གྱིས་ཡུལ་ཅན་ཡང་འདྲེས་ནས་དྲན་

པ་སོགས་དྲན་བསྐྱེ་ཚུལ་ལ་བཤད་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་མཛད་པ་དང་། ཚད་མའི་དོན་ཡང་འཛིག་
 ཏེན་ན་མི་བསྐྱེ་བ་ལ་ཚད་མར་གྲགས་པ་ལྟར་ཡུལ་ལ་མི་བསྐྱེ་བ་ཙམ་གྱིས་ཚད་མར་འཛིག་དགོས་ཀྱི།
 ཡུལ་གྱི་རང་བཞིན་ནམ་རང་མཚན་ལ་མ་ལྟུལ་བ་མི་དགོས་པ་དང་། གཞན་ཡང་དངོས་སྤྱོད་བླ་མས་
 ལྟར་ཐ་མལ་བའི་དབང་སོགས་ཀྱི་ཤེས་བླ་མས་མ་ལྟུལ་བར་མི་བཞེད་ལ། དེ་རྣམས་མ་རིག་པས་
 བསྐྱད་པའི་ལྟུལ་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་གནས་མོད། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་ལ་མི་བསྐྱེ་བ་རྣམས་ཚད་མར་
 འཛིག་ཀྱས་ཤིང་། ཡུལ་བདེན་པ་འཛིག་པ་ལ་ཡུལ་ཅན་མ་ལྟུལ་བ་དགོས་ན་འདྲ་ཡུལ་བརྟུན་པ་
 འཛིག་པ་ལ་ཡུལ་ཅན་ལྟུལ་པས་རུང་བ་སོགས་རྣམ་དཔྱེ་གིན་ཏུ་ཕྱ་བའི་གསང་ཆོག་མང་པོ་ཞིག་
 བཏོན་པར་མཛད།^༤ དེ་བཞིན་དུ་འཛིག་ཏེན་པའི་ཐ་སྟོན་དང་བསྐྱེན་ཏེ་ཡུལ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་
 དངོས་དང་། ཡུལ་ཅན་ལ་མངོན་སུམ་བཏགས་པ་བ་དང་། ཚད་མའི་གྲངས་ལ་འང་མངོན་སུམ་དང་
 རྗེས་དཔག་གཉིས་ཀྱི་སྟེང་ལུང་གི་ཚད་མ་དང་དཔེ་ཉེར་འཇུག་གི་ཚད་མ་བཅས་བསྐྱེན་ཏེ་ཚད་མ་
 བཞེད་དཔྱེ་བ་མཛད། དེ་བཞིན་དུ་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་འཛིག་ཚུལ་ཚད་མ་པ་དང་མི་འདྲ་བ་སོགས་
 ཐལ་འཇུག་པའི་རྩ་བའི་གྲུབ་མཐའ་རང་མཚན་ཞལ་གྱིས་མི་བཞེད་པ་དང་བསྐྱེན་ནས་ཚད་མའི་རྣམ་
 གཞག་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡོད་ཚུལ་རགས་ཙམ་ཞིག་རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་དབུ་མ་དགོངས་པ་རབ་
 གསལ་སུ་གསུངས།^༥

རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་དགོངས་པ་གཞིར་བྱས་ཏེ་དགེ་ལྷན་པའི་ཕྱོགས་ལ་ཐལ་འཇུག་པའི་ལུགས་
 ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཚད་མའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་འཛིག་དགོས་པ་ཆེས་སྤྱོད་ས་ནས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་
 པར་མངོན་ལ་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་འགྲེལ་བརྗོད་རྣམས་པལ་ཆེ་བ་དགེ་ལྷན་པའི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་
 དབུ་མའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་སུ་གསལ། དོན་གནད་འདི་ཐོག་གཞུང་གྱི་བྲག་པ་མཛད་པ་འང་འགའ་
 ཙམ་བྱུང་བ་ནི་མཁས་བླ་པ་དག་དཔལ་བཟང་གིས་དཔལ་ལྷན་ལྷ་བ་གྲགས་པའི་«དབུ་མ་ཆོག་
 གསལ་གྱི་»དབུར་ཚད་མ་པའི་ལུགས་འགོག་པའི་གཞུང་རྒྱས་ཙམ་ཞིག་བཀོད་པ་དེ་ས་བཅད་དང་
 བསྐྱེས་དོན་གྱི་སྒྲོན་ནས་བཀྲལ་བ་ཞང་ཞུང་ཆོས་དབང་གྲགས་པས་ཟིན་བྲིས་སུ་བཏབ་པ་མཁས་བླ་པ་
 རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་«ལྷོང་ཐུན་སྐལ་བཟང་མིག་འབྱེད་»ཀྱི་མཇུག་ཏུ་ཁ་སྒྲོང་གི་ཚུལ་དུ་བཞུགས་ཤིང་། བྱིས་

ཀུན་མཁུན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་རྒྱ་དབང་བཙོན་འབྱུང་གིས་«ཚིག་གསལ་སྟོང་ཐུན་གྱི་ཚད་
མའི་རྣམ་བཤད་ཟབ་རྒྱས་ཀུན་གསལ་ཚད་མའི་འོད་བརྒྱ་འབར་བ་སྐལ་བཟང་གི་ཐུན་སེལ་»ཞེས་
བྱ་བའི་བསྟན་བཙུག་མཛད་དེ་དེར་དཔལ་ལྷན་སྒྲ་བའི་ལུགས་ཀྱི་ཐལ་འབྱུར་བའི་ལུགས་ཀྱི་ཐུན་
མོང་མ་ཡིན་པའི་ཚད་མའི་རྣམ་གཞག་ལེགས་པར་གཏན་ལ་ཐབ་པས་འདིར་ར་ཚོས་གཞུང་འདི་
གྲེགས་བམ་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་ཡོད། ཀུན་མཁུན་གྱི་གཞུང་འདིའི་ནང་ཚིག་གསལ་གྱི་རྟོག་གི་བའི་
ཚད་མ་འགོག་པའི་གཞུང་དེ་མཐའ་ཚད་པར་བཀའ་བ་མ་ཟད། ལྷག་པར་དཔལ་ལྷན་སྒྲ་བའི་ཚིག་
གསལ་དང་བཞི་བརྒྱ་བའི་འགྲེལ་པ། དབུ་མ་འཇུག་པ་རྩ་འགྲེལ་བཅས་ཀྱི་གཞུང་གྲུང་བསྒྲིགས་ཏེ་
ཐལ་འབྱུར་བས་རྟོག་གི་བའི་ཚད་མ་འགོག་གྲུང་རང་ལུགས་ལ་ཐ་སྟོན་དུ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དང་།
དབྱེ་བ་སོགས་ངེས་པར་འཐད་པ་ལུང་རིགས་དུ་མའི་སྒྲོན་ས་བསྒྲུབས་འདུག་པས་བོད་ཀྱི་དབུ་མ་པ་
ཐལ་འབྱུར་བས་ཚད་མ་ཞལ་གྱིས་མི་བཞེད་པར་སྒྲ་བ་རྣམས། དཔལ་ལྷན་སྒྲ་བའི་གཞུང་ཀུན་མཁུན་
གྱིས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་བཀོད་དེ་ཞིབ་མོར་བཀའ་བ་རྣམས་རང་ལུགས་ལ་ཇི་ལྟར་འགྲེལ་བསམ་སྟོ་
ཞིབ་མོར་གཏོང་དགོས་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཅིང་། ཀུན་མཁུན་གྱི་གཞུང་འདི་དང་མཐས་བྱུང་ཐེའི་ཚིག་
གསལ་སྟོང་ཐུན་གྱི་བསྟན་དོན་གཉིས་དཔལ་ལྷན་སྒྲ་བའི་ཚིག་གསལ་གྱི་ཚད་འགོག་གི་གཞུང་དང་
སྒྲུར་ནས་གྲོག་ན་དབུ་ཚད་གཉིས་ཀར་གོ་བ་ཟབ་མོ་བསྟེར་ནས་པས། དབུ་ཚད་ཀྱི་རིགས་བསྒྲ་བ་
རྣམས་ལ་ཀུན་མཁུན་གྱི་གཞུང་འདི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བར་མཐོང་ངོ་།

མཐའ་དོན།

མཐའ་དོན་བོད་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་རིག་གནས་ལས་ཚད་མ་རིག་པ་ཐོག་མར་རྒྱ་གར་ལས་
དར་ཞིང་། དེ་རྗེས་རིམ་གྱིས་སྤྲེལ་གྱི་མཐས་པ་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་རིགས་པའི་དབང་ལྷག་ལུ་པ་ཆོས་
ཀྱི་སེང་གི་རྗེས་འབྲངས་དང་བཅས་པའི་བཀའ་གདམས་ཀྱི་མཐས་པ་རྣམས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྗེ་
ཙོང་ཁ་བ་ཡབ་སྐུ་དང་དགེ་ལྷན་པའི་ཚད་མ་སྒྲུ་རྣམས་ནས་བོད་དུ་རིགས་ལམ་གྱི་སྒྲོ་བརྒྱ་ཡངས་
པར་བྱེ་སྟེ་བོད་ཕྱོགས་མཐའ་ཀུན་ཏུ་ཚད་མ་རིག་པའི་འོད་སྣང་ལྷམ་མེར་འབར་ཏེ་ཐར་འདོད་ཀྱི་སྒྲེ་

སྒྲོན་སྒྲེང་དོ་སྒྲོད་མཆན།

- 1) འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་ཚད་མའི་གཞུང་པོད་རྒྱུ་དུ་བསྐྱར་བ་གྲངས་དྲུག་ཅུ་ཤེ་གྲངས་སྒྲོར་ཞིག་སྤེད་གོ་བསྟན་འགྲུར་པོད་
 ཅེ་ནས་ཡེ་བར་པོད་ཉི་ཤུའི་ནང་བཞུགས་ཤིང་། དེ་རྒྱལ་ཡུལ་ཆེར་ལེགས་སྐྱར་ནས་ཐད་ཀར་པོད་རྒྱུ་དུ་བསྐྱར་ལ།
 སྤྱོད་སྤྱང་གི་«འིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་»ཞེས་བྱ་བ་དེ་རྒྱའི་དགོ་བཤེས་སིང་གྲང་རྩ་དང་བཅུན་པ་སྟོན་གཞོན་གྱིས་རྒྱ་ནག་གི་
 རྒྱུ་ལས་བསྐྱར། འཕགས་ཡུལ་དུ་སྤྱི་ནང་གཉིས་ཀའི་ཡུགས་གྱི་ཚད་མ་འིག་པའི་གཞུང་ཡུགས་བྱུང་རྒྱུ་ཁ་གསལ་ལ་རྒྱས་
 བསྟར་འཚམས་པ་ཞིག་ཁང་དཀར་རྒྱལ་བྱིས་སྐལ་བཟང་གི་«རྒྱ་གར་གྱི་ཚད་མ་འིག་པའི་ལྷ་གྲུབ་འཇེལ་འཇེལ་དང་ཚད་མ་
 འིག་པའི་ལོ་རྒྱུས་»སྟུ་བྱུང་བས་དེར་གཟིགས་འཚམ།
- 2) ལོ་ལྔ་བ་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་འཇུག་གི་རྒྱལ་བཤད་འདི་བཞིན་༡༩༩༩ ལོར་པེ་ཅིང་གྲུང་གོའི་བོད་གྱི་ཤེས་འིག་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དེབ་
 གཟུགས་སྤྱད་པར་དུ་བཏབ་བས་དེར་མཇུག་དུ་ཡོད།
- 3) གོ་ལུང་བས་ལོ་ལྔ་བ་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་འཇུག་གི་རྒྱལ་བཤད་ལ་འབྲེལ་བཤད་ཅིག་མཇུག་པ་རྩེ་ཅོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་གསུང་ལས་ཐོན་
 ཏེ། དེའི་མདོན་སྟུམ་ལེའུའི་ཟེན་བྲིས་རྒྱལ་ཚབ་རྩེས་བཏབ་པའི་ནང་མདོན་སྟུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་རྟོག་བྲལ་མ་འབྲུལ་བའི་དོན་
 འཚད་སྐབས་འདིར་ལྟར། (རྩེ་ཅོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་གསུང་འབྲུམ། བོད་བཤོག་ 370) དེས་ན་ལོ་ལྔ་བ་ཆེན་པོའི་བཞེད་

པ་ཉིད་རྒྱམ་པར་ངེས་པའི་གཞུང་གི་པ་ཞེད་པར་འཐད་པའི་མཁྲའ་ལ་ལན་རྒྱས་པར་གསུམ་ལ་ཕབ་པ་ནི། ལྷ་མ་གྲོ་ལུང་པ་ཆེན་པོས་
མཛོད་པའི་རྒྱམ་པག་དེ་ཆེན་མོར་བལྟ་བར་བྱའོ།” ཞེས་བྱུང་།

༤ ལྷ་གྲུ་མཚོག་ལྷན་གྱིས་(«ཚད་མ་ཡི་བྱུང་རྩུབ་») ཤོག་ ༡༩ བ་༧)གཞུང་འདི་གསུམ་ལ་བསྟུས་པ་ཡིད་གྱི་མུན་སེལ་རྒྱས་འབྲིང་
བསྟུས་གསུམ་གྱི་བ་རྟུང་བཅགས་ཤིང་། ཚད་མ་ཡིད་གྱི་མུན་སེལ་རྒྱུང་པ་དེ་བསྟུས་པ་འབྲིང་པོར་ངོས་འཛིན་མཛད།

« ལྷ་ཀ་མཆོག་ལྟ་གྱི་(ཆོད་མའི་བྱུང་ཚུལ་)» གོག ༡༧ བལྟ་ལོ་རྒྱུ་བ་མོག་ས་གྱི་བཤད་སྒྲུབ་དང་། སྒྲིབ་དོན་ལྷ་པའི་
བཞེད་པ་དང་། ས་པའ་གྱི་བཞེད་པ་བཅས་གསུམ་ལ་བོད་ལུལ་གྱི་འགྲེམ་བྱེད་ཆོད་ལྷ་ལྷ་བྱེད་པ་གསུམ་ཞེས་དང་། དགེ་ལྷན་
པ་སྤྲུལ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་བཞེད་པ་རྣམས་ལ་བོད་ལྷ་ས་པ་བས་པ་དག་གི་འཆད་ཚུལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་མཛད་། ལྷ་ཀ་མཆོག་གི་
གཞུང་འདི་«དཔལ་པ་ས་སྒྲུབ་པའི་ཆོད་མ་འགྲེམ་པའི་གཞུང་ལུགས་གཅེས་བུར་»གྱི་གྲེགས་པ་མ་ནང་བཞུགས་པས་བསྟན་བཅོས་
འདིའི་སྒོར་གྱི་འགྲེམ་པ་རྫོང་རགས་ཅམ་ཞིག་གྲེགས་པ་མ་དེའི་སྒོན་གྱིང་དུ་ཞུས་ཟིན་པས་དེ་དག་གིས་འཆོལ་།

༤ «དེབ་ཐེར་སྟོན་པོ།» སྟོན་ཆ། ཤོག ༤༠༥ ལ་གཟིགས།

ལྷ་པའི་ཚད་མའི་བསྟུས་པ་རྩ་འགྲེལ་གྱི་དེ་སྟེ་པལ་ཆེར་བརྟག་ཟིན་པའི་ཁོངས་སུ་བརྩི་བར་མཛོན་ཡང་། ཉེ་དུས་བོད་དུ་དཔེ་
 རྟིང་གི་ཁྲོད་ནས་བརྟེན་པར་གོ་ཐོས་བྱུང་མོད་པ་དེན་མིན་ཆ་མ་མཆིས་ལ། པ་དེན་ཆོ་བསྟན་བཙུམ་རྩ་འགྲེལ་འདི་གཉིས་བོད་
 གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རིགས་ལམ་བསྟུས་རར་གྲགས་པའི་རྩ་བའི་འབྱུང་ཁུངས་ཡིན་པས་བོད་གྱི་ཆོ་མཐོའི་རིག་གནས་གྱི་
 ཐོག་ལ་ཤིན་ཏུ་རྩ་ཆའི་དཔེ་རྒྱན་ཡིན་པས་རིང་མིན་དཔེ་མཐུལ་བའི་སྐལ་བ་ཐོབ་དེས།

༡ རིགས་པའི་དབང་ལུག་ལྷ་པ་ཆོས་ཀྱི་མེད་གའི་བསྟན་བཅོས་«ཆོད་མ་ཡིད་ཀྱི་སྤྲན་སེལ་»འདྲི་བ་ཞིན་དེ་ལྷ་ནས་དཔེ་མཛལ་དུ་
མེད་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་མོད། ཉེ་དུས་བོད་ནས་མ་དཔེ་བྲིས་མ་ཞིག་དཔེ་རྙིང་གི་ཁྲོད་ནས་བརྟེན་ཐོན་བྱུང་འདུག་པའི་གནས་ཚུལ་
ཁོ་བོས་«དབལ་ས་སྐུ་པའི་ཆོད་མ་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་གཙུག་པ་བྱས་»ཀྱི་ཐུན་གྲུང་དུ་ཞུས་ཟིན་པ་ལྟར་ལགས། མ་དཔེ་
བྲིས་མ་དེར་ཤོག་བྱས་པའདེ་ཆོད་མ་དབུ་མེད་ཡིག་རྒྱུད་ཙམ་ཡིག་ཐུང་དགུ་ཙན་ཤོག་གངས་གོ་བ་ཞིབ་འཇུག་གི་དྲི་ མཇུག་བྱང་
དུ་འདྲི་ལྟར། “མཁས་པའི་ཁྱུང་གནས་པོ་ལྷ་ནས་དབལ་ཀྱིས་བརྒྱུད། །ལེགས་གསུངས་དགོངས་འབྲེལ་ཆོས་ཀྱི་སྤྲི་ཆོན་
མཛོད། །དམ་པའི་བྲེད་མཛེས་དག་ལེགས་གང་ཆོད་མཚོའི། །བྲེལ་ས་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བདག་གིས་བྲིས། །”ཞེས་འཁོད་
འདུག་པས་མ་དཔེ་དེ་གི་རྟེན་རྒྱུད་ཤིག་ཡིན་པེས་ལ། གྲོག་བཙུས་ཀྱི་འདྲ་དཔེ་དེ་སྐབས་མང་པོར་མིགས་ལ་མོད་པར་
མིན་བསྟན་བཅོས་དེབ་གཟུགས་སུ་དབང་དུ་ཐོན་པའི་ཤེས་ཀྱི་བཞེད་དུ་མཆིས།

༩ «ཚད་མ་ཡིད་གྱི་ཐུན་སེལ།» ཤོག་ ༩ བ

༡༠ གོང་མཚུངས། ཤོག ༩ ན ནས་ ༡༠ བ བར།

༡༡) «ཆོད་མའི་དྲི་མུན་སེལ།» ཤོག ༣༢ བ ཅས་ ༣༣ ན བར། ལྷག་མཆོག་གི་«ཆོད་མའི་བྱུང་རྩུལ་»(ཤོག ༡^ཉ ན༡) ཏུ་

ལྷ་པས་དཔལ་ལྷན་ཚོས་གྲགས་ཀྱི་དགོངས་པ་བཀུར་ཆུང་འཆད་སྐབས་དུས་དོན་དུ་འདི་ལྟར་ ‘དེས་རྣམས་འགྲེལ་མཛད་པའི་
 དགོངས་པ་རྗེ་ལྷ་པ་བཀུར་བའི། མཐར་ཐུག་གི་དགོངས་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་ཆུང་དུ་གནས་པར་བཤད་ནས་དེས་དོན་སྟོང་
 པ་ཉིད་ཀྱི་ངོས་འཛིན་མེད་པར་དགག་པ་ཉིད་འཆད་པ་དང་། དེ་གཏན་ལ་འབེབས་བྱེད་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་ལ་འཆད་པ་དང་།
 རྒྱལ་པ་དང་སྤྱན་འབྱེན་པའི་གནས་རྣམས་གཞུང་འགྲེལ་ནས་འབྱུང་བ་ཐད་སོར་བཞག་ནས་རང་གི་རྣམ་དཔྱོད་ཀྱི་ཅུལ་གྱིས་
 ཀྱང་ཟུར་ཅི་ཐོན་མཛད་པས་ཤིན་ཏུ་བཟང་བ་དག་ཡོད་པ་དང་། བྱི་ལོ་དོན་འགོག་དང་དོན་རྒྱལ་གྱི་སྐབས་སུ་བྱུང་བའི་མདོ་
 སེམས་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་ལ་རྩིས་བཞག་ཡེ་མི་མཛད་པར་དགག་པ་དམིགས་ཤུགས་ཏེ་མཛད་པ་དང་། དེ་ལྟར་མཛད་ནས་རང་
 ལུགས་ཀྱི་ཐ་སྟོན་གྱི་རྣམ་གཞག་འཛིན་རྟེན་གྲགས་པ་དང་འབྲེག་ཏུ་སྒྲིབ་བཅུད་པར་མཛད་ལ། དེ་ལྟར་མཛད་པ་དེ་ཡང་
 དབུ་མ་ཐལ་འབྱུར་བ་དང་མཐུན་པའི་མཐིན་ཏེ་དེའི་བཞེད་པ་ལ་དགག་པ་ཆོས་ཤིན་ཏུ་རྒྱུ་ཆེར་མཛད་པའི་ཕྱིར།” ཞེས་བཀོད།
 འོན་ཀྱང་ཤུག་མཚོག་གིས་ལྷ་པས་རྣམས་འགྲེལ་གྱི་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྒྲིབ་པའི་ལུགས་སུ་བཞེད་པར་
 གསུངས་པ་དོན་ལ་གནས་མིན་དཔྱད་གཞིར་མངོན།

༡༩ ལྷ་པས་རྣམས་པར་འཛོག་བྱེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་མཚན་མཚོན་གཞིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཆོད་
 མ་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ་»ཤེལ་གཉིས་པ་ཤོག་༡༡ ན- ༩༩ ན བར་བཞགས།

༡༩ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། «ལེགས་བཤད་གསེར་ཐེང་།» དེབ། ཤོག ༣༤

༡༤ ཚད་མ་རིགས་གཏེར་གྱི་འགྲེལ་པ་ཁག་ནང་ལྷ་གཙང་ཞེས་གཙང་ནག་པའའ་སྤྱི་དང་དངོས་པོའི་གཞི་མཐུན་འདོད་པའི་ཕྱོགས་
 སུ་དལྱུས་གཅིག་ཏུ་བྱངས་ཤིང་། ཁོ་བོས་ནི་གཙང་ནག་པའི་གཞུང་མ་མཛལ།

༡༥ དཔལ་མང་དགོན་མཚོག་རྒྱལ་མཚན། «འགྲིས་འབྱེལ་གྱི་གདན་རབས།» གསུང་འབུམ་པོད། ༡༡ ཤོག ༡༠༩ བ༥

༡༤ «གཏན་ཚིག་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས།» གསུང་འབུམ་དེབ། གྲགས་བམ་དང་པོ། ཤོག ༥༢

༡༧ བསྐྱེས་ཚན་གྱི་རིགས་ལམ་སྤྱི་དང་ལྷ་ག་པར་དེ་ནས་བཤད་པའི་རྗེས་ལྷོག་གི་རྣམ་གཞག་སོགས་ལ་ཤུག་མཚོག་ལྷན་གྱི་ཆོད་
 མའི་བྱུང་ཆུང་»(ཤོག ༩༩ བ)དུ་ཟུར་ཟ་མང་ཙམ་ཞིག་མཛད་འདུག་མོད། དེ་ནི་བསྐྱེས་ཚན་གྱི་རིགས་ལམ་འབའ་ཞིག་གིས་
 དུས་འདྲའི་བའི་རྟོག་གི་བ་རྣམས་ལ་གསུངས་ན་བདེན་མོད། ལྷ་པའི་བསྐྱེས་ཚན་གྱི་རིགས་ལམ་སྤྱི་ཐོག་ལ་གསུངས་པ་ཡིན་
 ན་ནི་ཆོས་མི་རིགས་པར་སྒྲེ། བསྐྱེས་ཚན་གྱི་རྣམ་གཞག་མང་པོ་ཞིག་རིགས་ལམ་གྱི་སྟོང་བྱེད་པའི་འབྲུལ་གྱི་ལྷེ་མིག་ལུམ་
 དུ་བྱུང་བ་ཤ་ལྷག་ཡིན་ལ། དེས་བོད་དུ་ཚད་མ་རིག་པའི་སྟོལ་གསར་པ་འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་ཆོས་མཐོའི་རིག་གནས་སུ་ངོམས་
 ཚོགས་པ་ཞིག་བཏོད་པས་བསྐྱེས་གཞུང་གི་རིགས་ལམ་དེ་ནི་སྟོབ་དཔོན་ལྷ་པའི་མཛད་རྗེས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཏུ་ཁོ་བོས་མཐོང་ངོ་།

༡༨ ལྷ་པའི་རྣམ་ངེས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་འདི་དེ་སྤྱོད་ནས་དཔེ་རྒྱན་པའི་ཆེར་མ་ལུས་པའི་ཁོངས་སུ་བཙུག་བར་ནའང་ཉི་དུས་བོད་ནས་
 དཔེ་རྒྱུད་གི་ཁོད་ནས་མ་དཔེ་དབུ་མེད་བྲིས་མ་ཆ་ཚང་ཞིག་བརྟེན་པ་གྲོག་བཤུས་ཀྱི་འདྲ་དཔེ་ཞིག་ཁོ་བོས་མཛལ་བའི་སྐལ་བ་

ཐོབ། འགྲེལ་པ་འདི་རྒྱལ་ཙམ་འདུག་ཅིང་། འདི་ལ་ཡི་གེ་རྒྱུ་དུ་ཡིག་གིས་བྲིས་པ་དཔེ་རིང་མདའ་ཚད་མ་གྲོག་
གངས་ ༡༩༧ བཞགས། གྲོག་བཤུས་ཀྱི་དཔེ་འདི་སྐབས་མང་པོར་མ་གསལ་བ་དང་ཡི་གེ་ཤིན་ཏུ་རྒྱུ་བ་སོགས་ཀྱིས་གྲོག་
དགའ་བས་རིང་མིན་པོད་ནས་དབྱེ་བྱ་ལུ་ཕབ་སྟེ་དེ་བ་གཞུགས་སུ་དཔར་ཏུ་ཐོན་ངེས།

༡༩ «དེ་བ་ཐེར་སྟོན་པོ།» སྟོད་ཆ། ཤོག ༤༠༥ ཤུག་མཆོག་གིས་ཕྱུ་པས་མཛད་པའི་ཚད་མ་རྒྱུ་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་པ་ཞིག་ཡོད་པར་
གསུངས་ཀྱང་དབྱེ་གཞིར་མཛོན།

༢༠ གཞུང་འདི་ཡང་དེ་སྔ་ནས་དཔེ་ལལ་ཆེར་བསྐྱུག་ཆོད་པའི་ཁོས་སུ་བརྩི་བར་སྒྲུང་ནའང་། འོ་ཤས་སྟོན་པའི་ཅིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་
ཞིག་ནས་དཔེ་བྲིས་མ་ཞིག་བརྟེན་པ་བྲིས་ཕྱི་རྒྱལ་མ་ཁས་པ་ཉེལ་ལྟར་ཉའོ་ཤར་ཞེས་པས་དབྱེ་བྱ་ཕབ་སྟེ་༡༩༩༥ ལོར་
འཇར་མན་ནས་དཔེ་གཞུགས་སུ་དཔར་ཏུ་བཏབ། བསྟན་བཅོས་འདི་ནང་ཕྱུ་པས་དཔལ་ལྷན་སྐྱེ་བ་འགོག་པའི་གཞུང་རྒྱལ་
པར་བྱུང་།

༢༡ ཤུག་མཆོག་ལྷན་གྱི་གསུང་«དབྱེ་མའི་བྱུང་རྒྱུ་ལ།» གསུང་འབུམ། པོད། ༨ དེ་བ་ཆེན་ ཤོག ༡༩༧

༢༢ པོད་དུ་ཆད་མ་རིག་པའི་ཐོག་ལ་སྟོབ་དོན་ཕྱུ་པའི་མཛད་རྒྱུ་ལ་བརྟག་ནའདི་ལྟར་བསམ་ཏེ། དཔེར་ན་བོད་དུ་ཟབ་མོ་དབྱེ་
མའི་ལྟ་བུའི་སྟོན་པ་ཆེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་ལྟ་མཐོང་ཆེ་རྒྱུ་དང་། «དྲང་ངེས་ལེགས་བཤད་སྟོན་པོ།» ཅུ་འཇུག་གི་རྒྱུ་
བཤད་སོགས་བསྟན་བཅོས་མང་དུ་མཛད་དེ་གཞུང་དེ་རྒྱལ་གྱི་ནང་དུ་རིགས་ལམ་ཕྱུ་མོ་དང་རྒྱུ་འཇུག་པའི་དབྱེ་བྱུངས་
ཀྱི་མན་ངག་དང་རྒྱུ་པའི་དབྱེ་གྱི་ལྟ་བུའི་དབྱེ་བ་རྒྱོགས་པའི་སྟོང་བ་དང་བསྟན་ཏེ་ཟབ་མོ་དབྱེ་མའི་དགའ་གནད་ཆེ་ཕྱིན་
ཏུ་མང་པོར་བཤད་པ་ཞིབ་མོར་མཛད་པར་བརྟན་གངས་ཅན་གྱི་མཁས་གྲུབ་སྟག་ཚང་ལོ་ཙྴ་བ། གོ་ཤུག་རྒྱུ་གཉིས་ ཀམ་
པ་མི་བསྟོད་དོན་རྒྱུ་ འབུག་པ་པད་མ་དགར་པོ། བྲིས་ཀྱི་འཇུ་མི་ལམ་སོགས་རྒྱུ་ཙོང་ཁ་པས་དབྱེ་བ་ཞིབ་མོར་མཛད་པ་རྒྱུས་
གཞིར་བཟུང་སྟེ་དགག་བཞག་སྟོང་གསུམ་མཛད་དེ་བོད་དུ་ཟབ་མོ་དབྱེ་མའི་ལྟ་བུའི་གོ་བ་ཆེ་མཐོར་སོན་ཐུབ་པ་བྱུང་བ་དེ་
བཞིན་དུ་ཆད་མི་འཇོག་ལ་སྟོབ་དོན་ཕྱུ་པས་ཆད་མ་རིག་པའི་ལེགས་བཤད་རྒྱུས་བཟུམས་ཏེ་ཆད་མ་རིག་པའི་དགའ་གནད་
མང་པོ་ཞིག་ལ་རིགས་པ་ཕྱུ་མོའི་ལམ་ནས་དབྱེ་བ་ཞིབ་ཏུ་མཛད་པར་བརྟན་གངས་ཅན་གྱི་ཆད་མ་སྐྱེ་བ་རྒྱུས་ནས་ཕྱུ་པའི་
གཞུང་ལུགས་གཞིར་བཞག་སྟེ་དེ་བསྟན་དགག་བཞག་སྟོང་གསུམ་མཛད་དེ་བོད་དུ་ཆད་མ་རིག་པའི་རྒྱུ་ཆད་ཤིན་ཏུ་མཐོན་
པོར་སོན་ཐུབ་པ་འདི་བྱུང་བར་སྒྲུང་ངོ་།

༢༣ «དེ་བ་ཐེར་སྟོན་པོ།» སྟོད་ཆ། ཤོག ༤༠༩

༢༤ དེང་དུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲིབ་མང་པོས་མཆིམས་མཛད་པོ་མཆིམས་འཇུག་པའི་དབྱེ་བྱུངས་དང་མཆིམས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
པ་ནམ་མཁའ་གྲགས་གཉིས་མི་གཅིག་ཡིན་པར་བརྟན་བསྟན་ནའང་། དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་ལོར་བ་མ་ཟད་བྲིས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲིབ་མོར་
འབྲུལ་གཞིར་ཡང་འགྱུར་ངེས། མཆིམས་འཇུག་པའི་དབྱེ་བྱུངས་ནི་མཆིམས་ནམ་མཁའ་གྲགས་ཀྱི་སྟོབ་མ་ཡིན་པ་ལས་ཆེན་གྱི་

བཀའ་གདམས་ཚུལ་འབྱུང་དང་། ཐོ་ཡོན་ཡེ་ཤེས་དོན་གྲུབ་གི་ནོར་བུའི་བང་མཛོད་སོགས་སུ་གསལ་བ་མ་ཟད། མཆོམས་
མཛོད་རང་ཉིད་ཀྱི་མཇུག་བྱང་ལས་ཀྱང་རགས་ཅམ་དཔོག་ལྷན།

༡༥ «ཞེ་བདུན་རྒྱན་གྱི་མེ་ཏོག» དཔེ་སྟུན་གསལ་བཤད། ཤོག ༡ རིགས་རལ་གྱི་«ཞེ་བདུན་རྒྱན་གྱི་མེ་ཏོག»དང་། རྣམ་
ངེས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་«ཞུམ་ངེས་རྒྱན་གྱི་མེ་ཏོག»ཤེས་ཀྱི་མ་དཔེ་དབུ་མེད་བྲིས་མ་དཔེ་རྟོག་པའི་མེ་ཏོག་རིག་གནས་ཡོ་
བྱང་དུ་བཞུགས་པ་དབུ་ཆེན་ཏུ་ཕབ་སྟེ་དེབ་གཞུགས་སུ་༡༩༩༧ ལོར་ཀྱང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྟུན་ཁང་ནས་དཔར་
དུ་བཏབ།

༡༦ ལས་ཆེན་ཀྱན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་གསུང་«བཀའ་གདམས་ཚུལ་འབྱུང་གསལ་བའི་སྟོན་མེ།» ཤོག ༡༥༥ བ།

༡༧ «ཚད་མ་རྣམ་ངེས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་རྒྱན་གྱི་མེ་ཏོག»ཤི་མཇུག་བྱང་ལྟར་ན་རྣམ་ངེས་ཀྱི་དགོངས་དོན་སྟོབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་
གིས་བཀའ་བ་གཙོ་བོར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ཡང་ཤར་བྱོགས་རྒྱ་ག་ཏུ་ལའི་བརྒྱུ་དྲ་ན་གྱི་ལའི་མན་ངག་ལ་བརྟེན་པས་བོད་ཀྱི་
མཁས་པ་བརྒྱ་ཡིས་སྟོན་ཆད་མ་རྟོགས་པའི་གནད་བརྟེན་ཚུལ་གྱི་སྟོབས་པའི་ཆོག་ཀྱང་བྱུང་།

༡༨ «ཞེ་བདུན་རྒྱན་གྱི་མེ་ཏོག» ཤོག ༡༧ ལས་ཆེན་གྱི་«བཀའ་གདམས་ཚུལ་འབྱུང་»(ཤོག་༡༥༥ ན་༩)དུ་འགོས་ལོ་གཞོན་
ལུ་དཔལ་གྱིས་ཚད་མའི་རྒྱ་ལ་རིགས་རལ་གྱི་དེ་བཟང་ཞེས་གསུངས་ཚུལ་བཞོད།

༡༩ «ཞེ་བདུན་རྒྱན་གྱི་མེ་ཏོག» ཤོག ༤༡

༢༠ བོད་མཆུངས། ཤོག ༥༤

༢༡ བོད་མཆུངས། ཤོག ༧༩

༢༢ «ཇེ་ཙོང་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར།» དེབ། ཤོག ༡༩༩ དང་ ༡༩༩

༢༣ ཇེ་ཙོང་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་འབུམ། བོད། ལ གསུང་བོར་བྲ། ལ ཤོག ༡༩ ན་༩

༢༤ ཇེ་ཙོང་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་འབུམ། བོད། ཡ ཤོག ༤༧༩-༤༨༩

༢༥ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་རྣམ་བཤད་ལ་རྒྱལ་ཚབ་ཇེ་འི་«ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་»འདི་ཆེས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ།
འདིའི་ནང་ཚད་མ་རིག་པའི་དཀའ་གནད་སྒྲི་དང་ལྟག་པར་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་རིགས་པའི་གནད་མཐའ་དག་བརྒྱལ་ལན་
གིས་གཏན་ལ་ཕབ་ཡོད་པས་བྲིས་ཀྱི་དགེ་ལྡན་པ་རྣམས་རྒྱལ་ཚབ་ཇེ་འི་དངོས་སྟོབས་རིགས་པའི་དབང་ལྷན་ཅེས་གསུངས་
པ་དོན་ལ་གནས་པར་བསམ། ཁོ་བོའང་ཚད་མ་རིག་པར་བོས་བསམ་བཞིན་སྐབས་རྒྱལ་ཚབ་ཇེ་འི་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་
ལ་གཙོ་བོ་དང་། དེའི་ཟུར་རྒྱན་དུ་མཁས་གྲུབ་ཇེ་འི་རྒྱ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཆོ་དང་། དགའ་ལྡན་ཤར་ཅེའི་ཡིག་ཆ་བཅུ་ཆེན་
བསོད་ནམས་གཉགས་པའི་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་དཀའ་འགྲེལ་དགོངས་པ་རབ་གསལ་བཅས་ལ་འཇུག་པའི་སྐལ་བཟང་བོ་བ།

༢༦ དབུས་གཙང་ཁུལ་གྱི་དགེ་ལྡན་པའི་གདན་ས་གྲུ་ཆོང་ཆེ་ལག་ཏུ་གཞུང་ཆེན་མོར་བོས་བསམ་མཛད་སྐབས་ཡིག་ཆ་གདན་མཛད་

མིན་གྱི་དཔེ་ཐོ་ཞིག་གྲོང་རྒྱུ་ལ་དག་དབང་གི་འཕྲུལ་ལྷན་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་མཉམ་པའི་གྲུ་གུ་ལ་
འབྲུལ་དཀར་ཆག་པ་ཞེས་པ་(གསུང་འབྲུལ། དེབ། སྤྱོད་པ་ལ་མཉམ་པའི་གྲུ་གུ་ལ་ ཞོག ༥༤-༥༥ བར་)འཁོད། དབྲུལ་གྱི་
དགོ་ལྷན་པའི་འཆད་ཉན་གྱི་བཞི་གནས་གདན་ས་དགའ་འབྲས་སེ་གསུམ་དང་། ལྷན་ཆད་ར་སྟོད་པ། དྲུགས་པོ་བཤད་སྤྱོད་
སྤྱིང་། གསང་ལུ་ལྷན་ཆད་ཁག་སོགས་ལོ་ལྟར་ ལྷན་ལྷན་ཆད་མ་མཉམ་པའི་གཞུང་འབའ་ཞིག་ལ་ཐོས་བསམ་སྤྱོད་པ་ལྟེད་གཉིས་
ལོངས་པར་མཛད་པའི་ཆོས་ཐོག་འཛད་དུ་ལྷན་ཆོས་སུ་གྲགས་པ་ཆུགས་སོལ་སྤྱོད་པོད་དུ་དར་བ་རྒྱ་གར་དུ་སྤྱོད་པ་གོ་སྤྱོད་ཅིང་།
དེར་དེད་དགོ་ལྷན་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་ས་རྒྱུད་ལ་བརྒྱུད་པོན་དང་བཙས་པའི་སྤྱོད་པ་གཉིས་བའང་ཆོས་ཐོག་དུ་ལེགས་སོལ་
ཆགས་ཡོད།

༢༧ ཁང་དཀར་ཆུ་ལ་བྱིས་སྤྱོད་པ་བཟང་། འཕྲུལ་གྱི་ཆད་མ་རིག་པའི་ལྷན་ལྷན་པའི་ལོ་ལྟར་ཆད་མ་རིག་པའི་ལོ་ལྟར་།
ཞོག ༣༠༧ ཁང་དཀར་པའི་དེབ་འདི་ནང་འཕགས་བོད་ཀྱི་ཆད་མ་རིག་པའི་གཞུང་གིན་དུ་མང་བ་ཞིག་ལ་ཞིབ་འཇུག་གིས་
མཁས་པ་སོ་སོའི་ལོ་དུས་དང་དེ་རྒྱུས་ཀྱིས་མཛད་པའི་གཞུང་རྒྱུས་དེར་མཛུགས་དུ་ཡོད་མིན། དེའི་སྟེང་དེད་གི་ཤར་ལུབ་ཀྱི་
མཁས་པ་རྒྱུས་ལྷན་ཆད་མ་རིག་པའི་གཞུང་སྤྱོད་པའི་གཞུང་དུ་ཐོན་པ། དེ་གྲུ་ལ་དབྱུང་པའི་རྩ་ལྷན་གང་ཡོད་སོགས་
གནས་དོན་མང་པོ་ཞིག་འཁོད་འདུག་པས་འཕགས་བོད་ཀྱི་ཆད་མ་རིག་པའི་ལོ་ལྟར་ལ་དོན་གཉིས་ཅན་རྒྱུས་ལ་གཞུང་འདི་
ཉེ་བར་མཁོ་བའི་བསྟན་བཙུགས་གི་ལྷན་པ།

༢༨ པཎ་ཆེན་བསོད་གྲགས་ཀྱི་«དཀར་འབྲེལ་དགོངས་པ་རབ་གསལ་»(ལེ་ལུ་གསུམ་པ། དེབ། ཞོག ༣༣༠)དུ་ཡིད་མཛོན་
གྱི་རྒྱུ་གཞི་ལས་འཕྲོས་ཉེ་དུས་གིན་དུ་བྱུང་བ་མཐར་ཐུག་པའི་དངོས་པོ་ལ་ནང་གསེས་སྤྱོད་ཅིག་སྤྱི་ཕྱི་ཆ་ལྟར་རྒྱུས་
ལས་ཆུན་རིགས་འདྲ་ན་འང་སྤྱོད་པའི་ཉེར་ལེན་དུ་མི་རུང་བ་སོགས་ཆོས་མཆོག་གི་འཐད་ལྷན་དུ་སྤྱོད་ཅིག་གི་རྒྱུ་ལ་
འབྲེལ་འབྲེན་པ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལ་བསམས་ཉེ་དབྱུང་པ་ལ་སྤྱོད་པའི་ལོ་ལྟར་བྱུང་བ། དེར་དངོས་པོ་ལས་མཉམ་
རིག་གི་སྟེ་ཆོན་ཀོན་ཤམ་གྱི་འབྲེལ་བཤད་ཁག་གཅིག་དང་ཆ་འདྲ་བ་ཞིག་ཐོན་པ་རྒྱུ་འབྲས་འདོད་ཆུ་དང་འབྲེལ་བའི་དབྱུང་
གཞིའི་གནད་ཆེ་ཙམ་ཞིག་བྱུང་།

༢༩ རྒྱལ་ཆད་དང་མཁས་གྲུབ་གཉིས་དབང་ཆད་མ་རིག་པའི་གཞུང་མང་པོ་ཞིག་ལ་བཞེད་པ་ཅུང་མི་མཐུན་པའི་སྤྱོད་པ་ལྟར་སྤྱོད་པའི་
པའི་རྩོམ་འདི་ལྟར། “འོན་ཀྱང་སྟེ་བདུན་གྱི་སྤྱོད་པ་རྒྱལ་ཆད་མཐུས་ཅད་མཁས་པས་པཎ་ཆེན་ཆོས་མཆོག་གི་འབྲེལ་བ་
གཙོ་བོར་མཛད་པ་དང་། མཁས་གྲུབ་སྤྱོད་པའི་ཉེ་མས་ལྟ་དབང་སྤྱོད་པའི་འབྲེལ་བ་གཙོ་བོར་མཛད་པར་འདུག་པས་རྩེ་བདག་ཉིད་
ཆེན་པོས་རྒྱལ་ཆད་ཀྱི་བཤད་པ་གནད་པའི་ཆེ་འབྲེལ་བ་སོ་སོའི་ལྷན་པ་ལ་བརྟེན་པའི་འཆད་ཆུ་ཞིག་གི་ཁྱད་པར་བྱུང་བ་
ཡིན་ནམ་སྤྱོད་པའོ།” ཞེས་གསུངས། «ལྷོ་མཐའ་ལྷན་པའི་མཛུགས་རྒྱུ་» དེབ། ཞོག ༡༤༧

༣༠ པཎ་ཆེན་བདེ་ལེགས་ཉི་མའི་མཁས་གྲུབ་རྩེ་བདག་མཛད་དུ་མཁས་གྲུབ་རྩེ་མཛད་པའི་རྒྱལ་ཆད་ཀྱི་རྒྱུ་ཆུང་«རིགས་པའི་

སྟེ་མ་»བྱ་བ་ཞིག་ཡོད་པར་གསུངས་པ་དེར་མ་བཞག་པ།

༤༡ དགེ་ལུན་པའི་མཁས་པ་སྔ་ཕྱིས་མཛད་པའི་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཐོ་རྒྱུས་ཙམ་ཞིག་ཁང་དཀར་ཚུལ་ཁྲིམས་སྒྲུབ་བཟང་གི་«ཚད་མ་རིག་པའི་ལོ་རྒྱུས་»ཤོག ༡༤༠-༡༥༧ བར་གསལ།

༤༢ དཔེར་ན། མཁས་གྲུབ་རྗེའི་གསུང་«ཤྲི་ཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ།» དེབ། ལེའུ་གཉིས་པ། ཤོག ༡༤༤ ལ་གཟིགས། ཤྲི་ཀ་མཚོག་གིས་(«ཚད་མའི་བྱང་ཚུལ།» ཤོག ༡༥ བ) ‘མི་བསྐྱེད་པའི་དོན་ཡུལ་རྟོགས་པ་ལ་བྱེད་པ་གཞུང་དང་ཤིན་ཏུ་མི་མཐུན་ཀྱང་ཚད་བསྟན་རྩ་བ་པོ་ནི་དེ་ལྟར་སྟོན་པའི་གཞུང་ཁས་མི་ལེན་ལ། གཞུང་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱི་རབས་པ་དག་ཅི་ཞིག་ཏུ་མེས་པ་དབྱེད་པར་བྱའོ། །’ཞེས་བྲིས་པ་པལ་ཆེ་རྒྱལ་ཚབ་རྗེའི་མཁས་གྲུབ་རྗེ་རྣམས་གཉིས་ལ་དགག་པ་མཛད་པར་སྣང་ནའང་། ‘མ་ཤེས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་།’ཞེས་རྣམ་འགྲེལ་ཅ་བ་རང་ལས་བྱུང་ཞིང་། དེ་ཆ་མ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་སྟོན་པའི་གཞུང་དུ་སྒྲིབ་དགོས་པ་ནི་ཀྱང་ཞེས་པའི་སྣང་ཆོག་གི་རྒྱུས་པས་གོ་བར་མ་ཟད། ལྷག་པར་ལྟ་དབང་གྲོ་(«ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ་གྱི་དཀར་འགྲེལ།» སྟེ་དག ༤༡༧ བསྟན་འགྲུལ། ཚད་མ། ཆེ། ཤོག ༥ བལ་)དང་། ཆོས་མཚོག་(«ཚད་མ་བཟླས་པ།» སྟེ་དག ༤༡༤ བསྟན་འགྲུལ། ཚད་མ། ཞེ། ཤོག ༡༡༩ བལ་)གཉིས་ཀྱི་གཞུང་དུ་མི་བསྐྱེད་པའི་དོན་ཡུལ་རྟོགས་པ་ལ་སྐྱེད་རུང་བ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བས་ཤྲི་ཀ་མཚོག་གིས་འགྲེལ་ཚུལ་འདི་གཞུང་དང་ཤིན་ཏུ་མི་མཐུན་གསུངས་པ་དགག་པའི་རྣམས་གྲངས་ལ་དགག་པའི་བཤད་པ་ཙམ་དུ་སྣང་།

༤༣ «རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད།» དེབ། ལེའུ་གཉིས་པ། ཤོག ༡༤༤

༤༤ «ཤྲི་ཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ།» དེབ། ལེའུ་གཉིས་པ། ཤོག ༤༠༠

༤༥ «རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད།» དེབ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༧༥

༤༦ བོད་མཚུངས། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༧༤

༤༧ «རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད།» དེབ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༡༤༤

༤༨ «ཚད་མ་བཟླས་པ།» སྟེ་དག ༤༡༤ བསྟན་འགྲུལ། ཚད་མ། ཞེ། ཤོག ༡༡༩ བལ་ བོ་རམས་པ་དང་ཤྲི་ཀ་མཚོག་གིས་སྤྱི་དང་དངོས་པོའི་གཞི་མཐུན་འཛིན་པ་ཕྱི་ཐོལ་པ་འབའ་ཞིག་གི་འདོད་ཚུལ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་སྟོན་པའི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་མེད་པར་གསུངས་པ་ཆོས་མཚོག་གི་གསུང་འདི་རྣམས་མ་གཟིགས་པ་འཕམ་གཟིགས་ཀྱང་དགོངས་པ་གཞན་དུ་བརྒྱལ་བ་དབྱེད་གཞིར་སྣང་། འཕགས་བོད་ཀྱི་ནང་པའི་ཚད་མ་རིག་པ་སྤྱི་བ་རྣམས་ལས་སྤྱི་དང་དོན་བྱེད་རྣམས་པའི་དངོས་པོའི་གཞི་མཐུན་འདོད་མེད་དང་སྤྱི་དང་སྤྱི་ཡོད་པར་བཞེད་མི་བཞེད་ཀྱི་སྒྲིབ་དབྱེད་པ་ཞིབ་ཙམ་ཞིག་སྤྱི་མི་མི་རིགས་ཏུ་བཟླས་པའི་གསལ་ནས་དགེ་བཤེས་ལྟ་རམས་པའི་མཚན་རྟགས་ཐོབ་མཁན་འཛོལ་འཛོལ་ཞེས་ཀྱང་བའི་«ཆོས་གསལ་གྱི་ལྟ་བུ་དང་བོད་ཀྱི་འགྲེལ་ཚུལ་ཁག་»(Recognizing Reality: Dharmakirti's Philosophy and Its

Tibetan Interpretations) ཅེས་པའི་རྩོམ་དེབ་ལེའུ་དྲུག་པ་ནས་བརྒྱ་པའི་བར་གསལ་བར་འཁོད་འདུག

༤༩ «ཚད་མ་ལྟེ་བདུན་གྱི་རྒྱུ་ཡིད་ཀྱི་ལྷན་སེལ།» དེབ། ཤོག ༤༤-༤༩

༥༠ བོད་མཚུངས། དེབ། ཤོག ༡༢༤

༥༡ བོད་མཚུངས། ཤོག ༡༢༩ རྒྱལ་ཚབ་རྒྱུ་ལྟེ་«ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་»(ལེའུ་གསུམ་པ། དེབ། ཤོག ༡༠༧)དུ་སྤྱི་ལྷན་གྱི་ལ་དབང་མཛོན་གྱི་རྒྱུ་ཡིད་ཀྱི་མཛོན་སུམ་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་ཞིག་བྱུང་བ་དང་། དེ་ཡང་དབང་མཛོན་སྐད་ཅིག་མ་དེས་དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་བྱས་ཤིང་། དེའི་གཟུང་དོན་སྐད་ཅིག་མ་དེ་ཡིད་མཛོན་དེའི་དམིགས་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་། ཚས་མཚོག་ཁུངས་སུ་དབང་ཉ་ཚུར་མཐོང་གི་ཡིད་མཛོན་གིན་ཏུ་ལྟོག་ཏུ་གྱུར་པས་དབྱེད་གསུམ་དག་པའི་ལུང་ཁོན་ལས་དཔྱད་དགོས་པ་སོགས་གསུངས།

༥༢ ལྟེ་དགེ ༡༢༧ བཀའ་འགྲུར། མདོ་ལྟེ། ༥ «ཉིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོའི་མདོ།» ཤོག ༢༥ བལ

༥༣ རྒྱུ་དཔྱད་ལྟེ་ལྟེ་བཀའ་ལྟེ་«དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ།» ལྟེ་དགེ བཀའ་འགྲུར། དབུ་མ། ༨ བམས་བསྐྱེད་དྲུག་པ། ཤོག ༣༡ ཤོག ༢༠༥ བལ

༥༤ བྱང་རྒྱུ་ལམ་འཛིན་པ། «ལམ་འཛིན་ལྟེ་མཐོང་ཆེན་མོ།» ཤོག ༤༡༥ མཚོ་ལྟེ་མི་འགས་དཔེ་རྒྱུ་ཁང་ནས་དཔར་དུ་བསྐྱེད་པ།

༥༥ «དབུ་མ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་ལྟེ་བཀའ་དགོངས་པ་རབ་གསལ།» དེབ། ཤོག ༢༩༩ བམ ༣༠༠ བར།

དཔེ་རྒྱན་གསལ་བཤད།

ད་ལམ་འདིར་ངའོས་བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བུ་པོ་དེ་ཉི་ཤུ་ཅུ་གཅིག་པར་དཔལ་«དགེ་ལྷན་པའི་
ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་གཅེས་བུས་»ཞེས་པའི་དཔལ་འདིའི་ནང་ཞུ་དག་གཙང་པེས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཕྱོགས་བསྐྱིགས་ལྷས་
པའི་ཕྱག་དཔེ་རྣམས་མ་བྱི་གང་ལ་གཞི་བཙོལ་བཞི། ཐོག་མར་མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་«ཚང་
མ་སྡེ་བདུན་གྱི་རྒྱུན་ཡིད་ཀྱི་རྒྱན་སེལ་»ཞི་མཁས་གྲུབ་རྗེའི་གསུང་འབུམ་གཙང་བཀྲིས་ལྷན་པའི་དཔལ་མ་བོད་ ༩ པར་
བཞུགས་པ་དེར་གཞིར་བཞག་ཅིང། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱལ་ཚབ་རྗེའི་«འགལ་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་»ཀྱང་བཀྲིས་ལྷན་
དཔལ་མ་གསུང་འབུམ་བོད་ ༥ ནང་བཞུགས་པ་དེར་མ་བྱི་བྱས། གཞུང་དེ་གཉིས་ཀ་ལྷ་ས་ཞོལ་དཔལ་གསུང་འབུམ་
དུ་བཞུགས་པ་དང་ཕན་ཚུན་བསྐྱར་ཞིབ་བྱས། དེ་ལྷ་ནའང་ངའོས་དབྱུང་གཞི་ལྷ་ཡུལ་གྱི་ཞོལ་དཔལ་དེ་རྒྱ་གར་ལྷོ་ལིར་
དཔལ་བཟུས་ཀྱིས་དཔལ་དུ་བཏབ་པ་དེ་ཡིན་པས། དེའི་ནང་མ་དཔེ་གསལ་ལ་མི་གསལ་བྱུང་བའི་སྐབས་མང་པོར་རང་
འགར་ལག་པས་བཟོ་བཙོས་བྱས་འདུག་པས་ནོར་འཕྱུལ་གིན་ཏུ་མང་བར་བརྟེན། ངའོས་དཔལ་མ་བསྐྱར་ཞིབ་ལྷས་
སྐབས་ལྷོ་ལིར་ཞོལ་དཔལ་དཔལ་བསྐྱར་དུ་ས་གསར་དུ་བཙོས་པའི་ནོར་འཕྱུལ་གྱི་རིགས་རྣམས་གང་ཐུབ་ཐུབ་ཀྱིས་
ངོས་འཛིན་པར་བྱས་ཏེ་དེ་ཚོའི་རིགས་ལ་མཆན་མ་བཀོད་པར། ཞོལ་དཔལ་ངོས་རང་དུ་དག་ཆ་སྤོང་བྱ་འདྲ་མིན་ཡོད་
པ་གཞུང་གི་གོ་བ་ལ་ཕན་གཞོད་དུ་གྱུར་པའི་རིགས་རྣམས་ལ་དོ་ཁུར་གྱིས་མཆན་དུ་དཔལ་མ་མི་འདྲ་བའི་གསལ་
བཤད་ལྷས་ཡོད། རྒྱལ་ཚབ་རྗེ་དང་མཁས་གྲུབ་རྗེའི་གསུང་འབུམ་སྐྱུ་འབུམ་གྱི་དཔལ་མ་དེ་གིན་ཏུ་དག་པས་དེའི་དཔེ་
སྟོན་ཁྲིད་ཐོག་འདྲ་དཔལ་བྱས་པ་ཞིག་ཉི་དུས་ཁོ་བོ་ཐུབ་བསྟན་སྟོན་པའི་ལག་ཏུ་སོན་ཡང་ཕྱིས་དྲག་པས་དེ་དང་དཔལ་
མ་བསྐྱར་ཞིབ་ལྷས་ཐུབ།

མ་ཁས་བྱུང་ཆེད་ཆད་མའི་གཞུང་འདི་པེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་རྒྱུན་ཁང་ནས་ ༡༩༥༧ ལོར་བཀྲ་ས་རྩུན་དཔར་
མ་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་དེ་བཀུགས་སུ་དཔར་དུ་བཏབ་འདུག་པ་དེའི་ནང་དེང་རབས་ཀྱི་སློལ་ལྟར་གཞུང་དངོས་གཞིའི་སྡེ་
ཚན་ཆེ་ཁག་རྣམས་དོས་འཛིན་བདེ་སྒྲག་ཏུ་ཡོང་སྲིད་ས་བཅད་ཆེ་ཁག་རྣམས་འགོ་བརྗོད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཀོད་འདུག་པ་
འདིར་ཡང་དེ་མོ་ན་བཞིན་བྱས་ཡོད་ལ། དེ་བཅདའི་ནང་གཞུང་མཚམས་རྣམས་ས་བཅད་འབའ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་བཅད་
དེ་འབའ་བས་བཞག་ཡོད། འདིར་ནི་དཔེ་སློག་བཅདའི་སྲིད་སྒྲུབ་ས་གང་འཚམས་ལ་འབའ་བས་རེ་བཞག་ཡོད་པས་དོ་ཤོག་
རེར་འབའ་བས་རེ་དམའ་མཐར་སླེབས་ཐུབ་པ་ཞུས་ཡོད། ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་གསུང་«ཚོག་གསལ་
སྡེ་ཐུན་གྱི་ཆད་མའི་རྣམ་བཤད་»ནི་དེའི་གསུང་འབུམ་པོད་ ༥ པར་བཞགས་པ་མདོ་སྐྱོད་བཀྲ་ས་འབྲེལ་གྱི་དཔར་

[illegible]

མཐའ་དོན་འདིར་ང་ཚོས་བོད་ཀྱི་ཚོས་བརྒྱད་ཆེན་པོ་མཉམ་མེད་འི་བོ་དགེ་ལྷན་པའི་ཆོད་མ་རིག་པའི་
གཞུང་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་བོད་ཀྱི་བརྟན་བཅོས་གལ་ཆེ་བ་ཁག་གསུམ་རྩོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱས་ཏེ་ལུ་དག་གཙང་
ངེས་ཀྱི་ལམ་ནས་དེར་རབས་ཀྱི་སྒོ་ལ་བཞིན་གང་དགྲགས་བདེའི་ཁྱད་ཚོས་དང་ལྷན་པའི་དེབ་གཟུགས་སུ་དཔར་བརྒྱན་
ལེགས་པར་ལུ་ཐུབ་པར་དགའ་གུས་དང་བཅས། དེབ་འདི་བརྒྱད་རང་རིགས་སྟོགས་ར་བ་མང་པོར་ཆོས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་
པའི་བོད་ཀྱི་ཆོད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་རྣམས་ལ་ངོ་འཛྲིད་གཏིང་ཟབ་ཅིག་ཐོབ་ཐུབ་པ་དང་། བོད་ཀྱི་ཆོས་མཐོའི་
རིག་གནས་ཀྱི་བརྟན་བཅོས་འདི་རྣམས་ཀྱི་འཆད་ཉན་ཀྱི་སྒོ་ལ་བཟང་མི་ཉམས་ཡུན་ཏུ་གནས་པའི་སྟོན་འདུན་ཡང་ལུ་
བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁྲིབ་དཔྱད་ཁང་ནས། ཟླ་ཆོས་ལ།

ཚད་མ་སྡེ་བདུན་གྱི་རྒྱན་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ།

མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་།

༣༡། ཁྱེད་ཀྱི་སྐད་དུ། བྲ་མ་ཏ་ཤུ་སེན་སྟེ་ཨ་ལི་ཀྱ་ར་མ་ན་ཏ་ན་མ། བོད་སྐད་དུ། ཚད་མའི་
བསྟན་བཅོས་སྟེ་བདུན་གྱི་རྒྱན་ཡིད་གྱི་ཕུན་སེལ་ཞེས་བྱ་བ། རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ལ་བྱག་
འཆལ་ལོ།

བདུན་ཅིའི་འོད་ཅན་ཅོད་པན་གྱིས་མཛེས་རལ་པའི་ཁུར་འཆང་མགུལ་ནག་སྒྱི་བོས་ཞབས་
གྱི་པརྟོར་བུང་བ་བཞིན། ཁྲ་སྒྱུ་རིན་ཆེན་རི་བོའི་དཔལ་འཕྲོག་གཟི་བཞིན་ཕུང་བོའི་ཁུར་གྱིས་རལ་
བས་རྒྱ་མཚོའི་གོས་ཅན་འདར་བར་སེམས། །འཕྲིན་ལས་ཉིན་བྱེད་འཆར་ཀའི་ཟེར་གྱིས་བདུན་གྱི་སྟེ་
དཔོན་སྟོ་ལྷན་སྤངས་ནས་ཡིད་ལ་ཕུན་པའི་བརྒྱལ་ཞུགས་སྤངས། །ཞལ་གྱི་རྒྱ་གཏེར་ཡན་ལག་དྲུག་
ཅུའི་རྒྱ་འཕྱང་གིས་མཛེས་བྱུང་དབང་གསུང་གིས་འཛིག་རྟེན་རྒྱུད་པ་འཕྲོག་གྱུར་ཅིག

གང་ཞིག་མཐའ་ཡས་འགོ་བའི་དོན་སྤྲད་པན་བདེའི་ཁུར་ཆེན་གཙུག་ན་རྒྱ་བའི་གཙུག་རྒྱན་
རི་བཞིན་བྱགས་རྗེའི་གཙུག་གི་གཙུག་ཏྱར་རྒྱན་དུ་ལེགས་པར་སྤངས། །ཡོན་ཏན་མེ་ཏྱག་དད་པའི་
སྒྲིམ་པས་ཕུང་བུ་བསྟེན་ན་ཆ་ཟེར་བྱེད་པའི་འོད་ཟེར་རི་བཞིན་སྟོ་གོས་ཟེར་གྱིས་སྤངས་པའི་ཕུན་
སེལ་འོད་ཟེར་འབྱེད། །འགོ་བའི་ཡིད་གྱི་ཀྱ་སྤྲད་མཚོ་ལ་ཞི་བའི་རྒྱ་འོད་ཀྱན་མཁུན་ཡེ་ཤེས་ཀྱན་ལ་
རི་བཞིན་ཀྱན་ཏུ་འཇུག་པ་ཀྱན་ནས་སྟེར་བའི་དཔལ་ཡོན་ཅན། །རབ་དམར་སེར་མོའི་འདབ་སྤེང་
གཡོ་བའི་འཇམ་པའི་དབྱངས་གྱི་ཞབས་གྱི་པརྟོ་པརྟོའི་གཉེན་གྱིས་པརྟོ་རི་བཞིན་བདག་སྟོ་པརྟོའི་
དཔལ་གྱུར་ཅིག།

ཚོགས་གཉིས་ནོར་བུ་རྒྱ་ཤེལ་ལས་གྱུར་ཅིང་། །བསྐྱབ་གསུམ་དཀྱིལ་འཁོར་རིགས་པའི་
བསེལ་ཟེར་ཅན། །པས་ཚོལ་སྒྱུ་གཅན་སྟོན་ལས་རྣམ་གྲོལ་བའི། །ཕྱོགས་སྤང་གྲགས་པའི་རྒྱ་བ་
གཙུག་གིས་མཚོད། །བྱུང་བསྟན་གསེར་གྱི་དྲ་བས་གདོང་མཛེས་ཤིང་། །བསྐྱུ་བཞིའི་འགོས་ལྷན་སྟོ་
གོས་སྒྱི་གཙུག་མཐོ། །མཁུན་བཙེ་དག་པའི་མཆེ་བ་ཆེས་དཀར་བ། །ཡོངས་འཛིན་ལག་ལྷན་དབང་
བོའི་ཞབས་ལ་འདུད།

རིགས་པའི་དབང་ལྷག་དགོངས་དོན་བྱི་མ་མེད། །རི་བཞིན་འབྱེད་ལ་དཔལ་ལྷན་གྲགས་པ་

དང་། སྐལ་མཉམ་སྦྱོང་པའི་སློབ་གྲོགས་མིག་ཐོབ་ནས། རིགས་ལམ་མ་ཙོང་གསལ་བར་ངས་བཤད་
 གིས། འདི་ན་གང་དག་སློབ་གྲོགས་སྤྲོད་པའི་མཐུས། ཁགས་དོན་ཆ་ཙམ་གསལ་བའི་མཐུ་མེད་
 གྱང་། གཞུང་ཙམ་འདོན་པས་ན་ཚོད་མཐར་བྱེད་པའི། བཤེས་གཉེན་དེ་དག་རེ་ཤིག་ངལ་སོས་
 ཤིག ལོག་སླུའི་ནགས་ཚལ་ཐལ་བར་སློག་བྱེད་ཅིང་། ཉེས་བཤད་བྲག་རེ་མིང་ཙམ་ཉིད་འགྱུར་བ།
 ཁོ་བོའི་སློབ་གྲོགས་སྤྲོད་པའི་ལུང་རིགས་གནམ་ལྷགས་བྱི་བ་¹དེང་འབེབས་གིས། སློ་
 རན་ཉེས་བཤད་དུག་རྒྱས་སྦྱོང་པའི་མཐུས། སངས་རྒྱས་བཞུགས་པའི་གཞུང་རྒྱ་མ་མཐོང་ཡང་། རང་
 བཟོའི་གཟུ་ལུས་རང་དགར་སྤེལ་བྱེད་པའི། བཤེས་གཉེན་དེ་ཀྱན་བག་ཡོད་དུས་ལ་བབ། རིགས་
 རྒྱལ་འདབ་བརྒྱ་ལྷན་པའི་གཉེན་གཙུག་ལ། ལེགས་བཤད་འོད་ཟེར་སྟོང་ལྷན་དེང་འདིར་ཤར། སློ་
 གསལ་ཤང་དུག་ལྷན་པའི་སློབ་པ་རྣམས། རྒྱལ་སྤྱི་བཞུགས་པའི་སྤྱི་ལྷན་དེ་སློགས་ཤིག།

གཞུང་དོན་གཏན་ལ་ཕབ་པ།

འདིར་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་གསུང་གི་གཙུག་མཛོད་ཟབ་མོ་ཚོས་མཛོན་པའི་སྡེ་སྟོང་གི་
 དགོངས་དོན་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པ་གོ་ལ་བ་དོན་གཉེར་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་
 འགོ་བའི་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་གནད་མ་ལུས་པ་མཐའ་གཞན་དུ་བྱང་བར་མི་ལུས་པའི་ཚད་མའི་
 ལམ་ནས་སྟོན་པ། རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་གྱི་ཐུགས་ལས་སྦྱེས་པའི་སྤྱུལ། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་
 སློབ་དཔོན་ཐོགས་སྤང་ཡབ་སྤྱུང་གིས་མཛོད་པའི་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་སྡེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་
 པའི་དགོངས་དོན་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ལ་དོན་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ།

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་གྱི་དགོས་པ་གཏན་ལ་དབབ་པ།

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་གྱི་དགོས་པ་གཏན་ལ་དབབ་པ། དགོས་པ་དེ་བསྟན་བཅོས་ལ་
 རག་ལས་པའི་རྒྱལ། དགོས་པ་དེ་ལྷན་གྱི་བསྟན་བཅོས་གཙུག་པ་ར་བཟུང་བར་གདམས་པ། བསྟན་
 བཅོས་གྱི་བརྗོད་བྱའི་ལུས་གཏན་ལ་དབབ་པ་སྟེ་བཞི་ཡོད།

དགོས་པ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པ་དགག་པ།

དང་པོ་ལ་ཡང་། དགོས་པ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པ་དགག་པ་དང་། ཡང་དག་པའི་དགོས་པ་
བསྟན་པ་གཉིས། དང་པོ་ལ། གྲོལ་བ་དོན་གཉེར་ལ་བསྟོས་ཏེ་དགོས་མེད་ཀྱི་ལོག་རྟོག་དགག་པ་
དང་། ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ལ་བསྟོས་ཏེ་དགོས་མེད་ཀྱི་ལོག་རྟོག་དགག་པ་དང་། དགོས་པ་ཡོད་ཀྱང་
དམན་པར་འདོད་པ་དགག་པ་ལོ།

དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་འདི་དག་གྲོལ་བ་དོན་གཉེར་ལ་ཉེ་བར་
མཁོ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། རྟོག་གའི་བསྟན་བཅོས་ཡིན་པས་ནང་རིག་པའི་སྒྲོ་སྒྲོད་ལས་ཕྱི་རོལ་དུ་གྱུར་པའི་
ཕྱིར་རོལ་ཞེས་ཟེར་རྟོ། རྟེན་ལ་བཤད་པར་བྱསྟེ། དེ་ཡང་འདི་ལྟར་རྟོག་གའི་བྱ་བ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ།
ཕྱི་རོལ་པའི་སྟོན་པ་དང་སྒྲོ་སྒྲོད་ཀྱི་རྒྱུས་ལ་སོགས་པས་རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཙམ་གྱི་སྟོ་ནས་བཞག་
པའི་རྟོག་གེ་དང་། ཡང་མདོ་སྒྲེ་རྒྱན་ལས། རྟོག་གེ་རྟེན་ཅིང་མ་ངས་ལ། ཁ་བྱབ་ཀྱན་རྫོབ་སྟོ་བ་
ཙན། བྱིས་པ་ལ་ནི་བརྟེན་པར་འདོད།^༡ བྱིས་པ་ཤད་པ་ལྟར། དངོས་པོའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དོན་སྦྱི་ཙམ་
བཟུངས་པའི་སྟོ་ནས་རྟོག་པས་ངས་དགོས་ཀྱི། མདོན་དུ་མ་གྱུར་པ་ལ་རྟོག་གེར་བྱས་པ་ལོ། རྟེན་ཕྱིར་
དེ་དག་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅོས་ལ་ནི་རྟོག་གའི་བསྟན་བཅོས་ཞེས་བྱའོ། ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་འདི་
དག་འཛིག་མཚམས་སྒྲུ་མའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་རྟོག་གའི་བསྟན་བཅོས་ཡིན་པར་ནི་ཁྱེད་རང་ཡང་
མི་འདོད་ལ། རིགས་པས་ཀྱང་མ་གྲུབ་སྟེ། རང་གི་སྟོན་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་
ནས་བཞག་པའི་བསྟན་བཅོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། རྟེན་མཚམས་གཉིས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་
རྟོག་གེ་ཡིན་པས། གྲོལ་བ་དོན་གཉེར་ལ་མི་མཁོ་བར་འདོད་ན། སྦྱོར་ལམ་ཚས་མཚག་མན་ཆད་
གྲོལ་བ་དོན་གཉེར་ལ་མི་མཁོ་བར་འགྱུར་ཏེ། ཚས་ཉིད་དོན་སྦྱིའི་ཚུལ་གྱིས་ཡུལ་དུ་བྱེད་དགོས་པའི་
ཕྱིར་རོ། རྟེན་པའི་བསྟན་བཅོས་མ་ཡིན་པར་འདོད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། བྱང་རིག་པའི་བསྟན་
བཅོས་ཞེས་བྱ་བ་ནི། སྤང་བྱ་མ་རིག་པ་སྤང་བ་དང་། གཉེན་པོ་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་གེས་རབ་སྦྱེད་
པའི་ཐབས་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅོས་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ལ། ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་འདི་དག་ལས་ཀྱང་།

གང་ཟག་དང་ཚེས་ཀྱི་བདག་མེད་རིགས་པས་ལེགས་པར་གཏན་ལ་པབ་ནས། ལྷག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་
བསྐྱབ་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་བྱིར་རོ། ཇེ་ཙམ་གྱིས་ནང་རིག་པར་མི་འགྱུར་ན། ནང་རིག་པའི་སྡེ་སྟོན་
གང་ཡིན་པ་སྟོན་གིག། སྦྱིར་ནང་རིག་པ་མ་ཡིན་པ་ཙམ་གྱིས་གོ་ལ་བ་དོན་གཉེར་ལ་མི་མཐོ་བར་
འདོད་པ་ཡང་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་བྱིན་ཅི་ལོག་ཡིན་ཏེ། རིག་པའི་གནས་ལྷ་ལ་མཁས་པར་མ་བྱས་པར་
ཐམས་ཅད་མཁུན་པར་མི་འགྱུར་བའི་བྱིར་རོ། ཇེ་ལྷ་ར་ཡང་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས། རིག་
པའི་གནས་ལྷ་དག་ལ་བརྩོན་པར་མ་བྱས་ན། འཕགས་མཆོག་གིས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་མཁུན་ཉིད་མི་
འགྱུར་ཏེ། ཇེ་ལྷ་བས་ན་གཞན་དག་ཚར་བཅད་རྗེས་བཟུང་དང་། ཁདག་ཉིད་ཀྱན་ཤེས་བྱ་བྱིར་དེ་
ལ་དེ་བརྩོན་བྱེད།⁹ ཅེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།

འོ་ན། འདི་དག་ནང་རིག་པའི་སྡེ་སྟོན་དུ་གཏོགས་ན། གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་བསྟན་
བཅོས་མ་ཡིན་ནམ། ཞེན། གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། གཏན་ཚིགས་རིག་
པའི་དོན་རྒྱ་མཚན་རིག་པ་ཞེས་པ་ཡིན་ལ། ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་འདི་དག་ཀྱང་སྤང་དོར་གྱི་གནས་
རྒྱ་མཚན་ཡང་དག་གི་སྟོན་རིག་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། ཇེ་བས་ན། ནང་
རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་དང་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་ལ་འགལ་བ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ལ།
ནང་རིག་པ་ཁོ་ནའི་བསྟན་བཅོས་འདུལ་པའི་མདོ་ལྟ་བུ་དང་། ནང་རིག་པ་དང་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་
གཉིས་ཀའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་སྡེ་བདུན་ལྟ་བུ་དང་། གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ཁོ་ནའི་བསྟན་བཅོས་
བྲམ་ཟེ་རྒྱ་མེད་གིས་བྱས་པའི་རྟོག་གའི་ཚིག་དོན་བཅུ་དྲུག་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅོས་ལྟ་བུ་དང་།
གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པ་གསོད་བྱེད་ཀྱི་གཞུང་ལྟ་བུ་སྟེ་མུ་བཞིར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། ཇེ་ལྷ་མ་ཡིན་པར་ཚད་
མ་རྣམས་པ་གཉིས་དང་། གཏན་ཚིགས་དང་། སྦྱབ་པའི་ངག་དང་། སུན་འབྲིན་པ་སྟོན་པར་བྱེད་པ་ཙམ་
ཀྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ཡིན་པས་ནང་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་མ་ཡིན་པར་འདོད་ན། རྒྱལ་བའི་
གསུང་རབ་ཀྱང་ནང་རིག་པའི་སྡེ་སྟོན་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། ཚད་མ་གཉིས་དང་གཏན་ཚིགས་ལ་
སོགས་པ་དེ་དག་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་བྱིར་རོ།

དེ་ཡང་འདི་ལྟར། བཅོས་ལྷན་འདས་ཀྱི་ཚེས་མདོན་པའི་མདོ་ལས། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་

པས་སྒོན་པོ་ཤེས་ཀྱི་སྒོན་པོའི་སྤྲོ་སེལ་དུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།^ཉ ཞེས་པ་དང་། མིག་དང་གཟུགས་
ལ་བརྟེན་ནས་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེའོ།^ཏ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་རྒྱུན་གསུམ་
དང་བཅས་པ་གསུངས་ལ། ཚོས་བཙུ་པའི་མདོ་ལས། དུ་བ་ལས་ནི་མེར་ཤེས་དང་། རྒྱ་རྒྱར་ལས་ནི་
རྒྱར་ཤེས་ལྟར། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔལ་འཛོལ་ལྟར་གྱི། བྱིས་ནི་མཚན་མ་དག་ལས་ཤེས།^ཐ ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་ཀྱིས། འབྲས་ཏྲགས་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་བསྟན་ཅིང་། གང་
ཅུང་ཟད་སྐྱེ་བའི་བདག་ཉིད་ཅན། དེ་ཐམས་ཅད་ནི་འགག་པའི་ཚོས་ཅན་ནོ།^ཏ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་རང་
བཞིན་གྱི་ཏྲགས་དང་། དེ་ཉིད་བརྗོད་པའི་རྒྱལ་པོ་བསྟན་ལ། རལམ། ར་དང་འདྲ་བས་གང་ཟག་གི་
ཚོད་གཟུང་གི་^ཏ ཞེས་གསུངས་པས་སྤྲོ་སེལ་དུ་མ་དམིགས་པའི་ཏྲགས་དང་གང་ཟག་གིས་གང་ཟག་གི་
ཚོད་གཟུང་བར་མི་བྱ། ཞེས་སོགས་གསུངས་པས་མི་སྤྲོ་སེལ་དུ་མ་དམིགས་པའི་ཏྲགས་གསུངས་ཤིང་།
སེན་རིངས་ཀྱིས་བཙུ་པའི་ལ་བདག་ནི་ཐམས་ཅད་མི་བཟོད་དོ་ཞེས་གསལ་བ་ལ། བཙུ་
པའི་ལ་བདག་ཀྱིས། གང་མི་བཟོད་པ་དེ་ཡང་མི་བཟོད་དམ།^ཏ ཞེས་གསུངས་པ་སོགས་ཀྱིས་ཐལ་བ་
དང་། སྤྲོ་སེལ་བསྟན་ལ། འདི་ཡོད་ན་འདི་འབྱུང་།^ཏ ཞེས་སོགས་ཀྱིས། འབྲེལ་པ་དང་སྤྲོ་སེལ་
སྐྱེས་པ་ན་སྤྲོ་སེལ་པ་འགགས་པ་ལྟར། གཉེན་པོ་སྐྱེས་པ་ན་སྤྲོ་སེལ་པ་འགགས་པར་བསྟན་པས། འགལ་
པའི་རྣམ་གཞག་བསྟན་ཏེ། མདོར་ན། ཐེ་བདུན་གྱི་བརྗོད་བྱ་ཡལ་ཆེ་བ་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་དང་རེ་
རེ་ནས་སྤྲོ་སེལ་བར་ལུས་མོད་ཀྱི། ཡི་གེ་མངས་པར་འགྱུར་བས་མ་བྲིས་སོ། ཉེས་ན། ཚད་མའི་བསྟན་
བཙུ་པའི་དག་ནང་རིག་པའི་སྤྲོ་སེལ་མ་ཡིན་ན། རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཀྱང་ནང་རིག་པའི་སྤྲོ་སེལ་
ཡིན་པར་འདོད་པར་བྱ་དགོས་སོ།

གཞན་ཡང་། བཙུ་པའི་ལ་བདག་ཀྱིས། དག་སྤོང་དག་གམ་མཁས་རྣམས་ཀྱིས། བསྐྱེད་པ་
བཅད་བརྟེན་པའི་གསེར་བཞིན་དུ། ལེགས་པར་བརྟེན་ལ་ང་ཡི་བཀའ། ལྷན་བར་བྱ་ཡི་གསུང་བྱིར་
མིན།^ཏ ཞེས་བཀའ་དོན་ཀྱང་ཚད་མས་བརྟེན་དགོས་པར་གསུངས་པའི་བྱིར་དང་། རེ་བཙུན་
བྱམས་པས་ཀྱང་། ཚོས་བཟང་རིགས་པས་རྣམ་དབྱེད་བསམ་པ་ཅན། ཏྲག་ཏུ་བདུད་ཀྱི་བར་ཆད་ཕྱིད་
པ་མེད།^ཏ ཅེས་གསུངས་ཤིང་། དབུ་མའི་བསྟན་བཙུ་པའི་ལ་བདག་ཀྱང་། སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་རྣམས་

ནི་རྟོག་པས་བཅིངས། མི་རྟོག་ནལ་འབྱོར་པ་ནི་གྲོལ་འགྱུར་པས།⁹ རྟོག་ནམས་ལོག་པར་གྱུར་པ་
གང་ཡིན་དེ། རྣམ་པར་སྤྱོད་པའི་འབྲས་བུར་མཁས་ནམས་གསུངས།¹⁰ ཞེས་གསུངས་ལ། རིགས་
པ་ལ་མི་བརྟེན་པར་ཆོག་ཙམ་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་དག་དབང་པོ་རྩ་ལ་པོ་དད་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་
ཞེས་འཕགས་པའི་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ལ་གྲགས་པའི་བྱིར། སྤང་དོར་གྱི་གནས་ལ་རིགས་པས་རྣམ་
པར་དཔྱོད་པ་ནི། ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་ཞེས་མཁས་པས་བསྒྲགས་པ་ཡིན་ནོ། རྟེན་གྱི་བྱིར་
རིགས་པས་དཔྱོད་པ་ལྟར་ལེན་པ་ནི་རྟོག་གའི་རྩལ་ཡིན་པས། གྲོལ་བ་དོན་གཉེར་ལ་མཁོ་བ་མ་
ཡིན་ནོ། ཞེས་བྱ་བའི་བདུད་ཀྱི་ཆོག་ལ་གཤེས་ལྷན་དག་གིས་རྣ་བ་དག་པ་པར་བྱོས་ཤིག།

གཉིས་པ་ཡུལ་གྱི་བྱུང་བར་ལ་བལྟས་ཏེ་དགོས་མེད་ཀྱི་འོག་རྟོག་དགག་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་ཟེ
སྟེ་བདུན་གྱི་བསྟན་བཅོས་འདི་དག་གཞན་སྟེ་བྱི་ལོ་པ་དགག་པ་ཙམ་གྱི་ཆེད་དུ་ཉེ་བར་མཁོ་བ་ཡིན་
པས། དེ་དག་མེད་པའི་ས་ཕྱོགས་སུ་ཉན་པ་དང་སེམས་པ་སོགས་བྱེད་པ་ནི་དགོས་པ་མེད་དོ་ཞེས་
ཟེར་རྟོ། འདི་ཡང་ཆོས་སྤྱོད་པའི་ལོག་པར་རྟོག་པ་ཆེན་པོ་སྟེ། དེ་ཡང་འདི་ལྟར་སྐྱེ་བ་སྐྱེ་བའི་
བྱིར་དགེ་སྟེག་ལ་སྤང་དོར་བྱེད་པ་དོན་མེད་པ་དང་། ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་མེད་པས་དེ་
བསྐྱབ་པའི་བྱིར་ལམ་ལ་འབད་པ་དོན་མེད་པ་དང་། སྤང་པོ་གཙང་བ་དང་བདེ་བ་དང་རྟག་པ་དང་
བདག་ཏུ་ལྟ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟོོ་འདོགས་པ་དང་སྐྱར་བ་འདེབས་པའི་མཐའ་ཐམས་ཅད་འགོག་པར་
བྱེད་པའི་ཐབས་རྒྱས་པར་གཞུང་འདི་དག་གིས་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ཡིན་པས། བྱི་ལོ་པ་མེད་པའི་
ས་ཕྱོགས་སུ་རང་རྒྱུད་ཀྱི་སྟོོ་འདོགས་བསལ་དགོས་མི་དགོས་དང་། མི་རྟག་ ལྷག་བསྐལ། སྟོང་བ།
བདག་མེད་སོགས་རྟོགས་པའི་སྟོོ་སྟེད་དགོས་མི་དགོས་དང་། སྟེ་བ་སྐྱེ་བྱི་ཡོད་མེད་དང་། ལས་
འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་། ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཡོད་པའི་ངེས་ཤིང་དགོས་མི་དགོས་
ལེགས་པར་སོམས་ཤིག རྟེན་བས་ན་སྟོོ་འདོགས་ཀྱན་བརྟགས་མ་བཞག་ན། མཐོང་སྤང་སྤྱོད་པའི་
ཐབས་མེད་ལ། སྟོོ་འདོགས་ཀྱན་བརྟགས་ནི། སྤང་མཐའ་སྐྱེ་བས་བཏགས་པའི་སྟོོ་འདོགས་རྣམས་
ཡིན་པས། དེའི་བྱིར་གཞུང་འདི་དག་ཏུ། སྟོོ་འདོགས་ཀྱན་བརྟགས་དགག་པར་འདོད་ནས་བྱི་ལོ་པ་
པའི་འདོད་པ་ལ་དགག་པ་བསྟན་པ་ཡིན་གྱི། ལྷགས་བྱེད་དང་ལྷན་ཅིག་རྩོད་པར་འོད་པའི་བསམ་

པ་ཁོ་ནས་དགག་སྐྱབ་གྱི་རྣམ་གཞག་བྱས་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།།

གསུམ་པ་དགོས་པ་ཡོད་ཀྱང་དམན་པར་འདོད་པ་དགག་པ་ནི། ཐེ་བདུན་གྱི་བསྟན་བཅོས་འདི་དག་ལ་ཐོས་བསམ་བྱས་ན། འགལ་འབྲེལ་གྱི་དམིགས་བྱེད་ནས། གཞུང་ལུགས་གཞན་གྱི་བརྗོད་བྱ་རྟོགས་པའི་གྲོགས་སུ་འགྱུར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལན་ལྷ་དང་འབྲ་བ་ཡིན་གྱི། རང་ཉིད་ལ་དགོས་པ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྒྲུའོ། །དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། གཞུང་འདི་དག་ཏུ་བདེན་བཞི་སྒྲུང་དོར་ཐབས་དང་བཅས་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ལ་ཚོགས་པ་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་གནད་རྣམས་མ་ཚད་བ་མེད་པར་རིགས་པས་སྟོན་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་ལས་ལྷག་པའི་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་པའི་གཞི་གཞུང་གཞན་ལ་འདྲ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།།

ཡང་དག་པའི་དགོས་པ་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་ཡང་དག་པའི་དགོས་པ་བསྟན་པ་ནི། ཐེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པའི་བསྟན་བཅོས་འདི་དག་ཚུ་མ་པའི་དགོས་པ་ཡང་། ཐུབ་པ་ཉག་གཅིག་གོ་ལ་བ་དོན་གཉེར་ལ་མི་བསྐྱུ་པའི་ཚད་མར་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་སྟོན་པ་དེའི་བསྟན་པ་སྟོན་མེད་པར་བསྐྱབས་པའི་སྒྲོ་ནས་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་སྟོན་པའི་བསྟན་པ་ནི་གཉིས་ཏེ། ལུང་གི་བསྟན་པ་དང་རྟོགས་པའི་བསྟན་པ་ལོ། །དང་པོ་ནི། འབྲེལ་བ་དང་ནི་རྗེས་མཐུན་ཐབས། རྒྱུས་སུ་འདོན་ནི་རྗོད་བྱེད་དག །ཡོངས་བརྟགས་དབང་དུ་བྱས་ཡིན་གྱི། །དེ་ལས་གཞན་པའི་དབང་བྱས་མིན།¹⁴ །ཞེས་བཤད་པ་ལྟར། གོ་ལ་བ་དོན་གཉེར་གྱི་རྒྱུས་སུ་མཛོན་པར་འདོད་པའི་དོན་དང་། དགོས་པ་སྐྱབ་ཅུས་པའི་རྗེས་མཐུན་གྱི་ཐབས་དམ་པ་དང་། དེ་ཡང་འབྲེལ་ཆགས་སུ་སྟོན་པ་སྟེ། དག་ཁྱད་པར་གསུམ་ལྷན་ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་སྟོན་མེད་དུ་སྐྱབ་པའི་ཚུལ་ཡང་།¹⁵ དེའི་བརྗོད་བྱའི་དོན་མཛོན་གྱུར་དང་། རྟོག་གྱུར་དག་ཚད་མས་གྲུབ་པ་དང་། ཤིན་ལྷོག་བརྗོད་བྱར་བྱེད་པའི་ཆ་ལ་དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པར་བསྐྱབས་ནས་སྟོན་མེད་པར་སྐྱབ་པ་ཡིན་ཏེ། མཐོང་དང་མ་མཐོང་བ་དག་ལ། རིགས་པས་གྲུབ་དང་རང་ཆོག་གིས། གཞོད་མེད་བསྟན་བཅོས་གང་ཡིན་ཏེ།¹⁶ །གཞུང་བར་བྱ་ཕྱིར་དབྱོད་འཇུག་འགྱུར།¹⁷ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཡང་

ན་བརྗོད་བྱའི་གཙོ་བོ་ཚད་མས་གྲུབ་པར་བསྐྱབས་ནས། དེ་དང་ཚུ་མ་པ་པོ་གཅིག་ཡིན་པའི་རྟགས་
ཀྱིས་བརྗོད་བྱའི་དོན་པལ་པ་སྟོན་པ་ནམས་སྟོན་མེད་དུ་སྐྱབ་པ་ཡིན་ཏེ། གཙོ་བོའི་དོན་ལ་མི་བསྐྱབ་
པལ་པའི་དོན་ལ་བསྐྱབ་པར་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར་རོ།

དེ་ལ་ལུང་གི་བསྟན་པའི་བརྗོད་བྱ་ནི། མངོན་མཐོ་བདེ་འགྲོའི་གོ་འཕང་དང་། དེས་ལེགས་
ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་ཐབས་དང་བཅས་པར་འདུས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རྒྱུད་
ལ་སྦྱེ་བའི་རིམ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། དང་པོར་མངོན་མཐོ་རྒྱུད་ལ་སྦྱེས་ནས། ཕྱིས་དེས་ལེགས་སྦྱེ་
བ་ཡིན་ཅིང་། གཙོ་བོའི་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་དེས་ལེགས་གཙོ་བོ་དང་། མངོན་མཐོ་པལ་པ་ཡིན་མོད་གྱི།
ཚད་མས་སྐྱབ་པ་ན། དང་པོར་དེས་ལེགས་ཐབས་དང་བཅས་པ་ཚད་མས་བསྐྱབས་ནས་དེའི་རྗེས་སུ་
མངོན་མཐོ་ཚད་མས་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། སྤང་དང་དོར་བྱའི་དེ་ཉིད་ནི། ཐབས་བཅས་རབ་ཏུ་
དེས་པ་ཡིས། གཙོ་བོའི་དོན་ལ་མི་སྦྱུའི་ཕྱིར། གཞན་ལ་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཡིན།^{༡༩} ཁྱེས་བཤད་པ་
ལྟར་རོ། རྟོགས་པའི་བསྟན་པ་ནི། ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ལམ་དང་འབྲས་བུར་བཅས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་
དེས་ལེགས་གྱི་གོ་འཕང་ཐབས་དང་བཅས་པ་ལས་གཞན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བརྗོད་བྱ་རྟོགས་པའི་
བསྟན་པ་ཚད་མས་བསྐྱབས་པའི་སྟོན་ནས་རྗོད་བྱེད་ལུང་གི་བསྟན་པ་སྟོན་མེད་པར་སྐྱབ་པ་ཡིན་ལ།
བསྟན་པ་སྟོན་མེད་པར་གྲུབ་པ་ན། དེའི་རྟགས་ཀྱིས་སྟོན་པ་ཚད་མའི་སྟོན་བྱར་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་
ཡིན་ཅིང་། བསྟན་པའི་དོན་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྐྱབ་པའི་དགེ་འདུན་ཡང་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་གྲུབ་པ་
ཡིན་ནོ། རྟེན་སངས་རྒྱས་ཉག་གཅིག་གོལ་བ་དོན་གཉེར་ལ་ཚད་མའི་སྟོན་བྱར་གྲུབ་པ་ན། རིགས་
ཅན་མཐའ་དག་གི་དོན་བྱ་བར་འདོད་པའི་སྙིང་རྗེ་དང་། ལྷག་བསམ་ནམ་པར་དག་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་
པོའི་རིགས་ཅན་དག་གི་སངས་རྒྱས་ལས་གཞན་ལ་རིགས་ཅན་གསུམ་གྱི་དོན་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་མེད་
པར་མཐོང་བའི་དེས་ཤེས་གཏིང་ཚུགས་པ་སྦྱེས་ནས། སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་བྱའོ་སྙམ་པའི་ཐེག་ཆེན་
སེམས་བསྐྱེད་སྤར་མ་སྦྱེས་པ་ནམས་སྦྱེ་ཞིང་། སྦྱེས་པ་ནམས་སྤྲར་མི་ལྟོག་པའི་རྒྱར་འབྱར་ལ། ཐར་
པ་ཙམ་དོན་དུ་གཉེར་བ་དག་གྱུར། སངས་རྒྱས་ཉག་གཅིག་གོལ་བ་དོན་གཉེར་གྱི་སྟོན་པར་ཡིད་ཆེས་
ནས། དེས་བསྟན་པའི་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས། འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བ་འཐོབ་གྱི། ཆོས་འདི་ལས་ཕྱི་རོལ་

ཏུ་གྱུར་པ་སེར་སྒྱུ་སོགས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་ནི། འཁོར་བ་ལས་སྒྲོལ་བའི་ཐབས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་སྟེ་མ་དུ་
ངེས་པ་སྒྲེས་ཏེ། ཚུལ་འདི་པའི་སྟོན་པ་དང་བསྟན་པ་ལ་ཤེས་ནས་དད་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ།

གང་ཞིག་འཛིན་ཏེ་ན་གཞན་གྱི་བདེ་བ་ཙམ་ཞིག་ལ་མཛོན་པར་སྤྲོགས་ཤིང་དོན་དུ་གཉེར་
བ་དག་ཀྱང་། སྟོན་པ་སངས་རྒྱུ་ཉག་གཅིག་ཚད་མའི་སྒྲེས་བྱར་གྲུབ་པ་ན། སངས་རྒྱུ་ཉིད་འཛིན་
ཏེ་ན་གཞན་གྱི་སྤྲུལ་བསྐྱེད་ལས་སྒྲོལ་བའི་སྒྱབས་སུ་འཛིན་པར་འགྱུར་ཞིང་། དབང་ལྡན་དང་ཚད་མ་
པ་ལ་སོགས་པ་རང་ཉིད་ཀྱང་སྟོན་གྱི་འཆིང་བ་ལས་མ་གྲོལ་བ་དག་ནི། གཞན་གྱི་སྒྱབས་མ་ཡིན་ནོ་
སྟེ་མ་དུ་ངེས་པར་འགྱུར་རོ། །ལུང་དང་རྟོགས་པའི་བསྟན་པ་སྟོན་མེད་པར་བསྒྱབས་པའི་སྟོན་པ་ཐེག་
པ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་དང་། གངས་ངེས་དང་། གོ་རིམས་དང་རྩས་པ་སོགས་ལ་མཐའ་གཞན་དུ་
སྤྱིད་པའི་དོགས་པ་བཅད་པ་ན། ལྷག་གི་མཆོད་སྦྱིན་གྱིས་བདེ་འགྲོའི་གོ་འཕང་ཐོབ་པ་དང་།
དབང་ལྡན་གི་དབང་བསྐྱར་དང་། ལུས་གདུང་བའི་དཀའ་བྱུང་གིས་སྤིག་པ་འདག་ཅིང་འཁོར་བ་ལས་
གྲོལ་བར་སྒྲུབ་པ་སོགས་མཐའ་དག་གིས་པ་བརྟོལ་ཐབས་སྒྲུབ་པའམ། ཚད་པས་ཉེན་པ་མེད་འོབས་སུ་
འཇུག་པ་དང་འདྲ་བར་མཐོང་ནས། རྒྱལ་བའི་ལུང་གི་བསྟན་པ་འབའ་ཞིག་ཐོས་བསམ་གྱི་གཞི་
དང་། རྟོགས་པའི་བསྟན་པ་འབའ་ཞིག་སྒྲོམ་པའི་གཞིར་ངེས་ནས། ལུང་དང་རྟོགས་པའི་བསྟན་པ་
ལ་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་པའི་སྟོན་པ། ཐར་བ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དོན་དུ་གཉེར་བ་དག་འཇུག་
པར་འགྱུར་ཞིང་། འཛིན་ཏེ་ན་རྒྱུང་འཕེན་སོགས་ཀྱི་ཉེས་བཤད་གྱིས་སྒོ་མིག་སྤྲོངས་པར་བྱས་པའི་
མཐུས། འཛིན་ཏེ་ན་འདིའི་བདེ་བ་ཙམ་ཞིག་གི་ཕྱིར་སྤྲོག་གཅོད་པ་སོགས་ལ་ཅི་དགར་འཇུག་པ་
དེ་དག་ཀྱང་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་སྟོན་མེད་པར་ཚད་མས་ངེས་པ་ན། ཉེས་བཤད་པའི་ལས་ལམ་
ལས་ཕྱིར་སྤྲོགས་པར་འགྱུར་ལ། འཛིན་ཏེ་ན་གཞན་གྱི་བདེ་བ་དག་ལ་ཡིད་ཕྱིར་སྤྲོགས་པ་དག་
ཀྱང་མི་མཐུན་པའི་རྒྱ་སྤངས་ནས། དཀར་བའི་ལས་ཀྱི་ལམ་དང་དུ་ལེན་པར་འགྱུར་བ་ཞེས་བྱ་བ་
འདི་ནི། རྒྱེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པའི་བསྟན་པ་ཙམ་གྱི་དགོས་པ་ཡིན་པར་སྒོ་བྲོས་དང་ལྡན་པ་དག་
གིས་ཤེས་པར་བྱོས་ཤིག།

དགོས་པ་དེ་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་ལ་རག་ལས་པའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་དགོས་པ་དེ་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་ལ་རག་ལས་པའི་ཚུལ་ནི། སྟོན་པ་དང་བསྟན་པ་སྟོན་མེད་པར་ཚད་མས་ངེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡང་། མིག་གིས་གཞུགས་ལ་ལྟ་བུར་མཐོང་གི་སྟེ་བོས་མངོན་སུམ་དུ་ངེས་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་གྱི། རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་མས་ངེས་པར་བྱེད་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་སྟེ་བ་ཡང་། སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་དང་། ལུང་རྟོགས་ཀྱི་བསྟན་པ་སྟོན་མེད་པར་སྐྱབ་པའི་གཏན་ཚིགས་སྟོན་མེད་པ་ཉིད་ལ་རག་ལས་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་གཏན་ཚིགས་སྟོན་མེད་པ་ཡང་ཚུལ་གསུམ་ཚད་མས་བྱུ་བ་པ་ལ་རག་ལས་གི་ང་ཚུལ་གསུམ་མཐའ་དག་ཀྱང་མཐར་ཐུག་མཐོང་གི་མངོན་སུམ་གྱིས་བྱུ་བ་པ་དགོས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཁོ་ནས་སྐྱབ་དགོས་ན་ཐུག་མེད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་མངོན་པར་མཐོ་བ་དང་ངེས་པར་ལེགས་པའི་གོ་འཕང་ལ་ཐོབ་འདོད་སྟེས་ནས་ལོག་པའི་ལམ་སྤངས་ཏེ། ཡང་དག་པའི་ལམ་ལ་ཚུལ་གཞན་གྱིས་བཀྱི་བར་མི་བྱས་པའི་སྟོན་པ་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྟོབ་པ་ནི་སྟོན་པ་དང་། བསྟན་པ་སྟོན་མེད་པར་ཚད་མས་ངེས་པ་ལ་རག་ལས་གིང་། དེ་ཡང་གཏན་ཚིགས་དང་དེའི་ཚུལ་གསུམ་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་སོགས་ལ་རག་ལས་ལ། རོན་དེ་དག་མཐའ་གཞན་དུ་དོགས་པ་བཅད་པའི་སྟོན་པ་རྗེས་པར་སྟོན་པ་ནི་རིགས་པའི་དབང་ལྷན་ལྷན་གཉིས་ཀྱི་གསུང་རབ་ལས་གཞན་པའི་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་ལཱ་ཆེ་བ་ལ་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། འདི་དག་ཉིད་ལ་རག་ལས་པ་འབད་བ་མེད་པར་བྱུ་བ་པ་ཡིན་ནོ།།

དགོས་པ་དེ་ལྷན་གྱི་བསྟན་བཅོས་ལ་གཅེས་པར་གཞུང་བར་གདམས་པ།

གསུམ་པ་དགོས་པ་དེ་ལྷན་གྱི་བསྟན་བཅོས་ལ་གཅེས་པར་གཞུང་བར་གདམས་པ་ནི། རང་གཞན་ལ་ཁོར་བ་ལས་གོལ་བ་དོན་དུ་གཉེར་བ་དག་གིས་ནི། ལ་ཁོར་བའི་རྩ་བ་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་འདི་དག་ལ་གཅེས་སྤྲུལ་སུ་བྱ་བར་རིགས་ཏེ། ཐ་ན་ལྟོ་བ་ཁེངས་པ་ཙམ་ཞིག་དོན་དུ་གཉེར་བ་དག་ཀྱང་། བཟའ་བཏུང་ཁོ་ན་གཅེས་སྤྲུལ་སུ་འཛིན་པར་

མཐོང་ན། གོ་འཕང་མཆོག་དོན་དུ་གཉེར་བར་ཁས་འཆེ་ཞིང་། དབང་པོ་རྣོན་པོ་རྣོག་པ་སྟོན་དུ་གཏོང་
བར་ཁས་འཆེ་བཞིན་དུ་མངོན་པར་འདོད་པའི་དོན་དུ་གཉེར་བྱ་མཆོག་ཐབས་དང་བཅས་པ་ནི་ཚད་
མས་ངེས་པར་བྱེད་པའི་ཚུ་ལ་གང་ལ་རག་ལས་པ་དེ་ཉིད་ལ་གཅེས་སྤྲུལ་སྤེལ་འཛིན་པར་མི་བྱེད་པར།
བསྟན་བཅོས་འདི་དག་ཚུད་པ་ལྟར་ལེན་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཤུན་ལྷགས་དང་འབྲེ་བར་བཟུངས་ནས།
ལམ་དང་ལམ་མ་ཡིན་པའི་ཐ་སྟད་ཅམ་ཡང་ན་བའི་ལམ་དུ་སྟོན་ཆད་མ་ཞུགས་ན། དོན་ལ་མཁས་པ་
ལྟ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་པའི་སྤྲུལ་པོ་རིའི་སྤྲུལ་ཏུ་ཆེ་ཡོལ་བར་བྱས་པ་ཅམ་གྱི་ད་རྒྱལ་འབའ་ཞིག་ལ།
རང་གི་ཡིད་སྟོང་ནས་རངས་པར་བྱས་པ་འགའ་ཞིག་གིས་ཆོག་འབྲུ་བྱུང་རྒྱལ་དུ་སྤྲུལ་པ་དག་ལ་བསམ་
གཏན་པའི་མན་དག་ཏུ་མིང་བཏགས་ནས་སྟོང་པོ་ལྟ་བུར་འཛིན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། དབང་པོ་རྣོན་
པོ་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་དགོས། དད་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་ཅམ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། དད་པར་བྱ་བའི་གནས་
མ་ཡིན་པ་ལ་དད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟ་བུ་ནི་བསམ་པ་རང་བཞིན་དུ་མི་གནས་པ་
ལྟ་བུའི་དོན་པོ་ལ་རྒྱུ་པའི་སྟེགས་འཆའ་བ་དང་ཆོས་མཚུངས་སོ། །དེ་ཡང་སྟེ་སྟོན་འདི་ལྟ་བུ་ལ་ཐོས་
བསམ་སྟོམ་པས་འཇུག་པ་ན་ཡང་། རང་གཞན་གྱི་འཁོར་བ་འཇུག་ལྟོག་གི་རིམ་པ་རི་ལྟ་བུ་སྟམ་དུ་
དཔྱོད་པའི་སྟོས། མཉན་པ་དང་སེམས་པ་སོགས་ལ་འབད་པར་བྱའི། རང་གི་སྤྱོད་པོ་འགའ་ཞིག་དང་
ཁ་གཤགས་འགྱེད་པ་ཅམ་གྱི་ཆེད་དུ་དམིགས་ཏེ་ཞུགས་ན། རང་ཡང་ཉམས་པར་འགྱུར་ཞིང་གཞན་
ཡང་བསྟན་བཅོས་ལ་མ་གུས་པའི་རྒྱར་འགྱུར་བས། ཤེས་ལྡན་དག་གིས་རང་གི་སྟོན་སྟོན་གྱིས་མཁས་
པའི་ལེགས་བཤད་མ་རུངས་པར་མ་བྱེད་ཅིག།

བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱའི་ལུས་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལས་ དང་པོ་ལུས་ངོས་གཟུང་བ།

བཞི་པ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱའི་ལུས་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་
བྱའི་ལུས་ངོས་གཟུང་བ་དང་། དེ་ཉིད་ཀྱི་དོན་རྒྱས་པར་བཤད་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། རིགས་སྟོ་
ལས། མངོན་སུམ་དང་ནི་རྗེས་སུ་དཔག །ལྟར་སྤྲང་བཅས་པ་བདག་རིག་བྱེད། རྒྱལ་པ་དང་ནི་སྤྲུལ་

འབྲིན་དག །ལྷ་རྣམས་ལ་གཞན་ཏྟོགས་ཕྱིར།^{༡༠} །ཅིས་གསུངས་པས། རང་ཉིད་ཀྱིས་སྟོན་པ་
དང་བསྟན་པ་སྟོན་མེད་དུ་ཚད་མས་ངེས་པའི་ཐབས་དང་། རེས་ནས་གཞན་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་
ཐབས་གཉིས་སོ།།

དང་པོ་ནི། མངོན་སུམ་དང་རྗེས་སུ་དཔག་པ་སྟེ། དེ་ཡང་རང་ཉིད་ཀྱིས་རི་ལྷ་རྣམས་ལ་
ཕབ་པ་ལྟར། རོན་ལ་གནས་མི་གནས་ནི། གཏན་ལ་འབེབས་བྱེད་ཀྱི་སྟོ་ཡང་དག་ཏུ་སོང་མ་སོང་ལ་
རག་ལས་པ་ཡིན་ཅིང་། དེ་ལ་སྟོག་གྱུར་ངེས་བྱེད་ཀྱི་སྟོ་སྟོན་མེད་རྗེས་དཔག་དང་། མངོན་གྱུར་ངེས་
བྱེད་ཀྱི་སྟོ་སྟོན་མེད་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིན་པས། མངོན་རྗེས་ཀྱི་ཚད་མ་གཉིས་གསུངས་ལ། སྟོ་
གཞན་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ན་བསྐྱུ་བར་སྐྱུར་བས། ལམ་གྱི་གོམ་ས་གཅོད་པའི་ཡན་ལག་ཏུ། མངོན་
རྗེས་ལྷ་རྣམས་གཉིས་གསུངས་གིང་། རང་གིས་ངེས་ནས་གཞན་ལ་ཏྟོགས་པ་བསྐྱེད་པའི་ཡན་ལག་ཏུ།
ཡང་དག་དང་ལྷ་རྣམས་ཕྱི་མ་བཞི་གསུངས་ཏེ། དེ་ཡང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་ལོག་ཏྟོག་གི་
དཔལ་གཞུང་པའི་ཕྱིར་དུ་སྟན་འབྲིན་བསྟན་ལ། མཐའ་གཉིས་སུ་དོགས་པའི་ཐེ་ཚོམ་བསལ་བའི་
ཕྱིར་དུ་སྐྱབ་དག་གསུངས་གིང་། གོམ་ས་གཅོད་པའི་ཕྱིར་ལྷ་རྣམས་གཉིས་གསུངས་སོ།།

དེས་ན་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ལུས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ནི། ལེའུ་གསུམ་དུ་འདུས་པ་
ཡིན་ཏེ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ཡོ། །འོ་
ན་ཀྱན་ལས་བཀྲམ་སུ་ལེའུ་དྲུག་གསུངས་པ་རི་ལྷ་རྣམས་ཞེན། དཔེ་བཟླ་པ་དང་། སེལ་བ་བཟླ་
པ་གཉིས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་འདུས་ལ། ལྷ་གཞི་བཟླ་པ་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་
ལེའུ་འདུས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་ཚད་མ་མདོ་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ངེས་གཉིས། རིགས་པའི་ཐིགས་པ་རྣམས་
ནི་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་ལུས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཡིན་ཅིང་། ལྷ་བདུན་གྱི་བསྟན་བཅོས་ལྷ་གམ་
བཞི་ནི་འཕྲོས་པ་ཡན་ལག་གི་བསྟན་བཅོས་ཡིན་གྱི། ལུས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་གཏན་
ཚིགས་ཐིགས་པ་དང་། འགྲེལ་པ་བཟླ་པ་རང་དོན་ལེའུ་དང་། རྒྱུད་གཞན་སྐྱབ་པ་མངོན་སུམ་ལེའུ་
དང་། རྩོད་རིགས་ནི་གཞན་དོན་ལེའུ་ལས་འཕྲོས་པ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན། རྣམ་འགྲེལ་ལ་ལེའུ་བཞི་བྱུང་
བ་རི་ལྷ་ཞེན། སྟོན་པ་དང་བསྟན་པ་སྟོན་མེད་པར་སྐྱབ་པའི་ཚུལ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱའི་

གཙོ་བོ་ཡིན་པས་དེ་ཉིད་སྟོན་པ་ལ་ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་གསུངས་ལ། སྟོན་པ་དང་བསྟན་པ་སྟོན་མེད་པར་ཚད་མས་སྒྲུབ་པ་ཡང་། གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་གི་སྟོན་སྒྲུབ་དགོས་པས། དེ་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ལ་རང་དོན་ལེའུ་བསྟན་ལ། གཏན་ཚིགས་སྟོན་མེད་དུ་འགྱུར་པ་ཡང་ཚུལ་གསུམ་མཐར་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པ་ལ་རག་ལས་པས། དེའི་ཕྱིར་མངོན་སུམ་ཚད་མ་གཙོ་བོར་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ལ་མངོན་སུམ་ལེའུ་གསུངས་གིང་། རང་གིས་ངེས་པ་དེ་གཞན་ལ་སྟོན་པའི་ཐབས་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ལ་གཞན་དོན་ལེའུ་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ལུས་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

ཐར་ལམ་སྤངས་ཅིའི་འབྲུང་གནས་སྤེ་བདུན་གཞུང་། ཁྲོས་འགྲེལ་གེ་སར་གསལ་བའི་རྒྱ་སྒྲིམ་ལ། །མཁས་རྫོམ་རྒྱ་འོད་གཞན་དག་པ་སྟོའི་དགྲ། །བདག་སྟོའི་ཉིན་བྱེད་འབའ་ཞིག་སྤང་བར་ཟད། །བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། །

གཞུང་དོན་དངོས་རྒྱས་བཤད།

རྩ་བའི་ས་བཅད་དང་པོ་ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ།

གཉིས་པ་དེའི་དོན་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ། ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཤེས་བྱེད་སྟོའི་རྣམ་གཞག་ཤེས་པ་ཡུལ་ལ་ཇི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་གསུམ། དང་པོ་ལ་རྣམ་གྲངས་དང་། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་གསུམ།

རྣམ་གྲངས་བཤད་པ།

དང་པོ་ལ། དགག་གཞག་སྟོང་གསུམ་ལས། གཞན་ལུགས་དགག་པ་ལ། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཡུལ་དང་ཤེས་བྱ་དོན་གཅིག་ལ། ཡུལ་དང་གཞལ་བྱ་དོན་མི་གཅིག་སྟེ། སྒྲ་རྟག་པའི་དོན་སྒྲི་སྒྲ་རྟག་འཛིན་རྟག་པའི་གཞལ་བྱར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཤེས་བྱ་དང་གཞལ་བྱ་འདྲ་དོན་མི་གཅིག་སྟེ། ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཚད་མར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་ཟེར་ཏོ། །འདི་ལྟར་སྒྲ་བའི་ཚོལ་བ་དེས། ཡུལ་ཡིན་ན་གཞལ་བྱ་ཡིན་དགོས་ན། སྟོ་དེའི་ཡུལ་ཡིན་ནའང་། སྟོ་དེའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་དགོས་སྒྲུམ་དུ་བསམས་

པར་ཟད་ལ། དེ་ལྟར་ན། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། མའི་རྒྱ་ཡིན་ན་མའི་འབྲས་བུ་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། རྒྱ་
ཡིན་ན་འབྲས་བུ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །བུམ་པའི་སྤྱོད་ན་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་བུམ་པ་ཞེས་བཞོད་
པའི་སྤྱོད་ཤེས་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་ཁྲབ་ན། ཡུལ་དང་ཤེས་བྱ་དོན་
གཅིག་པ་འབྱུང། ལུང་མཚམས་ཀྱང་ཁས་སྤངས་སོ། །ཡང་འགའ་ཞིག་ན་རེ། ཡུལ་དང་གཞལ་བྱ་
དོན་མི་གཅིག་སྟེ། གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་ཁྲབ་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་། རང་གི་
མཚན་ཉིད་གཅིག་གཞལ་བྱ།³¹ ཞེས་པ་དང་། གཅིག་ཉིད་ཅན་ཁོ་བོ་འང་འདོད།³² ཅིས་གསུངས་
པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སྤྱོད་པ་ཡང་མཐོང་ངོ་། སྤྱི་མཚན་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པར་སྤྱོད་པ་ནི། རྗེས་སུ་དཔག་པ་
ཚད་མ་མ་ཡིན་པར་སྤྱོད་པ་རྒྱང་འཕེན་པའི་རིང་ལུགས་འཛིན་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་མི་
སྤྱིད་པར་ཐལ། སྤྱི་མཚན་གཞལ་བྱ་ཡིན་པ་མི་སྤྱིད་པའི་ཕྱིར། ཅིས་བཞོད་ན་ཅི་སྤྱོད། མ་ཁྲབ་ན།
གཞལ་བྱ་མེད་པའི་ཚད་མ་སྤྱིད་པ་འཇལ། རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ན། རང་མཚན་ཡིན་
པས་ཁྲབ་པ་གང་རུང་གཅིག་ཁས་ལེན་རིགས་པར་ཐལ། མ་ཁྲབ་པ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་ཏེ།
གཞལ་བྱ་མེད་པའི་ཚད་མ་ཡོད་ན། འབྲས་བུ་མི་སྤྱོད་པའི་རྒྱ་ཡོད་པ་སོགས་སུ་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །རྗེས་
དཔག་ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་ཁྲབ་ན། རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་རང་མཚན་ཡུལ་
དུ་མི་བྱེད་པར་བྱེད་རང་གིས་ཁས་སྤངས་པ་དང་དངོས་སུ་འགལ་ཞིང་། གཞུང་ལས། མེད་པ་ངེས་ཕྱིར་
གཞལ་བྱ་ནི། བཅིན་ལ་མ་ངེས་པ་ཉིད་དམ། ཇི་ངེས་ཚད་མ་གཉིས་པ་ཉིད།³³ ཅིས་སོགས་བཤད་
པ་ལས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ།།

རྩ་བའི་ཐལ་བ་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་མི་སྤྱིད་པ་འདོད་ཅེ་ན། འོ་ན། རྟོག་གྱུར་ཡིན་ན་ཚད་
མས་མ་དམིགས་པས་ཁྲབ་པར་ཐལ། འདོད་པ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྤྱོད་པ་སྤྱོད་དང་། སངས་རྒྱས་
དང་། དུ་ལྷན་ལའི་སྟེང་གི་མེ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་མེད་པར་ཐལ། ཚད་མས་མ་དམིགས་པ་གང་
ཞིག་ཡོད་ན་དམིགས་རུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཟུར་སྤྱོད་མ་ཁས་སྤངས། ཁྲབ་པ་ཡོད་དེ། དམིགས་སུ་རུང་
བའི་མེད་པ་ནི། བཅིན་དམིགས་པ་ལས་གཞན་མ་ཡིན།³⁴ ཅིས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ་བདུན་གྱི་གཞུང་
དུ་མས།³⁵ ཡོད་ན་དམིགས་རུང་མ་དམིགས་པ་མེད་པའི་དོན་དུ་ལན་གཅིག་མིན་པར་བཤད་པའི་

ཕྱིར་དང་། ཡོད་ན་དམིགས་རུང་མ་དམིགས་པས་མེད་པར་མི་འགྲུབ་ན། རི་བོང་གི་མགོ་ལ་རྩ་མེད་
པའི་རྒྱུ་བྱེད་གཞན་གང་ཡང་མེད་པས། དེ་ཉིད་ཀྱང་མེད་པར་རྒྱུ་བྱེད་མི་ལུས་པར་འགྱུར་རོ། འདོད་ན།
སྤྱི་བ་སྤྱི་བྱེད་སངས་རྒྱས་མེད་པའི་ཕྱིར་ལས་དགེ་བ་ལ་འབད་བ་དང་། མི་དགེ་བ་སྤོང་བ་དང་།
ལམ་ལ་བསྐྱབ་པ་དོན་མེད་པར་བལ་བ་དང་། རྟུ་ལྟན་ལའི་སྤྱི་བ་གི་མེ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེའི་སྤྱི་བ་གི་རྟུ་
བ་རྒྱུ་མེད་རྟུ་བལ་ལོ། །གལ་ཏེ་ཐ་སྙད་ཙམ་རྟུ་སྤྱི་མཚན་གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རི་སྤྱད་བཤད་པའི་
སྤྱི་བ་ཐམས་ཅད་མེད་ཅེ་ན། སྤྱི་མཚན་དོན་དམ་པར་གཞལ་བྱ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ནི་རིགས་པའི་དབང་ཕྱུག་
གི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་རིགས་པ་སྤྱི་བ་སུ་ཡང་ཁས་མི་ལེན་པའི་ཕྱིར། ཁྱོད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་
འདོད་པའི་བྱེད་པར་གང་ཡིན་པ་སྤྱོད་ཤིག།

གཞན་ཡང་། སྤྱི་མཚན་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མས་དམིགས་པར་བལ། ཐ་སྙད་
ཙམ་རྟུ་གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རང་མཚན་ཁོ་ན་གཞལ་བྱ་ཨིན་པ་འབྱུང་། བྱེད་པ་ཡོད་དེ།
ཐ་སྙད་ཙམ་རྟུ་ཡོད་པར་ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མས་དམིགས་པ་དང་། དོན་དམ་རྟུ་ཡོད་པར་དོན་དམ་
དབྱེད་པའི་ཚད་མས་དམིགས་པས་འཛོག་པའི་ཕྱིར། དེར་བལ། ཚད་མས་དམིགས་པ་ཙམ་གྱིས་ཡོད་
པ་ཙམ་རྟུ་འཛོག་པ་གང་ཞིག ཐ་སྙད་རྟུ་ཡོད་པ་དོན་དམ་དབྱེད་པའི་ཚད་མས་དམིགས་པ་དང་། དོན་
དམ་རྟུ་ཡོད་པ་ཐ་སྙད་དབྱེད་པའི་ཚད་མས་དམིགས་པས་འཛོག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཅི་སྟེ། ཐ་
སྙད་རྟུ་ཡོད་པ་ནི་སྤྱོད་ལུ་པས་ཡོད་པར་བཟུངས་པ་ཙམ་གྱིས་འཛོག་གོ་ཞེ་ན། འོ་ན་སྤྱི་བ་ཀྱིས་པ་ཡང་
ཐ་སྙད་རྟུ་ཡོད་པར་བལ། སྤྱོད་ལུ་པས་ཡོད་པར་བཟུངས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྤྱི་བ་ཐམས་ཅད་ཐ་
སྙད་རྟུ་མི་ཉག་པར་བལ། སྤྱོད་ལུ་པས་ཐ་སྙད་རྟུ་སྤྱི་བ་ཐམས་ཅད་མི་ཉག་པར་བཟུངས་པའི་ཕྱིར།
འཁོར་གསུམ། མཁས་པར་སྤོམ་པ་ཁ་ཅིག །ཐ་སྙད་རྟུ་ཡོད་པའི་འཛོག་མཚམས་ལ་སྤོངས་པས་སེལ་
ངོར་སྤྱི་བ་ཀྱིས་པ་ཡང་ཡིན། མི་ཉག་པའང་ཡིན། ཅས་སྤྱི་བ་གོས་པར་བྱུང་སྟེ། ལྷགས་འདི་ལ་ཐ་སྙད་རྟུ་
དངོས་འགལ་མི་སྤྱི་བ་དང་། ཀུན་རྫོབ་རྣམ་པར་འཛོག་པའི་སྤྱི་བ་སྤྱི་བ་སྤྱི་བ་རི་བོང་གི་མགོ་ལ་རྩ་བ་དང་
རྩ་ཡོད་མེད་མཚུངས་པ་དང་། སྤྱི་བ་མི་ཉག་མཚུངས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་འདོད་ན། ཉགས་ཡང་དག་
ཐམས་ཅད་ཀུན་རྫོབ་ཙམ་ཡིན་གྱི། དོན་དམ་པར་མེད་དོ་ཞེས་བྱེད་རང་ཡང་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར། བྱས་

པས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་དང་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་མིན་མཚུངས་པར་འགྱུར་ལ།
འདི་ལས་ཐོངས་པའི་ཁས་ལེན་ཅི་ཡོད་ཤེས་ལྷན་དག་གིས་ལེགས་པར་སོམས་ཤིག།

སྒྲིལ་བ་དེ་གཉིས་ཀར་ཡང་། ཡོད་པ་དང་དོན་པོ་རྣམ་གྲངས་ཡིན་གྱི། ཡུལ་དང་ཡོད་པ་
དོན་མི་གཅིག་གོ་ཞེས་སྒྲུའོ། །འདི་ལ་ཡང་སྒྲིམ་ཚན་མེད་པར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྗེས་དཔག་
ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་མེད་པར་ཐལ་བ་སོགས་གོང་གི་སྒྲིམ་ཅི་སྒྲིམ་བཤད་པ་རྣམས་འབྱུང་བས། གཞལ་
བྱ་དང་ཡོད་པ་འདོན་པ་བརྗེས་ལ་མལ་ཆེ་བ་བརྗོད་པར་གྱིས་ཤིག། གཞན་ཡང་བདག་མེད་པ་མེད་
པར་ཐལ། བདག་མེད་པ་དོན་པོ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན་མེད་དགག་ཐམས་ཅད་
དོན་མེད་དུ་བྱེད་རང་འདོད་པ་དང་འགལ་ཞིང་རིགས་པས་ཀྱང་གཞོད་དོ། །རྩ་བུ་ཁས་སྤངས།
འདོད་ན། བདག་ཡོད་པར་ཐལ། བདག་མེད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྟགས་ཡང་དག་རྣམས་ཀྱི་རྟགས་
ཚོས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཐམས་ཅད་མེད་པར་ཐལ། དེ་ཐམས་ཅད་དོན་པོ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན།
རྟགས་ཚོས་འབྲེལ་བ་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་རྣམས་རྟགས་ལྟར་སྤང་ཡིན་པར། མེད་ན་མེད་འབྱུང་ངེས་
ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཏམ་ཚིགས་ལྟར་སྤང་དེ་ལས་གཞན།^{༡༥} །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ལན་དུ་མར་བཤད་པ་ཐམས་
ཅད་ལས་སྤྱི་རོལ་དུ་གྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །འབྲེལ་བ་དོན་པོ་བ་མི་སྤྱིད་པར་ཁྱོད་རང་ཡང་འདོད་ཅིང་།
རིགས་པས་ཀྱང་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། རྩ་བའི་རྟགས་མ་གྲུབ་པའི་ལན་ཡང་མེད་དོ། །

ཡང་དོན་པོ་ཡིན་ན་ཤེས་པ་སྒྲིམ་ཅིག་ཆ་མེད་དམ་རྒྱལ་ཕྱན་ཕྱོགས་ཆ་མེད་པ་ཡིན་དགོས་
པ་དང་། ཡོད་ན་དོན་པོ་ཡིན་དགོས་པར་འདོད་པའི་མཁས་སྒྲོམ་དེ་དག་ཉོན་ཅིག་ མདུན་གྱི་གཞིར་
བསྐྱལ་དོན་གཟུགས་ཡོད་མི་སྤྱིད་པར་ཐལ། དེར་བསྐྱལ་དོན་གཟུགས་ཡིན་ན་ཤེས་པ་སྒྲིམ་ཅིག་ཆ་མེད་
དང་རྒྱལ་ཕྱན་ཆ་མེད་མ་ཡིན་པས་བྱུང་པའི་ཕྱིར། བྱུང་བ་ཁས། རྟགས་གྲུབ་སྟེ། དེ་ཡིན་ན། ཡུང་པོ་
བཞེ་ཚིགས་ཀྱི་སྒྲིམ་བྱ་ཡིན་པས་བྱུང་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། མདུན་གྱི་གཞིར། བསྐྱལ་དོན་གཟུགས་ཆ་མེད་
པས་བྱུང་པར་ཐལ་ལོ། །

གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི། ཡུལ་དང་། ཤེས་བྱ་དང་། གཞལ་བྱ་དང་། ཡོད་པ་དང་། གཞི་

གྲུབ་པ་རྣམས་ནི། དོན་གཅིག་ལ་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་ནོ།

གསུམ་པ་ཚུད་པ་སྤང་པ་ནི། འོན་ཀྱང་། གཞལ་བྱ་རང་མཚན་གཅིག་ཁོ་ན།³⁷ །ཞེས་པ་དང་།
རང་གི་མཚན་ཉིད་གཅིག་གཞལ་བྱ།³⁸ །ཞེས་སོགས་ཅི་ལྟར་བྲང་ཞེ་ན། དེ་དག་ནི་སྤྱི་བའི་མཛོན་
པར་འདོད་པའི་འབྲས་བུ་སྟེར་བའི་ལུས་པ་ཡོད་མེད་དབྱེད་ནས། ལུས་པ་དེ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་དུ་འཇུག་
པར་བྱ་བའི་གཞལ་བྱ་འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཚུལ་དུ་གཞལ་བར་བྱ་བ་རང་མཚན་
གཅིག་ཁོ་ནར་སྟོན་པ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་བྱེད་རྒྱས་པར་འདིར་མི་བརྗོད་དོ། །འཇིག་ལ་འབྲས་དང་ཡོད་
ཉིད་བཞིན།³⁹ །ཞེས་ཡོད་པ་སྤྱི་མི་རྟག་སྤྱི་བའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་བཤད་པ་ཅི་ལྟར་ཡིན་ཅེ་ན། ཡོད་
པ་དམིགས་པ་ལས་གཞན་མིན།⁴⁰ །ཞེས་པ་ལྟར། ཡོད་པ་དང་ཚད་མས་དམིགས་པ་དོན་གཅིག་ཏུ་
བྱས་པའི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་གྱི། རང་གི་ངོ་བོ་རང་དབང་བར་ཡོད་པ་ལ་ཡོད་པའི་སྤྱི་སྤྱི་བྱེད་བྲག་ལ་སྤྱར་
ནས། དེ་ལྟ་བུའི་ཡོད་པ་དེ་སྤྱི་མི་རྟག་པར་སྤྱི་བའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན།
ཡོད་པ་ལ་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། རང་གི་ངོ་བོ་སྤྱི་བའི་རང་དབང་⁴¹ བའི་རྣམ་པར་ཡོད་པ་དང་། དགག་
བྱ་རྣམ་པར་བཅད་པ་ཙམ་དུ་ཡོད་པའོ། །གཉིས་ཀྱང་ཚད་མས་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཡོད་པ་མཚན་
ཉིད་པ་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་། སྤྱོད་ཀྱི་འཇུག་གི་དབང་དུ་བྱས་ནས། སྤྱི་སྤྱི་བྱེད་བྲག་ལ་སྤྱར་ཏེ། རང་གི་ངོ་
བོ་སྤྱི་བའི་རང་དབང་གི་སྟོན་ནས་ཡོད་པ་ལ་ཡོད་པ་ཞེས་པའི་སྤྱི་སྤྱི་བར་ནས། ཡོད་པ་སྤྱི་མི་རྟག་སྤྱི་བའི་
རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་རང་འགྲེལ་ལས། སྤྱི་ལ་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་
བཞག་པ་ནི། རང་གི་བདག་ཉིད་ཡོད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པས།⁴² །ཞེས་བཤད་པ་ལྟར་དོ། །ཁ་
ཅིག །ཡོད་པ་སྤྱི་མི་རྟག་སྤྱི་བའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་བཤད་པ་མིན་གྱི། དངོས་པོར་ཡོད་པ་སྤྱི་མི་རྟག་
སྤྱི་བའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་བཤད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་དོ། །དེ་ལྟར་ན། དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་དེ་རང་བཞིན་
གྱི་རྟགས་དག་པ་བར་འདོད་པ་དང་འགལ་ཏེ། དངོས་པོར་ཡོད་པ་སྤྱི་ལ་དུ་འཆར་བ་ན། ཡོད་པ་
དེ་དངོས་པོས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་ནས་སྤྱི་ལ་དུ་འཆར་བའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་མིན་ན། སྤྱི་ལ་ཡང་སྤྱི་མི་
རྟག་པར་སྤྱི་བའི་ཁྱད་པར་བལྟས་⁴³ པ་བའི་རྟགས་མིན་པ་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་མཚུངས་སོ།

མཚན་ཉིད་བཤད་པ།

གཉིས་པ་མཚན་ཉིད་ལ་དགག་གཞག་སྒྲིང་གསུམ་ལས། གཞན་ལུགས་དགག་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཡུལ་གྱི་མཚན་ཉིད་སྟོས་རིག་པར་བྱ་བའི་ཚེས། ཚོས་ཞེས་མ་སྟོས་ན། དབང་གེས་འབྲུལ་བས་བཟུངས་པའི་ལྷ་གཉིས་སོགས་ཡུལ་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། ཡུལ་དང་གེས་བྱ་དོན་གཅིག་ཤེས་པ་དང་རིག་པ་དོན་གཅིག་ཅིས་ཟེར་ཏེ། འོ་ན། དབང་གེས་འབྲུལ་བས་བཟུངས་པའི་ལྷ་གཉིས་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་གེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པར་ཐལ། རིག་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་དངོས། མ་ཁྱབ་ན་གེས་པ་དང་རིག་པ་དོན་གཅིག་པ་འབྱུང་། ལུང་མཚམས་ཀྱང་ཁས་སྤངས་སོ། མ་གྲུབ་ན་སྟོས་རིག་པར་བྱ་བ་ཡིན་པ་འབྱུང་།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི། ཡུལ་གྱི་མཚན་ཉིད་སྟོས་རིག་པར་བྱ་བའོ། གསུམ་པ་ཚུད་པ་སྤང་བ་ནི། འགའ་ཞིག་ན་རེ། འོ་ན་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ན་སྟོ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། ཡུལ་ཡིན་ན། སྟོས་རིག་པར་བྱ་བ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ཅིས་དང་། འོག་གེས་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་ཞེས་པའི་སྟོན་བརྗོད་པར་བྱེད་ལ། རྟོག་པ་དེ་ཡུལ་དང་གཞལ་བྱ་དོན་གཅིག་ཏུ་སྦྱོའོ། ཁྱེ་ལ་འདི་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། ཡུལ་ཅན་ཡིན་ན་ཚད་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། ཡུལ་ཡིན་ན། གཞལ་བྱ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ། འོག་གེས་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་ཞེས་པའི་སྟོན་ནི། ལྷ་གཉིས་ཀྱང་ལྷ་བ་གཉིས་འཛིན་དབང་གེས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཐལ། དེས་རིག་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་འོག་གེས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བསམས་པའོ། འདི་ནི་སྟོས་རིག་བྱ་ཡིན་ན་ཡུལ་ཡིན་ན། གེས་པ་དེའི་རིག་བྱ་ལ་ཡུལ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱི་སྐབས་སུ་གཞན་གྱི་ཚུད་པ་བཞོད་པ་འགའ་ཞིག་དང་ཚོས་མཚུངས་པ་ཡིན་ལ། འདི་དག་ནི་སྟོས་ཁྱབ་སྟོས་ཁྱབ་མ་བྱེད་པའི་བབ་ཅོལ་ཏེ། གཞོད་བྱེད་གོང་དུ་བརྗོད་ཟིན་ཏོ།

སྟོས་པ། སྟོས་ཁྱབ་ན་མ་མཁའི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་། སྟོས་ཁྱབ་ཅིག་པའི་བྲག་གཉིས། མཚུངས་པར་སྟོས་པ་འང་མཁའ་ཡིན་ན། འདི་ན་མི་མཁའ་སུ་ཞིག་ཡིན། སྟོས་ཚད་ནགས་ཀྱི་ཐུན་ཁུང་ན། ཉི་

མའི་འོད་ལས་མེ་ཁྱེར་བྲིན། །དྲག་སྤོང་ལྗོན་གིང་རྒྱས་པའི་སར། །སྤྲོད་ཀྱི་ལྷ་གྲུ་ག་ལ་སྤྲོན། །བར་
སྐབས་ཀྱི་ཆོག་ས་སུ་བཅད་པའོ།།

དབྱེ་བ་བཤད་པ།

གསུམ་པ་དབྱེ་བ་ལ་དགག་གཞག་གཉིས་ལས། དང་པོ་གཞན་ལྷགས་དགག་པ་ནི། ཁ་ཅིག་
ན་རེ། ཡུལ་ལ་དབྱེ་ན། དངོས་པོ་དངོས་མེད་སྤྱན་མོང་གི་ཆོས་དང་གསུམ། མཚན་ཉིད་རིམ་པ་བཞིན།
དོན་བྱེད་རྣམས་པ། དོན་བྱེད་རྣམས་སྤོང་། དངོས་པོ་དངོས་མེད་གཉིས་ཀ་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་ཆོས་
ཞེས་ཟེར་རྟོ། །འདི་ནི་མི་འཐད་དེ། རྒྱལ་འདི་གྲངས་ངེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཡིན་ན། ཤེས་བྱ་མཐའ་དག་
དངོས་པོ་དང་དངོས་པོར་མེད་པ་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་པས། སྤྱན་མོང་གི་ཆོས་ཞེས་པའི་དབྱེ་སྒོ་
གསུམ་པ་དོན་མེད་ལ། རིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཡིན་ན་དངོས་པོ་དངོས་མེད་གང་དང་ཡང་རིགས་མི་གཅིག་
པའི་ཆོས་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་དེ་དོན་མེད་ཅིང་། ཡུལ་གྱི་གསལ་བའི་དབྱེ་བ་ཡིན་ན། གསུམ་
ག་ལས་ཐ་དད་པའི་ཡུལ་གྱི་གསལ་བ་མཐའ་ཡས་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་རེ་རེ་ནས་བརྗོད་པར་བྱ་དགོས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་བྱམ་པ་ཆོས་ཅན། རྟེན་དངོས་པོ་དངོས་མེད་གཉིས་ཀ་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་
ཆོས་ཡིན་པར་ཐལ། སྤྱན་མོང་གི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ་རང་གི་གསལ་བ་དུ་མ་ལ་སྤྱན་མོང་
དུ་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་། སྤྱན་མོང་གི་ཆོས་ཡིན་ན་དངོས་པོ་དངོས་
མེད་གཉིས་ཀའི་སྤྱན་མོང་གི་ཆོས་ཡིན་དགོས་ན། གཞི་མཐུན་པའི་ཆོས་ཡིན་ན་དངོས་པོ་དངོས་མེད་
གཉིས་ཀའི་གཞི་མཐུན་པའི་ཆོས་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ་བ་དང་། ཀ་བྱམ་གཉིས་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བྱེད་ན།
དངོས་མེད་ལ་ཡང་རྗེས་སུ་འགོ་བྱེད་པའི་ཆོས་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ་བའི་སྒྲིལ་ལ་སྐྱོན་པ་མཐའ་ཡས་སོ།།

གཉིས་པ་རང་ལྷགས་ནི། ཡུལ་ལ་དབྱེ་ན་དབྱེ་སྒོ་བཞི་ལས། དང་པོ་ཡུལ་ཅན་ཚད་མའི་
འཇལ་རྒྱལ་ལམ་སྤྲང་རྒྱལ་གྱི་སྒོ་ནས་བྱེ་བ་མངོན་གྱུར་དང་རྟོག་གྱུར་གཉིས་སམ། རང་མཚན་དང་།
སྤྱི་མཚན་གཉིས་སོ། །དེ་ལ་རེ་ཤིག་མངོན་རྟོག་གཉིས་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་མཚན་ཉིད་དབྱེ་བ་
འགལ་མི་འགལ་དབྱེད་པ་དང་གསུམ། དང་པོ་ལ་དགག་གཞག་གཉིས་ལས།

མངོན་གྱུར་དང་ལྟོག་གྱུར་བཤད་པ།

དང་པོ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་ནི། འགའ་ཞིག་མངོན་ལྟོག་གི་མཚན་ཉིད། མངོན་སུམ་གྱིས་
 ཟློང་བའི་རྣམ་པས་^{༤༤} རྟོགས་པར་བྱ་བ། རྗེས་དཔག་གིས་འབྲེལ་བ་ལས་སྤྱིའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པར་
 བྱ་བ་ཞེས་གསུང་བ་ནི། སྐབས་འདིར་འཐད་པར་མི་སེམས་ཏེ། ཟློན་པོ་སོགས་མངོན་གྱུར་འགའ་ཞིག་
 མངོན་སུམ་ཚད་མས་ཟློང་བའི་རྣམ་པས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་མདོ་སྤེལ་ལུགས་ལ་མི་རུང་བའི་བྱིར་ཏེ།
 དེ་དག་གི་རྟོག་ཉིད་ཡིན་པས་ཤེས་པ་གང་དང་ཡང་མཁུ་བྱ་བྱེད་དུ་མི་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་རོ། ཁཚན་
 ཉིད་འདི་ལྟར་བཞག་ནས་དབྱེ་བའི་སྐབས་སུ། ལ་རྒྱུ་གྱི་མེ་ལྷ་བུ་རེས་འགའ་རྟགས་ལས་རྟོགས་ལ།
 རེས་འགའ་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་པ། ཉི་ཚེ་བའི་ལྟོག་གྱུར་ཅེས་བཞེད་པ་དང་། མངོན་ལྟོག་འགའ་
 བར་བཞེད་པ་རྣམས་ནང་འགའ་བར་མངོན་ཏེ། འདི་ལྟར། ཤེས་བྱ་ཚེས་ཅན། མངོན་སུམ་ཚད་མས་
 རྟོགས་པར་བྱ་བ་དང་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་འགའ་བར་ཐལ། མངོན་ལྟོག་འགའ་
 བའི་བྱིར། མ་ཁུབ་ན། དེ་དག་དེ་གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་འབྱུང། མ་ཁུབ་ན་དངོས། འདོད་ན།
 ལ་རྒྱུ་གྱི་མེ་རེས་འགའ་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོགས། རེས་འགའ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་རྟོགས་པར་
 བྱ་བ་ཡིན་པ་འབྱུང། ཡང་འགའ་ཞིག་མངོན་གྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད། མངོན་སུམ་གྱིས་རང་གི་ངོ་བོའི་སྟོ་
 བས་རྟོགས་པར་བྱ་བ། ལྟོག་གྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད། རྗེས་དཔག་གིས་སྤྱིའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་
 ཞེས་ཟེར་བ་དང་། མངོན་ལྟོག་འགའ་བར་འདོད་པ་ལ་ཡང་། མངོན་སུམ་ཚད་མས་རྟོགས་བྱ་ཡིན་ན་
 རྗེས་དཔག་ཚད་མས་རྟོགས་བྱ་ཡིན་པར་འགའ་བར་ཐལ། མངོན་ལྟོག་འགའ་བའི་བྱིར། རྟགས་ཁུབ་
 ཁས་བྱུངས། འདོད་ན། དུ་ལྷན་ལའི་སྟེང་གི་མེ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་རྟོགས་པ་མི་སྤྱིད་པར་ཐལ་ལོ།

གཞན་ཡང་། མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་དང་། རྗེས་དཔག་གིས་རྟོགས་པར་བྱ་བ།
 མངོན་ལྟོག་གི་མཚན་ཉིད་དུ་སྒྲིས་ནས། མངོན་ལྟོག་འགའ་བར་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ལ། ཟློན་དེ་
 ཉིད་སོན་གནས་སོ། །འགའ་ཞིག་ མངོན་གྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད། མངོན་སུམ་གྱིས་རང་གི་ངོ་བོའི་སྟོ་བས་
 རྟོགས་པར་བྱ་བ། དེ་ལ་དབྱེ་ན། དོན་དང་ཤེས་པ་གཉིས་སོ། ཞེས་སྒྲིས་ནས། དོན་རིག་མངོན་སུམ་

ནམས་ཀྱིས་དོན་ནམས་རང་གི་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་མི་རྟོགས་ཞེས་སྒྲིབ་ན་དངོས་སུ་འགལ་བ་སྒྲིབ་ར་
 ཟད་དོ། ཀལ་ཏེ་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་མི་སྒྲིབ་བར་སྒྲིབ། ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་མི་རྟོགས་པར་མི་སྒྲིབ་ཞེས། ངོ་
 བོའི་སྒོ་ནས་མི་སྒྲིབ་བའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན། ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་སྒྲིབ་ན་ཡུལ་གཅིག་ཀྱང་འདོད་མི་འདོད་
 དུ་མའི་བདག་ཉིད་དུ་ཐལ་བའི་སྒྲིབ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་སྒྲིབ་བ་ལ་ཡུལ་སྒྲིབ་
 བར་བཏགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས། འོན་ཀྱང་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་རྟོགས་ན་ཡང་ཡུལ་གཅིག་འདོད་མི་འདོད་དུ་མའི་
 བདག་ཉིད་དུ་ཐལ་བའི་སྒྲིབ་འབྱུང་དོ། །དེས་ན་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་ལ་ཡུལ་རྟོགས་པར་བཞག་པ་
 ཡིན་ཅེས་བརྗོད་ན་ཅི་སྒྲིབ། དེས་ན་ཀུན་ཏུ་མཚུངས་སོ། །

རང་ཡུགས་ནི། མངོན་གྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད། མངོན་སུམ་ཚད་མས་དངོས་སུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ།
 རྟོག་གྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད། རྗེས་དཔག་ཚད་མས་དངོས་སུ་རྟོགས་པར་བྱ་བའོ། །

དབྱེ་བ་ལ། དགག་གཞག་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཤེས་པ་ལྟ་བུ་རྣམ་པ་
 ཐམས་ཅད་དུ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པ་དང་། སྒྲིབ་དང་མི་རྟོག་པའི་ཚོགས་དོན་རང་མཚན་ལྟ་བུ། རེས་འགའ་
 མངོན་གྱུར་ཡིན་པ་གཉིས། མིག་དབང་གཟུགས་ཅན་པ་ལྟ་བུ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་རྟོག་གྱུར་ཡིན་པ་
 དང་། སྒྲིབ་དང་མི་རྟོག་པའི་ཚོགས་དོན་རང་མཚན་པ་ལྟ་བུ་འགའ་ཞིག་ཏུ་རྟོག་ཏུ་གྱུར་པ་གཉིས། ཞེས་ཟེར་
 བ་མི་འཐད་དེ། ཤེས་པ་དེ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན། གང་ཟག་
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲོལ་བའོ་སྟེ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཅེས་ཟེར་རམ། གང་ཟག་འགའ་ཞིག་གི་སྒྲོ་
 ལ་བའོ་སྟེ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཅེས་ཟེར་རམ། རང་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་ལ་མངོན་གྱུར་ཡིན་
 པས་བྱུང་པའི་ཕྱིར་ཟེར། དང་པོ་མི་འཐད་དེ། གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ཚད་མས་ཐུན་མོང་
 དུ་དངོས་སུ་གཞལ་བའི་ཚོས་མི་སྤྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན། སྒྲིབ་དང་མི་རྟོག་པའི་ཚོགས་དོན་རང་
 མཚན་ཚོས་ཅན། རྟོད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པར་ཐལ། གང་ཟག་འགའ་ཞིག་གི་ངོར་
 མངོན་གྱུར་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱུང་བ་དོན་ལ། འདོད་ན། རེས་འགའ་རྟོག་གྱུར་ཡིན་པ་ལྟར། མ་གྱུང་ན།
 རེས་འགའ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པ་འབྱུང་དོ། །

གསུམ་པ་ལྟར་ན། གནས་སྐབས་ལྟ་བུའི་གྱི་སུམ་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་དག་ཀུན་སྒྲོང་གི་གང་

ཟག་པ་ལོ་པོ་ལྟོག་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པར་ཐལ། རང་རྒྱུད་
ལྷན་གྱི་གང་ཟག་ལ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པས་བྱུང་བའི་བྱིར། ཉག་ས་བྱུང་ཁས་སྤངས། འདོད་ན། སྒྲ་མི་
ཉག་པའི་ཆོག་ས་དོན་རང་མཚན་རིས་འགའ་ལྟོག་གྱུར་ཡིན་པ་འབྱུང། མིག་དབང་གཟུགས་ཅན་པ་
རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ལྟོག་གྱུར་ཡིན་པའང་མི་འཐད་དེ། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་མངོན་སུམ་ཚད་མས་
འཇལ་བ་མི་སྤྲོད་པར་ཐལ། དེའི་བྱིར། འདོད་ན། ཀུན་མཁྱེན་ཡེ་ཤེས་མི་སྤྲོད་པར་ཐལ་ལོ། ཅི་སྟེ་
མངོན་ལྟོག་གི་དབྱེ་བའི་རྣམ་གཞག་འདི། ཚུར་མཐོང་གི་སྒྲིའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་པས་སྒྲིན་མེད་ཅེན།
འོན། སོ་སྒྲེ་ལྷའི་མིག་ཐོབ་པ་མི་སྤྲོད་པར་ཐལ། མིག་དབང་གཟུགས་ཅན་འཇལ་བའི་སོ་སོ་སྒྲེ་བོའི་
མངོན་སུམ་མི་སྤྲོད་པའི་བྱིར། འདོད་ན། ལྷ་ཐམས་ཅད་འཕགས་པར་ཐལ་ལོ། བྱུང་སྟེ། ལྷའི་མིག་
གིས་སྒྲོང་གསུམ་གྱི་གཟུགས་ལྷ་རགས་ཚོད་³⁴ བསྐྱལ་ཐམས་ཅད་མཐོང་བའི་བྱིར།

རང་ལུགས་ནི། མངོན་གྱུར་ལ་དབྱེན། རང་རིག་མངོན་སུམ་དང་གཞན་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་
བྱེད་པ་དངོས་སུ་འཇུག་པའི་ཡུལ་གཉིས། ལྟོག་གྱུར་ལ་དབྱེན། དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་གྱི་རྗེས་
དཔག་དང་། གཤགས་པའི་རྗེས་དཔག་དང་། ཡིད་ཆེས་པའི་རྗེས་དཔག་གི་གཞལ་བྱ་གསུམ་མོ།

གསུམ་པ་འགལ་མི་འགལ་དབྱུང་བ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། མངོན་ལྟོག་གཉིས་འགལ་ཏེ། གང་
ཟག་གང་ལ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པ། དེ་ལ་ལྟོག་གྱུར་མིན། གང་ཟག་གང་ལ་ལྟོག་གྱུར་ཡིན་པ། དེ་ལ་
མངོན་གྱུར་མིན་པའི་བྱིར། དེས་ན་མངོན་ལྟོག་གཉིས་ཉོག་ས་པ་པོ་གཅིག་གི་དབང་དུ་བྱས་པས་སོ་
སོར་ངེས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པར་གང་ཟག་སོ་སོ་ལ་བཞུགས་ནས་མི་འགལ་བས་མི་འགལ་བར་
འདོད་ན། ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གྱི་སྒྲོ་ཡང་མི་འགལ་བར་ཐལ། ཡུལ་སོ་སོ་ལ་བཞུགས་ནས་མི་འགལ་
བའི་བྱིར། བྱམ་པ་ཡོད་མེད་མི་འགལ་བར་ཐལ། གཞི་སོ་སོ་ལ་བཞུགས་ནས་མི་འགལ་བའི་བྱིར་ཅེས་
ཟེར་ཏོ། རྒྱལ་འདི་ནི་བྱེད་རང་ལ་ཡང་མཚུངས་ཏེ། གང་ཟག་གཅིག་ལ་བཞུགས་ཏེ་མངོན་གྱུར་ཡིན་
པས་མངོན་གྱུར་ཡིན་པའི་གོ་ཚད་པར་ཐལ། གང་ཟག་གཅིག་ལ་བཞུགས་ཏེ་འགལ་བས་འགལ་བའི་
གོ་ཚད་པའི་བྱིར། འཁོར་གསུམ། རྒྱ་འབྲས་འགལ་བར་ཐལ། གང་གི་རྒྱ་ཡིན་པ་དེ་དེའི་འབྲས་བྱུམ་
ཡིན། གང་གི་འབྲས་བྱུམ་ཡིན་པ་དེ་དེའི་རྒྱ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར། གསལ་³⁵ བ་ཡང་ཞེ་འདོད་ལ་ཁས་ལེན་

པས་འཁོར་གསུམ་མོ།།

དེས་ན་གཞལ་བྱ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པ་དང་ལྷོག་གྱུར་ཡིན་པ་ནི་མི་འགལ་ཏེ། མངོན་སུམ་ཚད་མ་འེད་ངོས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་ཡིན་པ་དང་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་འེད་ངོས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་ཡིན་པ་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །སློག་པ་ལ་མངོན་གྱུར་ཏུ་སོང་བ་སློང་ལ་ལྷོག་གྱུར་མ་ཡིན་པས་བྱུང་བས། སློག་ཅིག་གི་ངོར་ཆོས་གཅིག་ད་ལྟ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པ་དང་ད་ལྟ་ལྷོག་གྱུར་ཡིན་པ་འགལ་བ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་ཚད་མ་མངོན་རྗེས་གཉིས་མི་འགལ་བར་ཐལ། གཞལ་བྱ་མངོན་ལྷོག་གཉིས་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར། མ་བྱུང་ན། གཞལ་བྱ་མངོན་ལྷོག་གཉིས་སུ་ངེས་པས་ཚད་མ་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་ངེས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ་ཞེན། འོ་ན་མ་གྲུབ་པ་དང་འགལ་བ་དང་མ་ངེས་པའི་རྟགས་གསུམ་མི་འགལ་བར་ཐལ། རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཡན་ལག་ཕྱོགས་ཆོས་རྗེས་བྱུང་ལྷོག་བྱུང་གསུམ་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར། མ་བྱུང་ན། སེལ་བྱེད་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ལ་གསུམ་མ་དུ་གྲངས་ངེས་པས་བསལ་གཞི་རྟགས་ལྟར་སྒྲུབ་ལ་མ་གྲུབ་པ་སོགས་གསུམ་དུ་གྲངས་ངེས་པ་མིན་པར་ཐལ་ལོ་ཞེས་བརྗོད་ན་ཅི་སྲི། གྲངས་ངེས་པ་མ་ཡིན་པ་འདོད་དོ་ཞེན། འོ་ན་སྤྲུལ་མ་ལ་ཡང་འདོད་དོ། འོ་ན་མངོན་སུམ་ལྷོག་ཏུ་གྱུར་པ་ལས། གཞལ་བྱ་གཞན་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། རྟེན་ཕྱིར་གཞལ་བྱ་གཉིས་ཉིད་ཀྱིས། ཚད་མ་གཉིས་སུ་བཞེད་པ་དང་།³⁷ ཞེས་པ་རི་ལྟར་བྱང་ཞེན། འོ་ན། གཏན་ཆོགས་ཀྱི་ནི་ཚུལ་གསུམ་ལའང་། རྟེན་ཡི་མ་གྲུབ་བསྐྱོག་³⁸དོན་དང་། འབྲུལ་པ་ཅན་གྱི་གཉེན་པོར་ནི། རེས་པ་བརྗོད་པར་མཛད་པ་ཡིན།³⁹ ཅེས་པ་རི་ལྟར་བྱང་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ།།

དེས་ན། གཞལ་བྱ་མངོན་ལྷོག་གཉིས་མི་འགལ་བས། ཚད་མ་མངོན་རྗེས་གཉིས་མི་འགལ་དགོས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྤྱིར་གཞལ་བྱ་མངོན་ལྷོག་མི་འགལ་བ་ལ། ཚད་མ་གཅིག་ལ་བལྟས་ཏེ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པ་དང་ལྷོག་གྱུར་ཡིན་པ་མི་འགལ་དགོས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལྟས། མངོན་སུམ་དང་ལྷོག་ཏུ་གྱུར་བའི་མཚན་ཉིད་དེ་ཡང་རྟགས་པ་བོ་དང་ད་ལྟར་གྱི་གནས་སྐབས་ལ་བལྟས་པ་ཡིན་ནོ། རྟེན་ལྟར་མིན་ན། ལྟ་བུ་བོ་དང་སྤང་བ་དག་གི་གནས་སྐབས་ཀྱི་བྱེད་པར་གཞན་དུ་གྱུར་པ་ན། མངོན་སུམ་དང་ལྷོག་ཏུ་གྱུར་པ་དག་ནམ་པ་གཞན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། མཚན་ཉིད་འཛོལ་བ་ཡིན་ནོ།⁴⁰ ཞེས་

གསུངས་པའི་དོན་ནི། མངོན་སུམ་དང་ལྷོག་ཏུ་གྱུར་པའི་མཚན་ཉིད་སོ་སོར་ངེས་པར་བཤད་པ་དེ་ཡང་།
 རྟོགས་པ་པོ་དང་ད་ལྟར་གྱི་གནས་སྐབས་ལ་བལྟས་ནས་སོ་སོར་ངེས་པར་བཤད་པ་ཡིན་གྱི། དེ་ལ་
 མ་བལྟས་པར་ཅི་རིགས་ནས་མངོན་ལྷོག་སོ་སོར་ངེས་པར་བཤད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཅི་རིགས་ནས་མངོན་
 'གྱུར་གྱང་ལྷོག་ཏུ་འགྱུར། ལྷོག་གྱུར་གྱང་མངོན་དུ་འགྱུར་བས། མཚན་ཉིད་འཆོལ་བ་སྟེ་མི་འགལ་བ་
 ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་དོན་ཏོ། །དེ་ལྟར་བྱས་ན། དེའི་འགྲེལ་བཤད་དུ་ཤུག་གྲོས། འཆོལ་བར་སྤང་བ་
 ཡིན་ཏེ། མངོན་སུམ་ཡང་ལྷོག་ཏུ་འགྱུར་བའི་བྱིར་དང་། ལྷོག་ཏུ་གྱུར་བ་ཡང་གཞན་དུ་མངོན་སུམ་ཉིད་
 དུ་འགྱུར་བའི་བྱིར།^༧ ཅེས་བཤད་པ་དང་ཡང་ལེགས་པར་འགྲིག་གོ། །དེས་ན་ལྟའི་འགྲེལ་པ་དེའི་
 དོན་མངོན་ལྷོག་འགལ་བའི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་རྟོགས་པ་པོ་གཅིག་ལ་བལྟས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཅེས་པར་
 བཟུངས་ནས་ལོག་པའི་ཐ་སྙད་མ་སྤེལ་ཅིག

ད་ནི་འདི་དབྱང་པར་བྱ་སྟེ། བྱིར་གྱིས་ལྷོག་གྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད་དུ་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་
 དངོས་སུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཞེས་སྒྲུ་ན། འདི་ནི་མི་འཐད་དེ། གཞལ་བྱ་དེ་ཁོ་ལ་ལྷོག་གྱུར་ཡིན་ན་ཁོས་
 དེ་དངོས་སུ་རྟོགས་པར་འགལ་བའི་བྱིར་སྤྲུམ་དུ་དོགས་ན། དེ་ལ་ཁོ་བོས་བཤད་པར་བྱ་ཡི་ཉོན་
 ཅིག །ཡུལ་མངོན་གྱུར་གྱི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པ་དང་ཡུལ་ལྷོག་གྱུར་གྱི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པ་གཉིས་
 འགལ་བ་ཡིན་གྱི། ཡུལ་ལྷོག་གྱུར་ཡིན་པ་དང་ཡུལ་དེ་དངོས་སུ་རྟོགས་པ་ནི་མི་འགལ་ཏེ། འདི་ལྟར།
 རྗེས་དཔག་ཚད་མས་རང་གི་གཞལ་བྱ་དེ་དངོས་སུ་མ་རྟོགས་ན་ཤུག་གསལ་རྟོགས་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ།
 ཚད་མས་ཡུལ་རྟོགས་ཚུལ་ལ་དངོས་རྟོགས་ཤུག་གསལ་རྟོགས་གང་ཡང་མིན་པའི་རྟོགས་ཚུལ་གསུམ་པ་
 མེད་པའི་བྱིར་རོ། །རྗེས་དཔག་ཚད་མས་རང་གི་གཞལ་བྱ་ཤུག་གསལ་རྟོགས་ཡིན་པ་འདྲ་མི་འཐད་དེ། རང་
 གི་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པའི་གཞལ་བྱ་འགལ་ཞིག་དངོས་སུ་གཞལ་བའི་སྒྲོབས་གྱིས་རང་གི་གཞལ་བྱ་
 རྟོགས་པ་ཡིན་པར་ཐལ་བའི་བྱིར་རོ།

འོ་ན། དངོས་རྟོགས་ཤུག་གསལ་རྟོགས་ཞེས་པའི་དོན་གང་ཞེ་ན། འདི་ལ་དངོས་རྟོགས་ཤུག་གསལ་
 རྟོགས་སྤྱིའི་དོན། མངོན་སུམ་ཚད་མའི་དངོས་རྟོགས་ཤུག་གསལ་རྟོགས་ཀྱི་དོན། རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་
 དངོས་རྟོགས་ཤུག་གསལ་རྟོགས་ཀྱི་དོན་དང་གསུམ། དང་པོ་ནི། ཚད་མ་དེ་ཡུལ་དེ་ལ་སྒྲོ་བ་སྒྱུགས་ཤིང་

རྣམ་པ་ཤར་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་ཤེས་ཀྱིས་སྟོག་ཞན་ལ་བསྟོས་མེད་དུ་འབྲེན་པ་ནི། ཡུལ་དེ་
དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་དོན་ཡིན་ལ། ཡུལ་དེ་ལ་ད་ལྟ་སྟོ་ཁ་མ་ཕྱོགས་ཀྱང་། ཚད་མ་དེས་རང་གི་གཞུང་
བྱ་དངོས་སུ་གཞུང་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཡུལ་དེ་ལ་སྐྱབས་དང་མཐུན་པར་སྟོ་འདོགས་བཅད་ཚར་བས་
ཐུས་སྟོ་ཁ་ཕྱོགས་པ་ཙམ་གྱིས་ཚད་མ་གཞུང་ལ་བསྟོས་མེད་དུ་ངེས་པ་སྟེ་བར་འགྱུར་བ་ནི། ལྷགས་
རྟོགས་ཀྱི་དོན་ཡིན་ནོ།།

གཉིས་པ་ནི། རང་གི་གཞུང་བྱ་དེའི་རྣམ་པ་དངོས་སུ་ཤར་ནས་དེ་ལ་སྟོ་འདོགས་གཅོད་པ་ནི།
མངོན་སུམ་ཚད་མའི་དངོས་རྟོགས་ཀྱི་དོན་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། སྟོ་འཛིན་མངོན་སུམ་ཚད་མས་སྟོན་
པོའི་རྣམ་པ་དངོས་སུ་ཤར་ནས་སྟོན་པོ་ལ་སྟོ་འདོགས་གཅོད་པ་ལྟ་བུའོ། རང་གི་གཞུང་བྱ་དེའི་རྣམ་
པ་དངོས་སུ་ཤར་ནས་དེ་ལ་སྟོ་འདོགས་བཅད་སྟོབས་ཀྱིས་རང་ལ་རྣམ་པ་མ་ཤར་བའི་ཆོས་གཞན་
ལ་ཡང་སྟོ་འདོགས་གཅོད་པ་ནི། མངོན་སུམ་ཚད་མའི་ལྷགས་རྟོགས་ཀྱི་དོན་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། བུམ་
པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་དངོས་སུ་ཤར་ནས་ངེས་པ་དང་ས་སྟོབས་ཀྱིས། དེའི་སྟེང་གི་བུམ་
མེད་ཀྱི་རྣམ་པ་དངོས་སུ་མ་ཤར་ཀྱང་བུམ་ཡོད་ཀྱི་སྟོ་འདོགས་བཅད་ཅིང་། སྟོ་ཁ་ཕྱོགས་པ་ཙམ་གྱིས་
བུམ་མེད་དུ་ངེས་པར་འགྱུར་བ་ལྟ་བུའོ། རྟེན་ཡང་བུམ་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་སུ་བུམ་པ་མེད་པའི་ངེས་
པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འབྲེན་ལུས་ཀྱི་བུམ་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་འཛིན་པའི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ཚད་
མ་དེ། ས་ཕྱོགས་ཀྱི་སྟེང་གི་བུམ་མེད་དེ་ལ་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དང་བུམ་མེད་དེ་དོན་གཞན་གང་
ཞེས། རྟེན་ལ་བུམ་མེད་དེའི་རྣམ་པ་དངོས་སུ་མ་ཤར་བའི་ཕྱིར་རོ། རྗེས་དཔག་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་
བུམ་མེད་དེའི་དོན་སྦྱི་མ་ཤར་བའི་ཕྱིར་རོ། འོན་ཀྱང་དེ་ལ་ཚད་མ་ཡིན་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེན། དེ་ལྟ་
བུའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཆོས་ཅན། རྟོན་བུམ་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་ཀྱི་བུམ་མེད་ལ་ཚད་མ་ཡིན་པར་
ཐལ། དེ་རྟོན་གྱི་ཡུལ་ཡིན་པ་གང་ཞེས། རྟོན་དེ་ལ་ཐོག་ཕྱོགས་ཀྱི་སྟོ་འདོགས་བཅད་ནས་ངེས་པ་རང་
དབང་དུ་འབྲེན་པའི་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཟུར་སྒྲ་མ་མ་གྲུབ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྟོའི་ཡུལ་ཡིན་
ན་སྟོ་དེའི་དངོས་ཡུལ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། དེ་དེའི་ཡུལ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། རྟོན་ན། རྟོན་
བྱེད་ཀྱི་སྟེང་བཞོན་བྱ་ཡིན་ན་སྟེ་དེའི་དངོས་ཀྱི་བཞོན་བྱ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་ཐལ་ལོ། ཁག་ཏེ། མངོན་

སུམ་དེ་བུམ་མེད་ལ་ཚད་མ་ཡིན་ཅིང་། བུམ་མེད་ལ་མངོན་རྗེས་གང་ཡང་མ་ཡིན་ན། ཚད་མ་ལ་མངོན་
 རྗེས་གཉིས་སུ་གངས་མ་ངེས་པར་ཐལ་ལོ་ཞེ་ན། ཚད་མ་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་ཞེས་པའི་
 དོན་ནི། ཚད་མ་ཡིན་ན་མངོན་རྗེས་གང་རུང་ཡིན་དགོས། ཞེས་པ་ཡིན་ལ། ཚད་མ་ཡིན་ན་མངོན་རྗེས་
 གང་རུང་ཡིན་དགོས་ན། དེ་ལ་ཚད་མ་ཡིན་ན་དེ་ལ་མངོན་རྗེས་གང་རུང་ཡིན་དགོས་པས་ཁྱབ་པ་ནི་
 མ་ཡིན་ཏེ། གལ་ཏེ་ཁྱབ་ན། ཤེས་བྱ་ཚུལ་ཅན། ཚུལ་དེའི་ཡུལ་ཡིན་ན། ཚུལ་དེའི་སྤང་ཡུལ། གཞུང་
 ཡུལ། ཞེན་ཡུལ། འཇུག་ཡུལ། གང་རུང་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། ཡུལ་ཡིན་ན་བཞི་པོ་གང་རུང་ཡིན་
 དགོས་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་ཏུགས་ཁས་སྤངས། འདོད་ན། བུམ་པའི་སྐྱོ་དོན་ཚུལ་ཅན། ཁྱོད་བུམ་པ་ཞེས་
 པའི་སྐྱོའི་སྤང་ཡུལ་སོགས་བཞི་པོ་གང་རུང་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་དེའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གསུམ་པ་ནི། རང་གི་གཞལ་བྱ་དེའི་དོན་སྤྱི་དངོས་སུ་ཤར་བའི་སྒོ་ནས་དེ་ལ་སྒོ་འདོགས་
 གཅོད་པ་ནི། རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་དངོས་ཏྟགས་ཀྱི་དོན་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། སྐྱ་མི་ཏྟག་ཏྟགས་ཀྱི་རྗེས་
 དཔག་ལ་སྐྱ་མི་ཏྟག་པའི་དོན་སྤྱི་དངོས་སུ་ཤར་བའི་སྒོ་ནས་སྐྱ་མི་ཏྟག་པ་མ་ཡིན་པར་འཛིན་པའི་སྒོ་
 འདོགས་གཅོད་པ་ལྟ་བུའོ། །རང་གི་གཞལ་བྱ་དེའི་དོན་སྤྱི་དངོས་སུ་ཤར་ནས་སྒོ་འདོགས་བཅད་
 རྟོབས་ཀྱིས་རང་ལ་དོན་སྤྱི་མ་ཤར་བའི་ཚུལ་གཞན་ལ་ཡང་སྒོ་འདོགས་གཅོད་པ་ནི། རྗེས་དཔག་
 ཚད་མའི་ཤུགས་ཏྟགས་ཀྱི་དོན་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་སྐྱ་མི་ཏྟག་ཏྟགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ལ། སྐྱའི་
 རྟོང་གི་ཏྟག་པ་མེད་པའི་དོན་སྤྱི་དངོས་སུ་མ་ཤར་ཡང་སྐྱ་ལ་ཏྟག་པ་ཡོད་པའི་སྒོ་འདོགས་བཅད་ཅིང་།
 སྐྱ་ལ་སྐྱོགས་ཙམ་ཀྱིས་ཚད་མ་གཞན་ལ་བལྟོས་མེད་དུ་སྐྱ་ལ་ཏྟག་པ་མེད་པར་ངེས་པར་འགྱུར་བ་ལྟ་
 བུའོ། །འདིར་ཡང་རྗེས་དཔག་དེ་སྐྱའི་རྟོང་གི་ཏྟག་པ་མེད་པ་དེ་ལ་མངོན་རྗེས་གང་ཡང་མ་ཡིན་ཞིང་།
 ཚད་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་སྤར་ལྟར་ཤེས་པར་བྱའོ། །གལ་ཏེ། བུམ་མེད་དེ་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་
 གཞལ་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ལྟ་བུའི་མངོན་སུམ་དེ་བུམ་མེད་དེ་ལ་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཙོ། །འདོད་ན།
 མངོན་སུམ་ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པར་ཐལ་ལོ་ཞེ་ན། ཐལ་བ་གཉིས་
 ཀ་འདོད་པ་ཡིན་ལ། མངོན་སུམ་ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་བཤད་
 པ་ནི། ཁོ་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིན་ན་ཁོའི་གཞལ་བྱ་གང་ཡིན་རང་མཚན་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་སྒོན་པ་

མ་ཡིན་གྱི། ཁོ་ཚོས་དེ་ལ་ཚུར་མཐོང་གི་མངོན་སུམ་ཡིན་ན། ཚོས་དེ་རང་མཚན་ཡིན་དགོས་ཞེས་པ་
 ཡིན་ནོ། ཇི་ལྟ་མ་ཡིན་པར། ཁོ་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིན་ན་ཁོའི་གཞལ་བྱ་གང་ཡིན་རང་མཚན་ཡིན་
 དགོས་ན། ཀུན་མཁྱེན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ་བ་དང་། རང་
 བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཚོས་མངོན་སུམ་ཚད་མས་སྒྲུབ་པར་བཤད་པ་དང་། གཞལ་
 བྱ་གཉིས་ཕྱིར་ཚད་མ་གཉིས་ཞེས་སོགས་ནང་འགལ་གྱི་སྒྲིན་དུ་འགྱུར་རོ། ཀླུ་ཏེ། རང་བཞིན་མ་
 དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཚོས་ཚད་མས་སྒྲུབ་ཀྱང་། མངོན་སུམ་ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་ནོ་
 ཞེན། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། ཚད་མས་སྒྲུབ་པ་ལ་ཚད་མས་གཞལ་བས་མ་ཁྱབ་པར་ཐལ། མངོན་སུམ་
 ཚད་མས་སྒྲུབ་པ་ལ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གཞལ་བས་མ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། གཞི་སྒྲུབ་པ་ལ་
 གཞལ་བྱ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པར་ཐལ་ལོ། ཁོ་ན་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡང་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་
 གཞལ་བྱར་ཐལ། དེས་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་སྒྲོ་བཏགས་མ་ཡིན་པར་
 ཐལ་ལོ་ཞེན། དེ་ཡང་སྤྲོ་མ་འདོད་ཅིང་། ཕྱི་མ་ལ་ཁྱབ་པ་མེད་དེ། ཁོ་ཚོས་དེ་ལ་ཚུར་མཐོང་གི་མངོན་
 སུམ་ཡིན་ན། ཚོས་དེ་སྒྲོ་བཏགས་མ་ཡིན་དགོས་པ་ཡིན་གྱི། ཚོས་དེ་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་
 ཡིན་པ་ལ་སྒྲོ་བཏགས་མ་ཡིན་མི་དགོས་སོ།

གཞན་ཡང་། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། ཁོ་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིན་ཅིང་། ཁོ་ཚོས་དེ་ལ་ཚད་མ་
 ཡིན་ན། ཁོ་ཚོས་དེ་ལ་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། ཚོས་དེ་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་
 གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་ཚོས་དེ་རང་མཚན་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། འདོད་ན། སྒྲུ་མི་རྟག་རྟགས་ཀྱི་རྗེས་
 དཔག་ཚད་མ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་སྒྲུ་མི་རྟག་པ་ལ་འབྲུལ་པའི་ཚད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་འབྲུལ་པའི་
 ཚད་མ་ཡིན་པ་གང་ཞིག་ཁྱོད་སྒྲུ་མི་རྟག་པ་ལ་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལན་མེད་དོ། འདིས་ཚོས་དེ་
 ལ་ཚད་མ་ཡིན་ན་ཚོས་དེ་ལ་མངོན་རྗེས་གང་རུང་ཡིན་དགོས་པར་འདོད་པའི་རྩ་བ་ཕྱུང་བ་ཡིན་ལ། ཁོ་
 བོ་ལ་རིགས་པའི་གསང་ཚིག་གཞན་ཡང་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་ཡི་གེ་མངས་ཀྱིས་དོགས་པས་མ་བྲིས་སོ།

ད་ནི་འདི་དབྱེད་པར་བྱ་སྟེ། སྤྱིར་རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་དོན་ཀྱི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་རྟགས་ཡང་

དག་གི་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་པས་ཁྱབ་བམ་མ་ཁྱབ། གལ་ཏེ་མ་ཁྱབ་ན། རྗེས་དཔག་རྣམ་གཉིས་རང་
 དོན་ནི། རྩལ་གསུམ་རྟགས་ལས་དོན་མཐོང་ཡིན།^{༤༩} །ཅེས་པའི་གཞུང་ཇི་ལྟར་འཆད། འོན་ཏེ།
 ཁྱབ་ན། སྤྱི་མཚན་ཚོས་ཅན། རྟོད་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་
 དངོས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། གཞལ་བྱ་གཉིས་ཕྱིར་ཚད་མ་གཉིས།^{༥༠} །ཞེས་
 སོགས་དང་འགལ། འདོད་ན། ཚོས་དང་ཚོས་ཅན་གྱི་ཚོས་དོན་དུ་ཐལ། འདོད་པ་དེའི་ཕྱིར་ཅེ་ན། ཤེས་
 ལུན་དག་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་དོགས་པ་འབྱུང་བ་བདེན་གྱིས་དང། ཁོ་ངོས་བཤད་པ་འདི་ཉོན་ཅིག་སྤྱི་མཚན་
 རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་དངོས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ལ། རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྐྱབ་བྱ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འོན་
 གུང་། རྗེས་དཔག་རྣམ་གཉིས་རང་དོན་ནི། རྩལ་གསུམ་རྟགས་ལས་དོན་མཐོང་ཡིན།^{༥༡} །ཅེས་པ་
 དང་མི་འགལ་ཏེ། གཞུང་དེས་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ཡིན་ན། རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྐྱབ་བྱ་ཞིག་འཇལ་
 བས་ཁྱབ་པར་བསྟན་པ་ཡིན་གྱི། རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྐྱབ་
 བྱ་ཡིན་དགོས་པར་བསྟན་པ་མ་ཡིན་ནོ།

འོ་ན། རྗེས་དཔག་ཚད་མས་སྤྱི་མཚན་འཇལ་ན། གཞི་དང་འབྲེལ་བར་འཇལ་བའམ། མ་
 འབྲེལ་བར་འཇལ་ཞེ་ན། གཞི་དང་འབྲེལ་བར་འཇལ་བས་ཁྱབ་སྟེ། རྗེས་དཔག་ཚད་མས་རང་གི་
 གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་འཇལ་བས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ན་འདི་ལྟར། སྤྱི་མཚན་
 ཚོས་ཅན། རྟོད་རྟགས་ཚད་མས་དངོས་སུ་འཇལ་བར་ཐལ། ལུས་པའི་སྒྲ་དོན་དེ་རྟོད་ཡིན་པར་
 རྗེས་དཔག་ཚད་མས་དངོས་སུ་འཇལ་བའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ལུས་པའི་སྒྲ་དོན་དེ་རྟོད་དུ་སྐྱབ་པའི་
 རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བསྐྱབ་བྱ་དང་མི་མཚུངས་ཏེ། གཞི་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་རྟགས་ཡང་
 དག་གི་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་པ་ལ། རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ། གཞི་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་
 རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་རྗེས་དཔག་ཚད་མི་སྟགས་བྱ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་
 བ་མི་རྟག་པ་ཚོས་ཅན། རྟོད་མི་རྟག་པ་སྤྱར་ནས་ཚད་མས་ངེས་ཟེན། མ་བརྟེན་པར་ཡོད་པའི་སྟོལ་
 བའི་རྒྱུད་ཀྱི་སྒྲ་མི་རྟག་རྟགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་དེས་གཞལ་བར་ཐལ། དེས་སྤྱི་ལྟར་དུ་གཞལ་
 བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྗེས་དཔག་དེ་བཅད་ཤེས་སུ་འགྱུར་ཞིང་། ཚད་མ་གང་རུང་གཅིག་དོན་མེད་དུ་

འགྲུར་རོ་ཞེ་ན། དེས་མི་རྟག་པ་འཇལ་བ་འདོད་པ་ཡིན་ལ། བཅད་ཤེས་སུ་ཐལ་བ་སོགས་ཀྱི་སྒྲོན་
མེད་དེ། ཚད་མ་སྤྱི་གཉིས་ཀས་མི་རྟག་པ་གཞལ་ཙམ་དུ་བྱུང་བར་མེད་ཀྱང་། འཇལ་ཚུལ་ལ་བྱུང་
བར་ཡོད་པའི་བྱིར་ཏེ། སྤྱི་མས་སྤྱོད་དང་འབྲེལ་བར་མ་གཞལ་ཅིང་། སྤྱི་མས་སྤྱོད་དང་འབྲེལ་བར་གཞལ་
བའི་བྱིར། སྤྱོད་དང་འབྲེལ་བའི་མི་རྟག་པ་གཞལ་བས་མི་རྟག་པ་གཞལ་བར་མི་འགྲུར་ན། རྒྱུ་ཅིག་
གཉིས་པའི་སྒྲོན་པོ་བཟུངས་པས་ཀྱང་། སྒྲོན་པོ་བཟུངས་པར་མི་འགྲུར་བར་མཚུངས་པས། སྒྲོན་པོ་
རྒྱུ་ཅིག་གཉིས་པ་འཛིན་པའི་མིག་ཤེས་སྤྱོད་འཛིན་མིག་ཤེས་མ་ཡིན་པར་འགྲུར་རོ། སྤྱིར་ཚད་མ་སྤྱི་
མས་གཞལ་བའི་དོན་འཇལ་བ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་བཅད་ཤེས་སུ་འགྲུར་བ་མ་ཡིན་ཏེ། དེའི་རྒྱུ་མཚན་རྒྱས་
པར་འོག་ཏུ་འཆད་དོ།^༥ །འདི་དག་ལ་མཁས་སྒྲོམ་པ་ཆེར་བློ་ཚོམ་ཙམ་ཡང་མཁུགས་པར་སྤང་ཞིང་།
ཅུང་ཟད་ཁྱགས་པ་དག་ལ་ཡང་གང་ཅི་ཡིན་གཏོལ་མ་བྱུང་བར་སྤང་རོ།

ཟླ་འོད་རིག་པའི་རྒྱ་ཤེལ་ལས། །སྤྱི་ཏིག་ཐེང་འདྲའི་རྒྱ་རྒྱུན་འཛག་ །བདག་སྤྱོད་ཉི་འོད་སྤྱང་
བ་ཡིས། སྒྲོན་མེད་ལེགས་བཤད་འདབ་སྤྲོད་རྒྱས། །འདི་གཉིས་ས་གསུམ་འཛིག་རྟེན་ན། །འགྲན་
ཟླ་མེད་པའི་མཛེས་ཚོས་ཡིན། །བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ།

རང་མཚན་དང་སྤྱི་མཚན་བཤད་པ།

དེ་ནི་གཞལ་བྱ་རང་མཚན་དང་སྤྱི་མཚན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་བཞག་པ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་
ལ་གཞལ་བྱ་རང་སྤྱི་གཉིས་སུ་ངེས་པས་ཚད་མ་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་ངེས་པར་སྤྱབ་པའི་དོན་བཤད་
པ་དང་། རང་མཚན་དང་སྤྱི་མཚན་གཉིས་ཀྱི་སྒྲོན་དོན་བཤད་པ་དང་། རང་སྤྱི་སོ་སོའི་ངོ་བོ་གཏན་ལ་
དབབ་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་བོ་ནི། གཞལ་བྱ་གཉིས་ཕྱིར་ཚད་མ་གཉིས།^༦ །ཞེས་པས་གཞལ་བྱ་རང་
སྤྱི་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་ཚད་མ་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་ངེས་པར་སྤྱབ་པའི་དོན། དེ་ནི་རང་
གཞན་ངོ་བོ་ཡིས། རྟོགས་ཕྱིར་གཞལ་བྱ་གཉིས་སུ་བཞེད།^༧ །ཅེས་སོགས་ལས་ཤེས་དགོས་ཤིང་།
དེ་ཡང་འདི་ཡིན་ཏེ། མངོན་སུམ་ཚད་མར་སོང་བའི་གཞལ་བྱ་རང་མཚན་དང་། རྗེས་དབག་ཚད་མར་
སོང་བའི་གཞལ་བྱ་སྤྱི་མཚན་ཡིན་པས་བྱུང་བའི་བྱིར་ཚད་མ་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་རྟགས་

སུ་རང་སྤྱི་གཉིས་སུ་ངེས་པ་བཀོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་མི་རྟག་ཏོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་སྐྱེ་མི་རྟག་པ་རང་མཚན་ལ་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །མངོན་སུམ་ཚད་མའི་གཞུང་གི་ཡིན་ན་རང་མཚན་དང་། རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་གཞུང་གི་ཡིན་ན་སྤྱི་མཚན་ཡིན་པས་བྱུང་བས་ཀྱང་དེ་ལྟར་བཤད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བུམ་པས་དག་པའི་ས་ཚྭ་གསུམ་གྱི་བུམ་མེད་ལྟ་བུ་སྤྱི་མཚན་འགའ་ཞིག་ཀྱང་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་གཞུང་གི་འགྱུར་བ་དང་། སྐྱེ་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་རང་མཚན་འགའ་ཞིག་ཀྱང་རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་གཞུང་གི་འགྱུར་བ་ཡོད་པའི་བྱིར་རོ། །དེས་ན་རང་མཚན་གཞུང་ལུ་དུ་བྱས་ནས་གཞུང་གི་འཇལ་བ་དང་། སྤྱི་མཚན་གཞུང་ལུ་དུ་བྱས་ནས་གཞུང་གི་འཇལ་བའི་འཇལ་ཚུལ་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་རྟགས་ཀྱིས། ཚད་མ་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་ངེས་པར་སྒྲུབ་པ་ཉིད། གཞུང་གི་གཉིས་བྱིར་ཚད་མ་གཉིས།^{༤༩} ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་རང་གཞན་ངོ་བོ་ཡིས། རྟོགས་བྱིར་གཞུང་གི་གཉིས་སུ་བཞེད།^{༥༠} ཅེས་བཤད་པས་སོ། དེས་ན། དོན་བྱེད་རྣམས་དང་མི་རྣམས་བྱིར་ཀྱང་། དོན་བྱེད་རྣམས་པའི་ཚོས་གཞུང་ལུ་དུ་བྱེད་པ་དང་མི་རྣམས་པའི་ཚོས་གཞུང་ལུ་དུ་བྱེད་པའི་སྒོ་ནས་གཞུང་གི་འཇལ་བ་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་བྱིར། ཅེས་སོགས་སུ་གཞུང་པར་བྱའོ།

གཉིས་པ་སྐྱེ་དོན་བཤད་པ་ནི། ཅིའི་བྱིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་དང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཅེས་བྱ་ཞེན། རང་གི་ངོ་བོ་དགག་བྱ་སོགས་གཞན་ལ་བསྟོས་མེད་དུ་རང་དབང་དུ་འཆར་བྱ་ཡོད་པའི་མཚན་ཉིད་དེ་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་པས་རང་གི་མཚན་ཉིད་དང་། རང་གི་ངོ་བོ་རང་དབང་བ་མ་ཡིན་པར་སྤྱི་ཙམ་གྱི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་པས་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཅེས་བྱའོ།

གསུམ་པ་སོ་སོའི་ངོ་བོ་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ། རང་གི་མཚན་ཉིད་གཏན་ལ་དབབ་པ་དང་། སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གཏན་ལ་དབབ་པ་གཉིས། དང་པོ་ལ་མཚན་ཉིད་བཤད་པ་དང་། མཚན་གཞི་ངོས་གཞུང་བ་གཉིས།

རང་གི་མཚན་ཉིད་གཏན་ལ་དབབ་པ།

དང་པོ་ནི། གཞན་དག་ལུ་དུས་རང་བཞིན་མ་འདྲིས་པར་གནས་པ་དང་། དོན་བྱེད་རྣམས་

པ་སོགས་རང་མཚན་གྱི་མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་པ་མི་ཤེད་དོ། །དབུ་མ་ཐེལ་འགྱུར་བ། རང་མཚན་དོན་
དམ་དཔྱད་པའི་རྟགས་ཀྱི་དགག་བྱའི་གཙོ་བོར་འདོད་པས། དངོས་སྤྱོད་པ་འདོད་པའི་རང་མཚན་གྱི་
དོན་ཕྱོགས་དེ་བཞག་པ་དོན་དམ་བདེན་པར་འོད་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་དོན་སྤྱོད་པས། རང་མཚན་གྱི་
དོན་ཕྱོགས་ཏུ་གང་འོད་པ་ཞེ་ དབུ་མ་ཐེལ་འགྱུར་བའི་ཐ་སྙད་དུ་ཡང་གཞིས་གྲུབ་པར་འོད་པ་ཡིན་ལ།
ཡུལ་དུ་ས་རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པ་དང་དོན་བྱེད་རྒྱུ་ས་པ་སོགས་དབུ་མ་ཐེལ་འགྱུར་བ་ཡང་ཁས་ལེན་
པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་དེ་དག་སྤྲོས་པས་འདིར་རང་མཚན་གྱི་མཚན་གཞི་ཡིན་གྱི་མཚན་ཉིད་མིན་ནོ།།

རང་ལུགས་ནི། རང་མཚན་གྱི་མཚན་ཉིད་རྟོག་པས་བཏགས་བམིན་པར་རང་དོན་ནས་བྱུན་
མོང་མ་ཡིན་པའི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་དངོས་པོའོ།།

གཉིས་པ་མཚན་གཞི་དོན་གཟུང་བ་ནི་ཡུལ་དུ་ས་རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པར་གནས་པའི་དངོས་
པོ་རྣམས་རང་མཚན་གྱི་མཚན་གཞི་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་། ཡུལ་དུ་ས་རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པའི་དོན་ལ།
གཞན་དག་གིས། ཤར་ན་ཡོད་ན་རྒྱབ་ན་མེད་པ་སོགས་ཡུལ་མ་འདྲེས་པའི་དོན་དང་། ཁ་སང་ཡོད་ན་
དེ་རིང་མེད་པ་སོགས་དུས་མ་འདྲེས་པའི་དོན་དང་། ཁ་བོ་ལ་ཡོད་ན་ནག་སྤྱར་ལ་མེད་པ་སོགས་རང་
བཞིན་མ་འདྲེས་པའི་དོན་དུ་བཟུངས་ནས། ཁ་ཅིག་ནི། དངོས་པོ་དང་བུམ་པ་སོགས་རང་གི་གསལ་
བ་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་ཕྱིར། རང་མཚན་མ་ཡིན་གྱི་སྤྱི་མཚན་ཡིན་ལ། རང་མཚན་ཡིན་ན་གཤེས་པ་
སྐད་ཅིག་ཆ་མེད་དང་། རྟུལ་ཕྱུག་སྤྱོགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་མེད་པ་ཡིན་དགོས་ཤིང་། དོན་བྱེད་རྒྱུ་ས་པ་ལ་
ཡང་རང་མཚན་ཡིན་པས་མ་བྱུང་ལ། དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་རྒྱུ་ས་པ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་
བྱུང་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་དོ། །ཁ་ཁས་པར་སྒྲོམ་པའི་ང་རྒྱལ་གྱིས་ཁེངས་པ་ཁ་ཅིག་ན་མེ། དངོས་པོ་
ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་བྱུང་པ་ཡིན་ལ། རང་མཚན་ཡིན་ན་གསལ་བ་ལ་རྗེས་འགོ་བྱེད་པར་
འགལ་བས། དངོས་པོ་ཡིན་ན་ཆ་མེད་ཡིན་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་དང་བུམ་པ་སོགས་
ནི་རྗེས་སུ་མ་བྱུང་ཅིང་། རྗེས་སུ་བྱུང་ན་སྤྱོད་ཡོད་དོ། །རྒྱུ་ཡོད་ན། དངོས་པོ་དང་བུམ་པ་རྗེས་
གཅིག་གསལ་ཐ་དད། ཐ་དད་ན་བུམ་པ་དོན་པོ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །གཅིག་ན། བུམ་འཛིན་མཛོན་
སྤྱུ་གྱིས་བུམ་པ་མཐོང་བ་ན་དངོས་པོ་ཡང་མཐོང་བར་ཐལ། དེ་གཉིས་རྗེས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

མ་ཁྱབ་ན། མངོན་སུམ་སྒྲུབ་འཇུག་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །དངོས་པོ་དང་བུམ་པ་སྟེ་འཛིག་ཅིག་ཅར་
བྱེད་པར་ཐལ། དེ་གཉིས་རྩལ་གཅིག་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཀ་བ་དང་དངོས་པོ་ཡང་སྟེ་འཛིག་ཅིག་
ཅར་བྱེད་པར་ཐལ། དེ་གཉིས་རྩལ་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཀ་བུམ་སྟེ་འགག་གཅིག་པར་
འགྱུར་རོ། །ཀ་བུམ་རྩལ་གཅིག་ཡིན་པར་ཐལ། བུམ་པ་ཡང་དངོས་པོ་དང་རྩལ་གཅིག་ཀ་བ་ཡང་
དངོས་པོ་དང་རྩལ་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཐལ་བ་གསུམ་ག་ལ་ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། ཚས་དེ་དང་རྩལ་
གཅིག་ཡིན་ན། ཚས་དེ་དང་གཅིག་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། སྒྲ་དང་སྒྲའི་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུར་
མཚན་རྩལ་གཅིག་པ་རྣམས་ཐ་དད་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། རང་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱིས་གཅིག་
ཏུ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། བུམ་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱིས་དངོས་པོ་མཐོང་ནའང་སྒྲོན་ཡོད་དེ། བུམ་འཛིན་
མངོན་སུམ་ཚས་ཅན། སྟེ་འཛིན་གྱི་སྒྲོར་ཐལ། དངོས་པོ་ཙམ་དེ་མཐོང་བའི་སྒྲོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་
ཁྱབ་ན། དངོས་པོ་ཙམ་དེ་སྟེ་ཡིན་པ་འབྱུང། འདོད་ན། མངོན་སུམ་རྟོག་བཅས་སུ་ཐལ་ལོ། །གཞན་
ཡང་བུམ་པ་དངོས་པོ་ཡིན་ན་ཁོ་རང་ལ་ཡོད་པའི་གཞུགས་དྲི་རོ་རིག་བྱ་བཞི་ས་ཆུ་མེ་རྒྱུ་བཞི་དང་
རྩལ་གཅིག་གམ་ཐ་དད། རྩལ་གཅིག་ན་ཁོ་ལ་ཡོད་པའི་རྩལ་བརྒྱད་པོ་རྩལ་གཅིག་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ།
རྩལ་ཐ་དད་ཡིན་ན། བུམ་པ་ལ་ཡོད་པའི་རྩལ་བརྒྱད་པོ་ལས་རྩལ་ཐ་དད་པའི་བུམ་པའི་རྩལ་ཡོད་པ་
མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ལས་རྩལ་ཐ་དད་པའི་བུམ་པའི་རྩལ་གཞུགས་ཀྱང་མེད། དྲི་རོ་རིག་བྱ་བཞི་ས་ཆུ་མེ་
རྒྱུ་ཡང་མེད། སྒྲ་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། བུམ་པ་དེ་ཕྱིའི་བེམ་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ།
ཕྱིའི་བེམ་པོ་ཡིན་ན་འབྱུང་བ་དང་འབྱུང་གྱུར་གང་རུང་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ།

གཞན་ཡང་། བུམ་པ་ཙམ་དེ་རྩལ་སྒྲུབ་ཅིང་། གསེར་བུམ་དང་རྩལ་གཅིག་ན་དེ་གསེར་
བུམ་གྱི་རྩལ་སྒྲུབ་བམ་མ་གྲུབ། གྲུབ་ན་དཔལ་བུམ་ལ་རྩལ་འགོ་མི་བྱེད་པར་འགྱུར། མ་གྲུབ་ན་
གསེར་བུམ་དང་རྩལ་གཅིག་ཡིན་པ་འགལ་ལོ། །བུམ་པ་ཙམ་དེ་འདས་མ་འོངས་ཀྱི་རྩལ་ཡིན་ནམ། ད་
ལྟ་བའི་རྩལ་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། ད་ལྟར་གྱི་བུམ་གསལ་ལ་རྩལ་འགོ་མི་བྱེད་པར་འགྱུར། ཕྱི་མ་
ལྟར་ན། འདས་མ་འོངས་ཀྱི་བུམ་གསལ་ལ་རྩལ་འགོ་མི་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །གང་ཡང་མིན་ན། རྩལ་
སུམ་གྲུབ་པར་འགྱུར་རོ། །བུམ་པ་དེ་འགག་གམ། མི་འགག་མི་འགག་ན་⁽¹⁾དངོས་པོ་མིན་པར་འགྱུར།

འགག་ན། ལུམ་པ་འགགས་ཐེས་སུ་གྲུབ་པའི་གསེར་ལུམ་སོགས་སྤྱི་མེད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཟེར་ཅིང་།
 རིགས་པ་དེ་དག་མཚུངས་པར་འཇུག་པར་མཐོང་ནས། མིང་ཚིག་ལྟ་ཅི་སྟོན། ཡི་གེ་རྣམས་ཀྱང་རྫས་
 སུམ་གྲུབ་པར་འདོད་དེ། དེ་ཡང་འདི་ལྟར། ཡི་གེའི་ཐུང་མཐའ་ཨ་ལྷ་བུ་ལ་ཡང་སྐད་ཅིག་མ་དུག་ཅུ་
 ཅུ་ལྟ་ཡོད་པས། ཁོ་རྫས་སུ་གྲུབ་ན་དེ་རྣམས་དང་རྫས་གཅིག་དང་ཐ་དད་གང་རུང་ཡིན་དགོས་པ་ལ།
 དེ་ལྟར་ན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་དེ་ཞིག་པའི་དུས་ན་ཁོ་ཞིག་གམ་མ་ཞིག་ ཞིག་ན། སྐད་ཅིག་ཕྱི་མ་དང་
 རྫས་གཅིག་དང་ཐ་དད་གང་ཡང་མིན་པར་ཐལ། སྐད་ཅིག་ཕྱི་མའི་དུས་ན་ཁྱོད་རྫས་སུམ་གྲུབ་པའི་
 ཕྱིར། མ་ཞིག་ན་ཕྱིས་ཀྱང་མི་འཇིག་པར་ཐལ། སྤར་མ་ཞིག་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དངོས་པོ་ཡིན་པ་
 ཉམས་སོ། ཞེས་མང་དུ་སྒྲུ་ལ། རགས་པ་དང་རྒྱུ་ཡིན་ན་ཡང་རྫས་སུམ་གྲུབ་པར་འདོད་དེ། དེ་ཡང་
 ལུམ་པ་རགས་པ་ཡིན་ཅིང་རྫས་སུ་གྲུབ་ན། ཁོ་རང་ལ་ཡོད་པའི་ཡན་ལག་རྣམས་དང་རྫས་གཅིག་
 གམ་ཐ་དད། རྫས་གཅིག་ན། ཡན་ལག་རྣམས་ཀྱང་རྫས་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་རོ། རྫས་ཐ་དད་ན། ཡན་
 ལག་ལས་མ་གཏོགས་པའི་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་རྫས་ཡོད་པར་འགྱུར་ལ། དེ་འདོད་ན་བྱེ་བྲག་པ་དགག་
 ཏུ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། རྒྱུ་རྫས་གྲུབ་འགོག་པ་ལ་ཡང་། ཁོ་རང་ལ་ཡོད་པའི་སྐད་ཅིག་སྤྱི་རྣམས་
 དང་རྫས་གཅིག་གམ་ཐ་དད་ཅེས་བརྟགས་ན་གོང་དང་མཚུངས་སོ་ཞེས་སྒྲུ་ཞིང་། དངོས་པོ་ཡིན་ན་ད་
 ལྟར་བ་ཡིན་དགོས་པ་དང་། ལུམ་པ་གཞི་གྲུབ་དངོས་པོ་མིན་ལུམ་གཟུགས་སོགས་ཀྱང་རྫས་སུམ་
 གྲུབ་ཅེས་སྒྲུ་ལ།

འདི་ལ་ཡང་ཁ་ཅིག དངོས་པོའི་མཚན་གཞི་གང་ཡིན་ཅེས་དྲིས་པ་ན། ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་ཆ་
 མེད་དང་། རྟུལ་ཕྱན་ཆ་མེད་ཡིན་ཅེས་ལན་འདེབས་ལ། མཁས་པར་རྟོམ་པ་ཁ་ཅིག་ནི། དེ་ཙམ་ཡང་
 སྒྲུ་མ་རུས་པར་ལུམ་གཟུགས་སྐད་ཅིག་ཆ་མེད་ཡིན་ན་དངོས་པོ་ཡིན་ཅེས་བརྟག་པ་མཐའ་བཟུང་གི་
 རྟུལ་གྱིས་ལན་འདེབས་པར་བྱེད་ཅིང་། གཉིས་ཀས་ཀྱང་དངོས་པོ་དང་ལུམ་པ་སོགས་སྤྱི་མཚན་ཡིན་
 པར་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། ལུས་ལ་དབྱུག་གྲུས་བསྐྱེད་ཅིང་མགྲིན་པ་ཞགས་པས་བཅིངས་ཏེ་
 སྒྲུ་བ་པོ་རང་དབང་མེད་པར་བྱས་པ་ལས། སྒྲེས་བྲུ་སྤར་མའི་ངང་རྒྱལ་ཅན་དག་གིས་ཚིག་གི་ཐེང་བ་
 བྱང་རྒྱལ་དུ་སྒྲུ་བ་ལྟར་འབྲེལ་བ་བྱང་ཟད་ཀྱང་མེད་ཅིང་། འགལ་བ་ཙམ་ཞིག་སྤྲིང་པོར་ཟད་པའི་ཚིག་

གི་ལྷ་བ་ལ་སྒྲིང་པོའི་དོན་གྱི་རོ་རྩུང་ཟད་ཚལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།།

དེ་ནི་དེ་དགག་པ་བསྟན་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་ཡང་དངོས་པོ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་མི་དགོས་
པར་འདོད་པའི་ཕྱོགས་དེ་དགག་པ་དང་། དངོས་པོ་སོགས་རྫས་སུ་མ་གྲུབ་པར་འདོད་པའི་ཕྱོགས་
དགག་པའོ།།

དང་པོ་ནི། ཤེས་བྱ་ཚས་ཅན། རང་གི་གཞུང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་སྤྱི་མཚན་འཇལ་བའི་མངོན་
སུམ་ཚད་མ་ཡོད་པར་ཐལ། ལུས་འཛོལ་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་གཞུང་ཡུལ་ཡིན་པའི་སྤྱི་མཚན་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། ལུས་བ་སྤྱི་མཚན་ཡིན་པ་འབྱུང་། འདོད་ན། སྒྲ་དོན་གཞུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་མངོན་
སུམ་ཚད་མ་ཡོད་པར་ཐལ་བ་དང་། མངོན་སུམ་རྟོག་བཅས་ཡོད་པར་ཐལ་བ་དང་། རང་མཚན་
གཞུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ཡོད་པར་ཐལ་བའི་སྤྱོན་འབྱུང་ངོ་། རྟོན་བྱེད་རྒྱས་པ་ལ་
རང་མཚན་ཡིན་པས་མ་བྱུང་ན། གཞལ་བྱ་རང་སྤྱི་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་རྟགས་སུ་དོན་བྱེད་རྒྱས་དང་མི་
རྒྱས་ཕྱིར་ཅེས་བཀོད་པ་འབྲེལ་མེད་དུ་འགྱུར་ངོ་། རྟོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་རྒྱས་པ་ཡིན་ན་རང་མཚན་
ཡིན་པས་བྱུང་ན། སྤྱོན་པོ་སོགས་རང་མཚན་མ་ཡིན་པར་འདོད་པ་འགལ་ཏེ། སྤྱོན་པོ་ཚས་ཅན། རྟོན་
རང་མཚན་ཡིན་པར་ཐལ། རྟོན་དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་རྒྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱབ་གསལ་དངོས།
མ་གྲུབ་ན། དེར་ཐལ། དོན་དམ་དཔྱོད་བྱེད་གྱི་ཚད་མས་དོན་བྱེད་པར་གཞལ་བའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ།
མངོན་སུམ་ཚད་མས་དེར་གཞལ་བའི་ཕྱིར། འདི་ལ་བྱུང་པ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་འོག་ཏུ་རྒྱས་པར་
བཤད་པར་བྱའོ། ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་ཆ་མེད་དང་རྒྱལ་ཕན་ཕྱོགས་གྱི་ཆ་ཤས་མེད་པ་རང་མཚན་དུ་
འདོད་པ་དང་། ལུས་པ་རང་མཚན་མ་ཡིན་པར་འདོད་པའང་འགལ་ཏེ། ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་ཆ་མེད་ཡིན་
པ་དུ་མ་ཡོད་དམ་མེད། མེད་ན། འཛིག་རྟོན་གྱི་ཁམས་ན་ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་ཆ་མེད་གཅིག་ལས་མེད་
པར་ཐལ་ལོ། ཡོད་ན་ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་ཆ་མེད་ཚས་ཅན། རྟོན་སྤྱི་མཚན་ཡིན་པར་ཐལ། རང་གི་
གསལ་བ་ལ་རྗེས་འགོ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། རྒྱབ་གསལ་དངོས། མ་གྲུབ་ན། རྟོན་ཡིན་དུ་མ་ཡོད་པ་འབྱུང་།
རྟོན་ཡིན་དུ་མ་ཡོད་ཀྱང་རང་གི་གསལ་བ་ལ་རྗེས་འགོ་བྱེད་པར་མི་འབྱུང་ན། ལུས་པ་འང་རང་གི་

གསལ་བ་ལ་རྗེས་འགོ་བྱེད་པར་གང་གིས་འགྲུབ་ལེགས་པར་སོམས་ཤིག ཤེས་པ་སྐྱད་ཅིག་ཆ་མེད་
ཡིན་ན། རང་མཚན་ཡིན་དགོས་ཞེས་སྤྲོད། ཤེས་པ་སྐྱད་ཅིག་ཆ་མེད་རང་མཚན་ཡིན་ཅེས་མི་སྤྲོད་ཞེ་ན།
རང་མཚན་གྱི་མཚན་གཞི་འཛིན་པ་ན་བརྟག་པ་མཐའ་བཟུང་གི་ཚུལ་དུ་བྱེད་དགོས་པ་འདི་ནི། འགའ་
ཞིག་དངོས་པོའི་མཚན་གཞི་བརྟག་པ་མཐའ་བཟུང་གི་ཚུལ་དུ་བྱེད་དགོས་པ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པ་
ཡིན་པས་འོག་ཏུ་དགག་པར་བྱའོ།

གཉིས་པ་དངོས་པོ་སོགས་རྗེས་སུ་མ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་དགག་པ་ནི། བུམ་འཛིན་མངོན་
སུམ་ཚེས་ཅན། ཁྱོད་དངོས་པོ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་གྱིས་བུམ་པ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། མ་
གྲུབ་ན། བུམ་པ་དང་དངོས་པོ་རྗེས་གཅིག་ཡིན་ན། ཁྱོད་གྱིས་བུམ་པ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་ན། དངོས་
པོ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་དགོས་པ་འབྱུང་། མ་བྱུང་ན། མངོན་སུམ་ཡིན་ན། དངོས་པོ་ཡིན་དགོས་པའི་
གྲུབ་པའི་མཐའ་ཁྱོད་རང་ཡང་ཁས་ལེན་པ་དང་འགལ། འདོད་ན། བུམ་འཛིན་མངོན་སུམ་བུམ་འཛིན་
མངོན་སུམ་སྐྱད་ཅིག་དང་པོ་དང་རྗེས་གཅིག་གམ་ཐ་དད། རྗེས་གཅིག་ན། བུམ་འཛིན་མངོན་སུམ་
ཚེས་ཅན། ཁྱོད་བུམ་འཛིན་མངོན་སུམ་སྐྱད་ཅིག་དང་པོ་དང་སྐྱེ་འགག་ཅིག་ཅར་བྱེད་པར་ཐལ། དེ་
དང་རྗེས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་ལ་ལན་མེད་དོ། རྗེས་ཐ་དད་ན། བུམ་འཛིན་མངོན་
སུམ་སྐྱད་ཅིག་དང་པོ་ཚེས་ཅན། ཁྱོད་བུམ་འཛིན་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་དང་རྗེས་ཐ་དད་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་འཁོར་གསུམ་ལ་ལན་མེད་དོ། ཤེས་བྱ་ཚེས་ཅན། དངོས་པོ་དང་བུམ་པ་རྗེས་
གཅིག་ཡིན་ན། དངོས་པོའི་རྗེས་དང་བུམ་པའི་རྗེས་གཅིག་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། དེ་གཉིས་རྗེས་
གཅིག་ཡིན་ན་སྐྱེ་འགག་ཅིག་ཅར་བྱེད་དགོས་པའི་ཕྱིར། འདི་ལ་ཕྱོགས་འདི་ཁས་ལེན་པ་དག་ཁ་
མཐུན་དུ་འདོད་ལན་འདེབས་པར་བྱེད་དོ། རྟེན་གཤམས་ཅད་ཉོན་ཅིག ཁ་ལང་དཀར་ཟལ་ཚོས་
ཅན། ཁྱོད་གྱི་རིགས་དང་བ་ལང་ནག་སྐྱར་གྱི་རིགས་གཅིག་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་དང་དེ་གཉིས་
རིགས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བ་ལང་དཀར་ཟལ་མ་ཡིན་པ་ལས་
འོག་པའི་ལྷོག་པ་དེ་བ་ལང་དཀར་ཟལ་གྱི་རིགས་ཡིན། བ་ལང་ནག་སྐྱར་གྱི་རིགས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
འདི་ལ་ལན་གདབ་པར་རྒྱས་པའི་མཁས་པ་ཡོད་ན། ཁོ་བོས་སྟོང་གདགས་པར་བྱའོ། ཤེས་བྱ་ཚོས་

ཅན། ཚྱུང་གི་དངོས་པོ་དང་། ཚྱུང་གི་དངོས་པོ་གཉིས་བདག་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ་བར་ཐལ།
 ཚྱུང་གི་དངོས་པོ་ཡང་མི་རྟག་པ་ལ་བདག་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ། ཚྱུང་གི་དངོས་པོ་ཡང་མི་
 རྟག་པ་ལ་བདག་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། མ་ཁྲབ་ན། བུམ་པ་ཡང་དངོས་པོ་དང་རྣམས་གཅིག་ཀྱི་
 བ་ཡང་དངོས་པོ་དང་རྣམས་གཅིག་ན། ཀ་བུམ་རྣམས་གཅིག་དགོས་པ་འབྱུང་། འདོད་ན། ཀ་བུམ་རྣམས་
 མི་གཅིག་པ་འབྱུང་། མ་གྲུབ་ན། ཚྱུང་གིས་དུང་སྐྱེ་མི་རྟག་པར་སྐྱེ་བའི་རྟགས་ཚུལ་བདག་
 གཅིག་ཏུ་འབྲེལ་བར་འདོད་པ་དང་འགལ། བུམ་འཛིན་མངོན་སུམ་ཚུལ་ཅན། སྤྱི་འཛིན་གྱི་སྒོར་ཐལ།
 བུམ་པ་མཐོང་བའི་སྒོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་དངོས་སུ་འབྱུང་། མ་ཁྲབ་ན། བུམ་པ་སྤྱི་ཡིན་པ་འབྱུང་།
 མ་གྲུབ་ན། བུམ་པ་ལ་སྐྱེ་བའི་རྟག་གི་སྒོ་ཡིན་པ་འབྱུང་། བུམ་པ་སྤྱི་ཡིན་པ་ལ་བུམ་འཛིན་མངོན་སུམ་
 གྱིས་བུམ་པ་མཐོང་ན། སྤྱི་འཛིན་གྱི་སྒོ་ཡིན་པས་ཁྲབ་མི་དགོས་ན། དངོས་པོ་སྤྱི་ཡིན་ན་བུམ་འཛིན་
 མངོན་སུམ་གྱིས་དངོས་པོ་མཐོང་ན་སྤྱི་འཛིན་གྱི་སྒོ་ཡིན་དགོས་པ་འབྱུང་དོ།

གཞན་ཡང་རྣམས་གཅིག་ན་གཅིག་ཡིན་དགོས་པར་འདོད་པ་ནི། སྐྱེ་དང་སྐྱེའི་མི་རྟག་སོགས་
 རྣམས་གཅིག་པ་ལྷམས། རང་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱིས་གཅིག་ཏུ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་དང་། སྒོ་མ་འབྲུལ་
 པས་གཅིག་ཏུ་དམིགས་ན་གཅིག་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་སྐྱེ་མ་པ་འབའ་ཞིག་སྐྱེ་བྱེད་ཀྱི་མཐར་ཐུག་
 པར་ཟད་མོད། འདི་ནི་སྒོ་མ་འབྲུལ་བས་གཅིག་ཏུ་དམིགས་པ་དང་། ཐ་དད་དུ་མ་དམིགས་པ་མ་ཕྱེད་
 པ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་འཛིན་ཉན་ཤེས་གྱིས་སྐྱེ་དང་སྐྱེའི་མི་རྟག་པ་ལ་ཐ་དད་དུ་མ་དམིགས་པ་ཡིན་གྱི།
 གཅིག་ཏུ་དམིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །སྐྱེ་འཛིན་ཉན་ཤེས་གྱིས་སྐྱེ་དང་སྐྱེའི་མི་རྟག་པ་ཐ་དད་དུ་མ་
 དམིགས་པས་གཅིག་ཏུ་དམིགས་དགོས་ན། སྐྱེ་བདག་ཡོད་དུ་དམིགས་པར་ཐལ། སྐྱེ་བདག་མེད་དུ་
 མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། སྐྱེའི་སྤྱིང་གི་བདག་མེད་སྐྱེའི་རྣམས་ཡིན་ན། ཉན་ཤེས་གྱིས་སྐྱེ་དམིགས་པ་
 ན་སྐྱེའི་བདག་མེད་དམིགས་དགོས་ཀྱང་། རྣམས་མ་ཡིན་པས་བདག་མེད་པར་མ་དམིགས་པ་ཡིན་ལ།
 དེའི་ཕྱིར་བདག་མེད་པར་མ་དམིགས་ཀྱང་བདག་ཡོད་པར་དམིགས་མི་དགོས་སོ། ཞེན། འདིར་ཡང་
 སྐྱེ་མི་“རྟག་པ་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཆ་རྣམས་སུ་གྲུབ་ན་ཉན་ཤེས་གྱིས་དེ་གཉིས་ཐ་དད་དུ་མ་དམིགས་ན།
 གཅིག་ཏུ་དམིགས་དགོས་ཀྱང་། དེ་རྣམས་སུ་མ་གྲུབ་པས་ཉན་ཤེས་གྱིས་མ་དམིགས་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་

བརྗོད་པར་བྱའི།⁴³ ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཆ་རྒྱུ་སྤྲུལ་མ་གྱུ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཡིན་ཅི་ན། སྐྱོད་པ་མི་རྟག་པའི་ཐ་དད་རྒྱུ་སྤྲུལ་ན་སྐྱོད་པ་མི་རྟག་པའི་ཐ་དད་བདེན་པར་གྱུ་བ་དགོས་པས། དེ་གཉིས་བདེན་པའི་ཐ་དད་དུ་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན་དེ་གཉིས་རྒྱུ་སྤྲུལ་ཐ་དད་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། སྐྱོད་པ་རྒྱུ་སྤྲུལ། མི་རྟག་པ་ཡང་རྒྱུ་སྤྲུལ། སྐྱོད་པ་མི་རྟག་པ་ཐ་དད་ཀྱང་ཡིན་ན། དེ་གཉིས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཆ་རྒྱུ་སྤྲུལ་པར་འགལ་ལོ་ཞེན། འོན་ཀྱང་སྐྱོད་ཅིག་ཆ་མེད་དང་མི་རྟག་པ་སྐྱོད་ཅིག་ཆ་མེད་ཀྱི་བདག་མེད་ཡིན་ན། རྒྱུ་སྤྲུལ་དགོས་པར་ཐལ། དེ་གཉིས་ཡིན་ན་རྒྱུ་སྤྲུལ་དགོས་ཤིང་། དེ་གཉིས་ཡིན་ན་བདག་མེད་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། ལན་མེད་དོ། དེས་ན་སྐྱོད་པ་མི་རྟག་པ་རྒྱུ་སྤྲུལ་ཅིང་། དེ་གཉིས་ཐ་དད་ཡིན་ཀྱང་། དེ་གཉིས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཆ་དེ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་སྤྲུལ་པའི་ཕྱིར། དེ་གཉིས་ཐ་དད་དུ་མཛོན་སྤྲུལ་གྱིས་དམིགས་མི་དགོས་པ་ཡིན་ནོ།

གལ་ཏེ། དེ་གཉིས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཆ་རྒྱུ་སྤྲུལ་ན། དེ་གཉིས་ཐ་དད་ཡིན་པ་རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཙམ་དུ་འགྱུར་བས། དེ་གཉིས་ཐ་དད་ཡིན་པ་མི་འཐད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེན། འོན་ཀྱང་ཤེས་བྱ་ཚེས་ཅན། ཀྱུན་རྗེ་བ་ཡིན་ན་གཞིམ་གྱུ་བ་པས་བྱུང་པར་ཐལ། རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་ན་ཚད་མས་གཞོད་པ་འབབ་པའི་ཕྱིར་རོ། མ་གྱུ་བ་ན། ཐ་དད་ཡིན་པ་རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་ན། ཐ་དད་ཡིན་པ་མི་འཐད་དགོས་པ་འབྱུང་དོ། བྱམ་འཛོན་མཛོན་སྤྲུལ་བྱམ་པ་ལ་སྦྱུང་འཇུག་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་བྱམ་པ་དང་དངོས་པོ་རྒྱུ་སྤྲུལ་གཅིག་ཡིན་ན། དེས་དངོས་པོ་ཡང་མཐོང་དགོས་ཞེས་སྒྲུབ་པ་ཡང་། དེ་ཕྱིར་དངོས་པོ་མཐོང་བ་ཡིས། ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་མཐོང་བ་ཉིད།⁴⁴ ཅེས་པའི་གཞུང་གི་དོན་རྟོགས་པའི་སྒོ་གྲོས་མེད་པར། སྐྱོད་པ་མི་རྟག་པ་རྒྱུ་སྤྲུལ་འབྲངས་པའི་བབ་ཙམ་ཏེ། ཐོགས་བཅས་ཀྱི་གཞུགས་སྐྱོད་ཅིག་ཆ་མེད་ཡིན་པ་ཡོད་དམ་མེད། མེད་ན་བྱམ་གཞུགས་སྐྱོད་ཅིག་ཆ་མེད་ཡིན་པ་ཡོད་པ་འབྱུང་། ཡོད་ན། དེ་དང་དེ་ལ་ཡོད་པའི་ཐོགས་པའི་རེག་བྱ་གཉིས་རྒྱུ་སྤྲུལ་གཅིག་གམ་ཐ་དད། ཐ་དད་ན། རང་གི་ཡན་ལག་ལས་རྒྱུ་སྤྲུལ་ཐ་དད་པའི་ཡན་ལག་ཅན་མི་སྲིད་པ་འབྱུང་། རྒྱུ་སྤྲུལ་གཅིག་ཡིན་ན། དེ་འཛོན་མིག་ཤེས་གྱིས་དེའི་རེག་བྱ་ཡང་མཐོང་བར་ཐལ། དེ་དེ་ལ་སྦྱུང་འཇུག་ཡིན་པ་གང་ཞིག་དེ་དང་དེའི་རེག་བྱ་རྒྱུ་སྤྲུལ་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་ཁས་སོ། ཡང་རྒྱུ་སྤྲུལ་པའི་རེག་བྱ་

པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། རྩོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་འཛིན་རྣམ་ཚུལ་ཅན། ཁྱེད་ཀྱིས་རྩོན་པོ་དངོས་སུ་
བཟུང་བར་ཐལ། རྩོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་དངོས་སུ་སྒྲུབ་འཇུག་གང་ཞིག་ རྩོན་འཛིན་མིག་ཤེས་དང་
རྩོན་པོ་རྩལ་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྩོན་འཛིན་མིག་ཤེས་དང་དེའི་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ལ་
རང་རིག་གཞན་རིག་གི་ཁྱད་པར་མེད་པར་ཐལ་བའི་རྩོན་འབྱུང་ཞིང་། འཛིན་རྣམ་ལ་རྩོན་པོའི་རྣམ་
པ་མ་གར་ན་རྩོན་པོ་དངོས་སུ་རྟོགས་པར་མི་འཐད་ལ། རྣམ་པ་གར་ན་རྩོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་
གར་བའི་རྩོན་པོའི་རྣམ་པ་དང་། དེའི་འཛིན་རྣམ་ལ་གར་བའི་རྩོན་པོའི་རྣམ་པ་གཉིས་གཅིག་ཡིན་
ནམ། ཐ་དད་ཡིན། གཅིག་ཡིན་ན། རྩོན་འཛིན་མིག་ཤེས་དང་དེའི་འཛིན་རྣམ་ཡང་གཅིག་ཡིན་
པར་ཐལ་ལོ། ཐ་དད་ཡིན་ན། སྒྲེས་བྲུ་གཅིག་གིས་རྩོན་པོ་གཅིག་ལ་མིག་ཤེས་ཀྱིས་བལྟས་པ་ན་
རྩོན་པོའི་རྣམ་པ་ཐ་དད་པ་གཉིས་ཅིག་ཅར་འབྱུང་བར་ཐལ་ལོ། ཁའོ་སེམས་གང་གི་དབང་དུ་བྱས་
ཀྱང་། རྩལ་གཅིག་ཡིན་ན་གཅིག་ཡིན་པས་བྱུང་བར་འདོད་པ་ལ། རྩོན་འདི་ཡང་ཡོད་དེ། མིག་ཤེས་
ཀྱི་འཛིན་རྣམ་ཚུལ་ཅན། དེའི་གཟུང་རྣམ་དང་གཅིག་ཡིན་པར་ཐལ། རྩལ་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
འདོད་ན། རང་རིག་དང་གཞན་རིག་ཀྱང་གཅིག་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། ཁ་གྲུབ་ན། དེ་དེ་ལ་རང་རིག་
མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ།

དེས་ན། རོན་གྱི་རང་གི་ངོ་བོ་གཅིག་“ ཁྱིམ་སོགས་དང་། དེ་ཕྱིར་དངོས་པོ་མཐོང་བ་
ཡིས།”^༤ ཁྱིམ་སོགས་ཀྱི་དོན་ནི། ཚེས་དེ་དང་གྲུབ་བདེ་དབྱེར་མེད་ཀྱི་རྩལ་གཅིག་ཡིན་ན། ཚེས་དེ་
མཐོང་བའི་མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་བས་བྱུང་བའི་དོན་ཡིན་ནོ། དེའི་ཕྱིར། ཁྱད་པར་ཆ་གས་
རྣམ་སྤངས་པ། ཁའོ་སེམས་ཀྱིས་ནི་བཟུང་བ་ལའང་།^༥ ཁྱིམ་དང་། རང་འགྲེལ་དུའང་། དེ་ཕྱིར་
དངོས་པོ་མཐོང་བ་ཡིས། ཁོན་ཏན་མཐའ་དག་མཐོང་བ་ཉིད། ཁྱིམ་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ། ཆ་གས་མེད་
པ་ལ་ཕྱོགས་གཅིག་མཐོང་བ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་རོ།^༦ ཁྱིམ་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། ཁ་ཞན་ཡང་ཚེས་དེ་
དང་རྩལ་གཅིག་ཡིན་ན་ཚེས་དེ་དང་ཆ་མེད་གཅིག་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། ཚེས་དེ་དང་རྩལ་གཅིག་
ཡིན་ན་ཚེས་དེ་དང་གཅིག་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། བྱུང་སྟེ། ཚེས་དེ་དང་ཆ་ཐ་དད་ཡིན་ན་ཚེས་དེ་དང་
གཅིག་ཡིན་པར་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། འདོད་ན། རྣམ་རིག་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། རྩོན་འཛིན་མིག་

ཤེས་དང་སྒྲོན་པོ་ཡང་ཆ་མེད་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་བས། སྒྲོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་སྒྲོན་པོ་རྒྱང་ཆད་དུ་སྒྲོང་བ་བཞིན་དུ། སྒྲོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱང་རྒྱང་ཆད་དུ་སྒྲོང་བར་ཐལ་ལོ། ཁ་དོ་སེམས་གང་གི་དབང་དུ་བྱས་ཀྱང། རྟོག་པ་དང་དེ་མེད་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཆ་མེད་གཅིག་ཏུ་ཐལ། དེ་གཉིས་རྩལ་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྟོག་པ་བཞིན་དུ་དེ་མེད་རང་རིག་མངོན་སུམ་ལ་ཡང་སྒྲུ་དོན་དངོས་སུ་སྒྲོང་བར་ཐལ་ལོ། འདོད་ན། མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ།

གཞན་ཡང་བྱམ་པ་ཆོས་ཅན། བྱམ་པའི་གཟུགས་རྩལ་སུ་གྱུ་བ་པར་ཐལ། ཁྱོད་རྩལ་གྱུ་བ་འགོག་པ་ན་བྱམ་གཟུགས་དང་རྩལ་གཅིག་གས། ཐ་དད་བརྟགས་ནས་འགོག་རིགས་པའི་ཕྱིར། བྱམ་པ་ཆད་མས་གྱུ་བ། རྟགས་གསལ་དངོས་སུ་ཁས་བླངས་སོ། གཞན་ཡང་བྱམ་པ་དང་བྱམ་པའི་གཟུགས་སོགས་རྩལ་གཅིག་ན། བྱམ་པ་ལ་ཡོད་པའི་རྩལ་རྩལ་བརྒྱུད་པོ་རྩལ་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་ཞེས་ཁས་བླངས་པས་ནི། བྱམ་པའི་གཟུགས་སོགས་བྱམ་པའི་རྩལ་སུ་ཁས་བླངས་པ་ཡིན་པས། བྱམ་གཟུགས་རྩལ་སུ་མ་གྱུ་བ་པར་འདོད་པ་དང་དངོས་སུ་འགལ་བ་ཡིན་ནོ། བྱམ་པ་ཕྱིའི་བཅ་པོར་ཁས་ལེན་པ་དང་། བྱམ་པ་དངོས་མེད་དུ་ཁས་ལེན་པ་ཡང་ནང་འགལ་བའི་ཁུར་ཆེན་ཡིན་ནོ། བྱམ་པ་དེ་གསེར་བྱམ་གྱི་རྩལ་སུ་མ་གྱུ་བ་ན། གསེར་བྱམ་དང་རྩལ་གཅིག་ཡིན་པར་འགལ་ཞེས་པ་ལ་ནི། རྩལ་ཆོས་ཅན། གསེར་བྱམ་གྱི་རིགས་ཡིན་པར་ཐལ། གསེར་བྱམ་དང་རིགས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པའི་ཐལ་བ་མཚུངས་ལ། དེ་དང་རྩལ་གཅིག་ཡིན་ཀྱང་། དེའི་རྩལ་ཡིན་མི་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་བཤད་ཟེན་དོ།

བྱམ་པ་ད་ལྟར་བའི་རྩལ་ཡིན་ན། འདས་མ་འོངས་ཀྱི་བྱམ་གསལ་ལ་རྩལ་འགྲོ་མི་བྱེད་པར་འགྱུར། ཞེས་པ་ཡང་སྒྲོན་མིན་དེ། འདས་མ་འོངས་ཀྱི་བྱམ་པ་ཞེས་པ། འདས་པ་ཡིན་པའི་བྱམ་པ་དང་། མ་འོངས་པ་ཡིན་པའི་བྱམ་པ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་ན། དེ་ལྟ་བུ་གཞི་མ་གྱུ་བ་པའི་ཕྱིར་དང་། ཁ་སང་ལྟ་བུ་ལ་འདས་པའི་དུས་སུ་བྱས་ནས་དེའི་དུས་ན་ཡོད་པའི་བྱམ་པ་ཡིན་པ་ལ་འདས་པའི་བྱམ་པ་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན་ན། དེ་ལྟ་བུའི་བྱམ་པ་ད་ལྟར་བའི་བྱམ་པ་ཡིན་པས། དེ་ལ་རྩལ་འགྲོ་བྱེད་པ་དང་ད་ལྟར་བའི་རྩལ་ཡིན་པ་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། བྱམ་པ་འགགས་ན་བྱམ་པ་འགགས་རྩལ་སུ་སྒྱེས་པའི་གསེར་བྱམ་སྒྱུ་མེད་དུ་འགྱུར། ཞེས་པ་འདྲ་སྒྲོན་མིན་དེ། བྱམ་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་འགགས་ན་ཁྱོད་འགགས་

རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའི་གསེར་བུམ་སྤྱི་མེད་དུ་འགྱུར་དགོས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་འགགས་ཀྱང་ཁྱོད་
 འགགས་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའི་བུམ་པ་དེ་ཁྱོད་འགགས་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའི་གསེར་བུམ་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་
 ཕྱིར་རོ། །བུམ་པ་འགགས་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའི་བུམ་པ་མི་སྤྱིད་དོ་ཞེན། འོ་ན་དངོས་པོ་ད་ལྟར་བ་
 འགགས་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའི་དངོས་པོ་ད་ལྟར་བ་མི་སྤྱིད་པར་འགྱུར་རོ། །ཡི་གེ་རྩམ་གྲུབ་འགོག་པའི་
 རིགས་པ་ཡང་མི་འཐད་དོ།^༤ ཆོས་གཅིག་ཡིན་པ་རྩམ་སུ་གྲུབ་བམ་མ་གྲུབ། གྲུབ་ན། དེའི་སྤྱོད་
 དང་གྲུང་དང་ཕྱི་དོད་རྩམ་གཅིག་ཐ་དད་གང་རུང་ཡིན་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན། དེའི་སྤྱོད་ཞིག་པའི་
 དུས་ན་དེ་ཞིག་གམ་མ་ཞིག་ །ཞིག་ན་ཕྱི་དོད་སྤྱོད་དང་རྩམ་གཅིག་དང་ཐ་དད་གང་ཡང་མ་ཡིན་པར་
 ཐལ། ཕྱི་དོད་དུས་ན་ཁྱོད་རྩམ་སུ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་མོ། །མ་ཞིག་ན་ཕྱིས་ཀྱང་མི་འཛིག་
 པར་ཐལ། སྤར་མ་ཞིག་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་མོ། །གཞན་ཡང་ཕྱིས་ཀྱང་མི་འཛིག་པར་ཐལ། སྤར་
 མ་ཞིག་པའི་ཕྱིར། ཅིས་པ་ནི། བུམ་གཟུགས་སྐད་ཅིག་ཆ་མེད་ཡིན་ན་དངོས་པོ་ཡིན་དགོས་པར་འདོད་
 པ་ལ་འང་མཚུངས་ཏེ། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཕྱིས་ཀྱང་མི་འཛིག་པར་ཐལ། སྤར་མ་ཞིག་པའི་ཕྱིར། ལྷག་
 པ་དངོས། འདོད་ན། དངོས་པོ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་དངོས། མ་གྲུབ་ན། དངོས་
 པོ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འདས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་ལ་ལན་མེད་དོ། ཆོས་གཅིག་ཡིན་པ་
 རྩམ་སུ་མ་གྲུབ་ན། ལྷག་པ་དང་ལོ་དང་བསྐལ་པ་སོགས་རྩམ་སུ་མ་གྲུབ་དགོས་པས། བསྐལ་པ་གངས་
 མེད་གསུམ་དུ་ཆོགས་བསགས་ནས་འཚང་བྱ་བ་མི་སྤྱིད་པར་ཐལ་ལོ།

གཞན་ཡང་ཡི་གེ་རྩམ་སུ་མ་གྲུབ་པ་ལ་གཞོད་བྱེད་མང་དུ་ཡོད་མོད། འོག་ཏུ་བསྟན་པར་
 བྱའོ། །རྒྱལ་པ་ཡིན་ན་རྩམ་སུ་མ་གྲུབ་པས་ལྷག་པར་འདོད་པ་འང་མི་འཐད་དེ། སྤོང་པོ་ཆོས་ཅན།
 ཁྱོད་རྩམ་སུ་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། རྒྱལ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྤོང་པོ་ཆོས་མིག་གེས་སྐད་ཅིག་
 ཆ་མེད་ཡིན་ན། སྤོང་པོ་དམིགས་རྒྱུན་དུ་བྱས་པ་ལས་སྤྱོད་དགོས་པར་འདོད་པ་དང་འགལ། རྒྱལ་པ་
 གྲུབ་ན། དེར་ཐལ། ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་གང་ཞིག་ །རྣལ་མྱ་རབ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྣལ་མྱ་རབ་མ་ཡིན་
 པར་ཐལ། རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་རང་མིན་ཆ་གས་ཐ་དད་པ་དུ་མའི་ཆོགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
 གཞན་ཡང་། སྤོང་པོ་རྩམ་སུ་མ་གྲུབ་ན། སྤོང་པོ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རྒྱལ་པས་བཅུགས་པ་ཙམ་དུ་ཐལ།

གསོད་བྱེད་སོགས་མེད་པར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་དོན་དམ་དཔྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་སློ་
 མ་འཁུལ་བ་ལ་དོན་དམ་ཞེས་པའི་སྒྲ་བཤད་ནས་དེའི་གཟུང་ངོར་རགས་རྒྱན་དང་བྱ་བྱེད་སོགས་ཀྱི་
 ལྷོག་པ་མི་སྲིད་པར་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་། གསལ་བྱ་གསོད་བྱེད་དང་། བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་
 བྱེད་དང་། རགས་རྒྱན་སོགས་ཀྱི་ལྷོག་པ་ནི། རྒྱ་ཅིག་ལྷ་སྤྱི་དང་དུས་ལྷ་སྤྱི་དང་ཡན་ལག་དུ་མ་ཆ་
 ཤེས་སུ་ལྷན་པའི་ཆ་ཅན་ལ་འཛིག་དགོས་ལ། སློ་མ་འཁུལ་བ་ལ་ཆ་བཅས་དངོས་སུ་སྤང་མི་སྲིད་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁོན། སྟོན་པོ་རགས་པར་འདོད་པ་དང་། སྟོན་པོ་སྟོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་དངོས་སུ་
 སྤང་བར་འདོད་པ་དང་། སློ་མ་འཁུལ་བ་ལ་ཆ་བཅས་སུ་དངོས་སུ་སྤང་མི་སྲིད་པར་འདོད་པ་ནམས་
 འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། སྟོན་པོ་རགས་པ་ཡིན་ཅིང་སྟོན་པོ་སྟོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་དངོས་སུ་
 སྤང་བ་ཡིན་ཀྱང་། སྟོན་པོ་རགས་པ་ཡིན་པར་སྟོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་སྤང་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
 དེའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་། སྟོན་པོ་སྟོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་ཆ་བཅས་སུ་སྤང་ན། སྟོན་པོ་དང་སྟོན་པོའི་
 ཆ་ཤས་ནམས་སྟོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་ཐ་དད་དུ་སྤང་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན་སྟོན་པོ་དང་སྟོན་པོའི་
 ཆ་ཤས་ནམས་རྣམས་ཐ་དད་ཡིན་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །རགས་པ་རྣམས་ཀྱང་བཅས་ལེན་པ་འགལ་
 ཞེས། དབང་ཤེས་ལ་རགས་པའི་རྣམ་པ་སྤང་བར་ཐས་ལེན་པ་དག་ཀྱང་གཞོད་བྱེད་དེ་དང་དུ་ལོངས་
 ཤིག་ །དེས་ན། སྟོན་པོ་རགས་པ་ཡིན་ཅིང་། སྟོན་པོ་སྟོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་དངོས་སུ་སྤང་ཡང་།
 སྟོན་པོས་སྟོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་རགས་པའི་རྣམ་པ་ཡང་མ་གཏད་ལ། རྩལ་ཕྱན་གྱི་རྣམ་པ་ཡང་མ་
 གཏད་ཀྱིས། དེ་གཉིས་གང་གིས་ཀྱང་ཁྱད་པར་དུ་མ་བྱས་པར་སྟོན་པོ་ཡིན་པའི་རྣམ་པ་ཙམ་ཞེས།
 དངོས་སུ་གཏད་པ་ཡིན་ནོ།།

དེས་ན། དབང་ཤེས་རྣམས་སྟེ་མཆེད་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་གྱི་རྣམས་ཀྱི་
 རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་མ་ཡིན་པར་བཤད་པའི་དོན་ཀྱང་འདི་ཡིན་ཏེ། སྟོན་པོ་ཡིན་པའི་ཆ་དེ་
 སྟོན་པོའི་སྟེ་མཆེད་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྟོན་པོ་སྟོན་པོ་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་གཟུགས་
 ཀྱི་སྟེ་མཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་ རགས་པ་ཡིན་ན་རྣམས་སུ་མ་གྲུབ་པས་ཁྱབ་པར་ཐས་སྤངས་
 བས། རྩལ་ཕྱན་ཡིན་ན་ཚུར་མཐོང་གི་མཐོང་སྒྲུལ་ལ་དངོས་སུ་སྤང་དུ་མི་རུང་བ་དང་། དབང་ཤེས་ཡིན་

ན་ཕྱི་རོལ་རང་མཚན་དངོས་ཡུལ་དུ་བྱེད་པས་བྱུང་བར་ཡང་ཁས་ལེན་པ་དག་སྤང་སྟེ། འདི་ནི་ནང་
འགལ་ངོ་མི་གཤམ་པར་ཟད་དེ། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། རགས་པ་དང་རྩལ་ཐུན་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱི་
དོན་རྣམས་སུ་གྱུབ་པར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རགས་པ་དང་རྩལ་ཐུན་ཡིན་པའི་རྣམས་སུ་གྱུབ་པ་མི་
སྲིད་པ་འབྱུང་དོ། ཁ་ཅིག་དབང་གཤམ་གྱི་གཟུང་དོན་ཡིན་ན། རྩལ་ཐུན་ཡིན་པས་བྱུང་། དབང་གཤམ་
ལ་རང་གི་གཟུང་དོན་རགས་པའི་རྣམས་པར་སྤང་བཅེས་བའང་མི་འཐད་དེ། དབང་གཤམ་རྣམས་རང་གི་
སྤང་ཡུལ་ལ་འབྱུང་བར་ཐལ། རང་གི་གཟུང་དོན་རགས་པ་མ་ཡིན་པ་ལ་རགས་པའི་རྣམས་པར་དངོས་
སུ་སྤང་བའི་ཕྱིར་རོ། གཟུང་དོན་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་རང་འཛིན་དབང་གཤམ་ལ་རང་འབྲའི་རྣམས་པ་ཇི་ལྟ་
བ་བཞིན་མ་གཏང་བར་ཐལ་ལོ།

འོ་ན། རྩོན་པོས་ཀྱང་རྩོན་འཛིན་མིག་གཤམ་ལ་རང་འབྲའི་རྣམས་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་མ་གཏང་
བར་ཐལ། རྩོན་པོ་རགས་པ་ཡིན་ཀྱང་དེ་ལ་རགས་པའི་རྣམས་པ་གཏང་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས། རྩོན་
པོ་ཡིན་པའི་རྣམས་པ་དངོས་སུ་གཏང་བ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རང་ཡང་རྩོན་པོར་གནས་པ་ཉིད། རང་
འབྲའི་རྣམས་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་གཏང་བའི་དོན་ཡིན་གྱི། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པར་རང་ཆ་བཅས་ཡིན་ཅིང་།
རང་གི་ཇི་ལྟ་བའི་རྣམས་པ་གཏང་ན་རང་ཆ་བཅས་ཀྱི་རྣམས་པ་ཡང་གཏང་དགོས་ན། བྱུང་ལ་རྩོན་པོ་ཚོས་
ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་རང་འཛིན་མིག་གཤམ་མ་འབྱུང་བ་ལ་རང་གི་དྲི་དང་རོ་དང་བཅས་པའི་རྣམས་པ་ཡང་
གཏང་བར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་ལ་རང་ཇི་ལྟ་བའི་རྣམས་པ་གཏང་བ་གང་ཞིག་ཁྱོད་དྲི་དང་རོ་དང་བཅས་
པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དབང་གཤམ་ལ་རགས་པའི་རྣམས་པ་མི་སྤང་ན། རྩལ་ཐུན་དེ་དག་གང་གིས་ན། རགས་
པར་སྤང་བ་དེ་འབྲར་བྱེད།⁴³ ཅིས་པ་ཇི་ལྟ་བ་ཡིན་ཅེ་ན། དེ་ནི་སེམས་ཅམ་པས། མདོ་སྟེ་པ་ལ།
དོན་གྱིས་གཤམ་པ་རང་དང་འབྲ་བར་སྦྱེད་ན་བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་འབྲ་བར་སྦྱེད་དམ། ཕྱོགས་
ཅེ་ཅམ་གྱིས་འབྲ་བར་སྦྱེད། དང་པོ་ལྟར་ན་དབང་གཤམ་རགས་པའི་རྣམས་ལྟན་དུ་ཡང་སྦྱེད་དགོས་པ་ལ།
དེ་མི་རིགས་ཞེས་བརྟགས་ནས་འགོག་པའི་གཞུང་ཡིན་གྱི། མདོ་སྟེ་པས་དབང་གཤམ་ལ་རགས་པའི་
རྣམས་པ་སྤང་བར་འདོད་པ་འགོག་པ་མ་ཡིན་ནོ། རྩལ་ཐུན་ན་རྣམས་སུ་མ་གྱུབ་པས་བྱུང་བར་འདོད་
པ་ལ། གཞོད་བྱེད་གོང་དུ་ཡང་བརྟེན་བྱེད་ལ། འདིར་ཡང་བརྟེན་པར་བྱ་སྟེ། སྤྲོད་སྟེན་

སུ་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། ཁྱོད་རྒྱན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། སྐད་ཅིག་དུ་མ་ཆ་གས་སུ་ལྷན་པའི་དངོས་
 པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། སྐྱ་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ལས་མེད་པར་འདོད་དགོས་སོ། འོན། སྐྱ་ལ་
 རྒྱན་མེད་པར་བཤད་པ་རྩི་ལྷན་ཡིན་ཅེ་ན། དེ་ནི་རིགས་འདྲའི་རྒྱན་མེད་པར་བཤད་པ་ཡིན་གྱི། དེ་
 ལྟ་མེན་པར་སྐད་ཅིག་དུ་མ་ཆ་གས་སུ་ལྷན་པའི་རྒྱན་ཡང་མ་ཡིན་ན། སྐྱ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་དུས་བྱུང་བའི་
 མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་པ་ཐལ། ཁྱོད་འདུས་བྱས་གང་ཞིག་ ཁྱོད་རྒྱན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཁྱོད་
 རྒྱུར་མཐོང་གི་མཛོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་པ་མི་སྤྱོད་པར་ཐལ་ལོ། ཉིས་ན་སྐད་ཅིག་དུ་མ་ཆ་གས་སུ་ལྷན་
 པའི་དུས་ལ་རྒྱན་ཅིས་བྱ་ལ། རུལ་རྫས་དུ་མ་ཆ་གས་སུ་ལྷན་པའི་གོང་བྲལ་རགས་པ་ཞེས་བྱའོ།

གཞན་དག་ན་རེ། རུལ་ཕྱན་ཆ་མེད་གཉིས་ཆོས་ཅན། གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུང་བའི་མཐར་ཐུག་པ་
 ཡིན་པར་ཐལ། རུལ་ཕྱན་ཆ་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱལ་པ་ཁས་སྤངས། འདོད་ན། རུལ་ཕྱན་གཅིག་གི་
 གོ་ས་ལས་གཞོན་པའི་རྒྱས་པ་མེད་པར་ཐལ་ལོ། ཞེ་ན། འོན། དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་བརྒྱ་ཆོས་
 ཅན། ཁྱོད་ལ་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་གི་ཡུན་ཚད་ལས་མེད་པར་ཐལ། དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་
 མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱལ་གསལ་ཁས་སོ། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་དུ་མ་མི་སྤྱོད་
 པར་ཁས་ལེན་དགོས་པས་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་པ་གཅིག་ལས་མི་སྤྱོད་པར་འགྱུར་རོ། དུས་
 མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་བརྒྱ་མཐུད་པ་རྒྱན་ཡིན་ཀྱང་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་བརྒྱ་པོ་དུས་བྱུང་བའི་མཐར་
 ཐུག་པ་ཡིན་ནོ། དེ་ལྟར་ན། དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་བརྒྱ་པོ་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་དང་ཡུན་
 རིང་བྱུང་མཉམ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དེ་འདོད་པ་ཡིན་ནོ། འོན། སྐད་ཅིག་མ་བརྒྱ་པོ་ལ་སྐད་ཅིག་
 མ་གཅིག་གི་ཡུན་ཚད་ལས་མེད་པས་བརྒྱ་མཐུད་ཀྱང་རྒྱན་དུ་མི་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སྒྱུན་མེད་དེ། རིང་
 བྱུང་ཡིན་མིན་མཚུངས་ཀྱང་། རིང་བྱུང་ཡོད་མེད་མི་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། འོན་ཀྱང་རྒྱལ་འདི་དག་ནི་
 ཁོ་པོ་ཅག་གིན་ཏུ་ཞིབ་པའི་སློ་གྲོས་དང་ལྷན་པ་དག་ཁོ་ནའི་སློད་ཡུལ་ཡིན་པས། བཞིན་བཟང་ཁྱོད་
 གྱིས་ནི་ཟབ་མོའི་གནས་འདི་ལྟ་བུ་རྟོགས་ཀྱང་ཅི་མ་རུང་སྐམ་དུ་མོས་པར་བྱ་བ་ཙམ་ཡིན་ནོ། རྒྱན་
 རྫས་སུ་གྲུབ་ན་ཁོ་ལ་ཡོད་པའི་སྐད་ཅིག་སྐྱ་མ་དང་ཕྱི་མ་རྣམས་དང་རྫས་གཅིག་ཐ་དད་གང་རུང་ཡིན་
 དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན།^༧ ཁོ་སྐད་ཅིག་སྐྱ་མའི་དུས་ན་ཞིག་གམ་མ་ཞིག་ ཞིག་ན་ཕྱི་མ་རྣམས་དང་

རྩམ་གཅིག་དང་ཐ་དད་དུ་མི་རིགས་ཏེ། དེའི་དུས་ན་མེད་པའི་ཕྱིར། མ་ཞིག་ན། ཕྱིས་ཀྱང་མི་འཛིག་
དགོས་པས། ཉག་པར་འགྱུར་ཞེས་པའང་རིགས་པ་ལྟར་སྤང་སྟེ། ཤར་གྱི་རྩལ་ཕྱན་ཆ་མེད་དང་། ལུབ་
གྱི་རྩལ་ཕྱན་ཆ་མེད་རྩམ་ཐ་དད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཤར་རྩལ་ཡོད་པའི་གཞིན་ལུབ་རྩལ་མེད། ལུབ་
རྩལ་ཡོད་པའི་གཞིན་ཤར་རྩལ་མེད་པའི་ཕྱིར། ལན་མེད་དོ།

གཞན་ཡང་། སྤྱིང་པོ་མེད་པའི་སྐྱེས་པ་འདི་ལ་ཡིད་བརྟན་བཅས་ནས། རྒྱ་འབྲས་རྣམས་ཀྱང་
རྩམ་སུ་མ་གྲུབ་པར་འདོད་མོད་ཀྱི། ཕྱོགས་འདི་ལ་ནི། དངོས་པོ་ཡིན་ན་རྒྱ་ལས་མ་སྦྱེས་པས་ཁྱབ་པར་
ཐལ་ལོ། གཞན་ཡང་གཤེས་བྱ་ཚུལ་ཅན། དུ་བ་སྦྱེས་ན་དུ་བ་རང་གི་རྒྱ་མེ་རྒྱ་མིན་དགོས་པར་ཐལ། དུ་
བ་སྦྱེས་ན་དུ་བ་རང་གི་རྒྱ་མེ་འགགས་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། མ་ཁྱབ་ན། འབྲས་བྱ་སྦྱེས་ན་རྒྱ་འགགས་
པས་ཁྱབ་ན། རྒྱ་འབྲས་རྩམ་གཅིག་དང་ཐ་དད་གང་ཡང་མིན་པས་ཁྱབ་པ་འབྱུང་དོ། །འདོད་ན། དུ་
བ་འབྲས་བྱ་ཡིན་ན་མེ་རྒྱ་མིན་དགོས་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། དུ་བ་ཡོད་ན་མེ་མེད་
དགོས་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། ཤེས་བྱ་ཚུལ་ཅན། མེ་མེད་པར་ཐལ། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འཁོར་
གསུམ་མོ། །འོ་ན། དུ་བ་སྦྱེས་ཀྱང་རང་རྒྱ་མེ་རྩམ་སུ་གྲུབ་ན། མེ་མ་འགགས་དགོས་པས། རྒྱ་འབྲས་
དུས་མཉམ་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེན། འོ་ན། འབྲས་བྱ་སྦྱེས་ན་འབྲས་བྱ་དེའི་རྒྱ་མེད་དགོས་པས་འབྲས་བྱ་
གང་སྦྱེས་ཐམས་ཅད་ཉག་པར་འགྱུར་རོ།

གཞན་ཡང་། དུ་བའི་དུས་ན་མེ་དུ་རྒྱ་འབྲས་ཡིན་ནམ། མེའི་དུས་ན་མེ་དུ་རྒྱ་འབྲས་ཡིན་
ནམ། མེ་དུ་རྒྱ་འབྲས་མིན། དང་པོ་ལྟར་ན། དུ་བའི་དུས་ན་མེ་ཡོད་པར་ཐལ། དེའི་དུས་ན་མེ་དུ་བའི་
རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་མོ། གཉིས་པ་ལྟར་ན། མེའི་དུས་ན་དུ་བ་ཡོད་པར་ཐལ། དེའི་དུས་
ན་དུ་བ་མེའི་འབྲས་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་མོ། གསུམ་པ་ལྟར་ན། དུ་བ་དུ་ལྡན་ལ་ལ་མེ་
ཡོད་དུ་སྦྱབ་པའི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་མི་སྲིད་པར་ཐལ་ལོ། བྱོད་རང་ལ་ཡང་འདི་ལྟར་
བརྟག་པ་མི་འཇུག་གམ་ཞེན། མི་འཇུག་སྟེ། ཁོ་བོ་ཅག་ནི། མེའི་དུས་དང་དུ་བའི་དུས་གཉིས་ཀ་ཆ་
ཤས་སུ་ལྡན་པའི་དུས་ལ་བལྟོས་ནས་མེ་དུ་རྒྱ་འབྲས་སུ་འདོད་པ་ཡིན་ལ། བྱོད་ཀྱང་དེ་བཞིན་འདོད་
པ་རྒྱུན་ཡིན་ན་རྩམ་སུ་མི་སྲིད་པ་ཉམས་སོ།

ད་ནི་དངོས་པོའི་མཚན་གཞི་འཛིན་པ་ན། བུམ་གཟུགས་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ཡིན་ན་དངོས་
 པོ་ཡིན་ཅིས་བརྟག་པ་མཐའ་བཟུང་གི་ཚུལ་དུ་ལན་འདེབས་པ་དེ་ལ། འདི་དྲི་བར་བྱ་སྟེ། བུམ་
 གཟུགས་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ཡིན་པ་ཡོད་དམ་མེད། མེད་ན། དངོས་པོའི་མཚན་གཞི་གང་ཡིན་ཞེས་
 དྲིས་པ་ན། རི་བོང་གི་རྩ་ཡིན་ན་དངོས་པོ་ཡིན། ཞེས་ལན་འདེབས་པ་དང་མཚུངས་པས། སྤྲུམ་པ་ཙམ་
 བས་མཚང་ཚོགས་པ་ཡིན་ནོ། ཡོད་ན། བུམ་གཟུགས་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་མི་སྤྲིད་
 པར་ཐལ། ཁྱོད་འཛིག་པ་མི་སྤྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། འདོད་ན་དངོས། མ་ཁྱུ་བ་ན་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་ན་
 འཛིག་པས་ཁྱབ་པར་འདོད་པ་དང་འགལ། མ་གྲུབ་ན། ཁྱོད་འཛིག་པ་སྤྲིད་ན་ཁྱོད་དངོས་མེད་ཡིན་
 པ་འབྱུང། བུམ་གཟུགས་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ཡིན་ན་བུམ་གཟུགས་སྐད་ཅིག་མ་སྤྲི་རྩམས་དང་རྩམ་
 གཅིག་དང་ཐ་དད་གང་རུང་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། དེ་ཡིན་ན་རྩམ་སྤྲི་བ་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་
 ཏུགས་ཁས་སྤངས། འདོད་ན། བུམ་གཟུགས་སྐད་ཅིག་ཆ་མེད་ཡིན་ན། བུམ་གཟུགས་སྐད་ཅིག་སྤྲི་མ་
 འཛིག་པ་ན་འཛིག་གམ་མི་འཛིག། འཛིག་ན་བུམ་གཟུགས་སྐད་ཅིག་ཕྱི་མ་ཡིན་ན། བུམ་གཟུགས་སྐད་
 ཅིག་ཆ་མེད་མ་ཡིན་དགོས་པར་འགྱུར། མི་འཛིག་ན། ཕྱིས་ཀྱང་མི་འཛིག་པས་ཏུག་པར་འགྱུར་རོ་
 ཞེས་སོགས་ཁྱེད་རང་གིས་སྤྲུམ་པའི་སྤྱན་འཕྱོད་ཐམས་ཅད་མཚུངས་པར་འཇུག་པ་ཡིན་ནོ།།

དེ་བས་ན་དངོས་པོའི་མཚན་གཞི་མེད་དོ་ཞེས་སྤྲུམ་པ་ལུས་པར་ཟོལ་སྤྲུམ་འདི་ལྟ་བུ་ཁས་ལེན་
 པ་ལས་ནི། ཁོ་བོ་ཅག་ཅི་ཡང་མི་སྤྲོད་ཞེས་བྱས་ནས་དང་པོ་ཉིད་ནས་གཏམ་གྱི་རྒྱ་ན་བཅད་ནས་
 འདུག་ན་ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་པར་མི་འགྱུར་རོ། དེས་ན་སྤྲུམ་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པས་དངོས་མེད་དུ་ཁས་
 ལེན་དགོས་པ་བྱུང་ཞིང་། དེའི་ཕྱིར་སྤྲུམ་ཏུག་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པ་བྱུང་སྟེ། ཕྱོགས་འདི་ལ་ནི། བྱས་
 པའི་ཏུགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྲུམ་མི་ཏུག་ཏྟགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་འཇུག་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ལོག་
 ཤེས་སུ་ཐལ་ལོ། །

སྤྲུམ་པ། མཁས་སྤྲོམ་གཞན་དག་མཁས་པའི་མདུན་ས་ཆེ། ཁྱུ་ལ་མཚན་བཞིན་དུ་རང་རྟོག་
 རྒྱན་དུ་འཕྱར། ཁྱེད་གི་བཤེས་གཉེན་རང་གི་སྤྱོད་ཚུལ་ཀྱུན། ཁྱེད་པོའི་དབུས་སུ་སྟོན་པ་ཚོས་ཉིད་
 ཡིན། ཤེས་བྱའི་དེ་ཉིད་གཏན་ལ་འཇུག་པ་ན། རང་གི་དེ་ཉིད་གསལ་བར་སྟོན་བྱེད་ཅིང་། ཁག་ན་

སྒྲིན་བརྗོད་ཆེ་རང་གི་ཚིག་ལ་ཡང་། །ཐལ་བ་མཚུངས་པའི་ལྷག་ཚོད་ཨེ་མ་མཚར།།

དེ་ནི་རང་གི་འདོད་པ་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པ་ཞེས་པའི་
 རོན་རི་ལྟར་ཡིན་ཞེན། དེ་ནི་ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་འདྲེས་པར་འཛིན་པའི་སྒྲོའི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་བརྒྱུག་
 རྒྱུགས་ཡིན་ལ། ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་འདྲེས་པར་འཛིན་པའི་རྟོག་པའི་འཛིན་སྟངས་ལ་ཡང་། སྔ་དྲོ་
 ཡོད་ན་ཕྱི་དྲོ་ཡོད་པས་བྱལ་བ་དང་། བྲ་བོ་ལ་ཡོད་ན་སེར་སྒྱུ་ལ་ཡོད་པ་དང་། ཤར་ན་ཡོད་ན་རུབ་ན་
 ཡོད་པར་འཛིན་པ་མེད་པར་རང་གི་སྤྱོད་བས་བྱལ་བས། རང་མཚན་གཅིག་ཉིད། སྔ་དྲོ་ཡོད་ན་ཕྱི་དྲོ་
 མེད་པ་དང་། ཤར་ན་ཡོད་ན་རུབ་ན་མེད་པ་དང་། བྲ་བོ་ལ་ཡོད་ན་སེར་སྒྱུ་ལ་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཡུལ་དུས་
 རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པའི་རོན་མ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་འདྲེས་པའི་རྟོག་པའི་
 འཛིན་སྟངས་ལ་སྔ་དྲོའི་ཀ་བ་དེ་ཉིད་ཕྱི་དྲོ་ཡོད་པར་འཛིན་པ་དང་། ཀ་བ་དེ་ཉིད་ཤར་རུབ་ཀྱི་རྗེས་
 གཞན་ལ་རེག་པའི་ཆེ། ཤར་ལ་རེག་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་རུབ་ལ་ཡང་རེག་པ་དང་། བ་ལང་རང་གི་གསལ་
 བ་ཀླན་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་ཆེ། བྲ་བོ་ལ་རྗེས་སུ་སོང་བ་དེ་ཉིད་སེར་སྒྱུ་ལ་ཡང་རྗེས་སུ་སོང་བར་
 འཛིན་པ་སོགས་ཡོད་པས། མ་འདྲེས་པའི་རོན། སྔ་དྲོའི་ཀ་བ་ཕྱི་དྲོ་མེད་པ་དུས་མ་འདྲེས་པའི་རོན་
 ཡིན་གྱི། ཀ་བ་སྔ་དྲོ་ཡོད་ན་ཕྱི་དྲོ་མེད་དགོས་པ་དུས་ཆ་མ་འདྲེས་པའི་རོན་མ་ཡིན་ལ། ཤར་ལ་རེག་
 པའི་རྗེས་དེས་རུབ་ལ་མ་རེག་པ་ལྟ་བུ། ཡུལ་མ་འདྲེས་པའི་རོན་ཡིན་གྱི། རྗེས་དེ་ཤར་ལ་རེག་ན་རུབ་
 ལ་མ་རེག་དགོས་པ་སོགས་ཡུལ་མ་འདྲེས་པའི་རོན་མ་ཡིན་ཞིང་། བྲ་བོ་ལ་ཡོད་པའི་རང་བཞིན་དེ་
 སེར་སྒྱུ་ལ་མེད་པ་སོགས་རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པའི་རོན་ཡིན་གྱི། རང་བཞིན་དེ་བྲ་བོ་ལ་ཡོད་ན་སེར་
 སྒྱུ་ལ་མེད་པ་སོགས་རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པའི་རོན་མ་ཡིན་ནོ།།

དེས་ན་བྱུང་བ་དང་དངོས་པོ་སོགས་རང་གི་གསལ་བ་ལ་རྗེས་འགོ་བྱེད་པ་དང་། རང་ཉིད་
 ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པ་ཡིན་པ་ལ་འགལ་བ་མེད་པས། དངོས་པོ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་
 པས་བྱལ་བ་ཡིན་ལ། རང་མཚན་ཡིན་ཡང་རང་གི་གསལ་བ་ལ་རྗེས་འགོ་བྱེད་པའི་སྒྲི་ཡིན་པར་མི་
 འགལ་ཞིང་། སྒྲི་དངོས་པོ་ཡིན་པ་འགོག་པའི་རིགས་པ་དང་། གཞུང་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་། སྒྲི་ཡིན་ན་

དངོས་པོ་ཡིན་པར་འགལ་ཞེས་པའི་རིགས་པ་དང་། གཞུང་སྤྱོད་གས་སྒྲིབ་ཡབ་སྐུས་གང་གིས་ཀྱང་མ་གསུངས་ལ། སྤྱི་ཡིན་ན་དངོས་པོ་མ་ཡིན་དགོས་ཞེས་སྟོན་པའི་སྡེ་བདུན་གྱི་འགྲེལ་བ་འགྲེལ་བཤད་གང་གི་ཡང་ཚིག་གཅིག་ཀྱང་མེད་དོ།

འོན་ཀྱང་ཤེས་ལ་ཡོད་པའི་དོན་དེ་རྣམས།^{༡༥} ཞེས་སོགས་ཅི་ལྟར་བྲང་ཞེན། གཞུང་དེ་དག་གིས་ནི་སྤྱི་གཞི་མཐུན་གྱི་ཐ་སྟོན་འཇུག་པའི་གཞི་རྟོག་པའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་སྤྱོད་དོན་དུ་སྟོན་པ་ཡིན་གྱི། དེ་དག་ཡིན་ན་རང་མཚན་མིན་པས་བྱབ་པར་སྟོན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོ་ཡང་རང་གི་གསལ་བ་ལ་རྗེས་འགོ་བྱེད་པའི་སྤྱི་ཡིན་པའི་བྱིར་ཏེ། དངོས་པོ་གསལ་བ་ལ་རྗེས་འགོ་མི་བྱེད་ན། དངོས་པོ་ཡིན་པ་དུ་མ་མེད་པར་ཐལ་ལོ། སྤྱི་ཡིན་ན་སྤྱི་མཚན་ཡིན་པས་བྱབ་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། གལ་ཏེ་བྱབ་ན། སྤྱི་ཡིན་ན་སྟོང་བྱུགས་ཡིན་དགོས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ཁོ་ཡིན་པ་དུ་མ་ཡོད་ན་ཁོ་སྟོང་བྱུགས་ཡིན་དགོས་པར་འགྱུར་བས། ཁོ་རྗེས་སུ་གྲུབ་ན་ཁོ་ཡིན་པ་འཛིག་ཏེ་ན་གཅིག་ལས་མེད་དགོས་པར་འགྱུར་རོ། གཞན་ཡང་སྤྱི་ཞེས་པའི་དོན་ནི། ཐུན་མོང་བ་^{༡༦} ཞེས་པ་ཡིན་པས་ཚོས་གཉིས་ལ་རྗེས་འགོ་བྱེད་པ་ཅམ་གྱིས་སྤྱིར་འཛིག་བྱས་ལ། དེ་དང་རང་མཚན་ཡིན་པ་མི་འགལ་ཏེ། དོན་བྱེད་བྱས་དང་མི་བྱས་བྱིར། བྱས་པས། དོན་བྱེད་བྱས་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་བྱབ་པར་བསྟན་ལ། བྱས་པ་སྤྱི་མི་རྟག་སྒྲིབ་གྱི་མཐུན་དཔེ་བུམ་པ་དང་། སྤྱི་གཉིས་ཀ་ལ་རྗེས་འགོ་བྱེད་པར་སྡེ་བདུན་དུ་ལན་གཅིག་མ་ཡིན་པར་བཤད་པའི་བྱིར་རོ། བྱས་ན། དེ་ནི་རྒྱ་དང་འབྲས་བུར་བཤད། བྱི་ནི་རང་གི་མཚན་ཉིད་འདོད།^{༡༧} བྱས་པས། འབྲས་བུ་རང་མཚན་དུ་ཡང་བཤད་ལ། བསྐྱབ་བྱའི་རྗེས་འགོ་བྱིར་འབྲས་བུ། སྤྱིས་ཀྱང་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་ལ་^{༡༨} ཞེས་པས། འབྲས་བུ་སྤྱི་ཡིན་པར་ཡང་བཤད་པ་ཡིན་ནོ།

སྤྱི་མཚན་ཞེས་པའི་དོན་ནི། རང་གི་ངོ་བོའི་སྟོན་པ་རྟོགས་པར་བྱར་མེད་པར་སྤྱིའི་སྟོན་པ་རྟོགས་དགོས་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན། ཞེས་པ་ཡིན་པས་དེ་ཡིན་ན་སྟོང་བྱུགས་ཡིན་དགོས་པའི་བྱིར། སྤྱི་མཚན་ཡིན་ན་དངོས་པོར་འགལ་བ་ཡིན་ལ། དོན་བྱེད་བྱས་དང་མི་བྱས་བྱིར།^{༡༩} བྱས་པས་ཀྱང་། སྤྱི་མཚན་ཡིན་ན་དོན་བྱེད་མི་བྱས་དགོས་པར་བཤད་ལ། གཞན་ནི་ཀུན་རྫོང་ཡོད་པ་སྟེ།^{༢༠} ཞེས་སོགས་གྱིས་དོན་དམ་དུ་ཡོད་པ་རང་མཚན་གྱི་མཚན་གཞི་དང་། ཀུན་རྫོང་དུ་ཡོད་པ་སྤྱི་མཚན་གྱི་

མཚན་གཞིར་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བས་ན། སྤྱི་དང་རགས་པ་དང་རྒྱུ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྤྱོད་བྱུགས་
 རྩ་སྤྱི་མ་གྲུབ་པའི་སྤྱི་མཚན་ཡིན་ཀྱང་། སྤྱི་དང་རགས་པ་དང་རྒྱུ་ཡིན་ན་རྩ་སྤྱི་མ་གྲུབ་པ་དང་རང་
 མཚན་སོགས་ཡིན་པར་མི་འགལ་ཞིང་། སྤྱི་མཚན་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པོ། །དེའི་བྱིར་བུམ་པ་ལྟ་བུ་སྤྱི་
 ཡང་ཡིན། རགས་པ་ཡང་ཡིན། རྒྱུ་ཡང་ཡིན། རང་མཚན་ཡང་ཡིན་ལ། སྤྱི་མཚན་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
 ཤེས་པར་གྱིས་ཤིག བྱི་རོལ་པས་སྤྱི་དངོས་པོར་ཁས་སྤངས་པ་ལ་གཞོད་བྱེད་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི།
 གངས་ཅན་གྱིས་སྤོན་པོའི་རང་བཞིན་དུ་གྱུར་པའི་གཙོ་བོ་དེ་ཉིད་སེར་པོའི་རང་བཞིན་དུ་ཁས་སྤངས་
 ཤིང་། གཙོ་བོ་དེ་རྟག་རྩ་སྤྱི་ཁས་སྤངས་པས། སྤོན་པོའི་རང་བཞིན་དང་སེར་པོའི་རང་བཞིན་ཆ་
 མེད་གཅིག་ཏུ་འདོད་དགོས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་བྱིར་བུ་སྤོན་སེར་སྤྱི་འགག་ཅིག་ཅར་བྱེད་པར་ཐལ་བ་དང་།
 སྤོ་མ་འབྲུལ་པ་ལ་སྤོ་སེར་ཐ་དད་དུ་མི་སྤང་བར་ཐལ་བ་སོགས་ཀྱི་སྤྱོད་དུ་འབྱུང་བ་ཡིན་ནོ།།

དེས་ན། ཐ་དད་པ། མེད་ན་ཅིག་ཅར་སྤྱི་འཛིག་འབྱུང་།” །ཞེས་སོགས་ཀྱང་དེ་ལྟར་དུ་
 ཤེས་པར་བྱའོ། སྤྱི་དེ་དང་བྱེད་པ་དེ་རྩ་སྤྱི་གཅིག་ཡིན་ན་སྤྱི་འགག་ཅིག་ཅར་བྱེད་དགོས་ཞེས་སྤོན་པ་
 མ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྤྱི་གསལ་ལ་རྩ་སྤྱི་ཐ་དད་དུ་ཁས་ཞེ་པའི་བྱེད་པས་ཀྱབ་ཁྱེད་ལ་རྩ་སྤྱི་
 འགྲོ་བའི་སྤྱི་དེ་ཉིད་སེར་སྤྱི་ལ་ཡང་རྩ་སྤྱི་འགྲོ་བའི་ཆ་མེད་དུ་ཁས་སྤངས་པས། བུམ་སྤྱི་དང་བུམ་པ་
 སྤྱི་དེ་ཅིག་དང་པོ་ཆ་མེད་གཅིག་ཏུ་འབྱུང་ལ། དེ་ལྟར་བུམ་པ་སྤྱི་དེ་ཅིག་དང་པོ་འགགས་རྩ་སྤྱི་སྤྱི་
 པའི་བུམ་པ་རྣམས་སྤྱི་མེད་དུ་ཐལ་བའི་སྤྱོད་འཕེན་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་མིན་ན། བྱིས་ཡོད་ཆ་དང་
 ལྷན་པ་འང་མིན།” །ཞེས་པ་རི་ལྟར་འཆད་སྤྲོས་ཤིག །རྩ་སྤྱི་འགྲོ་དེ་ལས་འབྲས་མི་འབྱུང་།” །ཞེས་
 པས་ནི། གསལ་པ་ལ་རྩ་སྤྱི་འགྲོ་བའི་སྤྱི་སྤྱོད་བྱུགས་ཡིན་པས་དེ་ལས་འབྲས་བུ་མི་འབྱུང་བར་སྤོན་པ་
 ཡིན་གྱི། སྤྱི་ཡིན་ན་འབྲས་བུ་མི་འབྱུང་བར་སྤོན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །བྱི་རོལ་པས་ནི་རགས་པ་རྩ་སྤྱི་
 ཁས་ལེན་པའི་ཆོན་འཕྲུལ་། རགས་པ་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་རྩ་སྤྱི་དེ་ཆ་མེད་དུ་ཁས་སྤངས་ཤིང་། དེ་ཡན་
 ལག་རྣམས་དང་རྩ་སྤྱི་གཅིག་ཏུ་ཁས་སྤངས་པ་ན། ཡན་ལག་རྣམས་ཀྱང་ཆ་མེད་གཅིག་ཏུ་འབྱུང་བས།
 ཡན་ལག་གཅིག་གཡོན་ཡན་ལག་ཐམས་ཅད་གཡོ་བར་ཐལ་བ་སོགས་ཀྱི་སྤྱོད་དུ་འབྱུང་བ་ཡིན་ལ་ཡན་
 ལག་ཅན་རྣམས་རང་གི་ཡན་ལག་རྣམས་ལས་རྩ་སྤྱི་གཞན་དུ་ཁས་སྤངས་པ་ན། ཡན་ལག་ལས་མ་

གཏོགས་པའི་ཡན་ལག་ཅན་ཡོད་པར་ཐལ་བའི་སྒྲོན་འབྲུང་བ་ཡིན་ཅིང་། ཡན་ལག་ཅན་རང་གི་ཡན་ལག་དང་རྫས་གཅིག་ཡིན་ཅིང་། ཡན་ལག་ཅན་དེ་ཆ་བཅས་ཀྱང་ཡིན་ནོ་ཞེས་འདོད་པའི་བྱི་རོལ་བ་ནི་སྤྱི་ཡང་མེད་དོ།

རང་ལུགས་ལ། བུམ་བ་ལྟ་བུར་གསུང་བ་ཡིན་ཀྱང་ཆ་བཅས་ཡིན། རང་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་བའི་ཡན་ལག་རྣམས་དང་རྫས་གཅིག་ཏུ་ཁས་ལེན་བ་ཡིན་པས་ཇི་སྐད་བརྗོད་པའི་སྒྲོན་རྣམས་མི་འབྲུང་བ་ཡིན་ནོ། །ཆོས་གཅིག་གི་ཉིན་ལྟ་བུ་རྒྱུན་ཡིན་ཅིང་རྫས་སུ་གྱུབ་ཀྱང་། དེའི་སྤྱོད་འཛིན་པ་ན་འཛིན་གམ་མི་འཛིན་ཅེས་བརྟགས་བ་དང་། སྐད་ཅིག་མ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བ་སོགས་ཀྱི་སྒྲོན་མེད་དེ། ཆོས་གཅིག་གི་སྤྱོད་ནས་ཆོས་གཅིག་གི་མགོ་བཅུག་པའི་ཕྱིར། ཆོས་གཅིག་ཡོད་ཀྱང་ཆོས་གཅིག་ཚོགས་པར་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་ལ། ཆོས་གཉིས་ཀྱི་སྤྱོད་ལོགས་ཙམ་དུ་ཆོས་གཅིག་ཚོགས་པར་གྲུབ་ཀྱང་། དེའི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པར་ཆོས་གཅིག་ཞིག་པའི་བྱིར་དང་། རང་གྲུབ་དུས་ལས་དུས་གཉིས་པར་མི་སྤོད་པ་ཉིད་སྐད་ཅིག་མའི་དོན་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །འདིས་རྒྱུན་ལྷན་གྱི་དངོས་པོ་ཀྱན་ལ་མཚོན་ཏེ་གསུང་བ་བྱའོ།

སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གཏན་ལ་དབབ་པ།

གཉིས་པ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ། མཚན་ཉིད་བཤད་པ་དང་། མཚན་གཞི་ངོས་གཟུང་བ་གཉིས་ཀྱི། དང་པོ་ནི། ཡུལ་རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པའི་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་མ་ཡིན་པར་རྟོག་པས་བརྟགས་པ་ཙམ་གྱི་ཆོས་སུ་གྲུབ་པའོ། །གཉིས་པ་མཚན་གཞི་ནི། ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་འདྲེས་འཛིན་གྱི་རྟོག་པའི་གཟུང་ཡུལ་དུ་གྱུར་བ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། འདི་རྟོགས་པ་ལ། རྟོག་པ་ལ་ཡུལ་ཇི་ལྟར་སྤྲང་བ་དང་། རྟོག་པ་ཡུལ་ལ་ཇི་ལྟར་འཕུག་པའི་རྒྱུ་ཤེས་དགོས་པས། དེ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་གཅིག་ལ་མཚོན་ནས་བརྗོད་ན། གསེར་བུ་བུ་པར་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལ། གསེར་བུ་ཡང་བུ་པར་སྤྲང་བའོ། རང་གི་དངོས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་དེ་ཡང་བུ་པར་སྤྲང་ལ། དེ་ཡང་གསེར་བུ་བུ་པར་སྤྲང་བའི་སྤྲང་བ་དང་། རང་གི་དངོས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་དེ་བུ་པར་སྤྲང་བའི་སྤྲང་བ་གཉིས་སོ་སོར་ཡོད་པ་མ་

ཡིན་གྱི། རྟོག་པ་རང་གི་སྤྲང་ངོན་དེ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་འབྲེས་ནས་སྤང་ཞིང་། སྤང་བཏགས་གཉིས་སྤང་
 ངོར་སོ་སོར་དབྱེར་མེད་པས་སྤང་བཏགས་གཅིག་ཏུ་འབྲེས་པ་ཞེས་བྱ་ལ་སྤང་བ་ནི་བུམ་པ་རང་མཚན་
 དང་། བཏགས་པ་ནི་བུམ་པ་འི་སྒྲ་དོན་ནོ། བུམ་པ་འི་སྒྲ་དོན་གང་ལ་བྱ་སྒྲུལ་ན། བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་
 ལ་གསེར་བུམ་བུམ་པར་སྤང་བ་དེ་ཡང་སྒྲ་དོན་ཡིན་ལ། རང་ལ་སྤང་བ་དེ་ཉིད་བུམ་མ་ཡིན་ལས་
 འོག་པར་སྤང་བ་དེ་ཡང་སྒྲ་དོན་ཡིན་ནོ། །རྟོག་པ་དེ་ལ་གསེར་བུམ་བུམ་པར་སྤང་བ་བཞིན་དུ།
 གསེར་བུམ་བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་འོག་པར་སྤང་ཞིང་། རང་གི་དངོས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་དེ་ཡང་བུམ་པར་
 སྤང་བ་བཞིན་དུ་སྤང་བ་དེ་ཉིད་བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་འོག་པར་ཡང་སྤང་ཡང་། སྤང་བ་དེ་གཉིས་
 གཅིག་ཏུ་འབྲེས་ནས་སྤང་ཞིང་། དེ་ཡང་རྟོག་པས་རང་གི་སྤང་ངོར་སྤང་བ་དེ་གཉིས་སོ་སོར་མི་བྱེད་པ་
 ཡིན་གྱི། སྤང་བ་དེ་གཉིས་གཅིག་ཡིན་ནོ་སྒྲུལ་དུ་འཛིན་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །གསེར་བུམ་བུམ་པར་སྤང་
 བ་དེ་དང་རང་གི་དངོས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་དེ་ཉིད་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་དང་བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་འོག་པར་མ་
 ཡིན་བཞིན་དུ་དེ་དང་དེར་སྤང་བས་རྟོག་པ་དེ་རང་གི་སྤང་ཡུལ་ལ་འབྱུང་ལ་པ་ཞེས་བྱ་ལ། ཡུལ་ལ་
 འབྱུང་པའི་ཆོག་གསེར་བུམ་བུམ་པར་སྤང་བ་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་དུ་མེད་པ་དེ་ལ་ཞེན་ནས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་
 ལ་འབྱུང་པ་ཡིན་ཀྱང་། སྤོའི་འཛིན་སྤངས་ལ་གསེར་བུམ་བུམ་པའོ་སྒྲུལ་དུ་འཛིན་པ་ཡོད་ཀྱི། སྒྲ་དོན་
 བུམ་པའོ་སྒྲུལ་པ་དང་གསེར་བུམ་གྱི་སྤང་བ་དེ་ཉིད་བུམ་པའོ་སྒྲུལ་དུ་ཞེན་པ་མེད་པས། ཞེན་ཡུལ་ལ་
 འབྱུང་པའི་སྒྲོན་མེད་དོ།

མདོར་ན་འདི་ལྟར་གཤམ་པར་བྱ་སྟེ། རྟོག་པ་དེ་ལ་སྤང་རྒྱུ་དང་ཞེན་རྒྱུ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་།
 སྤང་རྒྱུ་ལ་གསེར་བུམ་བུམ་པར་སྤང་བ་དེ་དང་། རང་གི་དངོས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་དེ་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་མེད་
 ཀྱང་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་སྤང་ལ། བུམ་མིན་ལས་འོག་པར་མེད་ཀྱང་བུམ་མིན་ལས་འོག་པར་སྤང་བས་
 སྤང་ཡུལ་ལ་འབྱུང་པར་འཛོག་ལ། ཞེན་རྒྱུ་ལ་གསེར་བུམ་བུམ་པའོ་སྒྲུལ་དུ་ཞེན་ཅིང་། དེ་ལྟར་དོན་
 ལ་ཡང་གནས་ལ། ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་མེད་ཀྱང་རང་ལ་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་སྤང་བའི་སྤང་བ་དེ་ཉིད། བུམ་པའོ་
 སྒྲུལ་པ་དང་བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་འོག་པའོ་སྒྲུལ་དུ་ཞེན་པ་མེད་པས་ཞེན་ཡུལ་ལ་འབྱུང་པར་མི་
 འཛོག་པ་ཡིན་ནོ། །གཞན་དག་རྟོག་པའི་གཟུང་རྒྱུ་རྟོག་པ་ལ་ཕྱི་རོལ་ལྟ་བུར་སྤང་བཟེར་བ་ནི་མི་

འཐད་དེ། རྟོག་པའི་གཞུང་ནམ་རྟོག་པ་ཉིད་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་པས་རང་ཉིད་རང་ལ་བྱི་རོལ་ལྟ་བུར་སྤང་བ་མི་སྲིད་པའི་བྱིར་དང་། རྟོག་པའི་གཞུང་ནམ་ཡང་རྟོག་པ་ཡིན་པས་དེ་ལ་ཡང་གཞུང་ནམ་གཞན་གཅིག་བྱི་རོལ་ཏུ་སྤང་དགོས་པ་སོགས་ཐུག་མེད་དུ་ཐལ་བའི་བྱིར་རོ། རྟོག་པའི་གཞུང་ནམ་དང་རྟོག་པ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་འོག་ཏུ་བཤད་པར་བྱའོ།^{༡༥} ཁ་ཅིག་གཞུང་ནམ་སྤྱོད་ན་དུ་འདོད་པའང་མི་འཐད་དེ། གཞུང་ནམ་གཤམ་པའི་རྩལ་ཡིན་ལ། སྤྱོད་ན་ཡིན་ན་སྤྱོད་བཀྲས་ཡིན་དགོས་པའི་བྱིར་རོ། ཁ་ཅིག་བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་གར་བའི་བུམ་པའི་གཞུགས་བརྟན་ལ་བྱི་རོལ་བུམ་པར་སྤྱོད་བཀྲས་པའི་ཆ་ལ་བུམ་པའི་སྤྱོད་ན་དུ་འདོད་པའང་མི་འཐད་དེ། གཞུགས་བརྟན་ཞེས་པ་གཞུང་ནམ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་ན། དེ་ལྟ་བུ་བྱི་རོལ་ཏུ་སྤང་མི་སྲིད་ལ། རང་ལ་བུམ་པར་སྤང་བ་དེ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་ན། དེ་བྱི་རོལ་བུམ་པར་སྤྱོད་བཀྲས་ཞེས་པའི་དོན་གང་ཡིན། རྟོག་པས་བྱི་རོལ་བུམ་པར་ཞེན་པ་ལ་བྱེད་ན། སྤྱོད་བཀྲས་པ་རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། བུམ་འཛིན་རྟོག་པས་རང་ལ་བུམ་པར་སྤང་བ་དེ་བྱི་རོལ་བུམ་པར་ཞེན་པ་མེད་པའི་བྱིར་ཏེ། གལ་ཏེ་ཞེན་ན། དེ་ཞེན་ཡུལ་ལ་འབྱུང་བའི་ལོག་གཤམ་སུ་འགྱུར་རོ། དེས་ན་རྟོག་པ་དེས་རང་ལ་བུམ་པར་སྤང་བ་ལ་ཞེན་ནས་བྱི་རོལ་བུམ་པ་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་གྱི། རང་ལ་བུམ་པར་སྤང་བ་དེ་བྱི་རོལ་གྱི་བུམ་པར་ཞེན་ནས་འཇུག་པ་མ་ཡིན་ནོ། སྤྱོད་བཀྲས་པའི་དོན་བུམ་པར་སྤང་བ་དེ་བྱི་རོལ་བུམ་པར་མེད་ཀྱང་། བྱི་རོལ་བུམ་པར་སྤང་བ་ལ་བྱེད་ན། དེའི་བྱིར་བུམ་འཛིན་རྟོག་པས་རང་ལ་སྤང་བ་བྱི་རོལ་བུམ་པར་སྤྱོད་བཀྲས་ཟེར་དགོས་པས། སྤང་ཡུལ་ལ་འབྱུང་བའི་རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་སྤྱོད་འདོགས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ།

དེ་ཡང་རྟོག་པ་ལ་གསེར་བུམ་བུམ་པར་སྤང་བ་དེ་སྤྱོད་ན་ཡིན་ཀྱང་། རྟོག་པ་ལ་བུམ་པར་སྤང་བ་ཡིན་པ་ལ་སྤྱོད་ན་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། གསེར་བུམ་སྤྱོད་ན་མ་ཡིན་ཞིང་། གསེར་བུམ་རྟོག་པ་ལ་བུམ་པར་སྤང་བའི་བྱིར་རོ། བུམ་པའི་སྤྱོད་ན་བུམ་གསལ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱི་མ་ཡིན་ཞིང་། བུམ་གསལ་རྣམས་དེའི་བྱེ་བྲག་མ་ཡིན་ཏེ། བུམ་པ་ཡིན་ན་བུམ་པའི་སྤྱོད་ན་ཡིན་པར་འགལ་བའི་བྱིར་རོ། འོན་ཀྱང་བུམ་པའི་སྤྱོད་ན་ཡིན་ན་བུམ་གསལ་གྱི་སྤྱི་དང་། བུམ་གསལ་རྣམས་དེའི་བྱེ་བྲག་ཡིན་པར་འགལ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། རྟོག་པ་ལ་བུམ་པར་སྤང་བ་དེ་བུམ་པའི་སྤྱོད་ན་ཡང་ཡིན་ལ། བུམ་

གསལ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱི་ཡང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ། དེ་བུམ་གསལ་མཐའ་དག་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་ཕྱིར་དང་།
བུམ་གསལ་རྣམས་ཀྱང་དེའི་བྱེ་བྲག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དོ། །དེས་ན་བུམ་གསལ་རྣམས་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་
བའི་སྤྱི་དངོས་པོ་བ་དང་། དངོས་པོ་མ་ཡིན་པ་གཉིས་གཉིས་ཡོད་དེ། བུམ་བ་ནི་བུམ་གསལ་
རྣམས་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་སྤྱི་དངོས་པོར་གྱུར་པ་ཡིན་ལ། རྟོག་པ་ལ་བུམ་བར་སྒྲུབ་བ་དེ་ཉིད་
བུམ་གསལ་རྣམས་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་སྤྱི་དངོས་མེད་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་རི་སྐྱོད་བཤད་པ་
ལྟ་བུའི་རྟོག་པའི་གཟུང་ཡུལ་མཐའ་དག་ནི་སྤྱི་མཚན་ཡིན་ཅིང་། སྤྱི་མཚན་ཡིན་ན་སྤྱི་ཡིན་པར་ཡང་མི་
འགལ་ལོ། །དེས་ན་རྟོག་པ་ལ་གསེར་བུམ་བུམ་བར་སྒྲུབ་བ་སྒྲུབ་དོན་ཡིན་ཀྱང་། སྒྲུབ་བ་དེ་ལ་ཞེན་
ནས་རྟོག་པས་གསེར་བུམ་བུམ་པའི་སྒྲུབ་དུ་རི་ལྟར་ཐག་བཅད་པ་ལྟར། གསེར་བུམ་བུམ་པ་ཡིན་པར་
དངོས་པོ་ལ་ཡང་ལེགས་པར་གནས་པས། རྟོག་པས་དོན་གྱི་གནས་ལུགས་རི་ལྟར་ཡིན་པ་ཡང་གཏན་
ལ་བཟུངས་ཤིང་། དེ་ལྟར་ཡང་རྟོག་པ་རང་ལ་སྒྲུབ་བ་རང་མཚན་དུ་མི་འགྱུར་བ་འདི་ནི། ཞེན་ཡུལ་ལ་
མི་འབྲུལ་བའི་རྟོག་པ་ཀུན་ལ་ཤེས་པར་བྱའོ།

རྟོག་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་མཚན་འཐོབ་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། དོན་རང་མཚན་འཛིན་པའི་
མངོན་སུམ་གྱིས་དོན་དུ་ཞེན་པའི་བག་ཆགས་འཛོག་པའི་རྒྱ་བྱས། བག་ཆགས་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་དུ་
ཞེན་པའི་རྟོག་པ་སྤྱི་ཞིང་། དེས་རང་མཚན་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་ལ། ཞུགས་པ་ལས་དོན་ཐོབ་ཅུས་པ་
ཡིན་ནོ། །དོན་འདི་ནི། མིང་དོན་གང་ལྟར་ལན་ལྟན་དུ། །ཐ་དད་བ་འདིའི་ས་བོན་ཡིན།^{༡༥} །ཅེས་སོགས་
གྱིས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །ཁ་ཅིག་ན་ཟེ། རང་མཚན་ཡིན་ན་རྟོག་པའི་ཡུལ་དུ་འགྱུར་མི་སྲིད་དེ། འདི་
ལྟར་སྒྲུབ་དང་སྒྲུབ་མི་རྟོག་རྣམས་རྗེས་གཅིག་གམ་ཐ་དད། དང་པོ་ལྟར་ན། སྒྲུབ་རང་མཚན་ཆོས་
ཅན། ཁྱོད་ངེས་པའི་རྟོག་པ་གཅིག་གིས་ཁྱོད་གྱི་བྱས་མི་རྟོག་ཀྱང་ངེས་པར་ཐལ། ཁྱོད་ངེས་པའི་རྟོག་
པ་ཡོད་ཅིང་། ཁྱོད་དང་ཁྱོད་གྱི་བྱས་མི་རྟོག་རྗེས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་། རྗེས་སུ་དཔག་
པ་ལས་ཀྱང་དངོས། །འཛིན་ན་ཆོས་གཅིག་ངེས་གྱུར་པས། ཆོས་ཀུན་འཛིན་དེ།^{༡༦} ཞེས་གསུངས་པ་
ཡིན་ནོ། །རྗེས་ཐ་དད་ཡིན་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། སྒྲོ་མ་འབྲུལ་པས་ཐ་དད་དུ་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར།
ཡང་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་རྟོག་པའི་རྟོག་པས་ཁྱོད་གྱི་ཆོས་གཅིག་བསྐྱབས་ན་ཀུན་བསྐྱབས་པ་དང་།

ཚོས་གཅིག་བཀག་ན་ཀུན་བཀག་པར་ལྷུང་པར་ཐལ་ ཉགས་སྒྲུ་མའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་། དེ་ལྟ་མིན་
ན་དོན་ལྟམས་ཀྱི།^{༡༥} ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་རང་མཚན་དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་དོམ་
ཉིན་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །ཚད་མ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཉེ་གསལ་དགོས་པར། རང་གི་མཚན་ཉིད་མི་གཤམ་པ། ཞེས་
པ་གང་ཡིན་ཅེས་དགོངས་ཕྱིར།^{༡༦} ཅེས་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཞེན། སྒྲིན་མེད་དེ། ལུང་
དེས་རང་མཚན་ཉིགས་བྱེད་དུ་སྒྲིན་པ་ཡིན་གྱི་རང་མཚན་ཉིགས་པར་སྒྲིན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོགས་
སྒྲིན་པ་དང་བཅས་ཏེ་འཆད་པར་བྱེད་དོ། །

འདི་དག་ནི་མི་རིགས་པ་དང་མི་འཐད་པ་དང་འགལ་བ་དང་རང་གི་ཚིག་ལའང་ཐལ་བ་
མཚུངས་པའི་ལྷག་ཚད་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར། སྒྲུ་རང་མཚན་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་འཇལ་བའི་
ཚད་མ་གཅིག་གིས་ཁྱོད་ཀྱི་བྱས་མི་ཉག་ཀྱང་འཇལ་བར་ཐལ། ཁྱོད་འཇལ་བའི་ཚད་མ་ཡོད་ཅིང་།
ཁྱོད་དང་ཁྱོད་ཀྱི་བྱས་མི་ཉག་རྗེས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅེས་བརྗོད་ན་ཅི་སྒྲུ། འདོད་དོ་ཞེན། འོ་ན།
ཁྱོད་ངེས་པའི་ཉིག་པས་ཁྱོད་ཀྱི་བྱས་མི་ཉག་ངེས་པ་ཡང་འདོད་དོ། །དེ་ལྟ་ན་སྒྲུ་བྱས་མི་ཉག་སོགས་སུ་
ངེས་པའི་ངེས་གཤམ་ཕྱི་མ་ལྟམས་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་རེ་ཞེན། འོ་ན། སྒྲུ་བྱས་མི་ཉག་སོགས་སུ་འཇལ་
བའི་ཚད་མ་ཕྱི་མ་ལྟམས་ཀྱང་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་རོ། །གཞན་ཡང་བྱབ་པ་འང་མེད་དེ། སྒྲུ་ངེས་པའི་ཉིག་
པ་སྐད་ཅིག་དང་པོས་སྒྲུ་ངེས་པར་བྱས་པའི་ཕྱིར། སྒྲུ་ངེས་པའི་ཉིག་པ་སྐད་ཅིག་ཕྱི་མ་ལྟམས་དོན་མེད་
དུ་ཐལ། ཞེས་མཚུངས་པས་སོ། །ཁྱེད་པའི་བྱབ་པ་མི་མཚུངས་ཏེ། འདི་ལྟར། སྒྲུ་འཇལ་བའི་ཚད་མ་
དེས་སྒྲུ་ཉིགས་པ་ན། སྒྲུ་དང་སྒྲུ་འདི་བྱས་མི་ཉག་སོགས་རྗེས་གཅིག་ཡིན་ཀྱང་། བྱས་མི་ཉག་སོགས་
གང་ལ་གོམས་པ་གསལ་བ་སོགས་ཉིགས་པའི་རྒྱུ་ཡོད་པ་དེ་ཉིགས་ཀྱི། རྒྱུ་མེད་པ་ལྟམས་མི་
ཉིགས་སོ་ཞེན། འོ་ན། ཉིག་པས་ཀྱང་སྒྲུ་ངེས་པ་ན། སྒྲུ་འོམས་བྱས་མི་ཉག་སོགས་གང་ལ་ངེས་པའི་
རྒྱུ་ཡོད་པ་དེ་ངེས་ཀྱི་རྒྱུ་མེད་པ་ལྟམས་མི་ངེས་སོ་ཞེས་ཀུན་ཏུ་མཚུངས་སོ། །ཐལ་བ་འོག་མ་ལ་
ཡང་། སྒྲུ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་འཇལ་བའི་ཚད་མས་ཁྱོད་ཀྱི་ཚོས་གཅིག་བསྒྲུབས་ན་ཀུན་བསྒྲུབས་པ་
སོགས་སུ་ཐལ། ཁྱོད་འཇལ་བའི་ཚད་མ་ཡོད། ཁྱོད་དང་ཁྱོད་ཀྱི་ཚོས་བྱས་སོགས་ལྟམས་རྗེས་གཅིག་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པ་མཚུངས་སོ། །སྒྲུ་རང་མཚན་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ཉིགས་པར་བྱེད་པའི་རྗེས་དཔག་

ཚད་མ་དེས་ཁྱོད་ཀྱི་བྱས་མི་རྟག་སོགས་ཀྱང་རྟོགས་པར་བྱེད་པར་ཐལ། ཁྱོད་རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་
 རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ཡོད་པ་གང་ཞིག ཁྱོད་དང་ཁྱོད་ཀྱི་བྱས་མི་རྟག་སོགས་རྗེས་གཅིག་ཡིན་པའི་
 བྱིར། འཁོར་གསུམ་མོ།

གཞན་ཡང་། མངོན་སུམ་ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་བྱུང་པར་ཁས་
 གྲུབ་ནས། མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིན་ན་རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་ངེས་པ་འདྲེན་པས་བྱུང་པ་དང་། རང་
 མཚན་རྟག་པས་ངེས་པ་མི་སྲིད་པར་འདོད་པ་རྣམས་ནི་འགལ་བའི་ཕུང་པོའོ། གཞན་ཡང་རང་མཚན་
 ཚོས་ཅན། ཁྱོད་དགག་སྐྱབ་ཀྱི་གཞིར་རུང་བར་ཐལ། ཁྱོད་དགག་སྐྱབ་ཀྱི་གཞིར་རུང་བ་འགོག་པ་དང་།
 མི་རུང་བ་སྐྱབ་པའི་གཞིར་རུང་བའི་བྱིར། ལན་མེད་དོ། འདི་ནི། མེད་ཅེས་ལྟོག་པ་དེ་ཉིད་ནི། ཅི་
 ལྟར་མེད་ལས་ལྟོག་པར་འདོད།^{༡༠} ཅེས་པའི་གཞུང་གིས་བསྟན་པའི་སྐྱེས་པ་ཡིན་ཅིང་། རང་མཚན་
 དགག་སྐྱབ་ཀྱི་རྟོན་མ་ཡིན་པར་འདོད་པ་འགོག་པའི་དབང་དུ་བྱས་ལ། དགག་སྐྱབ་ཀྱི་དངོས་རྟོན་མ་
 ཡིན་པར་འདོད་པ་འང་མི་འཐད་དེ། རང་མཚན་ཡིན་ན་ཚད་མའི་དངོས་རྟོགས་སུ་མི་རུང་བར་ཐལ།
 དེ་ཡིན་ན་དགག་སྐྱབ་ཀྱི་དངོས་རྟོན་དུ་མི་རུང་བའི་བྱིར། བྱུང་སྟེ། ཚད་མ་རྣམས་ནི་རང་གི་གཞལ་བྱ་
 སྐྱབ་པ་དང་། གཞལ་བྱའི་ལྟོག་སྟེན་འགོག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཏེ། གཞན་དུ་ན། སྐྱ་མཉམ་བྱ་
 མ་ཡིན་པ་དང་། ལུས་པ་རྟག་པ་སོགས་མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་བསལ་བར་མི་འགྱུར་རོ།

གཞན་ཡང་རྟོག་པས་དངོས་པོ་རྟོགས་པ་མི་སྲིད་ན། སྐྱ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་
 མས་སྐྱ་མི་རྟག་པ་མ་རྟོགས་པ་འཇལ། སྐྱ་མི་རྟག་པ་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པ་གང་རུང་དུ་ཐལ། རྟོག་པས་
 དངོས་པོར་གྱུར་པའི་ཡུལ་^{༡༡} རྟོགས་པ་མི་སྲིད་པའི་བྱིར། སྐྱ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་
 སྐྱ་མི་རྟག་པ་མ་རྟོགས་ན། དེའི་གཞལ་བྱ་གང་ཡིན། སྐྱ་མི་རྟག་པའི་སྐྱ་དོན་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་ལོག་
 ཤེས་ཡིན་པའི་བྱིར། དེ་གཉིས་ལས་གཞན་ཡང་ཡིན་པར་མི་འཐད་པས། རྗེས་དཔག་དེ་ཚད་མ་མ་
 ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། སྐྱ་མི་རྟག་པ་དངོས་པོ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེན། དེ་ལྟར་དངོས་པོར་མེད་པའི་ཚོས་ཡིན་
 པའི་བྱིར། སྐྱ་མི་རྟག་པ་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། འདོད་ན། བྱས་པས་སྐྱ་མི་རྟག་པར་སྐྱབ་པའི་
 རྟོགས་ཚོས་མ་གྱུབ་པ་དང་བྱུང་པ་འགལ་བར་ཐལ་ལོ། འདི་དག་ལ་རྒྱ་ཆེར་བཤད་དུ་ཡོད་ཀྱང་། རེ་

ཞེས་མདོར་བསྡུ་བར་འདོད་ནས་མ་བྲིས་སོ།།

འོན་ཀྱང་། རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལས་ཀྱང་དངོས་པོ་ཉི་ཤུ་ཞེས་པའི་ཞེས་སོགས་ཅི་ལྟར་བྱུང་ཞེ་ན། དེའི་དོན་ནི་
རྗེས་དཔག་སྐྱབ་འཇུག་ཡིན་ན་སྐྱབ་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་དེའི་ཚོས་ཀྱན་པའི་པར་འབྱུང་ཞེས་པ་
ཡིན་ལ། རྗེས་དཔག་གིས་སྐྱབ་པ་ལུལ་དུ་ཕྱེད་པས་སྐྱབ་འཇུག་ཏུ་འབྱུང་དགོས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡིན་ན།
ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། སློ་དེས་སེལ་བ་ལུལ་དུ་བྱས་ན་སེལ་འཇུག་ཡིན་དགོས་པར་བཤམ་ལ། སློ་དེས་སྐྱབ་པ་
ལུལ་དུ་བྱས་ན། སློ་དེ་སྐྱབ་འཇུག་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། འདོད་ན། ལུས་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་
འཛིན་པའི་མཛོད་སྤྱོད་མ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་སེལ་འཇུག་ཏུ་བཤམ། ཁྱོད་སེལ་བ་ལུལ་དུ་བྱེད་པའི་སློ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་བཤམ། ས་ཕྱོགས་དེའི་སྤྱོད་གི་བྱམ་མེད་ལུལ་དུ་བྱེད་པའི་སློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་
མིན་ན་དོན་ཅན་མས་གྱི།^ཉ ཞེས་སོགས་ཀྱང་། རང་མཚན་དགག་སྐྱབ་ཀྱི་རྟེན་ཡིན་པ་འགོག་པ་མིན་གྱི།
རང་མཚན་དགག་སྐྱབ་ཀྱི་རྟེན་ཡིན་པ་དེ་དོན་དམ་པར་བྱུང་པ་འགོག་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་འདི་ལྟར།
སྐྱ་དགག་སྐྱབ་ཀྱི་རྟེན་ཡིན་པ་དེ་དོན་དམ་པར་བྱུང་ན། སྐྱ་ལ་དགག་སྐྱབ་བྱེད་པའི་རྟེན་པའི་ལུལ་དོ་
ན་དམ་པར་འབྱུང་ལ། དེ་ལྟ་ན། རྟེན་པ་དེ་མ་འབྱུང་པའི་ཤེས་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པས། རྟེན་པ་
དེ་སྐྱབ་འཇུག་ཏུ་འདོད་དགོས་ལ། རྟེན་པ་དེ་སྐྱབ་འཇུག་ཡིན་ན་རྟེན་པ་དེས་སྐྱ་ལ་ཚོས་གཙུག་
བསྐྱབས་ན་ཀྱན་བསྐྱབས་པ་སོགས་སུ་འབྱུང་ཞེས་པ་ཡིན་ནོ།།

དེ་བཞིན་དུ་ཚོས་ཚོས་ཅན་དང་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་བྱེད་སོགས་སློ་བཅས་སུ་བཤད་པ་ན་མས་
གྱི་དོན་ཀྱང་། སྐྱ་ཚོས་ཅན་མི་རྟག་པ་བསྐྱབ་བྱེད་ཚོས་ཡིན་པ་སོགས་དོན་དམ་པར་བྱུང་པ་འགོག་པ་
ཡིན་གྱི། སྐྱ་ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་ཡིན་པ་དང་། མི་རྟག་པ་བསྐྱབ་བྱེད་ཚོས་ཡིན་པ་དང་། བྱས་པ་
རྟགས་ཡིན་པ་སོགས་འགོག་པ་མིན་ལ། དོན་དམ་པར་མ་བྱུང་པ་རྒྱ་མཚན། སྐྱ་ཚོས་ཅན་ཡིན་པ་
སོགས་དོན་དམ་པར་བྱུང་ན་སྐྱ་དང་པོར་བྱུང་། དེའི་རྗེས་སུ་སྐྱའི་སྤྱོད་དུ་བྱས་པ་བྱུང་། དེའི་རྗེས་སུ་
སྐྱའི་སྤྱོད་དུ་མི་རྟག་པ་བྱུང་པའི་བྱུང་ཚུལ་འདི་དོན་དམ་པར་བྱུང་དགོས་ཏེ། ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་
དང་པོར་བྱུང་། དེའི་རྗེས་སུ་ཕྱོགས་ཚོས་བྱུང་། དེའི་རྗེས་སུ་ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་གྱི་སྤྱོད་དུ་བསྐྱབ་
བྱེད་ཚོས་བྱུང་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། རྟེན་འདོད་ན། སྐྱ་རང་རྒྱུ་ལས་བྱས་པ་དང་མི་རྟག་པར་མ་སྐྱེས་པར་

ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། རེའི་ཕྱིར་སྐྱོད་པ་མི་ཉག་པ་དང་བྱས་པ་རྣམས་དོན་དམ་པར་གྲུབ་ལ། དེ་དག་
 རིམ་བཞིན་གཤམ་འདོད་ཚུལ་ཅན་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཚུལ་དང་ཉག་པ་ཡིན་ཅིང་། དེ་དག་གཤམ་འདོད་
 ཚུལ་ཅན་ཡིན་པ་དང་། བསྐྱབ་བྱའི་ཚུལ་ཅན་པ་དང་ཉག་པ་ཡིན་པའི་ཆ་རྣམས་ཀྱན་རྫོང་བཤེན་པ་
 ཡིན་ཅིང་། དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་དགོངས་ནས། ཚུལ་དང་ཚུལ་ཅན་རྣམས་གཞག་
 དང་། ཐུང་དང་ཐུང་མིན་ཅི་འདྲ། རེ་ཉིད་དོན་ནི་མ་བཟག་པར་། འཛིག་རྟེན་རི་ལྟར་གྲགས་
 དེ་ལ། རེ་བཞིན་ཁོ་ནར་བརྟེན་ནས་ནི། བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་པ་ཀྱན་གཞག་པ། དམ་པའི་དོན་ལ་འཇུག་
 བྱའི་ཕྱིར། ཁལ་པ་རྣམས་ཀྱིས་བྱས་པ་ཡིན།^{༡༥} ཚེས་སོགས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།།

དེ་ལ་སྤྱིར་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་མཐའ་དག་བཞུགས་པ་གཉིས་སུ་འདུས་ལ། ཀྱན་
 རྫོང་བཤེན་པ་མཐའ་དག་ནི་དོན་དམ་པའི་བཤེན་པ་རྟོགས་པའི་ཐབས་སུ་བརྟན་པ་འབའ་ཞིག་
 ཡིན་ཅིང་། བྱད་པར་དུ་ཚུལ་ཚུལ་ཅན་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་བྱེད་ལ་སོགས་པའི་རྣམས་གཞག་མཛད་པ་ཐམས་
 ཅད་ནི། ཚུལ་ཚུལ་ཅན་སོགས་ཀྱན་རྫོང་བཤེན་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་དམ་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་
 གཏན་ལ་ཐེབས་པས། དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་རྟོགས་པའི་ཐབས་སུ་གསུངས་པ་ཡིན་པས། དམ་
 པའི་དོན་ལ་འཇུག་བྱའི་ཕྱིར།^{༡༦} ཚེས་པའི་དོན་ཀྱང་དེ་ཉིད་ཡིན་ནོ། རེས་ནསྐྱོ་གཤམ་འདོད་ཚུལ་ཅན་
 ཡིན་ཡང་ཀྱན་རྫོང་བཤེན་པ་དགོས་ལ། གཤམ་འདོད་ཚུལ་ཅན་སྐྱོ་བཟགས་ཡིན་པ་སོགས་རང་ལྟོག་
 གཞི་ལྟོག་གི་རྣམ་དབྱེ་ལ་མཁས་པར་བྱ་ཞིང་། རྟོག་པ་དང་དགག་སྐྱབ་ཀྱི་རྣམས་གཞག་ཐམས་ཅད་
 དངོས་པོ་ལ་མ་རེག་པར་འདོད་པ་འདི་དག་ནི། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་མི་དགེ་བར་འདོད་པ་རྒྱ་
 བྱུང་བའི་སྤྲོ་སེལ་པ་དང་གོས་མ་བྱས་ཀྱང་ཁ་འཆམ་པ་སྟེ། ཐར་པའི་ལམ་གྱི་སྟོག་རྩ་གཙོད་པའི་
 གཤེད་མ་ཡིན་ནོ། ཚུལ་ཚུལ་ཅན་སོགས་བཤེན་པར་གྲུབ་པ་དགག་པའི་རྩལ་འདིས། སྤྱི་གཞི་མཐུན་
 བཤེན་པར་གྲུབ་པ་དགག་པ་སོགས་ཀྱང་གཤམ་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟར་སྤྱི་དང་གཞི་མཐུན་བཤེན་པར་
 གྲུབ་པ་འགོག་པ་ཡིན་གྱི། སྤྱི་ཡིན་ན་བཤེན་པར་གྲུབ་པ་དང་། གཞི་མཐུན་ཡིན་ན་བཤེན་པར་གྲུབ་
 པ་འགོག་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། བོད་དུ་བཤད་པའི་རྩལ་ལྟར་དངོས་པོ་ཡང་སྤྱི་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ལྷན་ལ་
 རྫོན་པོ་ཡང་གཞི་མཐུན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།།

སྤྱི་བདེན་གྱུ་བ་འགོག་པ་ལ་ཡང་ཚུ་ལ་གཉིས་ཏེ། བྱི་རོལ་པས་བཏགས་པའི་སྤྱི་གཙོ་བོ་
 སོགས་ནི། བདེན་པ་དང་ཐ་སྙད་གཉིས་ཀར་དུ་འགོག་པ་ཡིན་ལ། རང་ལུགས་ཀྱི་སྤྱི་ནི་བདེན་པར་
 གྲུབ་པ་འགོག་པ་ཡིན་གྱི། ཐ་སྙད་དུ་གྲུབ་པ་འགོག་པ་མ་ཡིན་ཞིང་། བདེན་པར་གྲུབ་པ་འགོག་པའི་
 ཚུ་ལ་ཡང་། སྤྱི་བདེན་པར་གྲུབ་ན་སྤྱི་འཛིན་རྟོག་པ་མ་འབྱུང་བའི་གཤམ་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན།
 ཁོས་ཇི་ལྟར་བཟུངས་བ་ལྟར་གྲུབ་དགོས་ཤིང་། ཁོ་ཡང་རང་བཞིན་འདྲེས་འཛིན་གྱི་སྒོ་ཡིན་པའི་བྱིར།
 གསལ་བ་རྣམས་ནི་རང་བཞིན་འདྲེས་ནས་ཕན་ཚུན་རྗེས་སུ་འགོ་བར་འགྱུར་ནའང་། དེ་མི་འཐད་
 པའི་བྱིར། སྤྱི་དེ་སྤྱི་འཛིན་གཤམ་པས་བཟུང་བ་ལྟར་བཞེད་པར་མ་གྲུབ་ཅེས་པ་སྟེ། དེ་ཡིས་ཇི་ལྟར་ཀྱུན་
 བཏགས་པ། །དེ་ནི་དམ་པའི་དོན་དུ་མེད། །གསལ་བ་རྣམས་ནི་རྗེས་མི་འགོ་^{༡༦} །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་
 བསྟན་པ་ཡིན་ལ། གཞན་དག་གཞུང་འདིའི་དོན། སྤྱི་གསལ་རྗེས་གཅིག་ན་གསལ་བ་རྣམས་ཀྱང་
 རྗེས་གཅིག་དུ་འགྱུར་ཞེས་པ་ལ་འཆད་པ་དང་། །ཁ་ཅིག་བྱི་རོལ་བ་འདོད་པའི་སྤྱི་ཆ་མེད་འགོག་པ་
 ཡིན་ཅེས་པ་ལ་འཆད་པ་གཉིས་ཀ་ཡང་། སྤྱི་བ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པ་ལས་རྒྱ་མཚོའི་པ་རོལ་ཚུར་རོལ་
 བཞིན་དུ་ཆེས་རིང་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ལ། ལྷག་པར་འདོད་པ་བྱི་མ་འདི་སྤྱི་བ་དག་གིས་ནི། དེ་ཡིས་ཇི་
 ལྟར་ཀྱུན་བཏགས་པ། །ཞེས་པའི་དེ་ཡིས་ཞེས་པ་བྱི་རོལ་པ་ལ་དེ་ཡིས་ཞེས་པར་འཆད་དགོས་ཤིང་།
 དེ་ལྟར་ན། དེ་ལ་བསམ་པའི་དབང་གིས་ནི།^{༡༧} །ཞེས་པའང་བྱི་རོལ་པ་དེའི་བསམ་པའི་དབང་གིས་
 ཞེས་པ་སོགས་སུ་འཆད་དགོས་པས། ཆེས་མ་བཏགས་པའི་བབ་ཅོལ་ཆེན་པོ་ཡིན་ནོ། །ཁའི་མཐུན་
 དོན་དམ་པར་མ་གྲུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་ལྷན་ལ་དང་སྟོན་པོ་གཞི་མཐུན་ཡིན་པ་དོན་དམ་པར་གྲུབ་ན།
 ལྷན་ལ་དང་སྟོན་པོ་ཐ་དད་ཡིན་པའང་བདེན་པར་གྲུབ་དགོས་ཏེ། གཅིག་ལ་གཞི་མཐུན་མི་རུང་བའི་
 བྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་ལྷན་ལ་དང་སྟོན་པོ་བདེན་པའི་ཐ་དད་དུ་འགྱུར་བས། རྗེས་ཐ་དད་དུ་འགྱུར་ལ།
 དེ་ལྟར་གཞི་མཐུན་དུ་འདུ་མི་སྤིད་པར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་ལྷན་ལ་དང་སྟོན་པོ་གཞི་མཐུན་ཡིན་པ་ཡང་
 །ཁས་ལེན་ཅིང་། ལྷན་ལ་དང་སྟོན་པོ་རྗེས་སུ་གྲུབ་ལ། །འོན་ཀྱང་དེ་ཉིད་གཞི་མཐུན་ཡིན་པའི་ཆ་རྗེས་
 སུ་མ་གྲུབ་གྱི། །ཐ་སྙད་པའི་སྒོས་བཏགས་པ་ཅམ་ཡིན་པ་ཞེས་བྱ་བར་ཁོང་དུ་རྒྱབ་པར་བྱ་སྟེ། དོན་
 འདི་ལ་དགོངས་ནས། དེ་ཆེ་སྒོ་ཡི་རོར་བྱས་ནས། །ཁའི་མཐུན་པ་ནི་ཉིད་དུ་འགྱུར།^{༡༨} །ཞེས་སོགས་

གསུངས་པ་ཡིན་ལ། སྒྲོ་བཏགས་ཡིན་ན་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་ནི། ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་གཞི་
མ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་ཚད་པ་པའི་རིང་ལུགས་གསལ་བར་འོངས་པ་ཡིན་ནོ།།

ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྒྲུ་ནམས་ཀྱིས་ནི་བད་བཏགས་སྟོན། །དེ་ནི་ཐ་སྙད་ཆེད་དུ་བྱས། །དེ་ཆེ་རང་
གི་མཚན་ཉིད་མེད། །དེས་ན་དེ་ལ་བདར་མ་ཡིན།^{༡༩} །ཞེས་བྱ་བ་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་ཡིན་པས།
རང་མཚན་ནི་བདའི་ཡུལ་མིན་ཏེ། དེ་ལ་བདར་བྱས་པ་ལ་དགོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། བདར་བྱས་
ཀྱི་རང་མཚན་དེ་ཐ་སྙད་ཀྱི་དུས་ཀྱི་རང་མཚན་ལ་རྗེས་འགོ་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར་དང་། བདར་ནི་ཐ་སྙད་ཀྱི་
ཆེད་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་། གསལ་བ་རང་མཚན་ནི་མཐའ་ཡས་པའི་ཕྱིར་དེ་དག་ལ་བདར་
སྒྱོར་མི་རུས་ཏེ། ཐ་དད་པ་དག་བསྟན་པ་ནི། །དཀའ་དང་མི་རུས་འབྲས་མེད་ཕྱིར།^{༢༠} །ཅིས་གསུངས་
པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ཅིང་། རང་ལུགས་ལ་སྒྲུ་དོན་ལ་བདར་སྒྱོར་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྒྲུ་བར་བྱེད་དོ། །འོན་
སྒྲུ་དོན་ལ་བདར་སྒྱོར་བ་ལ་ཡང་དགོས་པ་མེད་པར་ཐལ། བདར་བྱས་ཀྱི་སྒྲུ་དོན་དེ་ཐ་སྙད་ཀྱི་དུས་ཀྱི་སྒྲུ་
དོན་དང་རང་མཚན་གང་ལ་ཡང་རྗེས་འགོ་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཅིས་ཀུན་ཏུ་མཚུངས་པས། སྒྲུ་དོན་ལ་
བདར་སྒྱོར་མི་རུས་པར་ཐལ། སྒྲུ་དོན་མཐའ་ཡས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གསལ་བ་ཇི་སྟེད་ཡོད་པའི་གངས་དང་
མཉམ་པའི་སྒྲུ་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ལན་མེད་དོ།།

དེས་ན་བདར་སྒྱོར་བའི་ཡུལ་ནི། བ་ལང་ཞེས་པའི་སྒྲུ་བདར་སྒྱོར་བ་ན། དཀར་ཟལ་ལྟ་བུ་རང་
མཚན་གཅིག་གཞིར་བྱས་ནས་དེའི་སྟེང་དུ་བ་ལང་ལ་བདར་སྒྱོར་བ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་སྒྱུར་བས་ཐ་སྙད་
ཀྱི་དུས་སུ་ནག་སྒྱུར་སོགས་ཀྱང་བ་ལང་དུ་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཏེ། སྒར་དཀར་ཟལ་གྱི་སྟེང་དུ་བ་ལང་
ལ་བདར་སྒྱོར་བ་ན། འོག་སོགས་དང་ལྗན་པ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་སྒྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། བ་ལང་ནག་
སྒྱུར་སོགས་ཀྱང་འོག་སོགས་དང་ལྗན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་^{༢༡}ན་ཡང་། དཀར་ཟལ་ནི་བ་
ལང་ཞེས་པའི་སྒྲུ་བདར་སྒྱོར་བའི་གཞིར་བྱས་པ་ཡིན་གྱི། དཀར་ཟལ་དང་བ་ལང་གི་ཚོགས་པ་ལ་སྒྲུ་
སྒྱོར་བ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། བ་ལང་གི་བདར་སྒྱུར་བ་ནི་བདར་དང་ཐ་སྙད་ཀྱི་དུས་ཀྱི་འོག་སོགས་དང་ལྗན་པ་
ཐམས་ཅད་བ་ལང་དུ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་ཡིན་གྱི། ཐ་སྙད་དུས་ཀྱི་ནག་སྒྱུར་ལ་སོགས་པ་ནམས་དཀར་
ཟལ་དང་བ་ལང་གི་ཚོགས་པར་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་བདར་སྒྱོར་བ་མ་ཡིན་པས་སོ། །དེས་ན་བ་ལང་ཞེས་

པའི་བད་དཀར་ཟལ་གཞིར་བྱས་ནས་སྐྱར་བའི་ཆེ་བདའི་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ནི་བ་ལང་དང་བ་ལང་མ་
 ཡིན་པ་ལས་ལོག་པའི་གཞན་སེལ་གཉིས་ཡིན་ལ། དཀར་ཟལ་བ་ལང་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པར་
 སྐྱར་བའི་སྐྱོ་དོན་ཀྱང་། དའི་ཡུལ་ཙམ་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། ཁྱེད་ཀྱི་བ་ལང་ཡང་བདའི་ཡུལ་ཡིན་
 པས། བདའི་ཡུལ་ཡིན་ན་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པར་འདོད་པ་ནི་མི་འཐད་ལ། འོན་ཀྱང་བ་ལང་བདའི་
 ཡུལ་ཡིན་པའི་ཆ་དོན་དམ་པར་མ་གྲུབ་ལ། སྐྱ་རྒྱུས་ཀྱིས་ནི་བདར་བརྟགས་སྟོན།^༩ ཅིས་སོགས་
 ཀྱིས་ཀྱང་རང་མཚན་བདའི་ཡུལ་དུ་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་འགོག་པ་ཡིན་ཅིང་། ཁྱེད་དོན་ཀྱང་འདི་
 ཡིན་ཏེ། དཀར་ཟལ་བ་ལང་ཞེས་པའི་སྐྱོ་དོན་དམ་པར་སྐྱར་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དཀར་ཟལ་ཐ་སྟོན་
 ཀྱི་དུས་ཀྱི་ནག་སྐྱར་སོགས་ལ་རྗེས་འགོ་མི་བྱེད་པའི་བྱིར། དེ་ལ་བྱུང་བ་ཡོད་དེ། དཀར་ཟལ་བ་^{༡༠}ལང་
 ཞེས་པའི་བདའི་ཡུལ་དུ་དོན་དམ་པར་གྲུབ་ན་དཀར་ཟལ་བ་ལང་ཞེས་པའི་བད་སྐྱོར་བའི་བད་སྐྱོར་
 རྟོག་པའི་འཛིན་སྟངས་ཀྱིས་རི་ལྟར་བཟུངས་བ་ལྟར་བདེན་པར་གྲུབ་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་གྲུབ་ན་
 རྟོག་པ་དེས་བ་ལང་དང་དཀར་ཟལ་དབྱེར་མེད་དུ་འཛིན་པའི་བྱིར། བ་ལང་དང་དཀར་ཟལ་
 གཅིག་ཏུ་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར། བ་ལང་ནག་སྐྱར་ལ་རྗེས་འགོ་མི་བྱེད་པའོ། དཀར་ཟལ་ཡང་ནག་
 སྐྱར་ལ་རྗེས་འགོ་བྱེད་པ་གང་རུང་དུ་འགྱུར་བའི་བྱིར་རོ། ཁྱེད་ན་ཆོས་ཆོས་ཙན་སྒྲིག་ཞི་མཐུན་བསྐྱབ་
 བྱ་སྐྱབ་བྱེད་བདའི་ཡུལ་ལ་སོགས་པའི་རང་སྟོག་ཡིན་ན་སྐྱོ་བཏགས་ཡིན་པས་བྱུང་ལ། སྐྱོ་བཏགས་
 ཡིན་ན་སྐྱི་མཚན་ཡིན་པས་བྱུང་ཅིང་། དེ་དག་ནི་གཞི་སྟོག་ཡིན་ན་སྐྱོ་བཏགས་དང་སྐྱི་མཚན་ཡིན་
 པས་མ་བྱུང་བོ་ཞེས་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། སྐྱི་མཚན་གྱི་མཚན་ཉིད་རྒྱས་པར་བཤད་ཟིན་ཏོ།

ད་ནི་རང་སྐྱི་གཉིས་ཀྱི་སྐྱབས་སུ་ཉེ་བར་མཐོ་བའི་ཞར་བྱ་ང་འགའ་ཞིག་གཏན་ལ་དབབ་
 པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་འདིར་ལྟར།^{༡༡} གང་བྱིར་དངོས་ཀྱན་རང་བཞིན་གྱིས། ཁང་རང་དོ་བོ་ལ་གནས་
 བྱིར། ཁཐུན་དངོས་གཞན་གྱི་དངོས་དག་ལས། ཁྱོག་པ་ལ་ནི་བརྟེན་པ་ཅན།^{༡༢} ཅིས་རང་མཚན་
 རྒྱུས་རིགས་མཐུན་ན་མི་མཐུན་གྱི་ཆོས་གཞན་གང་དང་ཡང་མ་འདྲེས་པར་བཤད་ཅིང་སྐྱོ་བཏགས་
 པའི་ཆོས་འགའ་ཞིག་ལ་ཡང་རིགས་གཅིག་མི་གཅིག་གི་རྒྱུ་དབྱེ་བྱས་པའང་བྱུང་ན། རིགས་གཅིག་

མི་གཅིག་དང་མཐུན་མི་མཐུན་ལ་སོགས་པའི་དོན་རྒྱུ་གཞི་བྱས་པ་དང་བྱ་ཞེན། དེ་ལ་རིགས་འདྲ་བ་
 དང་མི་འདྲ་བ། རིགས་མཐུན་བ་དང་མི་མཐུན་བ། རིགས་གཅིག་བ་དང་མི་གཅིག་བ་ཞེས་བྱ་བ་
 རྣམས་སུ་ཡོད་པ་ལས། རིགས་འདྲ་བ་དང་རིགས་གཅིག་བ་དང་རིགས་མཐུན་བ་གསུམ་ག་ལ་ཡང་།
 རྩ་རིགས་འདྲ་བ་དང་གཏོག་བ་དང་མཐུན་བ་དང་། རྩ་ག་ལ་རིགས་གཅིག་བ་དང་འདྲ་བ་དང་མཐུན་
 བ་ཞེས་བྱ་བ་གཉིས་གཉིས་སུ་སྒྲུབ་ལ། རྩ་རིགས་མཐུན་བ་སོགས་སུ་འདྲིའི་ཕྱི་ལོ་ཉེ་ལོ་གཅིག་
 ལས་སྐྱེས་པས་འདྲིའི་ཕྱི་ལོ་ལས། ཉེ་ལོ་གཅིག་ལས་སྐྱེས་པའི་དངོས་པོ་ཐ་དད་པ་རྣམས་ལ་
 རྒྱུན་རྩེས་ཀྱི་རིགས་མཐུན་བ་དང་གཅིག་བ་དང་འདྲ་བ་ཞེས་བྱ་ཏེ། །དེའི་ཕྱིར་ནས་ཀྱིས་བོན་འབྲུ་
 གཅིག་གིས་བསྐྱེད་པའི་སྤོང་བྱ་ལས་འོངས་པའི་ནས་འབྲུ་ཐ་དད་དག་ལྟ་བུ་ནི་ཉེ་ལོ་གཅིག་ལས་
 སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཡན་རྒྱུན་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར། རྩ་རིགས་མཐུན་བ་ཞེས་བྱ་ལ། བ་ལང་དཀར་ཟལ་
 དང་ནག་སྐྱར་ལྟ་བུ་ནི་བ་ལང་དུ་མཚུངས་ཀྱང་ཉེ་ལོ་གཅིག་ཐ་དད་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། རྩ་རིགས་མི་
 མཐུན་བ་ཞེས་བྱ་ཏེ། །དོན་འདི་ཉིད་གསལ་བར་བཤད་པ་ནི། ཤུག་སྒྲོས། དེ་ལྟར་ན། ཕྱི་དང་ནང་གི་
 དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ནི། ཐ་དད་བ་དང་ཐ་དད་པ་མེད་པར་རྣམ་པར་བཞག་པ་ནི་ཉེ་ལོ་ལྷན་པའི་རྒྱུས་
 བྱས་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བོན་ཉེ་ལོ་ལྷན་པ་དང་བྲལ་མེད་པ་མ་ཡིན་ནོ།^༤ །ཞེས་
 དང་། དེ་བས་ན་རིགས་མཐུན་བ་དང་རིགས་མི་མཐུན་པའི་རྒྱུན་ཐ་དད་པ་རྣམ་པར་བཞག་པ་ནི་ཉེ་
 བར་ལོན་པས་བྱས་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ།^༥ །ཞེས་རྒྱ་ཆེར་སྒྲུབ་པ་དག་ཡིན་ལ། རྒྱལ་འདི། ཐ་དད་རྒྱ་ཐ་དད་
 ལས་ཡིན།^༦ །ཅེས་པའི་དགོངས་པ་ཁ་མ་ཐོ་བ་མེད་པར་བཞག་པར་བྱ་ཏེ།

རྩ་ག་ལ་རིགས་མཐུན་བ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་དོན་ནི། འདི་ཡིན་ཏེ། ཕྱི་ལོ་ལ་གངས་
 ཅན་ལ་སོགས་པ་དག་ ཅན་དང་ཤ་བ་དང་བ་ལང་སོགས་རྩེས་ཐ་དད་པར་མཚུངས་ཀྱང་། ཅན་
 དང་ཤ་བ་ལ་རིགས་གཅིག་གི་སྒྲོ་འཇུག་ ཅན་དང་བ་ལང་ལ་རིགས་གཅིག་གི་སྒྲོ་མི་འཇུག་
 པ་ནི། ཤིང་གི་སྒྲི་གཙོ་བོ་གཅིག་ཅན་དང་ཤ་བ་ལ་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་ལ། ཅན་དང་བ་ལང་ལ་མེད་
 པས་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྒྲུབ་། །སྒྲོ་བ་དཔོན་གྱིས་དེ་བཀག་ནས་ཅན་དང་ཤ་བ་ལ་ཤིང་གི་གཞན་སེལ་བའི་
 རིགས་ཐུན་མོང་དུ་རྩེས་སུ་འགོ་ལ། བ་ལང་ལ་རྩེས་སུ་མི་འགོ་བས་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཞེད་ཅིང་། དེ་ལ་

དགོངས་ནས། ཐ་དད་མཚུངས་པ་ཡིན་ན་ཟླ་སྟེ། ཉེ་བ་གང་གིས་འགའ་ཞིག་ལ། རབ་འཇུག་གཞན་ལ་མིན་དེ་ཉིད། སྐྱ་དང་ཤེས་པའི་རྒྱ་ཡིན་ནོ།^{༡༩} ཞེས་བཤད་དོ། རྟེ་ཡང་དཀར་ཟལ་དང་ནག་སྐྱར་རིགས་གཅིག་ཏུ་འཛོག་པ་མཐར་གཏུགས་ན། བ་ལང་གི་སྒྱི་དེ་གཉིས་ཀ་ལ་ཐུན་མོང་དུ་རྩིས་སུ་འགོ་བ་ལ་རག་ལས་ནའང་། བ་ལང་གི་སྒྱི་དེ་གཉིས་ཐུན་མོང་དུ་རྩིས་སུ་འགོ་བའི་ཕྱིར། རིགས་གཅིག་ཡིན་ཅེས་སྒྲིམ་ན་རྟག་མི་རྟག་ཀྱང་རིགས་གཅིག་ཏུ་ཐལ། ཤེས་བྱ་དེ་གཉིས་ལ་ཐུན་མོང་དུ་རྩིས་སུ་འགོ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཅེས་མཚུངས་ལ། འདོད་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་རིགས་མཐུན་པར་འགྱུར་བས། རིགས་མ་མཐུན་པ་མི་སྲིད་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པར་འགྱུར་པོ། ཡང་དཀར་ཟལ་དང་གསེར་བུམ་རིགས་མི་མཐུན་པར་ཐལ། དཀར་ཟལ་བ་ལང་ཡིན། གསེར་བུམ་བ་ལང་མིན་པའི་ཕྱིར། ཅེས་བྱས་ན། དཀར་ཟལ་དང་ནག་སྐྱར་ཡང་རིགས་མི་མཐུན་པར་ཐལ། ནག་སྐྱར་གྱི་ཁ་དོག་ནག་པོ་ཡིན། དཀར་ཟལ་གྱི་ཁ་དོག་ནག་པོ་མིན་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པ་མཚུངས་པས་མཐར་ཤེས་བྱ་ལལ་ཆེ་བ་རིགས་མི་མཐུན་པར་ཁས་བླང་དགོས་པར་འགྱུར་པོ།

དེ་བས་ན་འདི་ལྟར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་སྐྱབ་པ་དངོས་པོ་བ་རྣམས་གྱི་རིགས་གཅིག་པའི་ཚུལ་དང་། བུམ་མེད་ལ་སོགས་པ་དགག་པ་རྣམས་གྱི་རིགས་གཅིག་པའི་ཚུལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཆོས་དེ་གཉིས་བདུ་ལ་བྱང་བ་དང་མ་བྱང་བའི་སྒྲིམ་བྱ་གང་གིས་མཐོང་ཡང་ཡིད་གཏད་པའི་ཚུལ་གྱིས་མཐོང་ཙམ་ཉིད་ནས་འདྲ་བར་འཛིན་པའི་སྒོ་རང་གིས་སྒྲིམ་པར་འགྱུར་བའི་ཆོས་དེ་གཉིས་ལ་རིགས་གཅིག་པ་ཞེས་བྱ་ལ། དེ་ལས་སྒྲོག་པའི་དངོས་པོ་ནི་རིགས་མི་གཅིག་པ་ཡིན་ནོ། རྟེ་ལྟར། དཀར་ཟལ་དང་ནག་སྐྱར་ནི་ཡིད་གཏད་པའི་སྒོ་ནས་མཐོང་ཙམ་ནས་བདུ་ལ་བྱང་མ་བྱང་ཀྱན་གྱི་སྒོ་ལྟར་སྒྲིམ་ལ་འདྲ་བར་སྒྲུང་ལ། དཀར་ཟལ་དང་བུམ་པ་ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཀར་ཟལ་དང་ནག་སྐྱར་རིགས་གཅིག་ལ། དེ་དང་བུམ་པ་རིགས་མི་གཅིག་གོ་ཞེས་བྱ་བར་གྲུབ་པོ། རྟེ་ལྟར་འདྲ་མི་འདྲ་སོ་སོར་སྒྲུང་བའི་སྒོ་སྒྲིམ་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། བད་གི་རྒྱུན་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་དཀར་ཟལ་དང་། ནག་སྐྱར་རིགས་གཅིག་ཏུ་འཛོན་པའི་མཛོན་པར་བརྗོད་པའི་བག་ཆགས་གོམས་པ་མཚུངས་ལ། དཀར་ཟལ་དང་བུམ་པ་ལ་དེ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་ཅིང་། ཕྱིའི་རྒྱུན་དཀར་ཟལ་དང་ནག་

སྐྱར་མོག་སོགས་དང་ལྷན་པར་མཚུངས་ལ། དཀར་ཟལ་དང་བུམ་པ་དེ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་
ན་དངོས་པོ་ཡིན་པར་མཚུངས་པ་ཙམ་གྱིས་རིགས་གཅིག་ཏུ་ཐལ་བའི་སྒྲོན་ཡང་མི་འབྱུང་སྟེ། དཀར་
ཟལ་དང་མི་དངོས་པོ་ཡིན་པར་མཚུངས་ཀྱང་། རིགས་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་སྒྲོ་མི་སྟེ་ཞིང་། དཀར་
ཟལ་དང་ནག་སྐྱར་མོག་སོགས་དང་ལྷན་པ་རྣམས་ཀྱིས་པ་ནས་མཁས་པའི་བར་གྱི་སྒྲོ་ལྷན་སྐྱེས་ལ་
རིགས་གཅིག་པར་སྒྲུབ་བ་མེད་པས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དངོས་པོ་མེད་པ་དགག་པ་རྣམས་ཀྱི་རིགས་
གཅིག་མི་གཅིག་ནི། དགག་བྱ་རིགས་གཅིག་མི་གཅིག་གི་སྒྲོ་ནས་འཛིན་པ་ཡིན་ཏེ། དགག་པ་ལ་མི་
འདྲ་བའི་དབྱེ་བ་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་དགག་བྱའི་སྒྲོ་ནས་འབྱེད་པ་ཡིན་གྱི། རོ་བོའི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ་བྱུར་
མེད་པའི་ཕྱིར། རྒྱལ་འདི་ལྟར་རྟོགས་ན་འདྲ་བ་དང་མི་འདྲ་བའི་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་ལ་སྒྲོངས་།^{༡༠}པར་
མི་འབྱུར་རོ། །ཞེས་གངས་རིའི་ཁྲོད་ན་འཇམ་བུ་གླིང་གི་དཔལ་ཁོ་བོ་གཅིག་སྤུ་མགིན་པ་བསལ་ཏེ་སྟོབ་
བར་བྱེད་དོ། །དེས་ནི་རང་མཚན་དང་སྟེ་མཚན་གྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་རྒྱ་ཆེར་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

རོ་བོའི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ།

ད་ནི་ཡུལ་ལ་རོ་བོའི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་ན། ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་བདེན་པའི་རྣམ་པར་
གཞག་པ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ལ་བདེན་གཉིས་ཀྱི་སྒྲ་བཤད། མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་དོས་གཟུང་
བ་གསུམ། དང་པོ་ནི། གཞན་གྱི་རོ་བོ་སྒྲིབ་བྱེད་པ། སྒྲིབ་བྱེད་དེས་བདག་ཐ་དད་ཀྱང་།^{༡༡} ཞེས་པ་
འབྱུར་རྟིང་ལ། ཀུན་རྫོབ་དེས་བདག་ཐ་དད་ཀྱང་།^{༡༢} ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཐོང་བ་
ལ་སྒྲིབ་པ་ཞེས་པ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་སྒྲ་བཤད་པའི་དོན་དུ་འདོད་པ་ལ་ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྟོབ་པ་ལ་ཆེ་
བ་མཐུན་ལ། དེའི་ཕྱིར་སྟེ་འཛིན་རྟོག་པ་ཀུན་རྫོབ་ཅེས་པའི་སྒྲ་བཤད་པའི་གཞིར་བྱས་ནས། དེ་ལ་
ཅིའི་ཕྱིར་ཀུན་རྫོབ་ཅེས་བྱ་ཞེ་ན། དངོས་པོའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་རང་མཚན་དེ་དངོས་སུ་གཟུང་
ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་ལ་སྒྲིབ་པའི་ཕྱིར། ཀུན་རྫོབ་ཅེས་བྱའོ། །

དེས་ན་སྟེ་འཛིན་གྱི་སྒྲོ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་སྒྲ་བཤད་གཞི་ཡིན་ལ། སྟེ་མཚན་རྣམས་ནི་ཀུན་
རྫོབ་ཀྱི་སྒྲ་བཤད་པའི་གཞིར་གྱུར་པའི་སྒྲོ་དེའི་རང་བདེན་པའི་ཕྱིར་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་ཞེས་བྱའོ། །འོན་

ཀྱང་རྟོག་པ་དེ་ནི་ཀྱན་རྫོང་གི་སྐྱ་བཤད་པའི་གཞི་ཡིན་པས་ཀྱན་རྫོང་ཅེས་ཐ་སྐད་བྱས་པ་ཡིན་གྱི།
 ཀྱན་རྫོང་མཚན་ཉིད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་པ་ཡིན་པས་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། ཀྱན་རྫོང་གྱང་
 ཡིན་ལ་བདེན་པ་ཡང་ཡིན་པས། ཀྱན་རྫོང་བདེན་པ་ཞེས་ནི་མི་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན།^{༡༩} བརྟན་པ་ཡང་
 ཡིན་བདེན་པ་ཡང་ཡིན་ཞེས་སྐྱ་དགོས་པས། འགལ་བ་འདྲ་བར་སྐྱར་བའི་ཕྱིར་རོ། རྟོན་དམ་བཤེས་
 པའི་སྐྱ་བཤད་ལ། ཉན་ཐོས་སྟེ་པ་ཁ་ཅིག་ནི། རིགས་པས་དབྱེད་བཞེད་དུ་བདེན་པའི་ཕྱིར་དོན་དམ་
 བདེན་པ་ཞེས་འདོད་ལ། སྟེ་བདུན་རིགས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་མདོ་སྟེ་པ་དང་། སེམས་ཙམ་པ་
 དག་ཕྱོགས་འདི་ལ་མཐུན་པ་ཡིན་ཅིང་། དེ་ཡང་དོན་དམ་པ་ཞེས་པའི་སྐྱ་བཤད་པའི་གཞི་ཤེས་པ་མ་
 འབྲུལ་པ་ལ་བྱས་ནས་དེའི་ངོར་བདེན་པའི་ཕྱིར། དོན་དམ་བདེན་པ་ཞེས་བྱ་ལ། ཤེས་པ་དེའི་གཞུང་
 ཡུལ་དུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་ཞེས་བྱའོ། འོན་ཀྱང་མདོ་སེམས་གཉིས་དོན་དམ་དངོས་
 ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་བློ་ཤེས་པ་མ་འབྲུལ་པ་ལ་འདོད་པར་འདྲ་ཡང་། ཤེས་པ་མ་འབྲུལ་པའི་མཚན་གཞི་
 ལ་མི་མཐུན་ཏེ། སེམས་ཙམ་པ་གཞན་རིག་མདོན་སུམ་ཐམས་ཅད་འབྲུལ་ཤེས་སུ་འདོད་ལ། མདོ་
 སྟེ་པ་མ་འབྲུལ་པའི་ཤེས་པར་འདོད་པ་ལྟ་བུའོ།

གཉིས་པ་མཚན་ཉིད་ནི། དོན་དམ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད། རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཙམ་མ་
 ཡིན་པར་རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པའི་ཚོས། ཀྱན་རྫོང་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད། རྟོག་པས་བཏགས་པ་
 ཙམ་དུ་གྲུབ་པའི་ཚོས་སོ། ཁ་ཅིག་ དོན་དམ་དོན་བྱེད་ཅུས་པ་གང་། རྟེན་འདིར་དོན་དམ་ཡོད་པ་
 ཡིན།^{༢༠} ཅེས་སོགས་ཀྱིས་དོན་དམ་བདེན་པ་དང་རང་མཚན་གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་བསྟན་པ་ཡིན་
 ཅེས་འདོད་པས་ནི། ཡི་གེ་ཙམ་ལའང་མ་བཟླས་པར་ཟད་ཏེ་དག་རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་བཤད། ཅེས་
 འབྲུང་གི་རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་བཤད། ཅེས་མི་འབྲུང་བའི་ཕྱིར་དང་། གང་ཞེས་པ་དང་།
 དེ་ཞེས་པའི་ཚིག་གི་ཅུས་པ་དང་སྐབས་སྟོབས་ལས། ལྷང་པ་དང་པོ་གཉིས་ནི། དོན་དམ་པའི་ངོར་
 དོན་བྱེད་ཅུས་པ་ལ་དོན་དམ་པར་ཡོད་པས་བྱུབ། ཅེས་པའི་བྱུབ་པ་སྟོན་པ་ཙམ་གྱི་ཆེད་དུ་སྟོས་པའི་
 གཞུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།

སྐབས་སྟོབས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེན། གཞལ་བྱ་གཉིས་ཕྱིར། ཅེས་པའི་རྟགས་སྐབ་པ་ལ། དོན་བྱེད་

གསུམ་པ་བདེན་གཉིས་ཀྱི་མཚན་གཞི་ལ་དགག་གཞག་གཉིས་ལས། གཞན་ལུགས་དགག་
པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། འོན་ཀྱང་རྒྱས་པ་ལ་འོན་དམ་བདེན་པས་བྱབ་པར་བཤད་པ་འདྲི། འོན་དམ་ཆ་
མེད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་མ་ཡིན་གྱི། ཡང་དག་ཀྱང་རྫོང་ལ་འོན་དམ་བདེན་པར་བྱས་པའི་རྣམ་གཞག་
ཡིན་ནོ། །དེས་ན། འོན་དམ་བདེན་པ་ཡིན་ན་ཤེས་པ་སྐྱད་ཅིག་ཆ་མེད་དང་རྟུལ་ཕྱར་བྱོགས་ཀྱི་ཆ་
མེད་ཡིན་དགོས་ལ། འོན་ཀྱང་རྒྱས་པ་ལ་འོན་དམ་བདེན་པས་བྱབ་ན། རྒྱུ་པ་སོགས་ཀྱང་འོན་དམ་
བདེན་པར་འགྱུར་དགོས་ནའང་། དེ་མི་འཐད་དེ། གཞུང་འདིའི་མདོ་སྡེ་པའི་བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་

གཞག་དང་། མཛོད་ལས། གང་ལ་བཅོམ་དང་སྒོ་ཡི་གཞན། གསལ་ན་དེ་སྒོ་མི་འཇུག་པ། བུམ་ཆུ་
བཞིན་དུ་ཀྱན་རྫོང་བྱ། ཡོད་དེ་དོན་དམ་ཡོད་གཞན་ནོ།^{༡༥} ཞེས་བཤད་པ་དང་འབྲ་བའི་བྱིར་དང་།
དེར་བུམ་པ་དང་ཆུ་ལྟ་བུ་བཅོམ་གཞིག་གིས་དེར་འཛིན་གྱི་སྒོ་འདོར་བའི་བྱིར་ཀྱན་རྫོང་ཡིན་ཅེས་
བཤད་པའི་བྱིར་རོ་ཟེར་ཏོ།

འདི་ནི་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་ན། དོན་དམ་པར་ཡོད་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་མ་བྱུང་པར་
ཐལ། བཅོམ་གཞིག་གིས་དེར་འཛིན་གྱི་སྒོ་མི་འདོར་བའི་ཚོས་ཡིན་པ་ལ། རང་མཚན་ཡིན་པས་མ་
བྱུང་བའི་བྱིར། འདོད་ན། གཞུང་དང་ཁས་སྒྲུབ་གཉིས་ཀ་དང་དངོས་སུ་འགལ། ཏྲགས་མ་གྲུབ་ན།
དེར་ཐལ། ཏྲག་པ་ཡང་བཅོམ་གཞིག་གིས་དེར་འཛིན་གྱི་སྒོ་མི་འདོར་བ་ཡིན་པའི་བྱིར། མ་གྲུབ་སྟེ།
སྒོས་གཞིགས་ན་འདོར་རོ་ཞེན། རུལ་ཕྱན་ཆ་མེད་དང་ཏྲག་པ་ལ་སྒོས་གཞིགས་པའི་དེར་འཛིན་གྱི་
སྒོ་འདོར་མི་འདོར་གྱི་བྱུང་བར་མི་འཐད་པར་ཐལ། གཉིས་ཀ་ཡང་རྫས་ཀྱི་ཆ་ཤས་མེད་པ་དང་།
ལྷོག་པའི་ཆ་ཤས་དུ་མ་ཡོད་པར་བྱུང་བར་མེད་པའི་བྱིར། ལྷོག་པའི་ཆ་ཤས་དུ་མ་ཡོད་པར་ཐལ།
གཉིས་ཀ་ལ་རང་མིན་རི་སྟེད་ཡོད་པ་དེ་སྟེད་ལས་ལོག་པའི་ལྷོག་པ་ཡོད་པའི་བྱིར། གཞན་ཡང་
མཛོད་ནས་བཤད་པ་དང་འདིའི་མདོ་སྟེ་པའི་བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མདོ་སྟེ་པའི་རྣམ་གཞག་
ཙམ་དུ་མཐར་ཐུག་ཀྱང་ལུགས་མི་གཅིག་སྟེ། མཛོད་ལས་བཤད་པ་འདི་ནི། རྫས་སུ་གྲུབ་ན་ཆ་མེད་
ཡིན་དགོས་པར་འདོད་པའི་མདོ་སྟེ་པའི་ལུགས་ཡིན་ལ། དེའི་བྱིར་ལུགས་དེ་ཁས་ལེན་པ་ནི། ཁ་དོག་
རྫས་སུ་གྲུབ་པ་ཡོད་དེ། རུལ་ཕྱན་ལ་ཡང་ཁ་དོག་གི་རྫས་ཡོད་པའི་བྱིར། དབྱིབས་རྫས་གྲུབ་མི་
མིན་དེ། རུལ་ཕྱན་ལ་མེད་པའི་བྱིར། ཅེས་འདོད་པ་ཡིན་ལ། དེའི་བྱིར། གཉིས་གཟུང་འགྱུར་ཏེ་རུལ་
ལ་མེད།^{༡༦} ཅེས་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། འདིར་ནི་དབྱིབས་རྫས་སུ་མ་གྲུབ་པར་ཁས་སྒྲུབ་དུ་མི་རུང་སྟེ།
དབྱིབས་སོགས་ཅི་འདྲ་རབ་གྲུབ་པ།^{༡༧} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དབྱིབས་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་བཤད་པའི་
བྱིར་དང་། འབྲས་བུ་ཡིན་ན་རྫས་སུ་གྲུབ་དགོས་པར་ཁོད་རང་ཡང་སྒྲུབ་པའི་བྱིར་རོ། དེས་ན། མདོ་སྟེ་
པ་དེ་དང་འདི་ལུགས་ཐ་དད་པའི་བྱིར་གཅིག་ཏུ་བསྟེན་བར་མི་བྱའོ།

འོན། ཐོགས་མེད་སྒྲུ་མཆེད་ཀྱི་ལུགས་དང་འདི་ནས་བཤད་པའི་སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ལ་

དོན་དམ་བདེན་པའི་འཛིན་མཚམས་ལ་བྱུང་པར་ཡོད་པར་ཐལ། འདིའི་མདོ་སྒྲེབ་དང་མཛོད་ནས་
བཤད་པའི་མདོ་སྒྲེབ་གཉིས་ཀྱི་དོན་དམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་བྱུང་པར་འདུག་པའི་བྱིར་ཟེར་ན། འོ་ན།
སེམས་ཅམ་པ་དེ་གཉིས་ལ་ཤེས་པ་འགའ་ཞིག་རྫས་སུ་གྱུ་བ་པར་འདོད་མི་འདོད་ཀྱི་བྱུང་པར་ཡོད་
པར་ཐལ། མདོ་སྒྲེབ་དེ་གཉིས་ལ་བེམ་པོ་འགའ་ཞིག་རྫས་སུ་གྱུ་བ་པར་འདོད་མི་འདོད་ཀྱི་བྱུང་
པར་ཡོད་པའི་བྱིར། དེར་ཐལ། དབྱིབས་རྫས་སུ་གྱུ་བ་པར་འདོད་མི་འདོད་ཀྱི་བྱུང་པར་ཡོད་པའི་
བྱིར་རོ། ཁྲམ་ཡང་བུམ་གཟུགས་ཚོས་ཅན། བྱིད་བརྟུན་པར་ཐལ། གུན་རྫོབ་ཡིན་པའི་བྱིར། མ་
གྲུབ་ན། ཡང་དག་གུན་རྫོབ་ཡིན་པ་འབྱུང་། འདོད་ན། སྒྲོ་བཏགས་སུ་ཐལ། འདོད་པ་དེའི་བྱིར།
འདོད་ན། མངོན་སུམ་གྱི་གཟུང་ཡུལ་དུ་འགྱུར་མི་སྲིད་པར་ཐལ་ལོ། རྟོན་དམ་ཆ་མེད་ཅེས་པའི་ཐ་
སྟན་ནི། མདོ་དང་དགོངས་འགྲེལ་གང་གི་ཡང་ཐ་སྟན་མ་ཡིན་ཞིང་། སྟོན་གྱི་མཁས་པ་སུ་ལ་ཡང་མ་
གསལ་གྱི། མི་ཤེས་པ་དག་གིས་རང་བྱུང་པོར་མཚོན་བྱེད་དུ་སྒྲིམ་པར་བྱེད་དོ། ཁ་ཅིག་ན་རེ། དོན་
བྱེད་རྣམས་པ་དང་མི་རྣམས་པའི་ཚོས་ལ། དོན་དམ་དང་གུན་རྫོབ་ཏུ་བཞག་པ་ནི། གུན་ཏུ་ཐ་སྟན་པའི་ཚད་
མའི་དབང་དུ་བྱས་ནས། ཡང་དག་གུན་རྫོབ་དང་ལོག་པའི་གུན་རྫོབ་ལ་བདེན་གཉིས་སུ་བཞག་པ་
ཡིན་ལ། མཐར་ཐུག་དབྱེད་པའི་ཚད་མ་ལ་ལྟོས་ནས། དོན་དམ་བདེན་པ་ནི་དངོས་པོ་སྒྲིབ་ཅིག་ཆ་
མེད་ཁོ་ན་ཡིན་ཅིང་། དེ་མ་ཡིན་པའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་གུན་རྫོབ་བདེན་པ་ཡིན་ནོ། །བྱ་བྱེད་ཐམས་ཅད་
སྒྲོ་བཏགས་སུ་བཤད་པའི་བྱིར་དང་། བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་སོགས་ཐམས་ཅད་བྱ་བྱེད་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་
བྱིར། དོན་དམ་པར་སྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་དང་རྒྱ་འབྲས་སོགས་ཐམས་ཅད་མེད་དོ་ཞེས་སྒྲུའོ།

འོ་ན། བདག་མེད་ཚོས་ཅན། བྱིད་ལོག་པའི་གུན་རྫོབ་ཡིན་པར་ཐལ། དོན་བྱེད་མི་རྣམས་
པའི་ཚོས་ཡིན་པའི་བྱིར། བྱིར་པ་ཁས་སྒྲུངས། རྟགས་ཚད་མས་གྲུབ། འདོད་ན་བྱིད་འཛིན་སྒྲུངས་ཀྱི་
ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་སྟོ་ཡིན་ན་ལོག་ཤེས་ཡིན་པས་བྱིར་པར་ཐལ། བྱིད་ལོག་པའི་གུན་རྫོབ་ཡིན་པའི་
བྱིར། འདོད་ན། བདག་མེད་པར་འཛིན་པའི་སྟོ་ཡིན་ན་ལོག་ཤེས་སུ་ཐལ་ལོ། །འདིས་ནི་ལུགས་ལྔ་
བྱི་གཉིས་ཀ་སུན་ཐུང་བ་ཡིན་ནོ། །གཟུང་འཛིན་གཉིས་སུ་བདེན་པ་རྣམས་པར་བཅད་ཅམ་གྱི་ཆ་ཚོས་
ཅན། བྱིད་ཀྱང་ལོག་པའི་གུན་རྫོབ་ཏུ་ཐལ། བྱིད་དོན་བྱེད་མི་རྣམས་པའི་ཚོས་ཡིན་པའི་བྱིར། འདོད་ན།

ཁྱོད་འགྱུར་མེད་ཡོངས་གྲུབ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། ལན་མེད་དོ། འོན་དམ་པར་གཞལ་བྱ་འཇལ་བྱེད་
 གྱུར་མེད་པར་ཐལ། འོན་དམ་པར་བྱ་བྱེད་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་རྟགས་ཁས་སྤངས་སོ། འདོད་ན།
 འོན་དམ་པར་ཚད་མ་མེད་པར་ཐལ། འདོད་པ་དེའི་ཕྱིར། མ་ཁྱབ་ན། རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་གསར་དུ་
 མི་བསྐྱུ་པའི་ཤེས་པ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་སྐྱད་གསངས་མཐོན་པོས་ཁྱོད་རང་སྤྱོད་པ་དང་དངོས་སུ་
 འགལ་བ་ཡིན་ནོ། ཁྱོད་མ་མེད་པ་འདོད་ན་འོན་དམ་པར་དངོས་པོ་སྐྱད་ཅིག་ཆ་མེད་མེད་པར་ཐལ།
 འོན་དམ་པར་དངོས་པོ་སྐྱད་ཅིག་ཆ་མེད་ཡོད་ན་ཚད་མས་དམིགས་རྒྱུ་ངག་འཁྱིལ་ ཚད་མས་མ་
 དམིགས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་འོན་དམ་བདེན་པ་ཡིན་པར་འབྱུང་དོ། ཁྱབ་པ་མེད་ན་སྤངས་རུང་མ་
 དམིགས་པའི་རྟགས་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པ་མེད་པར་ཐལ་ལོ། ཟུར་ལྷ་མ་མ་གྲུབ་ན། མཐར་ཐུག་
 དཔྱོད་པའི་ཚད་མ་གཞི་མ་གྲུབ་པ་འབྱུང་། ཟུར་ཕྱི་མ་མ་གྲུབ་ན། འོན་དམ་པར་ཚད་མ་མ་གྲུབ་པ་
 འབྱུང་དོ། གཞན་ཡང་འོན་དམ་པར་གྲུབ་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་ན། རྒྱ་མིན་ན་འོན་བྱེད་ཅུས་སྟོང་ཡིན་
 པས་ཁྱབ་པར་ཐལ་ལོ། འདོད་ན། དངོས་མེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་འོན་བྱེད་ཅུས་སྟོང་དུ་སྤྱོད་པ་དང་དངོས་
 སུ་འགལ་ཞིང་། འོན་དམ་པར་གྲུབ་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་ན་རྟག་པར་སྤྱོད་པ་ཅིས་འགོག་ རྟག་ན་མི་
 འཇིག་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། འོ་ན་འབྲས་བུ་མ་ཡིན་ན་མ་སྤྱིས་པར་འགྱུར་རོ། ལ་སྤྱིས་པ་འདོད་དོ་
 ཞེ་ན། འོ་ན། མི་འཇིག་པ་ཡང་འདོད་དོ། སྤྱིར་དངོས་པོ་ཙམ་ལ་མི་འཇིག་པ་ལེགས་ན་བྱེ་བྲག་
 བདེན་དངོས་ལ་ཡང་མི་འཇིག་པ་ལེགས་སོ་ཞེ་ན། སྤྱིར་དངོས་པོ་ཙམ་ལ་མ་བྱས་པ་ལེགས་པ་ན། བྱེ་
 བྲག་བདེན་དངོས་ལ་ཡང་མ་བྱས་པ་ལེགས་སོ་ཞེས་སོགས་རིགས་པ་ཤེས་པས་བསྐྱལ་པའི་བར་དུ་
 སྤྱིང་བར་ཅུས་སོ།

གཞན་ཡང་། བདེན་དངོས་ཡིན་ན་མི་རྟག་པར་སྤྱོད་པ་ལ་རྟགས་སུ་གང་བཞོད་ཀྱང་སྤྱོད་
 བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་མི་འགྱུར་ཏེ། བྱས་པ་ཡིན་པ་སོགས་བཞོད་ན་ཕྱོགས་ཚོས་མི་འབྲུབ། ཤེས་བྱ་སོགས་
 བཞོད་ན་མ་ངེས། དངོས་མེད་སོགས་བཞོད་ན་འགལ། དངོས་པོ་ཡིན་པ་སོགས་བཞོད་ན་སྤྱོད་བྱེད་
 བསྐྱུབ་བྱ་དང་མཚུངས་ཤིང་། སྤྱོད་ཡང་དུང་སྤྱོད་མི་རྟག་པར་སྤྱོད་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་ཐལ་བའི་
 ཕྱིར་རོ། གཞན་ཡང་། དངོས་པོ་ཡིན་ན་ད་ལྟར་བ་ཡིན་དགོས་པ་དང་། བདེན་དངོས་ཐམས་ཅད་མ་

སྒྲིམ་པར་སྒྲུབ་དང་། ད་ལྟར་བའི་མཚན་ཉིད་སྒྲིམ་ལ་མ་འགགས་པ་ཞེས་སྒྲུབ་ན་མས་དངོས་འགལ་གྱི་ཕུང་པོ་ཡིན་ལ། མ་སྒྲིམ་པ་འགགས་ན་དངོས་མེད་འགགས་པར་སྒྲུབ་འདང་དགག་མི་ལུས་པར་འགྱུར་ལ། གཞན་ཡང་། བདེན་དངོས་ཡིན་ན་སྒྲིབ་མེད་པས་བྱུང་ན། དབུ་མ་པས། དངོས་སྒྲུབ་པའི་དོར་མཐའ་བཞེལ་ས་མི་སྒྲིབ་པའི་རྟགས་ཀྱིས་དངོས་པོ་དོན་དམ་པར་སྒྲིབ་མེད་པར་སྒྲུབ་མི་དགོས་པར་ཐལ། དངོས་སྒྲུབ་ས་དོན་དམ་པར་དངོས་པོ་སྒྲིབ་མེད་པར་གྲུབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན། དབུ་མ་པ་རང་གི་དོར་ནི་སྒྲུབ་མི་དགོས་པས་དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་དངོས་སྒྲུབ་ས་དབུ་མའི་ལྟ་བུ་རྟགས་པར་ཁས་ལེན་པའོ། །ཡང་ན་བདེན་དངོས་རྒྱ་མེད་དུ་སྒྲིབ་རྒྱུ་ལ་རྒྱུ་འཕེན་གྱི་ལྷགས་འཛིན་པ་གང་རུང་གཅིག་བྱེད་དགོས་པས། འགལ་འདུའི་ཕུང་པོ་འདི་ལས་ཐ་ཆད་པ་སྒྲོན་ཆད་མ་མཐོང་ཞིང་། ཕྱིས་ནི་དེས་པ་མེད་དེ། ལྟ་བའི་སྟིགས་མར་གྱུར་པའི་དུས་ཀྱི་མཐའ་ལ་བབས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཁ་ཅིག་དངོས་པོ་ཡིན་ན་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པས་བྱུང་ཅིང་། རགས་པ་ཡིན་ན་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པར་འགལ་སྟེ་ལྟ་བུ་བསམས་ནས། བུམ་པ་སོགས་ཀྱང་རྟུལ་ཕྱན་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་ རྟུལ་ཕྱན་དུ་མ་ཚོགས་པ་ཡིན་ན་རྟུལ་ཕྱན་ཡིན་པས་བྱུང་པར་ཐལ་ནོར་བུ་དུ་མ་སྒྲུངས་པའི་ཕུང་པོ་ཡིན་ན། མོར་བུ་ཡིན་པས་བྱུང་པའི་ཕྱིར་། ཟེར་རོ། །འོ་ན། ཡན་ལག་དུ་མ་ཚོགས་པ་ཡིན་ན་ཡན་ལག་ཡིན་པས་བྱུང་པར་ཐལ། རྟུལ་ཕྱན་དུ་མ་ཚོགས་པ་ཡིན་ན་རྟུལ་ཕྱན་ཡིན་པས་བྱུང་པའི་ཕྱིར་། རྟགས་བྱུང་ཁས་སྒྲུངས། འདོད་ན། རྟུལ་ཕྱན་སོགས་ཚོགས་པ་ཡིན་ན་འདྲ་དག་ཏུ་ཁས་ལེན་དགོས་པས། སྒྲིམ་པ་ཡིན་ན་མོད་བར་དང་། བྱད་མེད་ཡིན་ན་མོའི་དབང་པོར་ཁས་ལེན་དགོས་པ་འབྱུང་སྟེ། དེས་མཚོན་པའི་རིགས་པ་གཞན་ཡང་ཤེས་པར་བྱ་ལ། རགས་པ་ཡིན་པའི་དངོས་པོ་མི་སྲིད་པ་ནི་བཀག་ཟིན་ཏོ། །

གང་དག་དངོས་པོ་རྒྱ་ལས་མ་སྒྲིམ་པ་ཁས་ལེན་པ་དངོས་སྒྲུབ་པའི་ནང་འགལ་ཡིན་ཅིས་ཟེར་ཏོ། །འོ་ན་དངོས་པོ་ཡིན་ན་རྟག་པའང་ཡིན་མི་རྟག་པའང་ཡིན་པ་འདི་ཡང་དངོས་སྒྲུབ་པའི་ནང་འགལ་ཡིན་གྱི། །འོ་བོ་ནི་སྒྲོན་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་རང་གི་སྒྲོན་མཐའ་དག་རིགས་པ་ཤེས་པའི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ལ་སྒྲུབ་པ་འདེབས་པའི་ཆ་རྒྱུ་དུ་བསྒྱུར་ལ། རིགས་པའི་གཞོན་བྱེད་ཅི་བྱུང་ཡང་།

ཡང་བ་མེད་པར་ཁ་སྐྱེ་འཕྲོག་པའི་ལས་ལ་བརྩོན་པར་བྱས་ཤིག དེས་ན་རགས་པ་ཀུན་རྫོབ་ཡིན་
ཀྱང་། རགས་པ་ཡིན་ན་ཀུན་རྫོབ་ཡིན་པས་མ་བྱལ་ལ། བྱ་བྱེད་སྒྲོ་བཏགས་ཡིན་ཀྱང་། བྱ་བྱེད་ཡིན་
ན་སྒྲོ་བཏགས་ཡིན་མི་དགོས་པས། རང་ལྷོག་གཞི་ལྷོག་གི་རྣམ་དབྱེ་ལ་མ་ཁས་པར་བྱའོ།

འོན། རགས་པ་ཡང་ཡིན་དོན་དམ་བདེན་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་ཡོད་ན། བྱ་བྱག་
པས། ཡན་ལག་ཅན་ཡན་ལག་རྣམས་ལས་རྫས་གཞན་དུ་ཡོད་ཅེས་པའི་རང་ཚིག་དེས། ཡན་ལག་
ཅན་ཞེས་སྒྲིས་པའི་བྱ་གས་ལ་ཡན་ལག་ཚོགས་ཅམ་གྱི་ཀུན་རྫོབ་པར་ཁས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་པར་
ཐལ། ཡན་ལག་ཅན་ལ་ཀུན་རྫོབ་པས་མ་བྱལ་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ལྟ་བུའི་རང་ཚིག་དེ་བརྗོད་བྱ་
དངོས་ལྷགས་འགལ་བར་གང་གིས་འཛོག་ཅེ་ན། དེ་ནི་སྒྲོན་མེད་དེ། ཚས་དེ་ཡན་ལག་ཅན་ཅེས་
སྒྲིས་པའི་བྱགས་ལ་རང་གི་ཡན་ལག་རྣམས་རང་ལས་རྫས་གཞན་མ་ཡིན་པར་ཁས་སྐྱེས་པ་ཡིན་ཏེ།
ཡན་ལག་ཅན་ཡིན་ན་ཡན་ལག་རྣམས་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་ཆ་ཤས་ཡིན་དགོས་པའི་
ཕྱིར་རོ། དེས་ན་དངོས་སུ་རྫས་གཞན་དུ་ཁས་སྐྱེས་པ་དང་ཁལ་བས། རང་ཚིག་འགལ་བ་ཡིན་ནོ་
ཞེས་བརྗོད་ཆེ་སྒྲིས་ན་ཆེས་འགྲིག་པའི་ཕྱིར། རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་མ་གྱུར་པའི་ཆ་ཤས་ཡོད་པས།
ཡན་ལག་ཅན་དུ་འགྱུར་ན། རྩལ་ཐུན་ཆ་མེད་ཀྱང་ཡན་ལག་ཅན་དུ་འགྱུར་ཏེ། ཁོའི་བདག་ཉིད་དུ་
མ་གྱུར་པའི་ཆ་ཤས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁོའི་ཤར་རུབ་སོགས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། ཁོའི་ཤར་རུབ་
སོགས་ཀྱང་མེད་ན་ཕྱོགས་བརྩུད་བསྐྱེད་དང་གང་ན་ཡང་མི་གནས་པའི་ཕྱིར། གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པར་
འགྱུར་རོ། གཞན་དག་རྩལ་ཐུན་རབ་ཕྱོགས་ཆ་མེད་པ་དང་དེའི་ཤར་དང་རུབ་ཡོད་པ་མདོ་སྤེལ་པའི་ནང་
འགལ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། དེ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་རང་གི་བདག་ཉིད་ཡིན་ཅིང་རང་མིན་པའི་
ཤར་ཆ་དང་རུབ་ཆ་རྫས་ཐ་དད་དུ་མ་མེད་པ་ཆ་མེད་པའི་དོན་ཡིན་གྱི། སྤྱིར་ཤར་རུབ་གྱིས་སྐྱེས་པ་ཆ་
མེད་པའི་དོན་མ་ཡིན་ལ། རྩལ་ཐུན་རབ་དེའི་ཤར་རྩལ་ཐུན་རབ་དང་རྫས་སྐྱེད་ཡིན་གྱི། དེའི་ཆ་མ་ཡིན་
པས་དེའི་ཤར་ཡོད་ཀྱང་དེ་ཕྱོགས་ཆ་དང་བཅས་པར་མི་འགྱུར་རོ། དེ་བཞིན་དུ་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་
མ་ལའང་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་སྤྱི་ཕྱི་མེད་པ་དུས་ཆ་མེད་པའི་དོན་ཡིན་གྱི། སྤྱིར་རང་གི་སྤྱི་
ཕྱི་ཡོད་པས་དུས་ཆ་དང་བཅས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན། དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་དོན་བྱེད་

ལྷན་སྦྲེང་དང་རྒྱ་མེད་པར་འགྱུར་རོ།

གཉིས་པ་རང་ལྷགས་གཞག་པ་ནི། བཙུམ་ལྷན་འདས་གྱིས་ཚོས་གྱི་འཁོར་ལོ་རིམ་པ་གསུམ་
 དུ་བསྐྱོར་བ་ལས། བཀའ་དང་པོར་ནི་ཚོས་གྱི་བདག་མེད་བསྟན་མོད་གྱི། བདག་མེད་དངོས་སུ་བསྟན་
 པའི་སྟོན་དུ་རེ་ཞིག་མི་རུང་བ་ཉན་ཐོས་གྱི་རིགས་ཅན་རྗེས་སུ་བཟུང་བར་བཞེད་ནས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་
 ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་གཞག་གཙོ་བོར་གསུངས་ཤིང་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པ་ཙམ་ཞིག་བསྟན། བཀའ་
 བར་པ་དང་ཐ་མས་ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཅན་རྗེས་སུ་བཟུང་བར་བཞེད་ནས་ཚོས་གྱི་བདག་མེད་བསྟན་
 མོད་གྱི། འོན་ཀྱང་བཀའ་བར་པ་ལས་ཚོས་ཐ་མས་ཅན་མཚན་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པ་ནི་བཀའ་ཐ་
 མ་ལ་བརྟེན་ནས་དགོངས་པ་བཤད་པར་བྱ་བ་ཡིན་གྱི། སྐྱེ་བཞེན་དུ་ཁས་སྤྲེང་དུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་
 གྲུ་དོན་ཡིན་ལ། བཀའ་ཐ་མ་ནི་དགོངས་པ་གཞན་བཙུམ་མི་དགོས་པར་སྐྱེ་བཞེན་དུ་ཁས་སྤྲེང་དུ་
 རུང་བ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ངས་དོན་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྟོབ་དཔོན་ཡབ་སྐུ་ས་བཞེད་པ་ཡིན་ལ། དེས་ན་གཞུང་འདི་
 དག་ཏུ་ཡང་ཉན་ཐོས་གྱི་རིགས་ཅན་རྗེས་སུ་བཟུང་བའི་ཕྱིར་དུ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་སྟོན་པའི་
 དབང་དུ་བྱས་ཏེ་བཀའ་དང་པོའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་གཞན་ངོར་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཁས་སྤྲེངས་པའི་
 རྣམ་གཞག་དང་། རང་ལྷགས་གྱི་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དུ་ཚོས་གྱི་བདག་མེད་གཏན་ལ་
 འབེབས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ། བཀའ་ཐ་མའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་བཀག་ཅིང་།
 གཉིས་མེད་གྱི་ཤེས་པ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་གཏན་ལ་པལ་ནས་བཀའ་བར་པ་དགོངས་པ་ཅན་དུ་འཆད་
 པའི་ཚུལ་གཉིས་ལས། ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཁས་ལེན་པའི་ཆེ་མདོ་སྒྲེ་པའི་ལྷགས་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་
 ཞལ་གྱིས་བཞེས་ལ། མདོ་སྒྲེ་པ་ལའང་ཤེས་པ་གཅིག་ལ་རྣམ་པ་དུ་མ་འཆར་བར་ཁས་ལེན་པ་སྐྱ་
 ཚོགས་གཉིས་མེད་པ་དང་། ཤེས་པ་གཅིག་ལ་རྣམ་པ་ཡང་གཅིག་ཁོ་ན་འཆར་བར་ཁས་ལེན་པ་སྐྱོང་
 བྱེད་ཚལ་བ་དང་། རྣམ་པ་དུ་མ་ཤར་བ་ན་ཤེས་པ་ཡང་དུ་མ་ཁས་ལེན་པ་རྣམ་ཤེས་གྲངས་མཉམ་པ་
 གསུམ་ཡོད་པར་དབྱུང་རྒྱུ་ལས་གསུངས་པ་ལས། འདིར་ནི་མདོ་སྒྲེ་པའི་རྣམ་གཞག་ཁས་ལེན་པའི་
 ཆེ་སྐྱ་ཚོགས་གཉིས་མེད་པའི་ལྷགས་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ལ། སེམས་ཙམ་པ་ལ་ཡང་ཤེས་པའི་གཟུང་

ནམ་རྒྱུ་བ་ཏུ་འདོད་པ་ནམ་བདེན་པ་དང་། གཟུང་ནམ་སྒྲོ་བཏགས་སུ་འདོད་པ་ནམ་བརྟུན་པ་
གཉིས་ཡོད་ཅིང་། རྣམ་བདེན་པ་ལ་སྒྲ་ཚོགས་གཉིས་མེད་དུ་སྒྲ་བ་སོགས་གོང་དུ་བཤད་པ་དང་རྗེས་
སུ་མཐུན་པ་གསུམ་དང་། རྣམ་བརྟུན་པ་ལ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་སྒྲ་བ་མཐའ་དག་མ་རིག་པའི་བག་ཆགས་
ཀྱི་དབང་གིས་སྒྲ་བ་ཡིན་པས། དེ་ལོག་ན་ལྷོག་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ལ་རྟུན་སྒྲ་བ་མེད་པར་འདོད་
པ་བྱི་མེད་པ་དང་། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་སྒྲ་བ་མ་རིག་པ་དང་འབྲེལ་བ་གང་ཡང་མེད་པས་དེ་ལོག་ཀྱང་མི་
ལྷོག་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ལ་ཡང་རྟུན་སྒྲ་བ་ཡོད་པ་བྱི་བཅས་པ་གཉིས་ལས། སྒྲོ་བ་དཔོན་ལྷ་ཤུག་
གཉིས་ཀྱིས་སྒྲོ་བ་དཔོན་ཀྱི་དགོངས་པ་ནམ་བདེན་དུ་བཀྲལ་ལ། རྒྱུ་མཐན་པོས་རྣམ་རྟུན་བྱི་མེད།
ཚོས་མཚོག་གིས་བྱི་བཅས་སུ་བཀྲལ་མོད། བདག་གི་སྒྲ་མ་དག་ནི། རྣམ་རྟུན་ལས་རྣམ་བདེན་གྲུབ་
པའི་མཐའ་བརྒྱུད་ཞིང་། སྒྲོ་བ་དཔོན་ཀྱི་དགོངས་པ་ཡང་དེ་ཉིད་དུ་གནས་སོ་ཞེས་གསུང་བ་ལྟར། རྗེ་
བདུན་ཀྱི་དགོངས་པ་མཐར་བུག་སྒྲ་ཚོགས་གཉིས་མེད་དུ་སྒྲ་བའི་རྣམ་བདེན་པ་ཡིན་པར་ཁོ་བོས་
ཀྱང་ལུང་དང་རིགས་པ་དུ་མ་ལས་ཤེས་ལ། དེ་དག་གི་རྒྱ་མཚན་རྣམ་གཞག་དང་བཅས་པ་ཅུང་ཟད་
བསྟན་པར་བྱའོ།

བཀའ་བར་པ་ལས་ཚོས་ཐམས་ཅད་མཚན་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་འབྲེལ་
པའི་ཚུལ་ནི། དངོས་རྣམས་ཐ་དད་གནས་པ་འདི། །དེ་ཐ་དད་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན། །དེ་ནི་བསྐྱད་པ་ཉིད་
ཡིན་ནོ། །དེ་དག་ཐ་དད་ཀྱང་བསྐྱད་འགྱུར། །གཟུང་དང་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་ལས། །མཚན་ཉིད་གཞན་
ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །དེས་ན་མཚན་ཉིད་སྟོང་པའི་ཕྱིར། །རང་བཞིན་མེད་པར་རབ་ཏུ་བཤད། །ཐུང་པོ་ལ་
སོགས་བྱེ་བྲག་གིས། །མཚན་ཉིད་ཐམས་ཅད་བྱེད་པ་ཡི། །བྱད་པར་ཅན་དེའང་དེ་ཉིད་མིན། །དེས་
ཀྱང་དེ་དག་མཚན་ཉིད་བྲལ།¹⁹⁰ །ཅིས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྟོན་པར་བྱེད་དེ། དེ་ལ་ཚོགས་བཅད་དང་པོ་
གཉིས་ཀྱི་དོན་ནི། རྒྱ་འབྲས་མཚན་མཚོན་བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་སོགས་གཉིས་ཚོས་སོ་སོར་འབྱེད་པ་ནི།
གཟུང་འཛིན་རྒྱུ་གཞན་དུ་སྒྲ་བའི་རྟོག་པས་འབྱེད་པ་ཡིན་ལ། གཟུང་འཛིན་རྒྱུ་གཞན་རིགས་
པས་ཞེགས་པའི་ཕྱིར། རྟོག་པ་དེ་ལུལ་པར་གྲུབ་ཅིང་། དེས་ན་མཚན་མཚོན་སོགས་གཉིས་ཚོས་སོ་
སོར་བྱེད་པའི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་སྟོ་ལུལ་པས་བཞག་པའི་ཀུན་རྫོབ་ཅམ་དུ་གྲུབ་པས་དེ་དག་

དོན་དམ་པར་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་ཚོས་ཐམས་ཅད་མཚན་ཉིད་མེད་པ་དང་། རང་བཞིན་མེད་པར་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའོ།།

ཤོ་ལོ་ཀ་ཕྱི་མའི་དོན་ནི། གཟུགས་ཀྱི་སྤང་པོའི་མཚན་ཉིད་གཟུགས་སུ་རུང་བ་སོགས་ལ། མཚན་ཉིད་ཐམས་ཅད་འདིས་མཚོན་པར་བྱེད་པས་ན། མཚན་ཉིད་ཅེས་བྱེད་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ཅིང་། གཟུགས་སོགས་མཚོན་བྱ་ཐམས་ཅད་འདིས་མཚོན་པར་བྱ་བས་ན་མཚོན་བྱ་ཞེས་བྱ་བ་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། དེ་དག་བྱ་བྱེད་ཡིན་པའི་ཆ་དེ་བདེན་པར་གྲུབ་ན་བདེན་པའི་ཐ་དད་དུ་འགྱུར་བས་གཟུགས་སོགས་མཚོན་བྱ་དང་། གཟུགས་རུང་སོགས་མཚན་ཉིད་རྗེས་ཐ་དད་དུ་འགྱུར་དགོས་པས། དེའི་ཕྱིར་ཚོས་ཐམས་ཅད་མཚན་མཚོན་གྱིས་བསྟུན་ལ། མཚན་མཚོན་བྱ་བྱེད་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་ཤིང་། བྱ་བྱེད་ཡིན་པའི་ཆ་དོན་དམ་པར་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཚོས་ཐམས་ཅད་མཚན་ཉིད་མེད་པ་དང་། རང་བཞིན་མེད་པ་ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའོ།།

ཁ་ཅིག་ཤོ་ལོ་ཀ་ཕྱི་མ་མདོ་སྒྲེབ་པའི་ལུགས་ལ་སྒྲུབ་བ་ནི་མི་འབྲང་དེ། མདོ་སྒྲེབ་སོགས་ཉན་ཐོས་སྒྲེབ་པ་ལལ་ཆེར་ཐེག་ཆེན་བཀའ་མི་འདོད་པས་དེ་དག་གིས་བཀའ་བར་པའི་དགོངས་པ་འཆད་དགོས་པས་ངེས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། དེས་ཀྱང་ཞེས་པའི་ཀྱང་སྒྲུས་སྒྲེབ་མ་སྤྲད་པའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ན་སྒྲེབ་གཉིས་ཀ་རྣམ་རིག་པ་རང་གི་བཤད་པའི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་ནོ། དེ་ལྟར་སྒྲེབ་དུན་དུ་གཞན་ངོར་མདོ་སྒྲེབ་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཁས་སྒྲངས་པའི་རྣམ་གཞག་དང་། རང་ལུགས་རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་ཁས་ལེན་པའི་རྣམ་གཞག་གཉིས་ཀ་ལ་ཡང་། རང་མཚན་ཡིན་ན་དོན་དམ་བདེན་པ་ཡིན་དགོས་པ་དང་། དངོས་པོ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་དགོས་པར་འདོད་པལ་ཁྱད་པར་མེད་ལ། དེའི་ཕྱིར་དོན་དམ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད་ལ་ཡང་མི་མཐུན་པ་མེད་དོ། འདོན་ཀྱང་བདེན་གཉིས་ཀྱི་མཚན་གཞི་ལ་མི་མཐུན་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་རང་མཚན་ཡིན་ན་དོན་དམ་དང་། སྤྱི་མཚན་ཡིན་ན་ཀྱན་རྫོབ་ཏུ་འདོད་པར་འདྲ་ཡང་། མདོ་སྒྲེབ་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་རང་མཚན་དོན་དམ་བདེན་པར་ཁས་ལེན་ལ། སེམས་ཙམ་པ་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་གཞི་མ་གྲུབ་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ན་དངོས་པོ་ཡིན་ན་དོན་དམ་བདེན་པ་དང་། དངོས་པོར་མེད་པའི་ཚོས་ཡིན་ན་ཀྱན་རྫོབ་ཙམ་དུ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་ལ་མི་མཐུན་པ་མེད་པས།

བདེན་གཉིས་ཀྱི་མཚན་གཞི་དེ་ལྟར་གཤམ་པར་བྱ་ལ། རོན་བྱེད་རྣམས་པ་ཡིན་པ་ལ་དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་རྣམས་པ་ཡིན་པས་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། རོན་བྱེད་རྣམས་པ་ཡིན་ན་རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་རྩལ་སྲུག་བ་པས་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སློབ་དཔོན་ལྷ་ཤྭག་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་། རོན་བྱེད་པའི་རྣམས་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་ཚེས་ལ་ཀྱུན་རྫོང་དང་། གང་ཅུང་ཟད་གཟི་དོན་བྱེད་རྣམས་པ་ནི་རང་མཚན་དང་དོན་དམ་པར་ཡོད་པ་ཡིན་པར་ལན་གཅིག་མིན་པར་བཤད་དོ། །

འོན་ཀྱང་། རོན་དམ་པ་ཡིན་ན་དངོས་པོ་ཡིན་པས་བྱེད་པ་བདག་མེད་སྟོང་བཏགས་པ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། མཛོན་སྲུམ་ཚད་མས་དངོས་སྲུམ་འཇལ་བ་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་བས། འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་མེད་མཛོན་སྲུམ་དུ་མ་རྟོགས་པར་འགྱུར་རེ་ཞེན། བདག་མེད་སྟོང་བཏགས་པ་ཡིན་པ་འདོད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་སྟོང་བཏགས་ཞེས་པ་དེ་མ་ཡིན་བཞིན་དུ་དེར་སྟོང་བཏགས་པའི་སྟོང་བཏགས་མ་ཡིན་གྱི། བཏགས་ཡོད་ལ་སྟོང་བཏགས་སྲུག་པ་དེ་ཡིན་ལ། བཏགས་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་རང་གི་ངོ་བོ་རང་དབང་བ་མིན་པར་དགག་བྱ་བཅད་ཙམ་གྱི་སྟོང་བཏགས་སྟོང་ཡུལ་དུ་འཆར་དགོས་པའི་ཕྱིར། རྩལ་ཡོད་པའི་ན་ནི་རང་གི་ངོ་བོ་རྒྱ་ལས་སྟེས་པའི་ཕྱིར་དགག་བྱ་བཅད་པ་ཙམ་ལ་མི་ལྟོས་པར་རང་གི་ངོ་བོ་སྟོང་ཡུལ་དུ་འཆར་རྒྱ་ཡོད་པས་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་འཕགས་པ་སྟོང་བཏགས་པ་རྣམས་ཀྱི་མཉམ་གཞག་ཡེ་གཤམ་གྱིས་ཀྱང་། དངོས་པོ་རྣམས་བདག་དང་བྲལ་བའི་སྐད་ཅིག་མ་ཙམ་དུ་མཛོན་སྲུམ་དུ་གཟིགས་ལ། བདག་བཀག་ཙམ་གྱི་མེད་དགག་ནི་ཤུགས་ལ་འཇལ་བ་ཡིན་གྱི་དངོས་རྟོགས་མ་ཡིན་ནོ། །དངོས་མེད་རྒྱུར་མཐོང་མཛོན་སྲུམ་ལ་དངོས་རྟོགས་སྲུམ་མི་རུང་བའི་རྒྱ་མཚན་ནི། དངོས་མེད་ལ་རྒྱུར་མཐོང་མཛོན་སྲུམ་ལ་རང་གི་རྣམ་པ་གཏོད་པའི་རྣམས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ཡོད་ན། དངོས་མེད་དམིགས་རྟོན་དུ་བྱེད་པའི་རྒྱུར་མཐོང་མཛོན་སྲུམ་ཡོད་པ་དགག་མི་རྣམས་པར་འགྱུར་རོ། །

འོན་ཀྱང་། རྩལ་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་གཤམ་གྱིས་དངོས་མེད་དངོས་སྲུམ་རྟོགས་སམ་ཤུགས་ལ་རྟོགས་ཞེན། རྩལ་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་གཤམ་གྱིས་ཚེས་ཐམས་ཅད་རྟོགས་པ་ནི་གཤམ་བྱ་མཐའ་དག་ལ་སློབ་པའི་གཤམ་སློབ་བཀ་ཆགས་དང་བཅས་པ་སླར་མི་ལྟུང་བའི་རྒྱལ་གྱིས་སྤངས་པའི་སྟོང་བཏགས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་པས། དངོས་མེད་རྟོགས་པ་འདྲ་དངོས་པོ་ལྟ་བུ་ལ་དངོས་སྲུམ་སྟོང་བཏགས་བཅད་པའི་

སྟོབས་ཀྱིས་ཤུགས་ལ་རྟོགས་པ་མ་ཡིན་གྱི། ཤེས་སྒྲིབ་ཟད་པར་སྤངས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་དངོས་སུ་
 རྟོགས་པ་ཡིན་ནོ། འོ་ན། དངོས་མེད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤར་བར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟ་ན། དངོས་མེད་ལ་རང་
 འཛིན་ཤེས་པ་ལ་རྣམ་པ་གཏོད་པའི་བྱས་པ་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ། རྟོག་པ་བཞིན་དུ་བག་ཆགས་ཀྱི་
 སྟོབས་ཀྱིས་རྣམ་པ་ཤར་བ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་དངོས་མེད་ཀྱི་རྣམ་པ་
 ཤར་བ་དེ་ཡུལ་གྱིས་གཏད་པའི་རྣམ་པ་ཡང་མ་ཡིན་ལ་བག་ཆགས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཤར་བའི་རྣམ་པ་ཡང་
 མ་ཡིན་གྱི། སྒྲིབ་པ་སྤངས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཤར་བའི་རྣམ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། འོ་ན།
 སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་དངོས་མེད་རྣམ་པ་མི་གསལ་བའི་རྒྱལ་གྱིས་ཤར་ན་རྟོག་པར་འགྱུར་བས།
 རྣམ་པ་གསལ་བར་ཤར་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་དངོས་མེད་ལ་
 མངོན་སུམ་ཚད་མར་ཐལ། ཁྱོད་དངོས་མེད་ཀྱི་རྣམ་པ་གསལ་བར་ཤར་བའི་སྒྲོ་ནས་རྟོགས་པའི་ཚད་
 མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དངོས་མེད་དེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་མངོན་གྱུར་དུ་ཐལ་ལོ། འདོད་ན།
 དངོས་མེད་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་མངོན་གྱུར་དུ་ཐལ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་མངོན་གྱུར་དུ་གཞལ་
 བའི་ཕྱིར་ཅེ་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་དངོས་མེད་མངོན་གྱུར་ཡིན་པ་ནི་འདོད་པ་ཡིན་ལ། སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་མངོན་གྱུར་དུ་སྤང་བས་མངོན་འགྱུར་ཡིན་མི་དགོས་ཏེ། གལ་ཏེ་དགོས་ན། ཟས་
 རོ་མི་ཞེས་པ་འགའ་ཞིག་ཀྱང་རོ་མཚོག་དང་ལྡན་པར་ཐལ། སངས་རྒྱས་ལ་རོ་མཚོག་ཏུ་སྤང་བའི་ཕྱིར།
 འདི་ལ་རོ་མི་ཞེས་པ་རོ་མཚོག་སྤང་།^{༡༡} །ཞེས་འབྱུང་བས་སོ། །དེ་ནི་རོ་མི་ཞེས་པའི་ཟས་རོ་ཞེས་པར་
 སྤང་ཞེས་པ་མ་ཡིན་གྱི། སྤྱིར་ཟས་རོ་མི་ཞེས་པ་གཅིག་ཀྱང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསོལ་དུ་བཀོད་པ་ན།
 རོ་བརྒྱ་དང་ལྡན་པའི་ཟས་སུ་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ཉིད་རོ་ཞེས་པར་སྤང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེན། འོ་ན། གཞལ་བྱ་
 མངོན་གྱུར་མ་ཡིན་པ་མངོན་གྱུར་ཏུ་སྤང་བ་མ་ཡིན་གྱི། སྤྱིར་གཞལ་བྱ་ལྟོག་གྱུར་ཡིན་པ་གཅིག་ཀྱང་
 སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་ལྟོས་ནས་མངོན་གྱུར་དུ་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ཉིད་མངོན་གྱུར་ཏུ་སྤང་བ་ཡིན་པས་
 སྒྲོན་མེད་ཅེས་མཚུངས་སོ། །

འོ་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་འབྲུལ་ཤེས་སུ་ཐལ། སྤྱིར་མངོན་གྱུར་མ་ཡིན་
 པའི་དངོས་མེད་ལྟ་བུ་ཡང་ཁྱོད་ལ་མངོན་གྱུར་ཏུ་སྤང་བའི་ཕྱིར་ཅེ་ན། འོ་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་རོ་འཛིན་

ཤེས་པ་ཚེས་ཅན། ཁྱོད་ལུའུ་ཤེས་སུ་ཐལ། སྤྱིར་ཟས་རོ་ཞེས་པ་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཁྱོད་ལ་རོ་ཞེས་པར་
སྤང་བའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་སྤང་ཡང་ལུའུ་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ལུའུ་ཆུའི་དབང་གིས་དེ་ལྟར་སྤང་བ་མ་
ཡིན་གྱི། བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་མཐར་ཕྱིན་པའི་དབང་གིས་སྤང་བ་ཡིན་པས་སོ་ཞེ་ན། སྤྱིར་མངོན་
གྱུར་མ་ཡིན་པ་མངོན་ཏེ་གྱུར་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྤང་ཡང་ལུའུ་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ལུའུ་ཆུའི་དབང་གིས་
དེ་ལྟར་སྤང་བ་མ་ཡིན་གྱི། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་མཐར་ཕྱིན་པའི་དབང་གིས་སྤང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་
ཞེས་ཀྱན་ཏུ་མཚུངས་སོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་དངོས་མེད་མངོན་ཏེ་གྱུར་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྤང་
ཡང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་དངོས་མེད་མངོན་གྱུར་ཡིན་པར་གཞལ་བ་མ་ཡིན་པས། ཚེས་དེར་
ཚད་མས་གཞལ་བ་ལ། ཚེས་དེ་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ་བའི་སྒྲིབ་ཡང་མེད་དོ། །ཚད་མ་ལ་དེ་མངོན་ཏེ་
གྱུར་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྤང་ཡང་། ཚད་མས་དེ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པར་མ་གཞལ་བར་ཡོད་དམ་ཞེ་ན།
ཡོད་དེ། དཔེར་ན། ཉན་ཤེས་ལ་སྤྱིའི་མི་རྟག་པ་མངོན་ཏེ་གྱུར་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྤང་ཡང་། དེས་དེ་མངོན་
གྱུར་ཡིན་པར་མ་གཞལ་བ་བཞིན་ནོ། །འདི་ལ་སྒྲིབ་པ་རྒྱ་ཆེར་ཡོད་ཀྱང་རེ་ཞིག་བཞག་གོ་བདེན་པ་
གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

ཡུལ་ཅན་སྤྱིའི་འཛིན་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ།

ད་ནི་ཡུལ་གྱི་དབྱེ་སྒྲོ་བཞི་པ་ཡུལ་ཅན་སྤྱིའི་འཛིན་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་བྱེ་བ། སྤང་ཡུལ་
དང་གཟུང་ཡུལ་དང་ཞེན་ཡུལ་དང་འཇུག་ཡུལ་དང་བཞི་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། འདི་དག་ལ་དགག་གཞག་
གཉིས་ལས།

དང་པོ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྟོག་པ་ལ་སྤང་ཡུལ་མེད་དེ། ཡོད་ན་རྟོག་
པ་ཡུལ་ལ་སྤང་བའི་སྒྲོ་ནས་འཇུག་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། མེས་འཇུག་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །དེས་
ན་དོན་སྤྱི་ལྟ་བུ་རྟོག་པའི་དངོས་ཡུལ་ཡིན་གྱི། སྤང་ཡུལ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །འོན་ཀྱང་རྟོག་པ་ཡུལ་
ལ་དངོས་པའི་དབང་གིས་འཇུག་པར་ཐལ། རྟོག་པའི་དངོས་ཡུལ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་ལ་
ལན་མེད་དོ། །གཞན་ཡང་རྟོག་པ་ལ་སྤང་བའི་ཡུལ་མེད་ན། རྣམ་ངེས་ལས། རྣམ་པར་རྟོག་པ་ལ་སྤང་

བའི་དོན་ཡུལ་ཉིད་དུ་བདག་གིས་བྱེད་དོ།¹⁹ །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། རྟོག་པ་ལ་སྤང་བའི་གཞན་
སེལ་སྒྲི་དོན་ཡིན་པར་ལན་མང་དུ་བཤད་པ་ཀུན་དང་འགལ་ལོ། །ཁ་ཅིག་སྤང་ཡུལ་དང་དངོས་ཡུལ་
དོན་གཅིག་ལ། དེའི་དོན་ཡང་ཡུལ་དང་གཤམ་པའི་བར་དུ་རྣམ་པས་བར་མ་ཚད་པ་ཞེས་པ་ཡིན་ཅིང་།
དེས་ན་དོན་སྒྲི་དང་གཤམ་པ་ཁོ་ན་སྤང་ཡུལ་ཡིན་ལ། ཡུལ་ཅན་ནི་རྟོག་པ་དང་རང་གི་ཁོན་ཡིན་ཅིང་།
དབང་གཤམ་རྣམས་དང་ཡུལ་གྱི་བར་དུ་རྣམ་པས་ཚད་པས་དབང་གཤམ་གྱིས་བྱི་དོན་དངོས་སུ་རྟོགས་པ་
མ་ཡིན་ཏེ། གཤམ་ཏེ་རྣམ་པས་བར་མ་ཚད་པར་རྟོགས་ན་སྒྲི་སྒྲི་སྒྲི་གཅིག་གི་གཟུགས་ལ་དག་གཉེན་
གཉིས་ཀྱིས་ལྟ་བའི་ཚོན་གཟུགས་དེ་འདོད་མི་འདོད་དུ་མའི་བདག་ཉིད་དུ་བཤད། ལྟ་བའི་གཤམ་པ་དེ་
གཉིས་གཅིག་ལ་འདོད་པར་སྤང་། གཅིག་ལ་མི་འདོད་པར་སྤང་བ་གང་ཞིག །གཉིས་ཀས་རྣམ་པས་
བར་མ་ཚད་པར་རྟོགས་པའི་བྱིར་བེད་ཏེ། །འོ་ན། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། རྟོག་པའི་དངོས་ཡུལ་དེ་བྱི་རོལ་
གྱི་དོན་ཡིན་པར་བཤད། དེ་རྟོག་པ་ལ་བྱི་རོལ་ལྟ་བུར་སྤང་བ་གང་ཞིག རྟོག་པས་དེ་རྣམ་པས་བར་མ་
ཚད་པར་རྟོགས་པའི་བྱིར་བེད། གཞན་ཡང་། རྟོན་འཛིན་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ལ་རྟོན་པོ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་
མ་ཡིན་པར་བཤད། དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་རྣམ་པས་ཚད་པའི་བྱིར་བེད། རྟོགས་ཀྱིས་ཁས་སྤངས། འདོད་ན།
ཤེས་པ་དེ་གཞན་རིག་མངོན་སུམ་ཚད་མར་སོང་བའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་ ཤེས་པ་དེ་ལ་སྒྲིག་གྱུར་ཡིན་
པས་ཁྱབ་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པས། གྱི་མ་ཐོངས་པའི་རྒྱ་ཉིད་ཡིན།²⁰ །ཅིས་བྱ་བའི་གནས་སྐབས་
ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །སྒྲི་སྒྲི་སྒྲི་གཅིག་གི་གཟུགས་ལ་དག་གཉེན་གཉིས་ཀྱིས་ལྟ་བའི་ཚོན་ གཟུགས་དེའི་
རྣམ་པ་དེ་འདོད་པའི་རྣམ་པ་དང་མི་འདོད་པའི་རྣམ་པ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པར་བཤད། དེ་གཟུགས་དེ་ལ་ལྟ་
བའི་གཤམ་པ་གཅིག་གི་འཛིན་རྣམ་ལ་ཡིད་དུ་འོང་བའི་རྣམ་པར་སྤང་། གཅིག་གི་འཛིན་རྣམ་ལ་ཡིད་
དུ་མ་འོང་བའི་རྣམ་པར་སྤང་བ་གང་ཞིག གཉིས་ཀས་ཀྱང་གཟུགས་དེའི་རྣམ་པ་རྣམ་པས་བར་མ་
ཚད་པར་རྟོགས་པའི་བྱིར་བེད། འཁོར་གསུམ་ལ་ལན་མེད་དོ། །གཞན་ཡང་། རང་རིག་རྣམ་མེད་དུ་འདོད་
པ་འོག་ཏུ་དགག་པར་བྱའོ།

ཡང་ཁ་ཅིག་ན་ཟེ། རང་མཚན་རྟོག་པའི་ཞེན་ཡུལ་དུ་འགྱུར་བ་མི་སྲིད་དེ། རྟོག་པས་རང་
མཚན་རྟོགས་པ་མི་སྲིད་པའི་བྱིར་བེད། དེས་ན་དོན་སྒྲི་རྟོགས་པའི་ཞེན་ཡུལ་ཡིན་ཏེ། རྟོག་པས་དོན་སྒྲི་

ཕྱི་རོལ་ཏུ་ཞེན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རྟོག་པ་ལ་ཞེན་ཡུལ་ཡོད་པས་བྱབ་བོ་ཞེས་སྒྲུབ་ཤོ། རེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། རྟོག་པས་རང་མཚན་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་མི་སྲིད་པ་དང་། རྟོག་པས་རང་གི་དངོས་ཡུལ་ཕྱི་རོལ་ཡིན་པར་ཞེན་པ་སོགས་སྤར་བཀག་ཟེན་པའི་ཕྱིར། རྟོག་པ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡུལ་དུ་མི་བྱེད་པས་བྱབ་ཅིང་། ཞེན་ཡུལ་ཡོད་པས་བྱབ་པས། རྟོག་པ་དོན་མཐུན་དང་དོན་མི་མཐུན་གྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཤེས་པའི་ཡུལ་ནི་གཟུང་ཡུལ་དང་ཞེན་ཡུལ་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་གཟུང་ཡུལ་ཡིན་ན་སྐད་ཅིག་རེ་རེ་བ་ཡིན་པས་བྱབ་ལ། དེའི་ཕྱིར་འཇུག་ཡུལ་མ་ཡིན་པས་བྱབ་སྟེ། སྐད་ཅིག་རེ་རེ་བ་རྣམས་ནི་སྐྱེས་བུས་ཐོབ་པར་མི་རུས་པའི་ཕྱིར། རྗེས་དཔག་གི་གཟུང་ཡུལ་ནི་སྒྲོ་བཏགས་དངོས་མེད་ཡིན་པས་བྱབ་ལ། དེའི་ཕྱིར་འཇུག་ཡུལ་མ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་ངེས་ལས། ཚད་མ་གཉིས་ཀ་དངོས་པོའི་ཡུལ་ཅན།¹¹⁶ ཞེས་གསུངས་པས་ཚད་མའི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་ན་དངོས་པོ་ཡིན་དགོས་ཤིང་། སྒྲོ་བཏགས་ཡིན་ན་དངོས་པོར་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །རགས་རྒྱན་ཡིན་ན་སྒྲོ་བཏགས་མིན་པས་བྱབ་བོ་ཞེས་ཁས་སྤངས་ནས། ཚད་མའི་འཇུག་ཡུལ་ནི་སྐད་ཅིག་དུ་མ་མཐུད་པ་ལ་རྒྱན་དུ་བ་སྟོད་བཏགས་པ་དང་། རུལ་ཕྲན་དུ་མ་ཚོགས་པ་ལ་རགས་པར་བ་སྟོད་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་ལ། དེ་དག་ལ་རགས་རྒྱན་དུ་བ་སྟོད་འདོགས་པ་པོ་ནི། ཚད་མས་བྱངས་པའི་ངེས་ཤེས་ལ་འདོད་དོ། །མངོན་སུམ་ཚད་མས་བྱངས་པའི་ངེས་ཤེས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་ཡང་མངོན་སུམ་ཚད་མ་དེའི་ཞེན་ཡུལ་ཡིན་ཏེ། མངོན་སུམ་ཚད་མ་དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཞེན་པར་བྱས་པའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། རྒྱལ་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་གཤད་མས་བསད་པ་ལ། རྒྱལ་པོས་བསད་པར་བརྗོད་པ་བཞིན་ཞེས་ཟེར་ཏོ།

འདི་དག་ཀྱང་མི་འཐད་དེ། སྐད་ཅིག་དུ་མ་ཚོགས་པ་ལ་རྒྱན་དང་། རུལ་དུ་མ་ཚོགས་པ་ལ་རགས་པར་བ་སྟོད་བྱས་པ་དེ་དག་དངོས་པོ་ཡིན་ནམ་མིན། ཡིན་ན་སྐད་ཅིག་རེ་རེ་བ་ཡིན་ནམ། རགས་རྒྱན་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། ཚད་མའི་འཇུག་ཡུལ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྐད་ཅིག་རེ་རེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་དངོས། རགས་རྒྱན་ཡིན་ན་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རགས་རྒྱན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་དངོས། དངོས་པོ་མ་ཡིན་ན་ཚད་མའི་འཇུག་ཡུལ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་

པོ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་དངོས། གལ་ཏེ་དེ་དག་སྐད་ཅིག་རེ་རེ་བ་མ་ཡིན་གྱི་ཚོགས་པ་
ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་དེ་དག་ལ་རགས་རྒྱུན་གྱི་ཐ་སྟད་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་རགས་རྒྱུན་མ་ཡིན་པས་
སྒྲོན་མེད་དོ་ཞེ་ན། འོ་ན། ཐ་སྟད་དེ་དག་དོན་མཐུན་ཡིན་ནམ་མིན། ཡིན་ན། དེ་དག་ཚོས་ཙན། ཁྱོད་
རགས་རྒྱུན་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ལ་རགས་རྒྱུན་གྱི་ཐ་སྟད་དོན་མཐུན་འཇུག་པའི་ཕྱིར། དོན་མཐུན་
མ་ཡིན་ན། དེ་དག་ཚོས་ཙན། ཁྱོད་ལ་རགས་རྒྱུན་གྱི་ཐ་སྟད་འདོགས་པའི་རྟོག་པ་དེ་དོན་མི་མཐུན་
གྱི་སྒྲོར་ཐལ། དེས་ཁྱོད་ལ་རགས་རྒྱུན་གྱི་ཐ་སྟད་བཏགས་པ་དེ་ཐ་སྟད་དོན་མི་མཐུན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
འདོད་ན། དེ་ཚད་མས་དྲངས་པའི་ངེས་ཤེས་ཡིན་པ་འབྱུང། གཞན་ཡང་། རགས་རྒྱུན་ཡིན་ན་སྒྲོ་
བཏགས་ཡིན་པ་སོགས་བཀག་ཟིན་ཏོ། ཁའོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིན་ན་ངེས་ཤེས་ཡིན་པར་འགལ་ལམ་
མི་འགལ། མི་འགལ་ན། ཁའོན་སུམ་ནི་གང་གི་ཡང་ངེས་པར་བྱེད་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ།¹¹⁴ ཞེས་སོགས་
དང་འགལ་ཞིང་། ཁའོན་སུམ་རྟོག་བཅས་ཡོད་པར་འབྱུང་རོ། འགལ་ལོ་ཞེ་ན། སྒྲོན་འཛིན་ཁའོན་
སུམ་ཚད་མ་ཚོས་ཙན། ཁྱོད་ཀྱིས་དྲངས་པའི་སྒྲོན་པོ་ངེས་པའི་རྟོག་པའི་ངེས་ཡུལ་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་ངེས་ཡུལ་
ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་སྒྲོབས་ཀྱིས་རྟོག་པ་དེས་རང་ཡུལ་ངེས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་ལ་
ལན་མེད་དོ། ཡང་ཁ་ཅིག་ རྟོག་པ་ཡིན་ན་ཁོ་ལས་ཐ་དད་བྱུང་པའི་ཡུལ་ཐམས་ཅད་ཁོའི་ཞེན་
ཡུལ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པོ་ཞེས་ཟེར་བའང་མི་འཐད་དེ། རྟོག་པ་ལ་རང་གི་སྤང་ཡུལ་གྱི་རོལ་ལྟ་བུར་
སྤང་ཡང་། དེ་ཉིད་གྱི་རོལ་ཡིན་པར་ཞེན་པ་ཡང་མ་ཡིན་ལ། གྱི་རོལ་ཏུ་ཞེན་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
བཤད་ཟིན་ཏོ། དེས་ན་སྤང་ཡུལ་དེ་དག་ཞེན་ཡུལ་མ་ཡིན་ནོ།

ཁ་ཅིག་ ཞེན་ཡུལ་མེད་པའི་རྟོག་པ་མི་སྲིད་པར་ཁས་སྤངས་ནས་རྫོང་བྱེད་ཀྱི་སྐྱེ་ལ་ཞེན་
པའི་བརྗོད་བྱ་ཡོད་མེད་གཉིས་སུ་སྐྱེ་བ་ནི་ནང་འགལ་བ་ཡིན་ནོ། གཞན་ཡང་། སྐྱེ་ལ་ཞེན་པའི་
བརྗོད་བྱ་ཡོད་པར་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། སྐྱེ་རང་གིས་ཞེན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནམ། སྐྱེ་ཀྱང་སྒྲོང་གི་
རྟོག་པའི་ཞེན་ཡུལ་དེའི་བརྗོད་བྱར་བྱུང་བ་ཡོད་པས་ཞེན་པའི་བརྗོད་བྱ་ཡོད་པར་འཛོག་པ་གང་ཡིན།
དང་པོ་མི་འཐད་དེ། སྐྱེ་བཅའ་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། གཉིས་པ་ལྟར་ན། སྐྱེའི་སྤང་ཡུལ་ཡང་ཡོད་པར་
ཐལ་བའི་སྒྲོན་འབྱུང་རོ། ཁ་ཅིག་ རྟོག་པ་ལ་གཟུང་ཡུལ་ཡོད་དེ། རྟོག་པས་གཟུང་བའང་ཡིན་ཡུལ་

ཡང་ཡིན་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཅེས་སྒྲིམ་ནས། རྟོག་པ་དོན་མི་མཐུན་ལ་ཞེན་ཡུལ་མེད་པར་འདོད་པའང་
འགལ་བ་འདྲ་བར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་རྟོག་པ་དོན་མི་མཐུན་ལ་ཞེན་ཡུལ་ཡོད་པར་ཐལ། དེས་ཞེན་
པའང་ཡིན་ཡུལ་ཡང་ཡིན་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ། ཁ་ཅིག་རྟོག་པའི་གཞུང་ཡུལ་ཡིན་པ་མི་
སྤྲིད་དེ། རྒྱ་ཡི་དངོས་པོ་མ་རྟོགས་པར། གཞུང་བ་ཞེས་བྱ་གཞན་ཅིའང་མེད།¹¹⁶ ཅེས་དང་། དེའི་
འགྲེལ་པར་ལྟས། རྣམ་པ་འཛོག་པའི་རྒྱ་ནི་ཡུལ་ཉིད་ཡིན་ནོ།¹¹⁷ ཞེས་བཤད་པས་སོ་ཟེར་བའང་མི་
འཐད་དེ། དེ་ནི་གཞན་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཞན་དུ་ན། ཡུལ་ཡིན་ན་རྒྱ་
ཡིན་པར་འདོད་དགོས་པར་འགྱུར་རོ། ཁ་ཅིག་རགས་པ་ཡིན་ན། དབང་གིས་གྱི་ཡུལ་ཡིན་པར་
འགལ་བར་འདོད་པ་ནི་བཀག་ཟེན་ཏོ།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་བཞག་པ་ནི། སྤང་ཡུལ་དང་གཞུང་ཡུལ་དོན་གཅིག་ལ། དེ་ལ་རྟོག་
མེད་གེས་པའི་སྤང་ཡུལ་དང་གཞུང་ཡུལ་ནི། རྟོག་མེད་གེས་པ་གང་ལ་ཚོས་དེའི་རྣམ་པ་གསལ་བར་
དངོས་སུ་ཤར་བའི་སྒོ་ནས་གེས་པ་དེའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་རྣམས་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་ན། རྟོག་མེད་གེས་
པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་གཞུང་ཡུལ་དང་སྤང་ཡུལ་ནི་ཕྱི་རོལ་དོན་དང་གེས་པ་རྣམས་ཡིན་ཅིང་། ཡུལ་
ཅན་ནི་རྟོག་མེད་གཞན་རིག་གི་གེས་པ་པལ་ཆེར་དང་རང་རིག་གི་གེས་པ་རྣམས་ཡིན་ནོ། འོ་ན།
དབང་གིས་འབྲུལ་པ་ལ་ཡང་གཞུང་ཡུལ་ཡོད་དམ་ཞེན། དབང་གིས་འབྲུལ་པ་ནི་རིགས་གཉིས་ཏེ།
རང་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་འཆར་བ་བདག་རྒྱུན་དབང་པོ་བསྐྱེད་པ་ཅམ་དང་། དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་ཉེ་བར་ཡོད་
པ་ལས་སྒྲེའི། ཕྱི་རོལ་གྱི་ཡུལ་ཉེ་བར་ཡོད་པ་ལ་མེད་པ་སྒྲི་ཤད་འཛོགས་ལྟ་བུ་དང་། བདག་རྒྱུན་
དབང་པོ་བསྐྱེད་པར་མ་ཟད། ཕྱི་རོལ་གྱི་ཡུལ་ཉེ་བར་ཡོད་པ་ལ་མེད་པ་སྒྲི་བ་གཅིག་གཉིས་སུ་སྤང་
བ་ལྟ་བུའི་དབང་གིས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་ནི་གཞུང་ཡུལ་མེད་དེ། ཁོ་ལ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་
དེ་ཡུལ་ལ་རག་མ་ལས་པར་བདག་རྒྱུན་དབང་པོ་བསྐྱེད་པ་ཅམ་ལས་སྒྲིས་པ་ཡིན་པས། རྒྱུན་གཞན་
ཚང་ན་ཡུལ་མེད་ཀྱང་། སྒྲི་ཤད་སོགས་གྱི་རྣམ་པ་འཆར་བའི་དབང་གིས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་
ནི་གཞུང་ཡུལ་ཡོད་དེ། མིག་མཛུབ་མོས་བཅོར་བའི་ཚོན་འང་ལྷ་གཅིག་ཉེ་བར་མེད་ན། ལྷ་བ་གཉིས་

གྱི་སྤྲོ་བ་འཆར་མི་སྤྲོད་ཅིང་། ལྷ་གཅིག་ཉེ་བར་ཡོད་པའི་ཚེ། རྒྱ་རྒྱུན་གཞན་ཚང་བ་ན་ལྷ་བ་གཉིས་
 གྱི་སྤྲོ་བ་འབྱུང་བས། ལྷ་བ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་ལྷ་གཅིག་ཡུལ་དུ་ཉེ་བ་ལ་རག་ལས་པར་སྤྲོད་
 བས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ལྷ་བ་གཅིག་ལ་གཉིས་སུ་མཐོང་བའི་ཚེ་ལྷ་གཅིག་རྣམ་པ་ཡང་འཆར་
 བས་ཁུབ་ལ། འོན་ཀྱང་ལྷ་གཅིག་གི་རྣམ་པ་རི་ལྷ་བ་བཞིན་དུ་མི་འཆར་བ་ནི་དབང་པོ་བསྐྱད་པའི་
 དབང་གིས་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་སྤྲོ་བ་ཤར་འཛག་སྤྲོ་བ་སོགས་རྣམ་པ་འཆར་བ་ཡུལ་ལ་མི་ལྷོས་པའི་
 དབང་གིས་རྣམས་ལ་གཟུང་དོན་མེད་པ་ལ་དགོངས་ནས། སྤྲོ་བ་དོན་མེད་ཅན་ཡིན་ནོ།¹⁹ ཞེས་
 གསུངས་ལ། མར་མེའི་ཕྱི་མོ་ཁྲ་སྒོར་བར་སྤྲོད་པ་དང་། ལྷ་བ་གཉིས་སྤྲོ་བ་སོགས་རྣམ་པ་གཏོང་བྱེད་
 གྱི་ཡུལ་ཉེ་བར་ཡོད་པ་ལ་ལྷོས་པའི་དབང་གིས་ལུལ་པ་རྣམས་ལ་གཟུང་དོན་ཡོད་པ་ལ་དགོངས་
 བས། མར་མེ་ཙམ་གྱིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་²⁰ ཁྲ་སྒོར་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། ཁྲོག་མེད་གེས་པའི་གཟུང་
 ཡུལ་ཡིན་པ་ལ་གཟུང་དོན་ཡིན་པས་ཁུབ་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། གཟུང་དོན་ཡིན་ན་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཡིན་
 དགོས་པར། དོན་གྱི་སྤྲོ་བས་ལས་སྤྲོས་པའི་ཕྱིར་²¹ ཁྲ་སྒོར་སོགས་གཞུང་རྩ་འགྲེལ་དུ་མས་བཤད་
 པའི་ཕྱིར་རོ།

རྟོག་པའི་གཟུང་ཡུལ་ནི་རྟོག་པ་རྣམས་ལ་རང་རང་གི་མདུན་ན་འདུག་པ་ལྟ་བུར་སྤྲོད་པའི་
 ཡུལ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། དེ་ཡང་དོན་སྤྲོས་པར་མ་ཆོད་པར་སྤྲོད་པའི་ཡུལ་གང་ཡིན་པའོ། ཁྲ་སྒོར་རྟོག་
 པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་སྤྲོ་བ་ཡུལ་གཟུང་ཡུལ་ནི་སྤྲོ་དོན་ཁོ་ནའོ། ཁྲ་སྒོར་པ་དེས་བཟུང་བའི་ཡུལ་ཡིན་
 པས་གཟུང་ཡུལ་དུ་འགྱུར་དགོས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་སྤྲོ་མི་རྟོག་པ་ཆོས་ཅན། ཁྲོད་སྤྲོ་མི་རྟོག་
 རྟོགས་ཀྱི་རྩིས་དཔག་ཆད་མའི་གཟུང་དོན་དུ་ཐལ། དེས་བཟུང་བའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་
 གཟུང་དོན་མིན་པར་ཁྱེད་རང་འདོད་པ་དང་དངོས་སུ་འགལ་ཞིང་། ལུང་རིགས་ཀྱིས་ཀྱང་གཞོད་ལ།
 འགལ་ཞིག་དངོས་དང་བརྒྱད་པའི་གཟུང་དོན་གྱི་དབྱེ་བ་བྱེད་པ་ནི་ལྟ་དགའ་བར་སྤྲོད་པ་ཡིན་ནོ། ཞེན་
 ཡུལ་ནི་རང་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་སྤྲོས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ཐུམ་པ་ཉིད་ཐུམ་པའོ་སྟུམ་
 དུ་འཛིན་པའི་རྟོག་པའི་ཞེན་སྤྲོས་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། ཁྲ་སྒོར་སྤྲོ་བ་ལྟ་བུ་སྤྲོ་བ་ལྟ་བུ་
 ཞེན་སྤྲོས་དོན་དང་མཐུན་པ་རྣམས་ལ་ཞེན་ཡུལ་ཡོད་ལ། སྤྲོ་བ་ལྟ་བུ་སྤྲོ་བ་ལྟ་བུ་ཞེན་སྤྲོས་དོན་དང་

མི་མཐུན་པ་རྣམས་ལ་མེད་དོ།

འཇུག་ཡུལ་ནི། ཚད་མས་དངོས་སུ་བཅད་པ་རི་ལྷ་བ་བཞིན་དུ་གནས་པའི་ཚོས། ཡུལ་ཅན་
ནི་ཚད་མ་གཉིས་དང་། དེ་དག་གྲུད་ལ་ལྷན་པའི་སྒྲིམ་བུ་རྣམས་ཡིན་ལ། ཚད་མའི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་
ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་བྱའ་མ་བྱའ་ནི་ལོ་ལྟ་བུ་བསྟན་པར་བྱའོ།^{༡༩} །ཁ་ཅིག་ ཚད་མ་འཇུག་ཡུལ་སྟོན་
བྱེད་ཡིན་གྱི་ཚད་མའི་འཇུག་ཡུལ་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི། ཚད་མས་བསྟན་པའི་འཇུག་ཡུལ་དེ་མ་ཚད་
མ་རང་གིས་འཇུག་པ་མེད་པའི་བྱིར་ཏེ། འཇུག་ཡུལ་བསྟན་པ་ཙམ་ན་ཚད་མ་འགགས་པའི་བྱིར་དང་།
ལྷགས་པ་ན་སྤར་བསྟན་པའི་ཡུལ་འགགས་པའི་བྱིར་སྤམ་དུ་བསམས་མོད། དེ་ནི་སྒྲིམ་བུ་ཡང་
ཀུན་ཏུ་མཚུངས་སོ། །འདི་དག་ལ་བརྟེན་པར་བྱ་བ་མང་ཡང་མངས་པར་སྐྱུར་བསམ་བྱིས་ལ། འགའ་
ཞིག་འོག་ཏུ་བསྟན་པར་བྱའོ།

སྒྲིམ་པ། རྣམ་དབྱེད་མཚུངས་མེད་ལྷག་བསམ་སྒྲིམ་བུ་དེས། རིགས་པའི་ཚོན་ཆེན་ཁ་དོག་
མདངས་བཀྲ་བས། །འཇམ་དབྱངས་པེར་བྱིས་ལེགས་བཤད་ས་འཛིན་ལ། །ཤེས་བྱ་མ་ལུས་རི་མོར་
བྲིས་པ་བཞིན། །དགག་སྒྲུབ་གཤོག་ཅེ་བསྟོད་པའི་རྒྱུད་ལྷགས་ཀྱིས། །པས་སྒོལ་སྤྱོད་པའི་བྲག་རི་
འཛིག་བྱེད་པ། །བདག་སྟོ་འདབ་བཟང་དབང་པོའི་གཟི་བརླིད་འདི། །མཁས་སྟོམ་ལག་འགྲུའི་
ཚོགས་ཀྱིས་བཟོད་པར་དཀའ། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་བར་སྐྱབས་ཀྱི་ཚོགས་སུ་བཅད་པའོ། །ཤེས་པར་བྱ་བ་
ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་བཞག་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

རྩ་བའི་ས་བཅད་གཉིས་པ་ཤེས་པར་བྱེད་པ་སྟོའི་རྣམ་པར་གཞག་པ་བཤད་པ།

ད་ནི་གཉིས་པ་ཤེས་པར་བྱེད་པ་སྟོའི་རྣམ་པར་གཞག་པ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་སྟོ་
དང་ཤེས་པ་དང་སེམས་དང་རིག་པ་ཞེས་བྱ་བ་རྣམས་དོན་གཅིག་ལ། སྟོའི་མཚན་ཉིད་མྱོང་བར་
སྒྲིམ་པའོ། །དབྱེ་བ་ལ་དབྱེ་སྟོ་གཉིས་ལས། དབྱེ་སྟོ་དང་པོ་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྟོ་ནས་དབྱེ་ན། ཚད་མིན་གྱི་
སྟོ་དང་། ཚད་མ་གཉིས། དང་པོ་ལ། རྟོག་པ་དང་། རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་གཉིས། རྟོག་པ་ལ་མཚན་
ཉིད་དང་དབྱེ་བ་གཉིས།

ཚད་མིན་གྱི་སྒོ་བཤད་པ།

རྟོག་པ་བཤད་པ།

དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྟོག་པའི་མཚན་ཉིད། སྐྱོད་པོ་འདྲེས་འཛིན་གྱི་སྒོ་ཞེས་ཟེར་ཅིང་། ཁ་ཅིག་འདྲེས་པའམ་འདྲེས་རུང་བ་འཛིན་པའོ། །འདྲེས་པ་གཅིག་སྤྲོས་ན། བར་ལ་མ་བྱང་བའི་རྟོག་པ་ལ་མ་བྱང་བའི་འགྲུལ་ལ། རུང་བ་གཅིག་སྤྲོས་ན་བར་ལ་བྱང་བའི་རྟོག་པ་ལ་མ་བྱང་བའི་འགྲུལ་ཞེང་། འདྲེས་པའི་དོན་མིང་དོན་གཅིག་ལྟ་བུར་སྒྲུབ་པའི་ཞེས་ཟེར་ལ། གཉིས་ཀས་ཀྱང་། སྐྱོད་པོ་འདྲེས་འཛིན་ཞེས་པའི་སྐྱོད་པོ་ནི། སྐྱེ་དང་དོན་སྐྱེ་ལ་འདོད་དོ། རྟོག་པ་ལ་དབྱེན། སྐྱེ་སྐྱེ་རྒྱུ་པ་འཛིན་པ་དང་དོན་སྐྱེ་རྒྱུ་པ་འཛིན་པ་ཞེས་སོགས་མང་དུ་སྒྲུ་མོད། འདི་དག་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། རྟོག་པའི་མཚན་ཉིད་སྐྱེ་སྐྱེ་དང་དོན་སྐྱེ་འདྲེས་པའམ། འདྲེས་རུང་བའི་འཛིན་པ་སོགས་ཡིན་ན། སྐྱེ་སྐྱེ་རྒྱུ་པ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ཡོད་པ་འབྱུང་། གཞན་ཡང་། འདྲེས་རུང་བས་བར་ལ་བྱང་བའི་རྟོག་པ་ལ་མ་བྱང་བའི་འདོད་པ་དང་། འདྲེས་པའི་དོན་མིང་དོན་གཅིག་ལྟ་བུར་སྒྲུབ་པ་ལ་འདོད་པའང་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན། འདྲེས་རུང་བའི་དོན་ཀྱང་མིང་དོན་གཅིག་ལྟ་བུར་སྒྲུབ་དུ་རུང་བ་ལ་འདོད་དགོས་ཤིང་། བར་ལ་བྱང་བའི་རྟོག་པ་ལ་མིང་དོན་གཅིག་ལྟ་བུར་སྒྲུབ་པ་དང་། དེ་ལྟར་སྒྲུབ་དུ་རུང་བ་མཐོན་པ་འགལ་བའི་བྱིར་རོ། །སྐྱོད་པོ་ཞེས་པའང་སྐྱེ་སྐྱེ་དང་དོན་སྐྱེ་ལ་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་ན། བེས་གང་གང་ལ་སྐྱོད་པོ་འཛིན། །དེ་ནི་དེ་ལ་རྟོག་པ་ཡིན།^{༡༩} ཅེས་པའི་སྐྱོད་པོ་ཀྱང་དེ་ལྟར་འདོད་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན། རང་གི་ངོ་བོ་སྐྱོད་པོ་མིན།^{༢༠} ཞེས་པའང་རང་གི་ངོ་བོ་སྐྱེ་སྐྱེ་འང་མིན་དོན་སྐྱེ་འང་མིན། ཞེས་པ་ལ་འཆད་དགོས་ནའང་། ཚུལ་འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་མི་མཛེས་པའོ།

དེས་ན་རང་ལུགས་ལ་རྟོག་པའི་མཚན་ཉིད། སྐྱོད་པོ་འཛིན་པའི་སྒོ། དེ་ལ་སྐྱོད་པོ་ནི། སྐྱེ་སྐྱེ་ཞེས་སོ་སོར་འབྱེད་རྒྱ་མིན་གྱི། རྟོག་པའི་སྒྲུབ་ལུལ་ལ་སྐྱོད་པོ་དུ་བྱས་པ། སྐྱོད་པོ་ཚུལ་ནི་མཁ་པ་གསུམ།^{༢༡} ཞེས་པའི་སྐྱོད་པོ་དེ་ཡིན་ནོ། །ཁོ་ན། མཁ་པེས་ལས། རྟོག་པ་ནི་རྟོག་པ་དང་འདྲེས་རུང་བའི་སྒྲུབ་པའི་ཤེས་པ་སྟེ།^{༢༢} ཞེས་གསུངས་པ་ཐོས་པ་ཡིན་ཅི་ན། དེའི་དོན་ནི། རྟོག་པ་ལ་སྐྱོད་པོ་

སྒྲུང་ཞིང་། སྒྲུ་དོན་དེ་ཡང་བད་དངོས་སུ་སྒྲུར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྫོང་པ་དང་འབྲེར་རུང་བ་ཡིན་ལ།
དེའི་ཕྱིར་རྫོག་པ་ལ་རྫོང་པ་དང་འབྲེར་རུང་བ་སྒྲུང་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་གྱི། སྒྲུ་སྒྱུ་དང་དོན་སྒྱུ་འབྲེར་རུང་
བར་སྒྲུང་ཞེས་པ་མ་ཡིན་ནོ།།

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ལ། དགོས་པའི་དབང་གིས་དབྱེ་ན། མིང་སྒྱུར་རྫོག་པ་དང་། དོན་སྒྱུར་
རྫོག་པ་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། བད་དུས་ཀྱི་མིང་དང་ཐ་སྙད་དུས་ཀྱི་དོན་སྒྱུར་ནས་འཛིན་པའི་
ཤེས་པ། དཔེར་ན་དཀར་ཟེང་འདི་བ་ལང་ངོ་སྒྲུམ་དུ་འཛིན་པའི་རྫོག་པ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པའི་མཚན་
ཉིད། ལྷན་གཞིའི་དོན་དང་ལྷན་ཚུལ་གྱི་དོན་སྒྱུར་ནས་འཛིན་པའི་རྫོག་པའོ། །དཔེར་ན། སྒྲུས་བྱ་འདི་
དབྱུག་པ་ཅན་ནོ་སྒྲུམ་དུ་འཛིན་པའི་སྒྲོ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པོ་འགལ་བ་མིན་ཏེ། སྒྲུ་མི་རྟག་རྫོགས་ཀྱི་
རྗེས་དཔག་ལྟ་བུ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྫོག་པ་ལ་སྒྲོ་རིགས་མི་འདྲ་བའི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་ན། མ་
རྫོགས་པའི་རྫོག་པ་དང་། དེས་ཤེས་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། རང་གི་ཞེན་སྒྲངས་ཚད་མས་
དངོས་སུ་འགོག་བྱས་ཀྱི་སྒྲོ། དབྱེ་ན། ལོག་རྫོག་དང་ཐེ་ཚོམ་གཉིས། དང་པོ་དང་། རྫོག་པ་ལོག་ཤེས་
དོན་གཅིག་ཅིང་། དེའི་མཚན་ཉིད། རང་གི་ཞེན་སྒྲངས་ཀྱི་ཡུལ་ཐ་སྙད་དུ་འང་མ་བྱུང་བའི་རྫོག་པ།
འདི་དང་སྒྲོ་འདོགས་ཀྱང་དོན་གཅིག་ཅིང་། དཔེར་ན། སྒྲུ་རྟག་འཛིན་གྱི་རྫོག་པ་ལྟ་བུའོ། །ཁ་ཅིག་
ལོག་རྫོག་ཐེ་ཚོམ་ཅན་འཛིན་སྒྲངས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དེས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་པར་འདོད་པ་ནི་མི་
འཐད་དེ། སྒྲུ་པལ་ཆེར་རྟག་ལས་ཆེ་སྒྲུམ་དུ་འཛིན་པའི་རྫོག་པ་འང་ལོག་རྫོག་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བའི་
ཕྱིར་རོ། །འདོད་མི་རྣམས་ཏེ། སྒྲོ་འདོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན། ལོག་རྫོག་དང་ཐེ་ཚོམ་འགལ་བ་
མ་ཡིན་ནོ། །ཐེ་ཚོམ་གྱི་མཚན་ཉིད། རང་གི་འཛིན་སྒྲངས་མཐའ་གཉིས་སུ་དོགས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་
གྱི་སྒྲོ། དབྱེ་ན། སྒྲུ་རྟག་གམ་མི་རྟག་གམ་སྒྲུམ་པ་ལྟ་བུ་དོགས་པ་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཆ་མཉམ་དུ་
ཡོད་པ་དང་། པལ་ཆེར་མི་རྟག་ལས་ཆེ་སྒྲུམ་པ་ལྟ་བུ་དོན་འགྱུར་དང་། པལ་ཆེར་རྟག་ལས་ཆེ་སྒྲུམ་པ་
ལྟ་བུ་དོན་མི་འགྱུར་བ་གཉིས་ཀྱིས་བསྒྲུས་པའི་ཐེ་ཚོམ་ཕྱོགས་གང་རུང་གཅིག་ལ་དོགས་པ་ཤས་ཆེར་
ཕྱོགས་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་དོ། །ཁ་ཅིག་ཁྱོད་པ་རྣིང་པ་ན་ཆུ་ཡོད་དེས་སྒྲུམ་པ་ལྟ་བུ་ཡང་བག་ལ་ཉལ་གྱི་
ཐེ་ཚོམ་དུ་འདོད་མོད། དེ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། བག་ལ་ཉལ་གྱི་ཐེ་ཚོམ་ཞེས་པ། བག་ལ་ཉལ་ཡང་ཡིན་ཐེ་

ཚོམ་ཡང་ཡིན་པས་བག་ལ་ཉལ་གྱི་ཐེ་ཚོམ་ཞེས་པ་ཡིན་ནམ། ད་ལྟ་ཐེ་ཚོམ་གྱི་རྣམ་པར་མེད་ཀྱང་རང་གི་འཛིན་སྐྱབས་སྐྱབས་གྲུབ་པ་ལ་གཞི་བྱེད་མཐོང་བའམ། བསྐྱེད་ཕྱོགས་ལ་སྦྱབ་བྱེད་མཐོང་བ་ན་ཐེ་ཚོམ་སྦྱེ་བར་འགྱུར་བས་བག་ལ་ཉལ་གྱི་ཐེ་ཚོམ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན། དང་པོ་མི་རིགས་ཏེ། བག་ལ་ཉལ་གྱི་རྒྱུན་དང་ཕྱད་ན་འབྲས་བུ་སྦྱེད་རུང་གི་རྣམ་པའི་ངོ་བོ་ཙམ་ཡིན་པས་དམིགས་རྣམ་མི་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ། གཉིས་པ་མི་འཐད་དེ། རྟོག་པ་དོན་མི་མཐུན་ཡིན་ན། བག་ལ་ཉལ་གྱི་ཐེ་ཚོམ་ཡིན་པས་ཁུབ་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ན་ཐེ་ཚོམ་གྱི་བག་ལ་ཉལ་ཞེས་པ་ནི། རྒྱུན་དང་ཕྱད་ན་ཐེ་ཚོམ་བསྦྱེད་རུང་གི་རྣམ་པ་ས་བོན་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་དམིགས་རྣམ་མི་འཛིན་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པས། ཐེ་ཚོམ་གྱི་རྒྱུན་ཡིད་གྱི་ཐེ་ཚོམ་མ་ཡིན་ནོ།

གཉིས་པ་ངེས་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཚད་མ་ཡིན་པའམ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་དྲངས་པའི་སྟོ་གང་ཞིག་རང་ཡུལ་ངེས་པའི་སྟོ་ནས་འཛིན་པ། དེ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུན་དཔག་ཚད་མ་དང་། བཅད་ཤེས་གཉིས། དང་པོ་ནི་འོག་ཏུ་བཤད་པར་བྱའོ། བཅད་ཤེས་ལ་དགག་གཞག་གཉིས་ལས། ཁྲང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་མེ། རྒྱུན་དཔག་སྐྱད་ཅིག་དང་པོ་ནི་ཚད་མ་ཡིན་ལ། རྒྱུན་དཔག་སྐྱད་གཉིས་པ་མན་ཚད་བཅད་ཤེས་ཡིན་ཏེ། ཚད་མ་སྤྲུལ་མས་བཟུང་བེན་མ་བཟུང་བའི་དོན་འཛིན་པའི་སྟོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཅེས་ཟེར་ཏོ། འདི་ནི་མི་འཐད་དེ། བྱས་པའི་རྟགས་ལས་སྐྱ་མི་རྟག་རྟགས་ཀྱི་རྒྱུན་དཔག་ཚད་མའི་རྒྱུ་སྐྱ་མི་རྟག་རྟགས་ཀྱི་སྟོ་སྦྱེས་པ་ནི་རྒྱུན་དཔག་མིན་ཏེ། རྟགས་ཀྱི་རྒྱུ་གསུམ་ཚད་མས་ངེས་པ་དྲན་པ་ལས་དངོས་སྐྱ་སྦྱེས་པ་མ་ཡིན་གྱི། རྒྱུན་དཔག་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་དྲངས་པའི་ངེས་པ་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པར་རྒྱུ་གསུམ་དྲན་པ་ལས་བརྒྱད་ནས་སྦྱེས་པའི་སྟོ་ཡིན་པ་ཙམ་གྱིས་རྒྱུན་དཔག་ཏུ་འགྱུར་ན། སྤང་པོ་བདག་མེད་དུ་རྟོགས་པའི་འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ཀྱང་རྒྱུན་དཔག་ཏུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། འདི་ཕྱིར་སྐྱ་མི་རྟག་རྟགས་ཀྱི་རྒྱུན་དཔག་ཚད་མའི་རྒྱུ་སྐྱ་སྦྱེས་པའི་སྟོ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་སྟོ་ནི་རྒྱུན་དཔག་མ་ཡིན་པས། རྒྱུན་དཔག་ཡིན་པའི་བཅད་ཤེས་མི་མིན་དོ། ཁ་ཅིག་སྐྱ་མི་རྟག་རྟགས་ཀྱི་རྒྱུན་དཔག་ཚད་མ་མི་རྟག་པ་ལ་བཅད་ཤེས་སྐྱ་འདོད་པའང་མི་འཐད་དེ། མི་རྟག་པ་སྤང་པོ་ཟེར་བ་དེ་ཉིད་དྲན་པའི་རྒྱུ་གསུམ་ངེས་པ་མ་ཡིན་གྱི། མི་རྟག་པ་སྤང་

སྒྲ་དང་འབྲེལ་བར་མ་ངེས་པ་དེ་ཉིད་གསར་དུ་ངེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་མི་རྟག་པ་ངེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།
ཁ་ཅིག་མངོན་སུམ་སྒྲ་ཅིག་ཕྱི་མ་རྣམས་ཀྱང་བཅད་ཤེས་སུ་འདོད་པ་ནི་མ་བཟགས་པ་སྟེ། བཅད་
ཤེས་ནི་སྒར་ངེས་ཟིན་གྱི་ཡུལ་དྲན་པའི་སྟོ་ཡིན་ལ། དྲན་པའི་སྟོ་ཡིན་ན་རྟོག་པ་ཡིན་དགོས་པའི་
ཕྱིར་རོ། ཉེ་ལྷ་མིན་པར་ཚད་མ་སྒྲ་མས་བཟུངས་ཟིན་འཛིན་པ་ཙམ་གྱིས་བཅད་ཤེས་སུ་འགྱུར་ན།
ཀུན་མཁུན་ཡེ་ཤེས་སྒྲ་ཅིག་གཉིས་པ་མན་ཚད་ཐམས་ཅད་བཅད་ཤེས་སུ་ཐལ་བ་དང་། བདག་
མེད་རྟོགས་པའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་མི་སྲིད་པར་ཐལ་བ་སོགས་མཐའ་ཡས་པའི་གཞོད་བྱེད་ཡོད་ཀྱང་
འོག་ཏུ་བསྟན་པར་བྱའོ།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི། བཟུང་བ་འཛིན་ཕྱིར་ཀུན་རྫོབ་ནི།^{༡༥} ཞེས་པའི་འབྲེལ་བར་ལྷ་
ཤུག་རྒྱུག་གསུམ་སོགས་གྱིས་མཐུན་པར། བཅད་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་དྲན་པ་ཡིན་པར་བཤད་ལ་ཆོས་ཀྱི་
རྗེས་ཀྱང་། བཅད་ཤེས་འདས་པ་དྲན་པ་ཡིན།^{༡༦} ཅིས་སོགས་གསུངས་པ་ཡིན་པས། བཅད་ཤེས་
ཀྱི་ངོ་བོ་དྲན་པར་འདོད་པ་ལ་ནི། ཁོ་བོ་ཅག་རིགས་པ་ཤེས་པ་པལ་ཆེ་བ་དགོངས་པ་གཅིག་དང་
དབྱངས་གཅིག་གོ ཉེས་ན་བཅད་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རང་འབྲེན་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་སྒྲ་མས་ངེས་ཟིན་
ཀྱི་དོན་དེ་ཉིད་སྒྲར་དྲན་པའི་སྟོ་ནས་ངེས་པའི་སྟོ་ཞེས་པའོ།

རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་བཤད་པ།

གཉིས་པ་རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རང་གི་བདག་རྒྱུན་དབང་པོ་བསྐྱད་པའི་
སྟོབས་གྱིས་རྣམ་པ་གསལ་བར་སྒྲུང་བའི་གཞན་རིག་གི་ཤེས་པ། ཁ་ཅིག་རང་གི་བདག་རྒྱུན་དབང་
པོ་བསྐྱད་པ་ཡོད་མེད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགོ་ལྟོག་བྱེད་པའི་ཤེས་པ། ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། ལྷ་བ་གཉིས་
སྒྲུང་གི་དབང་ཤེས་སྟོང་བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཚད་མའང་རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་
བའི་ཕྱིར་རོ། རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་ལ་དབྱེན། མགལ་མེ་མུར་དུ་བསྐྱོར་བ་ལས་འཁོར་ལོར་སྒྲུང་བའི་
མིག་ཤེས་ལྷ་སྤྱད་བྱེད་པས་ལ་འཁྲུལ་པ་དང་། དུང་དཀར་པོ་སེར་པོར་སྒྲུང་བའི་མིག་ཤེས་ལྷ་སྤྱད་ཁ་དོག་
ལ་འཁྲུལ་པ་དང་། གྲུར་ཞུགས་སྟོབས་གྱིས་སྟོན་གིང་འགོ་བར་སྒྲུང་བ་ལྷ་སྤྱད་པ་ལ་འཁྲུལ་པ་དང་།

ལྷ་བ་གཅིག་གཉིས་སུ་འབྲུལ་པའི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་གངས་ལ་འབྲུལ་བ་དང་། ལྷ་ཤད་འཛིག་སྒྲུང་གི་
མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་འོ་པོ་ལ་འབྲུལ་བ་དང་། བམ་ཕྱེད་ན་ཉི་མ་ཤར་བར་སྒྲུང་པའི་མི་ལམ་གྱི་ཤེས་པ་ལྟ་
བུ་རྟེན་ལ་འབྲུལ་བ་དང་། ལྷ་རམ་གྱི་ཐང་དུ་རྒྱུང་རིང་པོ་ནས་བལྟས་པའི་ཆེ་གོང་བ་ལྷུང་བུ་ཡང་ཆེན་
པོར་སྒྲུང་པའི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་ཚད་ལ་འབྲུལ་པའི་ཤེས་པ་རྣམས་སུ་ཡོད་དོ། །འདི་དག་ལས་མི་ལམ་
གྱི་ཤེས་པ་ནི་ཡིད་ཤེས་ཡིན་ལ། གཞན་རྣམས་དབང་ཤེས་ཡིན་ཅིང་། ཁ་ཅིག་ཉི་མ་རྒྱབ་གྱི་རི་རྩེ་ལ་
འཇར་བར་སྒྲུང་བ་ལྟ་བུ་ཡང་འབྲུལ་བར་བཞེད་བ་འཐད་བར་མ་མཐོང་སྟེ། ཉི་མ་རིའི་རྒྱབ་རྒྱུ་ཡོ་
བར་ཉེ་བའི་ཆོ། ཉི་མའི་དགྱིལ་འཁོར་སྒྲུང་བའི་དབང་ཤེས་གྱིས་ཉི་མའི་དགྱིལ་འཁོར་དང་རིའི་བར་
གྱི་ནམ་མཁའ་མ་མཐོང་བ་ཡིན་གྱི། ཉི་མ་དང་རི་རྩེ་འཇར་བར་མཐོང་བ་མ་ཡིན་ནོ། །འདི་དག་ལ་
བརྗོད་པར་བྱ་བ་མང་ཡང་རེ་ཤིག་བཞག་གོ།

ཚད་མའི་སྒོ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ཚད་མ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ལ་དགག་གཞག་གཉིས་ལས།
གཞན་ལྟགས་དགག་པ་ནི། རྣམ་འགྲེལ་དུ། ཚད་མ་སྤྱི་མཉན་ཅན་གྱིས་པ།^{༡༩} ཞེས་པ་དང་། མ་གཤིས་
དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་།^{༢༠} ཞེས་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་སྟོན་བྱེད་གྱི་གཞུང་རིམ་པ་གཉིས་གསུངས་
པའི་དོན་ལ། སློབ་དཔོན་ལྷ་ཤུག་གཉིས་ན་རེ། གཉིས་ཀས་ཀྱང་མཚན་ཉིད་ཡོངས་རྫོགས་རེ་སྟོན་པ་
ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་དོ། །དེ་ཡང་སྤྱི་མཉན་འཛིན་ཉེན་ལ་གྲགས་པ་དང་། སྤྱི་མཉན་བསྟན་བཅོས་ལ་
གྲགས་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་པ་མངོན་ཏེ། སློབ་དཔོན་ལྷ་དབང་སྟོས། དེ་བས་ན་དེ་ལྟར་ཚད་མའི་
མཚན་ཉིད་མི་སྤྱི་བ་གཅིག་ཅིག་བཤད་དོ། །མ་གཤིས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་གཞན་མཚན་ཉིད་
གཉིས་པ་ཡིན་ནོ།^{༢༡} ཞེས་པའི་འགྲེལ་བཤད་དུ་ཤུག་སྟོས། གཞན་མཚན་ཉིད་གཉིས་པ་ཞེས་བྱ་
བ་ནི་འཛིན་ཉེན་གྱིས་རྫོང་བར་བྱེད་བས་འདི་ནི་གཅིག་ཡིན་ལ། འདི་ནི་གཞན་རྣམ་པ་གཉིས་པ་
ཡིན་ནོ།^{༢༢} ཞེས་འབྲུང་བས་སོ། རྒྱུ་འདི་ནི་འཐད་པར་མི་སེམས་ཏེ། གཞུང་སྤྱི་མཉན་གསལ་དུ་མི་
སྤྱི་བའི་གཤིས་པ་མཚན་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་ཡིན་ན། སྤྱི་བྱི་གཉིས་ཀ་ལ་བསྟན་བཅོས་ལ་གྲགས་པ་དང་

འཛིག་རྟེན་ལ་གྲགས་པ་དང་། ལོག་རྟོག་སེལ་མི་སེལ་སོགས་གང་གི་ཡང་བྱད་པར་དབྱེ་མི་ནུས་ཤིང་།
 མི་སྤྱུ་བའི་ཤེས་པ་ཙམ་མཚན་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་ཡིན་ན། བཅད་ཤེས་ཀྱང་ཚད་མར་ཐལ་བས་མཚན་
 ཉིད་སྟོན་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །ལྷ་དབང་སྟོའི་འདོད་པ་འདི་ལ། རིགས་གཉིས་དུ། མཚན་ཉིད་
 གཉིས་ཀྱིས་འཛིག་ན་ནི། །མཚན་བྱ་དེ་ཡང་གཉིས་སུ་འགྱུར།^{༡༩} །ཞེས་པའི་སྟོན་བརྗོད་པའི་དོན་ལ།
 རྗེས་འབྲངས་དག་ན་རེ། མཚན་བྱ་ཚད་མ་གཉིས་སུ་ཐལ། ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
 ཅེས་པར་འཆད་མོད།^{༢༠} དེ་ལྟ་ན་རང་ལ་ཡང་། མཚན་བྱ་བསྐྱབ་བྱ་དེ་གཉིས་སུ་ཐལ། དེའི་མཚན་
 ཉིད་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཅེས་བརྗོད་ན་འཁོར་གསུམ་ལ་ལན་མེད་དོ།

དེས་ན་ཁོ་བོ་ནི་ཆོས་རྗེའི་བཞེད་པ་འདི་ལྟར་སྤྲོད་ན། ལྷ་དབང་སྟོའི་འདོད་པ་གཞུང་སྤྱི་
 གཉིས་ཀྱིས་མཚན་ཉིད་ཐ་དད་པ་རེ་སྟོན་ན། དེ་གཉིས་ལ་དགོས་པ་ཐ་དད་ཡོད་པར་མི་འཐད་པས་
 མཚན་ཉིད་རྣམ་གྲངས་པ་སྟེ། མཚན་ཉིད་གཉིས་ཀྱིས་མཚན་དགོས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟ་ན་དོན་ལྡོག་
 གཉིས་ཀྱིས་རེས་པར་འཛིག་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཚད་མའི་རང་ལྡོག་ཀྱང་གཉིས་སུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་པ་
 ཡིན་ནོ། །སྟོབ་དཔོན་རྒྱན་མཁན་པོས།^{༢༡} སྤྲོ་མ་ཐ་སྟོད་པའི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དང་། བྱི་མ་དོན་
 དམ་པའི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། དོན་དམ་པའི་ཚད་མ་དེ་རང་གི་གཞལ་བྱ་
 ལ་མི་སྤྱུ་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་ན། དོན་དམ་པའི་ཚད་མ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཐ་སྟོད་པའི་ཚད་མར་ཐལ། རང་
 གི་གཞལ་བྱ་ལ་མི་སྤྱུ་བའི་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་མི་སྤྱུ་བའི་ཚད་མ་མ་ཡིན་ན།
 དོན་དམ་པའི་ཚད་མ་ཆོས་ཅན། ཚད་མ་མིན་པར་ཐལ། རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་སྤྱུ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཅི་སྟེ།
 སྤྱི་མི་སྤྱུ་གང་ཡང་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ཚད་མ་ལ་རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་སྤྱུ་མི་སྤྱུ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་གསུམ་
 གསུམ་ཡོད་ན། གཞལ་བྱ་ལ་ཚད་མས་གཞལ་བ་ལྟར་གྲུབ་མ་གྲུབ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་གསུམ་
 ཡོད་པར་འགྱུར་རོ། །སྤྲོ་རབས་པ་དག་གུམ་ཟེ་ཆེན་པོ། བདེན་པའི་དོན་རྟོགས་ཆོས་གསུམ་ལྟན། ཚད་
 མའི་མཚན་ཉིད་དུ་བཞེད་ལ། དེ་ཡང་ཆོས་གསུམ་ནི་ཡུལ་གྱི་བྱད་པར་སྤར་མ་རྟོགས་པ། འཛིན་
 ལྟངས་ཀྱི་བྱད་པར་མ་འབྲུལ་པ། བྱད་ལས་ཀྱི་བྱད་པར་སྟོའི་འདོགས་སེལ་བའོ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི།^{༢༢}
 ཆོག་གི་སྒྲོག་པ་ཙམ་ཞིག་སྟོང་པོར་ཟད་དེ། བུམ་ཟེ་ཆེན་པོའི་གཞུང་བོད་དུ་འགྱུར་བ་གང་ན་ཡང་

ཟུར་ཙམ་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་ཡང་བུམ་ཟེ་དེ་ལྟར་བཞེད་པའི་ཁུངས་གང་ཡང་མི་སྣང་
བའི་ཕྱིར་རོ། སློབ་དཔོན་ཚོས་མཆོག་ མི་སྣ་བ་ཁྱད་པར་གསུམ་ལྟན། ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་
བཞེད་ལ། ཁྱད་པར་གསུམ་ནི། རོ་བོའི་ཁྱད་པར་དོན་ཐོབ་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་པ་དང་ལྟན་པ། ཡུལ་གྱི་ཁྱད་
པར་ཡོངས་སུ་བཅད་པའི་འཇུག་ཡུལ་ཐོབ་པ། བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དོན་ཡོངས་སུ་གཙོད་བྱེད་ལ་
གནས་པའི་རྣམ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། མ་ཁྱབ་པ་གཙོད་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་གཅིག་ཁ་བསྐྱང་
བར་བྱའོ་ཞེས་བཞེད་དོ། །ཞེས་སྤྲུལ་མ་དག་ལ་གྲགས་སོ། །འདི་ལྟར་སྣུ་བས་འགྲེལ་པ་མཁའ་བོའི་
དགོངས་དོན་རྟོགས་པའི་རྣམ་པ་མེད་པར་གསལ་བར་བྱས་པ་ཡིན་ཏེ། སློབ་དཔོན་ཚོས་མཆོག་ནི།
ཚད་མ་ལ་འཇུག་ཡུལ་ཐོབ་པ་དགོས་པར་བཞེད་པ་མ་ཡིན་གྱི། འདི་དག་གིས་ཡོངས་སུ་བཅད་ནས་
འཇུག་པ་ན་དོན་བྱ་བ་ལ་སྣུ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་པའི་དོན་ནི། ཁོས་འཇུག་ཡུལ་དེ་ཡོངས་སུ་
བཅད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྒྲིམ་བྱའི་འཇུག་ཡུལ་དེའི་གནས་ལུགས་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་བྱས་པ་ལ་བཞེད་
པའི་ཕྱིར་ཏེ། འཐད་ལྟན་ལས། ཡོངས་སུ་གཙོད་པར་བྱེད་པ་ནི་འཇུག་པར་བྱེད་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ་ཞེས་
བསྟན་པར་འགྱུར་རོ།^{༡༥} ཞེས་དང་། འཇུག་པ་ཡང་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པ་ལས་གཞན་མ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་
ཚད་མ་ཐམས་ཅད་ནི་མ་རྟོགས་པའི་དོན་ཅན་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ།^{༡༦} ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །མ་ཁྱབ་པ་
གཙོད་པ་ཁ་བསྐྱང་བར་བྱའོ། །ཞེས་བྱ་བ་ནི། སློབ་དཔོན་ཚོས་མཆོག་གི་གཞུང་གང་ན་འང་ཟུར་ཙམ་
ཡང་མེད་པས་སྤྲུལ་མ་དག་གིས་བབ་ཅོལ་བྱས་པར་ཟད་དོ།

ཡང་བོད་ཁ་ཅིག་ ཟུར་མ་རྟོགས་པའི་དོན་བདེན་པ་ལས་བསྒྲིག་པའི་སྒྲོ་འདོགས་དང་
འགལ་བ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དོ།^{༡༧} ཞེས་སྣུ་བ་ནི། རྒྱན་པ་འཇལ་བའི་ཚད་མ་མི་སྲིད་པར་
འདོད་དགོས་པས་ཀྱན་རྫོབ་བདེན་པ་རྣམ་པར་ཚད་པར་འགྱུར་རོ། །ཁ་ཅིག་ ཚད་མ་སྣུ་མེད་ཅན་
ཤེས་པ།^{༡༨} ཞེས་པས། རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་གསུང་དུ་མི་སྣུ་བ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ། ཚད་མའི་མཚན་
ཉིད་དུ་བསྟན་ལ། མ་ཤེས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་།^{༡༩} ཞེས་པས་མཚན་ཉིད་གཉིས་སྟོན་པ་མ་
ཡིན་གྱི། ཟུར་མ་ལ་ཁྱབ་ཆེས་པ་སྒྲོང་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་སྤྲུལ་མ་མཚན་ཉིད་དུ་བཞག་པ་ལ། འོ་ན། ཀྱན་
རྫོབ་ཤེས་པ་འང་ཚད་མར་འགྱུར་རོ་ཞེས་སྣུ་བ་སྤང་བའི་ཕྱིར་ཡིན་པས། ཀྱང་གི་དོན་ཀྱང་། ཟུར་མ་མཚན་

ཉིད་དུ་བཞག་པ་ལ་སྒྲུབ་པའི་ཤེས་པ་ལ་མ་ཁུབ་པའི་སྒྲོན་མེད་པར་མ་ཟད། གུན་རྫོབ་ཤེས་པ་ལ་
 ཁུབ་ཆེས་པའི་སྒྲོན་ཀྱང་མེད་ཅེས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་དོ། །འདི་ནི་མི་འཐད་དེ། གུན་རྫོབ་ཤེས་པ་ལ་
 ཁུབ་ཆེས་པའི་སྒྲོན། བཟུང་བ་འདོན་ཕྱིར་གུན་རྫོབ་ནི། ཁྱི་འདོད།^{༡༥} ཅེས་པས་སྤངས་ཟེན་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །དེས་དེ་སྤོང་མི་ལུས་ན། སྒྲུབ་པ་ལྟར་བ་ཡང་། །མཛོན་པར་འདོད་པ་སྒྲོན་ཕྱིར་རོ།^{༡༦} ཞེས་
 པས་ཀྱང་སྒྲུབ་ཤེས་པ་ལ་མ་ཁུབ་པའི་སྒྲོན་སྤོང་མི་ལུས་པར་འགྱུར་རོ། །ཁ་ཅིག ཁྲོད་མ་སྤྱེ་མེད་
 ཅན་ཤེས་པ།^{༡༧} ཞེས་པས་མཚན་ཉིད་མདོར་བསྟན། དོན་བྱེད་ལུས་པར་གནས་པ་ནི།^{༡༨} ཞེས་
 རོགས་ཀྱིས་རྒྱས་པར་བཤད། མ་ཤེས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་།^{༡༩} ཞེས་པས་དོན་བསྟན་པ་ཡིན་ལ།
 ཀྱང་གི་དོན་ནི། སྤྱི་མས་མ་ཁུབ་ཁུབ་ཆེས་མི་སྤྱིད་གསུམ་གྱི་སྒྲོན་སྤོང་ལུས་པར་མ་ཟད། མ་ཤེས་དོན་
 གསལ་གྱིས་ཀྱང་སྤོང་ལུས་ཞེས་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་གཞུང་སྤྱི་བྱི་གཉིས་ཀྱིས་བསྟན་པའི་མཚན་ཉིད་
 གཅིག་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་དོ། །

དེ་ལ་འདི་དྲི་སྟེ། གཞུང་སྤྱི་མས་མ་ཁུབ་ཁུབ་ཆེས་མི་སྤྱིད་པའི་སྒྲོན་སྤོང་ལུས་པར་མ་ཟད།
 གཞུང་ཕྱི་མས་ཀྱང་སྤོང་ལུས་ཞེས་པ་ཡིན་ནམ། གཞུང་སྤྱི་མས་བསྟན་པའི་མཚན་ཉིད་ལ་སྒྲོན་གསུམ་
 པོ་མེད་པར་མ་ཟད། ཕྱི་མས་བསྟན་པའི་མཚན་ཉིད་ལ་ཡང་སྒྲོན་གསུམ་པོ་མེད་ཅེས་པ་གང་ཡིན།
 དང་པོ་ལྟར་ན། རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་གསར་དུ་མི་སྤྱི་བའི་ཤེས་པ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་བཞག་པ་ལ་
 མ་ཁུབ་ཁུབ་ཆེས་མི་སྤྱིད་ཀྱི་སྒྲོན་འབྱུང་བ། ཚད་མ་སྤྱི་མེད་ཅན་ཤེས་པ།^{༢༠} ཞེས་པས་སྤངས་ཟེན་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་སྤོང་པའི་ཕྱིར་དུ། སྒྲུབ་པ་ལྟར་བ་ཡང་། ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་མ་རྣམས་
 བཅུ་མས་པ་དགོས་མེད་དུ་འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན། གཞུང་སྤྱི་བྱི་གཉིས་ཀྱིས་བསྟན་པའི་མཚན་
 ཉིད་གཅིག་ཏུ་ཁས་སྤངས་པའི་ཕྱིར། རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་གསར་དུ་མི་སྤྱི་བའི་ཤེས་པ་ཞེས་པ་དེས་
 སྒྲོན་གསུམ་སྤོང་ལུས་པར་མ་ཟད། རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་གསར་དུ་མི་སྤྱི་བའི་ཤེས་པ་ཞེས་པ་དེས་ཀྱང་
 སྤོངས་ལུས་ཞེས་པར་འཆད་དགོས་པས། ཤིན་ཏུ་སྒྲོན་ཆགས་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །

དེ་དག་གིས་གཞུང་སྤྱི་བྱི་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་པར་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པ་བཀག་ནས། ད་ནི། མ་
 ཤེས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་། ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ཅེས་པའི་ཆོག་གི་དོན་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པ་

དགག་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་ཁ་ཅིག་ན་རེ། འདི་འདྲི་དོན་ཅེས་པའི་ཚིག་གིས་ནི་དོན་རང་མཚན་ཉིད་སྟོན་
པ་ཡིན་པས། ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་སྟེ་ར་མ་གཤམ་རྟོགས་པའི་དོན་རང་མཚན་རྟོགས་པའི་སྒོ་ཞེས་བྱ་བ་
ཡིན་ལ། ཚད་མ་ཡིན་ན་འཇུག་ཡུལ་རང་མཚན་ཡོད་པས་བྱུང་བ་ཅིང་། འདུས་མ་བྱས་ན་མ་མཁའ་དངོས་
མེད་དུ་འཇུག་པའི་རྗེས་དཔག་གི་འཇུག་ཡུལ་ནི། ནམ་མཁའ་དང་དངོས་མེད་ཀྱི་ཚྭ་སྒྲིལ་དོན་གྱི་དགག་
གཞི་རང་མཚན་པ་ནི་ཡིན་ལ། དོན་བྱེད་པས་སྟོང་པའི་རྟོགས་ལས་རྟོག་པ་བྱས་པས་སྟོང་པར་འཇུག་
པའི་རྗེས་དཔག་གི་འཇུག་ཡུལ་ནི། བྱས་པས་སྟོང་པའི་རྟོག་པ་ལས་ལོག་པའི་བྱས་པའི་བདག་ཉིད་དུ་
གྱུར་པའི་བྱས་པ་རང་མཚན་པའོ་ཞེས་ཟེར་བ་ཅིང་། དགག་གཞི་རང་མཚན་དང་རྟོག་པ་ལས་ལོག་པའི་
བྱས་པ་སོགས་ཚད་མ་དེ་དག་གི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་ཀྱང་། གཞུལ་བྱ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་དོ།

འོན་ཀྱང་རང་གི་ཡུལ་ཅན་དུ་གྱུར་པའི་ཚད་མའི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་ན། རང་གི་ཡུལ་ཅན་དུ་གྱུར་
པའི་ཚད་མའི་གཞུལ་བྱ་ཡིན་པས་བྱུང་བམ་མ་བྱུང་། མ་བྱུང་ན་རྟོག་པ་ལས་ལོག་པའི་བྱས་པ་ཚོས་
ཅན། བྱེད་རྟོག་པ་བྱས་སྟོང་དུ་འཇུག་པའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་གཞུལ་བྱར་ཐུག་། དེའི་འཇུག་ཡུལ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་མོ། ལྷ་བྱུང་ན། རང་གི་ཡུལ་ཅན་དུ་གྱུར་པའི་ཚད་མའི་འཇུག་ཡུལ་
ཚོས་ཅན། བྱེད་ཡིན་ན་གཞི་གྲུབ་པས་མ་བྱུང་པར་ཐུག་། བྱེད་ཡིན་ན་རང་གི་ཡུལ་ཅན་དུ་གྱུར་པའི་
ཚད་མའི་གཞུལ་བྱ་ཡིན་པས་མ་བྱུང་པའི་ཕྱིར། རྟོགས་དངོས། འདོད་ན། རང་མཚན་ཡིན་པས་བྱུང་
པ་འབྱུང་། མ་བྱུང་ན། གཞི་གྲུབ་དང་གཞུལ་བྱ་དོན་གཅིག་པར་འདོད་པ་འབྱུང་། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན།
དགག་བྱ་འགོ་ག་པ་དགག་གཞི་རང་མཚན་ལ་སྟོན་དགོས་པས་བྱུང་པར་ཐུག་། དགག་རྟོགས་ལ་
བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་ཡིན་ན་དགག་གཞི་རང་མཚན་ཡུལ་དུ་བྱེད་པས་བྱུང་པའི་ཕྱིར། རྟོགས་ལས་
སྒྲུངས། འདོད་ན། རྟོག་པ་ལ་རང་མཚན་འགོ་ག་པ་དགག་གཞི་རང་མཚན་ལ་སྟོན་དགོས་པར་
འགྱུར་རོ། །དེའི་ཚེ་རྟོག་པ་དང་རང་མཚན་གྱི་ཚྭ་སྒྲིལ་པ་དགག་གཞི་རང་མཚན་གྱི་སྟེང་དུ་འགོག་གོ་
ཞེན། དེ་ལྟར་ན། རྟོག་པ་རང་མཚན་ཡིན་པ་འགོག་པ་ན། རྟོག་པ་དང་རང་མཚན་གྱི་ཚྭ་སྒྲིལ་དོན་གཞི་
གཞན་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་འགོག་པས་བྱུང་པར་ལས་ལེན་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། སྒྲི་
མི་རྟོག་པ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པ་ན་སྒྲི་དང་མི་རྟོག་པའི་ཚྭ་སྒྲིལ་པ་གཞི་གཞན་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་སྒྲུབ་པས་

ཁྱབ་པར་ཐལ། ཏྲག་པ་རང་མཚན་ཡིན་པ་འགོག་པ་ན་ཏྲག་པ་དང་རང་མཚན་གྱི་ཚོགས་པ་གཞི་གཞན་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་འགོག་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། ཏྲག་པ་བྱས་སྟོང་དུ་སྦྱབ་པའི་ཏྲགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་འཇལ་བའི་ཚད་མའི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་ན་ཏྲགས་དེའི་དགག་བྱའི་ཚོས་ཡིན་པར་ཐལ། ཏྲག་པ་བྱས་སྟོང་དུ་འཇལ་བའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་འཇུག་ཡུལ་ཏྲག་པ་ལས་ལོག་པའི་བྱས་པ་རང་མཚན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལན་མེད་དོ། །འདི་དག་ལ་གཞོད་བྱེད་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་ཡི་གེ་མངས་པར་འགྱུར་བས་མ་བྲིས་སོ།།

ཁ་ཅིག་ཚད་མ་དེ་དག་གི་འཇུག་ཡུལ་ནི་ཚད་མ་རང་རང་གི་གཞུང་ནམ་ལ་འདོད་དོ། ཁྱེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། ཤེས་པ་ནམས་ཀྱི་གཞུང་ནམ་ནི་ཤེས་པ་རང་རང་ཁོ་ན་ཡིན་པས་རང་ཉིད་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་དུ་ཐལ་བའི་སྟོན་འབྱུང་བ་ཡིན་ལ། རང་གི་གཞུང་ནམ་རང་གི་ཡུལ་དུ་འདོད་པའི་ལུགས་རན་འདི་འོག་ཏུ་དགག་པར་བྱའོ། ཁ་ཅིག་འཇུག་ཡུལ་ཐོབ་པའི་དོན་ཡང་། ཡུལ་དོན་གཉེར་གྱི་སྦྱོར་བྱའི་རྒྱུད་ལ་ཡུལ་དེའི་གནས་ལུགས་ཇི་ལྟ་བུ་བཞེད་ཏུ་རྒྱུད་པའི་རྩིས་པ་སྦྱོར་བའི་ཞེས་ཟེར་གྱི། ཁྱེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟ་ན། སྦྱོར་བྱས་འཇུག་ཡུལ་དེའི་གནས་ལུགས་ཇི་ལྟ་བུ་བཞེད་ཏུ་རྒྱུད་པའི་དེས་པ་སྦྱོར་ན་འཇུག་ཡུལ་དེ་ཐོབ་པས་ཁྱབ་པར་འགྱུར་དགོས་ལ། དེ་འདོད་ན། མེ་ཐོབ་པར་དོན་དུ་གཉེར་བའི་སྦྱོར་བྱས་མེ་བཙོ་སྒྲིག་སོགས་ཀྱི་དོན་བྱེད་ནུས་པ་ཡིན་པར་དེས་པ་ཙམ་གྱིས་མེ་ཐོབ་པར་ཐལ་ཞིང་། ཟས་སྒྲོམ་དོན་དུ་གཉེར་མཁན་གྱི་སྦྱོར་བྱས་ཟས་སྒྲོམ་གྱི་རང་བཞིན་དེས་པ་ཙམ་གྱིས་ཟས་སྒྲོམ་ཐོབ་པར་ཐལ་ལོ། གཞན་ཡང་། ཡུལ་དེའི་གནས་ལུགས་ཇི་ལྟ་བུ་བཞེད་ཏུ་རྒྱུད་པ་ལ་ཡུལ་དེ་ཐོབ་པས་མ་ཁྱབ་ན། དེ་འཇུག་ཡུལ་ཐོབ་པའི་དོན་དུ་མི་འཐད་ཅིང་། ཁྱབ་ན། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ངན་སོང་གི་སྒྲིག་བསྐྱེད་ཐོབ་པར་ཡང་ཐལ་ལོ། གཞན་ཡང་། སངས་རྒྱས་དོན་གཉེར་གྱི་སྦྱོར་བྱས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཞིང་དུ་རྒྱུད་པ་ན་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་ཐལ་བ་སོགས་མཐའ་ཡས་སོ། ཁྱེ་ཡི་ཕྱིར་རྒྱུལ་འདི་ནི་རང་གི་སྒྲོ་བྱོས་ཀྱི་མཚད་སྟོན་པར་ཟད་དོ། ཁ་ཅིག་ཚད་མ་ཡིན་ན་འཇུག་ཡུལ་རང་མཚན་ཡོད་པས་ཁྱབ་ཅིང་། འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་དངོས་མེད་དུ་འཇལ་བའི་རྗེས་དཔག་གི་འཇུག་ཡུལ་ནི། འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་དངོས་མེད་དུ་རྫོགས་པའི་

ངེས་ཤེས་སྒྲུབ་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་དོ། །སྤྱོད་པ་འདི་ལ་ཡང་རྗེས་དཔག་རང་ཉིད་རང་གི་འཇུག་
ཡུལ་དུ་ཐལ་བའི་སྒྲོན་འབྱུང་སྟེ། གང་ཟག་དེའི་རྒྱུད་ལ་ནམ་མཁའ་དངོས་མེད་དུ་ངེས་པའི་ངེས་ཤེས་
དང་པོར་སྒྲུབ་པ་ནི་རྗེས་དཔག་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །འོན་ཏེ། རྗེས་དཔག་ངེས་ཤེས་ཡིན་ཀྱང་
འཇུག་ཡུལ་མ་ཡིན་ལ། རྗེས་དཔག་གི་རྗེས་སྤྱོད་པ་འདི་ངེས་ཤེས་རྣམས་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན།
ནམ་མཁའ་དངོས་མེད་དུ་འཇུག་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་དྲངས་པའི་ངེས་ཤེས་ཚུལ་ཅན། རྒྱུད་རྗེས་
དཔག་དེའི་ཡུལ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྒྱུད་རྗེས་དཔག་དེའི་འབྲས་སྤྱི་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །

སྟོ་གྲོས་རྒྱུད་དུའི་ལོག་རྟོག་གི། བྱུང་གིང་རིམ་འཕེལ་འགྱུར་བ། སྟོ་ལྷན་ཁོ་བོའི་
རིགས་པ་ཡི། ཁེ་ལྷེ་དེ་བས་སྤྲོས་ཡང་འཕེལ། འོན་ཀྱང་ཡི་གའི་འདུ་བྱེད་ནི། མཐའ་ཡས་བྱིར་ན་
རེ་ཞིག་བཞག།

ད་ནི་མ་ཤེས་ཞེས་པའི་ཚིག་དོན་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པ་དགག་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་གཞན་དག་
ན་རེ། ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་སྟོན་པ་ན། མ་ཤེས་ཞེས་པའི་ཚིག་སྟོས་པས་ནི་སྤྲོས་ཤེས་ཟེན་པའི་ཡུལ་
རྟོགས་པ་ཚད་མ་ཡིན་པ་བསལ་བ་ཡིན་ནོ། །དེའི་བྱིར་ཚད་མ་ཡིན་ན་ཚད་མ་སྤྲོས་ཤེས་ཟེན་པ་
མ་བརྟེན་པར་ཡོད་པའི་ཡུལ་མི་འཇུག་པ་ལྟ་དགོས་སོ་ཞེས་ཟེར་དོ། །འདི་ནི་ཆེས་མི་འཐད་དེ། འོ་ན།
རྣམ་མཁྱེན་རྣམ་ཅིག་དང་པོས་རྟོགས་པའི་གཞལ་བྱ་རྣམས་རྣམ་མཁྱེན་རྣམ་ཅིག་གཉིས་པས་རྟོགས་
སམ་མ་རྟོགས། མ་རྟོགས་ན། གུན་མཁྱེན་ཡེ་ཤེས་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །རྟོགས་ན། རྣམ་མཁྱེན་རྣམ་
ཅིག་གཉིས་པ་མན་ཆད་ཐམས་ཅད་ཚད་མིན་གྱི་སྟོར་ཐལ་ལོ། །ཅི་སྟེ། མཚན་ཉིད་འདི་རྒྱུར་མཐོང་གི་
ཚད་མའི་དབང་དུ་བྱས་སོ་ཞེ་ན། དེ་ལྷན་བཅོམ་ལྷན་ཚད་མ་ཉིད།^{༡༥} ཅེས་བཅོམ་ལྷན་འདས་གྱི་
ཚད་མ་ལའང་། མཚན་ཉིད་དེ་ལྷན་པར་བཤད་པའི་བྱིར། རྒྱུ་འདི་ནི་རང་གི་སྟོ་གྲོས་ཡང་བ་ཅམ་
ཞིག་མཚན་པ་ཡིན་ནོ། །གཞན་ཡང་། དོན་རང་མཚན་བདག་མེད་པར་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཚད་
མ་མི་སྲིད་པར་ཐལ། བདག་མེད་པར་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་སྟོ་ཡིན་ན་བདག་མེད་པར་རྗེས་
དཔག་ཚད་མས་གཏན་ལ་ཐབ་པའི་དོན་སྟོར་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་གོམས་པར་བྱས་པ་ལས་སྒྲུབ་

པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་དོན་འདི་ཁས་ལེན་པས་ནི་འཕགས་པ་ཡིན་ན་ངེ་ལྟ་བུ་འཇལ་བའི་
 ཚད་མ་རྒྱུད་ལ་མེད་པས་ཁྱབ་པར་ཁས་ལེན་དགོས་སོ། །བདེ་ལ་བྱང་བའི་སྒྲིམ་བྱའོན་པ་མ་ཡིན་པ་
 རྣམས་ལ་སྒྲིམ་འཛིན་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡོད་མི་སྤྱིད་པར་ཐལ། སྤར་བདེ་ལ་མ་བྱང་བའི་གནས་སྐབས་
 སུ་ཉན་ཤེས་མངོན་སུམ་ཚད་མས་སྒྲིམ་རྟོགས་ཟེན་མ་བརྟེན་པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅི་སྟེ་དེའི་དུས་སུ་
 རྟོགས་པའི་སྒྲིམ་འགགས་ཟེན་ཅིང་། ད་ལྟ་བདེ་ལ་བྱང་བའི་དུས་སུ་རྟོགས་པའི་སྒྲིམ་ དེ་དུས་མ་སྒྲིམ་པས་
 མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་སྒྲིམ་མེད་དོ་ཞེས། བདེ་ལ་མ་བྱང་བའི་ཉན་ཤེས་མངོན་སུམ་ཚད་མ་དེས་སྒྲིམ་རྟོགས་
 གསལ་མ་རྟོགས། མ་རྟོགས་ན། དེ་སྒྲིམ་འཛིན་མངོན་སུམ་ཚད་མ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །རྟོགས་ན། བདེ་
 ལ་བྱང་བའི་དུས་ཀྱི་ཉན་ཤེས་དེས་སྒྲིམ་རྟོགས་སམ་མ་རྟོགས། མ་རྟོགས་ན་སྒྲིམ་འཛིན་མངོན་སུམ་མ་
 ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །རྟོགས་ན། དེ་ཚོས་ཅན། ཚད་མ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཚད་མ་སྤར་མས་རྟོགས་ཟེན་
 གྱི་དོན་རྟོགས་པའི་བློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པའི་སྒྲིམ་སོ་ན་འདུག་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་སྤོན་འཛིན་
 མངོན་སུམ་སྐད་ཅིག་ཕྱི་མ་རྣམས་ཚད་མ་སྤར་མས་བཟུངས་ཟེན་འཛིན་པའི་ཕྱིར། ཚད་མ་མ་ཡིན་ནོ་
 ཞེས་སྒྲིམ་བའང་མི་འཐད་པ་ཉིད་དོ།

གཞན་ཡང་། སྤོན་འཛིན་མངོན་སུམ་སྐད་ཅིག་ཕྱི་མ་རྣམས་ཚད་མ་སྤར་མས་རྟོགས་ཟེན་པའི་
 སྤོན་པོ་རྟོགས་པའི་བློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བཅད་ཤེས་ཡིན་ན། སྒྲིམ་ཡང་ཚད་མས་ངེས་ཟེན་མ་བརྟེན། མི་
 རྟག་པ་ཡང་ཚད་མས་སྤར་ངེས་ཟེན་མ་བརྟེན་པར་ཡོད་པའི་ལྟས་བྱིན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་སྒྲིམ་མི་རྟག་རྟོགས་གྱི་
 རྟེན་དཔག་ཚད་མ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱང་བཅད་ཤེས་སུ་ཐལ། ཚད་མ་སྤར་མས་རྟོགས་ཟེན་པའི་མི་རྟག་
 པ་རྟོགས་པའི་བློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ། ཅི་སྟེ་སྒྲིམ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་གསལ་དུ་རྟོགས་པའི་
 ཕྱིར་མི་མཚུངས་སོ་ཞེས། འོ་ན། སྤོན་པོ་ཅམ་སྤར་ནས་རྟོགས་ཀྱང་། སྐད་ཅིག་ཕྱི་མའི་སྤོན་པོ་གསལ་
 དུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་སྒྲིམ་མེད་ཅེས་མཚུངས་སོ། །ཁ་ཅིག་ ཚད་མ་ཡིན་ན་རང་རྒྱུད་ལྷན་གྱི་གང་ཟག་གི་
 རྒྱུད་ལ་རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་ངེས་ཤེས་འདྲེན་པས་ཁྱབ་ཅེས་ཟེར་དོ། །འོ་ན། རྟོགས་པའི་སངས་རྒྱུས་
 གྱི་རྒྱུད་ལ་ཚད་མ་སྤྱིད་པར་ཐལ། དེའི་རྒྱུད་ལ་ངེས་ཤེས་མི་སྤྱིད་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། ངེས་ཤེས་ཡིན་
 བ་རྟོག་པ་ཡིན་པར་ཁྱེད་རང་འདོད་པ་དང་འགལ་ཞིང་། རིགས་པས་ཀྱང་གཞོད་དོ། །ཁ་ཅིག་ ཡིད་

གྱི་མངོན་སྲུང་ཚད་མ་གྱི་ནུ་ལྷོག་གྱུར་དུ་འདོད་པ་དང་། ཚད་མ་ཡིན་ན་རང་ཡུལ་ལ་ངེས་པ་འབྲེན་པས་བྱུང་བར་འདོད་པ་ནི་ནང་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། ཚད་མ་ཡིན་ན་གང་ཟག་དེའི་རྒྱུད་ཀྱི་སྒྲོ་འདོགས་སེལ་བྱེད་ཡིན་པས་བྱུང་བར་འདོད་པ་འང་རིགས་པ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་ཁེགས་སོ།།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་བཞག་པ་ལ། མཚན་ཉིད་དངོས་དང་། མཚན་ཉིད་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་བཤད་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། ཚད་མའི་མཚན་ཉིད། རང་དབང་དུ་རང་གིས་ཡོངས་སུ་བཅད་པའི་གཞལ་བྱ་ལ་སྤྱོད་པ་མེད་པའི་ཤེས་པ། དེ་ལྟར་ཡང་རྣམ་ངེས་ལས། འདི་དག་གིས་ཡོངས་སུ་བཅད་ནས་འཇུག་པ་ན་དོན་བྱ་བ་ལ་སྤྱོད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༥} ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།།

ཚད་མ་སྤྱོད་ཅན་གྱིས་པ། ཞེས་པས་ཀྱང་དོན་འདི་ཉིད་བརྟན་པ་ཡིན་ལ། བཟུང་བ་འཛིན་ཕྱིར་ཀྱན་རྒྱུ་བཞིན་ནི། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་། རང་འབྲེན་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མས་གཞལ་བའི་ཡུལ་དུན་པའི་བཅད་ཤེས་ལྟ་བུ་ཚད་མ་ཡིན་པ་བཀག་པ་ཡིན་གྱི། རང་གི་ཚད་མ་སྤྱོད་མས་བཟུངས་ཟེན་འཛིན་པ་ཡིན་ན་ཚད་མ་ཡིན་པར་འགལ་ཞེས་སྟོན་པ་མ་ཡིན་ནོ། མ་གཤིས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་། ཞེས་པ་ནི། མ་གཤིས་པའི་དོན་གཤིས་པར་བྱེད་པ་ཞེས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་མ་གཤིས་པ་གཤིས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་བཞིན་པ་ཅམ་ལ་བྱེད། དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་པར་མ་གཤིས་པ་གཤིས་པར་བྱེད་པའི་སྒྲོ་ཡིན་ན་ད་ལྟ་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པའི་མ་གཤིས་པ་བསལ་ནས་གཤིས་པ་སྤྱོད་དགོས་པ་འཇུག། སྤར་མ་གཤིས་པའི་དོན་གཤིས་པར་བྱེད་དགོས་ན་སྤར་བས་སུན་པ་སེལ་བ་ཡང་། ད་ལྟ་ཡོད་པའི་སུན་པ་སེལ་དགོས་པ་འཇུག། སྤར་མ་གསལ་བའི་སུན་པ་སེལ་བ་ལ་བྱེད་དགོས་པས། གཞི་གཅིག་ཏུ་སྤར་བ་ཤར་བ་ན་སྤར་བ་དེའི་སྤྱད་ཅིག་གཉིས་པ་མན་ཚད་ཀྱི་སྤར་བས་སུན་པ་མེས་པ་ར་འགྱུར་རོ། ཇེས་ན་ཚད་མ་ཡིན་ན་རང་གི་གཞལ་བྱ་མ་གཤིས་པ་གཤིས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་བཞིན་པས་བྱུང་བ་ཡིན་པར། མ་གཤིས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་། ཞེས་པས་སྟོན་ལ། འོན་ཀྱང་གཞུང་དེ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་སྟོན་བྱེད་མ་ཡིན་ནོ།།

དེ་ཡང་། ཚད་མའི་འཇུག་ཡུལ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ཚད་མ་དེ་རང་ཉིད་རྒྱུད་ལ་ལྷན་པའི་གང་ཟག་གིས་མངོན་པར་འདོད་པའི་འབྲས་བུ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་ཕྱིར། འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་ཡང་།

རང་རྒྱུད་ལྷན་གྱི་གང་ཟག་དེ་འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། ཚད་མས་ཡོངས་སུ་གཙོད་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་
 ཡིན་པས་ཚད་མའི་འཇུག་ཡུལ་ཞེས་བྱ་ལ། ཡུལ་དའི་འབྲས་བུ་ཐོབ་ཕྱིར་འཇུག་པ་མ་ཡིན་ཡང་། ཡུལ་
 དེ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པ་ལ་ཚད་མའི་བྱེད་པ་འཇུག་པ་ཡུལ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་ཚད་མའི་འཇུག་ཡུལ་
 ཡིན་ནོ། གང་པོ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། གོན་བྱེད་མི་རྣམས་པའི་ཚོས་ལ་འབྲས་
 བུ་ཐོབ་ཕྱིར་དུ་རྟོག་ལྷན་སུ་ཡང་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ། གོན་འདི་ལ་དགོངས་ནས། རང་གི་མཚན་ཉིད་
 གཅིག་གཞལ་བྱ། ཡོད་མེད་ཉིད་དུ་དབྱེད་ནམས་ཀྱི། གོན་བྱེད་ལས་བྱུང་ཕྱིར་རོ།^{༡༩} ཞེས་དང་།
 གང་གི་བདག་ཉིད་འདུན་བྱས་ནས། བསྐྱབ་བྱ་དེ་འབྲས་འདོད་པ་ཅན། སྐྱེས་བུ་འདི་ནི་འཇུག་པར་
 འགྱུར།^{༢༠} ཞེས་དང་། གོན་བྱེད་རྣམས་པ་མ་ཡིན་ལ། གོན་གཉིད་བརྟགས་པས་ཅི་ཞིག་བྱ།^{༢༡} ཞེས་
 སོགས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། འཇུག་ཡུལ་ཕྱི་མ་དེ་ཡིན་པ་ལ་རང་མཚན་ཡིན་པས་མ་བྱུང་སྟེ། ཚད་
 མས་ཡོངས་སུ་གཙོད་པའི་བྱེད་པ་འཇུག་པའི་ཡུལ་ནི་གཞལ་བྱ་མཐའ་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། གེས་
 བ་ནམ་མཁའ་དངོས་མེད་དུ་འཇུག་པའི་རྗེས་དཔག་གི་འཇུག་ཡུལ་ནི་ནམ་མཁའ་དང་དངོས་མེད་ཀྱི་
 ཚོགས་དོན་ཡིན་ལ། དེས་དཔག་རྟགས་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་ཀྱན་ལ་ཤེས་པར་བྱའོ། ཇི་ལ།
 ཚད་མ་སྐྱེ་མེད་ཅན་ཤེས་པ། ཞེས་པའི་མི་སྐྱེ་བའི་དོན་ལ་གཉིས་སུ་འགྱུར་ཏེ། གང་ལ་མི་སྐྱེ་བའི་
 འཇུག་ཡུལ་ལ་བཤད་མ་ཐག་པ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། ཇི་ཡང་འདི་ལྟར་འཇུག་ཡུལ་དང་པོའི་
 དབང་དུ་བྱས་པའི་མི་སྐྱེ་བ་ནི་ཡུལ་དེ་ཚད་མ་དེས་རི་ལྟར་དོན་བྱེད་པར་གཞལ་བ་ལྟར། དངོས་པོ་ལ་
 ཡང་དོན་དེ་བྱེད་པར་གནས་པའོ། གོན་འདི་ནི། གོན་བྱེད་རྣམས་པར་གནས་པ་ནི། མི་སྐྱེ། ཞེས་པས་
 བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། འཇུག་ཡུལ་གཉིས་པ་ལ་ལྟོས་པའི་མི་སྐྱེ་བའི་དོན་ནི་ཚད་མ་དེ་ལ་ཡུལ་དའི་
 གནས་ལུགས་མ་ཤེས་པ་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་རྣམས་པ་ཡོད་པ་སྟེ། གོན་འདི། མ་ཤེས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་
 ཀྱང་། ཞེས་པས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། གེས་ན། ཀྱང་ཞེས་པའི་དོན་ཀྱང་འདི་ཡིན་ཏེ། གོན་བྱེད་རྣམས་
 པར་གནས་པ་མི་སྐྱེ་བའི་དོན་ཡིན་པར་མ་ཟད། མ་ཤེས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་མི་སྐྱེ་བའི་དོན་ཡིན་
 རོ་ཞེས་པའོ།

འོན། རང་གི་མཚན་ཉིད་མི་ཤེས་པ། ཤེས་པ་གང་ཡིན་ཞེས་དགོངས་ཕྱིར།^{༢༢} ཅེས་

སོགས་ཇི་ལྟར་བྱུང་ཞེ་ན། དོན་འདི་ནི་ཁོ་བོ་འབའ་ཞིག་གི་སྤྱོད་ཡུལ་ཡིན་པས་བཤད་པར་བྱའོ། ཁྱི་
ཡང་འདི་ལྟར། མིག་ཤེས་ཀྱི་སྡོན་པོའི་རང་གི་ངོ་བོ་རྟོགས་པའི་འོག་ཏུ་རྟོག་པས་སྡོན་པོའི་སྤྱི་ཤེས་
པའང་ཚད་མར་ཐལ། སྡོན་པོའི་སྤྱི་མ་ཤེས་པ་ཤེས་པའི་སྤྱོད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཅེ་ན། དེའི་ལན་བསྟན་པའི་
ཕྱིར། རང་གི་མཚན་ཉིད་མི་ཤེས་པ། ཞེས་སོགས་གསུངས་ཏེ། དེའི་དོན་ནི་དེ་ཡིན་ཀྱང་། ཚད་མ་ཡིན་
མི་དགོས་པར་ཐལ། དེ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་སྡོན་པོའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་མི་ཤེས་པ་ཤེས་པར་བྱེད་
རྒྱས་པ་གང་ཡིན་པའི་མངོན་སུམ་ཁོ་ན་ཚད་མ་ཡིན་ཅེས་དགོངས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེའི་རྗེས་སུ་སྤྱི་ཤེས་པའི་
སྡོན་པོའི་སྤྱི་འཛིན་རྟོག་པ་ནི་མངོན་སུམ་གྱིས་སྡོན་པོའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་བཅད་ཟེན་པ་བྱུང་པ་ཙམ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་པའོ། ཉེས་ན་གཞུང་འདི་དག་གིས། སྡོན་འཛིན་མངོན་སུམ་དང་། དེའི་རྗེས་སུ་
སྤྱི་ཤེས་པའི་སྡོན་པོའི་སྤྱི་འཛིན་པའི་བཅད་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་མངོན་སུམ་ཁོ་ན་ཚད་མར་སྡོན་པ་
ཡིན་གྱི། ཚད་མ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཁོ་ན་ལ་ཚད་མ་ཡིན་དགོས་པར་སྡོན་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། གཤམ་ཏེ།
དེ་ལྟ་ཡིན་ན། སྤྱི་མཚན་ཡིན་ན་ཚད་མས་མ་གཞལ་དགོས་པས་དངོས་པོར་མེད་ན་གཞི་མ་གྲུབ་
དགོས་པར་འགྱུར་རོ།

འོ་ན། ཚད་མ་གཉིས་ཀ་དངོས་པོའི་ཡུལ་ཅན། ཞེས་གསུངས་པ་ཇི་ལྟར་བྱུང་ཞེ་ན། དེའི་དོན་
ནི་སྤྱོད་དཔོན་ཚོས་མཚོག་གིས། དེའི་ཕྱིར་འཇུག་པའི་ཡུལ་གྱི་དངོས་པོ་ཐོབ་པར་གཉིས་ཀ་ཡང་ཁྱད་
པར་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། ཚད་མ་གཉིས་ཀ་དངོས་པོའི་ཡུལ་ཅན་ཞེས་འཆད་པར་འགྱུར་རོ།¹⁴⁹ ཞེས་
བཤད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། དེ་དག་གི་དོན་ཀྱང་ཚད་མ་ཡིན་ན་འཇུག་ཡུལ་དངོས་པོ་བཞིན་པས་ཁྱད་
པར་སྡོན་པ་མ་ཡིན་གྱི། མངོན་སུམ་ཚད་མ་ནི་རང་མཚན་གྱི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པས་འཇུག་ཡུལ་དངོས་པོ་
བཞིན་པར་བྱེད་རྒྱས་ནའང་། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ནི་སྤྱི་མཚན་གྱི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པས། འཇུག་ཡུལ་
དངོས་པོ་བཞིན་པར་བྱེད་མི་རྒྱས་སམ་སྟམ་པའི་དོགས་པ་བསྐྱོད་པའི་ཕྱིར་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ལ་
བརྟེན་ནས་ཀྱང་འཇུག་ཡུལ་དངོས་པོ་བཞིན་པར་སྡོན་པ་ཡིན་ནོ། གཞལ་དག་ན་རེ། སྤྱོད་
དཔོན་ཚོས་མཚོག་གིས། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་དང་པོའི་མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་གི་སྐད་ཅིག་མ་ཉིད་
གྱིས་དོན་བྱེད་པར་རྒྱས་པའི་དངོས་པོའི་རྒྱུ་ཅེས་པས་འཇུག་པའི་ཡུལ་དུ་བྱེད་པར་རྒྱས་པའི་ཕྱིར། དེའི་

རྒྱན་དུ་གྱུར་བ་གྲུབ་པ་དང་བདེ་བ་ཐ་མི་དད་པའི་ཕྱི་མ་རྣམས་ཚད་མ་ཡིན་པ་སྤྲངས་པ་ཡིན་ནོ།^{༡༥} །ཞེས་
བཤད་པས། རྒྱན་འདྲིན་མཛོན་སུམ་ལྟ་བུའི་མཛོན་སུམ་སྐད་ཅིག་གི་མ་རྣམས་མཛོན་སུམ་ཚད་མ་སྤྲ་
མས་མ་བཅད་པའི་འཇུག་ཡུལ་གཙོན་རྒྱ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཚད་མ་མ་ཡིན་པར་འདོད་ཅེས་ཟེར་དོ། །སྤྲོ་བ་
དཔོན་ཚོས་མཚོག་གིས་དེ་ལྟར་འདོད་མི་འདོད་ལ་རག་མོད། འདོད་ན་སྤྲོ་བ་དཔོན་ཚོས་མཚོག་རང་
ཉིད་ལ་འགལ་བ་འདུ་བར་འགྱུར་དེ། ཡིད་ཀྱི་མཛོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིན་ན་རང་གི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དབང་
པོའི་མཛོན་སུམ་གྱི་གཞལ་བུའི་རྒྱན་གྱི་ཐ་མ་འཇལ་བས་ཁྱབ་པར་ཁས་སྤངས་པའི་ཕྱིར་རོ།

ཚད་མའི་སྒྲིའི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ།

གཉིས་པ་མཚན་ཉིད་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་བཤད་པ་ལ། རང་ལུགས་གཞག་པ་དང་། གཞན་
ལུགས་དགག་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཚད་མ་རྣམས་ཀྱི་རང་གི་ངོ་བོ་གཞལ་བུ་ལ་མི་སྤྲ་བ་ནི་རང་རིག་
གིས་འགྲུབ་ལ། དེའི་ཕྱིར། རང་ལས་རང་གི་ངོ་བོ་རྟོགས།^{༡༦} །ཞེས་གསུངས་སོ། །རང་གིས་ཡོངས་
སུ་བཅད་པའི་གཞལ་བུ་ལ་མི་སྤྲ་བའི་ཤེས་པ་དེ་ཚད་མར་རྟོགས་པ་ནི། ཚད་མ་དང་ཚད་མ་མ་ཡིན་
པའི་ཐ་སྟངས་གཞི་གང་ལ་འཇུག་པ་ཚུལ་བཞིན་དུ་ངེས་པར་བྱས་པ་ལ་རག་ལས་པས། ཐ་སྟངས་ལས་ནི་
ཚད་མ་ཉིད་^{༡༧} ། ཅེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གྱི་ཐ་སྟངས་གཞི་གང་ལ་འཇུག་པ་
ཚུལ་བཞིན་དུ་ངེས་པར་བྱེད་པ་ཡང་། གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པར་བྱས་པ་ནི་མ་
ཡིན་དེ། གཞན་དུ་ན་སུ་ཡང་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གྱི་རྣམ་དཔྱད་མོངས་པར་མི་ལྟུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་
ན་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གྱི་ཐ་སྟངས་གཞི་གང་ལ་འཇུག་པ་ཚུལ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པའི་ཐབས་སུ། ཚད་
མའི་མཚན་ཉིད་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅོས་བརྒྱམས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར། བསྟན་བཅོས་མོངས་པ་སྒྲོག་
བྱེད་ཡིན།^{༡༨} ། ཅེས་གསུངས་སོ། །གཞུང་འདི་དག་གི་དོན་ཚུལ་བཞིན་དུ་བཤད་པ་སྟོན་ཚད་རང་རིག་
པའི་ཚུལ་གྱིས་ཁོ་བོ་འབའ་ཞིག་མཐོང་གི་གཞན་ནི་སུ་ཡང་མ་མཐོང་ངོ་།

གཉིས་པ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་ནི། ཁ་ཅིག་མེ་ཡིན་ནམ་མིན་སྟུམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་དངོས་སུ་
འདྲན་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་རིང་པོའི་མེའི་ཁ་དོག་མཐོང་བའི་མཛོན་སུམ་ནི། གཞན་ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་ཞེས་

བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་བ་མི་འབྱེད་དེ། དེ་རྒྱུ་རིང་པོའི་དམར་འབར་བ་དམར་དབར་བ་ཡིན་པའི་ཆ་
ལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་འབྲེན་པར་ནུས་ལ། དམར་འབར་བ་མེའི་ཁ་དོག་ཡིན་པའི་ཆ་ལ་ཚད་མ་
མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དམར་འབར་བ་མེའི་ཁ་དོག་ཡིན་པའི་ཆ་ལ་ཚད་མ་མ་ཡིན་ཏེ། ཁོ་ལ་བརྟེན་
ནས་མེ་ཡིན་མིན་དབྱེད་པར་འགྱུར་ལ། དབྱེད་པ་ལས་བཙོ་སྤྲེག་སོགས་ཀྱི་དོན་བྱེད་པ་མཐོང་བའི་
མངོན་སུམ་མཐུ། ཏུ་བ་ལས་མེ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གང་རུང་སྟེ་ཞིང་། དེས་མེ་ལ་ངེས་པ་འབྲེན་
ནུས་པའི་ཕྱིར་ཅེ་ན། དེ་ལྟ་ན། ཁོས་བྱངས་པའི་ཐེ་ཚོམ་ཡང་དམར་འབར་བ་མེ་ཡིན་པའི་ཆ་ལ་ཚད་
མར་ཐལ་ཞིང་། སྒྲིག་སེལ་གྱི་ནོར་བུའི་འོད་མཐོང་བའི་མིག་གཤེས་ཀྱང་ནོར་བུ་ལ་ཚད་མར་ཐལ་བ་
སོགས་ཉ་ཅང་ཐལ་བའི་ཉེས་པ་མང་དུ་འབྱུང་ངོ་། །འདིས་མཚོན་ནས། དང་པོ་བ་དང་ཡིད་མ་གཉན་
བ་ལ་སོགས་པ་གཞན་ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་གཞན་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱང་དགག་པར་བྱའོ། །འདི་དག་
ལ་གཞན་དག་གིས་མང་དུ་བཤད་མོད། སལ་ཆེ་བ་ནམ་མཁའ་ལ་བསྐྱད་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་སྒྲུང་བས།
འདིར་ནི་དེ་ཙམ་ལས་མ་སྒྲིམ་སོ། །ལྟ་ཤུག་དང་རྒྱུ་མཁན་པོ་སོགས་ནོར་བུའི་འོད་ལ་ནོར་བུར་
འཛིན་པ་ཚད་མར་འདོད་པ་ཡིན་ཅེས་ཀྱང་ལ་གྲགས་སོ། །འདི་ནི་རྟོག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མངོན་སུམ་
མ་ཡིན་ལ། རྟགས་ལ་མ་བརྟེན་ཅིང་ལོག་གཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་མ་ཡིན་པས།
རིགས་པ་ལ་སྟོ་ཁ་སྟོགས་པ་སུ་ཡང་རང་དབང་ཡོད་བཞིན་དུ་འདི་ལྟར་སྒྲུབ་པ་མི་སྲིད་དོ། །

དེས་ན་འགྲེལ་བ་མཁན་པོ་དག་གི་དགོངས་པ་ཁོ་བོས་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། ལྟ་ཤུག་གཉིས་
ཀྱིས་རྗེས་དཔག་ཚད་མར་བཤད་པ་ནི། ནོར་བུའི་འོད་ནོར་བུ་ཡིན་ནོ་སྟུམ་དུ་འཛིན་པ་རྗེས་དཔག་
ཚད་མར་བཤད་པ་མ་ཡིན་གྱི། ནོར་བུའི་འོད་མཐོང་བ་ལས་སྟོགས་འདི་ན་ནོར་བུ་ཡོད་དོ་སྟུམ་དུ་ངེས་
པའི་སྟོ་རྗེས་དཔག་ཚད་མར་བཤད་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་འདི་ནང་དུ་བ་མཐོང་བ་ལས་སྟོགས་དེར་
མེ་ཡོད་པར་རྟོགས་པའི་སྟོ་རྗེས་དཔག་ཡིན་མིན་མཚུངས་པར་བཤད་པ་ཡིན་གྱི། གཞན་དུ་ན། ཏུ་བ་
ལས་མེ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་དང་། ཏུ་བ་མེ་ཡིན་པར་འཛིན་པའི་སྟོ་རྗེས་དཔག་ཡིན་མིན་མཚུངས་
པར་འདོད་དགོས་སོ། །རྒྱུ་མཁན་པོས། དེ་ཕྱིར་ནོར་བུའི་འོད་ལས་ནི། ནོར་བུར་འཛིན་པའི་སྟོ་
དེ་ནི། རེ་ཉིད་དུ་ན་མངོན་སུམ་མཐུ། །ཡང་ན་རྗེས་དཔག་ཉིད་ཅེས་ངེས།^{༡༥} ཞེས་བཤད་པའི་

དོན་ནི། རྟོག་པ་ལྟོག་པའི་སྒོ་འདྲན་བྱེད་ཀྱི་རྟོག་པའི་འདྲ་མཐོང་བའི་མིག་གེས་མངོན་སུམ་ཡིན་ལ།
རྟོག་པའི་འདྲ་ལས་རྟོག་པ་ཡོད་པར་རྟོགས་པ་ནི་རྗེས་དཔག་ཡིན་པར་བཤད་པར་ཡིན་ཅིང་། དེའི་
ཕྱིར་རྟོག་པ་མཐོང་བ་ཕྱོགས་ཚོས་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་དང་། རྟོག་པ་ལྟོག་པ་རྗེས་དཔག་ཏུ་བཤད་
པ་ཡིན་ནོ།

བདག་སྟོག་ཞན་གྱི་སྟོ་གོས་དག །གལ་ཏེ་སྤང་ལ་གཞལ་རུང་ན། ཁིམ་བཞེན་རི་རབ་
ཡུངས་འབྱུ་ཙམ། །སྤང་ལ་བཅལ་ལྟར་ཅིས་མི་འགྱུར། །ཞེས་སྒྲུས་སོ། །ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ངེས་བྱེད་
དང་བཅས་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

ཚད་མའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།

ད་ནི་གཉིས་པ་ཚད་མའི་དབྱེ་བ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་དབྱེ་གཞི་ཚད་མ་ཙམ་སོ། །དབྱེ་
གངས་ནི། མངོན་སུམ་ཚད་མ་དང་། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་གཉིས་སོ། །གངས་ངེས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི།
ཚད་མ་ལ་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་ཏེ། དེ་ལ་སྒྲི་མཚན་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་གཞལ་བྱ་
འཇལ་བ་དང་། རང་མཚན་དུ་གྱུར་པའི་གཟུང་ཡུལ་ལ་དམིགས་ནས་གཞལ་བྱ་འཇལ་བ་གཉིས་སུ་
གངས་ངེས་པའི་ཕྱིར་རམ། རང་གི་གཞལ་བྱ་དེ་རང་ལ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་སྒོ་ནས་འཇལ་བ་དང་།
རང་གི་གཞལ་བྱ་དེ་རང་ལ་སྟོག་ཏུ་གྱུར་པའི་སྒོ་ནས་འཇལ་བ་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་
སྒྲིར་གངས་ངེས་ལ་གེས་བྱ་ལ་རྟག་མི་རྟག་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ལུང་གསུམ་སེལ་བ་
དངོས་འགལ་གཙོ་དཔེ་པའི་གངས་ངེས་དང་། རྗེས་དཔག་ལ་རང་དོན་དང་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་
གཉིས་སུ་ངེས་པར་བཤད་པ། དོན་ལ་རྗེས་དཔག་ཡིན་ན་རང་དོན་རྗེས་དཔག་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཀྱང་།
དགོས་པའི་དབང་གིས་དེ་གཉིས་སུ་ངེས་པར་བཤད་པ་ལྟ་བུ་དགོས་པ་ཅན་གྱི་གངས་ངེས་དང་། རྗེས་
ཀྱི་སྒོ་ནས་དེ་དག་ཏུ་མ་ངེས་ཀྱང་། རིས་བསྐྱུ་ན་དེ་དག་ཏུ་འདུ་བར་ངེས་པ་ལ་བསམས་ནས་དེ་དག་ཏུ་
གངས་ངེས་པར་བཤད་པ། དཔེར་ན་སངས་རྒྱུ་གྱི་ལམ་ཐམས་ཅད་ཡར་བྱིན་དུ་གཏུ་གངས་ངེས་
པར་བཤད་པ་ལྟ་བུ་རིས་བསྐྱུ་བའི་གངས་ངེས་དང་། ཁ་ཅིག་ཚད་མ་དབྱེ་གཞིར་བྱས་པ་ལ་ཡང་

མངོན་རྗེས་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཚད་མ་གཞན་དབྱེར་རུང་བར་སྒྲུབ་དང་། ཁ་ཅིག་གཉིས་སུ་དབྱེར་
མི་རུང་བར་སྒྲུབ་པའི་ཡོག་རྟོག་བརློག་པའི་བྱིད། ཚད་མ་ལ་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་པར་བཤད་བ་ལྟ་བུ་
ཡོག་རྟོག་བརློག་པའི་གངས་ངེས་རྣམས་སུ་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་ལས་དངོས་འགལ་གཅོད་པའི་གངས་
ངེས་ལ་ནི། ཚས་དེ་དེ་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་ན་དེ་གཉིས་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཚས་དེ་ཡིན་པ་མིན་པ་
སྒྲོན་ཡིན་ལ། གཞན་རྣམས་ལ་དེ་ལྟ་བུམི་མིན་དགོས་པའི་ངེས་པ་མེད་དོ།

མངོན་སྤྱུལ་ཆད་མ།

དེ་ལྟར་ན། ཚད་མ་ལ་དབྱེན་མངོན་ཐེས་གཉིས་ལས། དང་པོ་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ལ། མཚན་
 ཉིད། དབྱེ་བ། འབྲས་བུའི་རྣམ་གཞག་དང་གསུམ་སྟེ། དང་པོ་ནི། མངོན་སུམ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད།
 རྟོག་པ་དང་བལ་ཁིང་སྟོ་བུར་གྱི་འབྲུལ་རྒྱས་འབྲུལ་བར་མ་བསྐྱེད་པའི་ཤེས་པ། དེ་ཡང་། རྟོག་པ་དང་
 བལ་ཕེས་པའི་བལ་བྱ་རྟོག་པ་ནི། སྒྲ་དོན་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ཡིན་ཏེ། མིང་དང་རིགས་སོགས་སྦྱར་
 བ་ཡི། རྟོག་པ་དང་བལ་མངོན་སུམ་མོ།¹⁶⁹ ཞེས་གསུངས་པས་སོ། ཁ་འབྲུལ་བ་ལ་རྟོག་པ་དང་
 བལ་བས་བྱལ་བྱང་། གཉིས་ཀ་སྟོས་པ་ནི། ལྷ་སྟེགས་པ་ཁ་ཅིག དབང་ཤེས་རྟོག་བཅས་སུ་འདོད་
 པའི་སྟོངོ་ལ་ལྟོས་ཏེ་ལོག་རྟོག་དགག་པའི་ཆེད་དུ་སྟོས་པ་ཡིན་ལ། མ་འབྲུལ་བ་མ་སྟོས་ན་རྟོག་མེད་
 ལོག་ཤེས་རྣམས་མངོན་སུམ་དུ་བལ་བར་འགྱུར་བས་གཉིས་ཀ་སྟོས་སོ། རྟོག་པ་དང་བལ་བའི་
 དོན་གྱང་རྟོག་པའི་རྣམ་དང་བལ་བ་ལ་བྱས་ན། རྟོག་པ་སྦྱང་བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པར་
 འགྱུར་ལ། ལྟོག་པ་དང་བལ་བ་ལ་བྱས་ན་རྗེས་དཔག་རྟོག་པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་བས་རང་གི་ངོ་བོ་
 རྟོག་པར་མ་སྐྱེས་པ་ལ་བྱའོ། ཁ་འབྲུལ་བ་ནི། སྟོ་བུར་གྱི་འབྲུལ་རྒྱས་འབྲུལ་བར་མ་བསྐྱེད་པའི་དོན་
 ཡིན་པར། རྣམ་ངེས་ལས། རབ་རིབ་དང་། ལྷར་དུ་བསྐྱོར་བ་དང་། གུར་ལྷགས་པ་དང་། འབྲུགས་པ་
 ལ་སོགས་པས་འབྲུལ་བར་མ་བསྐྱེད་པ་ཞེས་གསུངས་པས་སོ།¹⁷⁰ །འདི་ལྟར་བྱས་ན། མཚན་ཉིད་
 འདིས་མདོ་སེམས་གཉིས་ཀའི་ལྷགས་ལ་བྱལ་བ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཙམ་པའི་ལྷགས་ལ་དབང་ཤེས་
 རྣམས་གྱང་། ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་འབྲེལ་བའི་གཉིས་སྒྱུར་གི་བག་ཆགས་ཀྱི་དབང་གིས་རང་གི་

དམིགས་ལུ་ལ་རང་ལས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་མེད་ཀྱང་ཕྱི་རོལ་ལྟ་བུར་སྒྲུང་བའི་ཕྱིར་འབྱུང་ལ་གཤམ་ཡིན་ཀྱང་།
 མངོན་སུམ་ཐམས་ཅད་རབ་རིབ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲོ་བུར་གྱི་འབྱུང་ཆུ་ལས་འབྱུང་པར་མ་སྐྱེས་པར་
 འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་དག་རྟོག་བྱལ་མ་འབྱུང་པ་ཙམ་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་དུ་སྐྱེས་ནས་
 མཚན་ཉིད་འདིས་རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་ལ་འང་བྱབ་སྟེ། རྣམ་རིག་པ་འང་མངོན་སུམ་རྣམས་འབྱུང་ཆུ་
 བཞིས་འབྱུང་ལ་པར་མ་བསྐྱེད་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་ཅེས་ཟེར་བ་ལ་ནི། སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ལ་
 འབྱུང་ཆུ་བཞིས་འབྱུང་ལ་པར་མ་སྐྱེད་པ་ལ་མ་འབྱུང་བས་བྱབ་པར་ཐལ་བའི་སྒྲོན་འབྱུང་ངོ་། །གཞན་
 དག་རྟོག་བྱལ་མ་འབྱུང་པ་མངོན་སུམ་ཙམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་གྱི། མངོན་སུམ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་
 མ་ཡིན་ཏེ། ཚད་མ་ཡིན་ན་ངེས་པ་འདྲེན་པས་བྱབ་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་སྐྱིག་ཆུ་ལ་ཆུར་འཛིན་གྱི་སྒྲོ་
 འདོགས་སྐྱེད་བྱེད་གྱི་སྐྱིག་ཆུ་འི་ཁ་དོག་མཐོང་བའི་མིག་གཤམ་དང་། ཡིད་གཟུགས་མཛེས་ལ་ལྷག་
 པར་ཆགས་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་སྐྱ་ཐོས་པའི་ཉན་གཤམ་ལྟ་བུ་མངོན་སུམ་ཡིན་གྱི་ཚད་མ་མིན་ནོ་ཞེས་
 ཟེར་ཏོ། །དེ་ནི་མི་འཐད་དེ། སྤྱིར་ཚད་མ་ལ་ངེས་པ་འདྲེན་པས་བྱབ་པ་གོང་དུ་བཀག་ཟེན་པའི་ཕྱིར་
 དང་། སྐྱིག་ཆུ་འི་ཁ་དོག་མཐོང་བའི་མངོན་སུམ་ཡང་སྔོ་ཞིང་འབྱུག་པའི་ཆ་ལ་ཚད་མ་ཡིན་ཅིང་། དེ་
 ལ་ངེས་གཤམ་ཀྱང་བྱངས་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཆོ་སྔོ་ཞིང་འབྱུག་པ་ཙམ་ཡང་མ་ངེས་ན། ཆུར་སྒྲོ་འདོགས་
 པར་ག་ལ་འབྱུང་། ཡིད་གཟུགས་མཛེས་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་པའི་ཆོ། སྐྱ་ཐོས་པའི་ཉན་གཤམ་སྐྱེས་
 པར་མ་ངེས་ན་དེ་མངོན་སུམ་ཡིན་པར་ཡང་གང་གིས་སྐྱབ། སྐྱེས་པར་ངེས་ན་སྐྱ་ཐོས་པར་ངེས་ནས་
 སྐྱ་མ་ངེས་པ་ག་ལ་མིད། རྣམ་གཤམ་དོན་གཞན་ཆགས་པ་ཡིས། །བྱས་མེད་དོན་གཞན་མི་འཛིན་
 ཕྱིར།⁽⁶⁾ །ཅེས་པས་ནི། དེའི་ཆོ་ཡིད་གཟུགས་མཛེས་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་པའི་གཤམ་བྱས་ནས་སྐྱ་ཉི་
 བར་ཡོད་ཀྱང་དེ་འཛིན་པའི་ཉན་གཤམ་མ་སྐྱེས་པར་བསྟན་པ་ཡིན་གྱི། ཉན་གཤམ་སྐྱེས་ཀྱང་སྐྱ་མ་ངེས་
 པར་སྒྲོན་པ་མ་ཡིན་ནོ།

འོ་ན། ཉན་གཤམ་ཡིན་ན་སྐྱའི་མི་རྟག་པ་ལ་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་བྱབ་པམ། མ་བྱབ། མ་
 བྱབ་ན། སྐྱ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བ་ན་སྐྱའི་མི་རྟག་པ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བས་མ་བྱབ་པར་འབྱུང་རོ།
 བྱབ་ན། ཉན་གཤམ་ཡིན་ན་སྐྱའི་མི་རྟག་པ་ལ་ཚད་མ་ཡིན་པས་བྱབ་པར་འབྱུང་བས། སྐྱ་རྟག་འཛིན་

གྱི་སྒྲོ་འདྲེག་མངོན་གྱུར་རྒྱུད་ལ་ལྷན་པའི་གང་ཟག་ལ་དེའི་ཆེ་སྒྲོ་མི་རྟག་རྟོགས་གྱི་ཚད་མ་ཡང་ཡོད་
པ་མི་འགལ་བར་འགྱུར་རོལ་ན། དྲགས་པ་འདི་ནི་འབྱུང་བ་སྤྱིད་པ་སྟེ། འོན་ཀྱང་། མངོན་སུམ་ཡིན་
པ་ལ་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིན་པས་བྱུང་གྱུར་། དེ་ལ་མངོན་སུམ་ཡིན་པ་ལ་དེ་ལ་མངོན་སུམ་ཚད་མ་
ཡིན་པས་མ་བྱུང་སྟེ། དཔེར་ན། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ཡིན་པ་ལ་འབྲུལ་གཤམ་ཡིན་པས་བྱུང་གྱུར་། དེ་
ལ་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ཡིན་པ་ལ་དེ་ལ་འབྲུལ་གཤམ་ཡིན་པས་མ་བྱུང་བ་ལྟ་བུའོ། །དེའི་སྤྱིར་ཉན་གཤམ་
མ་འབྲུལ་པ་ཡིན་ན་སྒྲུའི་མི་རྟག་པ་ལ་མངོན་སུམ་ཡིན་གྱུར་། དེ་ལ་མངོན་སུམ་ཚད་མ་མ་ཡིན་ལ།
སྤྱིར་ཉན་གཤམ་མ་འབྲུལ་བ་ཡིན་ན་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིན་པས་བྱུང་བྱུང་བོ།

གཞན་ཡང་། དེ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་ན་དེ་ལ་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་བྱུང་ན། ལྷ་གཅིག་ལྷ་
གཉིས་སུ་སྒྲུང་བའི་དབང་གཤམ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལྷ་གཅིག་ལ་མངོན་སུམ་དུ་བལ། ཁྱོད་ཀྱིས་ལྷ་གཅིག་
མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་མངོན་སུམ་དུ་མི་སྒྲུང་བར་འགྱུར་ཞིང་། མར་མེའི་རྩེ་
མོ་བྲ་སྒྲོར་བར་སྒྲུང་བའི་དབང་གཤམ་གྱིས་བྱུང་མར་མེའི་རྩེ་མོ་མངོན་སུམ་དུ་མ་མཐོང་བར་འདོད་
དགོས་གྱུར་། འདི་དག་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བར་སྤྱོད་བས་གྲུབ་བོ། །འདོད་ན། ལྷ་གཅིག་ལ་མངོན་
སུམ་ཡིན་གྱུར་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པར་སྒྲུའམ། མངོན་སུམ་ཡང་ཡིན་པར་འདོད། དང་པོ་ལྟར་ན། དེ་
ལ་ཚད་མ་ཡིན་གྱུར་སྤྱིར་ཚད་མ་མ་ཡིན་ཞེས་སྒྲུས་ན་ཅིས་འགོག་སོམས་གི་ག མངོན་སུམ་ཡིན་ན་
མངོན་སུམ་ལྟར་སྒྲུང་དུ་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ། །གཞན་ཡང་། ལུས་འཛིན་རྟོག་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་
ལུས་པ་ལ་རྗེས་དཔག་ཡིན་པར་བལ། ཁྱོད་ཀྱིས་ལུས་པ་སྒྲོག་ཏུ་གྱུར་པའི་རྒྱུ་གྱིས་རྟོགས་པའི་ཕྱིར།
བྱུང་བ་ཁས་སྤངས་སོ། །མི་མཚུངས་ཏེ། དེས་ལུས་པ་སྒྲོག་ཏུ་གྱུར་པའི་སྒྲོ་ནས་རྟོགས་གྱུར་། རྟགས་
ལ་མ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར་དེ་ལ་རྗེས་དཔག་མ་ཡིན་ནོལ་ན། འོན་ཀྱང་། ཆོས་དེ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་ཡང་དེ་
སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་གཙོད་པས་མ་བྱུང་བའི་ཕྱིར། དེ་ལ་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་མ་བྱུང་བོ་ཞེས་
མཚུངས་སོ། །དེ་ནི་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་དོན་ཡིན་གྱི་མངོན་སུམ་གྱི་དོན་མ་ཡིན་ནོལ་ན། རྟགས་ལ་
བརྟེན་པ་ཡང་རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་དབང་དུ་བྱས་གྱི། རྗེས་དཔག་གི་དབང་དུ་མ་བྱས་སོ་ཞེས་བརྗོད་
ན་ཅི་སྟེ། རྟགས་ལ་མ་བརྟེན་ན། རྗེས་དཔག་གི་སྒྲུ་དོན་མ་ཚད་ཞིང་། རྟགས་ལ་མ་བརྟེན་པའི་སྒྲོ་

རྗེས་དཔག་ཡིན་པ་གང་ནས་ཀྱང་མ་བཤད་དོན་ཞེས། དེ་སྤོངས་སྟོབས་གིས་ཡོངས་སུ་གཙོད་པ་མ་ཡིན་ན་མངོན་སུམ་གྱི་བྱེད་ལས་མ་ཚད་ཞིང་། མངོན་སུམ་དང་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ལ་བྱེད་པར་སྡེ་བུན་མདོ་དང་བཅས་པ་གང་ནས་ཀྱང་མ་བཤད་དོ། །མངོན་སུམ་ཡིན་ན་བྱེད་ལས་དེ་ཚད་དགོས་པས་མ་བྱེད་པོ་ཞེས། རྗེས་དཔག་ཡིན་ན་འདྲ་རྗེས་དཔག་གི་སྒྲ་དོན་ཚད་དགོས་པས་མ་བྱེད་པོ། །གལ་ཏེ་བྱེད་པོ། མངོན་སུམ་ཡིན་ན་འདྲ་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་དོན་ཚད་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན། མངོན་སུམ་ཡིན་ན་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་པས་བྱེད་པར་འགྱུར་ཏེ། དབང་པོ་སོ་སོ་ལ་བརྟེན་པ་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་དོན་ཡིན་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་དག་ལ་བརྟེན་པར་བྱ་བ་མང་ཡང་རེ་ཤིག་མ་སྟོས་སོ། །ཁེས་ན་མངོན་སུམ་དང་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ལ་བྱེད་པར་ཆེ་བ་སྟོབ་དཔོན་ཡབ་སྲས་གཉིས་ཀྱིས་གང་དུ་ཡང་མ་བཤད་ལ། ཆོས་ཀྱི་རྗེ་ཡང་། མངོན་སུམ་རྟོག་བྲལ་མ་འབྱུང་བ། ཉིད་ཀྱིས་ཚད་མར་བྲུབ་པ་ཡིན།¹⁶⁹ །ཅིས་བཞེད་དོ།

མངོན་སུམ་ཚད་མ་ལ་དབྱེན། དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ཚད་མ། རང་རིག་མངོན་སུམ་ཚད་མ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཚད་མ་དང་བཞིའོ། །དབྱེ་བ་འདི་ཡང་མདོ་སེམས་གཉིས་ཀའི་ལུགས་ལ་རུང་བ་ཡིན་ལ། སེམས་ཙམ་པ་དབང་མངོན་དང་ཡིད་མངོན་མི་འདོད་ཅིས་སྒྲ་བ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། མིག་གཤམ་དང་ཉན་གཤམ་ལ་སོགས་པའི་མངོན་སུམ་འདོད་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་དག་ཀྱང་བདག་རྟོན་དབང་པོ་ལས་སྟེས་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཀའན་དུ་ན། དམིགས་བརྟན་ཏུ། རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་ཀྱི་དབང་གཤམ་གྱི་རྟོན་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་བྱས་པ་མི་འཐད་པར་འགྱུར་ཞིང་། དབང་གཤམ་སུ་འཛོག་པ་བདག་རྟོན་དབང་པོ་ལས་སྟེས་པའི་སྟོན་ནས་མི་འཛོག་པར་དམིགས་རྟོན་ཕྱི་རོལ་དོན་ལས་སྟེས་པའི་སྟོན་ནས་འཛོག་པར་ཡང་ཐལ་ལོ། །དབང་གཤམ་འདོད་མོད། དེ་ཚད་མར་མི་འདོད་དོན་ཞེས། མི་རིགས་ཏེ། རྣམ་ངེས་ལས། བག་ཆགས་བརྟན་པའི་ཕྱིར་འཁོར་བ་རི་སྤྱོད་པར་མི་འབྲལ་བར་རྗེས་སུ་འབྲལ་བ་ནི། ཐ་སྙད་ལ་མི་སྒྲིབ་པ་ལ་ལྟོས་ནས་འདིར་ཚད་མ་ཡིན་ནོ།¹⁷⁰ །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དབང་གཤམ་འབྲལ་བ་སྒྲ་བ་གཉིས་སྣང་ལྟ་བུ་དང་། རྟོན་འཛོན་མིག་གཤམ་ལྟ་བུ་འབྲལ་བར་བྱེད་པར་མེད་ཀྱང་། བག་ཆགས་བརྟན་མི་བརྟན་གྱི་སྟོན་ནས་ཐ་སྙད་ལ་སྒྲིབ་

སྤྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་པས་ཚད་མ་ཡིན་མིན་གྱི་ཁྱད་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར་དང་། སྔོན་འཛིན་མིག་གིས་
དང་ལྷ་བ་གཉིས་སྒྲུབ་ལ་སྤྱི་ཁྱད་པར་མེད་ན། སྔོན་པོ་དང་ལྷ་བ་གཉིས་ལ་རྩ་སྤྱུ་བ་མ་གྲུབ་
གྱི་ཁྱད་པར་མེད་པར་འགྱུར་བས། སྔོན་པོ་གིས་པ་དང་རྩ་སྤྱུ་གཅིག་ཏུ་སྤྲོ་ཕྱིན་དམིགས་ངེས་གྱི་
རྟགས་གྱིས་སྤྱུ་བ་པ་མི་རིགས་པར་འགྱུར་ཞིང་། རིགས་གཏོར་འགྲེལ་བར། མངོན་སུམ་བཞེས་མཛོད་
སྤྱི་ཁྱད་ལུགས། བྱེ་བྲག་སྤྱུ་གསུམ་རྣམ་རིག་གཉིས། ཞེས་པའི་འགྲེལ་བར། རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་ལྟར་
ན་རང་རིག་པ་དང་རྣམ་ལ་འབྱོར་གྱི་མངོན་སུམ་གཉིས་ལས་གཞན་པའི་ཚད་མ་མི་སྤྱི་དཔ། དཔལ་
ལྷན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་དགོངས་པ་ཡིན་ནོ།^{༡༥} ཞེས་ལྷ་བ་གཅིག་སྒྲུབ་གི་དབང་གིས་ལྷ་བྱ་ཚད་མ་
ཡིན་པ་བཀག་ཅིང་། བག་ཆགས་བརྟན་དང་མི་བརྟན་པས། ཁབ་དེན་དང་རྩ་བ་པའི་རྣམ་གཞག་
བྱེད།^{༡༦} བྱེ་བྲག་པར་འགྲེལ་བར། སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་ལ་ཡང་། ལྷ་བ་གཅིག་སྒྲུབ་དང་གཉིས་
སྒྲུབ་ལ་ཚད་མ་ཡིན་མིན་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་བཤད་པ་ནི་དངོས་སུ་འགལ་བ་ཡིན་ནོ། རྟེན་ཕྱིར་འདི་
ནི་རྩ་བ་མཁན་པོའི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་པར་སེམས་མོད། དགོངས་པ་རྩི་ལྟར་ཡིན་བརྟག་པ་ཁོ་བོས་
གཞན་དུ་བཤད་པར་བྱའོ།

དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་བཤད་པ།

དེ་ལྟར་བཞེལ་ས། དང་པོ་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ལ་སྤྱོད་ན། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། རྒྱུ་
གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་བཞི།

དང་པོ་ནི། ཕྱི་ཕྱིར་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། བདག་རྒྱུན་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་
ནས་སྤྱི་ཁྱད་པའི་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་སྤྱོད་ཅེས་བྱའོ། རྒྱུགས་འཛིན་མངོན་སུམ་སོགས་འདི་
རྣམས་རྒྱུན་གསུམ་ལས་སྤྱི་ཁྱད་པར་འདྲ་བ་ལ་དབང་གིས་ཞེས་དང་། མིག་གིས་ཞེས་སོགས་བདག་
རྒྱུན་གྱི་སྤྱོད་ནས་ཐ་སྙད་བཏགས་གྱི། དམིགས་རྒྱུན་སོགས་ཀྱི་སྤྱོད་ནས་ཐ་སྙད་མ་བཏགས་པའི་རྒྱ་
མཚན་ཅི་ཞེ་ན། དབང་གིས་རྣམས་དང་ཡིད་གིས་ལ་ཡུལ་བྱུན་མོང་བ་ཡོད་པས་ཡུལ་གྱི་སྤྱོད་ནས་ཐ་
སྙད་བཏགས་ན་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པར་གོ་བྱས་པ་མིན་ལ། བདག་རྒྱུན་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སོ་སོར་

ངེས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པས། དེའི་སྒོ་ནས་ཐ་སྟད་བཏགས་ན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་གོ་ནུས་པའི་ཕྱིར། དེའི་
སྒོ་ནས་ཐ་སྟད་བཏགས་ཀྱི། ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་ཐ་སྟད་མ་བྱས་སོ། ཉེས་ན། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་ཟུ་ཡི་
ཕྱིར། ཉེ་ཡི་ཐ་སྟད་དབང་པོ་བྱས།^{༡༤} ཞེས་གསུངས་སོ།

མཚན་ཉིད་ནི་དབང་ཡིད་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་རང་གི་བདག་ཀྱིན་དབང་པོ་ཁོ་ན་ལས་དངོས་
སུ་སྐྱེས་པའི་གཞན་རིག་གི་ཤེས་པ་རྟོག་བྲལ་མ་ལུའུལ་བ། གཞན་དག་མཚན་ཉིད་འཛིག་ན། མདོ་
སེམས་ཀྱི་ལུགས་སོ་སོར་མི་འབྱེད་པར། རང་གི་བདག་ཀྱིན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ལས་དངོས་སུ་
སྐྱེས་པའི་གཞན་རིག་གི་ཤེས་པ་རྟོག་བྲལ་མ་ལུའུལ་བ། ཞེས་སྒྲུས་ནས། སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་ལ་
དབང་ཤེས་ཀྱི་བདག་ཀྱིན་དུ་གྱུར་པའི་དབང་པོ་ནི་རིགས་མཐུན་གྱི་ཤེས་པ་སྣ་མ་དང་། དེའི་སྤྲེང་གི་
ནུས་པ་སོགས་ལ་འདོད་པའང་འགལ་བ་ཡིན་ནོ།

དབྱེ་ན། གཟུགས་འཛིན་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ནས། རིག་བྱ་འཛིན་པའི་དབང་པོའི་མངོན་
སུམ་གྱི་བར་ལྗེ། མཚན་ཉིད་རིམ་པ་བཞིན། རང་གི་བདག་ཀྱིན་མིག་དབང་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་
པའི་གཞན་རིག་གི་ཤེས་པ་རྟོག་བྲལ་མ་ལུའུལ་བ་ཞེས་སོགས་སོ།

ཀྱིན་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ། དབང་ཤེས་ཀྱི་རྒྱ་ཚོགས་ཀྱིན་གསུམ་དུ་ངེས་མ་ངེས་དབྱེད་
པ་དང་། ཀྱིན་གསུམ་གྱི་ངོ་བོ་གཏན་ལ་དབབ་པ་གཉིས།

དང་པོ་ལ། དགག་གཞག་གཉིས་ལས། གཞན་ལུགས་དགག་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། དབང་
ཤེས་ཀྱི་རྒྱ་ཚོགས་མཐའ་དག ཀྱིན་གསུམ་དུ་གངས་ངེས་ཀྱི་གཞན་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་རྟོ། ཉེ་ནི་མི་
འཐད་དེ། དབང་ཤེས་ཀྱི་ཀྱིན་གསུམ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་དབང་ཤེས་ཀྱི་བརྒྱད་རྒྱ་མང་དུ་ཡོད་པའི་
ཕྱིར་རོ། ཉེ་ལྟ་མ་ཡིན་པར། དབང་ཤེས་རྣམས་ཀྱི་བརྒྱད་རྒྱ་ཡང་། ཀྱིན་གསུམ་གང་རུང་ཡིན་དགོས་ན།
ལྷེ་དབང་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་རྗེད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཐོས་པའི་ཉན་ཤེས་ཀྱི་ཀྱིན་གསུམ་གང་རུང་དུ་ཐལ། དེའི་
བརྒྱད་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཉ། རྗེད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེའི་བདག་ཀྱིན་དུ་ཐལ།
དེའི་ཀྱིན་གསུམ་གང་རུང་ཡིན་པ་གང་ཞིག དེའི་དམིགས་ཀྱིན་དང་དེ་མ་ཐག་ཀྱིན་མ་ཡིན་པར་ངེས་
པའི་ཕྱིར་ཉ། དེའི་ཡུལ་མིན་ཁོང་ཤེས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་འདོད་ན། བདག་ཀྱིན་ལྷེའི་དབང་པོ་ལས་

སྒྲིམ་པའི་ཉན་ཤེས་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པས། དེ་ལས་ཚུལ་པའི་ཁས་ལེན་མི་ལྟུང་ངོ་། གཞན་
ཡང་། ལུ་རམ་གྱི་གཞུགས་སྤྲོ་མ་ལུ་རམ་གྱི་རོ་ད་ལྟར་བ་འཛིན་པའི་ཕྱེད་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྒྱུན་
གསུམ་གང་རུང་དུ་ཐལ་བ་སོགས་མང་དུ་ཡོད་དེ། ཁ་ཅིག་བརྒྱད་རྒྱུ་ཡིན་ན་རྒྱུ་མ་ཡིན་པས་བྱུ་བོ་
ཞེས་གྲག་གོ། རྟེན་ལྟ་། དེ་ཉིད་ཀྱིས་ན་ཉེས་རྣམས་ཀྱི། རྒྱུ་ནི་གཏི་མུག་ཡིན་པར་གསུངས།¹⁶² ཞེས་
གཏི་མུག་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུར་བཤད་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་གཏི་མུག་ལས་
དངོས་སུ་སྒྲིམ་པས་མ་བྱུ་བ་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་། གང་གི་དབང་གིས་འཁོར་བར་འཕེན་པའི་ལས་
བསགས་པའི་ཉན་མོངས་རྣམས་འཁོར་བའི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བ་དང་། མ་རིག་པ་རྒྱ་ཤིའི་རྒྱུ་མ་
ཡིན་པར་ཐལ་བ་དང་། ཐེག་ཆེན་ཆོགས་སྦྱོར་ས་བཅུ་རྒྱུ་ན་མཐའི་སྤྲོ་ལོགས་མན་ཆད་ཐམས་ཅད་
སངས་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བ་དང་། བརྒྱད་ནས་འབྲེལ་བས་ཀྱང་འབྲེལ་བའི་གོ་མི་ཆོད་པར་
ཐལ་ལོ། འདོད་ན། བརྒྱད་ནས་འགལ་བས་ཀྱང་འགལ་བའི་གོ་མི་ཆོད་དགོས་པས། བྱས་རྟག་མི་
འགལ་བར་ཐལ་བ་སོགས་གཞོད་བྱེད་ཟད་མི་ཤེས་པ་འབྱུང་བས་ཕྱོགས་དེ་ཁས་ལེན་པས་ནི་འཁོར་
འདས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་ཐམས་ཅད་ཆད་པར་ཁས་ལེན་དགོས་སོ།།

ཁ་ཅིག་དབང་ཤེས་ཀྱི་དངོས་རྒྱུ་མཐའ་དག་རྒྱུན་གསུམ་དུ་ངེས་ལ། འོ་ན། གཞུགས་གསལ་
བྱེད་ཀྱི་སྤྲང་བ་གཞུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུན་གང་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ནི་དེའི་དམིགས་རྒྱུན་དང་བདག་
རྒྱུན་གཉིས་ཀ་ཡིན་ཏེ། བདག་པོ་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཡིན་ན། རྟེན་འགལ་བ་དག་ལའང་མཐོང་། རྟེན་
ན་སྤང་གཅིག་མཚན་རྒྱུ་དང་། རྟེན་ལས་གཞན་པའི་དབང་པོ་དག་ གཞུགས་མཐོང་བ་དང་མི་མཐུན་
དང་། མཐུན་པ་གཅིག་ཅུང་བྱེད་པ་བཞིན།¹⁶³ ཞེས་གསུངས་པས། སྤང་བ་མིག་ཤེས་ཀྱི་བདག་རྒྱུན་
དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར་དང་། སྤང་བ་གཞུང་བ་མ་ཡིན་མོད།¹⁶⁴ རྟེན་པས་དམིགས་རྒྱུན་དུ་ཡང་བཤད་
པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། དེ་ཉིད་དེའི་དམིགས་རྒྱུན་དང་བདག་རྒྱུན་གྱི་གཞི་མཐུན་དུ་འདོད་པ་ནི་མི་
འཐད་དེ། སྤང་བ་གཞུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་བདག་རྒྱུན་ཡིན་ན་སྤང་བ་མེད་ན་གཞུགས་འཛིན་
མིག་ཤེས་སྒྲེ་མི་སྤྲོད་པར་ཐལ་ལོ། འདོད་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ལུན་པ་མཐོང་བའི་མིག་ཤེས་མི་
སྤྲོད་པར་ཐལ། འདོད་པ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། མངོན་སུམ་གྱིས་བསལ་ཞིང་ཆོས་མངོན་པ་ནས་ལུན་

པ་ཁ་དོག་ཡིན་པར་ལན་མང་དུ་བཤད་དོ། སྤྱི་བྱེད་ཀྱང་མི་འཐད་དེ། དཔེར་ན་སྤྱང་གཅིག་མཚན་
 རྒྱ་དང་། ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ནི། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ལྟ་བུའི་སྤྱང་བ་གཅིག ལུག་པ་སོགས་ཀྱི་མིག་
 དབང་གཟུགས་གསལ་བར་མཐོང་བའི་མིག་གེས་སྤྱིད་པ་དང་རྗེས་སུ་མི་མཐུན་པར་བྱེད་པའི་བདག་
 པོའི་རྒྱ་ཡིན་ལ། མི་ལ་སོགས་པའི་མིག་དབང་གཟུགས་འཛིན་མིག་གེས་སྤྱིད་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་
 པར་བྱེད་པའི་བདག་པོའི་རྒྱ་ཡིན་ཅིས། མི་དང་ལུག་པ་ལྟ་བུའི་མིག་དབང་གཅིག་རང་འབྲས་མིག་
 གེས་སྤྱིད་ལུས་དང་། སྤྱིད་མི་ལུས་སུ་བྱེད་པའི་བདག་པོའི་རྒྱར་བཤད་པ་ཡིན་པས། སྤྱང་བ་མིག་
 དབང་འགའ་ཞིག་གིས་རང་འབྲས་མིག་གེས་སྤྱིད་པའི་བདག་རྒྱུན་དུ་བཤད་པ་ཡིན་གྱི་མིག་གེས་ཀྱི་
 བདག་རྒྱུན་དུ་བཤད་པ་མ་ཡིན་ནོ། འོན་འདི་སློབ་དཔོན་ལྟ་དབང་སློ་ཡང་འདོད་དེ། འགྲེལ་པར།
 དཔེར་ན་སྤྱང་གཅིག་མཚན་རྒྱ་དང་། ཇི་ལས་གཞན་པའི་དབང་པོ་དག མཚན་རྒྱ་བ་དང་སྤྱིས་བུའི་
 མིག་ གཟུགས་མཐོང་བ་དང་མི་མཐུན་དང་། མཐུན་པ་ཅིག་ཅར་བྱེད་པ་བཞིན། སྤྱིས་བུའི་མིག་
 གཟུགས་མཐོང་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་བྱེད་ཅིང་། མཚན་མོར་རྒྱ་བའི་མིག་གཟུགས་མཐོང་བ་དང་
 མི་མཐུན་པར་རྩྭ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་དྲོ།^{༡༦} ཞེས་མིག་ལ་སྤྱད་གྱི་མིག་གེས་ལ་མ་སྤྱད་པའི་ཕྱིར་དོ།

སྤྱང་བ་གཟུང་བ་མ་ཡིན་མེད། ཅིས་པ་ལ་འཆད་ཚུལ་གཅིས་ཏེ། གཟུང་བ་སྤྱིད་བྱེད་ལས་
 གཞན་མིན། སྤྱིད་བྱེད་གཟུང་མཚན་ཉིད་མིན་ཏེ། སྤྱང་བ་གཟུང་བ་མ་ཡིན་ནོ།^{༡༧} ཞེས་བྱས་ནས་
 གཞན་གཞུང་དུ་བཤད་པ་དང་། སྤྱིད་བྱེད་གཟུང་བའི་མཚན་ཉིད་དེ། སྤྱང་བ་གཟུང་བ་མ་ཡིན་
 མེད།^{༡༨} ཅིས་བྱས་ནས་རང་གཞུང་ལ་སྤྱད་པ་གཅིས་ལས། འདྲ་པོ་ལྟར་ན། སྤྱང་བ་ཞེས་པ་གསལ་
 བྱེད་གྱི་སྤྱང་བ་ལ་སྤྱོད་རྒྱ་ཡིན་ཀྱང་། གཅིས་པ་ལྟར་ན། སྤྱང་བ་ཞེས་པ་གཟུགས་གསལ་བྱེད་གྱི་སྤྱང་
 བ་ལ་བྱས་ན་འབྲེལ་མེད་དུ་འགྱུར་བས། དབང་གེས་ལ་སྤྱང་བའི་གཟུགས་སོགས་ལ་སྤྱད་པར་བྱ་བ་
 ཡིན་ཏེ། གཞུང་དེའི་དོན་ནི། རང་འཛིན་གེས་པ་སྤྱིད་བྱེད་གཟུང་བའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དབང་གེས་
 ལ་སྤྱང་བའི་གཟུགས་སོགས་གཟུང་བ་གང་ལ་ཡང་རང་འཛིན་གེས་པ་སྤྱིད་བྱེད་མ་ཡིན་པ་མེད་པའི་
 ཕྱིར། ཅིས་པ་ཡིན་ནོ། གཞུང་འདིའི་དོན་ལ་བཤད་པར་བྱ་བ་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་མངས་པར་འགྱུར་བས་
 མ་བྲིས་ལ། གཞན་དག་ལ་ནི་ཡིད་བརྟན་མི་སྤྱང་ངོ་།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི། དབང་གེས་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་རྒྱ་ཚོགས་མཐའ་དག་རྒྱུན་གསུམ་དུ་
 རེས་ལ། དེའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་དབང་པོ་དོན་ནམ་སྟོ། །ཡང་ན་ཡིད་བྱེད་སྤྲོ་མར་འགྱུར། །རྒྱ་འབྲས་ཚོགས་
 པ་འདི་དག་ལས། །འབྲེལ་པ་ཅན་གཞན་ཡོད་མིན་ཏེ།^{༡༧} །ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ལ། དབང་གེས་ཀྱི་
 རྒྱ་ཡིན་ན་རྒྱུན་གསུམ་དུ་རེས་པ་ནི་མ་ཡིན་ཞིང་རྒྱུན་གསུམ་ནི་འབྲས་བུ་དབང་གེས་གཅིག་ལ་ཉྟ་
 ནས་པན་རྒྱུན་འགལ་བ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ།

གཉིས་པ་དབང་གེས་ཀྱི་རྒྱུན་གསུམ་གྱི་ངོ་བོ་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ། མདོ་སྒྲེ་པའི་ལུགས་
 དང་། རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་གཉིས། དང་པོ་ལ། བདག་རྒྱུན། དམིགས་རྒྱུན། དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་གསུམ།

མདོ་སྒྲེ་པའི་ལུགས་ཀྱི་རྒྱུན་གསུམ་རྣམ་པར་གཞག་པ།

དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག བདག་རྒྱུན་གྱི་མཚན་ཉིད། རང་གི་བདག་འབྲས་རང་དབང་དུ་སྦྱོང་
 བྱེད། ཅེས་ཟེར་བ་མི་རིགས་ཏེ། ཚོས་དེ་ཁོའི་བདག་འབྲས་སུ་རེས་པ་ལ་ཁོ་ཚོས་དེའི་བདག་རྒྱུན་དུ་
 རེས་དགོས། ཁོ་ཚོས་དེའི་བདག་རྒྱུན་དུ་རེས་པ་ལ་ཡང་ཚོས་དེ་ཁོའི་བདག་འབྲས་སུ་རེས་དགོས་པས་
 རྟོགས་པ་པན་རྒྱུན་བརྟེན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་འདིར་སྐབས་སུ་བབ་པ། དབང་གེས་ཀྱི་བདག་རྒྱུན་
 གྱི་མཚན་ཉིད། རང་འབྲས་དབང་གེས་ཀྱི་སྤྲོ་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་པར་ལ་ལྷག་པར་དབང་བྱེད་
 པའི་དབང་པོ། དེ་ཡང་མིག་གེས་ལྟ་བུ་ལ་ཡང་། རང་གི་ངོ་བོ་ཚྱུང་བ་གསལ་རིག་གི་ཆ་དང་། གཟུགས་
 ཀྱི་རྣམ་ལྟ་དུ་སྦྱོས་པའི་ཆ་དང་། གཟུགས་ཁོ་ན་འཛིན་པར་རེས་ཀྱི་སྦྱོ་སོགས་གཏན་འཛིན་མི་སྲིད་
 པའི་བྱེད་པར་གསུམ་ཡོད་ལ། དང་པོ་ནི། རང་གི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་གྱིས་གཙོ་བོར་བསྦྱོད་པ་ཡིན་མོད་ཀྱི།
 དེ་ཡང་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་སྤྲོ་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་པར་མ་ཡིན་ཏེ། གེས་པ་ཀྱང་ཚྱུང་བ་གསལ་
 རིག་གི་ངོ་བོ་ཅན་དུ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། རང་གི་དམིགས་རྒྱུན་གྱིས་གཙོ་བོར་བསྦྱོད་
 པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་སྤྲོ་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་པར་མ་ཡིན་ཏེ། ཡིད་གེས་འགལ་
 ཞིག་ཀྱང་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་ལྟ་དུ་སྦྱོ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གསུམ་པ་ནི། མིག་གེས་ཁོ་ནའི་སྤྲོ་མོང་མ་ཡིན་པའི་

ཁྱད་པར་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་བདག་རྒྱུན་གྱིས་གཙོ་བོར་བྱས་པ་ཡིན་པས། བདག་རྒྱུན་མིག་གི་དབང་པོ་
ནི་མིག་གིས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་པར་གཙོ་བོར་སྒྲེད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མིག་གིས་ལ་ལྷག་
པར་དབང་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་ལ། དེས་མཚོན་ནས་རྣ་བའི་དབང་པོ་སོགས་ལའང་གིས་པར་བྱའོ།

དེ་ལ་མིག་གི་དབང་པོའི་ངོ་བོ་ཅི་ཞེ་ན། དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དང་དམིགས་རྒྱུན་ཚད་ཡང་རེས་
འགའ་མི་སྒྲེ་བའི་རྟགས་གྱིས་དེ་གཉིས་མ་ཡིན་པའི་མིག་གིས་ཀྱི་རྒྱ་ཡོད་པར་གྲུབ་ཅིང་། དེ་ལྟ་བུའི་
རྒྱ་དེས་མིག་གིས་གཟུགས་ཁོན་འཛིན་བྱེད་དུ་རེས་པར་སྒྲེད་པ་ཡིན་ཏེ། མིག་གིས་གཟུགས་ཁོན་འི་
འཛིན་བྱེད་དུ་རེས་པར་སྒྲེད་པའི་རྒྱའི་གཙོ་བོ་ཡོད་པར་རིགས་ལ། དེ་ཡང་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དང་དམིགས་
རྒྱུན་ཡིན་པར་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ན། མིག་གིས་ཀྱི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དང་། དམིགས་རྒྱུན་ལས་
གཞན་པའི་རྒྱ་མིག་གིས་གཟུགས་ཁོན་འཛིན་བྱེད་དུ་སྒྲེད་པའི་གཙོ་བོའི་རྒྱ་དེ་ལ་མིག་གི་དབང་པོ་
ཞེས་བྱ་སྟེ། རང་འབྲས་མིག་གིས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་པར་བསྒྲེད་པ་ལ་ལྷག་པར་དབང་
བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། རྟེན་ཅིང་བཅའ་པོར་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། གིས་པ་ཡིན་ན་རྟོག་པར་མི་འཐད་པས་རྟོག་
མེད་དུ་ཁས་ལེན་དགོས་ལ། རྟོག་མེད་ལོག་གིས་སུ་མི་འཐད་པས་མཛོན་སུ་མ་ཚད་མར་འོད་
དགོས་ན་འང་། དབང་པོ་ཚད་མ་ཡིན་པ་བྱེ་བྲག་སྒྲེ་བའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལུགས་སུ་བཤད་པའི་
ཕྱིར་དང་། མདོ་སྟེ་པ་ལ་དབང་པོ་ཚད་མར་བྱས་པའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཡོད་པར་ཐལ་བའི་
ཕྱིར་རོ། ཚོས་མཛོན་པར་འགའ་ཞིག་ རྟེན་བས་དང་ཁ་དོག་ཟར་མའི་མེ་ཏོག་ལྟ་བུ་ཞེས་སོགས་སུ་
འདོད་ཀྱང་། འདིར་ནི་དེ་ལྟར་འདོད་མི་འདོད་བརྟག་པར་དགའོ། རེས་རྣ་བའི་དབང་པོ་སོགས་ཀྱི་
ངོ་བོ་ཡང་མཚོན་ཏེ་གིས་པར་བྱའོ།

གཉིས་པ་དམིགས་རྒྱུན་ནི། རང་འཛིན་གིས་པ་རང་གི་རྣམ་ལྟ་དུ་དངོས་སུ་སྒྲེད་པར་བྱེད་
པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། དབང་གིས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་དང་གཟུང་དོན་དོན་གཅིག་ལ། དེ་ཡང་དབང་གིས་
ཀྱི་གཟུང་དོན་ཡིན་ན་རགས་པ་ཡིན་པར་མི་འགལ་ལ། འོན་ཀྱང་དབང་གིས་ལ་རགས་པའི་རྣམ་པ་
འཆར་བ་མི་སྲིད་དོ་ཞེས་སོགས་དབང་གིས་ལ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་འཆར་ཚུལ་དང་། དམིགས་རྒྱུན་དང་།
གཟུང་དོན་གྱི་མཚན་གཞིར་གང་འགྱུར་བ་སོགས་ནི་ཡུལ་གྱི་སྐབས་སུ་བཤད་ཟིན་ཏོ། རང་འཛིན་

དབང་ཤེས་རང་གི་རྣམ་ལྟན་དུ་སྒྲིབ་བྱེད་ཀྱི་གཟུང་དོན་རྣམས་ནི་རང་འཛིན་དབང་ཤེས་དེ་དང་དུས་
མཉམ་ཡིན་པར་མི་འཐད་དེ། དུས་མཉམ་ན་གཉིས་ཀྱི་གྲུབ་ཟིན་པར་མཚུངས་པར་འགྱུར་ཞིང་། གྲུབ་
ཟིན་པ་སྤྲོ་ཡང་སྒྲིབ་པ་མི་འཐད་པས། རྒྱུ་འབྲས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །རང་འཛིན་དབང་
ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་ལས་དུས་འབྲི་བར་ཡང་མི་འཐད་དོ། །དེས་ན་དབང་ཤེས་རྣམས་ཀྱི་
རང་རང་གི་གཟུང་དོན་ནི། རང་རང་ལས་སྤྱོད་ལ་དུ་བྱུང་བ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་ན་ཡང་གཟུང་དོན་དེ་
རང་གི་ཡུལ་མ་ཡིན་པའི་སྒྲིབ་མེད་དེ། རང་ཉིད་གཟུང་དོན་དེའི་རྣམ་ལྟན་དུ་སྒྲིབ་པའི་ཕྱིར་དང་།
ཆོས་དེའི་རྣམ་པ་ཤར་བ་ཉིད་ཆོས་དེ་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན། དབང་ཤེས་རང་
དུས་ན་རང་གི་གཟུང་དོན་འགགས་སམ། མ་འགགས། དང་པོ་ལྟར་ན། རང་དུས་ན་དེ་མ་བཟུང་བར་
འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་དེ་རྒྱུ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས། དབང་ཤེས་རྣམས་རང་དུས་ན་རང་
གི་གཟུང་དོན་འགགས་ལ། འོན་ཀྱང་མ་གཟུང་བའི་སྒྲིབ་མེད་དེ། དབང་ཤེས་རྣམས་རང་རང་གི་
གཟུང་དོན་དང་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་དུ་བཞག་པ་ནི་དབང་ཤེས་རྣམས་རང་དུས་དང་གཟུང་དོན་གྱི་དུས་
གཉིས་ཀ་ཆ་ཤས་སུ་ལྟན་པའི་དུས་ལ་ལྟོས་ནས་བཞག་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོགས་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་ཚུལ་
སྤྲོ་བ་ཤད་པ་ཉིད་མཚུངས་སོ། །ཁ་ཅིག་མདོ་སྤེལ་པའི་ལུགས་ལ་འང་རིགས་པས་དབྱེད་ན་ཤེས་པ་
རྣམས་ཀྱིས་ཕྱི་དོན་མི་འཛིན་པར་བཞེད་པ་འཐད་པར་མ་མཐོང་སྟེ། འོ་ན། ཕྱི་ལོ་གྱི་དོན་རིགས་
པས་དབྱེད་ན་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། དེ་རིགས་པས་དབྱེད་ན་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཉམས་
གསལ་དངོས་སུ་ཁས་སྤྲངས། རྒྱབ་པའང་དོན་གྱིས་འདོད་དགོས་པས། འཁོར་གསུམ་ག་བཞེས་
དགོས་པར་འགྱུར་རོ། །

དེ་ལ་སྒྱིར་ཤེས་པ་ལ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་འཆར་བའི་ཚུལ་ལ་བཞིན་ཞེ། ཚུར་མཐོང་མདོན་སྤྲོ་ལ་
རང་གི་གཟུང་དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་ལྟ་བུ་ཡུལ་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཤར་བའི་རྣམ་པ་དང་། ཉོག་པ་ལ་
ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་ལྟ་བུ་བག་ཆགས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཤར་བའི་རྣམ་པ་དང་། ལྷའི་མིག་གི་མདོན་
ཤེས་ལ་ཕྱ་རགས་ཚོད་སྒྲུལ་གྱི་གཞུགས་མཐའ་ཡས་པའི་རྣམ་པ་ཤར་བ་ལྟ་བུ་ཉིང་རེ་འཛིན་གྱི་སྟོབས་
ཀྱིས་ཤར་བའི་རྣམ་པ་དང་། རྣམ་མཁྱེན་ཡེ་ཤེས་ལ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་ལྟ་བུ་ཚོགས་

གཉིས་མཐར་ཕྱིན་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཤར་བའི་རྣམ་པ་རྣམས་སུ་ཡོད་དོ། །སྐྱུ་བུམ་སོགས་དོན་རྣམས་ལ་ཡང་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རང་བཞིན་དང་། ཐུན་མོང་གི་རང་བཞིན་གཉིས་གཉིས་ཡོད་ལ། རང་འཛིན་མངོན་སུམ་ལ་ནི་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྣམ་པ་འཆར་གྱི། ཐུན་མོང་གི་རྣམ་པ་འཆར་མི་སྲིད་ལ། རང་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་ནི་རང་གི་ཐུན་མོང་གི་རྣམ་པ་འཆར་གྱི། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྣམ་པ་འཆར་མི་སྲིད་པས། དེའི་ཕྱིར་བུམ་འཛིན་མངོན་སུམ་དང་བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་གཉིས་ཀ་ལ་བུམ་པའི་རྣམ་པ་ཤར་བར་མཆུངས་ཀྱང་། རྟོག་པ་ལ་ཤར་བའི་བུམ་པའི་རྣམ་པ་ལ་བུམ་པའི་སྐྱུ་རྣམ་ཞེས་བྱ་ལ། མངོན་སུམ་ལ་ཤར་བའི་བུམ་པའི་རྣམ་པ་ལ་ནི་སྐྱུ་རྣམ་ཞེས་མི་བྱའོ།

འོན། སྐྱུ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་སྐྱུ་མི་རྟག་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རང་བཞིན་ཡུལ་དུ་མི་བྱེད་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་སྐྱུ་མི་རྟག་པ་རང་མཚན་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་ཡུལ་དུ་བྱེད་པར་འདོད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེན། རྗེས་དཔག་དེས་སྐྱུ་མི་རྟག་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རང་བཞིན་ཡུལ་དུ་བྱེད་ཀྱང་། སྐྱུ་མི་རྟག་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རང་བཞིན་དེ། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རང་བཞིན་དུ་མི་སྣང་གི། ཐུན་མོང་གི་རང་བཞིན་དུ་སྣང་བ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་ཞེན་ཡུལ་ལ་མ་འཁྱུལ་བ་དང་། སྣང་ཡུལ་ལ་འཁྱུལ་པའི་རྣམ་པ་དབྱེ་བྱས་པ་ཡིན་པས་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་དང་འགལ་བ་མེད་དོ། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་མི་སྣང་ན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཉམས་སོ་ཞེན། སྐྱུ་མི་རྟག་པ་ཚས་ཅན། ཁྱོད་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ལ་མི་གསལ་བར་མི་སྣང་བར་ཐལ། ཁྱོད་མི་གསལ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། གསལ་བར་ཐལ། མངོན་སུམ་ཚད་མ་ལ་གསལ་བར་སྣང་བའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་མོ། རྟེ་ཡང་། གཞུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་ལ་ཡང་བྱི་རོལ་གཞུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤར་བའི་ཆ་དང་། རང་གི་རོ་བོ་མྱོང་བ་གསལ་རིག་གི་ཆ་གཉིས་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། དང་པོ་ནི། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཞུང་རྣམ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། དེ་དང་གཞུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་དང་། གཞུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་ཤར་བའི་གཞུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞེས་པ་རྣམས་ཁྱད་པར་མེད་པས། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཞུང་རྣམ་ཅི་མིག་ཤེས་ཉིད་ཡིན་ལ། མིག་ཤེས་ལ་རྣམ་པ་ཤར་ཞེས་པའི་དོན། རང་རྒྱུ་ལས་རང་ཉིད་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་སྐྱེས་པ་ལ་བྱའི། རང་ལས་གཞན་པའི་རྣམ་པ་འཆར་རྒྱུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་མིག་ཤེས་ཀྱི་མྱོང་བ་གསལ་རིག་གི་

ཆ་ལ། མིག་ཤེས་ཀྱི་འཛིན་རྣམ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། དེ་དང་མིག་ཤེས་ཉམས་སུ་སྤྱོད་བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་བྱུང་པར་མེད་དོ།

མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་རྣམ་མིག་ཤེས་ཉིད་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞེ་ན། བཤད་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟར་མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་རྣམ་མིག་ཤེས་མ་ཡིན་ན། འོས་གཞན་མེད་པས་མིག་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་པར་འདོད་དགོས་ནའང་། དེ་མི་འཐད་དེ། མིག་ཤེས་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་རིག་པའི་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་བྱིར། གཞན་ཡང་། ཁྱོད་དེ་ལ་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་དེ་ལ་མངོན་སུམ་ཡིན་པ་གང་ཞེ་ན། ཁྱོད་དེ་ལ་གཞན་རིག་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར། གཞན་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། མིག་ཤེས་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་རང་གི་གཟུང་རྣམ་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་བར་ཐལ། ཁྱོད་རང་གི་གཟུང་རྣམ་ལ་གཞན་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་བྱིར། འདོད་ན། ཁྱོད་ལ་རང་གི་གཟུང་རྣམ་གྱི་རྣམ་པ་དེའི་རྣམ་པ་ཡང་ཤར་བར་ཐལ་བས་རྣམ་པ་ཐུག་མེད་དུ་ཐལ་ལོ། གཞན་ཡང་ཁ་ཅིག་དབང་ཤེས་ཀྱིས་བྱི་དོན་དངོས་སུ་མི་རྟོགས་ཏེ། རྣམ་པས་བར་ཚད་པའི་བྱིར། དེས་ན་དབང་ཤེས་ཀྱིས་བྱི་དོན་གྱི་རྣམ་པ་དངོས་སུ་རྟོགས་པ་ལ། བྱི་དོན་དངོས་སུ་རྟོགས་པར་བཏགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་བ་དག་གིས་འདོད་ལན་བཏབ་ན། རྣམ་པ་ཡང་དངོས་སུ་མི་རྟོགས་པར་ཐལ། རྣམ་པས་བར་ཚད་པའི་བྱིར། འཁོར་གསུམ་ལ་ལན་མེད་དོ།

གཞན་ཡང་། མདོ་སྒྲེ་པའི་ལུགས་ལ་མིག་ཤེས་རང་གི་གཟུང་རྣམ་ལ་གཞན་རིག་མངོན་སུམ་དུ་ཁས་སྤངས་ན་སྟོན་ཆེན་པོ་འབྱུང་སྟེ། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་རྣམ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་མིག་ཤེས་ལས་དོན་གཞན་ཡིན་པར་ཐལ། མིག་ཤེས་ཁྱོད་ལ་གཞན་རིག་ཡིན་པའི་བྱིར། མིག་ཤེས་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་རང་གི་གཟུང་རྣམ་རྒྱུ་ཆད་དུ་སྤང་བར་ཐལ། ཁྱོད་རང་གི་གཟུང་རྣམ་ལ་གཞན་རིག་གི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། འདོད་ན། ཁྱོད་ལ་ཁྱུ་ལ་ཤེས་སུ་ཐལ། ཁྱོད་རང་གི་གཟུང་རྣམ་ལས་རྒྱུ་ཆད་མིན་བཞིན་དུ་རྒྱུ་ཆད་དུ་སྤང་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། ལན་མེད་དོ། མདོ་སེམས་གང་གི་ལུགས་ལའང་། སྟོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་སྟོན་པའི་རྣམ་པ་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཁྱོད་ཀྱིས་སྟོན་པོ་རྟོགས་པར་ཐལ། ཁྱོད་ལ་སྟོན་པའི་རྣམ་པ་དངོས་སུ་ཤར་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་

ཁྱོད་ཀྱིས་སྟོན་པོ་རྟོགས་པ་ཡིན་པ་གང་ཞིག་ ཁྱོད་ལ་སྟོན་པའི་རྣམ་པ་དངོས་སུ་སྣང་བ་དེ་ཁྱོད་ལ་
སྟོན་པའི་རྣམ་པ་དངོས་སུ་ཤར་བའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྟོན་པོ་སྟོན་འཛིན་མིག་གེས་ཀྱི་
ཤུགས་རྟོགས་སུ་ཐལ་ལོ།

ཁ་ཅིག་དབང་གེས་ཀྱིས་ཕྱི་དོན་དངོས་སུ་མི་སྐྱེ། རྣམ་པས་བར་ཆོད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་
དབང་གེས་ལ་སྣང་ཡུལ་མེད་ཀྱི་སྣང་ཡུལ་ཡོད་པ་རང་རིག་དང་རྟོག་པ་ཁོན་ཡིན་ལ། སྣང་ཡུལ་ཡང་
དོན་སྤྱི་དང་གེས་པ་ཁོན་ཡིན་ཅིང་། དེའི་སྣང་ཡུལ་གྱི་དོན་ནི་དེའི་རྣམ་པ་དེས་བར་མ་ཆོད་པའི་ཡུལ།
ཞེས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཁས་སྤངས་ནས། དབང་གེས་ཀྱི་གཞུང་རྣམ་དབང་གེས་ཀྱིས་དངོས་སུ་འཛིན་པར་
འདོད་པ་ནི་ནང་འགལ་ཏེ། དབང་གེས་ཀྱི་གཞུང་རྣམ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་དབང་གེས་ཀྱི་རྣམ་པས་བར་
མ་ཆོད་པའི་ཡུལ་ཡིན་པར་ཐལ། དེས་ཁྱོད་དངོས་སུ་འཛིན་པའི་ཕྱིར། ཏྲགས་ཁྱབ་དངོས། འདོད་ན།
ཁྱོད་དབང་གེས་ཀྱི་སྣང་ཡུལ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་ལ་ལན་མེད་དོ། ཁག་ཞན་ཡང་།
མདོ་སྤེལ་པའི་ལུགས་ལ་དབང་གེས་ཀྱི་སྣང་ཡུལ་དང་། དབང་གེས་ཀྱི་གཞུང་ཡུལ་ཁྱད་མེད་དུ་སྤྲུས་
ནས། དབང་གེས་ཀྱི་གཞུང་ཡུལ་ཡིན་ན་དབང་གེས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་དགོས་པར་འདོད་པ་དང་། དབང་
གེས་ཀྱི་གཞུང་རྣམ་དབང་གེས་ཀྱི་སྣང་ཡུལ་དུ་འདོད་པ་ནི་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། དབང་གེས་ཀྱི་གཞུང་
རྣམ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་དབང་གེས་ཀྱི་རྒྱར་ཐལ། ཁྱོད་དབང་གེས་ཀྱི་གཞུང་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཏྲགས་
ཁྱབ་དངོས། འདོད་ན། རྣམ་པ་རྣམས་རང་འཛིན་གེས་པའི་བདག་ཉིད་དུ་འདོད་པ་དང་འགལ་ཞིང་།
རྒྱ་འབྲས་རྣམས་གཅིག་ཡོད་པར་ཐལ་བ་དང་། རྒྱ་འབྲས་དུས་མཉམ་ཡོད་པར་ཐལ་བ་སོགས་ཀྱི་སྟོན་
འབྲུང་ལ། རྒྱ་ཡི་དངོས་པོ་མ་གཏོགས་པ། ཁག་ཞུང་བ་ཞེས་བྱ་གཞན་ཅིང་མེད།¹⁷⁶ བྱིས་སོགས་
ཀྱིས་དབང་གེས་ཀྱི་གཞུང་ཡུལ་ཡིན་ན་དབང་གེས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར། དབང་
གེས་ཀྱི་གཞུང་རྣམ་དབང་གེས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པར་འདོད་པ་ནི་གིན་ཏུ་མི་འཐད་དོ།

གཞན་ཡང་། དབང་གེས་ཀྱི་གཞུང་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ལ་དབང་གེས་ཀྱི་གཞུང་རྣམ་ཞེས་བརྗོད་
པ་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་དབང་གེས་ཀྱི་གཞུང་ཡུལ་ཡིན་ན། གེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དབང་གེས་ལ་སྣང་བའི་
སྟོན་པའི་རྣམ་པ་དེ་དབང་གེས་ལ་སྣང་བའི་སྟོན་པོ་ཡིན་པར་ཐལ། དབང་གེས་ཀྱི་གཞུང་ཡུལ་གྱི་

རྣམ་པ་དེ་དབང་གེས་ཀྱི་གཟུང་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་དབང་གེས་ཀྱི་གཟུང་རྣམ་དབང་གེས་མ་
 ཡིན་པར་འདོད་ན། དབང་གེས་ཀྱི་གཟུང་ཡུལ་དུ་ཁས་ལེན་དགོས་ལ། དེ་ལ་རི་རྒྱུད་བཤད་པའི་
 གཞོད་བྱེད་དང་། གཞན་ཡང་མང་དུ་འབྱུང་ལ། རྟོག་པའི་གཟུང་རྣམ་རྟོག་པ་མ་ཡིན་པར་འདོད་པ་ལ་
 ཡང་རི་རྒྱུད་བཤད་པའི་སྐོས་པ་རྣམས་ཅི་སྐོས་སུ་སྦྱར་བར་བྱེད་ཁ་ཅིག་རང་རིག་ལ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་
 པ་མི་འཆར་བར་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། འོ་ན། མིག་གེས་ལ་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་མི་འཆར་ན་སྒྲོན་ཅི་
 ཡོད། དེ་ལྟར་ན། སྒྲིས་བྱ་གཅིག་གི་གཟུགས་ལ་དགྲ་གཉེན་གཉིས་ཀྱིས་ལྟ་བུའི་ཚོ་སྒྲིས་བྱ་གཅིག་
 གི་གཟུགས་དེ་འདོད་མི་འདོད་གཉིས་ཀྱི་བདག་ཉིད་དུ་ཐལ། དགྲ་གཉེན་གཉིས་ཀྱི་མིག་གེས་ལ་
 རིམ་བཞིན་འདོད་མི་འདོད་དུ་སྒྲུབ་བ་གང་ཞིག་མིག་གེས་དེ་གཉིས་ཀྱི་གཟུགས་དེ་རྣམ་ཆོས་རྒྱུ་ཆར་
 དུ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། ཅས་པའི་སྒྲོན་འབྱུང་སྟེ། རང་ངོ་བོས། ཁ་ཡིན་དུ་མའི་བདག་སྒྲོན་ཕྱིར།^{༡༧} །
 ཅས་གསུངས་པས་སོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་རང་རིག་ལ་ཡང་མཚུངས་སོ་ཞེས་སྒྲུབ་ཡུལ་གྱི་སྐབས་སུ་བསྟན་
 ཟེན་ཏེ། རང་ངོ་བོས། ཁ་ཡིན་དུ་མའི་བདག་སྒྲོན་ཕྱིར། ཅས་པ་ཡང་། མདོ་སྤེལ་སྤེལ་བྱེད་བྱས་སྐབས་
 གེས་པ་རྣམ་མེད་དུ་ཁས་ལེན་པ་ལ། གོང་གི་ཚུལ་དེ་ལྟར་འཕངས་པར་སྒྲོན་པའི་གཞུང་མ་ཡིན་ཏེ།
 ཡིན་ན་མདོ་སྤེལ་པ་རང་ལ་ཡང་མཚུངས་པར་འགྱུར་རོ། རི་རྒྱུད་འགྱུར་ན། དགྲ་གཉེན་གཉིས་ཀྱི་མིག་
 གེས་མ་འབྲུལ་པར་ཁས་ལེན་ན། ཁོ་ལ་ཡང་སྒྲོན་མི་འབྱུང་སྟེ། འབྲུལ་གེས་ཀྱིས་དོན་གྱི་ངོ་བོ་རྣམ་
 མེད་རྒྱུ་ཆར་དུ་འཛིན་པ་བྱེད་བྱས་སྐབས་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཁ་འབྲུལ་བར་ཁས་ལེན་ན་
 སྒྲིས་བྱ་གཅིག་གི་གཟུགས་དེས་མིག་གེས་དེ་གཉིས་ལ་རང་རི་རྒྱུད་པའི་རྣམ་པ་གཏད་པར་ཁས་ལེན་
 དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན། སྒྲིས་བྱ་གཅིག་གི་གཟུགས་དེ་འདོད་མི་འདོད་དུ་མའི་བདག་ཉིད་དུ་ཐལ།
 དེས་མིག་གེས་དེ་གཉིས་ལ་གཅིག་ལ་འདོད་པ་དང་། གཅིག་ལ་མི་འདོད་པའི་རྣམ་པ་གཏད་པ་གང་
 ཞིག་རྣམ་པ་དེ་དག་རང་རི་རྒྱུད་པའི་རྣམ་པ་གཏད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅས་ཀྱུན་དུ་མཚུངས་སོ།།

འོ་ན། གཞུང་དེའི་དོན་རི་རྒྱུད་ཡིན་ཅེ་ན། ཁོ་བོ་ནི་འདི་ལྟར་སྒྲིས་སྟེ། མདོ་སྤེལ་དབང་གེས་
 ལ་ཤར་བའི་རྣམ་པ་དོན་རང་གི་ངོ་བོ་གཏད་པའི་རྣམ་པར་ཁས་སྒྲུངས་པ་ལ། སེམས་ཅོམ་པས་དེ་
 ལྟར་ན་རྣམ་པ་རི་རྒྱུད་ཤར་པ་ལྟར་དོན་ལ་གནས་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་སྒྲིས་བྱ་གཅིག་གི་གཟུགས་དེ་

འདོད་མི་འདོད་དུ་མའི་བདག་ཉིད་དུ་ཐལ་བའི་སྒྲིན་འབྲུང་བ་ཡིན་ནོ། ཁྱེད་ཀྱི་རྣམ་པ་ནི་དོན་རང་གི་ངོ་བོས་གཏད་པའི་རྣམ་པ་མ་ཡིན་ཞིང་། བག་ཆགས་ཀྱི་སྒྲོ་བས་ཀྱིས་ཤར་བའི་རྣམ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྒྲིན་པའི་གཞུང་ཡིན་ནོ། འོ་ན། ཕྱི་རོལ་དོན་ནི་ཡོད་ན་ཡང་།^{༡༧} ཞེས་པ་རི་ལྷ་རྒྱུ་བྱེད་ཞེ་ན། དེ་འབྲས་རྟོག་གསུམ་པའི་སྒྲོ་བས་སུ་བཤད་པར་བྱའོ། ཁྱེད་ཀྱི་ཡུལ་རྣམ་མེད་དུ་འཛིན་པར་འདོད་པ་འགོག་པ་ལ། གོང་འོག་གི་རིགས་པ་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་། མཐར་གཏུགས་པ་ནི། མིག་ཤེས་ལ་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་མ་ཤར་ན་རྣམ་པ་མ་ཤར་བར་མཚུངས་པ་ལ། གཟུགས་འཛིན་ཞིང་། སྒྲ་མི་འཛིན་པའི་བྱུང་བར་མི་འཐད་པས། མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་རྣམ་མེད་དུ་འཛིན་ན། སྒྲ་སོགས་ཚོས་ཀྱན་འཛིན་པར་ཐལ་བའི་སྒྲིན་འཕེན་པ་ཉིད་ཡིན་ལ། ཚུལ་འདི་རང་རིག་ལ་ཡང་མཚུངས་ཏེ། མིག་ཤེས་ཀྱི་འཛིན་རྣམ་ཀྱིས་མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་རྣམ་རྣམ་མེད་དུ་འཛིན་རྣམ་པ་མ་ཤར་བར་མཚུངས་པ་ལ་འཛིན་མི་འཛིན་ཀྱི་བྱུང་བར་མི་འཐད་པས། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་རྣམ་འཛིན་པ་བཞིན་དུ་ཉན་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་རྣམ་ཡང་འཛིན་པར་ཐལ་བས་སོ། ཁྱེད་ཀྱི་འཛིན་རྣམ་ལ་ཡང་གཟུང་རྣམ་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ཤར་བའི་དོན་ཀྱང་རང་རྒྱུ་ལས་རྣམ་པའི་ངོ་བོར་སྒྲེས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཤད་ཟིན་ཏོ།

འོ་ན། སྒྲིན་པའི་རྣམ་པ་ཤར་བ་ཚོས་ཅན། བྱུང་ལ་ཡང་སྒྲིན་པའི་རྣམ་པ་ཤར་བར་ཐལ། བྱུང་སྒྲིན་འཛིན་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། འདོད་ན། དེ་ལ་ཡང་སྒྲིན་པའི་རྣམ་པ་ཤར་བས་ཐུག་མེད་དུ་ཐལ་ལོ་ཞེ་ན། སྒྲིན་མེད་དེ། སྒྲིན་པའི་རྣམ་པ་ཤར་བའི་དོན་སྒྲིན་པའི་རྣམ་པ་སྒྲེས་པ་ཡིན་པས། ཐལ་བ་དེ་ཡང་སྒྲིན་པའི་རྣམ་པ་སྒྲེས་པ་སྒྲིན་པའི་རྣམ་པ་སྒྲེས་པ་ཡིན་པར་ཐལ་ཞེས་པར་འགྱུར་བས་འདོད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཙམ་གྱིས་ཐུག་མེད་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། དུ་བ་སྒྲེས་པ་དུ་བ་སྒྲེས་པ་ཡིན་ཀྱང་། ཐུག་མེད་དུ་མི་འགྱུར་བ་བཞིན་ནོ། ཁྱེད་ཀྱི་ཡུལ་རྣམ་པ་ཤར་བའི་དོན་དེ་ལྷ་རྒྱུ་འདོད་པར་མདོ་སེམས་གཉིས་ཀ་མཐུན་ཡང་། མདོ་སྤེལ་པ་མིག་ཤེས་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་རང་རྒྱུ་ཕྱི་རོལ་གྱི་གཟུགས་ལས་སྒྲེས་པར་འདོད་ལ། རྣམ་རིག་པ་བག་ཆགས་ཀྱི་དབང་གིས་རྣམ་པའི་ངོ་བོར་སྒྲེས་པར་འདོད་པ་བྱུང་བར་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་དེ་ལྷ་རྒྱུ་འདོད་པའི་རྣམ་རིག་པ་ནི་རྣམ་བདེན་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ནོ།

འོ་ན། སྒྲ་སེར་དཀར་དམར་སྒྲ་ཚོགས་འཛིན་པའི་མིག་ཤེས་ལ་ཤར་བའི་སྒྲིན་པའི་རྣམ་པ་

དང་སེར་པོའི་རྣམ་པ་སོགས་ཀྱང་། བྲ་འཛིན་མིག་གིས་ཡིན་ནམ་ཞེན། དེའི་ཚེ་རྣམ་པ་སོ་སོ་བ་དེ་
དག་མིག་གིས་ཀྱི་ཆ་གས་ཡིན་ལ། དེ་དག་ཚོགས་པའི་ཆ་ཅན་དུ་གྱུར་པའི་རྣམ་པ་བྲ་འཛིན་མིག་གིས་
ཡིན་ཅིང་། ཆ་གས་དེ་དག་ཆ་ཅན་དང་རྫས་གཅིག་ལ། ཆ་གས་ནང་ཕན་ཚུན་རྫས་ཐ་དད་དོ་ཞེས་
གིས་པར་བྱ་ཞིང་། ཚུལ་འདི་སྤྲུལ་ཚོགས་གཉིས་མེད་དུ་སྤྲུལ་པའི་མདོ་སེམས་གཉིས་ཀའི་ལུགས་སུ་
མཐུན་ནོ། །འོ་ན། བྲ་འཛིན་མིག་གིས་ལ་གར་བའི་སྤྲོན་པོའི་རྣམ་པ་དང་། སེར་པོའི་རྣམ་པ་སོགས་
དངོས་སུ་ཁྱོད་བའི་རང་སྒྲིལ་དམ་མེད། མེད་ན། དེ་དག་གཟུང་རྣམ་མིན་པར་འགྱུར་རོ། །ཡོད་ན།
རྣམ་པ་དེ་དག་ཕན་ཚུན་རྫས་ཐ་དད་པ་བཞིན་དུ། དེ་དག་ཁྱོད་བའི་འཛིན་རྣམ་རྣམས་ཀྱང་རྫས་ཐ་
དད་དུ་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟ་ན། བྲ་འཛིན་མིག་གིས་ལ་འཛིན་རྣམ་རྫས་ཐ་དད་དུ་མ་ཡོད་པར་འགྱུར་
བས། མིག་གིས་དེ་ལ་ཁྱོད་བྱེད་རང་རིག་རྫས་ཐ་དད་དུ་མ་ཡོད་པར་ཐལ་ལོ་ཞེན། སྤྲོན་པོའི་རྣམ་པ་
དང་སེར་པོའི་རྣམ་པ་སོགས་ཁྱོད་བའི་འཛིན་རྣམ་རྣམས་རྫས་ཐ་དད་ཀྱང་དེ་དག་བྲ་འཛིན་མིག་གིས་
ཁྱོད་བྱེད་མ་ཡིན་ལ། དེ་དག་ཆ་གས་སུ་ལྷན་པའི་ཆ་ཅན་འཛིན་རྣམ་དེ་བྲ་འཛིན་མིག་གིས་ཁྱོད་བའི་
རང་རིག་ཡིན་པས་རི་སྐད་བཤད་པའི་སྤྲོན་མི་འབྱུང་ངོ་། །

གསུམ་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྒྱུན་ནི། གིས་པ་གཞན་གྱིས་བར་མ་ཚོད་པའི་རང་གི་སྤྲུལ་སྤེལ་གྱི་
གིས་པ་གང་། རང་ཉིད་ཁྱོད་བའི་ངོ་བོར་སྤྱེད་བྱེད་གང་ཡིན་པའོ། །དེ་ཡང་གིས་པ་གཞན་གྱིས་བར་
མ་ཚོད་པའི་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་པ་ཞེས་བྱ་ལ། རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྒྱུན་ཞེས་བྱ་ཞིང་། རང་དང་གིས་པར་འདྲ་
བའི་ཕྱིར་མཚུངས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེས་ན་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྒྱུན་གྱི་དོན་ནི་དེ་ལྟར་གིས་པར་
བྱའོ། །མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པ་ལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་སྒྲིལ་འདྲ་བ་དཔེས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྟོག་མེད་གྱི་
གིས་པ་འགའ་ཞིག་གིས་རང་འབྲས་སུ་གྱུར་པའི་རྟོག་པའི་ཉར་ལེན་བྱེད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན།
འདས་ལམ་ཟག་མེད་ལ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་འགྲེལ་པ་ལས་ལངས་མ་ཐག་པའི་འགྲེལ་བཅས་ཀྱིས་མས་
སྐད་ཅིག་དང་པོ་དེའི་ཉར་ལེན་གང་ཡིན་ཅེ་ན། དེ་ནི་མཉམ་གཞན་ཟག་མེད་གྱི་གིས་པ་སྐད་ཅིག་ཐ་
མ་དེ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན། དེ་ཟག་བཅས་སུ་ཐལ། ཟག་བཅས་འབྲས་བུར་འཛིན་པའི་ཕྱིར་ཅེ་ན། ཟག་

པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ན་ཟག་བཅས་སུ་འགྱུར་པ་ཡིན་གྱི། ཟག་བཅས་འབྲས་བུར་འཛིན་པས་ཟག་
 བཅས་སུ་ག་ལ་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་ཟག་བཅས་སུ་གྱུར་པའི་རྒྱལ་འབྲེལ་ནའང་ཟག་བཅས་སུ་འགྱུར་
 བར་གསུངས་པས། སོ་སོ་སྤྱི་བོའི་རྒྱུད་ཀྱི་སྦྱོར་ལམ་ཆོས་མཆོག་ལས་སྤྱེས་པའི་མཐོང་ལམ་ཐམས་
 ཅད་ཟག་བཅས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། ཁོ་ན། འགོག་པའི་སྟོམས་འཇུག་ལས་ལངས་མ་ཐག་པའི་
 ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་དང་བོའི་ཉེར་ལེན་གང་ཡིན་ཅེ་ན། ཁོ་བོ་ནི་འདི་ལྟར་སྒྲུ་སྟེ། འགོག་པ་ལ་སྟོམས་
 བར་ཞུགས་པའི་སྤྱེས་བུའི་རྒྱུད་ལ། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མི་གསལ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་ན་
 ཏུ་ཆ་ཕྱ་བའི་རྒྱལ་གྱིས་འཇུག་པ་བྱུང་ཞིག་གདོན་མི་ཟ་བར་ཁས་སྒྲུང་བར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། གུན་གཞིའི་
 རྣམ་ཤེས་ནི་སྐབས་འདིར་ཁས་སྒྲུང་བར་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར་དང་། གུན་གཞི་མེད་ན་དེའི་དམིགས་པ་
 ཅན་གྱི་ཉོན་ཡིད་ཡོད་པར་མི་འཐད་ཅིང་། གུན་གཞི་ཁས་ལེན་པ་དག་གིས་ཀྱང་། དེའི་ཆེ་ཉོན་ཡིད་
 ཡོད་པར་མི་འདོད་ལ། སྒོ་ལུའི་རྣམ་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་རགས་པ་འཁོར་བཅས་མ་ལུས་པར་བཀག་
 པའི་ཕྱིར་དང་། དེའི་ཆེ་ཤེས་པ་གཏན་ནས་མེད་པར་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་རོ།

ཤེས་པ་མེད་པར་མི་འཐད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞེ་ན། འགོག་པ་ལ་སྟོམས་པར་ཞུགས་པའི་
 རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལུས་དང་མ་ཐལ་བ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་པའི་མདོ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར་དང་།
 སེམས་ཅན་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་དང་། འགོག་པ་ལ་སྟོམས་པར་ཞུགས་པའི་ལུས་དང་། ཤི་བའི་
 རོ་མཚུངས་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་དང་། དེའི་ཆེ་ལུས་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་མེད་པར་ཡུན་རིང་དུ་གནས་
 པ་ན། སྟོམས་པར་འཇུག་པ་བོའི་ལུས་རུལ་བ་ལ་སོགས་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་དང་། སྤྱེས་བུ་ཡིན་ན་ཕྱར་
 བོ་བཞེའམ་ལུའི་ཆོགས་པ་ཡིན་པར་འདོད་པའི་རང་ཉིད་ཀྱི་གྲུ་བ་པའི་མཐའ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར་
 དང་། གཞན་ཡང་། དེའི་ཆེ་སྟོམས་འཇུག་གི་ངོ་བོ་ཤེས་པ་ཡིན་ན། ཡིད་ཤེས་ལས་གཞན་དུ་མི་འཐད་
 ཅིང་། ལུས་ཡིན་ན་བཅའ་བོར་འགྱུར་ལ། ལུས་སེམས་གཉིས་ཀ་ཆོགས་པའི་སྤྱེས་བུ་བཞིན་དུ་འདོད་
 ནའང་། དེའི་ཆེ་ཤེས་པ་ཡོད་པར་གྲུབ་ལ། དེ་གསུམ་གང་ཡང་མ་ཡིན་ན། ཆོར་འདྲུ་རགས་པ་མ་ལུས་
 བ་བཀག་པའི་ལུས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ་བཏགས་པའི་བཏགས་ཡོད་དུ་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱོགས་དང་
 མཐུན་པར་སྒྲུ་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་ན་སྟོམས་འཇུག་དངོས་བོ་མིན་པར་ཁས་ལེན་དགོས་ཏེ། དངོས་བོ་

ཡིན་ན་བཏགས་ཡོད་དུ་འགལ་བར་འདོད་པའི་སྐབས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དངོས་པོ་མིན་ན་མཐོང་
ཆོས་ལ་བདེ་བར་གནས་པར་བྱེད་པའི་ནུས་པ་མེད་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པར་འགྱུར་རོ།

འོ་ན། ཡིད་ཤེས་ཡོད་ན་དེའི་འཁོར་དུ་གྱུར་བའི་ཆོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་ཡོད་དགོས་ལ། དེ་
ལྟ་ན། ཆོར་འདུ་མ་ལུས་པ་བཀག་པར་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། ཆོར་འདུ་རགས་པ་མ་ལུས་པ་བཀག་པ་ཡིན་
ཅིང་། རགས་པ་ཡོད་པར་ངེད་ཀྱང་མི་འདོད་ལ། དེའི་ཆོ་ཆོར་འདུ་མི་གསལ་ཙམ་ཡང་མེད་དགོས་ན།
ཀུན་གཞི་དེའི་ཆོ་ཡོད་པར་སྒྲིབ་བ་དག་ལ་ཡང་སྒྲིབ་འབྱུང་སྟེ། ཆོར་བ་སོགས་ཀྱི་འགོ་ལྷ་ཀུན་གཞིའི་
ངེས་པའི་འཁོར་དུ་ལན་མང་དུ་སྒྲིབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྒྲོམས་འཕྲུག་དང་ཁྱད་
པར་ཅི་ཡོད་ཅི་ན། དགས་བྱ་སྒྲོ་ལྷའི་རྣམ་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་རགས་པ་འཁོར་བཅས་ཡིན་པར་ཁྱད་
པར་མེད་ཀྱང་། འགོ་ག་བྱེད་འཛིག་རྟེན་པ་དང་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གྱིས་བྱས་པ་དང་།
སྒྲོམས་པར་འཕྲུག་པའི་འདུ་ཤེས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མ་ལོག་^{༡༧}ལ་སོགས་པའི་སྒྲོ་ནས་ཁྱད་པར་ཤིན་ཏུ་
ཆེའོ། །ཀུན་གཞི་ཁས་མི་ལེན་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡོད་ཅི་ན། ཀུན་གཞི་ཁས་ལེན་ན་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་
ཤེས་རྟོག་པར་ཁས་ལེན་པའི་ཐབས་མེད་དེ། རྟོག་གཉིས་ཅིག་ཅར་འཕྲུག་པ་མེད་^{༡༨} །ཅེས་པའི་
གྲུབ་པའི་མཐའ་དང་འགལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རྟེ། ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ནི་སངས་རྒྱས་མ་ཐོབ་ཀྱི་
བར་རྒྱན་མ་ཆད་པར་འཕྲུག་པས། ཡིད་ཤེས་རྟོག་བཅས་དང་རྒྱད་གཅིག་ལ་དུས་མཉམ་དུ་འཕྲུག་
པར་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་རྟོག་མེད་དུ་ཁས་ལེན་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་ན། རྟོག་མེད་
ལོག་ཤེས་ཡིན་པར་མི་འཐད་དེ། སངས་རྒྱས་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་ལོག་ཤེས་རྒྱན་ཆགས་སུ་རྒྱུད་ལ་ཡོད་
པས་ཁྱབ་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་མངོན་སུམ་དུ་ཁས་ལེན་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་ན། ཚུར་མཐོང་
མངོན་སུམ་གྱི་དམིགས་པ་ངེས་སུ་ཆད་པ་དང་། རྣམ་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་འཕྲུག་པ་སོགས་ཀྱི་རང་
གི་གྲུབ་པའི་མཐའ་ཇི་སྟེད་སྒྲིབ་པ་པལ་ཆེ་བ་དང་འགལ་བར་འགྱུར་རྟེ། ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་
དམིགས་པ་ནི་ངེས་སུ་མ་ཆད་པར་རང་ཉིད་ཆོ་དེ་ལ་སེམས་ཅན་གཞན་དང་ཐུན་མོང་དུ་སྒྲིབ་པའི་
སྒྲོད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་མཐའ་དག་དང་། དེའི་སེམས་ཅན་གྱི་འཛིག་རྟེན་མཐའ་དག་ལ་དམིགས་ནས་
རྣམ་པ་ཤིན་ཏུ་མི་གསལ་བ་ཐ་ན་ཡིད་ཤེས་རྟོག་བཅས་ལས་ཀྱང་མི་གསལ་བར་འདོད་དགོས་པའི་

ཕྱིར་རོ། གཞན་ཡང་། དེ་མངོན་སུམ་ཡིན་ན། མངོན་སུམ་དབྱེ་གཞིར་བྱས་པའི་དབྱེ་བ་ལ། དབང་པོ་
དང་། ཡིད་དང་། རང་རིག་དང་། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་བཞི་པོ་ཐམས་ཅད་དང་རིགས་མི་གཅིག་
པའི་མངོན་སུམ་ཡོད་པར་འདོད་དགོས་པར་འགྱུར་རོ།

གཞན་ཡང་། གྲུག་གཞི་ཁས་ལེན་ན་དེའི་དམིགས་པ་ཅན་གྱི་ཉོན་ཡིད་ཁས་ལེན་དགོས་ལ།
དེ་ལྟ་ན། བདག་ལྟ་། བདག་ཆགས། བདག་རྒྱལ་མོངས་པ། བདག་རྒྱལ་བཞི། ཉོན་ཡིད་ཀྱི་བྱམ་མོངས་མ་
ཡིན་པའི་ངེས་པའི་འཁོར་དུ་འདོད་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་ན། བདག་ལྟ་། བདག་ཆགས་གཉིས་དུས་མཚུངས་
པར་ཁས་ལེན་དགོས་ནའང་། རྣམ་འགྲེལ་དུ་བདག་ལྟ་། བདག་ཆགས་ཀྱི་རྒྱུར་བཤད་པའི་ཕྱིར། ལྷ་ཕྱི་
བར་བཞེད་པ་ཡིན་ནོ། གཞན་ཡང་ཉོན་ཡིད་ཁས་ལེན་ན། དེ་ནི་རང་རྫོམ་སེམས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་དོན་འཛིན་པའི་རྟོག་པར་ཁས་ལེན་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་ན། ཉོན་ཡིད་ནི་འདས་ལམ་
ལ་མཉམ་པར་བཞག་པ་དང་། འགོག་པ་ལ་སྒྲུམས་པར་ཞུགས་པ་དང་། དམན་པའི་དགྲ་བཙུག་ཐོབ་
པ་དང་། ཐེག་ཆེན་ས་བརྒྱུད་པ་ཐོབ་པ་ཡན་ཆད་མ་གཏོགས་པའི་འཁོར་བའི་གནས་སྐབས་ཐམས་
ཅད་དུ་རྒྱུན་མི་འཆད་དུ་ལྷུང་བར་ཉོན་ཡིད་ཁས་ལེན་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་འདོད་པས་རྟོག་གཉིས་ཅིག་
ཅར་འབྱུང་བར་ཁས་ལེན་དགོས་ནའང་། དེ་ལྟར་ན། རྟོག་གཉིས་ཅིག་ཅར་མཐོང་བ་མེད།^༥ ཅིས་
པའི་གྲུབ་པའི་མཐའ་དང་འགལ་བར་འགྱུར་རོ། གཞན་ཡང་ཉོན་ཡིད་ཁས་ལེན་པ་དག་གིས་བདག་
ལྟ་དང་བདག་རྒྱལ་མོངས་པ་གཉིས་སོ་སོར་འདོད་དགོས་ལ། འདིར་ནི་དེ་ལྟར་མི་བཞེད་དེ། བདག་ལྟ་
དང་བདག་རྒྱལ་མོངས་པ་དོན་གཅིག་རྒྱུ་བཞེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འཇིག་རྟེན་དང་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་རིག་པ་
དོན་གཅིག་རྒྱུ་བཞེད་པའི་ཕྱིར་རོ།

དེས་ན། ཉོན་ཡིད་ཁས་མི་ལེན་པར་གྲུབ་ཅིང་། དེའི་ཕྱིར་གྲུག་གཞི་ཡང་ཁས་མི་ལེན་ཏེ།
གྲུག་གཞི་ཁས་ལེན་ན། ཉོན་ཡིད་གདོན་མི་ཟ་བར་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ལྟར་གྲུག་གཞི་
ཁས་ལེན་པ་དག་གྲུག་གཞི་ཉིད་བདག་ལྟ་འདི་དམིགས་པར་འདོད་པ་ཡིན་ལ། གྲུག་གཞི་ལ་དམིགས་
ནས་བདག་རྒྱལ་མོངས་པའི་ཡིད་ལ་ཉོན་ཡིད་ཅེས་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། གཞན་ཡང་། གྲུག་གཞི་ཁས་
ལེན་པ་དག་ནི། ཁམས་འོག་མ་གཉིས་ཀྱི་སྒྲེས་བུའི་རྒྱུད་ཀྱི་གྲུག་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱིས་རང་གཞན་གྱི་

མིག་སོགས་དབང་པོ་རྣམས་ལ་དངོས་སུ་དམིགས་པར་འདོད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་འདིར་ཁས་སྤངས་ན་འདོད་གཟུགས་ཀྱི་སོ་སྒྲེ་ཡིན་ན་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཤེས་པས་མིག་སོགས་དབང་པོ་རྣམས་དངོས་སུ་ཡུལ་དུ་བྱས་པས་བྱུང་བར་ཁས་ལེན་དགོས་ནའང་། འདིར་ནི་དེ་ལྟར་མི་འདོད་དོ། །མདོར་ན་ཀུན་གཞི་ཁས་སྤངས་ན། ཟླ་བ་དུན་གྱི་གྲུབ་མཐའ་ཤིན་ཏུ་མང་པོར་གཏན་ནས་ཁས་སྤང་དུ་མི་རུང་བ་ཡོད་པས། འདིར་ཀུན་གཞི་ཁས་མི་ལེན་ལ། གང་དག་ཟླ་བ་དུན་གྱི་སྐབས་སུ་ཀུན་གཞི་ཁས་ལེན་པར་འདོད་པ་དེ་དག་ནི་རང་ཉིད་མ་རིག་པའི་དམུས་ལོང་དག་སྤང་བོ་ཆེ་རྟོག་པར་བྱེད་པ་དང་ཆོས་མཚུངས་པ་ཡིན་ཏེ། བ་སྤང་རྩིས་ཏྲགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མང་དུ་སྦྱས་ཀྱང་མ་ཁས་པ་དགའ་བར་ག་ལ་འཕྱུར། དེའི་ཕྱིར་ཀུན་གཞི་ཁས་མི་ལེན་ཅིང་། འགོག་པ་ལ་སྟོམས་པར་ཞུགས་པའི་ཆེ་སེམས་མེད་པར་མི་འཐད་ལ། ཡིད་ཤེས་ལས་གཞན་ཡང་ཡོད་པར་མི་འཐད་པའི་རིགས་པ་དག་གིས་དེའི་ཆེ་ཡིད་ཤེས་ཡོད་པར་གྱུབ་ཅིང་། དེས་ན་སྟོམས་འཇུག་ལས་ལྷང་ཁའི་ཡིད་ཤེས་སྐད་ཅིག་ཐ་མ། དེ་ལས་ལངས་མ་ཐག་པའི་ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་དང་པོའི་ཉེར་ལེན་དང་། དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་ཡིན་པར་གྱུབ་པས། དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་གཞན་བཅའ་མི་དགོས་སོ།།

ཁ་ཅིག སྟོམས་པར་འཇུག་ཁའི་ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་ཐ་མ་དེ། སྟོམས་འཇུག་ལས་ལངས་མ་ཁད་ཀྱི་ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་དང་པོའི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་ཡིན་ལ། ལུས་ཀྱིས་སེམས་ཀྱི་ཉར་ལེན་བྱེད་པ་མི་སྲིད་ཅིང་། དེ་མ་ཐག་པའི་དོན། ཤེས་པ་གཞན་གྱིས་བར་མ་ཆོད་པ་ལ་བཞེད་དོ། །ཁོ་ན། སྟོམས་འཇུག་ལས་ལངས་མ་ཐག་པའི་ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་དང་པོ་དེའི་དངོས་ཀྱི་ཉར་ལེན་ཡོད་དམ་མེད། མེད་ན་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །ཡོད་ན་གང་ཡིན། སྟོམས་འཇུག་ལས་ལྷང་ཁའི་ཤེས་པ་ཡིན་ན། འཇུག་ཁའི་ཤེས་པ་ཐ་མ་ཆོས་ཅན། བྱོད་དེའི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱོད་དང་དེའི་བར་དུ་ཤེས་པ་གཞན་གྱིས་བར་ཆོད་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་མོ། སྟོམས་འཇུག་ལས་ལྷང་ཁའི་ལུས་ཐ་མ་དེ་ཡིན་ན། དེ་ཆོས་ཅན། བྱོད་ལངས་མ་ཐག་གི་ཤེས་པ་དང་པོ་དེའི་དངོས་ཀྱི་ཉར་ལེན་མིན་པར་ཐལ། བྱོད་ལུས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་མོ། འཇུག་ཁའི་ཤེས་པ་ཐ་མ་དེ་ཡིན་ནོ་ཞེན། འོ་ན། སྟོམས་འཇུག་དེ་སྟོམས་འཇུག་ལ་འཇུག་ཁའི་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ནམ། མ་ཡིན། མ་ཡིན་ན།

གཞན་ཡང་དེའི་རྒྱ་ཡིན་པར་མི་འཐད་པས། སྟོམས་འཇུག་རྒྱ་མང་དུ་འགྱུར་རོ། །འབྲས་བུ་ཡིན་ན།
 འཇུག་ཁའི་ཤེས་པ་ཐ་མཆོས་ཅན། བྱོད་སྟོམས་འཇུག་ལས་ལངས་མ་ཐག་པའི་ཤེས་པ་དང་པོའི་
 དངོས་ཀྱི་ཉར་ལེན་མིན་པར་ཐལ། བྱོད་དང་དེའི་བར་དུ་བྱོད་ཀྱི་འབྲས་བུ་གཞན་གྱིས་བར་ཆད་པའི་
 བྱིར། འཁོར་གསུམ་མོ། རྟེན་ན་གསུམ་པོ་དེ་ལས་གཞན་པའི་དངོས་ཀྱི་ཉར་ལེན་ཡོད་ན་དེ་ཉིད་དེ་
 མ་ཐག་རྒྱུན་དུ་ཁས་སྤངས་པས་ཆོག་པས། འཇུག་པའི་ཤེས་པ་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དུ་འདོད་མི་དགོས་ལ།
 གསུམ་པོ་དེ་ལས་གཞན་པའི་དངོས་ཀྱི་ཉར་ལེན་མེད་ན་དེའི་དངོས་ཀྱི་ཉར་ལེན་མི་སྲིད་པར་འདོད་
 དགོས་པས། རྒྱལ་འདི་ཡང་ཉ་ཅང་འགྲིག་པར་མ་མཐོང་ངོ་།།

ཁ་ཅིག་སྟོམས་འཇུག་ལས་ལྷང་ཁའི་ལུས་སྐྱད་ཅིག་ཐ་མ་དེ་ལངས་མ་ཐག་གི་སེམས་སྐྱད་
 ཅིག་དང་པོའི་ཉར་ལེན་དང་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དུ་འདོད་ཅིང་། གཟུགས་མེད་ལས་འཆི་འཕོ་
 ཁའི་སེམས་ཐ་མ། ཁམས་འོག་མར་སྒྱེ་བའི་བར་སྲིད་ཀྱི་ལུས་སྐྱད་ཅིག་དང་པོའི་ཉར་ལེན་དུ་འདོད་
 པ་ནི་སེམས་ཀྱིས་ལུས་ཀྱི་ཉར་ལེན་བྱེད་པ་དང་། ལུས་ཀྱིས་སེམས་ཀྱི་ཉར་ལེན་བྱེད་པར་འདོད་པ།
 གཞན་སྡེ་དག་གི་འདོད་པ་ཡིན་གྱི། སངས་རྒྱས་པའི་འགྲུབ་པའི་མཐའ་སྒྲིབ་པ་ལ་འདི་ལྟར་འདོད་པ་སྡོན་
 འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་མ་བྱུང་ངོ་། རྒྱལ་འདི་ནི། ལུས་ཀྱིས་སེམས་ཀྱི་ཉར་ལེན་བྱེད་ན། དབང་པོ་དང་
 བཅས་པའི་ལུས་ཀྱིས་སེམས་ཀྱི་ཉར་ལེན་བྱེད་ཅིས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་
 བརྟགས་ནས་འགོག་པ་དང་། ཡིད་ཤེས་དུ་མ་རྒྱུད་གཅིག་ལ་ཅིག་ཅར་སྒྱེ་བར་ཐལ་བ་ལ་སོགས་པ་
 གཞུང་ལས་བཤད་པ་མི་རིགས་པ་མཐའ་དག་གིས་དགག་པར་བྱ་བ་ཡིན་ལ། སྟོམས་འཇུག་ལས་
 ལངས་མ་ཐག་གི་ལུས་དང་སེམས་གཉིས་རྒྱས་རིགས་མཐུན་དུ་ཐལ། ཉར་ལེན་གཅིག་ལས་སྒྱེས་པའི་
 བྱིར། ཅེས་པའི་སྟོན་ཡང་འབྱུང་ཞིང་། ལུས་ཀྱིས་སེམས་ཀྱི་ཉར་ལེན་བྱེད་པ་ཡོད་ན་སྒྱེ་བ་སྒྲིབ་
 མི་རྣམས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྟོན་མཐའ་ཡས་པ་གིན་ཏུ་ཆེན་པོ་དང་མང་པོ་དག་ཡོད་མོད་གྱི། འོན་ཀྱང་
 གནས་མིན་པ་ལའང་ལོག་པར་རྟོག་པ་འཆར་བར་བྱེད་པ་འདི་དག་ནི་མཁས་པའི་རིགས་པ་བསྟན་
 པའི་ཡུལ་རེ་གིག་མ་ཡིན་ནོ།།

གཞན་ཡང་། གཟུགས་མེད་ནས་གི་འཕོས་ནས་འདོད་ཁམས་སུ་སྒྱེ་བའི་བར་སྲིད་ཀྱི་ལུས་

སྐད་ཅིག་དང་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་དེ་གཟུགས་མེད་ནས་འཆིའཕོ་བའི་སེམས་སྐད་ཅིག་ཐ་མ་ཡིན་ན་
 བར་སྤྱོད་དེ་གྲུབ་མ་ཐག་གི་མིག་སོགས་དབང་པོ་ལྷ་ཀ་ཡང་རྫས་རིགས་མཐུན་དུ་ཐུལ། ཉེར་ལེན་
 གཅིག་ལས་སྐྱེས་པའི་བྱིར། གཞན་ཡང་། མིག་སོགས་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ཉེར་ལེན་ཡིད་ཤེས་ལས་སྐྱེ་
 བ་བཞེན་དུ་བྱིས་ཀྱང་ཉེར་ལེན་ཡིད་ཤེས་ལས་སྐྱེ་བར་མཚུངས་པས། ལུས་ཡིན་ན་ཉེར་ལེན་ཡིད་
 ཤེས་ལས་སྐྱེ་བས་བྱུང་བར་ཐལ་ཆེས་པར་ཡང་འགྱུར་ལ། དམ་བཅའ་གཉིས་ཀ་ཡང་། གང་གི་རྣམ་
 བར་ཤེས་པ་ནི། མི་ཤེས་པ་ཡི་ཉེར་ལེན་རྒྱ།¹⁹⁰ ཞེས་པ་དང་། རྣམ་ཤེས་མིན་པ་རྣམས་ཤེས་ཀྱི། ཉེར་
 ལེན་མིན་པའི་བྱིར་ཡང་གྲུབ།¹⁹¹ ཅིས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་ལས་བྱི་རོལ་ཏུ་གྱུར་བ་ཡིན་ནོ། ཁ་
 ཅིག ལེའུ་གཉིས་པ་མདོ་སྡེ་པ་རང་རྐང་གི་གཞུང་ཡིན་ན་འགལ་བའི་ཉེས་པ་ཡོད་ཀྱང་། ཐེག་པ་ཐུན་
 མོང་གི་གཞུང་ཡིན་པས་སྐྱོན་མེད་ཅེས་ཟེར་དོ། ལྷ་དགའ་བའི་སྒོ་གྲོས་ཅན་ཁྱོད་ཐེག་པ་ཐུན་མོང་གི་
 གཞུང་གི་དོན་རིམ་འདོད་གྲང་། མདོ་སེམས་གཉིས་ཀས་ཀྱང་གཞུང་དེའི་དོན་ཐུན་མོང་དུ་ཁས་
 ལེན་པ་ལ་བྱེད་ན། མདོ་སྡེ་པས་གཞུང་དེའི་དོན་དང་འགལ་བར་སྒྲིམ་ཀྱང་སྐྱོན་མེད་དེ། གཞུང་དེའི་
 དོན་མདོ་སེམས་གཉིས་ཀས་ཐུན་མོང་དུ་ཁས་ལེན་པའི་བྱིར། ཅིས་པར་འགྱུར་བས་སྒྲིམ་པ་ཙམ་ནས་
 རང་གི་སྒོ་གྲོས་ཀྱི་རྣམ་པ་གསལ་བར་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། མདོ་སེམས་གང་རུང་གཅིག་གི་ཐུན་མོང་མ་
 ཡིན་པའི་གཞུང་ཡིན་ཀྱང་། ཐེག་པ་ཐུན་མོང་བའི་གཞུང་དུ་འདོད་ན་ཐེག་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་
 གཞུང་མི་སྤྱོད་པར་འགྱུར་རོ། ལེའུ་གཉིས་པ་ཐེག་པ་ཐུན་མོང་བའི་གཞུང་ཡིན་ཅེས་པ། མདོ་སེམས་
 ཀྱི་དབང་དུ་བྱེད་དགོས་ཏེ། ལེའུ་གཉིས་པ་བྱེ་བྲག་སྒྲིབ་པ་དང་། དབུམ་པ་སོགས་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་གཞུང་
 དུ་རང་ཉིད་ཀྱང་མི་འདོད་ཅིང་། སྐབས་སུ་ཡང་མ་བབ་པའི་བྱིར་རོ། གཞན་ཡང་འདི་དག་ལ་བརྟེན་
 བར་བྱ་བ་ཤིན་ཏུ་མང་ཡང་མངས་པར་འགྱུར་བས་མ་བྱིས་སོ།

འོ་ན། ཁྱེད་རང་གཟུགས་མེད་ཁམས་ནས་ཤི་འཕོས་ནས་འདོད་ཁམས་སུ་སྐྱེ་བའི་བར་སྤྱོད་
 ཀྱི་ལུས་སྐད་ཅིག་དང་པོའི་ཉེར་ལེན་རིམ་སྒྲིབ་ཞེ་ན། ཁོ་བོ་ནི་གཟུགས་མེད་ཁམས་ནས་འཆིའཕོ་
 བའི་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་སྤྱོད་ན་ཡོད་པ། འདོད་ཁམས་སུ་སྐྱེ་བ་འཕེན་བྱེད་ཀྱི་སྒྲོན་གྱི་ལས་ཀྱིས་བཞག་པའི་
 བག་ཆགས་ཉིད་དེའི་ཉེར་ལེན་ཡིན་པར་འདོད་ལ། འདི་ནི་ཤིང་རྩ་ཆེན་པོ་དག་གི་གཞུང་ལུགས་ལས་

ཆེ་བ་དང་མཐུན་ཅིང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས། སློ་ཉིད་ལ་ནི་བརྟེན་པ་འགལ། ཉམས་པ་ལྷན་པའི་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་
 པས། ཉམས་པ་སློ་ལས་དབང་པོ་ཡིན།^{༡༩} ཉམས་བཤད་པའི་དོན་གྱི་འདི་ལྷན་པའི་ལ། རྒྱ་ལས།
 གཞུགས་མེད་པའི་ཁམས་ལས་ཤི་འཕྲོས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལུས་སྦྱེད་པ་ལའང་། དེ་ཉིད་འདུ་བྱེད་པ་པོ་
 རྣམས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་ནོ།^{༢༠} ཞེས་པའི་དོན་གྱི་འདི་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་འདུ་བྱེད་ནི་ལས་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་
 གྲངས་སོ། ཉི་མ་སྤྲས་པས་གྱུར། གཞུགས་མེད་པའི་ཁམས་ནས་ཤི་འཕྲོས་པའི་ལུས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་
 ལུས་སྦྱེད་པ་ལང་། དེ་ཉིད་ཀྱི་ལུས་སྦྱེད་མཆོད་ལྷན་འདུས་བྱས་པའི་བག་ཆགས་རྒྱུར་འགྱུར་རོ།^{༢༡} ཞེས་
 བཤད་དོ། འཛོམས་ བག་ཆགས་ཉེར་ལེན་ཡིན་ན་གཤམ་པ་ཉེར་ལེན་མ་ཡིན་པར་འདོད་པ་དང་
 འགལ་ཏེ། བག་ཆགས་རྣམས་ནི་གཤམ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཅེ་ན། བག་ཆགས་རྣམས་གཤམ་པར་འདོད་པ་
 འདི་ནི་གཞུང་ལུགས་ཆེན་པོ་དག་ལ་འདྲེས་པར་མ་བྱས་པའི་བབ་ཅོལ་ཏེ། འདི་ལྷན་པ་བག་ཆགས་
 རྣམས་གཤམ་པ་ཡིན་ན་རང་ཉིད་གང་ལ་ལྷན་པའི་གཤམ་པ་དེ་ཡིན་ནམ། དེ་ལས་གཞན་ཡིན། དང་པོ་
 ལྷན་ན། ཡིད་གཤམ་དགེ་བའི་སྤྲོད་ན་ཡོད་པའི་བག་ཆགས་ཐམས་ཅད་དགེ་བར་ཐལ་ལོ། ཉམས་པ་ལྷན་ན།
 ཡིད་གཤམ་དགེ་བའི་སྤྲོད་ན་ཡོད་པའི་སྦྱིབ་པའི་བག་ཆགས་ཐམས་ཅད་དགེ་བར་ཐལ་ལོ།

གཞན་ཡང་། ཡིད་གཤམ་ཀྱི་སྤྲོད་ན་ཡོད་པའི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་བག་ཆགས་དང་། ཞེ་སྤང་གི་བག་
 ཆགས་སོགས་ཀྱི་ཡིད་གཤམ་སྤྲོད་ཐལ་ལོ། འདོད་ན། གང་ཟག་གཏོག་གི་རྒྱུད་ལ་གཙོ་བོ་ཡིད་གཤམ་རྣམས་
 ཐ་དད་པ་དུ་མ་ཅིག་ཅར་ཡོད་པར་ཐལ་ལོ། བག་ཆགས་དེ་དག་རྣམས་ཐ་དད་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། འོ་ན།
 བག་ཆགས་དེ་དག་ཉེར་ལེན་རྣམས་ཐ་དད་པ་ལས་སོ་སོར་སྦྱེས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། འདོད་ན།
 འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་རྣམས་ཐ་དད་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། རང་གང་ལ་ལྷན་པའི་གཤམ་པ་དེ་མ་ཡིན་
 པའི་གཤམ་པར་ཡང་མི་འཐད་དེ། འདི་ལྷན་པ་བག་ཆགས་རྣམས་རྟོག་པ་ཡིན་ནམ། རྟོག་མེད་གཤམ་པ་
 ཡིན། གཤམ་པ་དབྱེ་གཞིར་བྱས་ནས་བྱེད་པའི་གཤམ་པ་ལ། དེ་གཉིས་གང་ཡང་མིན་པ་མི་སྲིད་དོ། རྟོག་
 པ་ཡིན་ན། གང་ཟག་གཏོག་གི་རྒྱུད་ལ་རྟོག་པ་རྣམས་ཐ་དད་དུ་མ་དུ་མ་ཅིག་ཅར་ཡོད་པ་སྲིད་པར་
 ཐལ་ཏེ། བག་ཆགས་དུ་མ་ཅིག་ཅར་ཡོད་པ་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། རྟོག་མེད་ཀྱི་གཤམ་པ་ཡིན་ན། རྟོག་
 མེད་དབང་གས་སྤྲོད་མི་འཐད་པས་ཡིད་གཤམ་སྤྲོད་འདོད་དགོས་ལ། དེ་ལྷན་ན། ཡིད་གཤམ་རྣམས་ཐ་དད་དུ་

མ་རྒྱུད་གཅིག་ལ་ཅིག་ཅར་འབྱུང་བར་ཐལ་བའི་སྒྲོན་སོན་གནས་སོ། ཅི་སྒྲེ་མིག་ཤེས་ཀྱི་བག་ཆགས་
 མིག་ཤེས་ཡིན་ལ། ཉན་ཤེས་ཀྱི་བག་ཆགས་ཉན་ཤེས་ཡིན་ཅིང་། ཚུལ་འདིས་བག་ཆགས་ཤེས་པར་
 འགྱུར་ཚུལ་མཐའ་དག་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟ་ན་གཟུགས་མེད་ཁམས་པའི་སྒྲེས་བྱའི་རྒྱུད་ལ་
 ཡང་སྒྲོ་ལྗེ་ལྷའི་རྣམ་ཤེས་ཡོད་པར་ཐལ། དེ་དག་གི་བག་ཆགས་ཡོད་པའི་བྱིར་རོ། ཉེས་ན་བག་ཆགས་
 ཤེས་པར་འདོད་པ་ནི་མང་དུ་བོས་པ་དང་མི་ལྟན་ཞིང་རིགས་པའི་རྒྱལ་མི་ཤེས་པ་དག་གི་སྤྲུལ་
 ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་བག་ཆགས་ཉར་ལེན་ཡིན་ན། བག་ཆགས་འཛོག་བྱེད་ཀྱི་ལས་ཀྱང་ཉར་ལེན་དུ་
 འདོད་དགོས་ལ། ལས་རྣམས་ནི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཤེས་པས་ལུས་ཀྱི་ཉར་ལེན་བྱེད་པ་ཡོད་པར་
 གྲུབ་པོ་ཞེ་ན། ལས་ཀྱིས་བཞག་པའི་བག་ཆགས་ཉར་ལེན་ཡིན་ཡང་། ལས་རྣམས་ནི་རང་གི་རྣམ་སྤྲིན་
 ཀྱི་འབྲས་བྱའི་བདག་རྒྱུན་ཡིན་གྱི་ཉར་ལེན་མ་ཡིན་པས་སྒྲོན་མེད་ལ། ལས་རྣམས་རང་གི་རྣམ་སྤྲིན་
 ཀྱི་འབྲས་བྱའི་བདག་རྒྱུན་ཡིན་པ་ལ་དགོངས་ནས། གཟུགས་སོགས་བཞིན་སྒྲོན་མེད་ཅི་ན། ཞེས་
 པའི་ལན་དུ། ལས་རྣམས་བདག་པོ་མ་ཡིན་ན། ཉེར་ཡང་བརྟན་པ་^{༡༥} མཚུངས་བྱིར་རོ།^{༡༦} ཞེས་
 སྒྲེས་བྱའི་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་བདག་རྒྱུན་དུ་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །མདོ་སྒྲེ་པའི་ལུགས་ཀྱི་རྒྱུན་གསུམ་
 འཕྲོས་དང་བཅས་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་ཀྱི་རྒྱུན་གསུམ་རྣམ་པར་གཞག་པ།

ད་ནི་རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་ཀྱི་རྒྱུན་གསུམ་གྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་
 རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་ཀྱི་དབང་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན། བདག་རྒྱུན། དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་ངོས་གཟུང་བ་
 དང་གསུམ། དང་པོ་ལ། དངོས་དང་། ཞར་བྱུང་ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངོས་ཀྱི་རྟགས་བཤད་པ་གཉིས།

དང་པོ་ནི། རྒྱུན་འཛོན་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན་རྒྱུན་འཛོན་མིག་ཤེས་ལ་ཤར་བའི་རྒྱུན་
 པོའི་རྣམ་པ་དང་། རྒྱུན་པོར་སྣང་བ་དང་། རྒྱུན་པོ་དང་རྒྱུན་འཛོན་མིག་ཤེས་རང་ཉིད་ཀྱི་དེ་མ་ཐག་
 རྒྱུན་ཤེས་པ་སྤྲུལ་དང་། ཤེས་པ་སྤྲུལ་དེའི་སྒྲེང་གི་རྒྱུན་འཛོན་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་ཀྱི་རྣམ་ལྟ་དུ་སྒྲིང་
 པའི་རྣམ་པ་རྣམས་གང་རྒྱུན་འཛོན་མིག་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་དུ་འདོད་པར་བྱ་ཞེ་ན། རྒྱུན་པོ་དང་

སྟོན་པོར་སྦྲང་བ་དང་། སྟོན་འཛིན་མིག་གིས་ལ་ཤར་བའི་སྟོན་པོའི་ནམ་པ་ནམས་ནི་སྟོན་འཛིན་
 མིག་གིས་ཀྱི་དམིགས་སྟེན་དུ་མི་རིགས་ཏེ། དེའི་དམིགས་སྟེན་ཡིན་ན་དེའི་རྒྱ་ཡིན་དགོས་ཤིང་། སྟོན་
 པོ་སོགས་གསུམ་ནི་སྟོན་འཛིན་མིག་གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཡིན་པས། སྟོན་འཛིན་མིག་གིས་
 ཀྱི་རྒྱར་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་རོ། གཤམ་ཏེ་དེའི་བདག་ཉིད་ཡིན་ཡང་དེའི་རྒྱར་མི་འགལ་ན། བདག་སྟེ་
 སྟོན་པར་ཐལ་ལོ། གཤམ་ཏེ་རང་ལས་རང་སྟོན་བདག་སྟེར་འགྱུར་ཡང་། རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་
 པའི་ཚོས་ལས་སྟེ་བས་བདག་སྟེར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེན། དེ་ལྟ་ན། གྲངས་ཅན་པས། བུམ་པ་རང་གི་
 བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་བའི་འཛིན་པ་ལས་སྟེ་བར་ཁས་སྒྲངས་པ་ཡང་། བདག་སྟེ་ཁས་སྒྲངས་པར་མི་
 འགྱུར་བས། འཕགས་པ་ལྟ་སྟབས་ཡབ་སྐུ་སོགས་ཤིང་ཏྲ་ཆེན་པོ་མཐའ་དག་གིས་བུམ་པ་རང་གི་
 བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་བའི་འཛིན་པ་ལས་སྟེ་ན་བདག་སྟེར་འགྱུར་བའི་སྟོན་བཙོན་མཛད་པ་མཐའ་དག་
 མི་རིགས་པར་འགྱུར་ལ། བུམ་པ་ལས་བུམ་པ་སྟེ་བར་གྲུབ་པའི་མཐའ་ལས་ཁས་ལེན་པ་སུ་ཡང་མེད་
 པས་བུམ་པ་བདག་ལས་སྟེ་བར་གྲུབ་པའི་མཐའ་ལས་ཁས་ལེན་པའི་སྐོལ་བ་སུ་ཡང་མེད་པར་འགྱུར་
 བའི་ཕྱིར་རོ། ཚུལ་འདིས་ནི་བདག་སྟེའི་དོན་ཁོང་དུ་མ་ཆུད་པར་ཟད་དོ།

གཞན་ཡང་། སྟོན་པོ་སོགས་གསུམ་ནི། སྟོན་འཛིན་མིག་གིས་ཀྱི་དམིགས་སྟེན་མ་ཡིན་པར་
 ཐལ། དེ་གསུམ་སྟོན་འཛིན་མིག་གིས་དང་རྣམས་གཅིག་དུས་མཉམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། རྩབ་པ་མེད་ན།
 རྒྱ་འབྲས་རྣམས་གཅིག་དང་དུས་མཉམ་སྟོན་པར་ཐལ་ལོ། གཞན་ཡང་། སྟོན་འཛིན་མིག་གིས་ཀྱི་
 དམིགས་སྟེན་ཡིན་ན། སྟོན་པོ་སོགས་གསུམ་པོ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་གསུམ་གང་རུང་ཡིན་
 བ་སྟོན་འཛིན་མིག་གིས་དང་དུས་མཉམ་ཡིན་དགོས་པ་གང་ཞིག་ སྟོན་འཛིན་མིག་གིས་ཀྱི་དམིགས་
 སྟེན་ཡིན་ན་དེ་དང་དུས་མཉམ་ཡིན་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཟུར་ཕྱི་མ་མ་གྲུབ་ན། འོན་ དེའི་དེ་མ་ཐག་
 སྟེན་ཡིན་ན་ཡང་དེ་དང་དུས་མཉམ་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། དེའི་དམིགས་སྟེན་ཡིན་ན་དེ་དང་དུས་
 མཉམ་ཡིན་དགོས་པ་གང་ཞིག་དེའི་དམིགས་སྟེན་ཡིན་ན་ཡང་དེའི་དངོས་རྒྱ་ཡིན་དགོས། དེའི་དེ་མ་
 ཐག་སྟེན་ཡིན་ན་ཡང་དེའི་དངོས་རྒྱ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་སྟོན་པོ་སོགས་སྟོན་འཛིན་མིག་
 གིས་ཀྱི་དམིགས་སྟེན་དུ་ཁས་སྒྲངས་ན་དེ་དག་སྟོན་འཛིན་མིག་གིས་དང་དུས་མི་མཉམ་ཞིང་རྣམས་ཐ་

དད་པ་ལམ། ཡང་ན་དེའི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་ན་ཡང་དེ་དང་དུ་ས་མཉམ་ཞིང་རྫས་གཅིག་པར་ཁས་ལེན་
དགོས་པ་ས། རྣམ་པར་གཞག་པ་ཐམས་ཅད་འགྲིག་དཀའ་བར་འགྱུར་རོ།

ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྩོན་པོ་རྩོན་འཛིན་མིག་གེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུ་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་རྒྱ་འབྲས་
རྫས་གཅིག་ཡིན་པ་སྲིད་པའི་རྩོན་མེད་དེ། དེ་གཉིས་རིགས་པས་དབྱེད་པའི་ཆོ་རྒྱུ་མཉམ་གཅིག་ཡིན་ཀྱང་
རྒྱ་འབྲས་མ་ཡིན་ལ། རིགས་པས་མ་དབྱེད་པའི་ཆོ་རྒྱུ་འབྲས་ཡིན་ཀྱང་རྫས་གཅིག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
རིགས་པ་ཡང་རྫས་སུ་སྒྲུབ་མ་སྒྲུབ་དབྱེད་པའི་རིགས་པ་ཡིན་གྱི། དོན་དམ་དཔྱད་པའི་རིགས་པ་མ་
ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་དོ། འོ་ན། དེ་གཉིས་རྒྱ་འབྲས་ཡིན་པའི་ཆོ་རྒྱུ་སུ་སྒྲུབ་མ་སྒྲུབ་དབྱེད་དུ་རུང་ངམ་
མི་རུང་། མི་རུང་ན། རྫས་སུ་སྒྲུབ་མ་སྒྲུབ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་འབྲས་སྲིད་པར་འགྱུར་རོ། རུང་ན།
དེའི་ཆོ་རྒྱུ་སུ་སྒྲུབ་བམ་མ་སྒྲུབ། མ་སྒྲུབ་ན། རྒྱ་འབྲས་རྫས་སུ་མ་སྒྲུབ་སྲིད་པར་འགྱུར་རོ། སྒྲུབ་ན།
དེའི་ཆོ་དེ་གཉིས་རྫས་གཅིག་ཐ་དད་གང་རུང་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། དེའི་ཆོ་དེ་གཉིས་རྫས་སུ་སྒྲུབ་
པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེའི་ཆོ་དེ་གཉིས་རྫས་ཐ་དད་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། དེའི་ཆོ་དེ་གཉིས་རྫས་
གཅིག་ཐ་དད་གང་རུང་ཡིན་དགོས་པ་གང་ཞིག དེའི་ཆོ་དེ་གཉིས་རྫས་གཅིག་ཡིན་མི་དགོས་པའི་
ཕྱིར། རྟགས་ཟུར་སྤྱི་གཉིས་ཀ་དངོས་སུ་ཁས་ལེན། འདོད་ན། དེ་གཉིས་རྫས་ཐ་དད་ཡིན་པར་
ཐལ། དེ་གཉིས་རྒྱ་འབྲས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་མོ། རྫས་སུ་སྒྲུབ་མ་སྒྲུབ་དཔྱད་པའི་རིགས་
པ་དོན་དམ་དཔྱད་པའི་རིགས་པ་མ་ཡིན་པར་འདོད་པ་དང་། ཁྱོད་རང་གིས་རྫས་སྒྲུབ་དང་དོན་དམ་
གཅིག་ཏུ་ཁས་སྐྱེད་པ་ནང་འགལ་བ་ཡིན་ནོ།

གཞན་ཡང་། རིགས་པས་དབྱེད་པའི་ཆོ་རྒྱུ་འབྲས་མ་ཡིན་ན་དེའི་ཆོ་དེའི་དམིགས་རྒྱུ་ན་མ་
ཡིན་པར་འགྱུར་ལ། དེའི་ཆོ་དམིགས་རྒྱུ་ན་གཞན་ཡང་མེད་པར་འདོད་དགོས་པ་ས། རྒྱུ་གསུམ་ལས་
མ་སྦྱིས་པའི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ཡོད་པར་ཐལ། རིགས་པས་དབྱེད་པ་ན་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་
ཡོད་ཀྱང་། རྒྱུ་གསུམ་ལས་མ་སྦྱིས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ལྟ་བུ་མི་སྲིད་པར་འདོད་པའི་ཁྱོད་རང་
གི་སྒྲུབ་པའི་མཐའ་དང་འགལ་བར་འགྱུར་རོ། རང་གི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་དུ་གྱུར་པའི་གེས་པ་སྤྲུལ་མ་ཉིད་
དམིགས་རྒྱུ་དུ་འདོད་པའང་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟ་ན་བདག་རྒྱུ་ཀྱང་གེས་པ་སྤྲུལ་མ་ཉིད་ལ་འདོད་

དགོས་པར་མཚུངས་པས་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ལ་རང་གི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་དུ་གྱུར་པའི་ཤེས་པ་སྒྲ་མ་
ལས་ཐ་དད་པའི་དངོས་རྒྱ་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན། དངོས་རྒྱ་གཅིག་ཁོ་ནས་བསྐྱེད་པའི་
འབྲས་བུ་མི་སྲིད་པར་བཤད་པའི་རིགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གནོད་པར་འགྱུར་ཞིང་། ཉེར་ལེན་གྱིས་
འབྲས་བུ་སྐྱེད་པ་ལྟན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་ལ་ལྟོས་དགོས་པས་མ་ཁུབ་པར་འགྱུར་རོ།

ཁ་ཅིག་དབང་ཤེས་སྒྲ་མའི་སྟེང་གི་དབང་ཤེས་ཕྱི་མ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་ལྟན་དུ་སྐྱེད་པའི་རྣམ་པ་
ཉིད། དབང་ཤེས་ཕྱི་མའི་དམིགས་རྒྱུན་ཡིན་ལ། དབང་ཤེས་སྒྲ་མའི་སྟེང་གི་དབང་ཤེས་ཕྱི་མ་ཡུལ་
སོ་སོར་ངེས་པར་སྐྱེད་པའི་རྣམ་པ་བདག་རྒྱུན་ཡིན་ཅིང་། ཤེས་པ་ཕྱི་མ་སྟོང་བའི་ངོ་བོར་སྐྱེད་པའི་རྣམ་
པ་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ཡང་རྣམ་པ་ཅན་ལས་གཞན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དབང་ཤེས་ཕྱི་
མའི་རྒྱུན་གསུམ་ངོ་བོ་གཅིག་ལ་ལྟོག་པ་ཐ་དད་དོ་ཞེས་གསུང་ངོ་། རྒྱུན་གསུམ་ངོ་བོ་གཅིག་པའི་སྐབ་
བྱེད་དེ་ནི་མ་ངེས་ཏེ། སྐབ་བྱེད་དེའི་དོན་ནི། རྒྱུན་གསུམ་ངོ་བོ་གཅིག་དུ་ཐལ། རྒྱུན་གསུམ་ཤེས་པ་
གཅིག་གི་རྣམ་པ་ཡིན་པ་གང་ཞིག་རྣམ་པ་རྣམ་པ་ཅན་ལས་གཞན་མིན་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པ་ཡིན་ལ།
དེ་ལྟར་ན། མིག་ཤེས་གཅིག་གིས་སྒྲ་མེར་དཀར་དམར་སྒྲ་ཚོགས་མཐོང་བ་ན། དེ་ལྟ་བུའི་སྒྲ་མེར་
དཀར་དམར་རྣམས་ཚོས་ཅན། ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་པར་ཐལ། དབང་ཤེས་གཅིག་གི་དངོས་ཡུལ་ཡིན་
པ་གང་ཞིག་དབང་ཤེས་ཀྱི་དངོས་ཡུལ་དབང་ཤེས་ལས་གཞན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁུབ་ཁས་
སྤངས། འདོད་ན། སྒྲ་མེར་ཐ་དད་དག་ལ་ནི།¹⁴ ཞེས་སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་ལ་འང་སྒྲ་མེར་རྒྱས་
ཐ་དད་དུ་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ། ཁ་ཅིག་དམིགས་པ་ཡང་ཡིན་ལ་རྒྱུན་ཀྱང་ཡིན་པས་དམིགས་
རྒྱུན་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཁས་སྤངས་ནས། ཤེས་པ་སྒྲ་མའམ་དེའི་སྟེང་གི་རྣམ་པ་དམིགས་རྒྱུན་དུ་
འདོད་པ་དང་། དབང་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་ཡིན་ན་དབང་ཤེས་དང་ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་སུ་
འདོད་པ་དང་། ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་ན་དུས་མཉམ་ཡིན་པར་འདོད་པ་རྣམས་ནི་ནང་འགལ་
བ་ཡིན་ཏེ། དབང་ཤེས་སྒྲ་མི་དུས་མཉམ་དུ་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། གཞན་ཡང་། དེ་ལྟར་ན། དབང་ཤེས་ཕྱི་
མའི་ནང་སེམས་ཀྱིས་བསྐྱེས་པའི་གཟུང་དོན་དུ་འགྱུར་བས་དབང་ཤེས་ཕྱི་མ་དབང་ཤེས་སྒྲ་མ་ལས་
གཞན་པའི་ཡུལ་ལ་མི་འཕོ་བར་འགྱུར་རོ།

འོན། འཐད་པའི་ཕྱོགས་གང་ཡིན་ཅེ་ན། བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་
སྒྲུབ་གིས། དམིགས་བརྟག་ཏུ། རང་གི་ཤེས་བྱའི་ངོ་བོ་ནི། བྱི་རོལ་ལྟ་རྒྱུང་གང་ཡིན་པ། རོན་ཡིན་
རྣམ་ཤེས་ངོ་བོའི་བྱིར། རྟེན་རྒྱུ་ཉིད་ཀྱང་ཡིན་བྱིར་རོ།¹⁴ ཞེས་གསུངས་པས་བསྟན་པའི་དམིགས་
རྒྱུ་དང་། ཡང་ན་རྣམ་པ་འཛོག་བྱིར་རིམ་གྱིས་ཡིན།¹⁵ ཅེས་པའི་དམིགས་རྒྱུ་གཉིས་ལས། དང་
པོའི་དོན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། དབང་ཤེས་ལ་བྱི་རོལ་ལྟ་རྒྱུང་བའི་སྟོན་པོ་སོགས་ནི། དབང་ཤེས་དེ་
དང་དེའི་དོན་ཏེ། དམིགས་པ་ཡང་ཡིན་ལ་དེའི་རྒྱུ་ཡང་ཡིན་པའི་བྱིར། དམིགས་རྒྱུ་ཡིན་ནོ། ཅིའི་
བྱིར་དམིགས་པ་ཡིན་ཅེ་ན། རྣམ་ཤེས་ངོ་བོའི་བྱིར། ཅེས་སྟོས་ཏེ། དེའི་དམིགས་པར་ཐལ། དེའི་རྣམ་
པར་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ངོ་བོ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཅེས་པའོ། ཅིའི་བྱིར་རྒྱུ་ཡིན་ཅེ་ན། གཅིག་ཆའང་མི་
ལུལ་བྱིར་ན་རྒྱུ་ཏེ།¹⁶ ཅེས་སྟོས་ཏེ། དབང་ཤེས་ལ་སྒྲུང་བའི་སྟོན་པོ་དེ་དབང་ཤེས་གཅིག་པོ་དེའི་
བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པས། དུས་མཉམ་ཡིན་ནའང་རྒྱུ་དུ་འཐད་དེ། ཁོ་ཡུལ་དུ་ཡོད་ན་སྟེ་
མེད་ན་མི་སྟེ་བས། ཁོ་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་ལྟོག་མི་ལུལ་བའི་བྱིར། ཅེས་པའོ། ཁག་ན་དག་གིས། རོན་
ཡིན་རྣམ་ཤེས་ངོ་བོའི་བྱིར་ཏེ།¹⁷ ཅེས་པ་ལ་ཐ་སྙད་དུ་བྱི་དོན་དམིགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཡང་དག་པར་རྣམ་
ཤེས་ངོ་བོའི་བྱིར། ཅེས་པའི་ལུ་སྟོན་བྱས་པ་ནི། རང་གི་ཤེས་བྱའི་ངོ་བོ་ནི།¹⁸ ཞེས་པ་དང་། རྣམ་
ཤེས་ངོ་བོའི་བྱིར། ཅེས་བསྟོས་པར་འགྱུར་བའི་བྱིར་དང་། ཐ་སྙད་དུ་བྱི་དོན་ཡོད་པ་ལ་སྐབས་འདིར་
རིགས་པས་གཞོད་པའི་བྱིར་དང་། ཡང་དག་པར་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན་པས་དམིགས་པ་ཡིན་པ་
དང་། རྒྱུ་ཡིན་པ་གང་གི་ཡང་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་འབྲེལ་བ་མེད་པས་སྐབས་སུ་མ་བབ་པའི་བྱིར། གཞུང་
གི་དགོངས་པ་ལས་རིང་དུ་གྱུར་པས་བཤད་པ་འདི་ནི་རྣ་བ་བྱང་བར་བྱེད་པ་ཙམ་ཡིན་ནོ།

གཞུང་འདིས་བསྟན་པའི་དམིགས་རྒྱུ་གྱི་རྒྱུ་ཡིད་ཡང་རྒྱུ་འབྲས་དུས་མཉམ་སྲིད་པ་དང་།
རྒྱུ་འབྲས་ལ་རྗེས་གཞན་གྱིས་མ་བྱུང་པར་འདོད་པ། ཚུལ་མཛོན་པའི་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉན་ལ་
སོགས་པ་སྤྲུལ་དག་གི་འདོད་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི། རིགས་པའི་དབང་ལྷན་ཉིད་ཀྱི་འཐད་པའི་ཕྱོགས་རྣམ་
པར་བཞག་པ་མ་ཡིན་ནོ། སློབ་དཔོན་རང་ཉིད་ཀྱི་འཐད་པའི་ཕྱོགས་རྣམ་པར་བཞག་པའི་དམིགས་
རྒྱུ་སྟོན་པའི་དབང་དུ་མཛོད་ནས། ཡང་ན་རྣམ་པ་འཛོག་བྱིར་རིམ་གྱིས་ཡིན་ཅེས་གསུངས་པ་ཡིན་ལ།

འོ་ན། དམིགས་བརྟག་རང་འགེལ་དུ། དམིགས་རྒྱུན་ལ་ཚོས་གཉིས་དང་ལྷན་པ་དགོས་

པར་གསུངས་པའི་༡༩ རྟོན་རིམ་ལྷན་ཡིན་ཅེ་ན། དབང་ཤེས་ལ་སྣང་བའི་སྟོན་པོ་སོགས་དམིགས་སྒྲིལ་

ཡིན་པའི་ཕྱོགས་ལ་ནི་ཤེས་པ་དེའི་དམིགས་པ་ཡང་ཡིན་ལ། རྒྱུ་ཡང་ཡིན་པའི་ཚོས་གཉིས་དང་ལྷན་
 པའི་དོན་ཡིན་ལ། རྒྱུ་པ་དམིགས་རྒྱུ་དུ་འདོད་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཕྱོགས་ལ་ནི་དབང་ཤེས་ལ་དམིགས་
 པའི་རྣམ་པ་འཛོག་བྱེད་ཡིན་པ་དང་། དབང་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་པ་ཉིད། དབང་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུ་
 ཚོས་གཉིས་དང་ལྷན་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། རྟེན་གྱི་དམིགས་བརྟག་རང་འགྲེལ་ལས། དེས་འགའ་ནི་
 རྒྱུ་པ་ཡོངས་སུ་སྤྲིན་པ་ལས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཉིད་འབྱུང་ལ། དེས་འགའ་ནི་དེའི་
 རྣམ་པ་ལས་རྒྱུ་སྤྲོད། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལས་དེ་གཉིས་གཞན་དང་གཞན་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་ཅི་
 དགར་བརྗོད་པར་བྱའོ། རྟེན་ལྟར་ནང་གི་དམིགས་པ་ནི་ཚོས་གཉིས་དང་ལྷན་པའི་ཕྱིར། དམིགས་པའི་
 རྒྱུ་དུ་འཐད་དོ།¹⁷⁶ ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། རྟེན་ན་རང་ལུགས་ལ་དབང་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུ་
 ཡིན་ན་དབང་ཤེས་དམིགས་པའི་རྣམ་ལྷན་དུ་སྦྱེད་བྱེད་ཡིན་དགོས་ལ། དབང་ཤེས་དམིགས་པའི་
 རྣམ་ལྷན་དུ་སྦྱེད་བྱེད་ཡིན་ཡང་། དབང་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་པ་ཡིན་མི་དགོས་སོ། ཞེས་ཤེས་པར་བྱའོ།
 ཤེས་བྱའི་དམིགས་པ་མཐའ་དག་ལ། རྟོ་བྱོས་ཚུལ་བཞིན་དམིགས་པ་ཅན། ཁོ་བོས་
 དབང་ཤེས་དམིགས་རྒྱུ་ནི། འབྲུལ་མེད་དམིགས་བརྟག་ཇི་བཞིན་བཤད། ཅིས་བྱ་བ་ནི་བར་
 སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་བཅད་དོ།

གཉིས་པ་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་བཤད་པ་ལ། རྟགས་ཀྱི་དགོས་པ་བཤད་པ་
 དང་། རྟགས་དགོད་ཅིང་དོན་གསུམ་ངོས་གཟུང་བ་དང་། རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་བསྐྱབ་པ་དང་གསུམ།

དང་བོ་ནི། བྱི་ཚོལ་དོན་སྤྲུལ་པའི་ངོར་སྤྲུལ་སྤྲུལ་ཚམ་པས་དབང་ཤེས་ལ་བྱི་ངོལ་ལྟ་བུར་
 སྤྲུལ་པའི་སྤྲུལ་སྤྲུལ་བྱི་ངོལ་གྱི་དོན་མིན་པར་བསྐྱབ་པའི་བྱི་ངོལ་བཞེད་པ་ཡིན་ལ། དེའི་བྱི་
 སྤྲུལ་ཚམ་པས་ཡུལ་ཤེས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་རྟགས་གཞན་མ་ཡིན་པར་སྐྱབ་པ་ནི།
 ཡུལ་གང་རང་འཛོན་གྱི་ཤེས་པ་གང་དང་རྟགས་གཞན་མ་ཡིན་པར་མ་གྲུབ་ན་ངེས་པར་ཡུལ་དེ་བྱི་ངོལ་
 གྱི་དོན་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་ཡུལ་དེ་རྣམས་ཡུལ་ཅན་ཤེས་པ་རྣམས་དང་རྟགས་གཞན་མ་
 ཡིན་པར་སྐྱབ་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་གཟུགས་སྤྲུལ་སྤྲུལ་རྣམས་ནི་རང་འཛོན་ཚུར་མཐོང་དབང་ཤེས་

གཉིས་པ་རྟགས་དགོང་ཅིང་དོན་གསུམ་ངོས་གཟུང་བ་ལ། རྟགས་འགོད་པ་ནི། གང་ཞིག་གང་དང་ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པ་དེ་དང་རྫས་གཞན་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། རྒྱ་དང་མཉམ་བུ་བཞིན། སྟོན་འཛིན་མིག་གཤེས་ལ་སྣང་བའི་སྟོན་པོ་དང་སྟོན་འཛིན་མིག་གཤེས་ཀྱང་ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་ལོ་ཞེས་པའོ། །དེའི་རྟགས་ཚོས་དོན་གསུམ་ལ། ཁ་ཅིག་སྟོན་པོའི་རྣམ་པ་ཚོས་ཅན་དུ་འཛིན་པ་མི་འབྱེད་དེ། བྱི་ཕྱོལ་མདོ་སྟེ་པས་སྟོན་འཛིན་མིག་གཤེས་ལ་ཤར་བའི་སྟོན་པོའི་རྣམ་པ་སྟོན་འཛིན་མིག་གཤེས་ལས་རྫས་གཞན་མ་ཡིན་པར་གྲུབ་ཟིན་ལ། བྱེ་བྲག་སྒྲུབ་པ་དེ་འདྲའི་རྣམ་པ་

གཞི་མ་གྲུབ་པར་འདོད་པས་ཚུལ་ཅན་མཐུན་སྣང་དུ་གྲུབ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་སྔོན་པོར་སྣང་བ་ཚུལ་ཅན་དུ་འདོད་པ་མི་འབྲང་དེ། སྔོན་པོར་སྣང་བ་ཚུལ་ཅན་དུ་འཛིན་ན། སྔོན་འཛིན་མིག་གིས་དང་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པའི་རྟགས་མི་འགྲུབ་སྟེ། མིག་གིས་ལ་སྔོན་པོར་སྣང་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྔོན་འཛིན་མིག་གིས་ལ་སྔོན་པོར་སྣང་བ་ཚུལ་ཅན་དུ་འཛིན་ན་བྱེ་བྲག་སྒྲིབ་པའི་དོར་ཚུལ་ཅན་མི་འགྲུབ་སྟེ། བྱེ་བྲག་སྒྲིབ་པ་ནི་དབང་པོས་ཡུལ་འཛིན་པར་འདོད་པ་ཡིན་གྱི། མིག་གིས་གྱིས་ཡུལ་འཛིན་པར་མི་འདོད་པས་མིག་གིས་ལ་སྔོན་པོར་སྣང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཁས་མི་ལེན་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྱེ་བྲག་སྒྲིབ་པ་མིག་གིས་གྱིས་ཡུལ་མི་འཛིན་པར་འདོད་པ་ལ་གཤེད་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། མིག་གིས་གྱིས་གཞུགས་འཛིན་ན་རི་བོ་སོགས་གྱིས་བར་དུ་ཚོད་པའི་གཞུགས་མཐོང་བར་འགྱུར་ཏེ། མིག་གིས་ནི་ཐོགས་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་སྟེ། རྣམ་དུ་བསམས་ནས་མིག་དབང་གིས་གཞུགས་འཛིན་གྱི། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་མིག་གིས་གཞུགས་འཛིན་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱེ་བྲག་སྒྲིབ་དག་འདོད་པར་བྱེད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་མཛོད་ལས། བྱེ་བྲག་སྒྲིབ་པའི་འདོད་པ་འཆད་པ་ན། མིག་གི་གཞུགས་རྣམས་མཐོང་རྟེན་བཅས། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་གཤམ་མིན། །གང་ཕྱིར་བར་དུ་ཚོད་པ་ཡི། །གཞུགས་ནི་མཐོང་བ་མིན་ཕྱིར་ལོ།^{༡༤} །ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།།

དེ་བས་ན་རང་གི་ལུགས་ནི། གཞུགས་སྒྲིབ་སོགས་ཡུལ་ལྷ་པོ་ཉིད་ལ་དོན་དུ་སྒྲིབ་བ་དང་། རྣམ་པར་རིག་པ་ཅམ་དུ་སྒྲིབ་བ་གཉིས་ཀས་མཐུན་སྣང་དུ་གྲུབ་ཅིང་། རང་འཛིན་ཚུར་མཐོང་དབང་གིས་ལས་ཕྱི་རོལ་དུ་གྲུབ་མ་གྲུབ་ཅོད་པའི་གཞི་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡུལ་ལྷ་པོ་དེ་ཉིད་དོན་སྒྲིབ་གཉིས་གྱིས་ཕྱི་དོན་དུ་སྒྲིབ་པར་བྱེད་ཅིང་། རྣམ་རིག་པས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་གྱིས་རང་འཛིན་དབང་གིས་དང་རྣམ་གཅིག་དུ་སྒྲིབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པས། གཞུགས་སོགས་ཡུལ་ལྷ་པོ་རང་རང་གི་རང་འཛིན་དབང་གིས་དང་རྣམ་གཅིག་དུ་སྒྲིབ་པའི་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་གྱི་ཚུལ་ཅན་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་སྔོན་འཛིན་མིག་གིས་དང་རྣམ་གཞན་མ་ཡིན་པར་སྒྲིབ་པའི་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་གྱི་ཚུལ་ཅན་དུ་ཡང་སྔོན་པོ་ཉིད་གཞུང་བར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ།།

སྐབས་འདིར་གཞན་གྱི་ལོག་པར་རྟོག་པ་ཅུང་ཟད་དགག་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་འདི་ལྟར། ཁ་

ཅིག་ན་རེ། སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ལ་སྟོན་པོ་སོགས་ཚེས་ཅན་དུ་འཛིན་པ་མི་འཐད་དེ། གཞི་མ་གྲུབ་
 པའི་ཕྱིར། རྟེན་མཚན་ཡང་སྟོན་པོ་གཞི་གྲུབ་ན་བཅའ་པོ་གཞི་གྲུབ་པར་འགྱུར་བས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་
 ཡོད་པར་འགྱུར་རོ། རྟེན་ཕྱིར་གཟུགས་སྒྲུ་སོགས་སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ལ་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
 སྒྲུ་ལོ། རྟེན་ལྟ་ན། ཤེས་བྱ་ཚེས་ཅན། སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ལ་སྤང་པོ་ལྟུང་གཞག་ཁས་མི་ལེན་
 པར་ཐལ། རྟེན་ལུགས་ལ་གཟུགས་སྤང་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཁམས་བཙོ་བརྒྱད་དང་།
 སྒྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གྲུང་ཁས་མི་ལེན་པར་འགྱུར་བས་སེམས་ཙམ་པ་གསུང་རབ་ཀྱི་
 རྣམ་གཞག་པལ་ཆེ་བ་ལ་སྒྲུ་ར་བ་འདེབས་པ་ལ་བྱེད་དོ་ཞེས་སྒྲུ་བའམ། ཡང་ན་སེམས་ཙམ་པའི་
 གཞུང་ལུགས་པལ་ཆེ་བ་ནས་སྤང་པོ་ལྟུང་གཞག་སོགས་ལན་མང་དུ་འབྱུང་བ་དག་ལ་ཁོ་བོ་ཅག་
 བསྟོན་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་སྒྲུ་བ་ཤིག་གཞན་ཡང་། ཤེས་བྱ་ཚེས་ཅན། སྟོ་སེར་རྩ་ས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་རྒྱ་
 མཚན་གྱིས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་མཐུན་དཔེ་བཀོད་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། ལྷན་ཅིག་
 དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་ཁས་ལེན་པའི་ལུགས་ལ་སྟོ་སེར་གཞི་མ་གྲུབ་པ་འཐད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན།
 སྟོ་སེར་ཐ་དད་དག་ལ་ནི། རྟོང་བའི་ངེས་པ་ཡོད་མ་ཡིན། ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ། རྣམ་འགྲེལ་ངེས་
 ལས་གསུངས་པ་རྣམས་སྤངས་པར་འགྱུར་རོ། གཞན་ཡང་། རྟོགས་འདི་ཁས་ལེན་པ་ལ་ནི་ཁམས་
 གསུམ་དང་སྒྲུ་གསུམ་ལ་སོགས་པ་འཁོར་འདས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་པལ་ཆེ་བ་ཁས་སྤང་བའི་ཐབས་མེད་
 པས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་གྱུད་པ་འབའ་ཞིག་མཐོང་བར་འགྱུར་རོ།

ཡང་ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྟོ་སེར་སོགས་གཞི་གྲུབ་གྲུང་། སྟོན་པོ་སྟོན་པོ་མ་ཡིན་གྱི། སྟོན་པོ་ཤེས་
 པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ལ་སྟོ་སེར་སོགས་ཐམས་ཅད་རང་འཛིན་གཤེས་པ་དེ་དང་
 དེ་ཡིན་པས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། རྟེན་ཕྱིར་སྟོན་པོ་ནི་སྟོན་འཛིན་མིག་གཤེས་ཡིན་པ་སོགས་སུ་ཁས་སྤང་
 བར་བྱའི། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ན་སྟོ་སོགས་བཅའ་པོར་འདོད་དགོས་པས་སྟོ་སོགས་ཕྱི་དོན་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་
 ཟེར་རྟོ། རྟེན་ཡང་མི་འཐད་དེ། སྟོན་པོ་ཡིན་ན་ཀྱན་མཆེན་ཡེ་གཤེས་ཡིན་པས་བྱུང་བར་ཐལ། སྟོན་པོ་
 ཡིན་ན་རང་འཛིན་གཤེས་པ་དེ་དང་དེ་ཡིན་པས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། རྟེན་འདིས་མཚོན་ནས། གཞི་གྲུབ་
 ན་ཀྱན་མཆེན་ཡེ་གཤེས་ཡིན་པས་བྱུང་བར་སྒྲུ་དགོས་པར་འགྱུར་རོ། གཞན་ཡང་། སྟོན་པོ་ཚེས་ཅན།

ཁྱོད་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་རང་འཛིན་པའི་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ལས་སྒྲངས། འདོད་ན། སྡོན་འཛིན་མིག་གེས་ཡིན་པ་འབྱུང་དོ། རྒྱལ་འདིས་མཚོན་ནས། གཞི་གྲུབ་ན་རང་རིག་མངོན་སུམ་དུ་ཡང་མི་འདོད་བཞིན་དུ་ལས་སྒྲང་དགོས་པར་འགྱུར་རོ།

གཞན་ཡང་། གེས་བྱ་ཚུལ་ཅན། གཟུགས་ཅན་གྱི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་ན་མིག་གེས་ཡོད་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། གཟུགས་ཡིན་ན་མིག་གེས་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྐྱེས་བུ་ཡོང་བ་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་ཞིང་། རྒྱལ་འདིས་མཚོན་ནས་སྐྱེས་བུ་ཡིན་ན་ཉན་གེས་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། སྐྱེས་བུ་འོན་པ་མི་སྲིད་པ་སོགས་སུ་ཐལ་བའང་གེས་པར་བྱའོ། །གཟུགས་སྐྱེད་འོ་རིག་བྱ་ལྟ་ཚད་བའི་བུམ་པ་ལྟ་བུ་ལ་སྒྲོ་ལྗེའི་དབང་གེས་ཚད་བར་འགྱུར་བས་མཐར་ཀ་བུམ་སོགས་ཐམས་ཅད་སྐྱེས་བུར་ལས་ལེན་དགོས་པའི་ཕྱིར། ས་སོགས་འབྱུང་བ་སྟོག་ཆགས་དང་། ཤིང་སོགས་སེམས་ལྡན་དུ་སྒྲུབ་པའི་རྒྱང་འཕེན་པ་དང་། གཅེར་བུ་པའི་རིང་ལུགས་ཆེས་གསལ་བར་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །གཞན་ཡང་། སྡོན་པོ་ཡིན་ན། སྡོན་འཛིན་རྟོག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། སྡོན་པོ་ཡིན་ན་སྡོན་པོ་རང་ཉིད་འཛིན་པའི་གེས་པ་དེ་དང་དེ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། རྟགས་ལས་སྒྲངས། འདོད་ན། འདི་འདྲི་བར་བྱ་སྟེ། སྡོན་འཛིན་མངོན་སུམ་ཡིན་ན་རྟོག་པ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པམ་མ་ཁྱབ། མ་ཁྱབ་ན། མངོན་སུམ་རྟོག་བཅས་སྲིད་པར་འགྱུར་རོ། ཁྱབ་ན། སྡོན་པོ་ཚུལ་ཅན། ཁྱོད་རྟོག་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་སྡོན་འཛིན་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་དངོས་སོ།

གཞན་ཡང་། གེས་བྱ་ཚུལ་ཅན། སྐྱེས་བུ་གཅིག་གི་གཟུགས་ལ་དབྱ་གཉེན་གཉིས་ཀྱི་མིག་གེས་ཀྱིས་ལྟ་བའི་ཆོད་བྱ་གཞེན་གཉིས་ཀྱི་མིག་གེས་མི་འགལ་བར་ཐལ། སྐྱེས་བུ་གཅིག་གི་གཟུགས་དེ་དབྱ་གཉེན་གཉིས་ཀྱི་མིག་གེས་གཉིས་ཀྱི་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདིས་མཚོན་ནས་མིག་གེས་ཡིན་ན་མི་འགལ་བས་ཁྱབ་པར་ལས་ལེན་དགོས་པར་འགྱུར་རོ། །ལྟས་བྱིན་འགོ་ག་པ་ལ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ལུས་གཟུགས་དྲི་རོ་རྒྱུས་ཀྱང་ལུས་གེས་མིག་གེས་སོགས་སུ་འདོད་དགོས་པའི་ཕྱིར། འགོ་ག་པ་ལ་སྒྲོ་མས་པར་ཞུགས་པ་ལ་ཡང་སྒྲོ་ལྗེའི་དབང་གེས་ཡོད་པར་ཐལ་འགྱུར་ལ། རྟོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱལ་སྤྱུའི་མཚན་དཔེ་གདུལ་བྱ་སོ་སྤྱེའི་མིག་གེས་ཀྱིས་མཐོང་བའི་ཆོ་ཡང་། མཚན་དཔེ་དེ་

དག་མིག་གིས་དེ་དང་དེར་འདོད་དགོས་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་དཔེ་སོ་སྟེང་མིག་གིས་ཡིན་པ་
ཡོད་པར་ཐལ་ཡོ། །དེ་ལ་སོགས་པའི་གཞོན་བྱེད་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་དང་མང་པོ་དག་ཡོད་མོད་ཀྱི་ཟད་
པར་བརྟེན་ཀྱི་ག་ལ་ལང་། སློ་གྲོས་དང་ལྷན་པ་དག་གིས་རི་སྐད་བརྟེན་པ་དག་ལ་དཔགས་ཏེ་གིས་
པར་བྱས་ཤིག དེ་ཡང་སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ལ་དངོས་པོ་ཡིན་ན་གིས་པ་ཡིན་དགོས་ཞེས་སྒྲུབ་
དང་། སློ་གྲོས་ཤིན་ཏུ་རྩེད་པ་འགའ་ཞིག གིས་བྱ་ཡིན་ན་སེམས་ཡིན་པས་བྱུང་པར་འདོད་པ་དེ་དག་
ཐམས་ཅད་ལའང་། གིས་པ་རི་ལྟ་བུ་ཡིན་ཅེས་བརྒྱལ་ཞིང་བརྟགས་པ་ན། རང་འཛིན་པའི་གིས་པ་དེ་
དང་དེ་དག་ཏུ་སྒྲུབ་པ་ལས་གཞན་པའི་ལན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར། གོང་དུ་བརྟེན་པའི་སྒྲིན་གྱི་ཁུར་
ཆེན་པོ་དག་མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཡང་འབྱུང་དགོས་པ་ཡིན་ནོ།།

ཡང་ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྒོན་པོ་སོགས་ཐ་སྐད་དུ་བྱི་དོན་ཡིན་ལ། ཡང་དག་པར་གིས་པ་
ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། །འདི་ལ་ནི་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་བརྟེན་པའི་སྒྲིན་མཐའ་དག་འབྱུང་བ་ཡིན་ཏེ།
འདི་ལྟར་ཐ་སྐད་དུ་བྱི་དོན་ཡིན་པས་བྱི་དོན་ཡིན་པའི་གོ་ཆོད་ན། བྱི་དོན་ཁས་བླངས་པ་ཡིན་པས།
དུག་གིས་ཅིག་ཅར་སྒྱར་བ་ན། །ཕྱ་རབ་རྩལ་ཆ་དུག་ཏུ་འབྱུང་།^{༡༩༥} །ཞེས་སོགས་ཀྱི་བྱི་དོན་འགོག་པའི་
རིགས་པ་མཐའ་དག་གིས་གཞོད་པའི་བྱིར། རྣམ་རིག་པའི་དྲི་ཙམ་ཡང་དྲོ་བར་ག་ལ་འབྱུང་། གོ་མི་
ཆོད་ན་ཐ་སྐད་དུ་ཡོད་པས་ཀྱང་ཡོད་པའི་གོ་མི་ཆོད་པར་མཚུངས་པས། ཀྱུན་རྒྱུ་བ་བདེན་པ་རྣམ་པར་
ཆད་པ་མེད་པ་པའི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱུན་པར་འབྱུང་རོ། ཅི་སྟེ། ཐ་སྐད་དུ་བྱི་དོན་ཡིན་པས་ཐ་སྐད་དུ་བྱི་
དོན་ཡིན་པའི་གོ་ཆོད་ཅིང་། དོན་དམ་དུ་བྱི་དོན་ཡིན་པས་གོ་མི་ཆོད་ལ། ཐ་སྐད་དང་དོན་དམ་གང་
ཡང་མིན་པའི་བྱི་དོན་ཕུང་གསུམ་མེད་པས། ཐ་སྐད་དང་དོན་དམ་གང་གི་ཡང་བྱུང་པར་མ་སྒྱར་བ་བྱི་
དོན་ཡིན་པའི་གོ་ཆོད་དམ་མི་ཆོད་བརྟག་པ་བྱེད་པ་ནི་མི་རིགས་སོ་ཞེན། བདེན་གཉིས་ལ་ཕུང་
གསུམ་མེད་ཀྱང་བརྟག་པ་གང་བྱེད་ཀྱི་ཐོག་མར་བདེན་གཉིས་ཆོག་གིས་ཟིན་པར་སྒྱར་དགོས་པ་མ་
ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན། ལྷས་བྱིན་ཐ་སྐད་དུ་འགྲོ་འམ་དོན་དམ་དུ་འགྲོ་ཞེས་མ་སྒྱར་བར། ལྷས་བྱིན་
འགྲོ་འམ་འོན་ཏེ་མ་འགྲོ་ཞེས་དྲིས་པ་ན། བདེན་གཉིས་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ལྷས་བྱིན་འགྲོ་བ་ཡོད་
པར་ཐལ་ཞིང་། བཅའ་པོའི་དུ་བ་ཡོད་པའི་བྱིར་ཞེས་པའོ། རིག་པའི་དུ་བ་ཡོད་པའི་བྱིར་ཞེས་པའི་

ཁྱད་པར་མ་སྒྱུར་བར། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སྒྲུས་ན། བེམ་རིག་གང་ཡང་མིན་པའི་དུ་བ་ཡོད་པར་
ཁས་བླངས་པར་བལ་ལོ། །དེ་བས་ན་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པས་ཡོད་པའི་གོ་ཚད་དམ་ཞེས་དྲིས་པའི་ཆེ་ཐ་
སྙད་དུ་ཡོད་པའི་གོ་ཚད་མི་ཚད་འདྲིའམ། འོན་ཏེ་དོན་དམ་དུ་ཡོད་པའི་གོ་ཚད་མི་ཚད་འདྲིའམ། དེ་
གཉིས་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཡོད་པའི་གོ་ཚད་མི་ཚད་འདྲི་ཞེས་ལན་འདེབས་པར་བྱེད་པ་ནི་འབྲས་
མཚུངས་ཀྱི་ལྷག་ཚད་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་སྒྲུ་མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཅེས་བརྗོད་པ་ལ། སྒྲུའི་བྱས་
པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཅེས་ཟེར་རམ། བྱས་པའི་བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཅེས་ཟེར་དམ། དེ་གཉིས་གང་
ཡང་མིན་པའི་བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཅེས་ཟེར། ཅེས་སྒྲུ་བ་ཡང་འབྲས་མཚུངས་ཀྱི་ལྷག་ཚད་དུ་མི་
འགྱུར་རོ། །དེས་ན་ཚུལ་འདི་ནི་ལན་འདེབས་པར་མ་ལུས་པ་ན། གཏམ་གྱི་དུ་འདྲེད་བ་¹⁴ཞིག་
བྱའོ་སྒྲུ་དུ་བསམས་ནས་གཡོ་རྒྱུའི་ཐོལ་གྱིས་སྒྲུ་བ་ཙམ་དུ་བྱ་དོ། །ཡང་དག་པར་གཤེས་པ་ཡིན་ཅེས་
ཁས་བླངས་པས། གཟུགས་སོགས་གཤེས་པ་ཡིན་པ་ལ་བརྗོད་པའི་སྒྲོན་རྣམས་ཀྱང་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ།

ཁ་ཅིག་ སྒྲོན་འཛིན་མིག་གཤེས་ཀྱི་གཟུང་རྣམ་དེ་ཐ་སྙད་དུ་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་དང་སྒྲོན་པོ་
ཡིན་ཏེ། རྗེས་ཀྱི་རྟོག་པས་སྒྲོན་པོ་དང་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་དུ་ཞེན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཅེས་གསུང་བའང་
མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟ་ན་སྒྲོན་འཛིན་མིག་གཤེས་ཀྱི་འཛིན་རྣམ་དེ་ཐ་སྙད་དུ་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་དུ་གྱུར་བའི་
ཡུལ་དངོས་སུ་རིག་པའི་སྒྲོ་ཡིན་པར་བལ་ལ། སྒྲོན་འཛིན་མིག་གཤེས་ཀྱི་གཟུང་རྣམ་དེ་ཐ་སྙད་དུ་ཕྱི་དོན་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཐ་སྙད་དུ་གཞན་རིག་ཏུ་འགྱུར་པས་ཐ་སྙད་དུ་རང་རིག་མངོན་སུམ་མི་
སྲིད་པར་བལ་ལོ། གཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ལ་གཟུང་རྣམ་གཞལ་བྱ། འཛིན་རྣམ་
ཚད་མ། རང་རིག་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཚད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞལ་འདི་དོན་དམ་པའི་
ཚད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞལ་ཡིན་པར་བལ་ལ། སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ལ་ཐ་སྙད་དུ་གཟུང་
རྣམ་ཕྱི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དོན་དམ་པར་གཟུང་འཛིན་རིག་གསུམ་ཐ་དད་དུ་འདོད་དགོས་
པས་སེམས་ཙམ་པའི་དྲི་ཙམ་ཡང་མི་དྲོའོ། །གཞན་ཡང་ཐ་སྙད་རྣམ་པར་འཛིན་པ་ནི། ཐ་སྙད་ཀྱི་ཚད་
མ་ལ་རག་ལས་ཀྱི་རྗེས་ཀྱི་རྟོག་པ་སོགས་སྒྲོ་འབྲུལ་པ་གང་ཡིན་གྱིས་གཞག་ལུས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་
དུ་ཐ་སྙད་རྣམ་པར་འཛིན་པའི་ཆེ་འགལ་འདུ་སྒྲོན་མེད་ཡིན་པར་སྒྲུ་དགོས་སོ་ཞེས་གོང་དུ་བཤད་

ཟེན་ཏོ། ཏེ་བས་ན་གཞན་དག་གིས་རྣམ་པར་བརྟགས་པ་དག་ནི་ཚིག་ཙམ་ཞིག་སྤྱིང་པོར་ཟད་དོ།

འོ་ན། རང་གི་ལུགས་ལ་སྔོ་སོགས་ཤེས་པའམ་བཅའ་པོ་གང་དུ་འདོད་པར་བྱ་ཞེ་ན། བཅའ་པོ་
ཡིན་ན་ནི་རྩལ་གྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པས་སྤྱི་དོན་ཡིན་པར་བཤམ་པའི་བྱིར་དང་། ཤེས་པ་ཡིན་ན་འང་གོང་
དུ་བཤད་པའི་སྤྱོད་གྱིས་རྟེན་པའི་བྱིར། རྟོགས་དེ་གཉིས་ཀ་ཁས་མི་ལེན་གྱི། འདི་ལྟར་རྒྱུ་མཐོང་
དབང་ཤེས་ལ་རྒྱང་ཆད་ལྟ་བུར་སྤང་བའི་སྔོ་སོགས་རྣམས་ནི་རང་འཛིན་རྒྱུ་མཐོང་དབང་ཤེས་དེ་
དང་རྣམས་གཅིག་ཡིན་ལ། དེའི་བྱིར་རང་འཛིན་རྒྱུ་མཐོང་དབང་ཤེས་དེའི་བདག་ཉིད་དུ་ཁས་ལེན་པ་
ཡིན་གྱི། བཅའ་རིག་གང་དུ་ཡང་ཁས་མི་ལེན་ནོ།

འོ་ན། སྔོན་པོ་དེ་ཀུན་མཁྱེན་ཡི་ཤེས་ཀྱི་འང་བདག་ཉིད་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མི་མཚུངས་ཏེ། རྒྱུ་
མཐོང་དབང་ཤེས་ལ་སྤང་བའི་སྔོན་པོ་རྣམས་ནི་དབང་ཤེས་དེ་དང་རྣམས་གཅིག་ཡིན་པར་ལྷན་ཅིག་
དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་འགྲུབ་ལ། ཀུན་མཁྱེན་ཡི་ཤེས་དང་སྔོན་པོ་སོགས་རྣམས་གཅིག་ཏུ་སྦྱབ་
མི་རུས་ཏེ། ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་བཞེད་ན་ཕྱོགས་ཚོས་མི་འགྲུབ་ཅིང་། རྟགས་གཞན་
ཡང་མེད་པའི་བྱིར་རོ། །གང་དག་བཅའ་རིག་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་དངོས་པོ་མི་སྤྱིད་པར་འདོད་པ་ནི་
རྣམ་པར་མ་བརྟགས་པ་སྟེ། བྱེ་བྲག་སྒྲུབ་པས་ནམ་མཁའ་སོགས་དང་། མདོ་སྡེ་པས་སྒྲེས་པུ་སོགས་
དང་། སེམས་ཙམ་པས་འགོག་སྟོ་མས་སོགས་གྲུབ་མཐའ་སྒྲུབ་པ་པལ་ཆེ་བས་བཅའ་རིག་གང་ཡང་མ་
ཡིན་པའི་དངོས་པོ་ཁས་བླངས་ཞིང་། ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བག་ཆགས་སོགས་བཅའ་རིག་གང་ཡང་མིན་
པའི་དངོས་པོ་མང་དུ་ཁས་ལེན་དགོས་པས། དངོས་པོ་ལ་དབྱེ་བ་བྱེད་པ་ན་བཅའ་པོ་དང་རིག་པ་
གཉིས་ཞེས་བྱིས་པའི་གནས་སྐབས་ཉིད་ནས་ལན་མང་དུ་སྒྲུས་པའི་འདོན་པ་གོམས་པ་ཙམ་གྱི་རྒྱ་
མཚན་གྱིས་ཡིད་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་མ་བྱེད་ཅིག ཚོས་ཙན་གྱི་དོན་འཕྲོས་དང་བཙས་པ་བཤད་ཟེན་ཏོ། །

ད་ནི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཚོས་ཀྱི་དོན་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་གཞན་དག་ན་ཤེ། རྣམ་བཤེན་པ་
ལྟར་ན་རྣམས་གཅིག་ཏུ་སྦྱབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། རྣམ་བརྒྱུན་པ་ལྟར་ན་རྣམས་གཞན་མ་ཡིན་པ་ཙམ་དུ་
སྦྱབ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི། རྣམ་པ་ཚོས་ཙན་དུ་འཛིན་ན་བཤེན་ཡང་། རྣམ་པ་ཚོས་ཙན་ཡིན་པ་

ལ་གོང་དུ་སྒྲོན་བསྟན་ཟེན་ཏོ། །དེས་ན་སྒྲོན་པོ་སོགས་ནི་སྒྲོན་འཛིན་མིག་གིས་སོགས་དང་རྫས་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་ལ་རྣམ་བཤེན་རྒྱུ་གཉིས་ཀ་མཐུན་པའི་བྱིར་དང་། ཚེས་ཅན་དུ་ཡང་སྒྲོ་སོགས་ཉིད་གཟུང་བྱ་ཡིན་པར་བཤད་ཟེན་པའི་བྱིར། རྫས་གཅིག་ཏུ་སྒྲུབ་པ་དང་རྫས་གཞན་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པ་གཉིས་ཀ་ལྟར་ཡང་མི་འཐད་པ་མེད་ལ། གང་དུ་བསྒྲུབས་ཀྱང་འདོད་པའི་དོན་འབྱུང་པ་ལ་ཡང་བྱུང་པར་མེད་དེ། དེ་གཉིས་གང་ཡིན་ཀྱང་བྱི་དོན་ཡིན་པར་འགལ་བའི་བྱིར་རོ།

རྟགས་ཀྱི་དོན་རི་ལྟ་བུ་ཞེན། ལྟན་ཅིག་དམིགས་པར་ངེས་པའི་དོན། ཁ་ཅིག་ན་རེ། རང་རིག་མངོན་སུམ་གཅིག་གིས་ཅིག་ཅར་དུ་དམིགས་པས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ཏོ། །དེ་ནི་མི་འཐད་དེ། སྒྲོན་འཛིན་མིག་གིས་བྱིར་བའི་རང་རིག་གིས་སྒྲོན་པོ་དངོས་སུ་དམིགས་ན། དེ་གཞན་རིག་ཏུ་ཐལ་བའི་བྱིར་དང་། སྒྲོན་འཛིན་མིག་གིས་བྱིར་བའི་རང་རིག་ཡིན་ན་སྒྲོན་པོའི་རྣམ་པ་དངོས་སུ་ཤར་བས་བྱུང་པར་ཐལ་བའི་བྱིར་རོ། རྣམ་པ་དངོས་སུ་ཤར་བ་འདོད་དོ་ཞེན། དེ་ལྟ་ན། མིག་གིས་ལ་གཟུང་རྣམ་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་མིག་གིས་ཀྱི་འཛིན་རྣམ་ལ་ཡང་གཟུང་རྣམ་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཡོད་པར་ཐལ་བར་འབྱུར་རོ། །ཡང་ཁ་ཅིག་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲོ་ལ་ལྟོས་པའི་ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པའི་བྱིར་ཞེས་རྟགས་སུ་འགོད་དོ་ཞེན། དེ་ནི་མི་འཐད་དེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲོ་དང་ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པ་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་བྱིར་ཏེ། གཞན་དུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲོ་སྒྲུ་བྱི་སོགས་མཚུངས་པར་ཐལ་བའི་བྱིར་རོ། ཅི་སྟེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲོ་ལ་ལྟོས་ཞེས་པའི་དོན་སེམས་ཅན་གཅིག་གི་སྒྲོས་སྒྲོན་པོ་ནམ་དམིགས་པ་ན་དེ་འཛིན་གྱི་མིག་གིས་ཀྱང་དམིགས་དགོས་པ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་གང་གི་སྒྲོས་སྒྲོན་པོ་དམིགས་པ་དེས་དེ་འཛིན་མིག་གིས་ཀྱང་དམིགས་པས་བྱུང་ཅེས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེན། དེ་ཙམ་གྱིས་དེར་འཛིན་ན། ཤེས་བྱ་ཚེས་ཅན། བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་གེས་རབ་དང་། དེའི་སྤང་བྱ་བདག་འཛིན་གཉིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་ལྟོས་པའི་སྤང་གཞེན་ཡིན་པར་ཐལ། སེམས་ཅན་གཅིག་གི་རྒྱུད་ལ་བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་གེས་རབ་སྐྱེས་ན་དེའི་སྤང་བྱ་བདག་འཛིན་སྤང་བ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་གང་གི་རྒྱུད་ལ་ཡང་གེས་རབ་དེ་སྐྱེས་ནས་སྤང་བྱ་བདག་འཛིན་དེ་སྤང་པས་བྱུང་བའི་བྱིར་རོ། །འདོད་ན།

བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དེ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་ལྷོས་པའི་གཉེན་
པོར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། རང་རྒྱུད་ལ་གཉེན་པོ་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་མེད་པའི་སེམས་
ཅན་མི་སྤྲིད་པར་ཐལ་ལོ།།

ལྷན་ཅིག་དམིགས་པར་ངེས་པའི་བྱིར། །ཅེས་པ་ཙམ་རྟགས་སུ་བཀོད་ན་སྣང་གཟུགས་ལྟ་བུ་
སེམས་ཅན་འགའ་ཞིག་གི་སྒོ་ལ་བལྟས་ནས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་པར་ངེས་པ་རྣམས་ཀྱང་རྣམས་གཞན་
མ་ཡིན་པར་ཐལ་བའི་བྱིར་རོ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི་སྒྲིན་དང་སྒྲིན་མ་ཡིན་པའི་འབྲུག་པ་སྒོ་ལ་མ་གཤར་བར་
ཟད་དེ། འོན། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། སེམས་ཅན་འགའ་ཞིག་གི་སྒོ་ལ་བལྟས་ཏེ་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་
ཡིན་ན་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། རྣམས་གཞན་མ་ཡིན་པར་སྒྲིབ་པ་ལ་ལྷན་ཅིག་
དམིགས་ངེས་ཡིན་པ་ཙམ་རྟགས་སུ་བཀོད་ན་སྣང་གཟུགས་ལྟ་བུ་སེམས་ཅན་འགའ་ཞིག་གི་སྒོ་ལ་
བལྟས་ཏེ་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་ན་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་བྱིར། འདོད་ན།
བུམ་པ་དང་ས་ཕྱོགས་དུས་མཉམ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། གཅིག་ཡོད་ན་ཅིག་ཤོས་
ཡོད་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ་ལོ། །རྟེན་ན་ཚུལ་འདི་ནི། སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས། ལྷན་ཅིག་དམིགས་པར་ངེས་
པའི་བྱིར།¹⁶⁶ །ཅེས་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལ་ཅུ་འདྲི་བའི་བསམ་པས་རང་གི་མཚང་སྟོན་པར་ཟད་དོ།།

ཡང་ལྷན་ཅིག་དམིགས་པར་ངེས་པའི་དོན། སྒྲོན་པོ་དངོས་སུ་དམིགས་ན་སྒོ་དེས་སྒྲོན་
འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱང་དངོས་སུ་དམིགས་པས་ཁྱབ། སྒྲོན་འཛིན་མིག་ཤེས་དངོས་སུ་དམིགས་ན་སྒོ་
དེས་སྒྲོན་པོ་ཡང་དངོས་སུ་དམིགས་པས་ཁྱབ་པ་ལ་འདོད་པ་མང་དུ་སྣང་མོད། དེ་ནི་མི་རིགས་ཏེ།
སྒྲོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱིས་སྒྲོན་འཛིན་མིག་ཤེས་དངོས་སུ་དམིགས་པར་ཐལ། སྒྲོན་པོ་དངོས་སུ་
དམིགས་པའི་བྱིར། འདོད་ན། འོག་ཏུ་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་སྐབས་ནས་འཆད་པར་འགྱུར་བའི་
རིགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དགག་པར་བྱའོ། །སྒྲོན་འཛིན་མིག་ཤེས་སྒྲོབ་པའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཚོས་
ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་སྒྲོན་པོ་དངོས་སུ་དམིགས་པར་ཐལ། སྒྲོན་འཛིན་མིག་ཤེས་དངོས་སུ་དམིགས་པའི་
བྱིར། འདོད་ན། གཞན་རིག་ཏུ་ཐལ་བ་སོགས་གོང་དུ་བཤད་པའི་སྒྲིན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་གཞོན་པར་
འགྱུར་རོ། །ཀཞན་ཡང་སྒྲོན་འཛིན་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་སྒྲོན་འཛིན་མིག་

ཤེས་དངོས་སུ་དམིགས་པས་བྱའ་པར་ཐལ། སྡོན་པོ་དངོས་སུ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ལན་མེད་དོ། ཅི་སྟེ།
སྡོན་འཛིན་མིག་ཤེས་དང་དེ་ལ་སྒྲུང་བའི་སྡོན་པོ་གཉིས་གཅིག་དངོས་སུ་དམིགས་པའི་སྡོན་གཅིག་
དངོས་སུ་དམིགས་པར་འདོད་པ་ཡིན་གྱི། སྡོན་པོ་ཙམ་དང་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། འོ་ན། ལྷ་ས་བྱིན་དང་
མཚོད་སྡིན་གྱི་མིག་ཤེས་གཉིས་ཀྱིས་ཡུལ་སྡོན་པོ་གཅིག་ལ་བྱུང་མོང་དུ་དངོས་སུ་དམིགས་པའི་ཆོན།
དེ་ལྟ་བུའི་ལྷ་ས་བྱིན་གྱི་མིག་ཤེས་ཆོས་ཙན། ཁྱོད་ཀྱིས་མཚོད་སྡིན་གྱི་མིག་ཤེས་དེ་དངོས་སུ་དམིགས་
པར་ཐལ། མཚོད་སྡིན་གྱི་མིག་ཤེས་ལ་སྒྲུང་བའི་སྡོན་པོ་དེ་དངོས་སུ་དམིགས་པའི་བྱིར་རོ། །ལན་
མེད་དོ།

ལྷ་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་དོན། གཅིག་ཡོད་པའི་ཡུལ་དུས་དེར་ཅིག་ཤོས་ཀྱང་ཡོད་པས་
བྱའ་པ་ཡིན་ནམ་སྟེ་ན། དེ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་ན། ལུ་རམ་གྱི་རོ་གཟུགས་ད་ལྟར་བ་ཡང་ལྷན་
ཅིག་དམིགས་ངེས་སུ་འབྱུང་བས་རྫས་གཞན་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བའི་བྱིར་རོ། །དེ་བས་ན་ལྷན་ཅིག་
དམིགས་པར་ངེས་པའི་དོན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། ལྷན་ཅིག་ཅེས་པ་ནི་སྒྲིབས་འདིར་ཡུལ་དུས་གཅིག་པའི་
དོན་ཡིན་ལ། དམིགས་པ་ནི་ཚད་མས་དམིགས་པ་དང་། ངེས་པ་ནི་བྱའ་པའི་དོན་ཡིན་པས། གཅིག་
ཚད་མས་དམིགས་པའི་དུས་དེའི་ཆོ་ཅིག་ཤོས་ཀྱང་ཚད་མས་དམིགས་པས་བྱའ་པ། ཅིག་ཤོས་ཚད་
མས་དམིགས་པའི་དུས་དེའི་ཆོ་ཡང་གཅིག་ཚད་མས་དམིགས་པས་བྱའ་པ། ཅེས་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ།
དཔེར་ན་སྡོན་པོ་སྡོན་འཛིན་མངོན་སུ་མ་ཚད་མས་ནམ་དམིགས་པ་དང་དུས་མཉམ་དུ་སྡོན་འཛིན་
མངོན་སུ་མ་ཡང་རང་སྤྱོད་པའི་རང་རིག་མངོན་སུ་མ་ཚད་མས་དམིགས་པས་བྱའ་པ། སྡོན་འཛིན་
མངོན་སུ་མ་ཚད་མ་རང་རིག་མངོན་སུ་མ་ཚད་མས་དམིགས་པའི་ཆོ་སྡོན་པོ་ཡང་སྡོན་འཛིན་མངོན་
སུ་མ་ཚད་མས་དམིགས་པས་བྱའ་པ་ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཁྱེད་འདི་ལུ་རམ་གྱི་རོ་གཟུགས་ད་ལྟར་བ་ལ་མི་
མཚུངས་སམ་ཞེ་ན། མི་མཚུངས་ཏེ། མཚུངས་ན། ལུ་རམ་གྱི་གཟུགས་མཐོང་བ་ན་རོ་སྤྱོད་པར་ཐལ་
བའི་བྱིར་རོ། །ཉགས་ཀྱི་དོན་བཤད་ཟིན་ཏོ།

གཞན་དག་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ཞེས་པའི་དམིགས་པ་ཚད་མས་དམིགས་པ་ལ་བྱས་ནས། ལྷན་
ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་ཉགས་ཀྱི་མཐུན་དཔེར། ལྷ་གཉིས་དང་། ལྷ་བ་གཉིས་སྤང་གི་དབང་ཤེས་

འབྲུལ་པ་བཞིན། ཞེས་འགོད་པ་ནི། དེ་ནས་པ་ནུལ་དུ་མ་བཞག་པ་སྟེ། ལྷ་གཉིས་ཚད་མས་དམིགས་
 བར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། ཅི་སྟེ་ལྷ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པ་དང་དེ་སྣང་གི་དབང་གེས་བཞིན་ཞེས་འགོད་དོ་
 ཞེན། དེ་ལྟ་ན། བྱེ་བྲག་སྤྱོད་པ་སོགས་ཕྱི་རྒྱུ་ལ་འགའ་ཞིག་གི་ངོར་དཔེ་མ་གྲུབ་པའི་སྒྲིན་དུ་འགྱུར་ཏེ།
 དེ་དག་གེས་པ་རྣམ་མེད་དུ་སྤྱོད་པའི་རྒྱུ་ལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། འོན་ཀྱང་རྣམ་གཤིས་འབྲུལ་བས་ལྷ་བ་
 གཉིས། མེད་པར་ཐ་དད་མཐོང་བ་བཞིན།^{༡༠} ཞེས་གསུངས་པ་རི་ལྟར་ཡིན་ཅིན། དེའི་དོན་ནི།
 དེས་པར་སྒོ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ། ཅིག་ཅར་དུ་ནི་སྒྲིང་འགྱུར་བའི། ཡུལ་ནི་དེ་ལས་གཞན་ཉིད་དུ། རྣམ་
 གང་གིས་ནི་འགྲུབ་པར་འགྱུར།^{༡༡} ཞེས་སྤྱོད་པ་ལ། འོན་ཀྱང་དབང་གེས་ལས་སྒྲིན་པོ་སོགས་གཞན་
 མ་ཡིན་ན། རྒྱང་ཆད་དུ་སྣང་བ་འདི་ཅི་ཞེན། དེ་ནི་འབྲུལ་པའི་དབང་གིས་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་པའི་
 ཕྱིར། རྣམ་གཤིས་འབྲུལ་བས་ལྷ་བ་གཉིས། མེད་པར་ཐ་དད་མཐོང་བ་བཞིན།^{༡༢} ཞེས་སྤྱོད་པ་
 ཡིན་ཏེ། མདོར་ན། སྒྲིན་པོ་སོགས་དབང་གེས་ལས་གཞན་མ་ཡིན་བཞིན་དུ་གཞན་དུ་སྣང་བའི་དཔེར་
 བཞེད་པ་ཡིན་གྱི། གཞན་མ་ཡིན་པར་སྤྱོད་པའི་མཐུན་དཔེར་བཞེད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

གསུམ་པ་རྒྱུ་ལྷ་བ་ལ། ལྷན་ཅིག་དམིགས་པར་དེས་པའི་ཕྱིར། ཅིས་པའི་ཕྱོགས་ཚུས་ནི་
 རང་རིག་མཛོད་སུམ་གྱིས་འགྲུབ་པ། རྩབ་པ་གཉིས་ལས། རྟེན་འབྲུབ་རྒྱུ་ལ་ནི། ལྷན་ཅིག་
 དམིགས་དེས་ཡིན་ན་རྟེན་གཞན་མ་ཡིན་པས་འབྲུབ་སྟེ། སྤྱོད་པ་ཐ་དད་གཉིས་དམིགས་ན་ཅིག་གོས་
 དམིགས་དགོས་ན་འབྲེལ་པ་གྲུབ་པས་འབྲུབ་ཅིང་། ལྷན་ཅིག་གམ་དུས་མཉམ་དུ་དམིགས་དགོས་པས་
 དེ་བྱུང་འབྲེལ་ཁེགས་པས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་དེས་ཡིན་ན་བདག་གཉིས་ཏུ་འབྲེལ་པར་གྲུབ་པ། སྤྱོད་
 ལྷན་བདག་ཉིད་གཉིས་ཡིན་ན་སྤྱོད་པ་རྟེན་གཞན་ཡིན་པར་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ།

ལྷ་བ་འབྲུབ་རྒྱུ་ལ་ནི། སྒྲིན་པོ་ཐ་དད་དག་ལ་ནི། རྒྱུང་བའི་ལོང་པ་ཡོད་མ་ཡིན།^{༡༣} ཞེས་
 པས་བསྟན་ཏེ། དེ་ཡང་རྟེན་གཞན་ཡིན་ན་ལྷན་ཅིག་དམིགས་དེས་ཡིན་པར་འགལ་བར་ཐལ། རྟེན་
 གཞན་ལྷན་ཅིག་དམིགས་དེས་ཡིན་པ་ཡོད་ན། སྣང་དུ་རུང་བ་ལས་དེ་འདྲ་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཅིས་
 སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟེན་གསུམ་གྱིས་རྟེན་གཞན་ལ་ལྷན་ཅིག་དམིགས་དེས་བཀག་པའི་སྒོ་ནས་

སྒྲུབ་པོ། །དེ་འདྲ་ཡོད་ན་སྒྲུབ་རུང་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་། ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་ན་ལྷན་ཅིག་
 ཏུ་ཚད་མ་ལ་སྒྲུབ་བས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན། གཙོ་བོ་སེམས་དང་དེའི་འཁོར་བུ་བྱུང་བའི་སེམས་
 བྱུང་ནམས་ཀྱང་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་སུ་ཐུག་པ། ཡན་ཚུན་གཅིག་ཚད་མས་དམིགས་པ་དང་དུས་
 མཉམ་དུ་ཅིག་གོས་ཀྱང་ཚད་མས་དམིགས་པས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། དེར་ཐུག་པ། གཙོ་བོ་སེམས་རང་རིག་
 མངོན་སུམ་གྱིས་སྤྱོད་བ་དང་དུས་མཉམ་དུ་དེའི་འཁོར་བུ་སེམས་བྱུང་ནམས་ཀྱང་རང་རིག་མངོན་སུམ་
 གྱིས་སྤྱོད་བས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པ་འདོད་ན་རྗེས་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་རོ་
 ཞེན། གཙོ་བོ་སེམས་དང་དེའི་འཁོར་བུ་བྱུང་བའི་སེམས་བྱུང་ནམས་རྗེས་གཅིག་ཡིན་པ་འདོད་པ་
 ཡིན་ཏེ། གཙོ་བོ་སེམས་དང་དེའི་འཁོར་བུ་སེམས་བྱུང་ནམས་རྗེས་ཐ་དད་ཡིན་ན་བདག་གཅིག་
 འབྲེལ་མེད་ཅིང་། དུས་མཉམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་བྱུང་འབྲེལ་མེད་པས་འབྲེལ་མེད་དོན་གཞན་དུ་
 འགྱུར་ལ། དེ་འདོད་ན། རྟེན་དང་བརྟེན་པ་མ་ཡིན་པར་ཐུག་ལོ། དེ་འདོད་ན། གཙོ་བོ་དང་འཁོར་བུ་
 རྣམ་གཞག་བཏགས་པ་ཙམ་དུ་འགྱུར་རོ། །ཁ་ཞན་ཡང་། ཤེས་བྱ་ཚེས་ཅན། རྒྱུད་གཅིག་ལ་རྟོག་པ་
 རིགས་མཐུན་རྗེས་ཐ་དད་དུ་མ་ཅིག་ཅར་འབྱུང་བ་ཡོད་པར་ཐུག་པ། གཙོ་བོ་ཡིད་ཤེས་རྟོག་པ་དང་དེའི་
 འཁོར་བུ་བྱུང་བའི་སེམས་བྱུང་རྟོག་པ་རྣམས་རྗེས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

འོ་ན། སྒྲོ་བ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱིས། ལྷ་ཉིད་འཐད་པ་མེད་ཕྱིར་དང་།^{༡༧} ཞེས་སོགས་ཀྱི་
 སྒྲོ་ནས་སེམས་སེམས་བྱུང་རྗེས་གཅིག་ཡིན་པ་ལ། སྤང་བོ་ལྷའི་གྲངས་ངེས་མི་འཐད་པར་ཐུག་པ། རྣམ་
 ཤེས་ཀྱི་སྤང་བོ་དང་ཚོར་བའི་སྤང་བོ་སོགས་རྗེས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སོགས་གཞོན་བྱེད་མང་
 དུ་གསུངས་པ་ཅི་ཞེན། དེ་ནི་རྗེས་གཅིག་ཡིན་པ་ལ་གཞོན་བྱེད་སྟོན་པ་མ་ཡིན་གྱི། ཡིན་ན་རང་ཉིད་
 ལ་དེ་མ་ཐག་མཚུངས་པར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་གཞུགས་སོགས་དང་རྣམ་ཤེས་རྗེས་གཅིག་གམ། ཐ་
 དད། ཐ་དད་ན། ཕྱི་དོན་གྲུབ་པར་ཐུག་ལོ། །ཁ་ཅིག་ན། ཤེས་བྱ་ཚེས་ཅན། སྤང་བོ་ལྷའི་གྲངས་ངེས་
 མི་འཐད་པར་ཐུག་པ། གཞུགས་སྤང་དང་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་སྤང་བོ་རྗེས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བརྗོད་
 ན་འཁོར་གསུམ་ལ་ལན་མེད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་ན་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་སྒྲུ་མཚེད་དང་།
 རིགས་པའི་དབང་ལྷག་རྣམ་གཉིས་སོགས་པལ་ཆེ་བ་གཙོ་བོ་སེམས་དང་དེའི་འཁོར་བུ་སེམས་བྱུང་ནམས་

རྩམ་གཅིག་ཏུ་བཞེད་པ་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་འདི་དག་ལ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཤིན་ཏུ་མང་ཡང་རེ་ཞིག་
བཞག་གོ། རྩམ་གསུམ་སྐྱབ་ཚུལ་འཕྲོས་དང་བཅས་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། ། ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་
རྟགས་འདི་མཁས་པའི་དབྱུང་གཞི་ཅུང་ཟད་ཆེ་ཞིང་རྣམ་རིག་པའི་གྲུབ་མཐའ་ལ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་ཡང་།
དིང་སང་གི་རྟོག་གོ་བ་དག་ལ་ཡིད་བརྟན་མི་སྤང་བས་ཅུང་ཟད་རྒྱས་པར་བྱེན་ས་ལེགས་པར་བཤད་
པའི་སྤང་བས་འཛམ་གླིང་གསལ་བར་བྱས་པ་ཡིན་ལོ།

སྤྲིས་པ། བམ་མཁའི་ཁྱོན་དང་ཁོ་བོའི་སྒོ་གྲོས་གཉིས། ཁ་མཐའ་འགྲན་ཕྱིར་རྟག་ཏུ་ངལ་
བ་སྟམ། ཁོ་ལ་མཚོའི་གཏིང་ཟབ་བདག་སྒྲེའི་སྐད་ཅིག་ལ། ཁ་ཐོང་བར་དོགས་ནས་རི་བོའི་ཕག་
ཏུ་ཞུགས། ཁངས་རྒྱས་ཞལ་གྱི་པདྨ་འཕགས་བཤད་ཀྱི། འོད་སྟོང་འདི་ལ་འཇུག་པ་མཛད་དོ་
ཞེས། རྟག་ཕྱོགས་ལྷ་རྣམས་མགྲིན་པའི་ལམ་བསལ་ནས། ཚིག་གི་ཕོ་ཉ་ཚངས་པའི་འཛིག་རྟེན་
འགོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ངོ་མཚར་བ་གཏམ་དུ་བྱས་པོལ། དེ་ལྟར་རྒྱུད་བཤད་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྣམ་རིག་པའི་
ལུགས་ཀྱི་དབང་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་ཞར་ལས་འོངས་པ་དང་བཅས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་ཟིན་ཏོ།

ད་ནི་བདག་རྒྱུན་དང་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་། དེ་མ་ཐག་པའི་རྒྱུན་གྱི་
མཚན་ཉིད་ནི། སྤར་མདོ་སྟེ་པའི་འདོད་པ་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་པ་རི་ལྟ་བུ་བཞེད་ཏུ་རིག་པར་
བྱ་བ་ཡིན་པས། སྤར་ཡང་སྒྲོས་ཏེ་བཤད་པར་མི་བྱའོ། ཁདག་པོའི་རྒྱུན་ལ་མདོ་སྟེ་པ་དང་རྣམ་རིག་
པ་དག་གི་འདོད་པ་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། གཉིས་ཀས་ཀྱང་མིག་ཤེས་ཀྱི་བདག་རྒྱུན་
དུ་གྱུར་པའི་མིག་གི་དབང་པོའི་ངོ་བོ་མིག་ཤེས་དོན་ལྡེའི་ནང་ནས་གཟུགས་ཁོན་ལ་འཛིན་བྱེད་དུ་
འཇུག་ལ། གཞན་ལ་མི་འཇུག་པའི་བྱམ་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་པར་གང་ཡིན་པ་དེ་གཙོ་བོར་སྒྲེད་པའི་
རྒྱ་མིག་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུན་གཞན་གཉིས་ལས་ཐ་དད་དུ་གྱུར་པ་ཞིག་ལ་འདོད་པར་འདྲ་ཡང་། མདོ་སྟེ་པ་དེ་
ཉིད་བཅ་པོར་འདོད་པ་ཡིན་ལ། སེམས་ཙམ་པ་དེ་ཉིད་རང་གི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དུ་གྱུར་པའི་ཤེས་པ་སྤར་
མའི་སྟེང་ན་ཡོད་པའི་རྒྱས་པའི་ངོ་བོར་འདོད་པ་ནི་ཁྱད་པར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་སྒྲོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྤང་
གིས། ལྷན་ཅིག་བྱེད་དབང་རྣམ་པ་ཡི། རོ་བོ་གང་ཡིན་དབང་པོ་འང་ཡིན། རེ་ཡང་རྣམ་རིག་ལ་མི་

འགལ།^{༡༥} ཁེས་གསུངས་སོ། རྣམ་རིག་པའི་ལྷགས་ཀྱི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱི་རྒྱུ་གསུམ་རྣམ་
པར་བཞག་པ་བཤད་ཟེན་རྟོ།

ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ལ་དགག་གཞག་སྒྲུང་གསུམ་ལས། དང་པོ་གཞན་གྱི་ལྷགས་
དགག་པ་ནི། སློབ་དཔོན་རྒྱུ་མཁན་པོ་ན་རེ། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་གོམས་པའི་དབང་
གིས་དོན་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པའི་ཤེས་པ་གང་ཡིད་ལ་བརྟེན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་དང་
དབང་གིས་ཀྱི་བྱེད་ལས་མི་འདྲ་བའི་བྱེད་པར་ནི། དབང་གིས་ཡུལ་སྒྲུང་བ་ཙམ་གྱིས་བྱ་བ་བྱེད་པ་
ཡིན་ལ། ཡིད་མངོན་ཡུལ་ངེས་པས་བྱ་བ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། ཇིས་ཤེས་ཡིན་ན་རྟོག་པར་མི་འགྱུར་རམ་
ཞེན། ཇིས་ཤེས་ཡིན་ཀྱང་རྟོག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། རྟོག་པ་རྣམས་ནི་རང་ཡུལ་སྒྲོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཚུལ་
གྱིས་འཛིན་པ་ཡིན་ལ། ཡིད་མངོན་ནི་རང་ཡུལ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་སྒྲོན་ནས་ངེས་པའི་བྱིར་རོ། ཇི་ལྟ་ན་
ཡང་། མངོན་སུམ་ནི་གང་གི་ཡང་ངེས་པར་བྱེད་པ་མིན་ཏེ།^{༡༦} ཁེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་དང་འགལ་ལོ་
ཞེན། མི་འགལ་ཏེ། དེར་ནི་དབང་གིས་ཉིད་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲུབ་བ་ཡིན་ཏེ། ཡུལ་ར་ཞེས་པའི་
མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲུབ་ནི་དབང་པོ་སོ་སོ་ལ་བརྟེན་པའི་དོན་ཅན་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། ཁེས་སོགས་རྒྱ་མཚན་
དང་བཅས་ཏེ་སྒྲུབ་བྱེད་དོ།

འདི་དག་ནི་རྒྱུ་འགྲེལ་བཤད་དང་བཅས་པའི་དགོངས་དོན་ཚིག་ལ་མ་ལྟོས་པར་བྲིས་པ་
ཡིན་ལ། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་སྒྲེ་བའི་ཚུལ། དང་པོ་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་སྒྲེ། དེའི་རྗེས་སུ་
ཡིད་མངོན་གཅིག་སྒྲེ། དེའི་རྗེས་སུ་དབང་མངོན་གཅིག་སྒྲེ་བའི་ཚུལ་གྱིས། མགོ་དབང་མངོན་གྱིས་
དྲངས། མཐུག་ཡིད་མངོན་གྱིས་བསྐྱུས་ཏེ། དབང་ཡིད་སྒྲེལ་ནས་སྒྲེ་བར་རྒྱུ་མཁན་པོ་བཞེད་དོ་ཞེས་
མཁས་པ་རྣམས་ལ་གྲགས་པ་ཙམ་དུ་ཟད་ཀྱི། བོད་དུ་འགྱུར་བའི་རྒྱུ་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པའི་
གཞུང་ལྷགས་གང་ན་ཡང་མི་གསལ་ལོ། རྒྱགས་འདི་དག་འཐད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་
ངེས་ཤེས་ཡིན་ན། རང་ཡུལ་ནམ་བཟུང་བ་ན་དེ་དང་རྗེས་ཆ་སོ་སོར་དབྱེར་མེད་པའི་དེའི་བྱེད་ཚོས་

ཀྱན་ངེས་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། ཡིད་མངོན་ཡིན་ན་རང་ཡུལ་ལ་སྒྲུབ་འཇུག་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་གང་
ཞིག་དེ་ཡིན་ན་ངེས་ཤིང་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན། གཟུགས་འཛིན་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་
སོགས་ཀྱིས་གཟུགས་སྒྲུབ་སོགས་བཟུང་བ་ན་དེ་དག་ཤིས་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཆ་ཡང་ངེས་པས་
ཁྱབ་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། སེམས་ཙམ་པའི་གྲུབ་མཐའ་ལ་ངེས་ཤིང་མ་སྒྲེས་པའི་གང་ཟག་གི་
རྒྱུད་ལ་ཡིད་མངོན་མི་སྲིད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །གཞན་ཡང་། ཡིད་མངོན་ཉིད་དབང་མངོན་ལས་
ཆེས་ཤིན་ཏུ་ངེས་སྒྲུབ་བ་ཉིད་ཏུ་འགྱུར་ཏེ། ཡིད་མངོན་ནི་ངེས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་པས་རགས་ལ།
དབང་མངོན་ནི་ཡུལ་སྤང་བ་ཙམ་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པས་ཆེས་སྤྲ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་
ལྟ་ན། དབང་མངོན་ལས་ཡིད་མངོན་མེད་པར་འཛིན་པའི་སྒྲོ་འདོགས་ཀྱི་གཞི་རྒྱུད་བར་འགྱུར་ཏེ།
དཔེར་ན། རྟོག་པ་དང་མངོན་སུམ་བཞིན་ནོ། །སྤེལ་ནས་སྒྲེབ་འཕང་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟ་ན། ཤིས་བྱ་
ཆོས་ཅན། དབང་མངོན་སྒྲིད་ཅིག་གཉིས་པ་མན་ཆད་ཐམས་ཅད་ལ་དངོས་ཀྱི་ཉར་ལེན་མི་སྲིད་པར་
ཐལ། དེ་ཐམས་ཅད་ལ་རང་གི་རིགས་མཐུན་དབང་ཤིས་སྤྲ་མ་དང་། རང་གི་བར་དུ་ཡིད་ཀྱི་མངོན་
སུམ་གྱིས་ཆོད་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །

སྒྲོབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་ན་རེ། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ནི་ལུང་ལ་གྲགས་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི། ཚུར་
མཐོང་གི་དངོས་པོ་སྒྲོབས་ཞུགས་ཆད་མས་ངེས་མི་བྱས་ལ། དེའི་ཕྱིར། མདོ་ལས་ཡིད་མངོན་ཡོད་
པར་གསུངས་པ་ལ། དེ་ལྟ་ན་ཆད་མ་བཅད་ཤིས་ཡོད་པའམ། ཡོང་བས་ཀྱང་གཟུགས་མཐོང་བ་གང་
རུང་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་པའི་རྩོད་པ་སྤང་བའི་ཕྱིར་དུ། དེ་ལྟ་བུའི་སྒྲོན་མེད་དེ། ཡིད་མངོན་ཡོད་ན་རང་
གི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དབང་མངོན་གཅིག་ལས་སྒྲེབེད། དེའི་གཟུང་དོན་གྱི་རྒྱུད་ཅིག་གཉིས་པ་འཛིན་པ་
ལ་འགལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་དེ་འདྲའི་རྒྱ་རྒྱུན་ལས་སྒྲེས་པའི་ཡིད་མངོན་ཡོད་པ་ལ་གཞོད་བྱེད་
མེད་པར་སྒྲོན་པ་ཙམ་ཞིག་རིགས་པའི་དབང་ལྷུག་གི་གཞུང་གི་དགོངས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ཏོ།^{༡༠༧} །དེས་
ན་སྒྲོབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གི་ལུགས་ལ། ཡིད་མངོན་ཤིན་ཏུ་གྲོག་ཡིན་པས་ལུང་ཙམ་གྱིས་གྲུབ་གྱི།
དངོས་པོ་སྒྲོབས་ཞུགས་ཆད་མས་མ་གྲུབ་ལ། ཡིད་མངོན་རྒྱ་རྒྱུན་ནི་ལྟ་བུ་ལས་སྒྲེས་པ་ནི་ལུང་རིགས་
གང་གིས་ཀྱང་མ་གྲུབ་མོད། འོན་ཀྱང་། རི་རྒྱུད་བཤད་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་དེ་ལྟ་བུ་ལས་སྒྲེས་པ་ལ་གཞོད་

བྱེད་ཀྱང་མེད་དོ་ཞེས་འདོད་པ་ཡིན་ནོ། ཁྲེ་ལྷ་ན། ཁ་ཅིག་ཡིད་མཛོན་གྱི་ལྷོག་ཡིན་ན་དེའི་རྒྱ་རྒྱུན་
དང་སྒྲེ་རྒྱུ་ལ་སོགས་དངོས་སྟོབས་ཚད་མས་གྲུབ་པ་འགལ་ཞེས་པའི་སྒྲོན་སྒྲོབ་དཔོན་ཚོས་མཆོག་ལ་
རྫོང་པར་བྱེད་པ་ནི་གཞན་གྱི་འདོད་པ་མ་རྟོགས་བཞིན་དུ་དགག་པ་ལ་རིངས་པ་ཙམ་དུ་ཟད་དོ། སྒྲེ་
བའི་རྒྱུ་ལ་ནི། མིག་བྱེད་པ་དང་ལྷན་པའི་ཆོ་ག་ཟུགས་གསལ་བར་སྤང་བའི་ཤེས་པ་ནི་མིག་ཤེས་ལས་
གཞན་དུ་མི་འཐད་པས། མིག་གི་བྱེད་པ་དང་ནི་ལྷན་པ་ན་སྒྲེ་བར་རིགས་ལ། དབང་ཤེས་དེ་མ་ཐག་
རྒྱུན་དུ་བྱས་པ་ལས་སྒྲེ་བར་བཤད་པས། གཟུགས་འཛིན་ཡིད་ཀྱི་མཛོན་སྤྲོད་པ་ནི་གཟུགས་འཛིན་
དབང་མཛོན་གྱི་རྒྱུ་འགགས་པའི་མཐར་སྒྲེ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ཁོ་ན་ལས་མང་
བ་མི་སྒྲེ་སྒྲེ་རྒྱུན་ལྷན་སྒྲེ་ན་མྱོང་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པར་འགྱུར་བས། མེད་དོ་ཞེས་སྒྲོ་འདོགས་པར་མི་
འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བཞེད་དོ།

འདི་དག་ནི་སྒྲོབ་དཔོན་ཚོས་མཆོག་གི་དགོངས་པ་དབྱིས་ཕྱིན་པར་བཞོད་པ་ཡིན་ལ། བོད་
ཀྱི་མཁས་ཚུངས་མང་པོ་དག་སྒྲོབ་དཔོན་ཚོས་མཆོག་གི་ལྷགས་འཐད་ལྷན་དུ་བྱེད་པ་སྤང་མོད་ཀྱི། ཁོ་
བོ་ནི་འཐད་པར་མི་སེམས་ཏེ། འདི་ལྟར། རྒྱུར་མཐོང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་ཡིད་མཛོན་ཚོས་ཅན། རང་རྒྱུད་ལྷན་
ལ་ཁྱོད་མྱོང་བྱེད་རང་རིག་མཛོན་སྤྲོད་ཚད་མ་མེད་པར་ཐལ། ཁྱོད་རང་རྒྱུད་ལྷན་གྱི་སྒྲོ་ལ་སྟོས་ཏེ་
གིན་ལྷོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཤེས་པ་ཡིན་པ་ཉམས་སོ། གཞན་ཡང་། རང་སྒྲོ་སྟོག་ཏུ་གྱུར་པ་
སྤྲིད་པ་ཙམ་ཡང་སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས་ལན་དུ་མར་བཀག་ན་རང་རྒྱུད་ལ་གིན་ལྷོག་ཏུ་གྱུར་པ་སྤྲིད་པ་ནི་
དེ་བས་ཀྱང་ཐ་ཆད་དོ་སྤྲོད་པ་སེམས་སོ། གལ་ཏེ། རང་སྒྲོ་སྟོག་གྱུར་མི་སྤྲིད་ན་ཁྱེ་བྲག་པའི་རོང་བདེ་
སོགས་ཤེས་པར་སྒྲུབ་དགོས་པ་རི་ལྷ་བྱ་ཞེན། ཁྱེ་བྲག་པ་ལ་རང་རྒྱུད་ཀྱི་བདེ་སོགས་སྟོག་གྱུར་མ་
ཡིན་ཡང་། རང་རྒྱུད་ཀྱི་བདེ་སོགས་ལ་ཤེས་པའི་ཐ་སྤྲོད་མ་ཤེས་ནས་ཤེས་པར་སྒྲུབ་དགོས་པ་བྱུང་
བ་ཡིན་པས། བདེ་སོགས་ཤེས་པ་ཡིན་པ་སྟོག་གྱུར་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། སྒྲུབ་སྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་ཡང་སྒྲུ་
མི་རྟག་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ།

གཞན་ཡང་། ཡིད་མཛོན་གྱི་ལྷོག་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཞིག་ཡིན། རྒྱུར་མཐོང་ཚད་མས་
ངེས་མི་རུས་ཤིང་། ལུང་རྣམ་དག་ལས་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེན། རྒྱུར་མཐོང་ཚད་མས་ངེས་མི་རུས་

པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཞིག་ཡིན། སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ཁོ་ནར་ཟད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེན། སྐད་ཅིག་མ་ཞེས་པ་
 ཅི་ཡིན། རང་གྲུབ་དུས་གཉིས་པར་མི་སྡོད་པའི་སྐད་ཅིག་མའམ། འོན་ཏེ་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན།
 དང་པོ་ལྟར་ན། དངོས་པོ་ཡིན་ན་ཚུར་མཐོང་ཚད་མས་ངེས་མི་རྣམས་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ་ལོ། །གཉིས་པ་
 ལྟར་ན། ཡིད་མངོན་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡིན། རྒྱན་ལྷན་ཡིན་ན་མེད་དོ་
 ཞེས་ལོག་པར་རྟོག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ངེས་སྒྲིབ་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེན། འོན། སྐྱེ་བ་སྐྱེ་བྱི་ཡང་མེད་དོ་ཞེས་
 སྐྱར་པ་འདེབས་པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་དག་རྒྱན་ལྷན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །མི་མཚུངས་ཏེ། སྐྱེ་བ་
 སྐྱེ་བྱི་ནི་རྒྱན་ལྷན་ཡིན་ཡང་མྱོང་བས་མ་གྲུབ་ལ། ཡིད་མངོན་རྒྱན་ལྷན་ཡིན་ན་རང་རྒྱུད་ཀྱི་མྱོང་བས་
 གྲུབ་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེན། མྱོང་བས་གྲུབ་ན་མེད་དོ་ཞེས་སྐྱར་པ་འདེབས་པར་མི་སྲིད་མི་དགོས་ཏེ།
 གཞན་དུ་ན། རྒྱུད་འཕེན་གྱི་རྒྱུད་ལ་པ་མེད་པར་འཛིན་པའི་ལོག་ལྟ་མི་སྲིད་པར་ཐལ། རྒྱུད་འཕེན་
 རང་ཉིད་ཀྱིས་པ་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་། དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་པས་
 ཚུར་མཐོང་གི་ཚད་མས་ངེས་མི་རྣམས་ན། ཆ་གསུམ་མེད་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་ན་གིན་རྟོག་གྲུར་ཡིན་པས་
 ཁྱབ་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་ཡིད་མངོན་གིན་རྟོག་ཡིན་པ་དང་། སྐད་ཅིག་
 མ་གཅིག་ཁོ་ནར་སྐྱེ་བ་སོགས་ནི་སྐྱབ་བྱེད་མེད་པའི་དམ་བཅའ་ཙམ་དུ་ཟད་དོ། །

དབང་མངོན་གྱི་རྒྱན་མཐའ་ཁོ་ནར་སྐྱེ་བའི་གེས་བྱེད་མིག་བྱེད་པ་དང་ལྷན་པའི་ཆོག་ཟུགས་
 གསལ་པར་སྒྲུབ་པའི་གེས་པ་ཡིན་ན་མིག་གེས་ལས་གཞན་དུ་མི་འཐད་ཅིས་པ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ།
 མིག་བྱེད་པ་དང་ལྷན་པའི་ཆོ་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་གེས་པ་ལ་གཟུགས་གསལ་པར་སྒྲུབ་པ་སོ་
 སྐྱེ་དང་འཕགས་པ་གཉིས་ཀ་ལ་མང་དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་དག་སྒྲོབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གི་ཡིད་
 མངོན་སྐྱེ་རྒྱལ་ལ། ཁ་དོག་གི་རྒྱན་འགག་ཁ་མ་འཛིན་པའི་དབང་གེས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཡང་ཡིད་མངོན་སྐྱེ་
 བར་འགྱུར། ཞེས་པའི་ཐལ་པ་འཕེན་པ་ནི་གཞོད་བྱེད་མ་ཡིན་ཏེ། སྒྲོབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས། ཡིད་
 མངོན་སྐྱེ་ན་དབང་མངོན་ཞིག་གི་རྒྱན་འགགས་པའི་མཐར་སྐྱེ་བར་ཁས་སྒྲུངས་ཀྱི། དབང་སྒྲོན་རྒྱན་
 འགགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐར་ཡིད་མངོན་སྐྱེ་བས་ཁྱབ་པར་ཁས་སྒྲུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་
 རྒྱན་མཐར་སྐྱེ་ན་དེའི་གོང་དུ་འང་སྐྱེ་བར་རིགས་ཏེ། རྒྱལ་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་གསུངས་

པའང་སྒྲོབ་དཔོན་ཚོས་མཚོག་ལ་གཞོན་བྱེད་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར། རྒྱུ་མཐའ་དང་རྒྱུ་མ་རྫོགས་
 པའི་གོང་ལ་རྒྱ་ཚོགས་ཚང་མ་ཚང་མ་ཚུངས་ཀྱང་། འགལ་རྒྱུ་ཡོད་མེད་མི་མཚུངས་ཏེ་རྒྱུ་མ་རྫོགས་
 པའི་གོང་དུ་དབང་གིས་བར་མ་ཆད་པ་བྱུང་བས་ཡིད་མངོན་སྤྱེ་བའི་གོ་བཀག་པའི་བྱིར་རོལ་གིས་ལན་
 གདབ་པར་རྒྱས་པས་སོ། །དེས་ན་སྤྲོ་མ་མང་པོ་དག་གིས་འཕགས་པའི་ཡུལ་གྱི་སྒྲོབ་དཔོན་རྣམས་ཀྱི་
 འདོད་པ་མ་རྫོགས་པར་དེ་དག་ལ་དགག་པ་མང་དུ་བསྟན་པ་དང་། འདོད་པ་སྤྱོད་མཐོང་ཅམ་
 འོངས་ཀྱང་དགག་པ་སྤྱོད་མ་མི་གནས་པ་འཕངས་པ་མང་དུ་བྱས་སྤང་ངོ་། །

ཡང་བོད་ཁ་ཅིག་ དབང་བོའི་མངོན་སྤྱུ་སྒྲོབ་ཅིག་དང་བོ་ནི་དབང་མངོན་ཁོ་ན་ཡིན་ལ།
 གཉིས་པ་ཕན་ཆད་ཡིད་མངོན་ཡིན་ཏེ། རང་གི་གཟུང་དོན་གྱི་སྒྲོབ་ཅིག་གཉིས་པ་གོགས་སུ་ཡོད་པའི་
 དབང་གིས་དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་དུ་བྱས་ནས་སྤྱེས་པའི་ཡིད་གིས་རྟོག་བྲལ་མ་ལུལ་པའི་བྱིར་རོ། །ཡིད་
 གིས་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་བདག་རྒྱུ་ཡིད་དབང་ལས་སྤྱེས་པའི་བྱིར་རོ། རང་དང་རིགས་མཐུན་པའི་
 རྣམ་གཤིས་སྤྲོ་མ་འགག་ཁ་མ་ལས་སྤྱེས་པའི་བྱིར་རོ། བདག་རྒྱུ་ཡིད་དབང་ལས་སྤྱེས་པས་ཡིད་གིས་
 སྤྲོ་མི་འགྲུབ་ན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ལས་སྤྱེས་པས་ཀྱང་དབང་གིས་སྤྲོ་མི་འགྲུབ་པར་འགྲུར་རོ་
 ཞེས་ཟེར་ཞིང་། རྟོག་པ་འདིའི་ལུགས་ལ། དབང་བོའི་མངོན་སྤྱུ་གྱི་མཚན་ཉིད། རག་གི་བདག་
 རྒྱུ་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལས་སྤྱེས་པའི་རྟོག་བྲལ་མ་ལུལ་པའི་གིས་པ་ཞེས་ཟེར་རོ། །འདི་ནི་
 མི་འཐད་དེ། འོ་ན། དབང་མངོན་སྤྱུ་ཅིག་དང་པོ་ཚོས་ཅན། རྟོག་ཀྱང་བདག་རྒྱུ་ཡིད་དབང་ལས་
 སྤྱེས་པར་ཐལ། རང་གི་ཉེར་ལེན་རྣམ་གཤིས་སྤྲོ་མ་འགག་ཁ་མ་ལས་སྤྱེས་པའི་བྱིར་རོ། རྒྱབ་པ་ཁས་
 བླངས། རྟགས་བྲུབ་སྟེ། དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་ཡིད་བྱེད་སྤྲོ་མ་ལས་སྤྱེས་པའི་བྱིར་རོ། འདོད་ན། དེ་ཚོས་
 ཅན། རྟོག་ཡིད་མངོན་ཡིན་པར་ཐལ། རང་གི་བདག་རྒྱུ་ཡིད་དབང་ལས་སྤྱེས་པའི་རྟོག་བྲལ་མ་
 ལུལ་པའི་གིས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། རྟགས་གསལ་དངོས། མ་འཁྲུག་ན། རང་གི་བདག་རྒྱུ་དབང་
 པོ་གཟུགས་ཅན་ལས་སྤྱེས་པའི་རྟོག་བྲལ་མ་ལུལ་པའི་གིས་པ་ལ། དབང་བོའི་མངོན་སྤྱུ་ཡིན་
 པས་རྒྱབ་པ་འབྱུང་། དེ་ལ་རྒྱབ་པ་མེད་ན། བདག་རྒྱུ་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ལས་སྤྱེས་པའི་གིས་
 པ་དབང་གིས་ཡིན་ན་བདག་རྒྱུ་ཡིད་དབང་ལས་སྤྱེས་པའི་གིས་པ་ཡིད་གིས་ཡིན་པར་མཚུངས་པར་

འབུད། གཞན་ཡང་། ཤེས་བྱ་ཚུ་ཅན། ཚུ་དེ་ཡིད་དབང་ཡིན་ཅིང་དེ་ལས་སྒྲིས་ན་ཚུ་དེ་བདག་
 རྒྱུན་དུ་བྱས་པ་ལས་སྒྲིས་པའི་བྱུང་བར་ཐལ། རང་དང་རིགས་མཐུན་གྱི་རྣམ་ཤེས་སྣ་མ་འགག་ཁ་མ་
 ལས་སྒྲིས་ན་བདག་རྒྱུན་ཡིད་དབང་ལས་སྒྲིས་པའི་བྱུང་བའི་བྱིར་རོ། འདོད་ན། གཙོ་བོ་སེམས་ཡིན་
 ན་རང་གི་འབྲས་བུ་ཐམས་ཅད་རང་གི་བདག་འབྲས་ཡིན་པས་བྱུང་བར་འགྱུར་རོ། རྟེན་པས་ན་དེ་མ་
 ཐག་རྒྱུན་དང་བདག་རྒྱུན་གྱི་བྱུང་བར་མ་བྱེད་པའི་སྒོ་གྲོས་ཅིང་པོའི་རྣམ་ཐར་ལ་ངོ་མཚར་མ་བྱེད་
 ཅིག འདི་ལ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་གཞན་ཡོད་མོད་ཀྱི། བྱེད་པ་རྒྱུང་བའི་བྱིར་རེ་ཞིག་བཞག་གོ།

ཡང་བོད་ཀྱི་མཁས་སློམ་ཁ་ཅིག་དང་། རིགས་གཉེར་འབྲེལ་པ་མཁན་པོ་རྣམས་ན་རེ།
 དབང་པོ་གཞུགས་ཅན་གྱི་སྐད་ཅིག་སྣ་མ་ལས་གཞུགས་ཅན་གྱི་སྐད་ཅིག་བྱི་མ་སྒྲིབ་ས། རིགས་འདྲ་
 སྒྲིབ་བར་མ་ཆད་པའི་རྒྱུན་ཡོད་ལ། ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ནི། དབང་ཤེས་སྣ་མ་འགགས་མ་ཐག་པ་ཙམ་
 ཡིན་པས། ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་གཞན་ལས་གཞན་མི་སྒྲིབ་པའི་བྱིར་རྒྱུན་མེད་ལ། བདག་རྒྱུན་དབང་པོ་
 གཞུགས་ཅན་ལ་རྒྱུན་ཡོད་པས་དབང་ཤེས་རྒྱུན་བཅས་ཡིན་ལ། བདག་རྒྱུན་ཡིད་དབང་ལ་རྒྱུན་མེད་
 པས་ཡིད་མཛོན་རྒྱུན་མེད་ཡིན་ཅིང་། དེས་ན་དབང་མཛོན་ལས་ཡིད་མཛོན་ངེས་དཀའ་བ་ཡིན་ནོ་
 ཞེས་ཟེར་རྟོ།^{༡༠༥} འདི་ནི་ཆེས་མི་རིགས་ཏེ། འདི་ལྟར་ཡིད་དབང་ལས་ཡིད་དབང་གཞན་མི་སྒྲིབ་པའི་
 རྒྱུ་མཚན་དུ། ཡིད་དབང་དབང་ཤེས་སྣ་མ་འགགས་མ་ཐག་པ་ཙམ་ཡིན་པ་བཀོད་པ་ལ་འབྲེལ་པ་ཅི་
 ཡོད་སྒོས་ཤིག །ཅི་སྟེ་དབང་ཤེས་སྣ་མ་འགགས་མ་ཐག་པ་ཡིན་ན་དངོས་མེད་ཡིན་པས་འབྲས་བུ་
 སྒྲིབ་མི་རྣམས་པའི་བྱིར་རོ་ཞེན། འོ་ན། ཡིད་དབང་ཚུ་ཅན། བྱེད་དངོས་མེད་ཡིན་པར་ཐལ། དབང་
 ཤེས་སྣ་མ་འགགས་མ་ཐག་པ་ཙམ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། རྟགས་བྱུང་དངོས། འདོད་ན། ཡིད་མཛོན་གྱི་
 བདག་རྒྱུན་ཡིན་པ་འབུད། མ་བྱུང་ན། དངོས་མེད་ཡིན་ན་འབྲས་བུ་སྒྲིབ་རྣམས་པ་འབུད། གཞན་ཡང་།
 ཡིད་དབང་ཡིན་ན་རྣམ་ཤེས་སྣ་མ་འགགས་མ་ཐག་པ་ཙམ་དུ་སྒྲིས་པས། རྣམས་སྣ་མ་བྱུང་བར་ཁས་
 གཏུངས་ལ། དེ་ཉིད་ཡིད་མཛོན་གྱི་བདག་རྒྱུན་དུ་ཁས་གཏུངས་པའི་བྱིར་རོ། རྣམས་སྣ་མ་བྱུང་བར་ཁས་
 གཏུངས་ནང་འགལ་གྱི་རི་བོ་ཆེན་པོ་ཅིག་པར་བས་སོ། གཞན་ཡང་། རྟོལ་བ་འདི་དག་གིས་དབང་སྒྲོན་
 དང་ཡིད་མཛོན་གཏུངས་མཉམ་དུ་སྒྲིབ་པར་ཁས་གཏུངས་པ་དང་། རི་སྐད་བརྗོད་པའི་ཁས་ལེན་ཐམས་

ཅད་ནང་ལག་ལ་བ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། དབང་མངོན་དང་ཡིད་མངོན་གངས་མཉམ་དུ་སྐྱེ་ན་གཅིག་རྒྱུ་ན་
བཅས་དང་ཅིག་གོས་རྒྱུ་མེད་ཡིན་པར་ལག་ལ་བའི་ཕྱིར་རོ། ཁོ་ན། འདི་དག་རིགས་གཉེར་ལས།
དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ལས་དབང་སྐྱེས། ཉེས་ན་དབང་གིས་རྒྱུ་བཅས་ཡིན། ཡིད་དབང་ལས་ནི་
ཡིད་དབང་མིན། ཉེ་ཡི་ཕྱིར་ན་དེ་རྒྱུ་མེད།^{༡༠༩} ཉེས་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་མིན་ནམ་ཞེ་ན།
ཚས་ཀྱི་རྗེ་ལ་འདི་ལྟ་བུའི་ལུའ་པ་རགས་པ་ག་ལ་སྤྲོད། འདོད་པ་ངན་པ་དེ་དག་རིགས་གཉེར་ཅ་
བའི་དགོངས་པ་མིན་པའི་རྒྱལ་ལོག་ཏུ་བཤད་པར་བྱའོ།

ཡང་སྤྲུལ་པོ་ཁ་ཅིག་ ཡིད་ཀྱི་མངོན་སྤྲུལ་གྱི་མཚན་ཉིད། རང་གི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་དབང་གིས་
ལས་བྱུང་བའི་གཞན་རིག་གི་ཡིད་གིས་རྟོག་བྲལ་མ་ལུའ་པ་ཞེས་སྒྲིས་ནས། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སྤྲུལ་
ཞེས་བྱ་བ་ནི་གཞི་མ་གྲུབ་པོ་ཞེས་ཁས་ལེན་པར་བྱེད་དོ།

སྒྲིས་པ། རི་བོང་རྩ་ལྟར་མ་གྲུབ་ཀྱང་། ཉེ་མ་ཐག་རྒྱུ་ལས་བྱུང་ཞིང་། གཞན་རིག་ཡིན་
པ་ཡོད་དོ་ལོ། འདི་ལའང་རྗེས་སུ་བརྗོད་པ་ཡོད། ཉེས་ན་ངན་པའི་སྤྲུལ་པས་བྱུང་། རྫོངས་པ་
སྤྲུལ་པའི་རྗེས་སྤྲུབ་ཅིང་། རྫོངས་པ་མཁས་པའི་ལེགས་བཤད་སྒྲོགས། དངོས་ལག་ལ་འདུ་བ་མ་
གིས་པ། རིགས་པ་བསྟན་ནས་ཅི་ཞིག་བྱ། བྱུགས་ནི་དབྱུག་བས་མ་གཏོགས་པར། བཤད་པས་
ལམ་ལ་གཞུག་ཅུས་སམ། ॥

ད་ནི་གཉིས་པ་རང་ལུགས་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་ཡང་། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། སྐྱེ་རྒྱུ་ལ།
ཞར་ལ་ཡིད་དབང་ངོས་བཟུང་བ་དང་བཞེ།

དང་པོ་ནི། རང་གི་བདག་རྒྱུ་དུ་གྱུར་པའི་ཡིད་དབང་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པའི་ཡིད་གིས་
གཞན་རིག་མ་ལུའ་པ། དབྱེ་ན། གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་སོགས་ལྟའོ། སྐྱེ་རྒྱུ་ནི། དང་པོར་
དབང་མངོན་སྤྲུལ་ཅིག་མ་གཅིག་སྐྱེ་ལ། དེའི་རྗེས་སུ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་བྱས་ཤིང་། དེ་དང་
དུས་མཉམ་པའི་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པས་བདག་རྒྱུ་དང་། དེའི་གཟུང་དོན་གྱི་སྤྲུལ་ཅིག་གཉིས་
པས་དམིགས་རྒྱུ་བྱས་པ་ལས་དབང་མངོན་སྤྲུལ་ཅིག་གཉིས་པ་སྐྱེ་ཞིང་། དེ་དང་དུས་མཉམ་དུ་ཡིད་

མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་སྟེ་ལ། དེའི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དང་དམིགས་རྒྱུན། དབང་གེས་སྐད་ཅིག་གཉིས་
 པ་དང་བྱད་པར་མེད་ཅིང་། བདག་རྒྱུན་ནི་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོའི་དུས་ཀྱི་ཡིད་དབང་ལས་
 སྟེ་ཞིང་། དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ལས་མི་སྟེ་བ་བྱད་པར་རོ། ཇི་ལྟ་ན། ཡིད་དབང་སྐད་ཅིག་གཉིས་
 པ་དང་། དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་དུས་མཉམ་པ་ནས། མཐར་གཉིས་ཀ་ཡང་དུས་མཉམ་དུ་
 འགག་པའི་བར་སྐར་བཞེན་གེས་པར་བྱའོ། ཇི་བྲམ་ཟེ་ཆེན་པོའི་བཞེད་པ་ཡིན་ཅེས་སྐར་མ་དག་ལ་
 གཤམ་པ་ཙམ་མ་གཏོགས། བྲམ་ཟེའི་བོད་དུ་འགྱུར་བའི་གཞུང་ལུགས་གང་ན་ཡང་ཁུངས་མེད་ཅིང་།
 རིགས་གཏེར་གྱི་དགོངས་པ་འདི་ཉིད་དང་མཐུན་པར་གསལ་ལ། དེའང་རིགས་གཏེར་ལས། སྟེ་ཚུལ་
 འདི་ལ་མངོན་སུམ་འགྲོས་གསུམ་པ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟན་མཛད་དེ། དེ་ཡང་དབང་ཡིད་གཉིས་དུས་
 མཉམ་དུ་སྟེ་བ་ན་ཕྱིར་ལྟ་དོན་རིག་གི་འགྲོས་གཉིས་དང་། བར་ལྟ་རང་རིག་གི་འགྲོས་གཉིས་ཀྱི་ཆུས་
 སུ་ཡོད་པས་སོ་ཞེས་དགོངས་པ་ཡིན་ནོ།^{༡༡༠} སྟེ་ཚུལ་འདི་ལ་འགྲོས་དུ་ཡོད་བརྩིས་པ་ལ་དགོས་པ་
 ཆེན་པོ་ཡོད་པར་མ་གོ་བས་འགྲོས་དུ་ཡོད་བརྩི་དགོས་པའི་ངས་པ་མེད་ལ། ཅི་ནས་ཅི་ན་ཆོས་རྒྱུ་
 བཞེད་པ་ལྟར་འགྲོས་གསུམ་དུ་བྱེད་པ་ཉིད་འཐད་པར་རྟོགས་སོ། ཁ་ཅིག་བདག་རྒྱུན་གྱི་སྟོན་ནས་
 བརྩིས་པའི་འགྲོས་དང་། ཡུལ་གྱི་སྟོན་ནས་བརྩིས་པའི་འགྲོས་དང་ཞེས་སོགས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་མང་དུ་
 བྱེད་པ་ནི། འགྲོས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་མ་རྟོགས་པས་སྐྱེ་བ་དགའ་བ་ཙམ་དུ་ཟེད་དེ། འགྲོས་བརྩི་བ་ནི་དོན་
 རིག་མངོན་སུམ་གྱི་རྒྱན་འགྲོ་བ་ན་མངོན་སུམ་རིགས་མི་འདྲ་བ་རི་ཙམ་ཞིག་དུས་མཉམ་དུ་འགྲོ་ཅི་བ་
 ཡིན་གྱི། ཡུལ་དང་བདག་རྒྱུན་རྒྱས་རི་ཙམ་ཞིག་འགྲོ་དཔྱད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

བཞེད་པ་ཞར་ལ་ཡིད་དབང་ངོས་གཟུང་བ་ལ། གཞན་དག་རྣམ་གཤམ་ཆོགས་དུ་ག་གང་ཡང་
 རུང་བ་འགགས་མ་ཐག་པ་ལ་འདོད་པ་ནི་གོང་དུ་བཀག་ཟེན་ལ། འདིར་རང་གི་འདོད་པ་བརྟེན་པར་
 བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་མཛོད་ལས། རྒྱག་པོ་འདས་མ་ཐག་པ་ཡི། རྣམ་གཤམ་གང་ཡིན་དེ་ཡིད་དོ། རྒྱག་པའི་
 རྟེན་ནི་རབ་བསྐྱབ་ཕྱིར། ཁམས་ནི་བཙོ་བརྟུན་དག་ཏུ་འདོད།^{༡༡༡} ཅེས་བཤད་པའི་ལུགས་ལྟར་ན།
 ཡིད་དབང་ནི་རྒྱག་པ་ཡིད་གེས་ཁོ་ནའི་རྟེན་བྱེད་པར་འདོད་ཀྱི། རྣམ་གཤམ་གཞན་ལྟ་སྟེ་བའི་གོ་འབྱེད་
 པའི་ཆ་ནས་ཡིད་དབང་མི་འཛོག་ལ། དེ་ལྟ་ན་ཡང་། རྣམ་གཤམ་རིགས་མི་མཐུན་དུ་མ་རྒྱུད་གཅིག་ལ་

ཅིག་ཅར་མི་སྤྱེ་བར་འདོད་པས་ཡིད་ཤེས་བྱི་མ་སྤྱེ་བ་ལ་ནམ་ཤེས་སྤྱེ་མ་ཚོགས་དྲུག་ཀ་འགག་དགོས་
 པར་འདོད་ཅིང་དེའི་ཕྱིར་ནམ་ཤེས་སྤྱེ་མ་ཚོགས་དྲུག་ཀ་འགགས་ནས་ཡིད་ཤེས་བྱི་མ་སྤྱེ་བའི་གོ་འབྱེད་
 པའི་ལུས་པ་ཉི་ལ་ཡིད་དབང་དུ་འདོད་དོ། ཉེ་བས་ན། དྲུག་པོ་འགགས་མ་ཐག་པ་ཡི།¹⁹⁹ ཞེས་
 པ་དྲུག་ཀ་འགགས་པ་ལ་འདོད་ཀྱི། དྲུག་པོ་གང་ཡང་རུང་བ་ཙམ་འགགས་པ་ལ་མི་འདོད་དོ། འདི་
 དག་གྲང་འགགས་མ་ཐག་པ་ཡིད་དབང་དུ་ཁས་མི་ལེན་མོད། སྤངས་གྲང་འདས་པ་རྣམས་གྲུབ་འདོད་
 པའི་ཚོལ་བ་ཡིན་པས་རང་གི་རྩ་བའི་གྲུབ་མཐའ་དང་འགལ་བའི་སྦྱོན་མི་འབྱུང་ལ། འདིར་ནི་དེ་
 ལྟར་ཁས་སྤངས་ན་རྩ་བའི་གྲུབ་མཐའ་ཉམས་པར་འགྱུར་རོ།

ནམ་ཤེས་རིགས་མི་མཐུན་དུ་མ་ཅིག་ཅར་སྤྱེ་བར་འདོད་པ་དག་ནི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་
 གྱིས་ཡིད་དབང་ལ་དེ་མ་ཐག་པའི་གནས་སུ་གྱུར་པའི་ཡིད་ཤེས་ཞེས་པའི་ཐ་སྟད་མཛད་པ་ལྟར།
 རང་གི་དེ་མ་ཐག་ཏུ་འབྱུང་བའི་ནམ་ཤེས་བྱི་མའི་གོ་འབྱེད་པའི་ཆ་ལ་ཡིད་དབང་དུ་འཛོག་ལ། དེ་
 བས་ན་ནམ་ཤེས་ཚོགས་དྲུག་གང་ཡང་རུང་བ་གཅིག་འགག་པ་ལ་མངོན་དུ་སྤྱོད་ནས་ནས་གྲང་། ནམ་
 ཤེས་བྱི་མ་སྤྱེ་བའི་གོ་འབྱེད་ལུས་པས་དྲུག་ཀ་འགགས་པ་ལ་མི་ལྟོས་སོ། འོན་ཀྱང་ཉིད་རིགས་གཉིས་
 གྱིའང་དགོངས་པ་ཡིན་ལ། དེས་ན་ནམ་ཤེས་སྤྱེ་མ་ཚོགས་པ་ལ་མངོན་དུ་སྤྱོད་ནས་ནམ་ཤེས་བྱི་མ་
 སྤྱེ་བའི་གོ་འབྱེད་པའི་ཆ་ལ་ཡིད་དབང་དུ་འཛོག་གོ། ཡིད་དབང་ལས་ཡིད་དབང་བྱི་མ་མི་སྤྱེ་བས་
 ཡིད་དབང་རྒྱན་མེད་པ་ལ་ཁོ་བོས་ནི་སྤྱབ་བྱེད་མ་མཐོང་ཞིང་། གཞུང་ལྷགས་ཆེན་མོ་དག་ལས། ཡིད་
 དབང་དང་གཙོ་བོ་ནམ་ཤེས་མིང་གི་ནམ་གྲངས་སུ་ལན་མང་དུ་བཤད་པ་དང་འགལ་བར་མཐོང་ལ།
 རྒྱུ་ལ་རྒྱུན་ཡིད་མེད་གྱིས་འབྲས་བུ་ལ་རྒྱུན་ཡིད་མེད་དུ་འགྱུར་མི་དགོས་ན། ཡིད་དབང་ལ་རྒྱན་མེད་
 པས་ཡིད་མངོན་ལ་རྒྱན་མེད་པར་མི་འགྱུར་ལ། དགོས་ན་ཡིད་མངོན་གྱི་དམིགས་རྒྱུན་དང་དེ་མ་ཐག་
 རྒྱུན་ལ་རྒྱུན་ཡིད་པས་ཡིད་མངོན་རྒྱུན་ལྟར་དུ་འགྱུར་དགོས་ཤིང་། དབང་མངོན་ཡིད་མངོན་གྱི་རྒྱ་
 ཡིན་ཅིང་རྒྱན་ལྟར་ཡིན་ལ། ཡིད་མངོན་ལ་རྒྱུན་མེད་དོ་ཞེས་སྤྱོད་པ་ཉམས་སོ། ཡིད་གྱི་དབང་པོའི་དོན་
 ལ་མཁས་རྣམས་མང་པོ་དཔྱད་ཡོད་གཞུགས་ལ་བལྟ་བ་དང་ཆོས་མཚུངས་པར་གྱུར་ཏོ།

གསུམ་པ་ཚོད་པ་སྤང་བ་ནི། ཡིད་མངོན་དང་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་ཕྱི་མ་ནམས་དུས་
 མཉམ་དུ་སྦྱེ་བར་གང་གིས་འགྲུབ་ཅིན། མཐའ་གཞན་འགོག་པའི་རིགས་པས་གྲུབ་སྟེ། འདི་ལྟར་ཡིད་
 མངོན་ཡིན་ན་རང་གི་དེ་མ་ཐག་ཀྱིན་དབང་གིས་ལས་སྦྱེ་བར་བཤད་པའི་ཕྱིར། དབང་མངོན་སྐད་
 ཅིག་དང་པོའི་ཕྱིས་སྦྱེ་བར་གྲུབ་ཅིང་། དེ་ལའང་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་ཕྱི་མ་ནམས་ཆོགས་པའམ།
 མ་ཆོགས་པའི་གནས་སྐབས་གང་རུང་དུ་སྦྱེ་བར་ངེས་ལ། མ་ཆོགས་པ་ལ་སྤེལ་མར་སྦྱེ་བ་དང་མ་
 སྤེལ་བར་སྦྱེ་བ་དུས་མཉམ་དུ་སྦྱེ་བ་གང་རུང་དུ་ངེས་པ་ལས། རྒྱན་མཐར་སྦྱེ་བ་དང་སྤེལ་མར་སྦྱེ་བ་
 གཉིས་གོང་དུ་བཤད་པའི་ཚུལ་གྱིས་རིགས་པས་ཁེགས་པའི་ཕྱིར་དང་། དུས་མཉམ་དུ་སྦྱེ་བའི་ཚུལ་
 འདི་ལ་གཞོད་བྱེད་མེད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་གཞོད་བྱེད་མེད་པ་མ་གྲུབ་སྟེ། འདི་ལྟར། ཡིད་མངོན་སྐད་
 ཅིག་དང་པོ་དང་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་རིགས་མཐུན་དུ་ཐལ། ཉེར་ལེན་གཅིག་ལས་སྦྱེས་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན། གང་ཟག་གཅིག་གི་རྒྱུད་ལ་རྣམ་གཤིས་རིགས་མཐུན་རྣམས་ཐ་དད་པ་གཉིས་
 དུས་མཉམ་དུ་འབྱུང་བར་འབྱུང་ལ། དེ་ལྟར། གང་ཟག་དེ་རྒྱུད་ཐ་དད་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འབྱུང་རོ་
 ཞེན། འདི་ནི་མཁས་པ་དག་ལ་འབྱུང་བའི་དོགས་པའི་གནས་ཡིན་པས་ཁོ་པོས་བཤད་པར་བྱ་སྟེ།
 འདི་ལྟར་ཉེར་ལེན་གཅིག་ལས་སྦྱེས་པས་རྣམས་རིགས་མཐུན་པར་འགྲུབ་ཀྱི། ལྷོག་པ་རིགས་མཐུན་
 པར་མི་འགྲུབ་པའི་ཚུལ་གོང་དུ་བཏོད་ཟིན་ལ། ལྷོག་པ་རིགས་མཐུན་པའི་རྣམས་གཤིས་རྣམས་ཐ་དད་དུས་
 མཉམ་པ་གཉིས་རྒྱུད་གཅིག་ལ་འབྱུང་བ་མི་འཐད་པ་ཡིན་གྱི། རྣམས་རིགས་མཐུན་པའི་རྣམས་གཤིས་
 གཉིས་རྒྱུད་གཅིག་ལ་དུས་མཉམ་དུ་སྦྱེ་བ་ལ་རྒྱུད་དུ་མར་ཐལ་བའི་སྦྱོན་མི་འབྱུང་སྟེ། གཞན་དུ་ན།
 ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ལྷས་བྱིན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་སྦྱོན་འཛིན་མིག་གིས་སྐད་ཅིག་དང་པོས་དངོས་སུ་བྲངས་པའི་
 སྦྱོན་པོ་ངེས་པའི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་དང་། དེའི་རྗེས་ཀྱི་སྦྱོན་འཛིན་མིག་གིས་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་
 རིགས་མཐུན་དུ་ཐལ། ཉེར་ལེན་རྣམས་གཅིག་ལས་སྦྱེས་པའི་ཕྱིར། ཅིས་བཏོད་ན་ཅི་སྟེ། རྟགས་ཀྱིས་
 ཁས་བླངས། འདོད་ན། གང་ཟག་གཅིག་གི་རྒྱུད་ལ་རྣམས་གཤིས་རིགས་མཐུན་རྣམས་ཐ་དད་པ་གཉིས་
 དུས་མཉམ་དུ་འབྱུང་བ་ཡོད་པར་ཐལ། འདོད་པ་དེའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་ཁས་སོ། །སྦྱོན་འཛིན་མིག་
 ཤེས་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ལས་སྦྱོན་པོ་ངེས་པའི་རྟོག་པ་དང་། སྦྱོན་འཛིན་མིག་གིས་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་

དུས་མཉམ་དུ་སྒྲེས་པ་མི་སྤྲོད་དོ་ཞེན། དེ་ལྟར། སྤྲོན་པོ་ལ་ངེས་པ་དངོས་སུ་འདྲན་པའི་མིག་གེས་
ཡིན་ན་རིགས་འདྲ་ཕྱི་མ་མི་སྒྲིད་པས་བྱལ་པར་ཐལ་ལོ། །དེས་ན་ལྟོག་པ་རིགས་མཐུན་པ་མིག་གི་
ནམ་གེས་རྫས་ཐ་དད་པ་གཉིས་ལྟ་བུ་གང་ཟག་གཅིག་གི་རྒྱུད་ལ་དུས་གཅིག་ཏུ་ཡོད་ན་རྒྱུད་དུ་མར་
འགྱུར་བ་ཡིན་གྱི། རྫས་རིགས་མཐུན་ཀྱང་ལྟོག་པ་རིགས་ཆེས་མི་མཐུན་པ་དབང་གསལ་དང་ཡིད་གསལ་
ལྟ་བུ། གང་ཟག་གཅིག་གི་རྒྱུད་ལ་དུས་མཉམ་དུ་སྒྲེས་ཀྱང་རྒྱུད་དུ་མར་མི་འགྱུར་རོ།

ཡང་གལ་ཏེ་མངོན་སུམ་འགྲོས་གསུམ་པ་ཞེས་པའི་རྣམ་གཞག་དེ་ནི་མི་འཐད་དེ། འདི་ལྟར།
རྫས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་དབང་མངོན་དང་ཡིད་མངོན་རྫས་ཐ་དད་ཡིན་པ་བཞིན་དུ་དེ་དག་མྱོང་བའི་རང་རིག་
ཀྱང་རྫས་ཐ་དད་ཡིན་པས་འགྲོས་བཞིར་གྱུར་ལ། རིགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་མྱོང་བྱེད་གཉིས་རང་རིག་ཏུ་
གཅིག་པ་བཞིན་དུ་མྱོང་བྱ་གཉིས་ཀྱང་དོན་རིག་ཏུ་གཅིག་པས་འགྲོས་གཉིས་ཁོ་ནར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་
རོ་ཞེན། སྤྲོན་མེད་དེ། འགྲོས་ཅི་བ་ནི། དེའི་ཆེ་མངོན་སུམ་མི་འདྲ་བ་ཇི་ཅམ་ཞིག་དུས་མཉམ་དུ་འགྲོ་
ཅི་བ་ཡིན་པ་ལས། དེའི་ཆེ་མྱོང་བྱེད་གཉིས་རྫས་ཐ་དད་ཀྱང་། རོ་བོ་ལ་རང་རིག་ཅམ་མ་གཏོགས་
ལྟོག་པ་རིགས་མི་འདྲ་བའི་བྱེད་པར་མེད་ལ། མྱོང་བྱ་གཉིས་དོན་རིག་ཏུ་མཚུངས་ཀྱང་། གཅིག་དབང་
གསལ་དང་། གཅིག་ཡིད་གསལ་ཡིན་པས་རོ་བོ་ལ་ལྟོག་པ་རིགས་མི་འདྲ་བའི་བྱེད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་
ཕྱིར་དང་། མྱོང་བྱེད་གཉིས་ཆད་མའི་དབྱེ་བ་བྱེད་པའི་ཆེ་སྤྲོ་ཆེན་གཅིག་ཡིན་ལ། མྱོང་བྱ་གཉིས་དེའི་
ཆེ་སྤྲོ་ཆེན་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་དུ་ན། ཚད་མ་ལ་མངོན་སུམ་བཞིར་དབྱེ་བའི་རྒྱལ་ཀྱང་མི་
འཐད་པར་ཐལ། དབང་མངོན་དང་ཡིད་མངོན་གཉིས་རྫས་ཐ་དད་པ་བཞིན་དུ་དེ་མྱོང་བྱེད་གཉིས་
ཀྱང་རྫས་ཐ་དད་པས་དབྱེ་བའི་སྤྲོ་ཆེན་ལྟར་འགྱུར་ལ། མྱོང་བྱེད་གཉིས་རང་རིག་ཏུ་གཅིག་པ་བཞིན་
དུ་དབང་མངོན་ཡིད་མངོན་གཉིས་ཀྱང་དོན་རིག་ཏུ་གཅིག་པས་དབྱེ་བ་བྱེད་པ་ན་སྤྲོ་ཆེན་གསུམ་དུ་བྱེད་
རིགས་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་མོ། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་བཤད་ཟིན་ཏོ།

རང་རིག་མངོན་སུམ་ཆད་མ་བཤད་པ།

དེ་ནི་རང་རིག་མངོན་སུམ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་ཡང་དགག་གཞག་སྤང་གསུམ་ལས།

དང་པོ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་ལ། ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་རང་རིག་ཏུ་འདོད་པ་དགག་
པ་དང་། རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་ན་ཡུལ་མེད་པར་འདོད་པ་དགག་པ་གཉིས།

དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཤེས་པ་ཡིན་ན་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་ཏེ། རང་
མི་རིག་ན་ཡུལ་ཡང་མི་རིག་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་། ཅི་སྟེ་རང་དངོས་མི་རིག་ན། ཁྱིལ་
གཞན་གྱི་ངོ་བོ་རིག་^{༡༡} ཅེས་གསུངས་པས་སོ་ཞེས་སོགས་སྟིང་པོ་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་ཏེ་
སྒྲིབ་བར་བྱེད་དོ། འདི་ནི་མི་འཐད་དེ། སྒྲིབ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་རང་གི་ངོ་བོ་ཚོས་
ཅན། ཁྱོད་སྒྲིབ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་དངོས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ཁྱོད་
དངོས་སུ་འཇལ་བའི་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཁྱོད་རང་ལ་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་པ་
འབྱུང་། འདོད་ན། དེ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་རང་རྒྱུད་ལྷན་གྱི་གང་ཟག་གི་སྒོ་ངོར་ལྟོག་གྱུར་ཡིན་པར་ཐལ།
ཁྱོད་རང་རྒྱུད་ལྷན་གྱི་གང་ཟག་གི་རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་དངོས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་
ཁས་སྒྲངས་སོ། འདོད་ན། རང་སྒོ་རང་ལ་ལྟོག་གྱུར་ཏུ་འགྱུར་རོ། གཞན་ཡང་། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་
དེ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་རྟོག་བྱལ་བྱུ་ཐལ། གཟུང་ཡུལ་རང་མཚན་གསལ་བར་སྒྲུང་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། རང་གི་ངོ་བོ་རང་མཚན་མོལ་སུམ་བྱུ་སྒྲུང་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་པ་འབྱུང་། གཞན་ཡང་།
ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། ཤེས་པ་རང་གི་ངོ་བོ་གཞལ་བྱ། རང་ཉིད་ཚད་མ། རང་རིག་འབྲས་བུར་བྱས་པའི་
ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འཐད་པར་ཐལ། ཤེས་པ་ཡིན་ན་རང་ཉིད་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་རང་རིག་མངོན་
སུམ་ཡིན་པས་བྱབ་པའི་ཕྱིར། མ་བྱབ་ན། གཟུང་རྣམ་གཞལ་བྱ། འཛིན་རྣམ་ཚད་མ། རང་རིག་
འབྲས་བུར་བྱས་པའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཀྱང་འཐད་པར་གང་གིས་སྒྲུབ་སོམས་གི་ག འདོད་ན།
འཛིན་རྣམ་གཞལ་བྱ། གཟུང་རྣམ་ཚད་མ། རང་རིག་འབྲས་བུར་བྱས་པའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་
ཀྱང་འཐད་པར་ཐལ། འདོད་པ་དེའི་ཕྱིར། བྱབ་སྟེ། ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱི་རང་གི་ངོ་བོ་ནི་གཙོ་ཆར་ཤེས་
པ་དེ་དང་དེའི་འཛིན་རྣམ་མྱོང་བ་གསལ་རིག་གི་ཆ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ལ། ཤེས་པ་དེ་དང་དེའི་གཟུང་
རྣམ་ནི་ཤེས་པ་དེ་དང་དེ་ཉིད་ལ་བརྟེན་པར་གོང་དུ་སྐྱེས་པས་ལེགས་པར་བསྒྲུབས་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ།

གཞན་ཡང་། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། སྒྲིབ་རྟག་འཛིན་གྱི་ལོག་ཤེས་དེས་ཁོ་རང་གི་ངོ་བོ་ལོག་

ཤེས་ཡིན་པ་མངོན་སུམ་དུ་འཛིན་པར་ཐུག། དེས་ཁོ་རང་གི་ངོ་བོ་མངོན་སུམ་དུ་འཛིན་པ་གང་ཞིག་ཁོ་
རང་གི་ངོ་བོ་དང་ཁོ་རང་ལོག་ཤེས་ཡིན་པ་རྗེས་ཆ་སོ་སོར་དབྱེར་མེད་པའི་རྗེས་གཅིག་ཡིན་པའི་བྱིར།
འདོད་ན། སྒྲ་རྟག་འཛིན་གྱི་ཤེས་པ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ལོག་ཤེས་མིན་པར་ཐུག། ཁྱོད་སྒྲ་རྟག་འཛིན་གྱི་
ཤེས་པ་ལོག་ཤེས་སུ་འཛིན་པའི་སྒྲོ་ཡིན་པའི་བྱིར། གཞན་ཡང་། སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་
ཚད་མ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་རང་གི་ངོ་བོ་ཁྱོད་ཀྱི་ཡུལ་མིན་པར་ཐུག། ཁྱོད་ངེས་ཤེས་གང་ཞིག་ཁྱོད་ཀྱིས་
ཁྱོད་རང་གི་ངོ་བོ་མ་ངེས་པའི་བྱིར། མ་ཁྱལ་ན། ངེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་ངེས་པ། །དེ་ནི་རི་ལྷ་ར་དེ་ཡུལ་
ཡིན།^{༡༡༥} །ཅེས་པའི་གཞུང་དང་འགའ། འདོད་ན་དངོས། མ་ངེས་པ་མ་གྲུབ་ན། ཁྱོད་དེ་ལ་ངེས་ཤེས་
ཡིན་པར་ཐུག། ཁྱོད་དེ་ངེས་པའི་རྟོག་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། འདོད་ན། ཁྱོད་དེ་ལ་མངོན་སུམ་ཡིན་པ་
འབྱུང་། གཞན་ཡང་། ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རང་གི་ངོ་བོ་ཡུལ་དུ་བྱེད་ན། རིགས་པ་ཅན་པས་བདེ་
བ་དབང་མངོན་གྱིས་འཇུག་པར་ཁས་སྐྱེས་པ་ལ། དབང་བའི་སེམས་ནི་ངེས་བྱིར་དང་།^{༡༡༦} །ཞེས་
དབང་མངོན་བྱི་རོལ་ཁོ་ནའི་ཡུལ་ཅན་དུ་ངེས་པས། བདེ་བ་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་མི་འཐད་དོ་ཞེས་གསུངས་
པ་མི་རིགས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་ན་ཕྱོགས་འདི་ནི་མ་བརྟགས་པའི་བབ་ཅོལ་ཡིན་མོད་ཀྱི། གཞོད་
བྱེད་མཐའ་ཡས་པ་བསྟན་དུ་ཡོད་ཀྱང་། མངས་པར་འགྱུར་བས་འདིར་དེ་ཙམ་ལས་མ་སྒྲོས་སོ། །

ཡང་ཁ་ཅིག་ན་རེ། རང་མ་རིག་ན་གཞན་མི་རིག་པས། ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་
རང་རིག་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་རང་རིག་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རྟོ། །འདི་ནི་དེ་བས་ཀྱང་མ་
བརྟགས་པའི་གཏམ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་པ་དེས་ཁོ་རང་གི་ངོ་བོ་རང་ལ་ལྟོག་ཏུ་གྱུར་པའི་རྒྱུ་ཀྱིས་རྟོགས་
སམ། འོན་ཏེ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་རྒྱུ་ཀྱིས་དངོས་སུ་རྟོགས་སམ། དེ་སྟེ་ཤུགས་ལ་རྟོགས། རང་ཉིད་
རང་ལ་ལྟོག་ཀྱུར་དང་ཤུགས་རྟོགས་སུ་སྒྲུབ་ནི། སྒྲུས་པ་ཙམ་ནས་མཚང་རྫོགས་པའི་གཏམ་ཡིན་པས།
སྒྲིན་བསྟན་མི་དགོས་ལ། མངོན་དུ་གྱུར་པའི་རྒྱུ་ཀྱིས་དངོས་སུ་རྟོགས་ན་དེ་ལ་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་
པ་འབྱུང་། ཡང་ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་ཀྱང་།
དེས་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་པར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཟེར་རྟོ། །འདི་ཡང་མ་བརྟགས་པ་སྟེ། རང་རིག་
མངོན་སུམ་གྱི་དོན། ཤེས་པ་རང་ཉིད་ཀྱིས་རང་གི་ངོ་བོ་རིག་པ་སོགས་ལ་བྱས་ནས། དེས་རང་རིག་

མངོན་སུམ་གྱི་གོ་མི་ཚད་པར་ཁས་བླངས་ན་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་མིན་གཉིས་ཀར་དྲུའས་བླངས་
 པར་ཨེ་འགྱུར་ལེགས་པར་སོམས་ཤིག །གཞན་ཡང་། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། ཡུལ་གཅིག་ལ་རྗེས་དཔག་
 ཡིན་པས་རྗེས་དཔག་ཡིན་པའི་གོ་མི་ཚད་པར་ཐལ ཡུལ་གཅིག་ལ་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་མངོན་སུམ་
 ཡིན་པའི་གོ་མི་ཚད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། འདོད་ན། སྤྱི་མེད་གཞོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཡིན་པས་ཀྱང་
 རྗེས་དཔག་ཡིན་པར་སྒྲུབ་མི་ཅུས་པ་ཉིད་དྲུའར་རོ། །གཞན་ཡང་། རང་གིས་རང་མ་རིག་ན་རང་
 གིས་གཞན་མི་སྐྱོད་ཤིང་ཤིང་། ཁོས་རང་མི་འཇལ་ན་གཞན་མི་འཇལ་དགོས་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན།
 ཚད་མ་ཡིན་ན་རང་ལ་ཚད་མ་ཡིན་པས་བྱུང་པར་ཐལ་ལོ། །ཅི་སྟེ་རང་དངོས་མི་རིག་ན། རི་ལྟར་
 གཞན་གྱི་ངོ་བོ་རིག་^{༡༡༤} ཅིས་པ་ནི། རང་གི་ངོ་བོ་འཛིན་ནམ་གྱིས་མ་རིག་ན་རང་གིས་གཞན་མི་རིག་
 པར་སྟོན་པ་ཡིན་གྱི། རང་གིས་རང་མི་རིག་ན། རང་གིས་གཞན་མི་རིག་པར་སྟོན་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།

གཉིས་པ་རང་རིག་ཡུལ་མེད་དྲུའདོད་པ་དགག་པ་ནི། མཁས་པར་སྒྲོམ་པ་ཁ་ཅིག་ན་རེ།
 རང་རིག་མངོན་སུམ་ནི་རང་ལ་རིག་བྱ་སྐྱེད་གཉིས་སུ་བྱས་པའི་རང་སྐྱེད་མ་ཡིན་གྱི། བཅའ་པོ་ལས་
 འོག་ནས་རིག་པར་སྒྲིམ་ཅམ་དེ་ཉིད་ཡིན་ནོ། རེ་ལྟར་ཡང་སྐྱེད་གཉིས་པ་ལས། རང་རིག་བཅའ་པོ་ལྟོག་
 ཅམ་ཡིན།^{༡༡༥} ཅིས་གསུངས་སོ། རེས་ན་རང་སྐྱེད་མངོན་སུམ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡུལ་མེད་དོ། །གལ་ཏེ།
 རང་རིག་གིས་རང་རིག་ན། སྟོན་མེ་དེ་སྟོན་མེ་དང་གསལ་བྱ་གསལ་བྱེད་ཡིན་པར་ཐལ། རང་རིག་དེ་
 རང་རིག་དང་རིག་བྱ་རིག་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་ནམ་འགྲེལ་ལས། རི་ལྟར་དེ་ཡི་བདག་
 ཉིད་ཕྱིར། ཁས་ལ་བྱེད་རབ་རྟ་གསལ་བ་ན།^{༡༡༦} རང་གི་ངོ་བོ་གསལ་བྱེད་འདོད།^{༡༡༧} ཅིས་
 གསུངས་སོ། ཅིས་སྒྲིག་གསངས་མཐོན་པོས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དོ། །འདི་ནི་རང་ཚིག་འགལ་བ་དང་། རང་
 ལ་ཡང་ཐལ་བ་མཚུངས་པ་སོགས་གཞོན་བྱེད་རྒྱུད་མར་འབབ་པའི་གཞི་རབ་རྟ་ཡངས་པ་གཅིག་སྟེ།
 འདིར་ཡང་ཕྱོགས་མཚོན་ཅམ་བཞེད་ན། རིགས་གཉིས་ཀྱི། མི་སྤྱི་མ་ཤེས་དོན་གསལ་གཉིས། རང་
 མཚན་རྟོགས་པར་དོན་ལ་མཐུན།^{༡༡༨} ཅིས་པའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བ་ན། མདོར་ན། རང་གི་གཞལ་
 བྱ་རང་མཚན་ལ་གསལ་དུ་མི་སྤྱི་པའི་ཤེས་པ་ཉིད་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཁྱོད་རང་ཉིད་
 གྱིས་སྒྲུས་ནས། སྤྱིར་ཡང་ཁྱོད་གྱིས་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཐམས་ཅད་ལ་གཞལ་བྱ་མེད་པར་

སྤྲོ་བ་འདི་ཁས་སྤངས་དངོས་སུ་འགལ་བ་ཇི་ལྟར་མིན་ལེགས་པར་སོམས་ཤིག་གཞན་ཡང་། ཚད་མ་
ཡིན་ན་གཞལ་བྱ་འཇལ་བས་ཁྱབ་པའི་བྱིར། རང་རིག་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཐམས་ཅད་ཡུལ་མེད་པར་
སྤྲོ་བ་ནི། ཚད་མ་བསྐྱུ་མེད་ཅན་གཤམ་པ། ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཐམས་ཅད་ལས་བྱི་
རོལ་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྤྲོ་བ་མེ་ལ་གསལ་བྱ་མེད་པར་ཐལ། རང་རིག་ལ་ཡུལ་
མེད་པའི་བྱིར། འཁོར་གསུམ་ལ་ལན་མེད་དོ།

གཞན་ཡང་། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གཟུང་རྣམ་གཞལ་བྱ། འཛིན་རྣམ་ཚད་མ། རང་རིག་
འབྲས་བུར་བྱས་པའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མི་འཐད་པར་ཐལ། རང་རིག་ཡིན་ན་གཞལ་བྱ་མེད་
པས་ཁྱབ་པའི་བྱིར། འདི་ལ་ལན་འདེབས་ཚུལ་འདི་ལྟར་བྱེད་དེ། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སེལ་ངོར་ཡིན་
ན་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། དེ་ལྟ་བུའི་རྣམ་གཞག་འཐད་ན་གཟུང་རྣམ་འཛིན་རྣམ་གྱི་ཡུལ་ཡིན་དགོས་
པའི་བྱིར། དེས་ན་གཟུང་རྣམ་འཛིན་རྣམ་རང་རིག་གསུམ་ཐ་དད་ཡིན་པ་མི་འཐད་པས་དེ་འདྲའི་ཚད་
འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཀྱང་མི་འཐད་ལ། འོན་ཀྱང་དེ་དག་ཐ་དད་ཏུ་སྒྲུབ་པའི་སྟོ་འབྲུལ་བའི་ངོར་དེ་
ལྟ་བུའི་རྣམ་གཞག་མཛད་པ་ཅམ་ཡིན་ནོ། གཟུང་འཛིན་རིག་གསུམ་ཐ་དད་ཡིན་པའང་མི་འཐད་དེ།
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྤྲོ་བ་མཁན་གྱི་སྤྲུགས་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་མིག་ཅན་ལ་སྤྲོ་བའི་ཏུ་གྲུང་སོགས་
སྒྲུབ་པ་དེའང་ཏུ་གྲུང་སོགས་ཡིན་པར་ཐལ། སྟོ་གཅིག་གི་གཟུང་འཛིན་རིག་གསུམ་ཐ་དད་ཡིན་པའི་
བྱིར། མ་ཁྱབ་ན། དེ་དག་དཔེ་དོན་ཏུ་སྒྱུར་ནས་བཤད་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ་ལོ། དཔེ་དོན་ཏུ་གཞུང་
གང་གིས་སྒྱུར་ན། སྟོ་བདག་རྣམ་པར་དབྱེར་མེད་ཀྱང་།^{༡༡} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྒྱུར་རོ་ཞེས་ཟེར་དོ།

དེ་ལ་འདི་འདྲི་བར་བྱ་སྟེ། དེ་གཉིས་དཔེ་དོན་ཏུ་སྒྱུར་བ་སེལ་ངོར་ཡིན་ན་སྒྲུབ་ངོར་ཡིན།
བྱི་མ་ལྟར་ན། དཔེ་དོན་གྱི་རྣམ་གཞག་སྒྲུབ་ངོར་ཡིན་ན་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སེལ་ངོར་ཡིན་པ་
འབྱུང། དཔེ་དོན་ཏུ་སྒྱུར་བ་སེལ་ངོར་ཡིན་ནོ་ཞེན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སེལ་ངོར་ཡིན་ན་ཡིན་དགོས་
པར་ཐལ། དཔེ་དོན་ཏུ་དེ་ལྟར་སྒྱུར་བ་འཐད་ན་གཟུང་འཛིན་རིག་གསུམ་ཐ་དད་མ་ཡིན་དགོས་པའི་
བྱིར། འཁོར་གསུམ་ལ་ལན་མེད་དོ། གཞན་ཡང་། འཛིན་རྣམ་དང་གཟུང་རྣམ་ཐ་དད་ཡིན་པ་སྟོ་
འབྲུལ་པས་བཏགས་པ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་འཛིན་རྣམ་ཡུལ་མེད་ཏུ་འདོད་པ་འདི་ཤེས་པ་ཐམས་

ཅད་ཀྱི་ཡུལ་ལ་སྐྱར་བ་འདེབས་པར་ཟད་དོ། །ཤེས་བྱ་ཚེས་ཅན། རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡུལ་མེད་
 པར་ཐལ། རྟོག་པ་རྣམས་ལ་སྤྱི་ལོ་ལྟ་བུར་སྐྱར་བ་ནི་སློ་ལུལ་པས་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་པའི་སྤྱིར།
 སེམས་ཙམ་པ་ལྟར་ན། སློན་འཛིན་མིག་ཤེས་ཡུལ་མེད་དུ་ཐལ། སློན་འཛིན་མིག་ཤེས་དང་དེ་ལ་
 སྐྱར་བའི་སློན་པོ་ཐ་དད་ཡིན་པ་སློ་ལུལ་པས་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་པའི་སྤྱིར། འདོད་ན། སེམས་
 ཙམ་པའི་ལུགས་ལ་གཞན་རིག་ཐམས་ཅད་ཡུལ་མེད་དུ་མཚུངས་པས་ཤེས་པ་ཡིན་ན་ཡུལ་མེད་ཡིན་
 པས་བྱལ་དགོས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་ན། ཚད་མ་ཡིན་ན་གཞལ་བྱ་མེད་དགོས་པས་གཞལ་བྱ་ཡིན་
 ན་ཚད་མས་མ་དམིགས་དགོས་པར་འགྱུར་ལ། དེའི་སྤྱིར་གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་མེད་དགོས་པར་འདོད་
 པའི་བྱལ་མཐའ་འབད་ནས་ཁས་ལེན་དགོས་པར་འགྱུར་རོ། །གཞན་ཡང་རང་རིག་རྒྱས་བྱལ་བྱ་ལས་
 སྤངས་ནས་དེ་དང་གཟུང་རྣམས་ཐ་དད་མ་ཡིན་པར་ཁས་སྤངས་ཤིང་། སྤེ་བདུན་གྱི་དགོངས་པ་རྣམས་
 རླུན་དུ་གནས་སོ་ཞེས་ཁྱོད་རང་གིས་རིགས་གཏེར་གྱི་དགོངས་པ་འབྲེལ་བ་ན་ཞེ་ནས་དམ་བཅས་པ་
 འདི་དག་ཀྱང་ནང་འགལ་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཏེ།^{༡༩} རྣམས་རླུན་པ་ལྟར་ན་རྣམས་པ་རྣམས་སློ་བཏགས་
 སུ་འདོད་དགོས་པས་སློ་གཅིག་གི་གཟུང་རྣམས་ཡིན་ན་ཀུན་རྫོབ་བ་བདེན་པར་འདོད་དགོས་ལ། རང་
 རིག་རྒྱས་སུ་བྱལ་ན་དོན་དམ་བདེན་པར་འདོད་དགོས་ཤིང་། གཅིག་ཀུན་རྫོབ་པ་ཡིན་པ་དང་ཅིག་ཤོས་
 དོན་དམ་ཡིན་ན་ཐ་དད་ཡིན་དགོས་པའི་སྤྱིར། ཡང་ཁྱོད་ཀྱིས་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམས་གཞག་བྱེད་པའི་
 སྐབས་སུ། སྤེ་བདུན་གྱི་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་རྣམས་རླུན་པར་དངོས་སུ་སྤྲོས་ཤིང་། རྣམས་རླུན་པའི་
 ལུགས་ལ་གཟུང་རྣམས་སློ་བཏགས་གཞལ་བྱ། དེ་འཛིན་པའི་རྣམས་པ་ཚད་མ། དེ་འཛིན་པའི་རང་རིག་
 བཏགས་པ་བ་འབྲས་བུར་འདོད་དོ་ཞེས་སྤྲོས་པས། སྤེ་བདུན་རང་ལུགས་ལ་རང་རིག་ཚད་མ་མེད་
 པར་ཁས་སྤངས་པ་ཡིན་ལ། རང་རིག་མངོན་སུ་མ་གྱི་རྣམས་གཞག་བྱེད་པ་ན་བེམ་པོ་ལས་ལོག་ནས་
 རིག་པར་སྤྱོད་ཙམ་དེ་ཉིད་རང་རིག་མཚན་ཉིད་པར་རང་ལུགས་ལ་ཁས་སྤངས་པ་དངོས་སུ་འགལ་བ་
 རི་ལྟར་མིན།

གཞན་ཡང་། དྲན་པ་ཡུལ་མེད་ཡོད་པར་ཐལ། རང་རིག་ཡིན་ན་ཡུལ་མེད་པས་བྱལ་པའི་
 སྤྱིར། འདི་ལ་བྱལ་པ་མེད་ན། དྲན་པའི་རྟགས་ཀྱིས་རང་རིག་སྤྱོད་པ་འདི་རང་རིག་གིས་སྤྱོད་པའི་

ཡུལ་རྗེས་ཀྱི་བྲན་ཤེས་ཀྱིས་བྲན་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་མ་ཡིན་ན། གཞན་འབྲེལ་ཅི་ཡོད་རིགས་
 པ་མཁུན་པ་ཁྱེད་ཀྱིས་སྒྲོས་ཤིག གཞན་ཡང་གཟུང་འཛིན་རིག་གསུམ་ཐ་དད་དུ་བྱེ་བ་སེལ་ངོའི་རྣམ་
 གཞག་ཡིན་པས་དེ་གསུམ་ཐ་དད་ཡིན་པ་མི་འཐད་དོ་ཞེས་སྒྲུས་པས་ནི། སེལ་ངོའི་རྣམ་གཞག་ཡིན་ན་
 མི་འཐད་དགོས་པར་ཁས་སྐྱེས་པས་ཀྱང་ན་རྫོབ་བདེན་པ་ཡིན་ན་གཞི་མ་གྱུ་བ་པས་ཁྱབ་པར་ཁས་
 སྐྱེས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་དོན་དམ་བདེན་པ་རྟོགས་པའི་རྒྱས་པ་མེད་པར་ཁས་སྐྱེས་པ་ཡིན་ཏེ།
 ཐ་སྙད་བདེན་པ་ལ་མ་བརྟེན་པར་དོན་དམ་བརྟེན་པ་རྟོགས་མི་ལུ་ས་པར་རྒྱལ་བ་དང་རྒྱལ་བའི་འཛིང་
 ལུགས་པ་དག་གིས་མཐུན་པར་གསུངས་ཤིང་། ཐ་སྙད་བརྟེན་པ་ཡིན་ན་གཞི་མ་གྱུ་བ་པར་ཁས་སྐྱེས་པའི་
 ཕྱིར་ལོ། །དེ་བས་ན་ཕྱོགས་འདིས་འཁོར་འདས་དང་ཀུན་བྱང་གིས་བསྐྱེས་པའི་ཚུལ་ཐམས་ཅད་ལ་སྐྱུར་བ་
 བཏབ་པའི་ཕྱིར། ཚུལ་འདི་པའི་ཐོལ་གྱིས་རྒྱང་འཕེན་གྱི་རིང་ལུགས་གསལ་བར་བྱས་པ་ཡིན་ནོ།།

ད་ནི་གཉིས་པ་རང་ལུགས་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་རང་གི་ངོ་བོ་
 མྱོང་བ་གསལ་རིག་གི་ཆ་དང་། རང་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་བའི་ཆ་གཉིས་གཉིས་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། དང་
 བོ་ལ་འཛིན་རྣམ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། མདོ་སེམས་གང་གི་ལུགས་ལ་ཡང་། དེ་ཉིད་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་
 མཚན་གཞིར་འདོད་པ་ཡིན་ལ། བྱི་མ་ལ་གཟུང་རྣམ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། དེ་ཉིད་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱིས་
 མྱོང་བར་འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བས་ན་འཛིན་རྣམ་ལ་རང་རིག་ཅེས་པའི་ཐ་སྙད་འཇུག་པའི་དོན།
 ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱི་མྱོང་བ་གསལ་རིག་གི་ཆ་ཉིད་ཡིན་པ་ལ་དགོངས་ནས། རིགས་གཉིས་དུ་འང་། རང་
 རིག་བཅའ་པོ་ལོག་ཅུ་ཡིན།^{༡༩} ཁྱེས་གསུངས་པ་ཡིན་གྱི། བཅའ་པོ་ལས་ལོག་ནས་རིག་པར་སྒྱེས་
 ཅུ་རང་རིག་གི་འཛིན་བྱེད་མིན་པས་རང་རིག་ལ་ཡུལ་མེད་དོ་ཞེས་སྟོན་པ་མ་ཡིན་ལ། གཞན་དུ་ན།
 རིག་པར་སྒྱེས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་ཡུལ་མེད་པར་སྒྲུབ་ལུས་པར་འགྱུར་བས། རིག་པ་ཡིན་པས་ཡུལ་མི་
 རིག་པ་དང་། ཡུལ་ཡིན་ན་སྒྲོས་མི་རིག་པར་སྒྲུབ་དགོས་པར་འགྱུར་བས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་ལུགས་
 འབའ་ཞེག་སྟེང་པོར་འཛིན་པའི་རྒྱད་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །བྱེད་བྱས་བཤང་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱི་མྱོང་
 བ་གསལ་རིག་གི་ཆ་དེ་ལྟ་བུ་ཁས་ལེན་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་དེ་རང་རིག་ཏུ་ཁས་མི་ལེན་པ་ཡིན་ལ། དེའི་

རྒྱ་མཚན་ཡང་ཤེས་པ་རྣམ་མེད་དུ་ཁས་ལེན་པས་གཟུང་རྣམ་ཞེས་བྱ་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་ཁས་མི་ལེན་ལ།
 དེའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱི་མྱོང་བ་གསལ་རིག་གི་ཆ་རང་རིག་ཏུ་ཁས་མི་ལེན་པ་ཡིན་ཏེ།
 རིག་བྱ་མེད་པའི་རང་རིག་དང་། མྱོང་བྱ་མེད་པའི་མྱོང་བྱེད་མི་འཐད་སྒྲུལ་དུ་བསམས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་
 བས་ན་ཤེས་པ་རྣམ་བཅས་སུ་ཁས་ལེན་པ་དག་གིས་གཟུང་རྣམ་ཡོད་པར་གྱུ་བ་ཅིང་། དེ་ཉིད་ཤེས་
 པའི་མྱོང་བ་གསལ་རིག་གི་ཆ་ལས་དོན་གཞན་མ་ཡིན་པར་གྱུ་བ་ན་རང་རིག་བདེ་སྒྲག་ཉིད་དུ་འགྱུ་
 བར་འགྱུར་བས། རྒྱལ་གཉིས་པས་ཀྱང་རང་རིག་གྱུ་བ།¹⁹⁶ བྱིས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་མ་
 ཡིན་པར་ཤེས་པ་གསལ་རིག་གི་ཆ་རང་རིག་ཡིན་ཀྱང་ཡུལ་རིག་མི་དགོས་ན། གཟུང་རྣམ་མེད་པར་
 ཁས་ལེན་པ་དང་རང་རིག་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་པ་ལ་འགལ་བ་མེད་པར་འགྱུར་ཞིང་། གཟུང་རྣམ་གྱུ་བ་
 བས་རང་རིག་གྱུ་བ་དགོས་པའི་འབྲེལ་བ་ཅི་ཡོད། ཤེས་ལྷན་དག་གིས་སོམས་ཤིག །དེས་ན་ཤེས་
 པ་རྣམས་ཀྱི་མྱོང་བ་གསལ་རིག་གི་ཆ་ནི་མྱོང་བྱེད་དང་། ཤེས་པ་དེ་དང་དེའི་གཟུང་རྣམ་ནི་མྱོང་བྱ་
 ཡིན་ལ། དོན་འདི་ལ་མཁས་པ་རྣམས་རང་རིག་ཅེས་སྒྲ་བར་བྱེད་དོ། །

དེ་ཡང་མདོ་སྒྲེ་བ་དག་ནི། རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་རིག་པའི་མངོན་སུམ་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར། རང་རིག་མངོན་སུམ་ཞེས་འདོད་ལ། སེམས་ཙམ་པ་ནི། རང་དང་གཉིས་སུ་མེད་པའི་རྒྱལ་
 གྱིས་ཡུལ་དེ་རིག་པའི་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རང་རིག་མངོན་སུམ་ཞེས་བརྗོད་ཀྱི། རང་གི་བདག་
 ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་རིག་པས་རང་རིག་ཏུ་མི་འཛོག་སྟེ། སྟོན་པོ་ཡང་སྟོན་འཛོན་མངོན་སུམ་གྱི་
 བདག་ཉིད་དུ་འདོད་ཀྱང་། སྟོན་འཛོན་མིག་ཤེས་སྟོན་པོ་ལ་གཞན་རིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་
 མདོ་སྒྲེ་པ། རང་རིག་གཞན་རིག་གི་བྱང་པར་ཡུལ་དེ་རང་ལས་དོན་གཞན་ཡིན་མིན་གྱི་སྒྲོ་ནས་
 འཛོག་ལ། སེམས་ཙམ་པ། ཡུལ་དེ་འཛོན་པ་ན་གཉིས་སྣང་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་འཛོག་གོ། རྒྱལ་དེས་
 ན་མདོ་སྒྲེ་པ་དང་སེམས་ཙམ་པ་གཉིས་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་མི་འདྲ་བས་མདོ་སྒྲེ་
 པ་ལྟར་ན་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད། རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་དངོས་སུ་རིག་
 པའི་རྟོག་བྲལ་མ་འབྲུལ་བའི་ཤེས་པ། སེམས་ཙམ་པ་ལྟར་ན་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད།
 རང་གི་གཟུང་ཡུལ་གཉིས་སྣང་དང་བྲལ་བའི་འཛུལ་གྱིས་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་རྟོག་བྲལ་མ་འབྲུལ་བའི་

ཤེས་པ། ཞེས་སོགས་སོ་སོར་བྱེ་སྟེ་སྤྱོད་པར་བྱེད་དོ། རྟེན་ཉིད་ཀྱིས་ན་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་རང་རིག་
ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། ཤེས་པ་རྣམས་རང་རིག་དང་བཅས་པའོ་ཞེས་སྤྱོད་པར་བྱེད། ཤེས་པ་རྣམས་
ངོ་བོ་ལ་རང་རིག་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། ཤེས་པ་རྣམས་རང་རིག་ཡིན་ནོ་ཞེས་ནི་སྤྱོད་པར་མི་བྱེད། རྟེ་
ལྟར་རང་རིག་པའི་གཟུང་བྱ་ཤེས་པའི་གཟུང་རྣམ་ཞེས་བརྗོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་། ཤེས་པ་དེ་ཉིད་
ལ་བརྗོད་པ་ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ཤར་བའི་དོན་རྣམ་པར་སྤྱེས་པ་ཉིད་ལ་བརྗོད་པ་ཡིན་གྱི། ཡུལ་དང་
ཤེས་པའི་བར་ན་རྣམ་པ་རིབ་མ་ལྟ་བུ་ཡོད་པ་མིན་ནོ་ཞེས་སྤྱོད་པར་མི་གསུང་བ་ལེགས་པར་གཏན་ལ་
ཕབ་ཟིན་པ་དེ་ཉིད། མདོ་སེམས་གཉིས་ཀའི་གྲུབ་པའི་མཐའ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་རྟོག་གེའབར་བའི་
རྣལ་འབྱོར་སྟོན་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་འཇུག་པའི་ལུང་། ཤེས་པ་རྣམས་བཅས་སྤྱོད་པའི་དངོས་
སྤྱོད་པ་དག་གི་འདོད་པ་བརྗོད་པ་ན་འདི་ལྟར་གསུང་སྟེ། གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་
ཤེས་པ་འཇུག་པ་ན། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཡུལ་སྤྱོད་ཆོག་གི་རྣམ་པ་སྤྱང་བ་རབ་ཏུ་སྤྱེས་ཏེ། དེའི་
རྣམ་པ་སྤྱོད་ཆོག་པར་བྱ་སྤྱང་བ་དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་ཡོངས་སྤྱོད་
པ་གང་ཡིན་པ་འཇུག་པ་ལྟར་། ཞེས་གསུངས་སོ།།

གསུམ་པ་རྩོད་པ་སྤང་བ་ནི། ཤེས་པ་ཀྱན་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ན། རང་གི་ངོ་
བོ་སྤྱོད་དོན་མིན། རྟེ་ཕྱིར་དེ་ལ་ཀྱན་མངོན་སུམ་ལྟར་། ཞེས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེས། གཞུང་དེའི་དོན་ནི།
ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱི་རང་གི་ངོ་བོ་ནི་སྤྱོད་དོན་མིན་གྱི། དོན་རང་མཚན་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་དེ་ལ་སྤྱོད་བྱེད་
དུ་འཇུག་པའི་ཚད་མ་ཀྱན་དེ་ལ་མངོན་སུམ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཡིན་གྱི། ཤེས་པ་ཀྱན་རང་གི་ངོ་
བོ་ལ་མངོན་སུམ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་མ་ཡིན་ནོ། །ཁ་ཅིག་རྟོག་པ་རྟོག་པ་ལ་ཤེས་པ་འཇུག་པའི་བཅ་པོ་
གང་ཡིན། གང་ཡང་མིན་ན་རྟོག་པ་ལ་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། ཤེས་པ་ཡིན་ན་རང་རིག་
གམ། གཞན་རིག་གང་རུང་འགྱུར་བ་ལས། གཞན་རིག་ཡིན་པར་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར། དེ་དེ་ལ་རང་
རིག་ཏུ་ཁས་ལེན་དགོས་སོ་ཞེས་ཟེར་རྟོ། རེད་ནི་མི་མཁས་པ་སློ་གྲོས་རབ་ཏུ་རྩིང་བ་དག་གི་དབྱེད་
པའི་རྒྱུ་ལྟེ། དངོས་པོ་ལ་འདྲ་བཅའ་རིག་གཉིས་སུ་མ་ངེས་སོ་ཞེས་སྤྱོད་པ་ཤར་བཤད་ཟིན་ལ། ཤེས་པ་ཡིན་

ན་རང་རིག་གཞན་རིག་གང་རུང་ཡིན་དགོས་ལ། དེ་ལ་ཤེས་པ་ཡིན་ན་དེ་ལ་རང་རིག་གཞན་རིག་གང་རུང་ཡིན་དགོས་པས་མ་ཁྱབ་བོ་ཞེས་སྒྲར་མང་དུ་བཤད་ཟིན་པ་ལས་ཤེས་པར་བྱའི། མི་མཁས་པ་དག་གི་ལོག་པའི་ཐེང་བ་མཐའ་ཡས་ཤིང་། བྱེད་པ་ཆུང་བའི་བྱིར་དགག་སྒྲུབ་རྒྱས་པར་མི་སྒྲོའོ།

འདིར་སྒྲུས་པ། ཇི་སྲིད་མིག་ལྡན་སྒྲེ་བོས་མ་དབྱད་པ། ཇི་སྲིད་དམུས་ལོང་བརྒྱ་ཡིས་རབ་དབྱད་ཀྱང་། གླུ་ཆེན་གཟུགས་ལ་ལོག་པའི་ཐ་སྟད་བརྒྱ། གྲུན་ནས་འདོགས་པའི་མུ་ཙོར་འཕེལ་བ་ཙམ། ཇི་བཞིན་སྒྲོ་གོས་གསལ་ལྡན་ཁོ་བོ་ཡིས། ཤེས་པར་མ་དབྱད་དེ་སྲིད་གནས་འདི་ལ། ཁེངས་ལྡན་མཁས་སྒྲོམ་བརྒྱ་ཡིས་རབ་དབྱད་ཀྱང་། ཤོག་པའི་ཐ་སྟད་སྒྲེལ་བ་ཁོ་ནར་བས། ཁར་སྒྲུབས་གྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། རང་རིག་མངོན་སུམ་ལེགས་པར་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཚད་མ་བཤད་པ།

ད་ནི་བཞི་པ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་ཡང་མཚན་ཉིད་དབྱེ་བ་རྣམ་གཞག་དང་གསུམ།

དང་པོ་ནི། བདག་རྒྱུན་ཉིང་དེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཡུལ་བདེན་པའི་རྣམ་པ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས།

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ནི། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་མཁ། མཐོང་ལམ། སྒྲོམ་ལམ། མི་སྒྲོབ་ལམ་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་མོ། སྒྲོར་ལམ་ནི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཁོ་བོས་བྱོགས་གཞན་དུ་ལུང་དང་རིགས་པའི་སྒྲོ་ནས་བཤད་ཟིན་ཏོ།^{༡༩༥}

གསུམ་པ་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ། ཡུལ་བདེན་པ་བཞི་སྟེར་བཤད་པ་དང་། བདག་མེད་པའི་རྣམ་པ་བྱེ་བྲག་རྒྱ་བཤད་པ་གཉིས། དང་པོ་ལ། བདེན་བཞིའི་ངོ་བོ། བྱངས་དང་། གོ་རེམས་ངེས་པ་དང་གསུམ།

དང་པོ་ནི། རྒྱས་པར་བཤད་ན། སྐྱུག་བསྐྱེད་ལ་བདེན་པ་ལ། མ་དག་པའི་སྒྲོད་བཅུད་གྱི་

འཛིག་ཉེན་མཐའ་དག་གིས་བསྐྱུས་པའི་སྒྲོན་མ་མཚན་གཞི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་དུ་ཡོད་ཀྱང་། འདིར་ཟག་
 བཅས་ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་ཁོ་ན་སྤྲུག་བསྐྱེད་བདེན་པའི་མཚན་གཞིར་དངོས་སུ་སྒྲོས་པ་ནི་གང་སྤྲུག་
 བསྐྱེད་གྱི་རང་བཞིན་དུ་མ་གཤིས་ན་འཁོར་བ་ལ་འདོར་བར་འདོད་པའི་ངེས་འབྱུང་དང་། ཐར་པ་དོན་
 གཉེར་གྱི་སྒྲོན་ལ་མ་སྤྱེ་བའི་ཐབས་མེད་ཅིང་། གང་སྤྲུག་བསྐྱེད་གྱི་རང་བཞིན་དུ་གཤིས་པ་ལས་འཁོར་
 བ་ལ་འདོར་འདོད་རང་གིས་འབྱུང་བ་ནི། འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་འདི་ཉིད་ཡིན་
 བས། དེའི་བྱིར་གཙོ་བོར་རྣམ་འབྱོར་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་སྤྲུག་བསྐྱེད་བདེན་པའི་
 མཚན་གཞི་འཛིན་པ་ན། སྤྲུག་བསྐྱེད་འཁོར་བ་ཅན་ཕུང་པོ།¹⁹¹ །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཇི་ཡང་ཉེར་
 ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་གཙང་བདེ་རྟག་བདག་དུ་སྒྲོ་འདོགས་པའི་གཉེན་པོར། སྒྲོམ་པར་བྱ་བ་སྤྲུག་བསྐྱེད་
 བདེན་པའི་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ། སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ཞིང་འཛིག་པའི་བྱིར་མི་རྟག་པ་དང་། ལས་དང་ཉོན་
 མོངས་པའི་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་པ་ལམ། འཕགས་པ་རྣམས་དང་མི་མཐུན་པས་སྤྲུག་བསྐྱེད་བ་དང་།
 རང་ལས་དོན་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་བདག་དང་བྲལ་བས་སྟོང་བ་དང་། རང་གི་ངོ་བོ་བདག་དང་བྲལ་
 བས་བདག་མེད་པ་སྟེ་བཞི་པོ་འདི་དག་གོ །སྤྲུག་བསྐྱེད་བདེན་པའི་རྣམ་པ་བཞི་པོ་འདི་དག་ཚང་
 བར་ཚད་མས་གཏན་ལ་ཟེབས་པའི་སྒྲོན་མ་མཚན་གཉེན་པོ་ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་སྒྲོ་མཚན་ཉིད་པ་རྫོགས་
 པར་མི་སྟེ་སྟེ། འདི་ལྟར། སྤྲུག་བསྐྱེད་དུ་རྟོགས་པས་འཁོར་བ་ལས་འབྲལ་འདོད་སྟེས་ཀྱང་། མི་རྟག་
 པར་མ་རྟོགས་ན་ཕུང་པོ་དང་འབྲལ་ཇི་སྟེ་མི་རྟོགས་པས་ཕུང་པོ་ལ་སྟེད་པ་འགོག་མི་ལུས་ལ། བདག་
 མེད་མ་རྟོགས་ན་དབང་ལོགས་བདག་གི་བ་ལ་སྟེད་པ་རང་གིས་འབྲེན་པས་མི་རྟག་པ་དང་སྤྲུག་བསྐྱེད་
 དུ་རྟོགས་པའི་སྒྲོན་མ་ཕུང་པོ་ཅམ་ལ་འབྲལ་འདོད་ཀྱི་སྒྲོ་སྟེས་པ་ལྟར་སྤང་ཡང་། བདག་འཛིན་དེས་
 བདག་གི་བདེ་བ་སྦྱབ་བྱེད་ཟག་བཅས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འགའ་ཞིག་ལ་དོན་གཉེར་གྱི་སྒྲོ་ངེས་པར་འབྲེན་
 པ་ཡིན་ནོ། །ཇིས་ན་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པས་འབྲལ་ངེས་སུ་གཤིས་གིང་། སྤྲུག་བསྐྱེད་དུ་རྟོགས་པས་
 འབྲལ་འདོད་སྟེས་ཀྱང་། ཟག་བཅས་ཀྱི་དངོས་པོ་མཐའ་དག་ལ་འདུན་པ་ལོག་པའི་ཐར་པ་དོན་
 གཉེར་མཚན་ཉིད་ཚང་བ་སྟེ་བ་ལ་སྤྲུག་བསྐྱེད་བདེན་པའི་རྣམ་པ་རང་གཞན་གྱི་བདག་དང་བྲལ་བ་
 ཉིད་གཤིས་དགོས་སོ། །

ཀུན་འབྱུང་གི་བདེན་པ་ནི། ལའོར་བའི་རྩ་བ་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་དང་། དེའི་དབང་གིས་བྱུང་བའི་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་དང་། ཉན་མོངས་པའི་དབང་གིས་བསགས་པའི་ལས་དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཀུན་འབྱུང་གི་བདེན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། ཟག་བཅས་ཀྱི་དངོས་པོ་གང་རང་འབྲས་སྟུག་བསྐྱེད་ཀྱི་རྒྱུར་གྱུར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལོ། །དེ་བས་ན། མི་གེས་སྤྱོད་པའི་རྒྱ་ཡིན་ཀྱང་། །མ་བཟོད་སྤྱོད་པ་ཉིད་བཤད་པ། །རྒྱན་ནི་འཕེན་པར་བྱེད་ཕྱིར་དང་། །དེ་མཐག་ཕྱིར་ལས་ཀྱང་མིན།^{༡༩} །ཞེས་བཤད་པ་ན། མི་གེས་སྤྱོད་པའི་རྒྱ་ཡིན་ཀྱང་རབ་སྦྱེ་དང་རྒྱུན་གྱི་རྣམ་པ་སྟོན་པའི་སྐབས་འདིར་དངོས་སུ་མ་བཟོད་པར་སྤྱོད་པ་ཁོ་ན་དངོས་སུ་སྟོན་པ་དང་། ལས་ཀྱང་སྟུག་བསྐྱེད་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་ཀྱང་སྐབས་དེར་དངོས་སུ་མ་བཟོད་པར་སྤྱོད་པ་ཁོ་ན་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་རྒྱ་མཚན། རྒྱན་ནི་འཕེན་པར་བྱེད་ཕྱིར་དང་། །དེ་མ་ཐག་ཕྱིར། ཞེས་སྟོན་པ་ཡིན་གྱི། མི་གེས་པ་དང་ལས་ཀུན་འབྱུང་བདེན་པར་མ་བཟོད་ཅེས་སྟོན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྐབས་གཞན་དུ། བདག་ཡོད་ན་ནི་གཞན་དུ་གེས།^{༢༠} །ཞེས་སོགས་དང་། དེ་ཕྱིར་གྲོལ་འདོད་ཐོགས་མེད་པའི་^{༢༡} །ཞེས་སོགས་གཞུང་གི་ཆ་དུ་མས་ཉན་མོངས་དང་དེ་གོགས་སུ་ཡོད་པའི་ལས་འཁོར་བའི་རྒྱར་ལན་མང་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར་ལོ། །འདིའི་དོན་མ་ཉོགས་པར། རྣམ་འབྲེལ་དུ། འདོད་སྤྱོད་འཛིག་སྤྱོད་སྤྱོད་གསུམ་པོ་ཁོ་ན་ཀུན་འབྱུང་བདེན་པར་བསྟན་ཅེས་སྒྲ་བ་དག་གིས་སྟུག་བསྐྱེད་ཀྱི་རྒྱ་པལ་མོ་ཆེལ་སྒྲར་བ་འདེབས་པར་ཟད་དོ། །དེ་ཡང་སྟུག་བསྐྱེད་རྒྱ་མེད་དུ་འཛིན་པ་དང་། རྒྱ་གཅིག་པུ་ཁོན་ར་འཛིན་པ་དང་། སྒྲིའི་ཚངས་པ་འབྱུར་བས་བྱས་པར་འཛིན་པ་དང་། དབང་ལྷག་སོགས་ཀྱི་སྒོ་སྟོན་དུ་བཏང་ནས་བྱས་པར་འཛིན་པ་སྟེ། སྒོ་འདོགས་བཞེས་དེ་ལྷག་པའི་ཕྱིར་དུ་བསྟན་པ་ཀུན་འབྱུང་བདེན་པའི་རྣམ་པ་བཞེས་ཏེ། སྟུག་བསྐྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་སྦྱོད་པས་རྒྱ་དང་། སྟུག་བསྐྱེད་རྣམ་རིགས་ཀུན་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་སུ་གྱུར་བས་ཀུན་འབྱུང་དང་། སྟུག་བསྐྱེད་དག་ཏུ་སྦྱོད་པས་རབ་སྦྱེ་དང་། སྟུག་བསྐྱེད་བརྒྱུད་མར་ལན་མང་དུ་སྦྱོད་པས་རྒྱུན་གྱི་རྣམ་པ་དང་བཞེསོ། །

འགོག་པའི་བདེན་པ་ནི། ལམ་བདེན་གྱིས་སྤང་བྱའི་ས་བོན་ཅི་རིགས་པར་སྤངས་པའི་བྲལ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་ཡང་ཐར་པ་གཏན་མེད་དུ་འཛིན་པ་དང་། ཉན་མོངས་མ་སྤངས་པའི་ཟག་བཅས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འགའ་ཞིག་ཐར་པར་འཛིན་པ་དང་། སྟུག་བསྐྱེད་འགགས་པ་ལས་ལྷག་པའི་ཐར་པ་ཡོད་

པར་འཛིན་པ་དང་། རེ་ཞིག་ཐར་ཀྱང་གཏན་དུ་ཐར་པ་མེད་པར་འཛིན་པའི་སྒྲིབ་འདོགས་བཞིའི་གཉེན་
པོར་བསྟེན་པར་བྱ་བ་འགོག་པའི་བདེན་པའི་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ། འདི་ལྟར། སྤྱུག་བསྐྱེད་སྤྲུལ་སྤེལ་
འགོག་པ་དང་། ཉེན་མོངས་སྤངས་པས་ཞི་བ་དང་། འདི་ལས་མཚོག་ཏུ་གྱུར་པ་གཞན་མེད་པས་གྱ་
ལོས་པ་དང་། དེ་ཐོབ་ནས་སྤྲུལ་མི་ལྟོག་པས་ངེས་འབྱུང་གི་རྣམ་པ་དང་བཞིའོ།

ལམ་གྱི་བདེན་པ་ནི། རང་གི་ངོ་སྤྲེལ་གྱི་སྤྲུལ་བྱར་གྱུར་པའི་དྲི་མའི་ས་བོན་དངོས་སུ་སྤྲོད་
བའི་གཉེན་པོ་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་། དེའི་སྤངས་པ་ལ་དབང་བྱེད་པ་རྣམས་གྲོལ་ལམ་དང་གཉིས་
གྱིས་བསྐྱེད་པའི་འཕགས་པའི་ཡེ་ཤེས་རྣམས་ཡིན་ལ། དེ་ལ་ཡང་ཐར་ལམ་གཏན་མེད་དུ་འཛིན་པ་
དང་། བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཐར་ལམ་མ་ཡིན་པར་འཛིན་པ་དང་། དེ་ཡུལ་གྱི་གནས་
ལུགས་ལ་ལོག་པར་བཞུགས་པར་འཛིན་པ་དང་། དེས་སྤྱུག་བསྐྱེད་གཏན་ནས་ཟད་པར་བྱེད་མི་ཅུས་
པར་འཛིན་པའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་བཞིའི་གཉེན་པོར་བསྒྲུལ་པར་བྱ་བ་ལམ་གྱི་བདེན་པའི་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ།
འདི་ལྟར། བགྲོད་པར་བྱེད་པའི་དོན་གྱིས་ན་ལམ་དང་། ཉེན་མོངས་པའི་གཉེན་པོ་བྱེད་པའི་དོན་གྱིས་
ན་རིགས་པ་དང་། སེམས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྦྱབ་པའི་དོན་གྱིས་ན་སྦྱབ་པ་དང་། ཏྲག་པའི་གནས་
སུ་གདོན་མི་ཟ་བར་ཕྱིན་པར་བྱེད་པའི་དོན་གྱིས་ན་ངེས་འབྱུང་གི་རྣམ་པ་དང་བཞིའོ། ཏྲག་པའི་གནས་
ཞེས་པ་ནི་སྤྲུལ་མི་ལྟོག་པའི་གནས་ཀྱི་དོན་ཏོ། མི་སྒྲོབ་ལམ་ནི་ལམ་བདེན་གྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་གྱི། ལམ་
བདེན་དངོས་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡིན་ན་ལམ་ཡིན་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་བགྲོད་བྱེད་ཡིན་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་
ན་སངས་རྒྱུས་གྱི་ས་ལས་གོང་ནའང་བགྲོད་བྱ་ཡོད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། རྟོགས་སྤྲོད་ནི་ལམ་
བདེན་མ་ཡིན་ཏེ། སྤང་བྱའི་ས་བོན་གྱི་དངོས་གཉེན་དུ་གྱུར་པའི་ཚོགས་སྤྲོད་པར་ཆད་མེད་ལམ་མི་
སྤྲོད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ལམ་བདེན་མཚན་ཉིད་པ་ནི་མཐོང་ལམ་དང་སྒྲིམ་ལམ་ཁོ་ནའོ།

ཁ་ཅིག་ སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་གི་མཚན་ཉིད། འགོག་པ་གང་ཞིག་ དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་
དམིགས་པའི་བློས་སྤང་བྱ་སྤངས་པའི་ཆར་གྱུར་པ་ཞེས་སྒྲུས་ནས། སྤང་ཡང་འགོག་བདེན་ཡིན་ན་
འདུས་བྱས་ཡིན་དགོས་པར་ཁས་ལེན་པའང་མེད་པོ། འོ་ན། མཐོང་ལམ་གྱིས་མཐོང་སྤང་གི་ས་བོན་
སྤངས་པའི་ཆ་ཚོས་ཅན། བྱོད་སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་ཡིན་པར་ཐལ། བྱོད་འགོག་པ་གང་ཞིག་ ཁོ་

བཞེན་ཉིད་ལ་དམིགས་པའི་སྒྲོས་སྤྲང་བྱས་ངས་པའི་ཆར་གྱུར་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཁྱེད་འདུས་
བྱས་སུ་ཐལ། འདོད་པ་དེའི་ཕྱིར། རྟགས་བྱབ་ཁས། འདོད་ན། མེད་དགག་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། རེ་
བས་ན་སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་ཡིན་ན་མེད་དགག་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡིན་ན་འདུས་བྱས་ཡིན་
དགོས་པར་སྒྲུབ་ནི། རང་ཉིད་མང་དུ་བོས་པ་མ་ཡིན་པར་སྟོན་པ་ཙམ་དུ་ཟད་ལ། འཕགས་པའི་ཡུལ་
གྱི་གྲུབ་པའི་མཐའ་སྒྲུབ་པའི་སངས་རྒྱས་པ་ལ་ནི། འགོག་བདེན་རྩིས་གྲུབ་ཏུ་འདོད་པ་བྱེད་བྱས་སྒྲུབ་མ་
ཡིན་པ་མེད་ལ།^{༡༩} དེ་ཡང་རྟག་པའི་རྩིས་སུ་འདོད་གྱི་མི་རྟག་པའི་རྩིས་སུ་མི་འདོད་ཅིང་། མདོ་སྡེ་
པ་ནི་འདུས་མ་བྱས་ནམ་མཁའ་མོ་གཤམ་གྱི་བྱ་བཞེན་རྩིས་སུ་མ་གྲུབ་ལ། སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་
དང་བརྟགས་མིན་གྱི་འགོག་པ་གཉིས་ཀྱང་དེ་དང་མཚུངས་པར་རྩིས་སུ་མ་གྲུབ་པོ་ཞེས་འདོད་པ་
ཡིན་ཏེ། རི་སྐད་དུ། བམ་མཁའ་མོ་གཤམ་སུ་དང་མཚུངས། འགོག་པ་དག་ཀྱང་ནམ་མཁའ་
བཞེན། འདུ་བྱེད་བཅའ་བོ་ཡོད་མ་ཡིན། རྒྱས་གསུམ་རྩིས་འགོ་དག་ཀྱང་མེད། བློགས་པ་མེད་པའི་
གཟུགས་ཡོད་མིན། ཞེས་པ་མདོ་སྡེ་པ་ཡི་རིག་^{༢༠} རྩིས་གསུངས་པས་སོ། ཁྱེད་རང་གིས་ཀྱང་གཞུང་
འདི་སྒྲུ་ཇི་བཞེན་དུ་ཁས་སྤངས་པས་ཁས་སྤངས་དངོས་སུ་འགལ་བའང་ཡིན་ནོ། འགོག་བདེན་ལམ་
གྱི་འབྲས་བུར་བཤད་པ་ནི་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་འགོག་པ་མདོན་དུ་བྱེད་དགོས་ཀྱི། ལམ་ལ་མ་བརྟེན་
པར་མདོན་དུ་བྱེད་མི་ལུས་པ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་གྱི། མེ་དུ་བཞེན་དུ་ངོ་བོ་སྤར་མེད་གསར་དུ་སྦྱེད་པའི་
རྒྱ་འབྲས་མ་ཡིན་ནོ། རྟག་པ་རང་བྱུང་གི་ཚད་མ་མེད་པར་བཤད་ཀྱང་། འགོག་བདེན་ཚད་མ་ཡིན་
པར་སུ་ཡང་མི་འདོད་པས་སྟོན་མེད་དོ། འདི་ལ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མང་ཡང་རེ་གིག་བཞག་གོ།

གཉིས་པ་གྲངས་ངེས་ནི། ཅིའི་ཕྱིར་བདེན་པ་བཞེད་གྲངས་ངེས་ཞེན། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་
གྱི་ཕྱོགས་ལ་སྤང་བྱ་རྒྱ་འབྲས་གཉིས་སུ་ངེས་ལ། རྣམ་བྱང་གི་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྤང་བྱ་རྒྱ་འབྲས་སུ་
ངེས་པའི་ཕྱིར་དང་། སྤང་དོར་བྱ་བའི་གཞི་ཐམས་ཅད་ཀུན་བྱང་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་ཕྱིར་དོ། གོ་རིམ་ས་
ངེས་པའི་ཚུལ་ནི། གཞུང་ལུགས་དག་ནས་འབྱུང་བའི་གོ་རིམ་ས་ངེས་པའི་ཚུལ་ལ། རྒྱ་འབྲས་དོན་གྱི་
རིམ་པ་དང་། ངེས་དཀའ་སྤྲིའི་རིམ་པ་དང་། བཤད་པའི་རིམ་པ་དང་། རྟོགས་པའི་རིམ་པ་དང་།
དམན་མཚོག་དང་མཚོག་དམན་གྱི་རིམ་པ་དང་། སྦྱེ་བའི་དུས་གྱི་རིམ་པ་སོགས་མང་དུ་ཡོད་པ་ལས།

འདིར་ནི་ཡུལ་ཅན་མངོན་པར་རྟོགས་པ་སྐྱེ་བའི་རིམ་པ་བཞིན་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་ཐར་པ་
 དོན་གཉེར་གྱི་སྒོ་སྐྱེ་བ་ན་དང་པོར་འཁོར་བ་འདི་སྤྲུག་བསྐྲུལ་གྱི་རང་བཞིན་དུ་རྟོགས་དགོས་ལ། དེ་
 ལྟར་རྟོགས་པ་ན་འདི་དང་བྲལ་བར་འདོད་པའི་སྒོ་སྐྱེ་ཞིང་། དེ་སྐྱེས་པ་ན་རྟོག་པ་སྒྲོན་དུ་གཏོང་བ་
 དག་ནི། རྒྱ་མ་སྤངས་པར་འབྲས་བུ་སྤོང་མི་རྣམས་པར་མཐོང་ནས། སྤྲུག་བསྐྲུལ་གྱི་རྒྱ་ཡོད་མེད་དེའོད་
 པར་བྱེད་ལ། དབྱེད་པ་ན་རེས་འགའ་སྐྱེ་བའི་རྟོགས་ལས་རྒྱ་བཅས་སུ་བྱུ་བ་ཅིང་། རྒྱ་ཡང་རྟོག་མི་
 རྟག་གཉིས་སུ་ཁ་མཚོན་བཅད་ནས་གང་ཡིན་བརྟགས་པ་ན། གང་ཕྱིར་དེ་ལྟར་རྒྱ་གནས་ན། །འབྲས་
 འོག་གཟིགས་པ་མེད་ཕྱིར་རོ།³³ །ཞེས་སོགས་ཀྱི་རིགས་པས་རྟག་པའི་རྒྱ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྟོག་མི་
 འབྱུང་བ་སོགས་སུ་མཐོང་ནས་རྒྱ་མི་རྟག་པར་ངེས་པར་འགྱུར་ལ། མི་རྟག་པར་གྱུར་པའི་སྤྲུག་བསྐྲུལ་
 གྱི་རྒྱ་དེ་ཡང་གང་ཡིན་ཞེས་བཅུལ་བ་ན་གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ལས་བདག་ལ་ཆགས་པའི་
 སྤེད་པ་དངོས་སུ་སྐྱེ་ལ། དེ་ལས་བདག་གི་བདེ་བ་ལ་སྤེད་པ་སྐྱེ་ཞིང་། དེ་ལས་བདག་གི་བདེ་བ་སྐྱབ་
 བྱེད་དབང་སོགས་བདག་གི་བ་ལ་སྤེད་པ་སྐྱེ་སྟེ། གཞན་ལ་ལྟོས་མེད་དུ་བདག་རང་སྟོབས་ཀྱིས་བདེ་
 བར་བྱེད་མི་རྣམས་པར་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ནས་བདག་གི་བདེ་བ་སྐྱབ་བྱེད་དབང་སོགས་བདག་
 གི་བ་བྲན་ལྟ་བུ་དེས། བདེ་བ་བསྐྱབས་པའི་ཕྱིར་དུ་སྟོགས་པ་ཀྱི་ལས་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་དེ། དེ་ཡང་
 ཆོ་འདིར་བདེ་བའི་ཕྱིར་དུ་སྟོག་གཅོད་པ་སོགས་བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པའི་ལས་འདུ་བྱེད་ལ། དེ་
 ལས་ངན་འགྲོའི་སྤང་པོ་འགྲུབ་ཅིང་། ཆོ་སྤྱི་མ་འདོད་ཡོན་གྱི་བདེ་བ་ལ་ཆགས་ནས་བསོད་ནམས་ཀྱི་
 ལས་འདུ་བྱེད་ལ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འདོད་ཁམས་སུ་བདེ་འགོ་ལྟ་མའི་སྤང་པོ་འགྲུབ་ལ། ཉིང་ངེ་
 འཛིན་གྱི་བདེ་བ་ལ་ཆགས་ནས་མི་གཡོ་བའི་ལས་འདུ་བྱེད་ཅིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཁམས་གོང་མ་
 གཉིས་སུ་སྤང་པོ་འགྲུབ་བོ།

དེ་ལྟར་ན། གང་ཞིག་བདག་མཐོང་དེ་ལ་ནི།³⁴ །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་རིགས་པ་དེས་
 སྤྲུག་བསྐྲུལ་ཉེར་ལེན་གྱི་སྤང་པོ་འདིའི་རྒྱ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཀུན་འབྱུང་
 ཉིད་ཡིན་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར་ལ། དེའི་ཕྱིར་སྤྲུག་བསྐྲུལ་དང་པོར་བསྟན་ཅིང་། ཀུན་འབྱུང་ཕྱིས་
 བསྟན་ལ། ཡང་ཀུན་འབྱུང་ལ་སྤོང་འདོད་སྐྱེས་པ་ན་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་ཀུན་གྱི་རྩ་བ་བདག་

འཛིན་སྲོང་རྒྱལ་མི་རྒྱལ་དཔྱོད་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་དབྱེད་པ་ན་ཕུང་པོ་དང་རང་བཞིན་གཅིག་ཐ་
 དད་གང་དུ་ཡང་མ་གྲུབ་པ་ལ་སྐྱེས་པའི་སྐྱེས་པས་བདག་ཡོད་པ་ལ་གཞོད་བྱེད་མཐོང་བས་བདག་
 འཛིན་སྲོང་རྒྱལ་སྐྱོད་གས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ཉིད་གས་པ་ན་དེའི་འབྲས་བུ་སྐྱེས་བསྐྱེད་དང་འབྲས་ལ་རྒྱས་
 སྐྱོད་གས་ནས་སྐྱེས་བསྐྱེད་སྐྱེད་པའི་འགོག་པ་མངོན་དུ་བྱ་རྒྱལ་སྐྱོད་གས་པར་འགྱུར་བས་འགོག་
 བདེན་དུས་གསུམ་པར་བསྟན་ལ། འགོག་བདེན་མངོན་དུ་བྱ་བར་འདོད་པ་ན། དེའི་རྒྱ་ལམ་ལ་མ་
 འབད་པར་མངོན་དུ་བྱ་མི་རྒྱ་ས་པར་མཐོང་ནས་ལམ་ལ་བསྐྱེད་པ་འདོད་དུ་ས་བཞི་པར་སྐྱེ་བའི་བྱིར་
 ལམ་བདེན་ནི་བྱིས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ།།

གཉིས་པ་བདག་མེད་པའི་རྣམ་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ། གང་དགག་པར་བྱ་
 བའི་བདག་གཉིས་ངོས་གཟུང་བ་དང་། དེ་དག་འགོག་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་བཤད་པ་དང་། བདག་མེད་
 པ་རི་ལྟར་བསྐྱོམ་པའི་རྒྱལ་དང་། བསྐྱོམས་པས་བདག་འཛིན་རི་ལྟར་སྲོང་བའི་རྒྱལ་དང་བཞི།

དང་པོ་ནི། དགག་བྱའི་བདག་ལ་གང་ཟག་དང་ཚོས་ཀྱི་བདག་གཉིས་སུ་བྱེ་བའི་སྒོ་ནས། དེ་
 བཀག་པའི་བདག་མེད་ལ་ཡང་གང་ཟག་ཀླད་གཉིས་དང་ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་གཉིས་སུ་སྐྱུར་རོ། དེ་
 ལ་གང་ཟག་ནི་གང་། གང་ཟག་གི་བདག་ནི་རི་ལྟ་བུ་ཞེན། དེ་ཡང་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཐོག་མ་མེད་
 པ་ནས་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ། དམིགས་པ་ང་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་ཚོགས་རྒྱུན་གང་ལ་ཡང་བཏགས་
 པ་ཙམ་མིན་པར། ཕུང་པོ་དང་མཚན་ཉིད་མི་མཐུན་པའི་རང་རྒྱ་བྱེད་པའི་རྗེས་ཡོད་དུ་འཛིན་པ་གང་
 ཡིན་པའི་སྒོ་འདི་ནི་གང་ཟག་ལ་དམིགས་ནས་བདག་ཏུ་འཛིན་པའི་བྱིར་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་
 ཞེས་བྱ་ལ། འཛིན་ཅིང་ཚོགས་པའི་རང་རྒྱལ་ཅན་གྱི་ཕུང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་གང་ཟག་ལ།
 འཛིན་པ་སོགས་དང་མཚན་ཉིད་མི་མཐུན་པར་ལྟ་བུའི་བྱིར་འཛིན་ཚོགས་ལ་ལྟ་བུ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། ཐོག་
 མ་མེད་པ་ནས་རང་རྒྱུད་ལ་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱིར་རྟེན་ཅིག་སྐྱེས་པ་ཞེས་བྱ་ལོ། དེ་ལྟ་བུའི་སྒོ་དེའི་
 དམིགས་ལུལ་ང་ཙམ་དེ་ཉིད་ལ་གང་ཟག་ཅེས་བྱ་ཞིང་། དེ་ལ་སྐྱེས་བྱེད་ཀྱང་ཐ་སྐྱད་འདོགས་སོ། དེ་
 ནི་ལས་འབྲས་ཀྱི་རྟེན་དུ་གྱུར་བའང་ཡིན་ཏེ། དེའི་བྱིར་གང་ཟག་དང་སྐྱེས་བྱེད་སེམས་ཅན་སོགས་མེད་

ན་ལས་གསོག་པ་པོ་དང་། རྣམ་སྒྲིན་སྤྱོད་པ་པོ་ལ་སོགས་པ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །སློ་དེའི་
འཛིན་སྤྲངས་ཀྱི་ཡུལ་གང་ཟག་ཕུང་པོ་དང་མཚན་ཉིད་མི་མཐུན་པའི་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་རྣམ་ཡོད་དུ་
གྱུར་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཉིད་གང་ཟག་གི་བདག་ཡིན་པས་ཚད་མས་ཁེགས་པའི་བྱིར། ཐ་སྙད་དུ་ཡང་གཞི་
མ་གྲུབ་ཅིང་། དེ་བཀག་ཙམ་གྱི་ཆ་ཉིད་ལ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཅེས་བྱའོ། །དེས་ན་འཛིན་སྤྲུངས་སྤྲུང་
སྤྲུང་དེའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་གང་ཟག་ཡིན་གྱི་གང་ཟག་གི་བདག་མ་ཡིན་ལ། འཛིན་སྤྲངས་ཀྱི་ཡུལ་ནི་
གང་ཟག་གི་བདག་ཡིན་གྱི་གང་ཟག་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པར་གང་ཟག་དང་གང་ཟག་གི་བདག་
ལ་བྱུང་པར་མེད་ན། ཡང་ན་གང་ཟག་གྱང་ཐ་སྙད་དུ་གཞི་མ་གྲུབ་པར་འགྱུར་བས་ལས་འབྲས་ཀྱི་
ཏྲེན་ལས་གསོག་པ་པོ་དང་རྣམ་སྒྲིན་སྤྱོད་པ་པོ་མེད་པར་འགྱུར་ལ། ཡང་ན་གང་ཟག་གི་བདག་གྱང་
གཞི་གྲུབ་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །

གང་ཟག་གི་བདག་ཐ་སྙད་དུ་གྲུབ་ན་སྒྲིན་ཅི་ཡོད། གང་ཟག་གི་བདག་འགོག་པ་ནི་ཐ་སྙད་
དུ་འགོག་པ་མ་ཡིན་གྱི། དོན་དམ་དུ་གྲུབ་པ་འགོག་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་ཐ་སྙད་དུ་རྟག་གཅིག་རང་
དབང་ཅན་གྱི་གང་ཟག་གི་བདག་འགོག་གི་གང་ཟག་གི་བདག་ཙམ་མི་འགོག་ཅེ་ན། འོ་ན། ཆོས་
བདག་ཐ་སྙད་དུ་གྲུབ་ཅིང་། དེ་ཡང་སློ་གཅིག་གི་གཟུང་འཛིན་རིག་གསུམ་ཐ་དད་པའི་ཆ་ཡིན་ལ། དེ་
དོན་དམ་དུ་གྲུབ་པ་འགོག་པ་ཡིན་པས་ཆོས་ཀྱི་བདག་ཙམ་གཞི་གྲུབ་ལ། སློ་གཅིག་གི་གཟུང་འཛིན་
རིག་གསུམ་རྣམས་ཐ་དད་དུ་གྱུར་པའི་ཆོས་བདག་ཐ་སྙད་དུ་ཡང་འགོག་ཅེས་བརྗོད་ན་ཅི་སྟེ། ཆོས་
བདག་གྱང་གཞི་གྲུབ་པར་ཁས་ལེན་ན། གང་ཟག་གི་བདག་དང་ཆོས་བདག་གཉིས་ཀ་རང་ལུགས་ལ་
ཡོད་དེས་སུ་ཁས་ལེན་པ་ལ་སངས་རྒྱས་པའི་དྲི་ཙམ་ཡང་ལྟ་དྲོ་རེ་སྟན། གཞན་ཡང་། བདག་གཞི་
གྲུབ་ན། བདག་རིགས་པས་དགག་མི་རྒྱས་པར་ཐལ་བ་དང་། བདག་མེད་ཏྲོགས་པའི་སློ་ལོག་གེས་
སུ་ཐལ་བ་དང་། བདག་འཛིན་གཉིན་པོས་སྤྱོད་མི་རྒྱས་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་ཆོས་བདག་
གཞི་གྲུབ་པར་ཁས་ལེན་ལ། འོན་ཀྱང་གང་ཟག་གི་བདག་དང་མི་མཚུངས་ཏེ། གཟུང་འཛིན་རིག་
གསུམ་རྣམས་ཐ་དད་པ་ཆོས་བདག་གི་དོན་ཡིན་གྱི། ཐ་དད་པ་ཙམ་ཆོས་བདག་གི་དོན་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན།
འོ་ན་ཕུང་པོ་དང་མཚན་ཉིད་མི་མཐུན་པའི་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་རྣམ་ཡོད་དུ་གྱུར་པའི་གང་ཟག་གང་ཟག་

གི་བདག་གི་དོན་ཡིན་གྱི། ང་ཙམ་གང་ཟག་གི་བདག་གི་དོན་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཀྱན་རྟུ་མཚུངས་སོ། །གཞན་
ཡང་། གང་ཟག་ཙམ་དང་གང་ཟག་གི་བདག་ལ་བྱད་པར་མེད་ན། ཚེས་ཙམ་དང་ཚེས་བདག་ལ་ཡང་
བྱད་པར་མེད་པར་མཚུངས་པས། གཞི་གྲུབ་ན་ཚེས་བདག་ཡིན་པས་བྱབ་པར་ཐལ་ཡོ།།

གཞན་ཡང་། གཉེན་པོ་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དང་། དེའི་ངོ་སྤྲུལ་གྱི་སྤང་བྱ་
བདག་འཛིན་གཉིས་དམིགས་པ་གཅིག་ལ་དམིགས་ནས་འཛིན་སྤངས་འགལ་བར་ཞུགས་པ་གཅིག་
དགོས་པ་ཡིན་པ་ལ། གང་ཟག་དང་གང་ཟག་གི་བདག་ལ་བྱད་པར་མེད་ན་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་
བཞིན་དུ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཀྱང་གང་ཟག་གི་བདག་ལ་དམིགས་པར་
ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་ན་སྤང་གཉེན་དེ་གཉིས་ཀས་ཀྱང་དམིགས་ལུལ་གང་ཟག་ཙམ་ལ་དམིགས་
ནས་རྣམ་པ་སྤང་བྱས་བདག་རྟུ་དམིགས་གཉེན་པོས་བདག་མེད་པར་དམིགས་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་
གང་ཟག་དང་གང་ཟག་གི་བདག་གི་བྱད་པར་འདི་ནི་ཚེས་དང་ཚེས་བདག་ལ་ཡང་མཚུངས་པ་ཡིན།
འོན་ཀྱང་ཚེས་བདག་གི་ངོ་བོ་ནི། སྤྱིར་གྲུབ་མཐའི་དབྱེ་བས་འཛོག་མཚམས་མི་འདྲ་བ་མང་དུ་ཡོད་
ཀྱང་། སྐབས་འདིར་གོང་དུ་རྟོག་སྤྱད་བཤད་པ་ལྟར་གསུལ་བྱ་རིགས་ཙན་གསུམ་གའི་ལམ་སྟོན་པ་
ཡིན་པས་བཀའ་དང་པོའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་མདོ་སྡེ་
པ་དང་མཐུན་པར་བྱི་དོན་ཁས་སྤངས་པའི་རྣམ་གཞག་དང་། བཀའ་ཐ་མའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་བར་
པ་དྲང་དོན་དུ་གཏན་ལ་ཨབ་ནས་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་སྟོན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་རྣམ་རིག་པ་དང་མཐུན་
པར་བྱི་དོན་འགོག་པའི་གནས་སྐབས་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། དང་པོའི་སྐབས་སུ་གང་ཟག་གི་བདག་
མེད་ཙམ་མ་གཏོགས་ཚེས་ཀྱི་བདག་མེད་ཁས་མི་ལེན་པས་ཚེས་བདག་ངོས་གཟུང་མི་དགོས་ལ།
རྣམ་རིག་པའི་སྐབས་སུ་སློག་ཅིག་གི་གཞུང་འཛིན་སྐྱེ་གསུམ་རྗེས་ཐ་དད་པའི་ཆ་ཚེས་བདག་ཡིན་ལ།
དེ་བཀག་པ་ཉིད་ཚེས་ཀྱི་བདག་མེད་ཡིན་ནོ། །འདི་དག་མཁས་པའི་དབྱེད་གཞི་ཆེ་ཞིང་། བསྟན་
བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱའི་གཙོ་བོ་ཡིན་པ་དང་། ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཐོབ་པར་འདོད་ན་མི་
ཤེས་པའི་ཐབས་མེད་ཅིང་། ཤེས་ནས་བསྟོམ་བྱའི་གཙོ་བོ་ཡིན་པས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བར་སྤང་ནའང་།
ཡི་གེ་ཤིན་ཏུ་མངས་བར་འགྱུར་བས་འདིར་དེ་ཙམ་ལས་མ་སྟོས་སོ།།

དེ་ནི་གཉིས་པ་གང་ཟག་དང་ཚོས་ཀྱི་བདག་དེ་དག་འགོག་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་བཤད་པར་
བྱ་སྟེ། དེ་ལ་ཚོས་བདག་འགོག་པའི་རིགས་པ་ནི། གཟུང་འཛིན་རྣམས་གཞན་འགོག་པའི་རིགས་པ་
ནམས་ཡིན་ཅིང་དེ་དག་གི་ཡང་གཙོ་བོ་ནི་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རྒྱས་
པར་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །གང་ཟག་གི་བདག་འགོག་པའི་རིགས་པ་བཤད་པ་ལ། རྟགས་དགོད།
ཚུལ་བསྐྱབ་པའོ།།

དང་པོ་ནི། རང་གི་སྤང་པོ་དང་རང་བཞིན་གཅིག་ཐ་དད་གང་དུ་ཡང་མེད་ན་རང་བཞིན་མེད་
པས་བྱལ། དཔེར་ན། རི་བོང་གི་རྩ་བཞིན། ཚོགས་རྒྱུན་གང་ལ་ཡང་བཏགས་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་སྤང་
པོ་དང་མཚན་ཉིད་མི་མཐུན་པའི་རང་རྒྱ་བྱལ་པའི་རྣམས་ཡོད་དུ་གྱུར་པའི་གང་ཟག་གྱུང་སྤང་པོ་དང་རང་
བཞིན་གཅིག་ཐ་དད་གང་དུ་ཡང་མེད་དོ་ཞེས་པ་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའོ།།

ཚུལ་བསྐྱབ་པ་ལ། བྱལ་པ་བསྐྱབ་ཚུལ་དང་། རྟགས་ཚོས་བསྐྱབ་ཚུལ་གཉིས། དང་པོ་ནི།
རང་བཞིན་གཅིག་ཐ་དད་དངོས་འགལ་དུ་ངེས་པའི་ཚད་མ་དང་། རྟགས་ཚོས་ངེས་པའི་ཚད་མ་
གཉིས་བསྐྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ལས་རྟགས་མི་མཐུན་རྟགས་ལ་མེད་ངེས་དང་། མཐུན་རྟགས་ལ་ཡོད་
པ་ཁོ་ནར་ངེས་པའི་ཕྱོག་བྱལ་དང་རྗེས་བྱལ་འགྲུབ་པོ།།

རྟགས་ཚོས་བསྐྱབ་པ་ནི། སྤང་པོ་དང་གང་ཟག་རང་རྒྱ་བ་རང་བཞིན་ཐ་དད་དུ་མེད་པ་
དབང་པོ་རྣོན་པོས་མངོན་སུམ་གྱིས་འགྲུབ་ཅིང་། དབང་པོ་རྣུལ་པོས་རྗེས་དཔག་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་
དགོས་ལ། དེ་ཡང་རང་བཞིན་གཅིག་ཏུ་མ་གྱུབ་པར་སྐྱབ་པ་ནི། རང་རྒྱུད་ཀྱི་སྤང་པོ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་
དང་གང་ཟག་རང་རྒྱ་བ་རང་བཞིན་གཅིག་ཏུ་མེད་དེ། ཁྱོད་མི་རྟག་ཅིང་གཞན་དབང་ཅན་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། བྱལ་སྟེ། གང་ཟག་སྤང་པོ་དང་མཚན་ཉིད་མི་མཐུན་པའི་རང་རྒྱ་བ་ཡིན་ན་རྟག་པ་དང་རང་
དབང་ཅན་ཡིན་དགོས་པས། རྟགས་སྐྱབ་པ་ནི། དེ་ཚོས་ཅན། གཞན་དབང་ཅན་ཡིན་ཏེ། ལས་ཉོན་
གྱིས་འདུས་བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེའི་རྟགས་སྐྱབ་པ་ནི། སྤང་བཤད་པའི། གང་ཞིག་བདག་མཐོང་
དེ་ལ་ནི། ཞེས་པའི་རིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་པ་ཡིན་ལ། རྟགས་སྤང་སྐྱབ་པ་ནི། སྤང་པོ་ཚོས་
ཅན། ཁྱོད་མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཚུལ་སྐྱབ་ཚུལ་ནི་འོག་ཏུ་བཤད་པར་བྱའོ། །དེས་ན་སྤང་

པོ་བདག་མེད་དུ་སྐྱབ་པའི་ཙུང་པའི་རྟགས་ནི། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡིན་ལ། དེའི་ཁྱབ་
 པ་སྐྱབ་པའི་རྟགས་ནི་འགལ་བྱེད་མིགས་པའི་རྟགས་ཡིན་ཅིང་ཕྱོགས་ཚོས་ཀྱི་ཟུར་དང་པོ་རང་བཞིན་
 ཀྱི་རྟགས་དང་། ཕྱི་མ་འབྲས་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་བདག་འཛིན་སྤོང་
 བ་ལ་སྤང་པོ་བདག་མེད་དུ་ངེས་དགོས་གིང་། དེ་ངེས་པ་ལ་ཚུར་མཐོང་གིས་མཛོན་སྐྱུམ་དུ་ངེས་པར་
 བྱེད་མི་རྒྱས་པས་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་པར་བྱེད་དགོས་ལ། རྟགས་ཀྱང་གོང་དུ་རི་སྐྱད་བཤད་
 པའི་ཚུལ་གྱིས་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་གསུམ་ག་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་དགོས་པས། རིགས་
 པ་ལ་སློ་ཁ་མ་ཕྱོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་མེད་པའི་དོན་སྒྲོམ་པ་ལ་འབད་དུ་བྱིན་ཀྱང་། རལ་བ་
 ཙམ་ཞིག་སྤྲིང་པོར་བཟད་དོ། །དེས་ན་སྤང་པོ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་གཞན་དབང་ཅན་ཡིན་པ་ནི་
 འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤང་པོའི་དོན་ལྟོག་ཡིན་ལ། དེ་དང་སྤང་པོ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པ་གཉིས་མ་ངེས་ན་སྤང་པོ་གང་
 ཟག་གི་བདག་དང་རང་བཞིན་གཅིག་ཏུ་མེད་པ་ངེས་མི་རྒྱས་པས། དེའི་ཕྱིར་སྤང་པོ་མི་རྟག་པ་དང་
 སྤྱུག་བསྐལ་དུ་རྟོགས་པ་ཉིད་སྤང་པོ་བདག་མེད་དུ་རྟོགས་པའི་ཐབས་དམ་པ་ཡིན་པས། དེ་ཕྱིར་མི་
 རྟག་ལས་སྤྱུག་བསྐལ་། སྤྱུག་བསྐལ་ལས་ནི་བདག་མེད་གསུངས།^{༡༥} །ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །

དེས་ན་སྤང་པོ་གང་ཟག་རང་རྒྱ་བསྐྱོད་པར་རྟོགས་པ་ཉིད་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་
 པའི་དོན་ཡིན་ལ། སྤང་པོ་མི་རྟག་ཅིང་ལས་ཉོན་ཀྱི་གཞན་དབང་ཅན་དུ་རྟོགས་པ་ཉིད་གང་ཟག་གི་
 བདག་མེད་རྟོགས་པའི་དོན་མ་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་ཡིན་ན་སྤང་པོ་མི་རྟག་པ་དང་སྤྱུག་བསྐལ་དུ་སྒྲོམ་
 པའང་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་སྒྲོམ་པར་འགྱུར་བས་འཁོར་བའི་ཉེས་དམིགས་སེམས་པ་ཉིད་ལྟག་
 མཐོང་སྒྲོམ་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་ན་རྣམ་པ་མི་རྟག་ལ་
 སོགས་བཅུ་དྲུག་རྟོགས་དགོས་པ་ཡིན་ཀྱང་། རྣམ་པ་མི་རྟག་ལ་སོགས་བཅུ་དྲུག་རྟོགས་པ་གང་ཟག་
 གི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་སྐྱབ་པ་ནི་ནོར་བ་ཁོ་ནའོ།

གསུམ་པ་བདག་མེད་རི་ལྟར་སྒྲོམ་པའི་ཚུལ་ནི། སྤྱིར་ལམ་ཐམས་ཅད་སྤྲིན་བྱེད་ཀྱི་ལམ་
 དང་གྲོལ་བྱེད་ཀྱི་ལམ་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་སྤྲིན་བྱེད་ཀྱི་ལམ་ཞེས་པ་ནི་རྒྱུད་ཟག་

མེད་ཡེ་ཤེས་རྟོགས་པའི་སྣོད་རུ་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། གྲོལ་བྱེད་ཀྱི་ལམ་ནི་རྒྱུད་སྤང་བྱ་ཅི་རིགས་པའི་
ས་བོན་ལས་གྲོལ་བར་བྱེད་པའི་གཉེན་པོས་བསྐྱེད་པའི་ཟག་མེད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་རྣམས་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་
དང་པོར་སྤྲིན་བྱེད་ཀྱི་ལམ་མ་བསྐྱོམས་པར་གྲོལ་ལམ་རྒྱུད་ལ་སྦྱེད་པའི་ཐབས་མེད་དེ། འབྲས་མ་
སྤྲིན་པར་བརྟེན་ན་ནད་སྦྱེ་བ་བཞིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་དང་པོར་སྤྲིན་བྱེད་ཀྱི་ལམ་བསྐྱོམ་པ་ལ་འཇུག་
པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་ལམ་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་གོ་རིམས་ནི། དང་པོར་འཁོར་བ་ལ་ཡིད་འབྱུང་ནས་
འབྲལ་བར་འདོད་པའི་སློ་མཚན་ཉིད་པ་གཅིག་མ་སྦྱེས་ན་ཐར་པ་ལ་ཐོབ་འདོད་མི་སྦྱེ་ཞིང་། དེ་མ་
སྦྱེས་ན་ཐར་པ་ལ་སློབ་པར་མི་འགྱུར་བས་དང་པོར་འཁོར་བ་ལ་ཡིད་འབྱུང་བཙུགས་མ་ཡིན་པ་
ཅིག་སྦྱེ་བ་ལ་འབད་དགོས་ལ། དེ་ལ་ཡང་འཁོར་བའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་ལ་ངེས་པ་འདོངས་པ་གཅིག་
དགོས་ཀྱི། འཁོར་བ་ལ་སྦྱིང་བོ་མེད་ཅེས་པའི་ཚིག་ཙམ་གྱིས་ཡིད་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཉེས་
དམིགས་མ་མཐོང་ན་དེས་སྦྱོར་བར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ།

འཁོར་བའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཡང་གསུམ་སྟེ། དཔྱལ་བའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་དང་བཀྱས་སྒྲོམ་གྱི་སྤྲུག་
བསྐྱེད་ལྟ་བུ་སྦྱེས་ཙམ་ནས་འགོ་བ་ཀྱན་གྱིས་སྤྲུག་བསྐྱེད་དུ་འབད་མེད་ལ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་
སྤྲུག་བསྐྱེད་གྱི་སྤྲུག་བསྐྱེད་དང་། ཟག་བཙས་ཀྱི་བདེ་བ་ལྟ་བུ་འགའ་ཞིག་སྦྱེ་བ་ན་སྤྲུག་བསྐྱེད་དུ་མི་
རྟོགས་ཀྱང་། འགྱུར་བ་ན་སྤྲུག་བསྐྱེད་དུ་ཀྱན་གྱིས་འབད་མེད་དུ་རྟོགས་ལུས་པའི་འགྱུར་བའི་སྤྲུག་
བསྐྱེད་དང་། འཁོར་བ་བའི་སྦྱོ་བོ་མཐའ་དག་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པར་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ། མི་རྟག་ཅིང་
གཞན་དབང་དུ་གྱུར་པའི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤྲུག་བསྐྱེད་དང་གསུམ་ལས། འཁོར་བ་སྦྱི་ལ་ཡིད་འབྱུང་མཚན་
ཉིད་པ་ཅིག་སྦྱེ་བ་ལ་ནི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤྲུག་བསྐྱེད་རྟོགས་དགོས་ཀྱི། སྤྲུག་བསྐྱེད་གཞན་གཉིས་སྤྲུག་
བསྐྱེད་ཏུ་བསྐྱོམ་མི་དགོས་པར་སྦྱོ་བོ་ལ་ཆེ་བས་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་ཕྱོད་བས་བྱུ་བ་ཀྱང་།
དེ་ཙམ་གྱིས་འཁོར་བ་སྦྱི་ལ་ཡིད་འབྱུང་དངོས་སུ་འདྲེན་མི་ལུས་ཏེ། གཞན་དུ་ན་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་
ལ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་འཁོར་བ་སྦྱི་ལ་ཡིད་འབྱུང་བའི་སློ་འབད་མེད་དུ་དངོས་སུ་སྦྱེ་བས་བྱུ་བ་པར་
འགྱུར་རོ། །དེས་ན་སྤྲུག་བསྐྱེད་གྱི་སྤྲུག་བསྐྱེད་སོགས་རྟོགས་པས་ཡིད་འབྱུང་བ་འཁོར་བ་སྦྱི་ལ་
དམིགས་པ་དངོས་སུ་འདྲེན་མི་ལུས་ལ། ཚངས་པའི་གོ་འཕང་ལྟ་བུ་ཁམས་གོང་གིས་བསྐྱེད་པའི་

འཁོར་བ་བྱེ་བྲག་པ་འགའ་ཞིག་ལ་སྟུག་བསྐྱལ་གྱི་སྟུག་བསྐྱལ་མེད་པར་མཐོང་ནས་སྤྲོད་པ་སྟེ་
བར་འགྱུར་རོ།།

དེ་བས་ན་འཁོར་བ་སྟེ་ལ་ཡིད་འབྱུང་ག་ཐག་པ་ནས་སྟེ་བ་ལ་ནི། འདྲ་བྱེད་གྱི་སྟུག་བསྐྱལ་
གྱི་མཚན་ཉིད་ལེགས་པར་རྟོགས་དགོས་པས་ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་འདི་ཉིད་སྟུག་བསྐྱལ་གྱི་རང་བཞིན་
དུ་བསྐྱོམ་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། དེའི་ཕྱིར། འདྲ་བྱེད་སྟུག་བསྐྱལ་ལ་དགོངས་ནས། །སྟུག་བསྐྱལ་བསྐྱོམ་
བར་གསུངས་པ་ཡིན།¹³⁷ །ཅེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཟག་བཅས་ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་འདི་སྟུག་
བསྐྱལ་དུ་རྟོགས་ནས་སྤོང་བར་འདོད་ཅིང་། དེ་དང་བྲལ་བའི་ཐར་པ་ཐོབ་པར་འདོད་པ་ན། སྟུག་
བསྐྱལ་འདི་སྤྲང་རྩ་མི་རྩ་དབྱེད་པས་འདིའི་རྒྱ་མ་སྤངས་པར་སྤྲོད་མི་སྟེ་བའི་རྩལ་གྱིས་སྤོང་མི་
རྩ་པར་མཐོང་ནས་འདིའི་རྒྱ་གང་ཡིན་ཅེས་བསམ་པར་བྱ་ལ། དེ་ལྟར་བསམས་པས་གོང་དུ་རི་སྐད་
བཤད་པའི་རྩལ་གྱིས་བདག་ཏུ་འཛིན་པའི་རྩ་བ་ཅན་དུ་མཐོང་བར་འགྱུར་ལ། དེའི་ཆོ་འཁོར་བའི་
སྟུག་བསྐྱལ་དང་འབྲལ་བར་འདོད་པ་དེས་འཁོར་བའི་རྩ་བ་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་དེ་སྤྲང་རྩ་མི་རྩ་
དབྱེད་པར་བྱ་ཞིང་། དེ་ཡང་སྟོ་དེའི་ས་བོན་སྤོང་རྩ་མི་རྩ་ནི་སྟོ་དེའི་འཛིན་སྤངས་ཡུལ་གྱི་གནས་
ལུགས་ལ་ཞུགས་མ་ཞུགས་ལ་རག་ལས་ཏེ། འདི་ལྟར་སྟོ་དེའི་འཛིན་སྤངས་ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་དང་
མཐུན་ན་མེས་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་མཐུན་པར་ཞུགས་པས་ས་བོན་སྤོང་མི་རྩ་ལ། མི་མཐུན་པར་
ཞུགས་ན་ཁོས་བཟུངས་པ་ལྟར་གྲུབ་པ་ལ་གཞོད་བྱེད་ཡོད་པས། དེའི་ཕྱིར་ཁོ་གཉེན་པོས་མ་ལུས་པར་
འགོག་རྩ་པ་ཡིན་ནོ།།

དེས་ན་བདག་འཛིན་སྤོང་རྩ་མི་རྩ་དབྱེད་པའི་རྩལ་ཡང་། བདག་འཛིན་གྱི་འཛིན་སྤངས་
ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་ལ་ཞུགས་མ་ཞུགས་དབྱེད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་བདག་འཛིན་གྱི་འཛིན་སྤངས་
དོན་དང་མཐུན་མི་མཐུན་ནི། ཁོས་བཟུང་བ་ལྟར་གྱི་བདག་ཡོད་མེད་ལ་རག་ལས་པས་དེ་དབྱེད་པར་
བྱ་ཞིང་། དེ་ལྟར་དབྱེད་པ་ན་གོང་དུ་རི་སྐད་བཤད་པའི་བདག་འགོག་པའི་རིགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་
བདག་མེད་པར་ངེས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ངེས་པ་ན་བདག་འཛིན་སྤོང་རྩ་སྤྲང་རྩ་ནས་དེའི་འབྲས་
བྱུང་འཁོར་བའི་སྟུག་བསྐྱལ་དང་འབྲལ་རྩ་སྤྲང་རྩ་པར་འགྱུར་ལ། དེའི་ཆོ་གཏན་ཆོགས་དེ་ལ་བརྟེན་

ནས་འཁོར་བའི་སྤྲོས་བསྐྱེད་མ་ལུས་པར་སྤངས་པའི་ཐར་པ་ཡོད་པར་ཡང་ངེས་པར་འགྱུར་ཏེ། འདི་
ལྟར། གང་རང་གི་རྒྱུ་ལ་གཞོད་བྱེད་སྟོབས་ལྡན་ཡོད་པ་དེ་ལ། རང་གི་རྒྱུན་གཉེན་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་
ཟད་པ་ཡོད་པས་བྱུང་། དཔེར་ན། མེ་སྟོབས་ཆེན་དང་ཉེ་བར་གྱང་འབྲས་སྤྱོད་བྱེད་ཟད་པ་མཐོང་
བ་བཞིན། ཉེར་ལེན་གྱི་སྤང་བའི་རྒྱུ་ལ་ཡང་གཞོད་བྱེད་སྟོབས་ལྡན་དམིགས་སོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཚུལ་
གྱིས་སོ། །ཡང་གང་ལ་གཞོད་བྱེད་སྟོབས་ལྡན་མཐོང་བ་དེ་ལ། དེ་གཉེན་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཟད་པ་
ཡོད་པས་བྱུང་སྟེ། དཔེར་ན་མེ་དང་ཉེ་བས་གྱང་རེག་ལོག་པ་མཐོང་བ་བཞིན། སློ་གཅིག་གི་གཟུང་
འཛིན་རིག་གསུམ་ཐ་དད་དུ་བཤེན་པར་འོངས་པའི་རྟོག་པ་ལ་ཡང་། གཞོད་བྱེད་སྟོབས་ལྡན་དམིགས་
སོ་ཞེས་བྱ་བའི་རྟོགས་ལས་ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་ཟད་པའི་སྤངས་པ་ཡོད་པར་གྱུ་བ་ཅིང་། དེ་གྱུ་བ་ན་
བཤེན་བཞིའི་གནས་ལུགས་རྟོགས་པ་དང་རྒྱུ་ད་གཅིག་ལ་འདྲུར་རུང་བར་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རིགས་
པས་གྱུ་བ་པས། གྲུན་མཁྱེན་ཡེ་ཤེས་ཡོད་པར་ཡང་དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་འགྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་
བདག་འཛིན་སྤངས་པས་བྱུང་བར་དུ་བྱས་པའི་བཤེན་བཞིའི་གནས་ལུགས་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་ལ་
གྲུན་མཁྱེན་ཡེ་ཤེས་ཞེས་བརྗོད་པས་སོ། །

སྐབས་འདིར་གང་ཟག་ཁ་ཕྱི་ལ་འོག་པར་རྟོག་པའི་གོམས་འདི་ལྟ་བུ་དག་འབྱུང་སྟེ། བདག་
མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བདག་འཛིན་མ་ལུས་པར་སྤང་མི་ལུས་ཏེ། དེ་ལ་ནི་བདག་མེད་
རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་སྐྱེ་བ་དུ་མར་གོམས་པར་བྱས་པའི་སྟོན་ནས་མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་དགོས་པ་ལ།
རྒྱ་བསྐྱོས་པས་བྱུང་བའི་ཆ་བར་འགྱུར་ཡང་མེད་འགྱུར་བ་མི་སྲིད་ལ། མཆོངས་པ་གོམས་པས་བྱུང་
བའི་འཕེལ་བར་འགྱུར་ཡང་། མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་ནས་རྒྱང་གྲགས་ལས་ལྷག་པ་མཆོངས་པ་མི་སྲིད་
པ་བཞིན་དུ་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱང་བྱུང་བའི་འཕེལ་བར་འགྱུར་ཡང་། མཐའ་མེད་དུ་
འཕེལ་བ་མི་སྲིད་པས་སོ་སྤྲོས་དུ་དོགས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་བུའི་འོག་པར་རྟོག་པ་ནི། བདག་མེད་
རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་གོམས་ལུས་ལ་གསལ་སྤང་བར་གྱི་མཐར་ཐུག་པར་འགྱུར་བ་སྐྱབ་པའི་རིགས་
པས་བསལ་བར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་འདི་ལྟར། བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་གོམས་
བྱེད་ཀྱི་ཡན་ལག་དང་མ་བུལ་བར་གོམས་པར་བྱས་ན་གོམས་བྱའི་ལུས་ལ་གསལ་སྤང་བར་གྱི་མཐར་

ཐུག་པར་འགྱུར་ཏེ། ཁྱོད་རྟེན་བརྟན། གོམས་པར་བྱས་ཟིན་འབད་ཚུ་ལ་སྦྱར་མ་ལ་མི་ལྟོས་པའི་
སེམས་སྐྱད་གྱི་ཚུ་ཡིན་པའི་བྱིར། དཔེར་ན། འདྲོད་ཆགས་བཞེན་ཞེས་པ་རང་བཞེན་གྱི་རྟགས་སོ། །

རྟེན་ནི་སེམས་གསལ་རིག་ཙམ་ཡིན་ལ། དེ་བརྟན་པར་གང་གིས་སྦྱབ་ན། རིག་པ་ཙམ་གྱི་
ཡ་མཐའ་མ་མཐའ་ཐུག་མེད་དུ་སྦྱབ་པའི་སྟོན་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར། སྦྱོར་བྱ་སྦྱོར་མ་ཐག་གི་རིག་པ་
དེ་ལ་སྦྱོར་མེད་ན་རེས་འགའ་བ་ཡིན་པས་གཞོད་ལ། སྦྱོར་མེད་ན་རྟག་པའམ་མི་རྟག་པ་གང་ཡིན། རྟག་
དངོས་ཡིན་ན་ཡུལ་དང་དུས་གང་ལ་ཡང་མ་བྱུང་བ་མི་སྲིད་པས་འབྲས་བྱ་དང་རྗེས་སུ་འགོ་ཁྲོག་རེས་
པ་མི་སྲིད་དོ། བྱི་མ་ལྟར་ན། བེམ་རིག་གང་རུང་ལས་གཞན་པའི་དངོས་པོ་ལས་སྦྱོར་བར་མི་འཐད་
པས་གང་རུང་ལས་སྦྱོར་དགོས་ལ། བེམ་པོས་ཉེར་ལེན་བྱེད་ན་དབང་པོ་དང་བཅས་པའམ། བྱི་རོལ་
གྱི་བེམ་པོས་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། དབང་པོ་ཀུན་ཚོགས་པ་རྒྱུར་དགོས་སམ། གང་རུང་རེས་མཚོག་
དང་པོ་ལྟར་ན། མིག་དབང་མ་ཚད་ན་ཡང་ཡིད་སྟོམ་སྦྱོར་བར་འགྱུར་ལ། བྱི་མ་ལྟར་ན། མིག་ཤེས་
བཞེན་དུ་རྟོག་པས་ཀྱང་གཞུགས་གསལ་བར་འཛིན་པར་འགྱུར་ཞིང་། བྱི་རོལ་གྱི་བེམ་པོས་ཉེར་ལེན་
བྱེད་ན་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་རྗེས་ཀྱིས་སམ། རྟེན་ཐུན་གྱིས་བྱེད། དང་པོ་ལྟར་ན། ཡན་ལག་ཅན་གྱི་རྗེས་
ཆ་བཅས་ཆ་མེད་གཉིས་ལས། ཆ་བཅས་གྱིས་ཉེར་ལེན་བྱེད་པ་ནི་ཆ་ཐམས་ཅད་ཚོགས་པ་རྒྱུ་ར་
དགོས་སམ་གང་རུང་རེས་ཚོག་ཅེས་པ་གོང་གི་རིགས་པའི་ཚུ་ལ་གྱིས་ཁེགས་ལ། ཡན་ལག་རྣམས་
ལས་རྗེས་ཐ་དད་པའི་ཡན་ལག་ཅན་ཆ་མེད་གྱིས་ཉེར་ལེན་བྱེད་ན་གདོང་གོས་གྱིས་བསྒྲིབས་ན་ཡན་
ལག་གཞན་རྣམས་ཀྱང་གོས་གྱིས་བསྒྲིབས་པ་དང་། གཞན་མ་བསྒྲིབས་ན་བསྒྲིབས་མ་བསྒྲིབས་ཆ་
གཉིས་སུ་ཡོད་པར་འགྱུར་བ་དང་། བསྒྲིབས་མ་བསྒྲིབས་ཆ་གཉིས་ཡན་ལག་རྣམས་ལ་ཡོད་ཀྱི་ཡན་
ལག་ཅན་ལ་མེད་ན། གདོང་གོས་གྱིས་བསྒྲིབས་པའི་ཚེ་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་གདོང་གསལ་བར་མཐོང་
བར་ཐལ་ལོ། །དེ་བཞེན་དུ་གཡོ་མི་གཡོ་དང་། ཁ་བསྐྱར་མ་བསྐྱར་སོགས་ལ་སྦྱར་བའི་རིགས་པ་
རྣམས་གྱིས་གཞོད་དོ། རྟེན་གྱིས་ཉེར་ལེན་བྱེད་ན། རེ་རེ་བས་ཀྱང་བཟོས་མེད་དུ་སྦྱོར་བ་ཡིད་རྟོག་
དུ་མ་ཅིག་ཅར་སྦྱོར་བར་འགྱུར་ལ། ཀུན་ཚོགས་དགོས་ན་རྟེན་ཐུན་གཉིས་མ་ཚད་ན་ཡང་མི་སྦྱོར་བར་
འགྱུར་རོ། །མཐའ་གཞན་འགོག་པའི་རིགས་པ་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ཤེས་པས་ཉེར་ལེན་བྱེད་པར་

གྲུབ་ལ། དེ་ལ་ཡང་རང་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་པ་དང་། གཞན་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་པ་གཉིས་ལས། གཞན་རྒྱུད་པ་མ་ཉི་ལུང་གིས་པས་དངོས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་བྱེད་ན་པ་བཟོ་མཁས་པ་དང་ལྷན་པ་སོགས་ཀྱི་སྤྲོ་ཡང་དེ་ཉིད་ཐལ་བའི་སྒྲོན་འབྱུང་པས་རང་རྒྱུད་ཀྱི་སྒྲིག་པ་སྤྲུལ་ཁོ་ནས་ཉེར་ལེན་བྱེད་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ཉིད་ན་རིག་པའི་ཡ་མཐའ་དང་མ་མཐའ་བྱུག་པ་མེད་པ་དང་། སྤྱི་བ་སྤྱི་བྱི་ཡོད་པ་ལེགས་པར་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ།།

དེས་ན་རྒྱུ་འོ་དོད་ནི་རྟེན་མི་བརྟན་ཏེ། ཉ་ཅང་བསྐྱོལ་བ་ན་བསྐྱམས་པར་འགྱུར་བ་མངོན་སྲུང་གིས་གྲུབ་ལ། མཚོངས་པ་ཡང་རང་གི་རིགས་འདྲ་སྤྲུལ་ལས་སྤྱི་བའི་རྒྱས་པ་མེད་པར་སྤྱོད་པ་སོ་སོས་ཐན་བརྟགས་པ་ལ་བཟོས་ཤིང་། བརྟེ་བ་དང་གིས་རབ་ལ་སོགས་པ་རང་གི་རིགས་འདྲ་སྤྲུལ་ལས་སྤྱི་ཁོང་། གོམས་ཟེན་ཀྱང་རང་གི་སྤྱོད་པ་སྤྱིར་མ་ལ་མི་ལྟོས་པའི་རྟགས་རང་རིག་མངོན་སྲུང་གིས་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ།།

འདི་ལྟར་རིགས་པའི་སྒྲོ་དུ་མའི་སྒྲོ་ནས་རྒྱུ་ལ་བཞེན་དུ་ལེགས་པར་བསམས་པས། འཁོར་བ་སྤྲུག་བསྐྱུལ་གྱི་རང་བཞེན་དུ་གིས་ནས་དེའི་རྒྱ་བདག་དུ་འཛིན་པ་སྤང་བྱ་དང་སྤང་བ་རྒྱས་སྤྲུལ་པའི་ཤིང་། ཐར་བ་ཡོད་པའི་དང་ཐར་བ་ལ་ཐོབ་འདོད་ཀྱི་སྒྲོ་སྤྱིར་ཐག་པ་ནས་སྤྱིས་པ་ན་ཐར་བ་དོན་གཉེར་གྱི་སྒྲོ་མཚན་ཉིད་ཡོངས་སྤྱོད་གས་པ་ཡིན་ཅིང་། རི་སྤྱིར་ཐར་བ་དོན་གཉེར་གྱི་སྒྲོ་མ་ཟེན་པ་དེ་སྤྱིར་དུ་ལེགས་པར་སྤྱུད་པ་རི་སྤྱིར་བསགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། འཁོར་བའི་བདེ་འབྲས་ཙམ་འབྱེན་པར་བྱེད་པའི་བསོད་ནམས་ཆ་མཐུན་ཞེས་བྱ་བའི་གྲངས་སྤྱོད་གཏོགས་པ་ཡིན་ལ། གང་གི་ཆོ་སྒྲོ་འདིས་ལེགས་པར་ཟེན་ནས་ཐ་ན་ལས་དང་པོ་བའི་ལེགས་པར་སྤྱུད་པ་ཟམ་ཁམ་གཅིག་ཙམ་སྤྱུལ་བ་ཡན་ཆད་ཐམས་ཅད་ཐར་བའི་རྒྱ་དང་། འཁོར་བ་ལ་རྒྱུ་བྱིས་སྤྱོད་པར་བྱེད་པའི་རྒྱར་འགྱུར་བས་ཐར་བ་ཆ་མཐུན་གྱི་དགོ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་གྲངས་སྤྱོད་བྲུང་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཉིད་ཐར་བ་དོན་གཉེར་གྱི་སྒྲོ་རིགས་པའི་ལམ་ནས་དྲངས་པའི་ངེས་པ་གཏིང་རྒྱུགས་པ་མ་རྟེན་ན་གཞན་གྱི་ཆོག་ཙམ་ལ་བརྟེན་པ་དང་། རང་ལ་སྤྲུག་བསྐྱུལ་དྲག་པོ་ཐོག་དུ་བབ་པ་མ་བཟོད་པས་ཡིད་འབྱུང་ཐར་འདོད་དྲག་པོ་སྤྱིས་པ་ཉིད་སྤང་ཡང་གཞན་གྱི་སྒྲིག་པ་ཉིད་སྤང་ཆོག་ཙམ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱོད་པར་རྒྱས་ཤིང་། འབྲལ་གྱི་

སྤྱུག་བསྐྱལ་དྲག་པོ་དེ་ཅུང་ཟད་ལོག་ནས། ཆེ་འདྲི་བདེ་བ་འགའ་ཞེ་གིས་ཡིད་བྱིད་པ་ན་ཡིད་འབྱུང་
དེ་འདྲ་སྤྱར་ལོག་ནས་ཡིད་འབྱུང་དང་བྲལ་བའི་གནས་སྐབས་ལ་བརྟེན་པར་འགྱུར་ཏེ། རི་སྐད་དུ། དེ་
ལོག་ན་ནི་རང་ཉིད་ཀྱི། །རང་བཞིན་ཉིད་ལ་སྤྱར་བརྟེན་འགྱུར།¹³⁴ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

བཞི་པ་བསྐྱོམས་པས་བདག་འཛིན་རི་ལྟར་སྤོང་བའི་ཚུལ་ནི། དེ་ལྟར་ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་
སྤོ་མཚན་ཉིད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་རྒྱུད་ལ་སྤྱེས་པ་ན་ཐར་པ་དེའི་རྒྱ་ལ་མ་འབད་པར་རང་གིས་ཐོབ་
པའི་རྒྱས་པ་མེད་པར་མཐོང་ནས་ཐར་པའི་ལམ་ལ་སྤོབ་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་སྤོ་ནས་ལམ་ལ་
སྤོབ་པའི་རྟེན་གྱི་གང་ཟག་ལ་ཡང་རིག་ཅན་གསུམ་ཡོད་དེ། འདི་ལྟར་རང་བཞིན་གྱིས་དབང་པོ་རྟུལ་
པོ་དག་ནི་རང་ཉིད་ཁོ་ན་གཙོ་བོར་འཁོར་བའི་སྤྱུག་བསྐྱལ་ལས་ཐར་པར་འདོད་ནས་ཉན་ཐོས་གྱི་
ལམ་མངོན་དུ་བྱས་ཏེ་དགྲ་བཙུན་པའི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་བྱེད་དོ། །རང་བཞིན་གྱིས་དབང་པོ་འབྱིང་
པོ་དག་ནི་གཙོ་བོར་རང་ཉིད་ཁོ་ན་འཁོར་བ་ལས་ཐར་པར་འདོད་ནས་རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་མངོན་དུ་བྱས་
ཏེ་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་བྱེད་དོ། །རང་བཞིན་གྱིས་དབང་པོ་རྫོན་པོ་དག་ན་རང་ཉིད་
འཁོར་བའི་སྤྱུག་བསྐྱལ་གྱིས་སྤྱུག་བསྐྱལ་བ་བཞི་རྒྱུ་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་ཀྱང་སྤྱུག་བསྐྱལ་བར་མཐོང་
ཞིང་། དེ་ཡང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་མ་བྱས་པའི་དྲིན་ཅན་གྱི་སྤྱུག་ཏུ་མཐོང་སྟེ་
དེ་མི་བཟོད་པའི་སྤོ་ནས་སེམས་ཅན་སྤྱུག་བསྐྱལ་དང་བྲལ་ན་ཅི་མ་རུང་སྟམ་པའི་སྤྱིང་རྩེ་ཆེན་པོ་
མངོན་དུ་བྱེད་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་སྤྱིང་རྩེ་ཆེན་པོ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྤྱུག་བསྐྱལ་
ལས་བསྐྱལ་བར་འདོད་པའི་སྤོ་སྤྱེས་པ་ན་རང་ཉིད་ལ་དེ་ལྟ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྤྱུག་བསྐྱལ་ལས་
འདོན་པའི་རྒྱས་པ་མེད་པར་མཐོང་ཞིང་། རྒྱས་པ་ཡོད་པ་ལེགས་པར་བཅལ་བ་ན། སངས་རྒྱས་ཁོ་ན་
ལ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྤྱུག་བསྐྱལ་ལས་འདོན་པའི་རྒྱས་པ་ཡོད་པ་ངེས་པར་འགྱུར་ཞིང་། དེའི་ཆོ་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྤྱུག་བསྐྱལ་ལས་བསྐྱལ་བའི་བྱིར་དུ་བདག་གིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་
ཐོབ་པར་བྱའོ་སྟམ་པའི་ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ལ། དེ་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་ལ་
བསྐྱབས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་མངོན་དུ་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ།

དེ་ལྟ་བུའི་ལམ་ལ་འཇུག་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་གསུམ་ཡོད་པ་དེ་ལ་ཡང་། ཉན་ཐོས་སྒྲིབ་དག་གི་
 ལྟ་རྒྱུ། ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་ལུས་མི་འདྲ་བའི་བྱུང་པར་ནི། རིགས་ཅན་གསུམ་གསལ་གང་ཟག་
 གི་བདག་མེད་ལས་མ་གཏོགས་པའི་བདག་མེད་བསྐྱོམ་རྒྱུ་མེད་པར་འདྲ་ན་འདྲ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་རིགས་
 ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ཆོ་གསུམ་ལ་སོགས་པ་ཡུན་ཤིན་ཏུ་བྱུང་བར་གོམས་པར་བྱས་པ་དང་། ཆོགས་
 གསོགས་པ་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་རྒྱུང་བར་བྱས་པས་ཉན་ཐོས་དག་བཅོམ་ཐོབ་ལ། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིགས་
 ཅན་དག་གིས་བསྐྱེད་པ་བརྒྱུ་ལ་སོགས་པའི་བར་དུ་ཆོགས་གསོག་པ་དང་འབྲེལ་བར་བྱས་ཏེ་གང་
 ཟག་གི་བདག་མེད་ཉིད་བསྐྱོམས་པས་རང་རྒྱལ་དག་བཅོམ་ཐོབ་ཅིང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཅན་དག་
 གིས་བསྐྱེད་པ་གངས་མེད་གསུམ་ལ་སོགས་པར་ཆོགས་གསོག་པའི་སྒོ་ནས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་
 ཏོགས་པའི་སྒོ་དེ་ཐབས་མང་པོ་དང་འབྲེལ་བར་བྱས་ཏེ་བསྐྱོམས་པས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་
 པའི་མ་རིག་པ་ཡང་སྤངས་ཏེ་ཤེས་བྱ་ཀུན་ལ་བྱུགས་གསལ་ཞིང་གནས་ངན་ལེན་མ་ལུས་པར་སྤངས་
 པའི་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འདོད་དོ། །དེས་ན་ཉན་ཐོས་པ་དག་གི་འདོད་པ་དང་
 མཐུན་པར་ཐེག་པ་བྱུན་མོང་བའི་ལུགས་ཀྱི་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཐོབ་ཚུལ་སྟོན་པའི་
 དབང་དུ་མཛད་ནས་ལེའུ་གཉིས་པར་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཁོ་ན་གཏན་ལ་ཕབ་ཅིང་། ཐེག་པ་ཆེ་
 རྒྱུད་གི་ལམ་གྱི་བྱུང་པར་ཀྱང་ཐབས་རྒྱ་ཆེ་རྒྱུད་དང་ཆོགས་གསོག་པ་ཡུན་རིང་བྱུང་ཁོ་ནས་འབྱེད་
 པར་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། རི་སྐད་དུ། རྣམ་པ་དུ་མར་ཐབས་མང་དོ། །ཡུན་རིང་དུས་སུ་གོམས་པ་
 ལས། །དེ་ལ་སྒྲོན་དང་ཡོན་ཏན་དག །རབ་ཏུ་གསལ་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར། །དེས་ན་བྱུགས་ཀྱང་གསལ་
 པའི་ཕྱིར། །རྒྱལ་བཀ་ཆགས་སྤངས་པ་ཡིན། །བྱུང་ཆེན་གཞན་དོན་འཇུག་ཅན་གྱི། །བསེ་རུ་ལ་སོགས་
 བྱུང་འདི་ཡིན།^{༡༣} །ཅེས་སོགས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།

ཐེག་ཆེན་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་རྣམ་རིག་པ་རང་ལུགས་ཀྱི་ཐར་པ་དང་
 ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་འཐོབ་བར་བྱེད་པའི་ལམ་ལ་སྒྲོབ་ཚུལ་ནི། ཉན་ཐོས་ཀྱི་རིགས་ཅན་དག་ནི་གང་
 ཟག་གི་བདག་མེད་ཅམ་གོམས་པར་བྱས་པས་ཉོན་སྤྱིབ་སྤངས་ཏེ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བྱུང་རྒྱུ་ལ་འཐོབ་ལ།
 རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིགས་ཅན་དག་ནི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དང་གཞུང་བ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་

ཙམ་རང་དོན་དུ་བསྐྱེད་པ་བརྒྱུ་ལ་སོགས་པར་གོམས་པར་བྱས་པས་ཉོན་མྱི་བ་དང་གེས་མྱི་བ་གཟུང་
 རྟོག་ཙམ་ཡང་སྤངས་ཏེ་རང་རྒྱལ་གྱི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་བྱེད་དོ། །ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཙན་དག་ནི་
 ཐབས་སྒྲིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་འབྲེལ་བར་བྱས་ནས་གང་ཟག་དང་ཆོས་གྱི་བདག་མེད་མཐའ་དག་རིགས་
 པས་གཏན་ལ་མཐོང་ནས་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་ངེས་པར་བྱས་པའི་ངེས་ཤེས་གྱི་རྒྱན་དེ་ཅི་གཅིག་པའི་
 ཞིག་ནས་ལ་བརྟེན་ཏེ་གོམས་པར་བྱས་པས་རི་ཁྲོལ་ལྟར་ན་རྟོག་པའི་མ་རྒྱུས་ཉེ་བར་ཞིན་ས། བདག་
 མེད་པ་གཉིས་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་བདེན་པའི་རྣམ་པ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་མཐོང་ལམ་གྱི་
 ཡེ་ཤེས་སྒྲིམ་ཏེ་ཉོན་མོངས་དང་གེས་བྱའི་སྒྲིབ་པས་བསྐྱེད་ས་པའི་མཐོང་སྤང་མ་ལུས་པར་སྦྱོང་བར་
 འགྱུར་ལ། དེ་ཉིད་ཡུན་རིང་དུ་གོམས་པར་བྱས་པས་མཐར་སྐྱོམ་སྤང་གིས་བསྐྱེད་པའི་སྒྲིབ་པ་མ་ལུས་
 པར་སྤངས་ཏེ་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་ཡེ་ཤེས་མངོན་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་ཐེག་ཆེན་བྱུང་མོང་མ་ཡིན་
 པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ལེའུ་གསུ་མ་པར་ཆོས་གྱི་བདག་མེད་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་མཐོང་བ་ཡིན་ལ།
 གཉེན་པོ་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ལམ་གྱི་སྤང་བྱ་སྒྲིབ་པ་གཉིས་རི་ལྟར་སྤང་བའི་ཚུལ་ལ་སོགས་
 པ་ནི་རྒྱས་པར་རྟོགས་གཞན་དུ་ཁོ་བོས་བཤད་ཟེན་པས་^{༡༤}དེར་བལྟ་བར་བྱ་ཞིང་ལམ་གྱི་བགྲོད་ཚུལ་
 འདི་དག་ལ་བཤད་པར་བྱ་བ་ཆེས་མང་དུ་ཡོད་ན་ཡང་། ཡི་གེ་མངས་པར་འགྱུར་བས་འཛིགས་ཏེ་
 འདིར་མ་བྲིས་སོ། །རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་འཕྲོས་དང་བཅས་པ་མདོ་ཙམ་བཤད་ཟེན་རོ། །

ཚད་མའི་འབྲས་བུ་རྣམ་པར་གཞག་པ།

ད་ནི་གསུམ་པ་ཚད་མའི་འབྲས་བུའི་རྣམ་པར་བཞག་པ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་ཚད་མའི་
 འབྲས་བུ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གཉིས་ཏེ། ཚད་མའི་ཚད་པའི་འབྲས་བུ་དང་། མ་ཚད་པའི་འབྲས་བུ་འོ། །ཚད་
 མའི་འབྲས་བུ་བྱེད་པ་གཞན་གྱིས་བར་ཚད་པ་ནི་གང་ཞེན། དེ་ཡང་གཙོ་བོར་སྒྲིམ་བྱའི་དོན་མངོན་
 མཐོང་དང་ངེས་ལེགས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པ་རྣམས་དང་། བདེན་བཞི་སྤང་དོར་ཐབས་དང་བཅས་པ་རྟོགས་
 བས་དེ་དག་ལ་འཇུག་ཞུག་བྱེད་པའོ། །རྟོན་དེ་ཡང་། སྤང་དང་དོར་བྱའི་དངོས་པོ་ཡི། །འཇུག་ལ་དེ་
 གཙོ་ཡིན་མྱོང་དང་།^{༡༥} །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བསྟན་ཏོ། །འབྲས་བུ་འདི་ནི་ཚད་མའི་སྟོབས་ལས་སྒྲིམ་

པ་ཡིན་པས་ཚད་མའི་བསྐྱེད་འབྲས་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ། བྱེད་པ་གཞན་གྱིས་མ་ཚད་པའི་ཚད་
མའི་འབྲས་བྱེད་ཡང་གང་ཞེན། དེ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཚད་མ་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་མ་གྱུར་པ་དང་གྱུར་
པའོ། །དང་པོ་ནི། ཚད་མས་དངོས་སྤྲངས་པའི་ངེས་ཤེས་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་ཡང་ཚད་མས་དངོས་སྤྲངས་བསྐྱེད་
པའི་འབྲས་བྱེད་པའི་ཕྱིར། མ་ཚད་པའི་འབྲས་བྱེད་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། ཚད་མ་རང་གིས་གཞལ་
བྱེད་གས་པའི་ཆ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་ཚད་མས་མ་ཚད་པའི་འབྲས་བྱེད་པའོ། ཚད་མ་རང་
གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་ཆ་ཡིན་པས། བྱེད་པ་གཞན་གྱིས་བར་མ་ཚད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཡུལ་གྱི་རྣམ་
པར་སྐྱེས་པའི་ཚད་མ་རང་ཉིད་ཀྱིས་རྣམ་པར་གཞག་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་འདི་ནི་ཚད་
མས་བསྐྱེད་པའི་འབྲས་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། ཚད་མའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་འབྲས་བྱེད་
པར་བཤད་པ་ནི་རྣམ་པར་གཞག་པར་བྱ་བའི་འབྲས་བྱེད་པས་བཞག་པ་ཡིན་ཏེ། སྟོ་དེས་ཡུལ་
རྟོགས་པར་འཛོག་པ་ནི་ཡུལ་དེའི་ཇི་ལྟ་བུའི་རྣམ་པར་སྐྱེས་པའི་སྟོ་ནས་འཛོག་པའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ན།
ཡུལ་རྣམ་ཅན་ནི་ཐ་དད་པས། སྟོ་ཡིས་རྟོགས་པ་ཐ་དད་ཏེ། །དེ་ཡོད་ན་འདི་ཡོད་ཕྱིར་རོ།^{༡༤༩} །ཞེས་
གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བས་ན་ཚད་མས་གཞལ་བྱེད་གས་པའི་ཆ་ནི་གཞལ་བྱེད་རྣམ་པར་སྐྱེས་པའི་
ཚད་མ་དེའི་རྣམ་པར་གཞག་བྱེད་འབྲས་བྱེད་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་ཚད་མ་དེའི་འབྲས་བྱེད་
ཡིན་ནོ་ཞེས་ཤེས་པར་བྱའོ། །གང་གི་སྟོ་ནས་གཞལ་བྱེད་གས་པར་འཛོག་པའི་ཚད་མ་དང་། གང་རྣམ་
པར་གཞག་པར་བྱ་བ་གཞལ་བྱེད་གས་པའི་ཚད་མ་འབྲས་བྱེད་དང་། གང་ལ་ཚད་མས་རྟོགས་པའི་བྱ་
བ་འཇུག་པའི་ལས་གཞལ་བྱེད་ཏེ། གསུམ་པོ་འདི་དག་གི་རྣམ་གཞག་ཇི་ལྟ་བུ་བཞིན་ཁོང་དུ་མ་ཆུད་པ་
ལས་ནི་ཚད་མས་གཞལ་བྱེད་འཇུག་པའི་རྒྱལ་ལ་རྟོངས་ཏེ་ཚད་མ་ལ་བཞེན་ནས་འདོད་པ་དང་མི་འདོད་
པའི་དོན་ལ་སྤང་དོར་བྱ་མི་རྒྱས་པར་གཞིགས་ནས། སྟོ་བ་དཔོན་ཡབ་སྲས་ཀྱིས་ཚད་འབྲས་གཞལ་
གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་སོ། །

དེ་ལས་འདིར་སྐབས་སུ་བབས་པ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་འབྲས་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ལ་
གཞན་གྱི་ཡུགས་དགག་པ། རང་གི་ཡུགས་གཞག་པ་གཉིས་ཀྱི།

དང་པོ་ནི། རྟོག་གི་སྒྲ་བར་ཁས་འཆེ་བའི་དིང་སང་གི་མཁས་སྒྲོམ་པལ་ཆེ་བ་དག འབྲས་
རྟོག་དང་པོ་དང་། གཉིས་པ་དང་། གསུམ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྤྲུགས་གསུམ་
གཞུང་ལས་གསུངས་པར་ཁས་བླངས་ནས་དེ་དག་ལས་འབྲས་རྟོག་གསུམ་པའི་རྣམ་གཞག་རིམ་
ཡིན་པ་དང་། གྲུབ་མཐའ་སྒྲ་བ་གང་གི་ལུགས་ཡིན་པ་ལ་འདོད་པ་མི་མཐུན་པ་མ་གཏོགས། འབྲས་
རྟོག་དང་པོ་མདོ་སྤེལ་བའི་ལུགས་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་
དང་། འབྲས་རྟོག་གཉིས་པ་སེམས་ཅམ་པའི་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཡིན་
པར་འདོད་པ་ལ་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་འདོད་པ་བྱོགས་གཅིག་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལ་འབྲས་རྟོག་དང་
པོའི་རྣམ་གཞག་ལ། ཁ་ཅིག་ན་རེ། གཟུགས་སོགས་བྱི་རོལ་གྱི་དོན་གཞལ་བྱ། དེ་གསར་དུ་རྟོགས་
པའི་སྒྲོ་འབྲས་བྱ། དེའི་རྣམ་པ་ཤར་ནས་དེ་ལ་གསར་དུ་མི་སྒྲུབ་པའི་ཤེས་པ་ཚད་མ་ཞེས་ཟེར་རྟོ། ཁ་
ཅིག་ན་རེ། བྱི་རོལ་གྱི་དོན་གཞལ་བྱ། བྱི་རོལ་དོན་ལ་ངེས་པ་འདྲེན་ལུས་ཀྱི་བྱི་རོལ་དོན་ལས་སྤྱོས་
འདྲ་བ་ཚད་མ། བྱི་རོལ་གྱི་དོན་རྟོགས་པ་འབྲས་བྱ་ཞེས་ཟེར་རྟོ། ཁ་ཅིག་ན་རེ། དོན་གློག་ན་མོ་
གཞལ་བྱ། དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་པའི་སྒྲོ་ཚད་མ། དོན་རྟོགས་འབྲས་བྱ་ཞེས་ཟེར་རྟོ། འབྲས་རྟོག་
གཉིས་པའི་རྣམ་གཞག་ནི། གཟུང་རྣམ་གཞལ་བྱ། འཛིན་རྣམ་ཚད་མ། རང་རིག་འབྲས་བྱ་ཞེས་པལ་
ཆེར་སྒྲུལ། མཁས་སྒྲོམ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཚུལ་དེ་རྣམ་བདེན་པའི་ལུགས་ཡིན་ལ། རྣམ་རྒྱུན་པའི་ལུགས་
ལྟར་ན། གཟུང་རྣམ་སྒྲོ་བཏགས་གཞལ་བྱ། དེ་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་ཚད་མ། དེ་རིག་པའི་རང་རིག་
བཏགས་པའི་འབྲས་བྱ་ཡིན་ལ། རྣམ་འགྲེལ་རང་ལུགས་ནི། རྣམ་རྒྱུན་པའི་ལུགས་ཡིན་ལོ་ཞེས་
ཟེར་རྟོ། ཁ་ཅིག་ན་རེ། སེམས་ཅམ་པ་ཡང་། ཐ་སྙད་དུ་བྱི་རོལ་གྱི་དོན་གཞལ་བྱ། དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་
པའི་སྒྲོ་ཚད་མ། དོན་རྟོགས་འབྲས་བྱར་བྱས་པའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཁས་ལེན་ལ། ཡང་དག་
པར་ན། གཟུང་རྣམ་གཞལ་བྱ། འཛིན་རྣམ་ཚད་མ། རང་རིག་འབྲས་བྱར་འདོད་དོ་ཞེས་ཟེར་རྟོ།

ད་ནི་དེ་དག་ལ་དགག་པ་བསྟན་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་འདི་ལྟ་སྟེ། མདོ་སྤེལ་པས་གཞན་རིག་
མདོན་སུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་བྱེད་པ་ན་གཟུགས་སོགས་བྱི་དོན་ཡིན་པ་གཞལ་བྱ་ཞེས་པའོ། བྱི་རོལ་གྱི་
དོན་གཞལ་བྱ་ཞེས་འཛིན་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་ན། ཤེས་བྱ་ཚིམ་ཅན། མདོ་སྤེལ་པའི་ལུགས་ལ་གཞན་

རིག་མངོན་སྤྲུལ་ཚད་མ་ཡིན་ན་རང་ཡུལ་གྱི་དོན་ཡིན་པ་ལ་ཚད་མར་སོང་བས་བྱུང་བར་ཐལ། མདོ་
སྡེ་པ་རང་ལུགས་ཀྱི་གཞན་རིག་མངོན་སྤྲུལ་ཚད་མ་འབྲས་འཛིག་པ་ན། གཟུགས་སོགས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་
གཞལ་བྱ། ཞེས་འཛིག་དགོས་པའི་བྱིར། འདོད་ན། མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་རྣམ་པར་འཛིག་པའི་ཆེ།
གཟུགས་སོགས་ཕྱི་དོན་ཡིན་པར་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲུབ་མི་དགོས་པར་འདོད་རིགས་པར་ཐལ། མདོ་སྡེ་
པའི་ལུགས་ལ་གཞན་རིག་མངོན་སྤྲུལ་ཚད་མ་ཡིན་ན་རང་ཡུལ་གྱི་དོན་ཡིན་པ་ལ་ཚད་མར་སོང་བས་
བྱུང་བའི་བྱིར། འདོད་ན། མདོ་སྡེ་པས་སྡེ་སོགས་ཕྱི་དོན་དུ་སྒྲུབ་པ་དང་། ཕྱི་དོན་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་
རྟགས་མང་དུ་བཤད་པ་ཐམས་ཅད་མདོ་སྡེ་པ་རང་ལུགས་འཛིག་པ་ན་ཡང་དོན་མེད་པར་ཁས་ལེན་
རིགས་པར་འགྱུར་ཞིང་། མདོ་སྡེ་པས་གཟུགས་སོགས་ཕྱི་དོན་ཡིན་པར་ཚུར་མཐོང་མངོན་སྤྲུལ་ཚད་
མས་གྲུབ་པར་ཁས་ལེན་ན་རྣམ་རིག་པས་ཕྱི་དོན་མེད་པར་སྒྲིས་པ་ལ། མདོ་སྡེ་པས་མངོན་སྤྲུལ་གྱི་
གསལ་བ་སྟོན་རིགས་པ་ལས་སྐབས་གང་དུ་ཡང་མ་བསྟན་པའི་བྱིར། ཡང་མདོ་སྡེ་པ་ཕྱི་དོན་ཚུར་
མཐོང་མངོན་སྤྲུལ་ཚད་མས་གྲུབ་པར་མི་འདོད་དོ། །དེ་བས་ན་མདོ་སྡེ་པ་རང་ལུགས་ཀྱི་ཚུར་མཐོང་
གཞན་རིག་མངོན་སྤྲུལ་གྱི་ཚད་མ་འབྲས་འཛིག་པ་ན། ཕྱི་དོན་གཞལ་བྱ་ཞེས་སམ། གཟུགས་སོགས་ཕྱི་
རོལ་གྱི་དོན་གཞལ་བྱ། ཞེས་སྒྲུབ་ནི། རིགས་པའི་གཏིང་མ་སྤྱོད་པའི་རྟགས་སུ་ཟད་དོ། །ཡང་མདོ་
སྡེ་པའི་ལུགས་ལ། དོན་སྟོན་ན་མོ་གཞལ་བྱ། ཞེས་སྒྲུབ་པ་ཡང་། ཤིན་ཏུ་མི་རིགས་སོ་ཞེས་གཞོད་བྱེད་
རྒྱས་པར་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

ཡང་། དོན་རྟོགས་འབྲས་བུར་བྱས་པ་ལ། དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་ཙམ་ཚད་མར་སྒྲུབ་འདང་
མི་འཐད་དེ། འོན་ཀྱང་ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་ན། སྤྱོད་སྤེལ་དོན་རྟོགས་པས་བྱུང་བར་
ཐལ། དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་དོན་རྟོགས་པའི་འཛིག་བྱེད་ཡིན་པའི་བྱིར། འདོད་ན། རྒྱ་བ་གཅིག་
གཉིས་སུ་སྒྲུབ་པའི་དབང་གི་ས་ཆོས་ཅན། བྱོད་ཀྱིས་རྒྱ་གཉིས་རྟོགས་པར་ཐལ། བྱོད་ལ་རྒྱ་བ་
གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤར་པའི་བྱིར། འདོད་ན། རྒྱ་གཉིས་དེ་ཡུལ་དུ་ཐལ། སྤྱོད་རིག་པའི་བྱིར། གཞན་
ཡང་། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གཟུང་རྣམ་གཞལ་བྱ། འཛིན་རྣམ་ཚད་མ། རང་རིག་འབྲས་བུར་བྱས་པའི་
ཚད་མ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞལ་འདི་སེམས་ཙམ་པའི་བྱུང་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཚད་མ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞལ་ཏུ་མི་

འཐད་པར་ཐལ། དེ་ལྟ་བུའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མདོ་སྡེ་པ་ཡང་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ།
མདོ་སྡེ་པ་ཡང་སྟོ་གཅིག་གི་འཛིན་རྣམ་དེ་སྟོ་གཅིག་གི་གཟུང་རྣམ་ལ་རང་རིག་མདོན་སུམ་དུ་ཁས་
ལེན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་མདོ་སྡེ་པ་གཤམ་པ་རྣམ་པ་ཅས་དང་། རྣམ་པ་གཤམ་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་ཅིང་
རྣམ་སུ་གྲུབ་པ་དང་། སྟོ་ལ་རང་རིག་ཡོད་པར་འདོད་དོ་ཞེས་ཁས་སྒྲུངས་ནས། གཟུང་རྣམ་གཞག་བྱ།
འཛིན་རྣམ་ཚད་མ། རང་རིག་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་ཁས་མི་ལེན་ནོ་ཞེས་སྒྲུ་བ་ནི་ནང་འགལ་བའི་ལུང་པོ་
ཡིན་པས། མ་བརྟགས་པའི་གཏམ་གྱིས་སྒྲུངས་པ་ངོ་མཚར་སྟེད་པ་ཅམ་དུ་ཟད་དོ།

རྣམ་རྟུན་པའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དེ་ལྟ་བུ་ཡང་མི་འཐད་དེ། རྣམ་རྟུན་པ་གཟུང་རྣམ་
སྟོ་བཏགས་ཡིན་པར་ཚུར་མཐོང་མདོན་སུམ་གྱི་གྲུབ་པར་འདོད་ན། རྣམ་བདེན་པའི་ངོར་རྣམ་པ་སྟོ་
བཏགས་ཡིན་པར་རྟགས་གྱིས་སྒྲུབ་པ་མི་རིགས་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། ཚུར་མཐོང་མདོན་སུམ་ཚད་
མས་གྲུབ་ཀྱང་རྟགས་གྱིས་སྒྲུབ་དགོས་ན། ལ་མེ་ཡོད་དུ་སྒྲུབ་པ་ལ་དུ་ཡོད་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་
ཕྱོགས་ཚོས་མདོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པའི་གཏམ་ཚིགས་རྣམས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཚོས་སྒྲུབ་པར་རྟགས་གྱིས་སྒྲུབ་
དགོས་པ་སོགས་སུ་ཉ་ཅང་ཐལ་ལོ། །འབྲས་རྟོག་དང་པོ་དང་གསུམ་པ་མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་སུ་ཁས་
སྒྲུངས་ཤིང་། གཉིས་པ་རྣམ་བདེན་པའི་ལུགས་སུ་ཁས་སྒྲུངས། འབྲས་རྟོག་གི་རྣམ་གཞག་གསུམ་པོར་
གངས་ངེས་བྱས་ནས་སྡེ་བ་དུན་རང་ལུགས་ལ་རྣམ་རྟུན་པའི་ལུགས་འཐད་ལྷན་དུ་བཞེད་དོ་ཞེས་སྒྲུ་བ་
ནི་སྟོ་བ་དཔོན་ཡབ་སྲས་གྱིས་ཚད་མ་དང་འབྲས་བུའི་རྣམ་གཞག་རྒྱ་ཆེར་སྟོན་པའི་གཞུང་གི་ཚིགས་
འདི་ཙམ་ཞིག་བརྩམས་ནས་རང་ལུགས་ཀྱི་ཚད་འབྲས་གང་དུ་ཡང་མ་བཀོད་དོ་ཞེས་རིགས་པའི་དབང་
ལུག་ལ་སྒྲུབ་པ་འདེབས་པའི་ང་རོ་སྟོག་པ་ཡིན་ནོ། །སེམས་ཙམ་པ་ཡང་ཐ་སྙད་དུ་བྱི་དོན་གཞལ་བྱར་
བྱས་པའི་ཚད་འབྲས་ཁས་ལེན་པ་ནི་མི་རིགས་པར་སྒྲུབ་བཤད་ཟིན་ཏེ། སེམས་ཙམ་པས་ཐ་སྙད་དུ་
བྱི་དོན་ཁས་ལེན་པ་རྒྱས་པར་བཀག་ཟིན་པའི་ཕྱིར། ད་དུང་འོག་ཏུ་ཡང་དགག་པར་བྱའོ།

འབྲས་རྟོག་གསུམ་པའི་རྣམ་གཞག་ལ། ཁ་ཅིག་ན་རེ། དངོས་བརྟན་གྱི་ཚད་འབྲས་དང་།
ལུགས་བརྟན་གྱི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། མ་དབྱེད་པའི་ཆེ་བྱི་རོལ་གྱི་དོན་
གཞལ་བྱ། གཟུང་བའི་རྣམ་པ་ཚད་མ། རྣམ་པ་དོན་དུ་ངེས་པའི་འབྲུལ་ངོར་དོན་རིག་བཏགས་བ་པ་

འབྲས་བུ། གཉིས་པ་ནི། དབྱད་པའི་ཆོ་ཤེས་པ་རང་གི་བདག་ཉིད་གཞལ་བ། འཛིན་པའི་རྣམ་པ་
ཚད་མ། རང་རིག་པའི་ཐ་སྙད་འབྲས་བུ། དེས་ན་འབྲས་ཏྟག་གསུམ་པ་ནི། མཐའ་གཅིག་ཏུ་མདོ་སྒྲེ་
པའི་ཡིན་པ་དང་། སེམས་ཙམ་པའི་ཡིན་པ་གང་དུ་ཡང་གཞག་མི་ལུས་ཀྱི། མདོ་སྒྲེ་པ་སེམས་ཙམ་པའི་
ཐུབ་མཐའ་ལ་གཞུག་པའི་ཕྱིར་མདོ་སེམས་གཉིས་ཀའི་སྟོགས་ལ་བརྟེན་ནས་རྣམ་པར་བཞག་པ་ཡིན་
ན་ཞེས་ཟེར་རྟོ།

འདི་ནི་མི་འཐད་དེ། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཙན། རྣམ་པ་དོན་དུ་ངེས་པའི་ལུས་ལ་རོལ་བྱི་རོལ་གྱི་དོན་
གཞལ་བྱར་བྱས་པ་ལ་གཟུང་རྣམ་ཚད་མར་མི་རིགས་པར་ཐལ། རྣམ་པ་དོན་དུ་ངེས་པའི་ལུས་ལ་རོལ་
གཟུང་རྣམ་ཕྱི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཙན། མ་དབྱད་པའི་ཆོ་ཕྱི་དོན་གཞལ་བྱར་བྱས་པ་ལ་
དོན་རིག་བཏགས་པ་བ་འབྲས་བུ། གཟུང་རྣམ་ཚད་མར་བྱས་པ་འདི། མདོ་སེམས་གཉིས་ཀའི་ལ་བརྟེན་
པའི་རྣམ་གཞག་ཏུ་མི་འཐད་པར་ཐལ། རྣམ་གཞག་འདི་མདོ་སེམས་གཉིས་ཀའི་ལུགས་དང་འགལ་
པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། མདོ་སྒྲེ་པའི་ལུགས་ལ་གཟུང་རྣམ་ཚད་མ་དེ་རང་གི་གཞལ་བྱ་ཕྱི་དོན་ལ་བརྟོས་
ཏེ་དོན་རིག་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་དུ་ན། མདོ་སྒྲེ་པའི་ལུགས་ལ་དོན་རིག་མཚན་ཉིད་
པ་མི་སྤྲིད་པར་འགྱུར་རོ། །སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ལ་ཐ་སྙད་དུ་ཡང་ཕྱི་དོན་མ་ཐུབ་པས་མ་དབྱད་
པའི་ཆོ་ཕྱི་དོན་གཞལ་བྱར་མི་འཐད་ལ། མ་དབྱད་པའི་ཆོ་ཕྱི་དོན་མཚན་ཉིད་པ་ཡོད་ན་གཟུང་རྣམ་
ཡང་མ་དབྱད་པའི་ཆོ་དོན་རིག་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་དགོས་པས་དོན་རིག་བཏགས་པ་བ་འབྲས་བུ་ཡིན་
པར་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཙན། དབྱད་པའི་ཆོ་གཟུང་རྣམ་གཞལ་བྱ། འཛིན་རྣམ་ཚད་མ།
རང་རིག་འབྲས་བུའི་རྣམ་གཞག་འདི་མདོ་སེམས་གཉིས་ཀའི་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་གཞག་ཏུ་མི་འཐད་
པར་ཐལ། རྣམ་གཞག་འདི་མདོ་སེམས་གང་གི་ལུགས་དང་ཡང་མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། མདོ་
སེམས་གང་གི་ལུགས་ལ་ཡང་དབྱད་པའི་ཆོ་སྟོ་གཅིག་གི་གཟུང་འཛིན་རིག་གསུམ་མ་ཐ་དད་མ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། མ་ཐུབ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཙན། སྟོ་གཅིག་གི་གཟུང་འཛིན་རིག་གསུམ་མདོ་སེམས་གང་གི་
ལུགས་ལ་ཡང་དབྱད་པའི་ཆོ་ཐ་དད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་གསུམ་མདོ་སེམས་གང་གི་ལུགས་ལ་ཡང་
བདེན་པའི་ཐ་དད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་ཐུབ་ན། རྣམ་ཐ་དད་དུ་ཐལ་ལོ། ཅི་སྒྲེ་དབྱད་པའི་ཆོ་ཞེས་

པ་དོན་དམ་དབྱེད་པའི་ཚད་མས་དབྱད་པ་ལ་མི་འདོད་ཀྱི། སྤྱིར་ཚད་མས་དབྱད་པ་ཙམ་ལ་འདོད་དོ་
ཞེན། འོན། མ་དབྱད་པ་ཡང་ཚད་མས་མ་དབྱད་པ་ལ་འདོད་དགོས་པས་མ་དབྱད་པའི་ཚེ་ཕྱི་དོན་
གཞལ་བྱ་ཡིན་ཅེས་པ་དེ་ཚད་མས་མ་གཞལ་བའི་ཚེ་ཕྱི་དོན་ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ཅེས་པའི་དོན་དུ་
ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །འདིས་ནི་གང་དག་སེམས་ཙམ་པ་ཐ་སྟོན་དུ་ཕྱི་དོན་གཞལ་བྱར་བྱས་པའི་ཚད་
འབྲས་ཁས་ལེན་ལ། ཡང་དག་པར་གཟུང་ནམ་གཞལ་བྱ་སོགས་སུ་འདོད་ཅེས་སྒྲིབ་དེ་ཡང་ལེགས་
པར་ཁེགས་པ་ཡིན་ནོ།།

ཡང་ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཕྱི་དོན་གཞལ་བྱ། གཟུང་ནམ་ཚད་མ། རང་རིག་འབྲས་བུ། ཞེས་པ་
འབྲས་རྟོག་གསུམ་པའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཡིན་ལ། འདི་ཁས་ལེན་པའི་སངས་རྒྱས་པ་སུ་ཡང་
མེད་ཅིང་། བྱེ་བྱག་སྒྲིབ་པ་དང་མདོ་སྤེལ་རྣམས་བྱང་བའི་ཕྱིར་གསུངས་པ་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་དེ་གཉིས་
ཀྱིས་འདི་ཁས་ལེན་མི་དགོས་ཏེ། བཙོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་གཟུགས་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པ་རྣམས་བྱང་
བའི་ཕྱིར་གཟུགས་མེད་ཅེས་གསུངས་པས་སོ། །དེས་ན་གཟུང་འཛིན་དུ་མངོན་པར་ཞེན་པ་རྣམས་སྒྲོག་
ནས་གཟུང་འཛིན་གཉིས་མེད་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མངོན་སུ་མ་དུ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར།
འབྲས་རྟོག་གསུམ་པའི་རྣམ་གཞག་འདི་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། །འདི་ནི་སྒྲིབ་པ་པོའི་མཚང་སྒྲོག་
པར་བྱེད་པའི་བབ་ཙམ་ཏེ། འདི་ལྟར་ཕྱི་དོན་གཞལ་བྱ་ལ་གཟུང་ནམ་ཚད་མར་སོང་བའི་ཚེ་རང་རིག་
འབྲས་བུ་ཡིན་པ་གཞི་གྲུབ་བམ་མ་གྲུབ། གྲུབ་ན། གཟུང་ནམ་ཕྱི་ལོ་པ་དོན་ལ་བཞུགས་ཏེ་རང་རིག་ཡིན་
པ་གཞི་གྲུབ་དགོས་པས། ཕྱི་དོན་གེས་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པ་ཚད་མས་དམིགས་པར་ཐལ་བའི་སྒྲིབ་
འབྱུང་རོ། །མ་གྲུབ་ན། གཟུང་ནམ་ཚོས་ཙན། བྱེད་ཕྱི་དོན་ལ་ཚད་མར་སོང་བའི་ཚེ་རང་རིག་འབྲས་
བུ་ཡིན་པར་བསྟན་པས་གཟུང་འཛིན་གཉིས་མེད་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་པར་
ཐལ། བྱེད་ཕྱི་དོན་ལ་ཚད་མར་སོང་བའི་ཚེ་རང་རིག་འབྲས་བུ་ཡིན་པ་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁི་
བོང་གི་སྤེལ་རྣམ་གཞག་བསྟན་པས་དོན་དམ་བདེན་པ་རྟོགས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་སྒྲིབ་པ་ནི་སྒྲོན་མེད་
པའི་གཞུང་ལུགས་སོ།།

གཞན་ཡང་འབྲས་རྟོག་གསུམ་པའི་རྣམ་གཞག་འདི་ཁས་ལེན་པའི་སངས་རྒྱས་པ་སུ་ཡང་

མེད་ན་འདི་ཕྱི་རོལ་པའི་འདོད་པ་ཡིན་ནམ། འོན་ཏེ་གྲུབ་མཐས་སློལ་བ་སྦྱར་བ་ནམས་ཀྱི་འདོད་པ་
ཡིན་ནམ། གང་ཟག་སུའི་ཡང་འདོད་པ་མིན་ན། རི་ལྷ་རྩོམ་གྲང་། ཅི་སྟེ་ཕྱི་རོལ་པའི་འདོད་པ་འོ་ཞེན།
འོན། ཕྱི་རོལ་དོན་ནི་ཡོད་ན་ཡང་།^{༡༥-༩} ཞེས་པ་ནས། བདེན། དེ་འདྲ་ངས་ཀྱང་མི་ཤེས་སོ། ཞེས་
པའི་བར་གྱི་གཞུང་མཐའ་དག་ཕྱི་རོལ་པའི་རང་གཞུང་ངམ། ཕྱི་རོལ་པའི་འདོད་པ་བརྟེན་པའི་ཕྱོགས་
སྤྲུལ་མེད་གཞུང་གང་རུ་ཐལ་བར་སྒྱུར་རོ། སྒྲུབ་མཐས་སློལ་བ་སྦྱར་བ་ནམས་ཀྱི་འདོད་པ་འོ་ཞེན།
གྲུབ་མཐས་སློལ་བ་སྦྱར་བའི་གང་ཟག་ནམས་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་གྲུབ་མཐས་སློལ་བ་སྦྱར་བར་ཐལ། ཁྱོད་
ཚད་འབྲས་གཞུང་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཁས་ལེན་པའི་སྒྲེས་བྲུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། འོན་ཏེ་གང་ཟག་
སུའི་ཡང་འདོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེན། ཕྱི་རོལ་དོན་ནི་ཡོད་ན་ཡང་། ཞེས་པ་ནས། དེ་འདྲ་ངས་ཀྱང་མི་
ཤེས་སོ། ཞེས་པའི་བར་གྱི་གཞུང་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་གང་ཟག་སུས་ཀྱང་ཁས་ལེན་པར་ཐལ། ཁྱོད་
གྱི་བསྟན་བྱའི་གཙོ་བོ་གང་ཟག་སུས་ཀྱང་མི་འདོད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་སྤངས། འདོད་ན། མངོན་
སུམ་གྱིས་བསལ། མ་བྱུང་ན། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། སྤྲུལ་མི་རྟག་པར་འོད་པའི་གང་ཟག་སུ་ཡང་མེད་ན་
སྤྲུལ་མི་རྟག་ཅེས་པའི་དམ་བཅའ་ཁས་ལེན་གྱི་ཆོལ་བ་སུ་ཡང་མེད་མི་དགོས་པར་ཐལ། འབྲས་རྟོག་
གསུམ་པའི་རྣམ་གཞག་འདི་འདོད་མཁས་སུ་ཡང་མེད་ན་འབྲས་རྟོག་གསུམ་པའི་རྣམ་གཞག་སྟོན་
པའི་གཞུང་འདི་ཁས་ལེན་པ་སུ་ཡང་མེད་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར།

གཞན་ཡང་། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། གཟུགས་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པ་དྲང་བའི་དོན་དུ་གཟུགས་
ཡོད་པར་བསྟན་དགོས་པར་ཐལ། གཟུང་འཛིན་དུ་མངོན་པར་ཞེན་པ་དྲང་བའི་ཕྱིར་ཕྱི་རོལ་གཞུང་
བྱར་བསྟན་དགོས་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེའི་ཕྱིར། ཕྱི་རོལ་གཞུང་བྱར་བའི་འབྲས་རྟོག་གསུམ་
པའི་རྣམ་གཞག་བསྟན་དགོས་པ་འབྲུད་དོ། ཁྱུང་པའང་ཁས་སོ། འདོད་ན། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཚོས་
ཅན། ཁྱོད་ལ་སྒྱུན་ཆགས་པར་ཐལ། གཟུགས་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པ་དྲང་བའི་ཕྱིར་དུ་གཟུགས་ཡོད་
པར་བསྟན་དགོས་པ་གང་ཞིག་ ཁྱོད་ཀྱིས་དེའི་ཕྱིར་དུ་གཟུགས་མེད་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་
གཉིས་ཀ་དངོས། གཞན་ཡང་། མདོ་ཐེ་བདུན་པའི་ཕྱིར་ཕྱི་རོལ་གཞུང་བྱར་བའལ། གཟུང་རྣམ་
ཚད་མ་དང་། རང་རིག་འབྲས་བྱར་བསྟན་ཏེ་ཞེས་བྱ་བ་ཡང་མི་འཐད་དེ། ཕྱི་རོལ་གཞུང་བྱར་བའལ།

པས་མདོ་སྤེལ་པ་རྣམས་རིག་ལ་བྱང་མི་རྒྱས་པར་ཐལ། བྱི་རོལ་གཞལ་བྱར་འདོད་པ་རྣམས་རིག་པའི་གྲུབ་མཐའ་རྟོགས་པའི་གོགས་ཡིན་པའི་བྱིར། རང་རིག་འབྲས་བུར་བསྟན་པས་ཀྱང་བྱང་མི་རྒྱས་པར་ཐལ། མདོ་སྤེལ་པ་ཡང་རང་རིག་ཁས་ལེན་པའི་སྒྲོན་ས་བྱེད་གསུམ་པ་ལས་ཁྱད་པར་འཕགས་པའི་བྱིར། གཟུང་རྣམ་ཚད་མར་བསྟན་པས་ཀྱང་བྱང་མི་རྒྱས་པར་ཐལ། མདོ་སྤེལ་པ་ཡང་གཟུང་རྣམ་རང་ལུགས་ལ་ཁས་ལེན་པའི་བྱིར། བྱི་རོལ་གཞལ་བྱ་ལ་གཟུང་རྣམ་ཚད་མར་བསྟན་པས་ཀྱང་བྱང་མི་རྒྱས་པར་ཐལ། རྣམ་རིག་པའི་གྲུབ་མཐའ་རྟོགས་པ་ལ་བྱི་རོལ་གཞལ་བྱ་ལ་གཟུང་རྣམ་ཚད་མ་ཡིན་པ་ཞིགས་དགོས་པའི་བྱིར། བྱི་རོལ་གཞལ་བྱ་ལ་གཟུང་རྣམ་ཚད་མར་སོང་བའི་ཆོ་རང་རིག་འབྲས་བུར་བསྟན་པས་ཀྱང་མདོ་སྤེལ་པ་བྱང་མི་རྒྱས་པར་ཐལ། མདོ་སྤེལ་པས་གཟུང་རྣམ་བྱི་རོལ་དོན་ལ་བསྟོས་ཏེ་རང་རིག་ཡིན་པ་ལ་ཚད་མས་གཞོད་པ་མཐོང་བའི་བྱིར། དེར་ཐལ། མདོ་སྤེལ་པས་བྱི་དོན་གཤམ་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པ་རིགས་པ་ཡང་དག་གི་སྒྲོན་ས་འགག་ཅིང་ཞིགས་པའི་བྱིར།

བྱེད་གསུམ་པའི་རོར་དེ་ལྟ་བུའི་རྣམ་གཞག་བྱས་པས་བྱེད་གསུམ་པ་རྣམས་རིག་པའི་གྲུབ་པའི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པའང་མི་འཐད་དེ། བྱི་རོལ་གཞལ་བྱ་ལ་གཟུང་རྣམ་ཚད་མ་ཡིན་པ་རྣམས་རིག་པའི་གྲུབ་མཐའ་དགག་བྱ་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། བྱི་རོལ་གཞལ་བྱ་ལ་རང་རིག་འབྲས་བུ་ཡིན་པ་བྱེད་གསུམ་པ་རང་ཉིད་གྱི་རིགས་པས་ཞིགས་པས་ཚད་མས་གཞོད་པ་མཐོང་བའི་རྣམ་གཞག་ལ་བརྟེན་ནས་གཤམ་ལྷན་སུ་ཡང་གྲུབ་པའི་མཐའ་གཞན་ལ་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་བའི་བྱིར་རོ། །རང་རིག་འབྲས་བུར་བཤད་པ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་རྣམ་རིག་ལ་གཞུག་མི་རྒྱས་ཏེ། མདོ་སྤེལ་པའི་གྲུབ་མཐའ་ལ་གཞུག་པ་ལ་ཡང་རང་རིག་སྒྲུབ་དགོས་པའི་བྱིར། དེ་བས་ན་ཚུལ་འདི་རྣམ་པར་མ་བརྟགས་པའི་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ལ། རིགས་པ་འདིས་མདོ་སྤེལ་པ་སེམས་ཙམ་པའི་གྲུབ་མཐའ་ལ་བྱང་བའི་བྱིར། བྱི་རོལ་གཞལ་བྱ་ལ་རང་རིག་འབྲས་བུར་བཞག་གོ། །ཞེས་སོགས་སྒྲུབ་པ་ཐམས་ཅད་དགག་པར་བྱའོ།

ཡང་ཁ་ཅིག་ན་རེ། བྱི་རོལ་གྱི་དོན་གཞལ་བྱ། གཟུང་བའི་རྣམ་པ་ཚད་མ། དབྱུང་ན་རང་གི་རོ་བོ་རིག་པ་ཡིན་ཀྱང་། མ་དབྱུང་ན་དོན་རིག་པ་འབྲས་བུ། ཞེས་པ་འབྲས་རྟོག་གསུམ་པའི་ཚད་འབྲས་གྱི་རྣམ་གཞག་ཡིན་ལ། འདི་ཉིད་མདོ་སྤེལ་པའི་ལུགས་གྱི་ཚད་འབྲས་གྱི་རྣམ་གཞག་ཡིན་ནོ་

ཞེས་སྒྲུབ། འབྲས་རྟོག་དང་པོ་དང་སྒྲོམ་པར་མི་འགྱུར་རམ་ཞེས་པའི་ལན་དུ་ཁ་གཅིག་ན་ཤེ། འབྲས་
 རྟོག་དང་པོ་མདོ་སྡེ་པའི་མ་དབྱེད་པའི་ཚད་འབྲས་ཡིན་ལ། འབྲས་རྟོག་གསུམ་པ་མདོ་སྡེ་པའི་དབྱེད་
 པའི་ཚད་འབྲས་ཡིན་པས་སྒྲིན་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་རྟོ། གཞན་དག་ན་ཤེ། འབྲས་རྟོག་དང་པོ་དང་འདི་
 གཉིས་དགོས་པ་བ་དད་ཡིན་པའི་སྤྱིར་སྒྲོམ་སྒྲིན་མེད་དེ། འབྲས་རྟོག་དང་པོར་ནི་དོན་འབྲ་བ་ཚད་
 མར་མི་འདོད་པའི་དབྱེད་པ་པ་སོགས་པ་གསལ་ནས་དོན་འབྲ་བ་ཁོན་དོན་རྟོག་ཏེ་གསལ་འཛིག་བྱེད་ཀྱི་ཚད་
 མར་སྒྲུབ་པའི་སྤྱིར་གཙོ་བོར་སྒྲོམ་ལ། འབྲས་རྟོག་གསུམ་པར་ནི་སྒྲོ་ལ་རང་རིག་མི་འདོད་པའི་བྱེ་
 དག་སྒྲུབ་པ་ལ་སོགས་པ་པ་གསལ་ནས་སྤྱི་དོན་གཞལ་བྱུང་བྱས་པའི་ཆོའང་གེས་པའི་དཔེས་སུ་རིག་བྱ་ནི་
 སྤྱི་དོན་མ་ཡིན་གྱི། རང་གི་བདག་ཉིད་ཡིན་པས་གེས་པ་ནི་རང་རིག་པར་རིགས་སོ་ཞེས་བསྒྲུབ་པའི་
 ཆོད་དུ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རྟོ།

འདི་དག་ཀྱང་མི་འཐད་ཤེ། མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་གཞིར་བྱས་པའི་ཚེ་འདྲ། ཤེས་བྱ་ཚེས་ཙམ།
 བྱི་རོལ་གྱི་དོན་དབྱེད་ན་ཤེས་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པར་ཐལ། དོན་རྟོགས་དབྱེད་ན་རང་རིག་ཡིན་
 པའི་བྱིར། ཅི་སྟེ། ཤེས་པ་རང་གི་རོ་བོ་ལ་ལྟོས་ཏེ་རང་རིག་ཡིན་ཅིང་། བྱི་དོན་ལ་ལྟོས་ཏེ་དོན་རིག་
 ཡིན་པ་ཞིག་འབྲས་བུ་ཡིན་ལ། རང་གི་རོ་བོ་ལ་རང་རིག་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་། ཤེས་པ་ཐམས་
 ཅད་རང་གི་རོ་བོ་ལ་རང་རིག་ཡིན་པའི་བྱིར། དོན་དེ་ལ་བསམས་ནས། དབྱེད་ན་རང་གི་རོ་བོ་རིག་པ་
 ཡིན་ཀྱང་། མ་དབྱེད་པ་ན་དོན་རིག་པ་འབྲས་བུ་ཞེས་སྒྲུབ་གྱི། བྱི་དོན་ལ་བལྟོས་ཏེ་དབྱེད་ན་རང་གི་
 རོ་བོ་རིག་པ་ཞེས་མི་སྒྲུའོ་ཞེ་ན། འོན། འབྲས་རྟོག་དང་བོའི་སྐབས་སུ་འབྲས་བུར་གཞག་པའི་དོན་
 རྟོགས་ཀྱང་ཚེས་ཙམ། ཁྱེད་རང་གི་རོ་བོ་ལ་ལྟོས་ཏེ་རང་རིག་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱེད་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་
 བྱིར། འདོད་ན། འབྲས་རྟོག་དང་བོ་དང་གསུམ་པ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་བར་ཐལ། བྱི་རོལ་གཞལ་བྱ་ལ་
 གཟུང་ནམ་ཚད་མར་བྱས་པར་ཡང་ཁྱད་པར་མེད་ཅིང་། རང་གི་རོ་བོ་ལ་ལྟོས་ཏེ་རང་རིག་དང་བྱི་དོན་
 ལ་ལྟོས་ཏེ་དོན་རིག་ཡིན་པའི་ཤེས་པ་འབྲས་བུར་བཞག་པར་ཡང་ཁྱད་པར་མེད་པའི་བྱིར། རྟགས་
 ཁས་སྒྲུངས། ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ། འདོད་ན། དབྱེད་མ་དབྱེད་དང་དགག་བྱ་སོགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་ཁྱད་
 བར་ཡོད་པར་འདོད་པ་དང་འགལ་ལོ། ཁཏོ་སྡེ་པ་རང་གི་ལུགས་ལ་འང་། ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་རང་

གི་ངོ་བོ་ལ་རང་རིག་ཡིན་པ་དང་། བྱི་དོན་གཞལ་བྱར་བྱས་པའི་རྒྱུ་མཐོང་མཛོན་སུམ་ཚད་མ་སྤྱིའི་
 ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སོགས་མི་རིགས་པར་བཤམ། རིགས་པ་ཡང་དག་གི་སྒོ་ནས་རྒྱས་པར་གོང་
 ཏུ་བཀག་ཟེན་པའི་བྱིར། ཤི་ཟེན་པ་ལ་སྤྲུང་ཡང་བསྐྱུན་པས་ཅི་ཞིག་བྱ། རོ་ལ་གསོད་པ་ནི་དགོས་
 མེད་པ་ཡིན་ནོ། །འབྲས་རྟོག་གསུམ་པ་མདོ་སྤེལ་ལ་སྤྱོད་བའང་མི་འཐད་དེ། རྣམ་ངེས་ཀྱི་འབྲས་རྟོག་
 གསུམ་པའི་སྐབས་སུ་དོན་གྱི་ངོ་བོ་རྩི་བ་བཞིན་དུ་རྣམ་པ་གཏོད་པར་བྱེད་པ་ལོ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་
 པ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ཐལ་བའི་བྱིར་རོ།^{༡༤} །ཞེས་དབང་ཤེས་ལ་ཤར་བའི་རྣམ་པ་བྱི་དོན་
 གྱིས་གཏད་པ་ལེགས་པར་བཀག་ཟེན་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་བས་ན་གཞན་དག་གིས་རྣམ་པར་བརྟགས་པ་
 ཡལ་ཆེ་བ་ནི། ཚོག་ཙམ་ཞིག་ལྷག་མར་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ།།

ད་ནི་རང་གི་ལུགས་བརྗོད་པར་བྱསྟེ། དེ་ལ་ཡང་འབྲས་རྟོག་དང་པོ་གཞན་རིག་གི་ཚད་
 འབྲས། འབྲས་རྟོག་གཉིས་པ་རང་རིག་གི་ཚད་འབྲས་རྣམ་གཞག་ དེ་ཉིད་ངེས་པར་སྐྱབ་པ་དང་
 གསུམ་ལས།

དང་པོ་ནི། རྩོ་སོགས་གཞལ་བྱ། དེའི་རྣམ་པ་ཤར་ནས་དེ་ལ་གསར་དུ་མི་སྤྱི་བའི་ཤེས་པ་
 ཚད་མ། རྩོ་སོགས་རྟོགས་པ་འབྲས་བྱ། ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འདི་ནི་མདོ་
 སེམས་གཉིས་ཀའི་བྱན་མོང་བ་ཡིན་ཏེ། མདོ་སེམས་གཉིས་ཀས་རྩོན་འཛིན་མཛོན་སུམ་ཚད་མས་
 རྩོན་པའི་རྣམ་པ་ཤར་བའི་སྒོ་ནས་རྩོན་པོ་རྟོགས་པར་ཁས་ལེན་པའི་བྱིར། འདིའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་གོང་
 ཏུ་བཤད་ཟེན་ཏོ། །ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འདི་འཆད་པར་བྱེད་པ་ནི། ཚད་མ་མདོར། བྱ་དང་
 བཅས་པ་རྟོགས་པའི་བྱིར། ཚད་མའི་འབྲས་སུ་ཉིད་དུ་འདོད། ཚད་མ་ཉིད་དུ་འདོགས་པ་སྟེ། བྱ་བ་
 མེད་པའང་མ་ཡིན་ནོ།^{༡༥} །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། དེ་ཉིད་འཆད་པར་བྱེད་པ་ནི། རྣམ་འབྲེལ་དུ། བྱ་བ་
 སྐྱབ་པར་བྱེད་ཅེས་ཏེ། ཞེས་པ་ནས། ཐ་དད་འདོད་པས་དངོས་རྣམས་ལ། སྒྲོ་འདོགས་པས་^{༡༦}ནི་
 འཇུག་བྱིར་རོ།^{༡༧} །ཞེས་པའི་བར་གྱིས་གསུངས་སོ།།

གཉིས་པ་རང་རིག་གི་ཚད་འབྲས་ནི། གཟུང་བའི་རྣམ་པ་གཞལ་བྱ། དེ་ལ་མི་སྤྱི་བའི་འཛིན་

པའི་རྣམ་པ་ཚད་མ། རང་རིག་པ་འབྲས་བུ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། རང་རིག་གི་ཚད་འབྲས་འདི་ཡང་མདོ་
སེམས་གཉིས་ཀ་མཐུན་པར་ཁས་ལེན་པ་ཡིན་ཏེ། མདོ་སེམས་གཉིས་ཀ་སྟོ་གཅིག་གི་འཛིན་རྣམ་དེ་
སྟོ་དེའི་གཟུང་རྣམ་ལ་བལྟས་ཏེ་རང་རིག་མདོན་སྤྲུལ་ཡིན་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། རྣམ་གཞག་འདི་
ཉིད་སྟོན་པ་ནི། ཚད་མ་མདོར། ཡང་ན་རང་རིག་འབྲས་བུ་སྟེ། ཁྱེད་ལོ་ལོ་ལས་དོན་དེས།¹⁴⁵ ཞེས་
གསུངས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་རྒྱས་པར་འཆད་པ་ནི། རྣམ་འགྲེལ་ལས། དོན་རིག་གང་ཡིན་སོ་སོར་
རིག་ བྱིས་པ་ནས། འདོད་པ་འཕམ་མེད་དོད་པ་དེས་ཀྱང་། ཁོད་རིག་པར་ནི་འགྱུར་བ་ཡིན།¹⁴⁶ བྱིས་
བྱ་བའི་བར་དུ་གསུངས་སོ།།

གསུམ་པ་རྣམ་གཞག་དེ་ཉིད་དེས་པར་སྒྲུབ་པ་ནི། ཚད་མ་མདོར། སྤྲུལ་པ། གང་ཆེ་སྤང་བ་
དེ་གཞུལ་བྱ། རང་རིག་དང་ནི་དེ་འབྲས་བུ།¹⁴⁷ ཞེས་སོགས་གསུངས་ལ། དེ་ཉིད་རྒྱས་པར་འཆད་
པར་བྱེད་པ་ནི། ཕྱི་རོལ་དོན་ནི་ཡོད་ན་ཡང་། ཞེས་པ་ནས། དེ་འདྲ་ངས་ཀྱང་མི་ཤེས་སོ།¹⁴⁸ ཞེས་
པའི་བར་གྱིས་གསུངས་ཏེ། དེ་ཡང་འདི་ལྟར། ཤེས་པ་རྣམ་པ་ཅས་དང་རང་རིག་དང་བཅས་པར་གྲུབ་
ཀྱང་། འབྲས་ཏྟག་གཉིས་པ་རང་རིག་གི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རི་ལྟ་བུ་བཞེན་ཏྟགས་པའི་གོགས་
ནི་གཉིས་ཏེ། གཞུལ་བྱ་གཟུང་རྣམ་དེ་ཕྱི་རོལ་དོན་གྱིས་གཏད་པའི་རྣམ་པར་ཁས་ལེན་པ་དང་། སྟོ་
གཅིག་གི་གཟུང་འཛིན་རིག་གསུམ་ཚད་འབྲས་གཞུལ་གསུམ་དུ་བཞག་པ་ན་དེ་གསུམ་ཐ་དད་དུ་
བདེན་དགོས་སམ་སྟུམ་དུ་འཛིན་པའོ། དང་པོ་ནི། དོན་རིག་གང་ཡིན་སོ་སོར་རིག་¹⁴⁹ བྱིས་སོགས་
གྱིས་བཀག་ཅིང་། གཉིས་པ་ནི། སྟོ་བདག་རྣམ་པར་དབྱེར་མེད་ཀྱང་།¹⁵⁰ ཞེས་སོགས་གྱིས་འགོག་
པར་བྱེད་དོ། ཁྱེད་ལ་གཞུང་དེ་དག་གིས་སྟོ་གཅིག་གི་གཟུང་འཛིན་རིག་གསུམ་དོན་དམ་པར་ཐ་དད་
དུ་མེད་ཀྱང་། ཀྱུན་རྫོབ་རྣམ་པར་འཛོག་པའི་ངོར་ཐ་དད་དུ་སྤང་བ་ལྟོག་པ་ཐ་དད་ཀྱི་རྒྱུལ་ལ་བཏེན་
ནས་ཀྱུན་རྫོབ་ཏུ་ཚད་འབྲས་གཞུལ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་བྱས་སོ། ཞེས་དོན་དམ་པར་ཐ་དད་མིན་
ཡང་། ཀྱུན་རྫོབ་ཏུ་ཐ་དད་ཡིན་པར་སྟོན་པ་ཡིན་གྱི། ཐ་དད་མིན་ཡང་སྟོ་འབྲུལ་པའི་ངོར་ཐ་དད་དུ་
སྤང་བ་ལ་བལྟས་ཏེ་ཐ་དད་དུ་བཞག་པ་ཙམ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྟོན་པ་མ་ཡིན་ནོ། ཁལ་ཏེ་ཡིན་ན། སྟོ་
གཅིག་གི་གཟུང་འཛིན་རིག་གསུམ་ཐ་དད་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་བས་དེ་དག་ཚད་འབྲས་གཞུལ་གསུམ་

དུ་མི་རིགས་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། རང་རིག་གི་ཚད་འབྲས་མི་སྲིད་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། རང་
རིག་མངོན་སུམ་ཚད་མ་མི་སྲིད་པར་ཐལ་ལོ། །དེ་བས་ན་འདི་ལྟར་འདོད་པའི་མཁས་རྩོམ་དག་ནི་
རང་རིག་ཚད་མ་ལ་སྐྱར་བ་འདེབས་པར་ཟད་དོ།

འབྲས་རྟོག་དང་པོ་གཞན་རིག་གི་ཚད་འབྲས་རྩིས་བ་བཞིན་རྟོགས་པའི་གོགས་ནི་གསུམ་སྟེ།
རྟོགས་བྱ་གཞལ་བྱ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པ། རྟོགས་བྱེད་ཚད་མ་ལོག་པར་རྟོག་པ། རྟོགས་རྩལ་འཛིན་
སྤངས་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པའོ། །དང་པོ་ནི། གཞལ་བྱ་སྡོ་སོགས་ཤེས་པ་ལས་རྩལ་ཐ་དད་པའི་བྱི་དོན་
འཛིན་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། སྡོ་སོགས་རྟོགས་པར་འཛིན་བྱེད་གྱི་ཚད་མ་ཤེས་པ་མ་ཡིན་པའི་དབང་
སོགས་སུ་འཛིན་པ་དང་། ཚད་མ་དང་འབྲས་བྱ་རྩལ་གཞན་དུ་འཛིན་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། ཚད་མས་
གཞལ་བྱ་སྡོ་སོགས་རྩལ་མེད་རྩལ་ཆར་དུ་འཇལ་བར་འཛིན་པའོ། །འདི་དག་ལས་དབང་སོགས་ཚད་
མར་འཛིན་པ་དང་། ཚད་འབྲས་རྩལ་གཞན་དུ་འཛིན་པའི་ལོག་རྟོག་རྩམས་ནི། སྐབ་བྱེད་གཞན་ཡིན་
ན་དེ་ནི།^{༡༤} ཞེས་སོགས་དང་། དེ་བྱིར་མཐོང་དང་དབང་འབྲེལ་དང་།^{༡༥} ཞེས་སོགས་གྱིས་འབྲས་
རྟོག་དང་པའི་སྐབས་སུ་རྩལ་པར་བཀག་ཅིང་། འབྲས་རྟོག་གསུམ་པ་ཚད་མས་གཞལ་བྱ་རྩལ་མེད་
རྩལ་ཆར་དུ་འཇལ་བར་འཛིན་པ་ཡང་། རྩལ་འགགས་ཤེས་པའི་རང་བཞིན་ནི། ཐ་དད་པར་ནི་བྱེད་
ན་ཡང་། འདི་ནི་དོན་དང་འབྲེལ་བྱེད་པ། དོན་གྱི་ངོ་བོ་ལས་གཞན་མིན།^{༡༦} ཞེས་སོགས་གྱིས་ཡུལ་
གྱི་རྩལ་པ་ཤར་བ་ཡུལ་རྟོགས་པའི་འཛིན་བྱེད་ཚད་མར་བསྐྱབས་པའི་སྟོ་ནས་འབྲས་རྟོག་དང་པོའི་
སྐབས་སུ་བཀག་ཟེན་ལ། གཞལ་བྱ་སྡོ་སོགས་ཤེས་པ་ལས་རྩལ་ཐ་དད་པའི་བྱི་ངོ་བོ་དུ་འཛིན་
པའི་ལོག་རྟོག་ནི། བྱི་ངོ་བོ་དོན་ནི་ཡོད་ན་ཡང་། ཞེས་པ་ནས། དེ་འབྲངས་ཀྱང་མི་ཤེས་སོ།^{༡༧} ཞེས་
པའི་བར་གྱིས་འགོག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། དེས་ན་འབྲས་རྟོག་གསུམ་པར་ཐ་སྙད་བྱས་པའི་གཞུང་གི་
ཚོགས་འདུ་རྩམས་ནི་འབྲས་རྟོག་དང་པོའི་སྐབས་སུ་གཞལ་བྱར་བཤད་པའི་སྡོ་སོགས་དེ་འཇལ་བྱེད་
ཚད་མ་རང་གི་བདག་ཉིད་ཡིན་པས་སྡོ་སྟོན་འཛིན་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ལྟ་བུ་ཡང་གཞལ་བྱ་སྡོ་པོ་ལ་
བཏྲོས་ཏེ་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་བྱུང་པའི་སྡོ་པོ་རིག་པ་ཡིན་གྱི། རང་ལས་རྩལ་གཞན་དུ་བྱུང་བའི་བྱི་
ངོ་བོ་གྱི་སྡོ་པོ་རིག་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་བསྐྱབ་པར་བྱ་བའི་བྱིར་དུ་གསུངས་པ་ཡིན་གྱི། གཞུང་འདི་

དག་གིས་འབྲས་རྟོག་དང་པོ་སོགས་ལས་རྣམ་གཞག་ལོགས་པར་གྱུར་པའི་ཚད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་སྤྲུགས་གསུམ་པ་གཅིག་སྟོན་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།།

འོན། ཕྱི་རོལ་དོན་ནི་ཡོད་ན་ཡང་། །ཞེས་སོགས་ཅི་ལྟར་བྲང་ཞེ་ན། གཞུང་དེའི་དོན་བྱེ་བྲག་སྤྱོད་པས་ཡུལ་རྣམ་མེད་དུ་རིག་པར་ཁས་སྤངས་པ་ལ། མདོ་སྡེ་པས་སྤྱོད་བྱ་གཅིག་གི་གཟུགས་ལ་དག་གཉེན་གཉེས་ཀྱིས་བལྟས་པའི་ཆོ་སྤྱོད་བྱ་གཅིག་སྟོན་དེའི་གཟུགས་འདོད་མི་འདོད་དུ་མའི་བདག་ཉིད་དུ་ཐལ། དེའི་ཆོ་གཉེན་གྱི་ཤེས་པ་ལ་འདོད་པར་སྤང་དགའི་ཤེས་པ་ལ་མི་འདོད་པར་སྤང་ཞིང་། གཉེས་ཀས་ཀྱང་རྣམ་མེད་རྩེན་ཆར་དུ་བཟུང་བའི་ཕྱིར། ཅེས་པའི་སྤྱོད་སྟོན་པར་འདོད་པ་ནི་མདོ་སྡེ་པ་རང་ལའང་རྣམ་པ་ཤར་བའི་སྤྱོད་སེལ་རིག་པར་འདོད་པ་ལའང་མཚུངས་ཏེ། སྤྱོད་བྱ་གཅིག་གི་གཟུགས་ལ་དག་གཉེན་གཉེས་ཀྱི་མིག་ཤེས་ཀྱིས་བལྟས་པའི་ཆོ་སྤྱོད་ཤེས་པ་དེ་གཉེས་མ་འབྲུལ་པར་མདོ་སྡེ་པ་དང་བྱེ་བྲག་སྤྱོད་བྱ་གཉེས་ཀས་ཁས་མི་ལེན་ན། བྱེ་བྲག་སྤྱོད་བྱེ་བྲག་ཤེས་པ་དེ་དག་ཡུལ་དེ་རྣམ་མེད་རྩེན་ཆར་དུ་རིག་པར་མི་ལེན་པས་ཁས་ལེན་ལ་མི་འགྲོ་ཞིང་། མ་འབྲུལ་བར་གཉེས་ཀས་ཁས་ལེན་ན། མདོ་སྡེ་པས་ཤེས་པ་དེ་གཉེས་ལ་སྤྱོད་བྱ་དེའི་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤར་བར་ཁས་སྤངས་ཀྱང་། རྣམ་པ་དེ་ཡུལ་ཅི་ལྟར་བའི་རྣམ་པ་ཤར་བར་ཁས་ལེན་དགོས་ཏེ། ཡུལ་ཅི་ལྟར་བའི་རྣམ་པ་ཤར་ན་འབྲུལ་བར་ཐལ་བས་སོ། །དེ་ལྟར་ན། སྤྱོད་བྱ་གཅིག་གི་གཟུགས་དེ་འདོད་མི་འདོད་དུ་མའི་བདག་ཉིད་དུ་ཐལ། །དེ་གཉེན་གྱི་མིག་ཤེས་ལ་ཡིད་དུ་འོང་བའི་རྣམ་པར་སྤང་། དགའི་མིག་ཤེས་ལ་ཡིད་དུ་མི་འོང་བའི་རྣམ་པར་སྤང་ཞིང་། རྣམ་པ་དེ་གཉེས་ཀྱི་ཡུལ་ཅི་ལྟར་བའི་རྣམ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅེས་བརྗོད་ན། མདོ་སྡེ་པ་ལ་འཁོར་གསུམ་ག་ལན་ཆེ་དུ་མཚུངས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་ན་གཞུང་དེའི་དོན་དེ་ལྟར་འཆད་པ་ནི། ཆེས་འབྲུལ་པའི་ཞེས་སྤྱོད་ཡང་བཤད་ཟིན་ཅིང་། ཕྱི་དོན་གཞལ་བྱར་བཞག་པའི་ཚད་འབྲས་མདོ་སྡེ་པ་རང་ལུགས་ལ་ཡང་མི་འཐད་པར་སྤྱོད་པར་མང་དུ་བཤད་ཟིན་ཏོ།།

དེས་ན་གཞུང་འདི་དག་གི་དོན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། ཕྱི་རོལ་དོན་ནི་ཡོད་ན་ཡང་། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་མདོ་སྡེ་པ་སྟོན་འཛིན་མིག་ཤེས་སོགས་ལ་ཤར་བའི་རྣམ་པ་དེ་སྟོན་པོ་སོགས་ཡུལ་གྱིས་གཏད་པའི་རྣམ་པར་འདོད་པ་འཁོག་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་འདི་ལྟར། མདོ་སྡེ་པ་ཁྱོད་རང་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་འདོད་

དུ་འདོད་པའི་སྔོན་པོ་སོགས་ནི་ཡོད་ན་ཡང་། སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་དེ་ནི་བག་ཆགས་ཀྱི་དབང་གིས་པར་བཞག་པའི་རྣམ་པ་ཡིན་གྱི། ཡུལ་གྱིས་ཚུར་བཞག་པའི་རྣམ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡིན་ན། སྐྱེས་བུ་གཅིག་གི་གཟུགས་ལ་དག་གཉེན་གཉིས་ཀྱིས་བལྟས་པའི་ཆོ་ཤེས་པ་དེ་གཉིས་ལ་ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་གི་རྣམ་པ་ཤར་བ་གཉིས་ཀྱི་ཡུལ་རང་ངོས་ནས་ཚུར་གཏད་པའི་རྣམ་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པས་སྐྱེས་བུ་གཅིག་གི་གཟུགས་དེ་ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་དུ་མའི་བདག་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་པའོ། ཁས་སྤངས་ན་ཡང་། ཞེས་པ་ནས། མཚམས་སྦྱར་མེད་སེམས་མཐོང་བ་ཡིན།³⁴⁵ བྱིས་པའི་བར་ནི། སྐྱེས་བུ་གཅིག་གི་གཟུགས་འདོད་མི་འདོད་གཉིས་ཀྱི་འབདག་ཉིད་ཁས་སྤངས་ན་སྔོན་འབྱུང་བའི་ཚུལ་སྟོན་པའོ། རྟེན་གྱི་རྒྱ་རོལ་གཞལ་བྱ་ལའང་། རང་ཉིད་ཉམས་སྦྱང་འབྲས་ཡིན་རིགས།³⁴⁶ ཞེས་པའི་དོན་ནི། སྔོན་འཛིན་མིག་ཤེས་སོགས་ལ་སྔོན་པོ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་དེ་ཡུལ་རང་ངོས་ནས་གཏད་པའི་རྣམ་པ་ཡིན་ན་ཤེས་པ་དེ་དག་ལ་སྔོ་སོགས་རང་ལས་ཀྱང་ཆད་དུ་སྒྲུབ་བ་དེ་ཡང་སྒྲུབ་བ་ལྟར་དུ་བྱུང་བ་དགོས་པས་སྔོ་སོགས་བྱི་རོལ་དོན་དུ་འགྱུར་ན་ཡང་། རྣམ་པ་དེ་དག་ཡུལ་རང་ངོས་ནས་གཏད་པའི་རྣམ་པ་མ་ཡིན་པ་དེའི་བྱིར། བྱིད་རང་བྱི་རོལ་དོན་དུ་འདོད་པའི་སྔོ་སོགས་གཞལ་བྱར་བྱས་པ་ལ་ཡང་ཤེས་པ་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་སྔོ་སོགས་སྦྱང་བ་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་རིགས་ཀྱི། བྱིད་འདོད་པ་ལྟར། རང་ལས་བྱི་རོལ་དུ་གྱུར་པའི་སྔོ་སོགས་ཉོགས་པ་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་མི་འཐད་དོ་ཞེས་པའོ།

མདོར་ན། བྱི་རོལ་དོན་ནི་ཡོད་ན་ཡང་། ཞེས་པ་ནས། རང་ཉིད་ཉམས་སྦྱང་འབྲས་ཡིན་རིགས། རྟེན་ལྟར་དོན་ནི་རྣམ་པར་ངེས།³⁴⁷ ཞེས་པའི་བར་གྱིས་སྔོ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཡུལ་རང་ངོས་ནས་གཏད་པའི་རྣམ་པ་ཡིན་པ་སྐྱེས་བུ་གཅིག་གི་གཟུགས་འདོད་མི་འདོད་དུ་མའི་ཐལ་བའི་རྟགས་ཀྱིས་བཀག་པའི་སྔོ་རྣམ་སྔོ་སོགས་ཤེས་པ་ལས་རྣམ་གཞན་པའི་བྱི་དོན་ཡིན་པ་བཀག་སྟེ་སྔོ་སོགས་གཞལ་བྱར་བྱས་པའི་ཆོ་ཤེས་པ་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་སྔོ་སོགས་རིག་པ་འབྲས་བུར་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། རྟེན་ཡང་སྔོ་སོགས་གཞལ་བྱ་ལ་སྔོ་སོགས་ཉོགས་པ་འབྲས་བུར་བྱས་པའི་ཆོ་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་སྔོ་སོགས་ཉོགས་པ་ཡིན་གྱི། རང་ལས་རྣམ་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་སྔོ་སོགས་ཉོགས་པ་མ་ཡིན་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་གྱི། ཆད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འཛོག་པ་ན་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་

རྣམ་ཚད་མ་མིན་ཞེས་པའོ། བཤོར་ན། སྡོ་སོགས་ཤེས་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་ཀྱང་། དེ་གཞན་གྱི་
བྱས་པའི་ཆོ་འདོན་རྣམ་སྡོན་པོ་སོགས་ལ་བཏུས་ཏེ་གཉིས་སྒྲུང་དང་བཅས་པ་མིན་པའི་ཕྱིར། ཚད་
མ་ར་མི་རིགས་ཞེས་པའོ། ཁག་ཉིས་གཟུང་རྣམ་ཚད་མར་འཐད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། གང་ཕྱིར་རི་ལྷ་ར་དོན་
བདག་སྟེ། ཞེས་པ་ནས། གནས་པ་དེ་ལྷ་ར་དེ་རབ་གསལ།^{༡༤} ཅེས་པའི་བར་གྱིས་སྟོན་ཏེ། དེའི་
དོན་ནི། དེའི་ཆོ་གཟུང་རྣམ་ཚད་མར་རིགས་པར་ཐལ། གཟུང་བའི་རྣམ་པར་སྐྱེས་པའི་དབང་གིས་
གྱིས་སྡོ་སེར་དང་ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་སོགས་མ་འདྲེས་པར་གསལ་བར་ཉམས་སུ་སྦྱང་ཞིང་། སྦྱང་བ་
ལྷ་ར་ཚད་མས་གཞོད་མེད་དུ་གནས་པའི་དོན་དེ་ལ་སྡོ་སེར་སོགས་སུ་འཛོག་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པའོ།

དོགས་པ་གཉིས་པ་ནི། དོན་འཛོག་དེ་ཡི་བདག་ཉིད་ཕྱིར། རང་རིག་ཡིན་ཡང་དོན་རིག་
འདོད། ཏེ་ཕྱིར་ཡུལ་ཐ་དད་པའང་མིན།^{༡༥} ཞེས་པས་སྦྱང་སྟེ། དེ་ལ་རྒྱང་བ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་
དོན་ནི། སྡོ་སོགས་སྒྲུང་བའི་དབང་གིས་ཆོས་ཅན། སྡོ་སོགས་ལ་བཏུས་ཏེ་རང་གི་བདག་ཉིད་རིག་
པ་ཡིན་ཀྱང་། སྦྱང་གིས་དོན་སྡོ་སོགས་རིམ་པ་འབྲས་བུར་འདོད་པ་ལ་འགལ་བ་མེད་དེ། སྦྱང་སྦྱང་
རང་གི་སྟོབས་གྱིས་བྱངས་པའི་སྡོན་པོ་རིག་གོ་སྒྲུམ་པའི་བཅད་གིས་དེས་སྡོན་པོ་རིག་པར་བཞག་པ་
ལྷ་ར་སྦྱང་གིས་སྡོན་པོ་རིག་པར་འཛོག་ལུས་ཤིང་། སྡོན་པོ་དེ་སྦྱང་རང་གི་བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
ཞེས་པའོ། ཏེ་ལ་དོན་རིག་འདོད་ཅེས་པའི་དོན་ནི། བདག་གིས་བྱའི་ངོ་བོ་ནི། ཏོན་ཡིན།^{༡༦} ཅེས་
པ་ལྷ་ར་ཡུལ་ཙམ་རིག་པ་ལ་བྱའི། དོན་ཅེས་པ་གང་ཡིན་སྟེ་དོན་ལ་མི་གཟུང་ངོ་། དོན་འཛོག་ཅེས་
པའང་། སྡོ་སྒྲུང་དབང་གིས་གྱིས་བྱངས་པའི་བཅད་གིས་གྱིས་དབང་གིས་དེ་སྡོན་པོ་རིག་པར་བཞག་
པ་ལྷ་ར་འཛོག་ལུས་ཞེས་པ་ཡིན་གྱི། སྡོ་སྒྲུང་དབང་གིས་ལ་ཤར་བའི་རྣམ་པ་དེ་རྗེས་ཀྱི་བཅད་གིས་གྱི་
དོན་དུ་འཛོག་ཅེས་པ་མིན་པས། ལོག་པའི་ལམ་གསལ་བར་མ་བྱེད་ཅིག ཏེ་ཕྱིར་ཡུལ་ཐ་དད་པའང་
མིན།^{༡༧} ཞེས་པའི་དོན་ནི། སྡོ་སོགས་རིག་པ་འབྲས་བུར་བཞག་པའི་ཆོ་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་
པའི་སྡོན་པོ་རིག་པ་ཡིན་ཡང་། ཚད་འབྲས་ཡུལ་ཐ་དད་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། ཚད་མས་ཀྱང་རང་གི་བདག་
ཉིད་དུ་གྱུར་བའི་སྡོན་པོ་གཞལ་བ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། ཞེས་པའོ། རང་གི་ངོ་བོ་དཔྱོད་པ་ན། རང་རིག་
འབྲས་བུ་ཡིན་པར་བཤད། ཏོན་རིག་དེ་བདག་ཉིད་ཕྱིར་ཟོ།^{༡༨} ཞེས་པ་ནི། རང་རིག་ཡིན་ཀྱང་དོན་

རིག་འདོད།^{༡༤} ཅིས་འཆད་པ་སྟེ། དེ་ཡང་། སྡོ་སྒྲུང་དབང་གིས་སོགས་སྡོ་སོགས་ལ་བསྟོས་ཏེ། རང་གི་ངོ་བོ་རིག་པ་ཡིན།^{༡༥} ཞེས་བཤད་པ་ནི། སྡོ་སོགས་གཤམ་པ་རང་གི་ངོ་བོ་ཡིན་པར་དོན་དམ་དཔྱད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཀྱི།^{༡༦} ཐ་སྙད་དོན་པའི་ཚད་མས་སྡོ་སོགས་གཤམ་པ་རང་གི་ངོ་བོ་རྟོགས་མི་ལུས་ལ། ཐ་སྙད་དཔྱད་པའི་ཚད་མས་ཀྱང་སྡོ་སོགས་སྤྱོད་གསུམ་པར་བྱེད་པས་དོན་སྡོ་སོགས་རིག་པ་འབྲས་བུར་བཤད་དོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། སྡོ་སོགས་གཤམ་པ་རང་གི་ངོ་བོ་རྒྱུ་བ་པའི་དོན་དམ་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་དེ་ཡང་། དེས་པར་སློ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ།^{༡༧} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འོག་ཏུ་འཆད་པར་བྱེད་ལ། དེའི་དོན་ནི་ཁོ་བོས་རྒྱུ་བ་པར་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་ཏོ།^{༡༨} རྟེན་དང་འབྲས་བུ་གཞན་འབྲས་འབྲས་རུང་། ཞེས་པ་ནས། དེ་འབྲས་ཀྱང་མི་གཤམ་སོ།^{༡༩} ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ནི་གོང་དུ་བཤད་པ་རྣམས་ཀྱི་དོན་བསྟུས་ཏེ། དེ་ལྟར་ན། གཞལ་བྱ་སྡོ་སོགས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཡིན་པ་དེ་འབྲས་མི་འཐད་དོ་ཞེས་སྟོན་པའོ། འབྲས་རྟོག་གསུམ་པར་གྲགས་པའི་གཞུང་རྣམས་ཀྱི་དོན་ལྟག་མ་མེད་པར་བཤད་ཟིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན། ཚད་མ་དང་འབྲས་བུའི་རྣམ་བཞག་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ཡིན་ནོ།

ཚད་མ་དང་འབྲས་བུའི་རྣམ་བཞག་འདི་དག་གི་ན་ཏུ་དོན་ཆེ་ཞིང་དགོས་པ་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ལ། རྒྱ་བོད་ཀྱི་མཁས་མོ་ངས་རྟོག་གི་སྒྲིབ་པར་ཁས་འཆེ་བ་པལ་ཆེ་བས་རང་རང་གི་སློ་ལྟ་ས་གང་ཡོད་ཀྱིས་འབད་པས་དཔྱད་དུ་ཟིན་ཀྱང་། སྤྱིར་བཏགས་པའི་མཐའ་གཏིང་ཟབ་ཅིང་། གཞུང་གི་ཚོགས་རྟོགས་དཀའ་བ་དང་། རྒྱུ་བ་པར་འབྲས་རྟོག་གསུམ་པར་གྲགས་པའི་གཞུང་འདི་དག་འབྲུལ་པའི་གཞི་ཆེ་ཞིང་། ཚོགས་དོན་རབ་ཏུ་བརྒྱུད་པ་ས་སྟོགས་མཐོང་ཙམ་ཡང་གིན་ཏུ་ཏུང་བར་སྤང་ཞིང་། སྟོགས་སུ་མ་བྱིན་པའི་ལོག་པའི་ཐ་སྙད་ཆེས་མང་དུ་སྟེལ་བ་ལ། འབད་པ་ཆེན་པོས་སློ་བྱོལ་རབ་ཏུ་བལ་བར་བྱུར་བར་རྟོགས་ནས། ཀྱི་མ་ལུགས་ངན་སྤྱོད་ཚོགས་ཀྱིས་སློ་བྱོལ་རབ་ཏུ་བལ་བ་འདི་དག་ཡང་དག་པོ་སྒྲིབ་བསེལ་གྱིས་དབུགས་བྱིན་པར་བྱུར་ན་ཅི་མ་རུང་སྤྲོ་དུ་བསམས་ཏེ་ཡང་དག་པའི་རིགས་པ་མཐའ་དག་གི་གཞི་རྟོག་གཅིག་གཅིག་སྤྱིར་བཏགས་པ་ཁོ་བོའི་སློ་བྱོལ་གྱིས་གཞི་རབ་ཏུ་ཡངས་པ་ལས་ལེགས་པར་བཤད་པའི་གིང་ལྟོན་པ་འདི་ཉིད་མཛོན་པར་སྒྲུལ་ལོ། ཁཛོན་སུམ་ཚད་མའི་རྣམ་བཞག་བཤད་ཟིན་ཏོ།

དེ་ལྟར་ལེགས་བཤད་བཤད་པའི་མེ་ཏོག་འདི། འཇམ་དབྱངས་ཀྱིས་སྒྲུལ་སྒྲུལ་པའི་བློ་

དང་། ཁྲོ་གསལ་ཉིར་འཛོམས་སྒྲིམ་གཞོན་ནུའམ། མཁས་པའི་ཡིད་འཕྲོག་འཕྲོག་བྱེད་མགྱིན་པའི་
རྒྱུ། ཁྲ་ཡིན་སྟེ་འདྲ་ལྷན་དབྱེད་པ་ཡིས། ཤེས་ལྷན་འདི་ཀྱན་ཀྱན་ནས་ངལ་བ་སྟེ། ཁྲ་
སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། །

རྩེས་དཔག་ཚད་མ་བཤད་པ།

ཚད་མའི་དབྱེ་སྒྲོ་གཉིས་པ་རྩེས་དཔག་ཚད་མ་བཤད་པ་ལ། སྐྱ་བཤད་། དབྱེ་བ་བཤད་པ་
གཉིས། དང་པོ་ནི། ཅིའི་ཕྱིར་རྩེས་དཔག་ཅེས་བྱ་ཞེན། ཏྲགས་མཐོང་ཞིང་འབྲེལ་བ་དྲན་པའི་རྩེས་སུ་
འབྲུབ་བྱ་དཔོག་པས་ན་རྩེས་སུ་དཔག་པ་ཞེས་བྱའོ། དབྱེ་བ་ནི། རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། རང་གི་དོན་གྱི་
རྩེས་སུ་དཔག་པ་དང་། གཞན་གྱི་དོན་གྱི་རྩེས་སུ་དཔག་པའོ། རྟེན་ལྷན་ཡང་ཚད་མ་མདོར། རྩེས་དཔག་
རྣམ་གཉིས་རང་དོན་ནི། རྒྱུ་ལ་གསུམ་ཏྲགས་ལས་དོན་མཐོང་ཡིན།^{༡༧} ཅེས་གསུངས་པས་སོ། རེ་ན།
དང་པོར་རྩེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད་མི་སྟོན་པར་དབྱེ་བ་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། རང་དོན་
རྩེས་དཔག་ནི་རྩེས་དཔག་དངོས་ཡིན་ལ། གཞན་དོན་རྩེས་དཔག་ནི་རྩེས་དཔག་བཏགས་པ་བ་ཡིན་
པས། རྩེས་དཔག་དངོས་བཏགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཐུན་མོང་དུ་རྩེས་སུ་འགྲོ་བའི་རྩེས་དཔག་གི་མཚན་
ཉིད་མི་སྟོན་པའི་ཕྱིར། རྩེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད་ཏྲགས་ན་རྩེས་དཔག་བཏགས་པ་བར་འགལ་བའི་
ཕྱིར་ལོ། རྩེས་དཔག་དངོས་ཐམས་ཅད་ལ་རྩེས་སུ་འགྲོ་བའི་རྩེས་དཔག་ནི་རང་དོན་རྩེས་དཔག་ཉིད་
ཡིན་པས། དེའི་མཚན་ཉིད་ལས་ལོགས་སུ་རྩེས་དཔག་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་བསྟན་མི་དགོས་སོ། རྟེན་པས་
ན་དབྱེ་བ་སྟེ་སྒྲོ་སོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དགོངས་པ་ཡིན་ལ།

མཁས་རྫོམ་ཁ་ཅིག་སྟོབ་དཔོན་ཚེས་མཚོག་གིས། ཤེས་པ་དང་ངག་གི་རང་བཞིན་ཡིན་
པས་ཤིན་ཏུ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར། མཚན་ཉིད་ཐུན་མོང་བ་གཅིག་རྩེས་སུ་འགྲོ་བ་མེད་པས།^{༡༨} ཞེས་
པའི་འབྲེལ་བ་སྐྱ་ཁི་བཞིན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཚིག་ལ་འབྲུལ་ཏེ་རྩེས་དཔག་གི་དབྱེ་བ་སྟོན་པའི་སྟེར་མཚན་
ཉིད་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན། རང་དོན་རྩེས་དཔག་དང་གཞན་དོན་རྩེས་དཔག་ལ་མཚན་ཉིད་ཐུན་མོང་
དུ་རྩེས་སུ་འགྲོ་བ་མི་སྟོན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། རང་དོན་རྩེས་དཔག་ཤེས་པ་ཡིན་ལ། གཞན་དོན་

རྗེས་དཔག་སྒྲིལ་ན་པས་ཤིན་ཏུ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར། ཅེས་ཟེར་རྟོ། ཁོ་ན། ཤེས་བྱ་ཚུ་ཚུ་ཅན། རྟོག་པ་
དང་རྗེད་བྱེད་གྱི་སྒྲིལ་གཉིས་ལ་མཚན་ཉིད་གཅིག་ཐུན་མོང་དུ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་མི་སྤྱི་པར་ཐལ། རྟོག་པ་
ཤེས་པ་ཡིན་ཅིང་རྗེད་བྱེད་གྱི་སྒྲིལ་ཡིན་པས་ཤིན་ཏུ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་བྱུང་ཁས་སོ། འདོད་ན།
དེ་གཉིས་ཀ་ལ་ཡོད་པའི་མཚན་ཉིད་ཚད་མས་དམིགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཐུན་མོང་དུ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་
མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། འདོད་ན། གང་རུང་གཅིག་མེད་ངེས་སུ་ཐལ་ལོ། ཡང་ཁ་ཅིག་རྗེས་དཔག་གི་
མཚན་ཉིད་དེ་བྱེད་པའི་སྤྲོ་སེལ་པའི་རྒྱུ་མཚན། རང་དོན་རྗེས་དཔག་ཤེས་པ་ཡིན་ཅིང་། གཞན་
དོན་རྗེས་དཔག་དག་ཡིན་པས་དེ་གཉིས་ལ་མཚན་ཉིད་ཐུན་མོང་བ་གཅིག་མི་སྤྱི་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་
ཟེར་རྟོ། ཁོ་ན། ཤེས་བྱ་ཚུ་ཚུ་ཅན། ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དེ་བྱེད་པའི་སྤྲོ་སེལ་པ་མི་རིགས་པར་ཐལ།
མངོན་སུ་མ་ཚད་མ་རྟོག་མེད་ཡིན་ཅིང་། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་རྟོག་པ་ཡིན་པས་དེ་གཉིས་ལ་མཚན་
ཉིད་ཐུན་མོང་བ་གཅིག་མི་སྤྱི་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་ཁས་ལེན་ནོ། རྟེན་རང་དོན་རྗེས་དཔག་
དང་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གཉིས་ལས།

རང་དོན་རྗེས་དཔག་བཤད་པ།

དང་པོར་རང་དོན་རྗེས་དཔག་ལ་སྒྲིལ་བཤད་པ་ནི། རང་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་གི་སྒྲོ་འདོགས་
སེལ་བའི་བྱ་བ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། རང་གི་དོན་ཅེས་བྱ་ལ། རྟགས་མཐོང་ཞིང་འབྲེལ་བ་དྲན་པའི་རྗེས་སུ་
བསྒྲུབ་བྱ་དཔོག་པའི་སྒྲོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྗེས་དཔག་ཅེས་བྱའོ། ཁཚན་ཉིད་ནི། རང་གི་རྟེན་དུ་གྱུར་
པའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུ་ལ་གསུམ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་ལས་དངོས་སུ་སྒྲིལ་སྒྲོ་བས་ཀྱིས་རང་གི་གཞལ་བྱ་
ཡོངས་སུ་གཙོ་བོ་པའི་སྒྲོ། དེ་བྱེད་ན། དངོས་པོ་སྒྲོ་བས་ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ། གྲགས་པའི་རྗེས་
དཔག་ཚད་མ། ཡིད་ཆེས་པའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་དང་གསུམ། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། རང་གི་རྟེན་དུ་
རྒྱུར་པའི་དངོས་པོ་སྒྲོ་བས་ཞུགས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་ཚུ་ལ་གསུམ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་ལས་དངོས་སུ་སྒྲིལ་
སྒྲོ་བས་ཀྱིས་རང་གིས་གཞལ་བྱ་སྒྲོ་བ་དུ་གྱུར་པ་འགའ་ཞིག་ཡོངས་སུ་གཙོ་བོ་པའི་སྒྲོ། གཉིས་པའི་མཚན་
ཉིད། རང་གི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་གྲགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུ་ལ་གསུམ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་ལས་དངོས་སུ་

སྒྲིམ་སྟོབས་ཀྱིས་རང་གི་གཞལ་བྱ་འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་བཞག་པ་འགའ་ཞིག་ཡོངས་སུ་གཙོད་པའི་སྒོ་།
གསུམ་པའི་མཚན་ཉིད། རང་གི་རྟེན་རྒྱུར་པའི་ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་བྲན་པའི་བྲན་
ཤེས་ལས་དངོས་སུ་སྒྲིམ་སྟོབས་ཀྱིས་རང་གི་གཞལ་བྱ་ཤིན་ཏུ་ལྷོག་གྱུར་འགའ་ཞིག་ཡོངས་སུ་གཙོད་
པའི་སྒོ། ཞེས་སོ།

རྗེས་དཔག་ཚད་མ་འདི་དག་གི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། ཤེས་འདོད་ཚོས་
ཙན་འགའ་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་རྟགས་ཡང་དག་འགའ་ཞིག་གིས་བསྐྱབ་པར་བྱ་བའི་དོན་གཞལ་བྱ་དེ་ལྟ་
བུའི་དོན་སྒྲི་དངོས་སུ་ཤར་བའི་སྒོ་ནས། དེའི་རྣམ་པར་སྒྲིམ་སྟོབས་ཀྱིས་དེ་ལ་མི་སྒྲུ་པའི་ཤེས་པ་
ཚད་མ། དེ་ལྟ་བུ་རང་ལ་ལྷོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པ་འབྲས་བུ། ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། རྗེས་
དཔག་གི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མཛོན་སུམ་དང་མཚུངས་པར་གསུངས་པ་ནི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་
གཞག་གི་འཛོག་མཚམས་ཀྱི་སྒྲི་མཚུངས་པ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་གྱི། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་འབྲ་བ་ནི་མ་
ཡིན་ཏེ། ཡིན་ན་ནི། མཛོན་རྗེས་ཀྱི་ཚད་མས་གཞལ་བྱ་འཇལ་བའི་ཚུལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་འབྲ་
བར་འགྱུར་ལ། དེ་འདོད་ན། རང་གི་དངོས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་དེ་རང་ལ་མཛོན་རྒྱུར་པའི་སྒོ་ནས་འཇལ་
བ་དང་། ལྷོག་ཏུ་གྱུར་པའི་སྒོ་ནས་འཇལ་བའི་ཁྱད་པར་མེད་པར་ཐལ་ལོ། །མཛོན་སུམ་དང་རྗེས་
དཔག་གི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཚད་མ་དེ་དག་གིས་དངོས་སུ་རྟོགས་
པའི་གཞལ་བྱའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཚད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཡིན་གྱི། གཞལ་བྱ་
ལྷགས་རྟོགས་རྣམས་ཀྱི་མ་ཡིན་ཏེ། ལྷགས་ལ་རྟོགས་པའི་གཞལ་བྱ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པ་དང་། དོན་སྒྲི་
འཆར་བས་མ་ཁྱབ་པོ་ཞེས་སྐར་བཤད་ཟེ་རྟོ། །ཁོན་ཀྱང་ལྷགས་རྟོགས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་རྣམས་ནི་དངོས་
ཀྱི་གཞལ་བྱ་གཞལ་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་པ་ཡིན་པས་དེ་དག་ལ་ལྷོག་པའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་
ལོགས་སུ་མ་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།

གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་བཤད་པ།

གཉིས་པ་གཞལ་དོན་རྗེས་དཔག་ལ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་བཤད་པ་དངོས། དེའི་དངོས་

གྱི་བསྟན་བྱ་གཏན་ཚིགས་བཤད་པ། རྒྱལ་སྤྱོད་གྱི་བསྟན་བྱ་བསྐྱབ་བྱ་བཤད་པ། སྐྱབ་པ་གི་ལམ་
སྦྱོང་བཤད་པ་དང་བཞི། དང་པོ་ལ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་རྣམ་གྲངས། སྐྱབ་པ་ཤད། མཚན་ཉིད་
བཞག། མཚན་གཞི་དོན་གཟུང་བ་བཞི།

གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་དངོས་བཤད་པ།

དང་པོ་ནི། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་ ཉགས་ཚིག་ཡང་དག་ སྐྱབ་པ་ཡང་དག་དོན་གཅིག་
མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སོ།།

གཉིས་པ་སྐྱབ་པ་ཤད་ནི། བག་སྐྱབ་པ་པོ་རང་ཉིད་ལས་གཞན་པའི་གང་ཟག་གི་ས་བསྐྱབ་བྱ་
རྟོགས་པའི་དོན་བྱེད་པས་གཞན་གྱི་དོན་ཞེས་སྒྲོས་ལ། རྗེས་དཔག་ཅེས་པ་ནི། རྒྱ་མཚན་དང་དགོས་
པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྗེས་དཔག་ཏུ་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་ཞིང་། འདོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི་འབྲས་བུ་རྗེས་
དཔག་གི་རྒྱ་ཡིན་པས་རྒྱ་ལ་འབྲས་བུའི་མིང་གིས་བཏགས་པའོ། །བཏགས་པའི་དགོས་པ་ནི་རྒྱ་ལ་
གསུམ་བཞེད་པའི་བག་ལ་རྗེས་དཔག་སྦྱེད་པའི་རྒྱ་པ་ཡོད་པར་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡིན་ལ།
དངོས་ལ་གཞོད་བྱེད་ནི་བག་ཡིན་པས་བཅའ་པོའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་ བཏགས་པའི་
དགོས་པ། ཕྱོགས་ཚིག་སྐྱབ་པ་གི་ཡན་ལག་མ་ཡིན་པར་རྟོགས་པའི་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡིན་ཟེར་བ་ནི་མི་
འཐད་དེ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དུ་གསལ་བྱེད་སྒྲོས་པས་ཀྱང་དོན་དེ་འགྲུབ་
པས་དགོས་པ་སྒྲོས་པའི་སྦྱོན་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། གསལ་བྱེད་སྒྲོས་པས་ཕྱོགས་དངོས་སུ་བཞེད་
པའི་སྐྱབ་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་པའི་སྦྱོན་ཅན་རྣམས་སྐྱབ་པ་ཡང་དག་ཡིན་པ་གཅོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན།
ཁྱོད་རང་ལ་ཡང་དགོས་པ་སྒྲོས་པའི་སྦྱོན་དེ་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཏེ། རྗེས་དཔག་ཅེས་པའི་མིང་བཏགས་
པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་ལ་གསུམ་བཞེད་པའི་བག་ལ་བསྐྱབ་བྱ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་སྦྱེད་པའི་རྒྱ་པ་
ཡོད་པར་ཤེས་པ་ནི་ཕྱོགས་ཚིག་སྐྱབ་པ་གི་ཡན་ལག་མ་ཡིན་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཏེ། ཕྱོགས་
ཚིག་ལ་རྗེས་དཔག་སྦྱེད་པའི་རྒྱ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཅེ་ན། སྦྱོན་མེད་དེ། རྒྱ་ལ་གསུམ་བཞེད་པའི་
བག་ལ་རྗེས་དཔག་སྦྱེད་པའི་རྒྱ་པ་ཡོད་ཀྱང་། བག་དེའི་ཡན་ལག་ཐམས་ཅད་ལ་རྗེས་དཔག་སྦྱེད་

པའི་རྣམ་པ་ཡོད་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཚུལ་གསུམ་ཚད་པའི་རྟགས་ལ་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་པའི་རྣམ་པ་
ཡོད་པས་ཚུལ་གང་རུང་རེ་ལ་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་པའི་རྣམ་པ་ཡོད་མི་དགོས་པ་བཞིན་ནོ།།

འོན། རྟགས་ཚིག་སྐྱབ་དག་གི་ཡན་ལག་མ་ཡིན་པའི་སྐྱབ་བྱེད་དུ་རྟགས་སྐྱབ་བྱེད་མ་ཡིན་
པ་བཞེད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེའི་སྐྱབ་བྱེད་དུ་རྟགས་སྐྱབ་བྱེད་གྱི་ཡན་ལག་མ་ཡིན་པ་བཞེད་པ་
ཡིན་གྱི། རྟགས་སྐྱབ་བྱེད་མ་ཡིན་པ་བཞེད་པ་མ་ཡིན་ལ། བཞེད་ན་སྐྱོན་འབྱུང་སྟེ། འདི་ལྟར། བྱས་
པས་སྐྱ་མི་རྟག་པར་སྐྱབ་པའི་ཚོན་དེ་སྐྱབ་གྱི་རྗེས་ཁྱབ་བརྗོད་པའི་སྐྱབ་དག་གི་ཡན་ལག་ཡིན་པར་
ཐལ། དེ་སྐྱབ་གྱི་རྗེས་ཁྱབ་སྐྱབ་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཁ་གྲུབ་ན། རྟགས་ཀྱི་རྗེས་ཁྱབ་སྐྱབ་
བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འདོད་དགོས་པས་རྗེས་ཁྱབ་ལ་ཡང་ཚུ་ལ་གསུམ་མ་ཚད་བར་ཁས་ལེན་དགོས་པར་
འགྱུར་རོ། སྐྱབ་བྱེད་ཡང་དག་བརྗོད་པའི་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྐྱབ་དག་ཡང་དག་ཅིས་བྱ་ལ། གཏན་
ཚིགས་ཡང་དག་གི་ཚུལ་གསུམ་བརྗོད་པའི་ཚིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཚིག་ཡང་དག་ཅིས་བྱའོ།།

གསུམ་པ་མཚན་ཉིད་ནི། ཚད་མ་མདོར། རང་གིས་མཐོང་དོན་རབ་གསལ་བྱེད།^{༡༧} ཅིས་
པའི་མིང་ཚིག་གིས་སྟོན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལ། རང་དང་དོན་དང་གསལ་བྱེད་ཅིས་པའི་ཚིག་
གསུམ་གྱིས་གོ་རིམས་བཞིན་དུ་སྟོ་སྟོན་དང་དོན་སྟོན་དང་སྟོན་གསུམ་གསལ་བར་བྱེད་དོ། འདི་
ལྟར་སྟེ་འཛིག་མོགས་དོན་ལ་གྲུབ་ཀྱང་། གངས་ཅན་རང་གིས་མ་གྲུབ་ཅིང་། དེ་ལྟར་འདྲ་། ཕྱི་ཤོལ་
གྱི་ལུང་ཙམ་གྱིས་གྲུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་སྟེ་འཛིག་དེ་སྟོ་བདེ་སེམས་མེད་དུ་སྐྱབ་པའི་རྟགས་ཡང་
དག་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་བརྗོད་པའི་དག་ཀྱང་སྐྱབ་དག་ཡང་དག་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྐྱབ་
བསལ་བའི་ཕྱིར། རང་གིས་ཞེས་སྟོས་ལ། དོན་ལ་མ་གྲུབ་ཀྱང་སྟེས་བུའི་འདོད་པ་དང་ལུང་ཙམ་གྱིས་
བཞག་པའི་རྟགས་ཀྱང་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པས་དེ་ཉིད་བརྗོད་པར་བྱེད་པ་སྐྱབ་དག་ཡང་དག་ཏུ་སྐྱབ་
བ་བསལ་བའི་ཕྱིར། དོན་ཞེས་སྟོས་གིང་། རང་གཞན་གྱི་རྟོག་གོ་བ་ལྟ་རབས་པ་དག་ཚུལ་གསུམ་དོན་
ལ་གྲུབ་ཅིང་། གྲུབ་པ་ལྟར་རང་གིས་ངེས་ཀྱང་། གཞན་ལ་སྟོན་པ་ན་སྐྱ་ནི་མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར།
དཔེར་ན་བྱས་པ་བཞིན། བྱས་པ་བྱས་པ་བཞིན་དུ་སྐྱ་ཡང་བྱས། དེའི་ཕྱིར་སྐྱ་མི་རྟག་ཅིས་པ་ལྟ་བུ།
དག་ལྟག་ཆད་ཅན་དུ་སྐྱབ་བ་བསལ་བའི་ཕྱིར། བསལ་བྱེད་ཅིས་སྟོས་སོ། ཅིའི་ཕྱིར་ཡན་ལག་ལྟ་བུར་

འདི་དག་ལྟ་བུ་ཆད་ཀྱི་སྒྲིན་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཅིན། དམ་བཅའ་བཟོད་པ་ནི་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། བསྐྱབ་
བྱ་ནི་གང་ལ་བསྐྱབ་བྱར་སོང་བའི་གང་ཟག་དེའི་ངོར་མ་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པས་སོ། དེ་བཟོད་
ཀྱང་ཚོལ་བ་དེའི་ངོར་བསྐྱབ་བྱ་དེ་ལ་ཏྲོགས་པ་བསྐྱེད་མི་རུས་པའི་བྱིར་རོ། །དཔེ་སྤྲོས་ཀྱང་དེ་ལ་
ཏྲགས་ཚེས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་མ་བཟུན་པས་བྱུང་བ་བཟོད་པ་མ་ཚད་ལ། ཉེར་སྤྱོད་ཕྱོགས་ཚེས་བཟོད་པ་
དང་སྒྲོས་ཤིང་། མཁུག་སྤྱད་དམ་བཅའ་བཟོད་པ་དང་སྒྲོས་པའོ། །དེའི་བྱིར་ཡན་ལག་ལྷ་ལྷན་གྱི་
སྐྱབ་པའི་ངག་ནི་སྒྲིན་དང་བཅས་པའོ།།

ཚུལ་གསུམ་དོན་ལ་གྲུབ་ཅིང་གྲུབ་པ་ལྟར་ཚད་མས་ངེས་ན་དེ་ཏྲགས་སུ་སྤྱོད་པ་པོ་ཇི་ལྟར་སྒྲིན་
དང་བཅས་པར་འགྱུར་ཞེ་ན། དེ་ལྟར་འདྲ་། བྱི་ཚོལ་ལ་ཏྲོགས་པ་བསྐྱེད་པར་འདོད་ནས་སྐྱབ་བྱེད་
ཡང་དག་འགོད་པར་ཁས་སྒྲུངས་བཞིན་དུ། སྐྱབ་པའི་ཡན་ལག་མ་ཚད་བ་དང་། རོན་མེད་པ་བཟོད་
ན་ཚོལ་བ་ལ་སྒྲིན་དུ་འགྱུར་ཏེ། རྣམ་ངེས་ལས། གཞན་གྱི་དོན་གྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པར་ཆོག་གི་སྒྲིན་ཡོན་
གཙོ་བོར་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི་དོན་གྱིས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དོན་ཇི་ལྟར་བ་བཞིན་མ་ཡིན་པར་བཟོད་པས་སྐྱབ་
པོ་ལ་ལྷན་ཀར་འགྱུར་བའི་བྱིར་རོ།^{༡༧༩} ཅིས་གསུངས་པས་སོ། ཇི་ལ་རང་གིས་མཐོང་བ། ཞེས་པས།
ཚོལ་བ་རང་གིས་མཐོང་བ་དང་། བྱི་ཚོལ་རང་གིས་མཐོང་བ་གཉིས་ཀའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ།
གལ་ཏེ་ཉན་པར་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་མཚན་ཉིད་དང་ལྷན་པ་ཡོད་ན། དེ་དག་གིས་མཐོང་བའང་
ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ཀྱང་དབང་དུ་བྱ་བ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། ཞེས་རྒྱུ་མཁན་པོ་འདོད་ལ། འབྲེལ་བ་
བྱེད་པ་གཞན་དག་ནི། རང་གིས་མཐོང་བ་ཞེས་པས་སྤྱོད་པ་ལ་འབྲེལ་གིས་ཏྲོགས་པ་འཛིན་ནོ་སྟུང་
དུ་སེམས་སོ། ཇི་ལ་རང་གིས་མཐོང་བ་ནི། རང་གི་ཚད་མས་ཏྲོགས་པའོ། རོན་ནི་ཚུལ་གསུམ་པའི་
ཏྲགས་སོ། །གལ་ཏེ། སྤྱོད་པ་རང་གིས་མཐོང་བའི་དོན་ནི་བསྐྱབ་བྱ་ཡང་མ་ཡིན་ནམ། ཇི་ལྟར་ན།
ཚུལ་གསུམ་པའི་ཏྲགས་ཁོན་རང་གིས་མཐོང་བའི་དོན་དུ་བཞག་ཅིན། སྤྱོད་པ་རང་གིས་མཐོང་
བའི་དོན་ཅིས་པ་སྤྱོད་པ་གིས་མཐོང་བའི་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་བྱེད་གཉིས་ཀའི་སྤྱི་སྤྱི་ཡིན་ཀྱང་། གསལ་
བྱེད་གྱི་ཆོག་དང་འབྲེལ་ཞིང་། ཤེས་བྱེད་སྒྲོན་པའི་སྐྱབས་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཚུལ་གསུམ་པའི་ཏྲགས་གོ་
བར་བྱེད་གྱི། བསྐྱབ་བྱ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཚུལ་གསུམ་པའི་ཏྲགས་ནི་གཞན་བསྐྱབ་བྱ་ལ་ཏྲོགས་པ་སྐྱེད་

པའི་ཐབས་ཡིན་པས། གཞན་དོན་གྱི་སྐབས་སུ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱེས་སྟོན་པར་རིགས་ཀྱི། བསྐྱབ་བྱ་ནི་
རང་ཉིད་ཤེས་བྱེད་གཞན་གྱིས་གསལ་བར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་ན། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་
གི་མཚན་ཉིད། ཚྲོལ་བ་རང་གིས་མཐོང་བའི་ཚུལ་གསུམ་སྐབས་དང་མཐུན་པའི་ཚྲོལ་བ་གཞན་ལ་
ལྷག་ཆད་དང་བྲལ་བའི་སྟོན་གསལ་བར་བྱེད་པའི་དག་ཅེས་པ་ཁ་ན་མ་ཐོབ་མེད་པ་ཡིན་ནོ།

བཞི་པ་མཚན་གཞི་ངོས་གཟུང་བ་ལ། དབྱེ་བ་བཤད་པ་དང་། ཡན་ལག་གཅིག་ཁོ་ན་ཅན་
ཀྱི་སྐྱབ་དག་ཡང་དག་ཡོད་མེད་དབྱེད་པ་གཉིས།

ཚོས་མཐུན་དང་ཚོས་མི་མཐུན་སྟོར་གྱི་སྐྱབ་དག་གཉིས་བཤད་པ།

དང་པོ་ནི། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་ལ་དབྱེན། ཚོས་མཐུན་སྟོར་གྱི་སྐྱབ་དག་ཡང་དག་དང་།
ཚོས་མི་མཐུན་སྟོར་གྱི་སྐྱབ་དག་ཡང་དག་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། དེ་སྐྱབ་ཀྱི་རྟགས་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་
མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་དངོས་སུ་གོ་བར་བྱེད་པའི་ཡན་ལག་གཉིས་དང་ལྷན་པའི་དག་ཡང་
དག དཔེར་ན། གང་བྱས་པ་དེ་ཐམས་ཅད་མི་རྟག དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞེན། སྐྱེ་ཡང་བྱས། ཞེས་པ་ལྟ་
བུལ། །གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད། དེ་སྐྱབ་ཀྱི་རྟགས་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་ནར་དངོས་
སུ་གོ་བར་བྱེད་པའི་ཡན་ལག་གཉིས་ལྷན་གྱི་དག་ཡང་དག དཔེར་ན། གང་རྟག་པ་དེ་ཐམས་ཅད་
བྱས་པ་མིན། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞེན། སྐྱ་ནི་བྱས་ཞེས་པ་ལྟ་བུལ། །དིང་སང་གངས་རིའི་ཁྲོད་ཀྱི་
རྟོག་གོ་བ་མཐའ་དག་འདི་སྐད་དུ། ཚོས་མཐུན་སྟོར་གྱི་སྐྱབ་དག་ཡང་དག་ཡིན་ན་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་ཤེས་
འདོད་ཚོས་ཅན་དང་མཐུན་དཔེ་གཉིས་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་རྟགས་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་སུ་ཚོས་མཐུན་པར་
དངོས་སུ་སྟོན་པ་ཡིན་དགོས་ལ། ཚོས་མི་མཐུན་སྟོར་གྱི་སྐྱབ་དག་ཡང་དག་ཡིན་ན་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་ཚོས་
ཅན་དང་མི་མཐུན་དཔེ་གཉིས་རྟགས་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་སུ་ཚོས་མི་མཐུན་པར་དངོས་སུ་སྟོར་ཞིང་
སྟོན་པ་ཡིན་དགོས་སོ་ཞེས་སྟུལ། །ཚོས་མཐུན་པའི་དོན་ཡང་སྐྱབ་ཚུལ་ཡིན་སྐྱབ་རྣམས་ལ་ནི་ཡིན་པར་
འབྲ་བ་དང་། ཡོད་སྐྱབ་རྣམས་ལ་ནི་ཡོད་པར་འབྲ་བ་ཉིད་མཐུན་པའི་དོན་དུ་འདོད་དོ།

དེ་དག་ལ་ཁོ་བོས་འདི་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན་། ཡིན་སྐྱབ་ལྟར་གྱི་ཚོས་མཐུན་
 སྒྱོར་གྱི་སྐྱབ་དག་ཡང་དག་ཡིན་ན་དེ་སྐྱབ་གྱི་ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་དེ་དེ་སྐྱབ་གྱི་བསྐྱབ་^{༡༧} བྱེད་ཚོས་
 དེ་ཡིན་པར་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་དག་ཡིན་པས་ཁྲབ་པར་ཐལ། དེ་ཡིན་ན་དེ་སྐྱབ་གྱི་ཤེས་འདོད་ཚོས་
 ཅན་དང་། མཐུན་དཔེ་གཉིས་དེ་སྐྱབ་གྱི་བསྐྱབ་ཚོས་དེ་ཡིན་པར་འདྲ་བར་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་དག་
 ཡིན་པས་ཁྲབ་པའི་ཕྱིར། ཉགས་དངོས་འདོད་ན། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། དེ་བསྐྱབ་གྱི་ཚོས་མཐུན་སྒྱོར་གྱི་
 སྐྱབ་དག་ཡང་དག་ཡིན་ན་བསྐྱབ་བྱ་དངོས་སུ་བརྗོད་པའི་དག་ཡིན་པས་ཁྲབ་པར་ཐལ། འདོད་པ་
 དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བསྐྱབ་བྱ་དངོས་སུ་བརྗོད་པ་སྐྱབ་དག་གི་ཡན་ལག་མ་ཡིན་པར་སྟོན་པའི་
 གཞུང་ཐམས་ཅད་དང་འགལ་ཞིང་། བསྐྱབ་བྱ་དངོས་སུ་བརྗོད་པ་སྐྱབ་དག་གི་སྟོན་དུ་ཁྱེད་རང་ཐམས་
 ཅད་གྱི་ཁས་སྒྲུངས་པ་དང་ཡང་དངོས་སུ་འགལ་ལོ། །དེས་ན་རིགས་སྒྲོར། དེ་ལ་ཚོས་མཐུན་པ་ནི་གང་
 ལ་གཏན་ཚིགས་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཉིད་ལ་ཡོད་སྟོན་པར་བྱེད་པ་སྟེ། གང་བྱས་པ་དེ་ནི་མི་ཉག་པར་
 མཐོང་སྟེ། དཔེར་ན། ལུས་པ་ལ་སོགས་པ་བཞིན།^{༡༨} ཞེས་པའོ། །ཚོས་མི་མཐུན་པ་ཡང་གང་ལ་
 བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་མེད་པ་ལ། ཉགས་མེད་པ་ཉིད་དུ་སྟོན་པ་སྟེ། གང་ཉག་པ་དེ་བྱས་པ་མ་ཡིན་ཏེ།
 དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞིན།^{༡༩} ཞེས་པའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཉགས་དེ་སྐྱབ་གྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་
 ན་ལ་ཡོད་པར་མཐུན་དཔེ་དང་སྒྱོར་ཞིང་དངོས་སུ་སྟོན་པ་དང་། ཉགས་དེ་སྐྱབ་གྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་
 མེད་པ་ཁོ་ནར་མི་མཐུན་དཔེ་དང་སྒྱོར་ཞིང་དངོས་སུ་སྟོན་པ་ཉིད་ཚོས་མཐུན་སྒྱོར་དང་མི་མཐུན་སྒྱོར་
 གྱི་དོན་ཡིན་གྱི། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པར་ཚོས་ཅན་དང་མཐུན་དཔེ་ཉགས་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་སུ་ཚོས་མི་
 མཐུངས་པར་དངོས་སུ་སྒྱོར་བ་དང་། ཚོས་ཅན་དང་མི་མཐུན་དཔེ་ཉགས་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་སུ་
 ཚོས་མི་མཐུངས་པར་དངོས་སུ་སྒྱོར་བ་ཉིད། ཚོས་མཐུན་སྒྱོར་དང་། མི་མཐུན་སྒྱོར་གྱི་དོན་དུ་བྱས་
 ན་སྐྱབ་དག་ཡང་དག་གང་ཡིན་ཐམས་ཅད་བསྐྱབ་བྱ་དང་དངོས་སུ་བརྗོད་པའི་དག་ཏུ་སྒྲིབ་དགོས་པར་
 འགྱུར་ངོ། །དེ་ལ་ཚོས་མཐུན་སྒྱོར་གྱི་སྐྱབ་དག་གིས་ནི་དེ་སྐྱབ་གྱི་རྗེས་ཁྲབ་དངོས་སུ་བརྗོད་ཅིང་།
 ཕྱོགས་ཁྲབ་བྱགས་ལ་བརྗོད་པ་ཡིན་ལ། ཚོས་མི་མཐུན་སྒྱོར་གྱི་སྐྱབ་དག་གིས་ནི་དེ་སྐྱབ་གྱི་ཕྱོགས་ཁྲབ་
 དངོས་སུ་བརྗོད་ཅིང་རྗེས་ཁྲབ་བྱགས་ལ་བརྗོད་པ་ཡིན་ལ། གཉིས་ཀས་ཀྱང་དེ་སྐྱབ་གྱི་ཕྱོགས་ཚོས་

དངོས་སུ་བརྗོད་པར་ནི་བྱད་པར་མེད་དོ།

འོན། རྒྱལ་བ་གང་ལ་སྐྱབ་པ་སྐྱབ་དགོས་པ་དེ་ལ་ཚོས་མཐུན་སྦྱར་དང་མི་མཐུན་སྦྱར་གཉིས་ཀ་སྟོན་ནམ། གང་རུང་བ་གཅིག་སྟོན་ཅེ་ན། གང་རུང་བ་གཅིག་བསྟན་པ་ས་ཚོགས་གི་གཉིས་ཀ་སྟོན་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་རྒྱལ་བ་རྟོག་ལྷན་མི་སྤྱིད་དེ། འདི་ལྟར་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་སློ་ཁ་ཕྱོགས་པའི་རྒྱལ་བ་རྟོག་ལྷན་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་སྐྱབ་པ་ཡང་དག་འོག་པ་སྐབས་སུ་བབ་པ་ཡིན་ན། རྟགས་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་ངེས་ན་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པར་དོན་གྱིས་གོ་ཞིང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་ནར་ངེས་ན་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་དོན་གྱིས་གོ་བས་བྱབ་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཕྱིར། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་འབྲེལ་གཤེས་ན། གཉིས་ལས་གང་ཡང་རུང་སྐྱས་པས། ཁོ་ན་གྱིས་གོ་བས་ཅིག་གཤེས་ལ། ཁྱེད་པ་ཡང་དག་སྐྱེ་བར་འགྱུར།¹¹⁹ ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། གཞན་དག་རྒྱལ་བ་དབང་ཚོན་གྱི་ངོར་སྐྱབ་པ་གང་རུང་གཅིག་གིས་རྗེས་སུ་འགོ་ལྷོག་གང་རུང་གཅིག་དངོས་སུ་བསྟན་པས་ཅིག་གོས་ལྷགས་ལ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། སྐྱབ་པ་གཉིས་ཀ་བསྟན་མི་དགོས་ལ། དབང་རྒྱལ་གྱིས་དེ་ལྟར་ལྷགས་ལ་མི་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། སྐྱབ་པ་གཉིས་ཀ་བསྟན་དགོས་སོ་ཞེས་སྐྱབ་པ་རྣམས་ནི་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱབ་པ་ཡང་དག་ལ་ཡན་ལག་གཉིས་ལས་མང་བ་མི་སྤྱིད་པར་ཁས་བླངས་པ་དང་དངོས་སུ་འགལ་བར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། རྗེས་སུ་འགོ་ལྷོག་གཉིས་ཀ་དངོས་སུ་བརྗོད་པའི་སྐྱབ་པ་ཡང་དག་སྤྱིད་པར་ཐལ། རྗེས་སུ་འགོ་ལྷོག་གཉིས་ཀ་སྐྱབ་པ་ཡང་དག་གིས་དངོས་སུ་བསྟན་དགོས་པའི་རྒྱལ་བ་སྤྱིད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྐྱབ་པ་ཡང་དག་ཡན་ལག་གསུམ་ལྷན་སྤྱིད་པར་ཐལ་ལོ། འདོད་ན། དངོས་སུ་འབྱུང་དོ། ཅི་སྟེ་སྐྱབ་པ་ཡང་དག་གསུམ་ལྷན་ཡོད་པའི་སྟོན་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། རྗེས་བྱབ་དངོས་སུ་བརྗོད་པ་དང་ལྷོག་བྱབ་དངོས་སུ་བརྗོད་པ་གཉིས་ཀ་ཡང་བྱབ་པ་བརྗོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྐྱབ་པ་གི་ཡན་ལག་གཅིག་ཏུ་བགྱང་བར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་བཞིན་བརྗོད་པ་བྱབ་པ་བརྗོད་པ་ལས་ཡན་ལག་ལོགས་པ་མི་འཛོག་པ་བཞིན་ཞེ་ན། འོ་ན་རྗེས་བྱབ་དང་ལྷོག་བྱབ་གཉིས་ཀ་ཡང་བྱབ་པ་ཞེས་བྱ་བ་རྟགས་ཡང་དག་གི་ཚུ་ལ་གཅིག་ཏུ་བགྱང་བར་བྱ་བ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་གཉིས་བརྗོད་པ་བྱབ་པ་བརྗོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྐྱབ་པ་གི་ཡན་ལག་གཅིག་ཏུ་བགྱང་

བར་བྱ་བར་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཉགས་ཀྱི་དཔེ་བྱ་བ་པའི་ཚུལ་ལས་ཚུལ་ལོགས་པར་མི་འཛོག་པ་བཞིན་
ཞེས་བརྗོད་ན་ཀུན་མཁུན་གྱིས་ཀྱང་བསྐྱོག་པར་དགའོ།

གཞན་ཡང་། སྐྱབ་པ་ལ་སྟན་དགོས་ཀྱི་ཚོལ་བ་དབང་རྒྱལ་གྱིས་ཉགས་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་
ན་ལ་ཡོད་པར་དངོས་སུ་བརྗོད་པའི་དོན་གྱིས་ཉགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པར་གོ་མི་རྒྱས་ན་དེ་ཉ་
བུའི་ཚོལ་བ་དེས། སྐྱ་ནི་བྱས་པ་ཡིན་ལ། གང་བྱས་པ་ཡིན་པ་འདི་འདྲ་ཀུན་མི་ཉག་ཅེས་བརྗོད་པས་
ཀྱང་སྐྱ་མི་ཉག་པ་ཡིན་ཅེས་པ་དོན་གྱིས་མི་གོ་བར་ལྟར་ཏེ། དེ་དག་ལྷགས་ལ་ངེས་དཀའ་སྐྱ་མཚུངས་
པའི་ཕྱིར་བོ། །འདོད་ན། སྐྱ་ནི་བྱས་ཡིན་འདི་འདྲ་ཀུན། །མི་ཉག་ཅེས་ནི་བརྗོད་པས་ཀྱང་། །དོན་
གྱིས་དེས་ནི་འཛིག་སྟོར་འགྱུར།³¹³ །ཞེས་པ་འདི་ནི་ཚོལ་བ་དབང་ཚོན་ཁོ་ནའི་དབང་དུ་བྱས་པར་
འགྱུར་ཞིང་། ཚོལ་བ་དབང་རྒྱལ་ལ་སྐྱབ་པ་ལ་འགོད་པའི་ཆེ་ཉགས་ཀྱི་རྒྱས་ལུལ་ཉགས་པར་བྱ་བའི་
ཕྱིར་བསྐྱབ་བྱ་དངོས་སུ་བསྟན་དགོས་པར་ཐལ་ལོ། །གཞན་ཡང་། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྐྱ་མི་ཉག་པར་
སྐྱབ་པའི་ཉགས་ཡང་དག་འགོད་དགོས་ཀྱི་ཚོལ་བ་དབང་རྒྱལ་གྱིས་སྐྱ་མི་ཉག་པར་ཉོགས་ཀྱང་སྐྱ་
ཉག་པ་མ་ཡིན་པར་ཉོགས་མི་རྒྱས་པར་ཐལ། སྐྱ་མི་ཉག་སྐྱབ་ཀྱི་སྐྱབ་པ་ལ་སྟན་དགོས་ཀྱི་ཚོལ་བ་
དབང་རྒྱལ་གྱིས་བྱས་པ་མི་ཉག་པ་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་ངེས་ཀྱང་། ཉག་པ་ལ་མེད་པར་ངེས་མི་རྒྱས་པའི་
ཕྱིར་བོ། །ལན་མེད་དོ།

ཡན་ལག་གཅིག་ཁོ་ན་ཅན་གྱི་སྐྱབ་པ་ཡང་དག་ཡོད་མེད་དབྱེད་པ།

གཉིས་པ་ཡན་ལག་གཅིག་ཁོ་ན་ཅན་གྱི་སྐྱབ་པ་ཡང་དག་ཡོད་མེད་དབྱེད་པ་ལ། དགས་
གཞན་གཉིས་ལས། དང་པོ་གཞན་ལྷགས་དགས་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། བྱས་པའི་ཉགས་ཀྱིས་སྐྱ་མི་
ཉག་པར་སྐྱབ་པའི་བྱ་བ་འབྲེལ་ཤེས་ཟེན་མ་བརྗོད་ཕྱོགས་ཆོས་མི་ཤེས་ཤེས་རུང་དུ་ཡོད་པའི་ཚོལ་
བའི་ངོར། སྐྱ་བྱས་ཞེས་བརྗོད་པའི་པག་ལྟ་བུ་ནི། སྐྱབ་པ་ཡང་དག་ཡན་ཏེ། དེ་སྐྱབ་ཀྱི་ཉགས་ཀྱི་
ཚུལ་བརྗོད་པའི་པག་གང་ཞིག དེ་ཙམ་གྱིས་ཚོལ་བའི་རྒྱུད་ལ་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ལ་ཉོགས་པ་སྐྱེད་
རྒྱས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་མཁས་པ་རྣམས་ལ་ནི། གཏན་ཆོགས་འབའ་ཞིག་བརྗོད་པར་ཟད།³¹⁴ ཅེས་

གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བས་ན། ཡན་ལག་གཅིག་ཁོ་ན་ཅན་གྱི་སྐྱབ་ངག་ཡང་དག་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ་
 ཞེས་ཟེར་རྟོ། །གཞན་དག་ན་རེ། དེ་ནི་མི་འབྲུག་གི་དེ་ལྟ་བུའི་ངག་ནི་སྐྱབ་ངག་གི་ཡན་ལག་མ་ཚད་བ་
 ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྟེ། ཁྱབ་པ་བརྗོད་པ་མ་ཚད་བའི་ཕྱིར། དེས་ན། གསུམ་ལས་ཚུལ་གང་རུང་བ་ཉོ། །མ་
 བསྟན་མ་ཚད་ཡོད་པར་བརྗོད།¹⁴⁴ །ཅེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་བུའི་ངག་ནི་སྐྱབ་ངག་
 སྒྱུ་ཅན་དེ་ཡིན་ལ། བྱས་པས་མི་རྟག་པར་སྐྱབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་མི་ཤེས་ཤེས་རུ་ཡོད་པའི་ཚོལ་
 བའི་རོར་བྱས་པས་སྐྱ་མི་རྟག་པར་སྐྱབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་དངོས་ཤུགས་ལ་ལྷག་ཆད་མེད་པར་བརྗོད་
 པའི་ངག་ཡན་ལག་གཅིག་ཁོ་ན་ཅན་གྱི་སྐྱབ་ངག་ཡང་དག་ཡོད་ན། ཚུལ་གཅིག་ཁོ་ན་ཅན་གྱི་རྟགས་
 ཡང་དག་ཡོད་པར་ཐལ་ལོ། །ཞེས་ཟེར་རྟོ། །

ཁོ་བོས་ནི་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ཡང་སྤྲིག་རྒྱ་ལ་རྒྱུར་བ་བྱུངས་ནས་དེ་ཉིད་ཡན་ལག་བརྒྱུད་དང་
 ལྷན་མི་ལྷན་ཅོད་པ་ལྟར། བལ་བ་འབྲས་བུ་མེད་པའི་ཅོད་པར་རྟོགས་རྟེ། གཉིས་ཀས་ཀྱང་སྐྱབ་ངག་
 ཡང་དག་གི་ཕྱོགས་ཅམ་ཡང་མ་མཐོང་བར་སྤྱིང་བོ་མེད་པའི་ཅོད་པ་ལྟར་ལེན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་
 འདི་ལྟར། ཕྱོགས་དང་བོ་སྐྱ་བྱས་པར་མེས་ཤེས་རུ་ཡོད་པའི་ཚོལ་བའི་རོར་སྐྱ་བྱས་ཞེས་བརྗོད་
 པའི་ངག་སྐྱབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པར་འདོད་པ་དེ་ལ་ཁོ་བོས་གཞོད་བྱེད་བསྟན་པར་བྱསྟེ། ཤེས་བྱ་
 ཚོས་ཅན། སྐྱ་བྱས་པར་མི་ཤེས་ཤེས་རུ་ཡོད་པའི་ཚོལ་བའི་རོར་དམ་བཅའ་བརྗོད་པའི་ཚིག་སྐྱབ་
 ངག་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་ཡོད་པར་ཐལ། ཚོལ་བ་དེའི་རོར་སྐྱ་བྱས་ཞེས་བརྗོད་པའི་ངག་སྐྱབ་ངག་
 ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ཚོལ་བ་དེའི་རོར་དེ་ལྟ་བུ་དེ་དམ་བཅའ་བརྗོད་པའི་ཚིག་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེའི་རོར་སྐྱ་བྱས་པ་ཡིན་པ་དེ་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་སྐྱ་བྱས་པར་མི་ཤེས་
 པའི་ཚོལ་བའི་རོར་སྐྱ་བྱས་ཞེས་བརྗོད་པའི་ངག་སྐྱབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་ན། དེ་ལྟ་བུའི་ཚོལ་བའི་རོར་
 སྐྱ་བྱས་པ་ཡིན་པ་དེ་སྐྱ་བྱས་པར་སྐྱབ་པའི་སྐྱབ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་ཐལ་ཞིང་། སྐྱ་མི་རྟག་པར་མི་ཤེས་
 པའི་ཚོལ་བའི་རོར་སྐྱ་མི་རྟག་ཅེས་བརྗོད་པ་ཡང་། སྐྱབ་ངག་ཡང་དག་ཏུ་ཐལ་ལོ། །དེས་ན་ཕྱོགས་
 འདི་ཁས་ལེན་པས་ནི་ཕྱོགས་ཚིག་ཡིན་ན་སྐྱབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་མཐོང་དོད་དགོས་པས།

འདི་དེ་མི་ཤེས་ཀྱིས་བསྐྱབས་ཡིན།^{༡༥} ཞེས་བྱ་བའི་ནུམ་པར་ཐར་པར་ཟད་དོ།

གཞན་ཡང་། སྐྱ་བྱས་པར་མི་ཤེས་པའི་སྐྱ་བྱས་ཞེས་བརྗོད་པ་དེ་བྱས་པས་སྐྱ་
མི་རྟག་པར་སྐྱབ་པའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་བརྗོད་པའི་དག་ཡིན་པར་ཐམས་ཅད་འདོད་པ་དེ་ཡང་ནུམ་པར་
མ་བརྟགས་པ་སྟེ། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དེ་ལྟ་བུ་སྐྱོལ་བ་དེའི་དོར་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་བརྗོད་པའི་
དག་མ་ཡིན་པར་ཐམས་ཅད། དེ་ལྟ་བུ་དེ་སྐྱོལ་བ་དེའི་དོར་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་དང་རྗེས་སུ་འགོ་ཕྱོག་གང་
ཡང་བརྗོད་པའི་དག་མ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཕྱོགས་ཆོས་བརྗོད་པའི་དག་མ་ཡིན་པར་ཐམས་ཅད། སྐྱ་བྱས་པར་
མ་ཤེས་པའི་སྐྱོལ་བའི་དོར་བྱས་པ་དེ་སྐྱ་མི་རྟག་སྐྱབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་མ་ཡིན་པའི་བྱིར། དེར་ཐམས་
སྐྱོལ་བ་དེའི་དོར་བྱས་པ་སྐྱ་མི་རྟག་སྐྱབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་ཡིན་ན་སྐྱོལ་བ་དེས་བྱས་པ་སྐྱའི་སྟེང་དུ་འགོད་
ཚུལ་དང་མཐུན་པར་ཡོད་པར་ཚད་མས་ངེས་དགོས་པ་གང་ཞིག་སྐྱོལ་བ་དེ་སྐྱ་བྱས་པར་མ་ཤེས་པའི་
སྐྱོལ་བ་ཡིན་པའི་བྱིར། ལན་མེད་དོ། །དེས་ན། ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རང་གི་ཤེས་འདོད་ཆོས་
ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པ། ཞེས་སྐྱ་བ་དང་། སྐྱ་བྱས་པར་མ་
ཤེས་པའི་སྐྱོལ་བའི་དོར་སྐྱ་བྱས་ཞེས་བརྗོད་པ་བྱས་པས་སྐྱ་མི་རྟག་པར་སྐྱབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་བརྗོད་
པའི་དག་ཏུ་སྐྱ་བ་དག་ནི་འགལ་བའི་ཕུང་པོ་ཡིན་པས། དག་དེ་ཕྱོགས་ཆོས་བརྗོད་པའི་དག་ཏུ་ཁ་
མཐུན་བྱས་པས་དག་དེ་སྐྱབ་དག་ཡང་དག་ཡིན་མིན་ཚུད་པ་ནི། གྱེ་མ་དོ་མཚར་ཆེ་བའི་ཆོས་སོ། །དེའི་
བྱིར་སྐྱ་བྱས་པར་མ་ཤེས་པའི་སྐྱོལ་བའི་དོར་སྐྱ་བྱས་ཞེས་བརྗོད་པའི་དག་སྐྱབ་དག་སྐྱོན་ཅན་གྱང་
མིན་ཏེ། ཡིན་ན་སྐྱ་མི་རྟག་པར་མ་ཤེས་པའི་སྐྱོལ་བའི་དོར་སྐྱ་མི་རྟག་ཅེས་བརྗོད་པའང་སྐྱབ་དག་
སྐྱོན་ཅན་དུ་ཐལ་ལོ། །དེ་འདོད་ན། ཕྱོགས་ཆོས་ཡིན་ན་དག་སྐྱོན་ཅན་ཡིན་པས་བྱབ་པར་ཐམས་ཅད།
ཕྱོགས་ཆོས་ཡིན་ན་སྐྱབ་དག་སྐྱོན་ཅན་ཡིན་པས་བྱབ་པའི་བྱིར་དོ། །དེ་འདོད་ན། དམ་བཅའ་ཡང་
དག་མི་སྤྱིད་པར་ཐལ་ལོ། །དེས་ན། སྐྱ་བྱས་པར་མི་ཤེས་ཤེས་རུང་དུ་ཡོད་པའི་སྐྱོལ་བའི་དོར་བྱས་
ཞེས་བརྗོད་པ་ནི་དམ་བཅའ་བརྗོད་པ་ཙམ་གྱི་ཆོག་ཡིན་གྱི། སྐྱབ་དག་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྤྲུལ་གང་
གི་འང་དོན་མེད་དོ།

ཕྱོགས་གཞན་དག་གི་འདོད་པ་ལྟར། བྱས་པས་སྐྱ་མི་རྟག་པར་སྐྱབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་མི་

ཤེས་ཤེས་རུ་ཡོད་པའི་ཚོལ་བའི་རོང་བྱས་པས་སྒྲིམ་ཏེ་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཚོས་དང་བྱུང་བ་
 ལྷག་ཆད་དང་བྱུང་བའི་སྒྲིམ་ནས་བརྗོད་པའི་དག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྷན་ཡང་ཚོལ་བ་དེའི་རོང་སྒྲུབ་
 དག་ཡང་དག་ཏུ་འདོད་པ་མི་འབད་དེ། བྱས་པས་སྒྲིམ་ཏེ་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཚོས་དང་རྗེས་སུ་
 འགོ་ལྷོག་མི་ཤེས་པའི་ཚོལ་བའི་རོང་སྒྲིམ་ཞེས་བརྗོད་པ་དང་། བྱས་པ་མི་ཏེ་པར་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པ་
 དང་། ཏེ་པར་ལ་མེད་པ་ཁོ་ནར་བརྗོད་པའི་དག་ཐམས་ཅད་དམ་བཅའ་བརྗོད་པའི་དག་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར། གཞན་ཡང་། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། བྱས་པས་སྒྲིམ་ཏེ་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་མི་ཤེས་ཤེས་
 རུ་ཡོད་པའི་ཚོལ་བའི་རོང་བྱས་པ་དེ་སྒྲིམ་ཏེ་པར་སྒྲུབ་ཀྱི་ཏེ་པར་ཡང་དག་ཏུ་ཐལ། ཚོལ་བ་དེའི་
 རོང་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཁྲབ་བརྗོད་པའི་དག་དེ་ཏེ་པར་ཚོགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཚོལ་
 བ་དེ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་བྱས་པའི་ཏེ་པར་ཀྱིས་སྒྲིམ་ཏེ་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཁྲབ་དེས་པར་ཐལ།
 ཁྱོད་ཀྱི་རོང་བྱས་པ་དེ་སྒྲིམ་ཏེ་པར་སྒྲུབ་པའི་ཏེ་པར་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན། ཏེ་པར་ཡང་
 དག་གི་མཚན་ཉིད་ཚུལ་གསུམ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་རུ་དེས་པར་སྒྲིམ་གྱིང་། དེ་ཡང་ཚོལ་བྱི་
 ཚོལ་གཉིས་ཀས་དེས་པའི་དབང་རུ་བྱས་པ་ཡིན་པར། ཕྱོགས་ཀྱི་ཚོས་ནི་ཚོལ་བ་དང་ཕྱིར་ཚོལ་བ་
 གཉིས་ཀ་ལ་དེས་པར་གཟུང་ངོ་། །དེ་བཞིན་རུ་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
 སོགས་པ་དག་ལ་ཡང་ཅི་རིགས་པར་བརྗོད་པར་བྱའོ།^{੧੧} །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བཤད་པས། ཚུལ་
 གསུམ་མ་དེས་པའི་ཚོལ་བ་དེའི་རོང་ཏེ་པར་ཡང་དག་ཡིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་མི་སྲིད་པས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་
 གསུམ་མི་ཤེས་པའི་ཚོལ་བའི་རོང་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཁྲབ་བརྗོད་པའི་དག་སྒྲུབ་དག་ཡང་དག་ཡིན་
 པ་མི་སྲིད་དོ།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་བཞག་པ་ནི། སྒྲུབ་དག་ཡང་དག་འགོད་པའི་རུས། བཞོད་པའི་
 དགོས་པ། འགོད་པའི་ཚུལ་རྣམས་རི་ལྟར་ཡིན་ཞེན། བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་བྱས་པས་སྒྲིམ་ཏེ་པར་
 པ་བསྒྲུབ་པ་ལྟ་བུའི་སྒྲོར་བ་སྒྲོར་གཅིག་ལ་མཚོན་ནས་བཞུན་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟར། སྒྲིམ་ཏེ་པར་
 སྒྲུབ་དགོས་ཀྱི་ཚོལ་བ་སྒྲིམ་ཏེ་པར་འཛིན་ཀྱི་སྒྲོ་འདོགས་ཤས་ཆུང་ཞིང་ཐེ་ཚོམ་ཤས་ཆེ་བར་གྱུར་བ་དང་།

གཙོ་ཆེར་སློང་འདོགས་ཤས་ཆེ་བར་གྱུར་པའི་རིགས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སྤར་སྤྲུལ་ཏྲག་མི་ཏྲག་གང་
ལ་ཡང་སློང་ཁ་མ་ཕྱོགས་བཤམ། སྤར་ནས་སློང་ཁ་ཕྱོགས་གྱང་། ཏྲག་མི་ཏྲག་གང་གི་ཕྱོགས་ལ་ཡང་སྤྲུབ་
བྱེད་སོགས་མ་མཐོང་བས་ད་ལྟ་སྤྲུལ་ཏྲག་མི་ཏྲག་གང་གི་ལྟ་སྤྲུལ་དུ་ཐོཾ་ཟེ་ནས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་གཤེས་
པར་འདོད་བ་སྟེ། འདི་ལྟ་བུའི་ཚོལ་བ་ལ་ཡང་ཏྲག་མི་ཏྲག་ལ་གཉིས་ཡིན་གྱི་སྤང་གསུམ་སྤྱིད་པར་
དོགས་པ་དང་། མི་དོགས་པ་གཉིས་ལས། དོགས་པ་ལ་དང་པོར་སྤྲུལ་ཏྲག་པའི་གཞོན་བྱེད་བསྟན་ནས་
དེའི་རྗེས་སུ་སྤྲུལ་ཏྲག་པར་སྤྲུབ་པའི་སྤྲུབ་པས་འགོད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཅིང་། ཏྲག་མི་ཏྲག་ལ་གཉིས་
ཡིན་སྤྱིད་པར་མི་དོགས་པ་ལ་ནི་སྤྲུལ་ཏྲག་མི་ཏྲག་མཐའ་གཅིག་ཏུ་གཤེས་པར་འདོད་ནས་འདྲི་བ་ན། སྤྲུལ་
ཏྲག་མི་ཏྲག་པར་སྤྲུབ་པའི་སྤྲུབ་པས་བསྟན་པས་ཆོག་གི་སྤྲུལ་ཏྲག་པའི་གཞོན་བྱེད་བསྟན་ཏི་དགོས་སོ། སྤྲུལ་
འདོགས་ཤས་ཆེ་བར་གྱུར་པའི་ཚོལ་བ་ལ་ནི་སྤྲུལ་ཏྲག་པར་བདེན་ཞེན་གྱིས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་
བཤམ། ཕལ་ཆེར་སྤྲུལ་ཏྲག་ལས་ཆེ་སྤྲུལ་དུ་འཛིན་པའི་ཚོལ་བ་སྟེ། འདི་ལ་ཡང་ཏྲག་མི་ཏྲག་སྤང་གསུམ་
ཁེགས་པའི་དངོས་འགལ་དུ་ངེས་པ་དང་མ་ངེས་པ་གཉིས་ལས། ངེས་པ་ལ་སྤྲུལ་ཏྲག་པའི་གཞོན་བྱེད་
དང་། མི་ཏྲག་པའི་སྤྲུབ་བྱེད་གང་ཡང་རུང་བ་གཅིག་བསྟན་པའི་ཆོག་གི་གཉིས་ཀ་བསྟན་ཏི་དགོས་ཏེ།
ཚོལ་བ་དེས་སྤྲུལ་ཏྲག་པ་མ་ཡིན་པར་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་མི་ཏྲག་པར་ངེས་ལུས་ལ། མི་ཏྲག་པར་མཐོང་
བ་ཙམ་གྱིས་གྱང་ཏྲག་པ་མ་ཡིན་པར་ངེས་ལུས་པའི་ཕྱིར། ཏྲག་མི་ཏྲག་སྤང་གསུམ་ཁེགས་པའི་དངོས་
འགལ་དུ་མ་ངེས་པ་ལ་ནི་དང་པོར་སྤྲུལ་ཏྲག་པ་ལ། སྤྲུལ་ཏྲག་ཏུ་ཐོས་བཤམ། ཡང་ན་ལན་གཅིག་
གྱང་མི་ཐོས་པར་ཐལ་བ་ལ་སོགས་པའི་གཞོན་བྱེད་བསྟན་ནས་ཕྱིས་སྤྲུལ་ཏྲག་མི་ཏྲག་པར་སྤྲུབ་པའི་སྤྲུབ་
པས་དགོན་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ།

སྤྲུབ་པས་འགོད་པའི་རྒྱུ་ལ་ནི། སྤྲུལ་ཏྲག་པའི་སྤྲུབ་བྱེད་འགོད་པ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་བའི་ཚོལ་
པའི་དོར་སྤྲུལ་ཏྲག་པའི་སྤྲུབ་བྱེད་འགོད་པར་ཁས་སྤངས་པའི་ཚོལ་བ་ཡང་དག་གིས། གང་བྱས་པ་
དེ་ནི་མི་ཏྲག་ དཔེར་ན་བྱས་པ་བཞིན། སྤྲུལ་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། ཁེས་པཤམ། གང་ཏྲག་པ་དེ་ནི་མ་
བྱས། དཔེར་ན། བམ་མཁའ་བཞིན། སྤྲུལ་བྱས་པའོ། ཁེས་པའི་རྒྱུ་གྱིས་འགོད་པར་བྱེད་ལ། དེའི་
ཆེ་སྤྲུབ་པས་འགོད་དགོས་ཀྱི་ཚོལ་བ་དེས་བྱས་པས་སྤྲུལ་ཏྲག་པར་སྤྲུབ་པའི་རྒྱུ་ལ་གསུམ་མ་ངེས་པས་

དེའི་ངོར་བྱས་པ་སྐྱེ་མི་རྟག་སྐྱབ་ལ་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་བཀོད་པ་ཡིན་གྱི། མོང་བ་མ་ཡིན་ལ། དེའི་
 བྱིར་དག་དེ་ཡང་སྐྱབ་དག་ཡང་དག་ཏུ་བཀོད་པ་ཡིན་གྱི། མོང་བ་མ་ཡིན་ནོ། བཀོད་པའི་རྗེས་ཐོགས་སུ།
 དང་པོར་ཚྭ་གསུམ་གཉིས་རིམ་གྱིས་སོ་སོར་སྐྱབ་པར་བྱེད་ལ། ཚྭ་གསུམ་བྱུང་བ་སྐྱབ་ནས་སོ་སོར་
 ཤེས་པ་ན། རྟོལ་བ་དབང་རྩོན་ལ་ནི་སྐྱབ་དག་སྐྱར་མ་འགོད་མི་དགོས་པར་སྐྱར་བཀོད་པ་དེ་དྲན་
 པའི་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོལ་གསུམ་སོ་སོར་ཤེས་པ་དེ་དག་ཚྭ་གསུམ་གཅིག་ཏུ་དྲན་པར་བྱས་ཤིང་། དེའི་ཆོ་
 སྐྱར་བཀོད་པའི་སྐྱབ་དག་དེ་ཉིད་སྐྱབ་དག་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བ་དང་། བྱས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་དེ་
 ཡང་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་པའི་དུས་ཡིན་ནོ། རྟོལ་བ་དབང་རྩོན་ལ་ནི། རྟོལ་གསུམ་སོ་སོར་
 བསྐྱབས་^{༡༡}ནས་ཤེས་པར་བྱས་པ་འོག་ཏུ་རྟོལ་གསུམ་གཅིག་ཅར་དྲན་པར་བྱ་བའི་བྱིར་དུ་སྐྱར་སྐྱབ་
 དག་སྐྱར་མ་འགོད་དགོས་ལ། སྐྱར་རྟོལ་གསུམ་སོ་སོར་ཤེས་ཐོན་མ་བཟེད་པ་དེ་ཉིད་སྐྱབ་དག་གིས་
 རྟོལ་གསུམ་དུས་གཅིག་ཏུ་བཟོད་པ་ལ་བཟོན་ནས་རྟོལ་གསུམ་དུས་གཅིག་ཏུ་དྲན་པར་བྱས་པས་བྱིས་
 བཀོད་པའི་སྐྱབ་དག་ནི་བཀོད་ཅམ་ནས་སྐྱབ་དག་ཏུ་འགྱུར་པ་ཡིན་ནོ། མདོར་ན། སྐྱབ་དག་གི་བྱིད་
 ལས་ནི་རྟོལ་གསུམ་ཤེས་ཐོན་དྲན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི། མ་ཤེས་པ་ཤེས་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པས། བར་
 གི་ཡན་ལག་བྱས་པ་ནི། རྟོལ་གསུམ་དག་ལ་ཡང་དག་གནས། རྟོལ་དྲན་པ་སྐྱེད་པ་ནི། རྟོལ་དྲན་
 ཆོག་ལ་ཡང་དག་གནས།^{༡༢} ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། རྟོལ་མ་ཡིན་པར། སྐྱབ་དག་གིས་རྟོལ་
 གསུམ་མ་ཤེས་པ་ཤེས་པར་བྱེད་ཀྱིས་ན་རྟོལ་གསུམ་བཟོད་པའི་དག་ཅམ་ལས་རྟོལ་གསུམ་ངེས་པའི་
 སྟོ་སྐྱེ་བར་ཐལ་ལོ། འདོད་ན། བསྐྱབ་བྱ་བཟོད་པའི་ཆོག་ཅམ་ལས་བསྐྱབ་བྱ་ངེས་པའི་སྟོ་སྐྱེ་བར་
 མཚུངས་པས་རྗེས་དཔག་འདུག་པ་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་འདོད་པར་གྱིས་ཤིག། རྟོལ་གསུམ་གསུམ་
 ངེས་བྱེད་གྱི་ཆད་མས་རྟོལ་གསུམ་ངེས་པར་བྱེད་ཅིང་། རྟོལ་གསུམ་ངེས་ཐོན་མ་བཟེད་པ་དེ་དག་
 དྲན་པར་སྐྱབ་དག་གིས་བྱེད་ལ། རྟོལ་གསུམ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་ལས་བསྐྱབ་བྱ་རྟོགས་པའི་རྗེས་
 དཔག་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ།

དེའི་བྱིར་རྟོལ་གཅིག་ཁོ་ན་བཟོད་པར་བྱེད་པའི་སྐྱབ་དག་ཡང་དག་ནི་མི་སྲིད་དེ། དེ་ལྟ་བུའི་
 སྐྱབ་དག་ལས་རྟོལ་གཅིག་ཁོ་ན་དྲན་པ་སྐྱེད་པར་བྱས་ཀྱི། རྟོལ་གསུམ་དུས་གཅིག་ཅར་དུ་དྲན་པར་བྱེད་

མི་ལྷན་པའི་ཕྱིར་རོ། །མཁས་པ་རྣམས་ལ་ནི། གཏན་ཚིགས་འབའ་ཞིག་བརྗོད་པར་ཟད།^{༡༤༠} ཅིས་
གསུངས་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། དཔེ་ལ་དེ་ཡི་ངོ་བོ་དང་། ཞེས་པ་ནས། གཏན་ཚིགས་འབའ་ཞིག་
བརྗོད་པར་ཟད།^{༡༤༡} ཅིས་པའི་བར་གྱིས། བྱེད་འབྲེལ་མི་ཤེས་པ་ལ་དྲགས་ཚེས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ངེས་
བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་དཔེའི་སྟེང་དུ་སྟོན་ལ་བྱེད་འབྲེལ་ཤེས་པའི་མཁས་པ་སྟོགས་ཚེས་མི་ཤེས་པ་རྣམས་
ལ་ནི་གཏན་ཚིགས་འབའ་ཞིག་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་བརྗོད་པའམ་ཚད་མ་སྟོན་དགོས་པར་ཟད་ཀྱི།
བྱེད་འབྲེལ་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་སྟོན་མི་དགོས་ཞེས་པའོ། ཉིས་ན། དཔེ་ལ་དེའི་ངོ་བོ་དང་།^{༡༤༢} །
ཞེས་སོགས་ཀྱིས། རྒྱལ་གསུམ་མ་ཤེས་པ་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་ཚད་མ་སྟོན་རྒྱལ་གྱི་བྱེད་པར་བཤད་པ་
ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་འབྲེལ་ཤེས་ན། ཞེས་པ་ནས། དྲན་པ་ཡང་དག་སྟེ་བར་འགྱུར།^{༡༤༣} ཞེས་
པའི་བར་གྱིས། བྱེད་འབྲེལ་ཤེས་ཟིན་དྲན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་སྐྱབ་དག་འགོད་རྒྱལ་གྱི་བྱེད་པར་
བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །གཞུང་འདི་དག་དབྱིས་ཕྱིན་པར་བཤད་པ་སྟོན་ཚད་གངས་ཅིའི་ཁྲོད་དུ་ཁོ་བོ་
འབའ་ཞིག་ཡིན་ལ། འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་ནི་གཞུང་སྤྱི་མ་རྒྱལ་གསུམ་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ལ་འཆད་
པར་འབྲེལ་བ་མཁན་པོ་པལ་ཆེ་བ་མཐུན་ཅིང་། རང་འབྲེལ། ལྷ་ཀྱ་སྟོ། བུམ་ཟེ་ཆེན་པོའི་འབྲེལ་
བཤད་སོགས་ན་ཆེས་གསལ་བར་ཡོད་པས་སྟོ་གོས་དང་ལྷན་པ་དག་གིས་བལྟས་པས་རྟོགས་པར་
འགྱུར་ལ། འདིར་ནི་ཡི་གེམངས་པར་སྟུར་བས་འབྲེལ་ཆོག་རྒྱ་ཆེ་འབྲེལ་ལ་ངལ་བ་མཐུས་སོ། །རྩ་
མ་ངེས།^{༡༤༤} གཏན་ཚིགས་འབའ་ཞིག་བརྗོད་པར་ཟད།^{༡༤༥} ཅིས་པ་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་ལ་སྦྱར་
ནས་བཤད་པ་ནི། མ་བདགས་པའམ་བདགས་ཀྱང་མགོ་སྤོངས་པའི་བབ་ཅོལ་ཏེ། རྒྱ་མཚན་གོང་
དུ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །སྐྱབ་དག་གི་རྒྱལ་ལ་བཤད་པར་བྱ་བ་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་། མདོར་བསྟུ་བར་འདོད་
ནས་མ་སྟོས་སོ། །

ཐུབ་པའི་ཉི་མ་ལས་གཞན་པ། །འཛིག་རྟེན་ཉི་མ་མཐའ་དག་ནི། །ལྷ་དུས་ར་རྒྱས་པའི་ཆལ།
།རྐང་འབྲུང་མཆོག་ལ་སྤྲུལ་པ་སྟེ། །གཏིང་དཔག་དཀའ་བའི་རྒྱ་སྟེས་ལ། །བདག་སྟོ་ཐུབ་པའི་ཉི་མ་
བཞིན། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། །

གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་དངོས་ཀྱི་བསྟན་བྱ་གཏན་ཚིགས་བཤད་པ།

གཉིས་པ་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་དངོས་ཀྱི་བསྟན་བྱ་གཏན་ཚིགས་བཤད་པ་ལ། གཏན་
ཚིགས་ཡང་དག་བཤད་པ་དང་། བསྟོག་ཕྱོགས་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྟངས་བཤད་པ་གཉིས། དང་པོ་ལ།
མཚན་ཉིད་གཞག་པ། རྣམ་གཞག་དབྱད་པ། དབྱེ་བ་བཤད་པ་དང་གསུམ།

གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་བཤད་པ།

དང་པོ་ལ། དགག་གཞག་གཉིས་ལས། གཞན་ལུགས་དགག་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཚུལ་
གསུམ་ཚད་བ་ལ་ངེས་པས་མ་བྱུང་སྟེ། ཚུལ་གསུམ་ཚད་བ་ལ་ཕྱོགས་བྱུང་གྲུབ་པ་ཙམ་གྱིས་ཚིག་ལ།
ཚུལ་གསུམ་ངེས་པ་ལ་ཕྱོགས་བྱུང་གྱི་ཚོལ་གྱིས་ཚད་མས་ངེས་དགོས་པའི་བྱིར་རོ། །དེས་ན། གཏན་
ཚིགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། ཚུལ་གསུམ་ཚད་མས་ངེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྒྲུབ། །ཚུལ་འདི་
ནི་བྱེད་རང་གིས་ཕྱོགས་ཚོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རང་གི་ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་འགོད་ཚུལ་དང་
མཐུན་པར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས། ཞེས་པ་དང་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་ཤེས་བྱ་
ཚོས་ཅན། ཕྱོགས་ཚོས་ཡིན་ན་ངེས་པས་བྱུང་བར་ཐལ། ཕྱོགས་ཚོས་ཡིན་ན་དེ་སྐབས་ཀྱི་ཤེས་འདོད་
ཚོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པ་ཡིན་དགོས་པའི་བྱིར་
རྟགས་
གསལ་ཁས་སོ། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ནི་ཚུལ་གསུམ་ལའང་།^{༡༤} །ཞེས་སྟགས་གྱིས། ཚུལ་གསུམ་སོ་
སོར་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བྱིར་དུ་ངེས་པ་སྟོས་པར་གསུངས་པ་ཡིན་གྱི། རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་
བྱིར་དུ་ངེས་པ་སྟོས་པར་གསུངས་པ་མ་ཡིན་ལ། རྟེན་བདུན་གྱི་གཞུང་གི་ཆ་དུ་མ་ལས་ཚུལ་གསུམ་སོ་
སོའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བྱིར་དུ་ངེས་པ་དངོས་སུ་སྟོས་ནས་བསྟན་པའི་བྱིར་། ཚུལ་གསུམ་ཚད་ན་ཕྱོགས་
བྱུང་ངེས་པས་བྱུང་བ་ཡིན་ལ། དེས་ན་ཚུལ་གསུམ་ཚད་བ་ལ་ངེས་པས་མ་བྱུང་བར་འདོད་པ་ནི།
ཚུལ་གསུམ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་ལ་མ་བརྟགས་པར་ཟད་དོ། །དེས་ན། བྱི་ཚོལ་གྱི་སྟོས་ངེས་དགོས་ན་
གྲུབ་ན་འདྲ་བྱི་ཚོལ་གྱི་ཚད་མས་གྲུབ་དགོས་པར་མཚུངས་པས། རྒྱ་མཚན་ཀྱང་ལུས་པ་ཁོ་ན་ནོ། །རང་

ལྷགས་ནི། རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། རྟུལ་གསུམ་ཚང་བའོ།

རྟུལ་གསུམ་སོ་སོ་ངོས་བཟུང་ཞིང་འགལ་མི་འགལ་དབྱེད་པ།

གཉིས་པ་རྣམ་གཞག་དབྱེད་པ་ལ། རྟུལ་གསུམ་སོ་སོ་ངོས་བཟུང་ཞིང་འགལ་མི་འགལ་
དབྱེད་པ་དང་། བཏྲོས་གཞི་གསུམ་ངོས་བཟུང་ཞིང་ཚོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིད་
མེད་དབྱེད་པ་དང་། གྲོལ་བ་གང་གི་ངོར་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་མིན་དབྱེད་པ་དང་། རྟགས་ཡང་དག་
གི་རྟགས་ཚོས་དོན་གསུམ་ངོས་བཟུང་བ་དང་བཞི།

དང་པོ་ལ། དགག་གཞག་གཉིས་ལས། གཞན་ལྷགས་དགག་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྟོགས་
ཚོས་ནི་རྟགས་ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་གྱི་སྤྲིང་དུ་འགོད་རྟུལ་དང་མཐུན་པར་ཡོད་པར་ངེས་པ་ཡིན་ལ།
འགོད་རྟུལ་དང་མཐུན་པའི་དོན་ཡིན་འགོད་རྣམས་ལ་ནི་ཚོས་ཅན་དེ་རྟགས་དེ་ཡིན་པ་དང་། ཡོད་
འགོད་རྣམས་ལ་རྟགས་དེ་ཚོས་ཅན་དེ་ལ་ཡོད་པ་ལ་འདོད་དོ། །རྗེས་ཁྱབ་ནི་དེ་རྒྱུ་བ་གྱི་རྟགས་ལ་
བརྒྱབ་བྱའི་ཚོས་གྱི་ཁྱབ་པ་གང་ཞིག་དེ་རྒྱུ་བ་གྱི་རྟགས་ཀྱི་རྟུལ་ཡིན་པ་དང་། རྟོགས་ཁྱབ་ནི་དེ་རྒྱུ་བ་གྱི་
ཚོས་ལོག་ལ་རྟགས་ལོག་གིས་ཁྱབ་པའི་རྟགས་ཀྱི་རྟུལ། དེས་ན་རྗེས་སུ་འགོ་ལྷོག་གི་ཁྱབ་པ་ནི་
འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པས་རྒྱ་མི་རྟག་པར་རྒྱབ་པ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། བྱས་པ་རྒྱ་
མི་རྟག་རྒྱུ་ལ་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བའི་ཚེ། དེ་རྒྱུ་བ་གྱི་རྗེས་སུ་འགོ་ལྷོག་འགལ་བར་ཐལ། བྱས་
པ་ལ་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་པ་དང་རྟག་པ་ལ་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་པ་འགལ་བའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། བྱས་པ་
ལ་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་པ་ཡིན་ན་མི་རྟག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ། རྟག་པ་ལ་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་པ་ཡིན་ན་རྟག་
པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ཟེར་དོ།

ཁ་ཅིག་ན་རེ། དེ་རྒྱུ་བ་གྱི་རྗེས་སུ་འགོ་ལྷོག་གཉིས་མི་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། བྱས་ན་མི་རྟག་
པས་ཁྱབ་པ་དང་རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་པ་གཉིས་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། གཞི་གྲུབ་ན། དེ་
གཉིས་ཀ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། དེ་གཉིས་རྗེས་སུ་འགོ་ལྷོག་གི་ཁྱབ་པ་མ་ཡིན་ན། གང་བྱས་ན་མི་
རྟག་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། རྒྱ་ཡང་བྱས་ཞེས་པ་དང་། གང་རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ།

དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲིལ་བྱས་ཞེས་པ་དེ་དག་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་ཚེས་མཐུན་སྦྱོར་དང་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྐྱབ་དག་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། ཚུལ་གསུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ནི་སྤར་ལྟར་སྤོལ། །ཁ་ཅིག་ཕྱོགས་ཚེས་གྱི་མཚན་ཉིད་སྤར་དང་འབྲེལ་ལ། རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྷོག་གི་མཚན་ཉིད། ཉགས་བསྐྱབ་བྱའི་ཚེས་ལ་འབྲེལ་སྦྱོབས་གྱིས་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོན་ལ་ཡོད་པར་ངེས་པ་དང་། དེའི་སྦྱོབས་གྱིས་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོན་པར་ངེས་པ། ཞེས་སྒྲུས་ནས། བྱས་པ་ལ་མི་ཉག་པས་བྱལ་བ་དང་། ཉག་པ་ལ་མ་བྱས་པས་བྱལ་བ་གཉིས་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྷོག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རིམ་པ་བཞིན། མི་ཉག་པ་དང་ཉག་པ་ཡིན་པས། དེ་སྐྱབ་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྷོག་འགལ་ལོ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། །ཁ་ཅིག་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྷོག་གི་མཚན་ཉིད་ཕྱི་མ་ལྟར་སྒྲུས་ནས། བྱས་ན་མི་ཉག་པས་བྱལ་བ་དང་། ཉག་ན་མ་བྱས་པས་བྱལ་བ་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར། དེ་སྐྱབ་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྷོག་མི་འགལ་བར་འདོད་ལ། ཐམས་ཅད་ཀྱང་བྱས་པས་སྒྲིལ་མི་ཉག་སྐྱབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་མི་ཉག་པ་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཉག་པ་ལ་འདོད་པ་ལ་བྱད་པར་མེད་དོ།

དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མི་འཐད་དེ། འདི་ལྟར་ཕྱོགས་དང་པོ་གཉིས་ལ་སྦྱོན་འདི་ཡོད་དེ། ཉག་པ་ལ་མ་བྱས་པས་བྱལ་བ་ཚེས་ཅན། བྱོད་བྱས་པའི་ཉགས་གྱིས་སྒྲིལ་མི་ཉག་པར་སྐྱབ་པའི་ཉགས་གྱི་ཚུལ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱོད་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཡན་ལག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། བྱོད་སྒྲིལ་མི་ཉག་པར་སྐྱབ་པའི་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཡན་ལག་ཡིན་ན་བྱོད་ཉག་པ་ཡིན་པ་འབྱུང་། ཉག་ན་མ་བྱས་པས་བྱལ་བ་ལའང་དེས་རིགས་བསྐྱེད་པར་བྱ་ཞིང་། བྱས་ན་མི་ཉག་པས་བྱལ་བ་ཚེས་ཅན། བྱོད་བྱས་པས་སྒྲིལ་མི་ཉག་པར་སྐྱབ་པའི་རྗེས་བྱལ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྐྱབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། བྱོད་དངོས་པོར་མེད་པའི་ཚེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། གཞི་གྲུབ་ན་བྱོད་ཡོན་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཉགས་དངོས་སོ།

ཕྱོགས་ཕྱི་མ་གཉིས་ལ་ནི། དངོས་འགལ་འབའ་ཞིག་ཁས་ལེན་དགོས་པ་འབྱུང་སྟེ། འདི་ལྟར། ཉག་པ་ལ་མ་བྱས་པས་བྱལ་བ་ཚེས་ཅན། བྱོད་བྱས་པའི་ཉགས་གྱིས་སྒྲིལ་མི་ཉག་པར་སྐྱབ་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོན་པར་ངེས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱོད་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་ལྷོག་བྱལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཁྱབ་པ་མཚན་ཉིད་ལ་འབྱུང་། ཉག་ས་དངོས། འདོད་ན། ཉག་པ་ཡིན་པ་འབྱུང་། སུང་མཚམས་དངོས་
འབྱུང་། ཉག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་པ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་དེ་སྐྱུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་མ་ཡིན་པར་ཐལ།
ཁྱོད་དེ་སྐྱུབ་ཀྱི་ཕྱོག་ཁྱབ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཉག་ས་ཁྱབ་ཁས་སྤངས། འདོད་ན། དེ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་དེ་
སྐྱུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཉག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་དངོས་སོ། །ཐམས་
ཅད་ཀྱི་བྱུན་མོང་གི་འདོད་པ། སྦྱོར་བ་སྦྱོར་གཅིག་གི་ཉག་ས་ལ་བསྐྱུབ་བྱའི་ཚོས་ཀྱིས་ཁྱབ་པ་རྗེས་
ཁྱབ་དང་། ཚོས་ལོག་ལ་ཉག་ས་ལོག་གིས་ཁྱབ་པ་ཕྱོག་ཁྱབ་ཏུ་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟ་ན། སྦྱོར་
བ་སྦྱོར་གཅིག་གི་ཉག་ས་ལ་ཚོས་ཀྱིས་ཁྱབ་ན་ཚོས་ལོག་ལ་འདར་ཉག་ས་ལོག་གིས་ཁྱབ་པ་དང་། ཚོས་
ལོག་ལ་ཉག་ས་ལོག་གིས་ཁྱབ་ན་ཉག་ས་ལ་འདར་ཚོས་ཀྱིས་ཁྱབ་དགོས་པར་འགྱུར་ཏེ། སྦྱོར་བ་སྦྱོར་
གཅིག་གི་རྗེས་ཁྱབ་དང་ཕྱོག་ཁྱབ་གཅིག་གྲུབ་ན་ཅིག་ཤོས་ཀྱང་གྲུབ་དགོས་པར་འདོད་པ་རིགས་པ་
སྐྱུབ་དག་གི་སྤྱིའི་ཚུལ་ཡིན་ཅིང་། ཁྱོད་རང་ཡང་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་འདོད་ན། ཤེས་བྱ་ཚོས་
ཅན། བམ་མཁའ་གཞལ་བྱར་སྐྱུབ་པ་ལ་ཉག་པ་ཉག་ས་སུ་བཀོད་པའི་ཆེ་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པ་ལ་མི་
ཉག་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། ཉག་པ་ལ་གཞལ་བྱ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། འདི་ལ་ལན་གདབ་པར་བྱས་
པ་ཡོད་ན། ཁོ་བོས་མཚོག་སྦྱོན་པར་བྱའོ། ཅི་སྟེ། དེ་སྐྱུབ་ཀྱི་ཉག་ས་ལོག་མི་ཉག་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེན།
འོན། ཉག་མི་ཉག་དངོས་འགལ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། ཉག་པ་ལ་གཞལ་བྱས་མ་ཁྱབ་བོ་ཞེན། འོན།
གཞལ་བྱ་སྐྱུ་ཉག་སྐྱུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་མ་ཡིན་
པར་ཐལ་ལོ། ཁག་ཞུ་ཡང་། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། སྦྱོར་བྱ་ཡོད་ངེས་སུ་སྐྱུབ་པ་ལ་བདག་དང་བཅས་པ་
ཉག་ས་སུ་བཀོད་པའི་ཆེ། བདག་དང་བཅས་པ་ལ་ཡོད་ངེས་ཀྱིས་ཁྱབ་པར་ཐལ། ཡོད་ངེས་མ་ཡིན་པ་
ལ་བདག་བཅས་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བདག་དང་བཅས་པ་དེ་མེད་ངེས་མ་ཡིན་
པར་ཐལ། དེ་ལ་ཡོད་ངེས་ཀྱིས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཤེས་ལྡན་དག་ལྷགས་པར་མ་གྱུར་ན་ལེགས་སོ། །

གཞན་ཡང་ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། མིག་ཤེས་ཡིན་ན་ཚད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གཟུགས་ཡིན་ན་
གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅེས་བཀོད་པ་ན། གཟུགས་ཡིན་ན་གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་མིག་ཤེས་ཡིན་ན་ཚད་
མ་ཡིན་པར་ཐལ། མིག་ཤེས་མིན་ན་ཚད་མ་ཡིན་ན་གཟུགས་ཡིན་ན་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་དགོས་པའི་

ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས། འདོད་ན། མིག་ཤེས་ཡིན་ན་ཚད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གཟུགས་ཡིན་ན་གཞལ་བྱ་
 ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྐྱེ་ཤད་འཛག་སྒྲུབ་གི་མིག་ཤེས་མི་མྱོད་པར་ཐལ་ལོ། རྩ་རྟགས་མ་གྲུབ་ན།
 དེར་ཐལ། མིག་ཤེས་ཡིན་ན་ཚད་མ་མ་ཡིན་ན་གཟུགས་འཛིན་ཚད་མ་མེད་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཕྱོགས་
 ཚོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རང་གི་ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་གྱི་སྒྲིང་དུ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་ཡོད་པར་
 དེས་པ། ཞེས་སོགས་སྒྲུབ་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། སྐྱེ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་སྐྱེ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ཡང་
 ཕྱོགས་ཚོས་སུ་ཐལ། སྐྱེ་སྐྱེ་ཡིན་པ་ཁོ་ནར་ངེས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན། འདི་ལྟ་བུ་གཞི་རྟགས་ཐ་དད་མེད་
 བས་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་སུ་སྒྲུབ་ནས་ཕྱོགས་ཚོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དེ་ལྟར་སྒྲུབ་པ་ནི་འགལ་བ་ཡིན་ནོ།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི། ཕྱོགས་ཚོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པའི་
 སྐྱོན་ས་རང་གི་གཞི་ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་དེའི་ཚོས་སུ་ཡོད་པ་ཁོ་ནར་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས། དཔེར་ན།
 སྐྱེ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ལ་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བའི་བྱས་པ་ལྟ་བུའོ། རྗེས་ཁྱབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་
 ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་ཚད་མས་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས། ལྟོག་ཁྱབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་
 སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་ནར་ཚད་མས་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས། དེ་གཉིས་ཀ་ཡང་།
 དཔེར་ན། སྐྱེ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ལ་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བའི་བྱས་པ་ལྟ་བུའོ། རྟོན་འདི་ནི་སྒྲོབ་དཔོན་
 ཀྱི་གཞུང་ལུགས་དག་ལས་གསལ་བར་བསྟན་ཏེ། རྣམ་ངེས་ལས། ཚུལ་གསུམ་པོ་དེ་ནི། རྗེས་དཔག་
 བྱ་དང་དེ་མཚུངས་ལ། ཡོད་དང་མེད་ལ་མེད་པར་ནི། དེས་པ། རྗེས་སུ་དཔག་པར་བྱ་བ་ནི་འདིར་
 ཤེས་པར་འདོད་པའི་བྱེ་བྲག་དང་ལྟན་པའི་ཚོས་ཅན་ཏེ། དེ་ལ་མངོན་སུམ་མམ་རྗེས་སུ་དཔག་པས་
 མཐོང་བའོ། རྟེན་པའི་ནུ། དེ་དང་མཐུན་པ་ཉིད་ལ་ཡོད། ཅེས་པ་ནས། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་དང་
 རིགས་མཐུན་པ་ལ་ཡོད་པའི་གཏན་ཚིགས་དེའི་མེད་པ་ཉིད་ནི་ཚུལ་གསུམ་པ་སྟེ། དེ་ཡང་ངེས་པ་
 ཡིན་ནོ། བཅའ་སྒྲོས་པའི་ངེས་པ་ཉིད་ནི་ཚུལ་གསུམ་ག་ལ་བལྟའོ།^{༡༩༥} ཞེས་སོགས་དང་། རིགས་
 ཐིགས་ལས་ཀྱང་། ཚུལ་གསུམ་པ་ཉིད་ཀྱི་རྟགས་ནི་རྗེས་སུ་དཔག་པར་བྱ་བ་ལ་ཡོད་པ་ཉིད་དང་།
 མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཉིད་ལ་ཡོད་པ་དང་། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པའོ།^{༡༩༦} ཞེས་
 སོགས་དང་། གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པ་སོགས་ལས་ཀྱང་། དེ་དང་མཐུན་པར་གསུངས་སོ།^{༡༩༧}

དེ་ཡང་ཁྱབ་པ་ལ་རྣམ་པ་བཞེསྟེ། རྗེས་ཁྱབ། རྟོག་ཁྱབ། དངོས་ཁྱབ། བསྐྱོག་པའི་ཁྱབ་པ་
རྣམས་སོ། །དང་པོ་གཉིས་ནི་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་ལ། དངོས་ཀྱི་ཁྱབ་པ་ནི་དེ་སྒྲོར་གྱི་རྟགས་ལ་ཚོས་
ཀྱིས་ཁྱབ་པ་ཡིན་ཅིང་། དེ་ལས་བསྐྱོག་པའི་ཁྱབ་པ་ནི་ཚོས་ལོག་ལ་རྟགས་ལོག་གིས་ཁྱབ་པ་ཡིན་ལ།
རྗེས་སུ་འགོ་འཁོག་གི་ཁྱབ་པ་ནི། སྒྲོར་བ་སྒྲོར་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་གཅིག་ཡོད་ན་གཅིག་ཡོད་པས་ཁྱབ་པ་
ཡིན་ལ། དངོས་བསྐྱོག་གཉིས་གཅིག་ཡོད་ན་གཅིག་ཡོད་པས་ཁྱབ་མི་དགོས་སོ། །དེ་ཡང་རྟགས་ཡང་
དག་ལ་ནི་རྗེས་སུ་འགོ་བ་དང་འཁོག་པའི་ཁྱབ་པ་ངེས་པར་གྲུབ་དགོས་ཤིང་། མ་གྲུབ་ན་རྟགས་ཡང་
དག་ཏུ་མི་འགྱུར་ལ། དངོས་ཁྱབ་དང་། གོ་བསྐྱོག་གི་ཁྱབ་པ་གྲུབ་ཅིང་། རྟོགས་ཚོས་གྲུབ་པ་ཙམ་གྱིས་
རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་མི་འགྱུར་ཏེ། སྒྲེ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ལ་མཉན་བྱ་བཞིན་ནོ། །དེས་ན་གོ་བ་དེའི་ངོར་
བསྒྲུབ་བྱ་ལ་རྟགས་བསྐྱེད་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་བཞོང་པའི་རྟགས་ལ་ཁྱབ་པ་གྲུབ་མ་གྲུབ་ཅི་བ་ནི། རྗེས་
སུ་འགོ་འཁོག་གི་ཁྱབ་པ་གྲུབ་མ་གྲུབ་ཅི་བ་ཡིན་གྱི། གོ་བསྐྱོག་གི་ཁྱབ་པ་གྲུབ་མ་གྲུབ་ཅི་བ་ནི་མ་
ཡིན་ལ། གྲུབ་པ་དགོས་པའི་ངེས་པ་མེད་ཅིང་མ་གྲུབ་ཀྱང་སྒྲོན་དུ་འགྱུར་བ་མེད་དོ། །

ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་མ་གྲུབ་ཅི་བ་ནི་གཙོ་བོར་དངོས་ཁྱབ་ཚད་
མས་གྲུབ་མ་གྲུབ་ཅི་བ་ཡིན་པས། ཁྱབ་པ་ཚད་གྲུབ་གྱི་ཐལ་འགྱུར་ལ་དངོས་ཁྱབ་ངེས་པར་ཚད་མས་
གྲུབ་དགོས་ལ། རྗེས་སུ་འགོ་བའི་ཁྱབ་པ་ཡོད་དགོས་པའི་ངེས་པ་མེད་དེ། ལྷ་གྲུ་རྒྱ་མེད་དུ་སྒྲེ་བ་ཁས་
བླངས་པ་ལ། ལྷ་གྲུ་ཚོས་ཅན། རྩོད་ལན་གཅིག་ཀྱང་མི་སྒྲེ་བར་ཐལ། ལྷ་མེད་ཏུ་སྒྲེ་བའི་ཕྱིར། ཅེས་
པའི་ཐལ་འགྱུར་དེའི་ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་ཀྱང་། དངོས་ཁྱབ་མ་གཏོགས་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་ཁྱབ་པ་
གྲུབ་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གྲུབ་ན། ལྷ་མེད་དུ་སྒྲེ་བ་ལན་གཅིག་ཀྱང་མི་སྒྲེ་བ་ལ་ཡོད་པ་ཁོ་ནར་ཚད་
མས་ངེས་དགོས་པས་ལྷ་མེད་དུ་སྒྲེ་བ་ཡོད་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ན། ལྷ་མེད་དུ་སྒྲེ་བ་ལན་
གཅིག་ཀྱང་མི་སྒྲེ་བ་ལ་ཡོད་ན་ལྷ་མེད་དུ་སྒྲེ་བ་ཡོད་དགོས་ལ། དེ་ལ་དེས་ཁྱབ་པ་ཡོད་ཀྱང་། དེ་ཡོད་
མི་དགོས་ཏེ། གཞི་མ་གྲུབ་པ་ལ་བདག་མེད་པས་ཁྱབ་པ་ཡོད་ཀྱང་། གཞི་མ་གྲུབ་ཡོད་མི་དགོས་པ་
བཞིན་ནོ། །འདི་འདྲའི་རིགས་ཅན་གིན་ཏུ་མང་བས། སྒྲོ་གོས་དང་ལྗན་པ་དག་གིས་དབྱུང་པས་གེས་
པར་འགྱུར་རོ། །སྒྲུབ་ཀྱི་འཕན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལ་ནི། ཐལ་འགྱུར་དེའི་དངོས་ཁྱབ་གོ་བསྐྱོག་གི་

སྒྱོར་བ་ལ་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་དགོས་པ་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་ཐལ་འགྱུར་དེ་ལ་དངོས་ཁྱབ་ཡོད་ན་གོ་བསྐྱོག་གི་ཁྱབ་པ་ཡོད་མི་དགོས་སོ།།

དེས་ན་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྷོག་གི་ཁྱབ་པ་ཞེས་པ་ནི་རྟགས་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ལྷོག་པའི་ཁྱབ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཡིན་ལ། རྟགས་ལ་ཚོས་གྱིས་ཁྱབ་པ་དང་། ཚོས་ལོག་ལ་རྟགས་ལོག་གིས་ཁྱབ་པ་ནི། སྒྲིས་དངོས་ཟིན་ལྟར་གྱི་ཁྱབ་པ་དང་། དེ་ལས་གོ་བསྐྱོག་པའི་ཁྱབ་པ་ཡིན་པས། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ལྷོག་པ་དང་། གོ་བསྐྱོག་པ་ནོར་བའི་ལམ་ཆེན་པོ་ལ་མ་འཇུག་ཅིག ཚོས་མཐུན་སྒྱོར་གྱི་སྒྲུབ་པ་གིས་རྗེས་ཁྱབ་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་དོན་ཡང་། སྒྲུབ་པ་དེ་ལས་རྟགས་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པ་དངོས་སུ་རྟགས་ཅུས་གིང་། དེའི་ཤུགས་ལ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་ངེས་རྟགས་ཅུས་པས་རྗེས་འགྲོ་དངོས་བསྟན་དང་། ལྷོག་ཁྱབ་ཤུགས་བསྟན་ཅེས་བྱའི་རྟགས་ལ་ཚོས་གྱིས་ཁྱབ་པ་རྗེས་ཁྱབ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་རྗེས་ཁྱབ་དངོས་བསྟན་དུ་བརྗོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཚུལ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་ཟིན་ཏོ།།

བལྟོས་གཞི་གསུམ་ངོས་གཟུང་ཞིང་ཚོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་ རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་མེད་དབྱེད་པ།

གཉིས་པ་ལྟོས་གཞི་གསུམ་ངོས་གཟུང་ཞིང་ཚོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་མེད་དབྱེད་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལྟོས་གཞི་ངོས་གཟུང་བ་ལ་དགག་གཞག་གཉིས་ལས། གཞན་ལུགས་དགག་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། མཐུན་ཕྱོགས་གྱི་མཚན་ཉིད། ཚོས་ཅན་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་གྱི་སྒྲིས་དོན་མཐུན་པ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་གྱི་མཚན་ཉིད། དེའི་སྒྲིས་དོན་མི་མཐུན་པ། དེ་དག་གི་དོན་ཡང་ཚོས་ཅན་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་དེར་མཚུངས་པ་དང་མི་མཚུངས་པ་ལ་འདོད་དོ། །དེ་ནི་མི་འཐད་དེ། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། གཞལ་བྱའི་རྟགས་གྱིས་སྒྲུབ་པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་མི་སྲིད་པར་ཐལ། སྒྲུབ་དང་རྟག་པ་ཡིན་པར་མཐུན་པ་མི་སྲིད་པའི་བྱིར། ལན་མེད་དོ། །མཚན་ཉིད་འདི་ལྟར་བྱས་ནས། རྗེས་ཁྱབ་གྱི་མཚན་ཉིད་རྟགས་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་ངེས་པ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ།

འདི་ལྟར། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲུ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་ངེས་པ་
བསྒྲུབ་བྱ་ངེས་པ་ལ་སྟོས་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་ཁྱབ་ངེས་པ་ལ་བྱས་པ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་
ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་ངེས་དགོས། དེ་ངེས་པ་ལ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ངེས་དགོས། དེ་ངེས་པ་ལ་སྒྲུ་
དང་མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་མཐུན་པ་ངེས་དགོས་པའི་བྱིར།

ཡང་ཁ་ཅིག་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཚོས་ཀྱི་སྒྲིས་དོན་མཐུན་
པ་ཟེར་བ་ནི། ཉ་ཅང་མི་འཚམ་པའི་བབ་ཅོལ་ཏེ། འོན། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། ཅོལ་བྱུང་གིས་དྲུང་སྒྲུ་མི་
རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ཡིན་ན་ཅོལ་བྱུང་དང་མི་རྟག་པ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པར་མཐུན་དགོས་
པར་ཐལ་ལོ། འདྲོད་ན། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་མི་སྲིད་པར་ཐལ་ལོ། ཅི་སྟེ་དེའི་
དོན་ནི། རྟགས་དང་ཚོས་གཉིས་ཀར་དྲུང་མཐུན་པ་ལ་མི་བྱེད་ཀྱི། སྒྲུབ་ཚུལ་ལྟར། རྟགས་དེ་དང་དེ་
སྒྲུབ་ཀྱི་ཚོས་དེ་ཡིན་པར་མཚུངས་པ་འཇུག། ཡོད་པར་མཚུངས་པ་ལ་འདྲོད་དོན་ཞེ་ན། དེ་ལྟར། དྲུང་སྒྲུ་
ཚོས་ཅན། ཅོལ་བ་ལས་བྱུང་སྟེ། མི་རྟག་པའི་བྱིར། ཅས་པ་དང་། གཞལ་བྱས་སྒྲུ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་
སོགས་ལ་མཐུན་ཕྱོགས་མི་སྲིད་པར་ཐལ། མི་རྟག་པ་དང་ཅོལ་བྱུང་ཡིན་པར་མཐུན་པ་དང་། གཞལ་
བྱ་དང་མི་རྟག་པ་གཉིས་ཡིན་པར་མཐུན་པ་མི་སྲིད་པའི་བྱིར་རོ།

ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྒྲུ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་བྱས་པ་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བའི་ཚེ་ན་སྒྲུ་དེ་
སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་མ་ཡིན་ཏེ། མཐུན་པའི་དོན་སྒྲུ་དང་མི་རྟག་པར་མཚུངས་པ་ཡིན་པས་རང་ཉིད་
རང་དང་མཚུངས་པར་མི་འཐད་པའི་བྱིར་དང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚོས་ཅན་མཐུན་ཕྱོགས་སུ་ཁས་སྤངས་ན།
མཉམ་བུ་སྒྲུ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་བར་ཐལ། སྒྲུ་ལ་མཐོང་བའི་བྱིར། འདྲོད་ན། ཐུན་
མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། ཞེས་པའི་སྒྲིམ་འབྱུང་ངོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། འོན།
མི་རྟག་པ་ཡང་སྒྲུ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མཐུན་པའི་དོན་མི་རྟག་པ་ཡིན་
པར་མཚུངས་པ་ཡིན་ལ། མི་རྟག་པ་རང་ཉིད་རང་དང་མཚུངས་པ་མི་འཐད་པའི་བྱིར། མི་རྟག་པ་ཁྱེད་
རང་ལ་ཡང་མཐུན་ཕྱོགས་སུ་ཁས་ལེན་པས། འཁོར་གསུམ་མོ། བྱས་པ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་སྒྲུ་མི་རྟག་
སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་བར་ཐལ། ཤེས་བྱ་ལ་མཐོང་བའི་བྱིར། ཤེས་བྱ་མི་རྟག་པ་མ་ཡིན་

ཅིང་མི་རྟག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཚེས་ཐམས་ཅད་དེ་རྒྱུ་གི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སུ་ཁྱེད་རང་ཡང་ཁས་ལེན་
པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་གསལ་རྟགས་མཐའ་དག་ཁས་ལེན་ནོ།

གཞན་ཡང་། རྟུང་རྒྱ་ཚེས་ཅན། ཁྱོད་རྒྱ་མི་རྟག་པར་རྒྱུ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ཡིན་པར་ཐལ།
ཁྱོད་དེ་རྒྱུ་གི་ཚེས་ཅན་དང་བརྒྱུ་བྱའི་ཚེས་གི་སྤྱི་ཤོད་མཐུན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁྱབ་ནི།
ཁྱེད་རང་གིས་ཚེས་ཅན་དང་བརྒྱུ་བྱའི་ཚེས་གི་སྤྱི་ཤོད་མཐུན་པ་མཐུན་ཕྱོགས་གི་མཚན་ཉིད་དང་།
དེའི་དོན་ཡང་ཚེས་ཅན་དང་ཚེས་དེར་མཚུངས་པ་ལ་ཁས་སྤངས་པ་དེར་ཁས་ལེན་དོ་སྟོན་པར་བྱའོ།
།འདོད་ན། མཉན་བྱ་ཚེས་ཅན། ཁྱོད་རྒྱ་མི་རྟག་པར་རྒྱུ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་བར་ཐལ།
ཁྱོད་དུང་རྒྱ་ལ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་སོ། །ཡང་དེ་ལ་འདོད་ན། ཁྱོད་སུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་
མ་ངེས་པའི་རྟགས་མིན་པར་ཐལ། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་དངོས་སོ། །ཡང་
རྒྱ་དེ་བྱས་པའི་རྟགས་གིས་རྒྱ་མི་རྟག་པར་རྒྱུ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ཡིན་ན་རྒྱ་མི་རྟག་པར་རྒྱུ་པའི་
ལྟོས་གཞི་གཉིས་སུ་ངེས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར། དེ་རྒྱུ་གི་རྟགས་གི་ཚུལ་ཡང་གཉིས་སུ་འགྱུར་རོ་
ཞེས་ཟེར་བ་ནི་མ་ངེས་ཏེ། ཤེས་བྱ་ཚེས་ཅན། རྟགས་ཡང་དག་གི་ལྟོག་ཁྱབ་ཡིན་ན་གཞི་གྲུབ་པས་མ་
ཁྱབ་པར་ཐལ། རྟགས་ཡང་དག་གི་མི་མཐུན་དཔེ་ཡིན་ན་གཞི་གྲུབ་པས་མ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། གཞན་
ཡང་། མཐུན་ཕྱོགས་གི་དོན། དེ་རྒྱུ་གི་བརྒྱུ་བྱའི་ཚེས་དང་ལྷན་པ་དང་། རྒྱུ་ཚུལ་ལྟར་གི་བརྒྱུ་བྱའི་
བྱའི་ཚེས་དང་ལྷན་པ་དང་། བརྒྱུ་བྱའི་ཚེས་གི་སྤྱི་ཤོད་མཐུན་པ་སོགས་གང་ལ་འདོད་ཀྱང་། རྒྱ་མི་
རྟག་རྒྱུ་གི་མཐུན་ཕྱོགས་ཡིན་ན་རྒྱ་མི་རྟག་རྒྱུ་གི་བརྒྱུ་བྱའི་ཚེས་ཡིན་དགོས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་
ལྟར། རྒྱ་མི་རྟག་རྒྱུ་གི་མཐུན་ཕྱོགས་ཡིན་ན། མི་རྟག་པ་དང་གཅིག་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ་ལོ།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་གཞན་པ་ལ། རྒྱ་བཤད། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ་དང་གསུམ།

དང་པོ་ནི། རྒྱ་དང་མི་རྟག་པར་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་དང་དེར་མི་མཐུན་པའི་
ཕྱོགས་ཡིན་པས་རྒྱ་མི་རྟག་པར་རྒྱུ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུ་སྟེ།
འདིས་མཚོན་ནས་སྟོར་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ཤེས་པར་བྱའོ།

གཉིས་པ་མཚན་ཉིད་ནི། མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཚེས་དེ་དེ་རྒྱུ་བ་ཀྱི་བརྒྱུ་བ་བྱེད་ཚེས་
གང་ཞིག་དེ་རྒྱུ་བ་ཀྱི་རྒྱུ་བ་ཚུལ་ལྟར་ཁྱོད་ཚེས་དེ་དང་ལྡན་པ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཚེས་
དེ་དེ་རྒྱུ་བ་ཀྱི་བརྒྱུ་བ་བྱེད་ཚེས་གང་ཞིག་དེ་རྒྱུ་བ་ཀྱི་རྒྱུ་བ་ཚུལ་ལྟར་ཁྱོད་ཚེས་དེ་དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ།
དབྱེ་བ་ནི། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་དབྱེ་ན། དེ་རྒྱུ་བ་ཀྱི་རྟགས་སུ་བཞག་པའི་ཚེས་དེས་བྱུང་བ་
དང་། མ་བྱུང་བ་གཉིས། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་དབྱེ་ན། གཞན་པ། འགལ་བ། མེད་པ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་
གསུམ་སྟེ། དཔེར་ན། སྐྱུ་མི་རྟག་པར་སྐྱུ་བ་པ་ལ་གཤམ་བྱ་དང་རྟག་པ་དང་རི་བོང་གི་རྩ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལ་
མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐྱུ་བ་གད་པའི་དོན་ཡང་ཡོད་ལ། མཚན་ཉིད་ཀྱང་ཡོད་པ་ནི། སྐྱུ་མི་རྟག་པར་སྐྱུ་བ་པ་
ལ་དུང་སྐྱུ་ལྟ་བུའོ། །མཚན་ཉིད་ཡོད་ལ་སྐྱུ་བ་གད་པའི་དོན་མེད་པ་ནི། སྐྱུ་རྟག་པར་སྐྱུ་བ་པ་ལ་ནམ་
མཁའ་ལྟ་བུའོ། །སྐྱུ་བ་གད་པའི་དོན་ཡོད་ལ། མཚན་ཉིད་མེད་པ་ནི་མི་སྲིད་དོ། །གཉིས་ཀ་མེད་པ་ནི།
སྐྱུ་མི་རྟག་པར་སྐྱུ་བ་པ་ལ་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུའོ། །ཚུལ་འདིས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡང་ཅི་རིགས་པར་
གཤམ་པར་བྱའོ།

ད་ནི་འདི་དབྱེད་པར་བྱ་སྟེ། སྒྲིབ་བ་སྒྲོབ་གཅིག་གི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ།
ཡོད་པ་དང་མཐོང་བ་དང་ངེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནམས་ཀྱི་དོན་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ཚད་མ་ཙམ་གྱིས་ཡོད་
མཐོང་ངེས་པ་ལན་ཚུན་བྱུང་བ་ཡིན་ལ། སྐབས་ཀྱི་ཚོལ་བ་དེས་དེ་རྒྱུ་བ་ཀྱི་ཕྱོགས་གཉིས་གང་རུང་ལ་
ཡོད་པར་ཚད་མས་དམིགས་པ་ཡིན་ན་ཚོལ་བ་དེའི་ངོར་ཕྱོགས་གཉིས་གང་ལ་ཡོད་པ་དེ་ལ་དེས་ངེས་
པ་དང་མཐོང་བས་ཀྱང་བྱུང་བ་ཡིན་པ། སྒྲིབ་ཚོལ་བ་དེའི་ངོར་ཡོད་པ་ལ་ཚོལ་བ་དེའི་ངོར་མཐོང་བ་དང་
ངེས་པས་བྱུང་བ། ཚོལ་བ་དེས་མཐོང་བ་དང་ངེས་པས་མ་བྱུང་སྟེ། ཚོལ་བ་དེས་ཡོད་པ་དང་
མཐོང་བ་དང་ངེས་པ་ཡིན་པར་བཟུང་བ་ཙམ་ལ་ཚོལ་བ་དེས་མཐོང་བ་དང་ངེས་པས་མ་བྱུང་བའི་
ཕྱིར་ལོ། །དེས་ན། ཚོལ་བ་དེས་དེ་རྒྱུ་བ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་བའི་དོན་ནི་སྐྱུ་མི་རྟག་སྐྱུ་བ་ལ་
མཚོན་ན། མི་རྟག་པ་དེ་རྒྱུ་བ་ཀྱི་བརྒྱུ་བ་བྱེད་ཚེས་ཡིན་ཅིང་། ཁོ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཚད་མས་བྱུང་བ་
ཉིད། ཁོ་དེ་རྒྱུ་བ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་བའི་དོན་ཡིན་ལ། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་བ་མཐུན་

ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་ཙམ་དུ་ངེས་དགོས་ལ། མཐུན་ཕྱོགས་ཁོན་ལ་ཡོད་པར་ངེས་པས་མ་བྱུང་སྟེ། ཁོ་
 ཚོས་དེར་ཚད་མས་བྱུང་བ་ཀྱང་། ཁོ་ཡིན་ན་ཚོས་དེ་ཡིན་དགོས་པར་ཚད་མས་ངེས་པས་མ་བྱུང་བའི་
 ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་ཡང་མ་ངེས་ན་རྗེས་ཁྱབ་མི་འགྲུབ་པར་གསུངས་པ་ནི་དེས་
 ཚུལ་ཁྱད་པར་བ་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོན་ལ་ཡོད་པར་ངེས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། །འདི་ལྟར་རྟོགས་ན་
 རྗེས་ཁྱབ་ལྟོག་ཁྱབ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དུ་ཁོ་ནའི་ཚིག་སྤང་དང་འབྲེལ་བའི་ངེས་པ་སྒྲོས་པའི་དོན་
 ཀྱང་དབྱིས་ཕྱིན་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར་ལ། གཞན་དུ་ན་ཚིག་ཙམ་ཞིག་སྒྲོགས་པར་ཟད་དོ། །མཐུན་
 ཕྱོགས་ལ་མཐོང་བ་དང་ངེས་པའི་ཚུལ་རིམ་སྒྲིག་བཤད་པ་དེས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འདར་རིགས་བསྐྱེས་
 ཏེ་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་། དེ་ལྟར་། ཤེས་བྱ་ལ་མཐོང་ན་སྒྲིམ་ཏེ་གསུམ་གྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་
 བར་ཐལ་བ་སོགས་སྒྲོན་ཐམས་ཅད་ལས་གྲོལ་ཏེ་བདེ་བར་གནས་པར་འགྱུར་རོ། །ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་
 རྣམ་པར་གཞག་པ་ལ་དིང་སང་གངས་རིའི་ཁྲོད་ཀྱི་རྟོག་གོ་བ་དག་གྲུང་བོ་ཆེའི་གཟུགས་ལ་རྟོག་པའི་
 དམུས་ལོང་དང་མཚུངས་པར་གྱུར་ཀྱང་། རང་གི་ཚུལ་མངོན་པར་མི་ཤེས་སོ། །

ཚོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཡོད་མེད་དབྱེད་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྟགས་ཡང་དག་གི་
 ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་ཡིན་ན་གཞི་གྲུབ་པས་ཁྱབ་སྟེ། གཞན་དུ་ན་ཚོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་སྟེང་དུ་
 རྟགས་ཡོད་པར་ཚད་མས་ངེས་པ་མི་སྲིད་པས་ཕྱོགས་ཚོས་མ་གྲུབ་པའི་ཉེས་པ་དང་། གཞི་ཚོས་ཅན་
 ཁེགས་ན་དེ་དང་ཚོས་ཚོགས་པ་འདར་ཁེགས་པས་དམ་བཅའ་ཚད་མས་བསལ་བའི་ཉེས་པར་འགྱུར་རོ་
 ཞེས་ཟེར་ཏོ། །དེ་ནི་མི་འཐད་དེ། སྤང་བོ་དང་མཚན་ཉིད་མི་མཐུན་པའི་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་རྗེས་ཡོད་དུ་
 གྱུར་པའི་བདག་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཀྱི་ཚོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལ་ཁ་
 ཅིག་གང་ཟག་ཙམ་ཚོས་ཅན་དུ་བྱས་ནས་ཁྲོད་སྤང་བོ་དང་མཚན་ཉིད་མི་མཐུན་པའི་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་
 རྗེས་ཡོད་དུ་གྱུར་པའི་བདག་ཏུ་མེད་དེ། ཞེས་འགོད་པས་སྒྲོན་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་ཏོ། །དེ་ཡང་མི་
 འཐད་དེ། གང་ཟག་དེ་ལྟ་བུའི་བདག་ཏུ་མེད་པར་བསྒྲུབས་ཙམ་གྱིས་དེ་ལྟ་བུའི་བདག་རང་ལྟོག་ནས་
 ཡོད་པ་མི་ཁེགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་སྒྲུན་བོ་ཁ་ཅིག་ །དེ་ལྟ་བུའི་བདག་གི་སྒྲོད་ན་ཚོས་ཅན་ཡིན་ནོ་

ཞེས་ཟེར་བས་ནི། དེ་ལྟ་བུའི་བདག་གི་སྐྱོདོན་མེད་པར་ཁས་སྤངས་པ་ཡིན་པས་རང་གི་མཚན་
བསྐྱུགས་པ་ཡིན་ནོ། ཀའམ་དག་ནི་དེ་ལྟ་བུའི་གང་ཟག་གི་བདག་ཚོས་ཅན། མེད་དེ། སྤང་བོ་དང་
རང་བཞིན་གཅིག་ཐ་དད་གང་དུ་ཡང་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་བྱིར། ཞེས་འགོད་པའི་ཤེས་འདོད་
ཚོས་ཅན་ནི་བྱི་ཚོལ་གྱིས་གང་ཟག་རང་རྒྱ་བ་དང་། དེར་སྤང་བའི་སྐྱོདོན་གཅིག་ཏུ་འབྱུང་ནས་ཤེས་
འདོད་ཞུགས་ཤིང་། དེར་སྤང་བའི་སྐྱོདོན་གྱི་སྤྲོད་ཏུ་རྟགས་ཚད་མས་སྒྲུབ་ལ། གང་ཟག་རང་རྒྱ་བ་
ཚོས་ཅན་དུ་མ་བཟུང་ན་གང་ཟག་གི་བདག་རང་ལྟོག་ནས་མི་ཁེགས་ཤིང་། བྱི་ཚོལ་གྱིས་དེ་དང་དེར་
སྤང་གི་སྐྱོདོན་གཅིག་ཏུ་ཞེན་ནས་འཇུག་པས་སྐྱོདོན་ཚོས་ཅན་དུ་མི་རུང་བའི་སྐྱོན་ཡང་མེད་དོ། །དེས་
ན་དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་ལ་གང་ཟག་རང་རྒྱ་བ་ཡང་ཚོས་ཅན་ཡིན་ཅིང་། གང་ཟག་རང་རྒྱ་བའི་སྐྱོདོན་
ཀྱང་ཚོས་ཅན་ཡིན་ནོ། །སྐྱོདོན་ཚོས་ཅན་དུ་སྒྲུབ་པ་ནི། དེའི་སྐྱོདོན་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་ཤེས་
འདོད་ཚོས་ཅན་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བྱི་ཚོལ་གྱིས་དེ་དང་དེའི་སྐྱོདོན་གཅིག་ཏུ་འབྱུང་པ་ལ་
ཤེས་འདོད་ཞུགས་ཤིང་། བྱིས་ཀྱང་དེ་དང་དེར་སྤང་གི་སྐྱོདོན་གཅིག་ཏུ་ཞེན་ནས་འཇུག་ལ། དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་རྟགས། དེ་ལྟ་བུའི་སྐྱོདོན་གྱི་སྤྲོད་ཏུ་ཚད་མས་སྒྲུབ་པའི་བྱིར་རོ། །བྱས་པས་སྐྱོ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་
ལ་མི་མཚུངས་ཏེ། སྐྱོདོན་ལ་བྱས་པ་མ་སྒྲུབ་པའི་བྱིར་རོ། །དེས་ན་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན། ཤེས་
འདོད་ཚོས་ཅན་གཞི་སྒྲུབ་པས་བྱུང་ལ། རྟགས་ཡང་དག་གི་ཤེས་འདོད་ཡིན་ན་གཞི་སྒྲུབ་པས་མ་
བྱུང་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཞེད་དོ།^{༡༠}

འདི་ལ་ཡང་བརྟག་པ་འདི་ཡོད་དེ། དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཚོས་སྤྲོད་པའི་དེ་ལྟ་
བུ་མེད་དེ། བདག་དེ་ལྟ་བུ་སྤང་བོ་དང་རང་བཞིན་གཅིག་ཐ་དད་གང་དུ་ཡང་མ་སྒྲུབ་པའི་བྱིར་རོ་ཞེས་
སྐྱོར་རམ། འོན་ཏེ་མེད་དེ། སྤང་བོ་དང་རང་བཞིན་གཅིག་ཐ་དད་གང་དུ་ཡང་མ་སྒྲུབ་པའི་བྱིར་རོ་ཞེས་
པ་ཅམ་ཞིག་འགོད། དང་བོ་ལྟར་ན། དམ་བཅའ་ཉིད་བསྒྲུབ་བྱའི་ཚོས་སྤྲོད་པའི་ལོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན།
དེ་ལྟ་བུའི་བདག་གི་སྐྱོདོན་ཚོས་ཅན། མེད་པར་ཐལ། སྤང་བོ་དང་རང་བཞིན་གཅིག་ཐ་དད་གང་དུ་
ཡང་མ་སྒྲུབ་པའི་བྱིར། འཁོར་གསུམ་དངོས་སོ། །རྩ་སྤྲོད་ལྟར་དང་ལྟན་པའི་བྱི་ཚོས་ཀྱི་བྱུང་བར་དུ་
མེད་དུ་སྒྲུབ་པ་ལ་མི་མ་དམིགས་པ་རྟགས་སྤྲོད་སོང་ཆེད་དུ། གཞི་དེ་ལྟ་བུའི་སྐྱོདོན་ཚོས་ཅན་དུ་ཐལ་

བར་མཚུངས་སོ། །འདོད་ན། དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་ཀྱི་ཚེས་ཅན་མངོན་སུམ་ཚད་མས་དངོས་སུ་གྲུབ་པར་
བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ། །གཞན་ཡང་། བྱས་པས་སྒྲིམ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚེས་ཅན་ལ་ཡང་མཚུངས་
པ་སྤང་དགའ་བར་སེམས་སོ། །

དེ་བས་ན་རང་ལུགས་ནི། དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཚེས་ཅན་ནི་དེ་ལྟ་བུའི་བདག་
ཁོན་ཡིན་ལ། ཚེས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་སྒྲིམ་ཡང་མེད་དེ། དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་ལ་ནི་ཚེས་ཅན་དང་
མེད་ངེས་ཀྱི་ཚེས་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པས། ཚེས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པ་ཉིད་དམ་བཅའ་ཚད་མས་མ་
གྲུབ་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་ལ། ཚེས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་ན་དམ་བཅའ་ཚད་མས་བསལ་བར་འགྱུར་བའི་
ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར། ཚེས་ཅན་དེ་གཞི་མ་གྲུབ་ན་ཚེས་ཅན་དེ་དང་མེད་ངེས་ཀྱི་ཚེས་དོན་གཞི་མ་གྲུབ་
དགོས་པའི་ཕྱིར་ཉེ། གཞི་མ་གྲུབ་ན་རི་བོང་གི་རྩ་མེད་ངེས་ཡིན་པས་བྱུང་བ་བཞིན་ནོ། །རྟགས་ཕྱོགས་
ཚེས་མ་གྲུབ་པའི་སྒྲིམ་ཡང་མེད་དེ། བདག་དེ་ལྟ་བུ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་ཀྱང་། བདག་དེ་ལྟ་བུ་སྤང་བོད་དང་
རང་བཞིན་གཅིག་ཐ་དད་གང་དུ་ཡང་མ་དམིགས་པ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཉེ། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་
དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཚེས་ཅན་ཞེས་པའང་སྒྲོ་རོར་དགག་ཚེས་དང་བསྒྲུབ་ཚེས་རྟགས་ཀྱིས་དགག་
སྒྲུབ་བྱེད་པའི་གཞིར་གྱུར་པ་ཡིན་པས་ཚེས་ཅན་ཞེས་བྱའི། དོན་སྤྱིང་ནས་བྱུང་གཞི་བྱུང་ཚེས་གཉིས་
སུ་བྱས་པའི་བྱུང་གཞི་ལྟ་བུར་ཡོད་ནས་མ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན། གཞི་མ་གྲུབ་ཀྱང་རྟགས་ངེས་པའི་ཤེས་
འདོད་ཚེས་ཅན་ཡིན་པ་མི་འགལ་ཉེ། གཞི་མ་གྲུབ་ཀྱང་བྱུང་བ་ངེས་པའི་མཐུན་དཔེ་ཡིན་པ་མི་འགལ་
བ་བཞིན་ནོ། །དེས་ན་ཚེས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པས་དམ་བཅའ་ཚད་མས་བསལ་བ་དང་། ཕྱོགས་ཚེས་
མ་གྲུབ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་པ་ལ་ལན་འདི་ལྟར་སྒྲིམ་བར་བྱའིངལ་བ་གཞན་སྒྲིམ་བར་མི་བྱའོ། །དོན་
འདི་ནི་སྒྲོབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ཤི་ལས་གསལ་བར་བཤད་དོ། ³⁰⁹ །མངོན་སུམ་དོན་དང་རྗེས་དཔག་
དང་། ཡིད་ཆེས་གྲགས་པས་རང་རྟེན་ལའོ། ³¹⁰ །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པས་ཀྱང་། རང་གི་རྟེན་དུ་གཞི་
གྲུབ་དགོས་པའི་ཚེས་ཅན་བཀག་ན་རྟགས་ཀྱི་སྒྲིམ་དུ་སྒྲོབ་པ་ཡིན་གྱི། ཚེས་ཅན་ཡོད་པ་བཀག་པ་
ཙམ་རྟགས་ཀྱི་སྒྲིམ་དུ་སྒྲོབ་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར། རང་རྟེན་ལ་ཞེས་པའི་ཚིག་སྒྲིམ་སོ། །

སྒྲོལ་བ་གང་གི་ངོར་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་མིན་དབྱེད་པ།

གསུམ་པ་སྒྲོལ་བ་གང་གི་ངོར་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་དབྱེད་པ་ནི། བྱི་སྒྲོལ་བ་སྐྱབ་བྱ་ལ་
ཤེས་འདོད་དང་ལྟན་པ་ལ་སྒྲོལ་ཡང་དག་གི་རྟགས་བཞོན་དེ་ཚུལ་སོ་སོའི་སྐྱབ་བྱེད་རི་ཙམ་བསྟན་
དགོས་པ་བསྟན་པ་ལས་དེ་སྐྱབ་བྱི་ཚུལ་གསུམ་ཚད་མས་ངེས་ཤིང་། བསྐྱབ་བྱ་ངེས་པ་ལ་སྒྲོན་^{༣༠༩}
དུ་སྤྲོགས་པའི་དུས་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྲོ་བའི་དུས་ཡིན་ལ། བསྐྱབ་བྱ་ཚད་མས་ངེས་པའི་རྗེས་
དཔག་སྐྱེས་པ་ལ་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །སྒྲོལ་བྱི་ངོར་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་
ནམ་མ་ཡིན་ཞེ་ན། ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྒྲོལ་ཡང་དག་གི་ངོར་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ངོར་
སྤྲོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པའི་བྱིར། དེར་ཐལ། བསྐྱབ་བྱ་ལ་ཤེས་འདོད་མེད་པའི་བྱིར། བྱབ་སྟེ། གཏན་
ཆོག་ས་ཐེ་ཆོས་ལ་བརྗོད་བྱིར།^{༣༡༠} ཞེས་གསུངས་པས་སོ། ཞེས་ཟེར་ཏོ། །དེ་མི་འཐད་དེ། སྐྱ་མི་རྟག་
སྐྱབ་ལ་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགོད་མ་ཁན་གྱི་སྒྲོལ་ཡང་དག་ཆོས་ཅན། བྱོད་གྱི་ངོར་བྱས་པ་དེ་དེ་
སྐྱབ་བྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཐལ། བྱོད་གྱི་ངོར་བྱས་པ་དེ་དེ་སྐྱབ་བྱི་ཚུལ་གསུམ་ཚད་བའི་གཏན་
ཆོག་ས་ཡིན་པའི་བྱིར། མ་གྲུབ་ན། རང་ཉིད་ངེས་ཤིང་གཞན་དག་ལ། ངེས་པ་སྐྱེད་པར་འདོད་པ་
ཡིས། སྤྲོགས་ཆོས་འབྲེལ་བ་བསྐྱབ་བྱ་དག །བརྗོད་པ་ལས་གཞན་སྤང་བར་བྱ།^{༣༡༡} ཞེས་པ་དང་
འགལ་ལོ། གཏན་ཆོག་ས་ཐེ་ཆོས་ལ་བརྗོད་བྱིར། ཞེས་པས་ནི། རྟགས་ཡང་དག་འགོད་དགོས་ཀྱི་
སྒྲོལ་བ་ཡིན་ན་ཤེས་འདོད་ཡོད་དགོས་པར་སྟོན་པ་ཡིན་གྱི། རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་དེར་སྟོན་པ་ནི་
མ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན། སྒྲོལ་དེ་འདྲའི་ངོར་སྐྱ་མི་རྟག་པ་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་པ་དེ་སྐྱབ་བྱི་
རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་བྱིར་ཞེ་ན། མི་མཚུངས་ཏེ། སྒྲོལ་གྱིས་སྐྱ་མི་རྟག་པར་གྲུབ་པ་དེ་སྐྱ་མི་
རྟག་པ་སྒྲོལ་བྱི་ངོར་བསྐྱབ་བྱ་མིན་པའི་སྐྱབ་བྱེད་ཡིན་ལ། སྒྲོལ་གྱིས་དེ་སྐྱབ་བྱི་ཚུལ་གསུམ་
ཚད་མས་ངེས་པ་དེ་སྒྲོལ་བྱི་ངོར་བྱས་པ་དེ་སྐྱབ་བྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་སྐྱབ་བྱེད་དུ་འགྱུར་
པའི་བྱིར་རོ། །དེས་ན། དེར་སང་གི་རྟོག་གེ་བ་སྐྱུན་པོ་དག སྤྲོགས་ཆོས་སྒྲོལ་ལ་མ་གྲུབ་པ་མ་
གྲུབ་པའི་རྟགས་སུ་སྐྱ་བ་དང་། རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་སྒྲོལ་བྱི་ངོར་སྤྲོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པར་སྐྱ་

བའི་འགལ་བའི་ཁུར་ཆེན་དངོས་སུ་ཁྱེར་བ་ལའང་ཞུས་པ་མི་མངའ་བ་ཞི་མ་སྐྱོངས་པའི་ཁོལ་པོ་ངོ་
མཚར་རྟོ། །འདི་དག་ལ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མང་ཡང་བྱེད་པ་ཆེར་རྒྱུང་ཞིང་། ཡི་གེ་མངས་བར་འགྱུར་
བས་མ་བྲིས་སོ།།

རྟགས་ཡང་དག་གི་རྟགས་ཆོས་དོན་གསུམ་ངོས་བཟུང་བ།

བཞི་པ་རྟགས་ཡང་དག་གི་རྟགས་ཆོས་དོན་གསུམ་ངོས་བཟུང་བ་ལ། དགག་གཞག་གཉིས་
ལས། གཞན་ལུགས་དགག་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། བྱས་པས་སྒྲུ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན།
ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་དང་། ཆོས་དང་། རྟགས་གསུམ་ག་ལ་སྐྱོམས་ཆོད་དང་། སང་ཆོད་གཉིས་
གཉིས་ཏེ། འདི་ལྟར་འགོད་པ་པོས། དོན་རང་མཚན་གྱི་སྒྲ་ཆོས་ཅན་དང་། མི་རྟག་པ་བསྒྲུབ་བྱེད་ཆོས་
དང་། བྱས་པ་རྟགས་སུ་སྐྱོམས་ནས་བཀོད་ཀྱང་། སང་ཆོད་ལ། སྒྲའི་དོན་སྦྱི་དང་། མི་རྟག་པའི་དོན་
སྦྱི་དང་། བྱས་པའི་དོན་སྦྱི་ནམས་ཆོས་ཅན་དང་ཆོས་དང་རྟགས་ནམས་སུ་སང་བ་ཡིན་གྱི། རང་
མཚན་དུ་གྱུར་པའི་བྱས་མི་རྟག་སོགས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེ་ལ་རྟགས་རྗེས་འགོ་མི་བྱེད་པར་ཐལ་བའི་
ཕྱིར་རོ། ཞེས་ཟེར་རྟོ།།

འདི་ནི་མི་འཐད་དེ། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བྱས་པས་སྒྲུ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ལ་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་
བཀོད་པའི་ཆེ་འགོད་པ་པོའི་སྐྱོམས་ཆོད་ལ་དོན་རང་མཚན་གྱི་བྱས་པས་སྒྲུ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་སུ་
བཀོད་པར་སྐྱོམས་ཀྱང་། སང་ཆོད་ལ། བྱས་པའི་དོན་སྦྱི་སྒྲའི་དོན་སྦྱི་མི་རྟག་པའི་དོན་སྦྱིར་སྒྲུབ་པས་
རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སང་བར་ཐལ། བྱས་པས་སྒྲུ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ལ་རྟགས་སུ་འགོད་ཚུལ་དང་། སྒྲུབ་ཚུལ་
ཡིན་སྒྲུབ་ཡིན་པ་གང་ཞིག དེའི་ཆེ་སྐྱོམས་ཆོད་ལ་དོན་རང་མཚན་གྱི་སྒྲ་བྱས་མི་རྟག་པ་རྟགས་ཆོས་
དོན་གསུམ་དུ་སྐྱོམས་ཀྱང་། སང་ཆོད་ལ་དོན་སྦྱི་གསུམ་རྟགས་ཆོས་དོན་གསུམ་དུ་སང་བའི་ཕྱིར།
འདོད་ན། བྱས་པའི་དོན་སྦྱི་སྒྲའི་དོན་སྦྱི་མི་རྟག་པའི་དོན་སྦྱིར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་དང་།
ཁུབ་པ་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། སྒྲའི་དོན་སྦྱི་བྱས་པའི་དོན་སྦྱི་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། བྱས་པའི་དོན་སྦྱི་ཡིན་
ན་མི་རྟག་པའི་དོན་སྦྱི་ཡིན་པར་འགལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། བྱས་པའི་དོན་སྦྱི་དང་མི་རྟག་པའི་དོན་སྦྱི་མི་

འགལ་ན། བྱས་མི་ཉག་གི་ཕྱོག་པ་ཡང་མི་འགལ་བར་མཚུངས་སོ།།

གཞན་ཡང་། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། བྱས་པས་སྐྱ་མི་ཉག་པར་སྐྱབ་པའི་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ཡིན་ན།
 ཉག་པ་ཡིན་པས་བྱབ་པར་ཐལ། དེ་ཡིན་ན་དངོས་པོར་མེད་པའི་ཚོས་ཡིན་པས་བྱབ་པའི་བྱིར།
 ཉག་ས་ཁས། འདོད་ན། དེ་སྐྱབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཡིན་ན་མི་ཉག་པ་ཡིན་དགོས་པར་བྱོད་རང་གིས་
 གྲང་ཁས་སྒྲངས་པ་དང་དངོས་སུ་འགལ་བར་འགྱུར་ལ། སྐྱ་མི་ཉག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་
 གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་ཉག་པ་ཡིན་དགོས་པར་ཡང་མཚུངས་སོ། ཉག་པ་ཚོས་ཅན། བྱོད་སྐྱ་མི་ཉག་སྐྱབ་
 ཀྱི་ཉག་ས་ཡང་དག་གི་དགག་བྱའི་ཚོས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྐྱབ་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ཡིན་ན་བྱོད་ཀྱི་
 བྱབ་བྱ་ཡིན་པས་བྱབ་པའི་བྱིར། ཉག་ས་ཁས། བྱབ་སྟེ། བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ཡིན་ན་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་ཉག་ས་
 ཡང་དག་གིས་སྐྱབ་དགོས་ཤིང་། དགག་བྱའི་ཚོས་ཡིན་ན་འགོག་དགོས་ལ། བྱབ་བྱེད་བཀག་ན་
 བྱབ་བྱ་ཁེགས་པའི་བྱིར་རོ། སྐྱ་དང་མི་ཉག་པའི་ཚོགས་དོན་བསྐྱབ་བྱར་རྫོམས་གྲང་། སོང་ཚོད་ལ་
 སྐྱ་མི་ཉག་པའི་དོན་སྤྱི་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱར་སོང་བར་ཐལ་ལོ། འདོད་ན། སྐྱ་མི་ཉག་པའི་དོན་སྤྱི་
 ཚོས་ཅན། བྱོད་སྐྱ་མི་ཉག་སྐྱབ་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱོད་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱར་རྫོམ་
 བྱིས་བཞེད་པས་འདོད་པ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། ཁ་གྲུབ་ན་རྫོམ་ཀྱི་ཞེ་འདོད་ལ་སྐྱ་མི་ཉག་པ་ཉིད་
 བསྐྱབ་བྱར་རྫོམས་པ་ཡིན་པ་འབྱུང་དོ། འདི་དག་ལ་ད་དུང་གཞོད་བྱེད་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མང་ཡང་།
 རེ་ཞེག་མངས་པར་འགྱུར་བས་མ་བྱིས་སོ། འདི་དག་གིས་སྐྱ་མི་ཉག་སྐྱབ་ཀྱི་ཉག་ས་ཚོས་དོན་གསུམ་
 ཡིན་ན་དངོས་པོར་མ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་རིགས་བསྐྱེས་ཏེ་དགག་པར་བྱའོ། རང་མཚན་
 ཡིན་ན་དཔེ་ལ་རྗེས་འགོ་མི་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་སྐྱ་བ་ནི། རང་མཚན་ཡིན་ན་ཚོས་དུ་མ་ལ་བྱན་
 མོང་དུ་རྗེས་འགོ་མི་བྱེད་པས་བྱབ་པར་འདོད་པ་སྟེ། དེ་ནི་རྒྱས་པར་གོང་དུ་བཀག་ཟིན་ཏོ།།

རང་ལུགས་ནི། བྱས་པས་སྐྱ་མི་ཉག་པར་སྐྱབ་པའི་ཚོ། སྐྱ་ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན། མི་ཉག་པ་
 བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས། བྱས་པ་ཉག་ས་ཡིན་ལ། དེ་སྐྱབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་དང་
 ཉག་ས་རྣམས་སྐྱོ་བཏགས་ཡིན་ཅིང་། དེ་སྐྱབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་སོགས་ཡིན་ན་རིམ་པ་བཞེན་
 སྐྱ་དང་མི་ཉག་པ་དང་བྱས་པ་རྣམས་ཡིན་དགོས་པས་སྐྱོ་བཏགས་སུ་འགལ་བ་ཡིན་ནོ། སྐྱ་དང་མི་

རྟགས་ཡང་དག་གི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།

འབྲས་བུའི་རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ།

གསུམ་པ་དབྱེ་བཞི། ཏུ་བ་དག་འཕྱུར་བ་དང་ཉན་པའི་ལ་ལ་མེ་ཡོད་པར་སྐྱབ་པ་ལ་ཏུ་བ་
 དག་འཕྱུར་བ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་སྐྱུ་དོ་སྐྱུ་བ་པའི་འབྲས་རྟགས་དང་། རིག་ཕྱེད་ཀྱི་སྐྱུ་འཛིན་
 ཉན་ཤེས་རང་སྐྱུ་མི་རྟག་པའི་སྐྱུ་ཐོན་ཏུ་སོང་བར་སྐྱབ་པ་ལ་ཙོ་ལ་བྱུང་ཉན་ཤེས་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་
 ལྟ་བུ་སྐྱུ་ཐོན་སོང་སྐྱབ་པའི་འབྲས་རྟགས་དང་། གཞུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་ལ་དབང་ཡིད་ལས་
 གཞན་པའི་སྐྱུ་ཡོད་པར་སྐྱབ་པ་ལ། དབང་ཡིད་ལས་གཞན་པའི་སྐྱུ་མེད་ན་མི་སྐྱེ་བ་རྟགས་སུ་བཀོད་
 པ་ལྟ་བུ་སྐྱུ་འི་ཁྱད་པར་སྐྱབ་པའི་འབྲས་རྟགས་དང་། སྐྱག་བདེན་རང་སྐྱུ་ཡོད་པར་སྐྱབ་པ་ལ་རེས་

འགའ་སྐྱེ་བའི་དངོས་པོ་ཡིན་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་རྒྱུ་འདི་རང་ལྡོག་སྒྲུབ་པ་དང་། ཁ་ནང་བྱ་རམ་གོང་བུའི་སྤྲོད་གི་བྱ་རམ་གྱི་རོད་ལྟར་བཞུགས་ཅན། རང་རྒྱ་བྱ་རམ་གྱི་རོས་མས་བྱ་རམ་གྱི་གཞུགས་ད་ལྟར་བ་འདིའི་ལྟན་ཅིག་བྱེད་ཆུན་བྱེད་པའི་ལུས་པ་སྤྲོ་མ་སྤྲོ་བྱ་སོང་སྟེ། བྱ་རམ་གྱི་རོད་ལྟར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་རྒྱ་ཆོས་རྒྱུ་དཔག་གི་འབྲས་རྟགས་རྣམས་སོ། །འདི་དག་ཀྱང་ཕྱི་ཆོལ་གྱི་ཤེས་འདོད་དང་སྤྲོ་ཆོལ་གྱི་དཔག་འདོད་ཀྱི་དབང་གིས་རྟགས་ཀྱི་འགོད་ཚུལ་ཇི་ལྟར་འབྱུང་བ་དང་མཐུན་པར་བ་སྤྲོད་པོ་བྱས་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི། ཤེས་འདོད་དང་དཔག་འདོད་ཀྱི་དབང་གིས་རྟགས་ཀྱི་འགོད་ཚུལ་མཐའ་ཡས་པའི་ཕྱིར། འབྲས་རྟགས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་འགོད་ཚུལ་གྱི་རིགས་རིགས་དེ་སྤྲོད་བཤད་པ་འདི་དག་ཏུ་གྲངས་ངེས་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར། ལྷ་སྤྲོ་ཆོས་ཅན། རྩོད་རང་གི་རྒྱ་ཆུན་དུ་མ་ཆོགས་པ་ལས་སྤྲོད་གོས་ཏེ། རྩོད་རང་གི་ཉེར་ལེན་དང་ལྟན་ཅིག་བྱེད་ཆུན་གྱི་ཆོགས་པ་གྲངས་མ་ཚང་ན་མི་སྤྲོ་བའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་སྤྲོད་པའི་ཕྱིར་རོ། རྩི་སྤྲོད་བཤད་པའི་འབྲས་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་དེ་དག་ཐ་སྤྲོད་པ་མ་གཏོགས་དོན་ཐ་དད་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ལ་མེ་ཡོད་དུ་སྒྲུབ་པ་ལྟ་བུ་རྒྱུ་འདི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པའི་འབྲས་རྟགས་སུ་ཁས་ལེན་དགོས་པའོ།

བཞི་པ་རྣམ་གཞག་དབྱེད་པ་ལ། རྟགས་ཆོས་དོན་གསུམ་ངོས་གཞུང་བ་དང་། ཚུལ་གསུམ་ངོས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་བཤད་པ་དང་། རྟགས་སྤྲོན་ཅན་དུ་ཐལ་བའི་དོགས་པ་བཅད་པའོ། གང་པོ་ལ། དགག་གཞག་གཉིས་ལས།

གཞན་ལྷགས་དགག་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ལ་མེ་ཡོད་དུ་སྒྲུབ་པ་ལ་དུ་ཡོད་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ན་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ནི་མེ་དང་རྟགས་ནི་དུ་བ་ཉིད་ཡིན་ལ། མེ་ཡོད་དང་དུ་ཡོད་ནི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དང་རྟགས་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །འདི་ནི་དིང་སང་གི་རྟོག་གི་པ་རྣམས་ལ་རྒྱུད་ལྟར་གྲགས་མོད་ཀྱི་ཆོས་ཤིན་ཏུ་གཞོད་པ་དུ་མའི་གནས་སུ་རྟོགས་ཏེ། འདི་ལྟར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། མེ་མ་ཡིན་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་ཐལ། མེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དུ་ལྟན་ལའི་སྤྲོད་དུ་བ་ཞེས་པར་ཐལ། མེ་མ་ཡིན་ཞེས་པའི་ཕྱིར། རྩབ་སྟེ། རྩབ་བྱེད་བཀག་ན་རྩབ་བྱ་ཞེས་པས་སོ། །གཞན་ཡང་། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཚད་མ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་དཔེར་

བཀོད་པའི་ཆེ་ཚད་མང་དང་དུ་ལྷན་ལ་གཉིས་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་རྟགས་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་སུ་མཐུན་པའི་
 དོན་དུ་བར་མཐུན་པ་དང་མེར་མཐུན་པ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་མི་ལུས་ཏེ། ཚད་མང་དུ་བར་མཐུན་
 པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་། མེ་མ་ཡིན་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཡིན་ན་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་
 ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། ཁྱོད་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཆོས་ཅན་ལ་
 དང་། རྟགས་དུ་བ་དང་། མཐུན་དཔེ་ཚད་མང་སྐྱམ་ག་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སུ་ཐལ་ལོ། །ཅི་སྟེ།
 དགག་བྱའི་ཆོས་ནི་མེ་མེད་ཡིན་གྱི། མེ་མ་ཡིན་དགག་བྱའི་ཆོས་མ་ཡིན་ནོལེན། དེ་ལྟ་ན། མེ་ཡོད་
 བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་གྱི་མེ་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་མ་ཡིན་ནོལེན་བྱ་བར་གྲུབ་སྟེ། བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་
 དངོས་ཀྱི་ཕྱོག་ཕྱོགས་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་འདོད་དགོས་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་།
 ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་ལ་དབང་ཡིད་ལས་གཞན་པའི་རྒྱ་ཡོད་པར་སྐྱབ་པའི་
 ཆོད་བང་ཡིད་ལས་གཞན་པའི་རྒྱ་ཉིད་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་སུ་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། དེ་མ་ཡིན་དགག་བྱའི་
 ཆོས་སུ་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། གཟུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་ལ་དབང་ཡིད་ལས་གཞན་པའི་རྒྱ་མ་ཡིན་
 པ་ཁེགས་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། དེ་ལ་དབང་ཡིད་རྒྱ་ཡིན་པ་ཁེགས་པར་ཐལ་ལོ། །དེས་ན་དེ་ལྟ་
 ལུང་རྒྱད་པ་འབའ་ཞིག་ཐོག་ཏུ་འབབ་པར་འགྱུར་རོ། །

རང་ལུགས་ལ། མེ་ཡོད་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་དང་དུ་ཡོད་རྟགས་སུ་སྐྱབ་པའོ། །འོ་ན། འབྲས་
 རྟགས་ཞེས་རི་ལྟར་བརྗོད་ཅེ་ན། འོ་ན། གང་རེག་མེད་པར་སྐྱབ་པའི་ཆེ་མེ་ཚད་མས་དམིགས་པ་
 རྟགས་སུ་བཀོད་ན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཞེས་རི་ལྟར་བརྗོད། འདི་ནི་དངོས་སུ་དམིགས་པ་བཀོད་
 གྱུར། མ་དམིགས་པའི་མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་པས་དེ་སྐད་དུ་བརྗོད་ཅེ་ན། འདི་ཡང་འབྲས་བྱ་དང་རྒྱུ་
 མཐར་ཐུག་པ་ཅན་ཡིན་པས་དེ་སྐད་དུ་བརྗོད་དེ། དུ་ཡོད་ཀྱིས་མེ་ཡོད་འགྲུབ་པ་མེ་དུ་རྒྱ་འབྲས་སུ་
 འགྲུབ་པ་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་རྩལ་གསུམ་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་བཤད་པ་ནི། རྟགས་ནི་པལ་ཆེར་མངོན་སུམ་གྱིས་
 འགྲུབ་ལ། ཁྱབ་པ་ནི་རྒྱ་འབྲས་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མའི་སྟོབས་ལས་འགྲུབ་བོ། །འོ་ན། རྒྱ་འབྲས་ངེས་
 བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་སྐྱགས་དུས་མེ་དུ་རྒྱ་འབྲས་སུ་ངེས་པར་བྱེད་ཅེ་ན། སྟོལ་བ་དབང་པོ་ཞོན་པོས་ནི་དུ་བ་

མེ་ལས་སྒྲེ་བཞིན་པ་མཐོང་བའི་མངོན་སུམ་སྤྲུགས་གཅིག་གིས་དུ་བ་མེའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་ངེས་
 ལུས་ལ། དབང་པོ་འབྲིང་པོས་ནི་དང་པོར་མེ་དུ་གཉིས་ཀས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་དམིགས་པའི་མངོན་
 གསུམ་གཅིག་དེ་ནས་མེ་དམིགས་པའི་མངོན་སུམ་གཅིག་དེ་ནས་ས་ཕྱོགས་དེར་མེ་ཡོད་སྟོབས་ཀྱིས་
 དུ་བ་སྒྲེ་བ་དམིགས་པའི་མངོན་སུམ་གཅིག་སྟེ། དུ་བ་མེ་ཡོད་སྟོབས་ཀྱིས་སྒྲེ་བའི་རྗེས་འགོ་ངེས་བྱེད་
 གྱི་མངོན་སུམ་སྤྲུགས་གསུམ་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་དུ་བ་མེའི་འབྲས་བུར་ངེས་ལུས་ལ། ཡང་ན་དང་པོར་མེ་
 དུ་གཉིས་ཀ་དམིགས་པའི་མངོན་སུམ་གཅིག་དེ་ནས་གཞི་དེར་མེ་ལོག་པ་དམིགས་པའི་མངོན་སུམ་
 གཅིག་དེ་ནས་མེ་ལྡོག་སྟོབས་ཀྱིས་དུ་བ་ལོག་པའི་གཞི་དམིགས་པའི་མངོན་སུམ་གཅིག་སྟེ། ལྡོག་པ་
 ངེས་བྱེད་གྱི་ཚད་མ་སྤྲུགས་གསུམ་གྱི་བྱེད་ལས་ལས་དུ་བ་མེའི་འབྲས་བུར་རྟོགས་ལུས་སོ། །དབང་
 པོ་རྩལ་པོས་ནི་དང་པོར་མེ་དུ་གཉིས་ཀས་དག་པའི་གཞི་དམིགས་པའི་མངོན་སུམ་གཅིག་དེ་ནས་
 གཞི་དེར་མེ་དམིགས་པའི་མངོན་སུམ་གཅིག་དེ་ནས་གཞི་དེར་མེ་ཡོད་སྟོབས་ཀྱིས་དུ་བ་སྒྲེ་བར་
 དམིགས་པའི་མངོན་སུམ་གཅིག་དེ་ནས་གཞི་དེར་མེ་ལོག་པ་དམིགས་པའི་མངོན་སུམ་གཅིག་དེ་
 ནས་མེ་ལྡོག་སྟོབས་ཀྱིས་དུ་བ་ལོག་པར་དམིགས་པའི་མངོན་སུམ་གཅིག་སྟེ། རྗེས་སུ་འགོ་ལྡོག་
 གཉིས་ཀ་ངེས་བྱེད་གྱི་མངོན་སུམ་སྤྲུགས་ལྡེའི་བྱེད་ལས་ལས་དུ་བ་མེའི་འབྲས་བུར་རྟོགས་ལུས་ལ།
 རྩལ་འདིས་རྒྱ་འབྲས་གཞན་ལ་ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེས་ན་ཚད་མ་འདི་དག་ལས་མེ་དུ་རྒྱ་འབྲས་སུ་
 ངེས་པ་ན་མེ་ཡོད་སྟོབས་ཀྱིས་དུ་བ་སྒྲེ་བ་དང་། མེ་མེད་ན་དུ་བ་མེད་པར་ངེས་ལུས་པས། དུ་ཡོད་ཀྱིས་
 མེ་ཡོད་སྒྲུབ་པའི་ཁྱབ་འབྲེལ་མངོན་སུམ་འདི་དག་གིས་འབྲུབ་པར་བཤད་པ་ཡིན་གྱི། མངོན་སུམ་
 འདི་དག་གིས་མེ་དུ་འི་འབྲེལ་བའམ་ཁྱབ་འབྲེལ་དངོས་སུ་འཇལ་བ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་སྒྲོ་
 བཏགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་མེ་ཡོད་ན་དུ་བ་སྒྲེ་བ་དང་། མེད་ན་མི་སྒྲེ་བར་མངོན་སུམ་དུ་
 མཐོང་ཡང་། མེ་དུ་ལ་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་ཐ་སྙད་མ་ཤེས་པར་ཐ་སྙད་ལ་སྤོངས་པའི་གྲོལ་བ་སྤྲུལ་པོ་འགའ་
 ཞིག་ཀྱང་ཡོད་དེ། གཞན་དུ་ན་རྒྱང་འཕེན་དག་དུ་བ་རྒྱ་མེད་དུ་སྒྲོ་འདོགས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་
 དེ་ལྟ་བུའི་ངོར་ནི། དུ་བ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་མེའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་མེ་ཕན་བྱེད་དུ་ཡོད་མེད་ཀྱི་རྗེས་
 སུ་འགོ་ལྡོག་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་རྟགས་ལས་མེ་དུ་རྒྱ་འབྲས་སུ་ངེས་པར་བྱས་དགོས་སོ། །དེའི་

ཕྱིར། མེའི་འབྲས་བུ་དུ་བ་སྟེ། །འབྲས་བུའི་ཚོས་ཀྱི་རྗེས་འཇུག་ཕྱིར།³⁰² །ཞེས་པའི་རྟགས་ཀྱི་ནྟམ་
གཞག་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།།

གསུམ་པ་རྟགས་སྟོན་ཅན་དུ་ཐལ་བའི་དོགས་པ་བཅད་བ་ནི། ལ་ལ་མེ་ཡོད་པར་སྐྱབ་པ་ལ་
དུ་ཡོད་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཚེ་ན། དུ་བ་དེ་དང་མེ་དེ་རྒྱ་འབྲས་མིན་ན་འབྲས་རྟགས་སུ་མི་འབྲད་ལ།
རྒྱ་འབྲས་ཡིན་ན་འབྲས་དུས་ན་རྒྱ་མེད་ཅིང་རྒྱ་དུས་ན་འབྲས་བུ་མེད་པས་དུ་ལྷན་ལ་ལ་དུ་བ་ཡོད་
དུས་ན་དེའི་རྒྱར་གྱུར་པའི་མེ་མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་འདིའི་ཕྱོགས་ཚོས་གྲུབ་དུས་ན་དམ་བཅའ་ཚད་
མས་བསལ་བར་འགྱུར་ལ། དམ་བཅའ་ཚད་མས་གྲུབ་དུས་ན་ཕྱོགས་ཚོས་མི་འགྲུབ་སྟེ། ལ་ལ་མེ་
ཡོད་དུས་ན་མེ་དེའི་འབྲས་བུ་དུ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། སྟོན་མེད་དེ། ལ་ལ་དུ་བ་ཡོད་པའི་རྟགས་
ཀྱིས་དུ་བའི་དུས་ན་མེ་ཡོད་པར་སྐྱབ་པ་མིན་གྱི། དུ་བའི་རྒྱར་གྱུར་པའི་མེ་ཡོད་པ་ཙམ་ཞིག་དུས་ཀྱི་
ཁྱད་པར་དུ་མ་བྱས་པར་སྐྱབ་པ་ཡིན་ལ། ལ་ལ་དུ་བ་ཡོད་ན་དེའི་ཚེ་རང་རྒྱ་མེ་ཡོད་མི་དགོས་ཀྱང་།
སྒྱིར་ལ་ལ་རང་རྒྱ་མེ་ཡོད་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན་ཚེས་གཅིག་གི་ཉིན་མོ་ལ་ཕྱི་རྩོལ་ཡོད་ན་དེའི་རྒྱར་གྱུར་
པའི་སྤྱོད་ཡོད་དགོས་ཀྱང་། ཚེས་གཅིག་གི་ཕྱི་རྩོལ་ཡོད་དུས་སྤྱོད་ཡོད་མི་དགོས་པས་ཚེས་གཅིག་གི་
ཉིན་མོ་ལ། སྤྱོད་ཡོད་དེ་ཕྱི་རྩོལ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལ། ཕྱོགས་ཚོས་གྲུབ་ན་དམ་བཅའ་བསལ་བའི་སྟོན་
མི་འབྱུང་བ་དང་འབྲེལ། །དེས་ན་མེ་ཡོད་པའི་དུས་ཀྱི་གཞི་དང་། མེའི་འབྲས་བུ་དུ་བ་ཡོད་པའི་དུས་
ཀྱི་གཞི་གཉིས་ཀ་ཆ་ཤས་སུ་ལྷན་པའི་ལ་ཚོས་ཅན་དུ་བྱས་ནས་དེ་ལ་དུ་བ་ཡོད་པས་མེ་ཡོད་པ་དུས་
ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་མ་བྱས་པར་སྐྱབ་པ་ཡིན་པར་གཤམ་བཤམ་གྱིས་གིག །འབྲས་བུའི་རྟགས་ཡང་དག་
བཤད་ཅིན་ཏོ།།

རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ།

གཉིས་པ་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། ཚུལ་གསུམ་ངེས་བྱེད་
ཀྱི་ཚད་མ་བཤད་པ་དང་གསུམ།

དང་པོ་ནི། །རང་དང་རང་བཞིན་གཅིག་པའི་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་སྐྱབ་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་མ་ཚད་

བའི་རྒྱུ་བ་རྟགས་གང་ཞིག དེ་རྒྱུ་བ་ཀྱི་བ་རྒྱུ་བ་བྱ་འགྲུ་བ་པ། རྟགས་དང་བ་རྒྱུ་བ་བྱའི་ཚས་ཀྱིས་དངོས་
སུ་ཟིན་པའི་ཚས་གཉིས་རྒྱ་འབྲས་སུ་ངེས་པ་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་པའོ། །དབྱེ་ན་གཉིས་ལས།

དང་པོ་བྱུང་བར་དག་པ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། རང་བཞིན་གྱི་
རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག ཁྱོད་བརྗོད་པའི་རྒྱས་ཁྱོད་ཀྱི་བལྟོས་པ་རང་གི་བྱེད་ཚས་མ་འཕངས་པ།
དཔེར་ན། རྒྱ་མི་རྟག་པར་རྒྱུ་བ་ལ་དངོས་པོ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །གཞན་དག་དངོས་པོར་
ཡོད་པ་རྟགས་སུ་འགོད་པ་ནི་གོང་དུ་བཀག་ཟིན་ཏོ།།

གཉིས་པ་བྱུང་བར་ལྟོས་པ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། རང་བཞིན་
གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག ཁྱོད་བརྗོད་པའི་རྒྱས་ཁྱོད་ཀྱི་བལྟོས་པ་རང་གི་བྱེད་ཚས་མ་འཕངས་པ། དེ་
ལ་དབྱེ་ན། བྱེད་ཚས་ཐ་མི་དད་པ་ལ་བལྟོས་པ་དང་། ཐ་དད་ལ་བལྟོས་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། དཔེར་
ན་རྒྱ་མི་རྟག་རྒྱུ་བ་ལ་སྒྲེ་ལྟར་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ལ་བྱེད་ཚས་དངོས་སུ་འཕངས་པ་
དང་། རྟགས་ལ་འཕངས་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། རྒྱ་མི་རྟག་རྒྱུ་བ་ལ་རྒྱ་རྒྱུ་བ་ལས་སྒྲེས་པ་རྟགས་སུ་
བཀོད་པ་དང་། གཉིས་པ་ནི། རྒྱ་མི་རྟག་རྒྱུ་བ་ལ་བྱས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ།།

གསུམ་པ་རྒྱལ་གསུམ་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་བཤད་པ་ནི། སྒྲོར་བ་སྒྲོར་གཅིག་ལ་མཚོན་ན།
རྒྱ་མི་རྟག་རྒྱུ་བ་ལ་བྱས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་རྒྱལ་གསུམ་ཚད་མ་གང་གིས་ངེས་པར་བྱེད་ཅེ་ན།
དེའི་ཕྱོགས་ཚས་ནི་དབང་པོ་རྟོན་པོས་སྒྲོར་རང་གི་རྒྱ་རྒྱུ་བ་ལས་སྒྲེ་བར་མཐོང་བའི་མངོན་སུ་མ་ཚད་
མས་ངེས་པར་བྱེད་ལུས་ལ། དབང་པོ་རྒྱལ་པོ་ཁ་ཅིག་ལ་ནི་ཐ་སྙད་རྒྱུ་བ་ཀྱི་རྟགས་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་
དཔག་ཚད་མས་ངེས་པར་བྱེད་དགོས་སོ། །བྱུང་བ་ནི། རྗེས་དཔག་ཚད་མས་ངེས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པས།
དེའི་རྟེན་རྟགས་ལ། རྗེས་བྱུང་རྒྱུ་བ་བལྟོས་མེད་ཀྱི་རྟགས་དང་། ལྷོག་བྱུང་རྒྱུ་བ་གཞོད་པ་ཅན་
ཀྱི་རྟགས་གཉིས། དང་པོ་ལ་རྟགས་དགོད་པ་ནི། བྱས་པ་ཚས་ཅན། ཁྱོད་རང་གྲུ་བ་ཙམ་ནས་འཛིག་
པའི་ངོ་བོ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་འཛིག་པར་འགྱུར་བ་རང་ལས་ཕྱིས་འབྱུང་བའི་རྒྱ་སོགས་ལ་བལྟོས་པ་མེད་
པར་རང་རྒྱུ་ལས་འཛིག་པར་སྒྲེས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། སྒྲོག་བཞིན་ཞེས་པ་སྟེ། དེའི་བྱུང་བ་དཔེར་
སྟེང་དུ་མངོན་སུ་མ་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པར་བྱེད་ཅིང་། ཕྱོགས་ཚས་ནི་ཕྱིས་བྱུང་གི་རྒྱས་འཛིག་པ་བྱས་

པའི་ངོ་བོར་གྱུར་བ་སྒྲིབ་དམ། བྱས་པ་ལས་དོན་གཞན་པ་ཉིད་སྒྲིབ། དང་པོ་ལྟར་ན། བྱིས་སྐྱོད་ན་གཞན་མེད་དེ། བྱས་པ་རང་གི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་རྩལ་གྱི་ཚོས་ནུམས་ནི་རང་གྱུ་ལས་སྒྲིས་ཟེན་པའི་བྱིར་རོ། གཉིས་པ་ལྟར་ན། བྱིས་སྐྱོད་དེ་ཚོས་ཅན། བྱས་པ་འཛིག་པར་མ་སྒྲིབ་པར་ཐལ། བྱས་པ་ལས་དོན་གཞན་པའི་འཛིག་པ་ཁོ་ན་ལ་ཡན་བྱེད་ཡིན་པའི་བྱིར། ཅེས་པ་ལ་སོགས་པ་གཞོད་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་བསྟན་ནས་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ཚད་མས་ངེས་པར་བྱེད་དོ།

གཉིས་པ་ལྟོག་བྱུང་བྱེད་ཀྱི་གཞོད་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་ནི། རྟག་པ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་བྱས་པས་སྟོང་སྟེ། རིམ་དང་ཅིག་ཅར་གྱི་དོན་བྱེད་པས་སྟོང་པའི་བྱིར། དཔེར་ན་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་བཞིན། ཞེས་པ་སྟེ། འདིའི་བྱུང་པ་ནི། རིམ་དང་ཅིག་ཅར་གྱི་དོན་བྱེད་པ་ལས་གཞན་པའི་དོན་བྱེད་ཚུལ་ལུང་གསུམ་བཀག་པས་འགྲུབ་ལ། བྱོགས་ཚོས་ནི་རྟག་པས་འབྲས་བུ་ཐམས་ཅད་ཅིག་ཅར་བྱེད་པ་ལ། འབྲས་བུ་ནུམས་རིམ་གྱིས་སྒྲིབ་པར་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པས་གཞོད་ཅིང་། རིམ་གྱིས་འབྲས་བུ་སྒྲིབ་ན་རྒྱ་ལ་འང་འབྲས་བུ་རིམ་བཞིན་སྒྲིབ་པའི་སྤྱིའི་རིམ་པ་དུ་མ་ཁས་ལེན་དགོས་པས། རྒྱ་ཡང་མི་རྟག་པར་འགྱུར་གྱི་རྟག་པ་ཉམས་སོ་ཞེས་གཞོད་པ་བསྟན་པས་འགྲུབ་པོ། གྲེ་ཡང་སྟོབ་དཔོན་གྱིས། འབྲེལ་བ་མེད་པར་ནི་རྩལ་སྤྱུ་འགྲོ་བ་དང་ལྟོག་པ་ངེས་པ་མེད་དེ།³⁰⁹ ཞེས་རྩལ་སྤྱུ་འགྲོ་ལྟོག་གི་བྱུང་པ་འགྲུབ་པ་ལ་འབྲེལ་བ་འགྲུབ་དགོས་པར་བཤད་པའི་དོན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། བྱས་པ་མི་རྟག་པ་ལས་ཐ་དད། མི་རྟག་པ་ལོག་ན་བྱས་པ་ལྟོག་པ་ནི། བྱས་པ་མི་རྟག་པ་ལ་འབྲེལ་བའི་དོན་ཡིན་ལ། བྱས་པ་མི་རྟག་པ་ལ་འབྲེལ་བའི་དོན་ལྟོག་གི་མི་རྟག་པ་ལོག་ན་བྱས་པ་ལྟོག་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཉིད་གཞོད་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་འདིས་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། རྟགས་འདིས། མི་རྟག་པ་ལོག་པའི་གཞི་ལ་བྱས་པ་ལོག་པས་བྱུང་པར་སྒྲུབ་པའི་བྱིར་རོ། གེས་ན། རྟགས་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་བྱས་པ་མི་རྟག་པ་ལ་འབྲེལ་བའི་དོན་ལྟོག་གི་མི་རྟག་པ་ལོག་པའི་གཞི་ལ་བྱས་པ་ལོག་པས་བྱུང་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཉིད་ངེས་པ་དང་། རྟགས་བྱས་པ་ངེས་པའི་ཚད་མ་དང་གཉིས་ལ་ལྟོས་ནས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྩལ་སྤྱུ་འགྲོ་ལྟོག་ངེས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ད་ནི་འདི་བསམ་པར་བྱ་སྟེ། ཅི་དོན་བྱེད་པས་སྟོང་པའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས། རྟག་པ་ལ་

བྱས་པས་སྟོང་པ་ངེས་པའི་ཚད་མ་དེས་ཏྲག་པའི་གསལ་བའི་དབྱེ་བ་མཐའ་དག་ལ་བྱས་པ་མི་སྲིད་
 བར་ངེས་སམ་མ་ངེས། མ་ངེས་ན། ད་དུང་བྱི་གྲོལ་དེས་ཏྲག་པའི་གསལ་བ་འགའ་ཞིག་ལ་བྱས་པ་
 སྲིད་པར་དོགས་པ་མ་ཚད་དམ་ཚད། དང་པོ་ལྟར་ན། གཞོད་པ་ཅན་གྱི་ཏྲགས་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་
 དཔག་སྦྱེས་ཀྱང་། ཏྲགས་མི་མཐུན་སྟོགས་ལ་མེད་ངེས་སུ་མ་གྲུབ་པས་ཚད་མ་དེས་ལྟོག་བྱུང་ངེས་པ་
 འགལ་ལོ། །བྱི་མ་ལྟར་ན་དོགས་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཚད་ཅིང་། ཚད་མ་དེས་བཅད་པ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར།
 དོགས་པ་དེ་གཙོད་བྱེད་གྱི་ཚད་མ་གཞན་བརྟན་དགོས་ན་འདྲིའི་ཚད་མ་ཡིན་ཞིང་། རྟེན་ན་ཚད་མ་
 མཐའ་མེད་བརྟན་དགོས་ཏེ། ཏྲག་པའི་གསལ་བ་ལ་མཐའ་མེད་ཅིང་། དེ་རེ་རེ་ནས་བྱས་པ་སྲིད་པའི་
 དོགས་པ་གཙོད་བྱེད་གྱི་ཚད་མ་བརྟན་དགོས་པའི་བྱིར། གལ་ཏེ། ཏྲག་པ་བྱས་སྟོང་དུ་འཇུག་པའི་
 ཚད་མ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཏྲག་པའི་གསལ་བ་མཐའ་དག་ལ་བྱས་པ་མི་སྲིད་པར་ངེས་ན། བྱས་པ་ལ་མི་
 ཏྲག་པས་བྱུང་པ་ངེས་པའི་ཚད་མ་དེས་ཀྱང་བྱས་པའི་གསལ་བ་མཐའ་དག་ལ་མི་ཏྲག་པས་བྱུང་པ་
 ངེས་པར་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ལྟར་ཚད་མ་དེས་སྒྲུབ་ལའང་མི་ཏྲག་པས་བྱུང་པ་ངེས་དགོས་པས་བྱུང་པ་
 ངེས་པ་ན་བསྐྱབ་བྱ་གྲུབ་པར་འགྱུར་རེ་ཞེ་ན། སྟོན་མེད་དེ། གཞོད་པ་ཅན་གྱི་ཚད་མ་དེས། བྱས་པ་
 ཏྲག་པའི་གསལ་བའི་དབྱེ་བ་མཐའ་དག་ལ་འཇུག་པ་མི་སྲིད་པར་མ་ངེས་ཀྱང་། འཇུག་པར་འཛིན་
 པའི་སྟོ་དོགས་བཅད་ཅིང་། བྱིས་ཏྲག་པའི་བྱུང་པར་ལ་སྟོ་ཁ་སྟོགས་པ་ཙམ་གྱིས་ཚད་མ་གཞན་ལ་
 ལྟོས་མེད་དུ་དེ་ཉིད་བྱས་པས་སྟོང་པའི་ངེས་པ་འབྲེན་པ་ཡིན་ནོ། །ཁོ་ན། རྗེས་བྱུང་ངེས་པའི་ཚད་མ་
 དེས་བྱས་པའི་གསལ་བ་མཐའ་དག་ལ་མི་ཏྲག་པས་མ་བྱུང་པར་འཛིན་པའི་སྟོ་འདོགས་གཙོད་ནུས་
 པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟ་ན་རྗེས་བྱུང་ངེས་ན་བསྐྱབ་བྱ་ལ་སྟོ་འདོགས་ཚད་པས་བྱུང་པར་ཐལ་ལོ་ཞེ་ན།
 མི་མཚུངས་ཏེ། བྱིས་བྱུང་ཀྱང་དེའི་བྱེད་བྲག་གིས་བྱུང་མི་དགོས་ཤིང་། བྱི་ཁེགས་ན་དེའི་བྱེད་བྲག་ཀྱང་
 ཁེགས་དགོས་པའི་བྱིར་རོ། །རང་བཞིན་གྱི་ཏྲགས་ཡང་དག་མདོ་ཙམ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

མ་དམིགས་པའི་ཏྲགས་ཡང་དག་བཤད་པ།

གསུམ་པ་མ་དམིགས་པའི་ཏྲགས་ཡང་དག་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི།

འགའ་ཞིག་ན་རེ། དེ་སྐབས་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཚེས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་སྒྲུབ་དུ་རུང་མི་རུང་གི་ཚེས་མ་དམིགས་
 པ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་རང་གི་དགག་བྱ་འགོག་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚད་མས་ངེས་པ་ཞེས་ཟེར་བ་ཞི།
 འགལ་སྒྲུབ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཐམས་ཅད་ལ་ཡིད་མ་གཏད་པ་རྒྱུང་རྒྱལ་སྐྱབ་པ་ཙམ་དུ་ཟེན་ན། འགའ་
 ཞིག་ དེ་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག་དེ་སྐབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱའི་ཚེས་དེ་དགག་པ་ཡིན་པ། ཞེས་སྒྲུབ་
 པ་ལའང་། རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་སུ་ཐམས། དེ་ཡིན་ན་དེ་སྐབས་ཀྱི་བསྐྱབ་
 བྱའི་ཚེས་དགག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དངོས་མེད་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐམས། སྒྲོ་
 བཏགས་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྐྱབ་བྱའི་ཚེས་ཡིན་ན་དངོས་མེད་
 དང་དགག་པ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་ལ། རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་དེའི་བསྐྱབ་བྱའི་ཚེས་དངོས་མེད་དང་
 དགག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་ཡོད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་རང་ལྷོག་གཞི་ལྷོག་གི་ནམ་དཔེ་ལ་མཁས་པ་གྲིས་ཤིག་
 རང་ལུགས་ནི། མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། དེ་སྐབས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་
 ཚད་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག་ དེ་སྐབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱའི་ཚེས་ཡིན་ན་མེད་དགག་ཡིན་དགོས་པ་ཞེས་
 བྱའོ། །རྟེན་ཡང་སྒྱུར་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་དགག་པར་གྱུར་པའི་ཚེས་ཤིག་སྐབས་པས་ཁྱབ་པ་ཡིན་ཏེ།
 དཔེར་ན་སྒྲོ་མི་རྟག་པར་སྐྱབ་པ་ན་རྟག་པ་མ་ཡིན་པར་ལུགས་ལ་སྐྱབ་པ་ལྟ་བུའོ། །དེའི་ཕྱིར་སྒྲོ་མི་
 རྟག་རྟགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་ཀྱང་དངོས་སུ་སྒྲོ་མི་རྟག་པར་རྟགས་པའི་ལུགས་ལ་རྟག་པ་མ་
 ཡིན་པར་རྟགས་པ་ཡིན་འོ། །འོན་ཀྱང་། འབྲས་རང་གི་རྟགས་གཉིས་ཀྱིས་ནི་རང་རང་གི་ཤེས་འདོད་
 ཚེས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་བསྐྱབ་བྱའི་ཚེས་སྐབས་པར་གྱུར་པ་དངོས་སུ་བསྐྱབས་པའི་ལུགས་ལ་དགག་པ་
 སྐྱབ་པར་བྱེད་པས། མ་ཡིན་དགག་སྐྱབ་པ་ཡིན་ལ། མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་ནི་རང་གི་བསྐྱབ་
 བྱའི་ཚེས་ཡིན་ན་མེད་དགག་དངོས་སུ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྐྱབ་རྟགས་དང་དགག་
 རྟགས་སོ་སོར་ངེས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར། འདིས་ནི་དངོས་ལའང་དངོས་པོའི་ཚོ། ཁས་སྒྲུངས་མེད་
 པར་དགག་པ་ཉིད། སྐྱབ་བྱེད་སྒྲུབ་པ་དག་གིས་ནི། མ་ཡིན་སྐྱབ་པར་བྱེད་ཕྱིར་རོ།^{༡༠} །ཞེས་
 གསུངས་པ་ཡིན་འོ།།

གཉིས་པ་དཔེ་བ་ལ། མི་སྒྲུབ་པ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་དང་སྒྲུབ་རུང་མ་དམིགས་

པའི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས་སོ། །དང་པོའི་མཚན་ཉིད་ནི། ཡོད་ཀྱང་གང་ཟག་དེ་ལ་སྣང་མི་རུང་གི་
 ཚོས་གང་ཟག་དེས་ཚད་མས་མ་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས། གང་ཟག་དེའི་ངོར་ཚོས་དེ་ཡོད་
 དེས་འགོག་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚད་བའི་གཏན་ཚིགས། དཔེར་ན། མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་འདྲེ་ག་ཟ་
 བསྐྱལ་དོན་དུ་སོང་བའི་སྒྲེས་བྲུས་འདྲེ་ག་ཟ་ཡོད་དེས་ཀྱི་ཐ་སྟོན་དོན་མཐུན་མི་འཇུག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ།
 འདྲེ་ག་ཟ་བསྐྱལ་དོན་དུ་སོང་བའི་སྒྲེས་བྲུས་ཚད་མས་ག་ཟ་མ་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་
 བུམ། །རྟགས་འདི་ནི་ག་ཟ་གང་ལ་བསྐྱལ་དོན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་དེའི་ངོར་འགོད་དགོས་པ་མ་
 ཡིན་གྱི། གང་ཟག་དེའི་ངོར་ག་ཟ་ཡོད་དེས་ཀྱི་ཐ་སྟོན་དོན་མཐུན་མི་འཇུག་པར་འཇུག་དཔྱད་པའི་གཞིར་
 བྲུས་ནས་རྟགས་ཚོལ་བ་གཞན་ལ་འགོད་པ་སྤྲོད་པའི་བྱིར་རོ། །གཞན་དག་ན་རེ། མདུན་གྱི་གཞི་
 འདིར་ཚོས་ཅན། བསྐྱལ་དོན་ག་ཟ་ཡོད་དེས་ཀྱི་ཐ་སྟོན་དོན་མཐུན་མི་འཇུག་སྟེ། བསྐྱལ་དོན་ག་ཟ་
 ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་བྱིར་རོ། ཅེས་འགོད་པར་བྱེད་ལ། རྟགས་འདིས་ག་ཟ་ཡོད་དེས་འགོག་པ་
 ཡིན་གྱི་མེད་དེས་སུ་སྒྲུབ་ཅུས་པ་མ་ཡིན་པས། གཞི་དེར་ག་ཟ་ཡོད་དེས་དང་མེད་དེས་གང་ཡང་མ་
 ཡིན་ནོ་ཞེས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དོ། །ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། གཞི་དེར་བསྐྱལ་དོན་ག་ཟ་དམིགས་པའི་ཀྱན་མཁྱེན་
 ཡེ་ཤེས་ཀྱང་མེད་པར་ཐལ། གཞི་དེར་ག་ཟ་དམིགས་པའི་ཚད་མ་མེད་པའི་བྱིར་རོ། རྟགས་དངོས།
 འདོད་ན། དེར་དེ་མེད་དེས་མ་ཡིན་པ་འབྱུང་། དེས་ན། དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཚོས་གྲུབ་པ་ན་ག་
 ཟ་མེད་དེས་སུ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བས་མེད་དེས་སྒྲུབ་མི་ཅུས་པར་གཞུང་ལས་ལན་མང་དུ་བཤད་པ་
 དང་། རང་ཉིད་ཀྱིས་ཁས་སྒྲུངས་པ་ཐམས་ཅད་དང་འགལ་ཞིང་། གཞི་དེར་ག་ཟ་མེད་དེས་སུ་རྟོགས་
 ན་ག་ཟ་དེ་གཞི་དེར་ཁྱོད་ལ་བསྐྱལ་དོན་ཡིན་པའང་འགལ་ལོ།

ད་ནི་འདི་དབྱེད་པར་བྱ་སྟེ། ཅི། སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཅེས་བྱ་བ་འདི་
 དངོས་སམ། བཏགས་པ་གང་དུ་སྤྲོ། ཅིའི་བྱིར་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཞེས་བྱ་ཞིང་། འདི་
 ལ་དགག་གཞག་གཉིས་ལས།

གཞན་ལུགས་དགག་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྟགས་འདི་རྒྱུ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡིན་ཏེ།

རྟགས་འདིའི་དགག་བྱའི་ཚེས་ནི་ཤ་ཟ་ཡོད་པེས་ཀྱི་ཐ་སྟོན་དོན་མཐུན་ཡིན་ལ། དེའི་རྒྱ་ཤ་ཟ་དམིགས་
 པའི་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འཇུག་པ་སློ་སྟོན་ཅན་ཉིད་ཕྱིར་^{༡༡} ། ཁྱེད་གསུངས་སོ། ཇེས་ན། རྒྱ་
 མ་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་བཞོན་ནས་འབྲས་བུ་འགོག་པ་ཡིན་པས་རྒྱ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡིན་ནོ་
 ཞེས་སྒྲུ་ལོ། འདི་ལྟར་སྟོངས་པ་དག་ཁ་མཐུན་པར་སྒྲུས་ནས། དེ་ལས་ཀྱང་ཁ་ཅིག་ནི། རྟགས་འདི་
 སྒྲུང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་མི་སྒྲུང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
 སྒྲུ་བར་བྱེད། ཁ་ཅིག་ནི། སྒྲུང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་དང་མི་སྒྲུང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་
 གཞི་མཐུན་དུ་སྒྲུ་བར་བྱེད། ཁ་ཅིག་ནི། མི་སྒྲུང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ལ།
 འོན་ཀྱང་རྒྱ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡིན་པ་ལ་སྒྲུང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡིན་པས་མ་བྱུང་བ་
 ཡིན་ནོ་ཞེས་སྒྲུ་བར་བྱེད་ལ། མི་སྒྲུང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་སུ་སྒྲུ་བ་དག དགག་བྱའི་ཚེས་ཀྱི་
 དོན་ཡོད་ཀྱང་སྒྲུང་རུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་རྒྱ་མཚན་དུ་འགོད་ཅིང་། སྒྲུང་རུང་མ་དམིགས་པར་
 སྒྲུ་བ་དག །དགག་བྱའི་ཚེས་ཡོད་ན་སྒྲུང་རུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སྒྲུ་བར་བྱེད་དེ། སྒྲེ་བོ་སྟོ་གྲོས་
 དམན་པ་དག་གི་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་ཚུལ་ནི་འདི་ལྟར་མཐའ་ཡས་སོ། །འདི་དག་ལ། དགག་པ་རྒྱས་
 པར་བསྟན་པས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། ལྷན་པོ་མང་དུ་སྒྲུ་བའི་ཁ་འབྲིད་པས་ཟབ་དོན་རྒྱ་ཆེར་དབྱེད་པའི་གོ་
 སྐབས་འགོག་པའི་ཕྱིར་ལོ། །དེས་ན་མཚོན་པ་ཙམ་ཞིག་བསྟན་པར་བྱ་སྟེ། མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་
 བསྐྱལ་དོན་ཤ་ཟ་དམིགས་པའི་ཚད་མ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ཡོད་པར་ཐལ། ཁྱོད་བསྐྱལ་དོན་ཤ་ཟ་ཡོད་
 པེས་ཀྱི་ཐ་སྟོན་དོན་མཐུན་གྱི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་གསལ་དོས། སྤྱིར་ཡང་། ཚོས་དེ་དམིགས་
 པའི་ཚད་མ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ཚོས་དེ་ཡོད་པེས་ཀྱི་ཐ་སྟོན་དོན་མཐུན་གྱི་རྒྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ཡོད་
 པེས་ཀྱི་ཐ་སྟོན་དོན་མཐུན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེ་ལྟ་བུའི་སྟོངས་ཐ་སྟོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཇུག་པ་
 སློ་སྟོན་ཅན་ཉིད་ཕྱིར། ཞེས་པས། ཚོས་དེ་ཡོད་པེས་ཀྱི་ཐ་སྟོན་དོན་མཐུན་འཇུག་པ་ལ། ཚོས་དེ་
 དམིགས་པའི་ཚད་མ་སྟོན་དུ་འགོ་དགོས་པར་བསྟན་གྱི། རྒྱ་བསྟན་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།

དེ་ཡང་སྟོབ་དཔོན་གྱི་གཞུང་དང་། རང་འགྲེལ་དང་། འགྲེལ་བཤད་བྱེད་པ་དག་ཐམས་
 ཅད་ཀྱིས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རང་ཕྱོགས་ཚོས་སུ་བྱུང་བའི་

ཚོས་ཅན་ལ། ཡོད་ངེས་ཀྱི་ཐ་སྟད་འགོག་པར་བྱ་བ་མེད་ལ། འོན་ཀྱང་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་
 ཉགས་ཀྱིས་ནི་ཡོད་ངེས་ཀྱི་ཐ་སྟད་འགོག་པ་ཙམ་གྱི་བྱ་བ་བྱེད་ཀྱི། མེད་ངེས་སྐྱབ་མི་ལུས་ལ། སྣང་
 རུང་མ་དམིགས་པས་མེད་ངེས་ཀྱང་གོ་བར་བྱེད་དོ། །ཞེས་ལན་གཅིག་མ་ཡིན་པར་བཤད་དེ། དེའི་
 དོན་ནི། སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་ཉགས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རང་གི་དགག་བྱའི་ཚོས་མེད་ངེས་དངོས་སུ་
 གོ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཡོད་ངེས་ཀྱི་ཐ་སྟད་དོན་མཐུན་འགོག་པར་ཡང་བྱེད་དོ་སྟམ་དུ་དགོངས་སོ།
 །ཁྱེད་རང་ཡང་བུམ་པ་མ་དམིགས་པའི་ཉགས་ཀྱིས་བུམ་མེད་སྐྱབ་པ་ལྟ་བུ། ཐ་སྟད་འབའ་ཞིག་སྐྱབ་
 ཡིན་པས་བུམ་མེད་ཀྱི་ཐ་སྟད་སྐྱབ་པ་ཡིན་པར་སྒྲིབ་པའི་ཕྱིར། བུམ་ཡོད་ཀྱི་ཐ་སྟད་འགོག་པར་སྒྲིབ་
 དགོས་ལ། དེ་དག་གི་ཕྱིར་བུམ་པ་མ་དམིགས་པས་ས་ཕྱོགས་འགའ་ཞིག་བུམ་མེད་དུ་སྐྱབ་པ་ལྟ་བུ།
 །ཁྱེད་རང་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་ཉགས་སུ་འདོད་པ་དེ་དག་ཀྱང་། རྒྱུ་མ་དམིགས་པའི་ཉགས་སུ་
 ཐམས་ལ། བུམ་པ་ཡོད་ངེས་ཀྱི་ཐ་སྟད་འགོག་པའི་ཉགས་ཡིན་པ་གང་ཞིག་ བུམ་པ་ཡོད་ངེས་ཀྱི་ཐ་སྟད་
 ཡིན་ན་བུམ་པ་དམིགས་པའི་ཚད་མ་སྟོན་དུ་འགོ་དགོས་པས་རྒྱ་བཀག་པའི་ཉགས་ཀྱིས་འབྲས་བུ་
 འགོག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་ཁས་སོ། །དེས་ན། མཐར་གཏྲགས་ན་མ་དམིགས་པའི་ཉགས་
 ཡང་དག་ཐམས་ཅད་རྒྱ་མ་དམིགས་པའི་ཉགས་སུ་ཁས་ལེན་དགོས་པ་འབྱུང་ངོ་། །སྣང་རུང་མ་
 དམིགས་པའི་ཉགས་སུ་འཛོག་པ་དང་། མི་སྣང་བ་དམིགས་པའི་ཉགས་སུ་འཛོག་པ་འདྲ་། དགག་བྱའི་
 ཚོས་དང་དགག་བྱའི་ཚོས་ཀྱི་དོན་གང་གི་ཡང་ངོས་ནས་འཛོག་པ་མིན་གྱི། གང་ཟག་དེ་ལ་ཡོད་ཀྱང་
 བལྟར་མི་རུང་གི་ཚོས་མ་དམིགས་པ་ཉགས་སུ་བཀོད་པས་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པ་དང་། ཚོས་དེ་
 ཡོད་ན་སྣང་དུ་རུང་བ་ཞིག་ཚད་མས་མ་དམིགས་པ་ཉགས་སུ་བཀོད་པའམ། དེ་ལྟ་བུའི་མཐར་ཐུག་
 པའི་ཉགས་ཡིན་པས་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེས་ན་མ་དམིགས་པའི་ཉགས་ཞེས་པའི་མ་
 དམིགས་རྒྱ་དེ་ཡོད་ན་སྣང་དུ་རུང་མི་རུང་གི་སྒོ་ནས་འཛོག་པ་ཡིན་ནོ།

ཁ་ཅིག་ མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་ཉགས་གཞི་མ་གྲུབ་པར་ཁས་སྐྱོངས་ནས། ཡང་མི་སྣང་
 བ་མ་དམིགས་པའི་ཉགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། མ་དམིགས་པའི་ཉགས་ཡང་དག་གང་ཞིག་ རང་
 གི་དགག་བྱའི་ཚོས་ཀྱི་དོན་ཡོད་ཀྱང་བལྟར་མི་རུང་བ་ཞེས་སྒྲིབ་པ་ཡང་བྱུང་སྟེ། གཞི་མ་གྲུབ་པ་དང་།

མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་གཞི་མཐུན་ཁས་ལེན་པ་འདི་ལས། སྒྲུང་ཡང་རང་གི་དེ་ཉིད་བསྟན་
བར་བྱ་བ་ནི་ཅི་ཞིག་ཡོད། སྒྲུས་པ་ཉིད་ན་དེ་འགོག་བྱེད་ཀྱང་རང་གིས་རང་གིས་སྒྲུས་པ་ཡིན་ནོ།

རང་ལུགས་ནི། དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་དེ་དེ་སྒྲུབ་གྱི་མི་སྣ་དང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་
ཡིན་ལ། རྒྱུ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཞིང་། སྒྲུང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་
དག་ཡིན་པ་ལྟ་སྒྲོས་ཀྱང་ཅི་དགོས། འོན་ཀྱང་། འདི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན། ཡོད་མེད་ངེས་པའི་འབྲས་
ཅན་མིན། བྱིར་ན་ཚད་མ་ཉིད་མི་འགྱུར་³⁹⁹ །ཞེས་བཤད་པ་ཅི་ཞེན། ཤ་ཟ་བསྐལ་དོན་དུ་སོང་བའི་
ངོར་ཤ་ཟ་ཡོད་མེད་གང་དུ་ཡང་ངེས་པར་བྱེད་མི་ལུས་པའི་བྱིར། ཤ་ཟ་གང་ཟག་དེའི་ཚད་མས་མ་
དམིགས་པ་དེ་དེའི་ངོར་ཤ་ཟ་མེད་ངེས་སུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཞེས་སྟོན་པ་ཡིན་གྱི།
དེའི་ཚད་མས་མ་དམིགས་པ་དེ་དེའི་ངོར་ཤ་ཟ་ཡོད་པའི་ཐ་སྟོན་དོན་མཐུན་འགོག་པའི་རྟགས་མ་ཡིན་
ཞེས་བསྟན་པ་མ་ཡིན་ནོ།

གཉིས་པ་སྒྲུང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་མཚན་ཉིད་ནི།
སྒྲུབ་པ་གྱི་བྱི་ཚོལ་གྱི་ངོར། ཡོད་ན་སྒྲུང་རུང་གི་ཚོས་ཚད་མས་མ་དམིགས་པ་དངོས་སུ་རྟགས་སུ་
བཀོད་པའམ། མ་དམིགས་པ་དེ་ལྟ་བུ་མཐར་ཐུག་པ་ཅན་གྱི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་གང་
ཞིག་ །དེ་སྒྲུབ་གྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཚོས་ཡིན་ན་མེད་དགག་ཡིན་པ།

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ལ། འབྲེལ་བླ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། འགལ་བླ་
དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། ཚོས་དེའི་འབྲེལ་ཡུལ་བཀག་པ་རྟགས་
སུ་བཀོད་ནས་ཚོས་དེ་འགོག་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས། དེ་ལ་དབྱེ་ན། རྒྱ་དང་། རྩབ་
བྱེད་དང་། རང་བཞིན་དང་། དངོས་འབྲས་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་དང་བཞི། དང་པོའི་
མཚན་ཉིད། ཚོས་དེའི་རྒྱ་བཀག་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་ཚོས་དེ་དངོས་སུ་འགོག་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་
ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས། དཔེར་ན། རྩ་འབྱུང་བ་དང་ལྷན་པའི་མཚན་མོའི་རྒྱ་མཚོ་དུ་མེད་དུ་སྒྲུབ་པ་ལ།
མེ་མེད་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཁ་ཅིག་རྒྱ་མཚོ་ཚོས་ཅན་དུ་འཛིན་པ་མི་འཐད་དེ། རྒྱ་མཚོར་ངེས་

ན་དུ་བ་ཡོད་པར་དོགས་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། གྲོག་མཁར་ལ་དུ་བ་ཡོད་པར་དོགས་པ་ཡང་མི་སྲིད་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། ཆོས་དེའི་བདག་གཅིག་པའི་ཁྱབ་བྱེད་བཀག་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་ཆོས་དེ་དངོས་སུ་འགོག་པ་ལ་ཚུ་ལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཆོག་ས། དཔེར་ན་གིང་གིས་དག་པའི་བྲག་རྫོང་ན་ག་པ་མེད་པར་སྐྱབ་པ་ལ་གིང་མ་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཁ་ཅིག །འདི་ལའང་། གིང་མེད་ཀྱི་བྲག་རྫོང་དུ་ངེས་ན་ག་པ་མེད་པར་ངེས་པས་དེ་འདྲ་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་པ་མི་འཐད་དོ་ཞེས་སྒྲུབ་མི་འཐད་དེ། ག་པ་གིང་དུ་མ་ངེས་པ་མི་སྲིད་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་ཁ་ཅིག་འདི་སྐད་དུ་རྒྱ་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་འདི་དག་གི་དགག་བྱའི་ཆོས། གཞི་དེར་ཡོད་ཀྱང་སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་སྐོལ་གྱི་ཚད་མ་ལ་སྒྲུབ་མི་རུང་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར། རྒྱ་དང་ཁྱབ་བྱེད་བཀག་པའི་སྒྲོ་ནས་འགོག་དགོས་པ་ཡིན་གྱི། གཞན་དུ་ན་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་སྒྲོར་བར་རིགས་སོ་ཞེས་སྒྲུབ་ཏེ། འོ་ན། ཕྱི་སྐོལ་དེའི་རྒྱུད་ལ་སྒྲོ་འཕྱར་བ་དང་ལྷན་པའི་རྒྱ་མཚོ་ལ། དུ་བ་ཡོད་མེད་གང་དུ་ཡང་ངེས་པའི་ཚད་མ་སྒྲེ་མི་རུང་བར་ཐལ་ཞིང་། སྐོལ་བ་དེའི་རོང་རྒྱ་མཚོ་དེ་ལ་དུ་བ་བསྐལ་དོན་དུ་ཐལ་ལ། དུ་བ་བྲག་འཕྱར་བས་ཁྱབ་པར་ཞོན་པའི་གཞིར། ཁ་བ་སྟོབས་ཆེན་རྒྱན་ཆགས་པ་མེད་པར་སྐྱབ་པ་ལ། དུ་བ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པར་ཞོན་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཆོ་འང་། དེ་སྐྱབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་ཡོད་ཀྱང་ཕྱི་སྐོལ་ལ་སྒྲུབ་དུ་མི་རུང་བར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་དུ་རུང་ན། དེ་འགོག་པ་ལ་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་སྒྲོར་བ་རིགས་གྱི། འགལ་སྒྲུབ་དམིགས་པའི་རྟགས་སྒྲོར་བ་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁྱབ་ཁས་སྒྲུབ་སོ། །འདོད་ན། གཞི་དེར་ཁ་བ་སྟོབས་ཆེན་ཡོད་ཀྱང་སྒྲུབ་དུ་མི་རུང་། དུ་བ་སྟོབས་ཆེན་ཡོད་ན་སྒྲུབ་རུང་ཞེས་སྒྲུབ་ནི། མངོན་སུམ་ལ་བསྟོན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །གཞན་ཡང་། རྒྱ་མཚོའི་སྤྲེང་གི་དུ་བ་ཡོད་ཀྱང་སྒྲུབ་མི་རུང་དུ་འདོད་པ་དང་། རྒྲུངས་པ་སྒྲོ་འཕྱར་བ་སྒྲུབ་པར་འདོད་པའང་འགལ་བ་ཡིན་ནོ། །

འོ་ན། རང་འགྲེལ་ལས། འབྲས་བུ་ཡོད་ཀྱང་སྒྲུབ་པར་མི་འཕྱར་ན། དེ་འདིར་སྐྱར་བར་བྱའི། དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ནི་སྒྲུབ་པ་མ་དམིགས་པ་ཉིད་གོ་བར་བྱེད་དོ།³⁰⁹ ཞེས་གསུངས་པ་ཇི་ལྟར་བྱང་

ཞེན། དེའི་དོན་ནི། གཞི་དེར་རྒྱངས་པ་སྣོ་འཕྱར་བ་དམིགས་པ་ཉིད་དུ་བ་དམིགས་པར་འབྱུང་ནས་
དུ་བ་ཡོད་པར་དོགས་པ་དེ་ལ་མངོན་སུམ་དུ་དུ་བ་མ་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་བཞོད་ཀྱང་། དེས་དུ་བ་
མེད་པར་ངེས་མི་ལུས་པས། མེ་མ་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་སྦྱར་བར་བྱའོ་ཞེས་སྟོན་པ་སྟེ། དེ་ཉིད་ཀྱི་
འགྲེལ་བཤད་དུ་ཤུག་སྟོས་ཀྱང་། མཚོ་ཆེན་པོ་རྒྱངས་པ་འཕྱར་བ་ལ་སོགས་པ་དུ་བ་དང་འབྲེལ་བ་
བསྐྱུས་པ་མེ་མེད་པར་ནི་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པས་ངེས་པར་བྱེད་ལ། དུ་བ་མེད་པ་ནི་མ་ཡིན་པ་དེ་
ཁོ་ན་ལ་རྒྱུ་མ་དམིགས་པར་སྦྱར་བར་བྱའོ།³¹³ །ཞེས་བཤད་དོ།

རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། མཚན་གཞི་ངོས་གཞུང་བ་གཉིས།
དང་པོ་ནི། ཚོས་དེ་དམིགས་པའི་ཚད་མ་བཀག་པ་རྟགས་སུ་བཞོད་ནས་ཚོས་དེ་བཀག་ཙམ་དངོས་སུ་
སྦྱབ་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས།

གཉིས་པ་མཚན་གཞི་ངོས་གཞུང་བ་ལ། དགག་གཞག་གཉིས་ལས། དང་པོ་གཞན་ལུགས་
དགག་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ལུས་པས་དག་པའི་མདུན་གྱི་ས་ཕྱོགས་ན་ཚོས་ཙན། ལུས་པ་མེད་དེ། ལུས་
པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ནི། རྟགས་ཀྱི་སྒྱུ་རིས་ཙམ་ཡིན་པས། རྟགས་དངོས་ལ།
བྱེད་པ་པོ་ལ་ཡོད་པ་དང་། བྱ་བ་ལས་ལ་ཡོད་པའི་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་གཉིས་ལས།
དང་པོ་ནི། ལུས་པས་དག་པའི་མདུན་གྱི་ས་ཕྱོགས་འཛིན་པའི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ཚོས་ཙན། མདུན་
གྱི་གཞི་འདིར་ལུས་པ་མེད་པའི་གེས་རྫོང་ཐ་སྟོན་སྟེ་རུང་སྟེ། གཞི་དེར་ལུས་པ་ཡོད་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་
དམིགས་དགོས་པ་ལས། ཁྱོད་དེར་ལུས་པ་མ་དམིགས་པའི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཅེས་པ་དང་། ལས་ལ་ཡོད་པ་ནི། ལུས་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་ཚོས་ཙན། ལུས་པ་མེད་པའི་ཐ་སྟོན་
བྱར་རུང་སྟེ། ལུས་པ་ཡོད་ན་རང་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱིས་དམིགས་དགོས་པ་ལས། སྒྲིང་རུང་ལུས་པ་
རང་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱིས་མ་དམིགས་པའི་ས་ཕྱོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་ཟེར་དོ།
འདི་ལྟར་སྒྲུབ་པ་ལ་ནི། དགག་པ་མང་དུ་བསྟན་པས་ཅི་ཞིག་བྱ། གཞི་དེར་ལུས་པ་ཡོད་ན་གཞི་དེར་ལུས་
པ་མེད་དགོས་པར་ཐལ། གཞི་དེར་ལུས་པ་ཡོད་ན་ལུས་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་འཛིན་པའི་དབང་
པོའི་མངོན་སུམ་གྱིས་དམིགས་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་ཡུལ་ཅན་ལ་འང་རིགས་བསྐྱེས་ལ།

དངོས་འགལ་འབའ་ཤིག་བརྗོད་པར་གྱིས་ཤིག །གཞུང་ལུགས་ལས་བཤད་པའི་མཚན་གཞི་བོར་ནས།
རང་བཟོའི་མཚན་གཞིས་རང་གི་མཚན་ཉིད་གསལ་བར་སྟོན་པའི་མཁས་པ་རྣམས་ཤིན་ཏུ་དོ་མཚར་ཏོ།།

མཁས་པ་སྤྲུལ་པ་དག་དང་ད་ལྟོ་ཉོག་གེ་སྤྱོད་དག་ཁ་ཅིག རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་
རྟགས་ནི་ཐ་སྟོན་སྤྱོད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པས་བུམ་པ་མེད་པའི་ཐ་སྟོན་བྱར་རུང་སྟེ། བུམ་པ་ཡོད་
ན་སྟངས་ཏུ་རུང་བ་ལས་བུམ་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་བྱིར། ཞེས་འགོད་དགོས་ལ། དེའི་བྱིར་
འདིའི་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ཡིན་ན་སྤྱོད་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་སུ་སྤྱི། མ་དམིགས་པའི་
རྟགས་མ་ཡིན་ལོ་ཞེས་སྤྱོད། དེ་ནི་མི་འཐད་དེ། རྒྱ་དང་བྱེད་མ་དམིགས་པ་དག་ཀྱང་ཐ་སྟོན་སྤྱོད་
གྱི་རྟགས་ཡིན་པར། དེ་བྱིར་རྒྱ་དང་རང་བཞིན་དག །མེད་པས་འགའ་ཞིག་སྤྱོད་པའི་ཡང་།^{༡༧} ཞེས་
པའི་འགྲེལ་བཤད་ལས། ཡང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དགག་པ་དག་དགག་པའི་ཐ་སྟོན་གྱི་ཡང་གཏན་ཚིགས་
ཡིན་ནོ།^{༡༨} ཞེས་བཤད་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་དག་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་སུ་ཡང་ཐ་སྟོན་བྱར་རུང་དངོས་སུ་
སྤྱར་དགོས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན། དེ་དག་ཀྱང་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་སུ་འགྱུར་བས་མ་དམིགས་
རྟགས་ལ་ལྷག་མ་ལུས་པར་མི་འགྱུར་རོ།།

གཞན་ཡང་། བྱི་རྒྱལ་གྱིས་བུམ་པ་མེད་པར་ངེས་ཀྱང་མེད་པའི་ཐ་སྟོན་འཇུག་ཏུ་རུང་མི་རུང་
ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ལ་རྟགས་འདི་འགོད་དམ། འོན་ཏེ། བུམ་པ་མེད་པར་མ་ངེས་པའི་རྒྱལ་བའི་དོར་བུམ་པ་
མེད་པར་ངེས་པར་བྱ་བའི་བྱིར་རྟགས་འདི་འགོད། གཉིས་པོ་འདི་ལས་མི་འདའོ། །དང་པོ་ལྟར་ན་
བུམ་པ་མེད་པའི་ཐ་སྟོན་ནི་བུམ་པ་མེད་པར་ངེས་པའི་སྟོ་དང་དེར་བརྗོད་པའི་སྤྱོད་དེ་དང་མཐུན་
པར་སྤང་དོར་བྱེད་པའི་ལུས་ཀྱི་གནས་སྐབས་གསུམ་ག་ཡིན་པ་ལ་བུམ་པ་མེད་པར་ངེས་ཀྱང་། བུམ་
པ་མེད་པར་ངེས་པའི་སྟོ་འཇུག་ཏུ་རུང་མི་རུང་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བའི་གང་ཟག་ག་ལ་གྱིད། བུམ་པ་མེད་པར་
ངེས་ཀྱང་བུམ་པ་མེད་ཅེས་བརྗོད་ཏུ་མི་རུང་ངམ་སྟམ་པ་ལ་ནི་རྒྱལ་པོའི་ཆད་པ་མི་འབྱུང་བའི་ཚུལ་ལ་
སོགས་པ་སྤྲུལ་ནས་དོགས་པ་བསལ་བར་བྱིལ་རྟགས་བསྟན་པས་ཅི་ཞིག་བྱ། བྱི་མ་ལྟར་ཁས་ལེན་ན།
གཞི་དེ་བུམ་པ་མེད་པའི་ཐ་སྟོན་འཇུག་རུང་ཏུ་བསྐྱབས་པས་གཞི་དེ་བུམ་མེད་ཏུ་ངེས་པར་བྱེད་པ་མི་
འཐད་པར་ཐལ། གཞི་བྱུབ་ན་བུམ་པ་མེད་པའི་ཐ་སྟོན་འཇུག་རུང་ཡིན་པས་བྱུབ་པའི་བྱིར། དེར་ཐལ།

གཞི་གྲུབ་ན། བུམ་མེད་ཀྱི་སྐྱེས་བཞེད་རུང་ཡིན་པས་བྱུང་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པས་བྱུང་པའི་ཕྱིར། འོན་ཏེ་ཐ་སྟད་དོན་མཐུན་འཇུག་ཏུ་རུང་བར་སྐྱབ་པས་སྟོན་མེད་དོ་ཞེན། འོན། སྐྱ་མི་རྟག་པར་སྐྱབ་པའི་ཆོངས་མི་རྟག་པའི་ཐ་སྟད་དོན་མཐུན་འཇུག་ཏུ་རུང་སྟེ། ཞེས་བཀོད་ན་ཅི་ནོངས། སྐྱ་མི་རྟག་པར་གྲུབ་ཟིན་ན་དེ་ཙམ་གྱིས་སྐྱ་རྟག་འཛིན་གྱི་སྟོ་འདོགས་ཆོད་ཅིང་། སྐྱ་ལ་མི་རྟག་པར་ངེས་པའི་སྟོ་སྐྱེ་བས་ཤེས་བཞེད་ཀྱི་ཐ་སྟད་འཇུག་ཏུ་རུང་བར་ཆོད་གྱིས་སྐྱབ་མི་དགོས་སོ་ཞེན། དེ་ནི་མཆུངས་ཏེ། ས་ཕྱོགས་བུམ་མེད་དུ་ངེས་ན་དེ་ཙམ་གྱིས་བུམ་ཡོད་དུ་འཛིན་པའི་སྟོ་འདོགས་ཆོད་ཅིང་བུམ་མེད་དུ་ངེས་པའི་སྟོ་སྐྱེ་བས་ཤེས་བཞེད་ཀྱི་ཐ་སྟད་འཇུག་ཏུ་རུང་བར་ཆོད་གྱིས་སྐྱབ་མི་དགོས་སོ། །ས་ཕྱོགས་སུ་བུམ་པ་ཆོད་མས་མ་དམིགས་པར་ངེས་ནས་བུམ་མེད་མ་ངེས་པ་མི་སྲིད་དོ་ཞེས་ཁ་ཅིག་སྟེ། །དེས་ནི་རིགས་པའི་བརྒྱ་ཙམ་ལ་ཡང་མ་སྐྱངས་པར་ཟད་དེ། མཚན་ཉིད་ངེས་ཀྱང་དེ་ལ་རང་གི་མཚོན་བྱའི་ཐ་སྟད་མ་ཐོགས་པ་མི་སྲིད་ན་མཚན་ཉིད་རྟགས་སུ་འགོད་ནས་མཚོན་བྱ་སྐྱབ་པའི་རྟགས་མི་སྲིད་དགོས་པས། སྐྱ་བུས་པར་སྐྱབ་པ་ལ་རྒྱ་རྒྱུན་ལས་སྐྱེས་པ་རྟགས་སུ་སོང་བ་མི་སྲིད་པར་ཐལ་ལོ། །གཞན་ཡང་། ཐ་སྟད་སྐྱབ་ཅེས་པ་ནི་ཐ་སྟད་དང་དོན་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་ཐ་སྟད་དུ་ཀྱར་པའི་ཆོས་ཤིག་སྐྱབ་པས་ཐ་སྟད་སྐྱབ་ཅེས་པ་ཡིན་གྱི། བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་སུ་ཐ་སྟད་བྱར་རུང་ཡིན་ཏེ་ཞེས་པ་དངོས་སུ་སྐྱར་བར་ཐ་སྟད་སྐྱབ་ཏུ་འཛོག་པ་ག་ལ་ཡིན། གལ་ཏེ་ཡིན་ན་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་སུ་དོན་ཡིན་ཏེ་ཞེས་དངོས་སུ་སྐྱར་བས་དོན་སྐྱབ་ཀྱི་རྟགས་སུ་འཛོག་དགོས་པར་ཐལ་ལོ། །

རང་ལུགས་ནི། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་སྟོར་བ་ནི། དཔེར་ན། ལྷ་ལྷིར་བའི་རྣམ་པས་དབེན་པའི་འཛིན་གོང་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་བུམ་པ་མེད་དེ། ཁྱོད་ལ་བུམ་པ་ཡོད་ན་སྐྱང་དུ་རུང་བ་ལས། ཁྱོད་ལ་བུམ་པ་ཡོད་པར་ཆོད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྷ་བྱའོ། །རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་སྟོར་བ་འདི་ནི། མེད་པ་ལ་ནི་དེ་ཉིད་ཀྱི། ཆོད་མེད་རྟགས་སུ་བཞེད་གང་ཡིན།³⁹⁶ ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་འགྲེལ་ངེས་ཀྱི་གཞུང་དུ་མས་བསྟན་ལ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱོགས་ལ་བཤད་པར་བྱ་བ་མང་དུ་ཡོད་མོད་ཀྱི། གཞན་དུ་བཤད་པར་བྱའོ། །

འོན། ཐ་སྟད་བྱ་རུང་དངོས་སུ་མི་སྟོར་ན། དམིགས་སུ་རུང་བའི་མེད་པ་ནི། །མི་དམིགས་པ་

ལས་གཞན་མ་ཡིན། རྟེན་འཁུགས་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་སྤེལ་སྤེལ་ལྟར་། རྒྱུ་མཚན་ཅན་གྱི་སྤྲུལ་སྤེལ་གྱི་ཞེས་བཤད་པ་
 རིམ་ལྔ་ཡིན་ཅེ་ན། ཚེས་དེ་མ་དམིགས་པ་དང་། ཚེས་དེ་མེད་པ་གཞན་མིན་ཏེ། མ་དམིགས་པ་ཉིད་
 མེད་པའི་དོན་ཡིན་པས་མ་དམིགས་པ་གྲུབ་པ་ན་མེད་པའི་དོན་གྲུབ་ཀྱང་། ཤིན་ཏུ་སྤྲུལ་པས་མ་
 དམིགས་པ་ལ་མེད་པའི་ཐ་སྟད་མ་ཐོགས་པ་ཐོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་
 མེད་པ་སྤྱད་ཅེས་པ་ཡིན་གྱི། མ་དམིགས་པས་མེད་པའི་ཐ་སྟད་འཇུག་ཅུང་སྤྱད་ཅེས་པ་མ་ཡིན་པས།
 རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་བཞེད་པའི་དགོས་པ་དང་། རྟགས་འགོད་པའི་ཚུལ་ནོར་བའི་
 གཏམ་དེ་ནི་མཁས་པའི་རྣམ་ཐར་མི་འོང་ངོ་། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་འདི་རང་བཞིན་གྱི་
 རྟགས་མ་ཡིན་ན། རྒྱུ་ལས་འབྲས་བྱ་སྤྱད་པས་ན། འདི་ནི་རང་བཞིན་ནང་འདུས་ཕྱིར། ཅེས་
 བཤད་པ་རིམ་ལྔ་ཞེ་ན། རྟགས་འདི་རྣམ་འཛོགས་གི་རྒྱུ་ལས་རྣམ་གཞག་གི་འབྲས་བྱ་སྤྱད་པའི་གཏན་
 རྟགས་ཡིན་པས་རྟགས་ཚོས་བདག་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ་བའི་དབང་གིས་བྱུང་འབྲེལ་གྲུབ་པ་ཡིན་ལ།
 དེའི་ཕྱིར་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་དང་བྱུང་འབྲེལ་གྲུབ་ཚུལ་ཚོས་མཚུངས་པས་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཀྱི་
 བར་དུ་འདུ་བར་བཤད་པ་ཡིན་གྱི། དེར་འདུ་ན་དེ་ཡིན་ག་ལ་དགོས། གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུའི་
 བརྟེན་ལ་མ་བྱང་པའི་བབ་ཅུང་དེ་མ་སྤྲུལ་ན་རང་ཉིད་མཛེས་སོ། རྟོན་འབྲས་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་
 ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། ཚེས་དེ་མ་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་བཞེད་ནས་ཚེས་དེའི་དངོས་རྒྱུའི་ལྷན་པ་
 ཐོགས་མེད་བཀག་པའི་མེད་དགག་དངོས་སུ་སྤྱད་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས། དཔེར་
 བ་དུ་བས་དབེན་པའི་ར་བ་ན། དུ་བའི་དངོས་རྒྱུ་ལྷན་པ་ཐོགས་མེད་མེད་པར་སྤྱད་པ་ལ་དུ་བ་མ་
 དམིགས་པ་རྟགས་སུ་བཞེད་པ་ལྟ་བུའོ།

གཉིས་པ་འགལ་སྒྲིབ་དམིགས་པའི་རྟགས་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་མཚན་ཉིད་ནི། ཚེས་དེ་
 དམིགས་པ་དངོས་སུ་རྟགས་སུ་བཞེད་ནས་རང་གི་ཤེས་འདོད་ཚེས་ཅན་གྱི་སྤྲུལ་སྤེལ་ཚེས་དེའི་གཞོན་
 བྱའི་བྱེ་བྲག་གཅིག་བཀག་པའི་མེད་དགག་དངོས་སུ་སྤྱད་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས།
 དེ་ལ་དབྱེ་ན། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པ་དང་། ལན་ཚུལ་སྤྲངས་འགལ་ལ་

བརྟེན་པའི་འགལ་ལྷ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས།

དང་པོའི་མཚན་ཉིད། ཚེས་དེ་དམིགས་པ་དངོས་སུ་ཉགས་སུ་བཀོད་ནས་རང་གི་ཤེས་འདོད་
ཚེས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་ཚེས་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་བྱེ་བྲག་གཅིག་བཀག་པའི་མེད་དགག་
དངོས་སུ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚད་བའི་གཏན་ཚིགས།

དབྱེན། འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་བཞི། འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་བཞི།
འགལ་བའི་བྱབ་བྱ་དམིགས་པ་བཞི་རྣམས་སོ། །དང་པོ་བཞི་ནི་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་
བཞིན་དམིགས་པ། རྒྱ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ། འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་
དམིགས་པ། བྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་རྣམས་ཏེ། དཔེར་ན། རིམ་པ་བཞིན།
མི་སྟོབས་ཆེན་པོས་བྱབ་པར་ནོན་པའི་གཞིར་གྲང་རེག་དང་། གྲང་འབྲས་སུ་ལོང་བྱེད་དང་། གྲང་རྒྱ་
ཅུས་པ་ཐོགས་མེད་དང་། བ་མའི་རེག་པ་རྣམས་མེད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ། མི་སྟོབས་ཆེན་པོས་བྱབ་པར་
ནོན་པ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་བཞི་ནི། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་
འབྲས་བུ་དམིགས་པ། རྒྱ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ། འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་
བུ་དམིགས་པ། བྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་རྣམས་ཏེ། དཔེར་ན། རིམ་པ་བཞིན།
དུ་བ་དྲག་འཕྱར་བས་བྱབ་པར་ནོན་པའི་གཞིར་གྲང་རེག་སོགས་བཞི་པོ་མེད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ། དུ་བ་
དྲག་འཕྱར་བས་བྱབ་པར་དམིགས་པ་སོ་སོར་ཉགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །འགལ་བའི་བྱབ་བྱ་
དམིགས་པ་བཞི་ནི། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་བྱབ་བྱ་དམིགས་པ། རྒྱ་དང་འགལ་བའི་བྱབ་བྱ་
དམིགས་པ། འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་བྱབ་བྱ་དམིགས་པ། བྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་བྱབ་བྱ་
དམིགས་པ་རྣམས་ཏེ། དཔེར་ན། བཞིན། ཅན་གྱི་མི་སྟོབས་ཆེན་པོས་བྱབ་པར་ནོན་པའི་གཞིར་གྲང་
རེག་སོགས་བཞི་པོ་མེད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ། ཅན་གྱི་མི་སྟོབས་ཆེན་པོས་བྱབ་པར་དམིགས་པ་ཉགས་སུ་
བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ།

གཉིས་པ་པན་ཚུན་སྒྲངས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་ལྷ་དམིགས་པའི་ཉགས་ཡང་དག་
གི་མཚན་ཉིད། ཚེས་དེ་དངོས་སུ་ཉགས་སུ་བཀོད་ནས་རང་གི་ཤེས་འདོད་ཚེས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་ཚེས་དེ་

དང་ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་གྱི་བྱེ་བྲག་ཏུ་གྱུར་པ་གཅིག་བཀག་པའི་མེད་དགག་དངོས་སུ་སྐྱབ་པ་ལ་
 ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས། དཔེར་ན། ལྷ་གྲུ་སྤྲར་ཡང་སྤྱེད་གོས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རང་གི་བདག་
 ཉིད་སྤྱེས་ཟེན་པའི་ངོ་བོར་ཡོད་པའི་བྱིར། ཅེས་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། འདི་ལ་དབྱེ་བའི་ཚུལ་མང་དུ་སྤྱོད་
 ལ་སྤྱིང་བོ་མ་མཐོང་ངོ། །མ་དམིགས་པའི་རྟགས་བཤད་ཟེན་ཏོ།

རྟགས་ཡང་དག་ལ་བསྐྱབ་བྱའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ།

རྟགས་ཡང་དག་ལ་བསྐྱབ་བྱའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། དངོས་པོ་སྒོ་བས་ཞུགས་ཀྱི་དང་། ཡིད་ཆེས་
 པའི་དང་། གྲགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་དང་གསུམ།

དངོས་པོ་སྒོ་བས་ཞུགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ།

དང་པོ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག དེ་སྐྱབ་ཀྱི་བསྐྱབ་
 བྱ་ཡིན་ན་ཚུར་མཐོང་གི་དངོས་སྒོ་བས་ཚད་མས་བྱུང་བའི་དོན་ཡིན་པ། དཔེར་ན། སྤྱི་མི་རྟག་པར་
 སྐྱབ་པ་ལ་བྱས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ།

ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ལ། དགག་གཞག་སྤང་གསུམ་ལས། དང་པོ་གཞན་
 ལུགས་དགག་པ་ལ། ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མི་སྤྱིད་པར་འདོད་པ་དགག་ སྤྱིད་ཀྱང་རྟགས་
 ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཞན་དུ་འདོད་པ་དགག་པ་གཉིས།

དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མི་སྤྱིད་དེ། སྤྱིད་ན། ལུང་རང་གི་
 བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་འབྲེལ་བར་འགྱུར་བས་སྤྱོད་ན་ལ་མི་འཁྲུལ་བའི་འབྲེལ་བ་བྱུང་བ་ཡོད་དགོས་
 པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཟེར་ཏོ། །ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མི་སྤྱིད་པར་འདོད་པ་གིན་ཏུ་མི་འཐད་དེ།
 འདི་ལྟར། དེ་ལྟར་ཁས་ལེན་པ་ལ་ནི་ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཚད་མ་ཡོད་པར་འདོད་པ་ག་ལུས་ཏེ།

ཡོད་པར་འདོད་པའང་མེད་དོ། །དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ན། སྒྲིན་ཆེན་པོ་དག་ཐོག་ཏུ་འབབ་པར་འགྱུར་ཏེ།
 ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཤིན་ཏུ་ལྷོག་གྱུར་ཡིན་ན། དེ་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་མེད་པས་བྱབ་པར་ཐལ། ཡིད་
 ཆེས་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ཡིན་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར། བྱབ་སྟེ། ལུང་ཙམ་གྱིས་གྲུབ་པའི་དོན་ལ་ཚད་མ་
 གཞན་འཇལ་བྱེད་དུ་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྒྲིན་པའི་ཆོས་ལས་མ་འོངས་པ་ན་རྣམ་སྒྲིན་བདེ་
 བ་འབྱུང་བ་ལ་སོགས་པ་ལས་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་པལ་ཆེ་བ་དག་ལ་མེད་དོ་ཞེས་སྒྲུར་བ་འདེབས་
 དགོས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་ན་ལས་འབྲས་མེད་པར་ལྟ་བུ་འདི་ནི་དགེ་བའི་རྩ་བ་མ་ལུས་པ་གཙོང་
 པའི་ལོག་ལྟ་རྣམས་ཀྱི་འང་ཐ་ཆད་དུ་གྱུར་པ་འཇིག་རྟེན་རྒྱུང་འཁེབས་ཀྱི་རིང་ལུགས་ཏེ། གལ་ཏེ་ཁས་
 འཆེ་བ་པོ་སྒྲིམ་པ་དང་ལྷན་པ་ཅིག་ཡིན་ན་ནི། སྒྲིམ་པ་ཡང་ལྷག་མ་མ་ལུས་པར་གཏོང་བའི་རྒྱ་ཡིན་ཏེ།
 རི་སྐད་དུ། རྩ་བ་ཆད་དང་མཚན་འདས་ལས། རོ་རོལ་ཐར་པའི་འདུལ་བ་གཏོང་།³⁹⁶ །ཞེས་གསུངས་
 པ་ལྟར་རོ། །དེས་ན། བཙམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་ལས་འདིས་འབྲས་བྱ་འདི་ལྟ་བུ་དུས་འདི་ཙམ་ན་
 འབྱིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ལུང་གི་བརྗོད་བྱ་ལྟ་བུ། གཞལ་བྱ་ཤིན་ཏུ་ལྷོག་གྱུར་གྱི་དོན་ལ་ལོག་
 པར་རྟོག་པའི་སྒྲོ་འདོགས་ཡིན་ན་དེ་ལ་གཞོད་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་མི་སྲིད་པར་ཐལ། ཡིད་ཆེས་པའི་རྗེས་
 དཔག་ཚད་མ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྒྲོ་འདོགས་དེ་སྤོང་མི་རུས་པར་ཐལ་ཞིང་། དྲི་མ་སེམས་
 ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་འང་ཐལ་ཏེ། སྒྲོ་འདོགས་དེའི་འཛིན་སྐྱངས་ལ་གཞོད་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་མེད་ན་དེའི་
 འཛིན་སྐྱངས་ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་དང་མཐུན་པར་བྱགས་དགོས་པའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་ཡིད་ཆེས་
 པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་ན། སྒྲ་དོན་ལ་མི་འབྲུལ་བའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་མི་དགོས་པའི་ཚུལ་ནི་འཆད་
 པར་འགྱུར་རོ། །

འདི་ལ་གང་དག་འདི་སྐད་དུ། གཞལ་བྱ་ཤིན་ཏུ་ལྷོག་ཚད་མས་གྲུབ་ནས་ལུང་དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་
 དུ་ཁས་ལེན་ནམ། ཚད་མས་མ་གྲུབ་པར་ལུང་དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་ཁས་ལེན། དང་པོ་ལྟར་ན། ལུང་དེའི་
 སྒྲུབ་བྱེད་དུ་ཁས་ལེན་པ་དོན་མེད་པར་ཐལ། དེ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལྟར་ན། མ་དེས་ཏེ།
 དེ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་བཞིན་དུ་དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་ཁས་སྤངས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན། ལུང་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་མི་
 འཐད་པས། ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་མི་འཐད་དོ་ཞེས་བེད་ཏོ། །ཁོ་ན་སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཚད་མས་གྲུབ་ནས་

བྱས་པ་དེའི་སྐྱབ་བྱེད་དུ་ཁས་ལེན་ནམ། ཚད་མས་མ་གྲུབ་པར་བྱས་པ་དེའི་སྐྱབ་བྱེད་དུ་ཁས་ལེན།
 དང་པོ་ལྟར་ན། བྱས་པ་དེའི་སྐྱབ་བྱེད་དུ་དོན་མེད་པར་ཐལ། དེ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འཁོར་
 གསུམ། གཉིས་པ་ལྟར་ན། དེའི་བྱབ་པ་མ་ངེས་པར་ཐལ། དེ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པའི་ཞེན་དུ་དེའི་སྐྱབ་
 བྱེད་དུ་ཁས་སྤངས་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་མོ། །གཞན་ཡང་། དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་
 དག་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ན། སྐྱ་མི་རྟག་ཅེས་པའི་ཕྱོགས་ཚིག་སྐྱ་མི་རྟག་པའི་སྐྱབ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་
 པ་ཡོད་པར་ཐལ་ལོ། །ཁ་བྱབ་ན། ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་ན་སྤྱིན་པ་ལས་ལོངས་སྟོན་
 འབྱུང་ཞེས་པའི་ལུང་ཚིག་སྤྱིན་པ་ལས་ལོངས་སྟོན་འབྱུང་བར་སྐྱབ་པའི་སྐྱབ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་
 དགོས་པ་འབྱུང་། རྟགས་གསལ་ཡང་ཁས་ལེན་པས་འཁོར་གསུམ་མོ། །ཡང་སྤྱོད་པོ་ཁ་ཅིག་སངས་
 རྒྱས་ཤིན་ལྟོག་ཡིན་ཅིང་། ཡིད་ཆེས་པའི་རྟེན་དཔག་ཚད་མ་མེད་པར་འདོད་པ་འང་མཐོང་སྟེ། དེ་དག་
 ལ་ནི་སངས་རྒྱས་མེད་པར་འདོད་དགོས་ཏེ། ཡོད་ན་ཚད་མས་དམིགས་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཕྱིར་
 ཁ་ཅིག་སངས་རྒྱས་ཡོད་ཀྱང་སྤང་མི་རུང་ཡིན་ལ། དེས་ན་སངས་རྒྱས་བསྐལ་དོན་ཡིན་ནི་ཞེས་ངོ་ཚ་
 བོར་བའི་ཚིག་སྐྱབ་པར་བྱེད་དོ། །དེས་ན་སངས་རྒྱས་བསྐལ་དོན་དུ་སོང་བ་ཁྱོད་སངས་རྒྱས་ཡོད་མེད་
 ཐེ་ཚོམ་ཟེ་ཞེས་བརྗོད་པར་གྱིས་ཤིག དེ་ལྟར་ཚེས་དང་དགེ་འདུན་ཡང་ཡོད་མེད་ཐེ་ཚོམ་ཟེ་ཞེས་
 བརྗོད་པར་གྱིས་ཤིག དེ་ལྟར་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགོ་བ་ན་ཡང་། གལ་ཏེ་དཀོན་
 མཆོག་གསུམ་ཡོད་མིན་དེ་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆོའོ། །ཞེས་བརྗོད་པར་གྱིས་ཤིག དེ་ལྟར་བས་ན། སངས་
 རྒྱས་ཤིན་ལྟོག་ཏུ་ཁས་སྤངས་ནས་ཡིད་ཆེས་ཚད་མ་མེད་པར་འདོད་པ་དག་གིས་ནི་སངས་རྒྱས་ཐོབ་
 ཕྱིར་དུ་ལམ་སྒྲོམ་པ་ཐམས་ཅད་བསྐལ་པ་གངས་ཅན་གསུམ་དུ་རིའོང་བའི་སྐྱབ་པ་བྱེད་པ་དང་མཚུངས་
 པར་འདོད་དགོས་ལ། སངས་རྒྱས་བསྐལ་དོན་དུ་འདོད་པས་ནི་སྟོམ་པ་གསུམ་དང་། གསུང་རབ་ཡན་
 ལག་བཅུ་གཉིས་ས་ལམ་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་ཡིད་བརྟན་མི་རུང་བ་དང་། ལམ་སྒྲོམ་པ་ཐམས་
 ཅད་གཞི་འདིར་འདྲེ་ག་ཟ་སྐྱབ་པ་དང་མཚུངས་པར་འདོད་དགོས་སོ། །སངས་རྒྱས་ཤིན་ལྟོག་མིན་
 ཞིང་། དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཚུལ་ལ་སོགས་པ་ནི་རྒྱས་པར་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

གཉིས་པ་རྟགས་ཀྱི་རྟེན་གཞག་གཞན་དུ་འདོད་པ་དགག་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྤྱིན་སོགས་

དཀར་ཚེས་ཚེས་ཅན། ཁྱོད་ལས་མ་ལོངས་པ་ན་ནམ་སྤྲིན་བདེ་བ་འབྱུང་སྟེ། དེ་འབྱུང་བར་བཅོམ་ལྷན་
འདས་ཀྱི་ལུང་ནམ་དག་ལས་བཤད་པའི་བྱིར། ཞེས་པ་ཉིད་ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་སྦྱར་
བའོ་ཞེས་སྒྲུབ་དང་། སྤྲིན་པས་ལོངས་སྟོང་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ། ཞེས་པའི་ལུང་དེ་སྤྲིན་སོགས་དཀར་
ཚེས་ལས་ནམ་སྤྲིན་ལོངས་སྟོང་འབྱུང་བར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྒྲུབ་པོ། །འདི་ནི་མི་
འཐད་དེ། རྟགས་འདིའི་ཚེས་ཅན་དེས་ན་བསྐྱབ་བྱ་ངེས་པས་ཁྱབ་པའི་བྱིར་ཏེ། སྤྲིན་སོགས་དཀར་
ཚེས་སུ་ངེས་པ་ལ་སྤྲིན་སོགས་ལས་ནམ་སྤྲིན་བདེ་བ་འབྱུང་བར་ངེས་དགོས་པའི་བྱིར། ཅི་སྟེ། སྤྲིན་
སོགས་ཅམ་ཚེས་ཅན་དུ་འཛིན་གྱི། དཀར་ཚེས་མི་འཛིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟ་ན་ཡང་སྤྲིན་གྱི་མཐའ་ལས་
གོ་ལ་བ་མིན་ཏེ། འདི་ལྟར་གཤེས་བྱ་ཚེས་ཅན། བྱོགས་ཚིག་སྒྲུབ་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་ཡོད་པར་ཐལ། སྤྲིན་
པ་ལས་ལོངས་སྟོང་འབྱུང་ཞེས་པའི་ལུང་ཚིག་དེ་སྤྲིན་པ་ལས་ལོངས་སྟོང་འབྱུང་བར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་
ཡང་དག་ཡིན་པའི་བྱིར། དེས་ན་དེ་ལྟ་བུའི་ལུང་ཅམ་གྱིས་རང་གི་བརྗོད་བྱ་དེ་སྒྲུབ་ཅུས་ན། སྤྲིན་པ་
ལས་ལོངས་སྟོང་འབྱུང་ཞེས་པའི་ཚིག་ཅམ་གྱིས་སྤྲིན་པ་ལས་ལོངས་སྟོང་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་པར་
འགྱུར་བས། སྒྲུ་མི་རྟག་ཅས་པའི་ཚིག་གིས་ཀྱང་། སྒྲུ་མི་རྟག་པར་གྲུབ་པར་འགྱུར་པོ། །དེས་ན་སྤྲིན་
པ་ལས་ལོངས་སྟོང་འབྱུང་ཞེས་པའི་ལུང་ནི། སྤྲིན་པ་ལས་ལོངས་སྟོང་འབྱུང་བར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཀྱི་
བསྐྱབ་བྱ་ཅམ་བརྗོད་པའི་ཚིག་ཡིན་པས། དེ་སྤྲིན་པ་ལས་ལོངས་སྟོང་འབྱུང་བའི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་ཁས་
བླངས་ན་བྱོགས་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་འགྱུར་བ་མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཁས་བླངས་དགོས་སོ།

གཞན་ཡང་། ཤེས་འདོད་ཚེས་ཅན་སྤྲིན་པ་ལས་ལོངས་སྟོང་འབྱུང་བར་སྤྲིན་པའི་ལུང་དེ་
གྲུབ་པམ་མ་གྲུབ། མ་གྲུབ་ན། བྱོགས་ཚིག་མ་གྲུབ་པས་རྟགས་ཡང་དག་ཉམས་སོ། །གྲུབ་ན་རྟགས་
ཡང་དག་གི་བྱོགས་ཚིག་སུ་འགྱུར་བས་རྟགས་ཚེས་ཅན་ལ་གྲུབ་ཚུལ་གཉིས་ཏེ། ཡིན་འགོད་རྣམས་ལ་
ནི་ཚེས་ཅན་དེ་རྟགས་དེ་ཡིན་པར་གྲུབ་པ་དང་། ཡོད་འགོད་རྣམས་ལ་ཚེས་ཅན་ལ་རྟགས་དེ་ཡོད་
པར་གྲུབ་པའོ། །འདི་ལ་དེ་གཉིས་ཀ་མི་འཐད་དེ། དང་པོ་ལྟར་ན་སྤྲིན་པ་ཉིད་ལུང་དུ་འགྱུར་པོ། །གཉིས་
པ་ལྟར་ན། སྤྲིན་པ་ལ་ལུང་དེ་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན། རྒྱ་མཚན་མཚུངས་པའི་བྱིར།
སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་གི་བརྗོད་བྱ་མཐའ་དག་ལ་དེ་སྤྲིན་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་དེ་དང་དེ་ཡོད་པར་

ཐལ་ལོ། །འདྲོད་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་མཐའ་དག་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཡོད་པར་
 ཐལ་ལོ། །འདྲོད་ན། གཞི་གྲུབ་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཡོད་པར་ཐལ་ལོ། །དེས་ན་དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་
 བློ་གསལ་ཆོས་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ནོ། །ཁའན་ཡང་། འདི་ལྟར་ཁས་ལེན་པ་
 དག་གིས་ནི་ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ཡིན་ན་འབྲས་རྟགས་ཡིན་པས་བྱུང་ཅིང་། ཤིན་ཏྲོག་སྟོན་པའི་
 ལུང་རྣམ་དག་ཡིན་ན་རང་གི་བརྗོད་བྱ་དེ་རྒྱུ་པའི་ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་སུ་ཁས་ལེན་མོད། དེ་ལ་
 སྟོན་འདི་ཡང་ཡོད་དེ། སྟོན་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་རྣམ་སྤྲིན་སྤྲུག་བསྐྱེད་འབྱུང་བ་མེད་དེ། དེ་མེད་
 པར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ལུང་རྣམ་དག་ལས་བཤད་པའི་ཕྱིར། ཅེས་བཀོད་པའི་ཆོད་ན། དེ་ལྟ་བུའི་ལུང་
 དེ་དེ་རྒྱུ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་སུ་ཐལ། དེ་རྒྱུ་ཀྱི་ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་བྱུང་
 ཁས་སྤངས། འདྲོད་ན། བསྐྱེད་བྱའི་ཆོས་དགག་པར་གྱུར་པའི་འབྲས་རྟགས་ཡོད་པར་འགྱུར་བས་
 དགག་རྟགས་དང་། རྒྱུ་རྟགས་ཀྱི་གཞི་མཐུན་ཁས་ལོངས་ཤིག།

ཡང་ཁ་ཅིག་ན་ཤེ། དེ་ལྟ་བུའི་ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ནི་ཁས་མི་ལེན་ན། འོན་ཀྱང་སྤྱད་པ་
 སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཅན། རང་གི་རྒྱ་བརྩེ་བ་སྤྲིང་རྗེ་ཆེན་པོ་སྟོན་དུ་སོང་སྟེ། རོན་
 གཉིས་མཐར་ཕྱིན་པའི་སྟེས་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ཡིད་ཆེས་པའི་འབྲས་རྟགས་དང་། དེ་
 ཆོས་ཅན། རོན་དམ་པའི་ཆད་མ་ཡིན་ཏེ། རོན་གཉིས་མཐར་ཕྱིན་པའི་སྟེས་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་
 ལྟ་བུ་ཡིད་ཆེས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། དེ་ཆོས་ཅན། ཉེས་པ་ཆགས་སོགས་མེད་དེ།
 སྤྱི་བ་གཉིས་བག་ཆགས་དང་བཅས་པ་སྤངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ཡིད་ཆེས་པའི་མ་དམིགས་
 པའི་རྟགས་དང་གསུམ་དུ་ཡོད་ཅིང་། འདི་དག་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྟོལ། །འདི་དག་གྱང་མི་
 འཐད་དེ། སྤྱི་བ་གཉིས་བག་ཆགས་དང་བཅས་པ་སྤངས་པར་ངེས་ནས་ཉེས་པ་ཆགས་སོགས་སྤངས་
 མ་སྤངས་ཐེ་ཆོམ་ཟ་བ་མི་སྤྲིད་པས། བློ་གསལ་ཆོས་གྲུབ་ན་བསྐྱེད་བྱ་གྲུབ་ཟིན་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་
 དང་། ཆོས་ཅན་མ་ངེས་ན་རྟགས་སུ་མི་འགྱུར་ཞིང་། ཆོས་ཅན་ངེས་ན་སངས་རྒྱས་སུ་ངེས་ཟིན་པས།
 དེ་ལ་ཉེས་པ་ཡོད་མེད་ཐེ་ཆོམ་ཟ་བ་མི་སྤྲིད་པས་ཆོས་ཅན་གྲུབ་ཟིན་པ་ན་བསྐྱེད་བྱ་འདྲུང་གྲུབ་ཟིན་པར་
 འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། འདི་དག་ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་འདི་དག་བསྐྱེད་བྱ་ཤིན་ཏྲོག་

ཁོན་སྐྱབ་པར་ཐལ་ཞིང་། དེ་འདོད་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤངས་ཏྲོགས་ཐམས་ཅད་ཤིན་ཏྲོག་ཏུ་ཁས་
ལེན་དགོས་པས་ཐོངས་པའི་ཚུལ་ལ་བརྟེན་དགོས་པ་འབྱུང་ནའང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤངས་ཏྲོགས་
དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཚུལ་བཤད་ཟིན་ཏོ།།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་ལ། ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་ན་དེའི་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ཡིད་
ཆེས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། ཚུལ་གསུམ་ཚད་པའི་གཏམ་ཆོགས་གང་ཞིག དེ་སྐྱབ་ཀྱི་
བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་ན་ཤིན་ཏྲོག་ཡིན་པ། ཞེས་བྱ་ལ། དེ་ཡང་རྟོག་པ་རྩོན་ཏུ་གཏོང་བའི་སྒྲེས་བྲལ་གྱི་
ཏུ་ཞོག་གྱུར་གྱི་དོན་ལ་འཇུག་ལྟོག་བྱས་པས་ཕན་ཡོན་དང་ཉེས་དམིགས་ཆེན་པོ་བཤད་པའང་ཐོས་ལ།
དེ་ལྟ་བུ་ལ་འཇུག་ལྟོག་མ་བྱས་ན་དོན་ཆེན་པོ་ལས་ཉམས་པར་འགྱུར་བ་ཡང་སྤིང་སྟམ་ཞིང་། ཐབས་
གང་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་ལྟོག་བྱ་སྟམ་ཏུ་སེམས་སོ། །དེ་ལྟར་བསམས་པ་ན་ལྷུང་ལ་མ་བརྟེན་པར་ཚད་
མ་གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་ལྟོག་བྱ་མི་རྒྱས་པར་གཤམ་གྱིང་། ལུང་དེ་ཉིད་རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་
ལ་མི་སྐྱབ་པ་ཡིན་མིན་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེས་དཔྱད་པར་བྱེད་ལ། དབྱད་པ་ན་ལུང་དེའི་བསྟན་བྱ་དེ་ལྟ་བུ་ཡོད་པ་
ལ་མངོན་སུམ་དང་། དངོས་པོ་སྟོབས་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མས་གཞོད་པ་མེད་ཅིང་། ལུང་དེ་ཉིད་ཀྱི་བརྗོད་
བྱ་ཤིན་ཏྲོག་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཆོག་རང་ལ་ཡང་། རྩ་བུ་དང་དངོས་ལུགས་འགལ་བ་སོགས་ཀྱིས་གཞོད་པ་
མེད་པ་སྟེ། དབྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པར་མཐོང་ནས་དེའི་ཆེ་ལུང་དེ་ཉིད་རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་
མི་སྐྱབ་པར་ངེས་ཏེ་ལུང་དེས་བསྟན་པ་དང་མཐུན་པར་འཇུག་ལྟོག་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་འདི་ནི་ལུང་གི་
བརྗོད་བྱ་ལ་ངེས་པ་ཇི་ལྟར་སྐྱབ་པའི་ཚུལ་ཡིན་ཏེ། དོན་འདི་གཞུང་ལས་ཆེས་གསལ་བར་མང་ཏུ་
བཤད་གྱུར་། འཛིམ་གོང་སྒྲིགས་བམ་གྱི་བྱུང་ཏུ་བཞག་པ་དང་ཆོས་མཚུངས་པ་འདི་དག་གིས་ཇི་ལྟར་
ཁོང་ཏུ་ཆུད་པར་འགྱུར། དེ་བས་ན་ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ཀྱི་སྒྱུར་བ་ནི། ལུང་དོན་ལ་དཔྱད་པའི་སྒྲེས་
བྲལ། ལུང་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པར་མི་བྱེད་པར། དཔྱད་པའི་གཞིར་བྱས་ནས། དཔྱད་པའི་རིགས་
པ་དབྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་མ་དག་རྟོག་པའི་རིགས་པས་དབྱད་བྱ་ལུང་དེ་རང་གི་བསྟན་བྱ་ལ་སྐྱབ་མི་
སྐྱབ་གཏན་ལ་འབེབས་པ་དེས་ན། སྐྱབ་པས་ལོངས་སྟོན་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ།³⁹⁰ །ཞེས་པའི་ལུང་ཆོས་

ཅན། ཁྱོད་རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་སྲུ་སྟེ། དབྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་པའི་བྱིར།
ཅེས་པ་ཉིད་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པ་ཡིན་ནོ།།

སྒྲིབ་བ་འདི་ལྟ་བུ་གཞུང་གིས་བསྟན་ཅེ་ན། འབྲེལ་བ་དང་ནི་རྗེས་མཐུན་ཐབས། སྒྲིབ་
བྱའི་དོན་ནི་བརྗོད་བྱེད་དག་³⁹⁹ ཁྱེས་པས་ཆོས་ཅན་ངོས་བཟུང་བ་ཡིན་ཏེ། འདིས་ནི་ཆོལ་བ་རྟོག་
ལུན་ཁྱད་པར་གསུམ་ལུན་གྱི་ལུང་འདི་ལྟ་བུ་བསྟན་བྱ་ལ་སྲུ་མི་སྲུ་དབྱེད་པའི་གཞིར་བྱེད་གྱི། ལུང་གང་
ཡང་རུང་བ་དབྱེད་པའི་གཞིར་མི་བྱེད་ཅེས་བསྟན་ཏོ། འདི་ནི་མི་སྲུ་བཤོ། ཁྱེས་པས་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་
བསྟན་ཏོ། མཐོང་དང་མ་མཐོང་དངོས་པོ་ཡི།⁴⁰⁰ ཁྱེས་སོགས་གྱིས་རྟགས་བསྟན་ཏོ། མདོར་ན།
ཡིད་ཆེས་ཆོག་ནི་མི་སྲུ་⁴⁰¹ ཁྱེས་པས་དམ་བཅའ་ལྟན། སྒྱི་ལས་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཉིད།⁴⁰² ཅེས་
པས། དེ་རྟོགས་གྱི་སྒོ་རྗེས་དཔག་ཏུ་བསྟན། འོ་ན། མི་སྲུ་རྒྱུ་ཡིད་ཆེས་གྱི་ལུང་དེ་གང་ཡིན་ཞེ་ན།
འབྲེལ་བ་དང་ནི་རྗེས་མཐུན་ཐབས། སྒྲིབ་བྱའི་དོན་ནི་བརྗོད་བྱེད་དག་ ཁྱོད་ས་བརྟག་དབང་དུ་བྱས་
ཡིན་གྱི། དེ་ལས་གཞན་པའི་དབང་བྱས་མིན།⁴⁰³ ཁྱེས་པས་ཡིད་ཆེས་གྱི་ལུང་ངོས་བཟུང་ངོ། མཐོང་
དང་མ་མཐོང་དངོས་པོ་ཡི། དོན་དེ་དག་ལ་མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་སུ་དཔག་ནམ་གཉིས་གྱིས་
ཀྱང་། ཁགོད་མེད་འདི་ནི་མི་སྲུ་བཤོ།⁴⁰⁴ ཁྱེས་པས་མི་སྲུ་བཤོ་སྒྲུབ་བྱེད་བཞུགས་ཡིད་ཆེས་གྱི་
རྟགས་གྱི་རྟགས་སྒྲིབ་གསལ་བར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ།།

གང་དག་ཡིད་ཆེས་གྱི་རྟགས་སྒྲིབ་ལ་ལུང་དེ་ཉིད་རྟགས་སུ་འགོད་དགོས་པ་དག་གིས་ནི།
འབྲེལ་བ་དང་ནི་རྗེས་མཐུན་ཐབས། ཁྱེས་སོགས་གྱི་ཁྱད་པར་དང་ལུན་པའི་ལུང་ཡོངས་སུ་བརྟག་
པའི་གཞིར་མི་བྱེད་པར། རྟོག་བྱེད་གྱི་རིགས་པར་བྱེད་དགོས་པས་གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུའི་དོན་
ལ་ལ་རོལ་ཚུ་རོལ་བཞིན་དུ་ཆོས་རིང་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ། དབྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ཚུལ་ཡང་།
ལུང་དེའི་བརྗོད་བྱ་མཐོང་བ་མངོན་གྱུར་སྟོན་པའི་ཆ་རྒྱུས་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ། མ་མཐོང་བ་
སྟོགས་གྱུར་སྟོན་པའི་ཆ་རྒྱུས་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་གྲུབ། མ་མཐོང་བ་ཤིན་སྟོགས་སྟོན་
པའི་ཆ་རྒྱུས་ལ་རང་ཆོག་འགལ་བ་སོགས་གྱིས་གཞོད་པ་མེད་པ་རྒྱུས་ལ་བྱེད་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་
ལྟ་ན། དབྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་ན་ལུང་དེའི་བརྗོད་བྱུར་པའི་མངོན་གྱུར་སྟོགས་གྱུར་

ཤིན་ཏུ་ལྷོག་ཀྱང་གསུམ་ག་ཡོད་དགོས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན། ཤིན་ཏུ་ལྷོག་ཁོ་ན་སྟོན་པའི་ལུང་དབྱེད་
 པ་གསུམ་གྱིས་དག་པ་མེད་པར་འགྱུར་ལ། དེ་འདྲོད་ན། སྤྱིན་པས་ལོངས་སྟོང་བྱིས་པའི་ལུང་དབྱེད་
 པའི་ལུང་དེ་དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །དེས་ན་དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་
 པའི་དོན་ནི། མཛོན་རྗེས་གཉིས་དང་རང་ཚིག་ལྷ་ཕྱི་འགལ་བ་སོགས་དང་གསུམ་གྱིས་གནོད་པ་མེད་
 པའི་ལུང་ཡིན་པ་ལ་བྱལ། །དེའི་ཕྱིར། གནོད་མེད་འདི་ནི་མི་སྤྱོད་པའོ།³³² །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན།
 མཐོང་དང་མ་མཐོང་དངོས་པོ་ཡི།³³³ །ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ཡང་། མཐོང་བ་མཛོན་གྱི་སྟོན་པའི་ཆ་
 ལ་ཞེས་སོགས་སྟོང་བ་མ་ཡིན་གྱི། ཁྱོད་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ལ་མཐོང་བ་མཛོན་གྱི་འཇལ་བའི་མཛོན་སྐུ་
 ཚད་མས་ཀྱང་གནོད་པ་མེད། མ་མཐོང་བ་ལྷོག་གྱི་འཇལ་བའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་ཀྱང་གནོད་པ་
 མེད། རང་ཚིག་འགལ་བ་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་གནོད་པ་མེད་པའི་ལུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་སྐུར་བྱ་
 ཡིན་ནོ། །གཞུང་འདི་དག་དབྱིས་ཕྱིན་པར་བཤད་པའི་འགྲེལ་བ་བྱེད་པ་པོ་ནི། སྟོན་ཆད་གངས་མི་
 ཁྱོད་འདིར་ཁོ་བོ་གཅིག་པུ་སྟེ། འགྲེལ་བྱེད་གཞན་དག་སྐུ་གྱུའི་རྩམ་པ་བལ་བར་མ་གྱུར་པ་དོམ་ཆར་རྟོ།

དེ་ཡང་གཏམ་ཚིགས་འདིའི་བསྐྱབ་བྱ་ནི་ཤིན་ཏུ་ལྷོག་གྱི་ཡིན་ལ། ཚུལ་གསུམ་ནི་དངོས་པོ་
 སྟོང་བས་ཞུགས་ཀྱི་ཚད་མས་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ། ཚུལ་གསུམ་དངོས་པོ་སྟོང་བས་ཞུགས་ཀྱི་ཚད་མས་
 གྲུབ་ན་བསྐྱབ་བྱ་ཤིན་ཏུ་ལྷོག་གྱི་ཡིན་པ་མི་འགལ་ལམ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། འདི་ལྟར། ཉགས་
 ཡང་དག་ལ་དངོས་པོ་སྟོང་བས་ཞུགས་དང་གྲགས་པ་དང་ཡིད་ཆེས་པའི་ཉགས་ཡང་དག་གསུམ་དུ་དབྱེ་
 བ་འདི་ཚུལ་གསུམ་དངོས་པོ་སྟོང་བས་ཞུགས་དང་གྲགས་པ་དང་ཡིད་ཆེས་པའི་ལུང་གསུམ་གྱིས་གྲུབ་
 པའི་དབྱེ་བ་ཡོད་ནས་བྱེ་བ་མ་ཡིན་གྱི། བསྐྱབ་བྱ་ལ་དངོས་པོ་སྟོང་བས་ཞུགས་ཚད་མས་གྲུབ་པ་དང་།
 བསྐྱབ་བྱ་འདྲོད་པ་ཙམ་གྱིས་བཞག་པ་དང་། བསྐྱབ་བྱ་ཤིན་ཏུ་ལྷོག་ཏུ་གྱུར་པ་ལུང་ཙམ་གྱིས་གྲུབ་པ་
 གསུམ་དུ་ཡོད་པས་དེ་ལྟར་བྱེ་བ་ཡིན་ལ། བསྐྱབ་བྱ་ཤིན་ཏུ་ལྷོག་ཏུ་གྱུར་བས་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་
 ཡང་ཤིན་ཏུ་ལྷོག་ཏུ་གྱུར་དགོས་པར་འདྲོད་པ་དང་། ཡིད་ཆེས་པའི་ཉགས་སྟོར་འགོད་པ་ན། སྤྱིན་
 སོགས་ཚུལ་ཅན། ཁྱོད་ལས་མ་འོངས་པ་ན་ནམ་སྤྱིན་བདེ་བ་འབྱུང་སྟེ། དེ་ལྟར་ལུང་ལས་གསུངས་
 པའི་ཕྱིར། ཞེས་འགོད་པ་ནི། རྣམ་པར་མ་བཟགས་པའི་ནང་འགལ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ལུང་ཉགས་

སྒྱོར་དེའི་རྟགས་སུ་ལུང་འགོད་དམ་ལུང་ལས་གཞན་པ་འགོད་ཀྱང་རུང་སྟེ། གཉིས་ཀ་ཡང་མཛོན་སུམ་
ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱིས་མ་སྒྲུབ་པའི་ཤིན་ཏུ་ལྷོག་གྱུར་ཏུ་སྒྲུབ་
དངོས་སུ་ཉམས་པར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་རྟགས་འགོད་ཚུལ་འདི་ལྟར་བྱས་ནས་ཕྱོགས་ཚོས་ཤིན་ལྷོག་
ཏུ་འདོད་པ་དག་ནི་མཁས་པའི་བཞད་གད་ཀྱི་གནས་ཡིན་ནོ། །གཞན་ཡང་། ཚུལ་གསུམ་དངོས་
སྟོབས་ཀྱི་ཚད་མས་གྲུབ་ན་བསྒྲུབ་བྱ་ཤིན་ལྷོག་མ་ཡིན་དགོས་ན། དུ་བས་ལ་ལ་མེ་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་
གསུམ་མཛོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པར་ཁྱོད་རང་འདོད་པ་ལ་འང་མཚུངས་ཏེ། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལྷོག་གྱུར་ཏུ་འགལ་བར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་མཛོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར།
ལའོར་གསུམ་མོ།།

འོ་ན་ཚུལ་གསུམ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེས། ལུང་དེ་དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པར་
མཛོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་ལ། དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པ་ལ་རང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་མི་སྒྲུབ་པའི་བྱུང་བ་རྟགས་
གྱིས་འགྲུབ་སྟེ། བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་སྒྲུབ་ལུང་དེས་བསྟན་པ་ལྟར་མཐུབ་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན། ལུང་
དེས་བསྟན་པ་ལྟར་བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་ཚད་མས་གཞོད་པ་འབབ་དགོས་ལ། དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་
ན་ཚད་མས་གཞོད་པ་མེད་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་པའི་རྟགས་ལས་ཚོགས་པར་འགྱུར་རོ། །གཞན་
ཡང་། དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྟགས་སོགས་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་འདི་བསྒྲུབ་བྱའི་ངོས་ནས་བྱེ་བ་མ་
ཡིན་པ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ངོས་ནས་བྱེ་བ་ཡིན་ན་དགག་རྟགས་དང་སྒྲུབ་རྟགས་སུ་འཛོག་པ་འང་སྒྲུབ་བྱེད་
ཀྱི་ངོས་ནས་འཛོག་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། འགལ་བྱུང་དམིགས་པའི་རྟགས་ལ་སོགས་པ་ཐམས་
ཅད་སྒྲུབ་རྟགས་སུ་འདོད་རིགས་པར་ཐལ་ལོ། །དེར་མ་ཟད། གཞོད་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ལ་བཞེར་བྱེ་བའི་
དགོས་པ་ཡིད་ཆེས་དང་གྲགས་པའི་གཞོད་ཡུལ་སོ་སོར་ངེས་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཡིན་པར་བཤད་པ་
འདི་ལ་ཡིད་བརྟན་མེད་པར་ཟད་དེ། ཁྱོད་འདོད་པ་ལྟར་ན། གཞོད་ཡུལ་སོ་སོར་ངེས་པའི་དབང་གིས་
མ་ཡིན་པར་གཞོད་བྱེད་ཚད་མའི་རྟེན་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་གྲུབ་པ་དང་། ལུང་ཙམ་གྱིས་
གྲུབ་པ་སོགས་སོ་སོར་ངེས་པའི་དབང་གིས་ཡིན་པར་འོད་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན། དེས་ན་གཞོད་
བྱེད་རྗེས་དཔག་ལས། །ཁས་སྒྲུངས་ཕྱི་རོལ་གྱུར་མིན་ཡང་། །ཡུལ་གྱི་བྱེད་པར་བསྟན་པ་ཡི། བྱིར་

ན་ཐ་དད་བྱས་པ་ཡིན།^{༩༩} །ཞེས་པ་སོམས་ཤིག །ད་ལྟའི་རིགས་པ་སྤྱོད་པ་ལས་འཆེ་བ་འདི་དག་
སྤྱོད་པ་ལས་འཛིན་སྤྱོད་འབྱུང་བ་སྤྱོད་པའི་ལུང་རྟགས་སུ་བཞོན་ནས་ལུང་དེ་ཉིད་ན་བས་ཐོས་ཤིང་།
དག་གིས་སྤྱོད་པ་བཞིན་ཏུ་འདར་རྟགས་ཤིན་ཏུ་སྤྱོད་ཀྱང་ཏུ་སྤྱོད་པ་འདི་འདར་རིགས་པ་སྤྱོད་པ་ལས་འཆེ་ན་སུ་
ཞིག་མི་རིགས་པ་སྤྱོད་པ་འབྱུང་།

ཚུད་པ་སྤྱང་བ་ནི། འོན། སྤྱོད་པ་རྟག་པར་སྤྱོད་པ་ལའང་། སྤྱོད་པ་རྟག་པར་སྤྱོད་པའི་ལུང་
ཆོས་ཅན། ཁྱེད་རང་གི་བརྟན་བྱ་ལ་མི་སྤྱོད་ཤི། དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཅེས་བཞོན་ན་སྤྱོད་ཅི་ཡོད་ཅི་ན། དགོས་པ་མེད་པའི་སྤྱོད་ཡོད་དེ། ལུང་དེ་དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་
དག་པར་སྤྱོད་པ་ལ། སྤྱོད་པ་རྟག་པར་ཆད་མས་བྱུང་བ་པར་སྤྱོད་དགོས་ལ། དེ་སྤྱོད་པ་ལ་སྤྱོད་པ་རྟག་
པར་སྤྱོད་པའི་རྟགས་འགོད་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་འདི་ལ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེབ་ར་
མཐོང་ནའང་། གཞན་དག་ལ་ཡིད་བརྟན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་སྤྱོད་པས་དམ་པའི་དགོངས་པ་བཞིན་
རྒྱས་པར་བཀྲལ་བ་ཡིན་ནོ།

གྲགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ།

གྲགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ལ། དག་ག་གཞག་གཉིས་ལས། དང་པོ་གཞན་ལུགས་དག་ག་
པ་ནི། ཁ་ཅིག་ཡོད་པས་རི་བོང་ཅན་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པ་འཛོད་རུང་ཏུ་སྤྱོད་པའི་རྟགས་འདི་དག་རྟགས་ཡང་
དག་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན། སྤྱོད་པ་ལ་དངོས་སྤྱོད་པ་གི་འབྲེལ་བ་བྱུང་བ་པར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་
ཟེར་བ་དང་། ཁ་ཅིག་རྟག་ལུལ་ན་ཡོད་པ། རི་བོང་ཅན་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པ་འཛོད་རུང་ཏུ་སྤྱོད་པའི་རྟགས་
ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྤྱོད་པ་གི་ཆོས་ལ་འབྲེལ་བ་རང་བཞིན་གྱིས་མ་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། རྟགས་ཆོས་
གཉིས་པོ་དེའི་འབྲེལ་བ་འདོད་པའི་དབང་གིས་གཞག་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། སྤྱོད་པ་དང་ལ་བརྟན་ནས་
དོན་གོ་བར་བྱེད་ལ། བརྟན་ཡང་འདོད་པ་ཅམ་ལ་རག་ལས་ཤིང་། འདོད་པས་ཅི་ཡང་བརྟན་པར་
འདོད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཡོད་པ་ལ་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པ་འཛོད་རུང་གིས་བྱུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན།
གྲགས་པའི་རྟགས་ནི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ཏོ།

གཉིས་ཀ་མི་འཐད་དེ། ལྷ་མས་ནི་སྐྱ་དང་སྐྱས་བརྗོད་རུ་ཞོར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ལྷ་རྩེ་ཡོད་
 པ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་སྐྱས་བརྗོད་རུ་དང་རང་བཞིན་འབྲེལ་བ་གྲུབ་ན། སྐྱ་དང་རང་བཞིན་འབྲེལ་བ་
 གྲུབ་དགོས་པར་ཐལ། ཁྱོད་སྐྱས་བརྗོད་རུ་རི་བོར་ཅན་གྱི་སྤྱིང་དུ་སྐྱབ་པའི་བྱེད་འབྲེལ་གྲུབ་པའི་
 གཏན་ཚིགས་ཡིན་ན་སྐྱ་དོན་ལ་རང་བཞིན་འབྲེལ་བ་གྲུབ་དགོས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཁྱོད་སྐྱས་
 བརྗོད་རུ་གི་རང་བཞིན་ཡིན་ན་ཁྱོད་སྐྱའི་རང་བཞིན་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ་ལོ། འདོད་ན། ཚོས་
 ཐམས་ཅད་སྐྱའི་རང་བཞིན་དུ་ཐལ་ལོ། ལྷགས་ཕྱི་མས་ནི། ཚོས་དེ་ལ་སྐྱ་བའི་སྐྱ་འདོད་པའི་དབང་
 ཁོ་ནས་འཇུག་པ་དང་། ཚོས་དེ་ལ་སྐྱ་བའི་སྐྱ་འཇུག་ཏུ་རུང་བས་བྱེད་པའི་བྱེད་པ་འདོད་པའི་དབང་
 ཁོ་ནས་བཞག་པ་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་པར་མ་བྱེ་བར་ཟད་དོ། གཞན་རྒྱ་མཚན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས། དེ་
 སྐྱབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་སྐྱ་བས་ནི། བྱེད་འབྲེལ་དེ་འདོད་པའི་དབང་གིས་བཞག་ན་
 ཚད་མས་མ་གྲུབ་དགོས་པར་འདོད་དགོས་ལ། དེ་ལྷ་རྩེ། རྟག་པས་བཏགས་ན་གཞི་མ་གྲུབ་
 དགོས་པའི་གྲུབ་པའི་མཐའ་ཡོངས་སུ་བརྒྱུད་བར་འགྱུར་བས་ཀྱན་རྫོབ་བདེན་པ་ལ་སྐྱར་བ་བཏབ་
 པ་ཡིན་ནོ། གཞན་དག་ཡོད་པ་རི་བོར་ཅན་སྐྱ་བའི་སྐྱས་བརྗོད་རུ་དང་དུ་སྐྱབ་པའི་དངོས་པོ་སྟོབས་
 ལྷགས་ཀྱི་རྟགས་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྐྱ་བའི་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཞེས་
 རྒྱ་མཚན་དུ་འགོད་པར་བྱེད་མོད་གོང་དུ་བཀག་ཟེན་ཏོ། ཁ་ཅིག་རི་བོར་ཅན་སྐྱ་བའི་སྐྱས་བརྗོད་རུ་
 ཡིན་པ་དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་པར་སྐྱ་བ་དང་། རི་བོར་ཅན་ཚོས་ཅན། སྐྱ་བའི་སྐྱས་བརྗོད་རུ་རུ་སྤྱི།
 དེ་ལྷ་རྩེ་འཇིག་རྟེན་གྲགས་པའི་ཕྱིར་ཅེས་འགོད་ཀྱི། ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཅེས་མི་འགོད་ལ། འདི་གྲགས་
 རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་གསུངས་པ་ནི་བཏགས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ། འདོགས་པའི་རྒྱ་མཚན། དེ་ཉིད་ཀྱང་
 ཡང་དག་པའི་གནས་ལུགས་རྟགས་པའི་ཐབས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་གསུངས་ཏེ། ཐ་སྙད་ལ་ནི་མ་བརྟེན་
 པར། ཁྱམ་པའི་དོན་ནི་རྟགས་མི་འགྱུར།³³⁰ ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དགོས་པ་འཇིག་རྟེན་གཞུག་
 པའི་ཕྱིར། དངོས་ལ་གཞོད་བྱེད་རྟགས་དེ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ལྷགས་པའི་ཕྱིར། ཅེས་སྐྱ་མོད། སྐྱ་བའི་
 སྐྱས་བརྗོད་མི་རུང་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ལྷགས་པའང་མ་གྲུབ་ལ། ཐ་
 སྙད་ལ་ནི་མ་བརྟེན་པར། ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ནི་ཀྱན་རྫོབ་བདེན་པ་ཙམ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་པས། དེ་དང་

སྐབས་འདིའི་གྲགས་པ་སྤྱོད་མ་ལ་ཡང་མི་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཉམས་སྦྱོར་དེ་འདྲའི་འགོད་
 ཚུལ་གཞུང་ཙུང་འགྲེལ་ཀུན་ལས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་གྱུར་བ་ལ་དངོས་སུ་མི་འདྲིམ་པར་མུ་ཙུར་སྒྲིབ་པར་ཟད་མོད།
 ལྷན་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འདོད་པའི་མཐའ་འགོག་པའི་ཡི་གེ་འབྲི་བར་སུ་ཞིག་གིས་རུས།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་ལ། གྲགས་ཉམས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། དེ་སྐབས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་
 ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག དེ་སྐབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་ན་འདོད་པས་བཞག་པ་ཙམ་གྱི་ཚིགས་
 ཡིན་པ། དཔེར་ན། རི་བོང་ཅན་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ལྷ་བའི་སྐྱས་བརྗོད་དུ་རུང་སྟེ། ཁྱོད་རྟོག་ཡུལ་ན་
 ཡོད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་ག་སྐབས་བཞིན་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཡང་། སྦྱིར་གཞལ་བྱ་ཙམ་ལ་ཕྱོད་སྟོབས་
 གྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་དང་། རྟོགས་པ་ཕྱོད་སྟོབས་ལས་གཞན་ལ་རག་ལས་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི།
 མཛོན་སུམ་ཚད་མའི་དངོས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་རྣམས་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ལ། ཚོས་དེ་རྟོགས་པ་ངས་པར་
 ལུང་ལ་བཟོས་པ་དང་། མི་བཟོས་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་དང་།
 ཡིད་ཆེས་པའི་རྗེས་དཔག་གི་གཞལ་བྱ་འོ། །ལུང་ལ་མ་བཟོས་པ་ལ་འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་གཞག་མི་རུས་
 པ་དང་རུས་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་དང་། རྗེས་དཔག་
 གི་གཞལ་བྱ་འོ། །འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་གཞག་རུ་ས་པ་ནི་གྲགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་དང་རྗེས་
 དཔག་གི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ལ། འོ་ན། འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་བཞག་ན་ཚད་མས་གཞལ་བར་མི་འགལ་
 ལམ་ཞེན། མི་འགལ་ཏེ། འདི་ལྟར། རྟོག་པས་བཏགས་པ་ལ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པ་ཐག་ཁྲ་ལ་སྒྲུལ་དུ་
 བཏགས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཚད་མས་གྲུབ་པ་གཉིས་ཡོད་ལ། གྲུབ་པ་ལའང་། འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་བཞག་
 མི་རུས་པ་བྱས་མི་རྟག་གི་ཐ་དད་ལྟ་བུ་དང་། གཞག་རུས་པ་རི་བོང་ཅན་ལྷ་བའི་སྐྱས་བརྗོད་དུ་རུང་བ་
 ལྟ་བུ་གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་བྱས་མི་རྟག་ཐ་དད་རྟོག་པས་བཏགས་ཀྱང་། འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་
 བཞག་མི་རུས་པའི་རྒྱ་མཚན་དེ་ནི་འདོད་པས་བད་གང་སྦྱར་གྱི་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་མ་ཡིན་གྱི། བྱས་མི་
 རྟག་ཁོ་ནའི་ཚོས་སུ་ངས་པའི་ཕྱིར། རི་བོང་ཅན་ལྷ་བའི་སྐྱས་བརྗོད་རུང་ནི་འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་བཞག་
 རུས་པ་ཡིན་ཏེ། ལྷ་བའི་སྐྱ་ནི་གང་ལ་བད་སྦྱར་བ་ལ་འཇུག་ལ། བད་ནི་འདོད་པས་སྦྱོར་ཞིང་། འདོད་
 པ་དོན་ཐམས་ཅད་ལ་རང་དགར་འཇུག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན། ལྷ་བའི་སྐྱ་ནི་འདོད་པས་གང་ལ་

བད་སྐྱར་བ་དེ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། རི་བོང་ཅན་ལ་ལྷ་བའི་སྐྱ་འཇུག་པའང་འདོད་པས་བད་སྐྱར་བ་
 ཅམ་གྱིས་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་རི་བོང་ཅན་ལྷ་བའི་སྐྱས་བརྗོད་རུང་ཡིན་པའང་འདོད་པས་བཞག་པ་
 ཅམ་ཡིན་གྱི། ཡུལ་གྱི་ངོས་ནས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ནོ། རྟེན་ན། རི་བོང་ཅན་ལྷ་བའི་སྐྱས་བརྗོད་རུང་
 ཡིན་པ་ཚད་མས་བྱུང་ཅིང་། དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཚད་མས་བྱུང་ན་འདོད་པ་ཅམ་གྱིས་བཞག་པར་
 འགལ་ཏེ། དངོས་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཞུགས་པའི་ཚད་མས་བཞག་པའི་ཕྱིར་རོ། རྟེན་ཕྱིར་འདོད་པ་ནི་
 ཐ་སྙད་ཐམས་ཅད་སྐྱར་བ་པོ་ཡིན་པས་བྱེད་པ་པོ་ལ་བད་སྐྱར་ནས་དེ་ལ་འང་གྲགས་པའི་ཐ་སྙད་འཇུག་
 མོད་གྱི། འདིར་ནི་བརྗོད་རུང་གྲགས་པ་ལ་གྲགས་པར་བྱས་ནས། བརྗོད་རུང་གི་དོན་སྐྱབ་པ་ལ་
 གྲགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཞེས་བྱ་ལ། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་གྱང་ཚད་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན།
 རི་བོང་ཅན་ལྷ་བའི་སྐྱས་བརྗོད་རུང་དུ་ཚད་མས་མ་བྱུང་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། གོང་གི་རིགས་པས་
 དངོས་སྟོབས་ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་པ་ཞེས་པའི་ཕྱིར་དང་། ལུང་ཅམ་གྱིས་བྱུང་པའང་མ་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར་རོ། རི་བོང་ཅན་ལྷ་བའི་སྐྱས་བརྗོད་རུང་ཡིན་པ་ཚད་མས་མ་བྱུང་ན། རི་བོང་ཅན་ལ་ལྷ་
 བའི་སྐྱ་འཇུག་པ་ཚད་མས་མ་བྱུང་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན། ལྷ་བའི་སྐྱས་རི་བོང་ཅན་གོ་བར་བྱེད་
 པ་མཛོན་སུམ་གྱིས་བྱུང་པ་དང་འགལ་ལོ། རྟེན་ཕྱིར་གྲགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འབད་པ་མེད་པར་
 བྱུང་ལ། རི་བོང་ཅན་ལྷ་བའི་སྐྱས་བརྗོད་རུང་དུ་དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་བྱུང་པར་སྐྱ་བ་སོགས་ལེགས་
 པར་ཞེས་པ་ཡིན་ནོ།

འོན་ཀྱང་། རྟགས་འདིའི་ཚུལ་གསུམ་ཚད་མ་གང་གིས་འབྱུང་ཅེ་ན། རྟགས་ཚོས་ནི་རང་རིག་
 མཛོན་སུམ་གྱིས་བྱུགས་ལས་བྱུང་སྟེ། རི་བོང་ཅན་རྟོགས་པའི་རྟོག་པ་ཉམས་སུ་བྱུང་བའི་རང་རིག་
 མཛོན་སུམ་གྱིས་དངོས་སུ་རྟོག་པ་དེ་རི་བོང་ཅན་གྱི་རྣམ་ལུགས་དུ་བྱུང་བ་ན་རི་བོང་ཅན་རྟོག་པ་དེའི་
 ཡུལ་ན་ཡོད་པར་གྲགས་པ་ལ་འབྱུང་པའི་ཕྱིར་རོ། རྩལ་པ་སྐྱབ་པ་ནི། གང་འདོད་པ་ཅམ་གྱི་རྗེས་སུ་བྱེད་
 པ་དེ་ནི་དོན་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་ཏུ་རུང་བས་བྱུང་སྟེ། དཔེར་ན། རྣམ་རྟོག་རང་དགའ་བ་བཞིན། ལྷ་
 བའི་སྐྱ་ཡང་འདོད་པ་ཅམ་གྱི་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་བྱུང་པ་བྱུང་ལ། རྟགས་
 དེའི་རྟོགས་ཚོས་ནི་རང་སྐྱེས་གསུགས་ལ་བྱུང་བོ། འདིར་འགའ་ཞིག་འདི་ལྟར་དོགས་པར་འགྱུར་ཏེ།

ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་དེ་རི་བོང་ཅན་ལ་སེལ་འཇུག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེས་རི་བོང་ཅན་མ་ཡིན་པ་གཙོད་
མི་རྒྱས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཤེས་བྱ་མཐའ་དག་ལ་འཇུག་ཏུ་རུང་བས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། སྤྲ་མ་བྱུང་སྟེ། གལ་
ཏེ་འདི་ལ་རྣམ་གཙོད་ཡོད། སྒྲ་རྣམས་དགོས་པ་དེ་ཙམ་དུ། ཁབ་པ་མིན་ནམ་ཁྱེད་ལ་དེར། སྦྱི་གཞན་
གྱིས་ནི་ཅི་ཞིག་བྱ།³⁴⁰ ཞེས་གསུངས་པས་སོ་ཞེན། སྦྱོར་མེད་དེ། རི་བོང་ཅན་ལ་ཟླ་བའི་སྒྲ་སྒྲུར་བ་
ན་རི་བོང་ཅན་ཟླ་བ་མ་ཡིན་པ་གཙོད་ཀྱི། ཟླ་བ་མ་ཡིན་པའི་གསལ་བ་མཐའ་དག་མི་གཙོད་ལ། ཟླ་བ་
མ་ཡིན་པ་གཙོད་དུ་རྒྱག་ཀྱང་། དེ་ཙམ་གྱིས་ཟླ་བ་མ་ཡིན་པ་ཐམས་ཅད་གཙོད་མི་དགོས་སོ། །ཐུགས་
པའི་ཉགས་ཡང་དག་བཤད་ཟིན་ཏོ།

ཉགས་ཡང་དག་སྒྲུབ་ཚུལ་གྱི་སྒྲོན་ནས་དབྱེ་བ།

གསུམ་པ་ཉགས་ཡང་དག་ལ་སྒྲུབ་ཚུལ་གྱི་སྒྲོན་ནས་དབྱེ་བ་ལ། རོན་སྒྲུབ་ཀྱི་ཉགས་ཡང་
དག་དང་། ཐ་སྙད་སྒྲུབ་ཀྱི་ཉགས་ཡང་དག་གཉིས།

རོན་སྒྲུབ་ཀྱི་ཉགས་ཡང་དག་བཤད་པ།

དང་པོ་ལ། མཚན་ཉིད་ནི། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཚུལ་ཡིན་ན་མཚན་ཉིད་ཡིན་པ། དཔེར་ན། སྒྲ་སྙད་ཅིག་མར་སྒྲུབ་པ་ལ་བྱས་
པ་ཉགས་སུ་བཀོད་པའམ། སྒྲ་རྒྱ་རྒྱུ་ཉིན་ལས་སྦྱེས་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་སྤྲར་མེད་གསར་བྱུང་ཉགས་སུ་
བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ།

ཐ་སྙད་སྒྲུབ་ཀྱི་ཉགས་ཡང་དག་བཤད་པ།

གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་
དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཚུལ་ཡིན་ན་མཚན་ཉིད་ཡིན་པ། དཔེར་ན། སྒྲ་མི་ཉག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་བྱས་པ་
ཉགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། དེས་ན་འདིར་རོན་སྒྲུབ་དང་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་ཀྱི་ཉགས་ཞེས་པའི་རོན་དང་ཐ་

སྟང་ནི་མཚན་ཉིད་ལ་དོན་དང་མཚན་བྱ་ལ་ཐ་སྟང་དུ་བྱས་པའི་དོན་དང་ཐ་སྟང་ཡིན་གྱི། སྒྲ་སྒྲོ་ལུས་གསུམ་གྱི་ཐ་སྟང་དང་དེའི་ཐ་སྟང་གྱི་ཡུལ་ལ་ཐ་སྟང་དང་དོན་དུ་བྱས་པ་ནི་མིན་ཏེ། སྒྲ་སྒྲོ་ལུས་གསུམ་གྱི་ཐ་སྟང་གྱི་ཡུལ་མ་ཡིན་པ་མི་སྲིད་པས། ཐ་སྟང་འབའ་ཞིག་སྐྱབ་གྱི་ཏྲགས་མི་སྲིད་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་དང་། སྒྲ་སྒྲོ་ལུས་གསུམ་གྱི་ཐ་སྟང་སྐྱབ་པའི་དོན་གཤམ་བཟོད་ཀྱི་ཐ་སྟང་བྱར་རུང་ཏེ། ཞེས་དངོས་སྤྱུ་བ་པ་ལ་བྱེད་པ་ལྟར་ན། ཐ་སྟང་སྐྱབ་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ན་སྐྱབ་ཏྲགས་ཡིན་དགོས་པས། རྒྱ་ཁབ་བྱེད་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པ་གསུམ་ག་ལ་ཐ་སྟང་སྐྱབ་གྱི་གཏན་ཚིགས་བཤད་པ་འགལ་ཞིང་། ཐ་སྟང་སྐྱབ་གྱི་དོན་གཤམ་བཟོད་ཀྱི་ཐ་སྟང་འཇུག་པའི་ཕྱིར་བསྐྱབ་པ་ལ་འདོད་པ་ལྟར་ན། ཏྲགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་ཐ་སྟང་སྐྱབ་ཏུ་ཐལ། གཤམ་བཟོད་ཀྱི་ཐ་སྟང་འཇུག་པའི་ཕྱིར་དུ་སྐྱབ་པས་ཁབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བསྐྱབ་བྱ་ཏྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་བསྐྱེད་ཕྱིར་ཏུ་མ་བཀོད་པའི་ཏྲགས་ཡང་དག་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན། དིང་སང་པལ་ཆེབ་དོན་དང་ཐ་སྟང་དེ་ལྟར་འདོད་པ་ནི་རྣམ་པར་འབྱམས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་མི་ཏྲག་པའི་དོན་ཕྱོག་སྐད་ཅིག་མར་ངེས་ཀྱང་། སྒྲའི་སྟེང་དུ་དེ་གཉིས་ཀ་མ་ངེས་པའི་སྐོལ་བའི་ངོར་ནི་དོན་བསྐྱབས་པས་ཐ་སྟང་སྐྱབ་མི་དགོས་ཤིང་། ཐ་སྟང་བསྐྱབས་པས་དོན་སྐྱབ་མི་དགོས་ལ། དེའི་ཕྱིར་དོན་སྐྱབ་དང་ཐ་སྟང་སྐྱབ་གང་རུང་གཅིག་བཀོད་པས་ཚོགས་པོ་མི་ཏྲག་པའི་དོན་ཕྱོག་སྐད་ཅིག་མར་མ་ངེས་ཤིང་། སྒྲ་ལ་གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པའི་སྐོལ་བའི་ངོར་དང་ཐོར་དོན་སྐྱབ་གྱི་ཏྲགས་འགོད་ལ། དེའི་རྗེས་སུ་ཐ་སྟང་སྐྱབ་དབང་པོ་རྣམས་པོ་ལ་འགོད་མི་དགོས་ཤིང་། ཏུལ་པོ་ལ་འགོད་དགོས་སོ། །སྒྲའི་སྟེང་དུ་མི་ཏྲག་པའི་ཐ་སྟང་ཙམ་གྲུབ་ཀྱང་། སྐད་ཅིག་མ་མ་གྲུབ་པ་བྱེ་བྲག་པ་ལྟ་བུ་ལ་ནི་དོན་སྐྱབ་ཁོན་ས་ཚོགས་ལ། སྒྲའི་སྟེང་དུ་དོན་སྐད་ཅིག་མ་གྲུབ་ཀྱང་། དེ་ལ་མི་ཏྲག་པའི་ཐ་སྟང་མ་གྲུབ་པའི་སྐོལ་བ་ནི་དབང་པོ་ཏུལ་པོ་མིང་དོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ལ་སྐོངས་པ་སྟེ། དེའི་ངོར་མི་ཏྲག་སྟེ། སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པ་ལྟ་བུ། མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མཚན་བྱ་སྐྱབ་པའི་ཏྲགས་འགོད་དགོས་པ་ཡིན་ལ། འདི་ལ་ཐ་སྟང་འབའ་ཞིག་སྐྱབ་ཡིན་ཀྱང་། ཐ་སྟང་བྱར་རུང་སྟེ། ཞེས་དངོས་སྤྱུ་བ་མི་དགོས་ཀྱི། ཏྲགས་སྒྲོར་འདི་ལྟར་བཀོད་ནས་དེའི་ཁབ་འབྲེལ་སྐྱབ་པ་ན། མཚན་མཚན་གྱི་འབྲེལ་བ་གཤམ་ནས་སྐད་ཅིག་མ་རྣམས་ལ་མཏྲག་པ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟང་སྒྲོར་གཤམ་པར་འགྱུར་

བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བུའི་སྤྲུལ་སྤྲུལ་རྣམས་རྟགས་སྒྲོར་གཞན་དག་ལ་འང་མཚོན་ཏེ་ཤེས་པར་གྱིས་ཤིག རོན་
སྒྲུབ་ཐ་སྟོན་སྒྲུབ་འདི་དག་ལ་གཞན་དག་གིས་ལོག་པའི་ཐ་སྟོན་མང་དུ་སྤྲད་ནའང་། དེ་དག་གི་རྩ་བ་
གང་ཡིན་པ་རྣམས་ནི་བཀག་ཟེན་ལ། མཁས་པའི་དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡུལ་མིན་པ་གནས་མིན་པ་ལ་ལོག་
རྟག་འཆར་བར་བྱེད་པ་དག་གི་འདོད་པ་རྣམས་ནི་མ་གྲིས་སོ། །རོན་སྒྲུབ་དང་ཐ་སྟོན་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་
ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་བཤད་ཟེན་ཏོ། །

ད་ནི་རྟགས་ཡང་དག་གི་སྒྲུབས་སུ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་གནས་འདི་དབྱེད་པར་བྱ་སྟེ། ཅི་སྟོབ་
དཔོན་གྱིས་རྟགས་ཡང་དག་རྣམས་ཀྱི་རྟགས་འཛིན་གྱི་སེམས་ལས་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་གི་སྟོ་སྟེ།
བར་གསུངས་ན། རྟགས་འཛིན་གྱི་སེམས་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པ་བརྗོད་པར་བྱ་དགོས་སོ་
ཞེན། འདི་ལ་དགག་གཞག་སྟོང་གསུམ་ལས།

དང་པོ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་ནི། སྟོབ་དཔོན་རྒྱན་མཁན་པོ་ན་རེ། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་
ཀྱི་རྟགས་འཛིན་ནི་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་ཉིད་ཡིན་ཏེ། རོན་དམ་པར་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཀྱི་
རྟགས་དང་རྟགས་ཅན་ཐ་མི་དད་པའི་ཕྱིར། འབྲས་རྟགས་ལ་ནི་རོན་དམ་པར་ཡང་རྟགས་དང་
རྟགས་ཅན་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་གི་སྟོ་ཡང་ཐ་དད་དོ། །ཁྱེད་ཡང་ཤིན་ཏུ་གོམས་པ་དང་ལྷན་པ་ལ་
ནི་དུ་བའི་ངོ་བོ་འཛིན་པའི་མངོན་སུམ་ཉིད་རྟགས་འཛིན་སེམས་ཡིན་ལ། གོམས་པ་དང་མི་ལྷན་པ་ལ་
ནི་ཚང་མར་གི་དུ་བ་དང་ཁྱད་པར་མེད་པའི་རྟགས་ལས་དུ་བར་ངེས་པའི་རྗེས་དཔག་ཉིད་རྟགས་
འཛིན་གྱི་སེམས་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ཏོ།^{༣༩} སྟོབ་དཔོན་ཚས་མཚན་ན་རེ། རྟགས་ནི་དབང་པོ་དང་མར་
མེ་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་ཙམ་གྱིས་རོན་གསལ་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ལ། རང་ལ་དམིགས་པའི་རྣམ་ཤེས་ལ་
སྤང་བ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་འབྲེལ་བ་མཐོང་བས་ཀྱང་རྟགས་པར་ཐལ་བའི་
ཕྱིར་རོ། །ཁྱེད་ཕྱིར་རྟགས་ཚས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་འཛིན་པ་ཉིད་རྟགས་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ། །ཁྱེད་ན་རྟགས་
འཛིན་པའི་སེམས་ནི་གཉིས་ཏེ། གཅིག་ནི་དཔེའི་སྟེང་དུ་རྟགས་ཚས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་འཛིན་པ་ཡིན་ལ།
གཞན་ནི་ཚས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་རྟགས་ཚས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ། །སྤྲུལ་ནི་རྟགས་འཛིན་ཁོ་ན་

ཡིན་ལ། བྱི་མ་ནི། རྟགས་ཅན་གྱི་སྒོ་ཡང་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རྟོ།^{༡༩༩} །ཤྲུ་སྒོ་ན་རེ། རྟགས་ཀྱི་ཡུལ་
ཅན་མངོན་སུམ་གྱི་བྱིས་འབྱུང་བ་ཅན་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་ཚད་མར་ཐ་སྟད་བྱས་པ་ཡིན་ཏེ། ཚད་མའི་
རྒྱ་ཉིད་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ།^{༢༠༠} །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་ནས་ཕྱོགས་ཚོས་འཇལ་བའི་ཚད་མས་དངས་
ནས་སྒྲེས་པའི་ཕྱོགས་ཚོས་དྲན་པའི་ཚད་མ་ཉིད་རྟགས་འཛིན་སེམས་སུ་སྒྲུབ་ར་བྱེད་དོ། །ཁོད་དག་
ལ་ཡིད་བརྟན་ཆེར་མ་མཐོང་མོད། འོན་ཀྱང་། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཤྲུ་སྒོ་ལྟར་སྒྲུབ་ལ། ཁ་ཅིག་ནི། ལྟལ་
གསུམ་གང་རུང་རམ་རྟགས་འཇལ་བའི་ཚད་མ་ལ་འདོད་ཅིང་། ཁ་ཅིག་རྟགས་ཕྱོགས་ཚོས་སྒོན་འགོ་
ལ་ནི་ཕྱོགས་ཚོས་དྲན་པའི་ཤེས་པ་རྟགས་འཛིན་སེམས་དང་། ལྟབ་པ་དྲན་པའི་ཤེས་པ་བར་དུ་གཅོད་
བྱེད་ཡིན་ཅིང་། ལྟབ་པ་སྒོན་འགོ་ལ་ནི་ལྟབ་པ་དྲན་པའི་ཤེས་པ་རྟགས་འཛིན་སེམས་དང་། ཕྱོགས་
ཚོས་དྲན་པའི་ཤེས་པ་རྟགས་འཛིན་སེམས་དང་ཆེས་དཔག་གི་བར་དུ་གཅོད་པར་བྱེད་པའི་དྲན་པ་
ཡིན་ནོ་ཟེར་རྟོ།

དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མི་འཐད་པ་དང་འགལ་བ་དང་གཞོན་བྱེད་དང་བཅས་ཤིང་། སྒྲུབ་
བྱེད་དང་བྲལ་བ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ན། རྟགས་ཅན་བསྒྲུབ་བྱ་ཉིད་ཡིན་
པར་ཐལ། དོན་དམ་པར་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་དང་། རྟགས་ཅན་ཐ་མི་དད་པའི་བྱིར་རོ། རྒྱུ་ལ་
འཁོར་གསུམ་མོ། །ཆོས་མཆོག་གིས་འབྲེལ་བ་ངེས་པའི་སྒོ་ལ་འདོད་པ་རྒྱུ་གིས་རྒྱས་པར་བཀག་
ཟེན་པའི་བྱིར་རོ། སྤྲུང་ཡང་འདིར་བཀག་ཅི་དགོས། རོ་ལ་གསོད་པ་དགོས་པ་མེད་དོ། །འོན་ཀྱང་རྟགས་
འཛིན་སེམས་ཚད་མར་འདོད་པའི་རྒྱ་བོད་རྣམས་ལ་འདི་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། ཅི། རྟགས་འཛིན་གྱི་
སེམས་ལ་འབྲས་རྟགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཚོས་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ལ་ལ་དུ་བ་མཐོང་བའི་མངོན་སུམ་ལྟ་བུ་
དང་། བྱས་པས་སྒྲུ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཚོས་དང་ལྟབ་པ་འཇལ་བའི་ཚད་མ་ལྟ་བུ་རྗེས་དཔག་ཚད་
མ་དང་གཉིས་ཀ་ཡོད་ན། སྒོ་བ་དཔོན་ཡབ་སྲས་ཀྱིས་རྟགས་འཛིན་གྱི་སེམས་ཐམས་ཅད་རྟོག་པ་
མངོན་སུམ་ལྟར་སྤང་ཡིན་པར་གསུངས་པ་དང་། རྗེས་དཔག་རྗེས་སུ་དཔག་ལས་བྱུང་།^{༢༠༡} །ཞེས་
རྟགས་འཛིན་སེམས་རྗེས་དཔག་རྒྱ་བཤད་པ་བཏགས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་དང་། རྗེས་སུ་དཔག་
ལས་བྱུང་། ཞེས་པས་རྗེས་དཔག་མཚན་ཉིད་པ་བསྟན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་གསུངས་པའི་གཞུང་

ཐམས་ཅད་ཁྱེད་དག་ཉིད་ཀྱི་སྲུག་ལག་གིས་དབྱི་བར་གྱིས་ཤིག དེར་མ་ཟད་རྟགས་འཛིན་སེམས་
མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་ངེས་ན་རྟགས་འཛིན་སེམས་ཀྱི་མངོན་སུམ་གྱི་ཆ་ནམས་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་
མིན་ཞིང་། རྗེས་དཔག་གི་ཆ་ནམས་ནི་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་དུ་བསྟན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཚོག་པས། རྟགས་
འཛིན་སེམས་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་གི་སྡེ་ཚན་ལོགས་པར་འཛིག་པ་དགོས་པ་མེད་དོ།

རྒྱ་བོད་ཀྱི་རྟགས་འཛིན་སེམས་ཕྱོགས་ཚོས་དྲན་པའི་འགྲུལ་འདོད་པ་དག་ལ་སྒྲིན་འདི་ཡོད་དེ།
ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། དེ་སྐབས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཚོས་འཇལ་བའི་ཚད་མས་དངས་ནས་སྐྱེས་པའི་ཕྱོགས་ཚོས་
དྲན་པའི་ཤེས་པ་ཡིན་ན་དེ་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱར་གྱུར་པའི་རྟགས་འཛིན་སེམས་
ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པར་ཐལ། རྟགས་ལྟར་སྣང་འགའ་ཞིག་ལ་འང་དེ་ལྟ་བུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཕྱོགས་
ཚོས་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་རྟགས་ལྟར་སྣང་ཡོད་པས་སོ། ཉིས་ན། ཕྱོགས་ཚོས་རྒྱུད་པ་དྲན་པའི་ཤེས་པ་
དང་། ཁྱབ་པ་རྒྱུད་པ་དྲན་པའི་ཤེས་པ་སོགས་དེ་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་འཛིན་སེམས་སུ་སྐྱེས་པས་ནི་རྟགས་
ལྟར་སྣང་ལ་འང་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱར་གྱུར་པའི་རྟགས་འཛིན་སེམས་ཡོད་པར་ཁས་སྲུང་
དགོས་སོ། རྟགས་འཛིན་སེམས་ཡིན་པ་ལ་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱ་བྱེད་པས་མ་ཁྱབ་པོ་ཞེ་ན།
འོ་ན། རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་ལ་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་ཅུས་པས་མ་ཁྱབ་པོ་ཞེས་སྐྱེས་ན་ཅི། རྟགས་འཛིན་
སེམས་ལ་རྟགས་ཡང་དག་གི་སེམས་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པོ་ཞེ་ན། འོ་ན། ཚུལ་གསུམ་ཚང་བ་ལ་རྟགས་
ཡང་དག་གི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བས་མ་ཁྱབ་པས་རྟགས་ཡང་དག་མིན་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་རྟགས་
ཡོད་དོ་ཞེས་པ་ཅིས་འགོག། ཚུལ་གསུམ་ཚང་བ་རྟགས་ཡང་དག་གིས་ཚན་ཉིད་དུ་བཤད་པ་དང་འགལ་
ལོ་ཞེ་ན། འོ་ན། རྟགས་འཛིན་སེམས་ལ་རྗེས་དཔག་གིས་འདོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི་རྟགས་འཛིན་
སེམས་རྣམས་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱ་ཡིན་པས་འབྲས་མིང་རྒྱ་ལ་བཀྲམས་པར་བཤད་ཅིང་།
ཁྱེད་རང་ཡང་དེ་ལྟར་ཁས་ལེན་པ་དང་འགལ་ལོ། ཉེ་ནི་རྟགས་འཛིན་སེམས་འགའ་ཞིག་རྗེས་དཔག་
གི་རྒྱ་ཡིན་གྱི། ཐམས་ཅད་མ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་རྟགས་འཛིན་སེམས་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱར་ཁས་ལེན་གྱི།
རྟགས་འཛིན་ཐམས་ཅད་དེའི་རྒྱ་ཡིན་པས་བཀྲམས་པར་མ་བཤད་དོ་ཞེ་ན། འོ་ན། ཀ་བའི་མིང་གིས་
དངོས་པོ་ལ་བཀྲམས་ན་འང་འབྲས་མིང་རྒྱ་ལ་བཀྲམས་པར་ལྷུང་བར་ཐལ། དངོས་པོ་ཡིན་པ་འགལ་

ཞེས་ཀ་པའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཏྲགས་བྱལ་ཁས་སོ། །བརྗོད་པར་བྱ་བ་མང་ཡང་རེ་གིས་བཞག་གོ།
གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི། ཏྲགས་ཡང་དག་གི་དོན་ལྟོག་ཏུ་འགྲོ་རྒྱུའི་དེ་རྒྱལ་གྱི་རྒྱལ་གསུམ་ཚང་བ་ཡིན་ལ།
དེ་རྒྱལ་གྱི་ཏྲགས་ཡང་དག་གི་དོན་ལྟོག་ཏུ་འགྲོ་རྒྱུའི་དེ་རྒྱལ་གྱི་རྒྱལ་གསུམ་ག་དུས་གཅིག་ཏུ་དྲན་པའི་
ཤེས་པ་ཚད་མའི་སྟོབས་ལས་སྐྱེས་པ་ཉིད་ཏྲགས་འཛིན་སེམས་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར། རྒྱ་བཤད་ནི།
ཏྲགས་ཡང་དག་གི་དོན་ལྟོག་རྒྱལ་གསུམ་པོ་དེ་དྲན་པའི་སྟོབས་འཛིན་པའི་སེམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཏྲགས་འཛིན་སེམས་ཞེས་བྱའོ། །མཚན་ཉིད་ནི། དེ་རྒྱལ་གྱི་རྒྱལ་གསུམ་འཇལ་བའི་ཚད་མས་དངས་
ནས་སྐྱེས་པའི་དེ་རྒྱལ་གྱི་རྒྱལ་གསུམ་ག་དུས་གཅིག་ཏུ་དྲན་པའི་ཤེས་པ། དེས་ན། རྒྱལ་གསུམ་མ་
ཤེས་པ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ནི་རྒྱལ་གསུམ་འཇལ་བའི་ཚད་མ་འཇུག་ལ། ཤེས་ཟིན་དུས་གཅིག་ཏུ་
དྲན་པའི་ཏྲགས་འཛིན་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་ནི་རྒྱལ་བཀའ་འཇུག་ཅིང་། སེམས་དེ་ལས་ཏྲགས་ཅན་
རྗེས་དཔག་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ།།

ཅོད་པ་སྤང་བ་ནི། འོ་ན། ཀུན་ལས་བརྒྱས་ལས། ཏྲགས་ཀྱི་ཤེས་པ་ནི་རྗེས་དཔག་གི་དངོས་
ཀྱི་རྒྱ་མ་ཡིན་ཏེ། དྲན་པས་བར་ཚད་པའི་ཕྱིར།^{༣༥} ཅེས་ཏྲགས་འཛིན་སེམས་ལས་ཏྲགས་ཅན་དངོས་
སུ་མི་སྐྱེ་བར་བཤད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེན། མ་ཡིན་ཏེ། ཏྲགས་ཀྱི་ཤེས་པ་ཞེས་པ་ནི་ཏྲགས་ཀྱི་རྒྱལ་
གསུམ་འཇལ་བའི་ཚད་མ་དང་། དྲན་པའི་སེམས་གཉིས་ཀ་ལ་འཇུག་པ་ལས། སྐབས་དེར་ཚད་མ་
ལ་འཇུག་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ། རྒྱལ་གསུམ་འཇལ་བའི་ཚད་མ་ལས་བསྐྱེད་བྱ་འཇལ་བའི་ཚད་མ་
དངོས་སུ་སྐྱེའམ་ཞེན། མི་སྐྱེ་སྟེ་རྒྱལ་གསུམ་དྲན་པའི་ཤེས་པས་བར་དུ་ཚོད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་པ་ཡིན་གྱི།
ཕྱོགས་ཚོས་དྲན་པའི་ཤེས་པ་ལས་རྗེས་དཔག་དངོས་སུ་མི་སྐྱེ་སྟེ། བྱལ་བ་དྲན་པས་བར་ཚད་པའི་
ཕྱིར། ཅེས་སོགས་སྐབས་དེར་འོང་དོན་མེད་དོ། །དེས་ན། རི་བོང་ཅལ་གྱི་རྗེས་སུ་འབྱངས་པའི་
བཤད་པ་བྲག་ཅ་ལྟ་བུ་དག་ལ་ཡིད་མ་རྟོན་ཅིག་འོ་ན། ཏྲགས་རྣམས་དེ་རྒྱལ་གྱི་ཏྲགས་འཛིན་སེམས་
ཀྱི་རྒྱར་བཤད་པའི་རྒྱ་དོན་གང་ཞེན། དེ་ནི། དངོས་གང་ཇི་ལྟ་བུར་གྱུར་པ།^{༣༦} ཅེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་
གི་དོན་དཔྱིས་ཕྱིན་པར་རྟོགས་པ་ལ་རག་ལས་པས་ཁོ་བོས་བྱས་པའི་གཞུང་གི་རྣམ་བཤད་དུ་རྟོགས་
པར་བྱའོ།^{༣༧} ཏྲགས་འཛིན་སེམས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་བཤད་དོ། །དེ་ལྟ་ན། ཏྲགས་ཡང་དག་གི་

ནམ་པར་གཞག་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ།།

སྤྱི་པ། གཞུང་ལུགས་རལ་པ་འབྲུག་པོས་གཉའ་ལེབས་ཤིང་། སྤྱི་པ་དང་སྤྱི་ན་
རིགས་པའི་གད་རྒྱུད་སྤྱི་ན། མཁའ་སྤྱོད་སྤྱི་པ་ཆེན་སྤྱི་པ་སྤྱི་པ་ལ། འཛིན་པ་མེད་སྤྱི་པ་ལ་
གོམ་པ་འགོད། ལྷ་དང་རིགས་པའི་སྤྱི་ན་མས་ལག་མཛེས་ཤིང་། ལྷ་དང་མེད་སྤྱི་པ་དག་པའི་
མིག་ལྷན་པ། ཤེས་བྱའི་དཀྱིལ་ལོ་རྩ་ལ་ཀྱུན་མཁུན་དང་། རྟོག་ལེགས་གང་གིས་གང་ཞིག་
མཚོན་པར་བྱ། ཞེས་པ་ནི་བར་སྐབས་ཀྱི་ཆོག་སྤྱི་པ་བཤད་པའོ།།

ལྷ་སྤྱི་པ་ཀྱི་གཏན་ཆོག་སྤྱི་པ་སྤྱི་པ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ལྷ་སྤྱི་པ་གཏན་ཆོག་སྤྱི་པ་སྤྱི་པ་བཤད་པ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས།
དང་པོ་ནི། ལྷ་སྤྱི་པ་ཆོད་པ་མ་ཡིན་པའི་གཏན་ཆོག་སྤྱི་པ། དབྱེ་ན། མ་གྲུབ་པའི་རྟགས།
འགལ་པའི་རྟགས། མ་ངེས་པའི་རྟགས་དང་གསུམ།

མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་བཤད་པ།

དང་པོ་ལ། མཚན་ཉིད་ནི། རྟགས་སྤྱི་པ་བཞུགས་ཀྱི་ལྷ་སྤྱི་པ་ཆོད་པ་མ་གྲུབ་པ། དེ་ལ་དབྱེ་ན། རོན་
ལ་བཞུགས་ནས་མ་གྲུབ། སྤྱི་པ་བཞུགས་ནས་མ་གྲུབ། སྤྱི་པ་བཞུགས་ནས་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་དང་
གསུམ། དང་པོ་ལ་དབྱེ་ན། རྟགས་ཀྱི་རོ་བོ་མི་སྤྱི་པ་མ་གྲུབ། ཆོས་ཅན་ཀྱི་རོ་བོ་མི་སྤྱི་པ་མ་
གྲུབ། གཞི་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་མི་སྤྱི་པ་མ་གྲུབ། རྟགས་ཀྱི་ལྷ་སྤྱི་པ་གཅིག་ཆོས་ཅན་ལ་མི་སྤྱི་པ་
ནས་མ་གྲུབ། ཆོས་ཅན་ཀྱི་ལྷ་སྤྱི་པ་གཅིག་ལ་རྟགས་མི་སྤྱི་པ་མ་གྲུབ་པ་ལྟེ།

དང་པོ་ནི། དཔེར་ན་སྤྱི་པ་བཤད་པ་བཤད་སྤྱི་པ་སྤྱི་པ་ལ། བཤད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དང་ལྷན་
པ་རྟགས་སྤྱི་པ་བཞུགས་པ་ལྟེ།

གཉིས་པ་ནི། དཔེར་ན། བཤད་པ་ཆོས་ཅན། ཐམས་ཅད་ལ་བྱུང་སྤྱི་པ། ཡོན་ཏན་བདེ་སྤྱི་པ་
ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་པའི་བྱུང་། ཅེས་བཞུགས་པ་ལྟེ། རེས་ན་རྟགས་གཉིས་པོ་འདི་ལྟེ།

བསྐྱུབ་བྱའི་ཚོས་སྐྱུབ་པའི་ནུམ་བཙས་སྐྱུབ་པ་ལ་རྟགས་གཞི་མ་གྲུབ་པ་བཀོད་ན་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་
སུ་འགྱུར་བ་ཡིན་གྱི། བསྐྱུབ་བྱའི་ཚོས་དགག་བྱ་བཙད་ཙམ་གྱི་མེད་དགག་སྐྱུབ་པ་ལ་རྟགས་གཞི་མ་
གྲུབ་པ་བཀོད་ཀྱང་སྒྲོན་དུ་མི་འགྱུར་ལ། རྟགས་ཡོངས་གཙུག་གི་ཚོས་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལ་ཚོས་ཙན་
མ་གྲུབ་ན་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་སུ་འགྱུར་བ་ཡིན་གྱི། རྟགས་ནུམ་བཙད་ཙམ་བཀོད་པ་ལ་ཚོས་ཙན་
གཞི་མ་གྲུབ་སྒྲོན་དུ་འགྱུར་བ་མིན་ནོ།

གསུམ་པ་ནི། དཔེར་ན། སྐྱ་མི་རྟག་པར་སྐྱུབ་པ་ལ་མིག་གིས་བཟུང་བྱ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །

བཞི་པ་ནི། དཔེར་ན། སྐྱ་བ་གཉིས་སྤང་གི་དབང་གེས་མངོན་སུམ་དུ་སྐྱུབ་པ་ལ། རྟོག་བྱལ་
མ་འབྲུལ་བའི་གེས་པ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ།

ལྔ་པ་ནི། དཔེར་ན། དབང་གེས་ཀྱི་རྒྱུན་གསུམ་ཚོས་ཙན། རང་འབྲས་དབང་གེས་ཀྱི་མའི་
རྒྱ་ཡིན་ཏེ། ཟུང་བྱར་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། ཅེས་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ།

གཉིས་པ་སྒྲོ་ལ་བཟོས་ཏེ་མ་གྲུབ་པ་ལ་དབྱེ་ན། ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མ་གྲུབ་པ་དང་། གེས་
འདོད་ལ་བཟོས་ནས་མ་གྲུབ་པ་གཉིས། དང་པོ་ལ་དབྱེ་ན། ཚོས་ཙན་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མ་གྲུབ།
རྟགས་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མ་གྲུབ། དེ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མ་གྲུབ་པ་དང་གསུམ།
དཔེ་རིམ་བཞིན་མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་ག་ཟ་བསྐྱལ་དོན་དུ་སོང་བའི་དོར་མདུན་གྱི་ག་ཟའི་བུམ་པ་མི་
རྟག་པར་སྐྱུབ་པ་ལ་བྱས་པ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་དང་། དུ་བ་དང་རྒྱུངས་པ་གང་ཡིན་མ་དེས་པའི་སྒྲོ་ཡོང་པོ་
ཡོད་པའི་ས་ཕྱོགས་ན། མེ་ཡོད་པར་སྐྱུབ་པ་ལ་དུ་བ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་དང་། མ་བྱའི་སྐྱ་རི་
སུལ་གསུམ་པོ་གང་ན་ཡོད་མ་དེས་པའི་དོར། རི་སུལ་གསུམ་གྱི་དབྱས་མ་ན་ཚོས་ཙན། མ་བྱ་ཡོད་དེ།
མ་བྱའི་སྐྱ་གྲག་པའི་ཕྱིར། ཅེས་བཀོད་པ་རྣམས་སོ།

གེས་འདོད་ལ་བཟོས་ནས་མ་གྲུབ་པ་ལ་དབྱེ་ན། གཞི་རྟགས་ཐ་དད་མེད་ནས་མ་གྲུབ།
གཞི་ཚོས་ཐ་དད་མེད་ནས་མ་གྲུབ། ཚོས་རྟགས་ཐ་དད་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་དང་གསུམ།

དང་པོ་ནི། དཔེར་ན། སྐྱ་མི་རྟག་པར་སྐྱུབ་པ་ལ་སྐྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་མ་
གྲུབ་པའི་རྟགས་སུ་འཛོག་པ་ནི། ཕྱོགས་ཚོས་ཡིན་ན་གེས་འདོད་ཚོས་ཙན་དང་པོར་དེས་ནས་དེའི་

སྟེང་དུ་རྟགས་ཕྱིས་ངེས་ཏེ་ཚུལ་ཅན་དང་རྟགས་ལ་བྱད་གི་ཞུ་དེ་ཚུལ་ལྟ་བུའི་སྒྲིམ་ཆར་རྒྱ་དགོས་པ་ལ།
རྒྱ་དང་རྒྱ་ལ་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན། འདི་ཤེས་འདོད་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པ་དངོས་མིན་ཡང་།
དབྱེ་བ་བསྟུ་བའི་སྐབས་སུ་བསྟུས་ནས་འདིར་བསྟན་པ་ཅམ་ཡིན་ནོ། །འདི་རྒྱ་ལ་རྒྱ་མ་གྲུབ་པའི་རྒྱ་
མཚན་སོགས་ཀྱིས་ཕྱོགས་ཚུལ་མ་གྲུབ་པ་མིན་པས། དོན་ལ་བལྟས་ནས་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་སུ་བྱེད་
པ་ནི་མི་ཤེས་པའོ།།

གཉིས་པ་ནི། དཔེར་ན། རྒྱ་ཚུལ་ཅན། རྒྱ་ཡིན་ཏེ། དུས་པའི་ཕྱིར། ཅིས་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །
འདི་ནི་ཕྱི་རྒྱ་ལ་རྒྱ་ཡིན་མིན་ཤེས་འདོད་མེད་པས་རྒྱ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཚུལ་ཅན་མ་ཡིན་ལ།
དེའི་ཕྱིར་དུས་པ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཚུལ་ཅན་གྱི་ཚུལ་སུ་མ་ངེས་པས་ཕྱོགས་ཚུལ་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་
སུ་བཞག་གི། དུས་པ་རྒྱ་ལ་མ་གྲུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་མ་ཡིན་པས་འདི་དོན་ལ་བལྟས་ཏེ་མ་གྲུབ་པར་
འདོད་པའང་མ་ཤེས་པའོ།།

གསུམ་པ་ནི། དཔེར་ན། རྒྱ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་མི་རྟག་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །འདི་
ནི་རྒྱ་མི་རྟག་པར་མ་ཤེས་པ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བཀོད་པ་ཡིན་པ་ལ། མི་རྟག་པ་དང་མི་རྟག་པ་ལ་
ངེས་དཀའ་སྒྲ་མེད་པས་མི་རྟག་པ་སྒྲའི་སྟེང་དུ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་གྱི། སྒྲུབ་བྱེད་མ་ཡིན་པས་མ་གྲུབ་པའི་
རྟགས་སུ་བཞག་གི། དོན་སྟེང་ནས་མི་རྟག་པ་རྒྱ་ལ་མ་སྒྲུབ་པ་སོགས་ཀྱི་སྟོན་ནས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
འདི་དོན་ལ་བལྟས་ནས་མ་གྲུབ་པར་འདོད་པའང་མ་ཤེས་པའོ།།

གསུམ་པ་རྒྱ་ལ་བ་ལ་བལྟས་ཏེ་མ་གྲུབ་པ་ལ་དབྱེ་ན། རྒྱ་རྒྱ་ལ་བལྟས་ནས་མ་གྲུབ། ཕྱི་
རྒྱ་ལ་བལྟས་ནས་མ་གྲུབ། གཉིས་ཀ་ལ་བལྟས་ནས་མ་གྲུབ་པ་དང་གསུམ།

དང་པོ་ནི། དཔེར་ན། གངས་ཅན་པས་སངས་རྒྱས་པ་ལ་སྟོབ་དེ་སེམས་མེད་དུ་གྲུབ་པ་ལ་
སྒྲིམ་ཆེན་བྱེད་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། གངས་ཅན་སྟོབ་དེ་སྟེར་ཡོད་གསལ་བ་ལ་སྒྲིམ་བ་དང་།
བག་ལ་ཞ་བ་ལ་འཛིག་པར་བྱ་སྟེན་བྱེད་པ་མ་གཏོགས། སྒྲིམ་ཆེན་གི་དོན་སྟེར་མེད་གསལ་དུ་སྒྲིམ་བ་
དང་། སྟེར་ཡོད་རྒྱན་ཆད་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟོབ་དེ་ལ་མེད་པར་འདོད་པས་རྒྱ་རྒྱ་ལ་གྱི་རྟགས་ཚུལ་ཅན་
ལ་ཚད་མས་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར་རོ།།

གཉིས་པ་ནི། དཔེར་ན། གཅེར་བྱ་བས་སངས་རྒྱས་པ་ལ། ཤིང་སེམས་ལྷན་དུ་སྐྱབ་པ་ལ་
ཤུན་པ་བཤུས་ན་འཆི་བ་རྟགས་སུ་བཀོད་བ་ལྟ་བུའོ། བྱི་ཚྭ་ལ་སངས་རྒྱས་པས། ཐོག་འགག་པ་འཆི་
བའི་དོན་དུ་ཚད་མས་ངེས་པས། ཐོགས་ཆོས་ཕྱི་ཚྭ་གྱི་ཚད་མས་བསལ་བའི་ཕྱིར།

རྟགས་འདི་སྤྲུལ་པ་ལྟོས་ནས་མ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཞེ་ན། འདི་ལ་གཞན་
དག་ན་རེ། ཤུན་པ་བཤུས་ན་བསྐྱམས་འགོ་བ་ཉིད་ཤིང་གི་འཆི་བའི་དོན་དུ་སྤྲུལ་པ་རྟགས་འདོད་
ཅིང་། དེ་སྤྲུལ་པ་རྟགས་ལ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཅེས་ཟེར་རྟོ། །འོ་ན། གངས་ཅན་གྱིས་སློབ་དེ་སེམས་
མེད་དུ་སྐྱབ་པ་ལ་སྐྱེ་འཛིག་བྱེད་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའང་སྤྲུལ་པ་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། སྐྱེ་འཛིག་
གི་དོན་སྤྲུལ་ཡོད་གསལ་བ་ལ་སྐྱེ་བ་དང་། དེ་ཉིད་བག་ལ་ཞན་སེམས་མི་གསལ་བར་གྱུར་པ་ལ་འཛིག་
བར་འདོད་ཅིང་། དེ་གངས་ཅན་རང་ལུགས་ལའང་སློབ་དེའི་སྤྲུལ་པའི་ཕྱིར་རོ། །འཁོར་
གསུམ་མོ། །དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རྒྱ་མཚན་དེ་ནི་འབྲུལ་ལ། ཤུན་པ་བཤུས་ན་བསྐྱམས་པ་ཤིང་གི་འཆི་བའི་
དོན་དང་། སྤྲུལ་ཡོད་གསལ་མི་གསལ་སྐྱེ་འཛིག་གི་དོན་ཡིན་པ་གཉིས་ཀའང་མི་རིགས་པར་མཚུངས་
པའི་ཕྱིར། རྟགས་སྤྲུལ་པའི་གཉིས་སྤྲུལ་པ་བཞུགས་ཆོས་གྲུབ་མ་གྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཤིན་
ཏུ་བྱེད་ཀའང་བར་སྤྲོད་མོད། ཁོ་བོ་ནི་འདི་ལྟར་སྤྲུལ་སྤེལ། ཤུན་པ་བཤུས་ན་འཆི་བའང་མ་གྲུབ། ཤུན་པ་
བཤུས་ན་བསྐྱམས་པ་ཤིང་གི་འཆི་བའི་དོན་དུ་མ་གྲུབ་ཀྱང་། ཤིང་གི་འཆི་བའི་དོན་དུ་སྤྲུལ་པ་གྱིས་
འདོད་པའི་ཤུན་པ་བཤུས་ན་བསྐྱམས་པ་ཉིད་ཆོས་ཅན་གྱི་སྤྲུལ་པ་སྤྲུལ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་ལ། སྐྱེ་
འཛིག་གི་དོན་དུ་འདོད་པའི་སྤྲུལ་ཡོད་གསལ་མི་གསལ་སློབ་དེའི་སྤྲུལ་པ་གངས་ཅན་རང་གིས་ཁས་
ལེན་པ་ཅམ་མ་གཏོགས་གངས་ཅན་རང་གི་ཚད་མས་ཀྱང་མ་གྲུབ་སྟེ། དེ་ལྟ་བུ་ཤེས་བྱ་ལ་མི་སྤྲོད་
པའི་ཕྱིར། དེ་ཅམ་ལ་དགོངས་ནས་རྟགས་སྤྲུལ་པ་སྤྲུལ་པ་ལ་གྲུབ་མ་གྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་པར་བཤད་པ་
ཡིན་གྱི། དོན་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་ཁྱད་པར་ཡོད་ནས་བཤད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྟགས་སྤྲུལ་པ་ཡང་ཕྱི་ཚྭ་ལ་
བཞུགས་ཆོས་ཀྱང་ཐོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟགས་དེའི་བསྐྱབ་བྱ་ཕྱི་ཚྭ་ལ་སངས་རྒྱས་
པའི་ཚད་མས་བསལ་ཅིང་། སློབ་དེ་སེམས་ཡོད་དུ་སངས་རྒྱས་པས་ངེས་ཟེན་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཅན་ལ་
བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་ཤེས་འདོད་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ཐོགས་ཆོས་ཡིན་ན་སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་ཚྭ་བསྐྱབ་

བྱ་ལ་ཤེས་འདོད་ཡོད་དགོས་པ་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་། རྒྱལ་བ་དེའི་དོར་ཕྱོགས་ཚོས་གྲུབ་ན། རྒྱལ་བ་
དེའི་དོར་ཤེས་འདོད་ཡོད་མི་དགོས་པས། དེའི་བྱུང་པར་བྱེད་དགོས་སོ། །རྟགས་ཕྱི་མ་ཡང་། ལྷ་རྒྱལ་
ལ་ལྟོས་ནས་ཀྱང་ཕྱོགས་ཚོས་མ་གྲུབ་སྟེ། གྲུབ་ན། ལྷ་རྒྱལ་གྱིས་རྟགས་དེ་ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་གྱི་
སྟེང་དུ་ཚད་མས་ངེས་དགོས་པ་ལ་ཤིང་འཆི་བར་ངེས་པའི་ཚད་མ་ཤེས་བྱ་ལ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་གཉིས་ཀ་ལ་བལྟོས་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི། ལྷ་རྒྱལ་ལ་སྐྱེ་བྱས་མ་བྱས་གང་དུ་འང་མ་
ངེས་པས་ཕྱི་རྒྱལ་སྐྱེ་བྱས་མ་བྱས་གང་དུ་ཡང་མ་ངེས་པའི་དོར། སྐྱེ་མི་རྟག་པར་སྐྱེ་བ་ལ། བྱས་
པའམ་མ་བྱས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །

འགལ་བའི་རྟགས་བཤད་པ།

གཉིས་པ་འགལ་བའི་རྟགས་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། དེ་སྐྱེ་བ་གྱི་
ཕྱོགས་ཚོས་གྲུབ་ཅིང་། བྱུང་བ་བྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཚད་མས་ངེས་པའོ། །དབྱེ་ན། ཚོས་གྱི་དོ་བོ་འགོག་པ་
དང་། ཚོས་ཅན་གྱི་དོ་བོ་འགོག་པ་དང་། ཚོས་གྱི་བྱུང་པར་འགོག་པ་དང་། ཚོས་ཅན་གྱི་བྱུང་པར་
འགོག་པར་འགྱུར་བ་ལ་བལྟོས་པའི་འགལ་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་བཞིའོ། །འདི་དག་གི་དཔེར་བརྗོད་དང་དོ་
བོ་རི་ལྟ་བུ་ཞེས།

དང་པོ་ནི། སྐྱེ་ཚོས་ཅན། རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཅིས་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །

སྐྱེར་བ་གཉིས་པའི་དོན་ལ་དགག་གཞག་གཉིས་ལས། དང་པོ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་ནི།
ཚོས་ཅན་གྱི་དོ་བོ་འགོག་པའི་འགལ་རྟགས། དངོས་གྱུར་གྱི་ནམ་མཁའ་རྟག་པར་སྐྱེ་བ་ལ་དོན་བྱེད་
པས་སྟོང་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །འདི་ཉིད་ཚོས་ཅན་གྱི་དོ་བོ་འགོག་པའི་འགལ་རྟགས་ཀྱི་
དཔེ་ཡིན་གྱི། དངོས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཚོས་ཅན་མེད་པའི་ཕྱོགས་ཚོས་ཅན་གྱི་རྟགས་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར།
འདི་སྐྱེས་ཚོས་ལ་འགལ་རྟགས་མ་ཡིན་ལ། ཞེ་འདོད་ལ་འགལ་རྟགས་སུ་འགྱུར་སྲིད་དེ། འདིའི་ཞེ་
འདོད་ཀྱི་སྐྱེར་བ་ནི། མཁའ་སོགས་ཚོས་ཅན། རྟག་པ་རྣམས་གཅིག་གི་དངོས་པོ་ཡིན་ཏེ། དོན་བྱེད་པས་
སྟོང་པའི་ཕྱིར། ཅིས་པ་འདི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ། དེ་བྲག་པས་མཁའ་སོགས་རྟག་པ་རྣམས་གཅིག་གི་དངོས་

པོར་སྐྱབ་པར་འདོད་ནས། སྐྱས་ཚེས་ལ། དཔེར་ན། མཁའ་སོགས་ཚེས་ཅན་གྱི། ཞེས་སོགས་འགོད་
 པའི་ཕྱིར། ཅེས་སྐྱས་པ་དང་། གཞན་དག་འདི་འགལ་ཉམས་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ལ། རྟོགས་ཚེས་མ་
 གྲུབ་པའི་སྟོན་མེད་དེ། ཚེས་ཅན་གྱི་དོ་བོར་གཟུང་བའི་དངོས་གྲུར་གྱི་སྟེང་དུ་མ་གྲུབ་ཀྱང་། ཚེས་ཅན་
 གྱི་ཁྱད་པར་ནམ་མཁའི་སྟེང་དུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཅེས་སོགས་སྐྱ་ཚེས་སུ་སྐྱབ་པ་འདི་ཐམས་ཅད་ལ་
 སྟིང་པོ་མེད་དེ། འདི་ལྟར། ཚེས་ཅན་མེད་པའི་རྟོགས་ཚེས་ཅན་གྱི་ཉམས་མི་སྤྱིད་པར་ལེགས་པར་
 གོང་དུ་བསྐྱབས་ཟིན་པའི་ཕྱིར་དང་། སྐྱས་ཚེས་དང་ཞེ་འདོད་ཀྱི་སྦྱར་བ་དེ་འདྲ་གཉིས་ཡོད་པ་ལ།
 སྐྱབ་བྱེད་གང་ཡང་མེད་པས་འདོད་པས་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཉག་པ་རྩེས་གཅིག་གི་
 དངོས་པོར་སྐྱབ་པར་འདོད་ནས་སྦྱར་བ་དེ་བཀོད་པས། སྦྱར་བ་དེའི་ཞེ་འདོད་ཀྱི་ཉམས་དེ་ལྟར་འབྱུང་ན།
 བྱས་པས་སྐྱ་མི་ཉག་པར་སྐྱབ་པའི་ཉམས་ཀྱི་ཕྱོག་ཁྱབ་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར། ཉག་པ་ཚེས་ཅན། བྱས་པས་
 སྟོང་སྟེ། དོན་བྱེད་པས་སྟོང་པའི་ཕྱིར། ཅེས་བཀོད་པའི་ཞེ་འདོད་ཀྱི་སྦྱར་བ་ལའང་། སྐྱ་ཚེས་ཅན། མི་
 ཉག་སྟེ། དོན་བྱེད་པས་སྟོང་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པའི་སྦྱར་བ་འབྱུང་བ་ཐལ། སྐྱ་མི་ཉག་པ་ཞེ་འདོད་ལ་
 སྐྱབ་པར་འདོད་ནས་སྦྱར་བ་དེ་བཀོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པའི་སྦྱོན་བསྟོག་མི་རྣམས་པའི་ཕྱིར་དང་།
 ལུགས་ཕྱི་མའི་ཚེས་ཅན་གྱི་དོ་བོར་ལ་མ་གྲུབ་ཀྱང་ཁྱད་པར་ལ་གྲུབ་པས་རྟོགས་ཚེས་གྲུབ་པར་འབྱུང་
 བ་ལྟར་ན། བདག་མེད་པའི་སྐྱ་ཚེས་ཅན་དུ་བཞག་པ་ལ་ཉམས་སུ་གང་བཀོད་ཀྱང་རྟོགས་ཚེས་མ་
 གྲུབ་པ་མི་སྤྱིད་པར་ཐལ་ཞིང་། ཉམས་ཚེས་ཅན་གྱི་རྟོགས་གཅིག་ལ་མ་གྲུབ་པས་མ་གྲུབ་པའི་ཉམས་
 སུ་བཤད་པའི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་ཉམས་པར་འབྱུང་རོ། །དངོས་གྲུར་གྱི་ནམ་མཁའ་ཚེས་ཅན།
 ཁྱོད་ཉག་སྟེ། དོན་བྱེད་པས་སྟོང་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པ་འགལ་ཉམས་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ན། དོན་བྱེད་
 པས་སྟོང་པས་ཉག་པ་སྐྱབ་པའི་ཁྱབ་པ་འགལ་བར་ཐལ་ཞིང་། དོན་བྱེད་རྣམས་སྟོང་དངོས་གྲུར་གྱི་ནམ་
 མཁའ་མི་ཉག་པར་སྐྱབ་པའི་ཉམས་ཡང་དག་ཏུ་ཐལ་བས་འདི་ལྟ་བུ་ཁས་ལེན་པ་ལས་སྤྲུལ་པ་སུ་
 ཞིག་འཛིན་རྟེན་ན་བཙལ་བར་བྱ། དེ་བས་ན། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི་ནམ་མཁའ་ལ་ལྷང་བར་བྱེད་
 པ་ཡིན་ཏེ། ཕ་བའི་རྟོགས་སུ་མ་བྱིན་པར་ཡལ་ག་ཚོལ་བས་ཉོན་མོངས་སོ། །འོ་ན་འཐད་པའི་
 རྟོགས་གང་ཞེ་ན།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི། འགལ་ཉགས་ཀྱི་སྒྲོར་བ་ཚོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་འགོག་པ་དང་ཚོས་ཅན་གྱི་བྱང་པར་འགོག་པ་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་འགལ་ཉགས་སུ་སོང་བའི་ཉགས་དེ་དང་དེ་ལ་དགག་བྱ་འགོག་ཚུལ་སོགས་རིགས་མི་འདྲ་བའི་བྱང་པར་མེད་ཀྱི། ཐམས་ཅད་ཀྱང་འགལ་ཉགས་སུ་སོང་བའི་ཉགས་དེའི་བསྐྱབ་བྱ་འགོག་པ་དང་། དེ་ཡང་། ཚོས་ཅན་གྱི་སྤྲེང་དུ་རང་འགལ་ཉགས་སུ་སོང་བའི་ཉགས་དེའི་ཚོས་ཀྱི་ངོ་བོ་འགོག་པར་བྱང་པར་མེད་མོད། འོན་ཀྱང་། གཞན་གྱི་འདོད་པ་འགོག་ཚུལ་ལ་བརྟོས་ཏེ། འགོག་ཚུལ་གྱིས་འཕངས་པའི་སྒྲོར་བའི་དབྱེ་བ་ཐ་དད་པ་ཙམ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར། དེ་ནི་ལྟོས་ནས་ཚོས་དག་དང་། ཚོས་ཅན་བྱང་པར་ཡིན་པས་བརྗོད།^{༣༥} ཅེས་དང་། རྣམ་ངེས་ལས་ཀྱང་། རྣམ་པར་གཞག་པ་ཙམ་ཞིག་ཐ་དད་པ་ཡིན་གྱི། དོན་ནི་མ་ཡིན་ནོ།^{༣༦} ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།།

དེ་ལ་ཚོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་དང་འགལ་བའི་ཉགས་ནི་གཞན་འགོག་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུ་ས་འཕངས་པའི་སྒྲོར་བ་ཡིན། དེའི་དཔེར་བརྗོད་ནི། ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། དེ་བྲག་པས་ནམ་མཁའི་ངོ་བོ་རྩ་སྒྲུབ་ཏུ་ཁས་སྤངས་ཤིང་། སངས་རྒྱས་པ་ཐོགས་བཅས་ཀྱི་གཞུགས་བཀག་ཙམ་གྱི་མེད་དགག་ཏུ་ཁས་ལེན་པས་ན། རྣམ་མཁའི་ངོ་བོ་མཐུན་སྣང་དུ་གྲུབ་པའི་སྤྲེང་དུ་དངོས་པོར་གྱུར་པ་བྱང་ཚོས་སུ་ལྷན་མི་ལྷན་ཅོད་པ་མིན་གྱི། བྱང་གཞི་ནམ་མཁའི་ངོ་བོ་ཐོགས་པ་བཀག་ཙམ་ཡིན་ནམ། འོན་ཏེ། རྩ་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ཅེས་ཅོད་པར་བྱེད་དོ། །དེའི་ཚེ་སངས་རྒྱས་པས་བྱེ་བྲག་པ་ལ། རྣམ་མཁའི་ངོ་བོ་དངོས་པོར་གྱུར་པ་ཡིན་ན་ནམ་མཁའ་དེ་ཉག་པ་ཡིན་ནམ། འོན་ཏེ་མི་ཉག་ཅེས་དྲིས་པས་ཉག་པར་སྒྲུབ་ཏེ། ཉག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཅི། ཞེས་དྲིས་པས། དོན་བྱེད་པས་སྤྲོང་པའི་ཕྱིར། ཅེས་སྒྲུས་པས། དོན་བྱེད་ལུས་སྤྲོང་དངོས་གྱུར་གྱི་ནམ་མཁའ་ཉག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་ཁས་སྤངས་སོ།།

དེའི་ཉགས་སྒྲོར་དེ་ལ་སྒྲོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྤང་གིས་སྒྲོན་བརྗོད་ནས་འགོག་ཚུལ་ནི། སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས། འདི་ནི་ཚོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་ཕྱིན་ཅི་འོག་ཏུ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པས་འགལ་བ་ཡིན་ནོ།^{༣༧} ཞེས་གསུངས་ཏེ། འདིར་ཚོས་ཅན་ཞེས་པ་ནམ་མཁའ་ལ་བྱ་ཞིང་། དེའི་ངོ་བོ་ནི་དངོས་པོ་ལ་བྱ་སྤྱེ། རྣམ་མཁའི་ངོ་བོ་མཐུན་སྣང་དུ་གྲུབ་ནས་དེའི་སྤྲེང་དུ་དངོས་པོ་བྱང་ཚོས་སུ་ལྷན་མི་ལྷན་ཅོད་པ། དཔེར་ན།

སྒྲིའི་ངོ་བོར་མཉན་བྱ་ཡིན་པར་གཉིས་ཀྱིས་གྲུབ་ནས་བྱུང་གཞི་དེའི་སྤྲེང་དུ་བྱུང་ཆོས་མི་རྟག་པ་ཡོད་མེད་ཚུད་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་པར་བྱུང་གཞི་ནམ་མཁའ་འོ་བོ་ཐོགས་པ་བཀག་ཙམ་ཡིན་ནམ། དངོས་པོར་གྱུར་པ་ཡིན། མཐུན་སྦྲེང་དུ་མ་གྲུབ་པའི་སྐབས་སུ་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཡིན་པར་བསམས་ནས་དངོས་གྱུར་གྱི་ནམ་མཁའ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། རོན་བྱེད་པས་སྦྲེང་པའི་ཕྱིར་ཅས་བཞེད་པ་ཡིན་པས་སོ། རྟེ་འགོག་ཚུལ་དེའི་དོན་ནི། རོན་བྱེད་ལུས་སྦྲེང་ཆོས་ཅན། བྱེད་དངོས་གྱུར་གྱི་ནམ་མཁའ་རྟག་པར་སྐྱབ་པའི་སྐྱབ་བྱེད་དེ་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྐྱབ་གྱི་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་འགོག་པའི་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཆོས་ཅན་ནམ་མཁའ་འོ་བོ་དངོས་པོར་གྱུར་པ་ལས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པས། ཆོས་ཅན་ནམ་མཁའ་དེའི་ངོ་བོ་དངོས་པོར་གྱུར་པར་སྐྱབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅས་པའོ།

དེས་ན། བྱེ་བྲག་པས་དངོས་གྱུར་གྱི་ནམ་མཁའ་རྟག་པར་སྐྱབ་པ་ལ་རོན་བྱེད་ལུས་སྦྲེང་རྟགས་སུ་བཞེད་པ། དེ་སྐྱབ་གྱི་སྐྱབ་བྱེད་ཡང་དག་ཡིན་པ་འགོག་བྱེད་དུ་སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས། འདི་ནི་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པས་འགལ་བ་ཡིན་ནོ།^{༡༥} ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ནི་དེ་ལྟར་ཡིན་པས་བྱེ་བྲག་པའི་རྟགས་དེ་འགོག་ཚུལ་དེ་ལྟར་བྱས་པ་ལ་ལྟོས་པའོ། དེས་འཕངས་པའི་འགལ་རྟགས་ནི། ནམ་མཁའ་ཆོས་ཅན། བྱེད་གྱི་ངོ་བོ་དངོས་པོར་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ། རོན་བྱེད་ལུས་སྦྲེང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ཡིན་ལ། འདི་ནི། འགལ་རྟགས་^{༡༥} མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་མིན་བསྟོན་མེད་ལ། དེས་ན། བྱེ་བྲག་པས་བཞེད་པའི་རྟགས་དེའི་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་འགོག་པ་ལ་རྟགས་དེ་བཞེད་ན་རྟགས་ཡང་དག་དང་། བྱེ་བྲག་པས་བཞེད་པའི་རྟགས་དེའི་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་སྐྱབ་པ་ལ་རྟགས་དེ་བཞེད་པ་འགལ་རྟགས་སུ་གསུངས་ཀྱི། དངོས་གྱུར་གྱི་ནམ་མཁའ་ཆོས་ཅན་ཞེས་ཆོས་ཅན་དང་དེའི་ངོ་བོ་གཉིས་ཀ་ཆོས་ཅན་དུ་བྱས་པའི་སྤྲེང་དུ་རྟག་པ་སྐྱབ་པ་ལ། རོན་བྱེད་ལུས་སྦྲེང་རྟགས་སུ་བཞེད་པ་འགལ་རྟགས་སུ་གང་ནས་ཀྱང་བཤད་པ་མེད་ཅིང་། འདི་ནི་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོའི་སྤྲེང་དུ་རྟག་པ་སྐྱབ་པ་ལ་རྟགས་སུ་བཞེད་པ་ཡིན་གྱི། ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་སྐྱབ་པ་ལ་རྟགས་སུ་བཞེད་པ་མེད་པས་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་དང་འགལ་བའི་རྟགས་ཡིན་མིན་ཚུད་པ་ལྷུང་བའི་གོ་སྐབས་ག་ཡོད།

དེས་ན། བཅ་མཁའ་ཚམས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་ངོ་བོ་དངོས་པོ་ཡིན་ཏེ། རོན་བྱེད་རྒྱས་སྟོང་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
 ཅེས་པའི་རྟགས་འདི། རྟགས་ཁོ་རང་གི་ཚམས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་འགལ་བའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་ལ། བྱེ་བྲག་
 པས་བཀོད་པའི་རྟགས་དེའི་ཚམས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་འགོག་བྱེད་ཡིན་པས། གཞན་འགོག་ཚུལ་ལ་བརྟེན་
 བས་སྦྱོར་བའི་དབྱེ་བ་ཐ་དད་པ་དང་། ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཚམས་ཀྱི་ངོ་བོ་འགོག་པའི་འགལ་རྟགས་སུ་དོན་
 གཅིག་པར་བཤད་པ་ཐམས་ཅད་ལེགས་པར་བཤད་པར་འགྱུར་ཏེ། གངས་རིའི་ཁྱོད་དུ་ཁོ་བོ་འབའ་
 ཞིག་གི་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཡིན་ནོ།།

འགལ་བའི་རྟགས་ཀྱི་སྦྱོར་བའི་དཔེ། ཚམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་འགལ་བའི་རྟགས་དང་། ཚམས་
 ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་དང་འགལ་བའི་རྟགས་གཉིས་ཀྱི་དོན་བཤད་པ་ལ། འཐད་པའི་སྟོགས་དགོད་པ་
 དང་། མི་འཐད་པའི་སྟོགས་དགག་པ་གཉིས།

དང་པོ་ནི། རྟོལ་བ་གངས་ཅན་གྱིས། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཉེར་ལྟར་གངས་རེས་པར་སྒྲུབ་
 ཡིན་ལ། དེ་ལས་ཀྱང་ཤེས་རིག་གི་སྒྲིམ་བུ་ནི་བདག་ཡིན་ཞིང་། གཞན་རྣམས་བདག་དེས་ལོངས་
 སྟོང་བྱ་དང་དབང་བསྐྱར་བྱ་ཡིན་ཞིང་། དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་བདག་གི་དགོས་པ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པས་
 བདག་གི་བར་འདོད་དོ། །དེ་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་དང་བྲལ་བའི་དམ་བཅའ་ཙམ་ནི་རིགས་པ་སྒྲུབ་སུ་ཡང་མི་
 འདོད་པས་གངས་ཅན་གྱིས་འདིར་རིགས་པའི་སྒོ་གཉིས་སྒྲུབ་ཏེ། ཤེས་རིག་གི་སྒྲིམ་བུ་བདག་ཏུ་སྒྲུབ་
 པའི་རིགས་པ་དང་། དབང་སོགས་བདག་གི་བར་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་འོ།།

དང་པོ་ནི། སྒྲིམ་བུ་ཚམས་ཅན། ཁྱོད་བདག་ཡིན་ཏེ། བཅིང་ཐར་གྱི་རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅེས་
 པ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། དེ་དག་དང་དེ་དག་འགོག་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་སོགས་ནི་སྐབས་གཞན་དུ་བཤད་དོ།།

གཉིས་པ་དབང་སོགས་བདག་གི་བར་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་ནི། གངས་ཅན་གྱི་སྒྲུས་ཚམས་དང་
 ཞེ་འདོད་གཉིས་ལས། སྒྲུས་ཚམས་ནི། མིག་སོགས་ཚམས་ཅན། གཞན་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་ཤིང་བསགས་
 པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། མལ་ཆ་དང་སྟན་བཞིན། ཞེས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ལ། དེའི་ཞེ་འདོད་ནི། མིག་སོགས་
 ཚམས་ཅན། བདག་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་ཤིང་བསགས་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པ་ཡིན་ནོ། །འོན་ཀྱང་དང་པོ་ཉིད་

ནས། བདག་དོན་བྱེད་དེ། ཞེས་མི་འགོད་པ་ཅི་ཞེན། སངས་རྒྱས་པས་དཔེ་བསྐྱབ་བྱེད་ཆོས་ཀྱིས་སྟོང་
པའི་ཉེས་པ་བརྗོད་ནས་རྟགས་ཆོས་གཉིས་ལྡན་གྱི་དཔེ་མ་གྲུབ་པར་འགྱུར་དུ་དོགས་ཏེ། དེས་སུ་
སྤྲུལ་ཆོད་ལ་དཔེ་ལ་ཆོས་རྗེས་འགོ་བྱེད་པར་ཆོལ་བ་གཉིས་ཀས་གྲུབ་ཅིང་། ཞེ་འདོད་ལ་དབང་
སོགས་བདག་གི་བར་གྲུབ་པ་ཕྱི་འདོད་ནས། ཟོལ་སྦྱར་དེ་ལྟར་སྤྲུལ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་གྲངས་ཅན་
ཀྱིས། མིག་སོགས་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་ཤིང་བསགས་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པའི་རྩ་བའི་
སྦྱོར་བ་དེ་ཉིད་འགོད་ཚུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་གཉིས་སུ་འགྱུར་ཏེ། མིག་སོགས་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་དོན་ཆོས་
ཅན། གཞན་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་ཤིང་བསགས་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པ་དང་། མིག་སོགས་ཆོས་ཅན།
འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་གཞན་གྱི་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་ཤིང་བསགས་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པའོ། །དེ་
ལ་མིག་སོགས་ཞེས་པ་ནི། གྲངས་ཅན་པས་ཤེས་བྱ་ཉེར་བཞི་པོ་ཐམས་ཅད་བདག་དོན་བྱེད་པར་
སྐྱབ་དགོས་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་མིག་སོགས་དབང་པོ་དང་། གཟུགས་སོགས་ཡུལ་རྣམས་བདག་གི་
བར་གྲུབ་ན་གཞན་དག་གྱང་འབད་མེད་དུ་གྲུབ་པར་འགྱུར་ཞིང་། དང་པོ་ནས་ཉེར་བཞི་པོ་ཐམས་
ཅད་ཆོས་ཅན་དུ་བྱས་ན་ཆོས་ཅན་གྱི་ཆོལ་ལ་མཐུན་སྒྲུབ་དུ་མི་འགྲུབ་པས། དེའི་ཕྱིར་ཆོལ་བ་གཉིས་
ཀ་ལ་མཐུན་སྒྲུབ་དུ་གྲུབ་པའི་མིག་སོགས་དབང་པོ་དང་། གཟུགས་སོགས་ཡུལ་རྣམས་བདག་གི་བར་
སྐྱབ་འདོད་ནས། མིག་སོགས་ཆོས་ཅན། ཞེས་སྟོས་^{༡༥}པ་ཡིན་པས། ཆོས་ཅན་གྱི་དོན་དེ་ལྟར་དུ་
ཤེས་པར་གྱིས་ཤིག།

དེ་ཡང་། གྲངས་ཅན་པས། ཤེས་རིག་གི་སྒྲིམ་བུ་བཅའ་པོ་མིན་གྱི། གཞན་ཐམས་ཅད་བཅ་
པོར་འདོད་པས་ཤེས་རིག་གི་སྒྲིམ་བུ་ལ་ནི་འདུས་པ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་ཟེར་ལ། གཞན་རྣམས་ལ་འདུས་
བསགས་ཞེས་ཟེར་ཏོ། །དེ་བས་ན། འདུས་བསགས་ཀྱི་དོན་ཡང་། རིམ་དང་ཅིག་ཅར་དུ་འདུས་པའི་
སྒྲོ་ནས་རྩལ་དུ་མ་བསགས་པ་ལ་རྗོད་ལ། དེ་ལས་བསྐྱོག་པ་ནི། འདུས་པ་མ་ཡིན་པར་འདོད་དེ།
འདུས་བསགས་ནི་བཅའ་པོའི་དོན་ལྡོག་གོ། ཤེས་རིག་གི་སྒྲིམ་བུ་ཁོན་ཤེས་བྱ་ཉེར་བཞི་པོའི་ཡུལ་ཅན་
ཡིན་ལ། ཤེས་བྱ་ཉེར་བཞི་ནི་ཤེས་རིག་གི་སྒྲིམ་བུའི་ཡུལ་ཡིན་པར་འདོད་དོ། །དེས་ན། མིག་སོགས་
ནི་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་བདག་དེའི་ཡུལ་ཡིན་པས་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་དོན་ཅེས་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན།

མིག་སོགས་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་དོན་ཚུལ་ཅན། ཞེས་པ་ནི། མིག་སོགས་བདག་གི་ཡུལ་ཚུལ་ཅན་
 ཞེས་པ་འོ། །བདག་ནི་འདུས་པ་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡིན་ལ། ཤེས་བྱ་ཉིད་བཞི་པོ་བསམས་ཅད་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་
 ཡང་ཡིན་པས་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་ཞེས་བྱ་སྟེ། འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཞེས་པ་ནི་གཞི་
 མཐུན་གྱི་སྒྲ་ཡིན་གྱི། སྤྱག་སྒྲ་མ་ཡིན་ལ། རེ་ལྟར་ན། འདུས་པ་མིན་པའི་ཡུལ་ཅན་གཞན་དོན་བྱེད་དེ་
 ཞེས་པ་ནི་བཅའ་པོ་མིན་ཞིང་། ཡུལ་ཅན་ཡིན་པ། རང་ལས་གཞན་པའི་བདག་དེའི་དོན་བྱེད་དེ། ཞེས་
 པ་ཡིན་ནོ། །དོན་བྱེད་དེ། ཞེས་པ་ནི། འདིར་འབྲས་བུ་བསྐྱེད་པ་ལྟ་བུ་ལ་བསམས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མལ་
 ཆས་སྒྲེས་བུའི་གུང་བ་སྒྲོབ་པ་སོགས་ཀྱི་དགོས་པ་སྒྲུབ་པ་ལྟར། བདག་དེ་ཉིད་དབང་པོ་ལཱའི་སྒོ་ནས་
 ཡུལ་ལྔ་ལ་ལོངས་སྟོང་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་ནས་དབང་སོགས་རྣམས་བདག་གི་དགོས་པ་སྒྲུབ་བྱེད་
 ཡིན་ལ། རེ་ཉིད་བདག་གི་དོན་བྱེད་པའི་དོན་དུ་འདོད་དོ། །རེ་ལྟར་ན། བདག་གི་དོན་བྱེད་དེ། ཞེས་
 པ་ནི། བདག་གི་དགོས་པ་སྒྲུབ་སྟེ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ཅིང་། བདག་གི་དགོས་པ་སྒྲུབ་པ་དེ་ཉིད་
 བདག་གི་བའི་དོན་ལྟོག་ཡིན་པས་དེར་བསྒྲུབས་པས་དབང་སོགས་བདག་གི་བར་བསྒྲུབས་པར་འགྱུར་
 པ་ཡིན་ནོ། །

དེས་ན་གངས་ཅན་པས་བཞོད་པའི་སྒྱུར་བའི་དོན་དང་དགོས་པ་ནི་རེ་ལྟར་ཡིན་ལ། གངས་
 ཅན་གྱིས་དབང་སོགས་བདག་གི་བར་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དངོས་སུ་རེ་ལྟར་བཞོད་པ་དག་ལ་
 སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས་སྒྲོན་འདི་ལྟར་བརྗོད་པར་མཛད་དེ། བྱོད་ཀྱི་གཞན་དོན་བྱེད་དེ། ཞེས་པའི་གཞན་དེ་
 བདག་ལ་བསམས་པ་ཡིན་ནམ། འོན་ཏེ། གཞན་དོན་བྱེད་པ་ཙམ་ཞིག་སྒྲུབ་པར་འདོད་པ་ཡིན། བྱི་
 མ་ལྟར་ན། བྱོད་རང་གི་འདོད་པའི་དོན་མི་ལྷུང་ཅིང་། རེད་གྱིས་གྲུབ་ཟིན་བསྒྲུབས་ལ། གཞན་དོན་
 བྱེད་དེ། ཞེས་པ། བདག་གི་དོན་བྱེད་པ་ལ་བསམས་པ་ཡིན་ན་འདུས་བསམས་དེ་མིག་སོགས་འདུས་
 པ་མ་ཡིན་པའི་དོན། བདག་གི་དོན་བྱེད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། འདུས་བསམས།
 དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་ཅན་གྱི་བྱེད་པར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཅིང་། ཚུལ་ཅན་གྱི་བྱེད་པར་
 སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པས། མིག་སོགས་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་དོན་གཞན་དོན་བྱེད་པར་སྒྲུབ་
 པའི་ཚུལ་ཅན་གྱི་བྱེད་པར་འགོག་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པ་སྟེ། དེ་ཡང་སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས་སྤྲུལ་གྱིས།

འདི་ནི་ཚུལ་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པས་འགལ་བ་ཡིན་ནོ།^{༣༤} །ཞེས་གསུངས་
པ་ཡིན་ནོ། །ཁེས་ན་འདིས། གངས་ཅན་གྱི་ཉམས་དེ་འགོག་པ་ན། འདུས་བསམས་དེ་སྐྱབ་ཀྱི་ཚུལ་
ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་འགོག་པ་དང་། ཚུལ་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་སྐྱབ་པའི་འགལ་ཉམས་སུ་གསུངས་ཀྱི། མིག་
སོགས་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་དོན་ཚུལ་ཅན། ཞེས་ཚུལ་ཅན་དང་། ཚུལ་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་གཉིས་ཀ་
ཚུལ་ཅན་དུ་བྱས་པའི་སྤྲོད་དུ་བདག་དོན་བྱེད་པར་སྐྱབ་པའི་འགལ་ཉམས་སུ་གསུངས་པ་མེད་དོ། །དེ་
ལྟ་བུའི་འགལ་ཉམས་སྤྲོད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། མིག་སོགས་བདག་གི་ཡུལ་བདག་གི་དོན་བྱེད་པར་
སྐྱབ་པ་ལ་འདུས་བསམས་ཉམས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བ་མི་སྤྲོད་པའི་བྱིར་ཏེ། མིག་སོགས་བདག་གི་
ཡུལ་བཅས་པོ་ཡིན་པ་མི་སྤྲོད་པའི་བྱིར་རོ།

དེས་ན། ཚུལ་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་ཞེས་པའི་ཚུལ་ཅན་ནི། མིག་སོགས་ཡིན་ལ། འདུས་པ་མ་
ཡིན་པའི་དོན་ནི་དེའི་ཁྱད་པར་ཞེས་བརྗོད་དེ། རྟོག་པོ་གཉིས་ཀས་མིག་སོགས་ཁྱད་གཞིའི་ངོ་བོ་ཡང་
མཐུན་སྣང་དུ་གྲུབ་ལ། འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་དོན་ཅེས་པ་དེའི་ཁྱད་ཚུལ་སུ་ལྟན་མི་ལྟན་མཐུན་སྣང་དུ་
གྲུབ་པའི་སྐྱབས་སུ་ཁྱད་ཚུལ་སུ་ལྟན་པར་བསམས་ནས་ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཚུལ་སུ་སྐྱར་ཏེ། ཚུལ་ཅན་
བཞོད་པ་ཡིན་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ཚུལ་ཅན་དུ་བཟུང་ནས་བདག་གི་དོན་བྱེད་པར་སྐྱབ་པ་ལ་འདུས་
བསམས་ཉམས་སུ་བཞོད་པའི་ཆེ་སྤོབ་དཔོན་གྱིས། འདི་ནི་ཚུལ་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྐྱབ་
པར་བྱེད་པས་འགལ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དགག་པ་བསྟན་པ་འདིས་འདུས་བསམས་དེ་ཚུལ་ཅན་མིག་
སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་དོན་ཅེས་པ་དེ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྐྱབ་བྱེད་ཡིན་པས་དེ་ཉིད་
སྐྱབ་པའི་འགལ་བའི་ཉམས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བཤད་པ་དེ་ལྟར་ན། གངས་ཅན་གྱིས། མིག་སོགས་
འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་དོན་ཚུལ་ཅན། གཞན་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་གིང་བསམས་པའི་བྱིར། ཅེས་བཞོད་
པའི་ཉམས་དེ་འགོག་པའི་འགོག་རྒྱུ་ལ་ལ་བཏོས་པའམ། འགོག་རྒྱུ་ལ་དེ་ལྟར་བྱས་པས་བསྟན་པའི་
འགལ་ཉམས་ནི། མིག་སོགས་ཚུལ་ཅན། འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་དོན་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། འདུས་བསམས་
ཡིན་པའི་བྱིར། ཅེས་པའོ། །འདི་ཉིད་ལ་ཚུལ་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་དང་འགལ་པའི་འགལ་ཉམས་ཞེས་
བྱ་སྟེ། གངས་ཅན་པས། ཚུལ་ཅན་མིག་སོགས་ཀྱི་སྤྲོད་དུ་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་དོན་ཁྱད་ཚུལ་སུ་སྐྱར་

བའི་བྱད་ཚེས་དེ་དང་འགལ་བའི་སྒོ་ནས་ཚེས་ཅན་བྱད་གཞིའི་སྟེང་དུ་བྱད་ཚེས་དེ་སྐྱབ་པ་ལ་འགལ་
རྟགས་སུ་སོང་བའི་བྱིར་རོ།

འདི་ཡང་གངས་ཅན་པས་བཞོད་པའི་རྟགས་དེ་འགོ་ག་པའི་འགོ་ག་ཚུ་ལ་ལ་བཏྲོས་ནས་
སྒྱུར་བའི་རྣམ་གཞག་དེ་ཉམས་ཐ་དད་དུ་བྱེད་ཀྱི། རྟགས་ཁོ་རང་གི་ཚེས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་འགལ་བའི་
རྟགས་ཡིན་པས་གཞུང་དང་ལེགས་པར་འགྲིག་གོ། གངས་ཅན་པས། མིག་སོགས་ཚེས་ཅན། འདུས་
པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་གཞན་ཀྱི་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་གིང་བསགས་པའི་བྱིར། ཅེས་པའི་རྟགས་
འདིའི་གཞན་དོན་བྱེད་དེ། ཞེས་པ་བདག་དོན་བྱེད་པ་ལ་བསམས་པ་འགོ་ག་པ་ན། སྒྲོབ་དཔོན་ཕྱོགས་
སྒྲུང་གིས། འདི་ནི་ཚེས་ཀྱི་བྱད་པར་བྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པས་འགལ་བ་ཡིན་ནོ།^{༣༧} ཞེས་
པ་འདི་གསུངས་ཏེ། འདི་ལ་ཡང་། རྟགས་འདིའི་བསྐྱབ་བྱའི་ཚེས་ལ་བྱད་གཞི་བྱད་ཚེས་གཉིས་སུ་
སྐྱར་ཡོད་དེ། དོན་བྱེད། ཅེས་པས་བྱད་གཞིར་བྱས་ནས། གང་གི་དོན་བྱེད་ཅི་ན། དོན་བྱེད་པ་དེ་
ཉིད་ཚུ་སྒྱུར་བའི་དོན་བྱེད་པ་སོགས་གཞན་ལས་བྱད་པར་དུ་འབྱེད་པར་བྱེད་པ་ལ། བདག་གི་ཞེས་
པའམ། འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་བདག་གི་ཞེས་སྒྲོས་ཏེ་དེ་གཉིས་བྱད་མེད་དོ། རྟགས་འདི་
ཚེས་ཀྱི་བྱད་པར་བྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྐྱབ་པར་བྱེད་ཅེས་པས་འདུས་བསགས་མིག་སོགས་འདུས་པ་མ་
ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་བདག་དོན་མི་བྱེད་པར་སྐྱབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་བསྟན་པ་ཡིན་ལ། འགལ་བ་
ཡིན་ནོ། ཞེས་པས་འདུས་པ་མིན་པའི་ཡུལ་ཅན་བདག་གི་དོན་བྱེད་པར་སྐྱབ་པའི་འགལ་བའི་རྟགས་
སུ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། རེས་ན། གངས་ཅན་པས་བཞོད་པའི་རྟགས་འདི་འགོ་ག་ཚུ་ལ་ལ་བཏྲོས་ནས་
བསྟན་པའི་འགལ་རྟགས་ནི་རྟགས་འདི་ཉིད་ཀྱི་འགལ་རྟགས་སུ་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་འགལ་
རྟགས་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ནོ། རྟེན་རྒྱ་མཚན་ལྷོག་ཕྱོགས་ལ་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ།

གཉིས་པ་མི་འཐད་པའི་ཆ་དགག་པ་ནི། གཞན་དག་གིས། རྟགས་འདི་དག་གི་དགོས་པ།
འགོད་ཚུལ། འགལ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་གཞི་སོགས་ནི། ཕ་བ་མ་མཐོང་བ་ཤ་སྟག་ཏུ་འདུག་པས་ཕ་བ་
གང་ཡིན་པ་རྒྱས་པར་བསྟན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཁེགས་པའི་བྱིར། དགག་པ་གཞན་མངས་པར་འགྱུར་བས་
མ་བྲིས་ལ། ཁ་ཅིག་ མིག་སོགས་ཚེས་ཅན། ཞེས་པའི་སོགས་ཁོངས་ནས། དམིགས་རྒྱེན་དང་དེ་མ་

ཐག་རྒྱུན་འདོན་ཅིང་། དེས་ན་དབང་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུན་གསུམ་ཚུལ་ཅན་དུ་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་མང་དུ་
 ཐོས་པ་དག་སྒྲིག་གོ། ཉེ་མི་མི་འཐད་དེ། གྲངས་ཅན་པ། བདག་ཤེས་རིག་གི་སྒྲིམ་བྱས་མིག་སོགས་
 དབང་པོའི་སྒྲོ་ནས་ཡུ་ལ་ལྟ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ་ཡིན་གྱི། བདག་ལས་གཞན་པའི་མིག་གི་སྒྲོ་ནས་
 གཟུགས་ལ་ལྟ་བའི་དབང་ཤེས་སོགས་མེད་དོ། །དཔེར་ན། སྒྲིམ་བྱ་གཅིག་གིས་མཁར་གྱི་བྱ་ག་སྒྲ་
 ཚོགས་ནས་སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ལྟ་བར་བྱེད་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་སྒྲུ་བས། བདག་ལས་གཞན་པའི་
 ཡུ་ལ་འཛིན་པའི་དབང་ཤེས་ཁས་མི་ལེན་ན་དེའི་རྒྱུན་གསུམ་རི་ལྟར་ཁས་ལེན། དེ་ལྟ་བུའི་བདག་ཏུ་
 ལྟ་བ་གཞིག་པའི་ཕྱིར། བཙོམ་ལྟར་འདས་གྱིས། མིག་གི་ཁམས་དང་། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་
 ཁམས་ལ་སོགས་པ་ཁམས་བཙོ་བརྒྱད་ཀྱི་རབ་དབྱེ་གསུངས་པར་ཚོས་མཛོན་པ་ཀྱན་ལས་བརྟུས་པ་
 ལ་སོགས་པས་བཤད་དེ།^{༣༥} འདི་ལྟར་ཁས་སྤངས་པས་ནི་མང་དུ་ཐོས་པ་བྱེད་གཞུང་ཙམ་གྲོག་པ་
 བོར་རང་ཉིད་ཀྱིས་བ་དན་བསྐྱེད་ལྟེ་དྲིལ་བསྒྲགས་པ་ཡིན་ནོ། །

ཁ་ཅིག་གྲངས་ཅན་པས་འདོད་པའི་བེམ་པོ་ཤེས་བྱ་ཉར་གསུམ་པོ་སོགས་ཁོངས་ནས་འདོན་
 པས། ཉར་བཞི་ཚུལ་ཅན་དུ་འཛིན་ནོ། །ཞེས་སྒྲུ་བ་ནི། མིག་སོགས་གཞན་དོན་བྱེད་ཙམ་དུ་སངས་
 རྒྱས་པས་གྲུབ་ཟིན་པར་བཤད་པ་ལ་མིག་མ་བལྟས་པར་ཟད་དོ། །ཁ་ཅིག་གྲངས་ཅན་པའི་ལྷགས་
 ལ་ཉར་བཞི་པོ་ཚུལ་ཅན་ཡིན་ལ། སངས་རྒྱས་པའི་ལྷགས་ལ་དབང་པོ་ལྟ་ཚུལ་ཅན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
 འདོད་པ་ནི་གྲངས་ཅན་པས་ཤེས་བྱ་ཉར་བཞི་གཞན་དོན་བྱེད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་བཞེད་པ་ལ།
 སངས་རྒྱས་པས། དེ་མི་འཐད་དེ། དབང་པོ་ལྟ་གཞན་དོན་བྱེད་པར་རེད་ཀྱིས་གྲུབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར།
 ཅེས་པའི་ལན་འབྲེལ་མེད་དུ་བཏབ་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པས། རང་ཉིད་གསལ་བར་མ་བྱེད་ཅིག་
 གཞན་དོན་བྱེད་དེ། ཞེས་པའི་གཞན་དེ་བདག་ཡིན་པར་ཚོས་ཅན་དང་རྟགས་ལ་སོགས་པ་གང་གི་རྣམ་
 པས་འཕངས། ཞེས་སོགས་ཀྱི་དབྱེད་པ་བྱེད་པ་ན། ཉི་མ་ཡོལ་བར་བྱེད་པའི་ཐབས་ཀྱིས་ཐོངས་པར་
 ཟད་པས། འདིར་ནི་དེ་ལྟ་བུའི་དབྱེད་པ་མང་མ་ཅི་ཞིག་གྱ། མ་བཟོན་ན་ཡང་འདོད་པ་ནི། རྒྱལ་ལས་
 རྟགས་པར་འཁྱུར་བ་ཡིན།^{༣༦} ཅེས་སྒྲོབ་དཔོན་ཉིད་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལས་གཞན་དུ་བཤད་པར་བྱ་
 མི་རུས་སོ། །གཞན་དག་བྱས་པ་སྒྲུ་རྟག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚོས་ཀྱི་ངོ་པོ་འཕྱོག་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་

སྒྲུབ་དག་ལ་བྱས་པ་སྒྲུབ་ལ་རྟག་པ་འགོག་པའི་འགལ་རྟགས་སུ་ཐལ་ཞིང་། མི་རྟག་པ་སྒྲུབ་པའི་
རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་ཉམས་སོ། །འགལ་པའི་རྟགས་བཤད་ཟིན་ཏོ།།

སྒྲུབ་པ། འདི་ན་ཐུགས་ཀྱི་ལོ་གྲངས་འབྱེད་པ་ལ། སྒྱེ་བོ་སྒྲོ་གྲོས་གསལ་ཡང་བྱུན་པའི་
ལུལ། རྟོགས་དཀའ་རིགས་པའི་དེ་ཉིད་འབྱེད་མཁས་པ། ཁ་ཆེན་འདི་ན་འདི་ལས་གཞན་པ་
གང་། ཞེས་བར་སྐབས་ཀྱི་ཆོགས་སུ་བཅད་པའོ།།

མ་ངེས་པའི་རྟགས་བཤད་པ།

གསུམ་པ་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། དེ་སྒྲུབ་ལ་
ཐོགས་ཆོས་བྱུང་བྱེད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བྱེད་འབྲེལ་སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་ཕྱོད་ཀྱིས་མ་ངེས་པའི་རྟགས།

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ལ། བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་དང་། བྱུན་མོང་གི་མ་ངེས་
པའི་རྟགས་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐོགས་ཆོས་སུ་མོང་པའི་ཕྱི་ཕྱོད་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་
མ་བྱུན་ཐོགས་མི་མ་བྱུན་ཐོགས་གང་ལ་ཡང་མ་མཐོང་པའི་རྟགས། དཔེར་ན། སྒྲུབ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་
ལ་མཉན་བྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །འདི་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་
ཞེས་བྱ། ཞེན། རྟགས་འདི་ཆོས་ཅན་ལས་གཞན་ལ་མི་འཇུག་པས་རྟགས་འདི་ལ་བྱེད་འབྲེལ་ངེས་
པའི་གཞིར་གྱུར་པའི་མ་བྱུན་དཔེ་ཡང་དག་མི་སྤྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། ཅི་རྟགས་ཆོས་ཅན་ལས་གཞན་ལ་མི་
འཇུག་ཅིས་པའི་དོན་གང་ཞེན། ལྷོག་པ་གཞན་ལ་མི་འཇུག་པའམ། རོ་བོ་གཞན་ལ་མི་འཇུག་པ་ལ་
བྱེད། དང་པོ་ལྟར་ན། མཉན་བྱ་གེས་བྱ་ལ་ཡང་མི་འཇུག་པར་ཐལ་ལོ། རྟགས་པ་ལྟར་ན། རྟག་ཅིག་
མས་སྟོང་པ་ཆོས་ཅན། བྱས་པས་སྟོང་སྟེ། དོན་བྱེད་པས་སྟོང་པའི་ཕྱིར། ཅིས་བཀོད་པ་ནི་འང་རྟགས་
ཆོས་ཅན་ལས་གཞན་ལ་མི་འཇུག་པར་ཐལ། རྟག་ཅིག་མས་སྟོང་པ་ལས་རོ་བོ་གཞན་ལ་མི་འཇུག་
པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བྱས་པས་སྒྲུབ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ལྷོག་བྱེད་གཞོད་པ་ཅན་གྱི་གཏན་
ཆོགས་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྟགས་སུ་ཐལ་ལོ། ཅི་སྟེ་དེ་གཉིས་ཀ་ལ་མི་བྱེད་ཀྱི་མཉན་བྱ་སྒྲུབ་ལས་
གཞན་ལ་མི་འཇུག་ཅིས་པ་སྒྲུབ་མ་ཡིན་ཞིང་མཉན་བྱ་ཡིན་པ་མི་སྤྲིད་པ་ལ་བྱེད་དོ། ཞེན། དེ་ནི་རྟག་

ཅིག་མས་སྟོང་པ་ཚོས་ཅན་དུ་བྱས་ནས་དོན་བྱེད་པས་སྟོང་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལའང་མཚུངས་ཏེ།
 སྐད་ཅིག་མ་དོན་བྱེད་ལྷན་སྟོང་མི་སྤྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་གསུམ་ག་ལ་མི་འདོད་ཀྱི། སྐྱ་ཚོས་དེ་ཡིན་
 པར་མ་ངེས་པའི་གཞི་གང་གི་སྟེང་དུ་ཡང་མཉན་བྱ་ཚོས་དེ་ཡིན་པར་ངེས་པའི་ཚད་མ་འཇུག་མི་སྤྲིད་
 པ་ལ་བྱེད་དོ་ཞེན། འོ་ན། སྐྱ་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་མ་ངེས་པའི་གཞི་གང་གི་སྟེང་དུ་ཡང་མཉན་བྱ་
 མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་ངེས་མི་སྤྲིད་དགོས་པས། དུང་སྐྱ་མཚན་གཞིར་བྱས་ནས་སྐྱར་མཚན་པ་ལ་
 མཉན་བྱ་མཚན་ཉིད་དུ་ངེས་པའི་ཚད་མ་འཇུག་མི་སྤྲིད་པར་ཐལ་ལོ། ཅི་སྟེ་ཚོས་གང་མཉན་བྱ་ཡིན་
 པར་ཚད་མས་ངེས་ནས་སྐྱ་ཡིན་པར་ཚད་མས་ངེས་པ་མི་སྤྲིད་པ་ལ་བྱེད་དོ་ཞེན། འོ་ན། དངོས་པོ་
 ཚོས་ཅན། ཁྱོད་མི་རྟག་སྟེ། རྩོལ་བ་ལས་མ་བྱུང་བའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅས་བཀོད་པའང་ཚོས་
 ཅན་ལས་གཞན་ལ་མི་འཇུག་པར་ཐལ། རྩོལ་མ་བྱུང་གི་དངོས་པོར་ངེས་ནས་དངོས་པར་མ་ངེས་པ་མི་
 སྤྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་མི་རྟག་ཏེ། རྩོལ་མ་བྱུང་གི་དངོས་པོ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་དངོས་པོ་ལས་གཞན་
 ལ་འཇུག་པར་ཐལ། རྩོལ་མ་བྱུང་གི་ཚོས་ལ་འཇུག་པ་གང་ཞིག་ རྩོལ་མ་བྱུང་གི་ཚོས་ནི་དངོས་པོ་དང་
 འབྲེལ་མེད་གཞན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འབྲེལ་བ་མེད་དེ། རྩོལ་མ་བྱུང་བཀག་ན་དངོས་པོ་ཁྲིགས་ན།
 རྩོལ་བྱུང་གི་དངོས་པོ་མི་སྤྲིད་དགོས་ལ། དངོས་པོ་བཀག་ན་དེ་ཁྲིགས་ན་དངོས་མེད་རྩོལ་བྱུང་དུ་
 ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ།

འདིར་མཉན་བྱ་ཚོས་ཅན་ལས་གཞན་ལ་མི་འཇུག་པའི་དོན། མཉན་བྱ་སྐྱའི་དོན་ལྟོག་ཡིན་
 པ་ལ་བྱེད་དོ་ཞེན། སྐྱའི་དོན་ལྟོག་ཡིན་ན་སྐྱ་ལས་གཞན་ལ་མི་འཇུག་ཅས་པ་དེ། སྐྱའི་དོན་ལྟོག་ཡིན་
 ན་སྐྱ་ལས་ལྟོག་པ་གཞན་ལ་མི་འཇུག་པ་ཡིན་ན་མ་ཞེས་སོགས་བརྟགས་ན་གོང་དུ་བརྗོད་པ་རྣམས་
 ལས་མི་འདའ་བས་བྱེད་མེད་དོ། །འོན་ཏེ་མཉན་བྱའི་རྩིས་ཡིན་ན་འདྲ་སྐྱའི་རྩིས་ཡིན་དགོས། སྐྱའི་
 རྩིས་ཡིན་ན་འདྲ་མཉན་བྱའི་རྩིས་ཡིན་དགོས་པ་ལ་བྱེད་དོ་ཞེན། བྱས་པ་རང་གྲུབ་ཅུ་མ་ནས་འཛིག་
 ངེས་སུ་སྐྱབ་པ་ལ་རང་རྒྱུ་ལས་འཛིག་པར་སྐྱེས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལའང་ཚུལ་འདི་མཚུངས་པའི་
 ཕྱིར། ལྟོས་མེད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱང་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྟགས་སུ་ཐལ་ལོ།

དེས་ན། འདི་ལྟར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། མཉན་བྱ་སྐྱ་ལས་གཞན་ལ་མི་འཇུག་ཅས་པའི་དོན་ནི་

མཉན་བྱ་དེ་སྒྲིལ་ནའི་ཐུན་མོང་མིན་པའི་བྱ་ཚུལ་ཡིན་པའི་སྒྲོ་ནས་སྒྲིལ་ཏུ་འཛིན་གྱི་ཐེ་ཚོམ་མ་
 བསལ་བའི་བར་དུ་མཉན་བྱ་ལའང་ཐེ་ཚོམ་དེ་སེལ་བ་མི་སྲིད་པ་ལ་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། མདོར་ན་མཐུན་
 དཔེའི་སྟེང་དུ་སྒྲིལ་ཏུ་མཉན་པར་མ་ངེས་པའི་གོང་དུ་མཉན་བྱ་ལ་མི་ཏུག་པས་བྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་ངེས་
 པར་བྱེད་པའི་ཐབས་མེད་དེ། སྤང་སྒྲིལ་ཏུ་མཐུན་དཔེར་བྱས་ནས་དཔེའི་སྟེང་དུ་མཉན་བྱ་ལ་མི་ཏུག་
 པས་བྱུང་བ་ངེས་ན་སྒྲིལ་འང་མི་ཏུག་པས་བྱུང་བ་ངེས་པའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་སྤང་སྒྲིལ་ཏུ་མཉན་པར་ངེས་ན་
 སྒྲིལ་ཏུག་པར་ངེས་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་ན་དུང་སྒྲིལ་ཏུ་མཉན་པར་ངེས་གིང་། རིག་བྱེད་གྱི་སྒྲིལ་ཏུག་པར་
 འཛིན་པའི་སྒྲོ་ལ་བ་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། མཉན་བྱ་ལ་མི་ཏུག་པས་བྱུང་བ་དུང་སྒྲིལ་སྟེང་དུ་
 ངེས་ཞེས་པའི་དོན། སྤྱིར་མཉན་བྱ་ལ་མི་ཏུག་པས་བྱུང་བ་ངེས་པའི་མཚོན་བྱེད་དུ་དཔེ་སྟོན་པ་ཡིན་གྱི།
 དཔེ་དུང་སྒྲིལ་དེ་བྱས་པ་ཡིན་པས་དུང་སྒྲིལ་དཔེར་བ་གོ་དེ་པའི་སྟེང་དུ་བྱུང་བ་ངེས་པའི་དོན་མ་ཡིན་པས་
 སྒྲིལ་མེད་ལ། མཉན་བྱ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཏུགས་སུ་བཤད་པའི་དོན་དེ་ལྟར་གཤམ་པར་གྱིས་གིག་
 དེས་ན། དཔེ་ཏུགས་ཚོས་གཉིས་ལྡན་མེད། ཅེས་པའང་། ཏུགས་ཚོས་གཉིས་ཀའི་གཞི་མཐུན་དུ་གྱུར་
 པའི་དཔེ་མེད་པ་ལ་བྱེད་པ་མ་ཡིན་གྱི། ཏུགས་ཚོས་གཉིས་གྱི་འབྲེལ་བ་ངེས་གཞིའི་དཔེ་མེད་པ་ལ་
 བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་དག་ལ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མང་ཡང་རེ་ཞིག་མངས་པར་འགྱུར་བས་མ་བྲིས་སོ།
 །ཡང་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་མ་མཐོང་བའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་ཏུགས་ཀྱི་དཔེ། གསོན་
 ལུས་ཚོས་ཅན། བདག་དང་བཅས་ཏེ། སྒོག་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར། ཅེས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། འདི་ཅིའི་
 ཕྱིར་མི་མཐུན་ཕྱོགས་བདག་མེད་ལ་མ་མཐོང་ཞེ་ན། གསོན་ལུས་ལས་གཞན་ལ་སྒོག་མ་མཐོང་ཞིང་།
 གསོན་ལུས་ནི་བདག་ཡོད་མེད་རྩོད་པའི་གཞི་ཡིན་པས་བདག་མེད་ཡིན་པར་བྱི་རྒྱུ་ལྱིས་མ་གྲུབ་ལ།
 བདག་མེད་ཡིན་པར་ངེས་པའི་ཚོས་གང་ལའང་སྒོག་དང་ལྡན་པ་སྐབས་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་བས་མ་མཐོང་བའི་
 ཕྱིར། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཏུགས་བཤད་ཟིན་ཏོ།

གཉིས་པ་ཐུན་མོང་གི་མ་ངེས་པའི་ཏུགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། མ་ངེས་པའི་ཏུགས་གང་ཞིག་དེ་
 སྒྲུབ་གྱི་བྱི་རྒྱུ་ལྱིས་དེ་སྒྲུབ་གྱི་མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གང་རུང་ལ་མཐོང་བ། དེ་ལ་དབྱེ་ན།
 ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་མཐོང་ཅམ་གྲུབ་པ་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་བ།

མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་བའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་གསུམ། དང་པོ་ནི།
 དཔེར་ན། སྐྱ་རྟག་པར་སྐྱབ་པ་ལ་གཞལ་བྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། གཉིས་པ་ནི། དཔེར་ན། དག་
 སྐྱ་བའི་སྐྱེས་བུ་པོ་ལ་པོ་ཀུན་མཁྱེན་མིན་པར་སྐྱབ་པ་ལ་དག་སྐྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། གསུམ་
 པ་ནི། དེ་ཀུན་མཁྱེན་ཡིན་པར་སྐྱབ་པ་ལ་དག་སྐྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །འདི་གཉིས་ཀྱི་རྟགས་
 ཀུན་མཁྱེན་ལ་སྐྱབས་ཀྱི་ཕྱི་རྒྱུ་ལྱིས་མ་མཐོང་བར་བཤད་པ་ནི་ཀུན་མཁྱེན་ཚད་མས་མ་བྱུང་ཅིང་།
 སྐྱེས་བུ་པོ་ལ་པོ་ཀུན་མཁྱེན་ཡིན་མིན་གཤམ་འདོད་དང་ལྟན་པའི་རྒྱུ་ལ་བའི་ཚོར་རྟགས་སུ་བཀོད་
 པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་གྱི། ཕྱི་ཚོལ་པས་སངས་རྒྱས་པ་ལ་བཀོད་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་མ་ཡིན་ཏེ།
 སངས་རྒྱས་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ཚད་མས་བྱུང་པའི་ཕྱིར་རོ།།

ཡང་ན་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ལ་དབྱེ་ན། མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཁྱབ་
 བྱེད་དུ་འཇུག་པ་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་དང་།
 མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་
 བྱེད་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་དང་རྣམ་པ་བཞིའོ།།

དང་པོ་ནི། སྐྱ་རྟག་སྐྱབ་པ་ལ་གཞལ་བྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། གཉིས་པ་ནི། བྱེད་བྱས་
 པའི་ཚོར་སྐྱ་རྟག་པར་སྐྱབ་པ་ལ་རེག་བྱ་ཅན་མ་ཡིན་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། ཅིའི་ཕྱིར་འདི་
 མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་ཡིན། རྟགས་རེག་བྱ་ཅན་ནི་འགའ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན།
 རོན་ལ་རྟག་པ་རེག་བྱ་ཅན་ཡིན་པ་མེད་ཀྱང་། བྱེད་བྱས་པ་འབྱུང་བཞིའི་རྒྱལ་ཐུན་རྟག་པར་འདོད་པས་
 བྱེད་བྱས་པས་རྟག་པ་འགའ་ཞིག་ལ་རེག་བྱ་ཅན་མ་ཡིན་པ་མཐོང་། འགའ་ཞིག་ལ་མ་མཐོང་བས་དེའི་
 སྒོ་རོལ་ལྟས་ཏེ་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པར་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། གསུམ་པ་ནི། སྐྱ་ཚོས་ཅན། རྩོལ་བ་
 ལས་མ་བྱུང་ཞེ། མི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ། །བཞི་པ་ནི། སྐྱ་ཚོས་ཅན། རྩོལ་བ་ལས་
 བྱུང་ཞེ། མི་རྟག་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

འདི་དག་གི་སྐྱབས་སུ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་མ་མཐོང་གི་དོན་གང་ཡིན་ཅེ་ན། མཐུན་
 ཕྱོགས་ལ་མཐོང་ཞེས་པ་ནི་ཚད་མས་མཐོང་བ་ཡིན་གྱི། རང་གི་འདོད་པས་མཐོང་བར་བཞག་པ་ཙམ་

མ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་ཁོ་ལ་པ་ལྟོས་ནས་མཐོང་མ་མཐོང་གི་རྣམ་པ་ཞག་བྱས་པ་ཡིན་གྱི།
 སྤྱིར་ཚད་མས་མཐོང་མ་མཐོང་གི་དབང་དུ་བྱས་པ་མ་ཡིན་ལ། མཐོང་ཚུལ་ནི། སྐྱེ་ཆོལ་བྱང་དུ་སྐྱབ་
 པ་ལ་མི་རྟག་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཆོལ་བྱང་ཡང་ཡིན་མི་རྟག་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་སྲིད་
 པ་ཚད་མས་ངེས་པ་ཙམ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་བའི་དོན་ཡིན་གྱི། མི་རྟག་པ་ཡིན་ན་ཆོལ་བྱང་ཡིན་
 དགོས་པར་ཚད་མས་ངེས་པ་ལྟ་བུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ངེས་མ་ངེས་པའི་རྟགས་གཞན་ལ་འང་མཚན་ཏེ་
 བེས་པར་བྱ་ཞིང་། མདོར་ན། མ་ངེས་པའི་རྟགས་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་བར་བཤད་པ་ཐམས་ཅད་
 གཞི་མཐུན་སྲིད་པར་སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་ཁོ་ལ་གྱིས་ཚད་མས་ངེས་པ་མ་གཏོགས་རྟགས་དེ་ཡིན་ན་ཆོས་དེ་
 ཡིན་པར་ངེས་པ་ལྟ་བུ་བྱས་ན་རྟགས་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་ངེས་དགོས་པས་བྱབ་འབྲེལ་
 ཚད་མས་ངེས་པར་ཐལ་ཞིང་། དེ་ལྟར་ན། རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་ཐལ། ཕྱོགས་ཆོས་སྐབ་ཅིང་བྱབ་འབྲེལ་
 ཚད་མས་ངེས་པའི་ཕྱིར། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་ཞེས་པའང་གཞི་མཐུན་སྲིད་ཙམ་དུ་ཡང་ཚད་
 མས་མ་ངེས་པ་ལ་བྱའི། གཞི་མཐུན་སྲིད་པ་ཚད་མས་ཁེགས་པ་ལ་མི་བྱའོ། །གངས་ཅན་གྱི་རིགས་པ་
 སྐྱབ་དག་ལྷག་ལྷན་གྱི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ནི་བུན་མོང་གི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བར་བྱེད་མོད།
 རི་བོང་གི་ཅལ་གྱི་རྗེས་འབྲང་འདི་དག་ལ་སྐྱབ་བྱེད་ལུང་རིགས་གང་ཡང་མ་མཐོང་ངོ་། །དེ་བས་ན།
 ལྷག་ལྷན་ཞེས་པ་ནི། བྱབ་འབྲེལ་ལ་ཐེ་ཆོམ་གྱི་ལྷག་མ་དང་ལྷན་པར་བྱེད་གྱི། རྟགས་མཐུན་ཕྱོགས་
 ཁོ་ན་ཡོད་ངེས་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་ངེས་གང་དུ་ཡང་གོ་བར་མི་བྱེད་པ་ལ་བརྟུན་པ་ཡིན་
 པས་ལྷག་ལྷན་གྱི་རྟགས་དང་མ་ངེས་པའི་རྟགས་མིང་གི་རྣམ་གངས་ཡིན་ལ། མཚན་ཉིད་ནི། དེ་
 སྐྱབ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་སུ་མོང་བའི་གང་ཟག་གིས་དེ་སྐྱབ་གྱི་བྱབ་འབྲེལ་ལ་ཐེ་ཆོམ་ཙམ་སྦྱེད་བྱེད་གྱི་
 རྟགས། དཔེར་ན། ལུས་ལས་འདྲོ་ཆགས་དོ་ཟླ་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལྟར་ན། གང་ཞིག་མ་མཐོང་བ་ཙམ་
 གྱིས། །ཁྲོག་པ་རབ་ཏུ་སྟོན་བྱེད་པ། །དེ་ནི་ཐེ་ཆོམ་རྒྱ་ཡིན་ཕྱིར། །དེ་ལ་ལྷག་མ་ལྷན་ཞེས་བརྟུན།³⁹⁹།
 ཅེས་པ་དང་། དེའི་འབྲེལ་བཤད་དུ་གྲུ་སྒྲོས། ཡང་ལྷག་མ་ལྷན་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཅི་ཡིན་ཅེས་འདྲི་བར་
 བྱེད་དོ། །མཚན་ཉིད་བསྟན་པའི་ཕྱིར། གང་ཞིག་ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྒྲོས་ཏེ། ལྷག་མ་དང་ལྷན་པ་
 ཞེས་བྱ་བའི་སྐྱེ་འདི་ནི་མ་ངེས་པའི་རྣམ་གངས་ཡིན་ནོ།⁴⁰⁰ །ཞེས་གསུངས་པ་དག་ལེགས་པར་བཤད་

པར་འགྱུར་རོ། །མ་དེས་པའི་རྟགས་འདི་དག་ལ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཤིན་ཏུ་མང་ཡང་མངས་པར་འགྱུར་
བས་མ་བྲིས་སོ།།

གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལྷགས་ཀྱི་བསྟན་བྱ་བསྐྱབ་བྱ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལྷགས་ཀྱི་བསྟན་བྱ་བསྐྱབ་བྱ་བཤད་པ་ལ། བསྐྱབ་བྱ་
ཙམ་གྱི་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་གཉིས།

དང་པོ་ནི། རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྐྱབ་བྱའི་མཚན་ཉིད། ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་རྟགས་ལ་
བརྟེན་ནས་གོ་བར་བྱ་བའི་ཚོས་གང་ཞིག་ རྟོག་པ་གཉིས་ལ་གནས་པ།

དབྱེ་བ་ནི། རང་དོན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྐྱབ་བྱ་དང་། གཞན་དོན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་
གི་བསྐྱབ་བྱ་གཉིས།

རང་དོན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྐྱབ་བྱ་བཤད་པ།

དང་པོའི་མཚན་ཉིད། གང་ཟག་གཞན་གྱི་བཞོད་པ་ལ་མ་བཟོས་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་
རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཉིད་ཀྱིས་གོ་བར་བྱ་བའི་ཚོས་གང་ཞིག་རྟོག་པ་གཉིས་ལ་གནས་པ། དབྱེ་བ།
རང་དོན་གྱི་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྐྱབ་བྱ་གསུམ་སོ། །ཁ་ཅིག་རང་དོན་
རྟགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་དང་། གྲོ་བུར་པའི་རྟགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ཁྱད་མེད་དུ་འདོད་པ་ནི་རྟགས་དེ་གཉིས་
ཀྱི་ཁྱད་པར་མ་ཤེས་པས་མགོ་ཚོངས་པ་སྟེ། གྲོ་བུར་རྟགས་ནི་གང་ཟག་གཞན་གྱིས་བཞོད་པ་ལྟ་
ཞོག །རང་ཉིད་ཀྱིས་བསམས་པ་ལ་ཡང་མ་བཟོས་པར་གྲོ་བུར་དུ་ལ་ལ་དུ་བ་མཐོང་བ་ན། དུ་བ་དང་
མེའི་འབྲེལ་པ་སྤར་ཚང་མང་སོགས་སུ་དེས་ཟེན་པ་དྲན་ནས་ལ་ལ་མེ་ཡོད་པ་དཔྱག་པར་བྱེད་པ་ལྟ་
བུ་ཡིན་ལ། རང་དོན་གྱི་རྟགས་ནི་གྲོ་བུ་བས་བཞོད་པ་ལ་མ་བཟོས་པར་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཡུན་རིང་དུ་
བསམས་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱབ་བྱེད་ཡང་དག་མཚན་ནས་བསྐྱབ་བྱེད་དཔྱག་པར་བྱེད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ།།

དེས་ན་རང་དོན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་མེད་པར་འདོད་པ་དང་། ཡོད་ཀྱང་གྲོ་བུར་པའི་རྟགས་

དང་བྱད་མེད་དུ་འདོད་པ་དག་གིས་ནི་སློ་གྲོས་གཞོན་ནུ་བྱིས་པའི་རང་ཚུལ་ཅན་དོན་ཆེན་པོའི་གནས་
 ལ་ངལ་བ་མ་བྱས་པར་ཚོགས་གྱི་གཏམ་ལ་དགའ་བར་བྱས་པ་ཙམ་དུ་ཟད་དེ། འདི་ལྟར། གོ་འཕངས་
 མཚོག་ཚོལ་བ་དག་གིས་ནི་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་དང་བསྒོམ་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་གསུམ་ལམ་
 གྱི་ལུས་སུ་མ་བྱས་པར་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་གང་ཡང་ཐོབ་པར་མི་ནུས་པས། ཤེས་རབ་
 གསུམ་པོ་དེའི་རང་བཞིན་ལ་བརྟག་པར་བྱ་དགོས་ལ། ཤེས་རབ་གསུམ་པོ་དེ་དག་གི་རང་བཞིན་འདི་
 ལྟར། བསྒོམས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་གང་ཡིན་པ་ནི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲིམ་པས་མ་བྱལ་གྱི།
 མྱོང་སྟོབས་ཀྱིས་སྒྲོ་འདོགས་གྱིས་བོན་འཛོམས་པར་བྱེད་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡང་ཡོད་ལ།
 ཤེས་རབ་གཞན་གཉིས་ནི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲིམ་པས་བྱལ་བའི་ཤེས་རབ་ཤིང་། འོན་ཀྱང་། ཚད་མ་དང་དེས་
 གྲངས་པའི་བཅད་ཤེས་གྱི་ངོ་བོ་གཉིས་སུ་ཡོད་དོ། །དེ་ལ་ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་ནི་གང་ཟག་གཞན་གྱི་
 ངག་ཐོས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཚུལ་གསུམ་ལ་དྲན་པ་སྒྲིམ་པའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲིམ་པས་བྱལ་བའི་
 ཕྱིར། ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་སྒྲིད་པའི་རྟེན་རྟགས་ཡང་དག་ལ་གཞན་དོན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཅེས་
 བྱའོ། །བསམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་ནི་གང་ཟག་གཞན་གྱིས་བསྟན་པ་ལ་མ་ལྟོས་པར་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཚུལ་
 བཞིན་བསམས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་རྟེན་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་དཔག་པར་བྱ་བའི་དོན་
 རྟགས་པའི་རྗེས་དཔག་དང་། དེས་དྲངས་པའི་བཅད་ཤེས་གྱི་ངོ་བོ་གཉིས་སུ་ངེས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་
 ཕྱིར་བསམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྟེན་དུ་གྱུ་ར་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ནི་རང་དོན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་
 ཅེས་བྱའོ། །དེས་ན། ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་ཅེས་པ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་མཐོང་བ་ལ་མ་བཟོས་པར་
 གཞན་གྱི་ཚིག་ཐོས་པ་ཙམ་ལས་དོན་རྟགས་པའི་སློ་ལ་འདོད་པ་དག་ནི། གཞལ་བྱ་རྟགས་པ་ཚད་མ་
 ལ་རག་མ་ལས་བར་ཚོག་ཙམ་གྱིས་སྒྲུང་དོར་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་འདོད་པ་ཡིན་པས་ཡང་དག་ཤེས་པའི་
 དག་པོ་མི་ཟད་པ་ཡིན་མོད་གྱི། འདི་དག་ལ་བཤད་པར་བྱ་བའི་ལེགས་བཤད་མི་ཟད་པའི་གཉེར་
 ཡོད་ཀྱང་མ་བྱིས་ཏེ། འདི་ལྟར། ལེགས་བཤད་འབྲས་བུའི་ཁུར་གྱིས་རབ་བརྗེད་ཀྱང་། རྗེད་བྱེད་
 ཚིག་གི་ཡལ་འདབ་རབ་རྒྱས་ན། །རབ་རྗེད་ཀྱིས་པའི་ཚོགས་ཀྱིས་སྒྲོང་རིག་ནས། །དཔག་བསམ་
 ལྷོན་པའི་ཚལ་ཡང་ཉུང་དུ་ར་བསྒྲུབས།།

གཞན་དོན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྐྱབ་བྱ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་གཞན་དོན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྐྱབ་བྱ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་།
 མ་བསལ་བའི་སྒྲོག་ཕྱོགས་རྒྱས་པར་བཤད་པ་དང་གསུམ། དང་པོ་ལ། དགག་གཞག་གཉིས་ལས།
 དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱའི་མཚན་ཉིད། རོ་བོ་ལ་སོགས་པའི་ཆོག་
 ལཱི་བསྟན་བྱའི་དོན་ཡིན་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཚང་བ། ཞེས་ཟེར་རྟོ། འོ་ན། གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་ན་
 གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་སྟོན་བྱེད་གྱི་ཆོག་གི་དོན་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། གཞན་དོན་
 བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་ན། རོ་བོ་ལ་སོགས་པའི་ཆོག་ལཱི་བསྟན་བྱའི་དོན་ཡིན་དགོས་པའི་བྱིར་རོ། འདོད་ན།
 གཞི་གྲུབ་ན་སྟེ་ཡུལ་དུ་བྱར་རུང་ཞེས་པའི་ཆོག་གི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་པས་བྱབ་པར་ཐལ། ཁ་ཅིག་ རོ་བོ་
 ལ་སོགས་ཆོས་ལཱ་ཚང་བ་ཞེས་པ་མཚན་ཉིད་དུ་སྒྲུབ། འོ་ན། རོ་བོ་ཁོ་ན་རང་ཉིད་དང་། འདོད་དང་
 མ་བསལ་བསྟན་པར་བྱ།³⁴⁹ ཞེས་པའི་གཞུང་ཆོག་ཀྱང་། གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱར་ཐལ། རོ་བོ་ལ་
 སོགས་པའི་ཆོས་ལཱ་ཚང་བའི་བྱིར་རོ། ཁ་ཅིག་ རོ་བོ་དོན་སོགས་ཆོས་ལཱ་ཚང་བ། ཞེས་པ་མཚན་ཉིད་
 དུ་བཞག་ནས་རོ་བོ་ལ་སོགས་པའི་ཆོག་ལཱ་ས། གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་ན་བྱི་ཆོལ་གྱིས་གྲུབ་མ་བྱེད་
 པ་ཡིན་དགོས་པ་ལ་སོགས་པར་བསྟན་པར་འདོད་དོ། འོ་ན། ལུས་པའང་ཆོས་ཅན། རོ་བོ་དོན་
 སོགས་ཆོས་ལཱ་ཚང་བར་ཐལ། གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་ན་བྱི་ཆོལ་གྱིས་གྲུབ་མ་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་
 ལཱ་ཚང་བའི་བྱིར་ལ། འདོད་ན། གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱར་ཐལ་ཞིང་། དེགས་པ་འདིས་གཞི་གྲུབ་ན་གཞན་
 དོན་བསྐྱབ་བྱར་ཐལ་ལོ། ཐམས་ཅད་ལ་བྱུང་མོང་དུ་གནོད་བྱེད་འདི་ཡོད་དེ། སྤྱིར་མཚན་ཉིད་ཡང་
 དག་ཡིན་ན་མཚན་ཉིད་དེ་ལས་རང་གི་མཚན་བྱ་དེའི་དོན་ལྡོག་སྟོ་ཡུལ་དུ་འཆར་དགོས་པ་ཡིན་པ་ལ།
 གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱའི་དོན་ལྡོག་སྟོ་ཡུལ་དུ་ཤར་བྱེད་པ་ལ་མཚན་ཉིད་འདི་བསྟན་མི་དགོས། མཚན་
 ཉིད་བསྟན་དགོས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་འདིས་དོན་ལྡོག་སྟོ་ཡུལ་དུ་བསྟན་ཅུས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རོ་བོ་ལ་
 སོགས་པ་ཉིད་ཀྱང་མ་ཤེས་ན་རོ་བོ་ལ་སོགས་པའི་དོན་གང་ཡིན་ཤེས་པ་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་པའི་
 གང་ཟག་ལ་མཚན་ཉིད་དེ་དག་གང་བསྟན་ཀྱང་། རོ་བོ་ལ་སོགས་པའི་ཆོག་ལཱི་དོན་གང་ཡང་སྟོ་

ཡུལ་དུ་མི་འཆར་ཞིང་། དེ་མ་ཤར་བར་གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱའི་དོན་ལྷོག་སྒོ་ཡུལ་དུ་འཆར་བའི་ཐབས་
མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན། འདི་ལྟ་བུའི་མཚན་ཉིད་སྐྱབ་བ་དག་ལ་ནི་མཚན་ཉིད་དང་མཚན་བྱའི་
མཐུག་པ་སྒོ་ཡུལ་དུ་མ་ཤར་བར་ཟད་པས། མཁས་པའི་དྲི་ཙམ་ཡང་མི་བྱེད།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི། གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱ་ལ། སྐྱབ་དཔོན་ཕྱོགས་གྲང་གིས། མཚན་
ཉིད་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་གཞུང་ཐ་དད་པ་གཉིས་གསུངས་ཏེ། ཀུན་ལས་བཅུས་པ་ལས་ནི། རོ་བོ་ཁོ་ན་རང་
ཉིད་དང་། འདོད་དང་མ་བསལ་བསྟན་པར་བྱ། ཞེས་གསུངས་ལ། རིགས་སྒོ་ལས་ནི། བསྐྱབ་པར་
བྱ་བ་ཉིད་དུ་འདོད་པར་གྱུར་པ་འགལ་བའི་དོན་གྱིས་མ་བསལ་བ་དེ་ཡང་ཕྱོགས་ཡིན་ནོ།³⁴³ ཞེས་
གསུངས་སོ། །དེ་ལ་དང་པོས་བསྟན་པའི་མཚན་ཉིད་ནི། ཅི་རོ་ལ་སོགས་པའི་ཚིག་འདི་དག་གིས་
དོན་ཅི་ཞིག་སྟོན་ཅིན། རོ་བོ་དང་། ཁོ་ན་དང་། རང་ཉིད་དང་། འདོད་པ་དང་། མ་བསལ་བ་ཞེས་
པའི་ཚིག་ལྟ་བུ་པོ་འདིས་རིམ་པ་བཞིན། གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་ན་སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་སྐོལ་གྱིས་གྲུབ་ཟིན་
མ་བཟེད་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། ད་ལྟར་སྐྱབ་བྱེད་དུ་བཀོད་བཞིན་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། སྐྱོལ་གྱི་ཞེ་
བས་འདོད་ཡུལ་གྱི་བསྐྱབ་བྱར་བྱས་པ་དང་། སྐྱོལ་གྱིས་ཁས་སྐྱེས་པ་དང་། ཚད་མས་མ་བཀག་
པ་རྣམས་ཚད་དགོས་སོ། །ཞེས་བསྟན་ཅིང་། དེ་རྣམས་གང་ཡང་རུང་བ་གཅིག་ལས་བསྒྲིག་ན་འད་
གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱ་མ་ཡིན་པར་བསྟན་ཏོ། །དེ་བས་ན་གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱའི་མཚན་ཉིད། སྐྱོལ་
གྱིས་ཁས་སྐྱེས་ཤིང་ཞེ་བས་འདོད་པ་སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་སྐོལ་གྱིས་གྲུབ་ཟིན་མ་བཟེད་པ་མིན་ཞིང་། ད་
ལྟ་སྐྱབ་བྱེད་དུ་མ་བཀོད་པའི་དོན་གང་ཞིག་ཚད་མས་མ་བསལ་བ་ཞེས་པའོ། །དེ་ལ་རོ་བོ་ནི་སྐབས་
སུ་བབ་པའི་ཕྱི་སྐོལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བསྟན་ལ། འདོད་པ་རང་ཉིད་ཁོ་ན་གསུམ་ནི་སྐྱོལ་གྱི་
དབང་དུ་བྱས་ནས་བསྟན་ཅིང་། མ་བསལ་བ་ནི་སྤྱིར་ཚད་མ་གང་གིས་ཀྱང་མ་བསལ་བའི་དབང་དུ་
བྱས་ནས་བསྟན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་སྒོ་གཞི་གསུམ་བསལ་བ་འཆད་པ་ན་ཡང་ཚད་མའི་རིགས་ཇི་སྟེད་པ་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་བསལ་བ་རྒྱས་པར་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།

རིགས་སྒོ་ལས་གསུངས་པའི་གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་ནི། སྐབས་སུ་བབ་པའི་
ཕྱི་སྐོལ་གྱི་རོ་བོ་བསྐྱབ་པར་འོས་པ་སྐྱོལ་ཡང་དག་གིས་ཁས་སྐྱེས་ཤིང་འདོད་པར་གྱུར་པའི་

དོན་ཏོ། །འདིར་མ་བསལ་བ་དངོས་སུ་མ་སྒྲོས་ཀྱང་དོན་ཚད་སྟེ། ཚད་མས་བསལ་བ་ལ་མཚན་ཉིད་
 འདི་འཇུག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་ཀླན་ལས་བརྟུས་དང་རིགས་སྒྲོན་ནས་བསྟན་པ་འདི་གཉིས་ལ་
 བྱད་པར་དུ་བྱ་བ་ཅི་དང་ཅི་ཡོད། གང་གི་དགོས་པ་མཐོང་ནས་མཚན་ཉིད་གཉིས་བསྟན་ཅིན། དོན་
 ལ་ནི་བྱད་པར་མེད་ཅིང་། གང་ཡང་རུང་བ་གཅིག་གིས་ཀྱང་མཚན་ལུས་ལ། འོན་ཀྱང་། འོག་ཏྟག་
 སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་དང་པོ་དང་། རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བ་ཙམ་གྱི་དབང་དུ་
 བྱས་ནས་ཕྱི་མ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་འོག་ཏྟག་སེལ་ཚུལ་ནི། འདོད་པ་མ་སྒྲོས་ན། ལྷ་ཚོལ་གྱི་ཞེ་
 བས་མི་འདོད་པའི་ལུང་དོན་ལའང་མཚན་ཉིད་འདི་འཇུག་པར་འཛིན་པའི་འོག་ཏྟག་སྐྱེ་སྤྱོད་པ་ལ།
 ལྷ་ཚོལ་གྱིས་ཞེ་བས་འདོད་པ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བྱར་དུ་སྒྲོས་པ་ན་མཚན་ཉིད་འདི་དེ་འདྲ་ལ་འཇུག་པར་
 འཛིན་པའི་འོག་ཏྟག་སྐྱེ་བ་ཞེས་པར་འགྱུར་བ་ཉིད་འདོད་པའི་ཚིག་གིས་བསྟན་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་
 བྱར་གྱིས་འོག་ཏྟག་སེལ་ཚུལ་ཡིན་ལ། དེས་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བྱར་གྱིས་འོག་ཏྟག་སེལ་ཚུལ་ཐམས་ཅད་
 ལ་རིགས་བསྐྱེས་ཏེ་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟ་བུ་ལས་གཞན་དུ་ན། འདོད་པ་སྒྲོས་པས་ལུང་དོན་བསྐྱབ་
 བྱར་འཛིན་པའི་འོག་ཏྟག་སེལ་བར་འདོད་པ་དག་ལ་ནི་འོག་ཏྟག་སེལ་བྱེད་དུ་ཚད་མ་དོན་མེད་པར་
 འགྱུར་བས་རྟགས་དང་རྗེས་དཔག་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་མི་དགོས་པར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར། རྗེས་
 ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བྱར་དུ་སྐྱེས་པ་ཞེས་སྒྲོས་པ་ཉིད་ཀྱིས་རྟག་རྗེས་འདོད་པ་དང་། མི་རྟག་པར་རྗེས་སུ་
 མེད་དུ་ཁས་ལེན་པའི་འོག་ཏྟག་ཐམས་ཅད་སེལ་བའི་ཕྱིར་དེ་དག་སེལ་བྱེད་དུ་རྟགས་དང་རྗེས་
 དཔག་དོན་མེད་པར་ཐལ་བ་ལྟ་བུའོ། །དེས་ན་འདོད་པ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བྱར་དུ་སྒྲོས་པ་ནི་མཚན་ཉིད་དེ་
 མི་འདོད་པའི་ལུང་དོན་ལྟ་བུ་ལ་འཇུག་པར་ཁས་སྐྱེད་ན་ཚོས་གཅིག་ཚོལ་བས་འདོད་མི་འདོད་
 གཉིས་ཀར་ཁས་ལེན་དགོས་པར་འགྱུར་བའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་འདོད་པ་སྒྲོས་ན་མཚན་ཉིད་འདི་མི་
 འདོད་པའི་ལུང་དོན་ལའང་འཇུག་པར་འཛིན་པའི་འོག་ཏྟག་སྐྱེ་བ་ཞེས་པ་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་།
 གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱར་འགྱུར་བ་ལ་མཚན་ཉིད་འདི་ལྟ་བུ་ཚད་མི་དགོས་པར་འཛིན་པའི་འོག་ཏྟག་མི་
 ཞེས་པས་ལུང་དོན་ཐམས་ཅད་གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱར་འདོད་པ་འགོག་པའི་རིགས་པ་ཐམས་ཅད་
 དོན་མེད་དུ་མི་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྗེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བྱར་དུ་སྐྱེས་པ་སྒྲོས་པ་ན་མཚན་

ཉིད་དེ་རྒྱ་ལས་མ་སྐྱེས་པའི་རྟག་རྒྱས་ལ་ཡང་བྱབ་པར་འཛིན་པའི་ལོག་རྟོག་མི་སྐྱེ་བས་ལོག་རྟོག་
 སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཅེས་བརྗོད་ལ། འོན་ཀྱང་། རྒྱས་ལ་མཚན་ཉིད་འདི་ཚང་མི་དགོས་པར་འཛིན་
 པའི་ལོག་རྟོག་མི་ཁེགས་པས་རྟགས་དང་རྗེས་དཔག་དོན་ཡོད་དོ། འདི་ལྟར་གསུངས་ན། གྲགས་པའི་
 གསུང་རབ་འགལ་མེད་དུ་འཆད་གེས་པར་འགྱུར་གྱི། གཞན་དུ་ན་འགོན་པོ་སྟོགས་བསྐྱེད་པ་ལྟར་
 འགྱུར་མོད། ཁངས་རིའི་ཁྲོད་ཀྱི་ད་ལྟའི་མཁས་སྒྲོམ་འདི་དག་ལ་འདི་ལྟར་དབྱེད་པའི་ཐེཛོམ་ཡང་
 མ་ཞུགས་ན་རྟོགས་པ་ལྟ་ཅི་སྟོས། ཁོ་བོ་འབའ་ཞིག་གིས་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། གཞན་དོན་
 བསྐྱབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་འདི་དག་ལ་བཤད་པར་བྱ་བའི་གནས་གིན་ཏུ་མང་པོ་དག་ནི་གཞུང་ན་རྒྱས་
 པར་ཡོད་པས་དེར་ཁོ་བོས་བཤད་པར་བྱའོ།³⁴⁶

གཉིས་པ་དབྱེད་ནི། གཞན་དོན་གྱི་འབྲས་རང་མ་དུ་ཞུགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་གསུམ་མོ།

གསུམ་པ་མ་བསལ་བའི་བསྟོགས་སྟོགས་བཤད་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ། ཚད་མས་བསལ་
 བ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ནི་ཅི། དེ་ལ་དུ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་ཅེ་ན། ཚད་མས་བསལ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ནི་འདི་
 ལྟར་གོ་བར་བྱ་སྟེ། སྤྱིར་ཚད་མས་གཞོད་པ་འབབ་པའི་ཚུལ་ལ། བདག་འཛིན་ལྟ་སྟོལ་གཞོད་པ་
 དང་། དམ་བཅའ་ལྟར་སྒྲུབ་ལྟ་སྟོལ་གཞོད་པ་དང་། སྐྱ་རྟག་པ་ལྟ་སྟོལ་དུ་བཏགས་པ་ལ་གཞོད་
 པའི་ཚུལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། སྟོ་དེས་ཇི་ལྟར་བསྐྱབ་པ་ལྟར་བྱུང་པ་ལ་གཞོད་པའི་སྟོ་ནས་སྟོ་དེ་ལ་
 ཚད་མ་གཞོད་བྱེད་དུ་སྔར་སྟོ་སྟོ་དེའི་སྟོ་ལས་འདྲ་བྱི་མ་སྐྱེ་བ་ཚད་མས་འགོག་པ་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ནི།
 དམ་བཅའ་དེས་ཇི་ལྟར་དམ་བཅས་པ་ལྟར་བྱུང་པ་དང་། སྟོ་དེས་ཇི་ལྟར་བརྗོད་པ་ལྟར་བྱུང་པ་ལ་
 ཚད་མས་གཞོད་པ་འབབ་པའི་སྟོ་ནས་དམ་བཅའ་འཇམ། སྟོ་དེ་ལ་ཡིད་བརྟན་དུ་མི་རུང་བར་བྱེད་པ་
 ཉིད་དེ་ལ་ཚད་མས་གཞོད་པའི་དོན་ཡིན་ཅིང་། གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟ་བུ་གསུམ་བྱ་ལ་སྤྱིད་པའི་འགོག་པ་
 ཉིད་ཚད་མས་གཞོད་པའི་དོན་ཡིན་ལ། དེའི་སྤྱིར། གཞོད་པ་དེ་ནི་རྣམ་བཞེར་བཤད།³⁴⁷ ཅེས་པའི་
 གཞོད་ཚུལ་ནི་སྤྱི་མ་འདིའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། སྐྱ་སྟོ་ལ་ཚད་མས་གཞོད་པ་ལའང་དེ་དག་གིས་
 བཟུང་བ་ལྟར་དང་བརྗོད་པ་ལྟར་གྱི་ཡུལ་གསུམ་བྱ་ལ་སྤྱིད་པ་ཚད་མས་ཞུགས་པ་འདི་ཉིད་སྟོན་དུ་འགོ་

དགོས་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ཡུལ་སྤྱན་དབྱང་མེད་པར་ནི། །དེ་སྤྱོད་བར་ནི་རྣམས་མ་ཡིན།³⁴⁶ །ཅེས་གསུངས་
པ་ལྟར་རོ།།

དེ་བས་ན། སྐབས་འདིར་ཚད་མས་བསལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཁོའི་རིགས་སྤྱིར་གཤམ་བྱ་ལ་
སྤྱིད་པ་ཚད་མས་བཀག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་གྱི། གང་ཟག་སྒོས་བཅན་འགའ་ཞིག་གི་རྒྱུད་ལ་ལོག་ཏེ་ག་
སྤྱི་བ་ཚད་མས་བཀག་པ་ལྟ་བུའམ། ཁོ་སྤྱི་སྤྱོད་ནི་མཐུན་ཡིན་པ་ཚད་མས་བཀག་པ་ལ་སྤྱི་སྤྱོད་དེ་ཚད་
མས་བཀག་པར་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་ནི་མ་ཡིན་པས་ཚད་མས་བསལ་བ་ནི་གཞི་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། གཞན་
དུ་ན། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། ཚད་མས་གྲུབ་པ་དང་ཚད་མས་ཁེགས་པའི་གཞི་མཐུན་སྤྱིད་པར་ཐལ། ཚད་
མས་གསལ་བ་གཞི་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཤིན་ཏེ། ཚད་མས་བསལ་བ་མེད་ཀྱི་ཚད་མའི་བསལ་བ་ནི་
གཞི་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། ཞེན། འོ་ན། ཚད་མས་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པ་མེད་ཀྱང་ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་མ་
ཡིན་པ་ཡོད་དོ། །ཞེས་མཚུངས་སོ། །དེས་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་སྤངས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤངས་
པ་ལྟ་བུ་ལ་བྱུང་ཆེན་པོ་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དང་འདི་མི་མཚུངས་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤངས་པ་ཡིན་ན་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཡིན་པས་བྱུང་། ཚད་མའི་བསལ་བ་ཡིན་ན་ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པས་བྱུང་པའི
ཕྱིར་ཏེ། ཚད་མས་བཀག་པ་དང་ཚད་མས་གྲུབ་པ་ཆེས་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཚད་མའི་བསལ་བ་དང་ཚད་
མའི་གཞལ་བྱ་མའི་གཞལ་ན་ཚད་མས་བསལ་བ་དང་ཚད་མས་གཞལ་བའང་མི་འགལ་བར་མཚུངས་སོ།།

ཡང་ཁ་ཅིག་ན་ཟེ། ཚད་མས་བསལ་བ་གཞི་གྲུབ་སྟེ། ཚད་མས་བཀག་པ་གཞི་གྲུབ་པའི་
ཕྱིར་ཏེ། སྤྱི་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ་ཚད་མས་བཀག་པ་གཞི་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་མི་འཐད་དེ། ཤེས་བྱ་
ཚོས་ཅན། མེད་ངེས་གཞི་གྲུབ་པར་ཐལ། རི་བོང་རུ་མེད་ངེས་གཞི་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཚད་མས་
བཀག་པ་འང་གཞི་མ་གྲུབ། སྤྱི་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ་འང་གཞི་མ་གྲུབ་ཀྱང་། སྤྱི་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ་ཚད་
མས་བཀག་པ་ནི་གཞི་གྲུབ་སྟེ། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ཁོའི་རིགས་ཤེས་བྱ་
ལ་སྤྱིད་པ་ཚད་མས་བཀག་པ་ལ་ཚད་མས་བསལ་བ་ཞེས་བརྗོད་པ་དེ་ལ། རོ་བོའི་སྒོ་ནས་མི་འདྲ་
བའི་དབྱེ་བ་མེད་ཀྱང་། འགོག་བྱེད་ཚད་མའི་སྒོ་ནས་བཞིར་དབྱེ་བའི་ཐ་སྣང་བྱས་ཏེ། འདི་ལྟར།
མཛོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བ་དང་། དངོས་པོ་སྟོབས་ལྷགས་རྗེས་དཔག་གི་ཚད་མའི་བསལ་བ་དང་།

ཁས་བླངས་ཀྱི་བསལ་བ་དང་། གྲགས་པའི་བསལ་བའོ།

ཁ་ཅིག་ཚད་མའི་བསལ་བའི་མཚན་ཉིད། ཚད་མས་བཀག་པ་ཞེས་སྒྲིས་ནས་ཚད་མའི་
བསལ་བ་གཞི་མ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་དང་། མཚན་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རོན་ལྷོག་ཚོས་གསུམ་ཚད་བ་
ཞེས་སྒྲིས་ནས་ཚོས་གསུམ་ནི་རང་གི་མཚན་གཞི་ལ་སྤྱིད་པ་ཞེས་སོགས་སུ་སྒྲིབ་ནི་ནང་འགལ་ཏེ།
ཚད་མས་བཀག་པ་སྒྲིབ་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ་ལ་སྤྱིད་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། སྒྲིབ་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ་ལ་
ཚད་མས་བཀག་པ་སྤྱིད་དེ། ཚོས་ཐམས་ཅད་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཚད་མས་བཀག་པ་སྒྲིབ་མཉན་བྱ་
མ་ཡིན་པ་ལ་མི་སྤྱིད་དེ། མེད་ངེས་རི་བོང་གི་རྩ་ལ་ཚད་མས་དམིགས་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། ཉེས་ན།
གཞི་མ་གྲུབ་ཀྱི་མཚན་མཚོན་གྱི་རྣམ་གཞག་ཁས་བླངས་ནས་མཚན་མཚོན་ཡིན་ན་འབྲེལ་བ་གྲུབ་
དགོས་པར་འདོད་པ་དང་། བྱུང་མཉན་ཡིན་དགོས་པར་འདོད་པ་འང་སྣང་མོད། གཞི་མ་གྲུབ་ཀྱི་
འབྲེལ་བ་ཁས་ལེན་པ་ཁྱོད་དང་ལྷན་ཅིག་གཏམ་བྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཁོ་བོ་ཅག་སྒྲིབ་པ་དང་རྩོད་པར་
མི་བྱེད་དོ། ཁགན་ཡང་། གཞི་མ་གྲུབ་ཀྱི་མཚན་མཚོན་ཁས་བླངས་ན། གཞི་མ་གྲུབ་ལ་རྣམ་པར་
གཞག་³⁴²འཛིན་གྱི་རྒྱ་འབྲས་ཁས་ལེན་དགོས་ཤིང་། བསལ་བ་མཚོན་བྱ་ཡིན་ན་བསལ་བའི་དོན་
ལྷོག་འདོད་དགོས་ལ། དེ་ལྟར། བསལ་བ་བསལ་བའི་རང་ལྷོག་ཏུ་ཐལ་ཞིང་། འདོད་ན། བསལ་བ་
བསལ་བ་དང་གཅིག་ཏུ་ཐལ་ཞིང་། གཞི་མ་གྲུབ་ཀྱི་གཅིག་ཐ་དད་འགལ་འབྲེལ་ལྷོག་པ་སོགས་ཁས་
ལེན་དགོས་མི་དགོས་ལེགས་པར་སོམས་ཤིག དེས་ན། ཁོ་བོ་ནི། གཞི་མ་གྲུབ་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མཚོན་
པ་ལ་དགོས་རྒྱུས་མེད་པས་བསལ་བའི་མཚན་ཉིད་མི་སྤྱོད། ཁོ་ན། དབྱེ་བ་ལའང་མི་མཚུངས་སམ།
ཞེན། སེལ་བྱེད་རྗེས་དཔག་ལ་བཞི་ཡོད་པས་བསལ་བ་འཕམ། མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བ་ཞེས་
སོགས་བཞིའི་ཐ་སྙད་ཚད་མ་རྣམས་ཀྱི་གཞི་ཡུལ་སོ་སོར་རྟོགས་པར་བྱེད་ཅིས་སྤྱི། བསལ་བ་དབྱེ་
གཞིར་བྱས་པ་ལ་དབྱེ་བ་བཞི་བྱེད་དོ་ཞེས་ཁོ་བོ་ཅག་མི་སྤྱོད། སྤྱོད་དཔོན་གྱིས་ཀྱང་། བསལ་བ་ལ་
དབྱེ་གཞི་དང་། དབྱེ་བའི་རྣམ་གཞག་ཏུ་འང་མ་གསུངས་སོ།

དེ་ལ་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བའི་རྣམ་གཞག་དབྱད་པ་ལ་དགག་གཞག་གཉིས་ལས།
དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་ཟེ། མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བའི་མཚན་ཉིད་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་

དོན་གྱི་འགལ་སྒྲ་དངོས། དཔེར་ན། སྐྱེ་མཉམ་བྱ་མ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། ཞེས་ཟེར་རྟེ། ཁོ་ན། མངོན་
སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་དོན་མ་ཡིན་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བར་ཐལ། མངོན་
སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་དོན་གྱི་འགལ་སྒྲ་དངོས་ཡིན་པའི་བྱིར་ཏེ། དེ་དང་པན་ཚུན་སྤངས་འགལ་གྱི་
དངོས་འགལ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། འདོད་ན། གཞལ་བྱ་གིན་གློག་སོགས་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་
བར་ཐལ་ལོ། སྐྱེ་མཉམ་བྱ་མ་ཡིན་པའང་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་དོན་དང་དངོས་འགལ་དུ་
ཐལ་ལོ། ཉེས་ན། མཚན་ཉིད་འདི་ལྟར་སྒྲ་བ་དག་གིས་ནི། ཚད་མ་དེའི་བསལ་བ་ཡིན་ན་ཚད་མ་
དེས་གྲུབ་པའི་དོན་དང་དངོས་འགལ་དུ་འདོད་དགོས་སོ།།

ཁ་ཅིག མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བའི་མཚན་ཉིད། དམ་བཅའ་ལྟར་སྤང་གི་དོན་གང་
ཞིག ཁྱོད་གྱི་དངོས་གྱི་སྒྲོག་ཕྱོགས་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་པ། ཞེས་ཟེར་ཅིང་། བསལ་བ་གཞན་
ཅུམས་གྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་སྤྲོ་ཏེ་སྒྲའོ། ཁོ་ན། སྐྱེ་ཏག་པར་དམ་བཅའ་པའི་ཆོ་ཏག་པ་
ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཚད་མས་བསལ་བ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་དམ་བཅའ་ལྟར་སྤང་གི་དོན་གང་ཞིག ཁྱོད་
གྱི་དངོས་གྱི་སྒྲོག་ཕྱོགས་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་བྱིར་རོ། ཏགས་སྤྲོ་མ་མ་གྲུབ་ན། སྐྱེ་ཏག་ཅེས་བརྗོད་
པའི་དག་གིས་ཀྱང་མི་ཏག་པ་མ་བརྗོད་པར་ཐལ་ལོ། ཉེ་འདོད་ན། སྐྱེ་ཡང་བརྗོད། མི་ཏག་པ་ཡང་
བརྗོད་ན། མི་ཏག་པ་བརྗོད་ཞེས་འདོད་དགོས་སམ་མི་དགོས་སོམས་གིག མངོན་སུམ་ཚད་མའི་
བསལ་བ་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་བྱིར། དེའི་མཚན་ཉིད་ཁས་མི་ལེན་ལ། སྐྱེ་གཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་
མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བ་ཡིན་ཅིང་། དེ་ཡང་བསལ་གཞི་སྐྱེ་ལ། བསལ་བྱ་གཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ།
དངོས་གྱི་སེལ་བྱེད་མཉམ་བྱ། སེལ་རྒྱས་པའི་རྒྱ་མཚན། སྐྱེ་མཉམ་བྱ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་
ཅིང་། འགལ་བ་ལ་མི་འབྲུལ་པ་མི་སྤྲོད་པའི་བྱིར་རོ། ཉེས་ན། དངོས་གྱི་སེལ་བྱེད་མཉམ་བྱ་ཡིན་
ཀྱང་། དེས་སེལ་རྒྱས་པའང་དེ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་སྤྲོ་བས་གྱིས་ཡིན་པས་མངོན་སུམ་ཚད་
མའི་བསལ་བ་ཞེས་ཐ་སྣང་བྱས་ཏེ། དེའི་བྱིར། མངོན་སུམ་སོགས་གྱི་གཞལ་བྱ་ཡང་། འཇལ་བྱེད་
སྐྱེ་སྤྲོ་བཏགས་ནས་བརྗོད།³⁴⁴ ཅེས་གསུངས་སོ། ཉེ་ཡང་འདིར། སྐྱེ་མཉམ་བྱ་ཡིན་པར་མངོན་སུམ་
ཚད་མས་གཞལ་ཞེས་པའི་དོན་ནི། སྐྱེ་མཉམ་བྱ་ཡིན་པར་འཇལ་བའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་སྤྲོད་ཅམ་

ལ་བྱེད་དམ། འོན་ཏེ། སྐྱེ་མཉན་བྱ་འཇལ་བའི་ཚད་མ་ཡིན་ན་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིན་པས་བྱ་བ་
ལ་བྱེད་ཅེ་ན། དང་པོ་མ་ཡིན་ཏེ། ལུས་པ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡང་སྤྱིད་པས་
ལུས་པ་རྟག་པར་དམ་བཅས་པའི་དོན་ཡང་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བར་ཐལ་བའི་བྱིར་རོ། ཇི་
འདྲའི་ཚད་མ་སྤྱིད་པའི་རྒྱ་མཚན། བདེན་པའི་རྣམ་པ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཚད་མ་སྤྱིད་པའི་
བྱིར་རོ། ཇིས་ན། བརྟག་པ་བྱི་མ་དེ་ཉིད་ཁས་ལེན་པ་ཡིན་ནོ།

དེ་ཡང་། སྐྱེ་མཉན་བྱར་འཇལ་བའི་ཚད་མ་ནི་ཉན་ཤེས་ཉིད་མ་ཡིན་ཏེ། ཉན་ཤེས་ཀྱིས་སྐྱེ་
གཞལ་ཡང་། སྐྱེ་དེ་མཉན་བྱ་ཡིན་པར་མ་གཞལ་བའི་བྱིར་ཏེ། མཉན་བྱར་གཞལ་ན་ཉན་ཤེས་ཀྱི་
ཡུལ་ཡིན་པར་གཞལ་དགོས་པ་ལ། ཉན་ཤེས་ནི་སྐྱེ་རང་གི་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་སྒྲོ་ནས་འཇལ་བ་ཡིན་
ཡང་། སྐྱེ་རང་གི་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་སྒྲོ་ནས་འཇལ་བ་ལྷོ་པར་འཇལ་བ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། ཇི་བེད་ན།
བྱས་པ་དེ་སྐྱེ་མི་རྟག་པ་རང་གི་བསྐྱབ་བྱར་བྱས་པའི་སྒྲོ་ནས་སྐྱབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཀྱང་། དེ་
བསྐྱབ་བྱར་བྱས་པའི་སྒྲོ་ནས་སྐྱབ་པར་སྐྱབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མིན་པ་བཞིན་ནོ། ཇིས་ན། སྐྱེ་ཉན་
ཤེས་ཀྱིས་ཐོས་པར་འཇལ་བའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ནི་ཉན་ཤེས་ཉམས་སུ་སྤྱོད་བའི་རང་རིག་མངོན་
སུམ་ཡིན་ཏེ། དེས་ཉན་ཤེས་སྐྱའི་དངོས་ཀྱི་རྣམ་ལུགས་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེ་ཉན་ཤེས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་
ཡིན་པར་ལྷགས་ལ་འཇལ་བ་ཡིན་ནོ། ཇིས་ན་སྐྱེ་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་བསལ་
ཞེས་པའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ནི་ཉན་ཤེས་སྤྱོད་བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའི། ཉན་
ཤེས་ཀྱིས་སྐྱེ་མཉན་བྱར་གཞལ་བས་བྱ་བ་ཁས་ལེན་ན་ཉན་ཤེས་ཀྱིས་སྐྱེ་ཉན་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གཞལ་
བས་བྱ་བ་པར་འདོད་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་ན། དབང་ཤེས་རང་རིག་གིས་གཞལ་བ་ན་དབང་ཤེས་རང་
རིག་གིས་གཞལ་བར་ཡང་རང་རིག་གིས་གཞལ་བས་བྱ་བ་དགོས་པས་དབང་ཤེས་རྒྱུད་ལྷན་གྱི་རོར་
རང་རིག་རྟགས་ཀྱིས་སྐྱབ་དགོས་པ་མི་སྤྱིད་པར་ཐལ་ལོ།

འོན་ན། མངོན་སུམ་ཚད་མས་བསལ་བ་ཐམས་ཅད་འདི་དང་འདྲ་ལམ། ཞེན། མི་འདྲ་སྟེ།
ཚང་མང་ན་དུ་བ་མེད་པ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་བསལ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ནི་ཚང་མང་
གི་དུ་བ་མཐོང་བའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཉིད་ཡིན་པས་རང་རིག་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ནོ། འོན་ན། མཉན་

བྱས་དབང་པོའི་སྒྲོན་ཡུལ་བཤད།^{༡༧} ཅེས་པ་ཇི་ལྟར་བྲང་ཞེན། དེས་ནི་མཉན་བྱར་གཞལ་ན་ཉན་
ཤེས་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲོན་ཡུལ་དུ་གཞལ་དགོས་པ་ཉིད་ཆེས་གསལ་བར་བཤད་པས། ཁོ་
པོའི་སྒྲོགས་གནས་པར་བྱས་པ་ཡིན་ནོ།

གཉིས་པ་དངོས་པོ་སྟོབས་ལྷགས་རྗེས་དཔག་གི་བསལ་བ་ནི། བུམ་པ་རྟག་པར་དམ་བཅས་
པའི་དོན་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་ལ་ཡང་། བསལ་གཞི་ནི་བུམ་པ། བསལ་བྱ་ནི་རྟག་པ། དངོས་ཀྱི་སེལ་བྱེད་ནི་
བུམ་པ་མི་རྟག་པ་ཡིན་ལ། སེལ་རྒྱས་པའི་རྒྱ་མཚན། རྗེས་དཔག་ཚད་མས་གཞལ་བ་ཞེས་སོགས་
གོང་གིས་མཚོན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ།

གསུམ་པ་ཁས་སྒྲངས་ཀྱི་བསལ་བ་ལ། རང་ཚོག་གི་བསལ་བ་དང་། ཡིད་ཆེས་པའི་བསལ་
བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། དཔེར་ན། རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཚད་མ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་དམ་བཅས་པ་ལྟ་བུའོ། ཇི་
ལ་རང་ཚོག་སྒྲ་བྱི་འགལ་བའི་བསལ་བ་དང་དམ་བཅའ་དོན་ཤུགས་འགལ་བའི་བསལ་བ་གཉིས་ཏེ།
དང་པོ་ནི། དཔེར་ན། མ་མོ་གཤམ་ཞེས་དམ་བཅས་པ་ལྟ་བུ་དང་། གཉིས་པ་ནི། གཞལ་བྱའི་དོན་ཅན་
ཀྱི་ཚད་མ་དག་མེད་དོ། ཞེས་དམ་བཅས་པ་ལྟ་བུའོ། རང་ཚོག་གི་བསལ་བ་ཞེས་བརྗོད་པ་འདི་ལ་
བསལ་གཞི་དང་སེལ་བྱེད་སོགས་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཅེ་ན། གཞན་དག མ་མོ་གཤམ་དུ་དམ་བཅས་པའི་
དམ་བཅའི་དོན་འདི་ལ་བྱད་མེད་གཅིག་མར་དམ་བཅས་པ་དང་མོ་གཤམ་དུ་དམ་བཅས་པའི་དོན་
སྒྲ་མ་བྱི་མས་ཉམས་པར་བྱས་པས་རང་ཚོག་སྒྲ་བྱི་འགལ་བའི་བསལ་བ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱེད་དོ། ཇི་
ནི་མི་འཐད་དེ། མ་མོ་གཤམ་མོ་ཞེས་པའི་ཚོག་འདིས་བྱད་མེད་གཅིག་མར་དམ་བཅས་པ་དང་མོ་
གཤམ་དུ་དམ་བཅས་པའི་དམ་བཅའི་དོན་གཉིས་གཅིག་བསལ་བྱ་དང་། ཅིག་ཤོས་སེལ་བྱེད་དུ་སྤང་
བར་རང་ཚོག་གི་བསལ་བའི་བསལ་བྱ་དང་སེལ་བྱེད་དུ་ཐལ་ཞིང་། དེ་ནི་ཆེས་མི་འཐད་དེ། འདི་ལྟར་
བྱད་མེད་གཅིག་གཞིར་བྱས་པ་ལ་བྱ་སྒྲིད་མི་སྒྲིད་ལུང་གསུམ་མི་སྒྲིད་པས། གང་རུང་གཅིག་ཚད་མས་
བྱུང་དགོས་ཤིང་། ཚད་མ་འདར་མངོན་སུམ་ཚད་མ་དང་དངོས་པོ་སྟོབས་ལྷགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་
གང་རུང་ལས་མི་འདར་བས་དམ་བཅའི་དོན་དེ་གཉིས་གང་རུང་ཚད་མས་བྱུང་བ་དེ་ཚད་མས་མ་

གྲུབ་པ་དེ་ལ་སེལ་བྱེད་དུ་གྱུར་པའི་སྒྲོན་མ་བསལ་བའི་བསལ་བ་དེ་ཡང་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བའམ། དངོས་པོ་སྟོབས་ལྷགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་བསལ་བར་འགྱུར་བས། རང་ཚོག་གི་བསལ་བ་ཡིན་པ་ཉམས་ལ། སྤང་མེད་གཅིག་གཞིར་བྱས་པའི་སྟེང་དུ་བྱ་སྐྱེད་པར་ཚད་མས་གྲུབ་ན་དེའི་སྟེང་དུ་བྱ་སྐྱེད་པ་བྱ་མི་སྐྱེད་པ་ལ་སེལ་བྱེད་མཚན་ཉིད་པར་མི་འགྱུར་ན། སྐྱ་སྟེང་དུ་མཉན་བྱའང་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ་ལ་སེལ་བྱེད་མཚན་ཉིད་པར་མི་འགྱུར་པར་མཚུངས་ལ། སེལ་བྱེད་མཚན་ཉིད་པར་འགྱུར་ན་རང་ཚོག་གི་བསལ་བ་ནི་ཕན་ཚུན་གཉིས་བྱེད་ཅམ་ལ་བསལ་བྱ་སེལ་བྱེད་དུ་ཐ་སྟོན་བྱས་པ་ཡིན་གྱི། ཕན་ཚུན་གཉིད་བྱ་གཞོན་བྱེད་མ་ཡིན་པར་གཞུང་ལས་སྟོབ་དཔོན་རྗེས་འབྲངས་དང་བཅས་པས་གསལ་བར་གསུངས་ཤིང་། བྱེད་རང་ཡང་འདོད་པ་དང་འགལ་ལོ། རྒྱལ་འདི་ནི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཚད་མ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པས་ཤེས་པ་གཅིག་རྗེས་དཔག་ཏུ་ཡང་དམ་བཅས། ཚད་མ་མིན་པར་ཡང་དམ་བཅས་པ་དང་། གཞལ་བྱའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚད་མ་མེད་དོ། ཞེས་པས་དངོས་སུ་ཚད་མ་མེད་པར་ཁས་སྤངས་ཤིང་། ལྷགས་ལ་ཚད་མ་ཁས་སྤངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དམ་བཅའི་དོན་ཕན་ཚུན་འགལ་བ་རང་ཚོག་གི་བསལ་བའི་དོན་དུ་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ལའང་མཚུངས་པས་ཕྱོགས་འདི་མ་བརྟགས་པའམ། བརྟགས་ཀྱང་སྟོན་གྱིས་ཚུང་བའི་བབ་ཅོལ་ཡིན་ནོ།

དེས་ན་འདི་ལྟར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། རང་ཚོག་གི་བསལ་བའི་དཔེར་བརྗོད་དུ་སྟོབ་དཔོན་གྱིས་གསུངས་པའི་དམ་བཅའ་འདི་དག་གི་དམ་བཅའ་བའི་རྒྱལ་ནི། རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཚད་མ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་པས་རྗེས་དཔག་ཏུ་གཞིར་བཟུངས་ནས་དེའི་སྟེང་དུ་བྱ་སྐྱེད་ཚུལ་ཚད་མ་མ་ཡིན་པ་དམ་བཅས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་མ་ཡིན་གྱི། བྱེད་གཞི་ཁ་དོག་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་སྟོན་ལྟ་བུ་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་བྱ་སྐྱེད་རྗེས་སུ་དཔག་པ་དང་ཚད་མ་མ་ཡིན་པ་གཉིས་དམ་བཅས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། མ་མོ་གཤམ་མོ་ཞེས་པས་ཀྱང་། མ་དེ་ཉིད་མོ་གཤམ་དུ་དམ་བཅས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་མ་ཡིན་གྱི། སྤང་མེད་གཅིག་ཏུ་གཞིར་བྱས་ནས། དེའི་སྟེང་དུ་བྱ་སྐྱེད་ཚུལ་མ་ཡིན་པ་དང་མོ་གཤམ་མིན་པ་གཉིས་དམ་བཅས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་མ་མོ་གཤམ་ཞེས་པའི་དམ་བཅའ་དཔེར་བརྗོད་དུ་གསུངས་པ་འདིས། སྤང་མེད་གཅིག་མར་དམ་བཅས་པ་དང་། སྤང་མེད་དེ་ཉིད་མོ་

གཤམ་དུ་དམ་བཅས་པའི་དམ་བཅའ་སྔ་ཕྱི་འགལ་བ་གཉིས་བསྟན་པ་ཡིན་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་རྗེས་
སུ་དཔག་པ་ཚད་མ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དམ་བཅས་པ་དཔེར་བཞིན་དུ་གསུངས་པའང་གཤམ་པར་བྱའོ།།

དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པར། མ་དེ་ཉིད་མོ་གཤམ་དུ་དམ་བཅས་པ་འདི་ལྟ་བུའི་དམ་བཅའ་གཅིག་གི་
དབང་དུ་བྱས་ན། དམ་བཅའ་སྔ་ཕྱི་འགལ་བར་མི་འགྱུར་གྱི་དམ་བཅའ་གཅིག་གི་ཚིག་ཟུར་སྔ་ཕྱི་
འགལ་བར་འགྱུར་རོ། །གཞལ་བྱའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚད་མ་དག་མེད་དོ། །ཞེས་དམ་བཅས་པ་འདིས་ཀྱང་།
དངོས་སུ་ཚད་མ་མེད་པར་ཁས་སྤངས་གིང་། ཚིག་འདི་ཉན་པ་པོའི་ཐེ་ཚོམ་བསལ་བའི་བྱིར་བཤེན་
ཞེན་གྱིས་སྤྲོས་པའི་བྱ་གསལ་ལ་ཚིག་འདི་དོན་ལ་མི་སྤྲུ་བའི་གཤམ་པ་རང་རྒྱུ་དུ་ལ་སྤྲུས་པར་དམ་
བཅས་པ་ཡིན་པས་དངོས་སུ་ཁས་སྤངས་པའི་དམ་བཅའ་ལ་མི་སྤྲུ་བའི་ཚད་མ་མེད་པར་བཞིན་པ་
དང་། བྱ་གསལ་ལ་ཚིག་འདི་དོན་ལ་མི་སྤྲུ་བའི་རང་རྒྱུ་དུ་གྱི་གཤམ་པ་ཁས་སྤངས་པའི་དམ་བཅའ་
གཉིས་འགལ་བ་ཡིན་ཅིང་། དེའི་བྱིར་དངོས་ཀྱི་དམ་བཅའ་དང་བྱ་གསལ་གྱི་དམ་བཅའ་གཉིས་འགལ་
བའི་དཔེར་གསུངས་པ་ཡིན་གྱི། ཚིག་འདི་སྤྲོས་པའི་བྱ་གསལ་ལ་ཚིག་འདི་དོན་ལ་མི་སྤྲུ་བའི་གཤམ་པ་
ཁས་སྤངས་པ་ཡིན་ཀྱང་། དེ་འདྲའི་དམ་བཅའ་དེ་གཞལ་བྱའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚད་མ་དག་མེད། ཅེས་
པའི་དམ་བཅའ་བཞིན་དུ་མ་ཡིན་པས་དམ་བཅའ་གཅིག་བཞིན་དུ་དངོས་བྱ་གསལ་འགལ་བའི་དཔེ་
མིན་གྱི་དངོས་ཀྱི་དམ་བཅའ་དང་བྱ་གསལ་གྱི་དམ་བཅའ་འགལ་བའི་དཔེར་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་
ན་བཞིན་དུ་དངོས་བྱ་གསལ་འགལ་བའི་ཚིག་ཅེས་མི་བྱའི། །དངོས་བྱ་གསལ་གྱི་དམ་བཅའ་འགལ་བའི་
ཚིག་ཅེས་བཞིན་པར་བྱའོ།།

ད་ནི་རང་ཚིག་གི་བསལ་བར་འགྱུར་རྒྱུ་ལ་བཞིན་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་དམ་བཅའ་སྔ་ཕྱི་
འགལ་བ་གཉིས་ལ་ནི་དམ་བཅའ་སྔ་མས་བཞག་པའི་དོན་བསལ་བྱ་དང་། དམ་བཅའ་བྱི་མ་ཉིད་
སེལ་བྱེད་དང་། སེལ་རྒྱུ་ལ། དམ་བཅའ་སྔ་མས་བཞག་པའི་དོན་དེ་འགྲུབ་པ་ལ་དམ་བཅའ་བྱི་མས་
གོགས་བྱེད་པའི་བྱིར་ཏེ། འདི་ལྟར་བྱ་སྤྲེད་པར་ཚད་མས་བྱུང་བའི་བྱེད་མེད་གཅིག་མ་ཡིན་པར་དམ་
བཅས་པའི་དོན་དེ། དམ་བཅའ་བྱི་མ་མ་སྤྲོས་ན་སྤྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་བཞོད་ནས་འགྲུབ་པ་ཡོད་པ་ལ།
བྱེད་མེད་དེ་མོ་གཤམ་དུ་དམ་བཅས་པ་དེས་དེའི་གོགས་བྱས་ཏེ་དམ་བཅའ་སྔ་མའི་དོན་སྤྲུབ་པ་ལ་

སྐྱབ་བྱེད་ཅི་བཞོད་ཀྱང་། དམ་བཅའ་ཕྱི་མ་དང་ཁས་སྐྱངས་འགལ་བའི་ཉེས་པ་བརྗོད་ནས་སུན་
འབྱིན་ཡང་དག་འབབ་པའི་གནས་སུ་འགྱུར་བས། རི་སྤྱོད་དམ་བཅའ་ཕྱི་མ་མ་དོར་གྱི་བར་དུ་ཕྱོལ་
བ་དེས་དམ་བཅའ་སྡུ་མའི་དོན་འགྲུབ་པའི་སྐྱབས་མི་རྟེན་པར་གྱུར་པའོ། །འོན་ཀྱང་དམ་བཅའ་ཕྱི་མ་
དམ་བཅའ་སྡུ་མའི་དོན་ལ་གཞོད་བྱེད་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དམ་བཅའ་སྡུ་མའི་དོན་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་
ཕྱིར་རོ། །གཞལ་བྱའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚད་མ་མེད་པར་དམ་བཅའ་པའི་དོན་ནི་བསལ་བྱ་དང་། དེའི་
ལྷགས་ཀྱི་དམ་བཅའ་སེལ་བྱེད་དང་། སེལ་ཆུལ། དངོས་ཀྱི་དམ་བཅའི་དོན་འགྲུབ་པ་ལ་ལྷགས་ཀྱི་
དམ་བཅའ་གཤམ་བྱེད་དུ་གྱུར་པའོ། །འདིའི་དངོས་ཀྱི་དམ་བཅའི་དོན་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། གཞོད་བྱེད་
དུ་མི་འགྱུར་རམ། ཞེན། ལྷགས་ཀྱི་དམ་བཅའ་ནི་དངོས་ཀྱི་དམ་བཅའི་དོན་དང་འགལ་བར་དམ་
བཅའ་པའི་ཚིག་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་གཞོད་བྱེད་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན། སྐྱ་རྟག་པར་དམ་
བཅའ་པའི་དོན་ལ་སྐྱ་མི་རྟག་ཅེས་བརྗོད་པའི་ཚིག་གཞོད་བྱེད་དུ་མི་འགྱུར་བ་བཞིན་ནོ།།

དེས་ན་རང་ཚིག་གི་བསལ་བ་ནི། གཤམ་བྱེད་ཙམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་གསུངས་ཀྱི།
གཞོད་བྱེད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་མ་གསུངས་པར་བཤད་པ་ཡིན་པས་ཚད་མའི་བསལ་བ་ནི་མ་ཡིན་ལ།
མདོར་ན་རང་ཚིག་གི་བསལ་བ་ནི་ཕྱོལ་བ་རང་གིས་སྐྱས་པའི་དམ་བཅའ་གཅིག་གིས་རང་གིས་སྐྱས་
པའི་དམ་བཅའ་ཅིག་གོས་ཀྱི་དོན་འགྲུབ་པ་ལ་གཤམ་བྱས་པའོ། །དེའི་ཕྱིར། ཕྱོལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཚིག་
ཕྱི་མས་སྡུ་མའི་རྣམ་པ་ཉམས་པར་བྱས། ཞེས་སྐྱས་ན་ལེགས་ཀྱི། ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་
རྣམ་པ་ཉམས་པར་བྱས་ཞེས་སྐྱ་བ་ནི་བབ་ཅོལ་ལོ། །བུམ་པ་རྟག་ཅེས་པ་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་
རྗེས་དཔག་གིས་བསལ་བའི་དཔེར་བསྟན་པ་ནི་གཞི་བུ་མ་པ་ལ་ཚོས་རྟག་པ་ཁས་སྐྱངས་པའི་དམ་
བཅའ་གཅིག་གི་དབང་དུ་བྱས་ནས་དེའི་དོན་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་རྗེས་དཔག་གིས་བསལ་བར་
གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།།

གཉིས་པ་ཡིད་ཆེས་པའི་བསལ་བ་ནི། སྤྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཚོས་ནི་བདེ་བ་སྟེར་བྱེད་མ་
ཡིན་ནོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། སྟོབ་དཔོན་ཚོས་མཆོག་ན་རེ། ཚོས་ཞེས་དངོས་སུ་ཁས་སྐྱངས་པའི་ལྷགས་
ལ་བདེ་བ་སྟེར་བའི་རྣམ་པ་ཁས་སྐྱངས་བས་སེལ་བྱེད་སྐར་ཁས་སྐྱངས་ལ། དེའི་རྗེས་སུ་བདེ་བ་མི་

འབྲུང་ཞེས་བསལ་བྱ་ཁས་སྤངས་སོ། །ཚད་མ་གཞན་གྱིས་བསལ་བའི་དཔེ་ལ་བསལ་བྱ་སེལ་བྱེད་གཉིས་ཀ་ཁས་སྤངས་པ་མི་དགོས་ལ། འདི་ལ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། ཁས་སྤངས་ཀྱི་བསལ་བ་མིན་པ་སྒྲ་མཉན་བྱ་མིན་པ་མངོན་སུ་མ་གྱིས་བསལ་བར་གྱུར་པ་ལྟ་བུ་ལ་སྒྲ་མཉན་བྱར་ཁས་སྤངས་མི་དགོས་ཤིང་། འདི་ནི་ཁས་སྤངས་ཀྱི་བསལ་བ་ཡིན་པས་གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་གཉིས་ཀ་ཁས་སྤངས་དགོས་སོ། །ཞེས་ཟེར་རྟོ།།⁴⁰

འདིར་མཐའ་དབྱེད་པ་ལ། བསལ་བྱ་དང་སེལ་བྱེད་དང་སེལ་ཚུལ་གསུམ་བཤད་པ། ལུང་གཞོད་གཤམ་སུ་འབྱུར་བའི་ཚུལ་བཤད་པ། དཔེར་སྒྲོས་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྤངས་ལ་དོགས་པར་དབྱེད་པའོ། །དང་པོ་ནི། སྤྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཚོས་ནི་བསལ་གཞི། དེའི་སྤྱིང་དུ་བདེ་བ་མི་འབྲུང་བ་བསལ་བྱ། དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཙམ་སེལ་བྱེད། སེལ་ཚུལ་ནི་གཞོད་བྱེད་དུ་གྱུར་པའི་སྒྲོ་ནས་འགོག་པ་ཡིན་གྱི། དེ་འབྱུང་པ་ལ་གཤམ་བྱེད་པ་ཙམ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །སེལ་པའི་རྒྱ་མཚན། དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་དེ་སྤྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཚོས་ལས་བདེ་བ་འབྲུང་བར་སྤོན་པའི་ལུང་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་སྤྱི་བའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་དང་། སྤྱི་བའི་གཞོད་བྱེད་ཡང་དག་ཡིན་པའི་བྱིར་པོ། །འདིའི་སྒྲུབ་བྱེད་ནི་གོང་དུ་བཤད་ཟེར་རྟོ། །ཡིད་ཆེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་མི་འདོད་པ་དག་གིས་ཚོས་དེ་བརྗོད་བྱར་བྱས་པའི་ལུང་ཚོས་དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་མི་འཐད་པར་མཐོང་བས་འབྲུལ་གཞི་བྱས་ནས་ལུང་ཡིན་ན་གཞོད་སྒྲུབ་ཡང་དག་ཏུ་མི་འཇུག་པས་བྱུང་བར་ཁས་ལེན་པ་ནི། སྤྱིའི་བྱས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་མ་ཡིན་ན་བྱས་པ་ཙམ་ཡང་སྒྲ་མི་རྟག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་མ་ཡིན་པར་ནམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མཚུངས་པའི་བྱིར་པོ། ཆེས་མི་རིགས་སོ། །དེས་ན། སྤྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྱིམ་གྱིས་བདེ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་ལུང་དེ་ཉིད་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་སྒྲུབ་བྱེད་དང་སྒྲོག་པ་ལ་གཞོད་བྱེད་དུ་མི་འབྱུར་ཡང་། ལུང་དེ་ཉིད་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་སྤྱི་བའི་དབྱེད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་གཞོད་བྱེད་མཚན་ཉིད་པར་འབྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་ལུང་ཁས་ལེན་པའི་ཚུལ་ལུང་ཁས་སྤངས་ནས་ལུང་ལ་དབྱེད་གསུམ་གྱིས་དག་པ་དག་དབྱེད་པ་མིན་གྱི། ལུང་དབྱེད་གསུམ་གྱིས་དག་པ་དག་དབྱེད་ནས། དག་ན་ཁས་ལེན། མ་དག་ན་ཁས་མི་ལེན་པའི་དབྱེད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ནི་ཡིད་ཆེས་

པའི་སྒོ་ནས་ཁས་སྤང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡིད་ཆེས་ཞེས་བྱ་ལ། དེ་འདྲའི་རྟགས་ལས་སྒྱིན་སོགས་ཀྱི་
 ཆོས་ལས་བདེ་བ་འབྱུང་བར་སྟོན་པའི་ཡུང་རང་གི་བསྟན་བྱ་ལ་མི་སྤྱི་བར་སྤྱབ་པ་ལ། ཡིད་ཆེས་པའི་
 རྗེས་དཔག་ཅིས་བྱའོ། །དེའི་ཕྱིར་རྗེས་དཔག་དེ་ལྟ་བུས་གཞལ་ཚུལ་དང་འགལ་བར་དམ་བཅས་པའི་
 རོན་སྒྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ལས་བདེ་བ་མི་འབྱུང་བ་ལ་འདྲ་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་གི་བསལ་བ་
 ཞེས་བརྗོད་དོ།

གཉིས་པ་ཡུང་གཞོད་གོགས་སུ་གྱུར་པའི་ཚུལ་བཤད་པ་ནི། རི་ལྷར་བདག་ནི་ཆད་མིན་ན། །
 ཆོག་ནི་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་བ།^{༡༧} །ཞེས་བཤད་པ་ལྟར། སྤྱི་མི་རྟག་ཙམ་པ་ལྟ་བུའི་ཆོག་བདེན་ཞེན་
 གྱིས་སྤྱིས་པའི་ཆེ་ཆོག་འདིའི་རོན་ཁོ་བོས་རི་ལྷ་བ་བཞིན་ཁོང་དུ་ཆུད་ནས་སྤྱིས་སོ་སྤྱིས་པའི་སྒོ་ནས་
 ཆོག་དེ་རང་གི་རོན་ལ་མི་སྤྱི་བར་ཁས་ལེན་པ་བཞིན་དུ་ཤིན་ཏུ་ལྷོག་གྱུར་ལ་འཇུག་ལྷོག་བྱེད་པའི་
 ཐབས་སུ་ཡུང་ཁས་ལེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཡུང་དེ་རང་གིས་བསྟན་བྱའི་རོན་ལ་མི་སྤྱི་བར་ཁས་ལེན་
 པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན། ཡུང་གཞོད་བྱེད་དུ་འདོད་པ་དང་། གོགས་བྱེད་དུ་འདོད་པ་གཉིས་ཀས་ཀྱང་ཤིན་
 ལྷོག་ལ་དབྱེད་པ་ན་ཡུང་ཁས་ལེན་པར་མཐུན་ཅིང་། ཡུང་བདེན་ཞེན་གྱིས་ཁས་སྤངས་པ་ན་ཡུང་དེ་
 བརྗོད་བྱ་ལ་མི་སྤྱི་བར་ཡང་ཁས་སྤངས་པ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་གཞལ་བྱའི་རོན་གྱི་ཆད་མ་མེད་ཅིས་
 བདེན་ཞེན་གྱིས་སྤྱིས་པ་ན་འདྲ། ཆོག་དེའི་རོན་ལ་མི་སྤྱི་བར་ཁས་ལེན་པར་སོང་བའི་སྤྱབ་བྱེད་ཅི་
 ཡང་མེད་པས། ཡུང་ཆད་མར་ཁས་སྤངས་ན་ཡུང་དེ་རོན་ལ་མི་སྤྱི་བར་ཁས་ལེན་ཞིང་གོས་སོ། །དེ་བས་ན་
 གཞོད་གོགས་ཀྱི་འདོད་པ་མི་མཐུན་པ་གཉིས་ཀས་ཀྱང་སྒྱིན་སོགས་ལས་རྣམས་སྒྱིན་བདེ་བ་འབྱུང་མི་
 འབྱུང་དབྱེད་པ་ན་ཡུང་ཁས་ལེན་དགོས་པར་འདོད་པ་མཐུན་ལ། དེའི་ཕྱིར། སྒྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་
 བྱིས་ཀྱིས་བདེ། ཞེས་པའི་ཡུང་ཞེ་བས་ཁས་ལེན་པར་མཐུན་ཅིང་། དེའི་ཕྱིར་ཡུང་དེ་རང་གི་བསྟན་
 བྱ་ལ་མི་སྤྱི་བར་འདོད་པ་ཡང་མཐུན་ལ། བསྟན་བྱ་ལ་མི་སྤྱི་བར་དམ་བཅས་པས་དེའི་སྤྱབ་བྱེད་ཡང་
 དག་ཡོད་པར་འདོད་པ་ལ་འདྲ་མཐུན་ནོ།

འོན་ཀྱང་། གཞོད་གོགས་སུ་འདོད་པའི་འདོད་པ་མི་མཐུན་པའི་བྱེད་པར་ནི། སྤྱི་བ་དཔོན་
 རྟོགས་སྤང་གིས་རང་ལུགས་ལ་ཡུང་རྣམ་དག་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་སྤྱབ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འབྱུར་བ་མི་

བཞེད་ཀྱང་། གསུང་རབ་ལ་དབྱད་པ་ཤས་ཆེར་མ་ཇོགས་པས་ལུང་དབྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པར་ཚད་
མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ད་ལྟ་ངེས་མི་རྒྱ་ས་པའི་གདུ་ལ་བྱ་འགའ་ཞིག་གི་ན་ལྟོག་ལ་འཇུག་ལྟོག་བྱེད་པའི་
ཐབས་སུ་གདུ་ལ་བྱ་དེ་འདྲའི་དབང་དུ་བྱས་ནས། སྤྱིན་པས་ལོངས་སྟོང་བྲིམས་ཀྱིས་བདེ།^{༡༥༩} ཞེས་པ་
ལྟ་བུའི་ལུང་རང་གི་བཞེད་བྱའི་འབྲས་བུར་ཁས་སྤངས་པའི་སྟོན་ནས་ལུང་དེ་རང་གི་བཞེད་བྱའི་སྐབ་
བྱེད་འབྲས་རྟགས་སུ་གཞན་ངོར་རེ་གིག་ཁས་སྤངས་པའི་རྣམ་བཞག་མཛད་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་རྣམ་
འགྲེལ་དུ་འདྲ། དེ་ལ་ཁས་སྤངས་འབྲས་རྟགས་ཏེ།^{༡༦༠} ཞེས་གསུངས་སོ། སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྤང་
གིས་དེ་ལྟར་བཤད་པ་ཡིན་ཀྱང་། ཀུན་ལས་བརྟམ་གྱི་རྗེས་འབྲང་ཁ་ཅིག་གིས་དེ་མ་གོ་བར་རྣམ་པ་
ཐམས་ཅད་དུ་རང་ལུགས་ལ་ལུང་དེ་རང་གི་བཞེད་བྱའི་སྐབ་བྱེད་དང་སྟོག་པ་ལ་གཞོན་བྱེད་དུ་ཁས་
ལེན་པར་གོ་ནས་ལུང་རྣམ་དག་རང་གི་བཞེད་བྱའི་སྐབ་བྱེད་དང་། སྟོག་པ་ལ་གཞོན་བྱེད་དུ་ཁས་
ལེན་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་། སྤྱིན་པས་ལོངས་སྟོང་བྲིམས་ཀྱིས་བདེ། ཞེས་པའི་ལུང་རང་གི་བཞེད་བྱའི་
སྐབ་བྱེད་མ་ཡིན་ན་སྐབ་བྱེད་གཞན་མེད་པས་འཇུག་ལྟོག་བྱ་བའི་གཞི་སྤྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་
ཚད་མས་མི་འགྲུབ་ལ། དེ་ལྟ་ན། ཡན་ཚུན་གོགས་བྱེད་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། གོགས་བྱ་བའི་གཞི་མེད་པའི་
ཕྱིར་རོ། ཞེས་ཟེར་ཏོ།

གོགས་བྱེད་དུ་འདོད་པ་དག་ནི། ལུང་རང་གི་བཞེད་བྱའི་སྐབ་བྱེད་དུ་འདོད་ན་ལུང་ངོ་བོ་
ཉིད་ཀྱིས་རང་གི་བཞེད་བྱའི་སྐབ་བྱེད་དང་སྟོག་པ་ལ་གཞོན་བྱེད་ནི་མ་ཡིན་པས། སྤྱིན་པས་ལོངས་
སྟོང་བྲིམས་ཀྱིས་བདེ། ཞེས་པའི་ལུང་དེ་རང་གི་བཞེད་བྱའི་སྐབ་བྱེད་དང་། སྟོག་ཕྱོགས་ལ་གཞོན་
བྱེད་དུ་ཁས་སྤངས་པ་ཅུམ་གྱི་དབང་གིས་གཞོན་སྐབ་དུ་འགྱུར་བར་འདོད་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་ན། སྤྱིན་
པ་ལས་ལོངས་སྟོང་མི་འགྱུར་བར་སྟོན་པའི་ལུང་ཡང་རང་གི་བཞེད་བྱའི་སྐབ་བྱེད་དུ་ཁས་སྤངས་པ་ན་
སྐབ་བྱེད་དུ་འགྱུར་བར་འདོད་དགོས་ཏེ། སྐབ་བྱེད་དུ་འགྱུར་བའི་རྒྱ་མཚན་ཁས་སྤངས་པ་ལས་མེད་
ཅིང་། དེ་དེ་ལའང་ཚད་བའི་ཕྱིར་རོ། ཁྱེས་ན། ལུང་རྣམ་དག་རང་གི་བཞེད་བྱའི་སྐབ་བྱེད་དུ་འགྱུར་
བ་ནི་མ་ཡིན་ལ། སྟོག་པ་ལ་གཞོན་བྱེད་དུ་འགྱུར་བ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་ཟེར་ཏོ། ཁྱེས་སྤྱིན་པ་
ལས་ལོངས་སྟོང་འགྱུར་བར་སྟོན་པའི་ལུང་དང་། མི་འགྱུར་བར་སྟོན་པའི་ལུང་གཉིས་ཡན་ཚུན་སྟོབས་

མཚུངས་པ་དང་གཤམ་བྱེད་པར་སྟོན་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་གཉིས་ནམ་པ་ཐམས་ཅད་ཏུ་སྟོབས་མི་
 མཚུངས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྤྱིན་སོགས་ལས་ལོངས་སྟོང་འབྱུང་བར་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། རེས་ན་
 གཤམ་བྱེད་ཏུ་འབྱུར་བའི་དོན་ནི་སྤྱིན་པ་ལས་ལོངས་སྟོང་འབྱུང་བར་སྟོན་པའི་ལུང་རང་གི་བརྟོན་
 བྱའི་སྐབ་བྱེད་ཡིན་ན། སྤྱིན་པ་ལས་ལོངས་སྟོང་མི་འབྱུང་བར་སྟོན་པའི་ལུང་ཡང་རང་གི་བརྟོན་བྱའི་
 སྐབ་བྱེད་ཏུ་འབྱུར་བར་སྟོབས་མཚུངས་པས་སྤྱིན་པ་ལས་ལོངས་སྟོང་འབྱུང་བར་སྟོན་པའི་ལུང་སྤྱིན་
 པ་ལས་ལོངས་སྟོང་འབྱུང་བའི་སྐབ་བྱེད་ཏུ་འབྱུར་བ་ལ་སྤྱིན་པ་ལས་ལོངས་སྟོང་མི་འབྱུང་བར་སྟོན་
 པའི་ལུང་གིས་གཤམ་བྱེད། སྤྱིན་པ་ལས་ལོངས་སྟོང་མི་འབྱུང་བར་སྟོན་པའི་ལུང་རང་གི་བརྟོན་
 བྱའི་སྐབ་བྱེད་ཏུ་འབྱུར་བ་ལ་སྤྱིན་པ་ལས་ལོངས་སྟོང་འབྱུང་བར་སྟོན་པའི་ལུང་གིས་གཤམ་བྱེད་པ་
 ཡིན་ཏེ། གཤམ་བྱེད་ཅུས་པའི་རྒྱ་མཚན་གཅིག་རང་གི་བརྟོན་བྱའི་སྐབ་བྱེད་ཡིན་ན་ཅིག་ཤོས་ཀྱང་
 རང་གི་བརྟོན་བྱའི་སྐབ་བྱེད་ཡིན་པར་སྟོབས་མཚུངས་པས་གཅིག་པོ་དེ་རང་གི་བརྟོན་བྱའི་སྐབ་བྱེད་ཏུ་
 འབྱུབ་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པའི་ཕྱིར་རོ། རེས་ན། གཤམ་བྱེད་ཏུ་འདོད་པ་དག་གིས་ལུང་གཉིས་པོ་
 ལན་ཚུན་གཤམ་བྱེད་ཏུ་འདོད་པ་མ་ཡིན་གྱི། ལུང་གཉིས་པོ་རང་རང་གི་བརྟོན་བྱའི་སྐབ་བྱེད་ཏུ་འབྱུར་
 བ་ལ་ལན་ཚུན་གཤམ་བྱེད་པར་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། སྐྱ་མི་རྟག་པར་དམ་བཅས་པའི་དམ་
 བཅའ་དང་། སྐྱ་རྟག་པར་དམ་བཅས་པའི་དམ་བཅའ་གཉིས་ལན་ཚུན་སྟོབས་མི་མཚུངས་ཀྱང་དམ་
 བཅའ་གཉིས་རང་རང་གི་དམ་བཅའ་དོན་གྱི་སྐབ་བྱེད་ཡིན་མིན་སྟོབས་མཚུངས་པས་རང་རང་གི་དམ་
 བཅའ་དོན་གྱི་སྐབ་བྱེད་ཏུ་འབྱུབ་པ་ལ་ལན་ཚུན་གཤམ་བྱེད་པ་བཞིན་ནོ།

དེས་ན། ལུང་རང་གིས་བརྟོན་བྱའི་སྐབ་བྱེད་དང་སྒྲོག་པ་ལ་གཞོད་བྱེད་ཏུ་འབྱུར་བ་ནི།
 སྟོབ་དཔོན་གྱིས་རེ་གིག་གཏུལ་བྱ་སྤྱར་བཤད་པ་དེ་ལྟ་བུའི་གཞན་ངོར་ཁས་སྒྲངས་པ་ཡིན་གྱི་གཞོད་
 བྱེད་ཏུ་རང་ལུགས་ལ་བཞེད་པ་མ་ཡིན་ལ། ལུང་རང་གི་བརྟོན་བྱའི་སྐབ་བྱེད་ཏུ་འབྱུར་བ་ལ་ལུང་ལན་
 ཚུན་གཤམ་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཉིད་འཐད་པའི་ཕྱོགས་སུ་བཞེད་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་སྟོབ་དཔོན་
 ཚོས་མཚོག་གིས་ཀྱང་། གཤམ་བྱེད་པ་ནི་གནས་པར་འབྱུར་བའི་ཕྱོགས་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་ན་ཡང་། རེ་
 ཞིག་གཞོད་པ་ཞེས་བྱའི་དོན་འདོད་པ་ཡིན་ནོ།^{༥༥} ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟ་ན། ལུང་རྣམས་ཚད་མ་

ཡིན་པ་ནི། ལྷ་ཉིད་ལྷ་པར་བསྐྱོག་ཟིན་ཏེ།^{༡༥} ཞེས་པ་ལ་སོགས་པས་ནི། ལྷ་པར་གི་བརྗོད་
བྱའི་སྒྲུབ་བྱེད་མ་ཡིན་པར་བརྟན་པ་ཡིན་ལ། སྤྱིར་གཞལ་བྱ་གིན་ཏེ་སྐྱོག་གྲུབ་གྱི་དོན་ལ་ལྷ་པར་
དག་དང་འགལ་བར་དམ་བཅས་པའི་དོན་ལ་ལྷ་པར་གོེད་བྱེད་དུ་མི་འགྱུར་བར་སྒྲིས་ན་གཞུང་ལུགས་
དང་སྤྱང་དོར་གྱི་གནས་ཐམས་ཅད་ལ་སྒྲུར་བ་བཏབ་པར་འགྱུར་པ་ཡིན་ནོ། །ད་ལྟའི་རྟོག་གི་བར་
རྗེས་པ་དག་ལྷ་པར་གཉིས་མན་རྒྱུན་གཤམས་བྱེད་ཙམ་གྱི་རྣམ་མཁུངས་སྤྲུལས་ལེན་པ་ནི་ལས་སྒྲུབ་འཇམ་
ཡོད་མེད་གཉིས་འགྲུབ་ན་འགྲུབ་མཉམ་དང་། མི་འགྲུབ་ན་མི་འགྲུབ་མཉམ་^{༡༦} དུ་ཁས་སྤངས་པ་
ཡིན་པས། ལོག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཏམ་དེ་ལྟ་བུའི་གཤམ་རྣམས་དག་གིས་རྣམ་དགའ་བར་བྱོས་གིག

གསུམ་པ་དཔེར་སྟོན་དམ་བཅའ་ལྷ་རྣམས་ལ་དོགས་པ་དབྱད་པ་ནི། སྟོབ་དཔོན་གྱིས།
 སྟོབ་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ནི་ཆོ་འཕྲིན་ནས་བདེ་བ་ལྟེར་བྱེད་མ་ཡིན་ལོ།³² ཞེས་པ་དཔེར་སྟོན་
 པ་ནི། སྟོབ་པ་ལ་སོགས་པ་ཆོས་ཅན་དང་། བདེ་བ་མི་ལྟེར་བ་ཆོས་སུ་བྱས་པའི་ཆོགས་དོན་ཁས་
 གྲུངས་ནས་སྟོབ་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་བདེ་བ་ལྟེར་བར་སྐྱབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྐྱབ་བྱའི་
 རྟོག་ཕྱོགས་དཔེར་སྟོན་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྟོབ་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ཆོས་ཅན་དུ་བྱས་
 བས་བདེ་བ་ལྟེར་བར་སྐྱབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མི་མྱིད་པའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ན་སྟོབ་པ་ལ་སོགས་པའི་
 ཆོས་ཞེས་པ་ནི་ཡིད་ཆེས་རྟགས་ཀྱི་ཆོས་ཅན་དོས་བཟུང་བ་མ་ཡིན་གྱི། ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་གིས་
 བྱལ་པའི་དོན་དོས་བཟུང་བ་ཡིན་ལོ། །འོན་ཀྱང་སྟོབ་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་བདེ་བ་ལྟེར་བྱེད་མ་ཡིན་ལོ་ཞེས་
 པ་ཙམ་དཔེར་སྟོན་པས་ཆོག་མོད། ཆོས་སྟོན་པས་ཅི་བྱ་ཞེན། འདི་ནི་ཁས་གྲུངས་གྱིས་བསལ་བ་ཡིན་
 པས་ཁས་གྲུངས་དོས་འགལ་དམ་བཅའ་པ་མཆོན་བྱེད་དུ་སྟོབ་སོགས་ཆོས་སུ་ཁས་གྲུངས་པ་དང་།
 བདེ་བ་མི་ལྟེར་བར་ཁས་གྲུངས་པ་གཉིས་ཀ་སྟོན་འདོད་ནས་ཆོས་ཞེས་སྟོན་གྱི། སྟོབ་པ་ལ་སོགས་
 པའི་ཆོས་ཡིད་ཆེས་རྟགས་ཡང་དག་གི་ཆོས་ཅན་ཡིན་པས་སྟོན་པ་མ་ཡིན་ལོ། །འོན་ཀྱང་རང་ཆོག་དང་
 ཡུང་ཆོག་ལ་བྱུང་བར་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། ཆོལ་བས་ཡུང་ཁས་གྲུངས་པའི་ཆོ་ཡུང་དང་རང་ཆོག་གཉིས་ཀ་
 ཆོལ་བ་རང་གི་ཁ་ནས་སྒྲིམ་པའི་ཆོག་ཡིན་པ་དང་། ཆོག་དེ་དག་རང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་མི་སྒྲིབ་པར་ཁས་

བཞི་པ་གྲགས་པའི་བསལ་བ་ནི། རི་བོང་ཅན་ནི་ལྷ་བ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་པའི་དོན་ལྟ་བུ་སྟེ།
བསལ་གཞི་ནི་རི་བོང་ཅན། བསལ་བྱ་ནི་ལྷ་བའི་རྒྱས་བརྟེན་རུང་ཡིན་པ། སེལ་བྱེད་ནི་ལྷ་
བ་བརྟེན་རུང་། སེལ་ལུས་པའི་རྒྱ་མཚན་རི་བོང་ཅན་ལྷ་བའི་རྒྱས་བརྟེན་རུང་ཡིན་པར་གྲགས་
པར་དག་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་མཁུ་བ་པའི་སྤྱིར། ཡིད་ཆེས་པ་དང་གྲགས་པའི་
བ་གཉིས་ཀའི་ཡང་དངོས་ཀྱི་སེལ་བྱེད་རྗེས་དཔག་དེ་དག་གིས་མཁུ་བ་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། ཞེས་
པ་ཤེས་པར་བྱའོ། །གྲགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གོང་དུ་བརྒྱབས་ཟིན་པའི་སྤྱིར་ཚད་མའི་
པར་མི་འདོད་ཅིང་། ལྷ་བྱུང་གྲགས་པ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འགའ་ཞིག་གཞུང་གི་རྣམ་བཤད་
པར་བྱའོ། །གཞན་དག་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་མི་འདོད་པར་འདི་འང་འདོད་པས་
ད་དུ་བཞག་པ་ཙམ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་དག་ལ། ཤེས་བྱ་ཚྲོས་ཅན། ལྷ་བའི་རྒྱས་བརྟེན་རུང་ཡིན་
པ་ཚུན་སྤངས་པའི་དངོས་འགལ་མིན་པར་བཤལ། རི་བོང་ཅན་ལྷ་བའི་རྒྱས་བརྟེན་རུང་ཡིན་
པ་ཚད་མས་མཁུ་བ། མ་ཡིན་པར་ཡང་ཚད་མས་མཁུ་བ་པའི་སྤྱིར། ཞེས་བརྟེན་ན་ཅི་སྒྲུ་
ན་ཀུན་མཁུན་གྱིས་ཀྱང་མི་གཟིགས་སོ། །གྲགས་པའི་བསལ་བ་བཤད་ཟིན་ནོ།

ཚད་མའི་བསལ་བའི་རྣམ་གཞག་འདི་དག་ལ་གངས་འདི་ཁོད་ཀྱི་རྟོག་གི་བ་འདས་པ་དང་
ད་ལྟར་བ་ལ་ཆེ་བ་དག་མགོ་མོངས་པར་འགྱུར་མོད་ཀྱི། དེང་སང་གངས་འདི་ཁོད་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་རིགས་
པ་དང་མི་རིགས་བ་དབྱེད་པ་ལ་ལྷག་ལྟར་སྐྱགས་པར་གྱུར་གྱང། ཐུག་དོག་གི་སློ་མིག་གདུག་པའི་
སྐྱེལ་ལྟར་གཡོ་བ་འདི་དག་གིས་ལེགས་པར་བཤད་པ་དང་། ཉེས་པར་བཤད་པའི་དབྱེ་བ་ཆ་ཙམ་
ཡང་གེས་པའི་གོ་སྐྱབས་ག་ལ་ཡོད།

སྤྲོད་སྟེན་པ། གང་ཞིག་ལ་ནི་ལེགས་བཤད་ཀྱན། །རང་གི་གནས་བཞིན་ངལ་གསོ་བསྟེན། །ཚོས་
ཀྱན་གསལ་བའི་དགའ་སྟོན་དཔལ། །སྤྱོད་སྤྱོད་གཞལ་མེད་ཁང་འདི་ནི། གསར་བ་གསར་བའི་རིགས་
པ་ཡི། མེ་ཏོག་དོ་ཤལ་འཕྱང་བས་མཛེས། །བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ།

སྤྱབ་ངག་གི་ལམ་སྤྱོད་བ་བཤད་པ།

བཞི་བ་སྤྱབ་ངག་གི་ལམ་སྤྱོད་བཤད་པ་ལ། སུན་འབྱེན་བཤད་པ་དང་། ཐལ་འགྱུར་གྱི་
ལན་གདབ་ཚུལ་བཤད་པ་དང་། ཞར་ལ་འོངས་པའི་དོན་དཔྱད་པ་དང་གསུམ།

སུན་འབྱེན་བཤད་པ།

དང་པོ་ནི། སུན་འབྱེན་དང་ཐལ་འགྱུར་ནི་དོན་གཅིག་པ་ཡིན་པས། འདིར་ནི་དེའི་དབང་དུ་
བྱས་ནས་བཤད་པར་བྱའོ། ་དེ་ལ་ཡང་། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྤྱང་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་
ཉིད། སྤྱབས་སུ་བབས་པའི་ལན་གྱིས་སྤྱོད་པར་མི་རྣམས་པའི་ཐལ་ངག་དབྱེན། སྤྱབ་བྱེད་འཕེན་པའི་
ཐལ་འགྱུར་དང་། མི་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གང་
ཞིག་ ཚོས་ལོག་གིས་རང་གི་ཚོས་ཅན་གྱི་སྤྱོད་དུ་རྟགས་ལོག་བསྤྱབས་ན་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བ། དབྱེན།
བསྤྱོད་པ་རང་རིགས་འཕེན་པ་དང་། གཞན་རིགས་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་གཉིས། རང་རིགས་འཕེན་
པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། བསྤྱོད་ན་རང་དང་སྤྱོད་བའི་སྤྱོད་རིགས་གཅིག་པའི་
གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་འབྱུང་བའི་ཐལ་ངག་དཔེར་ན། པ་འོ་པོས་མེ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཐོས་བྱུང་བར་
མོན་པའི་ས་ཕྱོགས་ན་གང་རེག་རྒྱུན་ཆགས་ཡོད་པར་ཁས་ཞུ་བ་ལ། མེ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཐོས་བྱུང་བར་
མོན་པའི་ས་ཕྱོགས་ན་ཚོས་ཅན། མེ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཐོས་བྱུང་བར་མོན་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གངས་རེག་
སྤྱོད་སྤྱོད་རྒྱུན་ཆགས་ཡོད་པའི་བྱིར། ཅེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལྟ་བུ་སྟེ། རང་བཞིན་འགལ་དམིགས་
ཀྱི་ཐལ་བས་བསྤྱོད་ན་རང་བཞིན་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་འཕེན་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ།

གཞན་རིགས་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། བསྤྱོད་ན་རང་དང་སྤྱོད་བའི་

སྡེ་ཚན་རིགས་མི་གཅིག་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་འཕེན་པའི་ཐལ་ངག་དཔེར་ན། ས་རོལ་པོས་སྡེ་
འཕྱར་བ་དང་ལྷན་པའི་མཚན་མོའི་རྒྱ་མཚོན་དུ་བ་ཡོད་པར་ཁས་སྤངས་པ་ལ། དེ་ན་ཚོས་ཅན། མི་
ཡོད་པར་ཐལ། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཅིས་པའི་ཐལ་འཕྱར་ལྟ་བུ་སྟེ། འདིས་རང་རིགས་འཕངས་ན་
འབྲས་ཏྲགས་འཕེན་དགོས་པ་ལ། བསྐྱོག་ན་རྒྱ་མ་དམིགས་པའི་ཏྲགས་འཕེན་པའི་ཕྱིར་རོ། སྐྱབ་
བྱེད་འཕེན་པའི་ཐལ་འཕྱར་འདི་དག་གི་ནང་གསལ་གྱི་དབྱེ་བ་རྒྱས་པར་གཞན་དུ་རྟོགས་པར་བྱའི།
འདིར་ནི་མངས་པར་འཕྱར་བ་དང་གོ་སློབ་པའི་ཕྱིར་མ་གྲིས་སོ། སྐྱབ་བྱེད་མི་འཕེན་པའི་ཐལ་འཕྱར་
ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། ཐལ་འཕྱར་ཡང་དག་གང་ཞིག་ཚོས་ལོག་གིས་རང་གི་ཚོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་
ཏྲགས་ལོག་བསྐྱབས་ན་ཚུལ་གསུམ་མ་ཚང་བ། དཔེར་ན། ས་རོལ་པོ་རྟོག་བྲལ་ལ་མངོན་སུམ་གྱིས་
བྱབ་པར་ཁས་ལེན་པ་ལ། སྐྱབ་བ་གཉིས་སྒྲིང་གི་དབང་གིས་ཚོས་ཅན། མངོན་སུམ་དུ་ཐལ། རྟོག་བྲལ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅིས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ།

ཐལ་འཕྱར་ལྟར་སྒྲིང་གི་མཚན་ཉིད། སྐབས་སུ་བབ་པའི་ལན་གྱིས་སྐྱོག་པར་ནུས་པའི་ཐལ་
ངག་དཔེར་ན། སྐྱ་ཏྲག་པར་ཁས་ལེན་པ་ལ། སྐྱ་ཚོས་ཅན། རྩ་སྒྲུབ་ཏུ་ཐལ། ཏྲག་པའི་ཕྱིར། ཅིས་
འཕེན་པ་ལྟ་བུ་སྟེ།

ཐལ་འཕྱར་གྱི་བསལ་བ་རོས་གཟུང་བ་ནི། ཐལ་འཕྱར་དེའི་ཐལ་ཚོས་ལ་འདོད་ལན་བཏབ་
ན་ཚད་མས་བསལ་བའི་དོན་ཁས་སྤངས་པར་ཁྱུར་བས་ཐལ་འཕྱར་གྱི་བསལ་བ་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན་ཏེ།
དཔེར་ན། སྐྱ་ཚོས་ཅན། ཏྲག་པར་ཐལ། ཞེས་པ་ལ་འདོད་ལན་བཏབ་ན་སྐྱ་ཏྲག་པར་ཁས་སྤང་
དགོས་ལ། སྐྱ་ཏྲག་པ་ནི་ཚད་མས་བསལ་བ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེས་ན། ཐལ་འཕྱར་གྱི་ཐལ་ཚོས་དང་བསལ་
བ་ནི་དོན་གཅིག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྐྱ་ཏྲག་པར་ཡང་ཁས་སྤངས། བྱས་པ་ཡང་ཁས་སྤངས་པ་ལ། སྐྱ་ཚོས་
ཅན། ཁྱོད་རྒྱ་ལས་སྐྱེས་པར་ཐལ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཅིས་བརྗོད་པ་ལ་འདོད་ལན་བཏབ་ན་ཐལ་ཚོས་
ཁས་ལེན་ལ་འགྲོ་ཡང་ཚད་བསལ་མི་ཞེ་ཏེ། སྐྱ་རྒྱ་ལས་སྐྱེས་པ་ཚད་མས་མ་བསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། ཐལ་
འཕྱར་གྱི་ཏྲགས་ཚད་མས་སྒྲུབ་ཅིས་པ་ནི། ཏྲགས་དེ་ཚོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་ཚད་མས་སྒྲུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་
གྱིས་ཏྲགས་ཁས་ལེན་ལ་མི་འགྲོ་ཡང་ས་རོལ་པོས་ཏྲགས་མ་སྒྲུབ་ཅིས་པའི་ལན་དོན་མཐུན་གང་མི་

ནུས་པ་ལ་ཟེར་རྟོ། རྩལ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིས་པའི་དོན་ཡང་དེས་འགྲེལ། ཐལ་ཚོས་ཁས་ལེན་ལ་
འགྲོ་བའམ། ཚད་བསལ་གང་ཡང་མིན་ན་ཐལ་ཚོས་ཚད་གྲུབ་ཡིན་ཀྱང་། དེའི་རྟགས་སུ་གང་བཞོན་
རང་ལུགས་སྐྱབ་པའི་རྟགས་སུ་འགྱུར་བ་ཡིན་གྱི། གཞན་ལུགས་སུན་འབྱེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་དུ་མི་
འགྱུར་བས་དེ་འདྲའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་མི་སྤྲོད་དོ། རྟགས་ལྟར་ཚད་གྲུབ་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་
ནི་སྤྲོད་དེ། རྟགས་པར་སྤྲོའོ། ཐལ་འགྱུར་གྱིས་ཁ་དང་རྩ་བ་བྱང་བར་བྱས་པ་དག་ལ་ཐལ་འགྱུར་གྱི་
བསལ་བ་གང་ཡིན་གཏོལ་ཡོད་པ་མི་སྤྲོད་ངོ་།

ཐལ་འགྱུར་གྱི་ལན་གང་བ་ཚུལ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ཐལ་འགྱུར་གྱི་ལན་གང་བ་ཚུལ་བཤད་པ་ནི། ཐལ་འགྱུར་དེའི་ཐལ་ཚོས་ཚོས་ཅན་
གྱི་སྤྲོད་དུ་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་། རང་ལ་ཁས་ལེན་འགལ་བའི་ཉེས་པ་མི་འབྱུང་བའི་ཆོ། འདོད་ཅིས་
ལན་གང་བ་པར་བྱའོ། ཐལ་འགྱུར་དེའི་རྟགས་ཚོས་ཅན་གྱི་སྤྲོད་དུ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་ཅིང་། རང་ལ་
ཁས་ལེན་འགལ་བའི་སྤྲོན་མི་འགྱུར་བའི་ཆོ། རྟགས་མ་གྲུབ་ཅིས་ལན་གང་བ་པར་བྱའོ། ཐལ་འགྱུར་
དེའི་དངོས་ལྟར་ཚད་མས་མ་གྲུབ་ཅིང་རང་གིས་ཁས་མ་སྤྲངས་ན། རྩལ་པ་མ་གྲུབ་ཅིས་ལན་གང་བ་
པར་བྱའོ། ཐལ་འགྱུར་དེའི་འཁོར་གསུམ་ག་རང་གིས་ཁས་མ་སྤྲངས་ན། ཁས་ལེན་མེད་ཅིས་ལན་
གང་བ་པར་བྱ་སྟེ། ཁས་ལེན་མེད་པ་ནི་ཐལ་འགྱུར་གྱི་ཉེས་པ་ཆེ་གོས་ཏེ། འདིའི་སྤྲོན་ལ་འདི་འདྲའི་
ལན་མི་སྤྲོན་ན་ངོ་མཚར་རྟོ། ཐལ་འགྱུར་དེའི་རྟགས་ཡིན་ན་མེད་དགག་ཡིན་དགོས་པ་དག་ལ་ནི།
ཚོས་ཅན་མ་གྲུབ་པའི་ལན་འཇུག་མི་སྤྲོད། ཐལ་འགྱུར་དེའི་རྟགས་ཡིན་ན་སྐྱབ་པ་འམ་སྐྱབ་ཚོས་
འཕེན་པ་ཡིན་དགོས་པ་དག་ལ་ནི། ཚོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པ་བཟུངས་ན་རང་གིས་ཁས་མ་སྤྲངས་པའི་
ཆེ་ཚོས་ཅན་མ་གྲུབ་པའི་ལན་འཇུག་ཀྱང་རྟགས་མ་གྲུབ་ཅིས་ལན་འདེབས་པ་དང་གནད་གཅིག་གོ།
རྩལ་པ་འགལ་བ་དང་མ་དེས་པ་གཉིས་ཀ་ལ་རྩལ་པ་མ་གྲུབ་ཅིས་པའི་ལན་གྱིས་ཚོགས་ན། འགལ་
དང་མ་དེས་རིགས་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་ཞེས་ཟེར་བ་ནི། རང་ཉིད་ཀྱིས། རྟགས་མ་དེས་པ་ལ་རྟགས་མ་
གྲུབ་པའི་ལན་འདེབས་པར་བྱེད་པ་ལ་ཡང་མཚུངས་སོ། ལན་གང་བ་ཚུལ་མདོ་ཙམ་བཤད་ཟེར་རྟོ།

ཞར་ལ་འོངས་པའི་དོན་དབྱེད་པ།

གསུམ་པ་ཞར་ལ་འོངས་པའི་དོན་དབྱེད་པ་ལ། རྟགས་ཀྱི་དཔེ་བཤད་པ་དང་། རྟགས་དཔེ་
 རྟོགས་གསུམ་ཀྱི་སྒྲིབ་ཡོན་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ། དཔེ་ཡང་དག་དང་། ལྷར་སྒྲུང་གཉིས། དང་པོའི་
 མཚན་ཉིད། དེ་སྐབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ངེས་པའི་སྒྲིབ་པ་དང་པོ་གཞིར་གྱུར་པ། དབྱེན་གཉིས་
 ལས། མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། དེ་སྐབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ངེས་པའི་སྒྲིབ་པ་དང་པོ་གཞིར་གྱུར་པའི་
 གཞིར་གྱུར་པ། དབྱེན། དངོས་ཀྱི་མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་དང་། རིགས་འབྲེལ་མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་
 གཉིས། དང་པོའི་མཚན་གཞི། བྱས་པས་སྐྱ་མི་རྟག་སྐབས་ལ་བུམ་པ་དཔེར་བཞེད་པ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་
 པ་ནི། འཛིམ་གོང་ལ་བུམ་པ་མ་དམིགས་པས་མེད་པར་སྐབས་པའི་དཔེར། ལྷོ་ལྷོ་བས་དག་པའི་ས་
 རྟོགས་སུ་བུམ་པ་མ་དམིགས་པ་ལ་མེད་པས་བྱེད་པ་བཞེད་པ་ལྟ་བུའོ། །མི་མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་གི་
 མཚན་ཉིད། དེ་སྐབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ངེས་པའི་སྒྲིབ་པ་དང་པོ་གཞིར་གྱུར་པ། དཔེར་ན་བྱས་
 པས་སྐྱ་མི་རྟག་པར་སྐབས་པའི་མི་མཐུན་དཔེར་ན་མ་ཁམ་བཞེད་པ་ལྟ་བུའོ། །དཔེ་ལྷར་སྒྲུང་གི་མཚན་
 ཉིད། དེ་སྐབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ངེས་པའི་སྒྲིབ་པ་དང་པོ་གཞིར་གྱུར་པའི་གཞིར་བཟུང་ཡང་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་
 སྐབས་ཀྱི་བྱེད་པའི་མེས་མི་ལུས་པ། དབྱེན། མཐུན་དཔེ་ལྷར་སྒྲུང་དང་། མི་མཐུན་དཔེ་ལྷར་སྒྲུང་
 གཉིས། མཚན་ཉིད་ལྷ་མས་འགྲེལ། །དཔེ་ནི་རིམ་བཞིན། སྐྱ་མི་རྟག་སྐབས་པའི་མཐུན་དཔེར་ན་མ་
 མཁའ་དང་། མི་མཐུན་དཔེར་བུམ་པ་བཞེད་པ་ལྟ་བུའོ། །མངས་པར་འགྱུར་བས་རྒྱས་པར་མ་བྱེད། །

གཉིས་པ་རྟགས་དཔེ་རྟོགས་གསུམ་ཀྱི་སྒྲིབ་ཡོན་བཤད་པ་ལ། དགག་གཞག་གཉིས་ལས།
 དང་པོ་ནི། རྟགས་དང་རྟོགས་ཀྱི་སྒྲིབ་ཡོན་ལ། ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྟགས་དང་རྟོགས་གང་དག་གི་མཚན་
 ཉིད་ཀྱི་བསལ་བྱ་ནི་སྒྲིབ་ཡོན་ལ། དེ་ལས་བསྐྱོག་པ་ནི་ཡོན་ཏན་ནོ། །ཞེས་ཟེར་རྟོ། །རྟོ་ལྷ་ན་ལོག་
 རྟོག་འགའ་ཞིག་ཀྱང་དེར་ཐལ་བའི་བྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྟགས་སྒྲིབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རྟགས་ཡང་
 དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་རིགས་མི་མཐུན། ཞེས་ཟེར་ཅིང་། རྟོགས་སྒྲིབ་སོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་དེས་
 མཚན་ཏེ་སྒྲེལ། །རིགས་མི་མཐུན་ཅེས་པ་ཅི། རྟལ་གསུམ་མ་ཡིན་ཅམ་ལ་བྱེད་ན། ཤེས་བྱ་པལ་ཆེ་བ་

བྱས་པས་སྒྲིམ་ཏེ་ཉག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཉག་སྒྲིམ་རྒྱུ་ཏུ་ཉ་ཅང་ཐལ་ལོ། །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཚུལ་ཅན་གྱི་སྤྲེང་བུ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་མ་ངེས་པའི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཚུལ་གྱི་རིགས་མི་མཐུན་ཡིན་པ་སོགས་ལ་ཁ་ཅིག་འདོད་མོད། དེ་ལྟར། མཐུན་དཔེ་བུམ་པའང་བྱས་པས་སྒྲིམ་ཏེ་ཉག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཉག་སྒྲིམ་རྒྱུ་ཏུ་ཐལ་ལོ། །པལ་ཆེ་བ་དག་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཚུལ་ཅན་གྱི་སྤྲེང་བུ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་མ་གྲུབ་པ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཉག་སྒྲིམ་ཡང་དག་ཡིན་པ་ཕྱོགས་ཚུལ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བསལ་བའི་རིགས་མི་མཐུན་ཞེས་སོགས་སུ་འདོད་ལ། དེ་ལྟར། ཉག་སྒྲིམ་ཡིན་ན། གཞི་མ་གྲུབ་པས་བྱུང་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། ཉག་སྒྲིམ་ཅན་ཡིན་ན་སྒྲིམ་མེད་ཡིན་པས་བྱུང་པར་ཐལ་ལོ། །ཁ་ཅིག་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་གང་རུང་མ་གྲུབ་པ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཉག་སྒྲིམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཟེར། བྱས་པས་སྒྲིམ་འགོད་ཚུལ་ལྟར་གྲུབ་པ་ཚུལ་ཅན། ཁྱོད་བྱས་པས་སྒྲིམ་ཏེ་ཉག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཉག་སྒྲིམ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་གང་རུང་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཉག་སྒྲིམ་མ་གྲུབ་ན། དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཉག་སྒྲིམ་ཡང་དག་ཏུ་ཐལ་ལོ། །ཁ་ཅིག་ན་ཟེ། མིག་གི་གཟུང་བྱ་སྒྲིམ་འགོད་ཚུལ་ལྟར་མ་གྲུབ་པ་དེ། མིག་གི་གཟུང་བྱས་སྒྲིམ་ཏེ་ཉག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཉག་སྒྲིམ་ཡང་དག་གི་སྒྲིམ་ཡིན་ཏེ། དེའི་སྒྲིམ་ནས་མིག་གི་གཟུང་བྱ་སྒྲིམ་ཏེ་ཉག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཉག་སྒྲིམ་ཡང་དག་ཡིན་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཉག་སྒྲིམ་ལྟར་སྒྲུབ་ཡིན་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་ཏེ། དེའི་སྒྲིམ་ནས་ཉག་སྒྲིམ་ལྟར་སྒྲུབ་ཏུ་འཛོག་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཉག་སྒྲིམ་སྒྲིམ་ནི་ཉག་སྒྲིམ་ཡང་དག་གི་སྒྲིམ་ཡིན་གྱི། ལྟར་སྒྲུབ་གི་སྒྲིམ་མིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རྟོ། །

འདིས་ནི་ཉག་སྒྲིམ་ཉག་སྒྲིམ་གང་ལ་ལྷན་དབྱེད་པའི་ཚུལ་མ་གོ་བར་ཟད་དེ། ཉག་སྒྲིམ་ཉག་སྒྲིམ་གང་ལ་ལྷན་དབྱེད་པ་ནི། ཉག་སྒྲིམ་གང་ལ་ལྷན་པའི་གཞི་ཉག་སྒྲིམ་དེ་ཉག་སྒྲིམ་ཡང་དག་གམ་ལྟར་སྒྲུབ་གང་ཡིན་ཞེས་དབྱེད་པ་ཡིན་པ་ལ། ཉག་སྒྲིམ་དེ་ཉག་སྒྲིམ་གང་ལ་ལྷན་པའི་གཞི་ཉག་སྒྲིམ་དེ་ཉག་སྒྲིམ་ཡང་དག་ཏུ་འཛོག་པའི་སྒྲིམ་ཡིན་ནམ། ལྟར་སྒྲུབ་ཏུ་འཛོག་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པའི་སྒྲིམ་ཡིན་ཅེས་དབྱེད་པར་གོ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན། ཉག་སྒྲིམ་ཉག་སྒྲིམ་གང་གི་སྒྲིམ་ཡིན་དབྱེད་པ་ནི་ཉག་སྒྲིམ་སྒྲིམ་ལྷན་པའི་ཉག་སྒྲིམ་དེ་གང་ཡིན་དབྱེད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཉག་སྒྲིམ་ཅན་ནམས་ལས་འོས་ཅི་ཞིག་ཡོད། གཞན་ཡང་། འདི་ལྟར་སྒྲིམ་བས་ནི་བྱེད་ཚུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཡོན་ཏན་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྒྲིམ་མོད། དེ་

ལྟར་ན། སྒྲོན་ལྡན་པས་སྒྲོན་ཅན་དང་། ཡོན་ཏན་ལྡན་པས་ཡོན་ཏན་ཅན་དུ་འཛོག་པ་མ་ཡིན་པར་
 ཐལ། སྒྲོན་ལྡན་ན་དེ་བྱང་ཚེས་ཡིན་དགོས། བྱང་ཚེས་ཡིན་ན་ཡོན་ཏན་ཡིན་དགོས། ཡོན་ཏན་ཡིན་ན་
 དེ་ལྡན་པའི་ཆ་ནས་སྒྲོན་ཅན་དུ་འཛོག་པ་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ།

གཞན་ཡང་། སེམས་ཅན་སངས་རྒྱས་ཡིན་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པའི་སྒྲོན་ཡིན་པས་སེམས་
 ཅན་སངས་རྒྱས་ཡིན་པའི་སྒྲོན་ཡིན་དགོས་ན། སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་གྱི་བདག་འཛིན་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་
 སེམས་ཅན་སངས་རྒྱས་ཡིན་པའི་སྤང་བྱར་ཐལ། སེམས་ཅན་སངས་རྒྱས་ཡིན་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད་
 པའི་སྤང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཏགས་བྱལ་ཁས་སྤངས། འདོད་ན། སེམས་ཅན་སངས་རྒྱས་ཡིན་པ་ཆོས་
 ཅན། སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་གྱི་བདག་འཛིན་དེ་ཁྱོད་གྱི་སྤང་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་
 ཕྱིར། ལན་ཅི་ཡོད། ཡང་ཁ་ཅིག ཏགས་སྒྲོན་ཅན་དང་ཏགས་སྒྲོན་གཅིག་ཡིན་ལ། ཡོན་ཏན་ཅན་དང་
 ཡོན་ཏན་ཡང་གཅིག་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་ནི་མངོན་སུམ་ལ་བསྟོན་པ་སྟེ། དོན་སྤྱི་སོ་སོར་འཆར་བའི་ཕྱིར་
 དང་། དགོ་སྤྱོད་དང་སྟོམ་པ་གཅིག་ཏུ་ཐལ་བའི་ཕྱིར་དང་། བྱས་པ་སྦྱ་ལ་གྲུབ་པའི་ཆ་བྱས་པ་དང་
 གཅིག་ཏུ་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། གཞན་དག་གིས་ངོ་བོ་གཏོག་ཏུ་ཁས་སྤངས་པ་ལ། ཁ་ཅིག་གིས་སྒྲོན་ཡིན་
 ན་སྒྲོན་ཅན་ཡིན་དགོས་ན། ཞེས་ཐལ་བ་འཕེན་པ་ནི་རང་མཚང་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། ཏགས་སྒྲོན་གྱི་
 སྐབས་སུ་གཞན་ལུགས་འགོག་པའི་ཚུལ་རི་སྐད་བཤད་པ་ནམས། བྱོན་སྤང་དཔེའི་སྐབས་སུ་འང་
 རིགས་བསྐྱེས་ཏེ་ཤེས་པར་བྱའོ།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་གཞན་པ་ནི། ཏགས་སྒྲོན་གྱི་མཚན་ཉིད། རང་བྱང་ཆོས་སུ་ལྡན་པའི་
 ཏགས་དེ་དེ་སྐབས་ཀྱི་ཏགས་སྒྲོན་ཅན་དུ་སྐབས་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས། དཔེར་ན། སྒྲ་
 མི་ཏགས་སྐབས་ལ་མིག་གིས་གཟུང་བྱ་ཏགས་སུ་བཀོད་པའི་ཆོ་མིག་གིས་གཟུང་བྱ་སྒྲ་ལ་མ་གྲུབ་པའི་ཆ་
 ལྟ་བུའོ། དཔེ་སྒྲོན་གྱི་མཚན་ཉིད། རང་གང་ལ་བྱང་ཆོས་སུ་ལྡན་པའི་དཔེ་དེ་དེ་སྐབས་ཀྱི་དཔེ་ཡང་དག་
 མ་ཡིན་པར་སྐབས་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས། དཔེར་ན། གཞལ་བྱས་སྒྲ་ཏགས་པར་སྐབས་
 པའི་མཐུན་དཔེར་བུམ་པ་བཀོད་པའི་ཆོ། བུམ་པ་ཏགས་པས་སྤྱོད་པ་ལྟ་བུའོ། བྱོན་སྒྲོན་གྱི་མཚན་ཉིད།

རང་གང་ལ་ཁྱད་ཚེས་སུ་ལྷན་པའི་དམ་བཅའི་དོན་དེ་ཕྱོགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་ཚུ་ལ་
གསུམ་ཚད་པའི་གཏན་ཚིགས། དཔེར་ན། སྒྲ་ཏྲག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་སྒྲ་ལ་ཏྲག་པ་ཚད་མས་བསལ་
བའི་ཆ་ལྟ་བུའོ། ཁོན་ཀྱང་། འདི་དག་ནམས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ནི་རྟོགས་པར་སྒྲུབ་པ་
སྒྲོན་དང་ཕྱོགས་སྒྲོན་པའི་ཚུན་གཅིག་ཡིན་ན་གཅིག་ཡིན་མི་དགོས་པ་ནི་རྟོགས་སྤྲོད་ཞིང་། གཞི་མཐུན་
མིང་པ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་ཏྲག་སྒྲུབ་ལ་ཏྲགས་སུ་འདྲ་ཏྲག་པ་བཞུགས་པའི་ཚེ་ཏྲག་པ་སྒྲ་ལ་མ་གྲུབ་པ་གཉིས་
ཀའི་སྒྲོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཁོན་ཀྱང་། གཞུང་ལས་ཇི་ལྟར་བཤད་པ་ནི་གཞུང་ཉིད་ཏུ་བཤད་པར་
བྱའོ། ཏྲགས་ཡོན་ཏན་ཅན་དང་སྒྲོན་ཅན་ཡང་མི་འགལ་ཏེ། སྒྲ་ཏྲག་སྒྲུབ་ལ་བྱས་པ་ཏྲགས་སུ་བཞུགས་
པ་ནི་ཡོན་ཏན་ཅན་དང་། སྒྲོན་ཅན་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། བྱས་པ་སྒྲ་ལ་གྲུབ་པ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡོན་
ཏན་ཡིན་ཅིང་བྱས་པ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པ་སྒྲོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཏྲགས་ཕྱོགས་དཔེ་
ལ་འདྲ་མཚན་པར་བྱ་ཞིང་དཔེའི་སྒྲོན་ནི་ཏྲགས་སྒྲོན་ཏུ་འདུ་སྟེ། དཔེ་ནི་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཡན་ལག་ཡིན་
པའི་ཕྱིར་རོ། ཏྲགས་དཔེ་ཕྱོགས་གསུམ་གྱི་སྒྲོན་ཡོན་གྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ།

སྒྲས་པ། བསྐྱེད་གཉེན་ལས་རབ་གསལ་སྣང་བ་དང་། རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་དག་ལས་
ཡིད་བཞིན་ནོར། ཁད་གསལ་སྤོང་ཚལ་ལས་ལེགས་བཤད་སྒྲུང་ཅིའི་རྒྱུ། རྩོགས་ལྷན་བཞིན་ཏུ་དག་
ལེགས་ཅི་ཡང་སྒྲིན། ཁར་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། ཤེས་པར་བྱེད་པའི་སྤོང་རྣམ་པར་གཞག་
པ་འཕྲོས་དོན་དང་བཅས་ཏེ་བརྗོད་ཟིན་ཏོ། །

རྩ་བའི་ས་བཅད་གསུམ་པ་ཤེས་པ་ཡུལ་ལ་ཇི་ལྟར་

འདུག་པའི་ཚུལ་བཤད་པ།

གསུམ་པ་ཤེས་པ་ཡུལ་ལ་ཇི་ལྟར་འདུག་པའི་ཚུལ་བཤད་པ་ལ། དགག་པ་དང་སྒྲུབ་པ།
འགལ་བ་དང་འབྲེལ་བ། བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྱེད། སྤྱི་དང་བྱེད་བྱ། སྒྲུབ་པ་དང་གཞན་སེལ། རྩས་
དང་ཕྱོགས་པ། གཅིག་དང་ཐ་དད། མཚན་མཚན་གཞི་གསུམ། འདས་སོགས་དུས་གསུམ་བཤད་པ་
དང་དགྲའོ།

དགག་པ་དང་སྒྲུབ་པ་བཤད་པ།

དང་པོ་ལ། དགག་སྒྲུབ་གཉིས་ལས། དགག་པ་ནི། སྒྲོས་དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་པའི་
 རྣམ་པས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཞེས་པ་མཚན་ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་སྒྲོ་ལ་དེའི་སྤྱི་འཆར་བ་ན་དགག་བྱ་
 བཅད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་འཆར་བ་ནི་དགག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི། རང་མ་ཡིན་བཅད་པ་ལྟ་བུ་དངོས་
 པོ་ལ་དགག་བྱ་བཅད་པ་ཙམ་དགག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་བྱ་ཚོས་ཐམས་ཅད་རང་མ་ཡིན་བཅད་པར་
 གནས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ཚོས་དེའི་དངོས་མིང་གི་མཐར་དགག་ཚིག་མ་སྦྱར་ཡང་ཚོས་དེ་སྒྲོ་ལུ་
 དུ་འཆར་བ་ན་དགག་བྱ་བཅད་པའི་རྣམ་པར་འཆར་ན་དགག་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་དང་
 གཞལ་བྱ་ལ་སོགས་པ་དངོས་པོར་མ་སྒྲུབ་པའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་དགག་པར་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་
 ལྟར་ཤེས་བྱ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་དགག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་སྒྲོ་ཡིན་ན་དགག་
 བྱ་བཅད་པའི་རྣམ་པར་འཆར་བས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཁྱོད་དངོས་ལུ་བྱེད་པའི་མངོན་
 སུམ་མི་སྤྲིད་པ་གང་ཞིག་ཁྱོད་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ཡིན་ན་ཤེས་བྱ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་ལྟ་བུར་སྤང་
 བས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ།

དབྱེ་ན། མེད་དགག་དང་མ་ཡིན་དགག་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སྒྲོ་ལུ་དུ་དགག་བྱ་དངོས་
 སུ་བཅད་ནས་ཚོས་གཞན་མི་འཕེན་པ་འཇམ། མི་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། བུམ་ཟེས་ཆང་འབྲུང་རུང་
 མི་རུང་བྱིས་པ་ན་ཆང་མི་བརྟུང་ངོ་ཞེས་པ་ནི་ཆང་འབྲུང་བ་རྣམ་པར་བཅད་པ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་གྱི། དེ་
 ལས་གཞན་པའི་བརྟུང་བ་འབྲུང་མི་འབྲུང་གང་ཡང་མི་སྒྲུབ་པ་བཞིན་ཏེ། རྟོག་གི་འབར་བ་ལས། མེད་
 པར་དགག་པ་ནི་དངོས་པོའི་ངོ་པོ་ཉིད་ཙམ་ཞིག་འགོག་པར་ཟད་གྱི། དེ་དང་འབྲུབ་དེ་མ་ཡིན་པ་
 གཞན་གྱི་དངོས་པོ་སྒྲུབ་པར་མི་བྱེད་དེ། དཔེར་ན། བུམ་ཟེ་ཆང་བརྟུང་བར་མི་བྱའོ་ཞེས་པ་དེ་ཙམ་
 ཞིག་འགོག་པར་ཟད་གྱི། དེ་ལས་གཞན་པའི་བརྟུང་བ་བརྟུང་ངོ་ཞེས་མི་བརྟུང་ངོ་ཞེས་མི་བརྟུང་བ་ལྟ་
 བུའོ།³⁴⁴ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

མ་ཡིན་དགག་ནི། སྒྲོའི་ལུ་དུ་དགག་བྱ་བཅད་ནས་ཚོས་གཞན་འཕེན་པ་འཇམ་སྒྲུབ་པ་

ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། རྒྱུས་བྱ་གཅིག་དམངས་རིགས་སུ་སྟོན་པར་འདོད་པ་ན་འདི་བཅའ་ཟེ་མ་ཡིན་ཞེས་
པ་ནི་བཅའ་ཟེ་བཀག་པ་ཙམ་མིན་གྱི། བཅའ་ཟེ་ལས་གཞན་པ་དམངས་རིགས་ཡིན་པར་སྐྱབ་པ་ལྟ་བུ་སྟེ།
རྟོག་གོ་འབར་བ་ལས། མ་ཡིན་པར་དགག་པ་ནི་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་བཀག་པས་དེ་དང་འདྲ་བར་
དེ་ལས་གཞན་པའི་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྐྱབ་པར་བྱེད་པས་ཏེ། དཔེར་ན། འདི་བཅའ་ཟེ་མིན་ཞེས་
བཀག་པས་བཅའ་ཟེ་འདྲ་བ་དེ་ལས་གཞན་པ་བཅའ་ཟེ་མ་ཡིན་པ་དཀའ་ལྷན་བ་དང་ཐོས་པ་ལ་སོགས་
པས་དམན་པའི་དམངས་རིགས་ཡིན་པར་སྐྱབ་པ་ལྟ་བུའོ།³⁶ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

ཆོས་གཞན་འཕེན་པ་ལ། དངོས་དང་ཤུགས་དང་དངོས་ཤུགས་གཉིས་ཀ་དང་སྐབས་སྟོབས་
གྱིས་འཕངས་པ་དང་བཞི་སྟེ། དང་པོ་ནི། བདག་མེད་པ་ཡོད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དགག་བྱ་གཅོད་པ་
དང་ཆོས་གཞན་འཕེན་པ་གཉིས་ཀ་ཆོག་གཅིག་གིས་སྐྱབ་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། ལྷས་བྱིན་ཆོན་པོ་ཉིན་
པར་ཟས་མི་ཟ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དོན་གྱིས་མཚན་མོ་བར་བསྟན་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། ལྷས་བྱིན་ཆོན་
པོ་ཉིན་པར་ཟས་མི་ཟ་བར་རིད་པ་མིན་པ་ཡོད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ་གོ་སྟོའོ། །ཁ་ཞི་པ་ནི། རྒྱུས་བྱ་གཅིག་
རྒྱལ་རིགས་བཅའ་ཟེའི་རིགས་གང་རུང་དུ་ཤེས་ཤིང་དེའི་ནང་ནས་གང་ཡིན་མ་ངེས་པའི་ཆེ། འདི་བཅའ་
ཟེ་མིན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། རྒྱལ་ཁྲིམས་སུ་རང་ཚུགས་མི་སྟོན་ཀྱང་སྐབས་སྟོབས་གྱིས་སྟོན་པའོ། །ཆོས་
གཞན་འཕེན་ཚུལ་དེ་གསུམ་དུ་ངེས་པས་དེ་དག་ནི་མ་ཡིན་དགག་ཡིན་ལ། དེ་གསུམ་གང་ཡང་མི་
འཕེན་ན་དེ་ལས་གཞན་མེད་དགག་ཡིན་ཏེ། སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་བརྟུ་ལ་ཞུགས་གྱིས་བྲངས་པ་
ལས། དགག་པ་དོན་གྱིས་བསྟན་པ་དང་། ཆོག་གཅིག་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་དང་། དེ་ལྟར་རང་ཆོག་མི་
སྟོན་པ། །མ་ཡིན་དགག་པ་གཞན་ཡིན་ནོ།³⁷ །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཁ་ཅིག་ །ཁ་ཞི་སྐྱབ་པ་དང་
ཆོགས་ན་སྐྱབ་པར་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། བཅའ་ཟེ་དགག་བྱ་བཅད་ཙམ་མིན་ཡང་། བཅའ་ཟེ་ཆང་མི་
འཐུང་བ་དགག་བྱ་བཅད་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དཔེར་ན། རྒྱ་མངོན་གྱུར་ཡིན་ཀྱང་རྒྱ་མི་རྟག་པ་
ལྟོག་གྱུར་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། །གཞན་དག །གཞི་དང་ཚོགས་ན་ཆོས་གཞན་འཕངས་པར་འདོད་པའང་མི་
འཐད་དེ། བཅའ་ཟེ་ཆང་མི་བཏུང་ཞེས་པ་ལ་བཅའ་ཟེ་ལྟ་བུ་ནི་ཆང་བཏུང་མི་བཏུང་བཅུ་བའི་གཞི་ཡིན་གྱི།
འཕངས་པའི་ཆོས་གཞན་མིན་པའི་ཕྱིར་རོ།

གཉིས་པ་སྐྱབ་པའི་མཚན་ཉིད། དགག་བྱ་བཅད་པ་ལ་མ་ཉོས་པར་རང་དབང་དུ་སྒོ་ཡུལ་
དུ་འཆར་བའི་ཚུལ། མཚན་གཞི་ནི་དངོས་པོ་རྣམས་ཡིན་ནོ། །དགག་སྐྱབ་ཀྱི་རྣམ་པར་བཞག་པ་
བཤད་ཟིན་ཏོ།།

འགལ་བ་དང་འབྲེལ་བ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་འགལ་འབྲེལ་བཤད་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་འགལ་བ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་།
དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ལ་དགག་གཞག་གཉིས་ལས། གཞན་ལུགས་དགག་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ།
འགལ་བའི་མཚན་ཉིད། མི་མཐུན་པར་གནས་པ་ཞེས་པ་མི་འཐད་དེ། འོ་ན་བུམ་པའི་མཚན་ཉིད། དོན་
བྱེད་རྣམ་པ་ཅིས་སྐྱས་ན་ཅིས་འགོག་ག་ལ་བའང་བུམ་པར་ཐལ་ལོ་ཞེ་ན། འོ་ན། བུས་མི་རྟག་ཀྱང་
འགལ་བར་ཐལ་ལོ། མི་མཐུན་པར་གནས་པ་མ་གྲུབ་པོ་ཞེ་ན། འོ་ན། ག་བའང་དོན་བྱེད་རྣམ་པར་
མ་གྲུབ་པོ། གཞུང་འདེགས་ཀྱི་དོན་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། བུས་མི་རྟག་ཀྱང་མཚན་ཉིད་མི་མཐུན་
པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་སྒྲིབ་པ་ནི་མཚུངས་པ་མིན་ཏེ། མཚན་ཉིད་མི་མཐུན་པས་མི་མཐུན་པའི་གོ་མི་ཚོད་
པའི་ཕྱིར་ཏེ། མཚན་ཉིད་འགལ་བས་འགལ་བའི་གོ་མི་ཚོད་པའི་ཕྱིར་རོ། ཁ་ཅིག་ན་རེ། གཞི་མཐུན་
མི་སྲིད་པ་ཙམ་གྱིས་འགལ་བར་མི་འཐད་དེ། འགལ་ན་ཕན་ཚུན་གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་ཡིན་དགོས་
པའི་ཕྱིར་རོ། གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་པས་འགལ་བར་འགྱུར་ན་རྒྱ་འབྲས་རྣམས་ཀྱང་འགལ་དགོས་པ་ལ།
བདག་འཛིན་རྒྱ་གཅིག་ཅན་ཉིད་དང་། རྒྱ་དང་འབྲས་སུའི་དངོས་པོའི་ཕྱིར། འདོད་ཆགས་ཁོང་ཁྱོ་
ཕན་ཚུན་དུ། བླ་དད་ན་ཡང་གཞོད་མ་ཡིན།⁽²⁷⁾ ཅེས་པ་རྩ་འབྲེལ་རྣམས་ལས། འདོད་ཆགས་དང་
ཁོང་ཁྱོ་རྒྱ་འབྲས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་འགལ་བ་མ་ཡིན་པར་བརྟན་ཏོ་ཞེས་ཟེར་ཅིང་། སྡོ་སེར་སོགས་ཀྱང་
མི་འགལ་ཏེ། གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་མིན་པའི་ཕྱིར། ཅེས་ཟེར་ཏོ།།

འདི་ནི་མི་འཐད་དེ། རྟག་མི་རྟག་གཉིས་ཀྱང་མི་འགལ་བར་ཐལ། གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་
མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཕན་ཚུན་འགོག་མི་རྣམས་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། གཉིས་ཀ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་
ཕྱིར་རོ། སྐྱིར་གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་མིན་ཡང་། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཚུལ་ནམ་མཁའ་ལྟ་སུའི་སྟེང་དུ་རྟག་

གཉིས་པ་རང་ལྷགས་ལ། འགལ་བའི་མཚན་ནི། ཐ་དད་གཞིམཐུན་མི་སྲིད་པ། དབྱེ་བ་ལ།

ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་དང་། ཡན་ཚུན་སྤངས་འགལ་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། ལུས་པ་
མཚུངས་པའི་སྒོ་ནས་རྒྱན་འགྲོགས་སུ་མི་རུང་བའི་དངོས་པོ། །དབྱེན། བཅའ་པོ་ལས་གྱུར་པའི་ལྷན་
ཅིག་མི་གནས་འགལ་དང་། ཤེས་པར་གྱུར་པའི་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཚ་
རིག་དང་གྲང་རིག་ལྟ་བུ་དང་། གཉིས་པ་ནི། བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དང་
བདག་འཛིན་ལྟ་བུ་ལོ། །དེ་གཉིས་ཀའང་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་དངོས་འགལ་ཡིན་ལ། བརྒྱན་
འགལ་ནི། དུ་བ་སྟོབས་ཆེན་པོ་དང་གྲངས་རིག་སྟོབས་ཆེན་པོ་ལྟ་བུ་ལོ། །འདི་ལ་ནི། ཚད་མས་གཞོད་
འགལ་ཞེས་ཀྱང་བྱ་སྟེ། དུ་བ་ཡོད་ན་མེ་ཡོད་པར་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་། མེ་དང་གྲང་རིག་དངོས་ཀྱི་ལྷན་
ཅིག་མི་གནས་འགལ་དུ་གྱུར་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་དུ་བ་ཡང་གྲང་རིག་དང་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་
ཡིན་པའི་བྱུང་རོ།

འདི་དག་གི་འགལ་བའི་རྒྱལ་ནི། ཤེས་པ་ལས་གྱུར་པའི་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་བའི་
རྒྱལ། ཁོ་བོས་སྤང་གཉེན་གྱི་ནུས་གཞག་གཞན་དུ་བཤད་པ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། ཚ་རིག་དང་གྲང་
རིག་ལྟ་བུ་ལ་གཞན་དག་ན་རེ། ལྷན་ཅིག་དང་པོ་ལ་ཡུད། གཉིས་པ་ལ་ལུས་རྒྱུད་དུ་བྱས། གསུམ་པ་
ལ་རྒྱན་གཙོད་པར་བྱེད་པས་གཞོད་བྱེད་སྟོབས་ལྷན་རྒྱུད་དང་། གཞོད་བྱ་ལུས་རྒྱུད་འབྲས་བུའི་ཞེས་སྒྲ་
མོད་ཀྱང་། ཚས་དེ་ལ་ཕན་འདོགས་ན་གཞོད་བྱེད་ཡིན་པར་འགལ་བའི་བྱུང་ཆེས་མི་འཐད་དོ། །དེ་
བས་ན་ཚ་གྲང་སྤྱད་ཅིག་དང་པོ་ལ་ཡུད། དེའི་རྗེས་སུ་གྲང་རིག་སྤྱད་ཅིག་དང་པོས་ཉེར་ལེན་དང་ཚ་
རིག་སྤྱད་ཅིག་དང་པོས་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུན་བྱས་ནས་གྲང་རིག་གཉིས་པ་རང་འབྲས་བྱི་མ་སྦྱེད་པའི་
ལུས་རྒྱུད་གི་རོ་བོར་སྦྱེད་ལ། དེ་འབྲའི་ཚ་གྲང་ནི་རྒྱུ་འབྲས་ཡིན་གྱི། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་མིན་
ཞིང་། དེ་རྗེས་གྲང་རིག་སྤྱད་ཅིག་གཉིས་པས་ཉེར་ལེན་དང་། ཚ་རིག་སྤྱད་ཅིག་གཉིས་པས་ལྷན་ཅིག་
བྱེད་རྒྱུན་བྱས་པ་ལས་གྲང་རིག་སྤྱད་ཅིག་གསུམ་པ་རང་འབྲས་བྱི་མ་སྦྱེད་པའི་ལུས་མེད་ཀྱི་རོ་བོར་
གྱུར་བ་སྦྱེད་ལ། དེ་འབྲའི་ཚ་གྲང་ཡང་རྒྱུ་འབྲས་ཡིན་གྱི། གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་མ་ཡིན་ལ། ལྷན་ཅིག་
གསུམ་པོ་དེ་ཚ་ཤས་སུ་ལྷན་པའི་ཚ་ཅན་ཚ་རིག་དང་། ལྷན་ཅིག་དང་པོ་ལུས་ལྷན་གཉིས་པ་ལུས་རྒྱུད་
གསུམ་པ་ལུས་མེད་ནུས་ཚ་ཤས་སུ་ལྷན་པའི་ཚ་ཅན་གྲང་རིག་གཉིས་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་

ཡིན་ལ། རྒྱ་འབྲས་མིན་ཞིང་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན། མ་ཅན་ཚ་གང་དེ་གཉིས་
 ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱེད་པ་འགལ་བས་ལུས་མཚུངས་སུ་རྒྱན་འགྲོགས་སུ་མི་
 རུང་བའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་བྱིར། དེར་ཐལ། དེ་གཉིས་ཀྱི་སྐྱད་ཅིག་དང་པོ་ཐུད་ནས་དེ་རྗེས་གང་
 རེག་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པ་ལུས་ཚུང་དང་། གསུམ་པ་རང་འབྲས་བྱི་མ་སྦྱེད་པའི་ལུས་མེད་དུ་བྱས་ནས།
 བཞི་བ་ཡན་ཆད་མི་སྦྱེ་བར་རྒྱན་གཙོད་པའི་བྱིར། ཅེས་བྱའོ། །སྤང་ལུན་ལྷ་བྱ་ལ་ནི་འདི་ལྷ་ར་མ་ཡིན་ཏེ།
 སྤང་བ་སྦྱེ་བ་དང་ལུན་པ་འགག་པ་དུས་མཉམ་ཞིང་། སྤང་བ་སྦྱེས་པ་དང་ལུན་པ་འགག་པ་དུས་མཉམ་
 པ་ཡིན་ནོ། །ཁ་ཅིག་ཚ་རེག་ཅམ་དང་གང་རེག་ཅམ་གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྦྱ་བ་དང་།
 གང་རེག་ད་ལྷ་ར་བ་གཞོད་བྱ་མ་ཡིན་ཏེ། སྦྱེས་ཟེན་པས་གཞོད་པར་བྱར་མེད་པའི་བྱིར་རོ་ཞེས་སྦྱ་བ་
 དང་། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ད་ལྷ་ར་བར་རྩ་བའི་གྲུབ་མཐའ་ལ། ཁས་ལེན་པ་ནི་དངོས་འགལ་ལ་ངོ་མཚར་
 དུ་འཛིན་པའི་བབ་ཅོལ་ལོ།།

གཉིས་པ་ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད། ཕན་ཚུན་གཅིག་ཡིན་པས་ཅིག་ཤོས་ཡིན་
 པ་གཙོད་ལུས་པའི་ཚོས། དབྱེན། དངོས་ཀྱི་ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་དང་། བརྒྱད་པའི་ཕན་ཚུན་སྤངས་
 འགལ་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། ཕན་ཚུན་གཅིག་ཡིན་པ་རྣམ་པར་བཅད་པས་ཅིག་ཤོས་ཡིན་
 པར་གོ་ལུས་པའི་འགལ་སྒྲ་དངོས། དཔེར་ན། ཉག་མི་ཉག་ལྷ་བྱའོ། །གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད། ཚོས་དེ་
 དང་གཞི་མཐུན་ན་མི་སྦྱིད་པའི་སྦྱོ་ནས་འགལ་བ་གང་ཞིག །ཚོས་དེ་རྣམ་པར་བཅད་ལྷོག་མ་ཡིན་པ།
 དཔེར་ན། བྱས་པ་དང་ཉག་པ་ལྷ་བྱའོ། །འདི་ལ་ཚད་མས་གཞོད་འགལ་ཞེས་ཀྱང་བྱ་སྟེ། བྱས་པ་ཡིན་
 ན་མི་ཉག་པ་ཡིན་དགོས་པར་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་སྦྱོ་བས་ཀྱིས་བྱས་པས་རང་གྲུབ་པའི་གཞི་དེ་ཉག་པ་
 ཡིན་པ་འགོག་པའི་བྱིར་རོ།།

དེས་ན། འགལ་བ་ཡིན་ན་ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ལ། ཚད་མས་གཞོད་
 འགལ་དང་བརྒྱད་འགལ་དོན་གཅིག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་། དོན་ལ་གཞོད་བྱེད་ངོ་བོ་སྟེ། ཁོད་ན་
 ཡོད་པས་མེད་བྱིར་རོ།^{༡༧} །ཞེས་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་དངོས་འགལ་ངོས་བཟུང་། ཕན་ཚུན་
 ཐ་དད་གྲུབ་བྱིར་ཏེ། །བརྟན་དངོས་དང་ནི་འཛིག་པ་བཞིན།^{༡༨} །ཞེས་ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་གྱི་

དངོས་འགལ་དཔེ་དང་བཅས་པ་བསྟན། ཚད་མ་གཞན་གྱིས་གཞོད་ཕྱིར་ཀྱང་། ཁྲིམ་གྱུར་དང་ནི་
 ལྟོས་བཅས་བཞིན།^{༢༧༤} །ཞེས་པས་བརྒྱད་འགལ་ཐམས་ཅད་ཚད་མ་གཞན་གྱིས་གཞོད་འགལ་ཞེས་
 བརྒྱད་འགལ་གྱི་དོན་ལྟོགས་སྟོས་པའི་སྒྲོ་ནས་བསྟན་ནས། ཡན་ཚུན་སྤངས་འགལ་གྱི་བརྒྱད་འགལ་
 གཅིག་དཔེར་བཞོད་པ་ཡིན་ལ། ཚད་མས་གཞོད་འགལ་ནི་བརྒྱད་འགལ་གྱི་དོན་ལྟོགས་ཡིན་ཏེ། འདི་
 ལྟར། བརྒྱད་འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད། ཚས་དེས་གཞི་དེལ་དངོས་སུ་གཞོད་པར་གྲུབ་པའི་ཚད་མ་གཞན་
 གྱི་སྟོབས་ལས་ཚས་དེ་དང་འགལ་བར་གྲུབ་པ་ཞེས་པའོ། །དེས་དངོས་འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་
 མཚན་ཏེ། ཚས་གཞན་ཚས་དེལ་གཞོད་བྱེད་དུ་སྒྲུབ་པའི་ཚད་མ་ལ་མ་བཟོས་པར་ཚས་དེལ་གཞོད་
 བྱེད་དུ་འགྱུར་བ། ཞེས་སོ།

གཉིས་པ་འབྲེལ་བའི་མཚན་ཉིད། ཁྱོད་ཚས་དེ་དང་ཡན་ཚུན་ཐ་དད། ཚས་དེ་ཞེས་ན་
 ཁྱོད་ཞེས་པ། དབྱེན། བདག་གཅིག་འབྲེལ་དང་། དེ་བྱུང་འབྲེལ་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད།
 རང་བཞིན་གཅིག་པའི་སྒྲོ་ནས་རྗེས་སུ་འགོ་ལྟོགས་མི་འབྲེལ་བ། དཔེར་ན་བྱས་མི་རྟག་ལྟ་བུའོ། གཉིས་
 པའི་མཚན་ཉིད། རང་བཞིན་ཐ་དད་པའི་སྒྲོ་ནས་རྗེས་སུ་འགོ་ལྟོགས་མི་འབྲེལ་བ། དཔེར་ན། དུ་བ་མེ་
 ལ་འབྲེལ་བ་ལྟ་བུའོ།

དེལ་བདག་གཅིག་འབྲེལ་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་ནི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཀྱི་བྱུང་འབྲེལ་ངེས་པར་
 བྱེད་པའི་ཚད་མ་དང་། དེ་བྱུང་འབྲེལ་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་ནི་རྒྱ་འབྲས་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་སྟེ། གོང་དུ་
 བཤད་ཟིན་པ་དེ་དག་ལས་དབགས་ནས་ཤེས་པར་བྱའོ། །འབྲེལ་བ་ནི་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་མ་
 ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་བྱས་མི་རྟག་གི་འབྲེལ་བ་བདེན་པར་གྲུབ་ན། དེ་གཉིས་ཐ་དད་དུ་བདེན་དགོས་ལ།
 དེ་ལྟར་བྱས་མི་རྟག་བདེན་པའི་ཐ་དད་དུ་འགྱུར་བས་རྗེས་ཐ་དད་དུ་འགྱུར་ལོ། །དེས་ན་བྱས་མི་རྟག་
 འབྲེལ་བ་གྲུབ་ཅིང་། བྱས་མི་རྟག་བདེན་པར་གྲུབ་ཀྱང་བྱས་མི་རྟག་གི་འབྲེལ་བ་བདེན་པར་མ་
 གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་མེ་དུའི་འབྲེལ་བ་ཡང་བདེན་པར་མ་གྲུབ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན། མེ་དུ་ལ་
 འདི་ནི་འབྲེལ་བའོ། །འདི་ནི་འབྲེལ་ཡུལ་ལོ། །ཞེས་གཉིས་ཚས་སོ་སོར་འབྱེད་པའི་རྟག་པ་སྤང་ཡུལ་

ལ་མ་འབྲུལ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་བདེན་པར་གྱུ་བ་ཅིང་། མངོན་སུམ་ལ་དངོས་སུ་སྒྲུང་མི་སྲིད་པའི་
 ཕྱིར་རོ། རིགས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་འགལ་བ་ཡང་མི་བདེན་པར་བསྒྱུབ་སྤྲོའོ། རེས་ན། འབྲེལ་བ་དང་
 འགལ་བ་བདེན་པར་མ་གྱུ་བ་ཀྱང་། འབྲེལ་བ་དང་འགལ་བ་ཡིན་ན་བདེན་པར་མ་གྱུ་བ་མི་དགོས་
 པའི་རང་ལྷོག་གཞི་ལྷོག་གི་རྣམ་དབྱེ་ལ་མཁས་པར་བྱ་དགོས་ཏེ། དེ་དག་གི་རྒྱུ་ལ་ནི་རྒྱས་པར་གོང་དུ་
 བཤད་ཟིན་ཏོ། །འགལ་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་མདོར་བསྡུས་པའོ།

བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྱེད་གཏན་ལ་དབབ་པ།

གསུམ་པ་བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས།
 དང་པོ་བརྗོད་བྱའི་མཚན་ཉིད། བརྗོད་པའི་གོ་བར་བྱ་བ། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད། བརྗོད་བར་གིས་
 རང་ཡུལ་གོ་བྱེད། དེ་ལ་བརྗོད་བྱ་ནི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཡིན་ཏེ། རྒྱས་བརྗོད་མི་རུང་གི་ཚོས་མེད་པའི་
 ཕྱིར་རོ། ཁ་ཅིག་རང་མཚན་ཡིན་ན་རྒྱས་བརྗོད་དུ་མི་རུང་བར་འདོད་པ་ནི་ཆེས་གིན་ཏུ་འབྲུལ་པའི་
 གནས་ཡིན་ཏེ། རྩོགས་འདི་ལ་ནི་རི་བོང་ཅན་རྒྱ་བའི་རྒྱས་བརྗོད་དུ་མི་རུང་བར་ཚད་མས་གྱུ་བ་
 བར་ཐལ་ཞིང་། རི་བོང་ཅན་རྒྱ་བའི་རྒྱས་བརྗོད་རུང་དུ་དམ་བཅས་པའི་དོན་ཚད་མས་བསལ་བར་
 ཐལ་ལོ། གཞན་ཡང་། དོན་དམ་བདེན་པ་ཡིན་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་རབ་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་མ་ཡིན་
 བར་ཐལ་ཞིང་། གཞལ་བྱ་རང་སྤྱི་གཉིས་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱར་རང་ཉིད་ཀྱིས་རྒྱས་པ་
 དང་དངོས་སུ་འགལ་ལོ། འོན་ཏེ་དེ་དག་ནི་སེལ་ངོའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ་ཞེ་ན། འོ་ན། དོན་དམ་བདེན་
 པ་གསུང་རབ་ཀྱི་བརྗོད་བྱར་སེལ་འཇུག་གི་སྒོས་རྟོགས་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། དོན་དམ་བདེན་པ་
 སེལ་འཇུག་གི་སྒོའི་ཡུལ་དུ་ལྷུང་མི་སྲིད་པ་ལྷུང་དོ། །སྤྱོད་པོ་མཁས་པའི་གཙུག་ཅན་ཁ་ཅིག་རང་
 མཚན་ཡིན་ན་རྒྱས་བརྗོད་མི་རུས་པར་ཁས་སྤངས་ནས། ཡོད་པ་རི་བོང་ཅན་རྒྱ་བའི་རྒྱས་བརྗོད་རུང་
 དུ་སྒྱུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་ཁས་ལེན་པའང་མཐོང་སྟེ། དབྱུག་པས་མ་བསྟུན་པར་ཡང་འདི་ལྟར་
 ཁས་ལེན་པ་ནི་རང་བཞིན་བཟང་ངོ། རེས་ན། རང་མཚན་རྒྱས་བརྗོད་མི་རུས་པར་འདོད་པ་ལ་གཞོན་
 པ་མི་བཟད་པ་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་མང་དུ་གོང་རྣམས་སུ་ཡང་བརྗོད་ཟིན་ལ། མཐའ་ཡས་པར་ནི་བརྗོད་

པར་ག་ལ་ལུས། འོན་ཀྱང་རང་མཚན་སྒྲིའི་དངོས་ཀྱི་བཟོད་བྱ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། རྟོག་པའི་སྣང་ཡུལ་དུ་
ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ།

དེས་ན་རང་མཚན་ཡིན་ན་སྒྲིས་དངོས་སུ་བཟོད་ལུས་པས་ཁྱབ། དངོས་ཀྱི་བཟོད་བྱ་མ་ཡིན་
པས་ཁྱབ་ཅེས་ཤེས་པར་བྱའོ། རང་མཚན་ཡིན་ན་སྒྲིས་དངོས་སུ་བཟོད་མི་ལུས་ན་རྟོག་པས་དངོས་སུ་
རྟོགས་པ་མི་སྲིད་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་ན། སྒྲི་དང་མི་རྟོག་པའི་ཚོགས་དོན་ཡིན་ན་རྗེས་དཔག་གིས་
དངོས་སུ་མ་རྟོགས་པས་ཁྱབ་པའོ། སྒྲི་དང་མི་རྟོག་པའི་ཚོགས་དོན་ཡིན་ན་རྟོག་པ་ཡིན་པ་གང་རུང་
དུ་ཐལ་ལོ། སྒྲིས་དངོས་སུ་བཟོད་ན་སྒྲིའི་དངོས་ཀྱི་བཟོད་བྱ་ཡིན་མི་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། དེ་
དགོས་ན། རྟོག་པས་དངོས་སུ་རྟོགས་ན་རྟོག་པའི་དངོས་ཡུལ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ་ལོ། འདོད་ན།
རྟོག་པས་དངོས་སུ་རྟོགས་ན་རྟོག་པའི་སྣང་ཡུལ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ་ལོ། འདོད་ན། རྗེས་དཔག་
ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་དངོས་སུ་མ་རྟོགས་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ་ལོ། བླམས་
པར་ང་རྒྱལ་བྱེད་པ་ཁ་ཅིག། རྩོན་པོ་རང་མཚན་མཐོང་བའི་མངོན་སུམ་གྱིས་དྲངས་པའི་རྩོན་པོ་རང་
མཚན་ངེས་པའི་རྟོག་པ་ཁས་སྒྲངས་ནས་རང་མཚན་ཞི་ན་རྟོག་པའི་ཡུལ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་འདོད་
པའང་། ལྷ་དགའ་བའི་སྒྲོ་གྲོས་ཅན་དུ་མཚོན་པའི་ཕྱིར་དངོས་འགལ་དམ་བཅའ་བར་ཟད་དོ། བཟོད་
བྱའི་མཚན་གཞི་བཤད་ཆོད་ཏོ།

ཟོད་བྱེད་ལ་དབྱེ་བ་ནི། དབྱེ་སྒྲོ་བཞེལས། དང་པོ་ངོ་བོའི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་ན། མིང་དང་། ཚོག་
དང་། ཡི་གེ་དང་གསུམ།

དང་པོ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་ཅམ་བཟོད་པའི་སྒྲི། དབྱེ་ན། དངོས་མིང་། བཏགས་
མིང་གཉིས། ཚོས་དེའི་དངོས་མིང་གི་མཚན་ཉིད། ཚོས་དེ་ལ་ཐོག་མར་བད་སྒྱུར་བའི་མིང་གང་ཞིག་
ཚོས་དེ་འབྲུལ་མེད་དུ་གོ་བར་བྱེད་ལུས་པ། དཔེར་ན། རི་དྲགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལ་སང་གེ་ཞེས་པའི་སྒྲི་ལྟ་
བུའོ། བཏགས་མིང་གི་མཚན་ཉིད། སྒྲི་དེ་དངོས་མིང་དུ་འཇུག་པའི་ཡུལ་དང་འདྲ་འབྲེལ་གྲུབ་པ་རྒྱ་
མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཡུལ་དེ་ལ་བྱིས་བད་སྒྱུར་བའི་མིང་། དཔེར་ན། དམ་ཟེའི་ཁྲུལ་སེལ་ཞེས་པའི་
སྒྲི་ལྟ་བུ་སྟེ། འདི་ལ་དབྱེ་ན། ཉི་འོད་ལ་ཉི་མ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འབྲེལ་བ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་པ་དང་། སྒྲི་ན་

བྱ་རྒྱུ་ཤར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འདྲ་བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པ་གཉིས་སོ། འདི་དག་ནི་རྟོགས་པར་སྒྲུབ་སྒྲུབ་
པར་མ་བྱིས་སོ།།

ཚིག་གི་མཚན་ཉིད། ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་ཡང་ཁྱད་ཚུལ་དང་སྒྱུར་ནས་རྫོང་བྱེད་གྱི་སྒྲུབ། དཔེར་ན།
ལྟ་བུ་བྱེད་གོས་སྒྲོན་ཅན་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྒྲུབ་ལྟ་བུ་ལོ། ཡི་གེའི་མཚན་ཉིད། དེ་མེས་དོན་མི་སྟོན་གྱང་
དོན་སྟོན་པའི་སྒྲུབ་ཅུང་ཁྱད་དུ་སྒྱུར་པའི་གདངས། དེ་བྱེད། ལྟ་ལི་སོགས་དབྱེད་སྒྲུབ་དང་། ཀཾ་ལ་སོགས་
གསལ་བྱེད་གྱི་ཡི་གེ་སོགས་སུ་ཡོད་དོ། གཞན་དག་མིང་ཚིག་ཡི་གེ་འདི་དག་སྒྲུབ་ཅིག་ལ་བཏགས་
ནས་རྫས་སུ་གྲུབ་པ་འགོག་པ་ནི་གོང་དུ་བཀག་ཅིན་ཏོ། །ཁ་ཅིག་མིང་ཚིག་ཡིན་ན་རྫས་སུ་མ་གྲུབ་
པས་ཁྱབ་སྒྲེ། ལྟ་ལི་ནི་འདུ་བྱེད་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར་ཅེས་ཅེར་ཏོ། །ཁོ་ན། མི་རྟག་པའང་རྫས་སུ་མ་
གྲུབ་པར་ཐལ། ལྟ་ལི་ནི་འདུ་བྱེད་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྫས་སུ་གྲུབ་ན་རྟག་པར་ཁས་
ལེན་དགོས་པས། འདི་ལྟ་བུའི་རིང་ལུགས་ནི་ངོ་མཚར་ཏོ། །ཁོ་ན། ལྟ་ལི་ནི་འདུ་བྱེད་དུ་བཤད་པ་ཅི་
ཞེན། མིང་ཚིག་གི་ངོ་བོ་དངོས་པོ་མིན་པས་དེར་བཤད་པ་མིན་གྱི། མིང་ཚིག་རང་ཡུལ་གྱི་རྫོང་བྱེད་
ཡིན་པ་རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་པས་དོ་སྒྲུབ་པ་ལ་དགོངས་ནས་ལྟ་ལི་ནི་འདུ་བྱེད་
དུ་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། ཚིག་སོགས་ཀྱན་བཏགས་དངོས་མེད་ལ།^{༣༧༧} །ཞེས་སོགས་གྱིས་གྱང་། ཚིག་
སོགས་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་རྫོང་བྱེད་དུ་རྟོག་པས་བཏགས་^{༣༧༨} པ་ཙམ་ཡིན་པས་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་
རྫོང་བྱེད་ཡིན་པ་དངོས་པོར་མེད་པའི་ཕྱིར། ཚིག་སོགས་དང་དེའི་བརྗོད་བྱའི་འབྲེལ་བ་དངོས་པོར་རི་
ལྟར་གྲུབ་ཅེས་པའོ། མིང་ཚིག་ཡི་གེ་ཡིན་ན་རྫས་སུ་མ་གྲུབ་པས་ཁྱབ་ན། ཡི་གེ་ཀྱན་སྒྲོང་གེས་པ་ལས་
སྒྲུས་པར་བཤད་པ་དང་འགལ་ཞིང་། དོན་བརྗོད་པའི་སྒྲུབ་མི་སྤྲིད་པས་བརྟུང་ལས་དོན་གོ་བ་མི་སྤྲིད་
པར་འགྱུར་བས་ཚིག་གི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བ་དོན་མེད་པར་ཐལ་ཞིང་། རྫོན་ཚིག་གིས་འབྲས་བུ་མི་
སྤྲིད་པ་སོགས་སུ་ཁས་ལེན་དགོས་པར་འགྱུར་ལ། དག་སྒྲུབ་པ་པོའི་རྒྱུད་ལ་ཀྱན་སྒྲོང་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་
ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །འདོད་ན། དེ་ལ་སྒྲུབ་ནི་ཚད་མ་ཉིད།^{༣༧༩} །ཅེས་སོགས་ནི་ལྟར་འཆད།
ཕྱོགས་འདི་གཞན་པ་ཆེན་པོ་བརྒྱུད་མར་འབབ་པའི་གནས་ཡིན་གྱང་རྒྱས་པར་མ་བྱིས་སོ།།

རྫོང་བྱེད་ལ་བརྗོད་བྱའི་སྟོན་ནས་དབྱེད། དེགས་བརྗོད་གྱི་སྒྲུབ་དང་། ཚིགས་བརྗོད་གྱི་སྒྲུབ་

གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། ཚོག་རང་གིས་དོས་སུ་ཟླ་བ་ར་བསྟན་པའི་བཟོད་བྱ་ཡིན་ན་སྤྱི་ཡིན་པ།
 དཔེར་ན། གཟུགས་ཞེས་བཟོད་པའི་སྤྱི་ལྟ་བུའོ། ཚོགས་བཟོད་ཀྱི་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད། ཚོག་རང་གིས་
 དོས་སུ་ཟླ་བ་ར་བསྟན་པའི་སྤྱིའི་བཟོད་བྱ་ཡིན་ན་རགས་པ་ཡིན་པ། དཔེར་ན། ལུས་པ་ཞེས་བཟོད་
 པའི་སྤྱི་ལྟ་བུའོ། །འདི་གཉིས་ཀྱང་གཞི་གཅིག་ལ་བཏོས་ནས་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། ལུས་པ་བཟོད་པའི་
 སྤྱི་དེ་གསེར་ལུས་ལ་བཏོས་ནས་རིགས་བཟོད་ཀྱི་སྤྱི་ཡིན་ན་ཚོགས་བཟོད་ཀྱི་སྤྱི་མ་ཡིན་དགོས་ལ།
 ལུས་པའི་གཟུགས་ལ་བཏོས་ནས་ཚོགས་བཟོད་ཀྱི་སྤྱི་ཡིན་པས་རིགས་བཟོད་ཀྱི་སྤྱི་མ་ཡིན་དགོས་པ་
 ལྟ་བུའོ། །གཞི་ཐ་དད་ལ་བཏོས་ནས་མི་འགལ་ཏེ། ལུས་པ་ཞེས་བཟོད་པའི་སྤྱི་ལུས་པའི་ཆ་གསེར་
 གཟུགས་སོགས་ལ་བཏོས་ནས་ཚོགས་བཟོད་ཀྱི་སྤྱི་དང་། ལུས་པའི་གསལ་བ་རྣམས་ལ་བཏོས་ནས་
 རིགས་བཟོད་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ། །ཚོགས་བཟོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་པ་ཅན་བཟོད་བྱར་སྤོང་བ་དང་། རིགས་
 བཟོད་ཀྱིས་སྤྱི་ཚོགས་ཅན་བཟོད་བྱར་མི་སྤོང་བར། དེས་ན་འདི་ནི་རིགས་དང་ནི། ཚོགས་པ་
 བཟོད་པའི་བྱུང་པར་ཡིན།³¹⁰ ཅེས་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་པའི་དོན་ནི། རིགས་བཟོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་
 ཅན་ཐམས་ཅད་བཟོད་བྱར་བྱས་ལ། ཚོགས་བཟོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་པ་ཅན་ཐམས་ཅད་བཟོད་བྱར་མ་
 བྱས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་གྱི། ལུས་པའི་གསལ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ལུས་པའི་སྤྱི་དོན་མཐུན་དུ་འཇུག་
 ཅིང་། ལུས་པའི་གཟུགས་སོགས་ལ་ལུས་པའི་སྤྱི་དོན་མཐུན་དུ་མི་འཇུག་པས་བྱུང་བ་འདི་ཉིད་
 ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟ་བུའི་དོན་གྱི་གནད་རྟོགས་པའི་སྤྱོད་སྤྱོས་ཅན་ནི་ཁོ་བོ་གཅིག་ལུང་བས་སོ།

ཟོད་བྱེད་ལ་བཟོད་ཚུལ་གྱི་སྤྱི་ནས་དབྱེན། ཚོས་བཟོད་ཀྱི་སྤྱི་དང་། ཚོས་ཅན་བཟོད་པའི་
 སྤྱི་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། སྤྱི་བ་བོ་དང་ཉན་པ་བོའི་འདོད་པས་དམིགས་པའི་དོན་དེ་ཉིད་བྱུང་
 ཚོས་ལྟ་བུར་སྟོན་པའི་སྤྱི། དཔེར་ན། བ་ལང་གི་རྟ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། གཉིས་པའི་མཚན་
 ཉིད། སྤྱི་བ་བོ་དང་ཉན་པ་བོའི་འདོད་པས་དམིགས་པའི་དོན་དེ་ཉིད་བྱུང་གཞི་ལྟ་བུར་སྟོན་པའི་སྤྱི།
 དཔེར་ན། བ་ལང་རྟ་མ་ཡིན་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །འདིར་ཚོས་ཚོས་ཅན་བཟོད་པའི་སྤྱི་གཉིས་ཀྱི་བྱུང་པར་
 གཞན་སྤོང་མི་སྤོང་གི་དོན། །ཁ་ཅིག་བྱུང་ཚོས་གཞན་རྣམས་བཟོད་བྱར་འཕྲུལ་མི་འཕྲུལ་ལ་བྱེད་པ་མི་
 འཐད་དེ། བ་ལང་གི་བྱུང་ཚོས་ཡིན་ན་བ་ལང་གི་རྟ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་བཟོད་པའི་སྤྱིའི་བཟོད་བྱར་ཐལ་

ཞེས་། འདོད་ན། བདག་མེད་པ་གཉིས་ལ་སོགས་པ་འདུག་པའི་ཐུགས་ལོ། ཁ་ཅིག་ ཆོས་དེ་བྱུང་ཆོས་
གཞན་གྱི་རྟེན་དུ་མི་རུང་བར་བརྟེན་པ་དང་། རུང་བར་བརྟེན་པ་ལ་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་ན།
ཆོས་བརྟེན་གྱི་སྒྲུ་ཡིན་ན་སྒྲུ་དོན་མི་མཐུན་ཡིན་པས་བྱུང་བར་ཐུགས་ལོ་ཕྱིར་ཏེ། སྒྲུ་དངོས་སུ་
སྒྲུ་པའི་བྱུང་ཆོས་གཅིག་སུ་དེ་ལས་ཐ་དད་པའི་བྱུང་ཆོས་གྱི་རྟེན་དུ་མི་རུང་བའི་ཆོས་མི་སྤྲོད་པའི་
ཕྱིར་རོ། རྟེན་ན་གཞན་དག་གི་འདོད་པ་དག་ནི། དོན་འདི་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་རི་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་གཏོལ་མ་
བྱུང་ངོ་ཞེས་སྒྲུ་བར་མ་ལུས་པར་སྒྲུག་བསྒྲུལ་བའི་གཏམ་ཙམ་དུ་ཟད་དོ།

དེས་ན་འདི་ཡིན་ཏེ། སྒྲུ་རྣམས་ནི་སྒྲུ་བ་པོ་རང་དབང་མེད་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་གྱི། སྒྲུ་བ་
པོའི་བརྟེན་འདོད་དང་། ཉན་པ་པོའི་ཤེས་འདོད་ཀྱི་རྟེན་སུ་མཐུན་པར་དོན་སྟོན་པར་བྱེད་དོ། རྟེན་ལ་
ཡང་བྱུང་བར་གཞན་སྤོང་ཞེས་པ་ནི། དོན་དེ་བྱུང་ཆོས་གཞན་གྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་བྱུང་གཞི་ལྟ་བུར་སྒྲོ་
ཡུལ་དུ་འཆར་བ་སྤངས་ནས་བྱུང་ཆོས་ལྟ་བུར་སྟོན་པ་ཡིན་ལ། བྱུང་བར་གཞན་མི་སྤོང་བ་ནི། བྱུང་
གཞི་ལྟ་བུར་སྒྲོ་ཡུལ་དུ་སྟོན་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཚུལ་ནི། ཉན་པ་པོས་རྟ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་པ་ཙམ་ཞིག་ཐོས་
པ་ན། རྟ་མ་ཡིན་པ་ནི་མ་ཉིད་སྟེང་གི་རྟ་མ་ཡིན་པ་སོགས་དུ་མ་ཡོད་པས་དེ་དག་ལས་གང་གི་རྟ་མ་
ཡིན་པ་ཡིན་བྱུང་བར་དུ་ཤེས་འདོད་ནས་དྲིས་པ་ན་བ་ལང་གི་རྟ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་བརྟེན་པའི་ཆེ། རྟ་མ་
ཡིན་པ་ནི་བྱུང་གཞི་ཡིན་ལ། བ་ལང་བྱུང་ཆོས་ཡིན་ཏེ། རྟ་མ་ཡིན་པ་དེ་མ་ཉིད་སྟེང་གི་རྟ་མ་ཡིན་
སོགས་ལས་བྱུང་བར་དུ་འབྱེད་པར་བྱེད་པའི་བྱུང་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། འདེམ་ན། སྒྲུ་གཅན་གྱི་
མགོ་ཞེས་པས་མགོ་དེ་ལྟ་དང་མིའི་མགོ་ལས་བྱུང་བར་དུ་གོ་བར་བྱེད་ཆོས་ཡིན་པས་སྒྲུ་གཅན་ནི་
བྱུང་ཆོས་ཡིན་ལ། མགོ་བྱུང་གཞི་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། རྟེན་ན་སྒྲུ་དེས་བ་ལང་གི་ལྟོག་པ་དེ་བྱུང་ཆོས་ལྟ་
བུར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། ཡང་བ་ལང་དེ་རྟ་མ་ཡིན་པ་ཡིན་མིན་ཤེས་པར་འདོད་ནས་དྲིས་པ་ན་བ་ལང་
དེ་བྱུང་གཞི་དང་རྟ་མ་ཡིན་པ་དེའི་བྱུང་ཆོས་ལྟ་བུར་སྟོན་འདོད་ནས། བ་ལང་རྟ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་པའི་
སྒྲུ་སྒྲུར་བའི་ཆེ། བ་ལང་དེ་རྟ་མ་ཡིན་པ་བྱུང་ཆོས་སུ་ལྟན་པའི་བྱུང་གཞི་ལྟ་བུར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། རྟེན་
ན་སྒྲུ་དེ་གཉིས་ཀས་བ་ལང་གི་ལྟོག་པ་བརྟེན་པར་བྱུང་མེད་ཀྱང་། གཅིག་གིས་བ་ལང་བྱུང་ཆོས་སུ་
བརྟེན་པས་ཆོས་བརྟེན་གྱི་སྒྲུ་ཞེས་བྱ་ལ། ཕྱི་མས་ནི་བ་ལང་བྱུང་གཞིར་བརྟེན་པས་ཆོས་ཙན་རྟེན་

པའི་སྐྱེ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་སྐྱེ་གཉིས་ཀྱིས་ཚེས་གཅིག་བརྗོད་པར་བྱས་པར་བྱང་པར་མེད་ཀྱང་།
བརྗོད་ཚུལ་གྱི་སྐོ་ནས་སོ་སོར་བཞག་པར་གསུངས་པ་དཔྱིས་བྱིན་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར་གྱི། གཞན་
དུ་ན་སྐྱེ་ཙམ་སྐོ་གས་པར་ཟད་མོད། སྟོན་ཆད་གཞན་དག་གིས་བྱོགས་ཙམ་ཡང་མ་མཐོང་ངོ་། །དེ་
བཞིན་དུ་བྱང་གཞི་ནོག་སོགས་འདུས་པའི་གོང་བུའི་སྟེང་དུ་བྱང་ཚོས་བ་ལང་དང་རྟ་གང་ཡིན་གཤམ་
པར་བྱ་བའི་བྱིར། བ་ལང་ཉིད་ཅེས་པའི་སྐྱེ་སྐྱར་བའི་ཆོ་ཉིད་ཅེས་པའི་ངེས་གཟུང་གིས་རྟ་བཙད་ནས་
བ་ལང་བྱང་ཚོས་སུ་སྟོན་པས་ཚོས་བརྗོད་ཅེས་བྱ་ལ། བྱང་གཞིའི་ངོ་བོ་ཙམ་གཤམ་པར་འདོད་ནས་བ་
ལང་ངོ་ཞེས་པའི་སྐྱེ་སྐྱར་བའི་ཆོ་བ་ལང་བྱང་གཞིར་བསྟན་པས་ཚོས་ཙན་བརྗོད་པའི་སྐྱེ་ཞེས་བྱ་ལོ། སྐྱེ་
གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་ཟིན་ཏོ།།

བཞི་པ་རྗོད་བྱེད་ལ་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྐོ་ནས་དབྱེན། མི་ལྷན་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྐྱེ་དང་། གཞན་
ལྷན་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྐྱེ་དང་། མི་སྤྱི་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྐྱེ་དང་གསུམ། འདི་དག་གི་ངོ་བོ་རི་ལྟ་བུ་ཡིན་
པ་ནི་ཁོ་ན་ཞེས་པའི་ཚིག་འདི་ལ་ཆོག་པར་ཕྱད་ཅེས་ཟེར་བའི་རྒྱ་མཚན། ཚིག་གཞན་དང་ཕྱད་ན་དོན་
སྟོན་ལ། མ་ཕྱད་ན་དོན་གང་ཡང་མི་སྟོན་པས་དེ་སྤྱད་ཅེས་བྱ་ལོ། །དེ་ལྟ་བུའི་ཚིག་ཕྱད་དེ་བྱང་ཚོས་ཀྱི་
མཐར་སྐྱར་ན། བྱང་ཚོས་དེ་བྱང་གཞི་དེ་ལ་མི་ལྷན་པ་རྣམ་པར་བཙད་ནས་ལྷན་པ་གོ་བར་བྱེད་པའི་
བྱིར། མི་ལྷན་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྐྱེ་ཞེས་པར་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན། བག་པ་འཁོང་སྟེན་པ་ཁོ་ན་ཞེས་པ་ལྟ་
བུའོ། ཚིག་ཕྱད་དེ་བྱང་གཞི་དང་འབྲེལ་བར་སྟོས་ན། བྱང་གཞི་དེ་ལས་གཞན་ལ་བྱང་ཚོས་དེ་ལྷན་
པ་བཙད་ནས་གཞི་དེ་ལ་ཚོས་དེ་ལྷན་པར་གོ་བར་བྱེད་པས་གཞན་ལྷན་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྐྱེ་ཞེས་པར་
འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན། སྤྱི་རྒྱུ་ཁོ་ན་འཁོང་སྟེན་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །བྱང་གཞི་དེ་ལ་བྱང་ཚོས་དེ་ལྷན་པ་
མི་སྤྱི་དཔ་བཙད་འདོད་ནས་ངེས་གཟུང་མཐར་སྐྱར་བ་ན་མི་སྤྱི་རྣམ་གཅོད་ཅེས་པར་འགྱུར་ཏེ།
དཔེར་ན། མཚོ་སྟེན་ལ་སྟོན་པོ་སྤྱི་དཔ་ཁོ་ན་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་
པ་བཤད་ཟིན་ཏོ།།

སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་བཤད་པ།

བཞི་པ་སྤྱི་བྱེ་བྲག་ལ། སྤྱིའི་མཚན་ཉིད། ཏུ་མ་ལ་རྩེས་འགོ་བྱེད་པའི་ཚེས། བྱེ་བྲག་གི་མཚན་ཉིད། ལྷ་བྱེད་ཏུ་འཇུག་པའི་རང་གི་རིགས་ཡོད་པ། འདི་དག་གི་རྣམ་པར་གཞག་པ་ནི་རྒྱས་པར་གོང་ཏུ་བཤད་ཟིན་པའི་ཕྱིར་འདིར་མི་འཆད་དོ།^{༩༡}

སྐྱབ་པ་དང་གཞན་སེལ་བཤད་པ།

ལྷ་པ་སྐྱབ་པ་དང་གཞན་སེལ་ལ། སྐྱབ་པ་དང་སྐྱང་བ་ནི་དོན་གཤིས་ཅིང་རྣམ་གྲངས་ཡིན་ལ། སྐྱང་བའི་མཚན་ཉིད། རང་འཛིན་མངོན་སུམ་ལ་རང་གི་རྣམ་པ་གསལ་བར་སྐྱང་བའི་དངོས་པོ། ཁ་ཅིག་སྐྱང་བ་དོན་ལ་ཡོད་ན་སེལ་བ་དོན་ལ་ཡོད་དགོས་པར་བཞེད་པ་ལ་ནི། སྐྱང་འཇུག་དོན་ལ་འཇུག་ན་སེལ་འཇུག་དོན་ལ་འཇུག་དགོས་པར་མཚུངས་པས་རང་ཉིད་ཀྱིས་སེལ་འཇུག་དོན་ལ་འཇུག་མི་སྲིད་པར་ཁས་སྒྲུངས་པ་དང་འགལ་ལོ། སྐྱང་བ་དོན་དམ་ཏུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་སེལ་བའང་དོན་དམ་ཏུ་གྲུབ་པར་ཐལ་ལོ་ཞེས་བརྗོད་ན་ལན་མེད་དོ། གཞུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྐྱང་བ་ཡིན་ན་ལོང་བ་རྒྱུ་ཆད་པར་འགྱུར་ཞེས་པ་ལ་ནི། གཞུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་མངོན་གྱུར་ཡིན་ན་འང་ལོང་བ་རྒྱུ་ཆད་དགོས་པར་མཚུངས་སོ།

གཞན་སེལ་བའི་ངོ་བོ་ནི། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་དགག་སྐྱབ་གཉིས་སུ་ངེས་པ་ཡིན་ལ། སྐྱབ་པ་དང་སྐྱང་བ་དོན་གཅིག་ཅིང་། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་གཉིས་ཀ་ཡིན་ནོ། སེལ་བ་དང་དགག་པོ་ཆེ་གཅིག་ཅིང་། དངོས་མེད་ཐམས་ཅད་དེ་ཡིན་ནོ། འདི་ལའང་ཁ་ཅིག་ན་ཟེ་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད། དངོས་འགལ་གཙོད་པ། དེས་ན་ཚེས་ཐམས་ཅད་སེལ་བ་ཡིན་ཏེ། རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་ཟེར་བ་ནི་མི་འཐད་དེ། ཚེས་ཐམས་ཅད་དགག་པར་ཐལ། རིགས་མི་མཐུན་འགོག་པའི་ཕྱིར་དང་། དངོས་འགལ་འགོག་པའི་ཕྱིར་རོ། འདིས་ནི་རང་མཚན་སེལ་བར་འདོད་པའང་ཁེགས་གིང་། འདོད་པ་འདི་དག་ནི་གཞན་སེལ་བ་ཐམས་ཅད་སྒྲོ་བཏགས་སུ་ལན་གཤིས་མིན་པར་བཤད་པའི་སྤྱོད་དཔོན་

གྱི་གཞུང་ལུགས་དག་ལ་མངོན་སུམ་དུ་བསྟོན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཁ་ཅིག་རང་མཚན་སེལ་བ་ཡིན་ན་མངོན་སུམ་སེལ་འཇུག་ཏུ་འགྱུར་ཞེས་པའི་སྟོན་བརྗོད་པ་ལ་ནི། ལུས་འཛིན་རྟོག་པ་སྐྱབ་འཇུག་ཏུ་ཐལ། ལུས་པ་སྐྱབ་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཅེས་མཚུངས་སོ། །ཁ་ཅིག་སྐྱོ་རྟོག་དོན་མཐུན་ཁོན་སེལ་བ་ཡིན་ཏེ། སྐྱོ་འདོགས་སེལ་བའི་བྱིར། ཅེས་ཟེར་བ་ལ་ནི། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཐམས་ཅད་སེལ་བར་ཐལ་ཞིང་། རང་ཉིད་ཀྱིས་རང་མཚན་ཡིན་ན་སེལ་བར་འགལ་ཞེས་སྐྱེས་པ་དང་དངོས་སུ་འགལ་ཞིང་། རང་མཚན་སེལ་བ་ཡིན་ན་མངོན་སུམ་སེལ་འཇུག་ཏུ་འགྱུར་བར་ཁས་སྐྱེངས་པས་རྟོག་པ་དོན་མཐུན་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་སེལ་འཇུག་ཏུ་ཐལ། རྟོག་པ་དོན་མཐུན་སེལ་བ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཅེས་བརྗོད་ན་ལའོར་གསུམ་ལ་ལན་མེད་པར་འགྱུར་ན་འང་འགལ་བའི་ཁྱར་འདི་ལྟ་བུ་འདེགས་པར་བཟོད་པའི་སྟོ་གོས་ནི་ཡ་མཚན་ནོ།།

འཐད་པའི་ཕྱོགས་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། ལྟོག་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་བྱིར།³¹⁹ ཅེས་སོགས་ཀྱི་འགྲེལ་པར་སྟོབ་དཔོན་ཤུག་སྟོས་སེལ་བ་གསུམ་དུ་བཤད་དེ།³²⁰ དེ་ཡང་། ལས་བྱ་བ་བྱེད་པ་པོ་གསུམ་ལས། བསལ་བར་བྱ་བའི་གཞིའམ་ལས་ནི་བྱམ་པ་རང་མཚན་ལྟ་བུ་སྟེ་དོན་གྱི་སེལ་བ་དང་། འདི་བསལ་བའི་རང་བཞིན་བྱམ་པ་མ་ཡིན་པ་རྣམ་པར་བཅད་ཅམ་ལྟ་བུ་ནི་མེད་དགག་གི་གཞན་སེལ་དང་། འདིས་སེལ་བར་བྱེད་པ་རྟོག་པ་ལ་བྱམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པར་སྒྲུང་བ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་དགག་གི་གཞན་སེལ་དང་གསུམ་སོ། །དེ་དང་མཐུན་པར། ཚད་མའི་དེ་ཁོན་ཉིད་བསྐྱེས་པར། འདིར་ནི་སེལ་བ་རྣམ་གཉིས་ཏེ། མ་ཡིན་དགག་དང་མེད་པའོ། །ཁ་ཡིན་དགག་པའང་རྣམ་གཉིས་ཏེ། སྟོ་དང་དོན་གྱི་དབྱེ་བས་སོ།³²¹ ཞེས་དང་། སྟོབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་གྱི་ལས་དེའི་འགྲེལ་པར་རྒྱས་པར་གསུངས་པས།³²² སེལ་བ་ནི་དོན་གྱི་སེལ་བ། མེད་དགག་གི་སེལ་བ། སྟོའི་སེལ་བ་གསུམ་ཡིན་ལ། དང་པོ་ནི་རང་མཚན་རྣམས་ཏེ། རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བ་ཅམ་ལ་སེལ་བར་བཏགས་པའོ། །མེད་དགག་གི་སེལ་བ་ནི་བྱམ་པ་མ་ཡིན་པ་རྣམ་པར་བཅད་ཅམ་ལྟ་བུ་དང་། སྟོའི་སེལ་བ་ནི་བྱམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་བྱམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པར་སྒྲུང་བ་ལྟ་བུ་སྟེ། སེལ་བ་དང་དགག་པ་རྣམ་གྲངས་ཡིན་པས། འདི་གཉིས་ཀའང་སེལ་བ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ལ། སེལ་བ་ཞེས་པ་ནི་རིགས་མི་མཐུན་དང་སྟོ་

འདོགས་སེལ་བ་སོགས་ལ་བརྗོད་པ་མ་ཡིན་གྱི། སློ་ཡུལ་དུ་འཆར་བ་ན་དགག་བྱ་གཞན་སེལ་བ་འཕམ་
ནམ་པར་བཅད་པའི་སློ་ནས་སློ་ཡུལ་དུ་འཆར་དགོས་པའི་ཕྱིར་གཞན་སེལ་བ་ཞེས་བྱའོ།

དེས་ན། གཞན་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད། དགག་བྱ་དངོས་སུ་བསལ་བའི་སློ་ནས་རྟོགས་པར་
བྱ་དགོས་པ། དབྱེ་ན། གཉིས་ལས། མེད་དགག་གི་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད། དེ་གང་ཞིག་སྐྱབ་ཆོས་མི་
འཕེན་པ། མ་ཡིན་དགག་གི་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད། དེ་གང་ཞིག་སྐྱབ་ཆོས་འཕེན་པ། སློའི་འཇུག་
རྒྱལ་ནི། དགག་བྱ་བཅད་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར་ཡུལ་དེ་རང་དབང་གི་རྣམ་པས་འཛིན་པ་ནི་སྐྱབ་འཇུག་
ཡིན་ལ། ཡུལ་དེ་དགག་བྱ་བཅད་པའི་རྣམ་པས་འཛིན་པ་ནི་སེལ་འཇུག་གི་དོན་ཡིན་ཅིང་། དེ་ལ་
སེལ་འཇུག་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མ་ལོག་གཉིས་སུ་ཡོད་དོ། ཆོས་དེ་དངོས་ཡུལ་དུ་བྱས་པ་ན་ཆོས་དེ་དང་རྣམ་
ཆ་སོ་སོར་དབྱེར་མེད་པའི་ཆོས་དེའི་རྣམ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་དངོས་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་ནི་སྐྱབ་འཇུག་
གི་དོན་ཡིན་ལ། ཆོས་དེའི་རྣམ་པས། ལྷོག་པའི་དོན་འགའ་ཞིག་ཡུལ་དུ་བྱས་ཀྱང་། གཞན་ཡུལ་དུ་
མི་བྱེད་པ་ནི་ཆ་ཤས་སུ་བྱེད་ནས་འཇུག་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །གཞན་སེལ་བའི་རྣམ་པ་ཞག་འདི་དག་ལ་
སློབ་དཔོན་མུ་མའི་འདོད་པ་རྣམ་པར་གཞག་པའི་སློ་ནས་དགག་སྐྱབ་མཐའ་དག་སློབ་ནི་མངས་
པའི་འཛིགས་པས་འདིར་མ་བྲིས་སོ། །རྟོག་པའི་འཛིན་སྐྱངས་དང་སྤྱི་མཚན་གྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་
སོགས་གོང་དུ་རྒྱས་པར་བཤད་ཟིན་ཏོ།

རྣམ་དང་ལྷོག་པ་བཤད་པ།

དུག་པ་རྣམ་དང་ལྷོག་པ་ལ། རྣམ་ཆོས་ཞེས་པ་ནི། དོན་རང་མཚན་གྱི་ཆོས་དང་། ལྷོག་པའི་
ཆོས་ཞེས་པ་ནི། རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཙམ་གྱི་ཆོས་རྣམས་ལ་བརྗོད་དེ། དཔེར་རིམ་པ་བཞིན། བྱས་
མི་རྟག་དང་། བྱས་མི་རྟག་གི་ཐ་དད་ལྟ་བུའོ། །འདིར་རྣམ་གྱི་ཆོས་ཞེས་པ་ནི། གཞི་མཐུན་གྱི་བསྐྱེད་
བ་ཡིན་གྱི། དུག་པའི་རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པས། རྣམ་དང་དེའི་ཆོས་ལྷོག་པ་དང་དེའི་ཆོས་ཞེས་འབྱེད་པ་
དོན་མ་ཡིན་ནོ། །མདོར་ན། རྣམ་ཆོས་ལྷོག་ཆོས་ཞེས་པ་རྣམ་ཡོད་བཏགས་ཡོད་ཅིས་པ་ཡིན་པ་ལ།
འདིར་ནི་དོན་བྱེད་ལྷོག་པ་དང་མི་ལྷོག་པའི་ཆོས་ལ་རྣམ་ཡོད་བཏགས་ཡོད་དུ་བྱས་པའི་དབང་དུ་བྱས་

ནས་དེ་ལྟར་བཤད་པ་ཡིན་གྱི། རང་རྒྱ་བྱ་བ་མི་བྱ་བ་ཀྱི་ཚས་ལ་རྣམས་ཡོད་བཏགས་ཡོད་དུ་བྱས་པའི་
དབང་དུ་བྱས་ནས། བོད་ཀྱི་མཁས་པ་སྤྱི་མཉམས་མཚོན་བྱ་ཡིན་ན་བཏགས་ཡོད་ཚས་གསུམ་
ཚང་བ་དང་། མཚན་ཉིད་ཡིན་ན་རྣམས་ཡོད་ཚས་གསུམ་ཚང་བ་སོགས་ཀྱི་རྣམས་ལྟོག་གི་ནུས་གཞག་
བྱས་པ་ཡིན་ཏེ། ཚུལ་འདི་ནི་གཞུང་ལུགས་ཆེན་པོ་དག་གི་སྒྲིལ་ཡིན་ལ།³⁴⁶ རིང་སང་གི་གཞུང་ལུགས་
གང་དང་ཡང་མི་མཐུན་པའི་རྣམས་ལྟོག་སྤྱི་བ་མང་དུ་མཐོང་མོད། དགག་སྤྱི་བ་རྒྱས་པར་འོན་མ་བྱིས་སོ།

གཅིག་དང་ཐ་དད་བཤད་པ།

བདུན་པ་གཅིག་དང་ཐ་དད་ལ། གཅིག་གི་མཚན་ཉིད། སོ་སོ་མ་ཡིན་པའི་ཚས། ཐ་དད་ཀྱི་
མཚན་ཉིད། སོ་སོ། གཅིག་ལ་དབྱེན་གཉིས་ལས། རྣམས་གཅིག་གི་མཚན་ཉིད། རོ་བོ་སོ་སོ་མ་ཡིན་
པར་སྒྲིལ་པ། དཔེར་ན་བྱས་མི་རྟག་ལྟ་བུའོ། ལྟོག་པ་གཅིག་གི་མཚན་ཉིད། རང་ལྟོག་སོ་སོ་མ་ཡིན་
པའི་ཚས། དཔེར་ན། བྱས་པ་དང་བྱས་པ་ལྟ་བུའོ། ཐ་དད་ལ་དབྱེན་གཉིས་ལས། རྣམས་ཐ་དད་ཀྱི་
མཚན་ཉིད། རོ་བོ་སོ་སོར་སྒྲིལ་པ། ལྟོག་པ་ཐ་དད་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རང་ལྟོག་སོ་སོ། དཔེ་རིམ་བཞིན།
ཀ་བུམ་ལྟ་བུ་དང་། བྱས་མི་རྟག་ལྟ་བུའོ། རྣམས་གཅིག་ལ་གཅིག་གིས་བྱུང་མ་བྱུང་སོགས་གོང་དུ་རྒྱས་
པར་བཤད་ཟིན་ཏོ།³⁴⁷

མཚན་མཚོན་བཤད་པ།

བརྒྱད་པ་མཚན་མཚོན་ལ། མཚོན་བྱའི་མཚན་ཉིད། རྣམ་པར་གཞག་བྱ་ཚས་གསུམ་ཚང་བ།
ཚས་གསུམ་ནི། སྤྱིར་མཚོན་བྱ་ཡིན་པ། རང་གི་མཚན་ཉིད་ལས་གཞན་གྱི་མཚོན་བྱ་མ་ཡིན་པ། མཚན་
གཞི་ལ་སྤྱིད་པ། མཚན་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རྣམ་པར་འཛོག་བྱེད་ཚས་གསུམ་ཚང་བ། ཚས་གསུམ་ནི།
སྤྱིར་མཚན་ཉིད་ཡིན་པ། རང་གི་མཚོན་བྱ་གཅིག་པོ་དེ་ལས་གཞན་གྱི་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པ། མཚན་
གཞི་ལ་སྤྱིད་པའོ། དབྱེན། རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་དང་། ལྟོག་ལྟོག་སེལ་བའི་མཚན་
ཉིད་གཉིས། ལྟོག་ལྟོག་སེལ་ཚུལ་སོགས་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་ཏོ། མཚན་གཞིའི་མཚན་ཉིད་ནི། མཚན་

ཉིད་ཀྱི་སྐྱབས་སུ་བབ་པའི་མཚན་བྱ་མཚན་པའི་གཞིར་གྱུར་པ། མཚན་བྱ་སོགས་འདི་དག་གི་རྣམ་
པར་གཞག་པ་ལ་རྒྱ་ཆེར་བཤད་དུ་ཡོད་ཀྱང་། སྒྲིས་པ་ཉ་ཅང་རྒྱ་ཆེ་བས་འདིར་མ་བྲིས་ཀྱི། ལོགས་
སུ་བཤད་པར་བྱའོ།

དུས་གསུམ་བཤད་པ།

དགུ་པ་དུས་གསུམ་ལ། ཁ་ཅིག་འདས་པའི་མཚན་ཉིད། སྒྲིས་ལ་འགགས་པ་ཞེས་དང་། མ་
འོངས་པའི་མཚན་ཉིད། རྒྱ་ཡོད་ལ་མ་སྒྲིས་པ། ད་ལྟར་བའི་མཚན་ཉིད། སྒྲིས་ལ་མ་འགགས་པ་ཞེས་
སྒྲི་བ་ནི་མི་འབད་དེ། འདས་པ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ཡིན་ན་བྱས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཡིན་ན་སྒྲིས་པ་
ཡིན་པའི་བྱིར། མ་འོངས་པ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ཡིན་ན་འབྲས་བུ་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཡིན་ན་ཁྱོད་
ཀྱི་རྒྱ་ཡོད་དགོས་པའི་བྱིར། དེ་གཉིས་ཀའི་རྟགས་དངོས། འདོད་ན། དངོས་པོ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། ཁ་
ཅིག་འདས་པའི་མཚན་ཉིད་སྤར་ཡོད་དང་། མ་འོངས་པའི་མཚན་ཉིད་བྲིས་འབྱུང་དུ་ཁས་ལེན་པ་
ལ་ནི། ད་ལྟར་བ་མི་སྲིད་པར་ཐལ་ལོ། ཁ་ཅིག་ཁ་སང་མཚན་གཞི། དེ་རིང་ལ་བཟོས་ཏེ་འདས་པར་
མཚན། དེ་རིང་ལ་བཟོས་ཏེ་སྒྲིས་ལ་འགགས་པ། ཞེས་སོགས་སུ་ཁས་ལེན་པ་ལ་ནི། དེ་རིང་ཁ་སང་
ལ་བཟོས་ཏེ་མ་སྒྲིས་པ་དང་། དེ་རིང་ལ་བཟོས་ཏེ་སྒྲིས་པ་དང་། སང་ཉིན་ལ་བཟོས་ཏེ་འགགས་པ་
སོགས་སུ་ཁས་ལེན་དགོས་པས། འགལ་བ་འབའ་ཞིག་འདུ་བར་འགྱུར་རོ། རྟེན་ན་རང་ལུགས་ནི།
འདས་པའི་མཚན་ཉིད། ཞིག་པ། ད་ལྟར་བའི་མཚན་ཉིད། སྒྲིས་པ། མ་འོངས་པའི་མཚན་ཉིད། མ་
སྒྲིས་པ། དང་པོ་ནི། དཔེར་ན། རྩས་བུམ་གྱི་ཞིག་པ་ལྟ་བུའོ། ཁ་ཉིས་པ་ནི། བུམ་པ་ལྟ་བུའོ། ཁ་སྐུམ་
པ་ནི། བུ་གུ་མ་སྒྲིས་པའི་ཆ་ལྟ་བུའོ། ཤེས་པ་ཡུལ་ལ་རི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

མཐུག་བྱང་།

གང་ཞིག་སྒོན་སྒྱུད་རབ་དཀར་ལས་ཀྱི་བདུད་རྩིས་བྲན་པའི་ཅན་གྱི་བ་བསེལ་ཡལ་གའི་
 ཁྱོན་ཡངས་དྲི་བསྐྱང་ཅན། །ས་གཞི་དག་ལ་ལེགས་བཤད་ག་བྱར་ཐིགས་པའང་འགོད་ཅིང་ལུགས་
 རན་ཚ་བའི་སྒྲིག་དག་ལེན་པར་བྱེད་པ་བཞིན། །མྱོངས་པའི་འཛོལ་ཁྱེད་ཀྱི་ཆུང་དག་གི་ཅེ་དགས་གཏོང་
 བས་སྐྱ་མཚོའི་གོས་ཅན་ཆུ་གཏོར་སྐྱ་རགས་གཡོ་ཞིང་འདར། །ས་སྐྱ་སྐྱེ་བོའི་གདུང་བ་འཕྲོག་བྱེད་
 དུས་ཀྱི་མཐར་ཡང་དགེ་ལེགས་ལྷོན་པའི་སློ་གྲོས་འདོད་དགུ་ཅི་ཡང་སྟེར།

རྣམ་པར་དབྱེད་པའི་མིག་གཉིས་རབ་ཡངས་བཅས་ཤེགས་བསྟན་པ་རྒྱ་ཆེན་རི་བོའི་འབབ་
 རྟེགས་གནས་ལ་མངོན་དགའ་ཞིང་། །དགག་སྐྱབ་གཤོག་ཅེའི་སྒྲིབ་བ་སྐྱ་ཆེན་ཅུང་ཟད་བསྐྱེད་པས་
 སྒྲིགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱུད་པའི་སྐྱ་ལྷན་འཐོར་རྒྱུད་གིས། །གཞུང་ལུགས་རན་པའི་ཆུ་གཏོར་མཐའ་དག་
 གྲུན་ནས་འཁྲུག་ཅིང་གཟི་བརྗེད་སེར་སྐྱེས་ཤེས་བྱའི་ནམ་མཁའ་མ་ལུས་འགོངས། །དཔལ་ལྷན་
 འཛིགས་མེད་འདབ་བཟང་དབང་པོ་མཁས་སྒྲོམ་ལག་འགྲོ་བྱེ་བའི་མངལ་དག་དྲན་པའི་མོད་ལ་
 ལྷུང་བར་བྱེད།

ཁོ་བོའི་སློ་གྲོས་ནོར་བུ་ཆུ་ཤེལ་དྲི་མེད་ལས་སྐྱབ་ཚོས་ཀྲན་གསལ་བའི་བ་གམ་མངོན་དགའ་
 གཞལ་མེད་ཁང་། །རྣམ་དག་རིགས་པའི་རྒྱུད་མངས་སྐྱ་ལྷན་ཡིད་འོང་སྟན་སྒྲིགས་སྐྱབ་དང་སྐྱབ་
 འབྲིན་རོལ་པས་ཅེ་བའི་སྐྱ་ལྷན་པ། །བྲགས་པའི་གཞུང་ལུགས་གསར་པར་འོངས་པའི་དུས་སྟོན་དུས་
 བེ་སྐྱབ་པའི་སྐྱད་དུ་ཁ་བའི་འཛིག་རྟེན་ལི་ཁྲི་ཡི། །རྩལ་བཞོད་ཉིན་མོ་རབ་རྒྱ་རྩེ་མ་པའི་མཚམས་ཀྱི་ཉི་
 འོད་དཔལ་དང་ལྷན་རྣམས་སྒྲིགས་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནམ།

གང་གི་ལེགས་བཤད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་གིས། །དོས་ཀྲན་ཤེས་བྱའི་དེ་ཉིད་སྟོན་སྟམ་
 བས། །དགེ་ལེགས་སྐྱ་གྱའི་རྩེ་མ་པ་ལེན་པ་ན། །ཚོས་ཀྲན་སྐྱེད་ས་ཉི་འདར་བར་མ་གྱུར་ཏམ། །གཞུང་
 ལུགས་འབུམ་སྐྱ་དུ་མའི་ཅེ་དགའི་གནས། །འཕྲོག་བྱེད་རིགས་པའི་མིག་སྟོང་ལྷན་པའི་རྟེན། །བདག་
 སློའི་རིན་ཆེན་རི་བོའི་ཁུར་བཟོད་པའི། །སྐྱ་མཚོའི་གོས་ཅན་འདི་ཡང་སྐལ་བ་བཟང་། །བྱབ་པའི་

བརྒྱལ་ཞུགས་དྲི་མེད་གོས་གྱོན་ཅིང་། །ལེགས་བཤད་བདུན་ཅིས་བྱུགས་པའི་བཞེན་རས་ཅན། །ཚོགས་
 གྱི་ནང་དུ་མཁས་པ་དགའ་བའི་གཏམ། །འཛུམ་པའི་མདངས་གྱིས་གསལ་བར་བྱེད་པ་གང་། །རྟེན་
 གཤོང་ལ་གང་གི་མིག་བཀོད་པའི། །སློ་གསལ་དེ་དག་ཚིམ་པར་འགྱུར་བ་ཡིན། །རྟེན་མཐོང་བའི་
 རིགས་པའི་མིག་བྲལ་ཅིང་། །ཁུལ་དོན་འབྱེད་པའི་སློ་ཡི་མཐུ་མེད་ཀྱང་། །ཟེར་སློས་སློས་པས་སྒྱུན་
 བོ་མཁུ་བྱེད་པའི། །སློས་གར་མཁན་དག་རལ་བར་མ་གྱུར་ཏམ། །རིགས་པའི་ལམ་དུ་རལ་བ་མ་བྱས་
 ལིང་། །ཤིང་རྩ་ཆེན་པོའི་སློལ་བཟང་མ་མཐོང་ཡང་། །སློ་གྲོས་རྒྱུ་དུ་ཚིག་གིས་ཁེངས་པ་ཡིས། །ལུང་
 ཅོམ་སྒྱུ་བས་སུ་འཛིན་པ་སྒྲུན་པོའི་སྤུལ། །བྱུ་བའི་གསུང་རབ་རབ་འབྱམས་མ་མཐོང་ཞིང་། །རང་
 གཞན་གྲུབ་མཐའི་གཏིང་རྟོགས་མ་གྱུར་ཀྱང་། །རང་བཟོའི་གཏམ་ལ་སྤྲིང་སྟོབས་ལྟར་ལེན་ཅིང་། །རྟོན་
 དང་བཀུར་སྟེས་སེམས་ཀྱི་གཡལ་སྟོན་པ། །ཟང་ཟང་ཅོམ་གྱིས་གདུལ་བྱའི་སེམས་འབྲིད་པའི། །བཤེས་
 གཞན་དེ་དག་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ལ། །རེ་ཞིག་རལ་བསྟོན་ན་གཞོད་པ་རྒྱུང་།

བདག་གི་འདྲི་མེད་སློ་ཡི་རྒྱ་བ་ལེགས་བཤད་བདུན་ཅི་རབ་ཏུ་འབྱུངས་པས་སྟོན་པའི་གཤོང་།
 རྒྱ་ཆེན་ཤེས་བྱའི་མཛེས་མ་དག་དང་ལྟ་ནི་ཆ་འགྲོགས་པའི་སེམས་ལྟར་བའི་ཕྱི་དགའ་ཡིས། །རིགས་
 རྒྱལ་ཀྱི་ལུང་བཞུད་པའི་དཔལ་འབར་དེ་ཡི་དགོ་བས་སློ་གསལ་གཙུག་ལུང་ལྟར་པའི་ཚོགས། །དགའ་
 བའི་མཛུགས་སློ་རྒྱས་པའི་གར་དང་མཉམ་དུ་འགྲན་པའི་བྱུ་བ་བསྟན་རྒྱུ་མཚོ་འཕེལ་གྱུར་ཅིག།

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་ལྟེ་བདུན་གྱི་རྒྱུ་ཡིད་ཀྱི་སྒྲུབ་སེལ་ཅེས་བྱ་བ་འདི་ནི། གངས་རིའི་
 ཁོད་ཀྱི་ཤིང་རྩ་ཆེན་པོ་རྒྱལ་བའི་རིང་ལུགས་པ་སྤྲན་མེད་པ་དཔལ་ལྷན་མཁས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
 གཙུག་གི་རྒྱལ། དོན་གྱི་སྤྲད་དུ་མཚན་ནས་སྟོན་ཏེ་རྩེ་བཙུན་དམ་པ་ཀྱི་ལྷ་ར་མ་ཉིད་དང་། དུར་སྤྲིག་གི་
 རྒྱལ་མཚན་འཆང་བ་རྣམས་ཀྱི་གཙུག་གི་ལོ་ར་བུ་རྣམ་པར་དཀར་བའི་འཕྲིན་ལས་གྱིས་ས་ཡི་སྟེང་མ་
 ལུས་པ་བྱུང་བ། རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་དམ་པའི་ཚོས་མ་ལུས་པ་རྒྱལ་བ་ཉིད་ཀྱི་དགོངས་པ་རི་ལྷ་བ་
 བཞེན་དུ་འཛིན་པ་ལ་རྒྱ་དང་བྲལ་བའི་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་སློ་བཟང་གཤགས་པའི་དཔལ་ལ་སོགས་
 པ་རྩེ་བཙུན་དམ་པ་བྲགས་རྩེ་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱི་བོས་ལེན་པ། རང་དང་
 གཞན་གྱི་གྲུབ་པའི་མཐའ་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུའི་པ་ལོ་ལྟ་སོན་ཅིང་། བདེ་བར་གཤེགས་པའི་གསུང་རབ་

མཐའ་དག་གི་དགོངས་དོན་ཚུལ་བཞིན་དུ་འབྱེད་པ་ལ་མི་འཛིགས་པའི་སྒོ་བས་པ་དག་བ་ཅན། རིགས་
པ་སྒྲི་བ་ཤུ་གཉི་དག་སྒོར་དག་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོ་ཞེས་བྱ་བས་གཙང་ཉང་སྟོད་རིག་པའི་འབྲུང་
གནས་གྱིས་ཡི་ཆ་ལྷང་ར་དཔལ་འབར་ལེགས་བཤད་སྟོག་པའི་ཚལ་ཞེས་བྱ་བར་སྦྱར་བའོ། །འདིས་
ཀྱང་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་དར་ཞིང་རྒྱས་ལ་ཡུན་རིང་དུ་འགོ་བའི་ཉེར་འཁོར་གནས་པར་
གྱུར་ཅིག། །

ཨོ་སྤྲི། གཞལ་བུའི་གནས་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ས་ཆེན་གསུམ། །མཁའ་དབྱེད་གོམ་པ་གཅིག་
གིས་ལེགས་གཞལ་ནས། །དམ་ཚོས་རྒྱལ་གྱི་དཀྱིལ་བའི་ཐམས་ཅད་མཁའ་ན། །སྒྲི་བའི་ཉི་མ་དག་
ལེགས་དཔལ་བཟང་རྒྱལ། །གནས་ལུགས་འབར་བའི་སུན་འབྲུན་འབྲུམ་སྤྲལ་གིས། །ལོག་པའི་ལམ་
དུ་འབྲུན་པའི་གོ་བཀག་ནས། །མཆོག་གསུམ་ཚད་མར་རིགས་པས་སྦྱབ་པའི་ཕུལ། །སྤེ་བདུན་རྣམ་
པར་བཤད་པའི་རྒྱན་མཆོག་འདི། །ཁྱེ་གིས་ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཚོས་གྲུ་ཆེར། །འཆད་དང་རྩོམ་
པའི་སྒོ་འཕར་འབྱེད་པ་དང་། །ཚོད་པས་ཕས་སྒོལ་ལོག་སྒྲི་གཞོམ་བྱིར་དུ། །ལྷག་བསམ་པུ་རྩ་
ཀས་པར་དུ་བསྒྱུན། །དེ་ལས་འོངས་པའི་བསོད་ནམས་དམ་པ་དེས། །ཀྱན་གྱིས་ཡང་དག་རིགས་
པའི་ཚུལ་གཤེས་ཏེ། །ཏྲག་ཏུ་དལ་འབྱོར་རྟེན་བཟང་ཐོབ་གྱུར་ནས། །སྒྲི་གསུམ་གཞལ་མེད་ཁང་དུ་
འཇུག་གྱུར་ཅིག། །རབ་ཡངས་གཤེས་བུའི་གསེར་ལྷན་ཡོལ་གོ་སྤྱ། །རབ་བརྟན་དབྱིད་གྱི་ལྷན་པོ་བརྟེན་
ཆགས་ཤིང་། །རབ་མང་འགོ་ལ་ཕན་བདེ་འབྲུང་བའི་གནས། །རབ་དགེ་རྒྱལ་བསྟན་ཕྱོགས་བཅུར་
དར་རྒྱས་ཤོག།

སྤྲི། ཕན་བདེའི་འབྲུང་གནས་རྒྱལ་བསྟན་ཡོངས་འདུའི་ལྷོན། །རབ་རྒྱས་འགོ་ཀྱན་ཐར་
མཆོག་འབྲས་བཟང་ལ། །སྟོད་བྱིར་བཀྲ་གིས་ལྷན་གྲུབ་ཚོས་གྲུ་ཆེར། །ཚོས་སྦྱིན་འཛད་མེད་དལ་
འགོའི་རྒྱན་འདི་སྤེལ། །སྤང་རྩ་གཏོ། །

འགལ་བ་འགལ་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་གཞག

རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན།

༄༅། རྒྱལ་སྤྱི་དམ་པས་རྗེས་བཟུངས་ཤིང་། ཁང་དང་རིགས་པའི་གནད་མཐར་མོན། མང་
ཐོས་བསྐྱབས་པས་གཞན་དོན་མཛད། རྗེ་བཙུན་སློ་མ་རྣམས་ལ་འདུད།

འགལ་འབྲེལ་དཔྱད་པའི་མཐུ་མེད་པར། གསུང་རབ་རྒྱ་མཚོར་འཇུག་འདོད་ཅིང་། རྒྱུ་བ་
པ་སྙིང་པོར་བྱེད་ཅེས་པ། དམུས་ལོང་གཟུགས་གྱི་རྣམ་དབྱེར་བྱེད། ལམ་གྱི་རྟོགས་པ་གོང་དུ་བྱེད་
ལུགས་ནས། ཉོན་མོངས་རྣམ་རྟོག་འདི་དག་སྤངས་ཞེས་པ། འགལ་འབྲེལ་དེ་ཉིད་ཤེས་ལ་རག་
ལས་པས། རྟེན་རྣམ་གཞག་མཁས་པའི་གཞུང་བཞིན་བཤད། གཞན་ཕྱོགས་སྤང་བས་ཡིད་
དགུགས་ཤིང་། ཁང་ག་བསྟོད་གཞན་སྟོད་ལྟར་སྤངས་ནས། ཁང་རྟོག་མུ་ཙོར་སྤྲོ་བ་ཡི། རྩོད་ལ་
གཞོལ་བ་འདིས་ཅི་བྱ། ཁང་ག་མེད་རིགས་པས་ལེགས་རྟོགས་ནས། སྤྱིད་པའི་རྩ་བ་གཙོད་བྱེད་
ཅིང་། ཐར་པའི་གོང་ཁྱེད་འཇུག་འདོད་པའི། རྣམ་དཔྱད་ཅན་ལ་འདིར་བཤད་བྱ།

དེ་ལ་འདིར་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ལམ་དུ་འཇུག་ཅིང་ལམ་འདི་བསྐྱོམ་པ་ལས་འབྲས་བྱ་འདི་
འབྱུང་ཞེས་པ་དང་། གཉེན་པོ་འདིས་ཉོན་མོངས་དང་རྣམ་རྟོག་འདི་དག་སྤངས་སོ་ཞེས་པ་ཡང་འགལ་
བ་གཉིས་དང་འབྲེལ་བ་གཉིས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པ་ལས་ངེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ལ། དེ་
ཡང་ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མས་རྟོགས་ནུས་པའི་དཔེ་ལ་བརྟེན་ནས་བཤད་པར་བྱའོ།

འགལ་བ་དབྱེད་པ།

དེ་ལ་གཉིས། འགལ་བ་དབྱེད་པ་དང་། འབྲེལ་བ་དབྱེད་པའོ། རྟེན་པོ་ལ་གསུམ། མཚན་
ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་། འགལ་བ་རྟོགས་པའི་དགོས་པའོ། རྟེན་པོ་ལ་གསུམ། ལུགས་གཞན་དགོད་
པ་དང་། དེ་བརྟག་པ་དང་། རང་གི་ལུགས་སོ།

དང་པོ་ནི། མཁས་པ་ཁ་ཅིག་གིས་རིགས་པའི་དབང་ལྷན་གི་དགོངས་པ་ནི། དེ་དང་འགལ་
ན་དེ་འགོག་པ་དང་། དེ་དང་འབྲེལ་ན་སྐྱབ་ནུས་པ་འདི་ཡིན་པས། རྩོམ་མེས་སོགས་འགལ་བ་མཚན་
ཉིད་པ་མིན་ནོ། །རྣམ་ངེས་ལས་བྱུང་བའི། དེའི་ཕྱིར་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་ལ་གཞོད་པར་བྱེད་པ་ཁོ་ན་
འགལ་བ་ཡིན་ནོ། ། ཁྱེས་གསུངས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། སྐྱེས་ཟིན་དུ་རི་ལྷོང་བ་ལྷོང་བ་ཞེད་ན། འདི་ལྷོང་བ་རྟག་པར་བྱ་སྟེ། རྟག་
པས་མི་རྟག་པ་འགོག་པ་དང་མི་རྟག་པས་ཀྱང་རྟག་པ་འགོག་པར་ཐལ། དེ་གཉིས་འགལ་བའི་ཕྱིར།
ཁྱབ་པ་ཁས་སྤངས། རྟགས་ཀྱང་གཞན་དུ་ཁས་སྤངས་པས། འདོད་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྷོང་ན་ཕན་
ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་རྒྱུད་འགལ་དུ་མི་རུང་བས། དངོས་འགལ་གྱི་གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་
དུ་ཁས་ལེན་དགོས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྷོང་ན་མི་རྟག་པ་རྟག་པ་ལས་སྟོབས་རྒྱུད་ན་དེས་ཅིག་གོས་པམན་
ཚུན་སྤངས་འགལ་གྱི་སྟོན་ནས་དངོས་སུ་འགོག་ནུས་པ་ཉམས་ལ། སྟོབས་ཆེན་ཅིག་གོས་ཀྱིས་དེ་ལྷོང་
འགོག་ནུས་པ་འགལ་ལོ། སྟོབས་མཉམ་ན། གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་ཡིན་པ་ཉམས་སོ། ། ཁྱེས་སྤྲོ་ན་
ལན་ཅི་ཡོད། གལ་ཏེ་གཞི་ཚུན་ཅན་གང་དང་ཡང་མ་འབྲེལ་བར་འགལ་བར་ངེས་མི་ནུས་པས་གཞི་
ལ་བརྟེན་དགོས་པས། དེས་ན་མི་རྟག་པས་སྐྱེ་རྟག་པ་ཡིན་པ་དངོས་སུ་འགོག་ཅིང་དེ་དང་དངོས་སུ་
འགལ་བ་ཡིན་ལ་རྟག་པས་ཀྱང་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པ་དངོས་སུ་འགོག་ཅིང་
དེ་དང་དངོས་སུ་འགལ་བའི་དོན་གྱི་རྟག་མི་རྟག་གཉིས་ཀྱང་དངོས་འགལ་དུ་ཁས་སྤང་བར་བྱ་བ་
ཡིན་ནོ་ཞེན། འོན་ཏེ་རྩོམ་མེས་ཡང་འགལ་བར་ཐལ། དེས་ཨིན་ཏེ་ལའི་ཁ་དོག་སེར་པོ་ཡིན་པ་དེ་འགོག་
ནུས་པའི་ཕྱིར་གསུམ་ག་ཁས་སྤངས་པར་སེམས་སོ། ། གལ་ཏེ་གཞི་དང་མ་འབྲེལ་བར་རྟག་མི་རྟག་
དངོས་འགལ་དུ་ཁས་མི་ལེན་ནོ་ཞེན། འོན་གཅིག་དང་དུ་མའི་སྟོན་ནས་པན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ་
བརྟེན་པའི་དངོས་འགལ་བཞག་ཏུ་མི་རུང་བར་ཐལ། ལུམ་པ་གཅིག་ཡིན་པ་དང་ལུམ་སྐྱེས་གཉིས་དུ་
མ་ཡིན་པ་པན་ཚུན་སྤངས་འགལ་གྱི་དངོས་འགལ་དུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་ལོ། ། རྩོམ་མེས་དང་བྱས་པ་དང་
རྟག་པ་གཉིས་འགལ་བར་ཁས་ལེན་དུ་རུང་མི་རུང་ཡང་མཚུངས་སོ། ། རྣམ་ངེས་ཀྱི་གཞུང་དོན་ནི།
བསྐྱབ་བྱ་ལ་གཞོད་པའི་གཏན་ཆོག་ཁོ་ན་འགལ་རྟགས་སུ་སྟོན་པ་ཡིན་གྱི། འགལ་ན་འགོག་པ་

དེའི་དོན་མིན་ཏེ། དེ་གང་ལས་འཕྲོས་པའི་དོན་ལས་རྟགས་པར་འགྱུར་རོ།

གསུམ་པ་མཚན་ཉིད་ནི། ཐ་དད་གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་པའོ། ཇི་ཡང་རྟགས་ཡང་དག་ལ་མ་
 དེས་པའི་ཉེས་པ་སྤོང་བ་ནི། རྟོག་ན་གཞོད་པ་ཅན་གྱི་ཚད་མ་བསྟན་པ་ལས་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་སྒྲུབ་ཚུལ་
 དང་མཐུན་པར་རྟགས་དང་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་གཞི་མཐུན་ལ་གཞོད་པ་སྟོན་པ་ཡིན་ལ་རྣམ་ཐུ་སྒྲུབ་
 པར་བསྒྲུབས་པས། འགལ་བའི་མཚན་ཉིད་དེ་ཉིད་རིགས་པ་སྤྱི་བའི་དགོངས་པར་རིགས་སོ། ཇིས་ན་
 རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཞུགས་པའི་དོན་ཡང་སྒྲུབ་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་རྟགས་དང་དགག་བྱའི་
 ཆོས་ཀྱི་གཞི་མཐུན་སྲིད་པ་ཉིད་ཡིན་པས། བདེན་གྲུབ་དེ་ཉིད་བདེན་པས་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་ཡིན་པ་
 དང་། བཏགས་ཡོད་ཆོས་གསུམ་ཚང་བ་ཉིད་མཚན་ཉིད་ཡིན་པས་དེ་དག་ལ་བསྟོས་པའི་རྟགས་མི་
 མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཞུགས་པར་འདོད་པ་ནི། རིགས་པ་མི་གཤམ་པའི་རྣམ་འགྱུར་ཡིན་ཏེ། བདེན་གྲུབ་དང་
 བདེན་པའི་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་གཞི་མཐུན་དང་། བཏགས་ཡོད་ཆོས་གསུམ་ཚང་བ་དང་མཚན་བྱ་མིན་
 པའི་གཞི་མཐུན་སྤྱི་བ་ཀྱང་སྒྲུབ་མི་རུས་པའི་ཕྱིར་རོ།

ལྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ལྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་དང་། ཡན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལོ། ཇིང་
 བོ་ལ་གཉིས། མི་འཐད་པའི་ཕྱོགས་དགག་འཐད་པའི་ཕྱོགས་བཞག་པའོ། ཇིང་བོ་ལ་གཉིས། ཕྱོགས་
 རྩ་མ་འགོད་པ་དང་། དེ་སྟན་དབྱུང་བའོ།

དང་བོ་ནི། རྟོན་གྱི་རིགས་པ་སྤྱི་བ་མཐས་པ་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་ཆོས་ཀྱི་སྒྲི་
 ན་རེ། ལྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ། རོ་བོས་གཞོད་པ་དང་། རྒྱས་གཞོད་པ་གཉིས་ཕྱེ་ཞིང་། ཕྱི་མ་
 ལ་ཡང་དངོས་རྒྱས་གཞོད་པ་དང་། བརྒྱད་རྒྱས་གཞོད་པ་གཉིས་སྤྱེ་ནས། དང་བོ་ནི། ཆ་རིག་གིས་
 གང་རིག་ལ་གཞོད་པ་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་སྤྱི་བ་ལམ་ཆོས་མཆོག་གིས་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཆོས་བཟོད་ཀྱི་སྤང་
 བྱའི་ས་བོན་ལ་གཞོད་པ་ལྟ་བུ་དང་། གསུམ་པ་སྤང་བའི་བརྒྱད་རྒྱས་སྟན་པ་ལ་གཞོད་པའི་དོན་དུ་
 བྱེད་དོ། །འདས་ལམ་གྱི་ས་བོན་སྤོང་བ་དང་སྤང་སྟན་གྱི་གཞོད་ཚུལ་མི་མཐུན་པར་འདོད་པ་ནི་འདི་

ལྟར་བསམ་པར་མངོན་ཏེ། ཚེས་བཟོད་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་རྟམ་ན་དེའི་ངོ་སྤྲེལ་གྱི་ས་བོན་འགགས་
 ཤིང་མེད་ན་འགོག་བདེན་ཐོབ་དགོས་པས་འགོག་ལམ་དང་པོར་རྟམ་མཉམ་དུ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བ་
 ཉམས་པས་དེའི་རྟམ་ན། ས་བོན་དེ་ཡོད་ལ་དེ་ལ་དངོས་སུ་གཞོད་པའི་དོན་ནི། རིགས་འདྲ་ཕྱི་མ་
 བསྐྱེད་པའི་རྟམ་མེད་དུ་དངོས་སུ་བསྐྱེད་པའི་དོན་ཡིན་པས། དེ་ཚེས་བཟོད་ཀྱིས་བྱེད་ན་རྒྱ་འབྲས་
 རྟམ་མཉམ་པར་འགྱུར་བས་ཚེས་མཚོག་གིས་དེ་ལྟར་བསྐྱེད་སྤྲེལ་པའོ། །སྤྲང་བ་སྤྲེལ་པའི་རྟམ་ན་མུན་
 པ་འགག་དགོས་པས་སྤྲང་བའི་དངོས་རྒྱ་ས་མུན་པ་ལ་དངོས་སུ་གཞོད་པ་བསྐྱེད་ན་རྒྱ་འབྲས་དུ་ས་
 མཉམ་པར་འགྱུར་བས། སྤྲང་བའི་བརྒྱན་རྒྱས་མུན་པ་འགག་ཁ་མ་ཐ་མ་དེ་རིགས་འདྲ་ཕྱི་མ་བསྐྱེད་
 པའི་རྟམ་མེད་དུ་བསྐྱེད་པར་འདོད་ལ་གཞོད་བྱ་བསྒྲོག་པའི་རྟམ་དེ་དག་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་ལྷུང་བའི་དབང་
 དུ་བྱས་ཀྱི་སྤང་གཉེན་རྟམ་ལུན་རིང་ན་བསྐྲུལ་པའི་བར་དུ་ཡང་འགོགས་ཟེར་ཏོ།།

གཉིས་པ་ནི། ལྷག་བསྐལ་ཚེས་བཟོད་ཀྱི་ངོས་སྤྲེལ་གྱི་སྤང་བྱའི་ས་བོན་དེ་ཚེས་བཟོད་དེ་
 གཉིས་ཀྱིས་དངོས་སུ་མི་སྤྲང་བར་སྤྲོར་ལམ་ཚེས་མཚོག་དེ་ཉིད་ཀྱིས་དངོས་སུ་སྤྲང་བར་ཐལ། དེ་འདྲ་
 རང་གི་གཉེན་པོས་དངོས་སུ་གཞོད་པའི་དོན་རིགས་འདྲ་ཕྱི་མ་བསྐྱེད་པའི་རྟམ་མེད་དུ་དངོས་སུ་
 བསྐྱེད་པ་ཡིན་ཞིང་དེ་ཚེས་བཟོད་རང་ཉིད་ཀྱིས་མི་བྱེད་པར་སྤྲོར་ལམ་ཚེས་མཚོག་གིས་བྱེད་པའི་
 ཕྱིར། ཉགས་སྤྲེལ་ཁས་བླངས། འདོད་ན། ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་སྒྲོམ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་རྣམས་
 ཀྱིས་ཀྱང་རང་གི་ངོས་སྤྲེལ་གྱི་སྤང་བྱའི་ས་བོན་ལ་དངོས་སུ་མི་གཞོད་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། དེའི་
 རྣམ་གྲོལ་ལམ་རྣམས་ཀྱིས་རང་འདྲེན་བྱེད་ཀྱི་བར་ཆད་མེད་ལམ་སྤངས་བྱའི་ས་བོན་དེ་ལ་དངོས་སུ་
 གཞོད་པ་མི་སྤྲིད་པས་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གང་གིས་ཀྱང་སྤང་བྱའི་ས་བོན་དངོས་སུ་
 འཛོམས་པ་མི་སྤྲིད་པར་འགྱུར་རོ། །ཁོ་སོ་སྤྲེལ་གྱིས་ཀྱང་ཉོན་མོངས་པ་དང་གཤེས་བྱའི་སྤྲིབ་པའི་ས་བོན་
 དངོས་སུ་སྤྲང་རྟམ་པ་ཡོད་པར་ཐལ། ཚེས་བཟོད་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་སྤང་བྱའི་ས་བོན་དེ་ལ་སྤྲོར་
 ལམ་ཚེས་མཚོག་གིས་དངོས་སུ་གཞོད་པ་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན། བདག་མེད་པའི་དོན་མངོན་
 སུམ་དུ་མ་རྟོགས་པར་འགོག་བདེན་ཐོབ་པའི་གང་ཟག་ཡོད་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། མཐོང་ལམ་
 ཐོབ་པ་ནས། དགེ་འདུན་དགོན་མཚོག་གི་རྣམ་གཞག་བྱས་པ་ལ་སོགས་པའི་ས་དང་ལམ་གྱི་རྣམ་

གཞག་ཐམས་ཅད་ཉམས་པར་འགྱུར་རོ།

གཞན་ཡང་། སྤངས་གཉེན་ལྷན་ཚུལ་འདི་ནི་རྒྱ་འབྲས་དུས་མཉམ་ཁས་ལེན་ཅིང་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་དུས་ན། རང་གི་སྤང་བྱའི་ཐོབ་པ་ཡོད་པར་འདོད་ལ། སྤང་བྱ་འགག་འགྱུར་གྱི་སྤོང་བ་བྱེད་བྱས་སྤྱོད་ལུགས་ཡིན་པས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་གིང་རྟ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བཞེད་པ་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་སྤྱབས་སུ་ཁས་སྤང་བར་མི་བྱའོ། །སྤང་མུན་དང་འདས་ལམ་གྱི་ས་བོན་སྤོང་བའི་གནོད་བྱ་ལྷོག་པའི་དུས་མི་མཚུངས་པར་འདོད་པ་ནི་གསུང་རབ་དུ་མ་དང་དགོངས་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་དུ་མར་དཔེ་དོན་དུ་མཛད་པའི་དགོངས་པ་མ་རྟོགས་གིང་། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམས་པའི་དོན་མ་རྟོགས་པ་ཡིན་ཏེ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །སྤང་བ་སྦྱིས་པའི་དུས་ན་མུན་པ་འགགས་གིང་མ་སྦྱིས་པ་ནི་དེའི་སྤྱོད་ལོགས་སུ་མུན་པའི་དངོས་ཀྱི་རྒྱུན་མ་ཆང་བ་ཡིན་གྱི་གཉེན་པོས་དངོས་སུ་གཞོད་པ་བྱས་པའི་ལག་རྩིས་དེའི་ཆེ་གྲུབ་པའི་དབང་གིས་མིན་ཏེ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །གཞན་ཡང་ཆོས་བཟོད་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་སྤང་བ་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་འབྲས་དེ་གཉིས་ཀྱི་སྤང་བྱ་ལ་དངོས་སུ་གཞོད་པ་ལ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་དངོས་སུ་གཞོད་དོ་ཞེས་བཏགས་ནས་འཛོག་པ་ཡང་སྤྱོད་ཆད་མ་གཡར་པོའི་རྒྱུན་གྱིས་མཛེས་པར་སྤྱོད་པ་དང་འདྲའོ། །སྤྱོད་ལམ་ཆོས་མཆོག་གིས་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་ཆོས་བཟོད་ཀྱི་སྤང་བྱའི་ས་བོན་དེ་རིགས་འདྲ་བྱི་མ་བསྐྱེད་པའི་རྣམ་མེད་དུ་དངོས་སུ་བསྐྱེད་ན། དེ་ལ་དངོས་སུ་ཕན་འདོགས་དགོས་གིང་དེ་ལྟར་ཁས་སྤངས་པས་དེ་དངོས་སུ་ཕན་པ་དང་གཞོན་པ་བསྐྱེད་པའི་གཞི་མཐུན་དུ་འདོད་པ་ནི་རིགས་པ་ལས་འདས་པའོ། །རྒྱལ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་གཞོད་བྱེད་གཞན་ཡོད་པ་ཡང་གེས་པར་བྱའོ།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་། གཞོད་པ་བྱེད་ཚུལ་ལོ། །རང་པོ་ནི། རྒྱུན་ཆད་པར་བྱ་བ་དང་། གཞོད་པར་བྱེད་པའི་སྤྱོད་ནས་མཐུན་པར་གནས་པའོ། །རྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད་གཞོད་བྱེད་ཁོན་ལ་འདོད་པ་ནི། སྤྱོད་པོ་དང་དེ་འཛིན་པའི་མངོན་སུམ་གཉིས་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་ཞེས་ཀྱང་བརྗོད་མི་རྣམས་པ་དང་རྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་གཞོད་བྱེད་གཞོད་བྱེད་དང་མི་འགལ་བ་སོགས་ཉེས་པ་དུ་མ་འབྱུང་རོ།

གཉིས་པ་ནི། ཡུལ་གང་ཡང་རུང་བར་རིམ་གྱི་འོངས་པའི་མར་མེའི་སྐད་ཅིག་དང་པོ་དང་
མུན་པ་གཉིས་ལྟ་བུ་བརྒྱད་པའི་འགལ་བ་དང་། དངོས་སུ་གཞོད་བྱེད་གྱི་མར་མེ་དང་མུན་པ་ལྟ་བུ་
དངོས་སུ་འགལ་བའོ།

གསུམ་པ་ལ་གསུམ། དཔེ་བཤད་པ་དང་། སྐབས་དོན་ལ་སྒྲུབ་པ་དང་། རྩོད་པ་སྤང་བའོ།

དང་པོ་ནི། ཁང་ནང་གི་མུན་པ་སྤྱང་གཡོགས་པ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱ་མ་ཚང་བ་མེད་པར་མུན་
པའི་རྒྱ་རིམ་གྱིས་འབྱུང་བ་ན་མར་མེ་ལས་གཞན་པའི་གཞན་གྱི་མ་མཐོང་ཞིང་། སྒྲོན་ས་མར་མེའི་
འོད་རིམ་གྱིས་ཞུགས་ནས་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ལ་ར་བའི་ལྷག་གི་མུན་པ་ལྟ་བུ་དེའི་རྒྱ་མ་ཚང་བ་མེད་པར་
གནས་པ་ཡིན་ལ། སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལ་མུན་པ་དེའི་རྒྱ་དང་དུས་མཉམ་པའི་མར་མེའི་འོད་ཡུལ་
འདབ་ཉེ་བ་ན་གནས་པ་དེས་མུན་པ་དེ་ཉིད་རིགས་འདྲ་བྱི་མ་བསྐྱེད་པའི་རྩ་མེད་དུ་དངོས་སུ་བསྐྱེད་
ཅིང་རང་གི་དངོས་འབྲས་མར་མེའི་འོད་རྩ་མེད་སྟོབས་ལྡན་བསྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། སྐད་ཅིག་གསུམ་པ་
ལ་ར་བའི་ལྷག་དེར་མར་མེའི་འོད་སྐྱེས་པ་དང་མུན་པ་འགགས་ལྷོ་བདུས་མཉམ་ལ་དེའི་ཚེ་མུན་པ་མ་
སྐྱེས་པ་ནི་དངོས་གྱི་རྒྱུན་མ་ཚང་བས་ཡིན་གྱི་མར་མེའི་འོད་གྱིས་གཞོད་པ་དངོས་སུ་བྱས་པའི་དབང་
གིས་མིན་ཏེ། རྒྱ་འབྲས་དུས་མཉམ་པ་དང་རྒྱ་ལས་འབྲས་བུ་སྤྲོ་བ་འགལ་བའི་བྱིར་རོ། དེས་ན་དངོས་
གྱི་གཞོད་བྱ་ནི་མུན་པ་ཡིན་ལ། གཞོད་བྱེད་ནི་མར་མེའི་འོད་དང་། གཞོད་པ་དངོས་སུ་བསྐྱེད་པའི་
དོན་ནི། མར་མེའི་འོད་རིམ་གྱིས་འོངས་པའི་སྟོབས་གྱིས་གཞོད་བྱའི་རྒྱན་དཔེ་ཅིང་འགགས་པའི་
གཞི་དངོས་སུ་བསྐྱེད་པའི་དོན་ཡིན་པས་པན་པ་དངོས་སུ་བསྐྱེད་པ་དང་། གཞོད་པ་དངོས་སུ་བསྐྱེད་
པའི་བསྐྱེད་བྱ་དོན་གཅིག་ཏུ་མི་རུང་སྟེ། པན་པ་ནི་མར་མེའི་ཆ་སྤྲོ་མ་ལ་བལྟས་ན་མུན་པའི་ངོ་བོར་
ཡང་མི་འགལ་ལ་གཞོད་པ་ནི་མུན་པའི་ངོ་བོར་འགལ་བའི་བྱིར་རོ།

དེས་ན་མུན་པ་འགགས་པ་དང་དུས་མཉམ་པའི་སྤང་བ་བསྐྱེད་པ་དེའི་སྐད་ཅིག་གཉིས་
པར་བྱང་བའི་མུན་པས་དབེན་པའི་གཞི་དངོས་སུ་བསྐྱེད་པ་གཞོད་པ་དངོས་སུ་བསྐྱེད་པའི་དོན་དུ་
གཤམ་པར་བྱའོ། སྤང་བ་སྐད་ཅིག་སྤྲོ་མས་མུན་པ་འགག་ཁ་མ་རིགས་འདྲ་བྱི་མ་བསྐྱེད་པའི་རྩ་མེད་
དུ་དངོས་སུ་བསྐྱེད་ཀྱང་གཞོད་པ་དངོས་སུ་བསྐྱེད་པ་མིན་ཏེ། དུས་གཞན་གྱིས་བར་དུ་ཆོད་པ་དངོས་

འབྲས་སུ་མི་འབྲད་པའི་ཕྱིར། སྒྲུང་བ་དང་མུན་པའི་སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་ལྟན་ཅིག་ཏུ་གནས་པར་འགྱུར་
ཞེན། སྒྲོན་མེད་དེ། རུལ་ཕྱ་རབ་ཐམས་ཅད་རང་གི་གནས་སུ་རུལ་གཞན་སྒྱེ་བའི་གོགས་སུ་བྱེད་པས་
ལྟན་ཅིག་གནས་པ་མིན་ལ། ཡུལ་འདབ་ཉེ་བ་ན་གནས་པ་ལ་བརྗོད་ན་དེ་ནི་འདོད་པ་ཁོ་ནའོ། །སྒྲུང་
བ་དང་མུན་པའི་རུལ་སྒྲེལ་ནས་གནས་པ་ཡང་མིན་ཏེ། རིམ་བ་དང་ལྟན་པའི་མར་མེའི་འོད་ཀྱིས་མུན་
པ་རིམ་གྱིས་ལྟོག་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁའོད་རྒྱལ་འདི་དག་ནི་ཆ་རྒྱུ་དང་གྲང་རྒྱུ་ལ་ཡང་གཤམ་
པར་བྱའོ། །དེ་གཉིས་དང་སྒྲུང་མུན་ལ་ངོ་བོ་ལྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་བྱེད་པར་འབྱེད་པ་ནི་མི་
རིགས་ཏེ། རུལ་རྒྱས་ཐ་དད་གཉིས་གོ་ས་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་ནི། དེ་ལ་ཡང་མི་སྲིད་ཅིང་། ཡུལ་འདབ་
ཉེ་བ་ན་གནས་པ་སྒྲུང་མུན་ལ་ཡང་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ།

སྒྲོབ་དཔོན་ཚོས་མཚོག་གིས་ཆ་གྲང་དང་སྒྲུང་མུན་གང་ལ་ཡང་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ལ་ཕྱད།
གཉིས་པ་ལ་རུས་རྒྱུད་དུ་སོང་། གསུམ་པ་ལ་རྒྱན་ལྟོག་པ་དང་། ཡང་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ཕྱད་པ་སོགས་
སྐབས་གང་དུ་ཡང་ཞལ་གྱི་མ་བཞེས་པས་མཐས་པ་ཁ་ཕྱག་ཡུན་རིང་དུ་བཟོད་པ་ལྟན་ཅིག་མི་གནས་
འགལ་དུ་འདོད་པ་སྒྲུང་པའི་གནས་སུ་བྱེད་པ་ནི། སྒྲོབ་དཔོན་གྱི་ཕྱོགས་སུ་མ་ལོན་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་
ན་ལྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་སྒྲོན་ས་གོ་ཞོ་པ་ནི། ཁའོད་བྱའི་རྒྱ་མི་གྱིས་ཟད་པའི་སྒྲོན་ས་གོ་ཞོད་
པ་ཡིན་པས། སྒྲོབ་དཔོན་ཚོས་མཚོག་གིས། དངོས་པོ་ལས་གྱུར་པའི་འགལ་བར་བཤད་དོ། །འགལ་
བར་ངེས་པར་བྱེད་པ་ནི་རྒྱན་ལ་ཡིན་གྱི་ཕྱ་བའི་སྐད་ཅིག་མ་མིན་ཏེ། དེ་སོ་སོ་སྒྱེ་བའི་མངོན་སུམ་
གྱིས་འགལ་བར་རྟོགས་མི་རུས་པའི་ཕྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ནི། མཐོང་ལམ་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཆོས་བཟོད་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་ངོས་སྐལ་གྱི་སྤང་
བྱའི་ས་བོན་སྐད་ཅིག་ཐ་མ་ནི་སྒྲོར་ལམ་ཆོས་མཚོག་གི་རུས་ན་ཡོད་ལ། དེའི་རིགས་འདྲ་ཕྱི་མ་བསྐྱེད་
པའི་རུས་མེད་དུ་དེའི་སྤྲོ་རོལ་གྱི་ལམ་གྱིས་བསྐྱེད་ཀྱང་། དེ་དངོས་གཉིན་མིན་ལ་བར་ཆད་མེད་ལམ་
སྒྱེ་བ་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་དང་ས་བོན་དེ་འགག་པ་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་རུས་མཉམ་ཞིང་བར་ཆད་
མེད་ལམ་སྐྱེས་པ་དང་། ས་བོན་འགགས་པ་རུས་མཉམ་མོ། །དེའི་རུས་ན་ས་བོན་དེ་མེད་པ་ནི་རྒྱུན་
མ་ཆད་བས་སོ་སོར་བརྟགས་མིན་གྱི་འགོག་པ་ཐོབ་པ་ཡིན་གྱི། སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་ཐོབ་པ་མིན་ཏེ།

འགོག་བདེན་ནི་རང་གི་སྒྲིན་དུ་སོང་བའི་ལམ་བདེན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་
དུས་བཅུ་རྒྱུ་མཐའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་དུས་ན་གནས་ངན་ལེན་གྱི་དྲི་མ་ཅུང་ཟད་ཅམ་ཡང་མེད་
ཀྱང་། དེ་ཟད་པའི་འགོག་བདེན་མ་ཐོབ་ཅིང་རྣམ་གྲོལ་ལམ་མ་སྐྱེས་པས་གཞོད་པ་བྱས་པའི་དུས་མ་
རྒྱུགས་པའི་ཕྱིར། སྒྲོང་བཞིན་པ་ཡིན་གྱི་ཟད་པར་སྤངས་པ་ནི་མིན་ནོ། རྣམ་མཁུན་རྒྱུད་ཅིག་དང་པོ་
སྐྱེས་པའི་ཆོ་ཟད་པར་སྤངས་པ་ཞེས་བྱའོ། ཁ་ཅིག་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་དུས་ན་རང་གི་
སྤང་བྱའི་ས་བོན་དེ་མེད་ཅིང་། རྒྱུ་མཐའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་དུས་ན་ཡོད་པར་འདོད་པ་ནི། བྲུབ་
མཐའ་འགལ་བ་གཞི་གཅིག་ལ་བསྐྱེས་པ་ཡིན་ནོ། །སྤང་བྱ་སྤོང་ཚུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་མཐོང་ལམ་གཤམ་
བཟོད་བཅུ་དྲུག་ཏུ་དབྱེ་བ་ནི། རྒྱུད་སྤང་མ་དང་མཛོན་རྟོགས་རྒྱུན་ཅུ་འགྲེལ་གྱི་རྣམ་བཤད་དུ་བཤད་
ཟིན་པ་ལས་གཤམ་པར་བྱའོ།

གསུམ་པ་ནི། འོ་ན། མཛོན་པ་ཀྱན་ལས་བརྟམས་ལས། མཛོན་གྱུར་ལ་དུས་གསུམ་གྱི་བརྟག་
པ་བྱས་ནས། འདས་པ་འགགས་པས་མི་སྤོང་། མ་འོངས་པ་མ་སྐྱེས་པས་མི་སྤོང་། ལྟར་བ་ལམ་དང་
དུས་མཉམ་དུ་མི་འཇུག་པས་འདས་ལམ་གྱི་སྤང་བྱའི་གཙོ་བོ་མིན་པར་བསྟན་ལ། རིའི་འགགས་ཀྱིས་
ས་བོན་ལམ་དང་མཉམ་དུ་འཇུག་པར་དོན་གྱིས་བསྟན་པ་དང་འགལ་ལོ། ཁྱེན། རིའི་དོན་དེ་ལྟ་
མིན་ཏེ། དེས་ནི་འདས་ལམ་གྱིས་ས་བོན་ལ་གཞོད་པའི་ཚུལ་སྟོན་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་འདས་ལམ་
བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱིས་ས་བོན་རང་གི་སྒྲིན་རོལ་ཏུ་འབྱུང་བ་འགོག་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྤོང་བ་མིན་ཏེ།
རང་དུས་ན་འགགས་པས་འགོག་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར། རང་གི་ངོས་སྒྲུལ་གྱི་སྤང་བྱའི་ས་བོན་མ་འོངས་
པ་ན་སྐྱེ་འགྱུར་སྐྱེ་བར་ངེས་པ་དེ་ཉིད་བྱམ་པ་ཐོ་བས་བཅོམ་པ་ལྟར་འགོག་པ་ཡང་མིན་ཏེ། དེ་སྐྱེ་བ་མི་
སྤོང་བའི་ཕྱིར་རོ། རང་དུས་ན་ཡོད་པ་དུས་མཉམ་དུ་འགགས་པའི་ཚུལ་དུ་སྤོང་བ་ཡང་མིན་ཏེ། རང་
དུས་ན་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། འོ་ན་རིམ་བུ་ཞེན། སྤང་བཤད་པ་ལྟར་བརྟམས་མེད་ལམ་སྐྱེ་བ་ལ་མཛོན་
དུ་སྟོགས་པ་དང་། རང་གི་སྤང་བྱ་གནས་ངན་ལེན་གྱི་རྣམ་པ་དེ་འགག་པ་ལ་མཛོན་དུ་སྟོགས་པ་དུས་
མཉམ་ཞིང་། སྤང་མ་སྐྱེས་པ་དང་། ཕྱི་མ་འགགས་པ་དུས་མཉམ་ལ་དེའི་རྗེས་སུ། གཉེན་པོའི་ལག་

རྗེས་ཀྱི་དབང་གིས་སྒྲིབ་མི་རུང་བའི་ཚས་ཅན་དུ་སོང་བ་ཐོབ་པ་ནི་སྤངས་པ་ལེ་དོན་ཡིན་ཏེ། དཔེར་
ན་སྤངས་བ་དང་མུན་བ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་དུ་སྤངས་གཞན་གྱི་དཔེ
དོན་བཤད་པ་སྒྲིབ་སོར་བཞག་ལ་སྒྲིབ་མེད་བཞིན་དུ། དགོངས་པ་གཞན་དུ་ཚོམ་བ་སྤངས་ཀྱི་དཔེ་དོན་
མིན་ནོ། །གཞོན་བྱ་ལུས་མེད་དུ་བསྒྱེད་པའི་རྒྱལ་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་གཞོན་བྱེད་ཀྱི་དོན་དུ་
འདོད་པ་སོགས་ནི་སྤངས་མུན་དང་། འདས་ལམ་གྱིས་ས་བོན་སྤོང་བ་ཚད་མར་གྱུར་པའི་སྒྲིབ་བྱ་རྣམས་
ཀྱི་དཔེ་དོན་སྤངས་བ་ལས་ཕྱི་རོལ་དུ་གྱུར་པའོ། །འདི་དག་ལ་བརྟེན་ནས་འགལ་བ་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་
དང་གཞོན་རྒྱལ་གཞན་ཡང་གེས་པར་བྱ་སྟེ་མ་སྒྲིབ་སོ། །

ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ།

ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ་གསུམ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། འགལ་བའི་རྣམ་གཞག་གོ།
དང་པོ་ནི། རྣམ་བཅད་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་མི་མཐུན་པར་གནས་པའོ། །སྒྲོབ་དཔོན་ཆ་
པ་དང་། སྒྲོབ་དཔོན་ཚས་མཚོག་གིས། འབྲས་བུ་གཅིག་ལ་བཏོས་ཏེ་ལུས་པ་ཡོད་པ་དང་། མེད་པས་
བྱེ་བ་ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་པ་མི་འབྲད་དེ། དོན་སྤྱི་དང་ལྷག་གཉིས་ལ་སོགས་པ་
ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་མིན་པར་འགྱུར་བེད་བཞི། ཕྱགས་སྒྲ་མ་གོ་བ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་ངེས་ལས། གང་གི་
ཕྱིར་གསལ་བའི་བདག་ཉིད་རྣམས་ནི་ཕན་ཚུན་རྗེས་སུ་འགོ་བ་མིན་ཏེ། ལུས་པ་དང་སྤངས་བ་ལ་སོགས་
ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་པའི་འབྲེལ་པར། སྒྲོབ་དཔོན་ཚས་མཚོག་གིས། གསལ་བ་དང་རྗེས་
ཐ་དད་པ་རྣམས་འབྲས་བུ་གཅིག་ལ་བཏོས་ནས་ལུས་པ་ཡོད་པ་དང་མེད་པས་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་གནས་
པ་དང་། མངོན་སུམ་ལ་གཟུང་རྣམ་མི་འདྲ་བར་སྤངས་བའི་སྤངས་བ་ཐ་དད་པ་རྒྱ་མཚན་དུ་བཀོད་ནས་
གསལ་བ་རྗེས་ཐ་དད་པ་རྣམས་ཕན་ཚུན་རྗེས་འགོ་མི་བྱེད་ཅིང་། ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་དང་ལུས་
པ་ཡོད་མེད་དུ་ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་དུ་བཤད་ཀྱི། འགལ་ལྷག་གང་རུང་གཅིག་དངོས་པོ་ཡིན་པས་
ཁྱབ་པ་གང་དུ་ཡང་མ་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཉག་པ་དང་མི་ཉག་པ་ལྟ་བུ་དངོས་འགལ་དང་། སྒྲོ་སེར་ལྟ་བུ་བརྒྱུད་པའི་

འགལ་བའོ། སྐྱེ་ལ་མི་རྟག་པ་ཡོངས་སུ་བཅད་པས་རྟག་པ་རྣམ་བཅད་ལ་ཁེགས་ཀྱང་། གཉིས་ཡིན་གྱི་ཡུང་གསུམ་སེལ་རྒྱས་ཀྱི་དེ་ཙམ་གྱིས་དངོས་འགལ་དུ་ངེས་རྒྱས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གཡུའི་ཁ་དོག་སྡོན་པོར་ངེས་པས་སེར་པོ་ཡིན་པ་ཁེགས་ཀྱང་། དེ་གཉིས་དངོས་འགལ་མ་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ། །བརྒྱད་པའི་འགལ་བ་ཁ་ཅིག་ནི་གཞོད་པ་ཅན་གྱི་ཚད་མ་བསྟན་པ་ལས་འགལ་བར་ངེས་དགོས་ཏེ། སྐྱེ་བྱས་པར་ངེས་ཀྱང་རྟག་པ་ཡིན་པ་མ་ཁེགས་པས་གཞི་མཐུན་ལ་གཞོད་པའི་ཚད་མ་གཞན་དགོས་པ་བཞིན་ནོ། སྐྱེ་རྟག་པ་རྣམ་བཅད་ལ་ཁེགས་པའི་སྟོབས་གྱིས་མི་རྟག་པ་ཡོངས་སུ་གཅོད་རྒྱས་ཤིང་། གཉིས་མིན་གྱི་ཡུང་གསུམ་ཁེགས་ཀྱང་དེ་ཙམ་གྱི་ཡན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་དངོས་འགལ་དུ་ངེས་རྒྱས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཅིག་ཤོས་ཚད་མའི་ངོར་ཁེགས་པའི་སྟོབས་གྱིས་སྐྱེ་ལ་མི་རྟག་པ་བྱུང་པ་ཡོད་ཀྱང་དེ་གཉིས་དངོས་འགལ་མ་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ། །དེས་ན་ཅིག་ཤོས་བཅད་ལྟོག་ཏུ་ཚད་མའི་ངོར་གནས་པ་ནི་དངོས་འགལ་ལོ།།

གསུམ་པ་ནི། སྟོབ་དཔོན་ཚེས་མཚན་གིས། འདི་ནི་མཚན་ཉིད་པའི་འགལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་རྣམ་པར་གནས་པ་ཡིན་ནོ།” །ཞེས་བཤད་པ་ལྟར། གཅིག་གིས་མཚན་ཉིད་ལྷགས་པ་དེར་ཅིག་ཤོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་མ་ལྷགས་པ་སྟེ། དཔེར་ན། མི་རྟག་པའི་མཚན་ཉིད་གང་དུ་ལྷགས་པ་དེར་རྟག་པའི་མཚན་ཉིད་མ་ལྷགས་པས་བྱུང་བ་དང་། སྡོན་པོའི་མཚན་ཉིད་ལྷགས་པ་དེར་སེར་པོའི་མཚན་ཉིད་མ་ལྷགས་པ་བཞིན་དུ་མཚན་ཉིད་ཡན་ཚུན་སྤངས་ནས་གནས་པ་ཡིན་ནོ། །ཀྱང་ཡོངས་སུ་གཅོད་པ་ན་དེའི་རང་བཞིན་ཉམས་པར་རྣམ་པར་གཅོད་པ་ཡིན་ཏེ། དེས་ན་སྟོན་པོའི་རང་བཞིན་ནི། དེའི་རང་བཞིན་ཉམས་པ་སྤངས་ནས་གནས་པ་ཡིན་ནོ། །སྟོན་པོའི་རང་བཞིན་ཉམས་པ་རྣམ་པར་བཅད་པས་སྟོན་པོའི་རང་བཞིན་ཉམས་པ་དང་ལྷན་པའི་སེར་པོ་རྣམ་པར་བཅད་ཀྱང་སྟོན་པོའི་རང་བཞིན་དུ་ཡོངས་སུ་གཅོད་རྒྱས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་གཉིས་ཀ་མིན་པའི་ཡུང་པོ་གསུམ་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟེ་བའི་ཕྱིར་རོ། །འགལ་བར་ངེས་པ་ཡང་དགག་བྱ་དམིགས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ཁེགས་པ་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་རྟག་པ་དམིགས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་མ་ཁེགས་ན་སྐྱེ་རྟག་པ་མི་ཁེགས་ཤིང་མི་རྟག་པ་རྟོགས་མི་རྒྱས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་འགལ་བ་རྣམ་པ་གཉིས་ཀ་ཡང་འགལ་བར་ངེས་པ་སྤང་རུང་མ་

དམིགས་པ་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་སྐྱེ་ལ་མི་རྟག་པ་དང་རྟག་པ་འགལ་བར་ངེས་མི་ལུས་པར་
འགྱུར་བ་དང་། ལྷང་རུང་གི་བྱམ་པ་ག་ཟ་དང་། འགལ་བར་ངེས་མི་ལུས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེན། ལྷོན་
མེད་དེ། རྟག་པ་ནི་མི་རྟག་པ་ཉམས་པའི་འོ་བོ་ཡིན་ལ། སྐྱེ་དེ་ནི་མི་རྟག་པ་ཉམས་པའི་འོ་བོ་ཡིན་ན། ལམ་
ཡང་འཕོ་འགྱུར་མེད་པར་སྤང་དགོས་པ་ལ། དེ་ལྟར་མི་སྤང་བས་ཁེགས་པ་ཡིན་ནོ། །ལྷང་རུང་གི་བྱམ་
པ་ལ་ཡང་སྤང་དུ་མི་རུང་བའི་ག་ཟ་དོན་གཞན་འགོག་པ་མིན་གྱི། ལྷང་རུང་གི་བྱམ་པ་ཉིད་ག་ཟའི་
དོན་གྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པ་འགོག་པ་ཡིན་པས་སྤང་རུང་མ་དམིགས་པ་ལ་མི་བཏོས་པའི་སྐྱོན་མེད་དོ།

འགལ་བ་རྟོགས་པའི་དགོས་པ།

གསུམ་པ་འགལ་བ་རྟོགས་པའི་དགོས་པ་ནི། གཞིའི་ལྟ་བ་གཏན་ལ་འབབས་པའི་སྐྱབས་
སུ་ལྟ་བ་བཀར་རྟགས་ཀྱི་བྱག་རྒྱ་བཞེས་བཏབ་པའི་དོན་གཏན་ཚིགས་ཀྱིས་སྐྱབ་དགོས་ཤིང་དེའི་ཆེ་
རྟགས་དང་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་འགལ་བ་ངེས་པ་དང་། རྗེས་དཔག་གིས་སྐྱོ་འདོགས་ལ་གཞོད་པའི་
ཚུལ་དང་ལམ་གྱི་སྐྱབས་སུ་བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་གེས་རབ་ཀྱིས་སྐྱིབ་གཉིས་ལ་
གཞོད་ཚུལ་རྣམས་འགལ་བ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཁོང་དུ་མ་ཆུད་ན་མི་རྟོགས་པས་འགལ་བ་གཉིས་
ཀྱི་ཚུལ་ལ་མཁས་པར་བྱའོ།

གཉིས་པ་འབྲེལ་བ་དབྱེད་པ།

གཉིས་པ་འབྲེལ་བ་དབྱེད་པ་ལ་གསུམ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་། འབྲེལ་བ་རྟོགས་
ཤིང་བཏགས་ཡོད་དུ་རྟོགས་པའི་དགོས་པ་འོ།

དང་པོ་ནི། ཐ་དད་གང་ལས་ཐ་དད་པ་དེ་ལོག་ན་ལྟོག་པར་ངེས་པ་འོ། །དེ་ཡང་ལྟོག་བྱ་ལྟོག་
བྱེད་དུ་ངེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་བྱབ་བྱ་བྱབ་བྱེད་དུ་ངེས་པ་འབྲེལ་བ་དང་འབྲེལ་ཡུལ་དུ་ངེས་པ་ཡིན་གྱི།
སྐྱབས་འགར་བྱ་རོག་ཡོད་སར་དུ་བ་མཐོང་བ་དང་། དུ་བ་མེད་སར་བྱ་རོག་མ་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་
འབྲེལ་བ་ངེས་པར་འགྱུར་བ་མིན་ནོ།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས། བདག་གཅིག་འབྲེལ་དང་། དེ་བྱུང་འབྲེལ་བའོ། གྲང་པོ་ལ་གཉིས།
མཚན་ཉིད་དང་། རྣམ་གཞག་གོ།

བདག་གཅིག་འབྲེལ།

དང་པོ་ནི། སྤྱི་འཚན་ཉིད་ལ་རྩལ་གཞན་མིན་པ་ཞེས་སྒྱུར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། བྱས་པ་ཡོད་
ཅུ་བྱེད་པའི་ལག་རྩལ་འཛོག་བྱེད་གྱི་རྣམ་པ་ཐོགས་མེད་དེས་མི་རྟག་པའི་ལག་རྩལ་འཛོག་པ་
ལྟ་བུའོ། །བདག་གཅིག་པའི་འབྲེལ་བ་ཀྱན་ལ་མི་དགོས་ན་ཡང་། རང་གི་བདག་ཉིད་གྱི་ཚོས་འགའ་
ཞིག་ལོག་ན་རང་ཉིད་ལོག་པར་ངེས་པ་ནི། གདོན་མི་ཟ་བར་དགོས་ཏེ། གཞན་དུ་ན་མི་འབྱུལ་བར་
མི་ངེས་པའི་ཕྱིར་རོ།

དེ་བྱུང་འབྲེལ།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས། མཚན་ཉིད་དང་། གོ་བྱ་གོ་བྱེད་དུ་འགྱུར་བའི་རྒྱ་འབྲས་བཤད་
པའོ། །དང་པོ་ནི། རྩལ་ཐ་དད་ལོག་ན་ལོག་པར་ངེས་པའོ། དེ་ལ་དེ་བྱུང་དུ་འབྲེལ་བ་ལ་དེ་ལས་བྱུང་
བ་ངེས་པར་མི་དགོས་ཏེ། དངོས་འབྲས་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་གྱི་དགག་བྱའི་ཚོས་རྟགས་ལོག་ལ་
འབྲེལ་བར་ཚད་མ་རྣམ་ངེས་སུ་སྒྲུབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འབྲས་ཀྱི་རོ་གཟུགས་ལྟ་བུ་ལ་ནི་གོ་བྱ་གོ་
བྱེད་དུ་འགྱུར་བའི་འབྲེལ་བ་ནི་གང་ཡང་མེད་དོ། །གཞན་དག་དེ་ལ་གོ་བྱ་གོ་བྱེད་དུ་འདོད་པ་ནི།
རིགས་པའི་དབང་པོས་རྟགས་གསུམ་དུ་མ་ངེས་པར་རྩོད་པ་དེའི་བརྒྱལ་ལན་མ་ཐེབས་པར་འདོད་པ་
ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ལྟར་ན་གཏན་ཚིགས་དེ་ཉིད་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པས་གཏན་ཚིགས་བཞི་པ་
མིན་ནོ། །ཞེས་ལན་རིགས་པ་ལ། སློབ་དཔོན་དེ་ལྟར་མ་མཛད་པར་བྱ་རམ་གྱི་རོ་སྒྲ་མས་བྱ་རམ་གྱི་
གཟུགས་བསྐྱེད་པའི་རྣམ་པ་དང་། འབྲས་ཀྱི་གཟུགས་རྟོགས་པའི་རྩལ་དཔག་གཉིས་ཀྱི་ཚོས་རྩལ་
དཔག་གི་འབྲས་རྟགས་གཅིག་སུ་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲེ་བས་སྒྲོན་མེད་པའི་ལན་མཛད་པའི་ཕྱིར་རོ།^༡
ཁྱོད་ལྟར་ན་ལན་དེ་ལྟར་འདོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ད་དུང་བསམ་པར་བྱ་བ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །གཏན་ཚིགས་

དེ་ཉིད་རྒྱ་ཚུལ་རྗེས་དཔོག་གི་འབྲས་ཏྲགས་སུ་འདོད་ན་ནི་ཏྲགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མི་ཤེས་པར་གསལ་བར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ།

གཉིས་པ་ནི། རྒྱ་དང་འབྲས་བུའི་གཏན་ཚིགས་བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་གོ་བྱ་གོ་བྱེད་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ན། དུ་བ་དང་གྲུབ་སྟེ་རྗེས་གཅིག་པའི་ཆ་ཐམས་ཅད་མེད་བསྐྱེད་བྱ་དང་མེད་དང་གྲུབ་སྟེ་རྗེས་གཅིག་པའི་ཆ་ཐམས་ཅད་དུ་བའི་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་པས་ཆ་ཐམས་ཅད་གོ་བྱ་གོ་བྱེད་དུ་འགྱུར་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་ན་སྟོང་པའི་ཆ་དང་དངོས་པོའི་ཆས་ཀྱང་མེ་གོ་བ་དང་། ཅན་གྱི་མེ་དང་གསལ་བ་དང་། འབར་བ་སོགས་ཀྱང་དུ་བའི་གོ་བྱར་འགྱུར་ཏེ། ཅན་གྱི་མེས་དུ་བ་བསྐྱེད་པའི་ཆེ་དུ་བ་མ་སྐྱེས་ན་ཅན་གྱི་དུ་བ་དེ་དུ་བར་མ་སྐྱེས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་^༡ ཅམ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་དེ་ཅམ་གྱིས་གོ་བྱ་གོ་བྱེད་དུ་འགྱུར་བ་མིན་ཏེ། མེ་དང་དུ་བའི་སྟེང་ན་གྲུབ་སྟེ་རྗེས་གཅིག་པའི་ལྷོག་པའི་ཆ་དུ་མ་ཡོད་ཀྱང་མེ་ལ་ཡོད་པའི་ཆ་གང་ཞིག་རྣམ་པ་ཀླན་ཏུ་དུ་བའི་སྐྱེད་བྱེད་དུ་ངེས་པའི་ཆ་རི་སྟེང་བ་ཡོད་པ་དེ་གོ་བྱ་ཡིན་ལ། དུ་བ་དང་གྲུབ་སྟེ་རྗེས་གཅིག་པའི་ཆ་དུ་མ་ཡོད་ཀྱང་མེའི་འབྲས་བུར་ངེས་ཤིང་། རྣམ་པ་ཀླན་ཏུ་མེ་ལ་མི་འབྲལ་བ་དེ་ཉིད་གོ་བྱེད་ཡིན་གྱི། དུ་བ་ལ་ཡོད་པའི་སྐྱེད་ཆས་དངོས་པོ་དང་། ལུས་ཅན་ལ་སོགས་པ་ནི་མེ་གོ་བྱེད་མིན་ཏེ། མེ་མེད་ཀྱང་འབྱུང་བའི་བྱིར་དང་། ཅན་གྱི་མེར་ངེས་པ་ཡང་དུ་བ་ཅམ་གྱི་སྐྱེད་བྱེད་དུ་ངེས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་མེད་ཀྱང་དུ་བ་ཅམ་མཐོང་བའི་བྱིར། འོ་ན་མེས་དུ་བའི་རྗེས་ཀྱི་ཆ་སྐྱེད་མི་སྐྱེད་ཆ་གཉིས་པའི་ཚུལ་དུ་ཆ་གསལ་གྱིས་བསྐྱེད་པར་འགྱུར་བ་དང་། མེའི་རྗེས་ཀྱང་དུ་བ་ལ་བསྟོས་པ་ཆ་གསལ་གྱི་སྐྱེད་བྱེད་དུ་འགྱུར་ཏེ། ཆ་གསལ་གྱི་གོ་བྱ་གོ་བྱེད་དུ་ངེས་པའི་བྱིར་རོ། ཞེ་ན། བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་ཅམ་གྱིས་གོ་བྱ་གོ་བྱེད་དུ་ངེས་པ་མིན་ནོ་ཞེས་བཤད་ཟིན་ཏོ།

གོ་མས་པའི་དབང་གིས་རྒྱུད་རིང་པོ་ནས་དུ་བ་མཐོང་བ་ན་དང་པོར་དངོས་པོའི་སྒྲུལ་པ་དང་། དེ་ནས་ལུས་ཅན་ནོ་སྒྲུལ་པ་དང་། དེའི་རྗེས་སུ་དུ་བའི་དངོས་པོའི་སྒྲུལ་པའི་ངེས་པ་སྐྱེས་པ་ན། སྒྲུལ་གཉིས་ཀྱི་ཡུལ་ནི་མེ་གོ་བྱེད་མིན་ལ། ངེས་པ་བྱི་མའི་ཡུལ་དུ་བས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་དངོས་པོ་དང་ལུས་ཅན་སོགས་ཀྱི་སྐྱི་ཡང་མེ་གོ་བྱེད་དུ་འདོད་ལ། ཏྲགས་ཀྱི་ཆ་གཉིས་ཀ་ལ་འབྲལ་ན་མིན་ཏེ།

དཔེར་ན། འདི་ནི་གཡོར་མོ་ཡིན་ཏེ། ཅེ་མོར་བྱ་ཚད་བཅས་པའི་བྱིར། ཅེས་པ་ཅེ་མོ་དང་བྱ་ཚད་མོ་
 མོར་འབྲུལ་པའི་བྱིར་རོ། ཅན་ཅན་གྱི་དྲུ་བའི་སྐུ་འཕྲུལ་ནི་མེ་གོ་བྱེད་དུ་འབྱུར་མོད་གྱི། འོན་
 གྱུང་འདི་ལ་གོ་བྱེད་ཡང་དག་བཞག་པར་དགའོ། རྒྱ་འབྲས་དེས་པར་བྱེད་པའི་ཚད་མ་ནི་ས་སྟོགས་
 དེར་མེ་དང་དྲུ་བ་ཡོད་ན་ས་སྟོགས་དེ་ཉིད་འཛིན་པའི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱི་གཟུང་ཡུལ་དུ་འབྲེར་
 རུང་བ་ལ་དེ་གཉིས་མ་དམིགས་པའི་དག་འཛིན་མངོན་སུམ་བྱུང་གཅིག་དང་། དེའི་རྗེས་སུ་མེ་
 དམིགས། དེའི་རྗེས་སུ་དྲུ་བ་དམིགས་པའི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་ངོ་བོ་འཛིན་པའི་མངོན་སུམ་བྱུང་གཅིག རྒྱུ་
 རྗེས་སུ་མེ་མ་དམིགས། དེའི་རྗེས་སུ་དྲུ་བ་མ་དམིགས་པའི་དག་འཛིན་མངོན་སུམ་གཅིག་སྟེ། ཚད་
 མ་སྟོགས་གསུམ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་མེད་དང་མི་མཐུན་པ་རྒྱུར་འཛིན་པའི་དོགས་པ་སེལ་ཞིང་། རྒྱ་
 འབྲས་སུ་དེས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

འབྲེལ་བ་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པའི་དགོས་པ།

གསུམ་པ་ནི། འབྲེལ་བ་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པའི་དགོས་པ་ནི། ལྷན་བྱ་འདི་ཁས་སྒྲུངས་ན། ལྷན་
 བྱེད་འདི་དེས་པར་ཁས་སྒྲུངས་དགོས་པ་དང་། རྒྱ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲས་བུ་འདི་འབྱུང་ཞིང་།
 འབྲས་བུ་འདི་མངོན་དུ་གྱུར་པ་ནི་རྒྱ་འདི་སྟོན་དུ་སོང་བ་སོགས་གཞི་དང་། ལམ་དང་འབྲས་བུའི་རྣམ་
 གཞག་ལེགས་པར་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པ་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་ཡན་ལག་གོ འབྲེལ་བ་རྗེས་ཡོད་ལེགས་གིང་
 བཏགས་ཡོད་དུ་རྟོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲེལ་བ་བཏགས་པའི་འབྲེལ་བར་བཅུ་གཉིས་པ་བཅུ་གཉིས་པ་ལྟར་༥
 གང་ཟག་རང་རྒྱ་བྱུང་པའི་རྗེས་ཡོད་ཡིན་པ་ལེགས་ནས། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་དགོས་
 པ་ཅན་དུ་གེས་པར་བྱའོ། རྒྱུ་ཡང་མེ་དང་དྲུ་བའི་འབྲེལ་བ་དེས་པར་བྱེད་པའི་རྟོག་པའི་ཡུལ་དུ་དེ་
 ཉིད་དུས་མཉམ་དུ་སྒྲུབ་པ་དང་། དྲུ་བ་གྲུབ་ཟིན་པའི་དུས་དེའི་ཆེ་མེ་ལ་བཞུགས་པར་སྒྲུབ་ཞིང་། སྒྲུབ་
 བ་དེ་ལྟར་དོན་ལ་གྲུབ་ན་མེ་དུ་དུས་མཉམ་དུ་འབྱུར་བས་འབྲེལ་བ་རྗེས་ཡོད་ཁས་སྒྲུང་དུ་མི་རུང་བ་
 བཞིན་དུ། གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་ལྟན་ལྟེན་གྱིས་གང་ཟག་རང་རྒྱ་བྱུང་པའི་རྗེས་ཡོད་དུ་ཞེན་ཅིང་།
 གང་ཟག་གི་བདག་ཡོད་པར་གྲུབ་མཐའ་ཁས་ལེན་པ་རྣམས་ཀྱིས། གང་ཟག་དང་ཡུང་པོ་རྗེ་བོ་དང་

ཁོལ་པོ་ལྟར་ཞེན་པས་དེ་ལྟར་གྱུ་བ་ན་ཕུང་པོ་ལ་བསྟོས་མེད་དུ་འགྱུར་བས། གང་ཟག་གི་བདག་
ལེགས་པ་ཡིན་ནོ། རྒྱས་པར་ནི་གཞན་དུ་བཤད་ཟིན་པ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ།

སྐོལ་བན་རྟག་ཆད་མཐར་ཞེན་རི་འཛོམས་དོ་རྗེའི་བག །མདོ་དང་རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པའི་
གསུང་གི་གཅེས་པའི་གནད། །འགལ་འབྲེལ་ཚུལ་བཞི་སེམས་པའི་སྐྱེས་ལམ་དྲི་མེད་པ། །སྤྱི་མའི་
དྲིན་ལས་རྒྱལ་རྩ་བདུན་པའི་ལྷགས་ལྟར་བཤད། །འདིར་འབད་དགེབ་རབ་དཀར་ཅི་ཡོད་དེས། །འགྲོ་
ཀུན་མཐར་ལྟའི་ཐུན་པ་ཀུན་བསལ་ཞིང་། །དྲི་མེད་རིགས་པའི་སྤང་བས་བརྒྱན་བྱས་ཏེ། །ཀུན་
མཁུན་རྒྱལ་བའི་གོང་ཁྱེད་འཇུག་པར་གོ།

འགལ་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ངེས་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་འདི་ནི། རྗེ་བཙུན་དམ་པ་ཀུ་མ་ར་མ་
ཏིའི་ཞལ་སྤྲུལ་ནས་དང་། སྤྲིགས་དུས་ཀྱི་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ཆེན་པོ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་སློབ་བཟང་གྲགས་པ་
དཔལ་བཟང་པོ་ཡི་ཞལ་སྤྲུལ་གྱི་གསུང་གི་བདུན་ཅི་ཡུན་རིང་དུ་ཐུངས་པ་རིགས་པ་སྤྱི་བ་དར་མ་
རིན་ཆེན་གྱིས་འབྲོག་རི་བོ་ཆེ་དགེ་ལྷན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྱིང་དུ་སྦྱར་བའོ། །ཡི་གེ་པ་ནི་སྤྲོད་
འཛིན་པ་རིན་ཆེན་ཆོས་རྒྱལ་ལོ། །འདིས་ཀྱང་ཐུབ་པའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་སློབ་ཐམས་ཅད་དུ་དར་ཞིང་
རྒྱས་ལ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པར་གྱུར་ཅིག། །།

ཨྱོ་སྤྲི། ཕན་བདེའི་འབྱུང་གནས་རྒྱལ་བསྟན་ཡོངས་འདུའི་ལྗོན། །རབ་རྒྱས་འགྲོ་ཀུན་
ཐར་མཆོག་འབྲས་བཟང་ལ། །སྤྱོད་ཕྱིར་བཀྲ་གིས་ལྷན་གྲུབ་ཆོས་གྲུ་ཆེར། །ཆོས་སྤྲིན་འཛད་མེད་
དལ་འགྲོའི་རྒྱན་འདི་སྤེལ། །།སཏ་མཛྲ་ལོ།

འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་དག་དབང་བཟོན་ལྟུང་།

སྟོང་པ་འདོད་ཆེ་ཆོད་མས་གྲུབ་པ་མེད། ཆོད་མས་གྲུབ་ཆེ་སྟོང་པ་སྤང་དགོས་པའི། བྲག་
མཁན་རྒྱུ་པའི་མཆོད་བྲུ་གངས་ཅན་གྱི། དབུ་མར་སྒྲོམ་པའི་དང་ཚུལ་ཞེ་མ་སྟོས། གཞལ་བྱ་རྣམ་
བཞིའི་ཕྱ་ཞིབ་བརྒྱ་འབྲེད་པའི། མཛོན་རྗེས་ལུང་དང་ཉིར་འཇལ་ཚུལ་གཤམ་གྱང་། མིང་རྒྱུང་ཅམ་
ལས་མེད་པའི་དོན་དམ་པའི། དབུ་མའི་ལུགས་བཟང་མཐའ་ཀུན་སྤངས་ཏེ་འཆད། གང་ཞིག་རྒྱལ་
བའི་རྗེས་འབྲང་ཁས་འཆེ་ཞིང་། མཐའ་ལྷའི་གཡང་དོར་ཐུབ་པའི་བཞེད་པའི་མཐིལ། ཆོག་ཅམ་
མིན་པར་གཤམ་འདོད་སྟོ་རྣམ་རྣམས། གཟུར་གནས་དོན་གཉིར་རྣམ་པས་འདིར་ཉན་རིགས།

དེ་ལ་འདིར་ཐལ་འགྱུར་བའི་ཚད་མའི་རྣམ་བཞག་ཅུང་ཟད་འཆད་པ་ལ། ཐལ་འགྱུར་བ་
ལ་ཚད་མའི་དོན་དང་ཐ་སྟད་མི་རུང་བར་འདོད་པའི་བོད་ཀྱི་ལོག་རྟོག་སྦྱིར་དགག་ ཐལ་འགྱུར་བའི་
གཞུང་ནས་བཤད་ཚུལ་འབྲུལ་མེད་དུ་འཆད་པ་དང་གཉིས།

ཐལ་འགྱུར་བ་ལ་ཚད་མ་མི་རུང་བར་འདོད་པའི་གཞན་ལུགས་དགག་པ།

དང་པོ་ནི། སྦྱིར་བྱི་ནང་གི་གྲུབ་མཐའ་ཐམས་ཅད་ཚད་མ་འདོད་པ་དང་། ཚད་མ་དེའི་
གྲུབ་བྱ་ལ་ཚད་མ་གཞན་གྱིས་གཞོད་པ་འཇུག་ན་དེ་ཚད་མ་མ་ཡིན་པར་འདོད་པ་ཙམ་ལ་དངོས་སྦྱོ་
བ་རྣམས་དང་དབྱུང་ཐལ་རང་ཐམས་ཅད་མཐུན་ཏེ། བདེན་གཉིས་ལས། ཚད་མས་གཞོད་ན་ཚད་
མའི་བདག་ ཡིད་བརྟན་དུ་ནི་མི་རུང་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་མང་ཞིང་། བོད་འདིར་ཐལ་
འགྱུར་བར་རྣམས་པ་མང་དོས་ཀྱང་ཚད་མ་བཀག་ལ། དེ་རྗེ་ཡབ་སྲས་རྣམས་འབྲང་དང་བཅས་པས་ལེགས་
པར་བཀག་ཅིང་མིང་ཙམ་ཞིག་ལུས་པར་བྱས་པ་ལ་མཁས་པ་ཚད་ལྷན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཡི་རང་མཛད་
ཀྱང་། ཡང་རྟེན་བཀྱར་ལ་ཞེན་པ་དང་སྦྱིན་བདག་གི་ངོ་འཛིན་ཆེད་དུ་སྟག་ལོས་ཀྱང་ཐལ་འགྱུར་བས་
མངོན་སུམ་རྗེས་དཔག་དག་བཤད་པས་ཚད་མའི་དོན་ཡོད་ཀྱང་དེ་དག་ཚད་མར་མི་འདོད་དེ། དེ་
དག་ལ་ཚད་མའི་ཐ་སྟད་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་བའང་གཏན་ནས་མི་འཐད་དེ།⁹ དེ་དག་ལ་ཚད་མའི་ཐ་
སྟད་ལྷན་པས་བཤད་པའི་བྱིར་ཏེ། མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་ལུང་གི་ཚད་མ་དཔེ་ཉེར་འཇུག་གི་ཚད་
མ་བཞི་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་དང་རང་གི་གཞལ་བྱ་པན་ཚུན་ལྟོས་གྲུབ་རིང་པོ་དང་བྱུང་དུ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་
དང་། ཚད་མ་དེ་དག་ཡོད་ན་གཞལ་བྱ་ཡང་ཁས་ལེན་དགོས་ལ་གཞལ་བྱ་ཡོད་ན་འང་ཚད་མ་ཁས་
ལེན་དགོས་པའི་བྱིར་ཏེ། ཚད་མའི་སྐད་དོད་བྲ་མ་ཁའི་མ་ཁ་འཇུག་པས་འཇུག་བྱེད་ཡོད་
ན་གཞལ་བྱ་ཡང་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་བྱིར། དེས་ན་ཚིག་གསལ་ལས། དེའི་བྱིར་དེ་ལྟར་ཚད་མ་བཞི་
ལས་འཇིག་རྟེན་གྱིས་དོན་རྟོགས་པར་རྣམ་པར་འཛོག་པ་ཡིན་ནོ། རྟེན་ལྟན་པན་ཚུན་ལྟོས་པས་འགྲུབ་
པར་འགྱུར་ཏེ་ཚད་མ་དག་ཡོད་ན་གཞལ་བྱའི་དོན་དག་ཏུ་འགྱུར་ལ་གཞལ་བྱའི་དོན་དག་ཡོད་ན་ཚད་
མ་དག་ཏུ་འགྱུར་གྱི། ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱ་གིས་ངོ་བོ་ཉི་གྱིས་གྲུབ་པ་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ།⁹

ཁོ་ན་རེ། འོན་ཏེ་མ་བཤད་པ་འཇལ་བའི་ཚད་མ་འཐད་ཀྱང་ཀྱན་རྫོང་བཤད་པ་འཇལ་བའི་
 ཚད་མ་མེད་པར་འདོད་ཟེར། དེ་ཡང་མི་འཐད་པར་ཐལ། ཀྱན་རྫོང་ལའང་ཚད་མར་གྱུར་པའི་སྒྲེས་
 བུའང་ཡོད། དེ་ལ་ཚད་མར་གྱུར་པའི་གསུང་རབ་ཀྱང་ཡོད། དེ་ལ་ཚད་མར་གྱུར་པའི་མཁེ་ལ་བཤད་
 ཡོད་པའི་བྱིར། མདོ་དག་ལས། སངས་རྒྱུ་བཙུག་ལྷན་འདས་ཡེ་ཤེས་སུ་གྱུར་པ། སྒྱུན་དུ་གྱུར་པ།
 དཔལ་དུ་གྱུར་པ། ཚད་མར་གྱུར་པ་མཁེ་ལ་བཤད་པས་གཟིགས་པ་ཞེས་དང་། རིན་ཆེན་འཕྲེང་བ་ལས།
 འོན་ཏེ་ལ་ནི་རྒྱལ་བ་ལས། །ལྷག་པའི་ཚད་མ་གཞན་སུ་ཡོད། །ཅིས་ཐེག་ཆེན་གྱི་དོན་ལ་རྒྱལ་
 བ་ཚད་མར་བཤད་པ་དང་། དཔལ་ལྷན་སྒྲུབ་པས་ཀྱང་འཇུག་འགྲེལ་ལས། བསྐྱེད་བཙུགས་ཚད་མར་
 གྱུར་པའི་སྒྲེས་བྱས་བྱས་ཤིང་ལྷན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་འཆད་པ་མཐོང་བ་ལས་ལྷན་གྱི་དགོངས་པ་ངེས་
 པས་ནི་ཞེས་དང་། རིགས་པ་དུག་ཅུ་པ་ལས། ཚངས་ལ་སྒྲིགས་ལ་འཛིག་རྟེན་འདི། །བདེན་པར་རབ་
 ཏུ་གང་སྒྲུབ་པ། །དེ་ནི་འཕགས་ལ་རྒྱུན་ཞེས་གསུངས། །དེ་ལས་གཞན་ལྷ་ཅི་ཞིག་ལུས། །ཞེས་དང་།
 དེའི་ཐད་གྱི་རིགས་པ་དུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས་ཀྱང་། དབང་པོ་ལས་འདས་པའི་དོན་ཡོངས་སུ་
 གཙོད་པ་ལ་ནི་འཛིག་རྟེན་ན་ཚངས་པ་ལས་གཞན་མེད་པའི་བྱིར། ཚངས་པ་ནི་ཚད་མ་ཉིད་དོ་དེ་ལྟར་
 ཚད་མར་གྱུར་པ་ལ་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་གི་ངོ་པོ་བཤད་པར་སྒྲུབ་བཤད་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་རེ་
 ཞིག་འཕགས་པ་རྣམས་ལ་རྒྱུན་ལོ། །ཞེས་དང་། དབུ་མ་རིན་ཆེན་འཕྲེང་བ་ལས། རི་སྐད་གསུངས་
 པ་དེ་བཞིན་དུ། །མཛད་པས་བརྒྱལ་ཞུགས་རྟག་བརྟན་མཛད། །དེས་ན་དཔལ་ལྷན་སྒྲེང་དུ། །ཚད་
 མ་ཡི་ནི་དམ་པར་འགྱུར། །ཞེས་དང་། བརྒྱ་པ་ལས། གཅིག་ཡོད་གཅིག་མེད་ཅེས་བྱ་བ། །དེ་ཉིད་མ་
 ཡིན་འཛིག་རྟེན་པའང་མིན། །ཞེས་དང་། དེའི་འགྲེལ་བར། གང་གི་ཆོ་འཛིག་རྟེན་པའི་དངོས་པོ་
 བཤད་པར་འདོད་པ་དེའི་ཆོ་བྱིན་གྱི་དོན་གྱི་དབྱེ་བས་སྤང་པོ་ལྷ་ཆར་ཡང་འཛིག་རྟེན་པའི་རྟོག་པ་
 ཚད་མར་བྱས་ཏེ་ཁས་སྤང་བར་བྱ་ལ། གང་གི་ཆོ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྣམ་པར་གཟིགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་
 ལྷོས་ནས་སྤང་པོ་ལྷ་ཆར་ཡང་རང་བཞིན་གྱིས་སྒྲོང་པར་བཤད་པར་བྱའོ། །དེ་ལས་གཞན་དུ་གང་རུང་
 ཞིག་འདོད་ཅིང་གང་རུང་ཞིག་མི་འདོད་པའི་སྐོལ་བས་ནི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དང་འཛིག་རྟེན་པ་ཡང་བཤད་
 པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཞེས་སྒྲིགས་དང་། ཚོག་གསལ་ལས། དེ་ཉིད་གྱི་ཕྱིར་མཁེ་ལ་བཤད་པ་དག་ནི་སངས་

རྒྱས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཁོ་ནའི་གསུང་ཚད་མར་རྫོང་པར་བྱེད་དེ་འཐད་པ་དང་བཅས་པས་མི་སྲུ་བའི་
 བྱིར་རོ།^༡ །ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །འདིས་ལུང་ཚད་མ་བསྟན་ཏེ་དེའི་བ་སྟོན་དང་དོན་མི་སྲུ་བའི་བྱིར་
 རོ་ཞེས་བཤད་པས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་དཔལ་མགོན་འཕགས་པ་གྲུ་སྦྱབ་གྱིས་མདོ་ཀྱན་བཅུས་ལས།
 སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་དེ་གིན་ཏུ་རྟེན་དཀའ་བར་ཅིས་མངོན་ཞེན་མདོ་སྟེ་དུ་མ་ཚད་མར་གྱུར་པ་ལས་
 ཤེས་ཏེ་ཞེས་དང་།^༢ དཔལ་ མདའ་བསྟན་ཞབས་གྱིས་གྱང་། ཁ་ཅིག་ཐེག་ཆེན་དེ་ལ་སྦྱར་བྱེད་
 ཅིང་། །དེ་ནི་གཞུང་ལུགས་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་ཡིན།^༣ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་གིན་ཏུ་མང་ལ།
 མདོར་ན་ཚད་མ་མི་འདོད་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྟེ་ཡང་མེད་དོ་ཞེས་ཤེས་པར་གྱིས་གིག།

ཐལ་འགྱུར་བའི་གཞུང་ནས་བཤད་ཚུལ་འབྲུལ་མེད་དུ་བཞག་པ།

གཉིས་པ་ཐལ་འགྱུར་བའི་གཞུང་ནས་བཤད་ཚུལ་འབྲུལ་མེད་དུ་བཞག་པ་ནི།^༤ འོན་རང་
 རྒྱད་པ་མན་ཆད་གྱི་ཚད་མའི་གྲངས་དང་ངོ་བོ་དང་ཡུལ་དང་སྒྲོ་དོན་རྣམས་ལྟར་འདིར་ཡང་རུང་ངམ་
 རི་ལྟར་ཡིན་སྟུམ་ན། འདིར་རྗེ་ཡབ་སྐུས་གྱི་གསུང་རབ་ན་རང་ལུགས་མདོར་བསྟུས་ཅམ་ལས་མ་
 གསུངས་ལ་མཁས་པ་དག་གིས་གྱང་མ་བཤད་པས། རྟོགས་དཀའ་བར་སྒྲུང་བས་གཞན་གྱི་ཚད་མ་
 བཀག་ཚུལ་དང་། རང་ལུགས་གྱི་ཚད་མ་འཕྲོས་དང་བཅས་པ་བཞི་བརྒྱ་པ་རྩ་འགྲེལ་དང་རིགས་པ་
 གྲུག་ཏུ་པའི་འགྲེལ་པ་དང་རྩོད་སྒྲོག་རྩ་འགྲེལ་དང་གཙོ་བོར་ཆོག་གསལ་ལྟར་བཤད་པར་བྱའོ།

རྟོག་གེ་བའི་ཚད་མ་དགོས་པའི་རྩོད་པ་དགོད་པ།

དེ་ལ་རྟོག་གེ་བའི་ཚད་མ་དགོས་པའི་རྩོད་པ་དང་། དེའི་ལུགས་གྱི་ཚད་མ་དགག་པ། རང་
 ལུགས་གྱི་ཚད་མ་བཤད་པ་གསུམ། དང་པོ་ལ། དེས་ཤེས་ཡོད་པ་མི་འཐད་པའི་རྩོད་པ་དང་། དེས་
 ཤེས་མེད་པ་མི་འཐད་པའི་རྩོད་ཚུལ་གཉིས།

དང་པོ་ནི། ཆོག་གསལ་ལས། འདིར་འགའ་ཞིག་དག་ཤོལ་བར་བྱེད་དེ། དངོས་པོ་རྣམས་
 སྦྱོར་མེད་དོ་སྟུམ་པའི་དེས་པ་འདི་ཚད་མ་ལས་སྦྱེས་པ་ཞིག་གསུམ། འོན་ཏེ་ཚད་མ་མ་ཡིན་པ་ལས་

སྒྲིམ་པ་ཞིག་ཡིན་གང་། དེ་ལ་གལ་ཏེ་ཚད་མ་ལས་སྒྲིམ་པར་འོད་ན་ནི་ཚད་མ་དག་ནི་དུ་ཞིག་ །མཚན་
ཉིད་ནི་གང་། ཡུལ་དག་ནི་ཅི་ཞིག་ །ཅི་བདག་ལས་སྒྲིམ་པ་ཞིག་གམ། གཞན་ནམ་གཉིས་ཀའམ། གྲུ་
མེད་པ་ལས་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་འདི་བཟོད་པར་བྱའོ། །འོན་ཏེ་ཚད་མ་མ་ཡིན་པ་ལས་སྒྲིམ་ན་ནི་དེ་ནི་མི་
རིགས་ཏེ། གཞལ་བྱ་རྟོགས་པ་ནི་ཚད་མ་ལ་རག་ལས་པའི་བྱིར་ཏེ། རྟོགས་པར་མ་གྱུར་པའི་དོན་ནི་
ཚད་མ་མེད་པར་རྟོགས་པར་མི་རྣམས་སོ། །ཚད་མ་མེད་པས་དོན་རྟོགས་པ་ཡང་མེད་ན་ནི་ཁྱོད་ཀྱི་ཡང་
དག་པའི་ངེས་པ་འདི་ག་ལས་འགྱུར་ཏེ། དེའི་བྱིར་དངོས་པོ་རྣམས་སྒྲིབ་མེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་
རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཡང་ན་ཁྱོད་ཀྱི་དངོས་པོ་རྣམས་སྒྲིབ་མེད་དོ་ཞེས་བྱ་བའི་ངེས་པ་འདི་གང་ལས་
གྱུར་བ་དེ་ཉིད་ལས། དེའི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ཡང་ཡིན། ཡང་ནི་ལྟར་ཁྱོད་
ཀྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་སྒྲིབ་མེད་དོ་ཞེས་བྱ་བའི་ངེས་པ་འདིར་འགྱུར་བ་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་ངའི་དངོས་པོ་
ཐམས་ཅད་སྒྲིབ་པར་ཡང་འགྱུར་རོ།^{༡༥} །ཞེས་སོ།

དོན་ནི་འདིར་དབུ་མའི་བསྟན་བཅོས་རྩ་ཤེལ་དངོས་སྒྲུ་རྩོད་པ་དང་ཚད་མར་མཁས་པ་ཁ་
ཅིག་ཚོལ་བར་བྱེད་དེ། རྩ་ཤེལ་ལས་དངོས་པོ་རྣམས་མཐའ་བཞི་ལས་སྒྲིབ་མེད་དོ་སྟུམ་དུ་ཤར་བའི་
ངེས་པ་འདི་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གང་ལས་སྒྲིབ། དང་པོ་ལྟར་ན་ཚད་མའི་གངས་སོགས་བཞི་དང་ཚད་
མ་དེ་ཡང་མཐའ་བཞི་གང་རུང་ལས་སྒྲིབ་དགོས་པས་དེ་འདིར་བཟོད་དགོས་པ་ལ་མ་བཟོད་པའི་སྒྲིབ་
ཡོད་དོ། །འཆད་པར། འདིར་འགའ་ཞིག་ །ནས། འདི་བཟོད་པར་བྱའོ། །ཞེས་བྱུང་། གཉིས་པ་ལྟར་ན་
དེ་འབྲུ་དེས་དོན་རྟོགས་མི་རུང་བར་ཐལ། དེ་ལྟར་གང་ཞིག་ །གཞལ་བྱ་རྟོགས་པ་ཚད་མ་ལ་རག་ལས་
པའི་བྱིར་ཚད་མ་མེད་པར་དོན་རྟོགས་མི་རྣམས་པའི་བྱིར། འདོད་ན། དེ་ལྟར་མཐའ་བཞི་གང་རུང་ལས་
མི་སྒྲིབ་པ་མི་རིགས་པར་ཐལ། ཁྱོད་ལ་ཡང་དག་པའི་ངེས་པ་མེད་པའི་བྱིར། ཚིག་གསལ་ལས། འོན་ཏེ་
ཚད་མ་མ་ཡིན་པ་ལས། ནས། འདི་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས། ཡེ་ཤེས་སྤྱིང་བོས་ཀྱང་།
འདི་ཡོད་འདི་ཞེས་བྱ་བ་དེ། ཚད་མ་མེད་པར་མི་འགྱུར་རོ།^{༡༦} །ཞེས་སོ། །གཞན་ཡང་། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་
ལྟར་སྒྲིབ་མེད་ཅེས་པའི་ཚིག་གིས་དེ་ལྟར་སྒྲིབ་མེད་དུ་ །ངེས་པ་ལྟར་ཁོ་བོས་ཀྱང་བསྐྱོག་ནས་སྒྲིམ་པ་
ལྟར་འགྱུར་བར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་སྒྲིབ་མེད་དོ་ཞེས་ངེས་པར་ཐག་གཅོད་ཡུལ་ལ་དངོས་སྒྲུ་བ་

དེད་གྲིས་ཀྱང་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་དེ་ལྟར་སྒྲེའོ་ཞེས་ཐག་གཅོད་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱེད་ཀྱི་དེ་
ལྟར་ཐག་གཅོད་པ་ཚད་མ་ལ་མི་སྟོན་པའི་ཕྱིར། ཚིག་གསལ་ལས། ཡང་ན་ཁྱོད་གྲིས། བས། སྒྲེ་བར་
ཡང་འགྱུར་རོ། ཞེས་དང་། ཡེ་ཤེས་སྒྲིང་པོས་ཀྱང་། ཐམས་ཅད་གྲུབ་པར་ཐལ་འགྱུར་ཕྱིར། ཚིག་
གིས་ཀྱང་ནི་དེ་མི་འགྱུབ།^{༡༥} ཅེས་སོ།

གཉིས་པ་ངེས་ཤེས་མེད་པ་མི་འཐད་པའི་ཚྭ་པ་ནི། ཅི་སྟེ་ཁྱོད་ལ་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་སྒྲེ་
བ་མེད་དོ་སྟུམ་པའི་ངེས་པ་འདི་མེད་ན་ནི། དེའི་ཚེ་རང་ཉིད་ཀྱང་མ་ངེས་པས་གཞན་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་
བྱེད་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་ན་བསྟན་བཅོས་ཚུམ་པ་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་དངོས་པོ་
ཐམས་ཅད་བཀག་པ་མེད་པར་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེན་ཞེས་སོ།^{༡༦} །དོན་ནི། ཅི་སྟེ་དབུམ་པ་ཁྱོད་ལ་དེ་
འདྲའི་ངེས་ཤེས་མེད་ན་ནི། འོན་ཏེ་ལྟར་ཚྭ་པའི་ཚེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་འདྲའི་སྒྲེ་མེད་མ་ངེས་
པར་ཐལ། ཁྱོད་ལ་དེ་འདྲའི་ངེས་ཤེས་མེད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། གཏུལ་བྱ་གཞན་ལ་དེ་འདྲའི་སྒྲེ་མེད་
ཀྱི་ངེས་ཤེས་ཁོང་དུ་ཆུད་པ་འཇུག་པར་བྱེད་མི་ཅུས་པར་ཐལ། འདོད་པ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན།
བསྟན་བཅོས་རྩ་ཤེ་ཚུམ་པ་དོན་མེད་དུ་ཐལ་ལོ། །དེས་ན་རྩ་ཤེས་ཀྱི་དེ་ལྟར་སྒྲེ་བ་བཀག་པ་ལ་
འབྲེལ་དོན་ཅི་ཡང་མེད་པས་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་སྒྲེ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ། །ཚིག་
གསལ་དྲངས་མ་ཐག་གོ།

གཉིས་པ་དེའི་ལན་གྱི་སྟོན་གཞན་གྱི་ཚད་མ་དགག་པ་ལ། དངོས་པོ་སྟོབས་ལུགས་ཀྱི་རྟོག་
གའི་ཚད་མ་འདིར་མི་བརྟོད་པ་དང་། རྟོག་གའི་འདོད་པའི་ཚད་མ་ཉིད་དགག་པ་གཉིས་སོ། །དང་པོ་
ལ་དོན་དམ་པར་ངེས་མ་ངེས་མེད་པས་ཚད་མའི་གྲངས་སོགས་འདིར་མི་བརྟོད་པ་དང་། ཐ་སྟོན་དུ་
ཡོད་ཀྱང་འདིར་རང་ལུགས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལྟ་བུའི་ངོར་མེད་ཅིང་དེ་འཆད་སྒྲུབས་ཡིན་པས་རྩ་
ཤེས་འདིར་མ་བརྟོད་ཚུལ་གཉིས།

དང་པོ་ནི། འདི་ཉིད་ལས། བརྟོད་པར་བྱ་སྟེ་གལ་ཏེ་ཁོ་བོ་ཅག་ལ་ངེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་འགའ་
ཞིག་ཡོད་པར་འགྱུར་ན་ནི། དེ་དག་ཚད་མ་ལས་སྒྲེས་པ་འཇུག་མ་མ་ཡིན་པ་ལས་སྒྲེས་པ་ཞིག་དུ་

འགྱུར་ན་ཡོད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེན། འདིར་མ་ངེས་པ་ཡོད་ན་ནི་དེ་ལ་སྟོས་ཤིང་དེའི་
གཉེན་པོར་གྱུར་པའི་ངེས་པ་ཡང་ཡོད་པར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན། གང་གི་རེ་ཞིག་ཁོ་བོ་ཅག་ལ་མ་ངེས་པ་
ཉིད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་དེའི་ཚེ་ནི་དེ་དང་འགལ་བའི་ངེས་པ་ཡོད་པར་གལ་འགྱུར་ཏེ། འབྲེལ་བ་ཅན་
གཞན་ལ་མི་སྟོས་པའི་ཕྱིར། བོང་བུའི་སྤེའི་རིང་པོ་དང་བྱང་བྱ་བ་ཞིན་ནོ། །གང་གི་ཚེ་དེ་ལྟར་ངེས་པ་
མེད་པ་དེའི་ཚེ་ཅི་ཞིག་འགྱུར་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཚད་མ་དག་ཡོངས་སུ་རྟོག་པར་བྱེད། དེ་དག་གི་
གྲངས་དང་མཚན་ཉིད་དང་ཡུལ་དང་བདག་གམ་གཞན་ནམ་གཉིས་ཀའམ་རྒྱ་མེད་པ་ལས་སྐྱེས་ཞེས་
བྱ་བར་ཡང་གལ་འགྱུར་ཏེ། འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་
ཞིག་གོ་ཞེས་སོ། །

དོན་ནི། གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོམ་དོན་དམ་པར་ཡོད་མེད་ཚོལ་བའི་རིག་ཤེས་ཀྱི་ངོ་འདིར་
མ་ངེས་པ་ཡོད་ན་དེའི་འགལ་བྱའི་གཉེན་པོ་ངེས་པ་ཡང་ཡོད་དགོས་ལ། དེ་ཡོད་ན་དབུ་མའི་ལྟ་བུ་
བུའི་ངེས་པ་ཡང་དག་དང་ཚད་ལྟ་འམ་རྟག་ལྟ་བུ་བུའི་ངེས་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གཉིས་ཡོད་དགོས། དེ་
གཉིས་རིམ་བཞིན་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་ལས་སྐྱེས་པ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་ན། དོན་དམ་པ་ངེས་པ་མེད་པས་
དེ་འདིར་བརྗོད་མི་དགོས་ཞེས་བཤད་པ་འཕམ། ཡང་ན་རྟག་ཆད་ཀྱི་ལྟ་བུ་རྣམས་ཀྱང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་
ངེས་པ་ཅན་ཡིན་ཀྱང་རྟོགས་སྒྲོ་དང་མ་རྟོགས་པའི་སྒྲོ་གཉིས་ལས་སྐྱེས་ཡིན་པས་མ་ངེས་པར་བྱས་ལ།
དེའི་གཉེན་པོ་ངེས་པ་དེ་ཡང་སྒྲོ་ཡང་དག་གམ་ཚད་མ་ལས་སྐྱེས་པ་དང་ཚད་མ་མ་ཡིན་པའི་རྒྱབ་བྱེད་
ཡང་དག་ལས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བས་དེའི་རྒྱལ་བརྗོད་དགོས་ཀྱང་། འདིར་དོན་དམ་པར་དེ་མེད་པའི་
ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། བརྗོད་པར་བྱསྟེ། གལ་ཏེ་ཁོ་བོ་ཅག་ཁས། ཡོད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། །དེའི་
རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེན། དོན་དམ་པར་མ་ངེས་པ་ཡོད་ན་གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་རྒྱལ་གྱིས་ངེས་པ་ཡང་
ཡོད་དགོས་ཀྱང་དོན་དམ་པར་དེ་གཉིས་མེད་དེ། སྤྱིར་དེ་གཉིས་གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་རྒྱལ་གྱིས་
འབྲེལ་བ་སྟེ་སྟོས་དགོས་པ་གང་ཞིག་ །དོན་དམ་པར་འབྲེལ་བ་ཅན་ངེས་པ་དེ་གཞན་མ་ངེས་པ་ལ་མི་
སྟོས་པའི་ཕྱིར། དོན་དམ་པར་སྟོས་པ་སོགས་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་སྤྱིར་རིང་བྱང་སྟོས་གྲུབ་
ཡིན་ཀྱང་། བོང་བུའི་སྤེའི་རིང་བྱང་སྟོས་གྲུབ་མིན་པ་བཞིན་ནོ། །འདི་ཉིད་ལས། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེན།

འདིར་མ་ངེས་པ། བསྟན་པའི་རྩེ་རིང་བྱང་ཉིད་བཞིན་ནོ། །ཞེས་སོ། །ཚད་མའི་གྲངས་སོགས་
འདི་དག་ཙུ་གེ་རྩེ་མེ་ཁོ་ལོ་ཅག་གིས་བརྗོད་མི་དགོས་པར་ཐལ། དོན་དམ་པར་དཔྱད་པའི་སྐབས་
འདིར་དེ་དག་བོང་བྱའི་རྩ་བཞིན་མེད་པ་དང་། དེའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་མཐའ་བཞི་གང་ལས་སྒྲེ་ཡང་
བརྗོད་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། གང་གི་ཚད་ལྟར། བསྟན་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་
ཞིག་གོ་ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ་རྩོད་པ་དང་ལན་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཁོ་ན་ལེ། དངོས་པོ་རྣམས་མཐའ་བཞི་
ལས་མི་སྒྲེ་བའི་དག་མི་འཐད་པར་ཐལ། ཁྱོད་ལ་དེ་ལྟར་མི་སྒྲེ་བར་ངེས་པའི་ངེས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར།
དེ་ཉིད་ལས། གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་ཁྱོད་ལ་ངེས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། ཁྱེད་ཅག་གི་དངོས་པོ་རྣམས་ནི།
བདག་ལས་མ་ཡིན་གཞན་ལས་མིན། གཉིས་ལས་མ་ཡིན་རྒྱ་མེད་ཡིན། ཞེས་བྱ་བའི་ངེས་པའི་རང་
བཞིན་གྱི་དག་འདི་རྩེ་རིང་དམིགས་ཞེན་ཞེས་སོ། །^{༡༡}

གཉིས་པ་ལན་ནི་དེ་ཉིད་ལས། བརྗོད་པར་བྱསྟེ། ངེས་པར་འགྱུར་པའི་དག་ བསྟན་
པར་བྱ་བའི་དོན་དུ་འོ།^{༡༢} ཞེས་བྱང་། མཐའ་བཞིའི་སྒྲེ་བ་འགོག་པའི་ངེས་པའི་དག་གམ་ཚིག་སྒྱིར་
དམིགས་ཀྱང་དོན་དམ་པར་མ་ཟད་ཐལ་འགྱུར་པར་རང་གི་བྱ་ན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འཐད་པའམ་རིག་
ངོར་ཡོད་མི་དགོས་པར་ཐལ། དེ་འདྲའི་དག་འཛིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་སྒྲོས་
འཛིག་རྟེན་ཐ་སྙད་ལ་ཡོད་ཀྱི་དབྱེ་མ་པ་འཕགས་པའི་བྱ་ན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གཟིགས་ངོར་མེད་པའི་
ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། བརྗོད་པར་བྱསྟེ། ངེས་པར་གྱུར་པའི་དག་འདི་ནི་རང་ལས་གྲུབ་པའི་འཐད་
པའི་སྒྲོ་ནས་འཛིག་རྟེན་ལ་ཡོད་ཀྱི། འཕགས་པ་རྣམས་ལ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།^{༡༣} ཞེས་སོ། །རྟེན་ན་ཐལ་
འགྱུར་བ་རང་ལུགས་ལ་ཀུན་རྫོབ་ལ་ཡང་ལོག་མི་འབྱེད་ཅེས་པ་ཡང་རྒྱ་མཚན་འདི་ལ་བྲུག་པས་ན་
འདི་འདྲའི་དབང་དུ་བྱས་ན། ཀུན་རྫོབ་ཙམ་ཡང་མི་འདོད་པར་མ་ཟད། དོན་དམ་བདེན་པ་ཡོད་པ་
ཡང་འདིར་མི་འདོད་དེ། འོག་ཏུ་ཁྱོད་པར་རོ་ཅོག་བསལ་འདོད་པ་དང་སྟོང་པ་ཉིད་གྱིས་སྒྲོས་པ་
ཐམས་ཅད་འགོག་པར་བཤད་པ་དང་། བྱ་ན་མོང་བའི་འགོག་པ་སོགས་གྱིས་ཤེས་དགོས་ལ། དེ་འདྲ་

མི་ཤེས་པར་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལྷགས་ལ་ཀྱུན་རྫོབ་ལ་ཡང་ལོག་མི་རུང་སྟུང་བ་དང་མི་ལམ་གྱི་རྟ་དང་
རྟ་ལ་ཁྱད་མེད་སྟུང་བའི་ལོག་རྟོག་མང་པོ་བྱུང་ཞིང་། སྟག་ལོས་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལྷགས་ཙམ་དང་
རང་ལྷགས་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད་མ་བྱུང་བས་ཆོད་གྲུབ་སོགས་འཛོགས་ཤིག་སྟུང་
བས་འདི་ལ་ཆོམ་མ་སྒྲུབ་ཞིབ་པར་དབྱེད་དང་ཁོ་བོས་བཤད་པ་འདི་ལས་གཞན་དུ་གོ་ན་འཕྱུལ་
པར་གདོན་མི་ཟེའོ་སྟུང་དུ་བསམ་རིགས་ཏེ། དེ་ལྟར་མ་ཤེས་ན་དོན་དམ་སྒྲོས་བྲལ་འཛིག་རྟེན་ལས་
འདས་པའི་ལྷགས་དང་། སྒྱུ་འཕགས་ཐམས་ཅད་ལ་གྲགས་རུང་གི་འཛིག་རྟེན་པའི་ལྷགས་གཉིས་མི་
ཕྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། སྒྲོས་པས་ཆོག་གོ།

དེ་ལ་དངོས་སྒྲུབ་ན་རེ། འཕགས་པ་རང་གི་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གཟིགས་ཚུལ་ལ་རིགས་པ་
མི་མངའ་འཕམ་ཞེན། འཕགས་པ་རང་གི་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གཟིགས་དོར་འཐད་པ་དང་མི་འཐད་
པ་སོགས་ཀྱི་སྒྲོས་པ་མི་རུང་བར་ཐལ། དེའི་མཉམ་བཞག་དོར་འཐད་པ་ཡོད་མེད་གཉིས་དང་དག་
སོགས་ལྟ་ཅི་སྒྲོས་མཉམ་བཞག་ཡུལ་གྱི་དོན་དམ་བདེན་པ་ཡོད་པ་ཡང་དེར་མེད་པར་ཡུལ་དགག་བྱ་
བཅད་ཙམ་དེ་དང་རོ་གཅིག་པ་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ཉིད་ལས། ཅི་འཕགས་པ་རྣམས་ལ་
རིགས་པ་མི་མངའ་འཕམ་ཞེན། ཡོད་པའམ་མེད་པ་འདི་སྒྲུས་སྒྲུས། འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དོན་དམ་
པར་ནི་ཅང་མི་གསུང་བ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་གང་ལ་འཐད་པ་དང་འཐད་པ་མ་ཡིན་པ་མི་མངའ་བར་
འགྱུར་བ་དེ་དག་ལ་སྒྲོས་པ་མངའ་བར་ག་ལ་འགྱུར་ཞེས་སོ།^{༡༥}

དེ་ལ་དངོས་སྒྲུབ་ན་རེ། འཕགས་པའི་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གཟིགས་པ་ལ་འཐད་པའམ་
རིགས་པ་མི་མངའ་ན་རིགས་པ་གསུངས་པར་མི་མཛད་དགོས། དེ་མ་མཛད་ན་འཛིག་རྟེན་པ་ལ་དོན་
དམ་པ་དེ་རྟོགས་པར་མཛད་རྒྱ་མེད་པར་འགྱུར་ཞེན། ལན་ནི། འཕགས་པ་རང་གི་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་
པའི་གཟིགས་པ་ལ་འཐད་པ་དང་དག་སོགས་མེད་ཀྱང་འཛིག་རྟེན་པ་ལ་དོན་དམ་ཁོང་དུ་རྒྱུད་ཐབས་
མེད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་འཛིག་རྟེན་པ་ལ་རིགས་པ་མང་དུ་བཀོད་པ་དེ་
དག་རང་ལྷགས་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པར་གྲུབ་ནས་འཛིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱིས་དོན་དམ་དབྱེད་པའི་
འཐད་པ་མི་གསུང་གི་ འཛིག་རྟེན་ལ་གྲགས་རུང་གི་འཐད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་རང་ལྷགས་བྱུན་མོང་མ་

ཡིན་པར་ཐ་སྐད་དུ་ཞལ་བཞེས་མཛད་ནས་ཐབས་དེ་ཉིད་ཀྱིས་རྟོགས་པར་མཛད་པའི་བྱིར། དང་
པོ་གྲུབ་སྟེ། བཅོད་པར་བྱ་བ་བསྐྱོག་པ་སྟེ། སེམས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་བསྐྱོག་པས་སོ།^{༡༤} ཞེས་གསུངས།
གཉིས་པའང་གྲུབ་སྟེ། ཐ་སྐད་ཁས་ནི་མ་སྤངས་བར། ཁྲིམ་ཅག་འཆད་པར་མི་བྱེད་དོ།^{༡༥} ཞེས་
གསུངས་པའི་བྱིར།

དེ་སྐད་དུ། འདི་ཉིད་ལས། གལ་ཏེ་འཕགས་པ་རྣམས་འཐད་པ་གསུངས་པར་མི་མཛད་ན།
ད་ནི་ཅི་ཞིག་གིས་འཛིན་ཏེན་པས་དོན་དམ་པ་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་མཛད་ཅིན། འཕགས་པ་རྣམས་ནི་འཛིན་
ཏེན་པའི་ཐ་སྐད་ཀྱིས་འཐད་པ་མི་གསུང་གི་ འོན་ཀྱང་འཛིན་ཏེན་ཁོ་ན་ལ་རབ་ཏུ་གྲགས་པའི་འཐད་པ་
གང་ཡིན་པ་དེད་ག་གཞུང་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་བྱིར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ནས་དེ་ཉིད་ཀྱིས་འཛིན་ཏེན་ཁོང་
དུ་རྒྱུད་པར་མཛད་དོ།^{༡༦} ཞེས་སོ། འདིའི་འཛིན་ཏེན་ཁོ་ན་ལ་ཞེས་པས་རང་ལུགས་ཐུན་མོང་མིན་པ་
གཙོད། ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཞེས་པས་ཁས་ལེན་པ་དང་དབྱུང་པའི་ལུགས་ཅམ་ཡིན་པར་བསྟན་ཏོ།

དེས་ན་མཐའ་བཞིའི་སྒྲུབ་ཁས་མི་ལེན་པས་བཅོད་མི་དགོས་ལ། ཕ་ཤེ་འདིར་ཡུལ་ལ་
ལྷག་པར་སྒྲོ་འདོགས་པ་མཐའ་དག་གིས་གཉེན་པོ་རྟེན་འབྱུང་བསྟན་འདོད་ཀྱི་ཚད་མའི་རྣམ་བཞག་
དང་དེའི་ཡུལ་ཟུར་དུ་འཆད་པས་འདིར་མ་བཤད་ཅིས་པའི་ཚུལ་དང་པོ་འཆད་པར། འདི་ཉིད་ལས།
རི་ལྷར་ལུས་ལ་མི་གཙང་བ་ཉིད་ཡོད་དུ་ཟེན་ཀྱང་བྱིན་ཅི་ལོག་གི་རྗེས་སུ་སོང་བའི་འདོད་ཆགས་ཅན་
རྣམས་ཀྱིས་རྗེས་སུ་དམིགས་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་། ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་ཡང་གཙང་བའི་རྣམ་པར་སྒྲོ་
བཏགས་ནས་ཡོངས་སུ་ཉོན་མོངས་པར་འགྱུར་རོ། རྟེན་པ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བར་བྱ་བའི་བྱིར་
དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐུལ་པའམ་ལྷའི་ལུས་འདི་ལ་སྒྲ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་སྤར་གཙང་བའི་
འདུ་ཤེས་ཀྱིས་བཀའ་བའི་ལུས་ཀྱི་སྒྲོན་རྣམས་ཉེ་བར་སྟོན་པར་བྱེད་དོ། ཞེས་པ་ནས། དེ་དག་ད་ལྟ་
འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བྱ་མ་པ་ཡོད་པ་འཛིན་པ་ལ་སོགས་བདག་ལས་སྒྲུབ་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཁས་
སྤངས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྒྲེས་པའི་སྤྱོད་ཅན་ཡོད་པ་ལ་ཡང་སྒྲུབ་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡོད་པའི་བྱིར་
ཞེས་བྱ་བར་ངེས་པར་གྱིས་ཤིག་^{༡༧} ཅེས་གསུངས་པས་བདག་སྒྲུབ་གང་ཅན་རང་ལ་གྲགས་པའི་
འཐད་པས་བཀག་ཚུལ་དང་། འདི་ཉིད་ལས། ཡང་རི་ལྷར་མེ་དང་སོལ་བ་ལ་སོགས་པ་གཞན་དུ་གྱུར་

ཚུལ་གཉིས་པ་ནི། འདི་ཉིད་ལས། དེ་ལྟར་འཛིག་དེའི་རང་བཞིན་གྱིན་ཅི་ལོག་ལྷག་པར་
 གློ་བཏགས་པའི་གཉན་པོར་རབ་རྒྱུད་པ་དང་པོ་བརྩམས་པ་ཡིན་ནོ། དེ་ནས་བྱུང་པར་འགའ་ཞིག་
 འགའ་ཞིག་རྒྱུ་གློ་བཏགས་པའི་བྱུང་པར་དེ་བསལ་བར་བྱ་བའི་མྱིར་རབ་རྒྱུ་བྱེད་པ་ལྷག་མ་རྣམས་
 བརྩམས་པ་ཡིན་ཏེ། རྟེན་ཅིར་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ལ་འགྲོ་བམོ་དང་བམོད་པར་བྱ་བ་དང་འགྲོ་བ་ལ་
 མོགས་པ་བྱུང་པར་རྩོམ་མ་ལུས་པ་ཡང་འཇོག་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་པར་བྱ་བའི་དོན་དུའོ།³⁰ ཞེས་
 གསུངས་སོ། །འདིས་རྩ་ཤེལ་ས་དོན་དམ་བདེན་པ་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་བསྟན་པ་ཡིན་ལ་དེའི་དོན་ཐ་
 ལྷན་མེད་པས་ན་³¹ཡོད་མ་མོགས་རང་རྒྱུད་འདིར་ཇི་ལྟར་བཤད་ཅིས་པ་དོན་གྱི་གཙོ་བོ་ཡིན། གཞན་
 དུ་སྐབས་དོན་བོར་བར་འབྱུང་བས་ཞིབ་པར་དབྱེད་དགོས་སོ། །

ས་པ་རྟོག་གའི་ཚད་མ་དགག་པ་ལ། ཚད་མ་སྒྲིང་དགག་པ་དང་། མཛེ

གཉིས་པ་རྟོག་གཉིས་ཆོད་མ་དགག་པ་ལ། ཆོད་མ་སྤྱིར་དགག་པ་དང་། མངོན་སུམ་གྱི་བྲག་
 ཏུ་དགག་པ་གཉིས། དང་པོ་ལ། རྟོག་གཉིས་དང་རང་རྒྱུད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་དགག་པ་དང་། ཆོད་མ་གཉིས་
 སུ་གངས་ངེས་ལུགས་བཀག་པ་གཉིས། དང་པོ་ལ། འབད་བ་དོན་མེད་པ་དང་། མ་ངེས་པ་མ་སྤངས་
 པའི་སྟོན་གཉིས།

རྟོག་གེ་དང་རང་རྒྱུད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་དགག་པ།

དང་པོ་ནི། ཁོ་ན་རེ། རང་བཞིན་སྒྲིབ་པ་ཁོ་བོ་ཅག་གི་བསྟན་བཅོས་སུ་ཚད་མ་དང་གཞུག་གི་བྱེད་ཐ་སྟོན་འཛིན་ཏེན་པ་འདི་ཉིད་ཀྱི་འཛིན་པ་བཞིན་དུ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་འཛིན་ཏེན་གྲགས་པའི་ཚད་མ་ཙམ་བཞིན་དགོས་ཏེ། གཞུག་བྱ་རྟོགས་པ་ཚད་མ་ལ་རག་ལས་ལ་དོན་དམ་པ་རང་རྟོགས་པ་དེ་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། ཅི་སྟེ་ཚད་མ་དང་གཞུག་བྱེད་ཐ་སྟོན་འཛིན་ཏེན་པ་འདི་ཉིད་ནི་ཁོ་བོ་ཅག་གི་བསྟན་བཅོས་སུ་བཞིན་པ་ཡིན་ནོ་སྟེ་མ་ན་ཞེས་སོ།^{༡༣} འདི་དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པའི་ཚུད་པ་འདྲ། དེ་ལ་ཐལ་འགྱུར་བ་ན་རེ། ཁྱོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་སུ་དེ་བཞིན་པའི་དགོས་པ་གང་ཡིན། རང་བཞིན་སྒྲིབ་པ་ན་རེ། དེའི་དགོས་པ་ཡོད་དེ། ཕྱི་ནང་གི་རྟོག་གེ་བ་དངོས་སྒྲིབ་པ་དག་གིས་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཕྱིན་ཅི་ལོག་རང་རང་གི་བསྟན་བཅོས་སུ་བཞིན་པས་མཚོན་བྱ་ཚད་མ་དེ་བསྟན་པར་བྱས་པས། རང་བཞིན་སྒྲིབ་པ་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་ཚད་མ་དེའི་མཚན་ཉིད་ཡང་དག་པར་རྩ་གཤིས་ཀྱི་ཚིག་འགྲེལ་དང་དོན་འབྲེལ་དག་ཏུ་བཞིན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། འོ་ན་ནི་དེ་བཞིན་པའི་དགོས་པ་བསྟན་པར་བྱ་དགོས་སོ། གལ་ཏེ་རྟོག་གེ་བ་དག་གིས་མཚན་ཉིད་ཕྱིན་ཅི་ལོག་བཞིན་པས་དེ་བསྟན་པར་བྱས་པས་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་དེའི་མཚན་ཉིད་ཡང་དག་པར་བཞིན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེན་ཞེས་སོ།^{༡༤} དེ་ལ་ཐལ་འགྱུར་བ་ན་རེ། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་འབད་པ་དོན་མེད་ཅིང་མི་རིགས་པར་ཐལ། འཛིན་ཏེན་ན་སྟེ་ཐ་སྟོན་དུ་རྟོག་གེ་དམ་པས་དེའི་མཚན་ཉིད་ཕྱིན་ཅི་ལོག་བཞིན་པས་མཚོན་བྱ་མཛོན་རྩེས་གཉིས་ཀྱང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འགྱུར་ན་ནི་དེ་ལྟར་འབད་ཀྱང་རིགས་ལ་དོན་ཡང་ཡོད་ན་འད་དེ་ལྟར་མི་འགྱུར་ལ། མཚན་མཚོན་གཉིས་ཀ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་བཞིན་པ་མཚན་ཉིད་ཕྱིན་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། འདི་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། གལ་ཏེ་འཛིན་ཏེན་ལ་རྟོག་གེ་དམ་པས་མཚན་ཉིད་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་བཞིན་པས་བྱས་པའི་མཚོན་བྱ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཡོད་པར་འགྱུར་ན་ནི་དེའི་དོན་དུ་འབད་པ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པར་འགྱུར་བཞིན་ན། དེ་ནི་དེ་ལྟར་ཡང་མ་ཡིན་པས་འབད་པ་འདི་དོན་མེད་པ་ཉིད་དོ།^{༡༥} ཞེས་སོ།

གཉིས་པ་ནི། ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཡང་དག་པའམ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་གསལ་བར་ཡང་རང་

རྒྱུད་པ་ཁྱོད་གྱིས་བྱས་པ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར་བཤམ། ཁྱོད་གྱིས་གཞུགས་པ་ཚད་མས་ངེས་ན་ཚད་མ་
དེ་རང་གིས་ངེས་སམ་གཞན་གྱིས་ངེས། རང་ངེས་ལ་བྱ་བྱེད་གཉིས་མི་རུང་ཞིང་གཞན་གྱིས་ངེས་ན་
ཐུག་མེད་དུ་བཤམ་བའི་སྒྲིན་མ་སྤངས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཚུད་སྒྲོག་གི་སྒྲིན་དེ་མ་སྤངས་པའི་
ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། གཞན་ཡང་གལ་ཏེ་གཞུགས་པ་ཚད་མ་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་ན། ཚད་
མ་དེ་དག་གང་གིས་ཡོངས་སུ་གཙོད་པར་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཚུད་པ་སྒྲོག་པ་ལས་བཤད་པའི་
སྒྲིན་དེ་མ་སྤངས་པས་ཡང་དག་པའི་མཚན་ཉིད་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།³⁶ །
ཞེས་སོ། །འདིས་རང་རིག་འདོད་པའི་རང་རྒྱུད་པ་ཡང་བཀག་གོ།

ཚད་མ་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་ལུགས་བཀག་པ།

གཉིས་པ་ཚད་མ་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་ལུགས་བཀག་པ་ལ། འདོད་པ་བརྗོད་པ་དང་། དེ་
བཀག་པ་གཉིས།

དང་པོ་ནི། དངོས་སྤྱོད་པ་ན་ཟེ། ཚད་མ་ལ་གཞུགས་པ་འཇལ་ཚུལ་སྒྲོས་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་
གངས་ངེས་ཏེ། དེ་ལ་དངོས་པོ་རང་མཚན་བཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་དང་། སྒྲོ་དོན་
གྱི་སྤྱི་མཚན་དངོས་མེད་ཞེན་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྗེས་དཔག་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་
ཡིན་ཏེ། ཚད་མའི་ཡུལ་གཞུགས་པ་ལ་དངོས་པོ་རང་མཚན་དག་དངོས་མེད་སྤྱི་མཚན་གཉིས་སུ་གངས་
ངེས་པའི་ཕྱིར། རྣམ་འགྲེལ་ལས། གཞུགས་པ་གཉིས་ཕྱིར་ཚད་མ་གཉིས།³⁷ ཞེས་དང་། འདི་ཉིད་ལས་
ཀྱང་། གལ་ཏེ་རང་དང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གཉིས་ཀྱི་དབང་གིས་ཚད་མ་གཉིས་སྤྱོད་ན་ནི་ཞེས་སོ།³⁸

དང་པོ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་བྱེད་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ལ་བརྟེན་པའི་གངས་ངེས་དགག་པ།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ། མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་བྱེད་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ལ་བརྟེན་པའི་གངས་ངེས་
དགག་པ་དང་། དེ་ཁས་མི་ལེན་པ་དགག་པ་དང་། མཐུག་བསྐྱུ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། མཚན་ཉིད་
ཀྱི་སྒྲ་བྱེད་སྐབ་ལ་འདོད་པ་དགག་པ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་ལས་སྐབ་ལ་བརྟེན་པ་དགག་པ་བྱེད་སྐབ་དགག་

པའི་ཚད་སྤྱོད་དགག་པའོ།།

མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་བྱེད་སྐྱབ་པ་འདོད་པ་དགག་པ།

དང་པོ་ནི། དངོས་སྤྱིའི་ཚད་མ་ལ་གཞལ་བྱའི་དབང་གིས་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་པ་འདི་ལ།
རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་དེ་གཉིས་བྱེད་པ་པོ་འཕུལ་ལས་གང་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན་བྱེད་པོ་དེ་གཉིས་གང་ལ་
ཡོད་པའི་མཚན་གཞིའམ་མཚོན་བྱ་ཡོད་དམ་མེད། ཡོད་ན་ཚད་མ་གཉིས་སུ་གྲངས་མ་ངེས་པར་བཤམ།
མཚན་ཉིད་དེ་གཉིས་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་གཞལ་བྱ་མཚོན་བྱ་ཞིག་ཡོད་པའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས།
ཅི་མཚན་ཉིད་དེ་གཉིས་གང་ལ་ཡོད་པའི་མཚན་གཞི་དེ་ཡོད་དམ་འོན་ཏེ་མེད། གལ་ཏེ་ཡོད་ན་ནི་
དེའི་ཆེ་དེ་དག་ལས་གཞན་པའི་གཞལ་བྱ་ཡོད་པས་ཇི་ལྟར་ཚད་མ་གཉིས་ཡིན་ཞེས་སོ།^{༤༩} །ཁོ་ན་རེ།
འོན་ཏེ་མཚན་གཞིའམ་མཚོན་བྱ་དེ་མེད་ཟེར་ན། འོན་ཚད་མ་གཉིས་མི་རུང་བར་བཤམ། མཚན་ཉིད་
དེ་གཉིས་ཀྱི་ཉེན་མཚན་གཞི་མེད་ལ། དེ་མེད་ན་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་མི་རུང་བ་དེའི་
བྱིར། འདི་ཉིད་ལས། འོན་ཏེ་མཚན་གཞི་མེད་ན་ནི་དེའི་ཆེ་ཉེན་མེད་པས་མཚན་ཉིད་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་
ཡིན་པར་ཇི་ལྟར་ཚད་མ་གཉིས་སུ་འགྱུར་ཏེ། ཅས། མཚན་གཞི་འབྲད་པ་མ་ཡིན་ན། །མཚན་ཉིད་ཀྱང་
ནི་ཡོད་མ་ཡིན།^{༥༠} །ཞེས་སོ།།

མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་ལས་སྐྱབ་ལ་འདོད་པ་དགག་པ།

གཉིས་པ་ནི། དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ། མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་དོན་དངོས་པོ་དང་བྱེད་པ་དང་ལས་གསུམ་
ལ་འབྲུག་སྟེ་གང་མཚོན་ན། འདིས་མཚོན་པས་ན་མཚན་ཉིད་ཅིས་པ་སྟེ་དངོས་པོའི་བྱ་བ་སྐྱབ་པ་དང་།
གང་གིས་མཚོན་ན་འདིས་མཚོན་པས་ན་མཚན་ཉིད་ཅིས་པ་སྟེ་བྱེད་པ་སྐྱབ་པ་དང་། གང་དུ་མཚོན་ན།
འདིར་མཚོན་པར་བྱ་བས་ན་མཚན་ཉིད་ཅིས་པ་སྟེ་མཚན་གཞི་ལས་སུ་བྱ་བ་སྐྱབ་པ་སྟེ་གསུམ་ཡོད་
པའི་བྱིར། དེ་གསུམ་ལས་འདིར་ལས་སྐྱབ་ལ་བྱ་བྲགས་ཏེ། འདིས་མཚོན་པར་བྱེད་པ་དང་འདི་མཚོན་
པར་བྱ་བ་གཉིས་ལས་བྱི་མ་ལ་བྱེད་པ་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཏེ། མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་དོན་འདི་སུས་གང་བྱས་

ཀྱང་ལས་སྒྲུབ་ལ་སྒྲུབ་ཚོག་པའི་བྱིར་ཏེ། མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒྲུབ་ཚེ་བྱེད་ཀྱིན་བྱེད་པ་ཁོ་ན་
ལ་སྒྲུབ་མི་དགོས། གྲུབ་བཤད་ཀྱི་ཀྱིན་བྱེད་ན་འད་ལུ་ཏེ་འཕ་ཚོག་འབྱུང་བྱིན་ཀྱང་དེ་དང་འབྲེ་བའི་
བྱིར། བྱ་ཀ་ར་ཏ་ལས། བྱེད་པ་དང་ལུ་ཏེ་ཕལ་ཆེ་བའོ།^{༥༡} །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས།
ཅི་སྟེ་ཡང་འདིས་མཚོན་པར་བྱེད་པས་ནི་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་གྱི། འོན་ཅི་ཞེན། བྱེད་པ་དང་ལུ་ཏེ་
ཕལ་ཆེ་བའོ་ཞེས་བྱ་བས་ལས་ལ་ལུ་ཏེ་བྱས་ནས་འདི་མཚོན་པར་བྱ་བས་ན་མཚན་ཉིད་ཡིན་ནོ་སྟེ་
ན་ཞེས་སོ།^{༥༢}

དེ་ལ་ཉེས་པ་སྒྲུབ་དང་མཚུངས་པ་དང་། ཤེས་པ་བྱེད་པར་འོད་པ་དགག་པ་གཉིས་སོ། །དང་
པོ་ནི། འོན་འདི་མཚོན་པར་བྱ་བས་མཚོན་བྱ་མེད་པར་ཐལ། གང་གིས་མཚོན་བྱ་དེ་མཚོན་པའི་བྱེད་
པ་དེ་མེད་པའི་བྱིར། མ་གྲུབ་ན། སྒྲུབ་ལྟར་གཞལ་བྱ་སྒྲུབ་དང་ཚད་མགས་སུ་ཐལ། མཚན་མཚོན་
གྱི་བྱ་བྱེད་ཐ་དད་ཡིན་པའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས། དེ་སྟེ་ན་ཡང་དེ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་མཚོན་པར་བྱ་བ་ཉིད་
དུ་མི་སྲིད་པའི་བྱིར། གང་གིས་དེ་མཚོན་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་པ་དེ་དང་ལས་ཐ་དད་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་
ཉེས་པ་དེ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ།^{༥༣} །ཞེས་སོ།

གཉིས་པ་ནི། དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ། གཞལ་བྱ་འཇལ་བྱེད་གཉིས་སུ་མ་ངེས་པའི་ཉེས་པ་མེད་པར་
ཐལ། མཚོན་བྱ་ཤེས་པ་བྱེད་པ་དང་ཡུལ་ལས་ཡིན་ལ་ཤེས་པ་དེ་ཡང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ནང་དུ་
གཏོགས་པའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས། ཅི་སྟེ་ཤེས་པ་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་ལ། དེ་ཡང་རང་གི་མཚན་
ཉིད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་འདུ་བའི་བྱིར་ཉེས་པ་འདི་མེད་དོ་སྟེ་སྟེ་ན།^{༥༤} ཞེས་སོ།

འདི་ལ་འད་ཡུལ་གསུམ་དུ་ཐལ་བ་དང་། བྱེད་པར་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བ་དང་།
གཞི་མཚན་ཉིད་དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་མི་འཐད་པ་དང་། བྱེད་པོ་མ་གྲུབ་པའི་སྒྱུར་བཞིའོ།

དང་པོ་ནི། འོན། ཡུལ་གྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཁོ་ན་ལས་ཉིད་དམ་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། རང་གི་
ཡུལ་ལས་གཞན་ཞིག་བྱེད་པའི་ངོ་བོར་འཛོག་རིགས་པར་ཐལ། འཛོག་རྟེན་ན་གྲགས་པའི་མཚན་
ཉིད་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད་པ་ལ་བཤད་པ་བོར་ནས། ལས་སྒྲུབ་ཅིང་རྣམ་ཤེས་བྱེད་པའི་ངོ་བོར་འཛོག་པ་དེའི་

ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། སའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་སྤྱོད་པ་དང་། ཚོར་བའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་སྤྱོད་པ་དང་། རྣམ་
ཤེས་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཡུལ་སོ་སོར་རྣམ་པར་རིག་པ་ལྟ་བུའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཚོས་
གཞན་དང་ཐུན་མོང་མེད་པ་ཞིག་ལ་རང་མཚན་དུ་འཛོག་དགོས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ལ་བྱ་བྱེད་ཐ་
དད་པའི་ལས་ཤིག་ཡོད་པར་ཐལ། ཡུལ་ལས་ཐ་དད་པའི་རྣམ་ཤེས་རང་གི་མཚན་ཉིད་བྱེད་པ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཡུལ་གསུམ་དུ་འགྱུར་པས་ཡུལ་གཉིས་སུ་གྱངས་མ་ངེས་པའི་ཉེས་པ་དེ་ཉིད་དུ་
ཐལ་ལོ། ཁྲི་སྐད་དུ་དེ་ཉིད་ལས། རེ་ཞིག་འདིར་རི་ལྷོ་དེས་དེ་མཚོན་པར་བྱེད་པས་སའི་སྤྱོད་པ་དང་
ཚོར་བའི་སྤྱོད་པ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཡུལ་སོ་སོར་རྣམ་པར་རིག་པ་ལྟར་བདག་ཉིད་ཀྱི་རང་གི་ངོ་
བོ་གཞན་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ན། རབ་ཏུ་གྲགས་པ་དང་
རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱེད་བྱག་ཏུ་བཤད་པ་བོར་ནས། ལས་སུ་སྦྱབ་པ་ཁས་ལེན་ཅིང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་
བྱེད་པའི་ངོ་བོར་རྟོགས་པས་ནི། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཁོ་ན་ལས་ཉིད་ཡིན་ཞིང་། རང་གི་མཚན་ཉིད་
གཞན་ནི་བྱེད་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་སྦྱབ་པར་འགྱུར་རོ། ཁྲེ་ལ་གལ་ཏེ་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་
རང་གི་མཚན་ཉིད་བྱེད་པ་ཡིན་ན་ནི། དེ་ལས་ཐ་དད་པའི་ལས་ཤིག་ཡོད་པར་འགྱུར་དགོས་པས་ཉེས་
པ་དེ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ།^༥ ཞེས་སོ།

གཉིས་པ་བྱེད་པར་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བ་ལ། དེ་དངོས་དང་། དེའི་ཉེས་སྤོང་
དགག་པ་གཉིས།

དང་པོ་ནི། ཁོ་ན་རེ། བྱ་བྱེད་ཐ་དད་པས་གཞལ་བྱ་གངས་མ་ངེས་པའི་སྦྱོན་མེད་པར་ཐལ།
མཚོན་བྱ་ས་ལ་སོགས་པར་གཏོགས་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྟོགས་བྱ་ཁོ་ན་ཤེས་པ་དེའི་
ལས་ཡིན་ལ། ཤེས་པ་དེ་ཡང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ལས་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། ཅི་སྟེ་
ས་ལ་སོགས་པར་གཏོགས་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྟོགས་པར་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་
ནི་དེའི་ལས་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ལས་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་ནོ་སྟུམ་ན་ཞེས་སོ།^༦ ཁོ་ན།
རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཚོས་ཅན། གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཤེས་པའི་ལས་མ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ཉགས་ཁས། ཁུབ་སྟེ། ལས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་རང་མཚན་ཁོ་ན་གཞལ་བྱར་ཁས་སྒྲུངས་པའི་ཕྱིར།
འདོད་ན། གཞལ་བྱ་ལ་རང་སྟེ་གཉིས་སུ་འདོད་པའི་རང་མཚན་དེའི་ནང་གི་འདི་མཚན་པར་བྱ་བའི་
ལས་རྣམས་གཞལ་བྱ་དང་། འདིས་མཚན་པར་བྱེད་པའི་རང་མཚན་རྣམས་གཞལ་བྱ་མིན་ནོ་ཞེས་སྟེ་
རིགས་པར་ཐལ། འདོད་མ་ཐག་པ་དེའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། དེ་ལྟ་ན་ནི་འོ་ན་རྣམ་པར་གྲུབ་པའི་
རང་གི་མཚན་ཉིད་ལས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་གཞལ་བྱ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། ལས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་རང་གི་
མཚན་ཉིད་ཁོ་ན་གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་གཞལ་བྱ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། རང་གི་མཚན་
ཉིད་དང་སྟེ་འདི་མཚན་ཉིད་དོ་ཞེས་བྱ་བར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཅུང་ཟད་ཅིག་ནི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ཏེ། མཚན་
པར་བྱ་བས་ན་ཞེས་དེ་ལྟར་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པའོ། །ཅུང་ཟད་ཅིག་ནི་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་ཏེ། འདིས་
མཚན་པར་བྱེད་པས་ན་ཞེས་བརྗོད་པ་གང་ཡིན་པའོ་ཞེས་ཁྱད་པར་འདི་ཙམ་ཞིག་བརྗོད་པར་བྱ་
དགོས་སོ་ཞེས་སོ།།^{༥༧}

གཉིས་པ་ཁྱད་པར་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བའི་ཉེས་སྒྲོང་དགག་པ་ལ། གཞན་རིག་གི་
ལས་སུ་འདོད་པ་དགག་པ་དང་། རང་རིག་གི་ལས་སུ་འདོད་པ་དགག་པའོ།།

དང་པོ་ལ་ཁོ་ན་རེ། བྱེད་པ་དེ་ཡང་ལས་སུ་བྱ་བ་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པའི་སྟོན་མེད་པར་ཐལ།
དེ་ཡང་རང་འཛིན་གྱི་གཞན་རིག་གི་གཤམ་པ་ཞིག་གི་གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་འཛིན་གྱི་གཞན་རིག་
གི་གཤམ་པ་དེ་དེ་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་བྱེད་པ་དང་། དེ་དེའི་ལས་སུ་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། འོ་ན། བྱ་
བྱེད་ཐུག་མེད་དུ་ཐལ། དེ་འཛིན་གཞན་རིག་ལའང་གཞལ་བྱེད་ཀྱི་བྱེད་པོ་གཞན་དགོས་ལ། དེ་ལའང་
གཞན་དགོས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཟུ་བའི་གཞལ་བྱ་མི་འགྱུར་པའི་སྟོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། ཅི་
སྟེ་དེ་ཡང་ལས་སུ་བསྐྱབ་པ་ཡིན་ན་ནི། དེའི་ཚེ་དེ་ལ་བྱེད་པ་གཞན་ཞིག་ཡོད་པར་བྱ་དགོས་ལ། ཤེས་
པ་གཞན་ཞིག་བྱེད་པའི་ངོ་ཐོར་ཏྲོགས་ན་ཡང་ཐུག་པ་མེད་པའི་སྟོན་དུ་འགྱུར་རོ།།^{༥༨} ཞེས་གསུངས་སོ།།

གཉིས་པ་རང་རིག་གི་ལས་ཡིན་པ་དགག་པ་ལ། ཁོ་ན་རེ། ཤེས་པ་བྱེད་པོ་དེ་ལས་མ་ཡིན་
པའི་སྟོན་མེད་པར་ཐལ། རང་རིག་གིས་དེ་འཛིན་པའི་ཕྱིར། རང་རིག་ཡོད་དེ། ཤེས་པའི་སྟེང་ན་ཡུལ་

གསལ་བའི་གཞན་རིག་གི་ཆ་གཅིག་དང་། རང་གི་ངོ་བོ་གསལ་ཙམ་དུ་སྒྲིམ་པའི་རང་གསལ་བའི་
རང་རིག་གི་ཆ་གཅིག་དང་གཉིས་ཡོད་པའི་བྱིར། དཔེར་ན། མར་མའི་སྟེང་ན་ཡུལ་གསལ་བ་དང་རང་
གསལ་བ་གཉིས་ཡོད་པ་བཞིན་ནོ། ཁྱི་སྐད་དུ། འདི་ཉིད་ལས། རང་རིག་པ་ཡོད་དེ། དེས་ན་རང་
རིག་པས་དེ་འཛིན་པའི་བྱིར་ལས་ཡིན་ཞིང་། གཞལ་བྱའི་ཁོངས་སུ་འདུ་བ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ་སྟུམ་དུ་
སེམས་ན།^{༥༩} ཞེས་གསུངས།

དེ་དག་གི་པ་ལ་རིགས་པ་དང་ལུང་དང་མཐུག་བསྟུ་བ་གསུམ་ལས། དང་བོ་ནི། ཡུལ་རང་
མཚན་ལས་དང་ཤེས་པ་རང་བྱེད་པོ་དང་བྱེད་པོ་དེའི་སྟེང་ནས་བྱ་བྱེད་གཉིས་བྱེད་པ་མི་འཐད་བར་
ཐལ། ཤེས་པ་ལ་རང་རིག་མི་རུང་བའི་བྱིར། དཔུ་མ་ལ་འཐུག་པ་ལས། དེ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་མྱོང་བར་བྱུབ་
མ་ཡིན། ཁྱལ་ཏེ་བྱི་དུས་དན་པ་ལས་བྱུབ་ན། ཁྱུ་བྱུབ་བསྐྱབ་པར་བྱ་བྱིར་བརྟེན་པ་ཡིས། ཁྱུ་བྱུབ་
འདི་ནི་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་མིན།^{༦༠} ཁོ་གསུམ་གྱིས་རྒྱས་པར་བཀག་པའི་སྟོན་དེ་ཡོད་པའི་བྱིར། ཇི་སྐད་
དུ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ་དཔུ་མ་ལ་འཐུག་པ་ལས་རང་རིག་པ་རྒྱས་པར་བཀག་པའི་བྱིར། རང་གི་མཚན་
ཉིད་ནི། རང་གི་མཚན་ཉིད་གཞན་གྱིས་མཚོན་པར་བྱེད་ལ། དེ་ཡང་རང་རིག་པས་མཚོན་པར་བྱེད་དོ་
ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ།^{༦༡} ཞེས་སོ། གཞན་ཡང་། ཤེས་པ་རང་གི་ཡང་ཚས་ཅན།
ཤེས་པ་རང་མཚན་གཞན་གྱི་འཇལ་བྱེད་མི་སྲིད་པར་ཐལ། ཤེས་པ་དེ་ཉིད་རང་གི་མཚན་ཉིད་ལས་
གཞན་དུ་འཇལ་བྱེད་དུ་མི་གནས་པའི་བྱིར། ལྷབ་སྟེ། གཞི་གཅིག་ལ་བྱ་བྱེད་ཐ་དད་དུ་ཡོད་དགོས་
པའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས། གཞན་ཡང་ཤེས་པ་དེ་ཡང་མི་སྲིད་པའི་བྱིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ལས་ཐ་
དད་པར་མ་བྱུབ་ལ། མཚན་གཞི་མེད་ན་རྟེན་མེད་པས་མཚན་ཉིད་འཐུག་པ་མེད་པའི་བྱིར་རྣམ་པ་
ཐམས་ཅད་དུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས་རང་རིག་པ་གལ་ཡོད།^{༦༢} ཅེས་སོ།

གཉིས་པ་ལུང་འགལ་ནི། འོ་ན་སེམས་རང་གིས་རང་ཉིད་གཞལ་བར་ཐལ། རང་རིག་ཡོད་
པ་དེའི་བྱིར། འདོད་ན། རལ་གྱི་འོ་སོ་རང་གིས་རང་གཅོད་པ་དང་སོར་རྩེ་རང་གིས་རང་ལ་རིག་པར་
ཐལ། འདོད་པའི་བྱིར། འདོད་མི་རྣམས་ཏེ། མཛོན་སུམ་དང་འགལ་བའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས། དེ་སྐད་
དུ་ཡང་འཕགས་པ་གཙུག་ན་རིན་པོ་ཆེས་ཞུས་པ་ལས་དེ་སེམས་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མ་མཐོང་བས་

སེམས་གང་ལས་བྱུང་ཞེས་སེམས་ཀྱི་རྒྱན་ཀྱན་ཏུ་ཚེ་ལ་ཞིང་དེ་འདི་སྒྲུལ་དུ་སེམས་ཏེ། དམིགས་པ་ཡོད་
པ་ལས་སེམས་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ་སྒྲུལ་མོ། རྟེ་ཡང་འདི་སྒྲུལ་དུ་སེམས་ཏེ། ཅི་དམིགས་པ་དེ་ཡང་
གཞན་ལ་སེམས་དེ་ཡང་གཞན་ནམ། འོན་ཏེ་དམིགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་སེམས་ཡིན། གལ་ཏེ་རེ་
ཞིག་དམིགས་པ་ཡང་གཞན་ལ་སེམས་ཀྱང་གཞན་ན་ནི། སེམས་དེ་གཉིས་སུ་འགྱུར་རོ། འོན་ཏེ་
དམིགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་སེམས་ཡིན་ན་ནི་སེམས་ཀྱིས་སེམས་དེ་རི་ལྟར་མཐོང་བར་འགྱུར་ཏེ།
སེམས་ཀྱིས་སེམས་མཐོང་བར་མི་རུང་རོ། འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་རལ་གྱི་འོ་སོ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་རལ་གྱི་འོ་
སོ་དེ་ཉིད་གཙོད་པར་མི་རུས་པ་དང་། སོར་མོའི་ཕྱེ་མོ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་སོར་མོའི་ཕྱེ་མོ་དེ་ཉིད་ལ་རེག་
པར་མི་རུས་པ་དེ་བཞིན་དུ། ཞེས་པ་ནས། དུན་པ་ཉི་བར་བཞག་པའི་སྒྱུད་པ་ཡོངས་སུ་དག་པའོ། “ཞེས་
གསུངས་སོ་ཞེས་སོ།།

གསུམ་པ་ནི། རང་རིག་བྱེད་པོར་མི་འཐད་པར་ཐལ། དེ་མེད་པར་ལུང་རིགས་དུ་མ་ལས་
གྲུབ་པ་དེའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་རང་རིག་པ་མེད་ལ། དེ་མེད་པས་གང་ཞིག་གང་
གིས་མཚོན་པར་བྱེད།^༧ ཅས་སོ།།

གསུམ་པ་གཞི་མཚན་དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་མི་འཐད་པ་ནི། གཞན་དབང་འཇལ་བྱེད་གིས་
པ་རང་གི་མཚན་ཉིད་དེ། མཚན་གཞི་སྟེ་ཡུལ་དེ་ལས་རང་བཞིན་གྱིས་ཐ་དད་དང་ཐ་མི་དད་གང་
ཡིན། གལ་ཏེ་རང་བཞིན་གྱིས་ཐ་དད་ཡིན་ན་དེས་དེ་མཚོན་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་མི་རུང་བར་ཐལ།
གང་མཚོན་པའི་མཚན་གཞི་དེ་ལས་རང་བཞིན་གྱིས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། ར་མ་རྩོག་མ་
དང་ལྷན་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བ་ལང་མཚོན་མི་རུས་པ་བཞིན་ནོ། མཚོན་སྒྱུར་དེའི་མཚན་གཞི་སྟེ།
གང་མཚོན་པ་དེ་ཡང་དེའི་མཚོན་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གང་གིས་ཁྱོད་མཚོན་པའི་མཚན་ཉིད་དང་རང་
བཞིན་གྱིས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། ཀ་བ་ལྟ་ལྟེ་བས་མཚོན་མི་རུས་པ་བཞིན་ནོ། འདི་
ཉིད་ལས། གཞན་ཡང་མཚན་ཉིད་དེ་མཚན་གཞི་ལས་ཐ་དད་པར་འགྱུར་རམ་ཐ་མི་དད་པར་འགྱུར་
གང་། དེ་ལ་གལ་ཏེ་རེ་ཞིག་ཐ་དད་པ་ཡིན་ན་ནི། དེའི་ཚེ་མཚན་ཉིད་མཚན་གཞི་ལས་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་

མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་མཚན་ཉིད་ཀྱང་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ལ། མཚན་ཉིད་ལས་
ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་མཚན་གཞིཡང་མཚན་གཞིམ་ཡིན་པ་ལྟར་མཚན་གཞི་མི་འགྱུར་རོ།¹⁴ ཞེས་སོ། །དེས་
ན་ཚད་གྲུབ་འཛོག་པ་ལ་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་ལ་མཁས་པར་མཐུངས་པར་དུ་དགག་བྱ་ཕྱོ་མོ་ནས་ཞགས་
ཀྱང་ཐ་སྟད་འཐད་ཚུལ་མི་ཤེས་པས་ཚིག་གསལ་འདིར་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ཤེས་པར་གྱིས།

གཞན་ཡང་། འདིའི་མཚན་མཚོན་གཉིས་པན་ཚུན་གང་ལའང་མི་ལྟོས་པར་ཐལ། དེ་
གཉིས་རང་བཞིན་གྱིས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་། ཏྲགས་ཁས། བྱལ་སྟེ། རང་བཞིན་དག་ནི་བཙུགས་མིན་
དང་། གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པ་ཡིན།¹⁵ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་བྱིན་སྟེར་ལྟར་
བྱ་བྱེད་ལྟོས་གྲུབ་སོགས་གང་ཡང་མི་རུང་བའི་བྱིར། འདོད་ན། དེ་དེའི་མཚན་གཞི་མ་ཡིན་པར་ཐལ།
དེ་དེ་ལ་མ་ལྟོས་པའི་རང་བཞིན་ཐ་དད་ཡིན་པའི་བྱིར། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་མེ་ཏྲག་བཞིན་ནོ། །འདི་
ཉིད་ལས། དེ་བཞིན་དུ་མཚན་ཉིད་མཚན་གཞི་ལས་ཐ་དད་པའི་བྱིར་མཚན་གཞི་མཚན་ཉིད་ལ་ལྟོས་
པ་མེད་པར་ཡང་འགྱུར་རོ། །དེའི་བྱིར་དེ་མཚན་གཞི་མ་ཡིན་ཏེ། མཚན་ཉིད་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པའི་བྱིར།
ནམ་མཁའ་མེ་ཏྲག་བཞིན་ནོ།¹⁶ ཞེས་སོ། །འདིར་མཚན་གཞི་དང་མཚོན་བྱ་གཉིས་ལ་སྐད་དོད་བྱུན་
མོང་བ་ཡོད་པས་འདིར་མཚོན་བྱ་ལ་བྱའོ།

གལ་ཏེ་དེ་གཉིས་རང་མཚན་གྱིས་ཐ་མི་དད་ན་དབྱེར་མེད་གྱི་གཅིག་ཡིན་དགོས་པས། འོ་
ན་མཚན་ཉིད་གཟུགས་རུང་དེ་ཚོས་ཅན། མཚན་གཞི་སྟེ་མཚོན་བྱ་གཟུགས་དེ་ཁྱོད་གྱི་མཚོན་བྱ་མ་
ཡིན་པར་ཐལ། མཚོན་བྱ་དེ་དང་དབྱེར་མེད་གྱི་གཅིག་ཡིན་པའི་བྱིར། དཔེར་ན། མཚན་ཉིད་གཟུགས་
རུང་རང་གིས་རང་མཚོན་མི་རྣམས་པ་བཞིན་ནོ། །རྩིས་དུ། ཅི་སྟེ་མཚན་ཉིད་དང་མཚན་ཉིད་གྱི་གཞི་
དག་ཐ་མི་དད་པ་ཡིན་ན་ནི་དེའི་ཚོ། མཚན་ཉིད་ལས་ཐ་མི་དད་པའི་བྱིར་མཚན་ཉིད་གྱིས་རང་གི་
བདག་ཉིད་བཞིན་དུ་མཚན་གཞིའི་མཚན་གཞི་ཉམས་པར་འགྱུར་རོ།¹⁷ ཞེས་སོ། །འདིའི་རང་
གི་བདག་ཉིད་ཅེས་པ་རང་གི་བདག་གསལ་རང་གི་རང་ཞེས་པའོ། །དེ་བཞིན་དུ་མཚོན་བྱ་གཟུགས་དེ་
ཚོས་ཅན། མཚན་ཉིད་གཟུགས་རུང་དེ་ཁྱོད་གྱི་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་མཚན་ཉིད་དེ་དང་
གཅིག་ཡིན་པའི་བྱིར། དཔེར་ན་མཚོན་བྱ་གཟུགས་རང་གིས་རང་མི་མཚོན་པ་བཞིན་ནོ། །རྩིས་དུ།

མཚན་ཉིད་མཚན་གཞི་ལས་གཞན་ན། མཚན་གཞི་དེ་མཚན་མེད་པར་འགྱུར། བཤད་ཡང་ན་དེ་
དག་ནི། མེད་པར་བྱེད་ཀྱིས་གསལ་བར་བསྟན།^༤ ཞེས་སོ། འདི་ཉིད་ལས། མཚན་གཞི་ལས་ཐ་
མི་དང་པའི་བྱིར་མཚན་ཉིད་ཀྱང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། མཚན་གཞིའི་རང་གི་
བདག་ཉིད་བཞིན་ནོ།^༥ ཞེས་སོགས་སོ། འདི་མཚན་པ་ཙམ་སྟེ་རྣམ་པར་བཞག་འཛིག་གི་མཚན་
མཚན་ལ་གཙོ་བོར་སྒྱུར་དགོས་པས་སྒྲུབ་དང་འདི་ལྟར་ཡང་གཞན་པར་གྱིས། དེ་དག་ལ་བྱུང་བ་
ཡང་ཡོད་པར་ཐལ། དེ་ལྟར་གཅིག་དང་ཐ་དད་མ་གཏོགས་པར་མཚན་མཚན་འགྱུར་པའི་ཐབས་མེད་
པའི་བྱིར། དེ་སྐད་དུ། གང་དག་དངོས་པོ་གཅིག་པ་དང་། དངོས་པོ་གཞན་པ་ཉིད་དུ་ནི། བྱུང་བར་
འགྱུར་བ་ཡོད་མེད་ན། རྟེན་གཉིས་གྲུབ་པ་རྗེས་ཡོད།^༦ ཞེས་སོ། འདི་ཉིད་ལས། དེ་ཉིད་དང་
གཞན་ཉིད་ལས་མ་གཏོགས་པར་མཚན་གཞི་དང་མཚན་ཉིད་འགྱུར་བ་པའི་ཐབས་གཞན་ཡོད་པ་ཡང་
མ་ཡིན་ཏེ།^༧ ཞེས་སོགས་སོ།

བྱས་པ་ལ་ཁོ་ན་རེ། མཚན་མཚན་གྱི་དེ་ཉིད་དང་གཞན་གང་རུང་དུ་ཁས་སྒྲུབ་ན་སྒྲིན་
ཡོད་ཀྱང་ཁོ་བོ་ལ་སྒྲིན་དེ་མེད་དེ། དེ་ལྟར་བརྗོད་མེད་དུ་གྲུབ་པའི་བྱིར་ཟེར། རྗེས་དུ། ཅི་སྟེ་བརྗོད་
དུ་མེད་པ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས།^༨ ཞེས་སོ། འོ་ན། དེ་གཉིས་བརྗོད་མེད་དུ་གྲུབ་པ་ཡང་
མི་འཐད་པར་ཐལ། མཚན་ཉིད་མཚན་གཞི་པན་ཚུན་འདི་འོ་ཞེས་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་གཞན་པ་མེད་ན་
བརྗོད་མེད་དུ་འགྱུར་ཡང་། ཡུལ་ལམ་གྲུབ་མཐའ་གང་ན་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་ཡོངས་སུ་གཞན་པ་མེད་པ་
དེ་ལྟར་འདི་ནི་མཚན་ཉིད་དོ་འདི་ནི་མཚན་གཞིའོ་ཞེས་གཞི་དང་ཚོས་སུ་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པ་མེད་པས་
ན་གཉིས་ཀ་ཡང་བྱ་བྱེད་དུ་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་བྱིར་ཏེ། བརྗོད་མེད་དུ་འདྲ་བྱེད་གཉིས་གཞི་མ་
གྲུབ་པའི་བྱིར་ཏེ། རྗེས་དུ། དེ་ནི་དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ཏེ། པན་ཚུན་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་ཡོངས་སུ་གཞན་པ་མེད་པ་
ཡིན་ན་བརྗོད་དུ་མེད་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བར་གྱུར་ན། གང་ན་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་ཡོངས་སུ་གཞན་པར་འགྱུར་
བ་མེད་པ་དེར་ནི་འདི་ནི་མཚན་ཉིད་དོ་འདི་ནི་མཚན་གཞིའོ་ཞེས་བྱེད་པར་ཡོངས་སུ་གཙོ་བོར་མེད་པས་
གཉིས་ཀ་ཡང་ཆོད་པ་ཉིད་ཏེ། རྟེན་གྱི་བརྗོད་དུ་མེད་པ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ་ཡང་མེད་དོ།^༩ ཞེས་སོ།

བཞི་པ་བྱེད་པ་པོ་མ་གྲུབ་པའི་སྒྲིན་ནི། གཞན་ཡང་། རང་བཞིན་སྒྲིབ་བ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཤེས་པ་
བྱེད་པ་ཡིན་ཟེར་ལ། བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་མི་སྒྲིབ་པ་མི་འབྲེད་པར་ཐལ། ཤེས་པ་ཡུལ་གཞལ་བའི་བྱེད་
པ་ཡིན་ན། ཡུལ་གཞལ་བ་པོ་འཇགས་ལ་བའི་བྱེད་པ་པོ་དང་བྱེད་ལས་གསུམ་ཀ་ཡོད་དགོས་པའི་
ཕྱིར། དཔེར་ན་ཤིང་གཙོད་པའི་ལྷ་ས་བྱིན་བྱེད་པ་པོ་དང་། ལྷ་རེ་བྱེད་པ་དང་། ཤིང་དུམ་བྱར་བྱས་པ་ནི་
ལས་ཏེ། བྱ་བྱེད་བྱེད་པོ་གསུམ་ཁས་ལེན་པ་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། བྱེད་པ་པོ་མེད་པར་
ཤེས་པ་བྱེད་པ་དང་སོགས་སྒྲིབ་དེའི་ཡུལ་བཅད་པ་ལས་སུ་འཛོག་མི་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཤིང་གཙོད་
པའི་བྱེད་པ་པོ་མེད་པར་དེ་གསུམ་མི་རུང་བ་བཞིན་ནོ། ཇི་སྐད་དུ། གཞན་ཡང་གལ་ཏེ་ཤེས་པ་བྱེད་
པ་ཡིན་ན། ཡུལ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པའི་བྱེད་པ་པོ་གང་ཞིག་ཡིན། བྱེད་པ་པོ་མེད་པར་བྱེད་པ་ལ་སོགས་
པ་རྣམས་ཡོད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། གཙོད་པའི་བྱ་བ་བཞིན་ནོ།^{༡༤} ཞེས་སོ། །བྱས་པ་ལ་ཁོ་ན་རེ། ཤེས་
པ་བྱེད་པ་ཡིན་ཀྱང་བྱེད་པོ་མེད་པའི་སྒྲིན་མི་འབྱུང་བར་ཐལ། ཤེས་པ་བྱེད་པར་བཤད་པས་བྱེད་པོ་
མ་བཤད་ཀྱང་རྣམ་ཤེས་བྱེད་པ་པོར་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། ཅི་སྟེ་དེར་སེམས་ལ་བྱེད་པ་
པོ་ཉིད་དུ་རྟོགས་ན་ཞེས་སོ།^{༡༥} །འདིར་ཤེས་པ་རྣམ་ཤེས་གཅིག་ཐ་དད་དབྱེད་པ་འདི་འདྲའི་ཆེ་ཤེས་པ་
སེམས་བྱུང་དང་རྣམ་ཤེས་གཙོ་སེམས་ལ་འཛོག་པ་ཤེས་དགོས་སོ། །འདིས་ནི་རྣམ་ཤེས་བདག་ཏུ་འང་
བསྟན་ལ་དངོས་སྒྲིབ་ལུགས་ལ་གདགས་གཞི་མིན་པའི་བྱེད་པ་པོ་མེད་པས་དེ་ལ་བྱེད་པ་པོ་བཏགས་
ཅམ་དུ་འཛོག་སྟེ། ལམ་རིམ་དང་རྩ་འཇུག་གི་དེ་ཀ་ཆེན་སོགས་སུ་བསྟེན།^{༡༦}

དེ་ལ་ཤེས་པ་བྱེད་པ་དང་རྣམ་ཤེས་བྱེད་པ་པོར་འཛོག་པ་དེ་ཡང་དངོས་སྒྲིབ་ཀྱི་ལུགས་
ལ་མི་རིགས་པར་ཐལ། ཤེས་པ་དང་རྣམ་ཤེས་གཉིས་དོན་གྱི་བྱ་བ་ཐ་དད་ལ་ཞུགས་པའི་ཕྱིར། དེར་
ཐལ། དོན་ཅམ་ལྟ་བུ་རྣམ་ཤེས་གྱི་བྱ་བ་དང་། དོན་གྱི་བྱེད་པར་ལྟ་བུ་ནི་ཤེས་པ་འཇགས་སེམས་བྱུང་གི་
བྱ་བ་ཡིན་པར་ཁྱོད་ཀྱི་གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། དབྱས་མཐའ་ལས། དེ་ལ་དོན་མཐོང་རྣམ་པར་
ཤེས། ཇི་ཡི་བྱེད་པར་སེམས་ལས་བྱུང་།^{༡༧} ཞེས་པ་རྩ་འགྲེལ་སོགས་ལས་འབྱུང་བ་དེའི་ཕྱིར། ཇི་
སྐད་དུ། དེ་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་དོན་ཅམ་ལྟ་བུ་ནི་སེམས་གྱི་བྱ་བ་ཡིན་ལ། དོན་གྱི་
བྱེད་པར་ལྟ་བུ་ནི་སེམས་བྱུང་རྣམས་གྱི་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་དོན་མཐོང་རྣམ་པར་ཤེས། ཇི་ཡི་བྱེད་

པར་སེམས་ལས་བྱུང་། ཞེས་ཁས་སྒྲུངས་པའི་ཕྱིར་བོ།^{༡༩} ཞེས་སོ།།

ཁོ་ན་རེ། ཤེས་པ་རྣམ་ཤེས་གཉིས་ལ་བྱ་བ་ཐ་དད་རེ་ཡོད་ཀྱང་བྱ་བ་ཐུན་མོང་བ་ཡང་ཡོད་
པས་སྒྲིན་མེད་དེ། ཤིང་གཙོད་པའི་བྱེད་པོ་མི་དང་བྱེད་པ་སྟེ་རེ་གཉིས་ལ་བྱ་བ་ཐ་དད་པ་རེ་འདྲ་ཡོད་
ཀྱང་ཤིང་གཙོད་པའི་བྱ་བ་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པས་སྒྲིན་མེད་པ་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སྒྲུ་ན། དེ་
ལ་འདྲ་དཔེ་དོན་དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འཇིག་རྟེན་ན་ཤིང་གཙོད་པའི་བྱེད་པོ་ལྟས་བྱིན་ལ་ཤིང་
ལ་བརྟེན་པའི་བྱ་བ་དང་། བྱེད་པོ་སྟེ་རེ་ལ་ཤིང་ལ་མ་བྱེད་པའི་བྱ་བ་ལྟ་བུ་བྱ་བ་པལ་བ་གཉིས་ཐ་
དད་ཀྱང་གཙོ་བོའི་བྱ་བ་ཤིང་དུམ་བྱར་བྱེད་པ་ལ་གཙོ་བོར་ལྷགས་པར་བྱེད་པར་མེད་པ་བཞིན་དུ་
ཤེས་པ་དང་རྣམ་ཤེས་གཉིས་ལ་འདྲ་གཙོ་བོའི་བྱ་བ་གཅིག་ཁྱོད་ཀྱིས་ཁས་སྒྲུངས་པའི་ཕྱིར། ཇི་
སྐད་དུ། བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནི་བདག་ཉིད་ཇི་ལྟ་བུའི་བྱ་བ་པལ་བ་སྐྱབ་པའི་སྒྲོ་ནས། གཙོ་
བོར་གྱུར་པའི་བྱ་བ་གཅིག་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་ལ་ཡན་ལག་གི་བོར་གྱུར་པ་ལས་དང་བྱེད་པ་ལ་སོགས་
པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་ན། འདིར་ནི་ཤེས་པ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཉིས་ལ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་བྱ་བ་གཅིག་
མེད་དེ་ཞེས་སོ།^{༢༠}

དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ། འོ་ན་ཤེས་པ་དང་རྣམ་ཤེས་གཉིས་ལ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་བྱ་བ་གཅིག་ཁས་
སྒྲུངས་ན་སྒྲིན་ཅི་ཡོད་ཅི་ན། དེ་ལ་ཤེས་པ་དང་རྣམ་ཤེས་གཉིས་ལ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་བྱ་བ་གཅིག་
ཁྱོད་ལ་མི་རུང་བར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱིས་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་བྱ་བ་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་ནི་དོན་ཅམ་བཟུང་བ་ནས་
རྫོགས། དོན་གྱི་ཁྱད་པར་ཡོངས་སུ་གཙོད་པ་ནི་སེམས་བྱུང་གི་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་བྱ་བར་ཁས་སྒྲུངས་
པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དོན་ཅམ་མཐོང་བ་ནས་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་གཙོ་བོའི་བྱ་བ་རྫོགས་ལ། དེ་ཅམ་གྱིས་
སེམས་བྱུང་གི་བྱ་བ་མི་རྫོགས་པར་དོན་དེའི་ཁྱད་པར་ལ་སེམས་བྱུང་བའི་བོ་བོར་སྐྱེ་བ་ཆོར་བའི་དང་།
དོན་དེའི་སྐྱེ་རིས་མ་འདྲེས་པར་འཛིན་པ་འདྲུ་ཤེས་ཀྱི་བྱ་བར་འཛིན་ཅིང་། དེ་ནས་དེ་དག་གི་གཙོ་
བོའི་བྱ་བ་རྫོགས་པར་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར་དང་། སེམས་གཡང་བ་ཁ་ཅིག་གི་འཁོར་ན་ཉིང་རེ་འཛིན་
ཡོད་ཀྱང་དེས་བྱ་བ་ཆེར་བྱེད་མ་བྱུང་པས་སེམས་གཡང་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཉེ། དབུས་མཐའ་ཅ་
འབྲེལ་གྱི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཁྱོད་ཀྱི་ལུགས་ལ་ཤེས་པ་བྱེད་པ་དང་རྣམ་ཤེས་བྱེད་པོ་དང་

ཡུལ་གཙོད་པ་དེའི་བྱ་བར་འཛོག་མི་རུང་བར་ཐལ། བྱེད་པ་དང་བྱེད་པ་པོའི་གཙོ་བོའི་བྱ་བ་གཅིག་
མེད་པ་དེའི་ཕྱིར་ཏེ། རོན་ཙམ་ལ་ནི་གཤམ་པ་བྱེད་པར་མི་རུང་ལ་རོན་གྱི་བྱེད་པར་ལ་རྣམ་གཤམ་བྱེད་པོ་
ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་བས་ཉེས་པ་སྒྲ་མ་ལས་མ་འདས་པའི་ཕྱིར། རི་རྒྱུད་དུ། འདི་ཉིད་ལས། འོ་ན་ཅི་ཞེན།
རྣམ་པར་གཤམ་པའི་བྱ་བ་གཙོ་བོར་གྱུར་བ་ནི་རོན་ཙམ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པ་ཡིན་ལ། རོན་གྱི་བྱེད་པར་
ཡོངས་སུ་གཙོད་པ་ནི་གཤམ་པའི་གཙོ་བོར་གྱུར་བའི་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེས་ན་ཉེས་པ་བྱེད་པ་ཉིད་མ་ཡིན་ལ།
སེམས་ཀྱང་བྱེད་པ་པོ་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་ཉེས་པ་དེ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་སོ།¹⁾ དེས་ན་དབུས་
མཐའ་རྩ་འགྲེལ་གྱི་ལུང་དོན་དཔལ་ལྷན་ལྟུང་བས་བཀོད་པ་འདི་རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དང་། རྒྱལ་
ཚབ་རིན་པོ་ཆེ། ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་ཀུན་གྱི་དགོངས་པ་ཡིན། རང་རེའི་མཁས་
པ་འགའ་ཞིག་དེའི་བྱེད་པར་ཉེས་པ་རོན་གྱི་བྱེད་པར་ཉེས་མི་འཆད་པར་སེམས་ཀྱི་བྱེད་པར་ཉེས་
བཤད་ཅིང་། སེམས་བྱུང་ཡང་སེམས་ཀྱི་བྱེད་པར་ལ་འཛོག་པ་ནི་རྣམ་གཤམ་གཅིག་ལྟར་སྒྲ་བའི་
ལུགས་ཡིན་པས་ཐོགས་མེད་ཀྱིས། ལྷ་ཉིད་འཐད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར།²⁾ །སོགས་ཀྱི་སྒྲོན་ཡོད་པར་
སྤང་ངོ། །འདི་དག་ལ་སྒྲོ་བྱ་མང་ཡང་རེ་ཞིག་བཞག་ལ་གཞན་དུ་འང་འཆད་པར་འགྱུར་རོ།

བྱེད་སྒྲུབ་བཀག་པའི་ཚུད་སྒྲོང་།

གསུམ་པ་བྱེད་པོ་བཀག་པའི་ཚུད་སྒྲོང་ལ། ལན་དང་། དེ་དག་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི།
དངོས་སྒྲུབ་ན་རེ། གདགས་གཞི་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་པོ་མེད་པར་འདོད་པས། དེས་ན་བྱེད་པ་པོ་རྣམས་གྲུབ་
མེད་ཀྱང་བྱ་བ་དང་སོགས་སྒྲུབ་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཡོད་པར་ཐལ། བྱེད་པ་པོ་རྣམས་གྲུབ་རྣམ་
པ་ཐམས་ཅད་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལུང་རྣམས་ལས། ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་ཅེས་གསུངས་པའི་
ཕྱིར། རྩལ་སྟེ། བདག་དང་བྱེད་པ་པོ་དང་ལེན་པ་པོ་སོགས་རྣམས་གངས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས།
ཅི་སྟེ་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ལུང་ལས་ན། བྱེད་པ་པོ་རྣམས་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མེད་
པའི་ཕྱིར་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཐ་སྙད་ནི་བྱེད་པ་པོ་མེད་ཀྱང་ཡོད་པ་ཉིད་དེ་སྒྲུབ་ན་ཞེས་སོ།³⁾ །འདིར་
ལུང་པོ་ལས་གཞན་པའི་བྱེད་པ་པོ་གཏན་ནས་མེད་པར་དངོས་སྒྲུབ་སྟེ་གསུམ་པ་འདོད་པས་ན་རྣམས་གྲུབ་

ཀྱི་བྱང་པར་སྒྱུར་དགོས་སོ། རྟེན་ཡང་འདི་པས་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་ཐ་སྟད་དུ་ཡོད་ལ་རྩ་ས་སྤྱུ་བ་མ་
སྤྱུ་བ་ཀྱི་བྱང་པར་མེད་པར་འདོད་པ་ཡིན་ནོ།

གཉིས་པ་དེ་དག་ག་པ་ལ། ལུང་དོན་དག་ག་པ་དང་། དཔེ་དོན་མཚུངས་པ་དག་ག་པ་ཚུ་ད་
སྒྲོང་དང་བཅས་པ། དབྱེད་ན་མི་རུང་ལ་མ་དབྱེད་པར་འཛིན་ཚུལ་དང་། ཚོས་རྣམས་ཐ་སྟད་དུ་འཛིན་
ཚུལ། དེ་ལྟར་ངེས་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པ་དང་། བདེན་གཉིས་འཛིན་ཚུལ། མཁས་མོངས་ཀྱི་བྱང་
པར་དང་བྱུག་ལས།

དང་པོ་ནི། བྱང་གིས་བྱེད་པོ་རྩ་ས་སྤྱུ་བ་མེད་ཀྱང་ལས་དང་བྱེད་པ་རྩ་ས་སྤྱུ་བ་ཡོད་པ་ཚོས་
ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པའི་ལུང་དོན་དུ་ཡང་དག་པར་འཆད་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། བདག་མེད་སྤྱི་
རགས་གང་གི་དབང་དུ་བྱས་ཀྱང་ལུང་དོན་ཡང་དག་པར་འཆད་ཚུལ་དུ་མི་འགོ་བའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ།
རགས་པའི་བདག་མེད་ནི་བྱ་བྱེད་བྱེད་པོ་གསུམ་ག་ལ་རྩ་ས་ཡོད་ཀྱི་བདག་ཀྱང་མེད་མཉམ་ཡིན། སྤྱི་
བའི་ནི་དེ་གསུམ་ལ་རང་བཞིན་མེད་པར་ཡང་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། འདི་ཡང་ཡོད་པ་
མ་ཡིན་ཏེ། ལུང་གི་དོན་ཡང་དག་པར་མ་བཟུང་བའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༤} ཞེས་སོ། རྟེན་ན་འདིའི་བྱ་བྱེད་
པོ་གསུམ་བདག་མེད་མཉམ་དང་ཐ་སྟད་དུ་ཡོད་མཉམ་ཡིན་ཚུལ་འཇུག་པ་ལྟར་གཤེས་དགོས་པར་
ཐལ། དེ་ལས་བསྐྱོག་པ་ལ་ལུང་རིགས་ཀྱི་གནོད་པ་དུ་མ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། འཇུག་པ་ལས། བྱེད་པོ་
མེད་ལས་ཡོད་སྟུང་སྒྲོ་ཡིན་ན།^{༡༥} ཞེས་གསུངས་པའི་གནོད་པ་འབབ་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས།
འདི་ཡང་དབྱུང་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས་བསྐྱེད་ཟེན་ཏེ།^{༡༦} ཞེས་སོ།

གཉིས་པ་ནི། དངོས་སྤྱི་ན་རེ། མཚན་ཉིད་གཉིས་པོ་བྱེད་པོར་འཆད་ཀྱང་གཞལ་བྱ་མི་འདྲ་
བ་གསུམ་དུ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། མཚན་ཉིད་མཚན་གཞི་ལས་ཐ་དད་པའི་གཤེས་བྱར་མེད་པའི་ཕྱིར།
དེ་ལྟར་ཡིན་ཡང་བྱེད་པོ་མི་འཐད་པའི་སྒྲོན་མེད་པར་ཐལ། བྱང་གཞི་དེ་ལས་ཐ་དད་པའི་བྱང་པར་
ཀྱི་ཚོས་མེད་ཀྱང་རྟོག་ངོར་བྱང་གཞི་བྱང་ཚོས་སྤྱི་རུང་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་འཛིན་རྟོག་ན་མཆི་གུའི་
ལུས་དང་སྤྱི་གཙན་གྱི་མགོ་ཞེས་ཐ་སྟད་བྱེད་པ་ལ་བྱང་གཞི་ལུས་ལས་ཐ་དད་པའི་བྱང་ཚོས་མཆི་གུ་

དང་ཁྱད་གཞི་མགོ་ལས་ཐ་དད་པའི་ཁྱད་པར་རམ་ཁྱད་ཚེས་སྒྲ་གཙན་མེད་ཀྱང་རྟོག་པོར་ཁྱད་གཞིའི་
 དངོས་པོ་ཡོད་པ་བཞིན་ཡིན་པའི་བྱིར། དེས་ན་སའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་སྒྲ་བ་ཞེས་པ་ལ་ཡང་སྒྲ་བ་མ་
 ཡིན་པའི་ས་མེད་ཀྱང་སའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་སྒྲ་བ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟོན་འཕྲོ་བ་པའི་བྱིར། རི་སྒྲ་དུ་འདི་
 ཉིད་ལས། ཅི་སྟེ་ཡང་དཔེར་ན་མཆི་གཏེ་ལུས་སྒྲ་གཙན་གྱི་མགོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ། ལུས་དང་མགོ་ལས་ཐ་
 དད་པའི་ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་ཁྱད་པར་དང་ཁྱད་པར་གྱི་གཞིའི་དངོས་པོ་ཡོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་རང་གི་མཚན་
 ཉིད་ལས་ཐ་དད་པའི་ས་ལ་སོགས་པ་མེད་ཀྱང་སའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཅེས་བྱ་བར་འགྱུར་རོ་སྟེ་མ་ན་
 ཞེས་སོ།^{༡༦} །འདི་ལེགས་བཤད་སྟོང་པོ་ལ་གཙོ་བོར་བརྟེན་ནས་བཤད་ཅིང་འཆད་པར་འགྱུར་རོ།^{༡༧}

དེ་ལ་རང་བཞིན་མེད་སྒྲ་ན་རེ། དཔེ་དོན་དེ་ལྟར་རུང་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དཔེ་ལུས་མགོ་
 དང་མཆི་གཏེ་སྒྲ་གཙན་དག་ལ་གཞི་ཚེས་གཉིས་རུང་ཡང་། དོན་སྒྲ་བ་དང་ས་ལ་གཞི་ཚེས་གྱི་ཐ་སྟོན་
 སྒྲུར་ཡང་དོགས་པ་སེལ་རྒྱ་མེད་པས་མི་མཚུངས་པའི་བྱིར། དེར་ཐལ། ལུས་དང་མགོ་ཞེས་པའི་སྒྲ་
 ལས་དེ་གཉིས་ལ་དམིགས་པའི་སྟོ་སྒྲིས་པ་ན་ལུས་མགོ་གཉིས་ཁྱད་གཞིར་བརྒྱུད་ནས་རིགས་དུག་གི་
 འགོ་བ་སོགས་སྒྲིས་བྱ་གང་གི་ལུས་དང་མགོ་ཡིན་སྟེ་མ་དུ་ཤེས་པར་འདོད་པ་ན། བརྒྱུར་མཐའ་
 པོས་ཀྱང་འགོ་བ་གཞན་གྱི་ལུས་དང་མགོ་ཡིན་པ་བསལ་བར་འདོད་ནས་ཁྱད་པར་གྱི་ཚེས་མཆི་གཏེ་
 དང་སྒྲ་གཙན་གྱི་སྒྲ་སྒྲུར་བས་དོགས་པ་དེ་སེལ་ལ། སྒྲ་བ་མ་ཡིན་པའི་ས་མེད་པས་དེ་འདྲའི་དོགས་
 པ་སེལ་རྒྱ་མེད་པས་གཏན་ནས་མི་མཚུངས་པའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས། དེ་ནི་དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ཏེ། མི་
 མཚུངས་པའི་བྱིར་རོ། །ལུས་དང་མགོའི་སྒྲ་དག་ནི་སྟོ་དང་ལག་པ་ལ་སོགས་པ་ལྟར་ལྟན་ཅིག་འབྱུང་
 བའི་དངོས་པོ་གཞན་ལ་སྟོས་པ་དང་བཅས་ཏེ་འཇུག་པས། ལུས་དང་མགོའི་སྒྲ་ཙམ་ལ་དམིགས་པའི་
 སྟོ་སྒྲིས་པ་ལྟ་ཞོག གང་གི་ལུས་གང་གི་མགོ་སྟེ་མ་དུ་ལྟན་ཅིག་སྟོད་པའི་དངོས་པོ་གཞན་ལ་རེ་བ་དང་
 བཅས་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་ལ། ཅིག་གོས་ཀྱང་ཁྱད་པར་གཞན་དང་འབྲེལ་བ་བསལ་བར་འདོད་པས་
 འཇིག་རྟེན་པའི་བདེའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པ། ཁྱད་པར་མཆི་གཏེ་སྒྲ་གཙན་གྱི་སྒྲ་སྟོགས་པ་པོའི་རེ་བ་
 སེལ་བར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བར་རིགས་ན། འདིར་ནི་སྒྲ་བ་ལ་སོགས་པ་ལས་ཐ་དད་པའི་ས་ལ་སོགས་
 པ་མེད་པས་ཁྱད་པར་དང་ཁྱད་པར་ཙན་གྱི་དངོས་པོ་མི་རིགས་སོ་ཞེས་སོ།^{༡༨} །ལྟན་ཅིག་འབྱུང་བའི་

དངོས་པོ་ཞེས་པ་ནི་བྱང་གཞི་བྱང་ཚོས་ལྟ་བུ་དང་ཚོས་དང་ཚོས་ཅན་ལྟ་བུ་དང་། བྱ་བ་དང་བྱེད་པ་ལྟ་
བུའི་སྤྱིའི་ཚོག་ཡིན་ཡང་འདྲིར་སྐབས་སྟོབས་ཀྱིས་བྱང་པར་དང་བྱང་པར་ཅན་ལ་སྦྱོར་རོ། །ཅིག་ཤོས་
ནི་དོགས་པ་སྟེ་མཁན་ལས་གཞན་པ་སྟེ་དོགས་པ་སེལ་མཁན་རོ། །བྱང་པར་གཞན་དང་འབྲེལ་བ་
བསལ་བར་འདོད་པས་ཞེས་པ་ནི་མཆི་གྲུ་དང་སྐྱ་གཅན་ལས་གཞན་པའི་རྒྱུ་དུ་ལ་འབྲེལ་བ་བསལ་
བར་འདོད་ཅེས་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་བཤའི་ཐ་སྙད་ཅེས་པ་ནི་དོན་དམ་དཔྱད་བྱེད་མ་ཡིན་པར་ཐ་
སྙད་དུ་ཡིན་པར་སྟོན་རོ། །ལྟག་མ་གོ་སྒྲ།

དེ་ལ་དངོས་སྒྲུ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྐ་བ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་ མཆི་གྲུ་དང་ལུས་པའི་རྟེན་ལགལ་བའི་
ཐ་དད་མ་གྲུབ་ཀྱང་མཚན་ཉིད་བྱེད་པར་བཤད་པ་ལ་སྐབས་འདྲིར་དགོས་དབང་གིས་སྦྱོན་མེད་པར་
ཐལ། ལུ་སྟེགས་པ་དག་གིས་ངོ་བོ་ཡིན་ན་མཚན་མཚན་གྱི་སྐབས་སུ་མཚན་ཉིད་དང་མཚན་གཞི་ཐ་
དད་པར་ཁས་སྐྱབས་པའི་ཕྱིར། བྱ་བ་སྟེ། ལུ་སྟེགས་དེའི་ངོར་སྐ་བ་སོགས་ས་སོགས་ཀྱི་བྱང་པར་དུ་
བྱས་ནས་བརྗོད་པ་ལ་གཞི་དང་བྱེད་ཚོས་སུ་མི་རུང་བའི་སྦྱོན་མེད་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། གལ་
ཏེ་ལུ་སྟེགས་པ་དག་གིས་མཚན་གཞི་ཐ་དད་པར་ཁས་སྐྱབས་པའི་ཕྱིར་དེའི་ངོར་བྱང་པར་བརྗོད་པ་
ལ་སྦྱོན་མེད་དོ་ཞེན་ཞེས་སོ།^{༡༠} །དེ་ལ་རང་བཞིན་མེད་སྒྲུ་ན་རེ། སྦྱོན་མེད་ཚུལ་དེ་ནི་དེ་ལྟར་མ་ཡིན་
པར་ཐལ། ལུ་སྟེགས་པས་ཀྱན་ཏུ་བཏགས་པའི་བྱང་གཞི་བྱང་ཚོས་དང་བྱ་བྱེད་སོགས་ཀྱི་དངོས་པོ་
རིགས་པ་རྣམ་དག་དང་འགལ་བ་རང་གི་གཞུང་ལུགས་ལ་ཁས་ལེན་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ།
དེ་ལྟར་ན་རྟག་པ་རང་བྱུང་གི་ཚད་མ་དང་རིག་བྱེད་ཀྱི་སྐྱ་རྟག་པ་ཁོ་ན་ཚད་མར་འདོད་པ་དང་ཚད་
མའི་གངས་ཀྱང་དུག་སོགས་འདོད་པར་ཐལ་བའི་སྦྱོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། དེ་ནི་དེ་ལྟར་
མ་ཡིན་ཏེ། ལུ་སྟེགས་པས་ཀྱན་ཏུ་བཏགས་པའི་དངོས་པོ་རིགས་པ་དང་འགལ་བ་དག་ནི་རང་གི་
གཞུང་ལུགས་ལ་ཁས་སྐྱབས་པར་མི་རིགས་ཏེ། ཚད་མ་གཞན་ལ་སོགས་པ་ཁས་སྐྱབས་པ་ཐལ་བར་
འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༡} །ཞེས་སོ། །སོགས་སྐྱུས་ཚད་མའི་ལུས་དང་བྱ་བྱེད་ཀྱི་བྱང་པར་སོགས་ཀྱང་ལུ་
སྟེགས་ལྟར་ཁས་ལེན་པར་ཐལ་བ་བསྟུའོ།

གསུམ་པ་དབྱེད་ན་མི་རུང་ལ་མ་དབྱེད་པར་འཛིན་ཚུལ་ནི། གཞན་ཡང་ཁྱོད་ཀྱིས་བཏགས་
 དོན་བཙལ་ནས་ཁྱད་གཞི་ལས་ཁྱད་པར་མེད་པས་དཔེ་དོན་མཚུངས་པར་སྒྲུབ་མི་འཐད་པར་ཐལ།
 ཁྱད་གཞི་འམ་རྟེན་ལུས་དང་མགོ་དག་དང་ཁྱད་པར་རམ་རྟེན་པ་པོ་མཆི་གྱུ་དང་སྒྲུབ་གཙན་ཐ་སྟོད་ཏུ་
 གྲུབ་ལ། འཛིན་རྟེན་གྱི་ཐ་སྟོད་ཏུ་གྲུབ་པ་ནི་བཏགས་དོན་ལ་མ་བཏགས་མ་དབྱེད་པར་འཛིན་དགོས་
 པས་ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་གཞིས་ཐ་སྟོད་ཏུ་མ་གྲུབ་པར་འོད་པ་དང་དེ་ཡང་བཏགས་དོན་ཚུལ་པ་མི་འཐད་
 པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། གཞན་ཡང་ལུས་ཀྱི་རྟེན་ཅན་ཁྱད་པར་ཏུ་བྱེད་པ་འཛིན་རྟེན་པའི་ཐ་
 སྟོད་ཀྱི་ཡན་ལག་ཏུ་གྲུབ་པ་མ་བཏགས་ན་གྲུབ་པ་རྟེན་པ་པོ་མཆི་གྱུ་དང་། མགོའི་རྟེན་ཅན་རྟེན་པ་
 པོ་སྒྲུབ་གཙན་ནི་གང་ཟག་ལ་སོགས་པར་བཏགས་པ་ལྟར་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དཔེ་འདི་རིགས་པ་མ་
 ཡིན་ནོ།^༩ །ཞེས་སོ། །འདིར་ཐ་སྟོད་འདོགས་པའི་གཞི་གང་ཡིན་ཞེས་བཏགས་དོན་བཙལ་ན་མི་
 རྟོག་དེ། སྒྲུབ་གཙན་གྱི་མགོ་ལ་སྒྲུབ་གཙན་ཏུ་བརྟུགས་པའི་ཕྱིར་དང་། མཆི་གྱུ་དང་དེའི་ལུས་ཞེས་པའི་
 བཏགས་དོན་བཙལ་ན་སོ་སོར་མི་རྟོག་པའི་ཕྱིར་རོ།

དེ་ལ་རང་བཞིན་སྒྲུབ་ན་ཤེ། དེ་ལྟར་འདེད་པའི་གྲུབ་པའི་སྒྲིན་མེད་པར་ཐལ། བཏགས་
 དོན་མ་དབྱེད་པའི་རོར་སྒྲུབ་ལ་བཏགས་དོན་དབྱེད་རོར་དེ་གཞིས་ཐ་དང་ཏུ་མི་སྒྲུབ་པས་ཁོ་བོའི་དཔེ་
 གྲུབ་པའི་ཕྱིར་དང་། ཁོ་བོ་ནི་བཏགས་དོན་བཙལ་ནས་རྟོག་པ་ཡོད་པ་དང་མ་རྟོག་ན་མེད་པར་འདོད་
 པ་ལྟར་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། སྒྲུབ་འབྲིལ་པའི་བཏགས་དོན་བཙལ་ཆེ་སྒྲུབ་རྟོག་ཏུ་ཡོད་ལ།
 ཐག་ཁ་འབྲིལ་པར་སྒྲུབ་ཏུ་བཙལ་ཆེ་ཆ་གང་ཡང་སྒྲུབ་མིན་པས་དེ་གཞིས་ལ་སྒྲུབ་ཡོད་མེད་འབྲེད་
 པ་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། གལ་ཏེ་དེ་ཙམ་ཞིག་དམིགས་པས་ལུས་དང་མགོ་ལས་ཐ་
 དང་པའི་དོན་གཞན་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་དཔེ་གྲུབ་པ་ཉིད་དོ་ཞེན་ཞེས་སོ།^{༡༠} །འདི་རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་
 གཞན་གྱིས་ཆོས་འཛིན་ལུགས་ཡིན་ཏེ། ལེགས་བཤད་སྟོང་པོ་ལས། ཞེས་རྟོག་པ་ནི་སྤྱད་པ་ཤད་པའི་
 གཞན་གྱིས་ཆོས་རྒྱུས་ཡོད་པར་འཛིན་ལུགས་སོ།^{༡༡} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདིའི་དོགས་པ་
 གཞན་འོག་ཏུ་འཆད་དོ། །རང་བཞིན་སྒྲུབ་ཁྱོད་ཀྱི་འདོད་པ་དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ། ཡོད་པ་ཐ་སྟོད་ཏུ་
 ཡིན་ལ་ཐ་སྟོད་ཏུ་བཏགས་དོན་དབྱེད་པ་མི་འཛུགས་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཡོད་པ་ནི་འཛིན་རྟེན་གྱི་ཐ་

སྒྲུང་འཛིག་དགོས་ལ་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྐད་ལ་བཏགས་དོན་དབྱེད་པ་དེ་ལྟར་བྱས་ནས་མི་འཛིག་
 པར་བཏགས་དོན་མ་དབྱེད་པར་འཛིག་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པར་སྒྲོང་བས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། དེ་
 བྱི་དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ཏེ། འཛིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྐད་ལ་དེ་ལྟར་རྣམ་པར་དབྱེད་པ་མི་འཛིག་པའི་ཕྱིར་དང་།
 འཛིག་རྟེན་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་ནི་མ་བཏགས་པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༥} །ཞེས་སོ། །གཞན་ཡང་།
 བཏགས་དོན་དབྱེད་ན་དཔེ་དེ་གཉིས་མི་འབྱུང་བར་མ་ཟད་གང་ཟག་དང་ལྟས་བྱིན་གྱང་མི་འབྱུང་
 བར་ཐལ། ལྟས་བྱིན་གྱི་གཟུགས་ལྟས་བྱིན་གྱི་སེམས་ཞེས་པ་ཡང་ཐ་སྐད་དེ་དག་གང་ལ་བཏགས་
 པའི་ལྟས་བྱིན་དང་དེའི་གཟུགས་སེམས་ཇི་ལྟར་བྱུང་ན་དེའི་གཟུགས་སེམས་གང་ཡང་ལྟས་
 བྱིན་མིན་ལ་དེ་དག་ལས་དོན་གཞན་དུ་ལྟས་བྱིན་མི་རྟོག་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེ་ལྟར་བཏགས་དོན་
 བཅའ་ན་ལྟས་བྱིན་ཡང་མེད་པ་གང་ཞིག །དེ་ལྟར་བཅའ་ཆེ་མ་རྟོག་པ་ལྟས་བྱིན་རང་དོས་ནས་མེད་
 པའི་དོན་ཡིན་ཡང་མེད་པའི་དོན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་བྱུང་སྟེ། འདི་ཉིད་ལས། ཇི་ལྟར་རྣམ་པར་
 དབྱེད་ན་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལས་ཐ་དད་པར་བདག་ཆེན་མོད་ཀྱི་ཞེས་དང་།^{༡༦} འཕགས་པས་གྱང་།
 རྟེན་བྱས་མིན་ཚུ་མ་ཡིན། །མེ་མིན་རྒྱུ་མིན་ནམ་མཁའ་མིན། །རྣམ་ཤེས་མ་ཡིན་ཀུན་མིན་ན། །དེ་
 ལས་གཞན་ན་སྟེན་བྱ་གང་།^{༡༧} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་བྱུང་སྟེ། སྤང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་
 ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་དཔེ་གཉིས་ཀྱང་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། འོན་ཀྱང་སྤང་པོ་ལ་
 བརྟེན་ནས་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་འདི་ཡོད་པ་ཉི་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྒྲུབ་ཀྱང་དང་མཆི་གྲུ་གཉིས་
 ཀྱང་ཡིན་པས་དཔེ་མ་བྱུང་བ་མེད་དོ་ཞེས་སོ།^{༡༨}

བཞི་པ་ཆོས་རྣམས་ཐ་སྐད་དུ་འཛིག་ཚུལ་ནི། དེས་ན་ས་དང་སྤང་བ་སོགས་མཚན་མཚོན་དུ་
 འཛིག་པ་བཏགས་དོན་མ་དབྱེད་པར་འཛིག་དགོས་ཏེ། ས་དང་སྤང་བ་སོགས་མཚན་མཚོན་དུ་འཛིག་
 པ་སྤང་ལྟར་བཏགས་དོན་དབྱེད་ནས་འཛིག་ན་གཅིག་ལས་གཅིག་ཐ་དད་དུ་མི་རྟོག་པ་གང་ཞིག །དེ་
 ལྟར་མི་རྟོག་ཀྱང་མ་དབྱེད་པའི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་བྱུང་སྟེ། དེ་ལྟར་དབྱེད་དོར་བྱུང་
 ན་རང་དོས་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་པས་བདེན་བྱུང་ཏུ་འགྲོ་བའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་པར་

དབྱུང་ན་ས་ལ་སོགས་པ་དག་ལ་ཡང་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་ཐ་དད་པའི་མཚན་གཞི་མེད་ལ། མཚན་གཞི་ལས་ཐ་དད་པར་མཚན་ཉིད་ཀྱང་མེད་མོད་ཀྱི་ཞེས་སོ།^{༡༠} གཞིས་པ་གྲུབ་སྟེ། ཚེས་གང་ཡོད་པར་འཛིག་ཀྱང་ཀྱན་རྫོང་ཏུ་འཛིག་དགོས་ལ་དེས་ན་སྟོབ་དཔོན་སྤྱོད་ཡབ་སྤྱོད་ལྷན་གྱིས་ཡན་ཚུན་ལྷོས་ཙམ་གྱི་སྟོས་ཡོད་པར་འཛིག་པའི་ཕྱིར། འདིའི་ཙམ་སྤྱོད་དབྱུང་དོན་འགོག་གོ། འདི་ཉིད་ལས། དེ་ལྷན་ཡང་འདི་ནི་ཀྱན་རྫོང་ཏུ་ཡོད་དེ། དེས་ན་སྟོབ་དཔོན་ལྷན་གྱིས་ཡན་ཚུན་ལྷོས་པ་ཙམ་གྱིས་གྲུབ་པའི་སྟོན་སྤྱོད་པར་ལྷན་པར་བཞག་པར་མཛད་དོ་ཞེས་སོ།^{༡༡}

ལྷ་པ་ཐ་སྟོད་འཛིག་ཚུལ་འདི་ཁོ་ན་ཁས་སྤངས་དགོས་པ་ནི། དངོས་སྤྱོད་པ་དང་རང་རྒྱུད་པ་ཁྱོད་གྱིས་ཀྱན་རྫོང་ཏུ་འཛིག་པ་ལ་བཏགས་དོན་མ་དབྱུང་པར་འཛིག་པ་འདི་ཁོ་ན་ཁས་སྤངས་དགོས་པར་ཐལ། དེ་ལྷན་མི་འཛིག་པར་བཏགས་དོན་དབྱུང་ནས་རྟེན་པའི་དོན་ལ་ཐ་སྟོད་ཏུ་ཡོད་པར་འཛིག་ན་ཀྱན་རྫོང་དོན་དམ་དཔྱོད་པའི་འཐད་པས་གྲུབ་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། རྩལ་སྟེ། དེས་ན་དབྱུང་བྱ་འདི་དེ་ཉིད་དང་དོན་དམ་ཏུ་གྲུབ་པ་གང་རུང་ཏུ་འགྱུར་གྱི་ཀྱན་རྫོང་ཏུ་གྲུབ་པ་དང་ཀྱན་རྫོང་པ་གང་རུང་ཏུ་མི་འགྱུར་བ་གང་ཞིག། འདི་དམ་དཔྱོད་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པས་མཆི་གྲུ་སོགས་མ་ཟད་ལྷན་ཁས་སྤྱོད་མཆིད་ཀྱི་ཚེས་གང་ཡང་ཐ་སྟོད་ཙམ་ཏུ་འདར་མི་རྟེན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། འདི་ཉིད་ལས། འདི་ནི་དེ་ཁོ་ན་ལྷན་གཞི་མི་ཟ་བར་ཁས་སྤང་བར་བྱ་སྟེ། དེ་ལྷན་མ་ཡིན་ན་ཀྱན་རྫོང་འཐད་པ་དང་ལྷན་པ་མ་ཡིན་ནམ། དེས་ན་འདི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཏུ་འགྱུར་གྱི་ཀྱན་རྫོང་ཏུ་མི་འགྱུར་རོ།^{༡༢} ཞེས་སོ། གཞིས་པ་གྲུབ་སྟེ། བདེན་གྲུབ་ཐ་སྟོད་ཏུ་འདར་མེད་པ་དེའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། འཐད་པས་ལྷན་པར་དབྱུང་པ་ན་མཆི་གྲུ་ལ་སོགས་པ་དག་ཁོ་ན་མི་སྤྱོད་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འོ་ན་ཅི་ཞེན། འཆད་པར་འགྱུར་བའི་འཐད་པའི་གཞུགས་དང་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་ལྷན་པར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས། དེ་དག་ཀྱང་མཆི་གྲུ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ཏུ་ཀྱན་རྫོང་ཏུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་ཏུ་ཁས་སྤངས་པར་འགྱུར་ན། དེ་ལྷན་ཡང་མ་ཡིན་པས་འདི་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ།^{༡༣} འཐད་པ་དང་རིགས་པ་དང་རུང་བ་དོན་འདྲ་བར་དབྱིག་གཞི་གྱིས་བཤད་པ་ལྷན་པའི་རུང་ཡང་ལ།^{༡༤} ཀྱན་རྫོང་དཔྱོད་པའི་འཐད་པ་དང་། དོན་

དམ་དཔྱོད་པའི་འཐད་པ་གཉིས་ཡོད་པ་ཤེས་པར་གྱིས། ཤེས་བྱེད་མང་སྟེ་འཆད་པར་འདོད་དོ།

རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་ལུགས་ལ་ཚོས་གང་འཛོག་ཀྱང་བཏགས་དོན་བཅའ་ནས་འཛོག་པ་
ཤ་སྟག་ཡིན་ལ། དེ་ཙམ་གྱིས་བདེན་གྲུབ་ཏུ་ཡང་མི་འགྱུར་བས་ཚོས་ཅན་མཐུན་སྣང་ཡང་ཡོད་དེ།
ཁོ་ལ་བ་གཉིས་ཀ་ལ་ཡུལ་དེ་རང་མཚན་དུ་གྲུབ་པར་སྣང་ལ་དེ་ལྟར་དུ་གྲུབ་པ་མངོན་སུམ་ཆད་མས་
འགྲུབ་པར་འདོད་པ་དེ་ཙམ་ལ་བྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ན་ཆད་མའི་མཚན་ཉིད་སོགས་ཀྱང་
མཐུན་ལ། འདི་པས་དེ་འདྲ་བདེན་གྲུབ་ཏུ་འགྱུར་བས་བཞོན་མེད་དུ་སྒྲུབ་པའི་ཚོས་ཅན་མཐུན་སྣང་ཡང་
མེད་ལ། ཚོས་དེ་ལ་ཆད་མར་སོང་ཚུལ་དང་། མངོན་རྗེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ཡང་མི་འདྲ་བའི་ཕྱིར་རོ། འདི་
དག་ད་དུང་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། དེས་ན་ཐ་སྟད་འཛོག་ཚུལ་འཇུག་པ་ལས། འདི་ནི་ཕུང་པོ་རྣམས་
བརྟེན་འགྲུབ་པར་འགྱུར།^༤ །ཞེས་དང་། བུམ་པ་སྣམ་བུ་རེ་ལྟེ་དམག་དང་ནགས་ཚལ་སྤེང་བ་ལྟོན་
ཤིང་དང་། ཁང་ཁྱིམ་ཤིང་རྟ་ཕུན་དང་འགོན་གནས་ལ་སོགས་དངོས་རྣམས་གང་དག་དང་། དེ་
བཞེན་གང་དག་སྟོན་སྟེ་འདིས་བསྟན་པ་དེ་རྣམས་རྟོགས་བྱ་སྟེ། བསྟན་པ་ཤིང་རྟའི་རྣམ་
དབྱེད་བྱས་པས་རྣམ་བདུན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལས་གཞན་དུ་གྱུར་པར་འཛིག་རྟེན་གྲགས་པའི་
སྟོན་པ་ཡོད་པ་ཡིན།^༥ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤེས་དགོས་ཏེ། གཅིག་ཐ་དད་དང་རྣམ་བདུན་གྱི་
དབྱེད་པ་སོགས་གང་བྱས་ཀྱང་ཐ་སྟད་མི་འགྲུབ་པ་དེའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། བརྟེན་ནས་བཏགས་
པར་རྣམ་པར་བཞག་པ་འདི་ཡང་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ལས་རྒྱས་པར་བསྟན་པས་དེ་ཉིད་ལས་ཡོངས་
སུ་བཅའ་བར་བྱའོ་ཞེས་སོ།^༦

དུག་པ་བདེན་གཉིས་འཛོག་ཚུལ་ལ་མཁས་མོངས་ཀྱི་བྱད་པར་ནི། ཅི་སྟེ་དེ་ལ་དབུ་མ་རང་
རྒྱུད་པ་དག་ན་རེ། མཚན་ཉིད་གཉིས་ལས་ཐ་དད་པའི་མཚན་གཞི་ཡོད་མེད་དཔྱོད་པའི་དོན་དམ་
དཔྱོད་པ་འདི་མི་དགོས་པར་ཐལ། ཁོ་ཐོ་རང་རྒྱུད་པ་དག་ཆད་མ་དང་གཞལ་བྱའི་མཚན་མཚོན་གྱི་
ཚོས་གང་ཡང་བདེན་གྲུབ་ཏུ་མི་འདོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་བདེན་གྲུབ་མི་འདོད་མོད། འོན་ཀྱང་འཛིག་
རྟེན་ལ་རབ་ཏུ་གྲགས་པའི་གཞལ་བྱ་གཉིས་སུ་རེས་པའི་མཁས་པའི་ཚུལ་འདིས་ཆད་མ་གཉིས་སུ་

གྲངས་ངེས་འཛིན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ཉིད་ལས། ཅི་སྟེ་ཞིབ་མོར་དབྱེད་པ་འདིས་ཅི་ཞིག་
བྱ་སྟེ། ཁོ་བོ་ཅག་ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱའི་ཐ་སྟོད་ཐམས་ཅད་བདེན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ནི་མི་སྒྲི་ཡི། འོན་
ཀྱང་འཛིན་རྟེན་ལ་རབ་ཏུ་གྲགས་པ་འདི་ཚུལ་འདིས་རྣམ་པར་འཛིན་པར་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ་སྟུ་མ་
ན་ལོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདི་ལ་འཆད་ཚུལ་གཞན་ཡང་ཡོད་ལ། འདི་ནི་བདེན་གཉིས་ལས། ཇི་
ལྟར་སྒྲུབ་བཞིན་འོ་བོའི་ཕྱིར། འདི་ལ་དབྱེད་པ་མི་འཇུག་གོ། རྣམ་པར་དོན་པར་བྱེད་ན་རྟོ། །གཞན་
དུ་སོང་བར་གཞོད་པར་འགྱུར་ལོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་རང་རྒྱུད་པའི་གཞུང་དུ་མའི་དགོངས་པའོ། །རྟོན་
དམ་དཔྱད་བྱེད་ཀྱིས་དབྱེད་ན་མི་རྟེན་པར་ཐལ་རང་གཉིས་ཀ་མཐུན་ལ་དེ་ལྟར་དབྱེད་པར་སོང་བའི་
མཚམས་མི་འདྲ་སྟེ། དགག་བྱའི་འཛིན་མཚམས་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེ་ལ་ཐལ་འགྱུར་བ་ན་རེ། རྟོག་གི་བའི་ཚད་མ་དང་དགོས་པ་གང་གི་དབང་དུ་བྱས་ཀྱང་
ཀུན་རྫོབ་འཛིན་པ་ལ་ཡོད་ཚུལ་རི་ལྟར་ཡིན་དཔྱད་པའི་དབྱེད་པ་ཞིབ་མོ་འདི་བཅུག་ནས་ཅི་བྱ་ཞེས་
ཁོ་བོ་ཅག་གྲངས་སྒྲི་ཞིང་འདོད་དེ། ཀུན་རྫོབ་རྟེན་མཐན་ནི་བློ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཙམ་གྱིས་ངོ་བོ་ཡོད་པར་
འཛིན་དགོས་ལ། དགོས་པ་ནི། དེས་ན་གནས་ལུགས་མིན་ཀྱང་ཀུན་རྫོབ་སྤངས་ན་ཚོགས་གཉིས་
མཐར་དབྱེད་མི་བྱས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཟུང་དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། དབྱེད་པ་ཞིབ་མོ་འཛིན་རྟེན་གྱི་ཐ་སྟོད་
ལ་བཅུག་པ་འདིས་ཅི་ཞིག་དགོས་ཞེས་ཁོ་བོ་ཅག་གྲང་དེ་སྐད་དུ་སྒྲི་སྟེ། ཀུན་རྫོབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཙམ་
གྱིས་བདག་གི་ངོ་བོ་ཡོད་པར་རྟེན་པ་ལོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདིའི་དོགས་པ་ཞིག་ཡོད་དེ་འོག་
ཏུ་འཆད་དོ། །རྟགས་གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། འདི་ཉིད་ལས། ཐར་པ་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཐར་པ་འདྲེན་
པར་བྱེད་པའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་སོགས་པའི་རྒྱུར་གྱུར་བ་ལོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། དབུམ་ལས།
ཐ་སྟོད་ལ་ནི་མ་བརྟེན་པར། །དམ་པའི་དོན་ནི་རྟོགས་མི་འགྱུར་ལོ་ཞེས་སོ། །འབྲུལ་སྤང་འདི་
འཛིན་པའི་ཀུན་རྫོབ་མ་རིག་པ་དང་དེའི་བག་ཆགས་ནི་རེ་ཞིག་མི་ལྟོག་སྟེ། འདི་ནི་རི་སྤྲིད་དེ་ཁོ་ན་
ཉིད་ལ་མི་ལྟང་བའི་ཚུལ་གྱིས་མ་རྟོགས་པ་དེ་སྤྲིད་དུ་མི་ལྟོག་ལ། དེ་ཐོབ་ནས་གནས་གྱུར་བས་མ་མི་
ཁྱབ་ཀྱིས་གནས་པར་འགྱུར་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། འདི་ནི་རི་སྤྲིད་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མ་རྟོགས་པ་དེ་
སྤྲིད་དུ་གནས་པར་འགྱུར་མོད། ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

འདི་ལ་དཔྱོད་ལྡན་དག་ན་ཟེ། ཐལ་འགྱུར་པའི་ཀུན་རྫོབ་འཛོལ་སྒྲུབ་སྒྲིལ་ཤེས་པ་འབྱུང་མ་
འབྱུང་གི་རྟེན་དོན་འགལ་བར་ཐལ། བྱིན་ཅི་ལོག་པ་དང་མ་ལོག་པ་དག་ནི་ཐད་དང་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་
གསུངས་པ་དེའི་བྱིར། འདོད་ན། རིག་ཤེས་རྗེས་དཔག་གི་རྟེན་དོན་དོན་དམ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་
འབྱུང་ཤེས་ཡིན་པའི་བྱིར། དེ་བཞིན་དུ་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་ཡང་རྣམ་མཁུན་གི་རྟེན་དོན་མ་ཡིན་པར་
ཐལ། ཤེས་པ་འབྱུང་བའམ་བྱིན་ཅིག་ལོག་ཙམ་གྱིས་རྟེན་དོན་ཡིན་པའི་བྱིར། ཏྲགས་བྱུང་སྟེ། ཀུན་
རྫོབ་བྱིན་ཅི་ལོག་ཙམ་གྱིས་བདག་གི་ངོ་བོ་ཡོད་པར་རྟེན་པ་ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། བྱུང་སྟེ། ཙམ་
སྒྲས་ཤེས་པ་མ་འབྱུང་བས་རྟེན་པ་གཙོད་པའི་བྱིར། དེ་སྒྲད་དུ་ལེགས་བཤད་སྟིང་པོ་ལས། གལ་ཏེ་
ཤེས་པ་འབྱུང་བའི་རྟེན་དོན་དང་ཤེས་བྱ་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་གཉིས་འགལ་ན། ཞེས་པ་ནས། ཙམ་གྱི་
སྒྲས་ནི་མ་འབྱུང་བས་རྟེན་པ་གཙོད་པའི་བྱིར་རོ་ཞེན་ཞེས་སོ།།^{༡༥}

དེ་ལ་སྟོན་དང་པོ་མེད་པར་ཐལ། ཤེས་པ་འབྱུང་བའི་རྟེན་དོན་དང་དོན་དམ་བདེན་པ་
གཉིས་འགལ་གྱང་། རིག་ཤེས་རྗེས་དཔག་གི་འཛོན་སྒྲུངས་གི་རྟེན་དོན་དང་དོན་དམ་བདེན་པ་
གཉིས་འགལ་མི་དགོས་པའི་བྱིར། དེར་ཐལ། རིག་ཤེས་རྗེས་དཔག་འབྱུང་ཤེས་ཡིན་གྱང་དེས་འཛོན་
སྒྲུངས་སུ་བྱས་པའི་རྟེན་དོན་ཤེས་པ་འབྱུང་བས་རྟེན་པར་མི་འཛོག་པའི་བྱིར། དེར་ཐལ། དེ་འབྱུང་
ཤེས་ཡིན་ཡང་དེའི་འཛོན་སྒྲུངས་ལ་འབྱུང་བས་བསྐྱད་པ་ཅུང་ཟད་གྱང་མེད་པའི་བྱིར་ཏེ། དེས་འཛོན་
སྒྲུངས་སུ་བཟུང་བ་ལྟར་བྱུང་ལ་དེའི་འཛོན་སྒྲུངས་ལ་ཀུན་རྫོབ་གི་སྒྲུང་བའི་བསྐྱད་པ་འང་གཏན་ནས་
མ་ཞུགས་པའི་བྱིར། ཏྲགས་གཉིས་པ་བྱུང་སྟེ། དེས་འཛོན་སྒྲུངས་སུ་བྱས་པའི་རྟེན་དོན་ལ་དོན་དམ་
བདེན་པས་བྱུང་བའི་བྱིར་རོ། ལེགས་བཤད་སྟིང་པོ་ལས། སྟོན་དང་པོ་མེད་དེ་རིག་ཤེས་རྗེས་
དཔག་སྒྲུང་ཡུལ་ལ་འབྱུང་བའི་འབྱུང་ཤེས་ཡིན་གྱང་དེས་རྟེན་པ་འབྱུང་ཤེས་གིས་རྟེན་པ་མིན་པ་མི་
འགལ་བའི་བྱིར་རོ།^{༡༦} ཞེས་སོ། རེ་ལ་ཁོན་ཟེ། དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ། རིག་ཤེས་རྗེས་དཔག་གི་
ཞེན་ཚུལ་འབྱུང་བའི་བྱིར། དེར་ཐལ། དེ་ཞེན་ཡུལ་ལ་འབྱུང་བའི་བྱིར་ན་སྒྲོང་བྱུང་ལྟར་ན་མ་བྱུང་།
དེར་ཐལ། སྒྲ་མི་ཏྲག་ཏྲགས་གི་དེ་ཞེན་ཡུལ་ལ་འབྱུང་བའི་བྱིར། སྐལ་བཟང་མིག་འབྱེད་ལས། རང་
རྒྱུད་པ་མན་ཆད་གི་ལྷགས་ལ་རྗེས་དཔག་ཆོད་མ་རྣམས་སྒྲུང་ཡུལ་ལ་འབྱུང་ཞིང་ཞེན་ཡུལ་ལ་མ་འབྱུང་།

བར་འདོད་ཀྱང་འདིར་ནི་དེ་ཁས་སྤང་དུ་མི་རུང་སྟེ།^{༡༠༦} ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

ཡང་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། དེ་ལྟར་སྤང་བོ་མི་རྟག་སོགས་སུ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ནི་སྤང་
ཡུལ་ལ་འབྱུལ་ཡང་ངེས་པའི་འཛིན་སྤངས་ལ་ཚད་མའི་གཞོད་པ་མེད་པས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའམ་མ་
འབྱུལ་པ་ཞེས་བྱ་ལ། དབང་པོའི་ཤེས་པ་རྣམས་ནི་སྤང་ཡུལ་ལ་འབྱུལ་ཞིང་མ་འབྱུལ་བའི་ཆ་གཞན་
ཡང་མེད་པས་མ་འབྱུལ་པ་ཞེས་མི་བྱའོ།^{༡༠༧} །ཞེས་གསུངས་པ་འདིའི་དོན་ནི། དབང་ཤེས་ཚད་མ་
རྣམས་དང་མི་རྟག་སོགས་རྟོགས་པའི་རྗེས་དབག་གཉིས་འཛིན་སྤངས་གཙོ་བོ་ལ་མི་སྤྱི་བ་དང་རང་
ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་མི་སྤྱི་བར་འབྱུང་ཡང་རང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་འབྱུལ་པས་བསྐྱད་མ་བསྐྱད་ཀྱི་སྒོས་
འཛིན་སྤངས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་འབྱུལ་མ་འབྱུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། གཉིས་ཀ་སྤང་ཡུལ་ལ་འབྱུལ་བར་
འབྱུང་ཡང་རྗེས་དབག་ལ་སྤང་ཡུལ་ཙམ་མ་ཡིན་པའི་འཛིན་སྤངས་ཀྱི་ཡུལ་ཡང་ཡོད་ལ་དེས་བཟུང་བ་
ལྟར་ཡང་གྲུབ་པས་འཛིན་སྤངས་ལ་མ་འབྱུལ་ཞིང་། དབང་ཤེས་ཀྱི་སྤང་ཡུལ་མ་ཡིན་པའི་འཛིན་
སྤངས་ཀྱི་ཡུལ་ཡང་མེད་ལ་དབང་ཤེས་ཀྱིས་བཟུང་བ་ལྟར་ཡང་མ་གྲུབ་པས་རང་གི་འཛིན་སྤངས་ཀྱི་
ཡུལ་གང་ལ་འང་མ་འབྱུལ་བ་མེད་པས་རང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་མ་འབྱུལ་པ་ཞེས་བྱ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་
ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདིར་ཡབ་སྐུས་གཉིས་ཀྱི་གསུང་གཉིས་མི་མཐུན་ནམ་དཔུང་དགོས།

དེས་ན་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ཆོས་འཛོག་ལུགས་དང་འགལ་བའི་དངོས་སྤྱོད་དང་རང་རྒྱུད་པ་ཁོ་ན་
སྒྲིག་པར་བྱེད་ན་ཀུན་རྫོབ་འཛོག་པར་བྱེད་པ་མིན་ཏེ། ཁྱོད་བདེན་གཉིས་འཛོག་པ་ལ་མི་མཁས་པ་
གང་ཞིག་ཁོ་བོ་ཐལ་འགྱུར་བ་ནི་དེ་འཛོག་པ་ལ་མཁས་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། ཁྱོད་དེ་ལ་མི་
མཁས་པས་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ཆོས་མཚན་མཚན་ལྟ་བུ་ལ་ལར་རིགས་ཤེས་ཀྱིས་དཔུང་བ་བཅུག་ནས་མ་
རྟོན་པས་ན་མེད་པར་འཛོག་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། ཁྱོད་ནི་དོན་དམ་པ་དང་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་
པ་ལ་མི་མཁས་པས་ལ་ལར་འཐད་པ་བཅུག་ནས་རིགས་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་དེ་འཛོག་པར་བྱེད་པ་མ་
ཡིན་ནོ།^{༡༠༨} །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། ཁོ་བོ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ལ་མི་དཔྱོད་པར་འཛོག་མཁས་པས་
འཛོག་རྟོན་པའི་བདེ་བྱང་ཤན་པོ་ལྟར་འཛོག་རྟོན་གྱི་ཐ་སྙད་འདོགས་ཀྱང་མཆི་བྱ་སོགས་བསལ་བར་
འདོད་པའི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལས་ཉམས་པ་ཁྱོད་ཁོ་ན་སྒྲིག་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་

ལས། ཁོ་པོ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་རྣམ་པར་འཛིན་པ་ལ་མཁས་པའི་བྱིར། འཛིན་ཏེན་པའི་སྟོགས་
ཉིད་ལ་གནས་ཏེ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་སྟོགས་གཅིག་བསལ་བའི་བྱིར་བཀོད་པའི་འཐད་པ་གཞན་འཐད་པ་
གཞན་གྱིས་སྒྲོག་པར་བྱེད་ཅིང་འཛིན་ཏེན་པའི་རྒྱ་རབ་ལྟར་འཛིན་ཏེན་གྱི་ཚོས་ལུགས་ལས་ཉམས་
པ་ཁྱོད་ཁོ་ན་སྒྲོག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི། ཀུན་རྫོབ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ།^{༡༩} །དེས་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་བཏགས་
དོན་བཅའ་ནས་ཚད་མ་གཉིས་འཛིན་པ་འདི་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་དུ་གྱུ་བ་པ་གང་བྱས་ཀྱང་སྒྲིན་
སྒྲ་མ་དེ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པའི་དབང་དུ་ཡིན་ན་མཚན་ཉིད་བཞིན་དུ་མཚན་
གཞི་ཡོད་པས་སྒྲར་ལྟར་འགྱུར་བ་དང་དོན་དམ་པར་ཡིན་ན་མཚན་མཚོན་ཚད་མ་གང་ཡང་མེད་པ་དེའི་
བྱིར། འདི་ཉིད་ལས། དེའི་བྱིར་གལ་ཏེ། ཞེས་པ་ནས། ཚད་མ་གཉིས་སུ་གལ་འགྱུར།^{༢༠} །ཞེས་
གསུངས་པའི་བྱིར།

གཉིས་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་དེ་ཁས་མི་ལེན་པ་དགག་པ་ནི། རྟོག་གི་བ་དང་རང་རྒྱུད་པ་
དག་ན་མེ། དེ་འདྲའི་སྒྲོན་མེད་རྩལ་ཡོད་དེ། ཅི་སྟེ་རང་དང་སྦྱིའི་མཚན་ཉིད་ཅས་པའི་སྒྲ་རྣམས་ལ་འཕ།
ཡང་ན་དེ་ལྟར་སྦྱར་སྒྲ་རྣམས་ལ་བྱ་བ་དང་བྱེད་པ་པོའི་འབྲེལ་བ་སྟོན་གྱི་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ཁྱོད་
གྱིས་བཀོད་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཁས་ལེན་པར་མི་བྱེད་པའི་བྱིར་ཞེན། འདི་ཉིད་ལས། ཅི་སྟེ་སྒྲ་རྣམས་ལ་བྱ་
བ་དང་བྱེད་པ་པོའི་འབྲེལ་བ་སྟོན་དུ་འགྲོ་བ་ཅན་གྱི་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཁས་ལེན་པར་མི་
བྱེད་དོ་ཞེན།^{༢༡} །ཞེས་སོ། ཁྱོད་དེ་ལྟར་འདོད་པ་འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་བཞག་དཀའ་བར་ཐལ། ཁྱོད་གྱིས་
འདིས་མཚོན་ལྟ་བུའི་མཚོན་སྟོར་བཀོད་ནས་མཚན་མཚོན་གཞི་གསུམ་གྱི་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་ཡང་
ཁས་ལེན་པར་མ་ཟད། ལྟས་བྱིན་གྱི་སྟེ་རེས་ཤིང་གཅོད་པ་ལྟ་བུའི་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་གྱི་འབྲེལ་བས་
ཞུགས་ཀྱང་སྒྲ་དེ་དག་གི་ཐ་སྙད་བཞིན་དུ་སྒྲ་དེའི་དོན་ཁས་མི་ལེན་པའི་བྱིར། དེས་ན་ཁྱོད་ཅག་
ཨེ་མ་སྟུག་པ་ཡི་སྟུག་པའི་རྒྱར་ཐལ། རྟོག་གི་བ་དང་རང་རྒྱུད་པ་ཁྱོད་ནི་འདོད་པ་ཅམ་ལ་རག་ལས་
གྱི་རིགས་པ་ཡང་དག་མེད་པར་ཐ་སྙད་སོགས་ལ་འཇུག་མཁན་ཡིན་པ་དེའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས།
འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་རྟོག་དཀའ་སྟེ། ཁྱོད་བྱ་བ་དང་བྱེད་པ་པོའི་འབྲེལ་བས་རབ་ཏུ་ཞུགས་པའི་སྒྲ་དེ་དག་ཁོ་
ནས་ཐ་སྙད་བྱེད་ཅིང་། བྱ་བ་དང་བྱེད་པ་པོ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲའི་དོན་ཡང་མི་འདོད་པས་ཨེ་མ་གྱི་རྟུང་

ཁྱོད་ནི་འདོད་པ་ཙམ་ལ་རག་ལས་ཏེ་འཇུག་པ་ཉིད་དོ།^{༡༩} །ཞེས་སོ།།

གསུམ་པ་མཇུག་བསྟུ་བ་ནི། ཁྱོད་གྱིས་ཐ་སྙད་མི་འདོད་པའི་ལུང་གི་ཚད་མ་དང་དཔེ་ཉེས་
འཇལ་ཡང་ཁྱོད་འདོད་པའི་རང་སྤྱི་ལས་གཞན་པའི་ཡུལ་འཛིན་པའི་ཚད་མ་གཞན་མ་ཡིན་པ་མི་འཐད་
པར་ཐལ། རྒྱ་མཚན་གང་གི་ཆེ་གཞལ་བྱ་ལ་ཁྱོད་འདོད་པ་ལྟར་གྱི་རང་སྤྱི་གཉིས་སུ་གནས་པ་མེད་
པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། གང་གི་ཆེ་དེ་ལྟར་གཞལ་བྱ་གཉིས་སུ་གནས་པ་མེད་པ་དེའི་ཆེ་ལུང་ལ་
སོགས་པ་རང་དང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཡུལ་ཙན་མ་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་ཚད་མ་གཞན་པ་ཉིད་མ་
ཡིན་པ་མ་ཡིན་ནོ།^{༡༩} །ཞེས་སོ།།

རྟོག་གའི་ཚད་མ་དགག་པ་ལས། མངོན་སུམ་གྱི་བྲག་རྩ་དགག་པ།

གཉིས་པ་མངོན་སུམ་གྱི་བྲག་རྩ་དགག་པ་ལ། མངོན་སུམ་མཚན་ཉིད་གྱིས་མ་བྱུང་པའི་སྒྲོན་
དང་། བདེན་པ་གཉིས་ཆར་དུ་མི་འཐད་པ་དང་། རྒྱ་བཤད་དགག་པ་དང་། རྟོག་བྲལ་མཚན་ཉིད་དུ་
མི་འཐད་པ་བཞིན།

མངོན་སུམ་མཚན་ཉིད་གྱིས་མ་བྱུང་པའི་སྒྲོན།

དང་པོ་ལ། སྒྲོན་དངོས་བཟོད་པ་དང་། དེའི་སྒྲོན་སྤྱོད་དགག་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། གཞན་
ཡང་། ཁྱོད་གྱིས་དབྱད་ནས་རྒྱས་བརྒྱད་འདུས་པའི་བུམ་པ་ལ་བུམ་པ་མངོན་སུམ་མོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟ་
བུ་ལ་སོགས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མས་བཅད་པར་བྱ་བ་ཞེས་བཞག་པ་དེས་མ་བྱུང་
པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟར་ཐ་སྙད་བྱེད་པ་ལ་བཏགས་གིང་དབྱད་ན་འཆད་འགྱུར་ལྟར་བུམ་པའི་ཆ་ཀྱང་
མངོན་སུམ་དུ་བརྒྱུང་བ་མི་རུང་ཁོང་མ་དབྱད་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱིས་འདི་མངོན་སུམ་མོ་ཞེས་ཡུལ་ལ་མ་
བཏགས་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། གཞན་ཡང་བུམ་པ་མངོན་སུམ་མོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་
པའི་འཛིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྙད་མ་བསྟུས་པའི་ཕྱིར་དང་ཞེས་དང་།^{༢༠} མཚན་ཉིད་མ་བྱུང་པ་ཉིད་དུ་
འགྱུར་ཏེ་ཞེས་སོ། །ཁ་ཅིག་གིས་སྒྲོན་དེ་མེད་པར་ཐལ། འཕགས་པའི་མངོན་སུམ་གྱིས་གཞུགས་དྲི་

སོགས་རྒྱུ་བརྒྱུད་གཙོད་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། འདི་མི་རིགས་པར་ཐལ། འཕགས་པ་མ་ཡིན་པའི་འཛིག་
ཉེན་པའི་ཐ་སྐྱོད་ཀྱི་ཡུལ་ཀྱན་རྫོང་སྤྱོད་ཚོགས་པ་འཛིག་པའི་ཐ་སྐྱོད་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་ཁས་སྐྱེས་པའི་
ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། འཕགས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཐ་སྐྱོད་ཁས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་མ་བྱུང་བ་
ཉིད་དུ་འགྱུར་ཏེ། དེས་ན་འདི་ནི་མི་རིགས་སོ།”¹⁷ །ཞེས་སོ།

གཉིས་པ་ལ་སྒྱུན་སྒྲོང་དང་། དེ་དགག་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཁོ་ན་རེ། བུམ་པ་མངོན་སུམ་
མོ་ཞེས་པ་ལ་སྒྱུན་དེ་མི་འཕྲུག་པར་ཐལ། ཉེ་བར་ལེན་པོ་བུམ་པ་མངོན་སུམ་མིན་ཀྱང་བུམ་པའི་ཉེ་
བར་ལེན་པ་ཁ་དོག་སྒྲོན་པོ་སོགས་དབང་གེ་ས་ཀྱི་མངོན་སུམ་མཚན་མས་བཅད་བྱ་ཡིན་པའི་སྒྲོས་
མངོན་སུམ་ཡིན་པས། བུམ་པའི་ཉེ་བར་ལེན་པའི་སྒྲོས་བུམ་པ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་མིང་བཏགས་པའི་
ཕྱིར། དཔེར་ན་སངས་རྒྱུ་འབྱུང་བ་བདེ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པས་སངས་རྒྱུ་འབྱུང་བ་བདེ་བ་ཡིན་ཞེས་པ་
བཞིན་དུ་སྒྲོན་པོ་ལ་སོགས་པ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་རྒྱ་ཅན་གྱི་བུམ་པ་ཡང་འབྲས་བུ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་
མིང་བཏགས་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། ཅི་སྟེ་བུམ་པའི་ཉེ་བར་ལེན་པ་སྒྲོན་པོ་ལ་སོགས་པ་དག་ནི་
མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མས་ཡོངས་སུ་གཙོད་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མངོན་སུམ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་རི་
ལྷར་རྒྱ་ལ་འབྲས་བུ་བཏགས་པ་བྱས་ཏེ། སངས་རྒྱུ་རྣམས་ནི་འབྱུང་བ་བདེ་ཞེས་བསྟན་པ་དེ་བཞིན་
དུ་སྒྲོན་པོ་ལ་སོགས་པ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་རྒྱ་ཅན་གྱི་བུམ་པ་ཡང་འབྲས་བུ་ལ་རྒྱ་བཏགས་པ་བྱས་ནས་
མངོན་སུམ་ཞེས་བྱ་བར་བརྟུན་དོ་སྟུམ་ན་ཞེས་སོ།”¹⁸

གཉིས་པ་དེ་དགག་པ་ལ། དཔེ་དོན་མི་མཚུངས་པས་དགག་ ཉ་ཅང་ཐལ་བས་དགག་
མཐུག་བསྟུ་བ་གསུམ་ལས།

དང་པོ་ནི། རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུའི་སྒྲོས་ཡུལ་བུམ་པར་མངོན་སུམ་དུ་བཏགས་མི་རིགས་པར་
ཐལ། སངས་རྒྱུ་འབྱུང་བ་ནི་བདེ་བ་ལས་ཐ་དད་པར་དམིགས་པ་དང་། འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་
མི་ཉག་པ་དང་སྟུག་བསྐྱེད་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པ་དང་དཀའ་བ་མང་དུ་བྱེད་པས་བདེ་བ་མིན་ལ།
དེས་ན་སངས་རྒྱུ་འབྱུང་བ་དེ་ལས་འགོ་བ་གཞན་ལ་བདེ་བ་འབྱུང་བ་ལ་བཏགས་དགོས་ལ། བུམ་
པ་ལ་རྒྱུ་བརྒྱུད་ལས་མངོན་སུམ་པ་མིན་པའི་དོན་ལོགས་པ་ཞིག་མེད་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས།

རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུའི་ཡུལ་བཏགས་པ་མི་རིགས་ཏེ། འབྲུང་བ་ནི་འཛིག་རྟེན་ན་བདེ་བ་ལས་ཐ་དད་པར་
 དམིགས་ལ། དེ་ཡང་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། དཀའ་བ་བརྒྱ་
 སྐད་ཀྱི་མའི་རྒྱ་ཅན་ཡིན་པའི་བྱིར་བདེ་བ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དོ། རྟེན་པ་དེ་བཞིས་བརྗོད་པ་ན་འབྲེལ་
 བ་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་པས་རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུའི་ཡུལ་ལ་ཉེ་བར་བཏགས་པ་རིགས་ན། བུམ་པ་མངོན་སུམ་
 ཞེས་བྱ་བ་འདིར་ནི་གང་ཞིག་བཏགས་ནས་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་བུམ་པ་ཞེས་བྱ་བ་མངོན་སུམ་
 མ་ཡིན་པ་ལོགས་གཤིག་ཏུ་དམིགས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ།^{༡༧} ཞེས་སོ། ཁོ་ན་རེ། འོན་ཀྱང་པ་ལ་བཏགས་
 པའི་མངོན་སུམ་རུང་བར་ཐལ། གལ་ཏེ་སྔོན་པོ་ལ་སོགས་པའི་ཚོས་ལས་ཐ་དད་པའི་བུམ་པ་མེད་
 པའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས། གལ་ཏེ་སྔོན་པོ་ལ་སོགས་པ་ལས་ཐ་དད་པའི་བུམ་པ་མེད་པའི་བྱིར་
 བཏགས་པའི་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེན་ཞེས་སོ།^{༡༨} རྟེན་པ་ཡང་ཆེས་གིན་ཏུ་བཏགས་མི་
 རིགས་པར་ཐལ། མིང་གདགས་པའི་གཞིའི་དོན་གདགས་བྱ་བུམ་པ་མེད་པ་དེའི་བྱིར། དཔེར་ན་བོང་
 བུའི་རྩ་ལ་རྣམ་པོ་འདོགས་མི་རིགས་པ་བཞིན་ནོ། འདི་ཉིད་ལས། དེ་ལྟ་བུ་ཡང་ཆེས་གིན་ཏུ་གདགས་
 པར་མི་རིགས་ཏེ་གཞི་གདགས་བྱ་བུམ་པ་མེད་པའི་བྱིར་རོ། ཁོང་བུའི་རྩ་ལ་རྣམ་པོ་ཉེ་བར་འདོགས་པ་ནི་མ་
 ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ།^{༡༩}

གཉིས་པ་ཏ་ཅང་ཐལ་བ་ནི། འོན་སྔོན་པོ་ལ་སོགས་པ་ཡང་བཏགས་པའི་མངོན་སུམ་དུ་
 ཐལ། སྔོན་པོ་ལ་སོགས་པ་ཡང་ས་ལ་སོགས་པ་ལས་ཐ་དད་མེད་པའི་བྱིར། ལྷག་ལྟར། བུམ་པ་རྩལ་
 རྩས་བརྒྱད་ལས་ལོགས་པ་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་བུམ་པ་བཏགས་པའི་མངོན་སུམ་དུ་བཞག་པའི་
 བྱིར། ཏགས་ཁས། འདོད་མི་རྣམས་ཏེ། གཞི་བྱུང་ན་བཏགས་པའི་མངོན་སུམ་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་
 དང་། སྔོན་པོ་སོགས་མངོན་སུམ་བཏགས་པ་བ་མ་ཡིན་པར་ཁས་སྒྲངས་པ་དངོས་འགལ་སོགས་དུ་
 མས་གཞོད་པའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས། གཞན་ཡང་གལ་ཏེ་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་ཀྱི་ཡན་ལག་ཏུ་གྱུར་
 པའི་བུམ་པ་སྔོན་པོ་ལ་སོགས་པ་ལས་ཐ་དད་པར་གྱུར་པ་མེད་པའི་བྱིར། དེ་ཉེ་བར་བཏགས་པ་པའི་
 མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་རྟོགས་ན་ནི། དེ་ལྟ་བུ་ནི་སྔོན་པོ་ལ་སོགས་པ་ཡང་ས་ལ་སོགས་པ་ལས་ཐ་དད་པ་
 མེད་པས་སྔོན་པོ་ལ་སོགས་པ་ཡང་བཏགས་པ་པའི་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་རྟོགས་གིག་^{༢༠} ཅིས་སོ། སྔོན་

པོ་དང་བུམ་པ་ལ་དབྱེད་ནས་མངོན་སུམ་དངོས་བཏགས་གང་བྱེད་རིགས་པ་གིན་ཏུ་མཚུངས་ཏེ། དེ་
འཕགས་པ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་དགོངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བརྒྱ་པ་ལས། རི་ལྷ་ར་གཟུགས་སོགས་མ་གཏོགས་
པར། །བུམ་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ། །དེ་བཞིན་རྒྱུད་ལ་སོགས་པ་ནི། །མ་གཏོགས་གཟུགས་ཀྱང་ཡོད་མ་
ཡིན།^{༡༡} །ཞེས་སོ།

གསུམ་པ་མཐུག་བསྐྱེད་པ་ནི། རྩོད་ཀྱིས་དབྱེད་ནས་ཚད་མས་མངོན་སུམ་གྱིས་བཅད་པར་བྱ་
བ་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཏུ་འཛིག་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། དེ་ལ་འཛིག་ཏེན་ན་བུམ་པ་ནི་ར་ལ་
མངོན་སུམ་མོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་མ་དབྱེད་པའི་ཐ་སྙད་མ་བསྐྱེད་པར་དབྱེད་ནས་སྒྲུབ་པ་ཞུག་པའི་
སྒྲིན་དེ་ལྷ་ར་འོངས་པ་དེའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྷ་བུམ་ལ་སོགས་པའི་འཛིག་ཏེན་གྱི་ཐ་
སྙད་ནི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་མ་བྱུང་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་སོ།^{༡༢}

བདེན་པ་གཉིས་ཆར་དུ་མི་འཐད་པ།

གཉིས་པ་བདེན་པ་གཉིས་ཆར་དུ་མི་འཐད་པ་ནི། དབུམ་ཐལ་འགྱུར་བ་ན་རེ། རང་བཞིན་
སྒྲུབ་པ་རྩོད་ཀྱིས་བུམ་པ་མངོན་སུམ་མིན་ལ། བུམ་པའི་ཁ་དོག་སྒྲོན་པོ་སོགས་མངོན་སུམ་ཡིན་ཟེར་བ་
དོན་དམ་པར་རམ་ཐ་སྙད་དུ་ཡིན། དང་པོ་ལྷ་ར་ན། བུམ་པ་དང་ཀ་བ་སོགས་དབྱེད་ན་རྒྱུ་བརྒྱད་
ལས་ཟུར་དུ་མངོན་སུམ་དུ་མི་འདོད་པ་བཞིན་དུ་སྒྲོན་པོ་སོགས་ཀྱང་མངོན་སུམ་དུ་མི་འདོད་པར་ཐལ།
སྒྲོན་པོ་སོགས་ཀྱང་དབྱེད་ན་འབྱུང་བཞི་ལས་ཐ་དད་དུ་མེད་ཅིང་དེ་ནི་མིག་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མི་རུང་
བའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། མིག་གིས་བུམ་པའི་གཟུགས་ཀྱི་སྒྲིམ་ཆེད་མཐོང་ཆེ་བུམ་པ་རིལ་པོ་མཐོང་བ་མ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། དེ་ཁོན་ཉིད་རིག་པ་ལ་ལྟོས་ནས་ནི་བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་དང་སྒྲོན་པོ་ལ་
སོགས་པ་རྣམས་མོན་སུམ་ཉིད་དུ་མི་འདོད་དེ་ཞེས་དང་།^{༡༣} གཟུགས་མཐོང་ཆེན་བུམ་པ་ནི། །ཐམས་
ཅད་ཁོན་མཐོང་མི་འགྱུར།^{༡༤} །སོགས་དང་། དེའི་འགྲེལ་པར། འདི་རྣམ་པར་དབྱེད་ན་ཞེས་པ་ནས།
གང་ཞིག་རྣམ་པར་འབྱེད་པར་བྱེད་ཅིང་དོངས་པའི་རང་གོང་བོ་ལ་མཁས་པ་གང་ཕྱོགས་གཅིག་མཐོང་
བས་རིལ་མཐོང་བར་སྤྱིད་པ་མི་བྱེད་པ་དེ་ནི་བུམ་པ་མངོན་སུམ་མོ་ཞེས་བྱ་བར་དེ་ལྟ་བུ་སྒྲུབ་པར་མི་

འོས་^{༡༩} ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། བྱུང་སྟེ། གཟུགས་ཀྱི་སྒྲེ་མཆོད་གཅིག་དུར་མ་ཟད་སྒྲུ་བྱི་རེ་རིག་
 ཐམས་ཅད་ལ་སོ་སོར་དབྱེད་ན་མི་རྟོག་པར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། བརྒྱ་པ་ལས། རྣམ་པར་དབྱེད་པ་
 འདི་ཉིད་ཀྱིས། སློ་མཚོག་ལྷན་པས་བྱི་ཞེས་དང་། མངར་དང་འཇམ་པ་ཐམས་ཅད་དག། སོ་སོར་
 དགག་པར་བྱ་བ་ཡིན།^{༢༠} ཞེས་དང་། དེའི་འགྲེལ་བར། དེ་དག་ཀྱང་རྣམ་བརྒྱད་ཀྱི་ཉི་ལུང་ལེན་པ་
 ཅན་ཡིན་པས། བདག་ཉིད་རི་ལྷ་བའི་དབང་པོ་དུག་གིས་ཡུལ་རེ་རེ་འཛིན་པ་ཉིད་ཡིན་པ་དང་རྣམ་པ་
 ཐམས་ཅད་མི་འཛིན་པའི་ཕྱིར་སྒྲུ་མའི་མེ་རྟོག་དང་བྱ་རམ་དང་གིང་བལ་ལ་སོགས་པ་དག་བདག་གི་
 མངོན་སུམ་ཡིན་ལོ་ཞེས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཤེས་པ་སུ་ཞིག་སྒྲུ་ཞེས་སོ།^{༢༡}

གལ་ཏེ་ཐ་སྙད་དུ་ཡིན་ན་དེ་གཉིས་ལ་བྱེད་པར་དབྱེད་ནས་དེ་ལྟར་འཛོག་མི་རིགས་པར་
 ཐམས་ཅད་འཛིན་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱན་རྫོང་ལ་ཉེན་པོའི་ཁ་དོག་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་དེ་མངོན་སུམ་དུ་འཛོག་པ་
 བཞིན་དུ། བྱམ་པའི་ཁ་དོག་མངོན་སུམ་དུ་འཛོག་པས་བྱམ་པ་མངོན་སུམ་དུ་འཛོག་དགོས་པ་ཁོན་
 ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐམས་ཅད་དབྱེད་ན་དེ་མངོན་སུམ་དུ་མི་རུང་ལ་དེའི་ཁ་དོག་འཛིན་པའི་དབང་ཤེས་
 གཞོད་མེད་དེ་ཐ་སྙད་དུ་དེ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་ཚད་མར་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་
 ལས། འཛིན་ཉིད་ཀྱི་ཀྱན་རྫོང་ལ་ཉེན་པོའི་བྱམ་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་ཁས་སྤང་བར་བྱ་
 བ་ཁོ་ན་ལོ།^{༢༢} ཞེས་དང་། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས། དངོས་པོའི་རང་གི་ངོ་བོ་རྣམ་པར་མ་བྱེ་བས་
 འཛིན་ཉིད་ཀྱི་ཅི་རུང་རུང་ལྟར་རང་གི་རྟོག་པ་ཚད་མར་བྱས་ནས་བྱམ་པ་བདག་གི་མངོན་སུམ་ཡིན་ལོ་
 ཞེས་སྒྲུ་ལ་རག་མོད་^{༢༣} ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདིས་སྒྲུ་བ་ཤེར་རིན་ཀྱན་རྫོང་ལ་ཚད་མར་འགོ་
 མི་སྲིད་པར་འདོད་པ་ཐེག་མེད་པར་བཅོམ་སྤང་ངོ་།^{༢༤}

སྒྲུ་བཤད་དགག་པ།

གསུམ་པ་སྒྲུ་བཤད་ལ། ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་ལུགས་དང་། རྟོན་གྱི་ཁྲི་མཐའ་པོ་དང་ཚད་
 མ་པའི་སྒྲུ་བཤད་དགག་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། སྤར་ལྟར་མངོན་སུམ་ཞེས་པའི་དོན་དེ་ལྟར་མི་འཐད་
 པར་མ་ཟད་གཞན་ཡང་སྒྲུ་བཤད་ལ་འད་བྱེད་པར་ཡོད་དེ། འདི་ལྟར་བྱམ་པ་དང་རྟོན་པོ་ལྟ་བུ་སོགས་

ལ་ཚས་ཅན། མངོན་སུམ་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྒྲ་དོན་ཡོད་དེ། དབང་པོ་མངོན་དུ་སྤྱོད་པའི་དོན་ནི་མངོན་སུམ་གྱི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་ནི་ལྟོག་ཏུ་མ་གྱུར་པའི་སྒྲ་དང་དོན་གཅིག་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། མངོན་གྱུར་དང་མངོན་སུམ་དང་དབང་པོའི་ཡུལ་རྣམས་དོན་རྣམ་གངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ལྟོག་གྱུར་དང་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པ་དང་དབང་པོའི་ཡུལ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་དོན་རྣམ་གངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མངོན་བརྗོད་ལས། མངོན་སུམ་དང་ནི་དབང་པོའི་ཡུལ། ལྟོག་ཏུ་གྱུར་དང་མངོན་སུམ་མིན།^{༡༧} ཞེས་བཤད་པ་ལྟར་འཛིན་རྟེན་ན་གྲགས་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། གཞན་ཡང་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་ནི་ལྟོག་ཏུ་མ་གྱུར་པའི་དོན་གྱིས་བརྗོད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དབང་པོ་མངོན་དུ་སྤྱོད་པའི་དོན་ནི་མངོན་སུམ་ཡིན་ནོ།^{༡༨} ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། བྱང་སྟེ། མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་ནི་ལྟོག་ཏུ་མ་གྱུར་པའི་དོན་གྱིས་བརྗོད་ཅིས་དེ་གཉིས་སྒྲ་གཅིག་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར།

འདིར་མངོན་སུམ་གྱི་སྐད་དོད་ཕྲལ་ན་བྲ་ཏི་ཨཱ་ཞེས་པའི་བྲ་ཏི་ནི་སྤྱིར་སོས་འམ་སྒྲོས་པ་དང་རབ་ཏུ་དང་དང་པོ་སོགས་ལ་འཇུག་ ཨཱ་དབང་པོ་ལ་འཇུག་པས་གྲུབ་མཐའ་གོང་འོག་སུས་ཀྱང་དབང་པོ་ལ་མ་སྒྱུར་བར་མངོན་ལྟོག་གཉིས་ཀའི་སྒྲ་བཤད་མི་བྱུང་སྟེ། མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་དེ་ལྟར་ཡིན་ཞེས། དབང་པོའི་ཡུལ་གྱི་སྐད་དོད་ཨིནྟེ་ཡ་ཀེ་ཞེས་པ་ཕྲལ་ནས་ཨིནྟེ་དབང་པོ་ཨི་ཡ་ཀེ་ཞེས་ཕྲལ་ནས་ཡུལ་འདི་ལ་བཤད་བྱུང་ཅིང་། ལྟོག་གྱུར་གྱི་སྐད་དོད་བྲ་ཏི་སྤྱིར་ལྟར་དང་ཨིནྟེ་ཕྲལ་ན་ཨ་ཏི་ཨཱ་དབང་པོ་ལས་ཤིན་ཏུ་འདས་པ་དོན་གྱིས་ཐོབ་སྟེ་ལྟོག་གྱུར་གྱི་སྐད་དོད་བརྩོག་ཞེས་པ་དང་མཐུན་ལ། མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པའི་སྐད་དོད་ཨ་ཏི་སྤྱི་ཡོ་ཞེས་ཨ་ཏི་ཨིནྟེ་ཡོ་ཞེས་པ་དོན་འགྱུར་མ་བྱས་ན་ཤིན་ཏུ་དབང་པོའི་ཡུལ་ཅམ་ལས་མི་ཐོན་ཀྱང་དོན་འགྱུར་བྱས་ན་ཤིན་ཏུ་དབང་པོའི་ཡུལ་ལས་འདས་པར་སྤྱོད་པའི་ཞེས་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་རྟོག་གའི་དབང་པོ་ཚས་མཚོག་གི་འཐད་ལྗན་རྒྱུ་ལས། བྲ་ཏི་འཛིན་སྤྱད་པ་ལ་སོ་སོར་རྟེན་པ་སྟེ་དབང་པོ་ལ་རྟེན་པའི་དོན་ནི་མངོན་སུམ་མོ།^{༡༩} ཞེས་དང་། དབང་པོ་ལ་རྟེན་པ་ཉིད་ནི་སྒྲ་བཤད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་ཤིན་ཏུ་མང་བས་མངོན་ལྟོག་གི་དོན་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་འཆད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་དེ་ལྟར་ཡིན་པས། རྒྱ་མཚན་མ་གོ་བའི་མངོན་ལྟོག་གི་བཤད་པ་ཟབ་ཟོབ་མང་པོ་སྒྲ་བར་མི་

བྱེད། །དེས་ན་སྤྱི་པ་དང་སྤྱི་པ་སོགས་དབང་པོའི་ཤེས་པའི་དངོས་ལུས་སྒྲིག་ཏུ་མ་གྱུར་པ་ན་མས་
མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་གྱུབ་པར་འགྱུར་ཏེ། ལུས་འདི་ལ་དབང་པོ་མངོན་དུ་སྤྱོད་པ་པས་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་
ཡིན་པའི་བྱིར་ཏེ། འདི་ཉིད་ལས། འདི་ལ་དབང་པོ་མངོན་དུ་སྤྱོད་པ་པས་ཞེས་བྱས་ནས་སྤྱི་པ་དང་
སྤྱི་པ་སོགས་པ་སྒྲིག་ཏུ་མ་གྱུར་པ་ན་མས་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་གྱུབ་པར་འགྱུར་ལ།^{༡༥} ཞེས་གསུངས་
པའི་བྱིར་དང་། དེ་ལྟར་ལུས་ལ་མངོན་སུམ་དང་སྒྲིག་གྱུར་མ་བྱས་པར་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་པའི་ཤེས་
པ་ལ་བྱེད་ན་དབང་ཤེས་ཐམས་ཅད་མངོན་སུམ་དུ་འགྱུར་བ་དང་ཡིད་མངོན་མི་སྤྲིད་པར་འགྱུར་རོ་
སྤྱི་པ་དུ་དགོངས་པའོ།།

དེས་ན་ལུས་དང་དེ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་ལུས་ཅན་གཞིས་པན་ཚུན་ལྟོས་ཆོ་ལུས་མངོན་
སུམ་དངོས་དང་ལུས་ཅན་མངོན་སུམ་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཆོ་ལུས་དེ་ལུས་ཅན་དེ་ལ་མངོན་
གྱུར་གང་ཞིག ལུས་ཅན་དེ་ལ་མངོན་གྱུར་མིན་པས་ལུས་མངོན་གྱུར་གཞུག་པའི་ཆུ་མཚན་གྱིས་མངོན་
སུམ་བཏགས་ནས་བྱེད་པ་ཡང་ཡིན། རང་རེ་གཉིས་འཛིག་རྟེན་ཐ་སྟོད་ཀྱི་སྐབས་འཛིག་རྟེན་པའི་
མཐོང་བ་སྤངས་མི་རུང་བས་མངོན་སུམ་དངོས་བཏགས་དེ་ལྟར་འཛིག་དགོས་པའི་བྱིར། རྟགས་ཟུར་
དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། བཞི་བརྒྱུ་པའི་འགྲེལ་བར་སྐྱབ་པའི་ཞབས་ཀྱིས། དེ་ལྟར་ན་ནམ་པར་ཤེས་པ་ལ་མངོན་
སུམ་དུ་རྟོགས་པར་མི་རིགས་སོ། །ལུས་ལ་ནི་རིགས་ཏེ། དེ་ལ་སྐྱབ་བཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་ཅིག་ཅར་
རྒྱད་དུ་མ་ལས་སྐྱེས་པའི་དབང་པོའི་ལུས་ཉིད་མཐོང་ངོ་།^{༡༦} ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། རྟགས་ཟུར་
གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། འདི་ཉིད་ལས། དེ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པར་བྱེད་པའི་ཤེས་པ་ནི་རྩ་དང་སོག་མའི་མེ་
བཞིན་དུ་མངོན་སུམ་གྱི་རྒྱ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་བརྗོད་པར་བྱེད་དོ།^{༡༧} ཞེས་གསུངས་
པའི་བྱིར། བྱིར་སྟེ། རྒྱ་རྩ་དང་སོག་མའི་སྒྲིལ་དེའི་མེར་འདོགས་པ་བཞིན་དུ་ལུས་མངོན་དུ་གྱུར་བའི་
སྒྲིལ་ཤེས་པ་ལ་མངོན་སུམ་འདོགས་ཞེས་བཤད་པས་སོ། །རྟགས་ཟུར་གསུམ་པ་གྲུབ་སྟེ། བཞི་བརྒྱ་
པའི་འགྲེལ་བ་ལས། འཛིག་རྟེན་པའི་དོན་ལ་འཛིག་རྟེན་པའི་མཐོང་བ་སྤངས་ནས་དོན་གཞན་ལ་
བརྟེན་པར་རིགས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །དེའི་བྱིར་འཛིག་རྟེན་ན་ལུས་ཁོ་ན་དངོས་ཀྱི་འཇུག་པས་མངོན་
སུམ་ཡིན་ལ་ཤེས་པ་ནི་གདགས་པ་ལས་སོ།^{༡༨} ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། དེའི་དངོས་ཀྱི་འཇུག་པས་

མངོན་སུམ་ཡིན་ལ་ཞེས་པ་ནི་ཡུལ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་དངོས་སུ་འཇུག་ཅིས་པའི་དོན་ནོ།

དེས་ན་རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་གཞན་གྱི་ལུགས་ལ་ཤེས་པ་ལ་མངོན་སུམ་དངོས་དང་དེའི་
ཡུལ་བཏགས་པར་འདོད་ཀྱང་དེ་མི་རིགས་པར་ཐལ། དེ་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྟད་ལ་མེད། འཕགས་
པའི་གཟིགས་པ་བྱ་ན་མོང་མིན་པ་ལ་དེ་གང་ཡང་མེད་པའི་བྱིར། བཞི་བརྒྱུ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།
གཞན་གྱི་ལྟར་ན་ནི་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་ཤེས་པ་ལ་དངོས་སུ་ཡིན་ལ་ཡུལ་ལ་ནི་བཏགས་པ་ཡིན་ན་དེ་ནི་
འཛིག་རྟེན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འཛིག་རྟེན་ལ་དེ་ལྟར་ཀྱན་ཏུ་ཐ་སྟད་མེད་པའི་བྱིར་རོ།^{༡༣༩} །ཞེས་གསུངས་
པའི་བྱིར། འདི་འདྲེལ་ལ་འབྲུལ་ནས་ཁ་ཅིག་ཡུལ་གཟུགས་སོགས་ཁོ་ན་མངོན་སུམ་ཡིན་གྱི་ཡུལ་ཅན་
མིག་སོགས་དང་གང་ཟག་སོགས་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པ་མི་རིགས་ཏེ། འཛིག་རྟེན་པའི་རྣམ་
ཤེས་ལ་དེ་ཀྱན་མངོན་སུམ་ཡིན་པར་མཚུངས་པའི་བྱིར། བརྒྱུ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས། འཛིག་རྟེན་པའི་
རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་ནི་བྱམ་པ་ཡང་མངོན་སུམ་ཡིན་ཞིང་། མིག་ལ་སོགས་པ་དག་ཀྱང་མངོན་སུམ་
ཡིན་ལ། དེའི་ཉེ་བར་ལེན་པ་ཅན་རྣམས་ཀྱང་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་ཉེས་པ་མེད་དོ།^{༡༤༠} །ཞེས་
གསུངས་པའི་བྱིར། ལྷུ་ལྟེ། དེའི་ཉེ་བར་ལེན་པ་ཅན་ཞེས་པས་མིག་སོགས་དེའི་ཉེ་བར་ལེན་པ་ཅན་
གང་ཟག་བསྟན་པའི་བྱིར། དེ་གཉིས་ལ་ཉེ་བར་བྲལ་བྱ་དང་ཉེ་བར་ལེན་པ་པོའི་འབྲེལ་བ་^{༡༤༡} དང་ཐ་
སྟད་གཉིས་ཀ་གྲུབ་པའི་བྱིར། དེས་ན་གཞུང་ཚན་འདིར་ཚོག་ཟེན་ལ་ཤེས་པ་མེད་ཀྱང་སྐབས་གཞན་
ལ་བརྟེན་ནས་མངོན་སུམ་དང་མངོན་གྱུར་དུ་འགྲུབ་པོ། ཁོན་ཀྱང་སྐབས་འདིར་དབང་པོ་སྟོག་གྱུར་
ཡིན་ཡང་དབང་རྟེན་ལྟ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པ་མི་འགལ་བར་ཤེས་པར་གྱིས།

སྟོན་གྱི་ཁྲི་ཀ་མཁའ་དང་ཚད་མ་བའི་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་བཤད་དགག་པ།

གཉིས་པ་སྟོན་གྱི་ཁྲི་ཀ་མཁའ་དང་ཚད་མ་བའི་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་བཤད་དགག་པ་ལ།
འདོད་པ་བརྟེན་པ་དང་། དེ་དགག་པ་གཉིས།

དང་པོ་ནི། སྟོན་གྱི་དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པ་ཁ་ཅིག་དང་། ཚད་མ་པ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། དྲ་ཉི་
ཡུལ་འཕམ་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་དོན་ཡོད་དེ། ཤེས་པ་གང་ཞིག་ དབང་པོ་དང་དབང་པོ་སོ་སོ་ལ་འཇུག་

པས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཀར་ནས་དབང་པོལ་འཇུག་པར་བཤད་དོ། འོན་ནི་
དབང་པོལ་ལུགས་ནས་ཡུལ་འཛིན་དགོས་སྐྱེས་ནས་དེ་ལྟར་སྒྲིམ་ཏེ། ཕྱོགས་གྲང་གིས། དེ་ཡི་ཐ་སྙད་
དབང་པོས་བྱས།^{༡༧} ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་འབྲུལ་གཞི་བྱས་པར་མཛོན་ཏེ། རི་སྐད་དུ་འདི་ཉིད་ལས། གང་
ཞིག་དབང་པོ་དང་དབང་པོ་སོ་སོལ་འཇུག་པས་ཞེས་བྱ་བས་མཛོན་སྐྱེས་ཀྱི་སྒྲིམ་བྱེ་བྲག་ཏུ་འཆད་པར་
བྱེད་པ་དེའི་ལྟར་ན་ནི།^{༡༨} ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

ཡུལ་གྱིས་བརྗོད་རིགས་པ།

གཉིས་པ་དེ་དགག་པ་ལ། ཡུལ་གྱིས་བརྗོད་རིགས་པ་དང་། རྒྱུ་པས་མ་བྱེད་པའི་དོན་
གཉིས། དང་པོལ། དབང་པོའི་ཡུལ་ཅན་དགག་ ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་བསྐྱེད་པ་དགག་ ཚད་
མའི་གངས་དང་པོའི་ཡུལ་ལས་ཐོབ་པར་བཤད་པ་དང་། གཤམ་པའི་རྒྱ་སྒྲངས་པར་ཐལ་བ་བཞིའོ། །

དང་པོ་ནི། དེ་ལ་ཐལ་འགྱུར་བ་ན་རེ། མཛོན་སྐྱེས་ཤེས་པར་བྱས་ནས་བྱེ་བྲག་ཏུ་དབང་པོ་
སོ་སོལ་འཇུག་པར་འཆད་མི་རིགས་པར་ཐལ། དབང་ཤེས་ཀྱི་མཛོན་སྐྱེས་ལྟ་ག་དབང་པོའི་ཡུལ་ཅན་
མ་ཡིན་པ་གང་ཞིག ཡུལ་གཞུགས་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། དབང་པོ་
རྣམས་བསྐྱེད་མེད་ཐོགས་བཅས་ཀྱི་གཞུགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མཛོན་པ་ལས་དེ་སྐད་བཤད་པའི་
ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། ཤེས་པ་དབང་པོའི་ཡུལ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་།^{༡༩} ཞེས་སོ། རྒྱུ་པ་
གྲུབ་སྟེ། མཛོན་སྐྱེས་ཤེས་པ་ལ་བྱས་ནས་འཇུག་ཡུལ་སྒྲོས་སྒྲོས་སྒྲུ་འཆད་ན་ཡུལ་སོ་སོལ་འཇུག་
སོ་སོལ་འཇུག་པས་ན་ཞེས་བཤད་དགོས་ཀྱི་དབང་པོལ་འཇུག་པ་ཞེས་བཤད་པ་བྱེ་བྲག་པ་འདི་མི་
འཐད་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། ཡུལ་གྱིས་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་མི་རིགས་
པར་འགྱུར་ཏེ། ཡུལ་སོ་སོལ་འཇུག་དོན་སོ་སོལ་བ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བར་ནི་འགྱུར་རོ།^{༢༠} ཞེས་སོ།

གཉིས་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་བསྐྱེད་པ་དགག་པ་ལ། ཚད་རང་དག་ན་རེ། མཛོན་
སྐྱེས་ཁྱོད་ཀྱིས་བཤད་པ་ལྟར་དབང་པོལ་དུ་བྱས་ནས་མི་འཇུག་པར་དོན་དང་དོན་སོ་སོལ་འཇུག་

པ་བདེན་ཀྱང་རི་སྐད་བཤད་པའི་སྟོན་དེ་མེད་པར་ཐལ། ཁོ་བོས་ཀྱང་དབང་པོ་སོ་སོ་ལ་འཇུག་ཅིས་
 པ་དབང་པོ་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་འཇུག་པར་མི་འདོད་ཀྱི་དབང་པོ་དང་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་པ་
 ཞེས་བཤད་པའི་བྱིར། དེ་ལྟར་བཤད་པ་ལ་དགོས་པ་ཆེན་པོ་ཡོད་དེ། དབང་པོ་དེ་དང་དེ་ལ་བརྟེན་
 པའི་རྣམ་གཤིས་མངོན་སུམ་རྟོག་བྱལ་དུ་བདེ་སྒྲག་ཏུ་རྟོགས་པའི་དགོས་པ་ཡོད་པས་རྒྱ་མཚན་དེས་བྱོན་
 མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱའི་སྟོན་ནས་ཐ་སྙད་བྱས་པའི་བྱིར། དཔེར་ན་ཡུལ་དང་དབང་པོ་གཉིས་ཀ་མཚན་
 བར་དབང་གིས་མི་སྐྱེ་ཡང་དེ་བྱོན་མོང་མིན་པར་སྐྱེད་པའི་ཆ་ནས་མིག་གིས་ཞེས་སྒྲིག་གི་གཟུགས་
 གཤིས་ཞེས་སོགས་མ་སྒྲིག་པ་བཞིན་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། རའི་སྒྲིག་ནས་ཀྱི་ལྷ་གྲུ་ཞེས་བྱོན་མོང་མིན་པའི་
 ཐ་སྙད་དུ་མ་མཐོང་བ་བཞིན་ཡིན་པའི་བྱིར། རྟོགས་ཀྱི་སྒྲིང་པོས། བྱོན་མོང་མ་ཡིན་རྒྱུ་ཡི་བྱིར། རྟེ་
 ཡི་ཐ་སྙད་དབང་པོས་བྱས།^{༡༤} ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། རི་སྐད་དུ། འདི་ཉིད་ལས། ཅི་སྟེ་རི་ལྟར་
 རྣམ་པར་གཤིས་པ་འབྱུང་བ་གཉིས་ཀ་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་ཡང་། རྣམ་པར་གཤིས་པ་རྣམས་རྟེན་གསལ་
 བ་དང་ཞན་པའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པའི་བྱིར་དང་། དེ་དག་གྱུར་ན་འགྱུར་པའི་བྱིར། མིག་གི་རྣམ་པར་གཤིས་
 པ་ཞེས་རྟེན་ཉིད་ཀྱིས་སྟོན་པར་འགྱུར་བ་དེ་བཞིན་དུ། རོན་དང་རོན་སོ་སོ་ལ་འཇུག་མོད་ཀྱི་དེ་ལྟར་
 ཡང་དབང་པོ་དང་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་པའི་རྣམ་པར་གཤིས་པ་ནི་རྟེན་གྱིས་བསྟན་པས་
 མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཏེ། རའི་སྒྲིག་ནས་ཀྱི་ལྷ་གྲུ་ཞེས་བྱོན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱས་སྟོན་པ་ནི་མཐོང་
 བ་ཡིན་ནོ་སྟེ་མ་ན།^{༡༥} ཞེས་སོ། རྟེར་མ་ཟད་ཚད་མ་བས་ཀྱང་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་པ་ནི་སྒྲིག་བཤད་
 ཡིན་ལ། སྒྲིག་འཇུག་པའི་རྒྱ་མཚན་འདིས་རོན་མངོན་དུ་བྱེད་པ་ཞེས་བྱེད་པ་ལ་འདོད་ཀྱི་དོན་འདི་མངོན་
 དུ་བྱ་བ་ཞེས་ལས་སུ་བྱ་བ་ལ་མི་འདོད་དེ། འཐད་ལྡན་ལས། དབང་པོ་ལ་བརྟེན་པ་ནི་སྒྲིག་བཤད་
 པའི་རྒྱ་མཚན་ཡིན་ནོ། སྒྲིག་འཇུག་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱི་དོན་ནི་རང་བཞིན་མངོན་དུ་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། རོན་
 མངོན་དུ་བྱེད་པའི་གཤིས་པ་ཉིད་ནི་མངོན་སུམ་དུ་གྲགས་པ་ཡིན་ནོ།^{༡༦} ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར།

དེ་ལྟར་ནའང་རྟོག་གི་བ་འདི་པ་ལྟར་ནའང་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲིག་བཤད་མ་ཁྱབ་པའི་སྟོན་ཡང་
 མེད་པར་འདོད་དེ། སྒྲིག་འཇུག་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི་གཤིས་པའི་གསལ་བའམ་བྱེད་བྲག་གཅིག་ལ་འདུ་བའི་
 དབང་པོ་ལ་བརྟེན་པ་དེས་མཚོན་ནས་དབང་པོ་ལ་མི་བརྟེན་པའི་ཡིད་མངོན་དང་རང་རིག་དང་རྣམ་

འགྱོར་མངོན་སུམ་སོགས་བཞི་ཀ་ལ་སྒྲ་དེ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་སྒྲ་གཞུང་ལས། འགྲོ་བའི་ཕྱིར་
བ་ལང་ངོ་^{༡༥} ཞེས་འགྲོ་བའི་བྱ་བ་བ་ལང་གཅིག་ལ་མཐོང་བས་དེ་ལ་ཐ་སྟད་དེ་འཇུག་པའི་རྒྱ་མཚན་
གྱིས་འགྲོ་བ་དང་མི་ལྷན་པའི་མངལ་གྱི་བ་ལང་རྒྱུ་དུ་སོགས་ལའང་སྒྲ་དེ་འཇུག་པ་བཞིན་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། འཐད་ལྷན་ལས། དེས་ན་ཤེས་པའི་གསལ་བ་གཅིག་ལ་འདྲ་བའི་དབང་པོ་ལ་རྟེན་བ་ཉིད་དེས་
མཚོན་ནས་འཇུག་པའི་རྒྱ་མཚན་དུ་ཤེས་པར་བྱེད་དེ། དེའི་ཕྱིར་མངོན་སུམ་བཞི་ཀ་ལ་ཡང་མངོན་
སུམ་གྱི་ཐ་སྟད་བྱུང་བོ། །དཔེར་ན་འགྲོ་བའི་ཕྱིར་བ་ལང་ངོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་དོན་གཅིག་ལ་འདྲ་བའི་འགྲོ་
བའི་བྱ་བས་བ་ལང་ཉིད་མཚོན་པའི་ཕྱིར་འཇུག་པའི་རྒྱ་མཚན་དུ་ཤེས་པར་བྱེད་དོ། །དེས་ན་འགྲོ་བས་
སྟོང་པའི་གོང་བྱ་ལ་ཡང་དེའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་བ་ལང་གི་སྒྲར་བྱུང་བ་བཞིན་ནོ།^{༡༦} ཞེས་སོ། །འདི་
དག་མ་གོ་ན་ཕྱོགས་སྒྲུའི་ནམ་མ་ལངས་པར་དགག་སྒྲུབ་གྱི་ཉིམ་འཆར་བར་ལྟུང་བས་ཚིམ་མ་སྒྲ་བར་
ཕྱ་མཛངས་གྱི་རིགས་པས་དཔྱོད་ཅིག།

དེ་ལ་ཐལ་འགྱུར་བ་ན་རེ་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་འདི་ནི་སྒྲ་མ་རྣམས་ཤེས་དུག་རང་རང་གི་ཐུན་མོང་
མ་ཡིན་པའི་བདག་ཆེན་རྟེན་དབང་པོས་བསྟན་པ་དང་མཛུངས་པར་འདོད་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། སྒྲ་
མ་རྣམས་ཤེས་དུག་ལ་གཟུགས་གྱི་རྣམ་ཤེས་ཞེས་སོགས་ཡུལ་གྱིས་བསྟན་ན་རྣམས་ཤེས་དུག་གི་དབྱེ་བ་
མི་ཐུང་ཅིང་རྟེན་དབང་པོས་བསྟན་ན་དབྱེ་བ་རྟོགས་སྒྲ་བ་གང་ཞིག་ བྱོད་གྱིས་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་དོན་
འཆད་སྒྲ་བས་འདིར་དབང་ཤེས་ཅམ་མ་ཡིན་པར་དེའི་བྱེད་གཞི་མཛུ་བའི་ཤེས་པ་ཞིག་བརྗོད་པར་འདོད་
པས་དེ་ལ་དབང་པོའི་རྟེན་གྱིས་བསྟན་ཀྱང་དེ་འགྲུབ་པ་ལ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་ཐན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་
བྱུང་སྟེ། གཟུགས་གྱི་རྣམ་ཤེས་ཞེས་བརྗོད་ན་མིག་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་གང་ཡིན་གྱི་བྱུང་པར་མི་
རྟོགས་ལ་སྒྲ་ཤེས་སོགས་ལའང་དེའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཡིད་ཤེས་ནི་མིག་ཤེས་སོགས་དང་ལྷན་ཅིག་
ཡུལ་གཅིག་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མངོན་པའི་ལུང་ལས། གཉིས་གྱི་རྣམ་ཤེས་ཕྱི་ཡི་ལྟ།^{༡༧} ཞེས་
བ་ལྟ་བུས་བྱུང་ལ། བྱུང་བ་ཡང་ཡོད་དེ། ཡུལ་གྱིས་བསྟན་ན་དེ་ལྟར་དོགས་པ་སྒྲུལ། རྟེན་གྱིས་
བསྟན་ན་དོགས་པ་དེ་མེས་སྒྲ་བའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། འདི་ནི་སྒྲ་མ་དང་མི་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། དེར་ནི་
གཟུགས་གྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའི་ཡུལ་གྱིས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་བསྟན་ན་

རྣམ་པར་ཤེས་པ་དྲུག་གི་དབྱེ་བ་མ་བཟུན་པར་འགྱུར་ཏེ། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་མིག་ལ་སོགས་
པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ལྟན་ཅིག་ཡུལ་གཅིག་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་སྟོན་པོ་ལ་སོགས་
པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དྲུག་ལ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་བཞེད་ན་ནི། ཅི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འདི་དབང་པོ་
གཟུགས་ཅན་ལས་སྦྱེས་པ་ཞིག་གསལ། འོན་ཏེ་ཡིད་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཅེས་ཤེས་པ་རེ་བ་དང་བཅས་པ་
ཉིད་དུ་འགྱུར་ལ། རྟེན་གྱིས་བཟུན་ན་ནི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མིག་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་
པའི་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་ཀྱང་ཕན་ཚུན་དབྱེ་བ་བྱུང་བར་འགྱུར་རོ།^{༡༧} །ཞེས་སོ། །འདིར་རྣམ་ཤེས་
གཉིས་ཡུལ་གཅིག་མི་གཅིག་གི་ཞིང་ཆ་ཞིག་དགོས་ཀྱང་འོས་ཏུ་འཆད་དོ། །རྩ་རྟགས་གཉིས་པ་བྱུང་སྟེ།
ཁྱོད་ཀྱིས་དབང་ཤེས་པ་ལ་ཆེ་བ་ཆད་མིན་དུ་ཁས་སྐྱབས་ཤིང་དེས་ན་མངོན་སུམ་ཆད་མ་རྟོག་བྲལ་ཁོ་
ན་ཙམ་ཆད་མར་སྒྲུབ་པ་ལ་རྟེན་གྱིས་བཟུན་ཀྱང་དགོས་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་
ལས། འདིར་ནི་ཆད་མའི་མཚན་ཉིད་བཞེད་པར་འདོད་པས་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བ་ཙམ་ཞིག་མངོན་སུམ་
ཉིད་དུ་ཁས་སྐྱབས་པས་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ལས་འདི་ཁྱད་པར་དུ་མངོན་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་ཐུན་མོང་
མ་ཡིན་པའི་རྒྱས་བཟུན་པ་ལ་དགོས་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་མཐོང་ངོ་།^{༡༨} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

གསུམ་པ་ཆད་མའི་གྲངས་དང་ངོ་བོ་ཡུལ་ལས་ཐོབ་པར་བཤད་པ་ནི། ཐལ་འགྱུར་བ་ན་རེ།
རྟོག་གི་བ་དང་རང་རྒྱུད་པ་ཁྱེད་ཁ་ཕྱི་མངོན་སུམ་ཆད་མའི་སྒྲོ་དོན་ཡུལ་ཁོ་ན་འཕྱེད་ནས་འཆད་རིགས་
པར་ཐལ། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དབང་པོས་བཟུན་པ་འདི་དེ་ལ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་མཁོ་བའི་ཕྱིར། དེར་
ཐལ། ཆད་མའི་གྲངས་དང་ངོ་བོ་འཛོག་པ་ཡུལ་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། དབང་པོས་
བཟུན་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་མཁོ་བས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཡུལ་ཁོ་ནས་བཟུན་པར་རིགས་སོ།^{༡༩} །ཞེས་
གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཆད་མའི་ངོ་བོ་ཁོ་ནར་མ་ཟད་གྲངས་འཛོག་པ་ཡང་གཞལ་བྱ་ལ་རག་ལས་པར་
ཐལ། གཞལ་བྱ་མངོན་གྱིར་དབང་གིས་མངོན་སུམ་ཆད་མ་དང་རྟོག་གྱིར་དབང་གིས་རྟེན་དཔག་ཆད་
མ་འཛོག་དགོས་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་བྱུང་སྟེ། ཡུལ་མངོན་གྱིར་བ་རིག་ཞལ་བའི་རྟོག་ཡུལ་ཅན་ལ་མངོན་
སུམ་དུ་བཞག་པར་ཐུར་དཔེ་དང་བཅས་པར་བསྒྲུབས་ཟིན་པ་དེའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག །སངས་འཕགས་ལ་

མངོན་སུམ་ཡིན་ན། མངོན་སུམ་ཡིན་པས་བྱུང་བར་འདོད་པ་ནི། སངས་འཕགས་ལ་ལྷོག་གྱུར་མ་
 ཡིན་ན་ཡང་ལྷོག་གྱུར་མ་ཡིན་པས་བྱུང་བར་ཁས་ལེན་དགོས་པས་འགལ་འདྲེ་འབའ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་ལ།
 འདིར་འཛིག་ཏེན་གྱི་ཐ་སྙད་འཛོག་སྒྲུབ་པ་ལ་སངས་འཕགས་ཀྱི་མཁའ་པས་དཔྱད་པ་ནི་ཐུན་མོང་
 དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལུགས་དང་སྒྲུབ་པ་དག་འཚོལ་བ་སོགས་དང་། ལེགས་བཤད་གསེར་སྤེང་
 དང་རྣམ་བཤད་དགོངས་པ་རབ་གསལ་སོགས་དང་འགལ་བའོ།

རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། ལྷོག་གྱུར་ལ་ཅུང་ཟད་ལྷོག་གྱུར་དང་། ཤིན་ཏུ་ལྷོག་གྱུར་དང་།
 དཔེ་མངོན་གྱུར་ལས་གཞལ་ཚོག་པའི་ལྷོག་གྱུར་གསུམ་ཡོད་པས་རྗེས་དཔག་གསུམ་བྱུང་བའི་བྱིར།
 དེར་ཐལ། དང་པོའི་དབང་གིས་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་དང་། གཉིས་པའི་དབང་གིས་ལུང་གི་ཚད་
 མའམ་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་དང་། གསུམ་པའི་དབང་གིས་ཉེར་འཇལ་གྱི་ཚད་མ་བཞག་པའི་བྱིར།
 འདི་ཉིད་ལས། ཚད་མའི་སོགས་སྒྱུར་རོ།^{༡༤} །ཡང་ན་ཚད་མའི་གངས་ཀྱང་གཞལ་བྱའི་དབང་གིས་
 འཛོག་པར་ཐལ། གཞལ་བྱ་ལ་མངོན་གྱུར་དང་། ཅུང་ཟད་ལྷོག་གྱུར་དང་། ཤིན་ཏུ་ལྷོག་གྱུར་དང་།
 དཔེ་མངོན་སུམ་པའི་སྟེང་དུ་ངེས་སྒྱུའི་ལྷོག་གྱུར་དང་བཞེ་ཡོད་པས་ཚད་མ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་
 དང་། རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་མ་དང་། ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་གམ་ལུང་གི་ཚད་མ་དང་། དཔེ་ཉེར་
 འཇལ་གྱི་ཚད་མ་བཞེར་ཡོད་པའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས། ཚད་མའི་གངས་འཇུག་པ་གཞལ་བྱ་གཞན་
 གྱི་དབང་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་།^{༡༥} །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། དང་སྒྲུབ་གངས་སུ་མ་ཟད་ངོ་བོ་རྟོག་
 པའང་བསྟོའོ། །གཞན་ཡང་། དེར་མ་ཟད་རང་རིག་མེད་ཀྱང་ཚད་མས་རང་གི་ངོ་བོ་འཛོག་པའང་
 གཞལ་བྱ་ལ་རག་ལས་པར་ཐལ། རང་རིག་མེད་ཀྱང་ཚད་མ་དག་གིས་རང་ལ་གཞལ་བྱའི་རྣམ་པ་
 ཤར་བ་ཙམ་གྱི་དབང་གིས་འཇལ་བྱེད་གྱི་ཚད་མ་རང་གི་ངོ་བོ་འང་ཡོད་པར་རྟོག་པར་འཛོག་པའི་བྱིར་
 ཉི། དཔེར་ན་སྟོན་འཛོན་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ལྟ་བུས་སྟོན་པོ་གཞལ་བ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་དབང་མངོན་དེ་
 ཡོད་པར་རྟོག་པའམ་རྟོགས་པ་གང་ཞིག །འདིར་གཞལ་བྱའི་རྣམ་པའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་ཙམ་གྱིས་ཞེས་
 པས་གཞལ་ཚུལ་དང་ཙམ་སྒྲུབ་རང་རིག་གིས་གྲུབ་པ་འགོག་པའི་བྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། འདི་ཉིད་
 ལས། གཞལ་བྱའི་རྣམ་པའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་ཙམ་གྱིས་རང་གི་ངོ་བོ་ཡོད་པར་རྟོག་པའི་ཚད་མ་དག་

གིས་རང་གི་ངོ་བོ་རྣམ་པར་འཛིག་པའི་བྱིར།^{༡༤} ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། ཀའི་སྤྱི་པ་གྲུབ་སྟེ། རྣམ་
བཤད་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ལས། ཚད་མ་ལ་གཞལ་བྱའི་རྣམ་པ་ཤར་བའི་དབང་གིས་འཇལ་
བྱེད་ཀྱི་ཚད་མས་རང་གི་ངོ་བོ་ཡོད་པར་འཛིག་ལ་ཙམ་གྱིས་ཞེས་པ་ནི་སེམས་ཙམ་པ་དང་མདོ་སྟེ་པ་
འདོད་པ་ལྟར་ཞེས་པ་ནས། རང་རིག་གིས་འགྲུབ་པ་འགོག་སྟེ་གཞལ་བྱ་འགྲུབ་པ་ཙམ་གྱིས་འགྲུབ་
པའི་དོན་ནོ།^{༡༥} ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར།

འདིས་ནི་ཚད་མ་གཅིག་ཤུར་མ་ཟད་ལྷ་བ་གཉིས་སྒྲུབ་སོགས་རྟོག་མེད་ཀྱི་ལོག་གཤེས་དང་།
བདེན་འཛིན་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ཚད་མིན་གྱི་རྟོག་པ་ལོག་གཤེས་རྣམས་ཀྱང་རང་རང་གི་སྒྲུབ་པ་ལ་མངོན་
སྟུམ་ཚད་མ་དང་དེ་གཞལ་སྟོབས་གྱིས་རང་གི་ངོ་བོ་ཚད་མ་གཞན་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཡོད་པའི་ངེས་གཤེས་
འདྲེན་ལྟས་པར་ཡང་བསྟན་པ་ཡིན་ལ། བོད་སྤྱི་མ་ཚོག་གསལ་གྱི་སྟོང་བྱེད་མཐའ་འགའ་ཞིག་
དང་། བྱིས་ཀྱི་མཆན་བྱ་བྱེད་པ་དག་ཚད་མའི་གྲངས་གཞལ་བྱ་རང་སྤྱི་གཉིས་སྒྲུབ་པ་ལ་རག་ལས་
པར་འཆད་པ་ནི་ལྷ་བའི་ཞབས་གྱིས་སྤར་བཀག་ཅིང་། མཆན་ཉིད་མཆོན་བྱ་རང་སྤྱི་གང་ཡིན་ཀྱང་
མངོན་སྟུམ་ཚད་མར་འགོ་བའི་ཡུལ་ལ་འདྲ་བར་འཆད་འགྱུར་ལྟར་ཡིན་པས་དབྱེད་ལྟར་རྣམས་གྱིས་
དོར་བར་བྱ་ལ། འདི་ལྟར་མངོན་རྟེན་གཉིས་ཀྱི་ཡུལ་མངོན་ལྟོག་སོ་སོར་འཛིག་མ་གཤེས་ན་ལུང་འདིའི་
དོན་བཤད་བྱུང་བར་མི་སྒྲུབ་སྟེ་འགྲུ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ།

བཞེ་པ་འཛིག་རྟེན་ན་གྲགས་པའི་སྒྲུབ་སྒྲངས་པར་ཐལ་བ་ནི། རང་བཞེན་སྒྲུབ་རྣམས་ན་རེ།
བྱུང་ལྡུལ་མངོན་སྟུམ་ཞེས་པའི་སྒྲུབ་དོན་ཡུལ་ལ་མི་འཆད་པར་སྤར་ལྟར་དབང་པོ་ཁོ་ནའི་སྟོན་
བྱེད་གྲག་ཏུ་འཆད་རིགས་པར་ཐལ། འཛིག་རྟེན་ན་མངོན་སྟུམ་ཞེས་པའི་བརྗོད་འདོད་ཀྱི་དོན་ནི་
དབང་པོ་སོ་སོ་ལ་བཞེན་ནས་འཇུག་པའི་གཤེས་པ་ལ་རབ་ཏུ་གྲགས་པ་ཡིན་ལ། ལྷ་གྲགས་ཁྱེད་ལྟར་
དོན་སོ་སོ་བའི་སྒྲུབ་གྲགས་པའི་བྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། ཚད་མ་ལས། མངོན་སྟུམ་རྟོག་བྲལ་མ་
འབྱུལ་བ།^{༡༦} ཞེས་དང་། ཚོས་མཆོག་གིས་མངོན་སྟུམ་ཞེས་བའི་མཆོན་གཞི་རྟེན་སྒྲུབ་པ་མཛོད་པ་སྟེ།
མངོན་སྟུམ་གྱིས་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མངོན་སྟུམ་དུ་བྱེད་པའི་གཤེས་པ་རབ་ཏུ་གྲགས་པ་དེ་ནི་རྟོག་པ་དང་

དེ་ལ་ཐལ་འགྱུར་བ་ན་རེ། ཁྱེད་ཀྱིས་འཆད་ཚུལ་དེ་མི་རུང་བར་ཐལ། དྲུག་ལྷམ་མངོན་
 སུམ་གྱི་སྒྲིའི་ཐ་སྟད་འདི་འཛིག་རྟེན་ལ་གྲགས་པ་དང་རེ་གཉིས་ཀ་ལཡོད་ཀྱང་འདིའི་དོན་སྒྲ་སོ་སོར་
 མ་ཐལ་བར་འཛིག་རྟེན་ན་གྲགས་པ་ལྟར་མངོན་གྱུ་ར་དང་ལྟོག་གྱུ་ར་ཡིན་པ་ཙམ་ལ་བྱེད་དགོས་ཀྱི།
 ཁྱེད་ལྟར་ཐལ་ནས་སྒྲོས་པ་དང་དབང་པོ་ལ་སྒྱུར་ན་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། ཁོ་བོ་ཅག་གིས་དེའི་དོན་ཡུལ་
 མངོན་གྱུ་ར་ལ་སྒྱུར་བ་ནི་འཛིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྟད་རི་ལྟ་བུ་བ་བཞིན་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས།
 དཔལ་དང་པར་བྱ་སྟེ། མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་འདི་འཛིག་རྟེན་ལ་གྲགས་པ་ནི་ཡོད་མོད་ཀྱི། དེ་རི་ལྟར་འཛིག་
 རྟེན་ན་ཡིན་པ་དེ་ལྟར་ནི་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་སྒྲ་ས་པ་ཉིད་དོ།^{༡༤} ཞེས་སོ། ཁོ་ན་རེ། མ་བྱུང་ཟེར་ན།
 འཛིག་རྟེན་ན་ཐ་སྟད་རབ་ཏུ་གྲགས་པའི་སྒྲ་ཡང་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྟད་འཆད་པའི་སྐབས་འདིར་ཡང་
 སྒྲོང་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། སྒར་གོང་དུ་དཔལ་དང་པ་ལྟར་འཛིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྟད་སྐབས་སུ་འཛིག་རྟེན་
 གྱི་ཡུལ་ལ་མངོན་སུམ་ཞེས་བཏགས་པའི་དོན་སྒྲ་ངས་ནས་རྟེན་དབང་པོ་ལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྒྱུར་ནས་
 དཔལ་དང་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། འཛིག་རྟེན་པའི་དོན་རི་ལྟར་གནས་པ་སྒྲ་ངས་ནས་དེ་བྱེ་བྲག་ཏུ་
 འཆད་པར་བྱེད་ན་ནི། རབ་ཏུ་གྲགས་པའི་སྒྲ་ཡང་སྒྲོང་བར་འགྱུར་དོ།^{༡༥} ཞེས་སོ། དྲུག་ལྷམ་
 མངོན་སུམ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཁྱེད་ལྟར་དབང་པོ་དང་དབང་པོ་སོ་སོལ་འཇུག་པ་ཞེས་པ་འཇུག་པ་ལས། དབང་
 པོ་དང་དབང་པོ་སོ་སོལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་པ་ཞེས་སྒྲོས་སྒྲ་དང་དབང་རྟེན་གྱིས་དཔལ་དང་པ་དེ་ལྟ་
 བུར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། འདོད་ཚུལ་དེ་གཉིས་ལ་གཞོན་བྱེད་སྒྲར་བསྟན་པ་དེ་དང་སྒྲོས་དོན་མི་
 འཐད་ཚུལ་བྱིས་འཆད་པར་འགྱུར་བ་དེའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། དེའི་ཕྱིར་མངོན་སུམ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་
 ལྟར་མི་འགྱུར་དོ།^{༡༦} ཞེས་སོ།

ཚོས་པས་མ་ཁུབ་པའི་སྒྲོན།

གཉིས་པ་ཚོས་པས་མ་ཁུབ་པའི་སྒྲོན་ནི། གཞན་ཡང་རྟེན་གྱིས་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་མི་
 འཐད་པར་མ་ཟད་སོ་སོ་ཞེས་ཚོས་སྒྲུའི་སྒྲོས་འཆད་པ་དེ་ཡང་མི་འཐད་པར་ཐལ། ཚོས་སྒྲུ་མི་འཇུག་
 པའི་དབང་གེས་སྐད་ཅིག་མ་དུ་མ་ཡོད་པའི་བྱིར། མ་གྲུབ་ན། དབང་པོའི་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་གི་རྟེན་
 ཅན་མིག་གི་རྣམ་ཤེས་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ཚོས་ཅན། མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། དབང་
 པོ་དང་དབང་པོ་སོ་སོ་ལ་འཇུག་པའམ་དབང་པོ་དང་དབང་པོ་སོ་སོ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་ཅིས་པའི་
 ཚོས་དོན་གཉིས་པོ་གང་གི་ཡང་དོན་མེད་པའི་བྱིར། དབང་པོ་གཅིག་ཁོ་ན་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་ཤེས་
 གཅིག་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས། ཚོས་པའི་དོན་མེད་པའི་བྱིར་དབང་པོའི་སྐད་ཅིག་གཅིག་
 གི་རྟེན་ཅན་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཅིག་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་ཡང་མི་འགྱུར་ལ།^{༡༥} ཞེས་གསུངས་
 པའི་བྱིར། དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ། སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ལ་དེ་ལྟར་སྒྲུ་མི་འཇུག་ཀྱང་མངོན་སུམ་ལ་ཚོས་སྒྲུས་
 ཁུབ་པར་ཐལ། ཁོ་བོས་སྐད་ཅིག་མ་རེ་རེ་མངོན་སུམ་དུ་མི་འདོད་པའི་བྱིར་དང་། དུ་མའི་རྒྱན་ཡུལ་
 མངོན་དུ་བྱེད་ཅུ་ས་ལ་འདོད་པའི་བྱིར་ཟེར་ནའང་མི་འཐད་པར་ཐལ། སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་མེད་ན་
 ཚོགས་པ་ལའང་མངོན་སུམ་མི་འཐད་པའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས། རེ་རེ་ལ་མངོན་སུམ་ཉིད་མེད་ན་ནི་
 མང་པོ་རྣམས་ལ་ཡང་མི་འགྱུར་རོ།^{༡༦} ཞེས་སོ། །ཡང་དེ་ཚོས་ཅན། མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པར་ཐལ།
 དབང་པོ་དང་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་པ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཁུབ་པ་ཁས། ཉགས་གྲུབ་སྟེ།
 རང་གི་བྱ་ན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཆུན་མིག་དབང་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ཁོ་ན་ལ་བརྟེན་པའི་བྱིར།
 ཉགས་སྒྲ། ཁུབ་སྟེ། དབང་པོ་དང་དེའི་རྣམ་ཤེས་སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་སྒྲེས་མ་ཐག་ཏུ་འཇིག་པའི་བྱིར།
 བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས། འོ་ན་དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ཇི་ལྟར་མངོན་
 སུམ་ཉིད་ཡིན། དེ་ནི་དབང་པོ་དང་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་
 བྱིར་དང་། དབང་པོ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་སྐད་ཅིག་མ་དག་སྒྲེས་མ་ཐག་ཏུ་འཇིག་པ་ཉིད་ཀྱི་བྱིར་
 ཞེས་སོ།^{༡༧} །འདིས་ཡུལ་དབང་གཉིས་ལའང་རིགས་པ་བསྐྱེས་ན་མིག་གེས་སྐད་གཅིག་མ་གཅིག་

གིས་གཟུགས་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པར་ཁས་བླངས་ཆོག་པར་འོག་གི་ཡིད་མངོན་
སྐབས་ལྟར་ཡིན་པས་སྤྱི་བའི་མི་རྟག་པ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་སྐྱེ་ཡོད་པར་ཡང་འགྲུབ་པོ།

དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ། དབང་པོའི་རྩལ་སྤྱི་བའ་རེ་རེ་ནས་བཀར་ནས་རྟོན་དང་། ཡུལ་གཟུགས་ཀྱི་
སྐྱེ་མཆེད་སོགས་ཀྱི་རྩལ་སྤྱི་བའ་རེ་རེ་ནས་བཀར་ནས་དམིགས་པར་འདོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པར་
ཤེས་པའི་ཆོགས་དང་པོ་ལྟ་ནི་རྩལ་སྤྱི་བའ་བསགས་པའི་འདུས་པའི་དབང་རྟོན་ཅན་དང་། རྩལ་སྤྱི་
བའ་བསགས་པའི་འདུས་པའི་དམིགས་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། རབ་རིབ་ཅན་གྱིས་སྐྱེ་
ཤད་རེ་རེ་ནས་ལོགས་སུ་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས། གལ་ཏེ་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་
ཆོགས་ལྟ་ནི་བསགས་པའི་རྟོན་དང་དམིགས་པ་ཅན་ཡིན་པས་དབང་པོའི་རྩལ་སྤྱི་བའ་དང་། ཡུལ་གྱི་
རྩལ་སྤྱི་བའ་རེ་རེ་ཞིང་རྟོན་ཉིད་དམ་དམིགས་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རབ་རིབ་ཅན་གྱིས་སྐྱེ་
ཤད་རེ་རེ་ནས་ལོགས་སུ་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༥} །ཞེས་སོ། །གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་སོགས་དམིགས་
པ་ཡུལ་གྱི་རྩལ་སྤྱི་བའ་ཆོགས་པའི་ནང་གི་རྩལ་རེ་རེ་ཡང་རྣམ་ཤེས་དེ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུའི་དངོས་པོ་ཡིན་པ་
ལྟར་མིག་སོགས་ཀྱི་དབང་པོའི་རྩལ་ཆོགས་པའི་ཆེ་རེ་ནས་རྟོན་ཡིན་ཏེ། རྣམ་ཤེས་ཆོགས་དང་པོ་ལྟ་
བསགས་པ་ལ་དམིགས་པ་དེའི་ཕྱིར། དེས་ན་མངོན་སུམ་ལ་སྒྲོས་པས་མ་ཁུབ་པའི་སྒྲོན་མེད་པར་
ཐལ། སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་མངོན་སུམ་དུ་མི་འདོད་ཀྱང་དེ་ལ་ཡང་རང་གི་རྟོན་དབང་པོའི་རྩལ་དང་
རྩལ་སོ་སོ་ལ་བརྟན་པ་བཤད་བྱུང་པ་དེའི་ཕྱིར། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས། ཆོགས་པའི་ནང་ན་གནས་
པ་རེ་རེ་འང་རྒྱུའི་དངོས་པོ་ཡིན་པ་ལྟར་མིག་ལ་སོགས་པའི་རྩལ་སྤྱི་བའ་ཆོགས་པ་རྣམས་ནི་རེ་རེ་ཞིང་
རྒྱ་ཉིད་ཡིན་ལོ་ཞེ་ནོ།^{༡༦} །ཞེས་སོ། །འདི་མདོ་སྤེལ་དང་སྒྲོབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་གྱིས་བཤད་པ་དང་
མཐུན་ལ་དོགས་པ་ཁོང་ནས་བསྐྱངས་ནས་སྒྲོས་སྒྲུབ་སྦྱར་བའོ།

དེ་ལ་ཐལ་འགྱུར་བ་ན་རེ། དེ་ལྟར་འདོད་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། དེའི་དཔེ་ཡང་མི་མཐུན་
ལ་དོན་ཡང་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། རབ་རིབ་ཅན་གྱིས་སྐྱེ་ཤད་རེ་རེ་ནས་མཐོང་ལ་མིག་
ལ་གནོད་པ་ཡོད་ན་མི་མཐོང་ཞིང་དབང་པོའི་རྩལ་སྤྱི་བའ་ལ་ནི་ཆོགས་པ་ལས་བྱུང་དུ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་
རྟོན་མེད་པ་དེའི་ཕྱིར། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས། དཔེ་མི་མཐུན་པ་ཞིག་སྟེ། རབ་རིབ་ཅན་གྱིས་སྐྱེ་

ཤད་རེ་རེ་ནས་མཐོང་བའི་ཕྱིར། མིག་ལ་གཞོད་པ་ཡོད་ན་མི་མཐོང་བར་འགྱུར་ལ་དབང་བོའི་རྒྱལ་
ཕ་རབ་རྣམས་ལ་ནི་ཚོགས་པའི་གནས་སྐབས་ལས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་རྒྱལ་ཕ་རབ་རེ་རེ་རང་གི་རྣམ་པར་
ཤེས་པའི་རྟེན་ཉིད་ཏུ་མ་མཐོང་བས་ཚོགས་པ་ལ་གནས་པ་རྣམས་ལ་རེ་རེ་རྟེན་ཉིད་ཏུ་བཏགས་པ་
འདི་མི་རིགས་སོ།¹⁰ །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། དབང་བོའི་རྒྱལ་ཕ་རབ་ལ་ལྟོས་ནས་ཀྱང་སོ་སོ་ལ་བརྟེན་ནས་ཞེས་པའི་
སྒྲོས་པའམ་བསྐྱན་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དབང་བོའི་རྒྱལ་ཕ་རབ་རེ་རེ་ལ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་གྱི་རྒྱས་
པ་ཕྱུང་བཟད་ཀྱང་མེད་ན་ཚོགས་ཚེའང་རེ་རེ་ནས་རྒྱས་པ་མེད་དགོས་པ་ནི་སྒྲུབ་གྱི་རྒྱལ་དེ་ལས་རེ་རེ་ནས་
དབང་བོའི་ཚོད་དབྱིབས་སུ་འགོ་རྒྱུ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། དཔེར་ན་བྱེ་མ་ལ་རྒྱས་པ་ཙམ་ཞིག་ཡོད་ན་
ཚོགས་པ་ལ་འང་དེ་མཐུན་ཆེན་པོ་དམིགས་ལ་དེ་ལ་ཕྱུང་བཟད་ཀྱང་མེད་ན་ཚོགས་པ་ལ་ཡང་མ་དམིགས་
དགོས། དེ་བཞིན་དུ་རྩ་གཅིག་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཕྱིར་ལ་ཡོད་པས་ཚོགས་ན་སྒྲུབ་པོ་ཡང་འབྱིག་
རྒྱས་ལ་ཉིལ་རེ་རེ་ལ་སྒྲུམ་ཕྱུང་བཟད་ཡོད་པས་ཚོགས་པ་ལ་བྱུང་གང་འབྱིན་པའི་རྒྱས་པ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས། བྱེ་མ་ལ་རྒྱས་པ་ཕྱུང་བཟད་ཙམ་ཞིག་དམིགས་ནས་ཚོགས་
པ་ལ་གནས་པ་ཡང་དེ་དང་མཚུངས་པར། ཞེས་པ་ནས། ཚོགས་པ་རྣམས་འབྲུ་མར་བུམ་པ་གང་
འབྱིན་པ་ཡང་སྲིད་ན་ཚོགས་པ་ལ་མ་ལྟོས་པའི་དབང་བོའི་རྒྱལ་ཕ་རབ་རྣམས་ལ་ནི་དེ་ལྟར་རེ་
རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་ཉིད་ཏུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས་རྒྱལ་ཕ་རབ་ལ་ལྟོས་ནས་ཀྱང་བསྐྱོན་པ་མི་སྲིད་དོ་
ཞེས་སོ།¹¹ །དབང་བོའི་རྒྱལ་ལ་ལྟོས་ནས་སྒྲོས་སྒྲུ་མི་འབད་པར་མ་བཟད་སྐད་ཅིག་མའི་སྒྲོས་ཀྱང་
སྒྲོས་སྒྲུ་མ་ཁྱབ་པར་ཐལ། དབང་བོ་དེ་ཡང་སྐད་ཅིག་མ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཏྲགས་སྒྲུ། དེ་རང་གི་
རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ལྷན་ཅིག་འགག་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་ཤེས་པ་གང་ཞིག་དབང་བོ་དང་
དབང་བོ་ལ་གནས་པ་དེ་ནི་མངོན་སུམ་མོ་ཞེས་བཤད་པ་མི་རིགས་ཏེ། དེ་ལ་སྒྲོས་པས་མ་ཁྱབ་པ་
དང་མངོན་སུམ་དངོས་བཏགས་ནོར་བའི་སྒྲོན་སོགས་ཡོད་པ་དེའི་ཕྱིར། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས།
དེ་ཡང་སྐད་ཅིག་མ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རང་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ལྷན་ཅིག་འགག་པས་བསྐྱོན་པ་ག་ལ་
སྲིད། དེའི་ཕྱིར་ཤེས་པ་གང་ཞིག་དབང་བོ་དང་དབང་བོ་ལ་གནས་པ་དེ་ནི་མངོན་སུམ་མོ་ཞེས་བྱ་བ་

མི་རིགས་སོ།^{༡༧} ཞེས་སོ། དེས་ན་དབང་པོ་ལ་འཇུག་པ་དང་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་པ་དང་
དབང་པོ་ལ་གནས་པ་གསུམ་ག་གང་ལ་ཡང་སྒྲོས་སྒྲུབ་གཤམ་གོ།

དེ་ལ་ཡང་རང་བཞིན་སྒྲུབ་དག་ན་རེ། སྒྲོན་དེ་ཡང་མེད་པར་ཐལ། ཁོ་བོ་ནི་ཤེས་པ་སྐྱད་
ཅིག་མ་རེ་རེ་མངོན་སུམ་དུ་མི་འདོད་ལ། སྐད་ཅིག་མ་དུ་མའི་རྒྱུན་གྱི་ཚོགས་པའི་ཤེས་པ་ཞིག་མངོན་
སུམ་དུ་ཁས་ལེན་ལ། དེའི་ཚོན་མ་ཤེས་དེ་དང་དུས་མཉམ་པའི་དབང་པོའི་རྒྱུན་གྱི་ཚོགས་པའི་སྐྱད་
ཅིག་དག་ཀྱང་རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩལ་སྟེ། དབང་པོའི་སྐྱད་ཅིག་དང་སྐྱད་ཅིག་ལ་བརྟེན་པ་ཞེས་
བཤད་ཚོག་པའི་ཕྱིར་སྒྲོས་སྒྲུབ་མི་རུང་བའི་སྒྲོན་མེད་དོ། ཁམ་ཁུབ་མཚམས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱང་བྱུང་སྟེ། སོ་
སོ་སྒྲེ་བོས་བྱང་མཐའ་སྐྱད་ཅིག་མར་བྱ་བ་བྱེད་མི་བྱུང་བའི་ཕྱིར་དང་། བྱ་ཚོགས་ཀྱི་སྐྱད་ཅིག་མ་ལ་
སྐྱད་ཅིག་ལྷ་ཕྱི་དུ་མ་ཚོགས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས། ཅི་སྟེ་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་
ཚོགས་པ་བདག་ཉིད་རི་ལྷ་བུའི་དབང་པོ་དག་ལ་གནས་པའི་ཕྱིར་དེ་སྐྱད་ཅིག་བྱེད་བྱུང་བཤད་པར་
འགྱུར་རོ་སྟུམ་ན་ཞེས་སོ།^{༡༨}

དེ་ལ་ཐལ་འགྱུར་བ་ན་རེ། འདི་ཡང་མི་རུང་བར་ཐལ། མིག་ཤེས་སྐྱད་ཅིག་མ་གཅིག་དེ་
ལྟར་མི་རུང་བར་བཤད་ཟེན་ལྟར་ཡིན་ལ། སྐད་ཅིག་དེ་དག་ལས་མ་གཏོགས་པའི་དབང་པོའི་ཚོགས་
པ་དང་མངོན་སུམ་གྱི་ཚོགས་པ་རྣམས་སུ་མེད་པས་དེ་ལ་དབང་པོ་དང་ཚོགས་པ་ལ་རྣམ་ཤེས་ཚོགས་པ་
བརྟེན་ཚུལ་བཤད་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་ཁང་བ་ཀ་བཞི་ཅན་གྱི་ཐོག་ཀ་བ་བཞི་གཅིག་གིས་
ཀྱང་མ་བཏེགས་ཀྱང་དེ་ཚོགས་པས་བཏེགས་སོ་ཞེས་བཤད་མི་བྱུང་བ་བཞིན་ནོ། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་
བ་ལས། འདི་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་གང་ལས་ཤེན་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་སྐྱད་ཅིག་མ་གཅིག་
ལ་དེ་ལྟར་བྱེད་བྱུང་བཤད་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་ལ་ཚོགས་པ་རྣམས་སུ་མེད་པ་ཡང་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་
པ་ཉིད་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་སོ།^{༡༩} འདིའི་རྣམས་སུ་མེད་པའི་དོན་བདེན་མེད་ལ་སྒྱུར་དུ་རུང་ཡང་
ཕྱོགས་སྔ་ལ་རང་རྒྱུད་པ་ཡང་ཡོད་པས་དེས་བདེན་གྱི་བ་མི་འདོད་ཀྱང་རྣམས་གྱུ་བ་འདོད་པས་སྔར་
ལྟར་ལེགས་སོ།

སྒྲུབ་པ། ཕྱ་ཞིབ་རིགས་པ་བྱེད་བས་སྒྲོས་མ་སྒྲོས། ཁམ་ཁུབ་ལྟོག་རྣམ་དཔེ་བྱུང་མཐའ་སོ་

སོའི་ལྷགས། །མ་འདྲེས་གསལ་བར་བྱེ་ཆེ་བའི་ཞབས། །ཡེ་བས་མིན་མཁས་གཞན་ཡིན་སྟུང་ཐེ་
ཚོམ་ཅི། །རིགས་པའི་དབང་ཕྱུག་འཕགས་བོད་བྱེ་བས་ཀྱང་། །མ་མིགས་འཕགས་པ་ཡབ་སྲས་
དགོངས་པའི་དོན། །སྟོན་མཛད་ལྷ་རྒྱས་བྱུང་གི་རྒྱ་སྐར་བཞིན། །ཁྱམ་པར་བཀྲ་བས་རྒྱལ་རྣམས་
འཇུག་ཞིང་བཞད། །གང་ཞིག་བསྟེན་ན་འཁོར་འདས་ཀྱན་གསལ་བའི། །འཇམ་དཔལ་མི་ཡི་རྣམ་
རོལ་ཅོང་ཁ་པས། །ཐུགས་རྗེའི་ཕྱག་བྱུང་བདག་གི་མགོར་བསྐྱངས་ནས། །ཟབ་རྒྱས་བུམ་བཟང་ད་
བྱིན་ཁྱོད་ལ་བཞིན། །ཞེས་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚོགས་སུ་བཅད་པའོ།

མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་རྟོག་བྲལ་དུ་མི་འཐད་པ།

བཞེ་བ་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་རྟོག་བྲལ་དུ་མི་འཐད་པ་ལ། འདོད་པ་བརྗོད་པ་དང་།
དེ་དགག་པ་གཉིས་སོ།

དང་པོ་ནི། བརྒྱ་པ་ལས། གཟུགས་མཐོང་ཆེན་བུམ་པ་ནི། །ཐམས་ཅད་ཁོ་ན་མཐོང་མི་
འགྱུར། །བུམ་པ་ཞེས་བྱ་མངོན་སུམ་ཡང་། །དེ་ཉིད་རིགས་པ་སུ་ཞིག་སྟུ།^{༡༧} །ཞེས་པའི་སྐབས་སུ་
དབྱེད་ཆེ་བུམ་པ་ལྟ་བུའི་ཡུལ་མངོན་སུམ་ཡང་མི་རུང་བར་གསུངས་ལ། རང་བཞིན་སྟུ་བ་རྟོག་གེ་བ་
དག་ན་རེ། ཐལ་འགྱུར་བ་ཁྱོད་ཀྱིས་བུམ་པ་མངོན་སུམ་འགོག་པ་མི་རིགས་པར་ཐལ། དེ་ལ་དགོས་
པ་བྱུང་བཅད་ཀྱང་མེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་སྐྱུ་མིག་གེས་ཀྱི་བུམ་པ་ཡིན་པ་འགོག་པ་ལྟ་བུའི་ན་པའི་
ཕྱིར། །ཁོ་བོ་ཅག་རྣམས་ཀྱང་བུམ་པ་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པ་ཁོ་ནར་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ།
གཟུགས་ལ་སོགས་པ་རིགས་པ་རྣམས་བྱེ་སྟུ་དང་། །ལུང་གི་མདོ་སྟེ་པ་ལྟར་ན་རང་མཚན་མིན་ལ་
སེམས་ཅམ་པ་ལྟར་ན་མཉམ་གཞག་ཡེ་གེས་ཀྱི་དམིགས་པ་རང་མཚན་དེར་མེད་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་སྟུ་
འཇུག་གཞིའི་རྣམ་གཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་པས་རྣམ་གཤེས་དེ་མངོན་སུམ་དངོས་དང་ཡུལ་དེ་བཏགས་པ་ཅམ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས། འདི་ལ་རྟོག་གེ་བ་རྣམས་ན་རེ། བུམ་པ་ལ་མངོན་སུམ་ཉིད་
ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་ཁོ་ན་སྟེ། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ནི་བསྟན་དུ་མེད་པ་
ཡིན་ལ་མངོན་སུམ་གྱིས་བསྟན་པར་བྱ་བ་མིག་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་གཤེས་པའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་

མངོན་སུམ་ཞེས་བྱ་བར་བཏགས་སོ། །ཞེས་པ་ནས། དེའི་ཕྱིར་མངོན་སུམ་ཉིད་འགོག་པ་དགོས་པ་
མེད་པའི་ཕྱིར། སྐྱེ་ལ་མིག་གི་བཟུང་བར་བྱ་བ་འགོག་པ་ལྟར་བུམ་པ་འདི་ལ་ཡང་འགོག་པ་རིགས་པ་
མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ།^{༡༧} །ཞེས་སོ།།

དེ་ལ་ཐལ་འགྱུར་བ་ན་རེ། འོན་ཏྲོག་གེ་བ་ཁྱེད་རྣམས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་གང་ལ་འདོད།
རྟོག་གེ་བ་རྣམས་ན་རེ། ཤེས་པ་ཞིག་ལ་འདོད་ལ། རྟོག་པའི་ངོ་བོར་གྱུར་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡུལ་མི་གསལ་
བས་རྟོག་བྲལ་ལ་འདོད་དེ། ཕྱགས་སྤང་གིས། མིང་དང་རིགས་སོགས་སྦྱོར་བ་ཡི། རྟོག་པ་དང་བྲལ་
མངོན་སུམ་མོ།^{༡༨} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས། རྟོག་གེ་བ་
འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་དོན་གཏན་བྱང་བར་བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ནས། སྐྱེས་པ་ཤེས་པ་མངོན་སུམ་
ཡིན་ནོ། །ཤེས་པ་ཅི་འདྲ་བ་ཞིག་ ཁང་རྟོག་པ་དང་མཉམ་བཤེས་པའོ།^{༡༩} །ཞེས་སོ། རྟོག་པ་གང་ཡིན་ཞེ་ན།
ཁོ་ན་རེ། མིང་དོན་འདྲེས་པར་འཛིན་པ་དང་བུམ་པ་ལྟ་བུར་གི་རིགས་ཅན་ཀྱན་ལ་བྱུང་བར་འཛིན་
པ་དང་། རིགས་མི་མཐུན་པའི་ཤིང་སོགས་དུ་མ་འདུས་པའི་ཚྲིས་སྒྲིལ་པའི་ཆེ་རིག་ཅིག་ཡིན་ཏེ།
རྣམ་འགྲེལ་ལས། ཤེས་གང་གང་ལ་སྒྲི་དོན་འཛིན། ཉེ་ནི་དེ་ལ་རྟོག་པ་ཡིན།^{༢༠} །ཞེས་གསུངས་པའི་
ཕྱིར། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས། རྟོག་པ་ཡང་ཅི་ཞིག་ ཁང་དོན་ལ་མིང་དང་རིགས་སུ་ལྟག་པར་སྒྲི་
འདོགས་པར་ཞུགས་པ་འདུ་ཤེས་གཡེར་པོ་སྟེ།^{༢༡} །ཞེས་སོ། འདུ་ཤེས་གཡེར་པོ་ཞེས་པས་རྟོག་པ་
འདུ་ཤེས་སུ་བསྟན་པ་མིན་གྱི་དེའོ་འདིའོ་ཞེས་ཡུལ་ལ་འདུ་ཤེས་ཚུལ་བསྟན་པ་སྟེ་རྟོག་པ་སེལ་འཇུག་
ཅིས་པ་དང་དོན་གཅིག་གོ། གཡེར་པོ་ནི་མཁས་པ་སྟེ་ཡུལ་གྱི་སྒྲི་རིས་འབྱེད་པ་ལ་རྟོག་པ་མཁས་པར་
བསྟན་ནོ། ཉེས་ན་དབང་པོའི་རྣམ་ཤེས་ལྡོམས་ཅན། མངོན་སུམ་ཡིན་ཏེ། རྟོག་པ་དེ་དང་བྲལ་ཞིང་
ཡུལ་གྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་བྱུང་ཚུལ་སྒྲི་རྟོག་གིས་བརྟེན་དུ་མེད་པ་ཙམ་ལ་འཇུག་པའི་མི་སྒྲི་བའི་ཤེས་
པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་ཚེས་ཅན། མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲི་བཤད་ཡོད་དེ། དབང་པོ་དང་དབང་པོ་ལ་
གནས་པས་དེ་ལྟར་བརྟེན་པའི་ཕྱིར། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས། དེ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་དབང་པོའི་
རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྟ་ནི་ཡུལ་གྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་བརྟེན་དུ་མེད་པ་ཙམ་ཞིག་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་མངོན་
སུམ་གྱི་སྒྲིས་བརྟེན་པར་བྱ་སྟེ་དབང་པོ་དང་དབང་པོ་ལ་གནས་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༢༢} །ཞེས་སོ།།

བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་ནས་བཀག་ཚུལ།

གཉིས་པ་དེ་འགོ་ག་བ་ལ་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བས་བཀག་ཚུལ་དང་། ཚིག་གསལ་འདི་ཉིད་
ལས་བཀག་ཚུལ་གཉིས།

དང་པོ་ནི། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བར་རྟོག་བྱལ་དུ་འདོད་བ་མ་བཀག་ལ། མངོན་སུམ་གྱི་
སྒྲ་དོན་ལ་སྒྲོས་སྒྲ་བཀག་པ་ཚོད་སྒྲོང་དང་བཅས་པས་ཡུལ་ལ་མངོན་སུམ་དངོས་དང་ཡུལ་ཅན་ལ་
བཏགས་པ་ཡིན་པར་བསྒྲུབས་པ་དང་། དབང་གིས་མངོན་སུམ་ཚད་མ་དག་ཡུལ་གྱི་རང་གི་མཚན་
ཉིད་དམ་རང་བཞིན་ལ་ཚད་མར་འདོད་བ་དག་ག་བ་གཉིས་བྱས་ཏེ། དང་པོ་ནི། རྒྱ་རྒྱུ་པ་ལྟར།
འགྲེལ་བ་དེ་ཉིད་ལས། འོ་ན་རྣམ་པར་གྲུབ་པའི་སྒྲ་དེ་མ་གཞི་རྒྱ་རྒྱུ་པ་ལྟར་མངོན་སུམ་ཡིན། ཞེས་བ་
ནས། དེའི་ཉིད་བར་ལེན་པ་ཅན་རྣམས་ཀྱང་མོན་སུམ་ཡིན་པས་ཉིས་པ་མེད་དོ།^{༡༩} ཞེས་སོ། །འདིའི་
དཀའ་གནད་ལའ་ཆེར་བྱངས་ནས་བཤད་ཟིན་ཏོ། །བཀག་ཚུལ་གཉིས་པ་ནི། འགྲེལ་བ་དེ་ཉིད་ལས།
གང་ཡང་འདིས་དབང་པོའི་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་འདི་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་སྒྲོ་བཏགས་ནས་གཞན་ཚད་མ་
ཉིད་དུ་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་ཡང་ཆེས་གིན་ཏུ་མ་འབྲེལ་བ་ཞིག་གོ། ཞེས་པ་ནས། ཚད་མ་ཉིད་དུ་བྱལ་
བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ།^{༢༠} ཞེས་པའི་བར་གསུངས་ནས། དེའི་ཕྱིར་རྟོག་གི་བ་འདི་ཞེས་སོགས་གྱིས་
མཐུག་བསྟུ་བ་མཛད་པས་སོ། །བཀག་ཚུལ་གཉིས་པ་འདི་རྗེ་རིན་པོ་ཆེས་རྟོགས་དཀའ་བར་སྤྱང་
གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་པས། ཚིག་ཟིན་ཅུ་མ་བཤད་ན་རྟོག་གི་བ་འདིས་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གཞིས་ལས་ཡུལ་
ཅན་ཁོ་ན་ལ་མངོན་སུམ་དང་ཚད་མར་འོད་ལྷགས་དེ་ཆེས་གིན་ཏུ་མ་འབྲེལ་བའམ་འབྲེལ་མེད་ཅིག་
ཡིན་པར་བྱལ། འདིས་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གཞིས་ལས་དབང་པོའི་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་ལྟར་གྱིས་མངོན་
སུམ་མིན་བཞིན་དུ་དེར་སྒྲོ་བཏགས་ནས་གཟུགས་སོགས་ཡུལ་ལྗེའི་རང་མཚན་རྣམས་དེ་དག་གི་
དངོས་ཡུལ་བྱས་ནས་དེ་ལ་ཚད་མའི་དོན་མི་སྒྲུབ་པ་དང་མ་འབྲེལ་བར་རྟོག་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བརྒྱ་
པའི་འགྲེལ་བ་ལས། གང་ཡང་འདིས་དབང་པོའི་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་འདི་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་སྒྲོ་བཏགས་
ནས་གཞན་ཚད་མ་ཉིད་དུ་རྟོག་པར་བྱེད་པ་དེ་ཡང་ཆེས་གིན་ཏུ་མ་འབྲེལ་བ་ཞིག་གོ།^{༢༡} ཞེས་སོ། །མངོན་

སུམ་ཉིད་དུ་སྒྲོ་བཏགས་པ་ནི། དེ་གཉིས་ལྟོས་ཆེ་མངོན་སུམ་མིན་བཞིན་དུ་མངོན་སུམ་དངོས་གནས་
 པར་སྒྲོ་བཏགས་ཞེས་པའི་དོན་དང་། གཞན་སྒྲོ་སྒྲོས་པ་ནི་གེས་པ་མངོན་སུམ་དེ་ལའང་གཞན་ཚད་མ་
 ཡིན་བྱས་ཞེས་དང་ཚད་མའི་དོན་ཡང་མི་སྒྲུ་བས་མཆོག་པར་གཞན་གསར་དུ་དང་མ་འབྲུལ་པ་སོགས་
 སུབས་པ་ནི་ཆོག་དེ་དག་དང་འབྲེལ་མེད་པའོ་སྒྲུ་དུ་དགོངས་པའོ།།

རྟོག་གེ་བའམ་རང་བཞིན་སྒྲུ་བ་ནི་དབང་གེས་ལྟུལ་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་རང་མཚན་ལྟ་
 ལ་ཚད་མར་འདོད་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། དེ་དག་ལྟུལ་དེ་དག་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ལ་མི་
 སྒྲུ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱལ་སྒྲེ། མི་སྒྲུ་བ་ནི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་འཛིག་རྟེན་ན་འཛིག་པར་མཐོང་
 བ་དེའི་ཕྱིར། མ་བྱལ་མཚམས་ལ་ཏྲགས་གྲུབ་སྒྲེ། བཙམ་ལུན་འདས་ཀྱིས་རྣམ་པར་གེས་པ་རྒྱན་པ་
 དང་སྒྲུ་མ་ལྟ་བུར་ཐེག་པ་གོང་འོག་དུ་མར་ཡང་ཡང་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཐེག་ཆེན་གྱི་མདོ་ལས། འདྲ་
 གེས་ཐམས་ཅད་^{༡༤} དང་སྒྲོད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་ནི་རྒྱན་པ་སྒྲུ་བའི་ཆོས་ཅན་དག་སྒྲེ།^{༡༥} གྱེ་མ་འདྲ་བྱེད་
 རྣམས་མི་ཏྲག་^{༡༦} ཅེས་དང་། ཆོས་གང་སྒྲུ་བ་དེ་ནི་རྒྱན་པའོ།^{༡༧} ཞེས་དང་། འདྲས་བྱས་དེ་ནི་སྒྲུ་
 བའི་ཆོས་ཀྱང་ཡིན། དེ་ནི་རབ་རྟུ་འཛིག་པའི་ཆོས་ཀྱང་ཡིན་ནོ།^{༡༨} ཞེས་དང་། གཞན་ལས་ཀྱང་།
 གཟུགས་ནི་དབུ་བ་དོས་པ་འདྲ། རྩོད་བ་རྩུལ་རྩུ་བ་བཞིན། འདྲ་གེས་རྣམས་ནི་སྒྲིག་རྒྱུ་འདྲ། འདྲ་
 བྱེད་རྩུ་གིང་ལྟ་བུ་སྒྲེ། རྣམ་པར་གེས་པ་སྒྲུ་མ་ལྟར། ཉི་མའི་གཉེན་གྱིས་བཀའ་སྒྱུལ་ཏོ།^{༡༩} ཞེས་
 དང་། ཉིང་འཛིན་རྒྱལ་པོ་ལས། ཆོས་འདི་རྣམས་ནི་དབུ་བ་རྩུ་གིང་འདྲ། རྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་ནམ་མཁའི་སྒྲོག་
 འདྲ་སྒྲེ། རྩུ་ཡི་རྒྱ་བ་འདྲ་ཞིང་སྒྲིག་རྒྱུ་བཞིན།^{༢༠} ཞེས་གསུངས་སོ། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས། དེ་
 ཡང་ཆེས་གིན་རྩུ་མ་འབྲེལ་བ་ཞིག་གོ། མི་སྒྲུ་བའི་གེས་པ་ནི་འཛིག་རྟེན་ན་ཚད་མ་ཉིད་དུ་མཐོང་ན་
 རྣམ་པར་གེས་པ་ཡང་བཙམ་ལུན་འདས་ཀྱིས་འདྲས་བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྒྱན་པ་སྒྲུ་བའི་ཆོས་ཅན་དང་
 རྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་གསུངས་སོ།^{༢༡} ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

དེ་ལ་ཉན་ཐོས་སྒྲེ་པ་དག་འདིའི་རྒྱན་པ་དང་སྒྲུ་བ་ནི་བདེན་མེད་དང་རང་བཞིན་མེད་པར་
 མི་འཆད་པར་ལུང་དང་པོའི་མཆུག་དེ་མ་ཐག་བྱ་ངན་ལས་འདས་པ་འདི་ནི་བདེན་པ་དམ་པ་གཅིག་བྱ་
 སྒྲེ་ཞེས་གསུངས་པའི་བདེན་པ་དང་དམ་པའི་རྒློག་རྒྱུ་ལ་འཆད་ཅིང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་སྐད་དོད་བཅུ་དང་

པ་ཏ་ནི་བདེན་པ་དང་དམ་པ་དང་རྟག་པ་གསུམ་ཆར་ལ་འབྲུག་པས་རྟག་པ་མ་ཡིན་པའམ་མི་རྟག་
པར་འདོད་པས་ལུང་བྲངས་མཚམས་ལ་མ་བྱུང་པར་འདོད་དོ། །ལུང་གཞན་དག་ཀྱང་དེ་དང་འདྲ་ལ།
གཟུགས་ནི་སོགས་ཀྱི་དཔེ་ལྟ་ནི་མི་གཙང་པ་འདུས་པ་དང་ཚོར་བ་སྐྱད་ཅིག་གིས་འཛིག་པ་སོགས་ཀྱི་
དོན་ཡིན་ལ། ཉིང་རེ་འཛིན་རྒྱལ་པོ་ལས་བདེན་མེད་བསྟན་ཀྱང་དེ་ཁས་མི་ལེན་སྟམ་དུ་བསམས་
པའོ། །ཉན་རང་ལ་ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པ་མི་འདོད་པ་དང་དམན་མོར་དེ་མ་བཤད་པར་འདོད་
པས་ཀྱང་དེ་ལྟར་རམ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ལ་སྦྱར་ནས་འཆད་དོ།།

ཐལ་འགྱུར་བས་དེའི་བྱུང་བ་སྦྱབ་པ་ནི། དེ་ལ་བྱུང་བ་ཡོད་པར་ཐལ། ཤེས་པ་གང་ཞིག་
ཡུལ་དེ་བཟུང་བ་ལྟར་རྒྱན་པ་དང་སྦྱ་མ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་ཡུལ་དེ་ལ་མི་སྦྱ་བ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། རྟགས་
ཁྱོད་ཀྱིས་ཁས་སྒྲངས་ཀྱང་མ་བྱུང་ན། གཟུགས་སོགས་ཀྱི་རང་མཚན་ལ་ཚད་མར་འདོད་པའི་དབང་
ཤེས་དེ་ལྟ་ཚོས་ཅན། ཡུལ་རང་མཚན་དེ་ལ་ལྟོས་ནས་མི་སྦྱ་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གཟུགས་སོགས་དེ་
རྣམ་པ་གཞན་དུ་གནས་པ་ལ་གནས་ཚུ་ལ་དེ་ལས་རྣམ་པ་གཞན་དུ་སྒྲང་བའམ་བཟུང་བའི་སྒོ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་རྩ་བ་གཉིས་སྒྲང་གི་དབང་ཤེས་བཞིན། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས། གང་ཞིག་
རྒྱན་པ་སྦྱ་བའི་ཚོས་ཅན་དང་སྦྱ་མ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་དེ་ནི་མི་སྦྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པ་གཞན་དུ་གནས་པའི་
དངོས་པོ་ལ་རྣམ་པ་གཞན་དུ་སྒྲང་བའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༩} །ཞེས་སོ། །འདིའི་ཐད་ཀྱི་ལམ་རིམ་དང་སྟོང་
ཐུན་གྱིས་ཡུལ་དེ་ལ་འབྲུལ་ཡང་ཚད་མར་མི་འགལ་བར་གསུངས་པས་མི་འགལ་བའི་ཞིབ་ཆ་དང་རྒྱ་
མཚན་ཤེས་དགོས་སོ། །རི་སྐད་དུ། ལམ་རིམ་ལས། མདོར་ན་དབང་པོའི་ཤེས་པ་དེ་དག་ཡུལ་ལྟའི་
རང་མཚན་ལ་ཚད་མ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡུལ་ལྟའི་རང་མཚན་སྒྲང་བ་ལ་ལྟོས་ཏེ་སྦྱ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡུལ་ལྟ་རང་
གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་བཞིན་དུ་རང་མཚན་དུ་སྒྲང་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་རྩ་བ་གཉིས་སྒྲང་གི་ཤེས་པ་
བཞིན་སྟམ་དུ་དགོངས་པའོ།^{༢༠} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་གྱུར་ཀྱང་དེ་ལ་ཚད་མར་འདོད་
མི་རིགས་པར་ཐལ། རྣམ་ཤེས་ཐམས་ཅད་ཚད་མར་ཐལ་བའི་སྒྱོན་འོང་བའི་ཕྱིར། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་
བ་ལས། དེ་ལྟར་གྱུར་བ་ནི་ཚད་མ་ཉིད་དུ་བརྟགས་པར་རིགས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་
ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཚད་མ་ཉིད་དུ་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ།^{༢༡} །ཞེས་སོ། །འདིས་ནི་ཚོས་རྗེ་རྒྱན་བཟང་བས་

རྟོག་མེད་ལོག་གེས་རྣམས་ཀྱང་ཚད་མར་འདོད་པ་ཞིགས་པར་སྒྲུང་ངོ་།།^{༡༩༥}

འདི་སྐབས་ཀྱི་ལམ་རིམ་ལ་སྟག་ལོན་རེ། དངོས་སྒྲིམ་ཡུལ་ལྷ་ལ་ཚད་མར་འགོ་བ་རང་
མཚན་ལ་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་དག་གིས་རང་མཚན་མ་ཡིན་པའི་ཚོས་ཁས་སྒྲུངས་པའི་བྱིར།^{༡༩༦}
ཞེས་སོགས་ལྟར་སྒྲུང་མང་པོ་སྒྲུབ། །དེ་ལ་ཡུལ་ལྷ་ལ་རང་མཚན་མ་ཡིན་པ་ཡོད་པ་མ་གྲུབ་ལ་དེ་དག་
གིས་རང་མཚན་ལ་ཚད་མར་ཁས་སྒྲུངས་པར་ཐལ། རྒྱ་བའི་ཞབས་ཀྱིས་དེ་དག་གི་འདོད་པ་སྟོགས་
སྟར་སྒྲུངས་ཆེ་དེ་ལྟར་བཤད་པའི་བྱིར་ཏེ། བརྟ་བའི་འགྲེལ་བ་ལས། དེ་དང་བུལ་བའི་བྱིར་དབང་
པོའི་རྣམ་པར་གེས་པ་ལྷ་ནི་ཡུལ་གྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་བརྗོད་དུ་མེད་པ་ཙམ་ཞིག་ལ་འཇུག་པའི་བྱིར།
མངོན་སུ་མ་གྱི་སྒྲིམ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་སྟེ་དབང་པོ་དང་དབང་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱིར་རོ།^{༡༩༧} །ཞེས་
གསུངས་པའི་བྱིར། འཁོར་གསུམ་ཁས། གཞན་ཡང་། དེའི་ལུགས་ལ་ཡུལ་ལྷ་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་
པར་འཇལ་བའི་ཚད་མ་མེད་པར་ཐལ། དེ་ལྷ་གཞལ་བའི་དབང་གེས་ལྷ་ལ་ཡུལ་ལྷ་རང་གི་མཚན་
ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་མ་གཞལ་བའི་བྱིར། མ་ཁྱབ་ན། སེལ་འཇུག་དང་སྒྲུབ་འཇུག་གི་འཇུག་ཚུལ་ཁྱད་
མེད་དུ་ཐལ་བ་དང་། མངོན་སུ་མ་གྱིས་གྲུབ་བདེ་རྣམ་གཅིག་རྣམས་ཅིག་ཅར་མཐོང་བར་བཤད་པ་
སོགས་རྣམ་འགྲེལ་རེས་ཀྱི་གཞུང་པལ་ཆེར་དངོས་སྒྲིམ་ཁས་མི་ལེན་པར་ཐལ་བ་དང་། དེ་དེའི་རང་
གཞུང་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བ་སོགས་སྟོན་དུ་མ་འཇུག་སྟེ། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་གྱིས་གཟུགས་དེ་
ཙམ་ལས་དེའི་ཁྱད་པར་གང་ཡང་མ་བཟུང་བའི་བྱིར་དང་། གཟུགས་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྒྲུང་དང་རྟོག་
པས་གཟུགས་ཁོན་བཟུང་བ་དང་ཁྱད་པར་མེད་པ་དེའི་བྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། གཞལ་བྱ་གཉིས་བྱིར་
ཚད་མ་གཉིས།^{༡༩༨} །ཞེས་སོགས་ལུགས་དེ་ལ་མི་འཐད་པར་ཐལ་བ་དང་། ཚོས་ཅན་མཐུན་སྒྲུང་བ་
མེད་པ་སོགས་མི་རུང་བར་ཐལ་ལོ། །དེས་ན་རིགས་པ་བྱེ་བ་རེས་དབྱེད་ནས་བཞག་པའི་རྗེ་རིན་པོ་
ཆའི་གསུང་ཁོན་ཚད་མར་རིགས་ཏེ། རྒྱ་མཚན་དེའི་བྱིར། དེས་ན་ལམ་རིམ་ལས། འདི་ལ་དངོས་པོ་
སྒྲུབ་པ་ནི་གཟུགས་སྒྲུབ་སོགས་ལ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་མེད་ན་དེ་དག་དོན་
བྱེད་པའི་རྩམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་དོང་མེད་དུ་འོད་པས། ཡུལ་ལྷའི་རང་མཚན་ལ་མངོན་
སུ་མ་ཚད་མར་མ་སོང་ན་ཡུལ་ལྷ་ལ་ཚད་མར་འགོ་ས་མེད་ལ་ཡུལ་ལྷ་ལ་ཚད་མར་སོང་ན་འདའ་དེའི་

རང་གི་མཚན་ཉིད་ལ་ཚད་མར་འགྲོ་བར་འདོད་དོ།^{༡༠} །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། འདི་མངོན་སུམ་
ཚད་མའི་དབང་དུ་བྱས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ལ་ག་ལ་ཡིན།

ཚོག་གསལ་འདི་ནས་རྟོག་བྲལ་དུ་འདོད་པ་བཀག་ཚུལ།

གཉིས་པ་འགྲེལ་པ་འདི་ནས་རྟོག་བྲལ་དུ་འདོད་པ་བཀག་ཚུལ་ནི། གཞན་ཡང་རྟོག་གི་བ་
དང་རང་རྒྱུད་པས་མངོན་སུམ་རྟོག་བྲལ་གྱི་ཤེས་པར་འདོད་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། དེ་ལ་རིགས་པ་
དང་ལུང་གཉིས་ཀའི་སྒྲུབ་བྱེད་རྣམ་དག་མེད་ལ་དེ་གཉིས་ཀའི་གཞོན་བྱེད་ཡོད་པའི་བྱིར། རིགས་པ་ནི།
མངོན་སུམ་ཚེས་ཅན། ཚད་མར་རྟོག་པའམ་འདོད་པ་དོན་མེད་པར་ཐལ། རྟོག་བྲལ་གྱི་ཤེས་པ་ཉིད་
མངོན་སུམ་དུ་ཁས་སྒྲུངས་པའི་བྱིར། རྟགས་ཁས། རྩབ་སྟེ། འཛིག་རྟེན་པ་ནི་ཡུལ་གཟུགས་སོགས་
མངོན་གྱར་དང་མངོན་སུམ་དངོས་དང་དེའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་དབང་པོའི་ཤེས་པ་བཀག་ས་ནས་མངོན་སུམ་
གྱི་ཚད་མར་ཁས་ལེན་ཞིང་། རྟོག་བྲལ་གྱི་ཤེས་པ་ཉིད་ཚད་མར་འདོད་པ་དེའི་སྒྲིལ་གྱང་འཛིག་རྟེན་
པའི་ཐ་སྙད་དང་མི་མཐུན་པའི་བྱིར། རྩབ་སྟེ། རྩོད་གྱང་འཛིག་རྟེན་པའི་ཚད་མ་དང་དེས་ཡུལ་གཞལ་
པའི་ཐ་སྙད་བཤད་པར་འདོད་པའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས། རྟོག་པ་དང་བྲལ་བའི་ཤེས་པ་ཉིད་མངོན་
སུམ་ཉིད་དུ་ཁས་སྒྲུངས་པའི་བྱིར་དང་། དེས་གྱང་འཛིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྙད་བྱེད་པ་མེད་པའི་བྱིར་དང་།
འཛིག་རྟེན་པའི་ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱའི་ཐ་སྙད་བཤད་པར་འདོད་པའི་བྱིར་ན་མངོན་སུམ་ཚད་མར་
རྟོག་པ་ནི་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ།^{༡༡} །ཞེས་སོ། །འདིར་གཙོ་བོར་རང་རྒྱུད་པ་ཕྱོགས་སུར་
དགོས་ལ་སུར་པ་ལོའི་དབྱེད་པ་ཞིབ་མོ་འདི་ཅི་དགོས་ཁོ་བོ་ཅག་འཛིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྙད་འཆད་
ཅེས་རྒྱ་མཚན་དེས་འདི་ལྟར་གསུངས་སོ། །དེས་ན་རྟོག་བྲལ་གྱི་ཤེས་པ་ཙམ་མངོན་སུམ་དུ་མ་བྱེད་
མངོན་སུམ་ཚད་མར་ཁས་སྒྲུངས་ན་འང་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་དང་མི་མཐུན་ཏེ། འཛིག་རྟེན་ན་ཡུལ་དེ་
མྱོང་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་ན་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པས་བྱུང་ལ། དེ་ལ་རྟོག་བྲལ་ཞིག་མི་དགོས་པའི་
བྱིར། འཆད་འགྱུར་གྱི་བདེ་སོགས་ལྟར་རྟོག་པས་གྱང་མྱོང་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་པ་དུ་མ་ཡོད་པའི་བྱིར་
དང་། བདེ་སོགས་འདི་མངོན་སུམ་དུ་བདག་གིས་མྱོང་ངོ་ཞེས་འཛིག་རྟེན་ན་གསལ་པའི་བྱིར་ཞེས་པ་ནི།

འདི་ཉིད་ལས། དེས་ཀྱང་འཛིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྟད་བྱེད་པ་མེད་པའི་བྱིར་^{༡༠}སྟགས་ཀྱི་དོན་ནོ།།

ལུང་གི་སྒྲུབ་བྱེད་མེད་ལ་གཞོད་བྱེད་ཡོད་པ་ནི། ཁོ་ན་རེ། མངོན་སུམ་རྟོག་བྲལ་དུ་རིགས་པར་ཐལ། ལུང་ལས། མིག་གི་རྣམ་པར་གཤམ་པ་དང་ལྷན་པས་སྟོན་པོ་གཤམ་གྱི་སྟོན་པོའོ་སྟམ་དུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།^{༡༡} །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར་བྱུང་སྟེ། ལུང་འདིས་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་རྟོག་བྲལ་མ་ལུའུ་པར་བཤད་པའི་བྱིར་སྟམ་དུ་རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་འདོད་དེ། ཚད་ཆེན་དཀའ་འགྲེལ་ལས། མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ནི་ལུའུ་པ་དང་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བ་ཉིད་དེ། དེ་ཡང་བཙམ་ལྷན་འདས་གྱིས་མིག་གི་ཞེས་པ་ནས། ཞེས་གསུངས་ཏེ། འདི་ལྟར་སྟོན་པོ་གཤམ་ཞེས་བྲལ་བ་འདིས་ནི་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་ཡུལ་ཅན་དུ་བསྟན་པའི་བྱིར་མ་ལུའུ་པར་བརྟེན་ལ། སྟོན་པོའོ་སྟམ་དུ་མིན་ནོ་ཞེས་བྲལ་བ་འདིས་ནི་མིང་དང་འབྲེལ་བའི་དོན་འཛིན་པ་སྤངས་པའི་བྱིར་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བ་བརྟེན་དོ་^{༡༢}ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར་བཟེན། དེ་ལ་བྲལ་བ་མེད་ཅིང་ལུང་དོན་མི་འཐད་པར་ཐལ། དེ་ལ་སྐྱབས་དོན་མ་རྟོགས་པའི་སྟོན་ཡོད་པའི་བྱིར་མིག་གི་ཞེས་སྟགས་ཀྱི་ལུང་དེ་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་བརྟེན་པའི་དོན་ཅན་གྱི་སྐྱབས་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་དེས་ཡིད་མངོན་ལྟ་ཅི་ཡིད་གཤམ་གང་ཡང་མ་བསྟན་པར་དབང་གཤམ་ལ་རྟོག་དཔྱད་མེད་པས་སྒྲུབ་པར་སྟོན་པའི་སྐྱབས་ཡིན་པའི་བྱིར་ཏེ། འདི་ཉིད་ལས། མིག་གི་རྣམ་པར་གཤམ་པ་དང་ལྷན་པས་སྟོན་པོ་གཤམ་གྱི་སྟོན་པོའོ་སྟམ་དུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྲལ་བའི་ལུང་ཡང་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་བརྟེན་པའི་དོན་ཅན་གྱི་སྐྱབས་མ་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱི་བྱིར་དང་། དབང་པོའོ་རྣམ་པར་གཤམ་པ་ལྟ་བོ་རྣམས་སྒྲུབ་པ་ཉིད་དུ་སྟོན་པར་བྱེད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་བྱིར་^{༡༣} ཞེས་སོ།།

དེས་ན་ཁྱོད་གྱིས་རྟོག་བྲལ་གྱི་གཤམ་པ་ཁོ་ན་མངོན་སུམ་དུ་འདོད་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། ལུང་ལས་ཀྱང་དེ་ལྟར་གསུངས་པ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཏེ། འདི་ཉིད་ལས་ཀྱང་། ལུང་ལས་ཀྱང་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བའི་རྣམ་པར་གཤམ་པ་ཁོ་ན་མངོན་སུམ་ཉིད་མ་ཡིན་པས་འདི་ནི་མི་རིགས་སོ།^{༡༤} །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར་། འཆད་འགྱུར་ལྟར་བརྒྱུ་བའི་འཕྲེལ་བ་ལས་ཡིད་མངོན་ལ་རྟོག་བཅས་བཤད་པས། སེམས་ཅན་རྒྱུད་ཀྱི་ཡིད་མངོན་རྣམས་དབང་གཤམ་ལྟ་བུའི་རྟོག་བྲལ་མིན་ཀྱང་མངོན་སུམ་ཚད་མ་དང་གསལ་སྒྲུབ་ཅན་ཡིན་ཏེ། རྟོག་པ་ལའང་གསལ་སྒྲུབ་ཅན་ཡོད་པ་མི་འགལ་བའི་བྱིར་དང་། སྒྲུབ་

རྟོག་གཉིས་ལ་དོན་དེ་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཡོད་པར་གྲགས་པའི་བྱིར་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས།
གསལ་བར་སྣང་བ་ཅན་སྟོག་གང་། །དེ་ནི་རྟོག་བྲལ་མ་འབྱུང་འདོད།^{༡༥} །ཅེས་པ་ལྟ་བུའི་གསལ་
སྣང་མེད་ཀྱང་གསལ་སྣང་ཙམ་ཡོད་པ་རྣམ་འགྲེལ་ལུགས་ལའང་མི་ཞེགས་པའི་བྱིར། རྣམ་འགྲེལ་
ལས། འདོད་འཛིགས་མུ་ངན་གྱིས་བསྐྱེད་དང་། །རྒྱན་པོ་མི་སོགས་གྱིས་བསྐྱེད་པ།^{༡༦} །ཞེས་སོགས་
དུ་མ་གསུངས་པའི་བྱིར། དེས་ན་རྟོག་པ་ཡིན་ཀྱང་རང་གི་ཡུལ་མངོན་སུམ་དུ་གཞལ་བ་ལུགས་འདི་ལ་
མི་འགལ་ཚུལ་དང་དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ལའང་གཞན་གྱིས་ཚོད་ཚུལ་སོགས་འོག་དུ་
འཆད་པར་འགྱུར་རོ།།

རང་ལུགས་གྱི་ཚད་མའི་རྣམ་བཞག་ལས། འཐད་ལྡན་བཞག་པ།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་གྱི་ཚད་མའི་རྣམ་བཞག་ལ་འཐད་ལྡན་བཞག་པ་དང་། དཀའ་གནད་
གྱི་མཐའ་བཅད་པ་གཉིས།

དང་པོ་ནི། ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དང་། གྲངས་དང་། ཡུལ་དང་། ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱ་
འབྱུང་ཚུལ་བཞིའི་སྒོས་བཤད་དགོས་ཏེ། དེ་ལྟར་བཤད་ན་ཚད་མི་རྣམས་བཞག་ཆེས་རྟོགས་སྤྱོད་པ་
སོགས་གྱི་དགོས་པ་ཡོད་པའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས། ཚད་མ་དག་ནི་དུ་ཞིག །མཚན་ཉིད་ནི་གང་། ཡུལ་
དག་ནི་ཅི་ཞིག་^{༡༧} །ཅེས་སོགས་གསུངས་པ་དེའི་བྱིར། དེ་ལྟར་ཚད་མ་ལ་བཞེལ་ས། ཚད་མའི་མཚན་
ཉིད་ཡོད་དེ། མི་སྤྱུ་བའི་ཤེས་པ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཏེ། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས། མི་སྤྱུ་བའི་ཤེས་
པ་ནི་འཛིག་རྟེན་ན་ཚད་མ་ཉིད་དུ་མཐོང་ན་^{༡༨} །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། ལྷ་བ་སྟེ། འཛིག་རྟེན་ན་ཞེས་
པས་བདེན་གྲུབ་དང་བཏགས་དོན་དཔྱད་ངོ་མ་ཡིན་པར་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་དུ་ཚད་མ་འཛིག་དགོས་
ཞེས་བཤད་པའི་བྱིར། ལྷ་བས་འདིར་ཚད་མི་འཛིག་དོན་དུ་སྤྲུལ་ཏེ་བྱ་དང་པོ་འམ་གསལ་དུ་དང་སྤྲུལ་འཇལ་
བར་བསྐྱར་ནས་བཤད་མི་རུང་སྟེ། ཡང་དག་པའམ་མི་སྤྱུ་བའི་ཤེས་པ་པལ་ཆེར་ཚད་མིན་དུ་འགྱུར་བ་
དང་འཛིག་རྟེན་གྲགས་པ་དང་མི་མཐུན་པ་དང་། ཚད་མའི་དང་པོ་མི་རྟོག་པ་སོགས་སྟོན་དུ་མ་འོང་
བའི་བྱིར་ཏེ། ཚོད་སྟོག་ལས། དེ་ཡང་དངོས་གྲུབ་མིན་ལ། །བར་པ་མིན་ཞིང་ཐ་མ་མིན།^{༡༩} །ཞེས་

སོགས་དང་། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས། འཛིག་རྟེན་པའི་མཐོང་བས་དེ་ཁོ་ན་མཐོང་བ་གསལ་བ་
རིགས་པའང་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་འཛིག་རྟེན་ཁོ་ན་ལས་ཚད་མ་ཉིད་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། དེས་དམིགས་
པའི་དོན་ཡང་རྟེན་པ་སྤྱི་བའི་ཚོས་ཅན་ཉིད་དུ་བསྒྲུབས་པའི་བྱིར་རོ།^{༡༡} ། ཞེས་སོ།

དེའི་བྱིར་འདིར་བྲ་ལྷ་ཁ་རབ་ཏུ་འཇལ་བས་ན་ཚད་མ་ཞེས་བཤད་རིགས་ཏེ། རབ་ཏུ་འཇལ་
ལྟ་བ་བཞིན་འཇལ་བས་ན་ཚད་མ་དང་། ཡང་གཞལ་བྱའི་རབ་སྟེ་གཙོ་བོ་འཇལ་བས་ཚད་མ་ཞེས་
བཤད་དགོས་པའི་བྱིར། དང་བོ་གྲུབ་སྟེ། ཚོས་རབ་ཏུ་འབྱེད་པའི་གཤམ་རབ་རྣམས་ཚད་མའི་མཚན་
གཞི་ཡིན་པའི་བྱིར། གློ་གྲོས་མི་ཟད་པའི་མདོ་ལས། དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་ཚོས་རྣམས་རབ་ཏུ་
གཤམ་པ་ནི་གཤམ་རབ་བོ། ། དེས་པར་འབྱེད་པའི་ཚོས་རྣམས་ལ་རྟོག་པ་ནི་གཤམ་རབ་བོ། ། འཕགས་པའི་
ཚོས་མདོན་དུ་གྱུར་བས་ན་གཤམ་རབ་ནི་ཚད་མར་གྱུར་པའོ། ། གཤམ་རབ་ནི། ཞེས་པ་ནས། སྒྲིབ་པ་དང་
ཚོད་པ་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་རྟོགས་པའོ།^{༡༢} ། ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར།
དེས་ན་ཀུན་རྫོབ་དང་རྟེན་པ་ཡིན་ཀྱང་དེ་ནི་ལྟ་བ་བཞིན་གཞལ་དུ་ཡོད་པར་མདོ་འདི་ལས་བཤད་པ་
ལྟར་ཡིན་ཏེ། དམ་བཅའ་ཡང་དག་དང་རིགས་པ་ཡང་དག་འདོད་པའི་བྱིར་རོ། ། གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། བྲ་
ཞེས་པ་རབ་ཡིན་པས་གཙོ་བོ་སྟེ་རང་གི་གཞལ་བྱའི་གཙོ་བོ་གཞལ་བས་ན་ཚད་མ་ཞེས་བྲ་སྟེ་འཛིག་
རྟེན་ན་རབ་དང་ལྷུང་དང་གཙོ་བོ་ཞེས་གིན་ཏུ་གྲགས་པའི་བྱིར། རབ་གཞལ་བྱ་ལ་སྤྱར་དགོས་ཏེ་ལྷ་
ཁ་འཇལ་བྱེད་ལ་འཆད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཡིན་པའི་བྱིར།

དེས་ན་འཛིག་རྟེན་ན་ཞེས་པ་ལ་སྒྲུབས་དོན་དུ་མ་གཤམ་དགོས་ཏེ། འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་
མ་འདས་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་ན་ཡོད་པ་ལ་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་ཞིག་དགོས། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་
དམ་དོན་དམ་པར་ཡོད་ཅེས་པའི་འཛིག་རྟེན་དུ་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་འཛིག་པ་སོགས་དུ་མ་གཤམ་
དགོས་པའི་བྱིར། དེས་ན་གཞལ་བྱ་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཐ་སྙད་འཕགས་པའི་མཉམ་བཞག་གི་དོར་ཡང་
མེད་པས། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་དུ་འཛིག་པ་ལས་ལོ་མེད་པ་དེའི་བྱིར། འཛིག་རྟེན་པས་གང་བཞག་
ཐལ་འཇུར་བས་ཁས་མི་ལེན་པའམ་ཐལ་འཇུར་བའི་རང་ལུགས་ལ་མི་རུང་བ་གཏན་མ་ཡིན་ཏེ། འཛིག་
རྟེན་ན་གང་ཡོད་པ་དེ་ང་ཡང་འདོད་དོ་^{༡༣} ། ཞེས་སོགས་དུ་མ་གསུངས་པའི་བྱིར། འདིས་ནི་སྟག་ལོའི་

འདོད་པ་ལེགས་པར་བཀག་གོ།

ཚད་མའི་གྲངས།

གཉིས་པ་ཚད་མའི་གྲངས་ནི། དབྱེན་བཞི་དང་བསྐྱུས་ན་གཉིས་སུ་འདུ་སྟེ། ཡུལ་མངོན་གྱི་
 བ་འཇལ་བའི་མངོན་སུམ་དང་། ཡུལ་སྒྲོག་གྱི་བ་ལ་ཅུང་ཟད་སྒྲོག་གྱི་དང་། ཤིན་ཏུ་སྒྲོག་གྱི་
 གཉིས་ཀྱི་དང་བོ་འཇལ་བའི་རྗེས་དཔག་དང་། གཉིས་པ་འཇལ་བའི་ལུང་གི་ཚད་མ་དང་ཡུལ་མངོན་
 གྱི་དང་བའི་དཔེ་སྟོང་ནས་སྒྲོག་གྱི་བ་གཞལ་བའི་ཉེར་འཇལ་གྱི་ཚད་མ་བཞི་ཡོད་ཅིང་། བསྐྱུས་ན་གྱི་
 མ་གསུམ་རྗེས་དཔག་ཏུ་འདུ་བའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས། དེ་ལྟར་ཚད་མ་བཞི་ལས་འཛིན་ཉེན་གྱིས་
 དོན་རྟོགས་པར་རྣམ་པར་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ།^{༡༡} ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། ཚད་མའི་གྲངས་དེ་ལྟར་
 འབྱེད་པ་གཞལ་བྱའི་དབང་གིས་ཡིན་ཏེ། དབྱེད་པ་གསུམ་གྱི་ཡུལ་མངོན་གྱི་ཅུང་ཟད་སྒྲོག་གྱི་ཤིན་
 ཏུ་སྒྲོག་གྱི་གསུམ་སྟེ་གཞལ་བྱའི་གནས་གསུམ་དང་། དགོས་པའི་དབང་གིས་མངོན་སྒྲོག་འདྲེས་
 བའམ་སྐྱར་བའི་དཔེ་ཉེར་འཇལ་གྱི་ཡུལ་བཞི་ཡོད་པ་དེའི་བྱིར་དང་། གཞལ་བྱ་རང་སྤྱིའི་དབང་གིས་
 འཛིན་པ་སོགས་མཐའ་གཞན་ཞེགས་པའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས། ཚད་མའི་གྲངས་འཇུག་པ་གཞལ་
 བྱའི་གཞན་གྱི་དབང་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་།^{༡༢} ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། གཞལ་བྱའི་གཞན་ཞེས་པས་
 གཞལ་བྱའི་དབྱེད་པ་གཞན་དང་གཞན་ཡོད་ཚུ་ལ་དང་དེ་ལྟར་ན་ཚད་མའང་གཞན་དང་གཞན་དགོས་
 པ་ནི་དབང་ཡིན་པའི་བྱིར་ཞེས་པས་བསྐྱུས་པའི་བྱིར་ཏེ། དེ་ལྟར་མ་བྱས་ན་ཚད་མ་གཞལ་བྱ་ཁོ་ནས་
 གཞན་དབང་ཡིན་པར་བཤད་དགོས་པས་འོག་ཏུ་ཕན་ཚུན་སྟོན་པ་བྱུང་མེད་ཏུ་གསུངས་པ་དང་མི་
 མཐུན་པར་འགྱུར་བའི་བྱིར་ཏེ། གཞན་དབང་གི་རྣམ་བཤད་དང་ཡོངས་གཙོ་དུ་ལས་ཤེས་པའི་བྱིར་
 དང་། ཡང་འདི་ཉིད་ལས། གང་གི་ཆེ་དེ་ལྟར་གཞལ་བྱ་གཉིས་གནས་པ་མེད་པ་དེའི་ཆེ་ལུང་ལ་
 སོགས་པ་རང་དང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཡུལ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱི་སྒྲོས་ཚད་མ་གཞན་ཉིད་མ་ཡིན་པ་མ་
 ཡིན་ནོ།^{༡༣} ཞེས་སོ།

ཚད་མ་བཞིའི་ཐ་སྟོན་རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་ཀྱིས་གཙོ་བོར་མ་བཤད་ཀྱང་འཕགས་པ་ཡེ་བ་

སྤྱི་དགོངས་པ་ཡིན་ཏེ། རྩོད་སློག་ཅུ་འགྲེལ་ལས་ཚད་མ་བཞིའི་ཐ་སྟོན་དང་གྲངས་དང་ཚད་མས་
 འཇལ་ཚུལ་དང་། ཚད་མ་དེ་གང་གིས་གྲུབ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྩོད་སློག་ལས།
 རེ་ཞིག་གལ་ཏེ་མངོན་སུམ་གྱིས། །དངོས་རྣམས་དམིགས་ནས་སློག་བྱེད་ན། །གང་གིས་དངོས་རྣམས་
 དམིགས་འགྱུར་བ། །མངོན་སུམ་དེ་ནི་མེད་པ་ཡིན། །རྩིས་དཔག་ལུང་དང་ཉེར་འཇལ་དང་། །རྩིས་
 དཔག་ལུང་གིས་བསྐྱབ་བྱ་དང་། །དཔེས་བསྐྱབ་བྱ་བའི་དོན་གང་ཡིན། །མངོན་སུམ་གྱིས་ནི་ལན་
 བཏབ་བོ།^{༡༡} །ཞེས་པས་ཚད་མ་བཞིའི་ཐ་སྟོན་དང་གྲངས་ལྟན་ནས་བཞེས་གྲུབ་བཀག། རྩོད་སློག་
 ལས། གལ་ཏེ་རང་ལས་ཚད་མ་གྲུབ། །གཞལ་བྱ་རྣམས་ལ་མ་ལྟོས་པར། རྩོད་ཀྱི་ཚད་མ་རབ་གྲུབ་
 འགྱུར། །ཞེས་པ་ནས། ཚད་མ་རྣམས་ནི་རང་ཉིད་ཀྱིས། །འགྲུབ་མིན་ཕན་ཚུན་གྱིས་མིན་པའམ། །ཚད་
 མ་གཞན་གྱིས་མ་ཡིན་ལ། །གཞལ་བྱས་མ་ཡིན་ཆུ་མེད་མིན།^{༡༢} །ཞེས་པས་ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་
 འགྲུབ་ལུགས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། གལ་ཏེ་རྩོད་ཀྱི་དོན་དེ་རྣམས། །ཚད་མ་ཉིད་ཀྱིས་རབ་གྲུབ་ན།
 རྩོད་ཀྱི་ཚད་མ་དེ་རྣམས་ཀྱང་། །རྩིས་རབ་ཏུ་འགྲུབ་པ་སྒྲིམ། །གལ་ཏེ་ཚད་མ་གཞན་རྣམས་
 ཀྱིས། །འགྲུབ་བོ་སྟམ་ན་བྱག་པ་མེད། །ཅེས་པ་ནས། འཛིག་རྟེན་ཀྱི་ཕྱི་ཕྱོད་ལ་འགྱུར།^{༡༣} །ཞེས་
 པས་རང་རིག་སོགས་ཚད་མ་དེ་འགྲུབ་བྱེད་དབྱེད་ནས་བཀག་ཅིང་། དེ་ཉིད་ལས། སྤྱུལ་པ་ཡིས་ནི་
 སྤྱུལ་པ་དང་།^{༡༤} །ཞེས་སོགས་དང་། ཆོས་ཀྱི་གནས་སྐབས་རབ་མཁས་པ། །དགོ་བ་ཡིས་ནི་ཆོས་
 རྣམས་ཀྱི། །དགོ་བའི་རང་བཞིན་ཆོས་རྣམས་གང་། །དེ་ལྟར་རབ་བྱེད་བརྗོད་བྱ་ཡིན། །ཞེས་པ་ནས།
 གང་ལ་སྟོང་པ་ཉིད་སྤྱིད་པ། །དེ་ལ་དོན་རྣམས་ཐམས་ཅད་སྤྱིད།^{༡༥} །ཅེས་རང་ལུགས་ལ་ཚད་མ་
 བཞིད་པ་གཞལ་བྱའི་གནས་བཞི་དང་དགོས་པ་ཐམས་ཅད་རུང་བར་བཤད་པས་བརྟེན་པ་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར་ཏེ། རང་རིག་འགོག་ཚུལ་འདི་ཉིད་རྩིས་རབ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དགོངས་པ་རབ་གསལ་
 ལས། ཚད་མ་བཞི་བཤད་པ་ནི། རྩོད་སློག་ཅུ་འགྲེལ་ལ་བརྟེན་པའོ།^{༡༦} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

དེས་ན་བོད་མ་མང་པོས་ཚད་མ་མང་བ་ཐལ་འགྱུར་བ་དང་། རྩུང་བ་གཉིས་སུ་རེས་པ་
 རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་ཏུ་འདོད་པ་དང་། བོད་ཕྱི་མ་སྟག་ལོ་སོགས་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ལ་ཚད་མ་
 བཞི་མེད་པར་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་མཐའ་མ་ཚད་པའི་གཏམ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་།

ཚད་མ་བཞིའི་ཚད་མར་རུང་བ་དག་ཁོ་བོས་བཀག་པ་མེད་ཅིང་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་གྲངས་མ་ངེས་
 བར་མི་འགྱུར་བ་དང་། དེའི་ཚད་མ་རྣམས་ཀྱང་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་འདྲུ་བར་བཤད་པའི་ཕྱིར་དང་།
 ཞེ་འཚོས་ཀྱང་ཚད་ཆེན་ལས་དེ་ལྟར་བཤད་པ་དག་མ་མཐོང་བའི་འོ་ལ་ཚད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཤིན་
 ཏུ་སྒྲོས་པས་ཚོག་གོ། ཚད་མའི་ཐ་སྟངས་དང་རྣམ་བཞག་འདྲུང་ཕྱིས་ཀྱི་བན་གྲུབ་སོ་སོས་བྱས་པ་མིན་
 གྱི་གཞོན་མ་ནས་ཡོད་དེ། དེ་ལྟར་རྒྱལ་བ་ཉིད་ཀྱིས་སྡེ་སྡོད་གོང་འོག་དུ་མར་ཡང་ཡང་གསུངས་པའི་
 ཕྱིར་ཏེ། ཐེག་པ་གོང་འོག་གི་མདོའི་དོན་འགྲེལ་མདོ་སྡེ་དགོངས་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་། དེ་ལྟར་ན་འཐད་
 བས་བསྐྱབ་པའི་རིགས་པ་དེ་ནི། མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་དང་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་མ་དང་ཡིད་ཆེས་
 པའི་ལུང་གི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ལྟ་བོ་དག་གིས་ཡོངས་སུ་དག་པ་ཡིན་ནོ།^{༡༥} ཞེས་གསུངས་པའི་
 ཕྱིར་དང་། འདིས་དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་ལུགས་ཀྱང་བསྟན་ལ། དཔེ་ཉེར་སྒྱུར་གྱི་ཐ་སྟངས་ཀྱང་
 བཤད་དེ། མདོ་དེ་ཉིད་ལས། དེ་ལ་ཡོངས་སུ་དག་པའི་མཚན་ཉིད་ལྟ་བོ་གང་ཞེན། དེ་མངོན་སུམ་དུ་
 དམིགས་པའི་མཚན་ཉིད་དང་། དེ་ལ་གནས་པ་མངོན་སུམ་དུ་དམིགས་པའི་མཚན་ཉིད་དང་། རང་གི་
 རིགས་ཀྱི་དཔེ་ཉེར་སྒྱུར་བའི་མཚན་ཉིད་དང་། ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་དང་། ལུང་གིན་ཏུ་
 རྣམ་པར་དག་པ་གཏན་ལ་ཕབ་པར་བསྟན་པའི་མཚན་ཉིད་དོ།^{༡༦} ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

འདིས་དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་ཚུལ་དང་ཚད་མ་བཞིའི་དོན་བསྟན་ཏེ། མངོན་སུམ་དུ་
 དམིགས་པས་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་གསུམ་གྱི་ཡུལ་དང་། དེར་གནས་མངོན་སུམ་གྱིས་རྗེས་དཔག་གི་
 ཡུལ་དང་། གསུམ་པས་དཔེ་ཉེར་འཇལ་གྱི་ཡུལ་དང་། བཞེ་བས་ཚད་མ་དེ་གསུམ་གྱིས་གྲུབ་ཚུལ་
 བསྟན་ལ། ལྟ་བུས་ལུང་གི་ཚད་མའི་ཡུལ་གསལ་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། མདོ་དེ་ཉིད་ལས། དེ་ལ་འདྲུ་
 བྱེད་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ་ཉིད་དང་། ཞེས་པ་ནས། ལུང་གིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པ་གཏན་ལ་ཕབ་པར་
 བསྟན་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ།^{༡༧} ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། མངོན་སུམ་ཚད་མའི་
 མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། རང་གི་རྟེན་རྟགས་ཡང་དག་ལ་དངོས་སུ་མ་རྟེན་པར་རང་གི་འཛིན་སྣངས་ཀྱི་
 ཡུལ་གྱི་གཞལ་བྱ་མངོན་སུམ་པ་ལ་མི་སྒྲུབ་པའི་གེས་པ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་ཁྱབ་པ་ཡོད་པར་
 རྒྱར་བཤད་པ་དག་གིས་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་དང་། སྐབས་འདིར་ཡུལ་དེ་ལ་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིན་པ་

ཅམ་གྲིས་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིན་མི་དགོས་ཏེ། མཚན་མཚོན་ནམ་དངོས་སྒྲིས་འདོད་པའི་རང་སྤྱི་གང་
 ཡིན་ཀྱང་འཛིག་རྟེན་ན་སྟེ། འཛིག་རྟེན་པའི་ཤེས་པ་དེ་ལ་རྣམ་པ་དང་བཅས་པའི་ཚུལ་གྲིས་ཡོད་ན།
 ཡུལ་དེ་ཡུལ་ཅན་དེ་ལ་མངོན་སུམ་དང་གློག་ཏུ་མ་གྱུར་པ་ཡིན་དགོས་ལ། ཡུལ་ཅན་དེ་ཡང་དེ་ལ་
 མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མར་འཛིག་པའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས། གལ་ཏེ་མཚན་གཞིའམ་རང་གི་མཚན་ཉིད་
 དམ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་རུང་སྟེ་འཛིག་རྟེན་ན་ཡོད་ན་ནི། ཐམས་ཅད་མངོན་སུམ་དུ་དམིགས་པར་བྱ་
 བ་ཡིན་པའི་བྱིར་ན་གློག་ཏུ་མ་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་བྱིར་དེའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ལྷན་
 ཅིག་ཏུ་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་གཞག་གོ^{༡༩༢} །ཞེས་སོ། །འདིས་ནི་གཉིས་སྒྲིང་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་
 ཡིན་ན་རང་གི་སྒྲིང་ཡུལ་ལ་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། འཛིག་རྟེན་ན་
 ཞེས་པས་འཛིག་རྟེན་པའི་ཤེས་པ་དོན་ཞེས་བསྟན། ཡོད་ན་ནི་ཞེས་པས་ཤེས་པ་དོན་ཞེས་ཡུལ་དེའམ་དེའི་
 རྣམ་པ་ཡོད་ན་ནི་ཞེས་བཤད་ཅིང་། ལྷག་མས་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གཉིས་ལྟོས་འཛིག་གིས་མངོན་སུམ་
 དངོས་བཀྲམས་སུ་བཤད་པའི་བྱིར། དེ་ལྟར་རྣམ་བཤད་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ལས་གསུངས་སོ། །

དེས་ན་ལུགས་འདིར་སྒྲིབ་གཉིས་ཀྱི་སྒྲིང་བ་དང་ནམ་མཁའི་སྒྲིབ་ཤད་འཛིག་སྒྲིང་སོགས་ཀྱང་
 འདི་བས་མངོན་སུམ་པར་འདོད་ཀྱང་འཛིག་རྟེན་པ་དང་མི་འགལ་ཏེ། འཛིག་རྟེན་པའི་དབང་ཤེས་
 རབ་རིབ་སོགས་མེད་པ་དང་ཡོད་པ་ལས་མངོན་སུམ་མིན་པ་དང་ཡིན་པར་འདོད་པ་ལ་ཁྱད་པར་
 མེད་པའི་བྱིར། དེ་དང་པོ་ལ་ལྟོས་ནས་མངོན་སུམ་དུ་མི་སྒྲིང་བས་མངོན་སུམ་མིན་པ་དེས་དེ་ལ་ངེས་
 ཤེས་ཀྱང་འདྲེན་མི་བྱུང་བས་ཚད་མ་ཡང་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། གཉིས་པ་ལ་ལྟོས་ནས་མངོན་སུམ་
 དུ་སྒྲིང་བས་མངོན་སུམ་ཡང་ཡིན། དེ་ཡོད་པ་ལ་ཚད་མ་གཞན་ལ་མ་ལྟོས་པར་ངེས་ཤེས་འདྲེན་པས་
 ཚད་མ་ཡང་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །འདི་ཉིད་ལས། རྒྱ་བ་གཉིས་ལ་སོགས་པ་དག་ནི་རབ་རིབ་ཅན་མ་
 ཡིན་པའི་ཤེས་པ་ལ་ལྟོས་ནས་མངོན་སུམ་ཉིད་མ་ཡིན་ལ་རབ་རིབ་ཅན་ལ་སོགས་པ་ལ་ལྟོས་ནས་ནི་
 མངོན་སུམ་ཉིད་ཁོ་ན་འོ།^{༡༩༣} །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར།

དབང་པོ་མངོན་སུམ་བཤད་པ།

མངོན་སུམ་ཚད་མ་ལ་དབྱེ་ན། དབང་མངོན། ཡིད་མངོན། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གསུམ་
 ཡོད་དེ། དེ་གསུམ་ཐལ་འགྱུར་བའི་སྐབས་མང་པོར་བཤད་པ་སོ་སོར་འཆད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
 ཡང་དེ་གསུམ་བསྐྱུས་ན་བདག་རྒྱུན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ལ་དངོས་སུ་བརྟེན་པ་དང་། ཡིད་དབང་
 ཅན་ལ་བརྟེན་པ་གཉིས་སུ་འདྲུབ་ཡིན་ཏེ། དང་པོ་ལ་དབང་མངོན་ལྡན་དང་། ཕྱི་མ་ལ་ཡིད་མངོན་དང་།
 རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གཉིས་དབྱེར་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྣམ་བཤད་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ལས།
 དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ལ་དངོས་སུ་བརྟེན་པའི་ཚད་མ་དང་། ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ཅན་ལ་བརྟེན་པའི་
 ཚད་མ་གཉིས་ལས་མེད་དོ།^{༡༩} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རང་གི་བདག་རྒྱུན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་
 ལ་དངོས་སུ་བརྟེན་ཅིང་རང་གི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་མངོན་སུམ་པ་ལ་མི་སྤྲུབ་པའི་ཤེས་པ། དབང་པོའི་
 མངོན་སུམ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། རང་གི་བདག་རྒྱུན་མིག་དབང་ལ་དངོས་སུ་བརྟེན་ཅིང་རང་
 གི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་གཟུགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ཆེད་ལ་མི་སྤྲུབ་པའི་ཤེས་པ་ནས་རང་གི་བདག་རྒྱུན་ལུས་
 དབང་ལ་དངོས་སུ་བརྟེན་ཅིང་རང་གི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་རེག་བྱ་ལ་མི་སྤྲུབ་པའི་ཤེས་པ་ལྡན་པ་
 བཞིན་གཟུགས་འཛིན་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ནས་རེག་འཛིན་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ཚད་
 མའི་མཚན་ཉིད་ཏུ་འཛོག་པའི་ཕྱིར་དང་། དབྱུང་ན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ལྡན་འབྱུང་འགྱུར་དང་བཅས་
 པོ་ཡིན་པས་ཡུལ་འཛིན་པ་མི་འཐད་ཀྱང་མ་དབྱུང་པའི་འཛིན་ཉེན་ཐ་སྙད་ཀྱི་ཚད་མའི་འཛིན་མིག་སོགས་
 ཏུ་ག་ནི་དབང་པོ་དང་གཟུགས་སོགས་སྒྲུབ་ཆེད་ཏུ་ག་ནི་དེ་ཏུ་ག་ནི་ཡུལ་དང་། དབང་པོ་དང་དོན་
 ཡང་པ་ལས་རྣམ་ཤེས་ཏུ་ག་འབྱུང་བར་ཁས་ལེན་དགོས་པ་གང་ཞེས་ ལས་ཀྱི་རྣམ་སྤྲིན་བསམ་གྱིས་
 མི་བྱུང་བས་དེ་ལྟར་འདོད་དགོས་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས། འདི་ན་མིག་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནི་དབང་པོ་ཏུ་ག་
 ཡིན་ལ་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནི་བདག་ཉིད་རྟོག་པ་བཞིན་ཏུ་དེ་རྣམས་ཀྱི་ཡུལ་ཏུ་ག་ཡིན་ཞིང་
 དབང་པོ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་དབང་གིས་ཀྱང་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཚོགས་ཏུ་གྱུར་འོ།^{༢༠} །ཞེས་

དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། མིག་གིས་ནི་གཟུགས་གཅིག་ཤུ་མཐོང་གི་དྲི་ལ་སོགས་པ་དག་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཡུལ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༣༡} ཞེས་དང་། དབྱད་ན་མི་རྟེན་གྲང་མ་དབྱད་ན་དེ་ལ་ཚད་མ་ཡིན་པ་ནི། ཉིང་ངེ་འཛོན་རྒྱལ་པོ་ལས། མིག་དང་རྣ་བ་སྣ་ཡང་ཚད་མ་མིན། རྩེ་དང་ལུས་དང་སེམས་ཀྱང་ཚད་མ་མིན། ཁག་ཏེ་དབང་པོ་འདི་དག་ཚད་ཡིན་ན། འཕགས་པའི་ལམ་གྱིས་སྟུ་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ། ཁང་ཕྱིར་དབང་པོ་འདི་དག་ཚད་མིན་ཏེ། རོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་བཅའ་པོ་ལུང་མ་བསྟན།^{༡༣༢} ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། བྱ་སྟེ། འདིས་དེ་ཉིད་བཀར་ནས་དེ་ལ་ཚད་མར་བཀག་པས་ཐ་སྟད་པའི་ཡུལ་ཀུན་རྫོང་པ་ལ་ཚད་མར་བཀགས་ལ་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར། རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས། དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ལྟ་བུ་ནི་དེ་ཉིད་མཐོང་བ་མིན་ནོ།^{༡༣༣} ཞེས་གསུངས་པས་གྲུབ་པོ། རི་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས། མིག་དང་རྣ་བ་སྣ་ཡང་ཚད་མ་མིན།^{༡༣༤} ཞེས་སོགས་དྲངས་པའི་ཕྱིར། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས། འདི་ན་མིག་ལ་སོགས་པ་ལྔ་པོ་རྣམས་འབྱུང་བ་ལས་ཀྱང་པ་ཉིད་དུ་ཉེ་བར་སྟོན་ལ། དེ་རྣམས་ཀྱི་བྱ་བ་ནི་ཡུལ་ཐ་དད་པས་ཐ་དད་པ་ཞིག་གོ། འདི་ལྟར་མིག་གིས་གཟུགས་ཁོ་ན་མཐོང་གི་སྒྲིམ་ཐོས་ལ། རྣ་བ་བས་ཀྱང་སྒྲིམ་ཐོས་ཀྱི་གཟུགས་ཁོ་ན་མི་མཐོང་^{༡༣༥} ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

རྩ་རྟགས་གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། འཛིག་རྟེན་ན་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བ་ལ་བསྟོན་འདིངས་མི་རིགས་ཤིང་མིག་གིས་གཟུགས་མི་མཐོང་བས་ན་བསྟོན་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། དེ་དེའི་བདག་རྒྱུན་ཡིན་བས་ཀྱང་མིག་གིས་གཟུགས་མཐོང་བའི་བདག་རྒྱུན་བྱེད་ལ་སྒྲིམ་ཐོས་པའི་བདག་རྒྱུན་མི་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་ལས་ཀྱི་རྣམ་སྤྲིན་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་ལ་བྱུག་པར་འཆད་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཞན་དུ་ན་སྟུ་དང་བ་ལང་སྟོད་ཀྱི་མིའི་མིག་གིས་ཀྱང་སྒྲིམ་ཐོས་པར་མདོ་སྟེ་ལས་གསུངས་ལ། ཚད་ཆེན་ལས་ཀྱང་། སྟུ་ལ་རྣམས་མིག་གིས་ཉན་པ་ཡིན། རི་ཡང་དེ་ལྟར་གྲགས་པ་ཡིན།^{༡༣༦} ཞེས་སྟུ་ལ་གྱི་མིག་གིས་སྒྲིམ་ཐོས་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས། དེའི་ཕྱིར་མཁས་པས་འཛིག་རྟེན་པའི་དོན་ལ་ཇི་སྟངས་བཤད་པའི་རྣམ་པར་དབྱད་པ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཐོང་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་མ་བཅུག་པར་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་ཉིད་དུ་ཁས་སྐྱོངས་ཏེ། སྟུ་ལ་ལས་སྟུ་ལ་བ་ལྟར་བའི་ཚུལ་དུ་འཛིག་རྟེན་པ་ཐམས་ཅད་ཁས་སྐྱོང་བར་བྱོལ། མཐོང་བ་ལ་ནི་བསྟོན་

པར་མི་ལྟུང་ལ་གང་མིག་འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་པ་ཡིན་ཡང་གཟུགས་ཁོན་མཐོང་གི་སྒྲིམ་ཐོས་སོཞེས་
བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་འདི་ནི་མཐོང་བ་ཡང་ཡིན་ནོ།^{༡༥༧} ཞེས་གསུངས་ཤིང་གེས་བྱེད་དུ་མ་བྱངས་སོ། དེས་
ན་སྒྲུལ་པ་ལས་སྒྲུལ་བའམ་སྒྲུལ་མ་ལས་སྒྲུལ་མ་ལྟར་རྒྱུན་ཡང་དེ་དེས་གཞལ་བ་སོགས་འཛིག་རྟེན་པ་
ཐམས་ཅད་ཁས་ལེན་དགོས་པར་བཤད་པས་ན། སྟག་ལོས་ཡུལ་རྒྱུན་གྱུ་བ་ལ་ཡུལ་ཅན་ཆོད་མ་མི་
འོང་བེད་བ་རྒྱལ་བ་དང་འཕགས་པ་ཡབ་སྐུ་ལ་སྒྲོན་འཛིན་པ་ཡིན་ཏེ། ཡུང་རིགས་དུ་མ་དང་འགལ་
བ་དེའི་ཕྱིར། དབྱིབས་ནི་སྒྲེམ་ཆོད་དང་པོ་དང་ལྷ་པས་བསྐྱས་པ་སོགས་བཤད་དོ།

ཡིད་གྱི་མངོན་སྲུང་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ནི། རང་གི་སྤྱན་མོང་མིན་པའི་བདག་རྒྱུན་ཡིད་དབང་ཅམ་ལ་དངོས་སུ་བརྟེན་
ཅིང་ཞི་ལྷག་སོགས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་མ་བརྟེན་པར་རང་གི་འཛིན་སྤངས་ཡུལ་གྱི་གཞལ་བྱ་མངོན་སྲུང་
པ་ལ་མི་སྒྲུབ་པའི་གེས་པ་ཡིད་གྱི་མངོན་སྲུང་ཆོད་མའི་མཆན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དེ་ཅམ་གྱུ་བ་མཐའ་ཀླན་
མཚུངས་ཀྱང་འདིར་ནི་སེམས་ཅན་རྒྱུད་གྱི་ཡིད་མངོན་པའི་ཆེད་ལ་ཞེན་རིག་གིས་ཁྱབ་པ་ནི་རང་རྒྱུད་
པ་མན་ཆོད་དང་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཐལ་འབྱུར་བའི་ལུགས་ཡིན་ནོ། །འདི་བས་ཡིད་མངོན་ལ་
འདིའོ་སྟུང་པ་ལྟ་བུའི་རྟོག་པ་མང་བས་མངོན་སྲུང་ཆོད་མའི་མཆན་ཉིད་དུ་རྟོག་བྲལ་ངས་པར་འདོར་
དགོས་པས་བཀག་པའི་རྒྱུ་མཆན་དེ་ལྟར་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདིའི་གེས་བྱེད་བཤད་ཟེན་ཏོ།

དབྱེན་དུ་མ་ཡོད་དེ། དབང་གེས་ལྷས་བྱངས་པའི་ཡུལ་ལྷའི་རྣམ་ཅན་གྱི་ཡིད་མངོན་དང་།
ནང་གི་བདེ་སོགས་ཁྱོད་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་ཡིད་མངོན་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྒྲེམ་ཆོད་པའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་
ཡིད་མངོན་དང་། དུས་རིང་བ་འདས་པ་བྱུང་པ་ལྟ་བུའི་ཡིད་མངོན་དང་དུ་མ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་
ལྷ་ཡོད་དེ། དབང་གེས་ལྷས་ཡུལ་ལྷ་བཟུང་ནས་འགགས་རྗེས་སུ་དབང་པོའི་བཟུང་བའི་རྣམ་པ་ཅན་
གྱི་ཞེན་རིག་གི་ཡིད་ལྷ་སྒྲེམ་བ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས། གང་དབང་པོ་
གཟུགས་ཅན་ལས་སྒྲེས་པའི་རྣམ་པར་གེས་པ་དེ་ནི་ཡུལ་ད་ལྟ་བུའི་རྣམ་པ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པར་བྱེད་
པར་སྒྲེལ། ཡུལ་དང་རྣམ་པར་གེས་པ་དེ་གཉིས་སྒྲོན་ཅིག་མར་འཇོག་པས་འགག་པ་ཡིན་ཡང་ཕྱི་ནས་

གང་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འབྱུང་སྟེ། རི་ལྷར་འབྱུང་བ་བཞེན་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་
པའི་རྒྱུ་ལོ་སྟོབས་ཀྱིས་སྒྲེ་བ་དེ་ནི་དབང་པོ་ལས་སྒྲེས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྣམ་པ་རྣམ་པར་རྟོག་
ཅིང་འབྱུང་བ་ན་དེའི་རྣམ་པ་ཅན་ཉིད་དུ་སྒྲེ་སྟེ།^{༡༣༥} ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། བྱལ་སྟེ། དབང་པོ་ལས་
སྒྲེས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྣམ་པ་རྣམ་པར་རྟོག་ཅིང་ཞེས་པས་ངོ་བོ་ཞེས་རིག་དུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ།

འདི་འདྲའི་ཡིད་མངོན་ལ་འདས་པའི་ཡུལ་ཅན་དང་ཞེན་རིག་དང་རང་འདྲེན་པའི་དབང་
ཤེས་ཀྱི་རྗེས་ཁོ་ནར་སྒྲེ་བས་བྱལ་སྟེ། ཞེན་རིག་རྟོགས་སྟེ། འདས་པའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པ་འོག་དུ་འཆད་
པ་ལྟར་ཡིན་ཞིང་། དབང་ཤེས་ཀྱི་བྱེད་པ་མ་ཉམས་པར་ཡིད་མངོན་སྒྲེ་མི་བྱལ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལ་
བརྟེན་ནས་ཐེག་ཆེན་རྣམ་ཤེས་གཅིག་བྱ་སྟེ། བའི་ལུལ་གཞི་བྱུང་བའི་ཕྱིར་དང་། རིན་ཆེན་ཐེང་བ་
ལས། དབང་པོ་ཡིས་ནི་དམིགས་གྱུར་པ། འདས་པའི་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ལ། ཡིད་ཀྱིས་དམིགས་ནས་
རྟོགས་པ་ན།^{༡༣༦} ཞེས་དང་། དེའི་དར་ཁྲིག་ལས། དབང་པོ་ཡིས་ནི་ཡུལ་དམིགས་པར་གྱུར་པ་རང་
དུས་ན་འདས་པའི་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ལ་ཡིད་ཀྱིས་དམིགས་ནས་རྟོགས་པ་ན་འདི་འོ་སྟེ་དུ་ཆོས་པར་
བྱེད་པ་ཡིན་ལ་རྒྱུད་གཅིག་ལ་རྟོག་པ་དུ་མ་ཅིག་ཅར་མི་སྒྲེ་བའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༣༧} ཞེས་དང་། བརྒྱ་པའི་
འགྲེལ་བ་ལས་ཀྱང་། འདི་ན་མིག་དང་གཟུགས་ལ་བརྟེན་ནས་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྒྲེས་ནས་
འགག་པ་ན་དབང་པོ་དང་ཡུལ་རྣམས་དང་ལྟན་ཡིག་འགག་པར་འགྱུར་རོ། དེ་འགག་པ་ན་སྤར་མཐོང་
བའི་དོན་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ཕྱིས་ཡིད་ཀྱིས་འཛིན་ཏོ།^{༡༣༨} ཞེས་སོ། འདི་སྤར་མཐོང་སོགས་ཀྱིས་
ཀྱང་འདས་པའི་ཡུལ་ཅན་དུ་བསྟན་པོ།

འོ་ན་ཆོས་མངོན་པ་ལས། གཉིས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཕྱི་ཡི་ལྟ།^{༡༣༩} ཞེས་པའི་དོན་ཚད་མ་པ་ལྟར་
འདོད་དམ་ཞེན་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་བས་མ་དབྱེད་ན་མིག་ཤེས་དང་དེས་བྱངས་པའི་ཡིད་མངོན་གཉིས་ཡུལ་
གཅིག་ཅིས་ཐ་སྟོན་འོག་ཀྱང་དབྱེད་ན་ཡུལ་མི་གཞིག་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་བྱལ་སྟེ། བརྒྱ་
པའི་འགྲེལ་བ་ལས། འོ་ན་ཆོས་མངོན་པ་ལས་འོག་པ་རི་ལྷར་བྲམས་ཤི་ན། ཞེས་པ་ནས། འཛིག་རྟེན་
ཀྱི་ཐ་སྟོན་དུ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཉིས་ཀྱིས་ཤེས་པར་བྱ་བ་བཤད་དོ།^{༡༤༠} ཞེས་སོ། གཉིས་པ་བྱལ་སྟེ།
བརྒྱ་པ་ལས། དེ་བཞིན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཉིས་ཀྱིས། རྟོན་གཞི་རྣམ་པར་མི་ཤེས་སོ།^{༡༤༡} ཞེས་དང་།

དེའི་འགྲེལ་པར། དེའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཉིས་ཀྱིས་དོན་གཅིག་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མ་ཡིན་ཏེ།^{༡༥༥} ཞེས་སོ། །འདི་འདྲའི་ཡིད་མངོན་ལྟ་བུ་རེ་རེ་ལ་ཡང་དབང་ཤེས་ཚད་མས་དངས་པ་རེ་རེ་དང་ལོག་ཤེས་སུ་གྱུར་པའི་དབང་ཤེས་ཀྱིས་དངས་པའི་ཡིད་མངོན་རེ་རེ་ཡོད་དེ། རྒྱ་བ་གཉིས་སྤྱང་བའི་དབང་ཤེས་ཀྱིས་ཀྱང་ཡིད་མངོན་ཚད་མ་གཅིག་རང་གི་སྤྱང་བ་ལ་འདྲེན་པའི་ཕྱིར་རོ།

གཉིས་པ་བདེ་སོགས་སྤྱོད་པའི་རྣམ་ཅན་གྱི་ཡིད་མངོན་གསུམ་ཡོད་དེ། འཇུག་པ་ལས། ཚོར་བ་སྤྱོད་པའི་བདག་ཉིད་ཅན།^{༡༥༦} ཞེས་དང་། དུས་བརྟག་པའི་ཐད་ཀྱི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས། ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་ལྟར་ཉམས་སུ་སྤྱོད་པའི་རྣམ་པ་ཡང་མིན་ལ་^{༡༥༧} ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདིའི་སོགས་སྤྱས་དབང་པོས་མ་དངས་པར་ཡུལ་གཞལ་བའི་ཡིད་མངོན་རྣམས་ཉམས་སྤྱོད་གི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་བསྟན་ནོ།

གསུམ་པ་ཚོས་ཀྱི་སྒྲེ་མཆེད་པའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཡིད་མངོན་ཡོད་དེ། བདེན་རྒྱུན་གང་གིས་ཀྱང་ཁྱད་པར་དུ་མ་བྱས་པར་ངོ་སྟོན་དུ་འཛིན་པའི་ཡིད་དང་དེ་འདྲའི་ངལའི་སྟམ་དུ་འཛིན་པའི་ཡིད་དང་། བདག་གཉིས་འཛིན་པས་དངས་པའི་དེའི་སྤྱང་བ་ངེས་པའི་བྱན་ཤེས་དང་། རྟག་པ་དང་མི་ལམ་སོགས་འཛིན་པའི་ཡིད་མངོན་ལྟ་བུ་ཉམས་སྤྱོད་གི་རྣམ་ཅན་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས། མད་པའི་སྐབས་སུ་མི་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཉམས་སུ་སྤྱོད་པའི་ཡུལ་བྱན་པ་བཞིན་ལོ་^{༡༥༨} ཞེས་སོགས་དང་སྤྱར་ལུང་དངས་མ་ཐག་དང་། རྗེའི་གསུང་དུ་མ་ལས་བདེན་རྒྱུན་གང་གིས་ཀྱང་ཁྱད་པར་དུ་མ་བྱས་པར་ངོ་སྟོན་དུ་འཛིན་པ་ནི་ང་འདྲོག་པའི་ཐ་སྟད་པའི་ཚད་མར་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ།

བཞི་པ་འདས་པ་བྱན་པའི་ཡིད་མངོན་ཡང་དུ་མ་ཡོད་དེ། ཕྱིན་པ་འདས་བྱན་གྱི་དེ་གཉིས་དང་། དེ་རེ་རེ་ལ་འང་དེ་མ་ཐག་པའི་འདས་པ་བྱན་པའི་དེ་དང་། དུས་རིང་བར་སོང་བ་བྱན་པའི་དེ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། དབང་ཤེས་ལྷས་དངས་པའི་ཡིད་མངོན་ལྟ་བུ་དང་། དབང་ཤེས་ལྷས་བཟུང་རྗེས་དེ་མ་ཐག་བདག་གིས་ཡུལ་དེ་སྤྱད་པར་བྱན་པའི་ཡིད་མངོན་ལྟ་ཡོད་ཅིང་འདི་དག་བརྒྱ་པ་ཙུ་འགྲེལ་ལས་དབང་ཤེས་ལྟར་ཡུལ་དངོས་སུ་མི་རིག་པ་དང་བྱན་ཤེས་སུ་ཡང་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རྣམ་པ་ཤད་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ལས། དང་པོ་དབང་ཤེས་ཀྱི་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་དོན་དེ་

དངོས་སུ་རིག་ལ། ཡིད་ཤེས་ཀྱིས་དབང་ཤེས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་རིག་གི་དབང་ཤེས་བཞིན་དུ་དངོས་སུ་མི་
 རིག་པར་གསུངས་ཤིང་དྲན་པར་ཡང་གསུངས་སོ།^{༡༥} ཞེས་དང་། སྐལ་བཟང་མིག་འབྱེད་ལས་ཀྱང་།
 དབང་ཤེས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཡུལ་ཡིད་ཤེས་ནམས་དྲན་པ་ཡིན་པར་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ།^{༡༦} །འདིས་ནི་
 དབང་ཤེས་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེས་པའི་ཡིད་མངོན་མི་གསལ་བ་དང་དྲན་པར་བཤད་ཀྱི་ཡིད་མངོན་ལ་མི་
 གསལ་བ་དང་དྲན་པས་མ་བྱུང་སྟེ། ཚོར་བ་གསུམ་ལྟ་བུ་རང་དུས་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་དུ་མ་ཡོད་པའི་བྱིར་
 དང་། ཚོར་བ་རགས་པ་གསུམ་དང་དེའི་ནང་ནས་བདེ་སྤྱད་གཉིས་ནམ་པ་གསལ་བར་ལམ་རིམ་དང་
 ལྟ་བུ་སྤྲོད་སེལ་སོགས་ལས་བཤད་པའི་བྱིར་རོ།^{༡༧}

བརྒྱ་པ་རྩ་འགྲེལ་ལས་དྲན་པར་གསུངས་ཚུལ་ནི། བརྒྱ་པ་ལས། མཐོང་བློ་དངོས་པོ་མི་
 སྣང་ཞིང་། སྤྲར་ཡང་སེམས་སྐྱེ་མིན་དེས་ན། རྒན་པ་ཞེས་བྱ་ལོག་པ་ཡིས། རྟོན་ལ་ལོག་པ་ཁོ་ན་
 འབྱུང་།^{༡༨} ཞེས་དང་། དེའི་འགྲེལ་པར། ད་ལྟར་བའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་དངོས་པོ་དེའི་རང་གི་ངོ་བོ་
 དངོས་སུ་ཤེས་པ་ད་ལྟར་བས་མཛོམས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སྤྲར་མི་སྣང་རོ། རྟོན་ཅིག་ནམ་ཤེས་གཉིས་
 ཀྱིས་ཡོངས་སུ་གཅོད་པར་བྱ་བ་ཉིད་ཡིན་པ་ནི་གོ་དུ་བཀའ་བློན་ཞེས། ཞེས་པ་ནས། དེའི་བྱིར་དྲན་པའི་
 དམིགས་པ་ནི་འདས་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་ནོ།^{༡༩} ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། རྩ་རྟགས་གཉིས་
 པ་གྲུབ་སྟེ། རང་དུས་ན་འགགས་ནས་མེད་ལ་དུས་རིང་པོ་སོང་བའི་སྐྱེ་བ་ཡང་སེམས་ཀྱི་བག་ཆགས་
 ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེ་མ་བཞིན་དུ་མི་བདེན་པར་དྲན་པ་གསལ་པོའི་ནམ་ཅན་འབྱུང་བའི་བྱིར་རོ། དཔེར་ན།
 ལུས་ལ་མ་བཏོད་ནས་གི་ནས་བསྐལ་བ་མང་དུ་ལོན་པ་ཁར་སད་གི་ཡུལ་སྤྱད་པ་ལྟར་དྲན་པ་ཡོད་
 པའི་བྱིར་དང་། རྟོན་འགྲེལ་གྱི་མཐུ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བས་ཐོག་རྩ་ལས་བྱས་པའི་སྟེང་གི་ལུགས་
 རོན་གྱི་རྒྱུ་རྗེས་ལོག་གི་ཞོལ་མཐོང་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། བརྒྱ་པ་ལས། སྐྱེ་བ་དྲན་པ་ཡོད་པའི་
 བྱིར་རོ། ཁག་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་བདག་རྟག་ན། ཁྱོད་བྱས་པ་ཡི་མ་མཐོང་ནས། ཁྱོད་ཀྱི་ལུས་གོ་ཅིས་མི་
 རྟག་^{༢༠} ཅེས་དང་། དེའི་འགྲེལ་པར། འདི་ན་ཆོ་རབས་གཞན་དག་ཏུ་མཚོན་ཆ་ལ་སོགས་པས་མ་
 བྱུང་བའི་མ་སྟོལ་ནམ་པ་དེ་ལྟ་བུའི་ལུས་ཅན། ཞེས་པ་ནས། རྒྱུའི་བྱུང་བར་གྱིས་གསལ་བར་གྱུར་པ་
 འདུ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་མི་རྟག་པ་ཁོ་ནར་ཡོད་ན་ནི་དེའི་ཉེ་བར་ལེན་པ་ཅན་བཏགས་པར་ཡོད་པའི་བདག་

གིས་སྒྲིབ་རྒྱུ་ལ་རྒྱུ་ལྡན་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ར་རིགས་སོ།^ੴ །ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་བྱིར། ཉིང་ངེ་འཛོན་ལ་མ་ལྟོས་པར་རྒྱལ་སྤྱི་མང་པོ་ལ་སྒྲོན་ལམ་སོགས་ཀྱི་མཐུས་འདི་ལྟར་བྱུང་བའི་བྱུང་གེས་ཡོད་པས་ཡིད་མཛོན་འགྲུབ་བོ།

བྱུང་གེས་ཐམས་ཅད་ཡིད་མཛོན་མ་ཡིན་ཏེ། བདག་མེད་དང་མི་རྟག་པ་སོགས་སྒྲོག་གྱུར་པའི་ཡུལ་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་ལྡན་གསུངས་པའི་བྱུང་གེས་དུ་མ་ཡོད་པའི་བྱིར་དང་། ཚད་མ་ཡིན་ན་བཞི་པོ་གང་རུང་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པའི་བྱིར། ཚད་མ་བཞིར་བཤད་པ་གཞལ་བྱའི་དབང་གིས་ཡིན་གྱི་ཡུང་སྤྱི་མཐུས་བྱིར་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་ལོ། །དེས་ན་ཚད་མ་རྣམས་མོ་ཞེས་བཞེས་པའི་འདུ་ཡང་དགའ་རུང་ཡིན་མི་དགོས་ལ། རྟོག་པའི་ཡིད་མཛོན་གྱི་འཛོན་སྤྱངས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་གཞལ་བྱ་མཛོན་གྱུར་བ་ཞིག་མེད་ན་མཛོན་སྤྱི་ཚད་མར་མ་སྤྱུར་ཏེ། འདི་ཡུལ་མཛོན་སྤྱི་པ་ཁོན་ས་མོན་སྤྱི་དུ་བཞག་པའི་བྱིར།

རྣལ་འབྱོར་མཛོན་སྤྱི་པ་ཤད་པ།

གསུམ་པ་ནི། རང་གི་བྱུང་མོང་མེན་པའི་བདག་ཀྱི་ནི་ཞེ་ལྟག་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཉིང་ངེ་འཛོན་ལས་དངོས་སྤྱི་མཐུས་གིང་རང་གི་འཛོན་སྤྱངས་ཀྱི་ཡུལ་བདེན་བཞིའི་རྣམ་པ་འཕམ་བདག་མེད་སྤྱི་རགས་གང་རུང་མཛོན་སྤྱི་དུ་མཐོང་བའི་སྒྲིམ་མི་སྤྱི་བའི་རྟོག་བྲལ་གྱི་གེས་པ་དེ། རྣལ་འབྱོར་མཛོན་སྤྱི་པ་གི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། ཞེ་ལྟག་ཟུང་འབྲེལ་ཐོབ་ཅིང་བརྟེན་པས་ན་རྣལ་འབྱོར་དང་། བདག་མེད་གཉིས་སོགས་སྤྱི་རྟོག་གྱུར་ཡིན་ཀྱང་དེ་མཛོན་སྤྱི་པ་དུ་རྟོགས་པའི་ཡེ་གེས་ལ་ལྟོས་ནས་མཛོན་སྤྱི་པ་དང་མཛོན་གྱུར་ཡིན་པས་ཡུལ་གྱི་སྒྲིམ་ཀྱང་མཛོན་སྤྱི་ཚད་མར་བཞག་ཚོག་པ་དེ་བཙོམ་ལྟར་འདས་གིས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པ་གང་ཞིག གེས་པ་དེའི་འཛོན་སྤྱངས་ཀྱི་ཡུལ་རང་ཉིད་ལ་མཛོན་དུ་གྱུར་ན་དེའི་སྒྲིམ་མཛོན་སྤྱི་ཚད་མར་བཞག་ཚོག་པ་ཡང་ཡིན། སྤྱི་རྟོག་གྱུར་ཡིན་ཀྱང་སྤྱོད་ཡུལ་དེའི་རྣམ་པ་རི་ལྟ་བུ་བཞིན་ཞུགས་པས་ན་དེ་ལ་མཛོན་སྤྱི་ཚད་མར་འཛིག་རྟེན་ཐ་སྙད་ལས་ཀྱང་འགྲུབ་པའི་བྱིར། རྟགས་དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། རིགས་པ་བྱུག་བྱུ་པའི་འབྲེལ་པ་ལས། དེའི་བྱིར་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་མི་དམིགས་པའི་གེས་པ་མཛོན་སྤྱི་པ་ཉིད་དུ་འགལ་བ་མེད་དོ།^ੴ །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

དེའི་ཕྱིར་གསུང་རབ་ལས་སྤྲུག་བསྐྱེད་མི་སྦྱོར་བ་ཤེས་པ་ཡང་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པའི་
 ཕྱིར་ལ་^{༡༧} ཞེས་དང་། འཇུག་པའི་རྣམ་བཤད་ལས། རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་བར་འགོག་བཅོན་
 མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་པ་སྟོན་པས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ལ་^{༡༨} ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་
 གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་བར། ཤེས་པ་གང་ཞིག་བྱེད་པར་གྱུར་བས་དངོས་པོ་
 གང་ཞིག་དོན་རིམ་ལ་བཞེན་དུ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པ་དེ་ནི་དེའི་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་ལུགས་འདི་རིགས་
 པ་ཡིན་ནོ།^{༡༩} ཞེས་སོ། དེས་ན་སྟོག་གྱུར་ལ་མངོན་སུམ་ཚད་མར་འགོ་བ་ལ་འདི་ལྟར་དགོས་སོ།།

རྟགས་གསུམ་པ་གྲུབ་སྟེ། རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས། གལ་ཏེ་དམིགས་པ་
 བཞེན་དུ་ཤེས་པ་དེ་ཡང་སྦྱོར་བ་མེད་པའི་ངོ་བོར་གྱུར་ན་ནི་ཤེས་པ་དེ་དམིགས་པ་རིམ་ལ་བཞེན་དུ་
 ལུགས་པར་རིགས་སོ། །འཛིག་རྟེན་ན་ཡང་རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུས་མངོན་སུམ་དུ་བསྟན་འདོགས་ཏེ། ཞེས་
 པ་ནས། དེ་ལ་ཆུ་མེད་པར་བསྟན་པ་ལས་འགོན་པོ་ལ་རང་ཆོག་གྱུར་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་སྦྱོར་བར་
 བྱེད་པ་དེ་བཞེན་དུ་མེད་པའི་མི་དམིགས་པ་ལ་ཡང་འཛིག་རྟེན་ན་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་བསྟན་འདོགས་
 པ་ཁོ་ན་ལོ།^{༢༠} ཞེས་སོ། །འདིས་ནི་རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་ཀྱི་མངོན་སུམ་གྱི་དོན་འཛིག་རྟེན་དང་མི་
 མཐུན་ལ། རང་ལུགས་མཐུན་ཚུལ་བསྟན་པ་ཡང་ཤེས་པར་གྱིས་ཤིག།

སེམས་ཙམ་པ་ཡན་ཆད་ཀྱིས་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱི་དངོས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་ལ་བདག་མེད་
 འདོད་ཅིང་དེ་ལ་གཉིས་སྒྲུབ་ལྷུ་པར་འདོད་ལ། དངོས་སྒྲུབ་འཛིན་ཆེན་བྱེད་མདོ་ལྟ་བུས་མངོན་སུམ་གྱི་
 དངོས་ཀྱི་གཞུང་དོན་གྱི་གཞལ་བྱ་ལ་རང་མཚན་གྱིས་བྱུང་བར་འདོད་དེ། ཐོག་མར་ཆོགས་སྦྱོར་གྱི་
 དུས་སུ་གང་ཟག་གི་ཁོད་མེད་ལ་དོན་སྦྱིའི་སྒྲོལ་རྟོགས་ནས་བསྒྲོལ་ས་པས་གོམས་པ་རྫོགས་ནས་བདག་
 གིས་སྦྱོར་པའི་མེད་ཀྱི་མཚན་དང་མ་འདྲེས་པ་ཆ་མེད་པའི་དོན་རང་མཚན་ཙམ་ཞིག་མངོན་དུ་གྱུར་
 པར་འདོད་པའི་ཕྱིར། ཀུན་བཅུས་ལས། རྣལ་འབྱོར་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲུབ་མས་ལྟན། ཁ་འདྲེས་པ་ཡི་དོན་
 ཙམ་མཐོང་།^{༢༡} ཞེས་དང་། རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས། རྣལ་འབྱོར་པ་རྣམས་ཀྱིས་དོན་
 ཙམ་མཐོང་བ་སྒྲུབ་པས་ཉེ་བར་སྦྱོར་བ་རྣམས་པར་རྟོག་པ་དང་མ་འདྲེས་པ་སྦྱོར་འདོགས་པ་
 མེད་པ། ཞེས་པ་ནས། སྤྲ་མ་དང་ཁྱམ་འཛིན་སྦྱོང་པའི་དངོས་པོ་ཙམ་རྟོགས་སོ།^{༢༢} ཞེས་སོགས་སོ།།

ཐལ་འགྱུར་པ་ན་རེ། དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ་རང་སྤྱི་ཤེས་བྱ་འགལ་པ་ཡང་ཤི་ཤིང་པོ་སྒྲོམ་
 ཚོ་སྤྱི་མཚན་གྱི་བདག་མེད་པ་བསྐྱེམས་པ་ལས་མངོན་དུ་གྱུར་ཚེ་མ་བསྐྱེམས་པའི་རང་མཚན་དངོས་
 པོ་ཞིག་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་དང་། ཏྲགས་ནི་ཁྱོད་གྱིས་ཏྲག་ཡུལ་སྤྱི་མཚན་བདག་མེད་བསྐྱེམས་
 པས་གོམས་པ་ན་སྤྱི་མཚན་དང་མ་འདྲེས་པའི་དོན་རང་མཚན་དོན་ཡུལ་དུ་ཁས་སྐྱེད་པ་དང་མངོན་
 སུམ་གྱི་གཟུང་ཡུལ་ལ་རང་མཚན་གྱིས་བྱུང་པར་འདོད་པ་དག་གིས་གྲུབ་ལ། མ་བྱུང་ན། གང་ཟག་
 དེས་མ་བསྐྱེམས་པའི་ཚོས་ཀྱན་མངོན་སུམ་དུ་ཡོད་པར་ཐལ། དེས་སྤྱི་མཚན་བསྐྱེམས་ཀྱང་མ་བསྐྱེམས་
 པའི་རང་མཚན་ཅམ་ཁོ་ན་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཏྲ་ཅང་ཐལ་ལོ། །དེ་སྐད་དུ། རིགས་པ་
 དུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས། གལ་ཏེ་རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་དག་ཐ་དད་པར་ཁས་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར།
 སྒྲོམ་པའི་སྤྱོད་པ་སྤྱིའི་རྣམ་པ་ཅན་རྟོགས་པའི་ངོ་བོ་ནི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་ཉིད་དུ་མི་འཐད་
 པས། དེའི་ཚིག་འདི་ནི་ངས་པར་བཏྲགས་ན་འགྲེལ་བ་མེད་པ་ཁོ་ན་སྟེ་ཏྲ་ཅང་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་
 ཕྱིར་རོ།^{༡༤༩} །ཞེས་སོ། ཏྲ་ཅང་ཐལ་ལུགས་བཞེད་པ་དེའོ། །ལྷག་མ་གོ་སྟེ། གཞན་ཡང་བརྩོད་ཚུལ་
 མང་ཡང་ཡི་གེས་མི་ལངས་སོ།།

དབྱེན་འཕགས་པ་གསུམ་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གསུམ་དང་། སོ་སྤྱིའི་རྒྱུད་ཀྱི་
 རགས་པའི་བདེན་བཞིའི་བྱེད་ཚོས་མི་ཏྲག་པ་སོགས་བཅུ་དུག་དང་རྫས་ཡོད་ཀྱི་བདག་མེད་ཏྲོགས་
 པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་སོགས་ཡོད། སོ་སྤྱིའི་རྒྱུད་ལ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡོད་པ་སྐལ་བཟང་
 མིག་འབྱེད་ན་གིན་ཏུ་གསལ་ལ་རྒྱལ་བ་གཉིས་པའི་དགོངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཐལ་འགྱུར་པའི་ཐུན་མོང་
 མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ཚོས་ཀྱི་ཟེན་བྲིས་ལས་ཀྱང་གསུངས་ལ།^{༡༥༠} འཇུག་ཤིག་ལས་ཀྱང་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་
 ཀྱི་ལྷ་བ་མ་རྟེན་ཀྱང་མི་ཏྲག་པ་སོགས་ཚད་མས་གཏན་ལ་ཐེབས་པ་དང་། ཞེས་པ་ནས། བདག་མེད་
 དེ་མངོན་སུམ་དུ་ཏྲོགས་པ་འོང་བ་ནི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་སྐྱུབ་པའི་རིགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་འགྲུབ་
 པོ་^{༡༥༡} ཞེས་སོགས་དུ་མའི་དགོངས་པ་ཡིན་པར་མ་ཟད། སྤྱོད་འཇུག་གི་ཡང་དགོངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཉོན་
 མོངས་མེད་ཀྱང་དེ་དག་ལ། །ལས་ཀྱི་རྩས་པ་མཐོང་བ་ཡིན།^{༡༥༢} ཞེས་སོགས་དང་། དེར་མ་ཟད་
 བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་ཡང་དགོངས་པ་ཡིན་ཏེ། བསམ་གཏན་དཔེ་མཁྱེད་ཀྱི་མདོ་ལས། འཕགས་པའི་

བདེན་པ་རྣམས་ཞེས་པ་ནས། བདག་ནི་དག་བཅོམ་པར་གྱུར་ཏེ་སྤྲུལ་པ་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ།^{༡༥༧} ཞེས་
སོགས་ཀྱིས་བདེན་བཞི་ཤེས་སྤངས་མངོན་དུ་བྱས་ལམ་བསྐྱོམས་པ་ནས་དག་བཅོམ་ཐོབ་སྤྲུལ་པར་
སྤང་བས་ནང་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་འཆི་ཆེ་སངས་རྒྱས་ལ་ཐེ་ཆོམ་སྒྲེས་ནས་དཔྱལ་བར་སྒྲེ་བར་བཤད་
པས་སོ་སྒྲེས་ལས་འོས་མེད་ཅིང་མདོ་འདི་ཆོག་གསལ་དང་མདོ་ཀུན་བུས་སུ་ཡང་དྲངས་པས་ན་དོན་
དེ་ལྟར་ཡིན་པ་འཕགས་པ་ཡབ་སྲས་སོགས་དུ་མའི་དགོངས་པར་སྤང་བས་བོད་ཁ་ཅིག་རྗེའི་ལུགས་
དེ་འགོག་པ་རྣམས་ལེགས་པར་བཀག་པ་ཡིན་ནོ།

རྗེས་དཔག་ཚད་མ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་རྗེས་དཔག་ནི། རང་གི་རྟེན་གཏན་ཆོག་ལ་བརྟེན་ཅིང་རང་གི་འཛིན་སྤངས་ལུལ་
གྱི་གཞལ་བྱ་ལྟོག་གྱུར་ལ་མི་སྤྲུལ་པའི་ཤེས་པ་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། མངོན་
དུ་གྱུར་ཟེན་པ་ལ་རྟགས་སྟོར་བ་མི་རིགས་པས་རྗེས་དཔག་གི་འཛིན་སྤངས་ཀྱི་ལུལ་ལ་ལྟོག་གྱུར་
ཞིག་དགོས་པས་ན་རྗེས་དཔག་ནི་ལྟོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ལུལ་ཅན་ཡིན་ལ། ལྟོག་གྱུར་ནི་རྟགས་སྟོབས་ཀྱིས་
རྟགས་དགོས་ལ་དེ་ཡང་རྟགས་དེ་བསྐྱབ་བྱ་ལ་འགལ་མ་ངས་མ་གྱུ་བ་པ་ཐེ་ཆོམ་ཅན་བཞི་ལྟ་བུའི་
འབྲུལ་པ་མ་ཡིན་པར་རྟགས་བསྐྱབ་བྱ་ལ་མི་འབྲུལ་པ་ལས་སྒྲེས་པའི་ཤེས་པ་ཞིག་དགོས་ལ། དེ་སྒྲེ་
རྒྱལ་ཡང་གང་གིས་རྟགས་དེ་བཟུང་ཞིང་འབྲེལ་བ་དྲན་པའི་རྗེས་སུ་བསྐྱབ་བྱ་དེ་དཔག་པ་སྟེ་འཇལ་
བའི་ཚད་མ་ཞིག་སྒྲེ་བའི་ཕྱིར། མདོ་སྟེ་དགོངས་འགྲེལ་ལས། འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་སྐད་ཅིག་པ་ཉིད་
དང་། ཞེས་པ་ནས། མངོན་སུམ་དུ་དམིགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེས་མངོན་སུམ་དུ་མ་གྱུར་པ་ལ་རྗེས་སུ་
དཔག་པར་བྱ་བ་དང་དེ་ལྟ་བུ་དང་མཐུན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དེ་ལ་གནས་པ་མངོན་སུམ་དུ་དམིགས་
པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ནོ།^{༡༥༨} ཞེས་གསུངས་པ་དང་། འདི་ཉིད་ལས། ལྟོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ལུལ་ཅན་
རྟགས་བསྐྱབ་བར་བྱ་བ་ལ་མི་འབྲུལ་པ་ལས་སྒྲེས་པའི་ཤེས་པ་ནི་རྗེས་སུ་དཔག་པའོ།^{༡༥༩} ཞེས་
དང་། འཐད་ལྷན་ལས་ཀྱང་། དེས་ཕྱོགས་ཆོས་དང་རང་གི་གྲུབ་པར་བྱས་པས་བྱུང་བ་སྐྱབ་པར་བྱེད་
པའི་ཚད་མའི་ཤེས་པ་རྟགས་ཉིད་དུ་ངས་པ་དེ་ལས་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཤེས་པ་སྒྲེའོ། ཞེས་པ་ནས།

རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི་རྟགས་ཀྱི་ཤེས་པས་བར་དུ་ཚད་པར་བསྐྱབ་པར་བྱ་བའི་དོན་ཉིད་ལས་བྱུང་བ་
ཡིན་ནོ།^{༡༧༠} །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར།

ཚོག་གསལ་གྱི་རྗེས་དཔག་གི་གཞུང་འདི་མཁས་པས་ཞིབ་བཤད་མི་སྣང་བས་ལེགས་པར་
བཤད་ལ། འདིས་མཚན་ཉིད་དང་སྐྱབ་བྱེད་སྒྲིབ་བཤད་གསུམ་ཐོན་པར་སྣང་ཡང་སྒྲོ་དམན་པས་མི་
རྟོགས་པའི་སྒྲིབ་བཤད་གོ་སྒྲིབ་བར་བཀོད་ན། བདག་མེད་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ཚོས་ཅན།
ཁྱོད་ལ་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་མ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། རྟགས་བཟུང་ཞིང་འབྲེལ་བ་
དན་པའི་རྗེས་ལ་བསྐྱབ་བྱ་དེ་དཔོག་པ་སྟེ་འཇལ་བས་ན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་དང་། གཞལ་བྱའི་གཙོ་
བོའམ་འཛིན་སྣངས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་རབ་རྒྱུ་མི་སྒྲིབ་བའམ་འཇལ་བས་ན་ཚད་མ་ཞེས་བརྗོད་པའི་བྱིར། དང་
པོ་བྱུང་སྟེ། རྗེས་དཔག་གི་སྐད་དོད་ཨ་ཁུ་ལྷ་ནའི་ཨ་ཁུ་རྗེས་སུ་དང་ལྷན་འཇལ་བ་ལ་འཇུག་ཀྱང་འཇལ་
བའི་དོན་གྱིས་དཔོག་པར་བསྐྱབ་པའི་བྱིར། འདི་ཉིད་ལས། རྟགས་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་^{༡༧༡}སོགས་དང་།
ཚོས་མཚོག་གི་འབྲད་ལྷན་ཆུང་བ་ལས། གང་གིས་ཀྱང་རྟགས་བཟུང་ཞིང་འབྲེལ་བ་དན་པའི་རྗེས་ལ་
དཔོག་པ་དེ་ནི་རྗེས་སུ་དཔག་པའོ་^{༡༧༢}ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར།

དབྱེ་ན། རི་ལྷ་བ་ལ་སྒྲོ་ཁ་བྱོགས་པར་རྟོགས་པའི་དེ་དང་། རི་སྟེང་བ་རྟོགས་པའི་དེ་གཉིས་
ཡོད་དེ། དེ་རེ་རེ་ལ་རྗེས་དཔག་དང་། ལུང་གི་ཚད་མའམ་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་ཉར་འཇལ་གསུམ་རེ་
ཡོད་པའི་བྱིར། དང་པོ་རི་ལྷ་བ་རྟོགས་པའི་དེ་གསུམ་ཡོད་དེ། རྟེན་འབྲེལ་གྱིས་རྟགས་ལས་སྒྲིབ་
བདེན་མེད་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ལྟ་བུ་དང་པོ་དང་། སྒྲིབ་ལུང་གི་ཚད་མ་འཇུག་ལ་བྱའི་གཙོ་བོ་གིན་
རྒྱ་ལྟོག་ཀྱང་ཡིན་པ་ནི། ཚོས་ཀྱི་གྲགས་པས། གནས་གསུམ་པར་ནི་འཕོས་པ་ན། །ལུང་འབྲེན་པ་ནི་
མཁས་པའི་ལུགས།^{༡༧༣} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དབྱ་སེམས་ཀྱན་མཐུན་ཀྱང་སྤྱི་ཙམ་ལ་བདག་མེད་
རྟོགས་པའི་ལུང་གི་ཚད་མ་ཡང་ཡོད་པ་འཆད་འཇུར་ལྟར་ཡིན་པས། དབྱེད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་
གི་རྟགས་ལས་ཡུམ་རྒྱས་པ་རང་གི་བསྟན་བྱའི་འགོག་བདེན་ཚོས་སྒྲིབ་པ་མི་སྒྲིབ་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་
དཔག་ལྟ་བུ་གཉིས་པ་དང་། མེ་ལོང་ནང་གི་བྱེད་བཞིན་གྱི་གཟུགས་བརྟན་སྣང་བ་ལྟར་མི་བདེན་པའི་
དཔའི་སྟེང་ནས་སྒྲིབ་ཀྱང་ཡང་སྣང་བ་ལྟར་བདེན་མེད་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གསུམ་པ་ཡིན་པའི་བྱིར།

འདི་ལ་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་པ་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་ཕྱི་མ་ཁོ་ནས་བྱུང་སྟེ།
དགག་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་པ་གཅིག་དགོས་པའི་ཕྱིར།

ཡང་འདི་ལ་ཐལ་འགྱུར་གྱི་བྱེད་པ་ལ་བརྟེན་པ་དང་རྟགས་སྒྲོར་ལ་བརྟེན་པ་གཉིས་ཡོད་དེ།
ཅིག་ཤོས་ནི་རྟགས་སྒྲོའི་བཤད་ཆེན་ལ། ཐལ་འགྱུར་གྱི་བྱེད་པ་ལ་བརྟེན་པའི་དེ་ཡང་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོ་ལས། འདི་ནི་ཐལ་འགྱུར་བྱས་པའི་ཆོ་དེའི་བྱེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྗེས་དཔག་སྒྲིམ་
པ་ཡིན་གྱི་དངོས་སྤྲུལ་བཅའ་སྒྲུབ་པའི་སྒྲོར་རྒྱུ་མེད་དོ།^{༡༧} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རིགས་
པས་ཀྱང་འགྱུར་སྟེ། ཕྱི་གྲོལ་དབང་རྣམས་ལ་འགལ་བ་ཆོད་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་རང་གི་དམ་བཅའི་དོན་ལ་
ཚད་བསལ་གྱིས་གཞོད་པའི་འགལ་འདྲུ་བརྟན་པ་ན་དམ་བཅའི་དོན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་
སྒྲིབ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཐལ་འགྱུར་གྱིས་ཀྱང་དམ་བཅའ་ལྟར་སྒྲུབ་པ་འགལ་འདྲུ་རྟོན་བྱུང་བའི་ཕྱིར།
དཔེར་ན་སྐབས་བབས་གྱི་གྲོལ་བ་ལ་མི་མཐུན་སྒྲོར་གྱི་སྒྲུབ་རྒྱུ་བཞིན། དེ་སྐད་དུ་འདི་ཉིད་ལས་
ཀྱང་། འདི་ཙམ་ཞིག་གིས་བརྩོད་པ་ན་ཅི་པ་ལོ་པོ་ཁས་ལེན་པར་མི་བྱེད་དམ་^{༡༨} །ཞེས་གསུངས་
པའི་ཕྱིར་དང་། དབང་རྣམས་དམ་བཅའི་དོན་ལ་གཞོད་བྱེད་མཐོང་བ་ན་ལྷ་མའི་གྲུབ་མཐའ་ཡང་དོར་
བ་ཡིན་ལ་དམ་བཅའི་དོན་མེད་པ་རྟོགས་པའི་ཚད་མ་ཡང་སྒྲིབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོ་ལས།
དེ་ལྟར་རང་བཞིན་ཁས་སྒྲུབས་པ་ལ་གཞོད་བྱེད་བརྟན་པ་རྣམས་མཐོང་བ་ན་རང་གི་དོ་བོས་གྲུབ་པའི་
རང་བཞིན་ཡོད་པར་འཛིན་པའི་གྲུབ་མཐའ་འདོར་བར་འགྱུར་ལ།^{༡༩} །ཞེས་སོགས་དང་། ཡང་དེ་
ཉིད་ལས། གང་གི་ཆོ་དངོས་པོ་འགལ་ཞིག་རང་གི་དོ་བོས་གྲུབ་པ་མེད་པར་ཚད་མས་རྟོགས་པ་ནས་
དངོས་པོར་སྒྲིབ་པའི་གྲུབ་མཐའ་བཏང་བ་ཡིན་ནོ།^{༢༠} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཐལ་རང་གི་དོན་
རེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་བྱེད་ཅག་གིས་མི་ཤེས་བཞིན་དུ་རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་ལེགས་པར་
བཤད་པ་དག་ལ་རེས་འགའ་དོན་མི་ལྟུང་གྱི་ཐེ་ཆོམ་འགོད། རེས་འགའ་རྗེས་ཡིན་གསུངས་པ་ལ་རྒྱ་
མཚན་གང་ཡང་མེད་པར་མིན་ཟེར་བའི་སྒྲོལ་བམ་སྒྲིབ་པར་སེམས་ནས་དུ་ཞོག་ལ་དོན་བརྟགས་གི་ང་
དབྱེད་ནས་སྒྲིབ་པར་རིགས་སོ། །ཞེས་འདོན་པར་བྱེད་དོ།

གསུམ་པ་ལུང་གི་ཚད་མ་ནི། དབྱེད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་གི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་གཞལ་བུ་ལུང་གི་དོན་སྒྲོག་གྱུར་ལ་མི་སྤྱོད་པའི་ཤེས་པ་དེ་ལུང་གི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། མངོན་གྱུར་ལ་སྤྱོད་བྱེད་ཅམ་ཡང་མི་དགོས་ན་ལུང་ལྟ་ཅི་སྒྲོག་སྒྲོག་གྱུར་ལའང་རིགས་པའི་དབང་ཐུག་གིས། དབྱེད་པ་ཀྱན་ལ་བརྟེན་བཅོས་དག །བྱུངས་ཞེས་ལུགས་འདི་སྤྱི་ཡིས་བྱས།^{༡༧༥} །གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྤྱོད་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་སོགས་ནི་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱིས་སྤྱོད་སྤྱོད་པས་དེ་ལའང་ལུང་དགོས་ན་ཐམས་ཅད་ལ་ལུང་འདྲན་པར་ཐལ་བས་ལུང་མི་དགོས་ལ། དབང་པོ་དུག་གི་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་གིན་ཏུ་སྒྲོག་ཏུ་གྱུར་པའི་དོན་ཞིག་ལུང་གི་ཚད་མའི་གཞལ་ཡུལ་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་ལུང་དེ་ཡང་དོན་དེ་མངོན་སུམ་དུ་རིག་པ་ཞིག་ཡིན་མེད་མངོན་སུམ་དང་འགལ་མི་འགལ་དང་། རིགས་པ་དང་གཏན་ཚིགས་དང་འཛིག་རྟེན་གསལ་པ་དང་འགལ་མི་འགལ་དང་། ལུང་རང་གི་དོན་འགྲུགས་དང་གོང་འོག་འགལ་མི་འགལ་དབྱེད་པའི་དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་ཅིང་ཡིད་ཆེས་གྱི་ཚད་མས་ཆེ་ཤིས་ཆེད་པ་དེ་འདྲ་བ་ཞིག་དགོས་པར་བཤད་པའི་བྱིར་ཏེ། འདི་ཉིད་ལས། དབང་པོ་དག་ལས་འདས་པའི་དོན་མངོན་སུམ་དུ་རིག་ཅིང་ཡིད་ཆེས་པར་གྱུར་པ་དག་གི་ཚིག་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ལུང་ངོ་།^{༡༧༦} །ཞེས་སོ།།

དེས་ན་དབང་པོ་ལས་འདས་པའི་དོན་ཞེས་པས་ཚད་མའི་དེའི་ཡུལ་དང་ཡིད་ཆེས་པར་གྱུར་པ་ཞེས་པས་དབྱེད་གསུམ་གྱིས་དག་པ་དང་ལུང་གི་ཚད་མའམ་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་བསྟན། ཚིག་གང་ཡིན་པ་ཞེས་པས་ལུང་ངམ་ལུང་ཚད་མ་བརྟན་ཏེ། སྐབས་འདིར་ཡང་ལུང་ཚད་མ་ཡང་འདོད་ལ་ཚད་མའི་སྤྱོད་སྤྱོད་ལའདོད། ཡུལ་གཞལ་པའི་བྱེད་པ་ཚད་མ་ཡང་འདོད་པའི་བྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། མདོ་ཀྱན་བརྟན་ལས། མདོ་སྤྱོད་ལྟ་བུ་མཚད་མར་གྱུར་བ་ལས་ཤིས་ཏེ།^{༡༧༧} ཞེས་དང་། འཇུག་འགྲེལ་ལས། ལུང་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ནི་ཚད་མ་ཉིད་དོ།^{༡༧༨} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་དུ་མ་ཡོད་པའི་བྱིར། རྟགས་གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། རིན་ཆེན་འཕྲེང་བ་ལས། དོན་འདི་ལ་ནི་རྒྱལ་བ་ལས། །ལྷག་པའི་ཚད་མ་གཞན་སྤྱོད་ད།^{༡༧༩} །ཅེས་དང་། འཇུག་འགྲེལ་ལས། ཚད་མར་གྱུར་པའི་སྤྱོད་སྤྱོད་པས་ཤིང་^{༡༨༠} ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་བྱིར། རྟགས་གསུམ་པ་གྲུབ་སྟེ། གཞལ་བུའི་བྱེད་པ་པོ་གང་ཟག་འདིས་གཞལ་བ་དང་བྱེད་པ་འདིས་གཞལ་བ་དང་ལས་འདི་འདྲ་ཞིག་གཞལ་བ་གསུམ་དུ་བྱེད་རིགས་པའི་

ཕྱིར་ཏེ། དེའི་དང་པོ་བྱེད་པ་པོ་དང་། གཉིས་པ་བྱེད་པ་དང་ཡུལ་ཅན་ཚད་མ་ཡིན། གསུམ་པ་ནི་དེའི་
 ལས་དང་གཞལ་བྱ་ཡིན་པ་སྐར་བྱ་བྱེད་སོགས་དབྱེད་པ་དེ་དག་གི་ཕྱིར་ཏེ། ཚད་མ་ལམ་གཞལ་བ་
 ཞེས་པ་ཡང་བྱེད་པ་པོ་དང་རྩྭ་བ་ལས་གསུམ་དང་འབྲེལ་བར་སྟོན་པའི་ཚིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དཔེར་
 བ་ཚོར་བ་ཞེས་པའི་ཚིག་དང་གིང་གཅོད་ཅེས་པའི་དག་བཞེན་ནོ། །དེ་སྐད་དུ་ནུམ་བཤད་ལས། ཚོར་
 བ་ཞེས་པ་ནི་བྱེད་པ་པོ་དང་བྱེད་པ་དང་ལས་དང་འབྲེལ་བའི་ཚིག་ཡིན་པས་གང་ཟག་འདིས་ཚོར་
 བ་དང་བྱེད་པ་འདིས་ཚོར་བ་དང་འདི་འདྲ་ཞིག་ཚོར་བ་ཞེས་པ་གསུམ་དུ་འགྱུར་རོ། །དེའི་གཉིས་པ་
 ནི་ཚད་མ་སྟེ་སེམས་བྱུང་ཚོར་བའོ། །གསུམ་པ་ནི་གཞལ་བྱ་སྟེ་བདེ་བ་དང་སྐྱེག་བསྐྱེལ་དང་བཏང་
 སྟོམས་སོ།^{༡༤} ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། འདི་ཉིད་ལས་ཀྱང་། གལ་ཏེ་གེས་པ་བྱེད་པ་ཡིན་ན་
 ཡུལ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའི་བྱེད་པ་པོ་གང་ཞིག་ཡིན་བྱེད་པ་པོ་མེད་པར་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་ནུམས་ཡོད་
 བ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ་གཅོད་པའི་བྱ་བ་བཞེན་ནོ། ཞེས་སོགས་ནས། ཁྱོད་བྱ་བ་དང་བྱེད་པ་པོའི་འབྲེལ་
 བས་རབ་ཏུ་ཞུགས་པའི་སྐྱ་དེ་དག་ཁོ་ནས་ཐ་སྟོན་བྱེད་ཅིང་བྱ་བ་དང་བྱེད་པ་པོ་ལ་སོགས་པའི་སྐྱའི་
 དོན་ཡང་མི་འདོད་པས་ཨེ་མ་གྱི་རྟུང་ཁྱོད་ནི་འདོད་པ་ཙམ་ལ་རག་ལས་ཏེ་འཇུག་པ་ཉིད་དོ།^{༡༥} ཞེས་
 གསུངས་པ་དེའི་ཕྱིར། འདི་སྐབས་དུ་མར་སྦྱོར་གེས་དགོས་སོ། །

སྐྱ་བཤད་ནི་ཨྲ་གམ་པ་ལྟ་ན་ཞེས་པའི་ཨྲ་གམ་ལུང་དང་སྟོ་བར་བ་སོགས་ལ་འཇུག་ཅིང་པ་
 ལྟ་ན་ཚད་མར་འཇུག་པས་དེའི་སྟེང་ནས་བཤད་ན། ཡུམ་གྱི་མདོ་གསུམ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ལུང་ཚད་
 མ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ཉེས་པ་ཟད་པ་དག་ལས་བརྒྱད་ནས་འོངས་པས་ན་ལུང་དང་
 ཀྱུན་ཏུ་གོ་བར་བྱེད་པས་ན་ལུང་དང་མདོ་ན་དུ་ཕྱོགས་ནས་འགོ་བས་ན་ལུང་ཞེས་བཤད་པ་གསུམ་ཐོབ་
 ཅིང་། འཐད་པའམ་རིགས་པ་དང་བཅས་གིང་དོན་དེ་ལ་མི་སྦྱ་བས་ན་ཚད་མ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།
 ཏྲགས་དང་པོ་གསུམ་གྱི་སྐྱ་དོན་གསུམ་གྱུ་བ་སྟེ། ལུང་གི་སྐད་དོད་ཨྲ་གམ་ལ་ངས་ཚིག་གིས་བཤད་ན་
 དེ་ལྟར་ཐོན་པའི་ཕྱིར། རབ་བྱེད་བཙོ་ལུ་པའི་འབྲེལ་བ་ཚིག་གསལ་ལས། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཉེས་པ་མ་
 ལུས་པ་སྐྱངས་པ་ཡིད་ཆེས་པ་དག་ལས་འོངས་པའི་ཕྱིར་རམ་ཀྱུན་ཏུ་གོ་བར་བྱེད་པ་སྟེ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་
 ཀྱུན་ནས་གོ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རམ། མདོན་དུ་ཕྱོགས་ནས་འགོ་བ་སྟེ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇིག་རྟེན་གྱི་

ངན་ལས་འདས་པར་འགོ་བའི་ཕྱིར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ཉིད་ལུང་དུ་རྣམ་པར་བཞག་ལ།
 དེ་ལས་གཞན་གྱི་གཞུང་ལུགས་རྣམས་ནི་འཐད་པ་དང་བྲལ་བས་ཚད་མ་མིན་པ་ཉིད་དང་ལུང་མ་ཡིན་
 པ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་བཞག་གོ།^{༡༥} །ཞེས་དང་། འདིའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤད་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ལས།
 ལུང་གི་སྐད་དོད་ཀྱི་སྟེང་ནས་བཤད་པ་བྱས་པས་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་ཟད་པའི་ཡིད་ཆེས་པ་ལས་འོངས་
 པས་ལུང་དང་། ཞེས་པ་ནས། བཞག་གོ།^{༡༦} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། རྟགས་གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ།
 ཆོག་གསལ་ལས། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཁོ་ནའི་གསུང་ཚད་མར་བཞེད་དེ་འཐད་པ་དང་བཅས་པས་མི་
 སླུ་བའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༧} །ཞེས་དང་། དེའི་རྣམ་པ་ཤད་ལས། རྒྱལ་བ་ཁོ་ནའི་གསུང་ཚད་མར་བྱེད་དེ་
 འཐད་པ་དང་བཅས་པས་མི་སླུ་བའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༨} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

གཟུངས་རྒྱལ་གྱི་མདོ་དང་སྟོ་གྲོས་མི་ཟད་པའི་མདོ་ལ་བརྟེན་ནས་སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་
 ཀྱི་གསང་བ་གསུམ་རྟོགས་པའི་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ལུང་གི་ཚད་མ་ཞེས་བཞེད་
 པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། མདོ་དེ་གཉིས་ལ་ནི་སྤར་བཤད་པ་ལྟར་གྱི་ལུང་གི་དོན་གསུམ་ཚད་བས་ལུང་
 ཡིན་ལ། ཁྱོད་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུལ་ལ་མི་སླུ་བས་ན་ལུང་གི་ཚད་མ་ཞེས་དུག་སྒྲུབ་བཞེད་པའི་ཕྱིར།
 དཔེར་ན་ཅན་དན་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་མེ་ལ་ཅན་དན་གྱི་མེ་ཞེས་དུག་སྒྲུབ་བ་བཞེན་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར། སྐལ་བཟང་མིག་འབྱེད་ལས། ལུང་གི་ཚད་མ་ཞེས་པ་ཡང་ཤིན་ཏུ་ལྟོག་གྱུར་འཇལ་བའི་ཡིད་
 ཆེས་རྗེས་དཔག་ཡིན་ལ།^{༡༩} །ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་དང་ཚད་ཆེན་སོགས་ལས་ཤེས་པའི་ཕྱིར།
 གཞན་གྱི་ལུང་གི་དོན་ནི། དབུ་མ་སྟོང་པོ་ལས། བརྒྱད་ནས་འོངས་པ་མ་ཆད་པ། ལུང་ཉིད་ཡིན་པས་
 ལུང་ཞེན། ཀྱན་གྱི་ལུང་ཡང་འཇུག་གྱུར་བས། ཇིས་པ་གང་གི་དེ་ཉིད་གཟུང་།^{༢༠} །ཞེས་གཞན་
 སྟེས་བརྒྱད་ནས་འོངས་པ་ལུང་གི་དོན་དུ་འདོད་པ་རྒྱུང་འཕེན་གྱི་གཞུང་ཀྱན་ཡང་ལུང་དུ་ཐལ་བར་
 འགྱུར་བས་མི་འཐད་ཅིང་། འདིས་ནི་བོད་ཀྱན་རྣམས་ཀྱིས་ལུང་རྒྱན་ཡོད་ཅམ་གྱིས་ཆོས་ཡིན་སྟམ་
 པ་ཡང་ཁེགས་ལ། མ་དབྱེད་པའི་ཆོག་སྟེ་ལ་སྟོང་པོར་འཛིན་མི་རུང་བར་ཡང་བསྟན་ཅིང་། བད་པ་
 ཀྱན་གྱིས་མཐུན་པར་ཤིན་ཏུ་ལྟོག་གྱུར་མདོན་སུམ་དུ་རིག་པའི་ཆོག་ལུང་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་རིག་པ་ལ་
 རྣམ་འགྲེལ་ལྟར་ཉེས་པ་འཕམ་སྒྲིབ་པ་ཟད་པ་ཞིག་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པ་

གཙུག་དགོས་པར་དབུ་སེམས་ཀྱན་མཐུན་ཏེ། འདི་ཉིད་ལས། མཛོན་སུམ་དུ་རིག་ཅིང་^{༡༤} ཞེས་པས་
སྒྲིབ་བྲལ་བ་སྟན་ལ་ལྟག་མ་བཤད་ཟེན་ལྟར་དང་།

ཀླུ་མ་ལ་གི་ལས་ཀྱང་། ཅི་ཙམ་དུ་མཛོན་དུ་མ་གྱུར་པའི་འབྲས་བུ་ལ་འགའ་ཞེ་གིས་འཇུག་
པ་དང་ལྟོག་པའི་ཕན་ཡོན་ཆེན་པོ་དང་རྣོ་མ་དག་ཐོས་པའི་བྱིང་། ལུང་ཚད་མ་ལ་མ་བཞུག་པར་གནས་
པར་མི་རྩུས་ལ། འགའ་ཞིག་ཆོག་གིས་འཇུག་པ་མཐོང་ངོ། །དེ་ཙམ་གྱིས་ནི་དེ་དང་རྟོགས་པ་དང་
ལྟན་པ་ལས་ཀྱང་ཉམས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། ཐབས་བྱུང་པར་ཅན་ཉིད་གྱིས་འཇུག་པའི་བྱིར་ངོ། །གང་
གི་བྱིར་ལུང་ལས་མ་གཏོགས་པའི་གིན་ཏུ་སྟོག་ཏུ་གྱུར་པའི་དོན་གྱིས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཐབས་
གཞན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ལུང་ལས་གདོན་མི་ཟ་བར་འཇུག་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་བྱིར་ངོ།^{༡༥} ཞེས་
གསུངས་པ་འདིས་གིན་ཏུ་སྟོག་གྱུར་ལ་ལུང་གི་རྟེན་ཚུལ་དང་ཆོག་གིས་ཀྱང་འཇུག་ཚུལ་སོགས་བཤད་
ལ་དེ་བཞིན་དུ། དབུ་མ་སྒྲིང་པོ་ལས། གལ་ཏེ་རིག་པ་བརྟག་བཟོད་པའི། ཆོག་གང་ཡིན་པ་དེ་ལུང་
ཡིན། །རེ་ཞིག་དེ་ཉིད་དབྱེད་པར་བྱ། བྱིན་པ་དེ་ཡིས་གང་བསྟན་པའོ།^{༡༦} ཞེས་ཀྱང་པ་དང་པོ་
གཉིས་གྱིས་ལུང་གི་ངོ་བོ་དང་བྱི་མ་གཉིས་གྱིས་ཁས་ལེན་དུས་བསྟན་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་བྱིར། འདིར་
དབང་པོ་ལས་འདས་པའི་དོན་ཞེས་པ་ཙམ་ལས་མེད་ཀྱང་ཚད་མ་འདིའི་ཡུལ་གིན་ཏུ་སྟོག་གྱུར་
གཙོ་ཆེ་སྟེ། སྟོང་བུན་ལས། ལུང་གི་ཚད་མ་ཞེས་པ་ཡང་གིན་ཏུ་སྟོག་གྱུར་འཇུག་པའི་རྗེས་དཔག་
ཡིན་ལ།^{༡༧} ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར།

བཞི་པ་དཔེ་ཉིད་འཇུག་གི་ཚད་མ་ནི། འདྲ་བའམ་དཔེ་རྟོགས་ཟེན་གྱི་རྒྱ་མཚན་ཡང་དག་
ལ་བརྟེན་ནས་རང་ལ་སྟོག་གྱུར་གྱི་དོན་དེ་དཔེ་དང་འདྲ་བར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་སྟེ། དཔེ་ཉིད་
འཇུག་གི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། འདི་ལ་དཔེའི་སྟེང་ནས་དོན་རྟོགས་པ་ཙམ་གྱིས་མི་ཆོག་པ་ནི་
ཚད་མ་བཞིར་དབྱེ་བའི་གཉིས་པ་རྗེས་དཔག་དང་བྱུང་མེད་དུ་འགྱུར་བས་སྒྲོས་སྒྲོན་དང་དགོས་མེད་
སོགས་གྱི་སྒྲོན་དུ་མ་འབྱུང་བས་ན་འཛིན་སྟངས་ལ་དོན་དེ་དཔེ་དེ་དང་འདྲའོ་སྟུང་དུ་འཛིན་པ་ཞིག་
དགོས་པའི་བྱིར་ཏེ། དཔེར་ན་མུ་གུ་ནི་མི་བདེན་པ་མེད་ཅེས་གི་གཞུགས་བརྟན་ལྟ་བུའོ་སྟུང་པ་དང་།

བ་མིན་ནི་བ་ལང་འདྲའོ་སྒྲུམ་པའི་རྗེས་དཔག་ལྟ་བུ་ཞིག་དགོས་པའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། འདྲ་བ་
ལས་ཉམས་སུ་སྒྱུར་བའི་དོན་རྟོགས་པ་ནི་ཉེ་བར་འཇལ་བ་སྟེ། དཔེར་ན་བ་མིན་ནི་བ་ལང་དང་འདྲའོ་
སྒྲུམ་པ་ལྟ་བུའོ་^{༡༤} ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། བྱུང་སྟེ། འདིའི་དཔེར་བརྗོད་ལས་ཀྱང་འདྲའོ་སྒྲུམ་པ་ལྟ་
བུ་ཞེས་འཛིན་སྒྲུངས་ལ་འདྲ་ཚོས་བཞག་ལ་དོན་ཅམ་མ་བཞག་པའི་ཕྱིར་དང་། ཉེར་འཇལ་ཞེས་པའི་
དོན་ཡང་དཔེ་འཇལ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཉེ། ཉེར་འཇལ་གྱི་སྐད་དོད་ལྟ་བུ་ལྷན་སྒྲིལ་ན་ལྟ་བུ་
ཉེ་བ་དང་མུན་འཇལ་བ་ལ་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན་དོན་དེ་དང་ཉེ་བའི་འདྲ་ཚོས་འཇལ་བ་ཉེར་འཇལ་
གྱི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དོན་དེ་དང་འདྲ་བ་ནི་དོན་དེ་དང་ཉེ་བས་ན་ཉེ་བ་ཞེས་བྱ་ལ་དེ་
འཇལ་བས་ན་ཉེར་འཇལ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་ལྷན་སྒྲིལ་སྐབས་དུ་མར་དཔེ་ལ་བསྒྱུར་བ་གིན་ཏུ་
མང་བའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་འདྲ་བ་ལས་དོན་རྟོགས་པ་ཞེས་པའི་དོན་ཡང་འདྲ་བར་
དོན་རྟོགས་པ་འཇལ་འདྲ་བའི་དོན་རྟོགས་པ་ཞེས་པ་ཡིན་ཉེ། རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་དང་དྲུག་པ་སོགས་གྱི་
དོན་ལ་རྣམ་དབྱེ་གཞན་སྒྲིལ་པའི་རྣམ་བཞག་དུ་མ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ལ་ལས་འདི་ལ་འདྲ་རྟགས་སྒྲིལ་
ཟུར་བ་ཞིག་དགོས་སྒྲུམ་པ་ནི། ཐལ་འགྱུར་བས་རྟགས་སྒྲིལ་མ་བཞུགས་ཀྱང་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་ཀྱང་ཕྱིར་
ཁོ་ལ་གྱི་ལོག་རྟོག་ལྟོག་ལུས་པར་གསུངས་པའི་དོན་མ་གོ་བར་ཟད་ལ། དེས་ན་འདི་རྟགས་སྒྲིལ་ལ་
བརྟེན་ནས་སྒྲིལ་ཀྱང་འཛིན་སྒྲུངས་ལ་འདྲ་ཚོས་དགོས་པར་གཤམ་པར་གྱིས་གིག།

འདི་ལ་ཡུལ་གྱི་སྒྲོས་དབྱེ་ན་ཀུན་རྗེ་བ་ལ་སྒྲོལ་ཕྱོགས་པར་གྱུར་བའི་ཉེར་འཇལ་དང་། དོན་
དམ་ལ་སྒྲོ་ལ་ཕྱོགས་པའི་ཉེར་འཇལ་གཉིས་དང་། དེ་རེ་རེ་ལ་འདྲ་ཐལ་འགྱུར་ལ་བརྟེན་པ་དང་།
རྟགས་སྒྲིལ་ལ་བརྟེན་པ་དང་། སྒྲུབ་ངག་ལ་བརྟེན་པ་གསུམ་གསུམ་ཡོད་དོ། རྟོན་བསྐྱུས་ན་འདིའི་
ཉེར་འཇལ་ཚད་མ་ནི་རྟགས་བཞུགས་ཆོའང་དཔེ་དོན་འདྲར་འཛིན་གྱི་རྗེས་དཔག་དེ་ཡིན་གྱ། བསྒྲུབ་
བྱ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་དང་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྟོག་གི་བྱུང་བ་གཉིས་ངེས་པའི་རྗེས་དཔག་སོགས་མ་
ཡིན་པར་གཤམ་དགོས་ཉེ། སྒྲུབ་པའི་ཞབས་ཀྱིས། དངོས་སྒྲུས་ཚོས་བདེན་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་དཔེ་མི་རྟོད་
པས་སྒྲུབ་མི་བྱུང་ལ་དབུ་མ་པས་བྱུང་པར་བཤད་པ་དང་། རྗེའི་བཞེད་པས་ཀྱང་བྱུང་གཞི་དང་དཔེའི་
སྒྲོས་རྟོགས་དཀའ་སྒྲུབ་ཤིང་བཤད་པ་དང་། སྒྲུབ་མཐའ་ལོག་མ་ཀུན་ཀྱང་དཔེ་དོན་མི་མཐུན་ན་སྒྲུབ་མི་བྱུབ་

པར་འདོད་པས་འདིས་དཔེ་དོན་འཕྲོད་པ་གལ་ཆེ་བར་བསྟན་པའི་ཆེད་དུ་ཉེར་འཇལ་ཚད་མ་ཟུར་དུ་
བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། སློབ་པས་ཆོག་གོ།

དེས་ན་འདིས་ནི་སྤར་གྲོལ་བས་ཚད་མའི་གྲངས་དང་མཚན་ཉིད་གང་ཞེས་པའི་ལན་ལེགས་
པར་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཚད་མ་བཞི་དང་དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད་སྟེང་ནས་སྒྲོ་དོན་ཡང་གསལ་བར་
གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་དང་རིགས་པ་དུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་བ་གཉིས་སྤྱུ་
དུ་སྤང་ལ། དེ་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ཅུ་འགྲེལ་དང་དེ་ལས་ཀྱང་ཕྱི་བར་ཆོག་གསལ་འདི་གསུངས་པ་ཡིན་
ཞིང་། བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བར་ཚད་མ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཟུར་ཅམ་བཤད་པས་གོ་བྱས་པར་དགོངས་ནས་
འདིར་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཆོག་ཟེན་ལ་མ་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

ཚད་མའི་ཡུལ་བཤད་པ།

གསུམ་པ་ཡུལ་ནི། ཚད་མའི་གྲངས་བཞིར་བཤད་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། བཤད་མ་ཐག་
པ་དེ་ལྟར་ཚད་མ་བཞི་ལས་དོན་རྟོགས་པར་འཛོག་ལ། དེ་ཡང་དོན་དམ་པར་མི་འཐད་པས་འཛིག་
རྟོག་གི་ཐ་སྟད་དུ་གྲུབ་པ་དང་། ཡང་ན་དོན་དམ་དཔྱད་བྱེད་གི་འཐད་པ་མི་རུང་བས་འཛིག་རྟོག་ཐ་
སྟད་པའི་སློབ་དོན་རྟོགས་པར་ནམ་པར་འཛོག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མཛན་གྱུར་དང་ལྟོག་གྱུར་གི་ཡུལ་
གི་འཇལ་ཚུལ་བཤད་མ་ཐག་པ་དེའི་ཕྱིར། འདི་ཉིད་ལས། དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་ཚད་མ་བཞི་ལས་འཛིག་
རྟོག་གི་དོན་རྟོགས་པར་ནམ་པར་འཛོག་པ་ཡིན་ནོ།^{༡༩༥} །ཞེས་སོ། །འདིས་ནི་ཡུལ་ཅི་ཞིག་ཅེས་པའི་
ལན་གཙོ་བོར་བྱགས་ལ་བསྟན་ཏེ། དངོས་སུ་འདིར་མི་འཆད་པའི་རྒྱ་མཚན་གཞན་གི་མཛན་སུམ་
འགོག་སྐབས་བཤད་ཟིན་ཅིང་། མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བའི་སྐབས་སུ་ཡང་ཚད་མ་སོ་སོའི་གཞལ་བྱ་
གསལ་བར་བཤད་ཟིན་པས་སོ་སྟུམ་དུ་དགོངས་པའི་ཕྱིར་རོ།

འོན་འདིའི་མཛན་ལྟོག་གི་དོན་གྲུབ་མཐའ་འོག་མ་དང་མཐུན་ནམ་སྟུམ་ན་གིན་ཏུ་མི་
མཐུན་ཏེ། འོག་མས་མཛན་ལྟོག་ཡིན་ཁྱབ་མཉམ་དུ་བསྐྱབས་པ་ལྟར་བྱས་ན་མཛན་ལྟོག་གི་བཏགས་
དོན་བཅའ་བར་འགྲོ་བས་དེ་གཉིས་གང་ཡང་མི་འགྲུབ་པའམ་གང་རུང་ཞིག་མི་རུང་བར་འགྲུབ་པའི་

ཕྱིར་ཏེ། དེ་གཉིས་ཀྱི་དོན་བཏགས་དོན་བཅའ་ལུགས་བསམ་ན་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དོ། །དེས་ན་འདིར་
ཡང་ཚད་མའི་གཞལ་ཡུལ་འོག་མ་ལྟར་གྱི་རང་སྤྱི་གཉིས་མི་འདོད་ཅིང་རང་གི་མཚན་ཉིད་དང་སྤྱིའི་
མཚན་ཉིད་ཅུང་འདོད་ཀྱང་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཚད་མ་གཉིས་ཀྱི་ཡུལ་སོ་སོར་མི་འགྱུར་ཏེ། སྤྱི་མཚན་
དངོས་གཞལ་བྱེད་པའི་ཡིད་མངོན་རྟོག་པ་དུ་མ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་། རང་གི་མཚན་ཉིད་དངོས་སུ་
གཞལ་བའི་རྗེས་དཔག་དུ་མ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་། སྐབས་འདིར་ཡང་མི་རྟག་པ་དང་བདག་མེད་
གཉིས་སོགས་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་དང་གཞུགས་རུང་སོགས་རང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་བཤད་པ་དེའི་ཕྱིར།
དེས་ན་ཚད་མའི་གཞལ་བྱེད་པའི་གཉིས་བདེན་བཞིན་སོགས་ཡོད་ཀྱང་སྐབས་འདིའི་ཚད་མ་གཉིས་ཀྱི་
ཡུལ་སོ་སོར་འདི་ཞེས་བཞག་ཏུ་ཡོད་དེ། མངོན་རྟོག་གཉིས་རིམ་བཞིན་འཛོག་པར་མཚན་ཉིད་སྐབས་
དུ་མར་ཡང་ཐོན་པའི་ཕྱིར།

འོན་ཡོད་ན་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་རྟོགས་བྱ་ཡིན་པས་མ་བྱུང་བམ་ཞེས། ཤིན་ཏུ་མ་བྱུང་སྟེ།
སྐབས་འདིར་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་མི་རིགས་པའི་
ཕྱིར་ཏེ། རྗེས་དཔག་གི་དངོས་གཞལ་ལྟོག་གྱུར་དུ་མ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རི་སྐད་དུ་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་
ལས། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་མངོན་སུམ་གྱི་ཤེས་པས་གོ་བར་བྱ་བ་ནི་མ་ཡིན་གྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་
རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཡང་ཡོད་དོ།^{༡༩} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། བྱུང་སྟེ། འདི་བརྒྱ་པ་ལས། སངས་རྒྱུ་
གྱིས་གསུངས་ལྟོག་གྱུར་ལ། ཁྲ་ཞེས་ཐེ་ཚོམ་སྟེ་འགྱུར་བ། རེ་ཡིས་སྤོང་བ་ཉིད་བརྟེན་ཏེ། །འདི་
ཉིད་ཁོ་ནར་ཡིད་ཆེས་བྱ།^{༢༠} །ཞེས་པའི་མངོན་རྟོག་སོ་སོར་འབྱེད་པའི་འགྲེལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་།
རྗེ་རིན་པོ་ཆེས་ཚད་མ་གཉིས་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་སྐབས་སུ་འདི་བྱངས་པ་ལ་རྒྱ་མཚན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་།
དེས་ན་འཛིན་རྟེན་པའི་དབང་པོ་དུག་པོ་གང་རུང་ལ་བརྟེན་པའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་གང་རུང་གི་དངོས་
གཞལ་དེ། མངོན་གྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་ཕྱིའི་གཞུགས་སོགས་སྟེ་མཆེད་དུག་ལྟ་བུ། དབང་
པོ་དུག་གང་རུང་གི་ཡུལ་དང་མཚན་གྱུར་དང་མཚན་སུམ་ཚད་མའི་དངོས་གཞལ་དོན་གཅིག་ །རི་སྐད་དུ།
འཆི་མེད་མཛོད་ལས། མངོན་སུམ་དང་ནི་དབང་པོའི་ཡུལ།^{༢༡} །ཞེས་དང་། འདི་ཉིད་ལས་ཀྱང་།
མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱི་ནི་རྟོག་ཏུ་མ་གྱུར་པའི་དོན་གྱིས་རྫོད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།^{༢༢} །ཞེས་སོགས་

གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདི་དག་ནི་ཤེས་བྱེད་དང་སྒྲ་བཤད་སོགས་སྒྲར་བྱས་ཟིན་པ་དེ་དག་གོ། །འཛིག་
 རྟེན་པའི་དབང་པོ་དུག་པོ་གང་རུང་ལ་བརྟེན་པའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་དུག་པོ་གང་རུང་གི་དངོས་
 གཞལ་ལས་འདས་པ་འཕགས་པའི་དོན་དེ་ལྟོག་གྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད། འདི་དང་དབང་པོ་ལས་འདས་
 པའི་དོན་དང་རྗེས་དཔག་གི་དངོས་གཞལ་རྣམས་དོན་གཅིག་ རི་སྐད་དུ་འཆི་མེད་མཛོད་ལས། ལྟོག་
 ཏུ་གྱུར་དང་མངོན་སུམ་མིན།³⁰⁹ ཞེས་དང་། འདི་ཉིད་ལས། དབང་པོ་ལས་འདས་པའི་དོན་³¹⁰ ཞེས་
 སོགས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། མཚན་གཞི་སྒྲ་མི་རྟག་པ་དང་བདག་མེད་གཉིས་དང་ལས་འབྲས་ཀྱི་
 འབྲེལ་བ་ལྟ་བུ། དབྱེ་བ་སྒྲ་བཤད་སོགས་དང་ཤེས་བྱེད་བཤད་ཟིན།

དོགས་པ་བཅད་པ་ནི། དེ་ལ་ཚད་མ་ལ་ཞེན་ཆེ་བ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། གཞི་གྲུབ་ན་མངོན་སུམ་
 ཚད་མའི་དངོས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་ཡིན་པས་བྱབ་པར་ཐལ། དེ་ཡིན་ན་རང་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་
 མངོན་སུམ་ཚད་མ་འདྲེས་གཞལ་ཡིན་པས་བྱབ་པའི་ཕྱིར་ན་གཏན་ནས་མ་བྱབ་ ཁོ་ན་རེ། འོན་མངོན་
 སུམ་ཚད་མ་འགཞལ་བྱ་ཡིན་ན་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞལ་བྱ་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། མ་
 བྱབ་པ་དེའི་ཕྱིར་ན་དེ་བས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་མ་བྱབ། ཁོ་རང་ལ་གཞི་གྲུབ་ན་མིག་ཤེས་ཀྱི་བཟུང་བྱ་ཡིན་
 པས་བྱབ་པར་ཐལ། གཞི་གྲུབ་ན་རང་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་མིག་ཤེས་ཀྱི་བཟུང་བྱ་ཡིན་པས་བྱབ་
 པའི་ཕྱིར། བྱབ་པ་ལས། རྟགས་སངས་འཕགས་ཀྱི་མིག་ཤེས་ཀྱིས་འབྲུབ། མ་བྱབ་ཟེར་ན། འོན་
 མིག་ཤེས་ཀྱི་བཟུང་བྱ་ཡིན་ན་མིག་ཤེས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བཟུང་བྱ་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། མ་བྱབ་པ་དེའི་
 ཕྱིར། ཡང་བྱབ་པ་ལས། འཁོར་གསུམ་ཀྱི་སྒྲེང་བ་འོང་། ཅུ་བར་འོད་ན། རེག་བྱ་དང་སྒྲ་ཚིག་ཅན། དེར་
 ཐལ། དེའི་ཕྱིར། བྱབ་པ་ལས། འདོད་མི་རྣམས་ཏེ། མིག་ཤེས་ཀྱི་བཟུང་བྱ་ལ་ཟོ། བྱའི་སྒྲེ་མཆོད་དང་སྒྲའི་
 སྒྲེ་མཆོད་མི་འོངས་པ་གྲུབ་མཐའ་བཞི་ཀའི་ལུགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མངོན་པ་གོང་འོག་གིས་སྒྲེ་མཆོད་
 དུག་དབང་ཤེས་སོ་སོའི་ཡུལ་དུ་ཁས་སྒྲུང་སྒྲུལ་དང་། རྣམ་འབྲེལ་ལས་ཀྱང་། དབང་པོའི་སྐྱེས་ནི་
 དེས་ཕྱིར་དང་།³¹¹ ཞེས་དབང་ཤེས་ལྷ་ཡུལ་སོ་སོར་དེས་པར་བཤད་པ་དང་། བརྒྱ་བ་ལས་ཀྱང་། གལ་
 ཏེ་དེ་ལྟར་གྱུར་ན་ནི། གཉིས་ཀ་ཡང་ནི་མིག་ཉིད་ཀྱིས། །འཛིན་པར་ཅི་ཡི་ཕྱིར་མི་འབྱུང་།³¹² ཞེས་
 གཞུགས་ཀྱི་སྒྲེ་མཆོད་དང་རེག་བྱའི་སྒྲེ་མཆོད་གཉིས་ཀ་འཛིན་པར་ཐལ་བ་སོགས་ཤིན་ཏུ་མང་ལ།

གཞན་ཡང་གཞི་གྲུབ་ན་ལྟོག་གྲུབ་ཡིན་པས་བྱུང་བར་འདྲ་བ་ཞིང་གིས་རང་གི་མདུན་གྱི་བུམ་པ་མེད་
སུམ་དུ་དམིགས་བཞིན་པ་དང་རང་གིས་ཟ་བཞིན་པ་ཡང་རྟོག་གྲུབ་ཡིན་པར་ད་སྟོན་གིག།

ཡང་སངས་འཕགས་ལ་མཛོན་གྱུ་ར་ཡིན་ན་མཛོན་གྱུ་ར་ཡིན་མི་དགོས་ན། སངས་རྒྱས་
སེམས་ཅན་གཉིས་ལས་ཡུལ་འཛིག་པ་ལ་སེམས་ཅན་བསྐྱེད་བར་ཐལ་བའི་སྟོན་འོངས་སྟུང་མཁན་
དེ་ལ། འོན་གཞི་གྲུབ་ན་ལྟོག་ཏུ་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་པས་བྱུང་བར་ཐལ། དེ་ཡིན་ན་སངས་འཕགས་ལ་
ལྟོག་ཏུ་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་པས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། བྱུང་བ་ཁས། རྟགས་གྲུབ་སྟེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་ལྟོག་
ཏུ་མ་གྲུབ་པའི་སྟུན་མངའ་བ་ཞེས་གསུངས་པ་སོགས་ལུང་རིགས་སྤར་བཤད་པ་དག་འདྲིར་ལེན། ཅུ་
བར་མ་བྱུང་ན། ཡུལ་འཛིག་པ་ལ་སངས་རྒྱས་ལས་སེམས་ཅན་བསྐྱེད་བར་ཐལ་བའི་སྟོན་མཛོན་
སུམ་དུ་བྱོང་ལ་འོངས་པ་འདྲིའོ། ཅུ་བར་འདྲིར་ན། ལྟོག་ཏུ་གྲུབ་པ་མེད་པར་ཐལ། གཞི་གྲུབ་ན་ལྟོག་
ཏུ་མ་གྲུབ་པས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་ལ་ལན་ཅི། བྱུང་སྟེ། གཞི་གྲུབ་ན་མཛོན་གྱུ་ར་ཡིན་དགོས་
པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། བྱུང་སྟེ། མཛོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་ནི་ལྟོག་ཏུ་མ་གྲུབ་པའི་དོན་དེ་ཞེས་གསུངས་པའི་
ཕྱིར། དེས་ན་འདྲིར་ཡུལ་འཛིག་པ་ལ་སངས་རྒྱས་ལས་སེམས་ཅན་མི་བསྐྱེད་ཡང་འདྲིར་འཛིག་རྟེན་
པའི་མཛོན་ལྟོག་འཆད་པའི་སྐབས་ཡིན་པས་དེ་ལ་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་བྱང་འཕགས་སོགས་
གིས་གཟིགས་པ་དང་དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་གིས་གཟིགས་པ་བྱེད་འོངས་པ་ནི་མ་སྟོན་པ་སུ་
ཞིག་སྟེ། དཔེར་ན་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་དོན་དམ་འཆད་སྐབས་འཛིག་རྟེན་པས་འདྲི་ལྟར་
མཐོང་གི་དེ་ལྟར་མི་མཐོང་དོ་སྟུང་དུ་འཆད་མི་རིགས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཛིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྟོན་
འཆད་པའི་སྐབས་སུ་འཛིག་རྟེན་པའི་མཐོང་བ་ཚད་མར་མ་བྱས་པར་འཆད་ཐབས་མེད་པའི་ཕྱིར།
དཔེར་ན་ལྟོག་ཏུ་ལ་རང་གི་སྒྲ་ལས་འཛིག་རྟེན་པའི་སྒྲ་གཞན་གྱིས་བཟུང་མི་བྱུང་བ་བཞིན་ནོ། །བརྒྱ་
པ་ལས། རི་ལྟར་ལྟོག་སྒྲ་གཞན་གྱིས། བཟུང་བར་མི་བྱས་དེ་བཞིན་དུ། འཛིག་རྟེན་པ་ཡིས་མ་
གཏོགས་པར། འཛིག་རྟེན་བཟུང་བར་བྱས་མ་ཡིན།^{༡༠༩} ཞེས་པ་ཅུ་འགྲེལ་དང་། བརྒྱ་པ་ལས།
གཅིག་ཡོད་གཅིག་མེད་ཅས་བྱ་བའང་། རྟེན་མ་ཡིན་འཛིག་རྟེན་པའང་མིན།^{༡༡༠} ཞེས་དང་། དེའི་
འགྲེལ་པར། གང་གི་ཆོ་འཛིག་རྟེན་པའི་དངོས་པོར་འདྲིར་པ་དེའི་ཆོ་བྱི་དང་ནང་གི་དོན་གྱི་དབྱེ་བས་

ཕུང་པོ་ལྷ་ཆར་ཡང་འཛིག་རྟེན་པའི་རྟོགས་པ་ཚད་མར་ཁས་བླངས་པར་བྱ་ལ་གང་གི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཟིགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་ཕུང་པོ་ལྷ་ཆར་ཡང་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པར་བྱའོ།³⁰⁹ ཞེས་སོགས་དང་། འབྲུག་འགྲེལ་དང་ཚིག་གསལ་དུ་འཕགས་པས་གཟིགས་པ་ལ་ཀུན་རྫོབ་མི་འཛིག་པར་གསུངས་པ་སོགས་དུ་མ་དང་། རྗེ་བླ་མ་ལ་འཇམ་དབྱངས་གྱིས་ཞལ་གདམས་གནང་བ་བཞིན་གཞུང་དེའི་བརྟན་བྱའི་གཙོ་མལ་དང་ཆེད་དུ་བྱ་བ་དང་དངོས་བྱགས་གྱི་དོན་དང་སྐབས་སྟོབས་དང་གཞུང་གོང་འོག་གི་འབྲེལ་ཀུན་ལ་བསམ་དགོས་པའི་བྱིར་རོ།

ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱ་འབྲུབ་ཚུལ།

བཞེད་པ་ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱ་འབྲུབ་ཚུལ་ནི། གཞལ་བྱ་ཡོད་ན་ཚད་མ་དང་ཚད་མ་ཡོད་ན་དེའི་གཞལ་བྱ་ཡོད་པར་འཛིག་པ་ལྟ་བུའི་ཕན་ཚུན་ལྟོས་གྲུབ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པར་གཞལ་བྱ་གྲུབ་པ་ཙམ་གྱིས་དེ་འཇལ་བའི་ཚད་མ་ཡོད་པར་མི་འཛིག་པར་ཚད་མ་འཇལ་བྱེད་རང་ངེས་དང་གཞན་ངེས་གང་བཙལ་ནའང་མི་འབྲུབ་པ་གང་ཞེས། །དབྱེད་ནས་གཞལ་བྱ་འཇལ་བྱེད་སྒྲི་བྱི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱང་མི་སྲིད་ལ། དེས་ན་ལྟོས་གྲུབ་དང་དེ་ཡང་ཕན་ཚུན་དུས་མཉམ་ལྟོས་གྲུབ་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་བྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། ཚྱོད་སྒྲོག་ལས། གལ་ཏེ་རང་ལས་ཚད་མ་གྲུབ།³¹⁰ སོགས་དང་། གལ་ཏེ་ཚད་མ་གཞན་ནམས་གྱིས། །འབྲུབ་བོ་སྟམ་ན་བྱགས་པ་མེད།³¹¹ སོགས་གྱིས་ཞེགས་པར་བཤད་ཟིན་པའི་བྱིར། ཏྭགས་གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། ཚད་མའི་སྒྲ་རོལ་ཏུ་གཞལ་བྱ་གྲུབ་ན་དེ་ཚད་མ་ལའང་མི་ལྟོས་གིང་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ལ། གཞལ་བྱའི་སྒྲ་རོལ་ནས་ཚད་མ་གྲུབ་ནའང་དེ་གཞལ་བྱ་ལ་མི་ལྟོས་གིང་ཚད་མ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་བ་སོགས་གྱིས་སྟོན་ཡོད་པའི་བྱིར། ཚྱོད་སྒྲོག་ལས། གལ་ཏེ་ཡོད་ན་གཞལ་བྱ་ལས། །ལྟོས་ནས་ཚད་མ་གྲུབ་པ་ཡིན། ཚད་མ་ནམས་ལ་མ་ལྟོས་པར། གཞལ་བར་བྱ་བ་འབྲུབ་པར་ལྷུང། གལ་ཏེ་ཚད་མ་ནམས་ལ་ནི། །མ་ལྟོས་པར་ཡང་གཞལ་བྱ་འབྲུབ། གང་བྱིར་དེ་དག་དེ་གྲུབ་ན། ཁྱོད་གྱི་ཚད་མ་གྲུབ་པས་ཅི། ཅི་སྟེ་ཁྱོད་གྱི་ཚད་མ་ནམས། གཞལ་བྱ་ནམས་ལ་ལྟོས་ནས་ལྷུང། །དེ་ལྟར་འོ་ཞུ་གྱི་ཚད་མ་དང་། གཞལ་བྱ་ངེས་པར་བརྟོག་པར་འགྱུར།³¹² ཞེས་

གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཉམས་གསུམ་པ་གྲུབ་སྟེ། ཕན་ཚུན་ཉམས་གྲུབ་ལ་གཞལ་བྱ་དང་ཚད་མ་ཁོ་ནར་མ་
 ཟད་རྒྱ་འབྲས་དང་རིང་བྱུང་དང་ཕར་རི་རྒྱར་རི་དང་སྤངས་གཉེན་སོགས་ཐམས་ཅད་རུང་ལ། དེ་ལྟར་
 ཉམས་གྲུབ་ཡིན་པས་རང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་པར་དམ་པ་རྣམས་གྱིས་གསུངས་ཤིང་ཁས་ལེན་དགོས་
 པའི་ཕྱིར། ཚུད་སྒྲོག་ལས། གལ་ཏེ་ཚུད་གྱི་ཚད་གྲུབ་ལས། གཞལ་བར་བྱ་བ་འགྲུབ་འགྲུར་ལ། གཞལ་
 བྱ་འགྲུབ་པས་ཚད་སྒྲུབ་ན། ཁྱོད་གྱི་གཉིས་ཀའང་འགྲུབ་མི་འགྲུར།³⁹³ ཞེས་ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱ་
 གཉིས་ཀ་རང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་པ་དང་། འཇུག་པ་ལས་ཀྱང་། ཕན་ཚུན་དོན་ལ་བརྟེན་པའི་གྲུབ་
 པ་ནི། གྲུབ་མིན་ཉིད་ཅེས་དམ་པ་རྣམས་གྱིས་གསུངས།³⁹⁴ ཞེས་དང་། རང་འགྲུབ་ལས། རྣམ་
 པར་གཤམ་པ་ཡོད་ན་ནི་དེའི་རྒྱུ་པ་ཡིན་ལ་དེ་ལས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འབྱུང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དེ་ལྟར་ཕན་
 ཚུན་གྱི་དོན་ལ་བརྟེན་པར་འགྲུར་རོ་དེ་ལྟར་འགྲུར་མོད་གྱི་ཞེན། རྣམ་པར་གཤམ་པ་རང་བཞིན་གྱིས་
 ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་འགྲུར་རོ། དཔེར་ན་རིང་པོ་ཡོད་ན་བྱུང་རུང་འགྲུར་ལ་བྱུང་རུ་ཡོད་ན་
 རིང་པོར་འགྲུར་ཞིང་ཕ་རོལ་ཡོད་ན་རྒྱར་རོལ་ཏུ་འགྲུར་ལ་རྒྱར་རོལ་ཡོད་ན་ཕ་རོལ་ཏུ་འགྲུར་བ་ལྟར་
 བརྟགས་གྱིས་དེ་དག་ལ་གྲུབ་པ་རང་བཞིན་པ་མེད་དོ་³⁹⁵ ཞེས་སོགས་གྱིས་དམ་པའི་གསུངས་ཚུལ་
 དང་བཅས་པ་བཤད་ཅིང་། ཉན་ཐོས་སྟེ། བ་དག་དཔེར་ན་རིང་པོ་ནི་རྒྱ་ལ་ཕྱ་རབ་གསུམ་ཡན་ཆད་
 འཕྲེང་སྒྲིག་ཡིན་ལ་བྱུང་རུ་ནི་རྒྱ་ལ་ཕྱ་རབ་གཉིས་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་རིང་བྱུང་ཚུགས་བྱུབ་
 དང་དབྱུད་ནས་སྒྲུས་པ་དེ་ལས་ཁྱད་པར་བྱེད་ནས་འདིར་ཉམས་ནས་འཛོག་གོ། འདི་ཉིད་ལས་ཀྱང་། དེ་
 དག་ཀྱང་ཕན་ཚུན་ཉམས་ནས་འགྲུབ་པར་འགྲུར་ཏེ། ཚད་མ་དག་ཡོད་ན་གཞལ་བྱའི་དོན་དག་ཏུ་འགྲུར་ལ།
 གཞལ་བྱའི་དོན་དག་ཡོད་ན་ཚད་མ་དག་ཏུ་འགྲུར་གྱི་ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱ་གི་སྐོར་པོ་ཉིད་གྱིས་གྲུབ་
 པ་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ།³⁹⁶

དེས་ན་བདེན་གཉིས་གང་གཞལ་བའི་ཚད་མ་ཡིན་ཡང་དེའི་གཞལ་བྱ་འཇུག་པའི་སྐབས་
 རང་གིས་རང་རྟོགས་པའམ་གཞན་ཞིག་གིས་རྟོགས་པ་གང་རུང་ཁས་མ་སྤངས་ན་ཡང་ཚད་མ་དེ་ཡོད་
 པར་འཛོག་རྒྱས་ཏེ། དེའི་ཆོ་ཡུལ་དེ་དེའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱབ་སྟེ། དེའི་ཆོ་དེའི་ཡུལ་དེ་གཞལ་
 སྟོབས་གྱིས་ཡུལ་དེ་གཞལ་བའི་ཚད་མ་ཡིན་པར་ཚད་མ་གཞན་ལ་ཉམས་མེད་ཏུ་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ།

དེའི་རྗེས་དེ་མ་ཐག་གཞལ་ལོ་སྟུང་པའི་ངེས་ཤེས་འདྲན་པའི་བྱིར། དཔེར་ན་གྲི་བས་དུ་ག་བྲན་པ་
 བཞིན་ནོ། །འདི་ཉིད་ལས། གཞལ་བྱའི་རྣམ་པའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་ཙམ་གྱིས་རང་གི་ངོ་བོ་ཡོད་པར་རྟོན་
 པའི་ཚད་མ་དག་གིས་རང་གི་ངོ་བོར་རྣམ་པར་འཛིག་པའི་བྱིར།³¹⁶ ཞེས་དང་། རྣམ་བཤད་ལས་ཀྱང་།
 ཚད་མ་འགྲུབ་པ་ལ་གཞལ་བྱ་གྲུབ་པ་ཙམ་གྱིས་མི་ཚྭ་པར་ཚད་མར་ལས་ཚད་མ་འགྲུབ་པ་གཞན་
 དག་འདོད་པ་ལྟར་ཡིན་ན་གཞལ་བྱ་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཚད་མ་འགྲུབ་པར་འགྱུར་རོ།³¹⁷ །ཞེས་སོགས་
 དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། དེའི་ཆོ་ལུལ་ཙན་རང་གིས་རང་མ་མེད་པ་ནི་དཔྱད་པའི་ཆོ་དུག་མ་མེད་པ་
 དང་འདྲ། ཞེས་པ་ནས། དེ་ལ་ལུལ་བྲན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ལུལ་ཙན་ཡང་བྲན་པས་ལུལ་ཙན་བྲན་པ་ཟུར་བ་
 མི་དགོས་པ་³¹⁸ ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། དེས་ན་སྐབས་འདིར་ཡང་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་གིས་
 རང་རྟོགས་པར་འདོད་པ་ནི་དངོས་པོ་ལ་སྟོན་ན་མཚན་མ་ལ་སྟོན་པར་གསུངས་པ་དང་སེམས་རང་
 གིས་རང་མི་རིག་པར་བཤད་པ་སོགས་ལུང་རིགས་མཐའ་དག་དང་འགལ་ཞིང་ཚད་གཞལ་གཉིས་
 མིང་ཙམ་གྱིས་མ་བཞག་པར་བཏགས་དོན་དབྱེད་པའི་དངོས་སྤྱི་སྤྱི་མས་སྤྱི་ངས་པ་ཡིན་པར་ཤེས་
 པར་གྱིས། དེས་ན་ཟབ་མོ་རྟེན་འབྱུང་གི་ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་སྒྲོས་འཛིག་རྟེན་པའི་མཐོང་བ་དང་མི་འགལ་
 བར་ཐ་སྟོན་ཅི་འདོད་པ་ལྟར་སྒྲོས་ནས་བཞག་ཆོག་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ཉིད་ལས། དེའི་བྱིར་མཐོང་བ་རི་
 ལྟ་བ་བཞིན་དུ་འཛིག་རྟེན་པ་ཉིད་ཡིན་ལ་རིག་སྟེ་སྒྲོས་པས་ཆོག་གོ་³¹⁹ ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར།
 གཉིས་པ་དཀའ་གནས་ཀྱི་མཐའ་དབྱེད་པ་ནི་དབུ་མའི་མཐའ་དབྱོད་དུ་འཆད་པར་འགྱུར་
 བས་དེར་ལྟོས་ཤིག།

སྒྲིམ་པ། རྒྱལ་བ་སྐུས་བཅས་དབུས་ན་ལེགས་སྟོན་དང་། རུགས་རྗེའི་སྟོབས་ཀྱིས་གསང་
 གསུམ་ཆེར་འཕགས་པ། རྒྱ་སྐར་དབུས་ཀྱི་རྒྱ་བ་རྒྱས་འདྲ་བའི། མཁའ་གཏོར་རྒྱལ་བ་གཉིས་པ་
 རྟིང་དབུས་བཞུགས། འཕགས་ལུལ་བསྟན་པའི་ཉིན་བྱེད་ཤིང་རྟ་ཆེ། རྒྱ་རྒྱུབ་ལྷགས་བཟང་ཀླན་དའི་
 གཉེན་གཅིག་སུ། ས་བཅུའི་དབང་ཐུག་རྒྱ་བའི་གཞུང་བཞིན་དུ། ཁོད་སྒྲིམ་མ་བསྐྱེད་བདུད་ཅིའི་
 འོད་འདིར་གཤམ། ཁསྐབ་པ་གསུམ་གྱིས་སྒྲོ་གསུམ་རབ་དུ་དུལ། ལྷ་མ་ལྟར་བཅས་རྟིང་ལ་རྟག་

བསྟེན་ཅིང་། བྱེ་ཅི་དབྱངས་ཅན་གྱི་བས་རོལ་བ་ཤལ། ལེགས་བཤད་འབྲུལ་མེད་རྒྱ་མཚོའི་
རྒྱབས་བཞེན་འབྲུང་། ཏང་པོར་མཁས་མང་བསྟེན་ནས་ཐོས་བསམ་བྱས། བར་དུ་བསྐྱེམས་པས་སྒྲོ་
འདོགས་རབ་བཅད་ཅིང་། རེས་ཤེས་རྟེན་ནས་ཐ་མར་སྐལ་ལྷན་ལམ། བྱས་ཕྱིར་ཡིག་རྒྱལ་གཞན་
དང་རི་ལྷར་མཚུངས། ཏོན་དམ་བརྗོད་བྲལ་ནས་མཁའ་ལྷ་བྲལ། གྲུན་རྗོད་རྒྱལ་ཡང་སྒྲུ་མ་བཞེན་
བཟླ་བའི། སྒྲུང་སྒྲོང་བྲུང་འཕྲུག་སྒྲུ་མའི་ལོངས་སྒྲོད་ལ། སྒྲུ་མའི་རྣལ་འབྱོར་མཁན་འདིས་ཅི་ཡང་
སྒྲོངས། མིང་གི་རིམ་ལས་གཞན་ཚེ་མེད་ཀྱང་། སྒྲུང་ཙམ་སྒྲུ་མའི་ལེགས་བྱས་གདོང་ལྡ་པས། མྱོངས་
པའི་སྒྲུ་མའི་གྲང་པོ་པམ་བྱས་ཏེ། སྒྲུ་འདྲའི་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གྲོང་ཐོབ་པར་ཤོག སྒྲུངས་པའི་ས་
འཛིན་མཁའ་ངོས་ལས་ཐོན་པའི། ལེགས་བཤད་བཅུ་གཉིས་བདག་པོའི་དགྲིལ་འཁོར་ཚོག སྐལ་
ལྷན་ཡོངས་ཀྱི་ཡིད་མཁའ་མཛེས་བྱས་ཏེ། མྱོངས་འཛོམས་ཟབ་རྒྱས་པར་འབྲུམ་བཞད་ཤོག།

ཅས་ཚོག་གསལ་སྒྲོང་བུན་གྱི་ཚད་མའི་རྣམ་པ་ཤད་ཟབ་རྒྱས་ཀྱན་གསལ་ཚད་མའི་འོད་བརྒྱ་
འབར་བ་སྐལ་བཟང་སྟོང་གི་ལུན་སེལ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཆེན་པོའི་ཞབས་དྲུང་ནས་
སྒྲོམ་གསུམ་སོགས་ཚོས་ཀྱི་བགོ་སྐལ་ཐོབ་ཅིང་འཇམ་དབྱངས་སྒྲུ་མ་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་ཡབ་སྲས་སོགས་
བཤེས་གཉེན་དུ་མའི་ཞབས་སེན་སྟེ་པོར་བསྟེན་ཅིང་སྒྲུངས་པས། རང་དང་གཞན་གྱི་གྲུབ་པའི་མཐའ་
རྒྱ་མཚོའི་པ་རོལ་དུ་སོན་ཅིང་ཁྱད་པར་དུ་མདོ་སྒྲགས་རབ་འབྲུམས་ཀྱི་དཀའ་བའི་གནད་གསང་ལ་
མི་འཆུགས་པའི་སྒྲོ་མིག་ཐོབ་པ་ཤུག་ཏེ་དགོས་པའི་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་དོ་རྗེས་མཁའ་འགོ་འདུ་
གནས་དཔལ་རི་པོ་དགོ་འཕེལ་གྱི་རིར་གར་འདུག་ཐེག་མཚོག་གཏེར་མཛོད་མཁའ་སྒྲོད་གྲུར་ཁང་
བདེ་ལྷན་ཉི་འོད་འཁྲིལ་པར་སྒྲུར་བ་འདིས་སྒྲུ་དགུ་མཐའ་དག་མཐའ་གཉིས་སྒྲུངས་པའི་ཟབ་ལམ་
དབྲུམ་ལ་སྒྲོད་ཅིང་རྒྱལ་བ་གཉིས་པའི་བསྟན་པ་ཕྱོགས་དུས་ཀྱན་ཏུ་རྒྱས་པའི་རྒྱར་གྲུར་ཅིག། །

ཨྱ་སྒྲི། རྒྱབ་བསྟན་འཛིན་མར་སྐལ་བཟང་ཞིང་པའི་ཚོགས། ཁན་བདེའི་ལོ་ཏྲག་
ལོངས་སྒྲོད་པའི་ཕྱིར། རྒྱ་ཤིས་གཡས་སུ་འཁྲིལ་བའི་ཚོས་གྲུ་ལས། ཚོས་སྒྲིན་བདུད་ཅིའི་གྲུ་
ཆར་འདི་པལ་པོ། སྒྲུ་ལྷ་སྒྲུ་སྒྲུ་རྩ་ག་ཏམ། །

འུ་སྒྲིག་པའི་མཆན།

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་སྡེ་བདུན་གྱི་རྒྱན་ཡིད་གྱི་ཐུན་སེལ་གྱི་མཆན།

༡ བྱེ་བ། རྫོལ་དཔར།

༡ རྩི་དགེ ༧༠༡༠ བརྟན། མེས་མ་ཙམ། བེ་བྱམ་མ་གོན། མདོ་རྒྱུན། བཤམ་མེ་རྒྱལ་པའི་མེ་ལུ། ༡ རྩི་ག ༦ ཤོག ༡ བ ༡

༣ རྩི་དགེ ༤༠༥༠ བསྟན། སེམས་ཅུང་། བེ་མདོ་རྩི་རྒྱུ། ཡེ་ལུ ༡༩ རྩོ་ག ༤༠ རོག ༡༥ བལ

༧ ལུང་འདིའི་མདོའི་ཁུངས་བརྟེན་སོན་མ་ལུང་ཡང་། རྩོན་གྱི་རྒྱ་གཞུང་མང་པོའི་ནང་བྱངས་ལ། རྒྱུ་བདེན་ཕྱོགས་སྤྲང་གིས་
ཀྱང་། ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་རང་འགྲེལ། རྩེད་གེ ༤༩༧ བརྟན། ཚད་མ། ཅེ ༡༥ བཤ བར་བྱུང་བྱངས།

“ རྗེ་དགེ་ ༡༡༠ བཀའ། མདོ་རྗེ། ཚ་འཕགས་པ་སྐུ་ལྷན་པའི་མདོ། ཞུག ༡༡༡ བཟ ༥༤། རྗེ་དགེ་ ༣ བཀའ། འདྲམ་བ།

༩ འདུལ་བ་རྒྱུ་འབྱེད། བོག ༡༧ ན་ ༥༨ དང་། ཟ࿃་དག ༢༡ བཀའ། མདོ་ཟ࿃། ༡༢ སྐྱ་ཆེན་པོས་པའི་མདོ། བོག ༥༤ བ ༩

༤ རྩེ་དགོ ༥༣ བཀའ། དཀོན་བུའི་གསལ། ལ་ཆོས་བུ་པའི་མདོ། ཤོག ༡༤༧ བཟུང་།

²¹ སྡེ་དགོ ༣༥༠ བཀའ། མདོ་སྡེ། ༩༡ གསེར་མདོག་གི་སྡེ་ན་གྱི་སྡེ་ར་བ། ཤོག ༥༣ བ

༡ རྟེན་པོ། ༡༥༠ བཀའ། མདོ་རྟེན། མ། ཆོས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་མེད་པར་བསྟན་པའི་མདོ། ཤོག ༡༧༥ ནང

༧ རྩེད་ཤོ ༣༧༩ བཀའ། རྟོན་རྩེ། ཨོ ལྷན་ཏུ་རྒྱུ་མེན་པའི་གྲོགས་པ་རྫོང་། གང་པོ་ལ་མོགས་པ་རྫོགས་པ་རྫོང་བསྐྱེད།

ཤོག ༡༧, བཅ

༡༠ སྤེ་དགོ ༢༡༠ བཀའ། མདོ་སྤེ། ཙཱ་བླ་བྲུང་པའི་མདོ། ཤོག ༡༡༥ ཅུ

1) འདི་བཀའ་འགྲུར་དུ་བཞགས་པའི་མདོའི་ཁོངས་སུ་མ་བརྟེན་གྱིང་། རྒྱུད་དུ་བཞགས་པ་ལས། ཨྱིད་མེ ༣༧༡ བཀའ། རྒྱུད།

ག དཔལ་སྟོབས་པོ་ཆེའི་རྒྱུད། ལེའུ། ༡ ཤོག ༢༡༥ བལ ལ་གཟིགས།

༡༩ རྩི་དགེ ༤༠༥༠ བརྟན། སེམས་ཅམ། བི བྱམས་མགོན། མདོ་རྩི་རྒྱུན། ཡོངས་སྤྱི་ལེན། ༧ སྟོན་ ༧ རོག་ ༧ བ༧

༡༩ གྲོལ་བུ་ལྟུང་བས། ཞེལ་དཔར། བཀྲས་རྩུན་དཔར་མར་བས་གང་ཡིན་སར་ཞེལ་དཔར་དྲུ་བས་ཞེས་གསལ།

༡༧ རྩོེ་དགོ ༣༥༧ བརྟན། དཔུ་མ། འབྲེལ་གས། འཇུག་པ། མེམས་བསྐྱེད། ༥ རྩོེ་ག ༡༡^པ ཤོག ༢༡༠ བ༡

༡༥ ཟླ་དགེ ༧༡༠ བརྩན། ཚད་མ། ཅེ ཚམས་གྲགས། རྒྱལ་འགྲེལ། རང་དོན་ལེའུ། སྟོན། ༢༡༥ ཤོག ༡༠༢ བཅ

༡༩ རྩུལ་ཡངས། རྩུལ་དཔར།

༡༧ འགྱུར་དེ། ཞོལ་དཔར།

༡༨ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟོན། ཡོད་མ། ཅེ་ ཡོད་མ་རྒྱུ་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྗེས་དབལ་གྱི་ལེའུ། ཟློག། ༡༠༨ རོག། ༡༤༩ བ་༩

- ༡༩ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༡༤ ཤོག་ ༡༠༩ བ་༧
 ༢༠ སྟོབ་དཔོན་གྱི་རིགས་སྟོ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བར་མི་སྣང་ཡང་། ཚོག་རྒྱུ་འདི་གཉིས་རིགས་པ་ལ་འཇུག་པར་ཡང་བཞུགས།
 ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་སྟོབ་དཔོན་ཕྱགས་སྒྲུང་། རིགས་སྟོ། སྟོག་ ༡ ཤོག་ ༥
 ༢༡ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥༩ ཤོག་ ༩༠ བ་༩
 ༢༢ ཁོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥༤ ཤོག་ ༡༡༡ ན་༩
 ༢༣ ཁོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥༥ ཤོག་ ༡༡༡ ན་༩
 ༢༤ ཁོང་མཚུངས། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༥༤ ཤོག་ ༡༥༠ ན་༡
 ༢༥ ཏུ་མ་ན། ཞེས་དཔར།
 ༢༥ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། སྟོག་ ༩ རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ ཤོག་ ༡༤༡ བ་༤
 ༢༧ ཁོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥༩ ཤོག་ ༡༠༡ བ་༥
 ༢༨ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥༩ ཤོག་ ༡༢༠ བ་༩
 ༢༩ ཁོང་མཚུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༥༤ ཤོག་ ༡༠༡ བ་༥
 ༣༠ ཁོང་མཚུངས། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༥༤ ཤོག་ ༡༤༤ བ་༧
 ༣༡ སྟོབ་པར་དབང་། ཞེས་དཔར།
 ༣༢ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚོས་གྲགས། རང་འགྲེལ། རང་དོན་ལེའུ་ ལུང་ཅུང་མི་མཐུན། ཤོག་ ༣༡༥ ན་༩
 ༣༣ བཞུགས། ཞེས་དཔར།
 ༣༤ རྣམ་པར། ཞེས་དཔར།
 ༣༥ སྤ་རགས་ཆད། ཞེས་དཔར།
 ༣༥ བསལ། ཞེས་དཔར།
 ༣༧ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥༩ ཤོག་ ༡༡༡ ན་༡
 ༣༨ སྟོག་ ཞེས་དཔར།
 ༣༩ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༧ ཤོག་ ༤༥ ན་༥
 ༤༠ ཟླ་དགེ ༤༡༧ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ལྷ་དབང་སྟོ། རྣམ་འགྲེལ་དཀའ་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ ཤོག་ ༡༤༤ བ་༩
 ༤༡ ཟླ་དགེ ༤༡༩ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཤུག་སྟོ། རྣམ་འགྲེལ་འགྲེལ་བཤད། ལེའུ་ ཤོག་ ༡༥༥ བ་༤
 ༤༢ ཟླ་དགེ ༤༢༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་སྟོབ་དཔོན་ཕྱགས་སྒྲུང་། ཚད་མ་ཀུན་བཅུས། ལེའུ་ ༩ སྟོག་ ༡ ཤོག་ ༤ ན་༡

- ༤༩ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འབྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡ འོག་ ༡༡༤ བ་༩
- ༥༠ ཟླ་དགེ ༤༡༠༩ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཕྱོགས་སྤྱང་། གྲུན་བཏུས། རང་དོན་ལེའུ་ ༩ སྟོག་ ༡ འོག་ ༤ བ་༡
- ༥༡ འདི་གཤམ་དུ་བཅད་ཤེས་ཀྱི་མཆན་ཉིད་འཆད་པའི་སྐབས་དབྱད་པ་མཛད་པ་ལ་དགོངས།
- ༥༢ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འབྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡ འོག་ ༡༡༤ བ་༩
- ༥༣ གོང་མཆུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥༤ འོག་ ༡༩༠ བ་༩
- ༥༤ གོང་མཆུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡ འོག་ ༡༡༤ བ་༩
- ༥༥ གོང་མཆུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥༤ འོག་ ༡༩༠ བ་༩
- ༥༦ གོང་མཆུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡ འོག་ ༡༡༤ བ་༩
- ༥༧ འགག་གམ། མི་འགག་ན། ཞེལ་དཔར།
- ༥༨ རྒྱ་དང་མི། ཞེལ་དཔར།
- ༥༩ བརྗོད་པར་བྱའོ། ཞེལ་དཔར།
- ༦༠ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འབྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༤༢ འོག་ ༤༤ བ་༡
- ༦༡ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༤༥ འོག་ ༤༤ བ་༢
- ༦༢ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༤༢ འོག་ ༤༤ བ་༡
- ༦༣ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡ འོག་ ༤༢ བ་༡
- ༦༤ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ འོག་ ༩༢༥ བ་༥
- ༦༥ མི་འཐད་ རེ། ཞེལ་དཔར།
- ༦༦ ཟླ་དགེ ༤༡༤༥ བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ཀ་ རྗེ་བཙུན་བྱམས་མགོན། མངོན་རྟོགས་རྒྱན། སྐབས། ༤ སྟོག་ ༤༠ འོག་ ༤ བ་༤
- ༦༧ ལས་ངེས་ཀྱང་། ཞེལ་དཔར།
- ༦༨ མ་དཔེར་ཆད་བསལ་ཞེས་བྱུང་ཡང་ཞེལ་དཔར་ལྟར་ཆད་བསལ་ཞེས་བཅུས།
- ༦༩ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚོས་གྲགས། རྣམས་འབྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༩༩༡ འོག་ ༡༩༠ བ་༤
- ༧༠ དེ་ལྟར། ཞེལ་དཔར།
- ༧༡ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འབྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༤༠ འོག་ ༤༢ བ་༥
- ༧༢ ཐུན་མོངས། ཞེལ་དཔར།
- ༧༣ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་རྣམས་འབྲེལ། རང་དོན་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༢༡ དང་ ༡༢༩ འོག་ ༡༠༡ བ་༤

- ༤༥ ཟླ་དགོ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ གྲོག ༡༤ འོག ༡༠༥ ན་༩
 ༤༦ གོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ གྲོག ༡ འོག ༡༡༥ བ་༩
 ༥༠ གོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ གྲོག ༩ འོག ༡༡༥ བ་༤
 ༥༡ གོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ གྲོག ༡༤༥ འོག ༡༠༡ ན་༩
 ༥༢ གོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ གྲོག ༡༤༩ འོག ༡༠༠ བ་༡
 ༥༣ གོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ གྲོག ༡༤༧ འོག ༡༠༡ ན་༡
 ༥༤ མགོ་བྱུག་ ཞུལ་དཔར།
 ༥༥ དེ་བའི་འདི་འོག་གྲངས་༡༡༧ ན་གཟིགས།
 ༥༦ ཟླ་དགོ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ གྲོག ༥༤ འོག ༤༧ བ་༩
 ༥༧ གོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ གྲོག ༤༥ འོག ༤༤ བ་༩
 ༥༨ གོང་མཚུངས། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ གྲོག ༩༩༡ འོག ༡༤༥ བ་༩
 ༥༩ གོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ གྲོག ༤ འོག ༡༠༧ བ་༤
 ༦༠ ཟླ་དགོ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ གྲོག ༩༩༩ འོག ༡༤༥ ན་༤
 ༦༡ དངོས་པོར་བྱུང་བའི་ལུལ། ཞུལ་དཔར།
 ༦༢ ཟླ་དགོ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ གྲོག ༤༥ འོག ༤༤ བ་༩
 ༦༣ གོང་མཚུངས། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ གྲོག ༩༩༡ འོག ༡༤༥ བ་༩
 ༦༤ གོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ གྲོག ༥༧ འོག ༤༥ ན་༡
 ༦༥ གོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ གྲོག ༥༥ འོག ༤༥ ན་༩
 ༦༦ གོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ གྲོག ༥༩ འོག ༤༧ བ་༡
 ༦༧ གོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ གྲོག ༥༩ འོག ༤༧ ན་༧
 ༦༨ གོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ གྲོག ༡༩༩ འོག ༤༤ བ་༤
 ༦༩ གོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ གྲོག ༤༤ འོག ༤༥ ན་༤
 ༧༠ གོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ གྲོག ༡༩༥ འོག ༤༤ བ་༧
 ༧༡ དེ་ལྟར་ཡང་། ཞུལ་དཔར།
 ༧༢ ཟླ་དགོ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ གྲོག ༤༤ འོག ༤༥ ན་༤

༩༩ དཀར་ཟེལ་ལ་བ། ཞེལ་དཔར།

༩༩ འདི་ལྷ། ཞེལ་དཔར།

༩༩ ལྷ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༤༩ འོག ༩༩ ཅེ

༩༩ གོང་མཚུངས། མདོན་སྟུང་གི་ལེའུ་ ༩ འོག ༡༩༩ ཅེ

༩༩ གོང་མཚུངས། རྣམ་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་བཤད། མདོན་སྟུང་གི་ལེའུ་ ༩ འོག ༡༩༩ བུ

༩༩ གོང་མཚུངས། མདོན་སྟུང་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༩༩ འོག ༡༩༩ བུ

༩༩ གོང་མཚུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༩༩ འོག ༡༠༠ བུ

༡༠༠ དབྱེ་བཟོངས། ཞེལ་དཔར།

༡༠༡ ལྷ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༢༠ འོག ༩༩ ཅེ

༡༠༡ གོང་མཚུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༢༠ འོག ༩༩ ཅེ

༡༠༡ དེ་ལྷ་ན། ཞེལ་དཔར།

༡༠༩ གོང་མཚུངས། མདོན་སྟུང་གི་ལེའུ་ སྟོག ༩ འོག ༡༡༩ བུ

༡༠༩ གོང་མཚུངས། མདོན་སྟུང་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡ འོག ༡༡༩ བུ

༡༠༩ གོང་མཚུངས། མདོན་སྟུང་གི་ལེའུ་ སྟོག ༩ འོག ༡༡༩ བུ

༡༠༢ ལྷ་དགེ ༤༠༩ བསྟན། མདོན་པ། གུ་སྟོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན། མཛོད། གནས། ༩ སྟོག ༤ འོག ༡༩ བུ

༡༠༩ ལྷ་དགེ ༤༠༩ བསྟན། མདོན་པ། གུ་ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༤ སྟོག ༩ འོག ༡༡ ཅེ

༡༠༩ གོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༡ འོག ༡༠༩ ཅེ

༡༡༠ ལྷ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྟུང་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༡༩ འོག ༡༡༩ བུ

༡༡༡ ལྷ་དགེ ༤༢༩ བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ཀ་རྒྱུ་བཅུ་ཕྱེས་མཛོད། མདོན་རྟོགས་རྒྱུ་ སྟོག ༡༩ འོག ༡༩ ཅེ

༡༡༡ ལྷ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། གནས་དོན་ལེའུ་ འོག ༡༠༩ བུ

༡༡༡ ལྷ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༩ འོག ༡༠༠ བུ

༡༡༩ ལྷ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྟུང་གི་ལེའུ་ སྟོག ༣༠ འོག ༡༩༩ བུ

༡༡༩ ལྷ་དགེ ༤༡༩ བསྟན། ཚད་མ། རྒྱུ་བ་དཔོན་ཆོས་མཛོད། ཚད་མ་རྣམ་པར་ངེས་པའི་འགྲེལ་བཤད། མདོན་སྟུང་གི་

ལེའུ་ ༡ འོག ༡༠ བུ ལུང་འདྲན་རྟེན་ཆོག་རྟེན་པ་བཞེན་མི་བྱུང་།

༡༡༩ ལྷ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྟུང་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༩༩ འོག ༡༩༩ ཅེ

- ༡༡༧ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག ༩༧ ནུ
 ༡༡༨ བོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག ༩ འོག ༡༡༨ བུ
 ༡༡༩ བོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག ༤༠༧ འོག ༡༡༩ ནུ
 ༡༢༠ བོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག ༥༥ འོག ༡༢༠ ནུ
 ༡༢༡ དེབ་འདིའི་འོག་གྲངས་༩༩ ན་གཟིགས།
 ༡༢༢ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག ༡༢༧ འོག ༡༢༩ བུ
 ༡༢༣ བོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག ༡༢༧ འོག ༡༢༩ བུ
 ༡༢༤ བོང་མཚུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ འོག ༡༠༥ འོག ༡༠༩ བུ
 ༡༢༥ བོང་མཚུངས། ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག ༡༢༥ བུ
 ༡༢༦ བོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ འོག ༩ འོག ༡༠༧ བུ
 ༡༢༧ ས་པའ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ ལེའུ་ ༩ འོག ༡༩ འོག ༤ བུ
 ༡༢༨ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ འོག ༡ འོག ༡༠༧ བུ
 ༡༢༩ བོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ འོག ༥ འོག ༡༠༧ བུ
 ༡༣༠ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ལྷ་དབང་སྒྲོ། རྣམས་འགྲེལ་དགའ་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པ། འོག ༡༡ འོག ༥ བུ
 ༡༣༡ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཤུགས་སྒྲོ། རྣམས་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་བཤད། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ འོག ༧༩ ནུ
 ༡༣༢ ས་པའ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། རིགས་གཏེར། བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༩ འོག ༡༩ འོག ༡༥ ནུ
 ༡༣༣ གཡལ་སྒྲོན་སངས་རྒྱལ་དཔལ་བ། ཚད་མ་རིགས་གཏེར་གྱི་འགྲེལ་བ། དཔལ་ས་སྐྱའི་གསུང་བཤད། བོད་ཀྱི་གཞུག་ལག་
 རིག་མཛོད་ཆེན་མོ། བོད། ༡༥ རབ་བྱེད། ༩ དེབ་འོག ༥༥༥ མཚོ་སྒྲོན་དཔལ་ལྷན་པའི་དཔལ་དུ་བསྟན། ༡༠༠༤ ལུང་
 འདྲེན་ལྷ་རྩེ་ཆེན་མོ་ལྷ་བ་བཞུགས་མི་བྱུང་།
 ༡༣༤ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཤར་འབྱུང་སྐྱུ་པ། ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ་གྱི་རྒྱུ། ལེའུ་ ༡ འོག ༩ ནུ
 ༡༣༥ འདིར་བོད་མུ་རབས་པས་བྲམ་ཟེ་ཆེན་པོ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཁྱད་ཆོས་གསུམ་ལྷན་དུ་བཞུགས་པར་གསུངས་པ་སུ་ལ་དགོངས་
 དབྱེད་གཞིར་སྤྲང་ཞིང་། སྒྲོབ་དཔོན་ཆ་པས་ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་ལུན་སེལ་(འོག ༡༩ ནུ)དུ་རྒྱུན་མཛད་པས་གཞུང་དེ་གཉིས་
 ཆོགས་དང་། ཆོས་མཚན་མི་སྤྲུབ་དང་། ལྷ་དབང་སྒྲོ་གང་རུང་དང་། བྲམ་ཟེ་ཆེན་པོ་དོན་རྟོགས་པ་ལ་འདོད་པར་གསུངས་
 ཤིང་། བཙུགས་ལྷན་རིག་རལ་གྱིས་ཀྱང་(ཚད་མ་ཟླ་བདུན་རྒྱུ་གྱི་མེ་ཏོག་ འོག ༤)དེ་དང་ཆ་འདྲ་བར་གསུངས།
 ༡༣༦ ཟླ་དགེ ༤༡༩ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཆོས་མཚན་རྣམས་འགྲེལ་བ། ལེའུ་ ༡ འོག ༩ ནུ ཆོག་ཅི་བཞུགས་མི་སྤྲུང་།

- ༡༩༧ ཟླ་དགེ ༤༩༩ བསྟན། ཚད་མ། རྩོམ་དཔོན་ཚོས་མཆོག་རྣམ་ངེས་འགྲེལ་པ། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ ༡ ཤོག ༩ བ།
- ༡༩༨ འདི་ལལ་ཆེར་ཆ་པ་ཆོས་མེད་ལ་དགོངས་པར་མདོན་ཏེ། དེའི་ཡིད་ཀྱི་སྤྲུལ་སེལ་དུ་ཆོད་མའི་མཆན་ཉིད་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་བྱུང་།
- ༡༩༩ ཟླ་དགེ ༤༩༠ བསྟན། ཚད་མ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡ ཤོག ༡༠༧ བ༣
- ༢༠༠ གོང་མཆུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥ ཤོག ༡༠༧ བ༥
- ༢༠༡ གོང་མཆུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག་ ༩ ཤོག ༡༠༧ བ༥
- ༢༠༢ གོང་མཆུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡ ཤོག ༡༠༧ བ༣
- ༢༠༣ གོང་མཆུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡ ཤོག ༡༠༧ བ༣
- ༢༠༤ གོང་མཆུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡ ཤོག ༡༠༧ བ༣
- ༢༠༥ གོང་མཆུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥ ཤོག ༡༠༧ བ༥
- ༢༠༦ གོང་མཆུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡ ཤོག ༡༠༧ བ༧
- ༢༠༧ གོང་མཆུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག་ ༧ ཤོག ༡༠༧ བ༥
- ༢༠༨ ཟླ་དགེ ༤༩༡ བསྟན། ཚད་མ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ ༡ ཤོག ༡༤༩ བ༥
- ༢༠༩ ཟླ་དགེ ༤༩༠ བསྟན། ཚད་མ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥༩ ཤོག ༡༩༠ བ༣
- ༢༡༠ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༧༩ ཤོག ༡༠༡ བ༡
- ༢༡༡ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༡༡ ཤོག ༡༠༩ བ༥
- ༢༡༢ གོང་མཆུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥ ཤོག ༡༠༧ བ༥
- ༢༡༣ ཟླ་དགེ ༤༩༩ བསྟན། ཚད་མ། རྩོམ་མཆོག་རྣམ་ངེས་འགྲེལ་བཤད། མདོན་སྤྲུལ་ལེའུ་ ༡ ཤོག ༩ བ༡
- ༢༡༤ གོང་མཆུངས། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ ༡ ཤོག ༩ བ༡
- ༢༡༥ ཟླ་དགེ ༤༩༠ བསྟན། ཚད་མ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག་ ༤ ཤོག ༡༠༧ བ༥
- ༢༡༦ གོང་མཆུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥ ཤོག ༡༠༧ བ༥
- ༢༡༧ ཟླ་དགེ ༤༩༠ བསྟན། ཚད་མ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥ ཤོག ༡༠༧ བ༥
- ༢༡༨ ཟླ་དགེ ༤༩༡ བསྟན། ཚད་མ། ཏེ་ཤེར་འབྱུང་སྤྲུལ་པ། ཚད་མ་རྒྱུ། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ ༩ ཤོག ༡༠༥ བ༡
- ༢༡༩ ཟླ་དགེ ༤༩༩ བསྟན། ཚད་མ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། གྲུ་བཏུས། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ ༡ སྟོག་ ༩༩ བ༥
- ༢༢༠ ཟླ་དགེ ༤༩༡ བསྟན། ཚད་མ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ ༡ ཤོག ༡༤༥ བ༡
- ༢༢༡ ཟླ་དགེ ༤༩༠ བསྟན། ཚད་མ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༡༩ ཤོག ༡༡༡ བ༥

- ༡༥༡ ས་པའ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། རིགས་གཏོང། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༩ གྲོག ༡ འོག ༡༥ བ།
 ༡༥༢ ལྷེ་དགོ ༤༡༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲུབ། མདོན་སྐུ་གྱི་ལེའུ། འོག ༡༥༧ ར།
 ༡༥༣ ས་པའ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། རིགས་གཏོང། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༩ མདོན་སྐུ་གྱི་ལེའུ། གྲོག ༡ འོག ༡༢༡ ར།
 ༡༥༤ ས་པའ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། རིགས་གཏོང། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡ ཡུལ་བཟླ་བ། གྲོག ༡༡ འོག ༣ བ།
 ༡༥༥ ལྷེ་དགོ ༤༡༠༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཕྱོགས་སྒྲིང། ཀུན་བཅུས། མདོན་སྐུ་གྱི་ལེའུ། གྲོག ༤ འོག ༡ ར།
 ༡༥༦ ལྷེ་དགོ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲུབ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔལ་གྱི་ལེའུ། གྲོག ༡༢༤ འོག ༡༠༣ ར།
 ༡༥༧ གོང་མཆུངས། མདོན་སྐུ་གྱི་ལེའུ། གྲོག ༡༥༤ འོག ༡༢༡ བ།
 ༡༥༨ གོང་མཆུངས། མདོན་སྐུ་གྱི་ལེའུ། གྲོག ༡༢༡ འོག ༡༢༡ བ།
 ༡༥༩ ལྷེ་དགོ ༤༡༡༧ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ལྷ་དབང་སྒྲོ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲུབ་གྱི་ལེའུ་བ། མདོན་སྐུ་གྱི་ལེའུ། འོག ༡༠༥ བ།
 ༡༦༠ ལྷེ་དགོ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲུབ། མདོན་སྐུ་གྱི་ལེའུ། གྲོག ༡༢༡ འོག ༡༢༡ བ།
 ༡༦༡ གོང་མཆུངས། མདོན་སྐུ་གྱི་ལེའུ། གྲོག ༡༢༡ འོག ༡༢༡ བ། ལྷུང་རྩུང་མི་འདྲ།
 ༡༦༢ གོང་མཆུངས། མདོན་སྐུ་གྱི་ལེའུ། གྲོག ༤༤༡ འོག ༡༢༤ ར།
 ༡༦༣ གོང་མཆུངས། མདོན་སྐུ་གྱི་ལེའུ། གྲོག ༡༢༤ འོག ༡༢༧ ར།
 ༡༦༤ གོང་མཆུངས། མདོན་སྐུ་གྱི་ལེའུ། གྲོག ༡༢༧ འོག ༡༢༡ བ།
 ༡༦༥ གོང་མཆུངས། བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲུབ། མདོན་སྐུ་གྱི་ལེའུ། གྲོག ༡༢༡ འོག ༡༢༡ བ།
 ༡༦༦ མ་དབང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཅེས་པ་ལས་མ་བྱུང་ཡང་། ཞལ་དབང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མ་ལོག་ཅེས་བཅོས།
 ༡༦༧ ལྷེ་དགོ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་རྣམ་འགྲུབ། མདོན་སྐུ་གྱི་ལེའུ། གྲོག ༡༢༤ འོག ༡༢༤ ར། ལྷུང་རྩུང་མི་འདྲ།
 ༡༦༨ གོང་མཆུངས། གྲོག ༡༢༤ འོག ༡༢༤ ར། ལྷུང་རྩུང་མི་འདྲ།
 ༡༦༩ ལྷེ་དགོ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲུབ། མདོན་སྐུ་གྱི་ལེའུ། གྲོག ༡༢༤ འོག ༡༢༤ བ།
 ༡༧༠ གོང་མཆུངས། མདོན་སྐུ་གྱི་ལེའུ། གྲོག ༡༢༤ འོག ༡༡༣ བ།
 ༡༧༡ གོང་མཆུངས། མདོན་སྐུ་གྱི་ལེའུ། གྲོག ༤༠ འོག ༡༠༩ ར།
 ༡༧༢ ལྷེ་དགོ ༤༡༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་རྒྱུ་མ་ལན་པོ། ཚད་མ་རྒྱུ་པའི་ལེའུ། འོག ༤༤ ར།
 ༡༧༣ ལྷེ་དགོ ༤༡༡༤ བསྟན། ཚད་མ། བེ་སྒྲོབ་དཔོན་ཉི་མ་སྐུ་བ། རྣམ་འགྲུབ་འགྲུབ་པ། ལེའུ། ༡ འོག ༡༤༧ ར།
 ༡༧༤ བཅོམ་པ། ཞལ་དབང་། མ་དབང་པུ་མ་དབང་ཞེས་གསལ།
 ༡༧༥ ལྷེ་དགོ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚོས་གསལ། རྣམ་འགྲུབ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། གྲོག ༡༡༠ འོག ༡༡༣ ར།

- ༡༥༧ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ། སྟོག་ ༣༥༧ ཞོག་ ༡༣༣ ཅེ་
 ༡༥༨ ཟླ་དགེ ༤༡༠༥ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲུང་། དམིགས་བརྟན་ སྟོག་ ༤ ཞོག་ ༥ ཅེ་
 ༡༥༩ ཟླ་དགེ ༤༡༠༥ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ དམིགས་བརྟན་ སྟོག་ ༤ ཞོག་ ༥ ཅེ་
 ༡༦༠ ཞོང་མཚུངས། དམིགས་བརྟན་ སྟོག་ ༧ ཞོག་ ༥ ཅེ་
 ༡༦༡ ཞོང་མཚུངས། དམིགས་བརྟན་ སྟོག་ ༤ ཞོག་ ༥ ཅེ་
 ༡༦༢ ཞོང་མཚུངས། དམིགས་བརྟན་ སྟོག་ ༧ ཞོག་ ༥ ཅེ་
 ༡༦༣ ཟླ་དགེ ༤༡༠༥ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲུང་། དམིགས་བརྟན་རང་འགྲེལ། ཞོག་ ༥༧ བ༧
 ༡༦༤ ཞོང་མཚུངས། དམིགས་བརྟན་རང་འགྲེལ། ཞོག་ ༥༧ བ༧
 ༡༦༥ མི་འགྱུར་བས། ཞོལ་དབར།
 ༡༦༦ ཟླ་དགེ ༤༠༥༧ བསྟན། མདོན་པ། ཀྱ དབྱིག་གཉེན། མདོན། གནས་དང་པོ། སྟོག་ ༤༣ དང་ ༤༣ ཞོག་ ༣ བ༤
 ༡༦༧ ཟླ་དགེ ༤༠༥༧ བསྟན། མཐུ་མཚུ། ཤི་ སྟོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན། ཉི་ཤུ་བ། སྟོག་ ༡༣ ཞོག་ ༣ བ༣
 ༡༦༨ འབྲང་བ། ཞོལ་དབར།
 ༡༦༩ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ། ༡ སྟོག་ ༣༥ ཞོག་ ༡༥༧ ཅེ་
 ༢༠༠ ཞོང་མཚུངས། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ། སྟོག་ ༣༥༧ ཞོག་ ༡༣༣ ཅེ་
 ༢༠༡ ཞོང་མཚུངས། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ། སྟོག་ ༣༥༧ ཞོག་ ༡༣༣ ཅེ་
 ༢༠༢ ཞོང་མཚུངས། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ། སྟོག་ ༣༥༧ ཞོག་ ༡༣༣ ཅེ་
 ༢༠༣ ཞོང་མཚུངས། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ། སྟོག་ ༣༥༧ ཞོག་ ༡༣༣ ཅེ་
 ༢༠༤ ཟླ་དགེ ༤༠༣༥ བསྟན། མཐུ་མཚུ། ཞི་ འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། ཞོག་ ༧༧ བ༧
 ༢༠༥ ཟླ་དགེ ༤༡༠༥ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲུང་། དམིགས་བརྟན་ སྟོག་ ༧ ཞོག་ ༥ ཅེ་
 ༢༠༦ ཟླ་དགེ ༤༡༡༧ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ རྣམ་པར་འགྲེལ་བཤད། ལེའུ། ༡ ཞོག་ ༡༠ བ༥ ལུང་འབྲེན་ལྟར་ཆོག་མི་གསལ།
 ༢༠༧ ཟླ་དགེ ༤༡༡༧ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ སྟོབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་ ཚད་མ་རྣམ་པར་པའི་འགྲེལ་བཤད། རང་དོན་རྒྱུ་
 དབག་གི་ལེའུ། ༡ ཞོག་ ༥༧ ཅེ་ ལུང་འབྲེན་བཀོད་པ་ལྟར་ཆོག་མི་བྱུང་།
 ༢༠༨ དཔེན་ཚད་མ་རིགས་གཉེར་རང་འགྲེལ། ས་སྒྱུ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ ལེའུ། ༧ ཞོག་ ༡༣༣ བ༣ ལ་གཟིགས།
 ༢༠༩ ས་པའ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན། ཚད་མ་རིགས་གཉེར། ས་སྒྱུ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ ལེའུ། ༧ ཞོག་ ༧ ཅེ་
 ༢༡༠ ས་པའ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན། ས་སྒྱུ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ ཚད་མ་རིགས་གཉེར། རང་བྱེད། ༧ ཞོག་ ༡༠༧ བ༥

- ༡༡༡ ཟླ་དགོ ༤༠༥༧ བསྟན། མདོན་པ། གྲུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༡ སྟོག་ ༡༧ ཤོག་ ༡ བ་༣
 ༡༡༢ གོང་གི་ལུང་འདིའི་འགྲུར་གཞན་དུ། འགྲུ་པོ་འདས་མ་ཐག་པ་ཡི། ཞེས་ཆོས་མདོན་པ་མཛོད་དུ་བྱུང་།
 ༡༡༣ ཟླ་དགོ ༤༡༠༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ། སྟོག་ ༤༤༤ ཤོག་ ༡༣༥ ན༧
 ༡༡༤ གོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ། སྟོག་ ༥༧ ཤོག་ ༧༧ ན༡
 ༡༡༥ གོང་མཚུངས། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ། སྟོག་ ༡༥༧ ཤོག་ ༡༣༥ ན༧
 ༡༡༦ གོང་མཚུངས། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ། སྟོག་ ༤༤༤ ཤོག་ ༡༣༥ ན༧
 ༡༡༧ ས་པ་ཁྱུ་ཀྱན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྐྱུ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ ལེའུ། ༧ སྟོག་ ༡༠ ཤོག་ ༡༥ བ༥
 ༡༡༨ གསལ་པ་དང་། ཞེས་དཔར།
 ༡༡༩ ཟླ་དགོ ༤༡༠༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ། སྟོག་ ༣༣༧ ཤོག་ ༡༣༡ ན༡
 ༡༢༠ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྐྱུ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ ལེའུ། ༥ སྟོག་ ༣༣ ཤོག་ ༡༥ ན༤
 ༡༢༡ ཟླ་དགོ ༤༡༠༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ། སྟོག་ ༣༤༤ ཤོག་ ༡༣༣ ན༡
 ༡༢༢ གཡལ་གྱི་སྟོན་སངས་རྒྱལ་དཔལ། ཚད་མ་རིགས་གཏེར་གྱི་འགྲེལ་པ། དཔལ་ས་སྐྱུ་འཇགས་རབ། བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་རིག་
 མཛོད་ཆེན་མོ། བོད། ༡༥ རབ་བྱེད། ༡ དེབ་ཤོག་ ༤༣༣
 ༡༢༣ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ལེའུ། ༧ སྟོག་ ༡༠ ས་སྐྱུ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ ཤོག་ ༡༠༧ ན༥
 ༡༢༤ ཟླ་དགོ ༤༡༠༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ། སྟོག་ ༣༧༡ ཤོག་ ༡༣༣ བ་༣
 ༡༢༥ ཟླ་དགོ ༣༥༧༧ བསྟན། དབུ་མ། རྩ་སྟོབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྲེད། རྟོག་གེ་འབར་བ། རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་པའི་དེ་ཁོན་ཉིད་
 ལ་འཇུག་པའི་ལེའུ། ༥ ཤོག་ ༡༡༡ ན༡
 ༡༢༦ ཟླ་དགོ ༤༡༠༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ། སྟོག་ ༣༥༧ ཤོག་ ༡༣༧ བ༡
 ༡༢༧ མཁས་བླ་པ་དགོ་ལེགས་དཔལ་བཟང་། མདོན་རྟོགས་རྒྱུན་གྱི་འགྲེལ་པ་རྟོག་གེ་ལྷན་བ། བོད། ༧ སྐབས། ༡ ཞེས་
 པར་ཤོག་ ༤༣ བ༡ ལ་དགོངས་སམ་སྟུམ།
 ༡༢༨ ཟླ་དགོ ༤༡༠༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། སྟོག་ ༡༤༧ ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། ཤོག་ ༡༡༣ ན༣
 ༡༢༩ གོང་མཚུངས། སྟོག་ ༡༧༠ ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། ཤོག་ ༡༡༤ བ༥
 ༡༣༠ གོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། སྟོག་ ༡༣༡ ཤོག་ ༡༡༥ ན༡
 ༡༣༡ གོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། སྟོག་ ༡༥༥ ཤོག་ ༡༡༧ ན༧
 ༡༣༢ མ་དཔེར་བྱེད་ཐག་སྐྱུ་བ་ནི་ཡིན་པ་མེད་ལ་ཞེས་བྱུང་ཡང་ཞེས་དཔར་ལྟར་བཅོས།

[illegible]

- ༡༥༤ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༠༥ ཤོག་ ༡༣༠ ན༤
 ༡༥༥ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༤༡ ཤོག་ ༡༣༡ བ༡
 ༡༥༦ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༤༥ ཤོག་ ༡༣༡ བ༤
 ༡༥༧ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༤༤ ཤོག་ ༡༣༡ བ༤
 ༡༥༨ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༤༡ ནས་ ༣༤༤ ཤོག་ ༡༣༡ བ༡
 ༡༥༩ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༤༢ ཤོག་ ༡༣༡ བ༤
 ༡༦༠ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༤༢ ནས་ ༣༤༠ ཤོག་ ༡༣༡ བ༤
 ༡༦༡ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༤༢ ཤོག་ ༡༣༡ བ༤
 ༡༦༢ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༤༢ ནས་ ༣༤༠ ཤོག་ ༡༣༡ བ༤
 ༡༦༣ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༤༢ ཤོག་ ༡༣༡ བ༤
 ༡༦༤ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༤༢ ནས་ ༣༤༠ ཤོག་ ༡༣༡ བ༤
 ༡༦༥ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༤༠ ཤོག་ ༡༣༡ བ༤
 ༡༦༦ ཞླ་དགེ ༤༡༠༥ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲིང་། དམིགས་བརྟན་ སྟོག་ ༤ ཤོག་ ༥༤ ན༣
 ༡༦༧ ཞླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༤༠ ཤོག་ ༡༣༡ བ༤
 ༡༦༨ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༤༡ ཤོག་ ༡༣༡ བ༤
 ༡༦༩ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༤༠ ཤོག་ ༡༣༡ བ༤
 ༡༧༠ ཞླ་དགེ ༤༡༠༥ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲིང་། དམིགས་བརྟན་ སྟོག་ ༧ ཤོག་ ༥༤ ན༤ དམིགས་བརྟན་ཏུ།
 རོ་བོག་ཡིན་དབང་པོ་ཡིན།། ཞེས་འགྲུང་བུང་མི་མཐུན་བསྟན།
 ༡༧༡ གྱིས། ཞལ་དབང།
 ༡༧༢ ཞླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༤༢ ཤོག་ ༡༣༣ ན༤
 ༡༧༣ དེབ་འདིའི་ཤོག་གྲངས་༡༤༤ ན་ག་ཐེགས།
 ༡༧༤ ཞླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༤༢ ཤོག་ ༡༣༡ བ༤
 ༡༧༥ ཞླ་དགེ ༤༡༠༣ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཕྱོགས་སྒྲིང་། ཀུན་བཅུས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ ༡ སྟོག་ ༡ ཤོག་ ༤ ན༡
 ༡༧༦ ཞླ་དགེ ༤༡༡༤ བསྟན། ཚད་མ། རོ་སྟོབ་དཔོན་ཚོས་མཆོག་རྣམས་འགྲེལ་བཤད། ལེའུ་ ༡ ཤོག་ ༡༤༢ ན༤
 ༡༧༧ ཞླ་དགེ ༤༡༠༣ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲིང་། ཚད་མ་ཀུན་བཅུས། ལེའུ་ ༡ སྟོག་ ༡ ཤོག་ ༤ ན༤
 ༡༧༨ ཞླ་དགེ ༤༡༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཕྱོགས་སྒྲིང་། རྣམ་དེས། གཞན་དོན་ལེའུ་ ༡༠༡ བལ་ཆོག་རྗེ་ལྟ་བུ་བཞེན་མི་སྟངས།
 ༡༧༩ དེ་སྟོབ་གྱི་སྒྲིབ། ཞལ་དབང།

११० ལྷ་དགེ ༤༡०༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ སྒྲོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲིབ་། རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ། ཤོག ༥༩ ཅ ༧
 १११ ལྷ་དཔོན་མཚུངས། རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ། ཤོག ༥༩ ཅ ༧
 ११२ ལྷ་དགེ ༤༡१० བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ३० ཤོག ༩༥ བ ༧
 ११३ ལྷ་དཔོན་མཚུངས། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག १२ ཤོག १༤༠ ཅ ༧
 ११ॣ ལྷ་དཔོན་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག १༩ ཤོག ༩༥ བ ༧
 ११༥ ལྷ་དཔོན་མཚུངས། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག १३ ཤོག १༤༠ ཅ ༧
 ११༦ ལྷ་དཔོན་མཚུངས། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ३༥ ཤོག १༤༠ བ ༧
 ११༧ ལྷ་དགེ ༤१०༢ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ སྒྲོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲིབ་། རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ། ཤོག ༥༩ ཅ ༧
 ११༨ སོ་སོར་བསྟུབ། ཞལ་དཔལ།
 ११༩ ལྷ་དགེ ༤११० བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ३༠ ཤོག १༤༠ ཅ ༧
 १༢༠ ལྷ་དཔོན་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག १༩ ཤོག ༩༥ བ ༧
 १༢१ ལྷ་དཔོན་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག १༩ ཤོག ༩༥ བ ༧
 १༢२ ལྷ་དཔོན་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག १༩ ཤོག ༩༥ བ ༧
 १༢३ ལྷ་དཔོན་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ३༠ ཤོག ༩༥ བ ༧
 १༢༤ ལྷ་དཔོན་མཚུངས། ལྷ་དཔོན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་ཅིག་མཛད་ལ་ད་ལྟ་བསྟན་འགྲུལ་དུ་བཞུགས་པའི་ནང་རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་
 ལེའུའི་འགྲེལ་བ་མི་བྱུང་བས་མཁས་གྲུབ་རྗེས་གང་ལས་དགོངས་པ་དེ་དྲངས་ངོས་འཛིན་པ་ཐུབ།
 १༢༥ ལྷ་དགེ ༤११༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག १༧ ཤོག ༩༥ བ ༧
 १༢༦ ལྷ་དཔོན་མཚུངས། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག १༧ ཤོག ༩༥ ཅ ༧
 १༢༧ ལྷ་དགེ ༤१११ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ ཤོག १༤༥ བ ༧
 १༢༨ ལྷ་དགེ ༤११२ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རིགས་ཐིགས། རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ १ ཤོག १३१ ཅ ༧
 १༢༩ ལྷ་དགེ ༤११३ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། གཏན་ཆོས་ཐིགས་པ། ཤོག १३༤ བ ༧
 १༣༠ འདི་ལལ་ཆེར་རྒྱལ་ཆབ་རྗེར་དགོངས་སམ་སྟུམ་ཏེ་དཔེར་ན། རྒྱལ་ཆབ་རྗེར་ཆོས་འཇུག་གི་ཆེན་པོ་ཆེ། ཡོད། ༤ ལེའུ་ १
 ཤོག १༩༤ ཅ ༧ དང་། དེ་བཞིན་དུ་དེའི་ཚད་མ་རིགས་ཐིགས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ལེགས་བཤད་སྤྱིར་པོའི་གཏེར། ཡོད། ༩
 ཤོག ༤༧ ཅ ༧ དཔལ་ལྷན་ཐིགས་ཆོས་ཕན་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེད་པའི་སྒྲོར་ཆེན་ཆེ་ཙོང་ལ་ཆེན་པོའི་དབྱེད་
 མ་རྒྱུག་གི་ཟེན་གྱིས་སྤྱུང་དབྱེད་། རྗེ་ཙོང་ལ་ཆེན་པོ་། དབྱེད་ཀྱི་ཟེན་གྱིས་། གསུང་འབུམ། ཡོད། བ ཤོག ༩ ཅ ༧

བཀྲམ་ལྷན་དཔར་མ།

༣༠༡ འདི་སློབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ཤྱི་ལའི་དབུ་མ་སྒྲུང་བ་ལ་དགོངས་ཤིང་། དེར་ཉལ་ས་དང་ཚུལ་སྒྲུང་བཅད་ཅམ་སྟེ་མེད་དགག་ལ་
ཚུལ་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་ཀྱང་གཏན་ཚིག་འཐད་པར་དམིགས་གྱིས་བཀར་ནས་བསྐྱབས་པར་མཛད་དོ། །དཔེར་ན།

ལྷེ་དགོ ༣༣༧ བསྟན། དབུ་མ། ས་སློབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ཤྱི་ལ། དབུ་མ་སྒྲུང་བ། ༡༧༩ བལ་ལ་གཞིགས།

༣༠༢ ལྷེ་དགོ ༤༡༣ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཕྱོགས་སྒྲུང་། གཞན་དོན་ལེའུ ༩ གློག་ ༩ ཤོག་ ༤ ལྟེ

༣༠༣ མཛོན། ཞལ་དཔར།

༣༠༤ ལྷེ་དགོ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་གློག་ ༧༡ ཤོག་ ༡༤༩ ལྟེ

༣༠༥ ལྷེ་དགོ ༤༡༣ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲུང་། ཚད་མ་གྲུབ་བཅུས། ལེའུ་ ༤ གློག་ ༥ ཤོག་ ༩ ལྟེ

༣༠༦ ཐ་དད། ཞལ་དཔར།

༣༠༧ ལྷེ་དགོ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་གློག་ ༩༤ ཤོག་ ༧༧ ལྟེ

༣༠༨ ལྷེ་དགོ ༤༡༤ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་དཔལ་ལྷན་ཚུལ་གྲགས། རྣམས་འགྲེལ་རང་འགྲེལ། ཤོག་ ༩༤༤ བཟེ

༣༠༩ ལྷེ་དགོ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་གློག་ ༩༤༩ ཤོག་ ༡༤༧ ལྟེ

༣༡༠ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་གློག་ ༡༧༩ ཤོག་ ༡༠༩ ལྟེ

༣༡༡ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་གློག་ ༡༠༠ ཤོག་ ༡༠༩ ལྟེ

༣༡༢ རང་འགྲེལ་གྱི་ཚིག་འདི་རྣམས་འཛིན་མ་ཐུབ།

༣༡༣ ལྷེ་དགོ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། རེ་སློབ་དཔོན་ཤྱུ་སྟོ། ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་བཤད། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ ༡ ཤོག་ ༡༧ ལྟེ

༣༡༤ ལྷེ་དགོ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་གློག་ ༩༡ ཤོག་ ༧༥ ལྟེ

༣༡༥ ལྷེ་དགོ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། རེ་སློབ་དཔོན་ཤྱུ་སྟོ། ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་བཤད། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་གློག་ ༩༡ ཤོག་ ༧༥ ལྟེ གཞན་དོན་མར་། ཡང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དགག་པའི་ཐ་སྟོན་བསྐྱབས་པའི་ཡང་དོ། །གཏན་ཚིགས་ནི་ཉལ་ས་སོ།

༣༡༦ ལྷེ་དགོ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མཛོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་གློག་ ༧༧ ཤོག་ ༡༩༩ ལྟེ

༣༡༧ གོང་མཆུངས། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་གློག་ ༩༤༤ ཤོག་ ༡༥༠ ལྟེ

༣༡༨ གོང་མཆུངས། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་གློག་ ༩༧༠ ཤོག་ ༡༥༠ ལྟེ

༣༡༩ ལྷེ་དགོ ༤༠༤ བསྟན། མཛོན་པ། གྱུ་དབྱིས་གཉེན། ཚུལ་མཛོན་པ་མཛད། གནས་བཞིས། གློག་ ༩༩ ཤོག་ ༡༩ ལྟེ

३१० བཙུག་ལྷན་པུས་ཀྱི་མདོ་ལས་གསུངས་པ་བསྟན་བཙུག་བཙུག་པོ་དང་པ་གྲགས་ཆེ་བ་ནི། ལྷེ་དགེ ༤༡༥ བསྟན། སྤྱིང་ཡིག
 ཅེ་མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ། རིན་ཆེན་མེད་པ། ལེའུ ༥ སྟོག ३२ འོག ११३ བ། རང་བཟླས།
 ३११ ལྷེ་དགེ ༤१० བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ སྟོག ११༥ འོག १०३ བ༥
 ३१२ ལོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ སྟོག ११༥ འོག १०३ བ༥
 ३१३ ལོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ སྟོག ११༥ འོག १०३ བ༥
 ३१। ལོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ སྟོག ११༥ འོག १०३ བ༥
 ३१༥ ལོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ སྟོག ११༥ འོག १०३ བ༥
 ३१༦ ལོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ སྟོག ११༥ འོག १०३ བ༥
 ३१༧ ལོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ སྟོག ११༥ འོག १०३ བ༥
 ३१༨ ལོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ སྟོག ११༥ འོག १०३ བ༥
 ३१༩ ལོང་མཚུངས། ལམ་ལུགས་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ སྟོག १०३ འོག १༤३ བ༥
 ३२० ལྷེ་དགེ ३२१༤ བསྟན། དུས་མ། ཅེ་ མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ། རྩ་བ་ཤེས་རབ། སྟོག १० རབ་བྱེད། १༤ འོག १༥ བ༥
 ३२१ ལྷེ་དགེ ༤१० བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ སྟོག ༤༤ འོག ༤२ བ༥
 ३२२ ལྷེ་དགེ ༤११༡ བསྟན། ཚད་མ། ཉེ་ ཤེས་འབྱུང་སྟོན་གྱིས། ཚད་མ་རྣམས། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ འོག ११༤ བ།
 ३२३ ལྷེ་དགེ ༤११༤ བསྟན། ཚད་མ། རྩོམ་པ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་ ཚད་མ་རྣམ་པ་རང་པོས་པའི་འགྲེལ་བཤད། མདོན་སུམ་གྱི་
 ལེའུ १ འོག १༥༤ བ༥ ལུང་འབྲེན་བཀོད་པ་ལྟར་ཆོག་རི་ལྟ་བུ་བཞེས་མི་བྱུང་།
 ३२༤ ལྷེ་དགེ ༤१२༠ བསྟན། ཚད་མ། ཉེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་བཤད། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ འོག १༥३ བ༥
 ३२༥ ལྷེ་དགེ ༤१༠३ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྤྱང་། ཚད་མ་ཀུན་བཅུས། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ १ སྟོག ༥
 འོག ३ བ༥
 ३२༦ ལྷེ་དགེ ༤१༠༤ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཕྱོགས་སྤྱང་། ཀུན་བཅུས་རང་འགྲེལ། རང་དོན་ལེའུ १ འོག ३༥ བ༥
 ३२༧ ལྷེ་དགེ ༤११༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ སྟོག ༥༡ འོག १११ བ༥
 ३२८ འདི་རྩོམ་པོས་བྱས་པའི་གཞུང་གི་རྣམ་པ་ཤད་ཅེས་པ་མཁས་གྲུབ་རྩེད་རྣམ་འགྲེལ་ལྟེ་གཞན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཆོར་གོ་མི་རུང་།
 ལྟེ། ལྟེ་གཞན་དེ་ལྟར་བཅུན་གྱི་རྒྱུན་ཡིད་ཀྱི་སྤྱན་སེལ་ལས་ཕྱི་རྩེད་ཡིན་པ་གཞུང་གཉིས་ཀ་ལས་གསལ་བར་བློན་པས།
 གཞུང་འདི་ལས་ཆེར་མཁས་གྲུབ་རྩེད་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་ལྟེ་གཞན་རིགས་པའི་སྤྱིང་པོ་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་རྣམས་ཐར་མཁས་པའི་
 ཡིད་འཕྲོག་ཀྱང་(གསུང་འབུམ། ༡ འོག १३ བ།)གསལ་བ་དེ་ལ་དགོངས་སམ་སྒྲུབ་མོད། དེའི་དཔེ་གསུང་འབུམ་དུ་མ་

བཞུགས་པ་མ་ཟད། དེང་མཇལ་དུ་འང་མེད་པ་ཡིད་ལམ་གྱི་གནས་སོ།།

༣༣༩ བསྐྱབ། ཞེལ་དཔར།

༣༤༠ ཟླ་དགོ ༤༡༠ བསྐྱབ། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༣༡ ཤོག ༡༤༠ བཟ

༣༤༡ གོང་མཚུངས། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ ཤོག ༡༩༠ བཟ

༣༤༢ ཟླ་དགོ ༤༡༠ བསྐྱབ། ཚད་མ། ཅེ་སྟོབ་དཔོན་ཕྱགས་སྒྲུང་། ཚད་མ་རིགས་འཇུག ཤོག ༩༡ བཟ

༣༤༣ གོང་མཚུངས། ཚད་མ་རིགས་འཇུག ཤོག ༩༡ བཟ

༣༤༤ འགལ་བརྟགས། ཞེལ་དཔར།

༣༤༥ ཞེས་སྟོས། ཞེལ་དཔར།

༣༤༦ ཟླ་དགོ ༤༡༠ བསྐྱབ། ཚད་མ། ཅེ་ཕྱགས་སྒྲུང་། ཚད་མ་རིགས་འཇུག ཤོག ༩༡ བཟ ཚོག་རི་ལྷ་བ་བཞིན་མི་བྱུང་།

༣༤༧ གོང་མཚུངས། ཚད་མ་རིགས་འཇུག ཤོག ༩༡ བཟ ཚོག་རི་ལྷ་བ་བཞིན་མི་བྱུང་།

༣༤༨ ཟླ་དགོ ༤༠༩ བསྐྱབ། མེས་མཚུངས། རེ་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མཛོན་པ་ཀུན་བཅུས། ལེའུ་ ༡ ཤོག ༤༤ བཟ

༣༤༩ ཟླ་དགོ ༤༡༠ བསྐྱབ། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༣༡ ཤོག ༡༤༠ བཟ

༣༥༠ གོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༥ ཤོག ༩༥ བཟ

༣༥༡ ཟླ་དགོ ༤༡༠ བསྐྱབ། ཚད་མ། ཅེ་སྟོབ་དཔོན་ལྷ་སྟོ། རྣམ་འགྲེལ་འགྲེལ་བཤད། རང་དོན་ལེའུ་ ཤོག ༡༧ བཟ

༣༥༢ ཟླ་དགོ ༤༡༣ བསྐྱབ། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་ཀུན་བཅུས། གཞན་དོན་ལེའུ་ སྟོག ༡ འགྲུར་ཅུང་མི་མཐུན། ཤོག ༥ བཟ

༣༥༣ བསྐྱབ་འགྲུར་དུ་ཕྱགས་སྒྲུང་གི་རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་པ་རྒྱ་ནག་གི་སྐད་ལས་བསྐྱར་བ་ཞིག་བཞུགས་མོད། དེ་ཡོངས་
གྲགས་ཀྱི་རིགས་སྟོ་ཞེས་པ་དེ་མིན་པར་མཛོན་ལ། དེ་ལྷ་ན་ཕྱགས་སྒྲུང་གི་རིགས་སྟོ་བོད་སྐད་དུ་སྒྱུར་མེད་པར་སྒྲུང་བས་
དབྱེད་དགོས་པར་སྒྲུང་།

༣༥༤ འདི་དང་སྐབས་གོང་འོག་འགར་གཞུང་གི་རྣམ་བཤད་དུ་བཤད་པར་བྱའོ་ཞེས་ཞལ་འཕངས་མཛད་པ་མཁས་གྲུབ་རྗེས་རྣམ་
འགྲེལ་གྱི་ལྷ་ཀེན་ཚུ་མ་པར་བཞེད་པ་ལ་གོ་དགོས།

༣༥༥ ཟླ་དགོ ༤༡༠ བསྐྱབ། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༩༡ ཤོག ༡༤༣ བཟ

༣༥༦ གོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༡༣ ཤོག ༡༡༥ བཟ

༣༥༧ རྣམ་པར་བཞག་ ཞེལ་དཔར།

༣༥༨ ཟླ་དགོ ༤༡༠ བསྐྱབ། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༡༠ ཤོག ༡༤༣ བཟ

༣༥༩ ཟླ་དགོ ༤༡༠ བསྐྱབ། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༡༥ ཤོག ༡༤༤ བཟ

- ༣༡༩ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། རྩོམ་འགྲེལ་འགྲེལ་བཤད། ལྷ་ཀློ། རང་དོན་ལེན། ལྷོ་ག ༡༥༤ ཤོག ༡༠༠ བལ
 ༣༡༤ ཟླ་དགེ ༤༡༥༥ བསྟན། ཚད་མ། ཟེ མཁན་ཆེན་ཞིབ་འཇོ། ཚད་མ་དེ་ཁོན་ཉིད། ལེན། ༡༠ ལྷོ་ག ༡༥ ཤོག ༣༧
 ༣༡༥ ཟླ་དགེ ༤༡༥༧ བསྟན། ཚད་མ། ཟེ སློབ་དཔོན་ཀམ་ལ་ཤིལ། དེ་ཁོན་ཉིད་བསྟུས་པའི་དཀའ་འགྲེལ། ལུང་ཚིག་བཀོད་
 པ་རྩི་བཞེན་ཚིག་མི་གསལ། ཤོག ༣༣༡ ནལ
 ༣༡༥ འདི་ལལ་ཆེར་རིགས་པའི་དབང་ལྷན་ལྷ་པའི་ལུགས་ལ་དཔོངས་ཤིང་། དེའི་ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་དུ་མཚན་མཚན་གྱི་དོན་
 ལྷོག་དེ་ལྷ་རྒྱུ་དུ་གཏན་ལ་ལབ་ཡོད།
 ༣༡༧ འདི་གོང་དུ་རང་མཚན་གྱི་རྩམ་གཞག་གསུངས་པའི་སྐབས་དབྱེད་པ་རྒྱས་པར་མཛད་པ་ལ་གོ་དགོས་པས། དེབ་འདིའི་ཤོག་
 གངས་༣༡ ན་གཟེགས།

འགལ་འབྲེལ་གྱི་རྩམ་གཞག་གི་མཚན།

- ༡ ཟླ་དགེ ༤༡༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ དཔལ་ལྷན་ཚོས་གྲགས། རྩམ་ངེས། གཞན་དོན་ལེན། ༣ ཤོག ༡༤༤ ནལ
 ༢ འདིར་སློབ་དཔོན་ལྷ་པའི་བཞེད་པ་བཀོད་པ་དེའི་ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་དུ་བཅའ་ཡང་བརྟེན་སོན་མ་བྱུང་བས། ལལ་ཆེར་
 གཞུང་གཞན་དུ་བཞུགས་པར་སྤང་།
 ༣ རང་གིས། ཞེལ་དཔར།
 ༤ མུན་པ་འགག་ ཞེལ་དཔར། སྐུ་འབྲུམ།
 ༥ ཟླ་དགེ ༤༡༡༤ བསྟན། ཚད་མ། རྩོམ་འགྲེལ་འགྲེལ་བཤད། ལེན། ༡ ཤོག ༡༠༥ ནལ ལུང་ཚིག་རི་བཞེན་མི་བྱུང་།
 ༦ མེད་པས། ཞེལ་དཔར།
 ༧ ཟླ་དགེ ༤༠༤༤ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཀུས་པ། ལེན། ༡ ཤོག ༡༤ ནལ དེ་ཉིད་ལས། གང་ཞིག་
 ལས་གང་སྤྱོད་ཞེན། འདས་པ་ནི་འགགས་པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན་ནོ། །མ་འདས་པ་ནི་མ་བྱུང་བའི་ཕྱིར་མ་ཡིན་ནོ། །ད་ལྟར་བྱུང་བ་
 ནི་ལམ་དང་མཉམ་དུ་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན་ནོ། །
 ༨ སྤང་། ཞེལ་དཔར།
 ༩ ཟླ་དགེ ༤༡༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ དཔལ་ལྷན་ཚོས་གྲགས། ཚད་མ་རྩམ་ངེས། ལེན། ༡ ཤོག ༡༥༧ བ
 ༡༠ ཟླ་དགེ ༤༡༡༤ བསྟན། ཚད་མ། རྩོམ་འགྲེལ་འགྲེལ་བཤད། ལེན། ༡ ཤོག ༡༠༥ ནལ ལུང་ཚིག་རི་བཞེན་མི་བྱུང་།
 ༡༡ ཟླ་དགེ ༤༡༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ དཔལ་ལྷན་ཚོས་གྲགས། ཚད་མ་རྩམ་ངེས། ལེན། ༣ ཤོག ༡༠༥ ནལ
 ༡༢ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྩམ་འགྲེལ། རང་དོན་ལེན། ལྷོ་ག ༡༡ ཤོག ༤༤ ནལ འདི་ནི་འབྲས་བུའི་

རྟགས་ལས་སྒྲིམ། ཞེས་བྱུང་།

༡༩ བསྐྱེད་བྱེད། ཞེས་དཔལ།

༡༧ ཟླ་དགོ ༤༩༧ བསྐྱེད། ཚད་མ། ཞེས་སློབ་དཔོན་བདེ་བྱེད་དགའ་བའམ་བུམ་ཟེ་ཆེན་པོ། འབྲེལ་བ་བརྟག་པའི་རྗེས་སུ་
འབྲང་བ། རང་དོན་ལེལ། སྟོག ༡༡ ཤོག ༣༠ བ།

ཆོག་གསལ་སྟོང་བྱུང་གི་ཚད་མའི་མཆན།

༡ ཟླ་དགོ ༣༩༡ བསྐྱེད། དབུ་མ། ས་སློབ་དཔོན་ཡེ་ཤེས་སྟོང་པོ། དབུ་མ་བདེན་གཉིས། སྟོག ༡༡ ཤོག ༡ བ།

༢ འདི་དང་གཤམ་དུ་སྐབས་འགར་སྟག་ཚང་བའི་མཆན་དངོས་འདོན་མཛད་དེ་དགག་པ་བྱུང་བ་ནི། སྟག་ཚང་བས་བྱུང་མཐའ་
ཀུན་ཤེས་སུ་ཐལ་འབྱུང་བའི་ལྷགས་ལ་ཚད་མ་མི་རུང་བར་གསུངས་པ་འགོག་པ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་
བའི་བྱུང་མཐའ་ཆེན་མོར་ཡང་སྟག་ཚང་བའི་འདོད་པ་འགོག་པའི་གཞུང་རྒྱས་ཅམ་ཞིག་བྱུང་།

༣ ཟླ་དགོ ༣༩༠ བསྐྱེད། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཆོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༢༥ བ།

༤ ཟླ་དགོ ༥༩ བཀའ། དཀོན་བརྟེན་མ། ཅ འཕགས་པ་ཉེ་བར་འཁོར་གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ། ཤོག ༡༩༡ བ།

༥ ཟླ་དགོ ༤༡༩ བསྐྱེད། སྒྲིང་ཡིག གོ མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ། དབུ་མ་རིན་ཆེན་ཐེང་བ། ལེལ། ༤ སྟོག ༢༡ ཤོག ༡༩༡ བ།

༦ ཟླ་དགོ ༣༩༩ བསྐྱེད། དབུ་མ། འ སློབ་དཔོན་ལྷ་གསལ། དབུ་མ་འཕྲུག་པ། མེས་པ་བསྐྱེད། ༡ ཤོག ༣༥ བ།

༧ ཟླ་དགོ ༣༩༩ བསྐྱེད། དབུ་མ། ཅ མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ། རིགས་པ་དུག་ཅུ་པ། སྟོག ༣༤ ཤོག ༡༡ བ།

༨ ཟླ་དགོ ༣༩༤ བསྐྱེད། དབུ་མ། ཡ སློབ་དཔོན་ལྷ་གསལ། རིགས་པ་དུག་ཅུ་པའི་འབྲེལ་བ། ཤོག ༡༤ བ།

༩ ཟླ་དགོ ༤༡༩ བསྐྱེད། སྒྲིང་ཡིག གོ རིན་ཆེན་ཐེང་བ། ལེལ། ༣ སྟོག ༣༥ ཤོག ༡༡༧ བ།

༡༠ ཟླ་དགོ ༣༩༤ བསྐྱེད། དབུ་མ། ཚ འཕགས་པ་ལྷ། བཞི་བརྟེན་པ། རབ་བྱེད། ༡༥ སྟོག ༣༤ ཤོག ༡༩ བ།

༡༡ ཟླ་དགོ ༣༩༥ བསྐྱེད། དབུ་མ། ཡ སློབ་དཔོན་ལྷ་གསལ། བཞི་བརྟེན་པའི་འབྲེལ་བ། རབ་བྱེད། ༡༥ ཤོག ༣༩༩ བ།

༡༢ ཟླ་དགོ ༣༩༠ བསྐྱེད། དབུ་མ། འ སློབ་དཔོན་ལྷ་གསལ། དབུ་མ་ཆོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡༥ ཤོག ༤༠ བ།

༡༣ ཟླ་དགོ ༣༤༩ བསྐྱེད། དབུ་མ། ཀ མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ། མདོ་ཀུན་བརྟེན་པ། ཤོག ༡༤༩ བ།

༡༤ ཟླ་དགོ ༣༩༩ བསྐྱེད། རྒྱུང་འབྲེལ། མི བྱུང་ཆེན་ས་ར་ཏ། དོ་ཏ་མཛོད། ཤོག ༣༡ བ།

༡༥ མོང་དུ་རྩ་བའི་ས་བཅད་གཉིས་དབྱེས་པས་འདི་ལ་ཐལ་འབྱུང་བའི་གཞུང་ནས་བཤད་རྒྱལ་ལྷུ་ལ་མེད་དུ་འཆད་པ་ཞེས་བྱུང་
ཡང་། ས་བཅད་འདིའི་ཐད་ཀྱི་གཞུང་དངོས་གཞི་སྐབས་མ་དཔེ་རང་དུ་བཤད་རྒྱལ་ལྷུ་ལ་མེད་དུ་བཞག་པ་ཞེས་བྱུང་མི་འདྲ་
བ་བཀོད་འདུག དེ་བཞིན་དུ་གཤམ་གྱི་ས་བཅད་འགའ་ཞིག་ལ་འཇུག་དུ་བཀམས་པའི་སྐབས་དང་བྱིས་གཞུང་དངོས་གྱི་
སྐབས་མིང་ཅུང་ཟད་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཤས་བྱུང་།

- ༡༥ ཟླ་དག ༣༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚིག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༥ བ
 ༡༦ ཟླ་དག ༣༤༡ བསྟན། དབུ་མ། ས སྒྲོབ་དཔོན་ཡེ་ཤེས་སྒྲིང་པོ། དབུ་མ་བདེན་གཉིས་རང་འགྲེལ། ཤོག ༥ བ
 ༡༧ བོད་མཚུངས། དབུ་མ་བདེན་གཉིས་རང་འགྲེལ། ཤོག ༩ བ
 ༡༨ ཟླ་དག ༣༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚིག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ
 ༡༩ བོད་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ
 ༢༠ བོད་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ
 ༢༡ བོད་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ
 ༢༢ བོད་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ
 ༢༣ བོད་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ
 ༢༤ བོད་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ
 ༢༥ ཟླ་དག ༣༤༢ བསྟན། དབུ་མ། ཅ མགོན་པོ་ལྷ་སྒྲུབ། ཅ་བ་ཤེས་རབ། རབ་བྱེད། ༡༥ སྟོག ༢ ཤོག ༡༡ བ
 ༢༦ ཟླ་དག ༣༤༣ བསྟན། དབུ་མ། ཅ མགོན་པོ་ལྷ་སྒྲུབ། ཅོད་བསྐྱོགས་སྟོག ༡༥ ཤོག ༡༢ བ
 ༢༧ ཟླ་དག ༣༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚིག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ
 ༢༨ བོད་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ
 ༢༩ ཟླ་དག ༣༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚིག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ
 ༣༠ བོད་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༠ བ
 ༣༡ བོད་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༠ བ
 ༣༢ མ་དཔེ་དེའི་དྲོ་ཐ་སྒྲིབ་མེད་པས་ན་ཞེས་བྱུང་ཡང་། དེའི་དྲོ་ཐ་སྒྲིབ་མེད་པས་ན་ཞེས་པ་ཡིན་པའི་སྒྲུལ་མོད་རང་སོར་བཞག
 ༣༣ ཟླ་དག ༣༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚིག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༠ བ
 ༣༤ བོད་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༠ བ
 ༣༥ བོད་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༠ བ
 ༣༦ ཟླ་དག ༣༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚིག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༠ བ
 ༣༧ ཟླ་དག ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅ ཚེས་གསལ། ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མདོན་སྒྲུལ་གྱི་ཡེ་ལྷ། སྟོག ༡ ཤོག ༡༡༥ བ
 ༣༨ ཟླ་དག ༣༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚིག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༠ བ
 ༣༩ བོད་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༠ བ
 ༤༠ བོད་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༠ བ

- ༤༡ ཟླ་དག ༤༤༡༠ བསྟན། ལྷ་ཚོགས། ཏྲ་སྒྲོབ་དཔོན་པོ་ཞི་ནི། བརྟེན་པ་པོ་ཞི་ནི་མདོ། ལེའུ་༩ ཤོག ༩༩ བྲ།
 ༤༩༩ བ༡ བཅས་ལ་གཟིགས། ལྷ་པོ་ཞི་ནི་མདོ་ལས། གྲིཏ་ལྷོ་བུ་ལུ་མ། ཞེས་པ་ནི། བྲེད་པ་དང་ལྷ་པོ་ཞི་མེ་མེ་བའོ།
 ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། ལེགས་སྒྲུབ་གྱི་མདོ་ཨང་ནི། མདོ་ཨང་། ༧༧༥ ༩་༩་༡༡ ༩ མདོ་དེར། གྲིཏ་ལྷོ་བུ་ལུ་མ། མང་པོ་
 ལ་གྲིཏ་ལྷོ་བུ། བྲ་བ་ཚོགས་དོན་མང་པོ་ལ་གྲིཏ་གྱི་མིང་ཅན་གྱི་ཞུན་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ཞེས་གསལ།
- ༤༢ ཟླ་དག ༩༥༠༠ བསྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚོགས་གསལ། རབ་བྲེད། ༡ ཞུན་བརྟན་པ། ཤོག ༩༠ བ༩
- ༤༣ ཞོང་མཚུངས། ཞུན་བརྟན་པ། ཤོག ༩༠ བ༩
- ༤༤ ཞོང་མཚུངས། ཞུན་བརྟན་པ། ཤོག ༩༠ བ༩
- ༤༥ ཞོང་མཚུངས། ཞུན་བརྟན་པ། ཤོག ༩༠ བ༤
- ༤༦ ཞོང་མཚུངས། ཞུན་བརྟན་པ། ཤོག ༩༠ བ༧
- ༤༧ ཞོང་མཚུངས། ཞུན་བརྟན་པ། ཤོག ༩༠ བ༧
- ༤༨ ཞོང་མཚུངས། ཞུན་བརྟན་པ། ཤོག ༩༡ བ༩
- ༤༩ ཞོང་མཚུངས། ཞུན་བརྟན་པ། ཤོག ༩༡ བ༩
- ༥༠ ཟླ་དག ༩༥༠༡ བསྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚོགས་གསལ། རབ་བྲེད། ༥ ཤོག ༧༩ ཤོག ༩༠༧ བ༤
- ༥༡ ཟླ་དག ༩༥༠༠ བསྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚོགས་གསལ། རབ་བྲེད། ༡ ཞུན་བརྟན་པ། ཤོག ༩༡ བ༤
- ༥༢ ཞོང་མཚུངས། ཞུན་བརྟན་པ། ཤོག ༩༡ བ༤
- ༥༣ ཟླ་དག ༩༧ བསྟན། དཀོན་པ་ཅེས་པ་ཆ འཕགས་པ་གཙུག་ན་མེན་པོ་ཆེས་ཞུས་པའི་མདོ། ཤོག ༩༩༤ བ༧
- ༥༤ ཟླ་དག ༩༥༠༠ བསྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚོགས་གསལ། རབ་བྲེད། ༡ ཞུན་བརྟན་པ། ཤོག ༩༡ བ༤
- ༥༥ ཞོང་མཚུངས། ཞུན་བརྟན་པ། ཤོག ༩༡ བ༥
- ༥༦ ཟླ་དག ༩༥༩༤ བསྟན། དབུ་མ། ཅ མཐོན་པོ་ལྷ་སྒྲུབ། ཅ་བ་ཤེས་རབ། རབ་བྲེད། ༡༥ ཤོག ༩ ཤོག ༩ བ༥
- ༥༧ ཟླ་དག ༩༥༠༠ བསྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚོགས་གསལ། རབ་བྲེད། ༡ ཞུན་བརྟན་པ། ཤོག ༩༡ བ༥
- ༥༨ ཞོང་མཚུངས། ཞུན་བརྟན་པ། ཤོག ༩༡ བ༤
- ༥༩ ཞོང་མཚུངས། ཞུན་བརྟན་པ། ཤོག ༩༩ བ༡
- ༦༠ ཞོང་མཚུངས། ཞུན་བརྟན་པ། ཤོག ༩༡ བ༧
- ༦༡ ཟླ་དག ༩༥༩༤ བསྟན། དབུ་མ། ཅ མཐོན་པོ་ལྷ་སྒྲུབ། ཅ་བ་ཤེས་རབ། རབ་བྲེད། ༩ ཤོག ༩༡ ཤོག ༩ བ༤
- ༦༢ ཟླ་དག ༩༥༠༠ བསྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚོགས་གསལ། རབ་བྲེད། ༡ ཞུན་བརྟན་པ། ཤོག ༩༩ བ༡

༥༩ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ ན༩

༦༠ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ ན༩

༦༡ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ ན༩

༦༢ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ ན༩

༦༣ འདི་ནི་རྩེ་ཚོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་རིམ་ལྷན་མཐོང་ཆེན་མོ་དང་། དེའི་རྩེ་ཤེ་རྒྱུ་ཆེན་དང་། དབུ་མ་འཇུག་པའི་རྣམ་པ་གད་
དགོངས་པ་རབ་གསལ་བཅས་ལ་གོ་དགོས།

༦༤ ལྷེ་དགོ ༤༠༡༡ བསྟན། སེམས་ཅམ། བེ་རྩེ་བཙུན་བྱམས་མགོན། ལེལ། ༡ སྟོག ༩ ཤོག ༤༠ ན༩

༦༥ ལྷེ་དགོ ༣༤༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འདུ་མ་ཆོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ ན༩

༦༦ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ ན༩

༦༧ ལྷེ་དགོ ༣༤༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འདུ་མ་ཆོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ ན༩

༦༨ ལྷེ་དགོ ༤༠༡༡ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཞེ་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། རྣམ་པ་རག་ཏན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། ཤོག ༢༢ བ༢

༦༩ ལྷེ་དགོ ༣༤༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འདུ་མ་ཆོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ༡

༧༠ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ༡

༧༡ ལྷེ་དགོ ༣༤༤༡ བསྟན། དབུ་མ། འདུ་མ་ཆོག་གསལ། སེམས་བསྟེད། ༥ སྟོག ༡༣༥ ཤོག ༡༡༡ ན༩

༧༢ ལྷེ་དགོ ༣༤༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འདུ་མ་ཆོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ༡

༧༣ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ༡

༧༤ འདི་རྩེ་ཚོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གཞུང་དྲང་ངེས་ལེགས་བཤད་སྙིང་པོར་གོ་དགོས།

༧༥ ལྷེ་དགོ ༣༤༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འདུ་མ་ཆོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ༡

༧༦ འདི་མ་དཔེར། སྤ་བ་ལ་སོགས་པ་སོགས་པས། ཞེས་བྱུང་ཡང་ནོར་བར་ངེས་པས་བཅོས།

༧༧ ལྷེ་དགོ ༣༤༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འདུ་མ་ཆོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ༩

༧༨ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ༩

༧༩ ལྷེ་དགོ ༣༤༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འདུ་མ་ཆོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ༢

༨༠ ལྷེ་དགོ ༣༤༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འདུ་མ་ཆོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ ན༡

༨༡ ཞོལ་དབར། གཞུང་འབུམ་པོད། ཡ ཤོག ༤༥ བ༡

༨༢ ལྷེ་དགོ ༣༤༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འདུ་མ་ཆོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ ན༡

- ༥༧ གོང་མཚུངས། རྒྱུ་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ་༡
- ༥༨ རྩེ་དགོ ༤༡༥༨ བརྟན། སྤྲིང་ཡིག གོ མགོན་པོ་ལྷན་སྒྲིག་པ། དབུ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་བྲང་བ། ལེའུ ༡ ཟླ་ ༡༠ ཤོག ༡༠༧ བ་༧
- ༥༩ རྩེ་དགོ ༤༡༥༠ བརྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུ་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ་༥
- ༦༠ གོང་མཚུངས། རྒྱུ་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ་༩
- ༦༡ གོང་མཚུངས། རྒྱུ་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ་༩
- ༦༢ རྩེ་དགོ ༤༡༥༠ བརྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུ་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ་༥
- ༦༣ གོང་མཚུངས། རྒྱུ་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ་༥
- ༦༤ རྩེ་དགོ ༤༠༩༡ བརྟན། སེམས་ཅམ། ཤི སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན། རྣམ་བཤད་རིགས་པ། ལེའུ ༡ ཤོག ༡༩ བ་༧
ཆོག་རི་བཞེན་མི་གསལ། དེ་ཉིད་ལས། རྣམ་པར་གྲོལ་བར་བྱ་བ་ནི་རིགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རུང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་
ཆོག་གོ། འདིར་ཡང་སློབ་པར་བྱ་བ་ནི་རིགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རུང་བའི་དོན་དུ་བལྟ་བར་བྱའོ། ཞེས་གསལ།
- ༦༥ རྩེ་དགོ ༤༡༥༡ བརྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་འཇུག་པ། སེམས་བསྐྱེད། ༥ ཟླ་ ༡༤༤ ཤོག ༡༡༡ བ་༤
- ༦༦ གོང་མཚུངས། ཟླ་ ༡༥༥ ཤོག ༡༡༩ བ་༧
- ༦༧ རྩེ་དགོ ༤༡༥༠ བརྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུ་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ་༩
- ༦༨ རྩེ་དགོ ༤༡༥༠ བརྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུ་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ་༥
- ༦༩ རྩེ་དགོ ༤༡༥༡ བརྟན། དབུ་མ། མ སློབ་དཔོན་ཡེ་ཤེས་སྤྲིང་པོ། དབུ་མ་བདེན་གཉིས། ཟླ་ ༡༡ ཤོག ༡ བ་༩
- ༧༠ རྩེ་དགོ ༤༡༥༠ བརྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུ་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ་༧
- ༧༡ གོང་མཚུངས། རྒྱུ་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ་༡
- ༧༢ འདིར་མ་དེར་དབུ་མ་མཐའ་ལས། ཞེས་འཁོད་ཀྱང་ཡིག་ཏོར་ཡིན་པས་དབུ་མ་ལས་ཞེས་བཅོས། རྩེ་དགོ ༤༡༩༤ བརྟན།
དབུ་མ། ཅ མགོན་པོ་ལྷན་སྒྲིག་པ། དབུ་མ་རྩ་བ་ཤེས་པ། རབ་བྱེད། ༩༤ ཟླ་ ༡༠ ཤོག ༡༥ བ་༩
- ༧༣ རྩེ་དགོ ༤༡༥༠ བརྟན། དབུ་མ། འ རྒྱ་གྲགས། དབུ་མ་ཚོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུ་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ་༩
- ༧༤ རྩེ་དགོ ༤༡༥༠ བརྟན། དབུ་མ། འ རྒྱ་གྲགས། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུ་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ་༥
- ༧༥ གོང་མཚུངས། རབ་བྱེད། ར ཞེས་དཔར། ཤོག ༡༩ བ་༩
- ༧༦ མཁས་གྲུབ་རྗེ། སྤྲིང་ཐུན་སྒྲུལ་བཟང་མིག་འབྱེད། གསུང་འབུམ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུ་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ་༥
- ༧༧ རྩེ་དགོ ༤༡༥༠ བརྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུ་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ་༩
- ༧༨ རྩེ་དགོ ༤༡༥༠ བརྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཚོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུ་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ་༩

༡༠༩ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༩ བ ༡

༡༡༠ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༩ བ ༢

༡༡༡ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༩ བ ༣

༡༡༢ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༩ བ ༤

༡༡༣ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༩ བ ༥

༡༡༤ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༩ བ ༦

༡༡༥ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༩ བ ༧

༡༡༦ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༩ བ ༨

༡༡༧ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༩ བ ༩

༡༡༨ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༩ བ ༡༠

༡༡༩ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༩ བ ༡༡

༡༢༠ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༩ བ ༡༢

༡༢༡ རྩེ་དགོ ༣༤༤ བསྟན། དབུ་མ། ཚ་འཕགས་པ་ལྷ། བཞི་བརྒྱ་པ། རབ་བྱེད། ༡༤ སྟོག ༡༥ ཤོག ༡༥ བ ༦

༡༢༢ རྩེ་དགོ ༣༤༥ བསྟན། དབུ་མ། འ་དབུ་མ་ཚོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༤ བ ༧

༡༢༣ གོང་མཚུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༤ བ ༨

༡༢༤ རྩེ་དགོ ༣༤༦ བསྟན། དབུ་མ། ཚ་འཕགས་པ་ལྷ། བཞི་བརྒྱ་པ། རབ་བྱེད། ༡༣ སྟོག ༡ ཤོག ༡༥ བ ༦

༡༢༥ རྩེ་དགོ ༣༤༧ བསྟན། དབུ་མ། ཡ་སྟོབ་དཔོན་རྒྱ་གསལ། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། ༡༣ ཤོག ༡༤ བ ༧

༡༢༦ རྩེ་དགོ ༣༤༨ བསྟན། དབུ་མ། ཚ་འཕགས་པ་ལྷ། བཞི་བརྒྱ་པ། རབ་བྱེད། ༡༣ སྟོག ༢ ཤོག ༡༥ བ ༦

༡༢༧ རྩེ་དགོ ༣༤༩ བསྟན། དབུ་མ། ཡ་སྟོབ་དཔོན་རྒྱ་གསལ། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། ༡༣ ཤོག ༡༤ བ ༨

༡༢༨ རྩེ་དགོ ༣༥༠ བསྟན། དབུ་མ། འ་དབུ་མ་ཚོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༤ བ ༩

༡༢༩ རྩེ་དགོ ༣༥༡ བསྟན། དབུ་མ། ཡ་སྟོབ་དཔོན་རྒྱ་གསལ། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། ༡༣ ཤོག ༡༤ བ ༧

༡༣༠ འདིར་སྒྲུབ་པ་ཤེར་རིག་གསུངས་པ་སྟག་ཚང་ལོ་ཙྰ་བ་གོ་དགོས་ཤིང་། དེའི་བྱུང་མཐའ་ཀུན་ཤེས་སུ་(ཤོག ༡༥༤)ཐལ་འགྲུང་

བའི་ལུགས་ལ་ཀུན་རྩོད་ཀྱི་ཡུལ་ཀུན་རྩོད་པར་འདོད་པ་དང་དེའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྟོབ་སྟུ་མེད་ཀྱི་ཚད་མར་འདོད་པ་འགལ་

བར་བསྒྲུབས།

༡༣༡ རྩེ་དགོ ༤༡༤ བསྟན། སྒྲ་མདོ། མེ་འཆི་མེད་མེད་གོ་འཆི་མེད་མེད། ལེའུ ༡༣ ཤོག ༡༡ བ ༦

༡༣༡ ཟླ་དག ༣༤༦༠ བསྟན། དབུ་མ། འདུ་མ་ཚོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུ་བརྟག་པ། འོག ༡༤ བ།
 ༡༣༢ ཟླ་དག ༤༣༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཚེ་ཆོས་མཚོག་རྣམ་དཔེ་འགྲེལ་པ། འོག ༡༥༠ བ། འགྲེལ་ཆུང་མི་མཐུན།
 ༡༣༣ ཟླ་དག ༣༤༦༠ བསྟན། དབུ་མ། འདུ་མ་ཚོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུ་བརྟག་པ། འོག ༡༤ བ།
 ༡༣༤ ཟླ་དག ༣༤༦༡ བསྟན། དབུ་མ། ཡ འཕགས་པ་ལྟ། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། ༡༣ འོག ༡༤༧ བ།
 ༡༣༥ ཟླ་དག ༣༤༦༠ བསྟན། དབུ་མ། འདུ་མ་ཚོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུ་བརྟག་པ། འོག ༡༤ བ།
 ༡༣༦ ཟླ་དག ༣༤༦༡ བསྟན། དབུ་མ། ཡ འཕགས་པ་ལྟ། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། ༡༣ འོག ༡༤༧ བ།
 ༡༣༧ ཟླ་དག ༣༤༦༡ བསྟན། དབུ་མ། ཡ འཕགས་པ་ལྟ། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། ༡༣ འོག ༡༤༧ བ།
 ༡༣༨ ཞོང་མཚུངས། རབ་བྱེད། ༡༣ འོག ༡༤༧ བ།
 ༡༣༩ ཞོང་མཚུངས། རབ་བྱེད། ༡༣ འོག ༡༤༧ བ།
 ༡༤༠ མ་དཔེར་འགྲེལ་བ་ཞེས་བྱུང་ཡང་། འགྲེལ་བ་ཞེས་པ་ཡིན་དེས་པས་བཅོས།
 ༡༤༡ ཟླ་དག ༤༣༠༣ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྐང་། ཚད་མ་ཀུན་བཅུས། ལེའུ ༡ སྟོག ༤ འོག ༡ བ།
 ༡༤༢ ཟླ་དག ༣༤༦༠ བསྟན། དབུ་མ། འདུ་མ་ཚོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུ་བརྟག་པ། འོག ༡༤ བ།
 ༡༤༣ ཞོང་མཚུངས། རྒྱུ་བརྟག་པ། འོག ༡༤ བ།
 ༡༤༤ ཞོང་མཚུངས། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུ་བརྟག་པ། འོག ༡༤ བ།
 ༡༤༥ ཟླ་དག ༤༣༠༣ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྐང་། ཚད་མ་ཀུན་བཅུས། ལེའུ ༡ སྟོག ༤ འོག ༡ བ།
 ༡༤༦ ཟླ་དག ༣༤༦༠ བསྟན། དབུ་མ། འདུ་མ་ཚོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུ་བརྟག་པ། འོག ༡༤ བ།
 ༡༤༧ ཟླ་དག ༤༣༡༤ བསྟན། ཚད་མ། རྩོམ་དཔོན་ཆོས་མཚོག་ཚད་མ་རྣམ་དཔེ་འགྲེལ་པ། འོག ༧ བ།
 ༡༤༨ ཟླ་དག ༤༤༣༡ བསྟན། ལྷ་ཚོགས། ཅེ་སྟོབ་དཔོན་བཞོད་དཀའ་སེང་གེ་ཀུལ་པའི་ལྷ་ཆ་ལ་སོགས་པའི་མདོ། ལེའུ ༣
 འོག ༣༣ བ། མདོ་ཚོག་ནི། གཤི་ལས་ཤོད། མདོ་ཨང་། ༥༤་༣་༣༡ ལ་གཟིགས། དེའི་རང་འགྲེལ། ཟླ་དག ༤༤་༣༤
 བསྟན། ལྷ་ཚོགས། ཅེ་སྟོབ་དཔོན་བཞོད་དཀའ་སེང་གེ་ལྷ་ཆ་ལ་སོགས་པའི་འགྲེལ་པ། ལེའུ ༣ འོག ༤༣ བ། མདོ་
 ཨང་། ༥༤་༣་༣༡ དེར་གྱི་ས་ལ་སོགས་པའོ། ། ཞེས་གསུངས་པ་དེའི་ལོགས་སྐུར་གྱི་ཐ་སྙད་དུ། གསལ་ལོགས་ཏྲི་གཞུང་དྲི་
 གྱི་ ཞེས་འདོན་འགྲོ་བས་ན་བ་ལང་ཞེས་བྱའོ། ། ཞེས་གསལ་བར་བསྟན།
 ༡༤༩ ཟླ་དག ༤༣༡༤ བསྟན། ཚད་མ། རྩོམ་དཔོན་ཆོས་མཚོག་ཚད་མ་རྣམ་དཔེ་འགྲེལ་པ། འོག ༧ བ།
 ༡༥༠ ཟླ་དག ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། ཀུ་སྟོབ་དཔོན་དེའི་གཞེ། ཆོས་མཚོན་པ་མཚོན། གནས། ༡ སྟོག ༤༣ འོག ༣ བ།
 ༡༥༡ ཟླ་དག ༣༤༦༠ བསྟན། དབུ་མ། འདུ་མ་ཚོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུ་བརྟག་པ། འོག ༡༤ བ།
 ༡༥༢ ཞོང་མཚུངས། རྒྱུ་བརྟག་པ། འོག ༡༤ བ།

- ༡༥༩ གོང་མཆུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། འོག ༢༥ ན་༩
 ༡༥༩ གོང་མཆུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། འོག ༢༥ ན་༩
 ༡༥༩ གོང་མཆུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། འོག ༢༥ ན་༩
 ༡༥༩ གོང་མཆུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། འོག ༢༥ ན་༩
 ༡༥༧ རྩི་ཚེང་ཁ་པ། རྣམ་བཤད་དགོངས་པ་རབ་གསལ། གསུང་འབུམ། བོད། མ་ཞེས་དཔལ། འོག ༡༥༩ བལ
 ༡༥༩ རྩི་དགེ ༤༩༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ དཔལ་ལྷན་ཚོས་གསལ། ཚད་མ་རྣམ་ཅེས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག ༡༥༩ ན་༧
 ༡༥༩ རྩི་དགེ ༤༩༩༩ བསྟན། ཚད་མ། རྩི་སྤྲོད་པོ་ཚོས་མཆོག་ ཚད་མ་རྣམ་ཅེས་འབྲེལ་པ། འོག ༩༧ ན་༧
 ༡༥༠ རྩི་དགེ ༩༥༠ བསྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཆོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟག་པ། འོག ༢༥ ན་༩
 ༡༥༡ གོང་མཆུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། འོག ༢༥ ན་༩
 ༡༥༢ གོང་མཆུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། འོག ༢༥ ན་༩
 ༡༥༣ གོང་མཆུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། འོག ༢༥ ན་༩
 ༡༥༤ གོང་མཆུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། འོག ༢༥ ན་༩
 ༡༥༥ གོང་མཆུངས། རྒྱུན་བརྟག་པ། འོག ༢༥ ན་༩
 ༡༥༥ རྩི་དགེ ༩༥༠ བསྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཆོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟག་པ། འོག ༢༥ ན་༩
 ༡༥༧ རྩི་དགེ ༩༥༥ བསྟན། དབུ་མ། ཡ བཞི་བརྒྱ་པའི་འབྲེལ་པ། རབ་བྱེད། ༡༩ འོག ༡༩༥ བལ
 ༡༥༩ གོང་མཆུངས། རབ་བྱེད། ༡༩ འོག ༡༩༥ བལ
 ༡༥༩ གོང་མཆུངས། རབ་བྱེད། ༡༩ འོག ༡༩༥ བལ
 ༡༥༠ གོང་མཆུངས། རབ་བྱེད། ༡༩ འོག ༡༩༥ བལ
 ༡༥༡ གོང་མཆུངས། རབ་བྱེད། ༡༩ འོག ༡༩༧ ན་༡
 ༡༥༢ གོང་མཆུངས། རབ་བྱེད། ༡༩ འོག ༡༩༧ ན་༩
 ༡༥༣ གོང་མཆུངས། རབ་བྱེད། ༡༩ འོག ༡༩༧ ན་༩
 ༡༥༤ གོང་མཆུངས། རབ་བྱེད། ༡༩ འོག ༡༩༧ ན་༩
 ༡༥༥ རྩི་དགེ ༩༥༥ བསྟན། དབུ་མ། ཚ འཕགས་པ་ལྷ། བཞི་བརྒྱ་པ། རབ་བྱེད། ༡༩ རྩི་ག ༡ འོག ༡༩ ན་༩
 ༡༥༥ རྩི་དགེ ༩༥༥ བསྟན། དབུ་མ། ཡ བཞི་བརྒྱ་པའི་འབྲེལ་པ། རབ་བྱེད། ༡༩ འོག ༡༩༥ ན་༩
 ༡༥༧ རྩི་དགེ ༤༩༠༩ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ རྩི་སྤྲོད་པོ་ཚོས་སྤྲོད། ཚད་མ་ཀུན་བཅུས། ལེའུ་ ༩ རྩི་ག ༡ འོག ༡ ན་༩

१७५ ཟླ་དག ३५༥ བསྟན། དུམ་མ། ཡ བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། १३ འོག १༩༥ བ་३
 १७༩ ཟླ་དག ༤१० བསྟན། ཚང་མ། ཅ དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལུ། ३ འོག ३५༧ འོག १३༩ བ།
 १८༠ ཟླ་དག ३५༥ བསྟན། དུམ་མ། ཡ སློབ་དཔོན་ལྷ་གྲགས། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། १३ འོག १༩༥ བ་३
 १८१ བོད་མཆོད་སྤྱོད། རབ་བྱེད། १३ འོག १༩༥ བ༤
 १८२ བོད་མཆོད་སྤྱོད། རབ་བྱེད། १३ འོག १༩༥ བ༥
 १८३ ཟླ་དག ३५༥ བསྟན། དུམ་མ། ཡ སློབ་དཔོན་ལྷ་གྲགས། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། १३ འོག १༩༥ བ༥
 १८४ ཟླ་དག ३५༥ བསྟན། དུམ་མ། ཡ སློབ་དཔོན་ལྷ་གྲགས། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། १३ འོག १༩༥ བ༥
 १८༥ མ་དཔེར་འདྲུ་ཤེས་ཐམས་ཅད་ཅེས་བྱུང་ཡང་འདྲུས་བྱས་ཐམས་ཅད་ཅེས་པ་ཡིན་ནམ་དབྱེད།
 १८༦ ཟླ་དག ३३५ བཀའ། མདོ་སྟེ། འ ཆོས་ཡང་དག་པ་སྤྱད་པའི་མདོ། འོག ༥ བ།
 ཟླ་དག ३५༠ བསྟན། དུམ་མ། འ སློབ་དཔོན་ལྷ་གྲགས། དུམ་མ་ཆོག་གསལ། འོག १३ བ་३
 १८༧ ཟླ་དག ३१༠ བཀའ། མདོ་སྟེ། ས མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱི་མདོ། འོག १༥༧ བ༤
 ཟླ་དག ३३༥ བཀའ། མདོ་སྟེ། ས ཆོད་དུ་བརྗོད་པའི་ཆོས་ལ། འོག ३༠༩ བ་३
 १८८ ཟླ་དག ༩३ བཀའ། མདོ་སྟེ། མ དཔལ་ལྷན་མེད་གའི་ང་མོའི་མདོ། འོག ३༧༩ བ༥
 ཟླ་དག ३५༠ བསྟན། དུམ་མ། འ སློབ་དཔོན་ལྷ་གྲགས། དུམ་མ་ཆོག་གསལ། འོག १३ བ་༧
 १८༩ ཟླ་དག ३५༠ བསྟན། དུམ་མ། འ སློབ་དཔོན་ལྷ་གྲགས། དུམ་མ་ཆོག་གསལ། འོག १༤ བ་३
 १༩༠ ཟླ་དག ༩༥ བཀའ། མདོ་སྟེ། ཏ འཇམ་དཔལ་རྣམ་པར་རྩལ་པའི་མདོ། ३३༩ བ དང་། ཟླ་དག ༧༩ བཀའ། དཀོན་
 བཙུན་ལ། ཅ མངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡུལ་བམས་གྱིས་མི་བྱབ་པའི་མདོ། ३༧༩ བ གཞན་ཡང་། གནས་བརྟན་སྟེ་པའི་ཡང་དག་
 པ་ལྷན་པའི་མདོའི་ཁོངས་ཀྱི་དབྱེད་རྩལ་པའི་དམི་མདོ། གྲང་བྱེད་གནས་བཙུན་སྤྱད་སྤྱོད་པ། པ་ལིའི་རྣམ་དུ་སྤྱད་སྤྱོད་
 བོད་སྤྱོད་རྟེན་སྤྱོད་ལོ་༣༠༠༠ ལོར་དཔར་བསྟར་གནང་བའི་སྤྱོད་རྟེན་ལ་ལྷོ། བོད། ३ འོག་ཡང་། ༩༩༡ བས་ ༩༩༤
 རབ་བྱེད་།
 १༩༡ ཟླ་དག १३༧ བཀའ། མདོ་སྟེ། ད ཉིང་འཛིན་རྒྱལ་པའི་མདོ། ལུ། ३༠ འོག ༧༠ བ།
 १༩३ ཟླ་དག ३५༥ བསྟན། དུམ་མ། ཡ སློབ་དཔོན་ལྷ་གྲགས། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། १३ འོག १༩༧ བ༥
 १༩३ ཟླ་དག ३५༥ བསྟན། དུམ་མ། ཡ སློབ་དཔོན་ལྷ་གྲགས། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། १३ འོག १༩༧ བ༥
 १༩༤ རྩེ་ཅོང་ཁ་པ། ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། གསུང་འབུམ། བོད། བ ཞལ་དཔར། འོག ३༩༩ བ་३
 १༩༥ ཟླ་དག ३५༥ བསྟན། དུམ་མ། ཡ སློབ་དཔོན་ལྷ་གྲགས། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། १३ འོག १༩༧ བ་༧

༢༡༥ རྩེ་དགོ ༣༥༠ བརྟུམ། དུམ་མ། འཇུ་ཤུག་མ། རྩོམ་ཤུག་མ། རབ་བྱེད། ༡ རྩེ་བརྟུམ་པ། ཤོག ༢༥ བཅ

- ༡༡༤ གོང་མཆུངས། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༥ ན་༩
- ༡༡༥ གོང་མཆུངས། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༩ བ༥
- ༡༡༦ ལྷེ་དགོ ༣༤༤༤ བརྟན། དབུ་མ། ཅ་ མགོན་པོ་ལྷ་སྒྲུབ། ཅོད་ཆོག་སྟོག ༥ ན་༩ ༥ ཤོག ༡༧ ན་༤
- ༡༡༧ གོང་མཆུངས། སྟོག ༤༩ ན་༩ ༥༩ ཤོག ༡༤ ན་༥
- ༡༡༨ ལྷེ་དགོ ༣༤༤༤ བརྟན། དབུ་མ། ཅ་ མགོན་པོ་ལྷ་སྒྲུབ། ཅོད་ཆོག་སྟོག ༣༡ ན་༩ ༤༠ ཤོག ༡༤ ན་༩
- ༡༡༩ གོང་མཆུངས། སྟོག ༡༩ ཤོག ༡༧ བ༥
- ༡༢༠ ལྷེ་དགོ ༣༤༤༤ བརྟན། དབུ་མ། ཅ་ མགོན་པོ་ལྷ་སྒྲུབ། ཅོད་ཆོག་སྟོག ༥༩ ཤོག ༡༤ བ༤
- ༡༢༡ རྗེ་ཅོང་ཁ་པ། དབུ་མ་དགོངས་པ་རབ་གསལ། ཞལ་དཔར། གསུང་འབུམ། བོད། མ་ ཤོག ༡༤༩ བ་༩
- ༡༢༢ ལྷེ་དགོ ༡༠༤ བཀའ། མདོ་སྟེ། ཅ་ མདོ་སྟེ་དགོངས་འགྲེལ། ཤོག ༤༠ བ༧
- ༡༢༣ གོང་མཆུངས། ལེའུ་ ༡༠ ཤོག ༥༡ ན་༧
- ༡༢༤ གོང་མཆུངས། ལེའུ་ ༡༠ ཤོག ༥༡ བ༡
- ༡༢༥ ལྷེ་དགོ ༣༤༤༠ བརྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་ཆོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༥ བ་༩
- ༡༢༦ གོང་མཆུངས། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟན་པ། ཤོག ༡༥ བ་༩
- ༡༢༧ རྗེ་ཅོང་ཁ་པ། རྣམ་བཤད་དགོངས་པ་རབ་གསལ། གསུང་འབུམ། བོད། མ་ ཞལ་དཔར། ཤོག ༡༤༩ བ་༩
- ༡༢༨ ལྷེ་དགོ ༣༤༤༥ བརྟན། དབུ་མ། ཡ་ སྟོབ་དཔོན་རྒྱ་གསལ། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། ༡༡ ཤོག ༡༤༠ ན་༡
- ༡༢༩ གོང་མཆུངས། རབ་བྱེད། ༡༩ ཤོག ༡༤༤ ན་༤
- ༡༣༠ ལྷེ་དགོ ༡༣༧ བཀའ། མདོ་སྟེ། ད ཏིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོའི་མདོ། ལེའུ་ ༤ ཤོག ༡༤ བ༤
- ༡༣༡ ལྷེ་དགོ ༣༤༤༤ བརྟན། དབུ་མ། ཡ་ རྒྱ་གསལ། རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་པ། ཤོག ༥ ན་༧ འགྲུར་ཅུང་མི་མཐུན།
- ༡༣༢ ལྷེ་དགོ ༡༣༧ བཀའ། མདོ་སྟེ། ད ཏིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོའི་མདོ། ལེའུ་ ༤ ཤོག ༡༤ བ༤
- ༡༣༣ ལྷེ་དགོ ༣༤༤༥ བརྟན། དབུ་མ། ཡ་ སྟོབ་དཔོན་རྒྱ་གསལ། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། ༡༩ ཤོག ༡༠༡ ན་༥
- ༡༣༤ ལྷེ་དགོ ༤༤༤༤ བརྟན། ཆད་མ། བེ མཁའ་ཆེན་ཞི་བ་འཛོ། ཆད་མ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད། ལེའུ་ ༩༠ ཤོག ༡༣༩ བ༥
- ༡༣༥ ལྷེ་དགོ ༣༤༤༥ བརྟན། དབུ་མ། ཡ་ སྟོབ་དཔོན་རྒྱ་གསལ། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། ༡༩ ཤོག ༡༠༡ བ༤
- ༡༣༦ གོང་མཆུངས། རབ་བྱེད། ༡༡ ཤོག ༡༤༠ བ་༩
- ༡༣༧ ལྷེ་དགོ ༤༡༤༤ བརྟན། སྒྲིང་ཡིག གོ མགོན་པོ་ལྷ་སྒྲུབ། རིན་ཆེན་ཕྱིང་པ། ལེའུ་ ༤ སྟོག ༥༩ ཤོག ༡༣༠ ན་༥
- ༡༣༨ རྒྱལ་ཚབ་རྗེ། རིན་ཆེན་ཕྱིང་པའི་འགྲེལ་པ། གསུང་འབུམ། བོད། ཀ ༥༥ ན་༩ དཔྱིན་ཤོག ༤༥༧

- ༡༤༡ རྩེ་དགོ ༣༥༥ བསྟན། དབུ་མ། ཡ གློབ་དཔོན་ལྷ་གསལ། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། ༡༣ འོག ༣༠༥ བ༥
 ༡༤༢ རྩེ་དགོ ༤༠༥༤ བསྟན། མངོན་པ། ཀྱ དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད། གནས། ༡ གློག ༤༥ འོག ༣ བ༧
 ༡༤༣ རྩེ་དགོ ༣༥༥ བསྟན། དབུ་མ། ཡ གློབ་དཔོན་ལྷ་གསལ། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། ༡༡ འོག ༡༥༠ བ༡
 ༡༤༤ རྩེ་དགོ ༣༥༤ བསྟན། དབུ་མ། ཆ འཕགས་པ་ལྷ། བཞི་བརྒྱ་པ། རབ་བྱེད། ༡༡ འོག ༡༢ བ༧
 ༡༤༥ རྩེ་དགོ ༣༥༥ བསྟན། དབུ་མ། ཡ གློབ་དཔོན་ལྷ་གསལ། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། ༡༡ འོག ༡༥༠ བ༤
 ༡༤༦ རྩེ་དགོ ༣༥༡ བསྟན། དབུ་མ། འ དབུ་མ་འཇུག་པ། བེམས་བསྐྱེད། ༤ གློག ༣༠༠ འོག ༣༡༤ བ༤
 ༡༤༧ རྩེ་དགོ ༣༥༥ བསྟན། དབུ་མ། ཡ གློབ་དཔོན་ལྷ་གསལ། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། ༡༡ འོག ༡༧༡ བ༣
 ༡༤༨ གོང་མཚུངས། རབ་བྱེད། ༡༡ འོག ༡༤༣ བ༥
 ༡༤༩ རྩེ་ཚོང་ཁ་པ། རྒྱལ་བཤད་དགོངས་པ་རབ་གསལ། གསུང་འབུམ། བོད། མ ཞེལ་དཔར། འོག ༡༤༣ བ༡
 ༡༥༠ བཤམ་གྲུབ་རྩེ། རྩེ་ཐུན་སྒྲུལ་བཟང་མིག་འབྱེད། གསུང་འབུམ། བོད། ཀ ཞེལ་དཔར། འོག ༣༣༤ བ༤
 ༡༥༡ སེ་རྩེ་བུམ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གོ་ལན་ལྷ་རན་མུན་སེལ་བྱ་བ་ཞིག་མཛོད་མོད། འདིར་ལྷ་རན་མུན་སེལ་གསུངས་པ་
 བལ་ཆེར་མཐམ་གྲུབ་རྩེ་འཇུག་ལྷ་ཁྱིད་མུན་སེལ་གློན་མེར་དགོངས་སམ་སྒྲུལ་པས་དབྱེད།
 ༡༥༢ རྩེ་དགོ ༣༥༤ བསྟན། དབུ་མ། ཆ འཕགས་པ་ལྷ། བཞི་བརྒྱ་པ། རབ་བྱེད། ༡༡ གློག ༣༥ འོག ༡༣ བ༤
 ༡༥༣ རྩེ་དགོ ༣༥༥ བསྟན། དབུ་མ། ཡ གློབ་དཔོན་ལྷ་གསལ། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། ༡༡ འོག ༡༥༣ བ༤
 ༡༥༤ རྩེ་དགོ ༣༥༤ བསྟན། དབུ་མ། ཆ འཕགས་པ་ལྷ། བཞི་བརྒྱ་པ། རབ་བྱེད། ༡༠ གློག ༧ འོག ༡༡ བ༡
 ༡༥༥ རྩེ་དགོ ༣༥༥ བསྟན། དབུ་མ། ཡ གློབ་དཔོན་ལྷ་གསལ། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། ༡༠ འོག ༡༤༣ བ༣
 ༡༥༦ རྩེ་དགོ ༣༥༤ བསྟན། དབུ་མ། ཡ གློབ་དཔོན་ལྷ་གསལ། རིགས་པ་དྲུག་རྩེ་པའི་འགྲེལ་པ། འོག ༡༠ བ
 ༡༥༧ རྩེ་དགོ ༣༥༤ བསྟན། དབུ་མ། ཡ གློབ་དཔོན་ལྷ་གསལ། རིགས་པ་དྲུག་རྩེ་པའི་འགྲེལ་པ། འོག ༤ བ༤
 ༡༥༨ རྩེ་ཚོང་ཁ་པ། རྒྱལ་བཤད་དགོངས་པ་རབ་གསལ། གསུང་འབུམ། བོད། མ ཞེལ་དཔར། འོག ༤༣ བ༥
 ༡༥༩ རྩེ་དགོ ༣༥༤ བསྟན། དབུ་མ། ཡ གློབ་དཔོན་ལྷ་གསལ། རིགས་པ་དྲུག་རྩེ་པའི་འགྲེལ་པ། འོག ༡༠ བ༣
 ༡༦༠ རྩེ་དགོ ༣༥༤ བསྟན། དབུ་མ། ཡ གློབ་དཔོན་ལྷ་གསལ། རིགས་པ་དྲུག་རྩེ་པའི་འགྲེལ་པ། འོག ༤ བ༥
 ༡༦༡ རྩེ་དགོ ༤༡༠༣ བསྟན། ཆད་མ། ཅ གློབ་དཔོན་ལྷ་གསལ། ཆད་མ་ཀྱན་བཅུ་ལེལ། ༡ གློག ༥ འོག ༣ བ༡
 ༡༦༢ རྩེ་དགོ ༣༥༤ བསྟན། དབུ་མ། ཡ གློབ་དཔོན་ལྷ་གསལ། རིགས་པ་དྲུག་རྩེ་པའི་འགྲེལ་པ། འོག ༤ བ༧
 ༡༦༣ རྩེ་དགོ ༣༥༤ བསྟན། དབུ་མ། ཡ གློབ་དཔོན་ལྷ་གསལ། རིགས་པ་དྲུག་རྩེ་པའི་འགྲེལ་པ། འོག ༤ བ༣
 ༡༦༤ རྩེ་ཚོང་ཁ་པ། དཀའ་གནད་བརྒྱད་ཀྱི་ཐེན་མིས། གསུང་འབུམ། བོད། བ འོག ༣ བ༣

- ༡༥༥ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ། རྣམ་པའདད་དགོངས་པ་རབ་གསལ། གསུང་འབུམ། བོད། མ་མེས་པ་བསྐྱེད། ཞེལ་དཔར། ཤོག ༥༡ རྔ
- ༡༥༦ ལྷེ་དགེ ༡༥༧༡ བསྟན། དབུ་མ། ལ་རྒྱལ་སྤུས་ཞི་བ་ལྷའི་སྤྱོད་འཇུག ལེའུ་ ༧ སྟོག ༤༤ ཤོག ༡༡ བ༣
- ༡༥༧ ལུང་འདི་ནི་སློབ་དཔོན་ལྷན་གྲགས་ཀྱི་དབུ་མ་ཚིག་གསལ་དུ་བྲངས་པས་ཀྱན་མཁུན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པས་འདི་ར་ཚིག་གསལ་ལས་བྲངས་པ་ར་མཛོན། ལུང་འདི་ལྷེ་དགེ ༡༥༠ བཀའ། མདོ་སྤེ། མ་ཚེས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་མེད་པ་བསྟན་པའི་མདོ། ༡༥༤ བ༣ རྣང་བྱུང་བས་བསམ་གཏན་དཔེ་ལུང་གི་མདོ་ཞེས་པ་ཚེས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་མེད་པ་བསྟན་པའི་མདོ་མཆན་གྱི་རྣམ་གྲངས་སྟུང་བས་དབྱད།
- ༡༥༨ ལྷེ་དགེ ༡༠༤ བཀའ། མདོ་སྤེ། ཅ་མདོ་སྤེ་དགོངས་འགྲེལ། ཤོག ༥༡ བ༡
- ༡༥༩ ལྷེ་དགེ ༡༥༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འདབ་མ་ཚིག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༥ བ༤
- ༡༦༠ ལྷེ་དགེ ༤༡༩༩ བསྟན། ཚད་མ། རྗེ་སློབ་དཔོན་ཚེས་མཆོག ལེའུ་ ཤོག ༡༥ བ༤ འབྱུང་ཁྱད་པར་ཆེ།
- ༡༦༡ ལྷེ་དགེ ༡༥༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འདབ་མ་ཚིག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༥ བ༤
- ༡༦༢ ལྷེ་དགེ ༤༡༩༧ བསྟན། ཚད་མ། ཆེ་ཚད་མ་རྣམ་པའི་གྱི་འགྲེལ་པ། ཤོག ༡ རྔ འབྱུང་ཁྱད་ཆེ།
- ༡༦༣ ལྷེ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། གཞན་དོན་ལེའུ་ ཤོག ༡༤༡ རྔ ལྷེ་དགེ་བསྟན་འབྱུང་དུ།
གནས་གསུམ་པར་ནི་འཕོ་བ་ན། །བསྟན་བཅོས་ལེན་པ་རིགས་ལྷན་ཡིན། །ཅེས་བྱུང་།
- ༡༦༤ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ། བྱང་རྒྱུལ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། གསུང་འབུམ། བོད། པ་ཞེལ་དཔར། ཤོག ༤༥ རྔ
- ༡༦༥ ལྷེ་དགེ ༡༥༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འདབ་མ་ཚིག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༥ བ༧
- ༡༦༦ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ། ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། གསུང་འབུམ། བོད། པ་ཞེལ་དཔར། ཤོག ༤༤༠ བ༥
- ༡༦༧ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ། ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། གསུང་འབུམ། བོད། པ་ཞེལ་དཔར། ཤོག ༤༤༡ བ༡
- ༡༦༨ ལྷེ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚེས་གྲགས། རྣམ་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་སྟོག ༥༣ ཤོག ༤༡ རྔ
- ༡༦༩ ལྷེ་དགེ ༡༥༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འདབ་མ་ཚིག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༥ བ༥
- ༡༧༠ གོང་མཆུངས། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༥ བ༧
- ༡༧༡ ལྷེ་དགེ ༡༥༧༠ བསྟན། དབུ་མ། སློབ་དཔོན་ཇཱ་ལྷན། དབུ་མ་འཇུག་པའི་འགྲེལ་བཤད། ར་ ཤོག ༡༡༣ བ༡
- ༡༧༢ ལྷེ་དགེ ༤༡༥༤ བསྟན། སྤྱིང་ཡིག གེ་མགོན་པོ་ལྷ་སྤྱུབ། རིན་ཆེན་ཕྱིང་བ། ལེའུ་ ༤ སྟོག ༧༡ ཤོག ༡༡༡ བ༤
- ༡༧༣ ལྷེ་དགེ ༡༥༤༡ བསྟན། དབུ་མ། འདབ་མ་ཚིག་ལྷན་གྲགས། དབུ་མ་ཚིག་གསལ། ཤོག ༡༤༥ རྔ
- ༡༧༤ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ། དགོངས་པ་རབ་གསལ། གསུང་འབུམ། བོད། མ་ཞེལ་དཔར། ཤོག ༡༤༣ རྔ
- ༡༧༥ ལྷེ་དགེ ༡༥༤༠ བསྟན། དབུ་མ། འདབ་མ་ཚིག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྒྱུན་བརྟག་པ། ཤོག ༡༡ རྔ

༡༥༥ གོང་མཆུངས། རབ་བྱེད། ༡༥ འོག ༩༠ བཟ

༡༥༦ རྩེ་ཚོང་ཁ་ལ། རྣམ་བཤད་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ། གསུང་འབུམ། བོད། བ ཞེལ་དཔར། འོག ༡༥༠ བཟ

༡༥༧ རྩེ་དགོ ༡༥༨ བསྟན། དབུམ། འ དབུམ་ཚིག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡༥ འོག ༩༠ བཟ

༡༥༨ རྩེ་ཚོང་ཁ་ལ། རྣམ་བཤད་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ། གསུང་འབུམ། བོད། བ ཞེལ་དཔར། འོག ༡༥༠ བཟ

༡༥༩ མཁས་གྲུབ་རྩེ། རྩོད་ཐུན་སྒྲུལ་བཟང་མིག་འབྱེད། གསུང་འབུམ། བོད། ཀ ཞེལ་དཔར། འོག ༡༥༥ བཟ

༡༦༠ རྩེ་དགོ ༡༥༩༩ བསྟན། དབུམ། ར རྩོད་དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྱེད། དབུམ་སྙིང་པོ། ལེའུ ༩ འོག ༡༥ བཟ

༡༦༡ རྩེ་དགོ ༡༥༩༠ བསྟན། དབུམ། འ དབུམ་ཚིག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྩེ་བརྟན་པ། འོག ༡༥ བཟ

༡༦༢ རྩེ་དགོ ༩༥༥༥ བསྟན། ཚད་མ། ཟེ ཀམ་ལ་གྲི་ལ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྐྱེས་པའི་དཀའ་འཁྲུག་ལ། འོག ༡༥༥ བཟ

༡༦༣ རྩེ་དགོ ༡༥༩༩ བསྟན། དབུམ། ར རྩོད་དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྱེད། དབུམ་སྙིང་པོ། ལེའུ ༩ འོག ༡༥ བཟ

༡༦༤ མཁས་གྲུབ་རྩེ། རྩོད་ཐུན་བསྐྱེས་པའི་མིག་འབྱེད། གསུང་འབུམ། བོད། ཀ ཞེལ་དཔར། འོག ༡༥༥ བཟ

༡༦༥ རྩེ་དགོ ༡༥༩༠ བསྟན། དབུམ། འ དབུམ་ཚིག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྩེ་བརྟན་པ། འོག ༡༥ བཟ

༡༦༦ གོང་མཆུངས། རབ་བྱེད། ༡ རྩེ་བརྟན་པ། འོག ༡༥ བཟ

༡༦༧ རྩེ་དགོ ༡༥༩༩ བསྟན། དབུམ། ལ རྩོད་དཔོན་རྒྱ་གྲགས། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། འོག ༡༥༥ བཟ

༡༦༨ རྩེ་དགོ ༡༥༩༥ བསྟན། དབུམ། ཚ འཕགས་པ་ལྟ། བཞི་བརྒྱ་པ། རབ་བྱེད། ༡༥ རྩོག ༥ འོག ༡༥ བཟ

༡༦༩ རྩེ་དགོ ༩༥༩༩ བསྟན། རྩོ་མ་དོ སེ རྩོད་དཔོན་འཆི་མེད་སེང་གོ འཆི་མེད་མཛོད། ལེའུ ༡༥ འོག ༡༡༡ བཟ

༡༧༠ རྩེ་དགོ ༡༥༩༠ བསྟན། དབུམ། འ དབུམ་ཚིག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྩེ་བརྟན་པ། འོག ༡༥ བཟ

༡༧༡ རྩེ་དགོ ༩༥༩༩ བསྟན། རྩོ་མ་དོ སེ རྩོད་དཔོན་འཆི་མེད་སེང་གོ འཆི་མེད་མཛོད། ལེའུ ༡༥ འོག ༡༡༡ བཟ

༡༧༢ རྩེ་དགོ ༡༥༩༠ བསྟན། དབུམ། འ དབུམ་ཚིག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ རྩེ་བརྟན་པ། འོག ༡༥ བཟ

༡༧༣ རྩེ་དགོ ༩༥༩༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅ ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ རྩོག ༡༥༥ འོག ༡༥༥ བཟ

༡༧༤ རྩེ་དགོ ༡༥༩༥ བསྟན། དབུམ། ཚ འཕགས་པ་ལྟ། བཞི་བརྒྱ་པ། རབ་བྱེད། ༡༥ རྩོག ༥ འོག ༡༥ བཟ

༡༧༥ གོང་མཆུངས། རབ་བྱེད། ༥ རྩོག ༡༥ འོག ༩ བཟ

༡༧༦ གོང་མཆུངས། རབ་བྱེད། ༡༥ རྩོག ༡༥ འོག ༡༥ བཟ

༡༧༧ རྩེ་དགོ ༡༥༩༩ བསྟན། དབུམ། ལ རྩོག་གསལ། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། རབ་བྱེད། ༡༥ རྩོག ༡༥ འོག ༡༥༥ བཟ

༡༧༨ རྩེ་དགོ ༡༥༩༩ བསྟན། དབུམ། ཅ མགོན་པོ་རྒྱ་རྒྱུབ། ཅོད་རྩོག རྩོག ༩༡ འོག ༡༥ བཟ

༡༧༩ གོང་མཆུངས། ཅོད་རྩོག རྩོག ༡༥ འོག ༡༥ བཟ

- ༣༡༡ གོང་མཆོག་གི་ཕྱི་ཕྱོད་ལྟར་ན་ ༤༤ གྲུ་ ༤༤ གྲུ་ ༡༡ གྲུ་
- ༣༡༢ གོང་མཆོག་གི་ཕྱི་ཕྱོད་ལྟར་ན་ ༤༥ གྲུ་ ༡༡ གྲུ་
- ༣༡༣ གོང་མཆོག་གི་ཕྱི་ཕྱོད་ལྟར་ན་ ༤༦ གྲུ་ ༡༡ གྲུ་ ༡༡ གྲུ་
- ༣༡༤ གོང་མཆོག་གི་ཕྱི་ཕྱོད་ལྟར་ན་ ༤༧ གྲུ་ ༡༡ གྲུ་ ༡༡ གྲུ་
- ༣༡༥ གོང་མཆོག་གི་ཕྱི་ཕྱོད་ལྟར་ན་ ༤༨ གྲུ་ ༡༡ གྲུ་ ༡༡ གྲུ་
- ༣༡༦ གོང་མཆོག་གི་ཕྱི་ཕྱོད་ལྟར་ན་ ༤༩ གྲུ་ ༡༡ གྲུ་ ༡༡ གྲུ་
- ༣༡༧ གོང་མཆོག་གི་ཕྱི་ཕྱོད་ལྟར་ན་ ༥༠ གྲུ་ ༡༡ གྲུ་ ༡༡ གྲུ་
- ༣༡༨ གོང་མཆོག་གི་ཕྱི་ཕྱོད་ལྟར་ན་ ༥༡ གྲུ་ ༡༡ གྲུ་ ༡༡ གྲུ་
- ༣༡༩ གོང་མཆོག་གི་ཕྱི་ཕྱོད་ལྟར་ན་ ༥༢ གྲུ་ ༡༡ གྲུ་ ༡༡ གྲུ་

ལུང་འདྲེན་ཕྱག་དཔེའི་མཆོན་གཞུང་།

བཀའ་འགྲུང་།

ལྷའི་རྒྱལ་པོ་མ་དྲོས་པས་ཞུས་པའི་མདོ། ཟླ་དག ༡༥ བཀའ་མདོ་ཟླ་ ༥ བེ་ཅིང་། ༡༩༩ ལུ

གང་པོ་ལ་སོགས་པ་རྟོགས་བརྗོད་བརྒྱུ་པ། (ཀུན་ཏུ་རྒྱ་སེན་རིན་གྱི་རྟོགས་བརྗོད།) ཟླ་དག ༣༤ བཀའ་མདོ་ཟླ་ ༩
བེ་ཅིང་། ༡༠༡༩ ལུ

རྒྱ་ཆེར་ལོ་པའི་མདོ། ཟླ་དག ༧༥ བཀའ་མདོ་ཟླ་ ༡༥ བེ་ཅིང་། ༡༥༩ ལུ

དགོངས་པ་དེས་པ་འགྲེལ་པའི་མདོ། (མདོ་ཟླ་དགོངས་པ་འགྲེལ།) ཟླ་དག ༡༠༥ བཀའ་མདོ་ཟླ་ ༣ བེ་ཅིང་། ༡༡༤ ལུ

ཆོད་དུ་བརྗོད་པའི་ཆོས་ཟླ་དག ༣༩ བཀའ་མདོ་ཟླ་ ༩ བེ་ཅིང་། ༧༧༩ ལུ

ཆོས་བརྒྱུ་པའི་མདོ། ཟླ་དག ༥༩ བཀའ་དཀོན་བརྟེན་ཟླ་ ༡༥ བེ་ཅིང་། ༡༥༠༧ རྗོ

ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་མཉམ་པ་ཉིད་རྣམ་པར་སྤྱོས་པ་ཉིད་ཅེ་འཛིན་གྱི་རྒྱལ་པོའི་མདོ། (ལྷ་བ་སྤྱོད་པའི་མདོ།)

ཟླ་དག ༡༩༧ བཀའ་མདོ་ཟླ་ ༥ བེ་ཅིང་། ༡༧༥ ལུ

ཆོས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་མེད་པར་བསྟན་པའི་མདོ། ཟླ་དག ༡༥༠ བཀའ་མདོ་ཟླ་ ༩ བེ་ཅིང་། ༡༤༧ ལུ

འཇམ་དཔལ་རྣམ་པར་ལོ་པའི་མདོ། ཟླ་དག ༧༥ བཀའ་མདོ་ཟླ་ ༡༥ བེ་ཅིང་། ༡༥༤ ལུ

ཉན་ཐོས་ཟླ་པའི་དབུ་བ་རྩོས་པ་དཔེའི་མདོ། ཡང་དག་ལྟར་པའི་མདོའི་ཡ་གྲུལ། ལྷ་ལིའི་རྣམ་དུ་བཞུགས།

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གསང་བ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་བསྟན་པའི་མདོ། ཟླ་དག ༤༧ བཀའ་དཀོན་བརྟེན་ཟླ་ ༧

བེ་ཅིང་། ༡༥༠༣ རྗོ

སྒོ་མ་པ་གསུམ་གྱི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། ཟླ་དག ༤༥ བཀའ་དཀོན་བརྟེན་ཟླ་ ༧ བེ་ཅིང་། ༡༥༠ ལུ རྗོ

འདུལ་བ་རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་ཉེ་བར་འཁོར་གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ། ཟླ་དག ༥༥ བཀའ་དཀོན་བརྟེན་ཟླ་ ༣

བེ་ཅིང་། ༡༥༠ ༩༤ རྗོ

འདུལ་བ་རྣམ་འབྱེད། ཟླ་དག ༩ བཀའ་འདུལ་བ། བེ་ཅིང་། ༡༠༣༩ རྗོ

དཔལ་སྟོབས་པོ་ཆེའི་རྒྱུད། ཟླ་དག ༣༧༡ བཀའ་རྒྱུད། ཟླ་ ༧ བེ་ཅིང་། ༣༥ རྗོ

འཕགས་པ་སྤོ་གྲོས་མི་ཟད་པས་བསྟན་པའི་མདོ། ཟླ་དག ༡༧༥ བཀའ་མདོ་ཟླ་ ༩ བེ་ཅིང་། ༡༤༩ ལུ

མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱི་མདོ། ཟླ་དག ༣༡༠ བཀའ་མདོ་ཟླ་ ༩ བེ་ཅིང་། ༡༥༥ ལུ

འཕགས་པ་གཙུག་ན་རིན་པོ་ཆེས་ཞུས་པའི་མདོ། ཟླ་དག ༧༡ བཀའ་དཀོན་བརྟེན་ཟླ་ ༨ བེ་ཅིང་། ༡༥༠ ༤༧ རྗོ

འཕགས་པ་ཡོངས་སུ་ཐུངས་ལས་འདས་པ་ཆེན་པོའི་མདོ། ཟླ་དག ༡༡༩ བཀའ། མདོ་ཟླ ༡ དང་ ༡ བེ་ཅིང་། ༡༥༧ ཟླ

༡༥༥ དང་། ༡༥༩ ཏུ

སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡུམ་གྱི་བསམ་གྱིས་མི་བྱེད་པ་བསྟན་པའི་མདོ། ཟླ་དག ༡༩ བཀའ། དཀོན་བརྟམས། ཅ བེ་ཅིང་། ༡༩༠ ༥༥ ཟླ

གསེར་མདོག་གི་ཐོན་གྱི་སྦྱར་བ། ཟླ་དག ༥༠ བཀའ། མདོ་ཟླ ༥༥ བེ་ཅིང་། ༡༠༡༩ ཀེ

བསམ་གཏན་དཔེ་མཁུན་གྱི་མདོ། (ཆོས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་མེད་པར་བསྟན་པའི་མདོ་དང་གཅིག་གམ་བརྟན།) ཟླ་དག ༡༥

བཀའ། མདོ་ཟླ ༥༥ བེ་ཅིང་། ༥༥ ཟླ

སྤྱི་ལུང་ལྷན་པའི་མདོ། ཟླ་དག ༡༡ བཀའ། མདོ་ཟླ ༥༥ བེ་ཅིང་། ༥༥ ཟླ

ལྷ་མོ་དཔལ་ལྷན་གྱི་མེད་གོ་སྤྱི་ལུང་མདོ། ཟླ་དག ༩༩ བཀའ། དཀོན་བརྟམས། ཅ བེ་ཅིང་། ༡༩༠ ༥༥ ཟླ

བསྟན་འགྲུལ།

སྦྱོབ་དཔོན་ཀམ་ལ་ཤེལ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྟན་པའི་དཀའ་འགྲུལ། ཟླ་དག ༥༥༧ བསྟན། ཚད་མ། ཟླ ༥༥༧ ཟླ

————— དབུ་མ་སྟངས་བ། ཟླ་དག ༥༥༧ བསྟན། དབུ་མ། ཟླ ༥༥༧ ཟླ

མགོན་པོ་ལྷ་སྦྱོབ། མདོ་ཀུན་ལས་བརྟམས་པ། ཟླ་དག ༥༥༧ བསྟན། དབུ་མ། ཀེ བེ་ཅིང་། ༥༥༧ ཟླ

————— རྒྱལ་པ་ལ་གཏམ་བྱ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཐེང་བ། ཟླ་དག ༥༥༧ བསྟན། སྤྱིང་ཡིག་གི བེ་ཅིང་། ༥༥༧ ཟླ

————— དབུ་མ་རྩ་བའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་ཤེས་པ། ཟླ་དག ༥༥༧ བསྟན། དབུ་མ། ཅ བེ་ཅིང་། ༥༥༧ ཟླ

————— རྩོད་པ་བསྟོག་པའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། ཟླ་དག ༥༥༧ བཀའ། དབུ་མ། ཅ བེ་ཅིང་། ༥༥༧ ཟླ

————— རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་བའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། ཟླ་དག ༥༥༧ བསྟན། དབུ་མ། ཅ བེ་ཅིང་། ༥༥༧ ཟླ

སྦྱོབ་དཔོན་རྒྱལ་དབང་ཅན། ཚད་མ་རྩམ་འགྲུལ་གྱི་རྒྱན་གྱི་འགྲུལ་བཤད། ཟླ་དག ༥༥༧ བསྟན། ཚད་མ། དེ

བེ་ཅིང་། ༥༥༧ ཟླ

སྦྱོབ་དཔོན་བཤོད་དཀའ་མེད་གི་ཀུན་པའི་ལྷ་ཆ་ལ་སྟགས་པའི་མདོ། ཟླ་དག ༥༥༧ བསྟན། ལྷ་ཆོག་ལ། ཅ བེ་ཅིང་། ༥༥༧ ཟླ

————— ལྷ་ཆ་ལ་སྟགས་པའི་འགྲུལ་པ། ཟླ་དག ༥༥༧ བསྟན། ལྷ་ཆོག་ལ། ཅ བེ་ཅིང་། ༥༥༧ ཟླ

དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྱི་གྲགས་པ། གཏན་ཆོག་གི་ཐིགས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ། ཟླ་དག ༥༥༧ བསྟན། ཚད་མ། ཅ

བེ་ཅིང་། ༥༥༧ ཟླ

————— ཚད་མ་རྩམ་འགྲུལ་གྱི་འགྲུལ་པ། (རྩམ་འགྲུལ་རང་འགྲུལ།) ཟླ་དག ༥༥༧ བསྟན། ཚད་མ། ཅ

བེ་ཅིང་། ༥༥༧ ཟླ

————— ཚད་མ་རྩམ་འགྲུལ་གྱི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། ཟླ་དག ༥༥༧ བསྟན། ཚད་མ། ཅ བེ་ཅིང་། ༥༥༧ ཟླ

——— ཚེ་མ་རྒྱལ་པར་ངེས་པ། ཟླ་དཔེ ༤༡༡། བསྟན། ཚེ་མ་ ཅེ བེ་ཅིང་། ༡༧༡༠ ཅེ

— རིགས་པའི་ཐིགས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ། ཟླ་དགེ ༤༡༩ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་བཅིང་། ༡༧༡༡ ཅེ་
སྟོབ་དཔོན་ཚོས་མ་ཚོག་ ཚད་མ་ནམ་པར་རིས་པའི་འགྲེལ་བཤད། (འཐད་ལྷན་ཆེན་མོ།) ཟླ་དགེ ༤༡༩ བསྟན། ཚད་མ། རེ་
བཅིང་། ༡༧༢༧

རྒྱལ་གསུམ་པའི་རྟགས་གསུམ་གྱི་དཔྱད་པ་ལ་མི་མཁས་པའི་བྱིས་པ་ལ་བསྟན་པར་བྱ་བའི་བྱིད་རྒྱལ་གསུམ་པའི་
 རྟགས་རྟོག་པར་བྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་གཞན་གྱི་དོན་གྱི་རྩིས་ལྟར་པག་པའི་སྐྱབས་ལྟ་བུ་པ་བཞག་པ་བཤད་པ། སྤེལ་གསུམ་
 ༤༡༧ པར་བསྟན། ཚད་མ། ཆོ་པའི་ཚེད་། ༡༧༧༧ བེ

སྒྲོབ་དཔོན་འཛིམ་དཔལ་སྒྲོལ། འཛིམ་མེད་པའི་མཛོད། (མཛོན་བརྗོད་འཛིམ་མེད་མཛོད།) ཟླ་དགེ ༧༧༧ བཟུང་། ཟླ་མདོ། མེ
པེ་ཅིང་། ༡༧༧༧ ནེ

ལྷོ་བོད་ལོ་ན་རྒྱ་མི། ཚོང་མ་རྒྱུ་ལ་ཤེས་ཀྱི་ཤེས་པ་བཅས་ཤིན་ཏུ་ཡོངས་ཁྱུད་ཀྱི། ཟླ་རལ་ ༩༩༥ པརྒྱལ། ཚོང་མ། བེ
ཤེས་པ། ༥༧༩༩ བེ

སྒྲོལ་དཔོན་ཉི་མ་སྐུ་མ་ལ། ཚད་མ་རྒྱུ་ལྟེལ་ལྟེལ་ལ། ཟེ་དགེ ༤༩༧ བསྟན། ཚད་མ། བེ བེ་ཅིང་། ༥༧༩༩

འཕགས་པ་ཐོག་མེད། མདོན་པ་ཀྱན་ལས་བཏུས་པ། ཟླ་དག ༩༠༩༧ བརྟན། སེམས་ཅན། ༨ པུན་པ། ༡༡༡༠ ལི།

ལྷ་པར་གཏོང་པ་དབང་པ་བསྟན་པ། མེད་པའི ༢༠༩༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི བཅུང་། ༡༡༩༧ ཟླ

ཐོག་དཔོན་སྒྲིའི། བརྩེ་སྒྲིའི་སྒྲིའི་མདོ། ཟླ་དཔེ ༤༤༡༠ བསྟན། ལྷ་མོ་ལམ། ༡ པེ་ཅིང། ༡༩༡༤ བོ

ལྷོ་བོད་ལོ་རྒྱུན་རྒྱུ་ལྷན་ཁག་གི་འཛུགས་ཀྱི་འཕྲིན་ལྷན། ལེ་མ་པ་ལྷོ་ཁ་མ་རྒྱལ་ལྷན་གྱི་འཕྲིན་ལྷན། ལྷོ་བོད་ ༣༩༧༧ བརྒྱུན། དཔུ་མ། མ་
ཤེ་ཅིང། ༡༩༧༧ མ་

སྒྲོབ་དཔོན་ཚྭ་གསུམ་པོ། དམིགས་པ་བརྟག་པ། ཟླ་དག ༤༩༠༥ བརྟན། ཚད་མ། ༩ བེ་ཅིང་། ༡༧༠༩ ཅེ

— དམིགས་པ་བརྟག་པའི་འགྲེལ་པ། ཟླ་དགེ ༤༣༦ བསྟན། ཡོད་མ། ཅེ་པེ་ཅིང། ༡༧༠༤ ཅེ

མོད་མ་གྲན་ལས་བརྒྱུ་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཕྱེད་པ། ཨྱེ་དཔེ་ ༩༧༠༥ བསྟན། མོད་མ། ཅེ་པེ་ཙྰ། ༡༢༠༠ ཅེ

— ཚད་མ་ཀླན་ལས་བརྒྱས་པའི་འབྲེལ་བ། (ཚད་མ་ཀླན་བརྒྱས་རང་འབྲེལ།) ཟླ་གོ ༤༩༧ བཟླ་གོ ༣ བེཾིང་། ༡༧༠༡ ཚེ

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་པ་ལ་བརྟུག་པ། ཟ࿃་ལྟེ ༤༡༠༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ བེ་ཅིང་། ༡༧༠༧ ཅེ

ཚོད་མ་ཤིག་སྟེ། གཞུང་པོད་རྒྱ་དང་བཟུང་མེད་པར་མེད་པར་སྐྱབས་སྐྱོད་དུ་བཞག་སྟེ།

སྒྲོ་བ་དཔོན་པལ་གསལ་པ་ལྟ། བརྒྱན་པ་ཅོས་པ་ཞི་བརྒྱུ་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཞོག་པེ་འུར་བྱས་པ། (པཞི་བརྒྱུ་པ།) ཟླ་དགེ ༣༥༧་བརྒྱན།

དབུམ། ཚ བེ་ཅིང་། ༡༩༥༥ ཚ

——— ཡེ་ཤེས་སྒྲིང་པོ་ཀླན་ལས་བཀྲམ་པ། ཟླ་དག ༣༤༡༡ བསྟན། དབུམ། ཚ བེ་ཅིང་། ༡༩༥༡ ཚ

རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ་མགོན་པོ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེ་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོག་ལུང་བྱས་པ། ཟླ་དག ༤༠༩༠ བསྟན། སེམས་ཙམ།

མི བེ་ཅིང་། ༡༡༩༡ མི

——— དབུམ་དང་མཐའ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་ལུང་བྱས་པ། (དབུམ་མཐའ་རྣམ་འབྱེད།) ཟླ་དག ༤༠༩༡

བསྟན། སེམས་ཙམ། མི བེ་ཅིང་། ༡༡༩༩ མི

——— ཤེས་རབ་ཀྱི་ལ་ལོ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་མདོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོག་ལུང་

བྱས་པ། (མདོན་རྟོགས་རྒྱན།) ཟླ་དག ༣༧༥༥ བསྟན། ཤེས་ཕྱིན། ༡༡ བེ་ཅིང་། ༡༡༩༥ ༡༡

སྟོབ་དཔོན་དབྱེག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད་ཀྱི་ཆོག་ལུང་བྱས་པ། ཟླ་དག ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། ༡༡ བེ་ཅིང་། ༡༡༩༠ ཟུ

——— ཉི་ཤུ་པའི་ཆོག་ལུང་བྱས་པ། ཟླ་དག ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཤི བེ་ཅིང་། ༡༡༡༧ ཤི

སྟོབ་དཔོན་བུམ་ཟེ་ཆེན་པོ་འམ་བདེ་བྱེད་དགའ་བ། འབྲེལ་བ་བརྟག་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ། ཟླ་དག ༤༩༩༧ བསྟན། ཚད་མ།

ཞེ བེ་ཅིང་། ༡༧༩༥ ཞེ

སྟོབ་དཔོན་ཇ་ཡ་ནན། དབུམ་ལ་འཇུག་པའི་འགྲེལ་བཤད། ཟླ་དག ༣༩༧༠ བསྟན། དབུམ། འ བེ་ཅིང་། ༣༩༠༩ ༧༧

སྟོབ་དཔོན་རྟེན་ཅི། བདེ་བར་གཤེགས་པ་གཞུང་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་ལུང་བྱས་པ། ཟླ་དག ༣༩༩༤ བསྟན། དབུམ། ༧༧

བེ་ཅིང་། ༡༩༩༥ ༩

སྟོབ་དཔོན་ལྷ་བ་གཤམ་པ། དབུམ་ལ་འཇུག་པ། ཟླ་དག ༣༩༩༡ བསྟན། དབུམ། འ བེ་ཅིང་། ༡༩༩༥ ༩

——— དབུམ་འཇུག་པའི་བཤད་པ། (འཇུག་པ་རང་འགྲེལ།) ཟླ་དག ༣༩༩༡ བསྟན། དབུམ། འ བེ་ཅིང་། ༡༩༩༥ ༩

——— དབུམ་རྩ་བའི་འགྲེལ་པ་ཆོག་གསལ་བ། ཟླ་དག ༣༩༩༠ བསྟན། དབུམ། འ བེ་ཅིང་། ༡༩༩༠ ༩

——— བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་རྣལ་འབྱོར་སྟོན་པ་བཞི་བརྒྱ་པའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ། (བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ།) ཟླ་དག

༣༩༩༡ བསྟན། དབུམ། ཡ བེ་ཅིང་། ༡༩༩༥ ཡ

——— རྩོད་པ་བརྒྱུག་པའི་འགྲེལ་བ། ཟླ་དག ༣༩༩༩ བསྟན། དབུམ། ཅ བེ་ཅིང་། ༡༩༩༩ ༩

——— རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་བ། ཟླ་དག ༣༩༩༥ བསྟན། དབུམ། ཡ བེ་ཅིང་། ༡༩༩༥ ༧༧

མཁན་ཆེན་ཞི་བ་འཛོ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྟུས་པའི་ཆོག་ལུང་བྱས་པ། ཟླ་དག ༤༩༩༥ བསྟན། ཚད་མ། ཟེ བེ་ཅིང་། ༡༧༩༥ ༩

རྒྱལ་སྤྱི་ཞི་བ་ལྷ། བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པ། ཟླ་དག ༣༩༧༡ བསྟན། དབུམ། ལ བེ་ཅིང་། ༡༩༧༡ ༤

སྟོབ་དཔོན་ཡེ་ཤེས་སྒྲིང་པོ། བདེན་པ་གཉིས་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་ལུང་བྱས་པ། ཟླ་དག ༣༩༩༡ བསྟན། དབུམ། ས

པེ་ཅིང་དཔར་མར་གཞུང་འདི་བཞུགས་མེད།

————— བདེན་པ་གཉིས་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་འགྲེལ་པ། ཟླ་དག ༡༩༩༡ བསྟན། དབུ་མ། ས པེ་ཅིང་དཔར་མར་གཞུང་
འདི་བཞུགས་མེད།

སློབ་དཔོན་ཡེ་ཤེས་དཔལ་བཟང་པོ། ཚད་མ་རྣམ་པར་ངེས་པའི་འགྲེལ་བཤད། ཟླ་དག ༢༡༩༡ བསྟན། ཚད་མ། ཆ
པེ་ཅིང་། ༡༧༩༡ ལྷ

སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྱེད། དབུ་མ་སློང་པོའི་ཚོག་ལེའུར་བྱས་པ། ཟླ་དག ༡༩༩༥ བསྟན། དབུ་མ། རྩ པེ་ཅིང་། ༡༩༩༥ རྩ

————— དབུ་མ་སློང་པོའི་འགྲེལ་པ་རྟོག་གི་འབར་བ། ཟླ་དག ༡༩༩༥ བསྟན། དབུ་མ། རྩ པེ་ཅིང་། ༡༩༩༥ རྩ

སློབ་དཔོན་ཤེས་རབ་འབྱུང་གནས་སྤྲུལ་པ། ཚད་མ་རྣམ་པའི་གྲི་རྒྱ། ཟླ་དག ༢༡༩༡ བསྟན། ཚད་མ། ཏེ པེ་ཅིང་། ༡༧༩༡ ཏེ

སློབ་དཔོན་ལྷ་སྟོ། ཚད་མ་རྣམ་པའི་གྲི་འགྲེལ་བཤད། ཟླ་དག ༢༡༩༠ བསྟན། ཚད་མ། རྩ པེ་ཅིང་། ༡༧༩༡ རྩ

ཀྱུ་བ་ཆེན་མ་ར་ཉ་འམ་མཚན་གཞན་དཔལ་མདའ་བསྟན་ཞབས། རོ་ཉ་མཛོད་ཀྱི་གྲུ། ཟླ་དག ༡༩༩༢ བསྟན། ཀྱུ་བ་འགྲེལ་མི
པེ་ཅིང་། ༡༩༩༢ མི

སློབ་དཔོན་ལྷ་དབང་སྟོ། ཚད་མ་རྣམ་པའི་གྲི་དཀའ་འགྲེལ། ཟླ་དག ༢༡༩༧ བསྟན། ཚད་མ། ཆ པེ་ཅིང་། ༡༧༩༧ ༡ ཆ

བོད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་རྣམས་ཀྱི་གསུང་།

མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་། (༡༩༩༡-༡༩༩༩) སློང་ཐུན་སྐལ་བཟང་མིག་འབྱེད། གསུང་འབུམ། བོད། ༡ ལྷ་ས་

ཞོལ་དཔར་ལྷེ་ལི་ར་སོག་སྐ་ལུ་རུ་དེ་མས་དཔར་བཤུས་ཀྱིས་དཔར་ཏུ་བསྐྱུན་པ།

————— མཛོན་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་འགྲེལ་པ་རྟོག་གི་འཕྲུང་བ། གསུང་འབུམ། བོད། ༡

རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན། (༡༩༩༤-༡༩༩༩) དབུ་མ་རིན་བོ་ཆེ་འབྲེང་པའི་འགྲེལ་པ། གསུང་འབུམ། བོད། ༡ ལྷ་ས་ཞོལ་དཔར་

ལྷེ་ལི་ར་སོག་སྐ་ལུ་རུ་དེ་མས་དཔར་བཤུས་ཀྱིས་དཔར་ཏུ་བསྐྱུན་པ། བོད། ༡

————— ཚད་མ་རྣམ་པའི་གྲི་ཁྲི་ཀ་ཆེན། གསུང་འབུམ། བོད། ༩

————— ཚད་མ་རིགས་ཐིགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལེགས་བཤད་སློང་པོའི་གཏེར། གསུང་འབུམ། བོད། ༩

རྩེ་ཅོང་ཁ་པ། (༡༩༩༧-༡༩༩༩) དཀའ་གནད་བརྒྱུད་ཀྱི་ཟིན་བྲིས་རྩེའི་གསུང་བཞིན་བརྩེད་བྱུང་བཞེད་པ། གསུང་འབུམ།

བོད། བ བཀྲས་ལྷན་དཔར་མ་ལྷེ་ལི་བོད་ཁང་ནས་དཔར་ཏུ་བསྐྱུན་པ།

————— དང་ངེས་ལེགས་བཤད་སློང་པོ། གསུང་འབུམ། བོད། བ ལྷ་ས་ཞོལ་དཔར་ལྷེ་ལི་ར་སོག་སྐ་ལུ་རུ་དེ་མས་དཔར་

བཤུས་ཀྱིས་དཔར་ཏུ་བསྐྱུན་པ།

————— རྩ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྣམ་བཤད་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ། གསུང་འབུམ། བོད། བ

————— བྱང་རྒྱལ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། གསུང་འབུམ། བོད། བ

————— དབུམ་རྒྱན་གྱི་ཟེན་བྲིས། གསུང་འབུམ། བོད། བ

————— དབུམ་ལ་འཇུག་པའི་རྣམ་པ་གདང་དགོངས་པ་རབ་གསལ། གསུང་འབུམ། བོད། མ

ཕྱ་པ་ཆོས་གྱི་སང་གོ (༡༡༠༩-༡༡༥༩) ཚད་མ་ཡིད་གྱི་ལྷན་སེལ། བྱིས་བོད་ནས་དཔེ་རྙིང་གི་ཁྲོད་ནས་བརྟེན་པ་དབུམ་མེད་བྲིས་

མ་ཡིག་ཐེང་དགྲ་པ་ཅན་ཨ་རིའི་ནང་བསྟན་དཔེ་ཆོག་ལྟེ་གནས་ནས་གྲོག་གྲུང་ཐོག་འདྲ་དཔར་བཏབ་པ།

གཡག་རྟོན་སངས་རྒྱས་དཔའ་བ། (༡༣༥༠-༡༤༡༤) རྟེ་བདུན་གྱི་དགོངས་འགྲེལ་ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་གྱི་དེ་ཁོན་ཉིད་

གསལ་བར་བྱེད་པ་རིགས་པའི་འོད་སྟོང་འཕྲོ་བ། (ཚད་མ་རིགས་གཏེར་གྱི་འགྲེལ་བ།) གསུང་འབུམ། བོད།

དབལ་ས་རྒྱ་པའི་གསུང་རབ། བོད། ༡༥ ཚད་མ། བོད་གྱི་བཅུ་ཕྲག་རིག་མཛོད་ཆེན་མོ། མཆོ་ལྷན་མི་རིགས་

དཔེ་རྒྱན་ཁང་ནས་ཕྱི་ལོ་༢༠༠༤ ལོར་དཔར་དུ་བསྐྱུན་པ།

སེ་ར་རྩེ་བཙུན་ཆོས་གྱི་རྒྱལ་མཆོན། (༡༤༥༩-༡༥༤༤) ཟབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད་གྱི་རྩ་བ་ལ་ལོག་རྟོག་འགྲོག་པར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་

རྩ་བ་ངན་པའི་ལྷན་སེལ། གསུང་འབུམ། བོད། ཆ

ས་རྒྱ་བརྟེན་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན། (༡༡༤༩-༡༢༡༡) ཚད་མ་རིགས་གཏེར། གསུང་འབུམ། བོད། ༥ ས་རྒྱ་བཀའ་འབུམ་

བོད་ལྗེ་པ།

————— ཚད་མ་རིགས་གཏེར་གྱི་རང་འགྲེལ། གསུང་འབུམ། བོད། ༥

རྟག་ཚང་ལོ་རྩ་བ་ཤེས་རབ་རིན་ཆེན། (༡༤༠༥ ལོར་འཁྲུངས།) གྲུབ་མཐའ་ཀུན་ཤེས། བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་རྒྱན་ཁང་ནས་

ཕྱི་ལོ་༡༩༩༩ ལོར་དཔར་གསུགས་སུ་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

འབྲེག་པའི་ཁུངས་བཅོལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ལག

སློབ་དཔོན་ཚོས་མཆོག་ཚད་མ་བཏག་པ། ཟླ་དག ༤༩༥ བསྟན་འགྲུར། ཚད་མ། ཞེ་པའི་ཚེ་ ༤༧༤ ཟླ་
སློབ་དཔོན་ཕྱགས་ཀྱི་སྤྱང་པོ། ཚད་མ་ཀླན་ལས་བཏག་པ། ཟླ་དག ༤༩༩ བསྟན་འགྲུར། ཚད་མ། ཅེ་པའི་ཚེ་ ༤༧༠ ཅེ་
སྤྱང་རྩོལ་པག་དབང་སློབ་བཟང་། (༡༧༡༩-༡༧༤༤) བཀའ་གདམས་པ་དང་དགེ་ལུགས་པའི་སྤྱི་མ་རགས་རིམ་གྱི་གསུང་འབུམ་
དཀར་ཆག་གསུང་འབུམ། དེའ། གྲུགས་བམ་གཉིས་པ། ཕྱི་ལོ་༡༩༩༩ ལོར་བོད་རྒྱུངས་བོད་ཡིག་དཔེ་
རྒྱུ་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དཔར་དུ་བསྐྱུན།
————— གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས། གསུང་འབུམ་དེའ། གྲུགས་བམ་དང་པོ།
ཁང་དཀར་ཚུལ་ཁྲིམས་སྤྱལ་བཟང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་ལྟ་གྲུབ་འཕེལ་རིམ་དང་ཚད་མ་རིག་པའི་ལོ་རྒྱུས། གང་ལྟར་
ནང་རིག་མཐུན་ཆོགས་ཀྱིས་ ༡༩༩༤ ལོར་ཉི་ཤེས་ཀྱི་ཉེ་དཔར་དུ་བཏབ།
མཁས་གྲུབ་དགེ་ལུགས་དཔལ་བཟང་། (༡༩༥༤-༡༩༩༩) རྒྱ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ། དེའ། ཕྱི་ལོ་༡༩༩༠ ལོར་མི་རིགས་
དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དཔེ་གཞུགས་སུ་དཔར་དུ་བསྐྱུན།
————— ཚད་མ་སྤེལ་དུ་བཏག་གྱི་རྒྱུ་ཡིད་ཀྱི་སྐྱེས་ལུ། པའི་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་ ༡༩༩༤ ལོར་དཔེ་གཞུགས་
སུ་དཔར་དུ་བསྐྱུན།
གངས་ཅན་མཁས་གྲུབ་རིམ་བྱོན་མིང་མཛོད། ཕྱི་ལོ་༡༩༩༩ ལོར་ཀན་སུ་ལུ་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དཔར་དུ་བསྐྱུན།
འགོས་ལོ་རྩལ་གཞོན་ནུ་དཔལ། (༡༩༩༩-༡༩༩༩) དེའ་ཐེངས་ཐོན་པོ། ཕྱི་ལོ་༡༩༩༤ ལོར་མི་ཐོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་
དེའ་གཞུགས་སུ་སྤྱོད་སྤྱད་གཉིས་སུ་བྱས་ཏེ་དཔར་དུ་བསྐྱུན།
རྒྱལ་དབང་ཆོས་རྒྱུ་བཟང་འཕྲིན་ལས་རྣམ་རྒྱལ། (དུས་རབས་བཅུ་དགུའི་སྤྱོད་དུ་འབྱུངས།) རྒྱ་ཅོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐང་།
དེའ་གཞུགས། ཕྱི་ལོ་༡༩༩༩ མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དཔར་དུ་བསྐྱུན།
རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན། (༡༩༩༤-༡༩༩༩) རྣམ་འབྲེལ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད། ཕྱི་ལོ་༡༩༩༤ ལྷ་ཁ་མཐོ་སློབ་དགེ་ལུན་སྤྱི་
ལས་ཁང་ནས་དཔེ་གཞུགས་སུ་སྤྱོད་སྤྱད་གཉིས་སུ་བྱས་ཏེ་དཔར་དུ་བསྐྱུན།
སྤྱང་རིམ་བྱུང་བསྟན་སྐྱེད་པ། སྤྱོད་སྤྱོད་རྩོད་པ། དཔལ་ས་སྤྱི་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་གཅེས་བཏགས། བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་
གཅེས་བཏགས་པོད་ཐེངས་ ༡༩ བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དཔྱད་ཁང་ནས་ ༡༩༩༤ ལོར་ཕྱི་ལོར་དཔར་བཏབ།
རྩོག་ལོ་རྩལ་སྤྱོད་ཕན་ཤེས་རབ། (༡༩༩༩-༡༩༩༩) ཚད་མ་རྣམ་རིམ་གྱི་རྣམ་བཤད། ཕྱི་ལོ་༡༩༩༩ ལོར་པའི་ཚེ་ཀྱང་གོའི་བོད་
ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དཔེ་གཞུགས་སུ་དཔར་དུ་བཏབ།

བཙམ་ལྷན་རིགས་པའི་རལ་གྱི། (དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པ་) རྣམ་ངེས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་རྒྱན་གྱི་མེ་ཏོག ཕྱི་ལོ་༡༩༩༧ ལོར་
དེབ་གཞུགས་སུ་ལོར་གྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

————— ཚད་མ་སྡེ་བདུན་རྒྱན་གྱི་མེ་ཏོག གོང་གི་དེབ་དེའི་ནང་བཞགས།

ལྷང་སྐྱེ་ལོ་པའི་དོ་རྗེ། (༡༩༡༧-༡༩༥༥) གྲུབ་མཐའ་ལྷན་པའི་མཛེས་རྒྱན། དེབ། ཕྱི་ལོ་༡༩༥༩ ལོར་གྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་
རིག་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་གིས་དེབ་གཞུགས་སུ་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། (༡༩༥༧-༡༩༧༩) མཛོན་སུམ་ལེའུའི་ཟེན་གྱིས། གསུང་འབུམ། བོད། བ ཕྱི་ལོ་༡༩༥༠ ལོར་ལྷ་ས་ཞོལ་
དཔར་ལྷི་ལིར་སོག་སྐ་གྲུ་རུ་དེ་མས་དཔར་བཞགས་ཀྱིས་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

————— རྟོགས་བརྗོད་བདུན་ལེགས་མ། གསུང་འབུམ། བོད། ཁ གསུང་ཐོར་བ།

————— དབུ་མ་འཇུག་པའི་རྣམ་བཤད་དགོངས་པ་རབ་གསལ། དེབ། ཕྱི་ལོ་༡༩༥༠ ལོར་ལྷ་ས་དགེ་ལྷན་སྤྱི་ལས་
ཁང་ནས་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

————— ཚད་མའི་བརྗོད་བྱང་ཆེན་མོ། གསུང་འབུམ། བོད། བ

————— ལེགས་བཤད་གསེར་ཕྱེད། དེབ། ཕྱི་ལོ་༡༩༥༤ ལོར་མཚོ་ཁྲོན་མི་སྐྱེས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

————— ལམ་རིམ་ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོ། ཕྱི་ལོ་༡༩༥༥ ལོར་མཚོ་ཁྲོན་མི་སྐྱེས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དེབ་གཞུགས་སུ་དཔར་
དུ་བསྐྱུན་པའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་ནང་བཞགས།

འཛོར་ཐིམ་ཏེ་ཐེས། (Georges B. J. Dreyfus) ཆོས་གྲགས་ཀྱི་ལྷ་གྲུབ་རིག་པ་དང་བོད་ཀྱི་འགྲེལ་ཚུལ་ཁག (Recognizing Reality: Dharmakirti's Philosophy and Its Tibetan Interpretations. Albany: State University of New York, 1997)

སྐྱུག་ཚང་ལོ་རྒྱུ་བ་ཤེས་རབ་རིན་ཆེན། (འབྲུངས་ལོ། ༡༩༠༥) གྲུབ་མཐའ་ཀུན་ཤེས། དེ་ཅི་མི་སྐྱེས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་༡༩༩༩
ལོར་དེབ་གཞུགས་སུ་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

དུང་དཀར་སྒོ་བཟང་འཕྲིན་ལས། (༡༩༩༧-༡༩༩༧) དུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ། ཕྱི་ལོ་༢༠༠༩ ལོར་གྲུང་གོའི་བོད་རིགས་
དཔེ་སྐྱུན་ཁང་གིས་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

པཎ་ཆེན་བདེ་ལེགས་ཉི་མ། (དུས་རབས་བཅུ་དྲུག་པ་) མཁས་གྲུབ་རྗེའི་རྣམ་ཐར་མཁས་པའི་ཡིད་འཕྲོག་མཁས་གྲུབ་རྗེའི་
གསུང་འབུམ། བོད། ཀ

སྡེ་དགེ་བཀའ་འབྱུང་དང་བསྟན་འབྱུང་གི་དཀར་ཆག་ཉི་ཏོང་ཏོ་ཏོ་ཀུ་མཐོ་སྒོ་བ་ཁང་ནས་ ༡༩༩༩ ལོར་གཞུང་སོ་སོར་ཨང་རྟགས་
དང་བཙས་དཔར་དུ་བསྐྱུན་པ།

ཕྱ་པོ་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ལོ། (༡༡༠༩-༡༡༥༩) དབུ་མ་ཤར་གསུམ་གྱི་སྒྲིང་བྱུང། (དབུ་མ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་སྒྲིང་པོ།) ༡༩༩༥ ལོར་འཇར་
མན་ནས་དེ་བ་གཞུགས་སུ་དཔར་དུ་བཏབ། ཕྱི་རྒྱལ་མཁས་པ་ཉེ་ལྷན་ཏེ་ཤར་ཞེས་པས་དབུ་ཆེན་དུ་པབ།

——— ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ། བྱིས་བོད་ནས་དཔེ་རྒྱུ་གི་ཁྲོད་ནས་བརྒྱུ་བ་དབུ་མེད་བྱིས་མ་ཡིག་བྲུང་དགྲུ་པ་ཅན་
ཨ་རིའི་ནང་བསྟན་དཔེ་ཆོགས་ཉེ་གནས་ནས་སློག་སྤྲོད་ཐོག་འདྲ་དཔར་བཏབ།

དབལ་མང་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་མཚན། (༡༩༥༥-༡༩༥༩) བཀྲིས་འབྲེལ་གྱི་གདན་རབས། གསུང་འབུམ། བོད། ༡
ལས་ཆེན་ཀླན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། (དུས་རབས་བཙོ་ལྷ་པ་) བཀའ་གདམས་ཆོས་འབྱུང་གསལ་བའི་སྒྲོན་མེ། ༥་རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་
པའི་བཀའ་ཁྲབ་འོག་ལྷ་ས་རྒྱུ་ལ་ཨ་རི་བོད་ཀྱི་ནང་བསྟན་དཔེ་ཆོགས་ཉེ་གནས་ནས་སློག་སྤྲོད་
ཐོག་འདྲ་དཔར་བཏབ།

ཆོ་ཏན་ཞབས་བྲུང་། (༡༩༡༠-༡༩༥༩) བསྟན་ཅིས་ཀླན་ལས་བཏུས་པ། བྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ མཆོ་སྒྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་གིས་
དཔར་དུ་བསྐྱུན།

གལ་ག་སྒྲོན་སངས་རྒྱལ་དཔལ། (༡༩༥༠-༡༩༥༩) རྟེན་བདུན་དགོངས་འབྲེལ་ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་གྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གསལ་
བར་བྱེད་པ་རིགས་པའི་འོད་སྒྲོང་འཕྲོ་བ། བོད་ཀྱི་བཅུ་ཕྲག་རིག་མཛོད་ཆེན་མོ། དཔལ་ལྷན་ས་སྐྱུ་པའི་གསུང་
རབ། བོད་བཅུ་དྲུག་པ། ཚད་མ། མཆོ་སྒྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་བྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ དེ་བ་གཞུགས་སུ་
དཔར་དུ་བསྐྱུན།

ཞུ་སེར་བསྟན་པའི་སྒྲོན་མེ་རྩེ་ཚོད་ལ་པ་ཆེན་བོས་གཙོས་སྐྱེས་ཆེན་དམ་པ་རིམ་བྱུང་གི་གསུང་འབུམ་དཀར་ཆག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་
བསྐྱེགས་པ་དྲི་མེད་རྒྱ་ཤེལ་གཙང་མའི་མེ་ལོང་། བོད་ལྗོངས་མི་མང་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་༡༩༩༠ལོར་དཔར་
དུ་བསྐྱུན།

པམ་ཆེན་ཤུག་མཆོག་ལྷན། (༡༩༩༥-༡༩༩༩) དབུ་མའི་བྱུང་རྒྱུ། གསུང་འབུམ། བོད། ༨ (༩)

——— ཚད་མའི་མདོ་དང་བསྟན་བཙུག་གི་ཤིང་རྩེ་མུ་རྒྱལ་སྐུ་ལྷན་བའི་རྒྱུ་ལ་གཏམ་དུ་བྱ་བ་ཉིན་མོར་བྱེད་པའི་
སྒྲིང་བས་དབྱོད་ལྷན་མཐའ་དག་དགའ་བར་བྱེད་པ། (ཚད་མའི་བྱུང་རྒྱུ།) གསུང་འབུམ། བོད། ༩ (༡༩)
རག་དབང་སྟོབས་རྒྱལ་བྱ་བས་ ༡༩༩༥ ལོར་ཕྱི་ལོར་དཔར་བཅུས་ཀྱིས་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

ས་སྐྱུ་བཀའ་འབུམ། ༡༩༩༩ ལོར་ཉི་ཏྲང་ཏྲག་ཀྱོར་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

ས་སྐྱུ་བཀའ་འབུམ་གྱི་དཀར་ཆག་ ཉི་ཏྲང་ཕྱོ་ལྷོར་ ༡༩༩༥ ལོར་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

ས་སྐྱུ་པའི་ཀླན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། (༡༩༩༩-༡༩༩༩) ཚད་མ་རིགས་གཏེར་གྱི་རང་འབྲེལ། གསུང་འབུམ། ༥ ༡༩༩༩ ལོར་
ཉི་ཏྲང་ཕྱོ་ལྷོར་ནས་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

——— ཚད་མ་རིགས་གཉེར་ཅུ་བ། གསུང་འབུམ། ༥ ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ་པོད་ལྔ་པ།

ས་སྐྱ་གསུང་རབ་དཀར་ཆག ༡༩༥༧ ལོར་ཕྱི་ལོར་ངག་དབང་སྟོབས་རྒྱལ་བྱ་བས་དཔར་དུ་བཏབ།

པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་གཤམ་པ། (༡༩༥༥-༡༩༩༩) དཀའ་འགྲེལ་དགོངས་པ་རབ་གསལ། དེབ། སྟོད་ཆ། རྒྱ་གར་རྩོམ་པའི་ལྷན་

དགའ་ཤར་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་ ༡༩༩༩ ལོར་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བུ་སྟོན་སྒྲིག་འགན་འཛིན། ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ།
དཔེ་འདིའི་ལྷ་སྒྲིག་པ་གཙོ་བོ། ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ། གློ་བཟང་དོ་རྩེ་རབ་སྒྲིང་།
མ་དཔེ་ཀམ་པུ་ཏར་འཇུག་རྒྱའི་འགན་འཛིན། དགའ་གར་དཔེ་མཛོད་ཁང་།
དཔར་སྒྲིག་འགན་ལུས་པ། གློ་བཟང་དོ་རྩེ་རབ་སྒྲིང་།
དཔེ་སྦྱོར་འགན་ལུས་པ། གློ་བཟང་ཚེས་དར། བུམས་པ་དཀོན་མཆོག་

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བུ་སྟོན་སྒྲིག་ ༩༡

དཔལ་དགེ་ལྷན་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་གཅེས་བུ་སྟོན།

བཙུན་བླ། གློ་དང་གཏན་ཚིགས་ཚད་མའི་རྣམ་གཞག་

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དཔྱད་ཁང་ནས་སྟོན་སྒྲིག་སྐྱོང་དཔར་བསྐྱུན་ཞུས།
སྤྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་ལྷོ་ལིང་དཔར་ཐེངས་དང་པོ་བསྐྱུན།